

Diza'quë shtë Dios con dizë

Ocotlán Zapotec

Contents

Diza'quë según San Mateo	1
Diza'quë según San Marcos	54
Diza'quë según San Lucas	86
Diza'quë según San Juan	142
Ndë'ë bëntsa'u ra poshtë	184
Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Romanos	239
Primëre cartë nabëquë'ë San Pablo lu mënë Corintios	262
Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Corintios	284
Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Gálatas	299
Cartë nabëquë'ë San Pablo parë ra mënë Efesios	308
Cartë nabëquë'ë San Pablo parë ra mënë Filipenses	316
Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Colosenses	322
Primerë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Tesalonicenses	328
Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Tesalonicenses	333
Primerë cartë nabëquë'ë San Pablo lu Timoteo	336
Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu Timoteo	343
Cartë nabëquë'ë San Pablo lu Tito	348
Cartë nabëquë'ë San Pablo lu Filemón	351
Cartë naguá lu ra Hebreos	353
Cartë nabëquë'ë Santiago	371
Primëre cartë nabëquë'ë San Pedro	377
Segundë cartë nabëquë'ë San Pedro	384
Primëre cartë nabëquë'ë San Juan	388
Segundë cartë nabëquë'ë San Juan	394
Tecëre cartë nabëquë'ë San Juan	395
Cartë nabëquë'ë San Judas	396
Apocalipsis	398

Diza'quë shtë Dios con dizë

New Testament in Zapotec, Ocotlán (MX:zac:Zapotec, Ocotlán)

Language: Zapotec, Ocotlán

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

284b26d3-61e5-507e-8e17-3847b7851698

ISBN: 978-1-5313-0738-7

Diza'quë según San Mateo

Ra shtadë guëlü Jesús

(Lc. 3.23-38)

1 Ndë'ë na listë shtë ra shtadë guëlü Jesucristo. Guc më llëbni David nu guc më llëbni Abraham.

² Abraham guc shtadë Isaac. Hia na gubani Isaac gúqui' shtadë Jacob. Hia lë'i' gúqui' shtadë Judá con ra béchi'. ³ Judá guc shtadë Fares nu Zara. Tse'lë Judá bërulë Tamar. Fares guc shtadë Esrom; hia na gubani Esrom gúqui' shtadë Aram. ⁴ Aram guc shtadë Aminadab. Hia tiempë na gubani Aminadab gúqui' shtadë Naasón. Hia lë'ë Naasón gúqui' shtadë Salmón. ⁵ Salmón guc shtadë Booz; shni'a Booz guc Rahab; Booz guc shtadë Obed; shni'a Obed guc Rut. Obed guc shtadë Isai. ⁶ Isai guc shtadë rëy David. Hia rëy David guc shtadë Salomón nu shni'a Salomón guc tse'lë tëgulë Urías.

⁷ Salomón guc shtadë Roboam. Hia lë'ë Roboam guc shtadë Abías. Hia lë'ë Abías guc shtadë Asa. ⁸ Asa guc shtadë Josafat nu Josafat guc shtadë Joram. Hia na gubani Joram gúqui' shtadë Uzías. ⁹ Uzías guc shtadë Jotam nu Jotam guc shtadë Acaz. Hia na gubani Acaz gúqui' shtadë Esequías. ¹⁰ Esequías guc shtadë Manasés. Hia na gubani Manasés gúqui' shtadë Amón nu Amón gúqui' shtadë Josías. ¹¹ Josías guc shtadë Jeconías nu con ra béchi'. Tiempë ni bia'a ra mënë lë'ë ra israelitë ziquë prësi parë Babilonia.

¹² Despuësë de ni, Jeconías guc shtadë Salatiel nu guc Salatiel shtadë Zorobabel. ¹³ Zorobabel guc shtadë Abiud. Hia na gubani Abiud gúqui' shtadë Eliaquim nu Eliaquim gúqui' shtadë Azor. ¹⁴ Azor guc shtadë Sadoc. Hia iurë na gubani Sadoc gúqui' shtadë Aquim. Aquim guc

shtadë Eliud. ¹⁵ Eliud guc shtadë Eleazar nu Eleazar gúqui' shtadë Matán. Matán guc shtadë Jacob. ¹⁶ Jacob guc shtadë José, tse'lë María. Hia lë'i' guc shni'a Jesús. Jesús nápi' stubi lë, Cristo.

¹⁷ Manërë ni naescritë ndë'ë chidá generaci6n, mënë naná shtadë guëlü Jesús; gubani rai' entrë Abraham hashtë David. Nu zac naescritë ndë'ë lë shtadë guëlü Jesús naná guc stubi chidá generaci6n entrë David hashtë bia'a ra mënë ra israelitë parë Babilonia. Nu naescritë ndë'ë lë shtë mënë naná stubi chidá generaci6n, ra naguquërelde dizdë tiempë gua rai' Babilonia hashtë gulë Jesucristo.

Bëdchini Jesús lu guë'dchiliu

(Lc. 2.1-7)

¹⁸ Zndë'ë guc iurë gulë Jesucristo. María, shni'a më nápi' comprumisi parë guëtsé'ai' con José. Antsë de quë guëquërelde rai' juntë, hia lë'ë María bëdzéli' nua shíni' por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁹ José, tse'lë María, na tubi nguui za'quë. Guc shtu'u José niasá'ni' lë'ë María sin quë adë niac bé'adi'i ra mënë parë adë guë'rú'udi'i shtu shtë María. ²⁰ Mientras quëhúni' llgabë zni, tubi ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë nu repi ianglë:

—José, llëbni David, adë rdzëbëdi'il gúnël recibir María cumë ziquë tsé'lël purquë lë'ë shíni' zé'di' por pudërë shtë Espíritu Santo. ²¹ Lë'ë María gápi' tubi shíni' nu guërulë me'dë Jesús. Zni guërulë me'dë purquë lë'i' gúni' salvar ra shmënë më de grë duldë shtë rall.

²² Grëtë' ndë'ë guzac parë gac cumplir lo quë naguni'i Dadë Dios lu muzë nabi-adi'dzë shti'dzë më guahietë; bëquë'ëi': ²³ Lë'ë lliguëna'a gua shíni' nu gápi' tubi me'dë naguërulë Emanuel.

Lë ni runë cuntienë: Dios con lë'ë hia'a.

²⁴ Iurë lë'ë José gubani lu mbëca'ldë, bé'ni' tal cumë guni'i ianglë lúhi'. Bë'ni' recibir María cumë ziquë tsé'li'.

²⁵Perë adë guquërdëdëdi' rai' ziquë tsé'li' hashtë iurë lë'ë shini María bëdchini lu guë'dchiliu. Iurní bëdë'ë José lë me'dë; bërulëhi' Jesús.

Bidë guëná rëy mago lë'ë niñi

2 Iurë Jesús gulë guë'dchi Belén, tubi guë'dchi shtë Judea, lë'ë Herodes na rëy naquëgnibë'a guëdubi lugar ni. Iurní bëdchini ra rëy mago hashtë ciudá Jerusalén. Ze'dë rai' de nezë guia'a zitu. ²Guna'bë di'dzë ra mënë ni:

—¿Ca gulë rëy shtë ra më israelitë? purqué nezë guia'a guná na'a lu mbelëgui'i shtëhi'; por ni zë'pë na'a parë guëdë'në na'a adorar lë'i'.

³Iurë lë'ë rëy Herodes bini ra di'dzë ni, adë bëdzëlëdi'i pë gúnëll; adë gurëdchídi'i ldu'ull. Nu grëtë' mënë shtë Jerusalén guzac rall zni. ⁴Iurní lë'ë rëy guna'bë grë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu grë ra narlua'a lëy nabëquë'ë Moisés entrë ra mënë israelitë. Guna'bë di'dzë rëy:

—¿Ca galë Cristo?

⁵Lë'ë rall bëquebi:

—Guëdchini Cristo Belén shp³ Judea purqué zni bëquë'ë tubi muzë shtë Dios guahietë. Naescritë zndë'ë:

⁶Lë'ël Belén, guë'dchi shtë Judá.

Nal tubi guë'dchi mitu'në perë nídi'i stubi guë'dchi más importantë quë lë'ël entrë ra guë'dchi shtë Judá naná importantë.

De lë'ël guëdchini tubi më ru'bë nagapë grëtë' shmëna.

⁷Iurní lë'ë Herodes guna'bë lë'ë rëy mago guitsë guitsë. Nu guna'bë dí'dzëll tubi tiempë namás ecsactë guc bëlua'alú mbelëgui'i lu rai'. ⁸Iurní guni'i Herodes lu ra mago tsa rai' Belén nu répill:

—Gulë tsagná ndë nu gulë tsagna'bë di'dzë za'quë za'quë shcuendë me'dë. Iurë lë'ë të guëdzelë të me'dë, iurní gulë bë'në visi na purqué rac shtua'a tsaguëna adorar lë'i'.

⁹Gualú bini ra mago shti'dzë rëy, iurní zia'a rai'. Lë'ë mbelëgui'i naguná rai' nezë guia'a, zía'asë delantë lu rai' hashtë por fin lë'ë mbelëgui'i guzudchí lugar catë nanú me'dë. ¹⁰Iurë lë'ë mago guná lu mbelëgui'i guzudchí, nalë bëquitë ldu'u rai' con lëgrë ru'bë la'ni ldu'u rai'. ¹¹Iurë guatë rai' la'ni hiu'u, guná rai' lu me'dë nu María, shni'a me'dë. Iurní bëzullibi ra rëy; bë'në rai' adorar lë'ë me'dë. Lueguë bësha'lë rai' cajë nanua'a rai' parë bëzëlaadchi rai' orë, gushialë nu mirra. ¹²Despuësë guni'i shca'ldë rai' lu mbëca'ldë de quë guëabridi'i rai' lu rëy Herodes. Bëabrí rai' ladzë rai' perë hia por stubi nezë.

Zia'a shtadë Jesús parë Egipto

¹³Despuësë de zëagzé ra mago, tubi ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë lu José nu repi ianglë:

—Guashtë; guëdchi me'dë; gulë gua con shni'a me'dë. Gulë gua nasesë guë'dchi shtë Egipto të ndë guëquërdë të hashtë iurë lë'ë na guënia'a guëabrí të ladzë të purqué lë'ë rëy Herodes tsatíllil lë'ë me'dë parë gati me'dë.

¹⁴Iurní guashtë José; bëru'unú rai' me'dë la'ni gue'lë parë Egipto. ¹⁵Nga'li guquërdë rai' hashtë iurë lë'ë rëy Herodes guti. Zni guc cumplir lo quë nagoni'i Dios por di'dzë nabëquë'ë muzë shtë më guahietë. Guni'i': "Hashtë naciuni Egipto guna'ba shinia".

Herodes gunibë'a gati ra llguë'në

¹⁶Iurë lë'ë Herodes bëdë'ë cuendë de quë lë'ë ra mago guluguë rall lë'ë rëy, iurní nalë bëdchini llanë la'ni ldu'ull. Nu gunibé'all gati grë ra ngulë'në nanapë chupë izë parë guetë naquërdë Belén, con ra me'dë nananú guëdubi alrededurë lugar ni. Zni bë'në rëy según tiempë ecsactë nagoni'i ra mago bëlua'alú mbelëgui'i lu rai'. ¹⁷Zni guc

cumplir lo quë naescritë por Jeremías, muzë shtë Dios:

¹⁸Bini tubi bë ru'bë; grëtë' ra na'a naquërelde regiuni Ramá, bi'ni rai' nu guá ldu'u rai'.

Raquel rú'ni' por shíni' perë adë nídi'i mudë parë chu gunë consolar lë'ë rai' purquë grëtë' ra me'dë gunitilú rai'.

¹⁹Perë despuësë guti Herodes, lë'ë ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë lu José catë quërelde rai' Egipto nu repi ianglë:

²⁰—Guashtë; gudëdchi me'dë; gulë gua con shni'a me'dë të guëabrí të naciuni Israel stubi. Hia lë'ë mënë naguc shtu'u quini lë'ë me'dë, guti rall.

²¹Iurní José guashtë. Biá'ai' me'dë con shni'a me'dë parë regiuni Israel. ²²Iurë José bini de quë Arquelao quëgnibë'a Judea shlugar shtádëll Herodes, bëdzëbë José niáhi' ndë, perë lu mbëca'ldë gua tubi visi de quë guëgzéhi' regiuni shtë Galilea. ²³Iurë bédchini rai' nga'li, iurní guquërelde rai' guë'dchi Nazaret. Zndë guzac parë guc cumplir lo quë naguni'i ra muzë shtë Dios guahietë: “Guërulë më Nazareno”.

Lo quë naguni'i Juan Baustista

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

3 Tiempë dzë ni Juan Bautista bédchini Judea hashtë tubi shlatë catë adë quëréldëdi'i mënë. Quëadi'dzë Juan diza'quë shtë Dios; ²guní'i':

—Gulë bë'në nãdzë'ë mudë nabani të purquë hia lë'ë iurë bëga'a parë guëni'bë'a Dios shmënë më.

³Lë'ë Juan na el quë naguni'i Isaías, muzë shtë Dios. Bëquë'ëi' shti'dzë Dios manërë rë':

Guini të tubi bë shtë tubi mënë narni'i fuertë lu tubi shlatë ru'bë: “Gulë bë'në preparar nezë shtëne Dadë.

Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi parë iurë guëdchini Dadë.

Gulë gubani tubi vidë za'quë.”

⁴Lari shtë Juan nactsá'uhin con guitsë ladi camellë. Hia cinturón shtëni' na tubi gui'di, nu dau shtëni' guc shanchi nu dchini shtë mbee'zë lachi. ⁵Iurní glli glli rdchini ra mënë shtë ciudá Jerusalén con ra mënë shtë guë'dchi shtë Judea con ra naquërelde lugar guëlladchi Jordán; rdchini rall parë guëquë diaguë rall shti'dzë Juan. ⁶Iurë lë'ë ra mënë rshubë duldë rall duldë shtë rall lu Dios, Juan bëchu'bë nisë lë'ë rall la'ni guëë'gu Jordán.

⁷Perë iurë guná Juan cantidá mënë religusë fariseo nu saduceo, bédchini rall parë chubë nisë rall; guni'i Juan lu rall:

—Llëbni mbe'ldë, ¿chull bëtsëbë lë'ë të? ¿Pëzielú dani'i rllu'në të parë guëca'chilú të lu cashtigu dushë nanapë quë guëdchini? ⁸Gulë bë'në obrë za'quë parë guená mënë de quë guc cambi mudë nabani të, de quë bëabrí ldu'u të con Dios. ⁹Nu adë rní'di'i të la'ni ldu'u të gunë më perdunë lë'ë të sulë purquë na të llëbni Abraham. Rnia'a lu të si talë adë gúnëdi'i më recibir lë'ë të, napë më pudërë parë gunë më llëbni Abraham de guë'ë rë'. ¹⁰Gunë më cashtigu ra mënë mal ziquë lë'ë guiubëaguë hia na listë parë guëchuguin hiaguë. Grëtë' ra hiaguë nadë rnë'di'i nashi za'quë, chuguin nu tsequin lu gui'i. ¹¹Guldía, na rchu'bë nisa lë'ë të con nisë parë guëlu-a'a de quë bë'në nãdzë'ë të mudë nanabani të, perë el quë naze'dë despuësë de na, më ni guëzunéhi' ldu'u të nu guëne'e më Espíritu Santo parë cuezënihi' lë'ë të. Guëshe'ldë më Espíritu Santo ziquë be'lë të parë gac të limpi. Më ni napë más pudërë quë na; adë rúnëdi'i tucara ni siquierë guahia rachi shtëne më. ¹²Gunë më separar ra mënë mal entrë mënë za'quë. Hia lë'ë më napreparadë con palë guía'a më të parë guëzunë më trigu të

parë guëru'u gui'lli tubi cu'. Hia trigu tsutsa'u la'ni catë riutsá'uhin perë grëtë' gui'lli tsequi lu gui'i. Lë'ë gui'i nunquë adë réaldëdi'in.

Bëriubë nisë Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³Iurní Jesús bëdchini de Galilea hashtë rua' guëë'gu Jordán catë nanú Juan tē parë guëchu'bë nisë Juan lë'ë më. ¹⁴Primëre adë nēdi'i Juan; répi' lu Jesús:

—Runë tucara chubë nisa por lë'ël perë lë'ël ze'dë lua.

¹⁵Perë Jesús guni'i:

—Bëne'e sí iurne' purquë zni gac tē parë guëdë'na'a cumplir grë cusë za'quë naquëgnibë'a Dios.

Iurní lë'ë Juan guné ¹⁶nu bëchu'bë nísi' lë'ë Jesús. Iurë Jesús gualú bëriubë nísi', lueguë bërú'ui' la'ni nisë; lueguë lueguë bëlla'lë lu gube'e hashtë guná më lugar catë quëbezë Dios nu guná Jesús lu Espíritu Santo shtë Dios; bëd-chíni' ziquë tubi palumë. Gulezënúhi' lë'ë Jesús. ¹⁷Iurní bini më tubi bë, tubi voz nabëru'u lu gube'e naguni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia. Nalé rac shtua'a lë'i'. Nalé rquitë ldua'a mahia lúhi'.

Niasiguë Satanás lë'ë Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

4 Lueguë lë'ë Espíritu Santo guanú lë'ë Jesús lu tubi lumë shtatë catë nídi'i mënë tē guëtë'dë mëdzabë prëbë nihunë më cuntrë voluntá shtë Dios. ²Guquërelde më nga'li sin adë gudáudi'i më durantë cuarenta dzë nu cuarenta gue'lë. Despuësë bëdchini galërdia'në ldu'u më. ³Bëdchini naná rsiguë; guabí'guëll lu më. Guní'ill:

—Si talë de verdá nal shini Dios, gunibë'a guë'ë rë' parë guëaquin guëtështildi gaul.

⁴Perë Jesús bëquebi:

—Sagradas Escrituras rni'i: “Lëdë niá'asëdi'i guëtështildi guëbani nguiu sino por grë di'dzë narni'i Dios”.

⁵Iurní lë'ë mëdzabë bia'a lë'ë më ciudá Jerusalén. Güe'pinull lë'ë më guëc iádu'u tubi partë más guia'a. ⁶Iurní répill:

—Si talë gualdí rni'il nal shini Dios, bëru'ldë lë'ël hashtë lu gui'u purquë Sagradas Escrituras rni'i:

Dios guë nibë'a lë'ë ra ianglë tē parë gapë rai' lë'ël nu guëldisë rai' lë'ël con guia'a rai' tē parë ni tubi guë'ë gunënédi'i guë'a'.

⁷Jesús bëquebi:

—Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: “Adë rtë'dëdi'il prëbë Dios, Shtadë tē. Adë rúnëdi'il obligar lë'i'.”

⁸Nu lë'ë mëdzabë bia'a Jesús lu tubi dani ru'bë, nu bëlua'a mëdzabë grë ra naciuni con lujë shtë rahin ziquë grë cusë za'quë nananú lu guë'dchiliu; ⁹guni'ill lu Jesús:

—Na guënehia grëtë' ndë'ë cá'al si talë guëzullíbil lua, gúnël adorar na.

¹⁰Iurní Jesús repi:

—Guabsú lua, Satanás, purquë Sagradas Escrituras rni'i: “Sulë Dios Shtadë tē gúnël adorar. Sulë lë'ë më guëzu'bë diáguël shtí'dzi'.”

¹¹Iurní mëdzabë bësa'në Jesús. Lueguë bëdchini ra ianglë. Bë'në rai' sirvë lu Jesús.

Jesús guzublú guëluá'ai' ra mënë shtë Galilea

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹²Iurë Jesús bini de quë Juan nanú lachigui'bë, iurní zia'a më parë regiuni shtë Galilea. ¹³Perë adë bëá'nëdi'i më Nazaret sino quë guagla'guë më guquërelde më Capernaum, tubi guë'd-chi naquë guëlladchi rua' nisë ru'bë por nezë shtë regiuni Zabalón nu Neftalí. ¹⁴Zndë guzac parë guc cumplir lo quë

nabëquë'ë muzë shtë më guahietë; léhi' Isafas. Naescritë zndë'ë:

¹⁵ Guë'dchi Zabulón nu Neftalí, nezë naqué rua' nisë ru'bë ladë cu' guia'a shtë guëë'gu Jordán,

partë más zitu shtë Galilea catë quërelde ra nadë nádi'i më israelitë.

¹⁶ Ra mënë narëta' ndë, guquërelde rall lu nacahi perë guná rall tubi llni ru'bë.

Ra mënë naquërelde regiuni catë nanú shcaa'l shtë galguti, nga'li bianí tubi llni ru'bë guná rall.

¹⁷ Dizdë iurní Jesús guzublú bè'në më predicar diza'quë nu guni'i më:

—Gulë bè'në nadzë'ë mudë nabani të purquë hia bëga'a iurë parë guënbë'a Dios lë'ë të.

Jesús guna'bë tapë nguii, gac rai' shmënë më

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸ Jesús ziaгла'guë më nezë rua' nisë ru'bë shtë Galilea. Guná më chupë nguii naré nga'li, tubi na Simón nu lë zac Pedro. Stubi nguii lë Andrés, bëchi Pedro. Na rai' pescadurë. Quëgluaguë rai' guë'shu la'ni nisë. ¹⁹ Iurní Jesús repi:

—Gulë gude'e naldë na të guna lë'ë të pescadurë shtë ra nguii; gue'dënú të mënë lua.

²⁰ Mizmë iurní bësa'në rai' guë'shu nu guanaldë rai' lë'ë më.

²¹ Zia'a Jesús más delantë; guná më lu chupë bëchi ra më narëta', Jacobo nu Juan, shini Zebedeo. Nanú rai' la'ni barcu. Zúbëga'a rai' con shtadë rai'. Quëhunë rai' rumiendë guë'shu. Guna'bë Jesús lë'ë rai'. ²² Mizmë iurní bëseá'nëga rai' barcu con shtadë rai'. Guanaldë rai' lë'ë Jesús.

Jesús bëlua'a zihani mënë

(Lc. 6.17-19)

²³ Jesús ziaгла'guë më guëdubi Galilea. Quëglua'a më ra mënë la'ni

iádu'u shtë rall cadë guë'dchi catë bédchini më. Quëadi'dzë më diza'quë shtë Dios lla tsuté mënë lugar catë rribë'a Dios. Nu runë më rumëdi grëtë' clasë galguidzë nanapë ra mënë. Bënëac më ra narac llu'u. ²⁴ Bërë'tsë di'dzë naquëhunë Jesús hashtë guëdubi regiuni shtë Siria. Bédchininú ra mënë grëtë' naquëzac zi lu galguidzë nu ra naquëhunë sufrir dulurë nu grë nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall nu grëtë' ra narati zini ra, nu ra narac galguidzë llunguë. Jesús bënëac ra mënë ni. ²⁵ Nalé zihani mënë guanaldë rall lë'ë më, mënë shtë Galilea nu guë'dchi shtë Decápolis nu Jerusalén. Lë'ë quë lë'ë zihani mënë shtë regiuni Judea nu ra naquërelde stubi tëchi guëë'gu Jordán, guanaldë rall lë'ë Jesús.

Libanë shtë Jesús

(Lc. 6.20-23)

5 Iurë Jesús guná lu ra mënë zihani, güe'pi më lu lumë shtë dani. Guzubë më nga'li. Iurní shini gusë'dë më bédëa rai' rdondë rai' catë zúbëga'a më. ² Jesús guzublú caglua'a më zndë'ë:

³—Dichusë ra mënë narac bë'a nanú nicidá gac rall limpi la'ni ldu'u rall, pues tsuté rai' catë rribë'a Dios.

⁴ Dichusë ra mënë naru'në por duldë shtënë rall, pues Dios gunë consolar lë'ë mënë ni.

⁵ Dichusë ra mënë nadu'u. Pues grë ra mënë ni gunë rall recibir guë'dchiliu catë guëdë'ë Dios ca'a rall, guëquërelde rall.

⁶ Dichusë na ra mënë narac shtu'u parë gac rall limpi delantë lu më; hia rëd-chí ldu'u rall por lë'ë më.

⁷ Dichusë ra mënë narga'a ldu'u sa' rall; pues zni rga'a ldu'u më lë'ë rall.

⁸ Dichusë ra mënë nalimpi ldu'i; mënë ni guená rall lu Dios.

⁹ Dichusë ra mënë narguté en paz parë ra mënë; pues Dios gulë më ra mënë ni shini Dios.

¹⁰ Dichusë ra mënë narzac zi purquë quëhunë rall cumplir shti'dzë Dios; pues tsuté rall catë rribë'a më.

¹¹ Dichusë na të iurë lë'ë ra mënë rni'i guidzë lë'ë të nu iurë rzunalde mënë lë'ë të nu iurë lë'ë mënë guëni'i bishi cuntrë lë'ë të purquë na të shmëna. ¹² Mizmë manërë shtadë guëlü të guzunaldë rall muzë shtë Dios naguquërdë más guahietë quë lë'ë të. Gulë bëquitë ldu'u të nu tsu lëgrë ldu'u të purquë gunë të recibir tubi premi ru'bë lu gube'e.

Na të ziquë zedë nu llni

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

¹³ Lë'ë të na të ziquë zedë entrë ra mënë shtë guédchiliu rë' të parë adë rshínidi'iru'u mënë. Si talë zedë guédchíguëdi'i, ¿lla gunë nguiu të guëabré sabor shtë zedë? Hia adë rlluf'idi'in sino parë quë guëzebin nu parë guëlü mënë guëquin.

¹⁴ Lë'ë të na të ziquë llni parë mënë narëta' lu guédchiliu. Tubi ciudá nazúbëga'a guëc tubi dani, adë gáquëdi'i guëca'chiluhin. Adë rca'chi ldú'udi'il lu mënë llni nanápël. ¹⁵ Adë gáquëdi'i subë llni la'ni tubi tēpë; más bien zubin guia'a të parë guëzianí të guëná mënë nananú la'ni hiu'u. ¹⁶ Zni zac lë'ë të, gulë bë'në ziquë llni narabtsë'ë delantë lu ra mënë të parë guëná mënë cusë za'quë nacanihunë të; iurní ra mënë gunë rall alabar Shtadë të, më naquëbezë gube'e.

Bëlua'a Jesús shcuendë lëy

¹⁷ Adë rúnëdi'i të llgabë zelda lu guédchiliu parë guëdë'a fin lëy shtë Moisés, nilë parë guëdë'a fin enseñansë shtë ra muzë nabíadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Adë zéldëdia'a parë guëdë'ëhia fin sino parë guëluá'ahia pë runë cuntienë shti'dzë rai'. ¹⁸ Purquë guldía rnia'a lu të, mientras nanú gube'e nu guédchiliu, ni tubi partë shtë

lëy, ni tubi puntë shtë letrë ni partë mitu'në shtë lëy, adë gunë fáltëdi'in. Grétë' napë quë gac cumplirin. ¹⁹ Por ni grétë' nadë rúnëdi'i casë cualquier mandamientë shtë lëy, aunquë más mitu'në partë shtë mandamientë, nu rluá'all ra mënë lu mizmë zni, pues runë tucarë gáquëll më nalasáquëdi'i catë rribë'a Dios. Perë grétë' el quë narzu'bë diaguë nu quëgluá'all gunë mënë cumplir grë puntë shtë lëy, ni runë tucarë gáquëll más më lasac lugar catë rribë'a Dios. ²⁰ Na rnia'a lu të, si talë adë nádi'i conductë shtënë të más naza'quë quë conductë shtë ra mënë religiosë fariseo nu ra mësë shtë lëy, jamás adë tsutédi'i të catë rribë'a Dios.

Caglua'a më lla na llanë

(Lc. 12.57-59)

²¹ Lë'ë të bini të ra shtadë guëlü hia'a guni'i rai': "Adë quínidi'il mënë; cualquier narguini sáhi' pues napë quë gac juzgar mënë ni". ²² Perë na rnia'a lu të, grétë' el quë naná rldë lu sáhi', nápëll culpë lu nagunë juzguë. El quë narushtía lu sáhi', napë quë gac juzgar mënë ni lu Junta Suprema. El quë narni'i lu sáhi': shënë, nanú peligré tsall lu gui'i shtë gabildi.

²³ Zni si talë lë'ël rac shtú'ul guëdë'ël ofrendë lu bëcu'guë nu nga'li rëagná ldú'ul de quë bëldënul sa'l, ²⁴ bësëa'në ofrendë shtënëll cu' bëcu'guë; iurní guagná bëchil të parë tsu en paz con lë'ëll; iurní sí, zac guëabril lu bëcu'guë të parë guëdë'ël ofrendë lu Dios. ²⁵ Si talë chu guëdchi'bë demandë cuntrë lë'ël, iurë zianul mënë ni nezë, gulë gac të de acuerdë lueguë të parë adë gúnëdi'i mënë intriegu lë'ël lu juësi, purquë iurní juësi gúnëll intriegu lë'ël lu ra soliar të parë guëldaguë rall lë'ël lachigu-i'bë. ²⁶ Guldía rnia'a, nga'li guëru'udi'il hashtë quíllil lúltimë centavë nanazé'bil.

Jesús bëlua'a shcuendë duldë adulteri

²⁷ L'ë të bini të lo quë naguni'i mënë antsë: “Adë rquënúdi'il tse'lë mënë”.
²⁸ Perë na rnia'a lu të, cualquier lo quë naná rzebi ldu'u ra na'a más quë tsé'lëll, hia bë'në mënë ni duldë adulteri la'ni ldu'ull. ²⁹ Si talë slul ladë ldi napë culpë quëhúnël duldë, gulú slul të parë guërú'ldëlin zitu. Más mejurë guëñiti tubi slul no sea quë tsal guë-dubi cuerpë shténël la'ni gabildi. ³⁰ Si tubi guiá'al ladë ldi napë culpë quëhúnël duldë, bëchuguë guiá'al, bëru'ldin zitu; mejurë guëñítíl tubi partë shtë cuerpë, lëdë guëdúbidi'i cuerpë shténël tsal la'ni gabildi.

Jesús bëlua'a schcuendë divorci

(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹ Nu zac guni'i ra mënë guahietë: “Grété' el quë narlé tse'lë, napë quë guëd'ë nguiu tubi cartë shtë divorci ca'a tsé'li'”. ³² Perë na rnia'a lu të, si talë gunë nguiu divorciar tsé'li' por tubi cusë de nadë, quësinill l'ë tsé'lëll lu duldë adulteri. Grë ra naca'a na'a divorciadë pues hia bë'nëll duldë adulteri. Por tubsë motivë tsu divorci, si talë bëdzëlënull stubi nguiu.

Jesús bëlua'a shcuendë ra jurë

³³ Nu zac bini të de quë guni'i ra shtadë guélú hia'a: “Jamás adë guësá'nëdi'i të gunë të cumplir lo quë narunë jurar delantë lu Dadë Dios”.
³⁴ Perë na rnia'a lu të, adë rúnëdi'i të jurar por ni tubi rsunë; adë rúnëdi'i të jurar por lo quë nananú gube'e purquë gube'e na trunë shtë Dios. ³⁵ Adë rúnëdi'i të jurar por guë'dchiliu purquë nahin catë zu guëa' më; ni adë rúnëdi'i të jurar por Jerusalén purquë ni na tubi ciudá ru'bë shtë rëy narnibë'a más. ³⁶ Adë rúnëdi'i të jurar por lo quë nananú guëquël purquë

adë gáquëdi'i gúnël gan gac tubi guitsë guëquël naquichi u nagasë, ni tubi guít-së'në. ³⁷ Nadë más gulë guni'i: “Aha!” u “Aquëdi'i” purquë lo quë nardchi'bë guëc di'dzë ni ze'dë de mëdzabë Satanás.

Si talë chu cubé tubi ladë lul bëdë'ë stubi ladë

(Lc. 6.29-30)

³⁸ L'ë të bini të de quë guni'i mënë guahietë: “Gulú slu sa'l, el quë nagulú slul, nu gulú lai' sa'l, el quë nagulú lai'”. ³⁹ Perë na rnia'a, adë rzutípedi'il lu ra hiembrë mal; al contrari si talë chu cubé tubi ladë lul, bëdë'ë stubi ladë. ⁴⁰ Si talë chu quëgdchi'bë demandë u rac shtú'ull guëdchisull manguë shténël, bëdë'ë manguë shténël con shabë guítsël të gua'a mënë ni. ⁴¹ Si talë chu gunë obligar l'é'l guá'al tubi bultë tubi kilómetro, bia'ain chupë kilómetro. ⁴² Cualquier tubi naquëgna'bë tubi prështë, bëdë'ëin nu adë rdchigrédi'il nezë téchil sino bëdë'ë lo quë narac shtu'u mënë.

Gulë gac shtu'u ra enemigu shtënë të

(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³ Nu zac bini të lo quë naguni'i mënë antsë: “Gac shtú'ul amigu shténël perë guená túshël lu ra enemigu shténël”.
⁴⁴ Perë na rnia'a, gulë gac shtu'u ra enemigu shtënë të. Gulë guna'bë lu Dios parë grë ra narzunaldë l'ë të. ⁴⁵ Si talë quëhunë të cumplir grë ra cusë rë', gac të shini Dios nacabezë gube'e. L'ë më rshe'ldë më llni ngubidzë parë grété' mënë, parë mënë mal nu mënë za'quë. L'ë më ldaguë më guiu parë ra mënë naná tubldí shcuëndi' nu parë ra mënë nanádi'i tubldí shcuëndi' lu Dios. ⁴⁶ Si talë l'ë të nadë más rac shtu'u të ra narac shtu'u l'é'l çpëllë premi gápël? purquë grë ra narunë cubrë impuestë rac shtu'u rall sa' rall. ⁴⁷ Si talë nadë más runë të saludar con cariñi ra mënë bëchi sa' të çpë bien canihúnël? Pues ra naná

guënëdi'i Dios runë rall saludar sa' rall.
⁴⁸ Gulë bë'në cumplir con grë mënë; gulë gac të ziquë Shtadë të naquëbezë gube'e; ni tubi faltë nãpëdi'i më.

Ra obrë za'quë

6 ¹ Adë rluá'adi'i të obrë za'quë delantë lu ra mënë nadë más parë guená mënë lu të purquë si talë runë të zni, Shtadë të naquëbezë gube'e adë guënë'edi'i më premi ca'a të. ² Por ni lë'ë të iurë rdë'ë të gu'në ca'a nabënëpëdi'i, adë rú'ldëdi'il damburë parë guená mënë; adë gúnëdi'il ziquë mënë falsë, ziquë runë ra mënë naná ziquë guetë nadchi'bë lu dchi'li. La'ni ra iádu'u shtënë rall nu nezë rdë'ë rall gu'në të parë rna ra mënë, parë guëni'i za'quë ra mënë de lë'ë rall. Perë guldía rnia'a lu të, hia napë rall labansë shtë mënë naná lúniquë premi nagunë rall recibir. ³⁻⁴ Perë iurë lë'ë të guëdë'ë të gu'në ca'a nabënëpëdi'i, gulë bë'nin manërë naga'chi. Hia lë'ë Shtádël naquëbezë gube'e, rna më grë lo quë naquëhúnël naga'chi. Lë'ë më guëne'e më tubi premi cá'al.

Jesús bëlua'a lla guali'dzënú mënë Dios

(Lc. 11.2-4)

⁵ Iurë lë'ë të gunë të orar, adë rúnëdi'i të ziquë runë ra mënë naná falsë. Rquitë ldu'u rall gunë rall orar të guená mënë lu rall; rzuldí rall la'ni iádu'u nu rzu rall shquini shtë nezë të parë guená ra mënë lo quë naquëhunë rall. Guldía rnia'a lu të, hia napë rall lúniquë premi nagunë rall recibir. ⁶ Perë iurë lë'ë të gunë të orar, gulë guëu' la'ni hiu'u cuartë shtë të. Bësë'au rua' hiu'u; iurní bë'në orar; guni'i lu Dadë Dios naquëbezë gube'e, sulë lë'ë më con lë'ël. Rac bë'a më lo quë nanú la'ni ldú'ul; iurní Shtádël naquëbezë gube'e guëne'e më lo quë naquëgnábël.

⁷ Iurë gúnël orar, adë rúnëdi'i të oraciuni zihani vueltë ziquë runë ra mënë nanádi'i më israelitë. Runë rall llgabë guini Dios di'dzë shtë rall por ruadi'dzë rall zihani di'dzë. ⁸ Adë rúnëdi'i të zni ziquë lë'ë rall purquë lë'ë Dadë hia rac bë'a më grë lo quë narqui'ni të antsë guëna'bë të lúhi'. ⁹ Por ni rnia'a lu të, gulë bë'në orar lu më zndë'ë:

Dios, nal Shtadë na'a naquëbezë gube'e. Rac shtu'u na'a gunë grë mënë alabar lë'ël de verdá.

¹⁰ Rac shtu'u na'a guënbé'al grë mënë, sullibi rall lul.

Ziquë quëhunë ra ianglë cumplir voluntá shtënë lu gube'e, rac shtu'u na'a grë mënë narëta' lu guë'dchiliu, gunë rall cumplir lo quë narac shtú'ul.

¹¹ Bëne'e nagáu na'a dzë con dzë.

¹² Bë'në perdunë duldë shtë na'a; zni lë'ë na'a rdë'në na'a perdunë duldë narunë ra mënë cuntrë lë'ë na'a.

¹³ Adë rdë'ëdi'il permisi guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë na'a të ldáguëdi'i na'a lu duldë.

[Purquë lë'ël rnibé'al gube'e nu lë'ël nãpël grë derechë nu llëru'bë na pudërë shtënë.]

Nãpëdi'il fin. Amén.]

¹⁴ Si talë lë'ë të gunë të perdunë ra mal nabënë mënë cuntrë lë'ë të, zni zac Dadë naquëbezë gube'e gunë më perdunë lë'ë të. ¹⁵ Perë si talë adë nãdi'i të gunë të perdunë sa' të duldë narúnël cuntrë lë'ë të, tãmpuquë Dadë naquëbezë gube'e gúnëdi'i më perdunë duldë shtë të.

Jesús bëlua'a lla gunë mënë ayunë

¹⁶ Iurë lë'ë të gunë të ayunë, adë rëá'nëdi'i të tristë cumë ziquë runë ra mënë naná falsë purquë lë'ë rall rzu rall tristë; runë rall seri no más parë guená ra mënë de quë quëhunë rall ayunë. Guldía rnia'a lu të, hia napë rall grë lo quë nagunë rall recibir ziquë premi.

¹⁷ Perë lë'ë të iurë gunë të ayunë, gulë tsu nalëgrë; gulë bëzunë lë'ë të bien bien ¹⁸ të parë iurë guëná mënë lul, adë guëdë'ëdi'i mënë cuendë de quë lë'ël quëhúnël ayunë. Nadë más sulë lë'ë Dadë Dios naquëbezë gube'e, më ni rna lo quë naquëhúnël. Lë'ë më napë më cuendë nu gunë më honrar lë'ël.

Galricu lu gube'e

(Lc. 12.33-34)

¹⁹ 'Adë rúnëdi'i të muntuni zihani cusë lu guë'dchiliu catë lë'ë ra mbichuguë rzalú ma grëtë' ra cusë, catë rna'zi tèn gui'bë nu rllinin; nu rriuté nguba'në parë rbaa'nëll ra cusë. ²⁰ Más bien gulë bë'në muntuni tesurë lu gube'e catë adë nídi'i ra mbichuguë nu adë guëzalúdi'i mahin, catë adë rná'zidi'i tèn gui'bë. Ra nguba'në adë rriutédi'i rall nga'li parë cuanë rall. ²¹ Catë nacuetsa'u tesurë shténël, ndë rac shtú'ul guëbánil.

Slu hia'a na ziquë lámpara

(Lc. 11.34-36)

²² 'Si talë rdé'ël sí parë guë'nibë'a Dios lë'ël, na ziquë slul naná bien nu guëdubi cuerpë shténël quëbezënú llni ²³ perë si talë adë nëdi'il tsasël shti'dzë Dios, blac llëru'bë na nacahi la'ni ldú'ul. Nahin ziquë slul naná mal; guëdubi cuerpë quëbezëzin nacahi.

Dios nu lë'ë ra cusë shtë guë'dchiliu

(Lc. 16.13)

²⁴ 'Adë gáquëdi'i gunë mënë sirvë lu chupë lamë, purquë tubi lamë adë rac shtú'udi'i mënë lë'ëll; stubi lamë rac shtú'ull. Quëhúnëll rëspëti tubi lamë perë hia stubi lamë quëhúnëll desprëci. Tubsë lamë nápël. Si talë Dios na lamë shténël, iurní gúnël lo quë narac shtu'u më; perë si talë dumí na lamë shténël, iurní Dios adë nádi'i' shlámël.

Quëhapë Dios ra shíni'

(Lc. 12.22-31)

²⁵ 'Rnia'a lu të iurne', adë rquëdí'nidi'i ldu'u të por lo quë nagáu të u por lo quë nagú të parë guëbani të, ni por shabë të parë nagacu të. Más lasac vidë quë dau; lë'ë shcuerpë të más lasac quë shabë të. ²⁶ Gulë guná lu ra ma'ni naná risasë, adë rcabnídi'i ma, nilë adë rca'adi'i ma cusehë parë cuetsá'uhin, perë sin adë guëté'dëdi'i, Dadë shtë të naquëbezë gube'e quëgne'e më grëtë' nagáu të. Más lasac të quë ra ma'ni. ²⁷ ¿Chu de lë'ë të por tantë rquëdi'ni ldú'ul, guëbánil tubi dzë más?

²⁸ '¿Pëzielú rquëdi'ni ldu'u të por shabë të? Gulë guná, lla riaru'bë guë'ë lachi. ²⁹ Adë rúnëdi'i guë'ë dchi'ni perë rnia'a lu të, rëy Salomón con guëdubi galëljë shténi', adë guzú zá'quëdi'i' cumë ziquë ra guë'ë. ³⁰ Chulë rlua'a guë'ë lachi nedzë, quëhunë Dios; perë gli guëbidchi guë'ë nu tsequin lu gui'i. ¿Pë adë gápëdi'i më lë'ë të? lë'ë të naná rialdí ldu'i du'pë. ³¹ Por ni rnia'a lu të, adë rquëdí'nidi'i ldu'u të nu adë rní'idi'i të: “¿Pë cha guëdáuha'a?” u “¿Pë cha guëdí hia'a?” u “¿Ca guëru'u shába'a?” ³² Pues grë mënë nanadë guënédi'i Dios, zianaldë rall tëchi ra cusë ni. Perë lë'ë të napë të tubi Shtadë të naquëbezë gube'e; rac bë'a më grë lo quë narquí'nil. ³³ Primërrë gulë guanaldë tëchi nezë catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Gulë bë'në cumplir lo quë narac shtu'u më, iurní gunë të recibir grë cusë narqui'ni të parë guëbani të. ³⁴ ¿Pëzielú rquëdi'ni ldú'ul nedzë por ra cusë naze'dë gli? Nanú sufsientë problemë parë nedzë.

Adë rúnëdi'il juzguë sa'l

(Lc. 6.37-38, 41-42)

7 'Adë rúnëdi'i të juzguë sa'l të, purquë gunë më juzguë lë'ë të mizmë manërë ziquë quëhunë të juzguë sa'l të.

²Gunë më juzguë lë'ë të mizmë manërë narunë të. Mizmë varë naguishi të con sa' të, mizmë varë ni quishi Dadë Dios con lë'ë të. ³¿Pëzielú rnal lu gui'lli nananú la'ni slu sa'l perë adë rnádi'il la'ni slul nanú tubi trunquë ru'bë? ⁴¿Lla gúnël guëni'il lu sa'l? “Bëne'e sí guëgúa gui'lli nananú slul” perë nanú tubi trunquë la'ni slul. ⁵Na të falsë; gulú trunquë nananú la'ni slul; iurní sí, guënal bien parë cul gui'lli nananú la'ni slu sa'l. ⁶Nanú mënë ziquë mbecu dushë narahuë'. Adë rúnëdi'i rall rëspëti cusë santu shtë Dios. Na rall ziquë guchi narlú guëc tubi perla nu rëabrí ma të re'dë ca'në ma lul. Adë ruadí'dzëdi'i të di'dzë santu lu nané'di'i tsasé verdá shtë Dios.

**Gulë guna'bë; gulë
bësëdchi rua' puertë**

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷Gulë guna'bë lu Dios grétë' lo quë narac shtu'u të. Lë'ë më guëne'e mëhin. Gulë quilin të parë guëdzëlë tëhin. Gulë bësëdchi rua' puertë të parë guëlla'lin. ⁸Grë mënë natsagla'guë guëna'bë lu Dios, gúnëll recibirin; grë mënë narguili cusë shtë Dios, guëdzëlin. El quë naná ziquë tubi nguiu narna'bë fuertë rua' nezë, guëlla'lë puertë parë lë'ëll.

⁹¿Chu tubi de lë'ë të si talë guëna'bë shínil guetështildi gáuhi'; ni mudë guëdë'ël tubi guë'ë gáuhi'? ¹⁰¿Ni mudë guëdë'ël tubi mbë'ldë iurë shínil rná'bëll mbeldë gáuhi'? ¹¹Si talë lë'ë të na të mal, nu rac bë'a të guëdë'ë të cusë za'quë lo quë narna'bë shini të, más segurë Shtadë të naquëbezë gube'e, guëne'e më cusë za'quë lo quë narna'bë të lu më. ¹²Manërë lo quë narac shtú'ul gunë mënë tratë lë'ëll, mizmë manërë ni gulë bë'në tratë sa'l. Zni si talë quëhúnël cumplir rëglë ni, canihúnël cumplir lëy nu lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë.

Rua' puertë nanáde'e

(Lc. 13.24)

¹³Gulë tsuté nezë rua' puertë nu nezë ca nade'e purquë rua' puertë nu nezë narniti mënë, nalé shlaguin nu napin zihani lugar. Cantidá mënë riutë rall nga'li. ¹⁴Perë puertë nu rua' nezë nade'e catë napë mënë vidë sin fin, tubldí nahin nu trabaju riutë mënë nga'li. Du'psë mënë riutë lu nezë ni.

**Nashi naquë lu hiaguë
rlua'ain pë hiaguin**

(Lc. 6.43-44)

¹⁵Gulë gupë cuidadë con ra mësë falsë naná mi'i ruadi'dzë rall shti'dzë Dios. Ze'dë rall; por fuërë rlua'a rall ziquë lli'li perë dentrë la'ni ldu'u rall na rall ziquë ma dushë. ¹⁶Lë'ë të gac bë'a të u gunguë bë'a të chu na rall por lo quë narunë rall. Pues adë rldáguëdi'i të uvë lu ra hiaguë guitsë. Tampuquë nídi'i mudë guëldaguë të bëlda'u lu hiaguë guitsëbé. ¹⁷Zni nahin, grétë' hiaguë za'quë rne'e nashi za'quë perë hiaguë mal rne'e nashi mal. ¹⁸Lë'ë hiaguë za'quë adë gáquëdi'i gudë'ëin nashi mal. Ni tampuquë tubi hiaguë mal gáquëdi'i guëdë'ëin nashi za'quë. ¹⁹Grétë' hiaguë nadë rdë'ëdi'i nashi za'quë, chuguin nu tsequin lu gui'i. ²⁰Zni gac bë'a të mënë za'quë nu mënë mal por lo quë narunë rall.

**Lëdë grédi'i mënë tsuté
rall catë rnibë'a Dios**

(Lc. 13.25-27)

²¹Lëdë grédi'i narni'i lua: “Dadë, Dadë”, tsuté rall catë rnibë'a Dios sino nadë más el quë narunë cumplir voluntá shtë Dadë naquëbezë gube'e, ni sí quëgnibë'a më lë'ëll. ²²Iurë lë'ë iurë guëga'a, dzë ni cantidá mënë guëni'i rall lua: “Dadë, lë'ë na'a biadi'dzë na'a shtí'dzël nu por lël gulú na'a mëdzabë nananú

la'ni ldu'u mënë. Bëdë'në na'a zihani mi-lagrë iurë guni'i na'a lël." ²³ Perë iurní guënia'a lu mënë ni: "Jamás adë guëñé-dia'a lë'è të. Gulë guabsú lua purquë na të mënë mal."

Comparaciuni shtë chupë hiu'u

(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

²⁴ Zni na el quë narquë diaguë nu quëhúnëll lo quë narnia'a, nall cumë ziquë tubi nguiu nariasé nu bëzá'all lídchill lu cimientë shtë guë'ë. ²⁵ Bëd-chini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë dushë; bëdí'ahin hashtë guëa' hiu'u perë adë guláguëdi'i hiu'u purquë napin cimientë nazubë lu guë'ë. ²⁶ Perë el quë narini shti'dza perë adë rúnëdi'ill cuendë lo quë narnia'a, nall ziquë tubi nguiu tuntë nanédi'i tsasëll. Bëzá'all lídchill lu iu'lli. ²⁷ Bëdchini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë dushë nu bëdí'ahin guëa' hiu'u. Gulaguë hiu'u purquë nídi'i cimientë guetë. Nalé tubi cusë dushë guc nga'li.

²⁸ Iurë Jesús gualú biadi'dzë më lu ra mënë, nalé bëdzëguëë' ldu'u rall nu guasé ldu'u rall por ldai' shtë më. ²⁹ Caglua'a më cumë ziquë el quë nanapë pudërë, lédëdi'i ziquë ra mësë shtë lëy nananú entrë lë'è rall.

Jesús bënëac tubi narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi'

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

8 Iurë bietë Jesús lu dani, cantidá mënë zianaldë rall lë'è më. ² Iurní guabi'guë tubi nguiu narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi'. Bëzullíbill lu më. Répill:

—Dadë, si talë rac shtú'ul, nápël pudërë gunëáquël na; guëzunël ladia.

³ Iurní Jesús bëdchi'bë më guia'a më guéquëll nu guni'i më:

—Rac shtua'a, suné ládil.

Iurë lë'è më guni'i zndë'ë, grë galguidzë ru'dzë bëac. ⁴ Jesús repi:

—Bëquë diaguë, adë chu lu ru-adí'dzëdi'il; nadë más guaguë'në presentar lu bëshuzi nu bëdë'ë tubi ofrendë lo quë narnibë'a Moisés të parë grëtë' mënë, guëdë'ë rall cuendë de quë lë'ël bëáquël nu guc límpil de galguidzë shtë'nël.

Bënëac Jesús tubi muzë shtë capitán

(Lc. 7.1-10)

⁵ Iurë guaté Jesús guë'dchi Capernaun, tubi capitán rumanë guabi'guëll lu më nu bë'nëll ruëguë. ⁶ Répill lu Jesús:

—Dadë, shmuza rac llú'ull galguidzë llunguë. Nagá'all lidcha. Nalé quëhúnëll sufrir lu galguidzë.

⁷ Jesús guni'i:

—Na tsahia parë gunëaca lë'i'!

⁸ Capitán bëquebi:

—Dadë, rúnëdi'i tucara tsal lidcha; adë chu nádia'a. Nadë más gunibë'a nu bëdë'ë tubsë di'dzë, iurní guëac shmuza. ⁹ Mizmë na runa lo quë narni'i ra narnibë'a na, nu napa suldadë bajo ordë shtëna. Iurë rnia'a lu tubi suldadë, tsall; pues riall. Iurë rnia'a guídëll, pues lueguë rídëll. Iurë rnibë'ahia tubi shmuza tsaguë'nëll lo quë narac shtua'a, rzu'bë diáguëll shti'dza.

¹⁰ Iurë Jesús bini di'dzë ni, nalé guasé ldu'u më. Guni'i më lu ra nazianaldë lë'è më:

—Guldía rnia'a lu të, guëdubi naciuni Israel nunquë bëdza'guëldúa'a tubi nguiu narialdí ldu'i shti'dza ziquë nguiu rë'. ¹¹ Rnia'a, cantidá mënë guëru'u rall de grë ladë shtë guë'dchiliu. Guidë rall të parë subënú rall Abraham nu Isaac nu Jacob parë gaunú rall mënë ni catë rnibë'a Dios gube'ë. ¹² Perë nanú mënë nabini shti'dzë më de quë guë'nibë'a më ziquë rëy; guëru'u rall tëchi fuërë catë nacahi. Nga'li gu'në rall nu guëchushí lai' rall.

¹³ Iurní Jesús guni'i lu capitán:

—Bëagzé lídchil; hia shmúzël bëac tal ziquë gualdí ldu'ul.

Lël'ë muzë ni bëáqui' mizmë iurë ni.

Bënëac Jesús suëgrë Pedro

(Mr. 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jesús gua lidchi Pedro. Nga'li guná më naga'a suëgrë Pedro. Na'a ni rac shldi ru'bë. ¹⁵ Iurní guna'zi më guia'a na'a. Lueguë bëru'u shldi. Iurní suëgrë Pedro guashtëhi' nu bé'ni' sirvë lu rai'. Bëdë'ëi' nagáu rai'.

Bënëac Jesús zihani mënë narac ll'u'u

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶ Iurë gue'lë gu', be'dënú mënë zihani sa' rall lu Jesús. Be'dënú rall ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall; con tubsë di'dzë rgu më grëtë' ra mëdzabë. Nu zac bë'në më rumëdi grëtë' ra nanapë galguidzë. ¹⁷ Zndë guzac parë gac cumplir lo quë nabëquë'lë muzë shtë Dios guahietë. Guni'i Isafas: “Lël'ë më bia'a më galguidzë shtëna'a nu lël'ë më bia'a më grëtë' debilidá shtëna'a”.

El quë narac shtu'u tsanaldë lë'ë Jesús

(Lc. 9.57-62)

¹⁸ Iurë guná Jesús cantidá mënë bëdëã rdondë catë zubë më, gunibë'a më parë tédë ra shini gusë'dë më stubi tëchi nisë.

¹⁹ Tubi mësë shtë lëy guabí'guëll lu Jesús nu répill:

—Mësë, rac shtua'a sënalda lë'ël cualquier lugar ca tsal.

²⁰ Jesús bëquebi:

—Ra ma lachi napë cuevë shtë ma. Ra ma'ni napë bëche'zë llicu hiaguë perë na, adë nápëdia'a catë guëcu'guë guëca aunquë nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu.

²¹ Stubi nguiu naganaldë lë'ë Jesús repi lu më:

—Dadë, bëne'e sí, primërë tsaca'cha shtada, iurní gue'dë nalda lë'ël. Gaca shmënël iurní.

²² Jesús guni'i:

—Gude'e naldë na lueguë. Nanú mënë nadë rialdídi'i ldu'u shti'dza parë guëca'chi rall ra tégulë.

Bëcue'dchí Jesús nisë nu mbë

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Iurní guatë Jesús la'ni barcu con ra shini gusë'dë më ²⁴ perë bëdchini mbë lu nisë. Nalë fuertë bëdchini mbë. Gutë zili nisë la'ni barcu. Jesús naga'si më. ²⁵ Iurní ra shini gusë'dë më guacua'ni rai' lë'ë më nu repi rai':

—Dadë, bëlá lë'ë na'a. Aquë zátia'a iurne'!

²⁶ Lë'ë më guní'i' lu rai':

—¿Pëzielú nalë rdzëbë të? ¿Pë hia adë rialdídi'i ldu'u të na?

Iurní guashtë më nu guni'i më guëc mbë nu guëc nisë ru'bë. Lueguë gurëdchí nisë. ²⁷ Hía ra nguiu naná zënú më, nalë bëdzëguë' ldu'u rai'. Guasë ldu'u rai'. Guni'i rai':

—¿Chull më rë'? Rzu'bë diaguë mbë nu nisë shtí'dzi'!

Chupë nguiu nananú mëdzabë la'ni ldu'i

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Iurë Jesús bëdchini stubi ladë rua' nisë, ladzë ra më gadareno, chupë nguiu bëru'u la'ni catë bëga'chi tégulë. Guabi'guë rall lu më. Guërupë rall napë rall mëdzabë la'ni ldu'u rall. Nalë nadushë rall. Ni tubi adë chu ráquëdi'i rdëdë nezë catë nanú rall. ²⁹ Iurní guzublú gurushtíá rall fuertë:

—¿Pëzielú riutël con lë'ë na'a, Jesús shini Dios? ¿Gu bëdchíní ndë'ë parë guëzac zil lë'ë na'a antsë guëga'a tiempë?

³⁰ Zitu rëta' cantidá ra guchi. Quéháu ra ma gui'lli. ³¹ Ra mëdzabë bè'në rall ruëguë lu Jesús; guni'i rall:

—Si talë guëgul lë'ë na'a la'ni ra nguiu rë', perë bène'e permisi të guëdëu' na'a la'ni ra guchi.

³² Iurní Jesús repi:

—Gulë gua.

Lueguë bëru'u mëdzabë la'ni ra nguiu ni. Guaté rall la'ni guchi. Lueguë grëtë' ra guchi zia'a guëllu'në nasesë; gulaguë ra ma catë rlaguë guiu'u rua' nisë ru'bë. Guaté ma la'ni nisë. Bëlda'u nisë ra ma; lueguë guti ra ma.

³³ Hia naquëhapë guchi bëllu'në rall hashtë guë'dchi nu guzublú biadi'dzë rall lo quë naguc, nu shcuendë ra nguiu nagú mëdzabë la'ni ldu'u rai'. ³⁴ Iurní grë mënë shtë guë'dchi bëru'u rall; guagná rall catë quëbezë Jesús. Iurë guná rall lu më, bè'në rall ruëguë de quë guëru'u më ladzë rall.

Bënëac Jesús tubi narac llunguë

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

9 Iurní Jesús guaté la'ni barcu parë tédë më stubi tëchi nisë. Iurní béd-chini më guë'dchi shtë më. ² Nga'li béd-chininú mënë tubi narac llu'u galguidzë llunguë. Nagá'all lu daa'. Iurë Jesús guná rialdí ldu'u rall, repi më lu narac llu'u:

—Lé'ël, adë riádi'i ldú'ul. Naperdunë duldë shtë'nël.

³ Iurní bëldá mësë narlua'a lëy guni'i rall la'ni ldu'u rall: “Hiumbër rë' blac di'dzë dzabë ruadí'dzëll cuntrë Dios”. ⁴ Perë guc bè'a Jesús pë llgabë quëbezë'nú rall. Iurní repi më:

—¿Pëzielú runë të llgabë mal? ⁵ ¿Pë más sencigi guënia'a lu narac llu'u: “Naperdunë duldë shtë'nël”, u guënia'a lull: “Guashtë nu bëagzë”? ⁶ Parë gac bè'a të nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nu parë gac bè'a të napa pudërë parë guna perdunë duldë shtë mënë.

Iurní repi më lu narac llu'u:

—Guashtë; bëtëá shtaa'l nu bëagzë lídchil.

⁷ Lë'ë narac galguidzë llunguë guasuldill nu bëagzëll lídchill. ⁸ Guná mënë lull, iurní bëdzëguëë' ldu'u rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bë'në rall alabar lë'ë Dios purquë bédë'ë më pudërë ru'bë guia'a tubi nguiu.

Guna'bë Jesús Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Jesús bëru'u më nga'li. Guná më lu tubi nguiu lë Mateo. Zúbëga'all lugar catë rúnëll cubrë impuestë. Iurní repi më:

—Gude'e naldë na.

Iurní Mateo guasuldí nu guanáldëll lë'ë Jesús.

¹⁰ Guzac iurë Jesús caniháu la'ni tubi hiu'u, cantidá mënë narunë cubrë impuestë nu zihani pecadurë bédchini rall nga'li parë gulezë'nú rall lë'ë më lu mellë. Guzubë'nú rall lu mellë con Jesús nu con ra shini gusë'dë më. ¹¹ Perë ra fariseo iurë guná rall lu ra mënë ni, guna'bë di'dzë rall lu shini gusë'dë Jesús:

—¿Pëzielú mësë shtë të quëhaunull ra pecadurë nu con ra mënë narunë cubrë impuestë?

¹² Bini Jesús pë quëgni'i ra fariseo; iurní guni'i më:

—Adë rqu'i'nidi'i ra mënë ducturë si rac llú'udi'i rall perë mënë narac llu'u, sí, ni rqu'i'ni rall ducturë. ¹³ Gulë gua; gulë bédë'ë cuendë lo quë narunë cuntienë lo quë naná escritë: “Na rac shtua'a de quë gac të mënë narga'a ldu'u sáhi'; ni más mejurë quë gunë të ofrecer ma lua ziquë ofrendë”. Zeldë guëna'ba ra pecadurë të guëabrí ldu'u rall con Dios. Adë zeldë guëná'bëdia'a mënë narni'i: “Nápëdia'a duldë”.

Guna'bë di'dzë rall Ila na shcuendë ayunë

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴Iurní ra nazianaldë lë'ë Juan Bautista, guabi'guë rall lu Jesús nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú lë'ë na'a nu ra fariseo rdë'në na'a ayunë zihani vueltë perë ra shmë'nël adë rúnëdi'i rall ayunë?

¹⁵Jesús guni'i:

—Nahia ziquë lliguë shtë sa'a. ¿Ni mudë gunë të obligar ra invitadë shtë sa'a, gacu rall lari nagasë ziquë mënë narunë velar guëc tégulë mientras quëbezë'nú lliguë lë'ë rall? Aquëdi'i. Perë guëdchini dzë nu guëdchini tiempë lë'ë lliguë tsabsú nga'li; iurní sí, gunë rall ayunë.

¹⁶Ni tubi adë chu rúnëdi'i rumiendë lu tubi lari gushë con lari nardëá purquë si talë guëguë'u'l lari nardëá lu lari gushë, más nasesë rche'zë lari cubi lë'ë lari gushë. Iurní más fier rlua'a lari.

¹⁷Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gushë purquë adë gúnëdi'i gan bulsë gushë la fuersë shtë vini cubi. Rie'zë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'ë lu guiu'u, nu gullini ra bulsë. Por ni rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi. Iurní lë'ë vini nu ra bulsë adë guë'ní-tidi'in. Shti'dza adë rgá'adi'i con custrë shtë'në të.

Shini Jairo nu na'a naguna'zi shabë më

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸Mientras Jesús quëadí'dzi' ra cusë rë', tubi narnibë'a mënë bédchini; bëzul-íbill lu më nu guni'ill:

—Shtsa'pa niá'asë gualú guti, perë si talë guídél lidcha; si talë guëdchi'bë guíá'al guëc shinia, guëbáni' stubi.

¹⁹Jesús guasuldi'; iurní guanaldë më lë'ëll con ra shini gusë'dë më. ²⁰Iurë

guanaldë më lë'ëll, tubi na'a narac llu'u rllë'ë réni'; guabi'guëll lu Jesús. Guc chi'bë chupë izë rac llú'ull. Iurní guabi'guëll lu Jesús nezë tëchi më. Guná'zill rua' shabë më. ²¹Rúnëll llgabë: “Si talë guëna'zia shabë më, guëaca”. ²²Jesús bédchigrë lu më nezë tëchi më; guná më lu na'a nu repi më:

—Adë riádi'i ldú'ul, Nanë. Hia lë'ëll bëáquël purquë gualdí ldú'ul na.

Mizmë iurní bëáquëll.

²³Iurë Jesús bédchíni' lidchi më importantë; guná më lu narëta' nu guná më lu ra musiquë. Ra mënë ru'në rall nu ruidë bë'në rall. ²⁴Iurní repi Jesús:

—Gulë bëru'u ndë'ë purquë lë'ë lliguë-na'a rë' adë gútidi'i' sino nagá'si'.

Perë ra mënë bëllidchinú rall lë'ë më.

²⁵Jesús guni'i' de quë guëru'u rall. Iurní guaté më la'ni hiu'u nu guna'zi më guia'a tégulë. Iurní guashtë tégulë nga'li.

²⁶Guëdubi lugar catë rribë'a regiuni ni, bërë'tsë di'dzë nu famë shtë'në më. Biadi'dzë mënë pë guc con lë'ë tégulë.

Bënëac Jesús chupë ciegu

²⁷Jesús bëru'u lugar ni; chupë ciegu guanaldë rall lë'ë më; guni'i rall fuertë:

—Bëga'a ldú'ul lë'ë na'a, llëbní David.

²⁸Iurë Jesús guaté la'ni hiu'u, béd-chini ra ciegu lu më; repi më lu rall:

—¿Gu rialdí ldu'u të de quë zac gunëaca lë'ë të?

Lë'ë rall bëquebi rall:

—Rialdí ldu'u na'a, Dadë.

²⁹Iurní Jesús bëshá guia'a slu rall nu repi më:

—Gaquin según fe nanapë të.

³⁰Hia slu ra mënë ni bëaquin. Iurní Jesús gunibë'ai' con ordë lu rall, ni tubi adë chu gac bé'adi'i lo quë nabë'ni'.

³¹Perë niá'asë gualú bëru'u rall nga'li, iurní guzublú ruadi'dzë rall guëdubi regiuni lo quë nabë'në Jesús.

Bënëac Jesús tubi gu'pë

³²Iurë Jesús con ra shini gusë'dë më ziaгру'u rai' nga'li, bëldá ra mënë be'dënú rall tubi gu'pë nanapë mëdzabë la'ni ldu'li. ³³Lueguë Jesús gulú hia'ldë lë'ë mëdzabë ni; hia lë'ë gu'pë guzublú biadi'dzëll. Nalë bëdzëguëë' ldu'u ra mënë. Guni'i rall:

—Nunquë la'di guná'di'ia'a guëdubi mënë shtë Israel sa' ra cusë ziquë quëhunë më.

³⁴Perë guni'i ra fariseo:

—Nguiu rë' rgu hiá'ldëll ra mëdzabë por pudërë shtë mëdzabë narnibë'a más.

Bëga'a ldu'u më ra mënë

³⁵Jesús ziaгla'guë më grë ra guë'dchi naná rëta' guëlladchi nga'li. Caglua'a më la'ni iádu'u shtë ra mënë cadë lugar catë rdchini më. Biadi'dzënú më mënë cusë za'quë lla guëdchini mieti catë rnibë'a Dios. Nu bënëac më grë clasë galguidzë nu grë ra naquëhunë sufrir ra dulurë. ³⁶Iurë guná më ra mënë zihani, bëga'a ldu'u më lë'ë rall purquë nalé rzac zi rall nu adë rbedchí'di'i ldu'u rall. Na rall ziquë lli'li nanápëdi'i vëquërë. ³⁷Iurní repi më lu ra shini gusë'dë më:

—Guldía rnia'a, nanú zihani cusechë perë du'psë na rall parë gunë rall dchi'ni perë rnia'a lu të, ³⁸gulë guna'bë lu Dios naná nashtënë cusechë parë guëshe'ldë më más mënë parë guadi'dzë rall diza'quë lu mënë.

Jesús gulë ra chi'bë chupë shini gusë'dë më

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

10 Iurní Jesús guna'bë chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bëdë'lë më autoridá nu pudërë parë guëgú rai' ra mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë nu parë gunëac rai' grë ra narunë sufrir galguidzë nu dulurë.

²Ndë'ë na lë ra poshtë; guëzá chi'bë chupë rai': primërë Simón; nápi' stubi léhi' Pedro. Nu bënë'në më nombrar Andrés bëchi Pedro. Guna'bë më Jacobo nu bëchi' Juan, shini Zebedeo. ³Guna'bë më Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo el quë narunë cubrë impuestë. Guna'bë më Jacobo shini Alfeo. Guna'bë më Lebeo, nápi' stubi léhi' Tadeo. ⁴Guna'bë më Simón naná miembrë shtë partidë cananista, nu guna'bë më Judas Iscariote el quë nabë'në intriegu lë'ë Jesús.

Jesús gunibë'a tsagni'ra poshtë diza'quë lu ra mënë

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵Jesús gunibë'a guëzá chi'bë chupë nguuiu ni; guni'inú më lë'ë rai' lla guzi'a'a rai'. Repi më lu rai':

—Adë tsádi'i të regiuni catë quërelde ra nadë nádi'i më israelitë. Nu adë tsuté'di'i të guë'dchi Samaria. ⁶Más bien tsa të lu ra mënë naná ziquë lli'li nagniti, quiere decir, naciuni Israel. ⁷Gulë biadi'dzë lu mënë lla tsuté mënë catë rnibë'a Dios purquë hia lë'ë iurë ziaгdchini të guë'nibë'a më. ⁸Gulë bënëac ra narac ll'u'u. Gulë bëcua'ni ra tëgulë. Gulë bënëac narac galguidzë ru'dzë ládi'. Gulë cu grétë' mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Lë'ë të bë'në të recibir pudërë ndigá; gulë bëdë'ë sin quë gúnëdi'i të cubrë.

⁹Adë guá'adi'i të orë, ni bëdchichi, ni dumí mitu'në. ¹⁰Adë guá'adi'i të panitë parë quë dumí. Adë guá'adi'il chupë manguë, nilë chupë par rachi. Adë guá'adi'il bastunë. Pues el quë narunë dchi'ni napë derechë parë gaul lidchi shlamëll.

¹¹Iurë lë'ë të guëdchini të tubi guë'dchi u tubi ranchi, gulë quili nga'li tubi mënë naná runë tucarë guëqué diaguë shti'dza. Hia nga'li guëa'në të lídchill hashtë iurë lë'ë të guëbi' të. ¹²Iurë lë'ë të tsuté të lidchi mënë ni, gulë bë'në

saludar l  i' con tubi diza'qu  . ¹³Si tal   ra m  n   ni run   tucarë gu  qu   di  gu  ll shti'dza, gul   b  d  '   bendici  n sht   të nga'li; per   si tal   ad   gu  qu   di  gu  di'i rall shti'dz   të, si tal   ad   n  di'i ra m  n   më za'qu  , gul   biequi nga'li con gr   diza'qu   sht   të. ¹⁴Si tal   n  di'i m  n   ni gun   recibir diza'qu   nu n  di'ill gu  qu   di  gu  ll shti'dz   të, iurn   gul   b  ru'u hiu'u ni u gu  'dchi ni. Iurn   gul   gu  dchibi gushëguiu'u nadchi'b   gu  a' të ziqu   s  ni de qu   ad   guald  di'i ldu'u rall. ¹⁵Guld  a rnia'a, dz   sht   juici más ll  ru'b   na cashtigu par   gu  'dchi ni qu   par   ra m  n   sht   Sodoma u Gomorra.

Gu  zac zi m  n   l  '   t  

¹⁶'Gul   gun  , na gu  she'lda l  '   t   cum   ziqu   ra lli'li ladi ra ma dush  , per   gul   gac nasini cum   ziqu   serpi-ent  , nu gul   gac nadu'u ziqu   palum  .

¹⁷Gul   gap   ciudad   ra m  n   sht   luga-ri ni; gun   rall intriegu l  '   t   lu ra gubern  n   nu hasht   gu  ne'e rall galn   l  '   t   la'ni i  du'u. ¹⁸Tsan   rall l  '   t   lu ra gubernadur   nu lu r  y purqu   na t   shm  na. Zni gac t   testigu sht  na delant   lu ra autoridá hasht   delant   lu ra nan  di'i m   israelit  . ¹⁹Per   iur   l  '   rall gun   rall intriegu l  '   t   lu ra gubern  n  , ad   rqu  di'nidi'i ldu'u t   por lo qu   nagu  ni'i t   lu rall u por lo qu   naguadi'dz   t   lu ra m  n  , purqu   iur   l  '   iur   gu  ga'a, Dios gu  s  dchini m   di'dz   par   guadi'dz   t   ²⁰purqu   l  d   l  '  di'i t   guadi'dz   t   sino l  '   Espíritu Santo naze'd   de Shtad   t  , guadi'dzi' por l  '   t  .

²¹'Ra nguiu gun   rall traicionar ra b  chi sa' rall t   par   gati sa'll. Ra shtad   ra m  n   gun   rall traicionar shini rall. Shini rall gu  s  ll gu  c shtad   rall hasht   quini rall shtad   rall. ²²Gr  t' m  n   sht   gu  'dchiliu gu  n   z  qu  di'i

rall lu t   purqu   na t   shm  na, per   el qu   nagac firm   hasht   fin, nd  '   gac salvar. ²³Iur   l  '   m  n   gu  zunald   rall l  '   t   cualquier tubi gu  'dchi cat   gu  dchini t  , gul   b  ru'u nga'li; gul   b  llu'n   hasht   stubi gu  'dchi purqu   guldía rnia'a, l  '   nguiu nab  she'ld   Dios lu gu  'dchiliu gu  dch  ni' ant   qu   l  '   t   guadi'dz  n   t   diza'qu   lu m  n   gu  dubi gu  'dchi sht   Israel.

²⁴'Ni tubi nars  'd   lu shm  si', las  qu  di'ill más qu   m  s   sht  n  ll. Ni tubi muz   las  qu  di'i más qu   shlámi'. ²⁵El qu   nars  'd  , tsull cunform   según el qu   naqu  glua'a, hasht   despu  s   iurn   tsal   studi sht  n  ll, iurn   g  qui' ziqu   l  '   m  s  . Zni na tubi muz   par   lu shl  m  ll. Ziqu   tubi nguiu con sh  ni', cagni'i ra m  n   rnib  'a m  dzab   Beelzebú na, nu zac gu  ni'i rall rnib  'a m  dzab   l  '   t  .

Chu gu  dz  ba'a

(Lc. 12.2-9)

²⁶'Por ni rnia'a lu t  , ad   rdz  b  di'i t   ra m  n  . Pues ni tubi cus   nanaga'chi ad   gu  a'n  di'in sin ad   gu  r  udi'in lu lli. Nu gr   cus   naga'chi, nap   qu   gu  d  '   m  n   cuend   de ni. ²⁷Lo qu   narnia'a lu t   apart  , gul   guni'i di'dz   ni delant   lu gr   m  n  . Lo qu   nab  lu  'ahia lu t   apart  , gul   guni'i fuert   diz   gu  c hiu'u. ²⁸Ad   rdz  b  di'i t   ra narguini cuerp   per   ad   g  qu  di'i quini rall alm  . Más bien gul   b  dz  b   el qu   nanap   pud  r   gu  zal   cuerp   nu alm   la'ni gabildi.

²⁹'Rdu' ra ma'ni, chup   ma por tubi centav  , per   ni tubi de l  '   ra ma ad   rátidi'i sino qu   l  '   Dad   Dios ad   gu  d  '   m   s  ; Dios rd  '   m   cuend  . ³⁰Nap   m   cuend   b  ld   guits   gu  qu  l. ³¹Ad   rdz  b  di'i t  ; pues más lasac t   qu   ra ma'ni.

Pë gac con ra shmënë Jesús

(Lc. 12.8-9)

³²'Grétë' el quë naguëquebi favurë de na delantë lu ra mënë, na guëquebia favurë de lë'ëll delantë lu Shtada naquëbezë gube'e. ³³Perë si talë nanú el quë narni'i nádi'll shmëna delantë lu ra mënë, na guna negar lë'ëll delantë lu Shtada naquëbezë gube'e.

Por Jesús nanú divisoni

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴'Adë rúnëdi'i të shgabë të de quë zeldënúa paz lu guë'dchiliu rë'. PUES adë zeldënúdia'a parë cuedchí ldu'u mënë con sa'll lu guë'dchiliu sino parë gac dividir mënë por shti'dza. ³⁵Na zelda parë grë ra nguiu guëasë rall guëc shtadë rall, shtsa'pë rall guëasë rall guëc shni'a rall. Nu ra lli'lli guëasë rall guëc suëgrë rall. ³⁶De mudë de cadë tubi rall gac rall enemigu parë famili shtënë rall.

³⁷'El quë narac shtu'u shtádi' u shní'ai' más quë rac shtú'u'll na, adë rlluí'idi'i gáqui' shmëna. El quë narac shtu'u llgá'ni' u shtsápi' más quë rac shtú'u'll na, adë rlluí'idi'i gáquëll shmëna. ³⁸El quë nadë gúnëdi'i renunci prupi deseó shténëll, si talë adë nédí'i gátill por na; si talë adë tsanáldëdi'll shneza, nguiu ni nasáquëdi'll gáquëll shmëna. ³⁹El quë narac shtu'u gac salvar vidë shténëll, guënitill vidë shténi', perë el quë naguënti vidë shténi' por na, ni gac salvárell.

Premi parë ra shmënë Jesús

(Mr. 9.41)

⁴⁰'El quë narunë recibir cualquier tubi de lë'ë të, mënë ni también rúnëll recibir na. El quë narunë recibir na, mënë ni rúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na. ⁴¹El quë narunë recibir tubi shmuzë Dios purquë ze'dë mënë ni de Dios, ni gúnëll recibir mizmë premi nardë'ë

Dios parë ra shmuzë më nabiadi'dzë shti'dzë më. El quë narunë recibir tubi nguiu za'quë purquë nall më za'quë, mënë ni gúnëll recibir premi shtë më za'quë. ⁴²Cualquier el quë naguëdë'ë tubi vasë nisë galë, të gu tubi más humildë shmëna, guldía rnia'a lu të, segurë guëdë'ë Dios tubi premi cá'all.

Ra nabëshe'ldë Juan Bautista lu Jesús

(Lc. 7.18-35)

11 Iurë Jesús gualú guni'i më lla mudë guzia'a ra chi'bë chupë shini gusë'dë më, bëru'u më nga'li parë zia'a më. Bëlua'a më diza'quë lu ra mënë guë'dchi narëta' guëlladchi.

²Juan nanú lachigui'bë perë bini' lo quë naquëhunë Cristo. Iurní bëshé'ldi' bëldá shmëni'; tsagná rall lë'ë Jesús ³parë guagna'bë di'dzë rall lu më:

—¿Gu lë'ël nal Cristo, el quë napë quë guëdchini por partë shtë Dadë Dios, u napë quë guëlezë na'a stubi naguëdchini?

⁴Jesús repi:

—Gulë tsaguëchi lu Juan lo quë nanguná të nu lo quë nabini të. ⁵Gulë biadi'dzë grétë' lo quë nanguná të: ra ciegu rna; ra cujë rzë; ra narac galguidzë ru'dzë ládi', guzuné rall; grë ra cue'të bëabrí rini rall. Ra tégulë gubani rall stubi. Grë ra prubi quëquë diaguë rall diza'quë parë gac salvar rall. ⁶Guëquitë ldu'u ra naná tsagla'guë tsaldí ldu'i na, grë ra nartúdi'i lúhi' gáquëll shmëna.

⁷Iurë lë'ë shmënë Juan zëagzé, iurní Jesús guzublú quëadi'dzë më shcuendë Juan. Repi më lu ra mënë:

—¿Pë guagná të lu shlatë; tubi ziquë gui'lli narni'bi mbë? ⁸Aquëdi'i. ¿Pë guagná të lu tubi nguiu nanacu lari chulë? Aquëdi'i. Lë'ë të nané të de quë grë ra naracu con lari nalasac zihani dumí, quërelde rall lidchi rëy. ⁹Por fin ¿pë guagná të lu tubi muzë shtë Dios? Perë sí, de verdá guná të tubi muzë shtë

më mayurë quë ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë. ¹⁰ Juan na el quë narni'i Sagradas Escrituras:

Na guëshe'lda tubi naguadi'dzë por na antsë guëlua'alul lu mënë.

¹¹ Guldía rnia'a, grétë' ra mënë nagubani tiempë guahietë, nápëdi'i rai' más hunurë quë Juan. Perë rnia'a lu të, el quë namás humildë entrë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë shtëna, napë rall más hunurë quë Juan.

¹² 'Dizdë Juan Bautista hashtë iurne', ra mënë mal rac shtu'u rall guëzalú rall diza'quë shtë Dios parë adë tsutédi'i mënë catë rribë'a Dios. Ra narac shtu'u tsuté nezë za'quë, runë rall llëru'bë fuersë parë tsuté rall. ¹³ Grétë' lo quë nabëquë'ë ra muzë nabiadi'dzë shti'dzë Dios nu lo quë nabëquë'ë Moisés, guni'i rai' lo quë narac shtu'u Dios hashtë tiempë shtë Juan Bautista. ¹⁴ Si talë lë'ë të rac shtu'u të tsaldí ldu'u të lo quë narnia'a de Juan, náhi' ziquë Elías. Juan náhi' el quë muzë shtë Dios guni'i guahietë napë quë guëdchini. ¹⁵ Si talë rac shtu'u të tsasé të, gulë bëquë diaguë bien lo quë narnia'a.

¹⁶ 'Guadi'dza tubi comparaciuni lla na mënë tiempë ne'. Lë'ë rall na rall ziquë llguë'në nacaguitë. Zúbëga'a rall lu llguë'a' nu rni'i rall fuertë lu sa' rall: ¹⁷ "Bëdi'ldi na'a musiquë lëgrë perë adë bëgu'ídi'i të. Bëdi'ldi na'a cantë tristë perë adë bí'nidi'i të." ¹⁸ Bëdchini Juan; adë gudáudi'i' zihani cusë nu adë bi-i'di'i' licor, perë lë'ë të rni'i të de quë nápi' tubi mëdzabë la'ni ldu'i'; por ni adë guanáldëdi'i' të lé'i'. ¹⁹ Lueguë bédchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios; rni'i të rau sha'ta nu rni'i të ruhia vini. Rni'i të nahia amigu shtë pecadurë nu amigu shtë ra narunë cubrë impuestë, por ni adë rialdídi'i' ldu'u të shti'dza. Manërë nacanihunë Dios na ziquë llni; rlua'ain la'ni vidë shtë ra naná riasë shti'dzë më de verdá.

Ra mënë adë guasédi'i rall shti'dzë më

(Lc. 10.13-15)

²⁰ Iurní lë'ë Jesús guzublú quëgni'i më lu ra mënë guë'dchi catë bënë më más milagrë ru'bë purquë ra mënë ni, adë bëabrídi'i ldu'u rall con Dios. Iurní guni'i më:

²¹ —Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Corazín. Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Betsaida; purquë si talë mënë shtë Tiro nu Sidón nianá rall grë ra milagrë naguná të, pues hia niac cambi mudë nanabani rall; niabré ldu'u rall con Dios. Niazubë rall lu dë nu niacu rall lari nagasë ziquë señi de quë bënë nadzë'ë mudë nanabani rall. ²² Na rnia'a lu të, dzë guëshe'ldë Dios juici guëc mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë shtë Tiro nu Sidón gunë rall sufrir menos quë lë'ë të. ²³ Nu rnia'a lu të naquërelde guë'dchi Capernaum, runë nadchini të por tantë llni nabënë të recibir, perë tsalú të lugar catë quëbezë ra tégulë purquë mënë shtë ciudá Sodoma, si talë nianá rall milagrë cumë ziquë guná të, pues todavía nianá quëbezë guë'dchi Sodoma iurne'. ²⁴ Perë rnia'a lu të, dzë shtë juici lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë quë ra mënë shtë regiuni shtë Sodoma.

Gulë te'e lua parë cuedchí ldu'u të

(Lc. 10.21-22)

²⁵ Tiempë ni Jesús biadi'dzënúhi' Shtádi':

—Dadë, dushquíllil, rribé'al gube'e nu guë'dchiliu. Quëhuna alabar lé'tël, Dadë; bëluá'al shti'dzël lu mënë humildë, rac bë'a rallin. Perë nacahi shti'dzël bé'nël parë ra mënë narni'i na rall më ru'bë, ra mënë narianaldë tēchi llgabë nguiu. ²⁶ Zni bé'nël Dadë purquë zni rac shtú'ul gac.

²⁷ 'Lë'ë Shtada bëne'e grétë' cusë rë' parë na; ni tubi chu runguë bë'a chu

nahia de verdá, sulamëntë Shtada runguë bé'ái'. Ni tubi chu runguë bë'a chu na Shtada de verdá, sulamëntë na runguë bé'ahia chu náhi'. Nahia shini më; gunguë bë'a mëné Shtada sulamëntë si rac shtua'a guëluá'ahia nguii ni Shtada. ²⁸ Gulë te'e lua grëtë' el quë narbedchídi'i ldu'i, grë të nariashac ldu'i por duldë shtë të, guënehia paz parë lë'ë të. ²⁹ Gulë bëca'a yuguë naguëdchi'ba guëc të nu gulë bësë'dë shti'dza. Nadú'uhia nu nalé pacënci nahia. Gulë te'e lua të guëdzëlë të descansë parë almë shtë të. ³⁰ Ldai' nabëluá'ahia lu të, nalé sencigi nahin parë gua'a të ziquë tubi yuguë shashu. Lo quë narnibë'ahia adë nagánëdi'in.

**Ra shini gusë'dë më caniashi rai'
du'u dzë narzi'i ldu'u mëné**

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

12 La'ni ra dzë ni Jesús zía'ai' nezë shtënë më catë rgabní trigu. Tubi dzë narzi'i ldu'u mëné, ra shini gusë'dë më bédchini galërldia'në ldu'u rai'. Iurní guzublú caniashi rai' du'u shtë trigu parë quëháu rai' bédchi trigu. ² Iurë lë'ë ra fariseo guná rall lo quë nabë'në rai', repi rall lu Jesús:

—Guná, ra shini gusë'dël quëhunë rall lo quë naprovíde según lëy. Caniashi rall du'u dzë narzi'i ldu'u mëné.

³ Jesús repi:

—¿Pë adë bí'ldidi'i të histori lo quë nabë'në David guahietë con ra narianaldë téchi'? Bëldia'në David nu guatéhi' lidchi Dios. ⁴ Guna'zi David guetështildi sagradë. David gudáuhi' guetështildi ni, perë según lëy shtë Dios sulë bëshuzi napë rall derechë gau rai' guetështildi sagradë, lédëdi'i David con ra mëné nananú con lë'i'. ⁵ Hia bi'ldi të lëy shtë Moisés. Ra bëshuzi shtë iádu'u adë rzí'ldi'i ldu'u rall dzë descansë por trabaju nanapë rai'; nu nádi'in duldë. ⁶ Na rnia'a lu të, zuga'a tubi nguii ndë'ë

naná más importantë quë iádu'u. ⁷ Lë'ë të, ¿pë adë riasédi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras? “Na rac shtua'a guëga'a ldu'u të sa' të más quë ra ma narne'e të lu bëcu'guë ziquë ofrendë”. Si talë riasé të di'dzë ni, adë gúnëdi'i të condenar ra nanápëdi'i faltë. ⁸ Lë'ë nguii nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu, nápi' autoridá nu pudërë parë guëni'i pë gunë mëné dzë narzi'i ldu'u mëné.

Tubi nguii nagubidchi guiá'ai'

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Iurní Jesús bëru'u lugar ni. Guaté më la'ni iádu'u shtë ra mëné. ¹⁰ Nga'li zuga'a tubi nguii nagubidchi tubi guiá'ai'. Perë ra fariseo rac shtu'u rall guëdzëlë rall manërë parë gunë rall acusar lë'ë Jesús. Iurní guna'bë di'dzë rall lu Jesús: —Según lëy ¿gu nanú permisi gunëac mëné narac ll'u'u grë ra dzë narzi'i ldu'u mëné?

¹¹ Repi Jesús:

—¿Chu de lë'ë të si talë guëntil tubi lli'li, si talë ldaguë ma la'ni guërzú dzë descansë, pë adë tsaldúdi'i të ma?

¹² Pues más nasac vidë shtë nguii quë lli'li. Zni nanú permisi gunë mieti bien dzë narzi'i ldu'u ra mëné.

¹³ Iurní repi më lu nguii nagubidchi guiá'ai':

—Bëldí guiá'al.

Lë'ë nguii bëldí guiá'ai'. Lueguë bëac guiá'ai'; bëa'në guiá'ai' ziquë na stubi guiá'ai'. ¹⁴ Iurní bëru'u ra fariseo. Guzublú rall quili rall manërë parë quini rall lë'ë Jesús.

Lo quë nabëquë'ë Isaías

¹⁵ Iurë guc bë'a Jesús pë quëhunë ra fariseo, bëru'u më; zia'a më stubi lugar. Perë cantidá mëné guanaldë rall lë'ë më. Jesús bënëac grëtë' narac ll'u'u. ¹⁶ Nu bédë'ë më ordë de quë adë guadí'dzëdi'i ra mëné chu na më. ¹⁷ Zndë'ë guc parë

gac cumplir lo quë nabëquë'ë Isafas, muzë shtë Dios:

¹⁸Ndë'ë lë'ë shmuza nagulëa; el quë nalë rac shtua'a nu el quë narquitë ldua'a.

Guëdë'ëhia Espíritu Santo cuesënúhi' më ni.

Guëni'i më lu mënë nanádi'i më israelitë de quë ze'dë guëdchini juici shtë Dios.

¹⁹Adë guadí'dzëdi'i më tantë. Na më nadu'u.

Adë rtá'lëdi'i më di'dzë; adë guënf'idi'i më fuertë nezë.

²⁰Na më pacënci; adë nádi'i më ziquë el quë narguitsu gui'lli.

Nádi'i më ziquë el quë narsëaldë mëchi narqué gui'i.

Cuezë më hashtë cueshtë gubiernë shtëhi'; guëribë'a më manërë justë.

²¹Mënë nanádi'i më israelitë, tsaldí ldu'u rall shti'dzë më parë gac salvar rall.

Guni'i ra mënë napë Jesús mëdzabë la'ni ldú'i'

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²²Iurní bëdchinínú mënë tubi nguii lu Jesús. Nall ciegu nu gu'pë. Bë'në mëdzabë nananú la'ni ldu'u nguii ni parë adë rnádi'ill nu rní'idi'ill. Jesús bënëac lë'i'. Iurní guná nguii, nu clarë biadi'dzë nguii. ²³Grëtë' ra mënë narëta' nga'li, guasë ldu'u rall nu bëdzëguë' ldu'u rall. Guni'i rall:

—¿Pë lë'ëdi'i llëbni David ndë'ë, el quë nacabëza'a?

²⁴Perë ra fariseo bini rall lo quë nagnu'ni'i mënë; guni'i rall:

—Perë hiembrë rë' rgull mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, jëfë shtë ra mëdzabë.

²⁵Perë guc bë'a Jesús lo quë narunë rall shgabë rall. Iurní repi më:

—Si talë grë mënë shtë gubiernë rdildi cuntrë mizmë sa' rall, tsalú gubiernë.

Igual gac con tubi guë'dchi nu si talë tubi famili rdildi entrë lë'ë rall, guëdchini tiempë tsalú famili ni. ²⁶Nu Satanás, si talë Satanás nadivididë mizmë lë'ëll, tsalú pudërë shtëll; guëribë'adi'ill shmënëll iurní. ²⁷Si talë rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, ¿chu runë compa'ni ra mënë sa' tē nargú mëdzabë la'ni ldu'u mënë? Mizmë nguii ni gunë rall juzguë lë'ë tē. ²⁸Perë si talë con pudërë shtë Dios rguhia mëdzabë, hia bëga'a iurë; guëlladchi zuga'a Dios parë guëribë'ai' lë'ë tē.

²⁹¿Llallë gac tsuté tubi nguba'në lidchi tubi nguii fuertë tē parë guëdchisull pë shtënë mënë? Primërë napë quë guëli'bill nguii ni, iurní sí, zac guëdchisull pë shtënë mënë ni.

³⁰'El quë nanëdi'i guëni'i favurë de na, nall cuntrë de na. El quë nadë rtëadi'i mënë lua, na ziquë tubi narsëllu'në mënë lua.

³¹'Rnia'a lu tē de quë zac perdunë grë duldë shtë ra nguii nu grëtë' didzabë narni'i rall, gunë më perdunë, perë si talë guni'i mënë di'dzë mal cuntrë Espíritu Santo, ni sí, jamás adë nídi'i perdunë.

³²Cualquier narni'i didzabë guëc nguii nabëshe'ldë Dios, zac perdúnëll perë el quë naruadi'dzë cuntrë Espíritu Santo, jamás adë gáquëdi'i perdunë parë guëdubi tiempë lu guë'dchiliu rë', nilë lu stubi guë'dchiliu nanadë tsalúdi'i.

Nashi shtë hiaguë rlua'a pë hiaguin

(Lc. 6.43-45)

³³'Si talë hiaguë nahin cusë za'quë, zni rne'ëin nashi za'quë. Si talë hiaguë nahin mal, pues nashi mal rne'ëin. Shnashi hiaguë rlua'a pë hiaguin. ³⁴Lë'ë tē llëbni mbe'ldë, ¿llallë gac guëni'i tē cusë za'quë? hia quë lë'ë tē mizmë lë'ë tē na tē mal. Pues ruadi'dzë tē zihani di'dzë dzabë naze'dë la'ni ldu'u tē. ³⁵Nguii za'quë ruadí'dzëll cusë za'quë purquë cusë za'quë nanú la'ni ldú'ull. Perë ra nguii

mal ruadí'dzell cusë mal purquë cusë mal nanú la'ni ldu'u rall. ³⁶Perë na rni-a'a lu të, dzë shtë juici grë mieti guëdë'lë rall cuendë lu Dios por grë ra di'dzë nagúpëdi'i rall cuidadë. ³⁷Purquë según di'dzë nabiadi'dzë të, gunë më juzguë lë'ë të; gac salvar të u gac condenadë të.

Ra mënë mal rac shtu'u rall guená rall tubi milagrë

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸Iurní guni'i ra fariseo nu ra narlua'a lëy lu Jesús:

—Mësë, rac shtu'u na'a guená na'a tubi señi, tubi milagrë ru'bë gúnë.

³⁹Jesús bëquebi:

—Mënë mal nalé rac shtu'u rall guená rall tubi señi nu milagrë ru'bë, perë hia jamás adë chu guéné'eru'u más señi, sulë señi ziquë naguc con Jonás. ⁴⁰Ziquë Jonás gua la'ni mbeldë durantë tsunë dzë nu tsunë gue'lë, zni zac con nguui nabëshe'ldë Dios lu guéd'chiliu; guë-ca'chi ra mënë lë'i' la'ni ba'a; tsúhi' nga'li tsunë dzë nu tsunë gue'lë. ⁴¹Grë ra naguquërelde ciudá shtë Nínive tsasuldí rall lu juici con ra mënë naquërelde ne', nu guëni'i ra mënë shtë Nínive ra mënë nanabani ne' na rall culpablë purquë ra mënë shtë Nínive, iurë bini rall shti'dzë Jonás, bëabrí ldu'u rall con Dios. Gulë guná, hia bédchini tubi más më importantë quë Jonás. ⁴²Iurë gac juici shtë Dios, lë'ë reina nagunibë'a ladzë Sur, tsasuldill nu gúnëll juzguë mënë nanabani ne'; na rall culpablë purquë na'a ni bidë guëmall lu Salomón të guëquë diáguëll llgabë shtë Salomón; perë gulë guná, hia bédchini tubi más më importantë quë Salomón.

Mëdzabë mal nabëabrí ldu'u mënë

(Lc. 11.24-26)

⁴³Iurë bëru'u mëdzabë la'ni ldu'u nguui, rzëll catë nídi'i nisë. Rguflill catë cuëzëll perë adë rdzélëdi'ill lugar.

Iurní rní'ill: ⁴⁴“Guëabría ldu'u mënë catë bërua'a”. Bëdzélëll nguui ziquë tubi hiu'u bien arregladë nu limpi. ⁴⁵Iurní tsaglli'i mëdzabë gadchi mëdzabë más mal quë lë'ëll; riutë rall la'ni ldu'u nguui ni. Por fin bëa'në nguui peor quë antsë. Zni gac suceder con ra mënë mal rë'.

Shni'a nu bëchi Jesús

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶Nianá Jesús zia gla'guë quëadi'dzi' lu ra mënë zihani, iurní bédchini shni'a më con ra bëchi më. Rëta' rai' tëchi fuërë nu rac shtu'u rai' guadi'dzënu rai' lë'ë më. [⁴⁷Bédchini tubi nabédchininú rsunë lu Jesús. Guní'ill:

—Lë'ë shní'al nu ra béchil zuga'a rai' tëchi fuërë; rac shtu'u rai' guadi'dzënu rai' lë'ë.]

⁴⁸Perë lë'ë më repi lu naganú rsunë:

—¿Chull na shní'ahia? ¿Chull na bëcha?

⁴⁹Iurní bë'në më señi con guia'a më; guni'i më shcuendë ra shini gusë'dë më:

—Ndë lë'ë shní'ahia nu ndë'ë na bëcha ⁵⁰purquë grétë' el quë narunë según voluntá shtë Shtada naquëbezë gube'e, na bëcha; nall zana, nu nall shní'ahia.

Comparaciuni shtë nartë'tsë bédchi

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

13 Mizmë dzë ni bëru'u Jesús hiu'u. Iurní guzubë më rua' nisë ru'bë nu cantidá mënë bédëá rall lugar quëbezë më. ²Por ni Jesús guaté la'ni tubi barcu; iurní guzubë më parë guëlu-a'a më. Grétë' ra mënë bëa'në rall rua' nisë lu guiu'u. ³Caglua'a më zihani cusë por comparaciuni. Guni'i më:

—Tubi nguui guagtë'tsëll bédchi.

⁴Iurë bëtë'tsëll bédchi, du'pë bédchi gulaguë lu nezë, hia nga'li bédchini ra ma'ni. Gudáu ma ra bédchi.

⁵Stu'pë bédchi gulaguë lu guiu'u guë'ë catë du'pë guiu'u nanú. Hia bédchi ni nasesë gualdanin purquë du'pë guiu'u

nanú ⁶perë iurë lë'ë ngubidzë bëru'u, güe'qui plantë purquë nápëdi'in llëru'bë shlu'chi; gubidchin. ⁷Stu'pë bë'dchi gulaguë ladi ra gui'lli guitsë. Gualdanin la'ni gui'lli guitsë perë gui'lli guni guëquin. ⁸Perë stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Nga'li bëtë'd'in cusechë. Bëldá bë'dchi bëtë'd'ë tubi gahi'u'a por tubi. Sëbëldahin bëtë'd'ë sesenta por tubi bë'dchi. Stubi bëtë'd'ë galdë bi chi por tubi. ⁹Si talë rac shtu'u të tsasë të, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Pëzielú guni'i më comparaciuni

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰Iurní ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu Jesús. Guna'bë di'dzë rai':

—¿Pëzielú ruadí'dzël lu ra mënë por comparaciuni?

¹¹Lë'ë më bëquebi:

—Dios bëshe'ldë llni guëc të parë riasë të manëre narnibë'a Dios ziquë rëy, perë adë bëshë'ldëdi'i Dios llni guëc rall parë gac bë'a rall manëre narnibë'a më. ¹²El quë narac shtu'u tsasë shti'dzë më, guëdë'ë më más llni, perë el quë nanédi'i tsasë shti'dzë më, tsabsú grë llni nanápëll. ¹³Por ni quëadi'dza por comparaciuni purquë lë'ë rall rna rall lu milagrë shtëna perë adë riasëdi'i rall. ¹⁴Zni na rall. Guc cumplir shti'dzë Isaías el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquë'ëi':

Lë'ë të, sí, segurë guini të perë adë riasëdi'i të.

Segurë guená të perë adë guëdë'di'i të cuendë

¹⁵purquë nalë naguëdchi ldu'u mënë. Adë nëdi'i rall tsasë rall; adë nëdi'i guëdë'ë rall cuendë shti'dzë Dios.

Nëdi'i rall guëdchini llni guëc rall.

Na rall ziquë ra ciegu nu ziquë naná rcuë'të.

Nëdi'i rall tsasë rall parë guëabré ldu'u rall con na

parë gunëaca almë shtë rall të gac salvar rall.

¹⁶'Dichusë të purquë riasë të lo quë narná të nu rdë'ë të cuendë shti'dza. ¹⁷Guldía rnia'a, cantidá ra muzë shtë Dios guahietë nu mënë za'quë naguquërdë antsë, guc shtu'u rai' nianá rai' cusë nabëna perë adë gunádi'i rai'. Guc shtu'u rai' nini rai' di'dzë shtëna nabini të perë adë bínidi'i rai'.

Jesús biadi'dzë shcuendë bë'dchi

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸'Gulë bëquë diaguë iurne' lo quë narunë cuntienë comparaciuni shtë naquëgtë'tsë bë'dchi. ¹⁹Grë ra nabini díza'quë narni'i lla rnibë'a Dios ziquë rëy perë riasëdi'ill, nall ziquë bë'dchi nagulaguë lu nezë. Ridë mëdzabë; rdchisú mëdzabë díza'quë nabëcabní më la'ni ldú'ull. ²⁰Bë'dchi nagulaguë lu guiu'u guë'ë, na ziquë mënë narini díza'quë; rëuu' ldu'u rall díza'quë; lueguë rca'a rallin con gustë. ²¹Perë cumë ziquë plantë nanápëdi'i shlu'chi, adë tsaglá'guëdi'i rall shnezë më. Iurë lë'ë ra mënë rzac zi rall lé'ëll por shti'dzë Dios u iurë rzunalde mënë lé'ëll, lueguë rëazë guëtëll. ²²Bë'dchi nagulaguë ladi gui'lli guitsë, na ziquë el quë narini díza'quë perë por tantë rac ldu'u rall por ra cusë shtë guë'dchiliu nu rac shtu'u rall gac rall ricu, hia adë rianáldëdi'i rall tëchi díza'quë. Grë deseó mal na ziquë gui'lli guitsë narte'e ra plantë nu adë rdë'di'in cusechë. ²³Perë bë'dchi nagulaguë lu guiu'u za'quë, na ziquë ra mënë narini díza'quë shtë Dios. Riasë rall pë runë cuntienë shti'dzë më. Nall ziquë plantë nardë'ë cusechë. Bëldá rall rdë'ë tubi gahi'u'a por tubi bë'dchi. Sëbëldahin rdë'ë sesenta por tubi, nu stubi rdë'ë galdë bi chi por tubi.

Comparaciuni shtë gui'lli mal ladi trigu

²⁴ Jesús guni'i stubi comparaciuni:

—Lugar catë rribë'a Dios na ziquë tubi nguiu nabëcabní bè'dchi za'quë lu guiu'u shtëni'. ²⁵ Perë iurë lë'ë rall naga'si rall, bëdchini tubi enemigu. Hia hiubrë ni bëcabní gui'lli mal ladi trigu. Lueguë zia'all. ²⁶ Iurë lë'ë trigu guaru'bin nu lë'ë du'u bëru'u, tambien lë'ë gui'lli guaru'bin ladi trigu. ²⁷ Iurní muzë shtë lamë repi rall: “Dadë, bè'dchi nabëcabnil lu lachi çpë bè'dchi za'quin? çCallë bëru'u gui'lli mal galdani ladi trigu?” ²⁸ Lë'ë nashtënë guiu'u guni'i: “Aquë, tubi enemigu bëcabní bè'dchi gui'lli”. Iurní ra muzë guna'bë di'dzë rall: “çGu rac shtë'u'l guia' na'a të guëdashi na'a grëtë' ra gui'lli mal?” ²⁹ Perë lë'ë lamë guni'i: “Aquëdi'i purquë si talë gashi të gui'lli mal, nu zac trigu gashi të. ³⁰ Mejurë ziaru'bin juntë hashtë tiempë shtë cusechë. Iurní guëribë'ahia ra muzë të parë guëtëa rall gui'lli mal primëre nu guëli'bin, gac manullin të parë tsequin. Hia despuësë guëdëa trigu të parë tsutsá'uhin.”

Comparaciuni shtë bè'dchi mitu'në

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ Jesús guni'i stubi comparaciuni:

—Lugar catë rribë'a Dios, na ziquë tubi bè'dchi mitu'në. Tubi nguiu guacabní bè'dchi lu shguiú'ull. ³² Bè'dchi ni na más mitu'në quë grë ra bè'dchi, perë iurë ra plantë riaru'bë, llëru'bë na hiaguë más quë grë plantë shtë lachi. Hia iurní ridë ra ma'ñi; bëdchi'bë ra ma bëche'zë lu llicu hiaguë.

Comparaciuni shtë levadurë

(Lc. 13.20-21)

³³ Guni'i më stubi comparaciuni:

—Lugar catë rribë'a Dios na ziquë tubi ldë levadurë nabëdchi'bë na'a con tsunë

medidë harinë. Bëshepi levadurë hashtë bëtë'ëin fuersë grë nacubë.

Bëlua'a më con zihani comparaciuni

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Guni'i Jesús grëtë' ra cusë rë' lu ra mënë con comparaciuni. Ni tubi cusë adë guni'idi'i më sin comparaciuni. ³⁵ Zndë gac parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë: Guadi'dza por comparaciuni.

Guadi'dza ra cusë naga'chi dizdë iurë lë'ë Dios bëcueshtë guë'dchiliu.

Jesús biadi'dzë shcuendë gui'lli mal

³⁶ Iurní bëtë'tsë Jesús mënë. Guaté më tubi hiu'u. Iurní ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu repi rai':

—Biadi'dzë lu na'a pë runë cuntienë comparaciuni shtë gui'lli mal.

³⁷ Iurní Jesús repi:

—El quë narcabní bè'dchi za'quë, quëhúni' representar nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ³⁸ Hia lachi runë significar guë'dchiliu. Bè'dchi za'quë quëhunë representar ra mënë nabë'në recibir Dios ziquë rëy. Hia lë'ë gui'lli mal runë significar mënë narzu'bë diaguë shti'dzë mëdzabë. ³⁹ Enemigu nabëcabní bè'dchi mal, na mëdzabë. Ra cusechë runë significar fin shtë guë'dchiliu. Hia narca'a cusechë ni, na ra ianglë. ⁴⁰ Ziquë ra gui'lli mal guëdëahin të parë tsahin lu gui'i, zni gac iurë guëdchini fin shtë guë'dchiliu. ⁴¹ Guëribë'ahia tsa ra ianglë parë guëtëa rai' ra mënë narunë mal nu grë narsini sáhi' lu duldë. Na rall ziquë tubi guë'ë catë rredë mënë. ⁴² Grëtë' ra hiubrë ni tsa rall lu gui'i shtë gabildi catë gu'në rall nu hashtë guëchushí lai' rall. ⁴³ Iurní ra shini Dios guëcabtsë'ë rai' ziquë ngubidzë catë rribë'a Dios, Shtadë rai'. Si talë rac shtu'u të tsasë të, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Comparaciuni shtë tesurë nabëga'chi

⁴⁴ 'Lugar catë rribë'a Dios, na ziquë tubi tesurë nabëca'chi mënë lu tubi guiu'u lachi, perë tubi nguiu bëdzëlë tesurë ni. Iurni bëquitë ldú'ull. Bëcá'chill tesurë ni la'ni guiu'u stubi. Bëtuu'll grëtë' shtënell parë sí'll guiu'u catë nanú tesurë.

Comparaciuni shtë perla nalasac

⁴⁵ 'Tambiën lugar catë rribë'a Dios, na ziquë tubi narzi'i perla fini. Ziatflill perla namás lasac. ⁴⁶ Iurë lé'ëll bëdzélëll perla namás lasac, iurni guëtuu'll grëtë' lo quë nanápëll të parë sí'll perla ni.

Comparaciuni shtë guë'shu

⁴⁷ 'Nu zac lugar catë rribë'a Dios, na ziquë tubi guë'shu nabëtia'a mënë lu nisë të guëna'zi guë'shu grëtë' clasë mbeldë. ⁴⁸ Iurë lë'ë guë'shu guadzë, mënë narna'zi mbeldë rgu rall guë'shu rua' nisë. Hia nga'li zubë rall parë rbë rall mbeldë. Rgutsa'u rall ra mbeldë za-quë la'ni tubi tēpë. Hia grë ra mbeldë nadë rlluf'idi'i rru'ldë rall tubi ladë. ⁴⁹ Zni gac fin shtë guë'dchiliu. ⁵⁰ Guëd-chini ra ianglë lu guë'dchiliu parë cuë rai' ra mënë narunë mal ladi ra mënë narunë bien të parë tsa ra hiembrë mal gabildi catë nanú be'lë. Nga'li gu'në rall nu guëchushí lai' rall.

Tesurë cubi nu nagushë

⁵¹ Iurni Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Gu riasé të grëtë' cusë rë'?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Aha, Dadë. Riasé na'a.

⁵² Iurni repi më:

—Tubi mësë shtë lëy naná bësë'dë shcuendë lugar catë rribë'a Dios, iurë rluá'all stubi sa'll, nall ziquë tubi lamë shtë hiu'u. Rac rgu lamë cusë cubi nu rac rgu ll ra cusë guahietë. Zni lë'ë mësë

rac rluá'all enseñansë cubi nu enseñansë antigu.

Jesús bëabrí guë'dchi Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ Iurë Jesús gualú guni'i më grë ra comparaciuni, iurni gubi' më nga'li. ⁵⁴ Bëabrí më guë'dchi shtënell më. Nga'li guzublú quëglua'a më la'ni iádu'u shtë rall. Nalé bëdzëguë' ldu'u ra mënë nu guni'i rall:

—¿Callë guagsë'dë nguiu rë'? ¿Chull bëdë'ë tantë llini? ¿Lallë rúnëll milagrë ru'bë? ⁵⁵ Nu ndë'ë lë'ë shini carpin-tërë José, nu shní'all María. Bëchill Jacobo nu José, Simón nu Judas. ⁵⁶ Nu ra zánëll tambiën quërelidënu rall lë'ë hia'a. ¿Callë nezë guagsë'dëll grëtë' cusë rë'?

⁵⁷ Adë bëgá'adi'i guzac mënë shtë guë'dchi; bënë'di'i rall cuendë de lë'ë më. Jesús repi:

—Adë rúnë'di'i mënë rëspëti tubi muzë shtë Dios ladzë muzë, nilé por shfamíll. Stubi lugar sí, runë ra mënë rëspëti lë'ë muzë shtë Dios.

⁵⁸ Adë bënë'di'i më zihani milagrë nga'li purquë adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më.

Guti Juan Bautista

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

14 Tiempë dzë ni, Herodes guc rëy shtë Galilea. Bínill famë shtë Jesús. ² Iurni répill lu ra narunë sirvë lull:

—Jesús na Juan Bautista naguashté ladi ra tégulë; por ni nápëll pudërë; rúnëll milagrë ru'bë.

³ Perë Herodes hia nanëll de quë antsë lé'ëll gunibé'all tsa Juan lachigui'bë lí'bi' con cadënë. Bënë Herodes zni por causë Herodías naná tse'lë bëchi Herodes. Felipe lë bëchill. ⁴ Zihani vueltë Juan guni'i lu Herodes:

—Adë nádi'i bien cuá'al tse'lë bëchil ziquë tsé'lëll.

⁵ Herodes guc shtu'u quínill lè'è Juan perë bédzébèll por ra mènè purquë casi grë mènè guni'i rall de quë Juan na tubi naguni'i shti'dzè Dios. ⁶ Perë guc lè Herodes; shtsa'pè Herodías bëguí'ill lu grë ra invitadë shtë Herodes. Nu bëquitë ldu'u Herodes bëgui'i lliguëna'a ni. ⁷ Bë'në Herodes prometer con juramentu guëdë'ëll cualquier cusë naguëna'bë lliguëna'a. ⁸ Iurní lè'è lliguëna'a guagni'i lu shní'ai' nia'a pë guëná'bèll lu Herodes. Shní'all bëquili guëni'i shtsá'pèll tē guëná'bèll lu Herodes:

—Ne' guëné'el guëc Juan Bautista tsu la'ni tubi platë.

⁹ Nalé gulaguë tristë ldu'u Herodes, perë hia cumë bé'nëll jurar delantë lu ra invitadë shtënëll, ¹⁰ iurní gunibé'all de quë gati Juan nu guëdë'lë ra suldadë lo quë naguna'bë lliguëna'a. Gunibë'a Herodes guriuguë guëc Juan lachigui'bë. ¹¹ Iurní be'dënú suldadë guëc Juan la'ni platë; bédë'lë rall cua'a lliguëna'a. Nu lé'ëll bédë'lëin cua'a shní'all.

¹² Iurní bini ra naganaldë lè'è Juan; bédchini rai' nga'li parë bia'a rai' cuerpë shtë Juan parë guaca'chi rallin. Hia despuësë guaguëchi mènè lu Jesús de quë lè'è Juan guti.

Jesús bédë'lë nagudáu ga'i mili nguui

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Iurë lè'è Jesús bini naguni'i Herodes de lè'è më, bëru'u më nga'li, sulë lè'è më con ra shini gusë'dë më. Güe'pi rai' tubi barcu; zia'a rai' tubi lugar catë chu nádi'i. Perë iurë bini ra mènè nu guc bë'a rall ca zia'a më, bëru'u rall guë'dchi parë zia'a rall lugar ni. ¹⁴ Bédchini më rua' nisë; bëru'u më la'ni barcu; guná më cantidá mènè. Iurní bëga'a ldu'u më lè'è ra mènè nu bënëac më grë ra narac llu'u. ¹⁵ Iurë riu' gue'lë, iurní ra shini gusë'dë Jesús bédchini rai' lu më nu repi rai':

—Hia guadze'. Ni tubi adë chu quërdëdi'i lugar ndë'lë. Guchi lu ra

mènè tē guzëá rall; tsa rall lu ra guë'dchi naquë guëlladchi. Tsasi'i rall nagáu rall.

¹⁶ Jesús repi:

—Rqui'nidi'i guzëá rall; gulë bédë'lë nagáu rall.

¹⁷ Lè'è rai' repi rai':

—Adë chu nápëdi'i nagáu rai', niétiquë ga'i guetështildi con chupë mbeldë.

¹⁸ Jesús guni'i:

—Gulë gude'enuhin ndë'lë.

¹⁹ Iurní gunibë'a më subë ra mènè lu gui'lli. Iurní guna'zi më guetështildi, guzëá ga'i guetështildi con chupë mbeldë. Iurní gubi'a më lu gube'e. Bédë'lë më graci lu Dios nu bëshullë më guetështildi. Iurní bédë'lë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Lè'è rai' gudi'dzin cua'a ra mènè. ²⁰ Grëtë' ra mènè gudáu rall hashtë bielë rall. Despuësë guadzé chi'bë chupë tēpë grë ra pedasë nabë'në subrë. ²¹ Grë ra naná gudáu guetështildi na rall ziquë ga'i mili nguui sin adë nagábëdi'i ra na'a nilë ra lliguë'në.

Jesús ziazú më lu nisë

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

²² Iurní Jesús gunibë'a më parë guzi-a'a ra shini gusë'dë më la'ni barcu parë quíblú rai' lu më stubi ladë rua' nisë. Quëgni'i më lu ra mènè parë guzëá ra mènè. ²³ Despuësë de ni, be'pi Jesús lu tubi dani parë guëni'inú më Shtadë më. Iurë lè'è gue'lë gu', Jesús zuga'a më lé'ësë më nga'li. ²⁴ Lè'è barcu ziazú casi guërudë nisë. Mbë con nisë nalé nadushë runin parë barcu purquë mbë ze'dë al contrari con zihani fuersë. ²⁵ Hia ze'dë grëgue'lë; Jesús ze'dë guëdchíni' catë ziazú rai'. Ziazú më lu nisë. ²⁶ Iurë shini gusë'dë më guná rai' rzë më lu nisë, bédzëbë rai'. Gurushtiá rai' fuertë:

—Aquë tu fantasmë ze'dë.

²⁷ Perë lueguë guni'i Jesús lu rai':

—Gulë gapë valurë. Na ndë'lë. Adë rdzëbëdi'i tē.

²⁸ Iurní lë'ë Pedro repi lu Jesús:

—Dadë si talë lé'ël ni'i, gunibë'a të nu na sêa lu nisë parë guelda catë zul.

²⁹ Jesús repi:

—Gude'e pë.

Iurní lë'ë Pedro bietë la'ni barcu. Guzublú rzëhi' lu nisë parë tsáhi' catë zuga'a a më ³⁰ perë iurë bédë'ë Pedro cuendë por tantë fuersë nanapë mbë, bëdzëbëi' nu ré'azi' la'ni nisë. Iurní guní'i' fuertë:

—Bëlá na, Dadë.

³¹ Mizmë iurní guna'zi Jesús guia'a Pedro nu repi më:

—¿Pë du'psë fe nápël? ¿Pëzielú adë ríaldídi'i ldu'ul na?

³² Iurní lë'ë rai' güe'pi rai' la'ni barcu nu bëac dchi mbë. ³³ Grë ra nazúbëga'a la'ni barcu, bëzullibi rai' lu Jesús nu repi rai':

—Verdá nal Shini Dios.

Bënëac Jesús ra mënë shtë Genesaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Gudëdë rai' stubi tëchi nisë. Bëdchini rai' tubi regiuni nalë Genesaret.

³⁵ Ra mënë shtë lugar ni bënguë bë'a rall lë'ë Jesús. Bëshe'ldë rall rsunë guëdubi regiuni shtë lugar de quë bédchini më ndë. Be'dénú ra mënë lu më grëtë' ra mënë narac llu'u. ³⁶ Bë'në rall ruëguë lu më parë guëdë'ë më permisi guëna'zi rall rua' shabë më. Grë ra naguna'zi shabë më, bëac rall.

Lo quë narshi'ni ldu'u nguui

(Mr. 7.1-23)

15 Iurní bëldá fariseo nu ra mësë narlua'a lëy, guabi'guë rall lu Jesús. Ze'dë rall ciudá Jerusalén. Guna'bë di'dzë rall:

²—¿Pëzielú shini gusë'dël adë rúnëdi'i rall cumplir custumbrë shtë ra shtadë guë'lú hia'a? sino rau rall guetështildi sin quë riëtidi'i guia'a rall.

³ Perë Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Pëzielú lë'ë të también adë rzu'bë diaguëdi'i të mandamientë shtë Dios? Mejurë zianaldë të custumbrë shtë të ⁴ purquë Dios guni'i: “Gulë gapë rëspëti lu shtádëll nu lu shní'al”. Nu guni'i Dios: “El quë nargué guëc shtádëll u guëc shní'all, napë quë zu rátill”. ⁵ Perë lë'ë të rni'i të stubi cusë. Rni'i të: “Si talë guëni'i nguui lu shtádëll u lu shní'all: Gáquëdi'i guna compañi lë'ë të purquë grë lo quë naniaca'a të de na, nahin ofrendë parë Dios”. ⁶ Rni'i të cualquier nguui narni'i zni, hiadë rquí'nidi'i guëdë'ë nguui dumí ca'a shtádëll. Zni cagni'i të lasáquëdi'i mandamientë shtë Dios. Más tsanaldë të tëchi custumbrë shtë të. ⁷ Na të falsë. Bien guni'i Isaías guahietë shcuendë të; bëquë'ëi' lo quë naguni'i Dios zdë'ë:

⁸ Ra mënë rë' rac shtu'u rall na nadë más con rua' rall perë ldu'u rall nalé zitu zuga'a parë na.

⁹ Adë rlluí'idi'i ra cusë narunë rall iurë quëhunë rall adorar na. Enseñansë shtë rall nadë más nahin tubi mandadë shtë nguui.

¹⁰ Iurní guna'bë më ra mënë nu repi më:

—Gulë bëquë diaguë nu gulë tsasë lo quë narnia'a. ¹¹ Grë ra nariuté rua' nguui, lëdë nídi'i rshí'nidi'i lë'ë nguui. Más bien lo quë narru'u rua' nguui, ze'din de la'ni ldu'u nguui, ni sí rshi'nin ldu'u nguui.

¹² Iurní ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu Jesús:

—¿Pë adë nanël de quë ra fariseo bëldënú rall lé'ël por di'dzë rë'?

¹³ Perë Jesús repi:

—Cualquier plantë nabëcabnídi'i Shtada, më naquëbezë gube'e, guie'shi ni con grë shlu'chin. ¹⁴ Adë gúnëdi'i të meter con lë'ë rall. Na rall ziquë ciegu nu rlua'a rall shti'dzë rall lu los de más ciegu. Si talë tubi ciegu guësëll sa'll, guërupë rall ldagüë rall la'ni guëru.

¹⁵ Iurní Pedro repi:

—Biadi'dzë lu na'a pë runë cuntienë comparaciuni rë'.

¹⁶ Jesús repi:

—¿Pë nu lë'ë të adë riasédi'i tē? ¿Pë na të ziquë los de más mënë? ¹⁷ ¿Pë adë rac bé'adi'i tē, grétë' lo quë naráu mënë zia'a la'ni nguii; despuësë rrú'uhin la'ni cuerpë? ¹⁸ Perë lo quë narru'u rua' mënë, ze'dë de la'ni ldu'u nguii. Ni sí, rshi'ni lë'ë nguii lu Dios ¹⁹ purquë la'ni ldu'u nguii rru'u grétë' cusë mal: mal llgabë, rguini rall sa'll; rquënú rall sa'll; nu napë nguii zihani na'a nu napë na'a zihani nguii; rbaa'në rall pë shtë mënë; nu ru-adi'dzë rall bishi; nu rni'i rall didzabë cuntrë Dios. ²⁰ Grë ra cusë rë' rshi'ni ldu'u nguii, perë parë gaul sin gúnëdi'il cumplir ra custumbrë ziquë guí'bididi'il guí'al, lëdë nídi'i narshi'ni ldu'u nguii lu Dios.

Tubi na'a nagualdí ldu'i Jesús

(Mr. 7.24-30)

²¹ Jesús bëru'u lugar ni; zia'a më parë regiuni shtë Tiro nu Sidón. ²² Tubi na'a më Cananea quërdëll regiuni ni; béd-chíni' lu Jesús nu guní'ill fuertë:

—Dadë, llëbní David, bëga'a ldú'ul na. Lë'ë shtsa'pa nanú tubi mëdzabë la'ni ldú'ull. Nalé rzac zi shtsa'pa.

²³ Perë Jesús adë bëquëbidi'i ni tubi di'dzë. Iurní ra shini gusë'dë më béd-chini rai' lu më nu bë'në rai' ruëguë lu më:

—Bë'në lo quë narna'bë na'a rë' tē guz-í'all purquë nalé cagní'ill nezë técha'a; ze'dë náldëll lë'ë hia'a.

²⁴ Iurní repi Jesús:

—Dios bëshe'ldë na nadë más parë guna sirvë ra më israelitë purquë na rall ziquë lli'li nabënit lu Dios.

²⁵ Perë lë'ë na'a guabi'guë nu bëzullí-bill lu më. Guní'ill:

—Dadë bë'në compa'ni na.

²⁶ Jesús repi:

—Nádi'i bien guëdchisúl guetështildi shtë ra shini mënë parë gau ra mbëcu'në.

²⁷ Perë lë'ë na'a guni'i:

—Nia Dadë, perë ra mbëcu'në nananú guëa' mellë, rau ma pedasë narru'u hia'ldë rua' llguë'në.

²⁸ Iurní Jesús repi:

—Nanë, llëru'bë na fe shtë'nël. Gaquin según rac shtú'ul.

Mizmë iurní lë'ë shtsa'pë na'a bëac.

Bënëac Jesús zihani mënë

²⁹ Jesús bëru'u nga'li parë zia'a më rua' nisë ru'bë nalë Galilea. Lueguë güe'pi më lu tubi lumë nu guzubë më nga'li. ³⁰ Cantidá mënë bédchini rall catë quëbezë më. Be'dënú rall cujë, ciegu, gu'pë, mancu, nu cantidá ra narac ll'u'u. Bédchininú rall lë'ë narac ll'u'u lu Jesús. Lë'ë më bënëac më lë'ë rall. ³¹ Nalé bédzëguë' ldu'u ra mënë iurë guná rall ra gu'pë biadi'dzë rall; ra mancu bëac rall, ra cujë bëabrí guzë rall, ra ciegu bëabrí guná rall. Ra mënë bë'në alabar Dios; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios de Israel.

Jesús bédë'ë nagáu tapë mili nguii

(Mr. 8.1-10)

³² Iurní guna'bë Jesús ra shini gusë'dë më nu repi më:

—Nalé rga'a ldua'a ra mënë rë' purquë hia guc tsunë dzë ze'dë naldë rall na. Nápëdi'i rall nagáu rall. Si talë guëshe'lda lë'ë rall lidchi rall sin quë gáudi'i rall, sca'a mbee'zë rall lu nezë.

³³ Ra shini gusë'dë më repi rai' iurní:

—¿Perë llallë gac guëdzëlë dau parë blac zihani mënë? Lugar rë' ni tubi adë chu nádi'i.

³⁴ Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Bëldá guetështildi napë tē?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Gadchi guetështildi nu du'pë mbeldë mitu'në.

³⁵ Iurní gunibë'a më parë subë ra mënë lu guiu'u. ³⁶ Iurní guna'zi më guëzá gadchi guetështildi nu guna'zi më ra mbeldë. Bëdë'e më graci lu Dios. Lueguë lë'e më bëshullë mëhin. Bëdë'e mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Hia lë'e rai' gudi'dzë rai' parë ra mënë. ³⁷ Grëtë' ra mënë gudáu hashtë bielë rall. Despuësë gaulú gudáu rai', guadzé gadchi tēpë ra pedasë nabë'në subrë. ³⁸ Grë ra nagudáu na ra ziquë tapë mili nguui sin nagábëdi'i na'a nilë ra llguë'në. ³⁹ Despuësë Jesús bë'në më despedir ra mënë. Iurní guaté më la'ni barcu parë zia'a më regiuni nalë Magdala.

Ra fariseo guna'bë guená rall tubi milagrë

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

16 Ra fariseo nu ra saduceo bëdchini rall lu Jesús parë guëtë'dë rall prëbë lë'e më nihunë më nanádi'i voluntá shtë Dios. Guna'bë rall guëlua'a më tubi milagrë con pudërë shtë Dios. ² Perë lë'e më bëquebi:

—Guadze' rni'i tē: “Glli gac tubi dzë za'quë purquë lu gube'e nalë nallní rlu-a'a”. ³ Nu rsili rni'i tē: “Nedzé gac tubi mal tiempë purquë lu gube'e nallní nu rëta' shcahi”. Lë'e tē na tē falsë; runguë bë'a tē lla rlu'a'a shcahi lu gube'e perë adë ráquëdi'i riasë tē sēñi shtë tiempë ne'. ⁴ Ra mënë mal nu mënë nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, rac shtu'u rall guená rall tubi milagrë ru'bë perë adë guenádi'i rall lu más sēñi; niétiquë guená rall tubi sēñi ziquë gac con Jonás, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

Iurní bësëa'nëgá më lë'e rall. Zia'a më.

Ldai' shtë ra fariseo

(Mr. 8.14-21)

⁵ Iurní lë'e ra shini gusë'dë Jesús gudëdë rai' stubi ladë rua' nisë, perë bëa'ldë ldu'u rai' niua'a rai' guetështildi. ⁶ Iurní Jesús guni'i:

—Gulë gupë cuidadë con levadurë shtë ra fariseo nu saduceo.

⁷ Ra shini gusë'dë më guzublú guni'i lu sa' rai':

—Aquë por adë chu nuá'adi'i guetështildi, por ni guni'i më zni.

⁸ Perë Jesús gac bë'a shgabë rall nu repi më:

—¿Pëzielú ruadi'dzë lu sa' tē adë nuá'adi'i tē guetështildi? Du'psë fe napë tē. ⁹ ¿Pë todavía runë fáltëru'u tsasé tē chu nahia? ¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u tē ga'i guetështildi nagudi'dza parë ga'i mili nguui? ¿Bëldá tēpë bëca'a tē? ¹⁰ ¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u tē gadchi guetështildi nagudi'dza gudáu parë tapë mili mënë? ¿Bëldá tēpë bëca'a tē? ¹¹ ¿Pëzielú adë rac bé'adi'i tē adë quëadí'dzëdia'a shcuendë shtë guetështildi? Gulë gupë cuidadë levadurë shtë ra fariseo nu ra saduceo.

¹² Iurní gac bë'a ra shini gusë'dë më de quë Jesús adë quëgní'idi'i shcuendë levadurë, sino shcuendë en-sëñansë narlua'a ra fariseo nu saduceo.

Guni'i Pedro na më Cristo

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ Iurní guzia'a Jesús parë regiuni shtë Cesarea nanaquë Felipe. Iurní guna'bë di'dzë më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Chu rni'i ra mënë chu nahia? nguui nabëshe'ldë Dios lu guédchilü.

¹⁴ Lë'e rai' bëquebi rai':

—Bëldá ra mënë rni'i rall nal Juan Bautista. Sëbëldá ra mënë rni'i rall nal Elías. Stubi tantë rni'i rall nal Jeremías u stubi naná biadi'dzë shti'dzë Dios.

¹⁵ Iurní repi më:

—Lë'e tē ¿chu rni'i tē nahia?

¹⁶ Simón Pedro repi iurní:

—Lé'ël nal Cristo. Nal shini Dios nanabani.

¹⁷ Jesús bëquebi:

—Dichusë nal Simón shini Jonás, purquë ni tubi nguui bëluá'adi'i lé'ël

chu nahia sino quë Shtada naquëbezë gube'e; ni bëluá'ai' lul chu nahia. ¹⁸ Perë na rnia'a lul; lé'ël Pedro. Subrë tubi guë'ë ru'bë guna formar grupë shtë shmënë Dios naná rianaldë tëchi ldai' shtëna. Nu ni siquierë pudërë shtë galguti gúnëdi'i gan lu ra mënë narialdi ldu'i na. ¹⁹ Na guënehia shti'dza ziquë liahi parë tsagn'il lu ra mënë të guëdchini mënë lu Shtada catë rnibë'a më. Lo quë narúnël permitir es quë hia bë'në më permitirin más antsë. Nápël autoridá; guëní'il napë mënë libertá. Lo quë narúnël prohibë es quë hia bë'në më prohibin dizdë más antsë. Guëní'il chu naperdunë nu chu nádi'i perdunë.

²⁰ Iurní guni'i Jesús tubldí; gunibé'ai' adë chu lu guadí'dzëdi'i ra shini gusë'dë më na më Cristo.

Guni'i më gati më

(Mr. 8.31—9.1; Lc. 9.22-27)

²¹ Dizdë iurní Jesús guzublú quëgni'i më lu shini gusë'dë më de quë lë'ë më napë quë guzia'a më Jerusalén nu de quë ra më guani'si shtë naciuni Israel nu ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra mësë narlu-a'a lëy, guëzac zi rall lë'ë më. Gunë rall zihani cusë cuntrë lë'ë më. Nu repi më de quë quini rall lë'ë më perë dzë tsunë tsashtë më ladi ra tégulë. ²² Iurní lë'ë Pedro bia'a lë'ë më tubi ladë nu guzublú gudíldill lë'ë më. Guni'i Pedro:

—Aquë Dadë, ni lo quiere Dios. Nunquë adë guëdchínidi'i tédël cusë rë'.

²³ Perë Jesús bëdchigré lu më nu repi më lu Pedro:

—Guabsú lua, Satanás, lé'ël nal ziquë guë'ë narrelde mënë. Adë riasëdi'il lo quë narac shtu'u Dios. Rúnël llgabë ziquë mënë shtë guë'dchiliu.

²⁴ Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Si talë nanú tubi mënë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renuci prupi vidë shtënéll. Napë quë gáquëll

dispuestë gátill por na nu guidë náldëll na. ²⁵ El quë nadë rac shtú'udi'i gati por na, zátill. Perë el quë naguënti vidë shtëni' por na nu por diza'quë, guëbánill parë siemprë; gac salvárëll. ²⁶ Adë pë rlluí'di'i gunë nguiu gan grëtë' cusë lu guë'dchiliu nu despuësë guëní'till vidë shtënéll, adë nídi'i fin parë lé'ëll. ¿Pë ofrendë guëdë'ë nguiu lu Dios parë gac salvárëll? ²⁷ Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia con pudërë shtë Shtada. Guëdchinia con ra ianglë shtëné më. Iurní quilla cadë tubi nguiu según lo quë nabé'nëll. ²⁸ Guldía nabani bëldá mënë ndë'ë; adë gátidi'i rall hashtë guëná rall lua; iurní napa pudërë ziquë rëy. Guëdchinia parë guëníbë'ahia.

Guc cambi Jesús stubi formë

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

17 Gudëdë shu'pë dzë; Jesús bia'a më Pedro nu Jacobo nu Juan, bëchi Jacobo; zia'a rai' lu tubi dani catë más guia'a. ² Iurní guc cambi Jesús stubi formë delantë lu rai'. Lu më rabtsë'ë ziquë ngubidzë. Hia shabë më bëaquin naquichi como llni. ³ Mizmë iurní guná ra shini gusë'dë më lu Moisés nu Elías; quëadi'dzënu rai' Jesús. ⁴ Iurní Pedro guni'i lu më:

—Dadë, bien dzu na'a ndë'ë iurne'. Si talë rac shtú'ul guëdëntsa'u na'a tsunë ranchi, tubin parë lé'ël, tubin parë Moisés, stubin parë Elías.

⁵ Nianá lë'ë Pedro quëadi'dzë, iurní bëdchini tubi shcahi narabtsë'ë nabësë'au lë'ë rai'. La'ni shcahi bëdchini tubi bë. Nu bini rai' tubi voz narni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a. Nalë rquitë ldua'a con lé'ë'i'. Gulë bëquë diaguë shtí'dzi'.

⁶ Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë ni, bëzullibi rai' hashtë bëdia'a luquë rai' lu guiu'u nu bëdzëbë rai'. ⁷ Iurní Jesús

guabi'guë lu rai'. Bëdchi'bë guia'a më guëc rai' nu répi':

—Gulë tsasuldí; adë rdzëbëdi'i të.

⁸Iurë lë'ë rai' gubi'a rai' stubi vultë, hia ni tubi chu lu gunádi'i rai' sino sulë Jesús zuga'a.

⁹Iurë bietë rai' lu dani, Jesús gunibë'a:

—Adë chu lu guadí'dzëdi'i të shcuendë lo quë naganá të hashtë iurë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu tsashtëhi' ladi ra tégulë.

¹⁰Iurní guna'bë di'dzë shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú rni'i ra mësë shtë lëy de quë Elías napë quë guídi' primërë, antsë guëdchini Cristo?

¹¹Jesús bëquebi:

—Verdá Elías guidë primërë. Gúni' rëglë grë cusë. ¹²Hia bidë Elias perë ra mënë adë bënguë bé'adi'i rall lë'i' sino quë bë'nënú rall lë'i' lo quë naguc shtu'u rall. Mizmë manërë el quë nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu, sac zi më lu guia'a rall, gati më.

¹³Iurní ra shini gusë'dë më bëdë'ë rai' cuendë de quë Jesús quëad'i'dzi' shcuendë Juan Bautista.

Bënëac Jesús tubi llguë'në narati zini

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴Iurë bëdchini rai' catë rëta' los de más mënë, iurní guabi'guë tubi nguiu lu Jesús nu bëzullíbill lu më. Répill:

¹⁵—Dadë, bëga'a ldú'ul shinia. Ráquëll galguidzë rati zini nu rzac zill. Zihani vultë guláguëll la'ni gui'i nu guláguëll la'ni nisë. ¹⁶Na ze'dënúa lë'ëll lu ra shini gusë'dël perë adë bé'nëdi'i rall gan nëac shinia.

¹⁷Jesús guni'i:

—Lë'ë të mënë narialdídi'i ldu'i na, siemprë rsini të sa' të lu duldë. ¿Hashtë guc guëbezënúa lë'ë të, të parë tsaldí ldu'u të shti'dza? ¿Blac tiempë guëquërelđenúa lë'ë të, të gapë të fe? Gude'enú shínil lua.

¹⁸Iurní Jesús guní'i' guëc mëdzabë ni. Nu gunibë'a më guëru'u mëdzabë la'ni ldu'u ngulë'në. Lueguë bëac ngulë'në.

¹⁹Despuëstë de ni, ra shini gusë'dë më biadi'dzë rai' lu Jesús stubi cu'. Guna'bë di'dzë rai':

—¿Pëzielú adë bé'nëdi'i na'a gan ni-agú na'a mëdzabë fier la'ni ngulë'në?

²⁰Jesús repi:

—Purquë lë'ë të du'psë fe napë të. Guldía mña'a, si talë napë të fe masiá zucsë du'pë, guëni'i të lu dani rë': "Guabsú nga'li të parë súbël stubi lugar". Lë'ë dani tsabsú. Zac gunë të grë cusë si talë rialdí ldu'u të Dios. [²¹Perë mëdzabë fier sa' ndë'ë sulë rru'u rall si talë runë të ruëguë lu Dios nu si talë quëhunë të ayunë.]

Stubi vultë guni'i Jesús gati më

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²²Mientras ziazú rai' juntë regiuni shtë Galilea, Jesús guní'i' de quë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu, gac in-triégui' guia'a ra mënë mal ²³nu quini rall lë'i' perë dzë tsunë gac resucitári'. Di'dzë rë' nalë bësedchini tristë ldu'u ra shini gusë'dë më.

Gudilli rai' impuestë shtë iádu'u

²⁴Iurë Jesús nu shini gusë'dë më bëdchini rai' guédchi Capernaum, ra narunë cubrë impuestë shtë iádu'u guagná rall Pedro nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro:

—¿Gu rguilli mësë shtë të impuestë parë iádu'u?

²⁵Pedro bëquebi:

—Aha'.

Iurní guatë bëabrí Pedro lídchi'; guni'i Jesús primërë lu Pedro:

—¿Pë llgabë quëhünëll, Simón? ¿Chu mënë runë cubrë rai' impuestë nu ra contribución ca'a rëy shtë guédchiliu rë'? ¿Gu rguilli ra shini rëy u rguilli ra mënë zitu nanádi'i shmënë rëy?

²⁶ Simón bëquebi:

—Ra më zitu rguilli rall impuestë.

Jesús repi:

—Por ni ra shini rëy adë rguillidi'i rall impuestë. ²⁷ Perë parë adë ldaguë llánëdi'i rall, gua rua' nisë. Bëtia'a iagullë shtënëll la'ni nisë. Primërë mbeldë naná guená'zil, bësha'lë rua' ma. Guëdzëlëll tubi dumí. Gudilli impuestë por lë'ë hia'a.

Chu na más lasac

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

18 Tiempë dzë ni ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu Jesús nu guna'bë di'dzë rai':

—¿Chu gac más më ru'bë iurë guëni'bë'a Dios ziquë Rëy?

² Iurní Jesús guna'bë tubi llguë'në; bëzú më llguë'në guëláu de lë'ë rai'. ³ Nu repi më:

—Guldía rnia'a, si talë lë'ë të adë gúnëdi'i të cambi shgabë të nu gac të ziquë llguë'në rë', adë gáquëdi'i të tsuté të lugar catë rni'bë'a Dios. Napë quë gac të mënë humildë. ⁴ Nguiu namás lasac lugar catë rni'bë'a Dios, na el quë narialdí ldu'i na ziquë ra llguë'në, adë runë llë'rú'bëdi'i rall. ⁵ Si talë ra mënë gunë rall recibir tubi shmëna naná ziquë llguë'në humildë, también quëhúnëll recibir na.

Gupë ciudadë gúnëdi'ill duldë

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ Perë cualquier el quë naná guëldaguë sáhi' la'ni duldë cumë ziquë tubi mënë humildë naná rialdí ldu'i shti'dza, el quë narlua'a tubi më humildë mal nezë të gúnëll duldë, mejurë galdë nguiu ni tubi guichi ru'bë iénill, tsagrú'ldëll lë'ëll la'ni nisëdu'u. ⁷ Prubi mënë shtë guë'dchiliu iurë ze'dë ocasiuni gunë rall duldë. Napë quë guëdchini tiempë guëquili mëdzabë lë'ë

mënë parë gunë rall duldë perë prubi el quë naquëglua'a sáhi' mal nezë.

⁸ Por ni rnia'a lu të; si talë guiá'al u guëa'l rac shtu'u guëldaguë lë'ëll lu duldë, bëchuguin; bëru'ldin zitu. Mejurë guëdchínill catë nápëll vidë sin fin ziquë cujë u ziquë narunë faltë guiá'all u guëa'll quë guëdubi cuerpë tsal gabildi. Ndë nunquë réaldëdi'i be'lë. ⁹ Si talë slul rac shtu'u guëldaguë lë'ëll lu duldë, gulú slul, bëru'ldin zitu. Más mejurë tsutéll catë rni'bë'a Dios tubsë slul lë'dëdi'i tsal gabildi con guërupë slul.

Comparaciuni shtë lli'li naguniti

(Lc. 15.3-7)

¹⁰ Adë rúnëdi'i të desprëci tubi ziquë llguë'në rë'. Pues rnia'a lu të lu gube'e, ra ianglë shtë rai' siempërë napë rai' entradë catë quëbezë Dios. [¹¹ Nguiu nabëshe'ldë Dios, bídi' parë gúni' salvar grë lo quë nabëni.]

¹² ¿Pë rni'i ldu'u të? si talë tubi nguiu nápëll tubi gahi'u lli'li nu gunítill tubi lli'li, tsatílill lë'ë ma. Guësá'nëll noventa y nueve lli'li lu dani parë tsatílill lli'li naguniti. ¹³ Si talë guëdzëlëll lë'ë ma, runa segurë de quë guëquitë ldú'u'll por lli'li ni más quë ra noventa y nueve nadë gunítidi'i. ¹⁴ Zni zac Shtadë të naquëbezë gube'e, rac shtu'u më guënítdi'i ni tubi shmënë më naná humildë.

Gulë bë'në perdunë sa'l

(Lc. 17.3)

¹⁵ Si talë bëchil quëhúnëll mal cuntrë lë'ëll, guni'inú lë'ëll, sulë lë'ëll të parë gac bé'all guadë faltë nanápëll. Si talë guëdë'ëll cuendë shti'dzël, guëabrí ldú'u'll con Dios. Zni lë'ëll bé'nëll compa'ni sa'l të tsaglá'guëll shnezë Dios. ¹⁶ Perë si talë adë rúnëdi'ill cuendë shti'dzël, iurní bia'a tubi testigu u chupë testigu të parë gac bë'a rall shcuendë ra cusë rë'. ¹⁷ Si talë adë rúnëdi'ill cuendë lë'ë ra mënë ni, iurní guchi lu grë ra nardëa' la'ni iá-

du'u faltë nanapë béchil. Si adë rúnëdi'ill cuendë grupë shtë shmënë Dios, iurní bè'në tratë lë'ëll cumë ziquë tubi adë guënédi'i Dios u ziquë tubi më mal narunë cubrë impuestë.

¹⁸ 'Guldía rnia'a, grë lo quë narunë të permitir es quë hia bè'në më permitirin más antsë. Napë të autoridá të guëni'i të napë mënë libertá. Lo quë narunë të prohibë es quë hia bè'në më prohibin dízdë más antsë. Guëni'i të chu na perdunë nu chu nádi'i perdunë.

¹⁹ 'Nu rnia'a lu të, si talë chupë de lë'ë të cue të lu guë'dchiliu de acuerdë subrë lo quë naguëna'bë të lu Shtada naquëbezë gube'e, grëtë' guëne'e më ²⁰ purquë catë rdëá chupë u tsunë mënë por nombre shtë na nu rialdí ldu'u rall na, nga'li quëbezënúa lë'ë rall.

²¹ Iurní bédchini Pedro nu guna'bë dí'dzi' lu më:

—Dadë, ¿bëldá vësë guna perdunë bëcha, el quë narunë duldë cuntrë na, hashtë gadchi vueltë?

²² Jesús bëquebi:

—Guëni'ídia'a gadchi vueltë perë sino gadchi vësë setenta, bè'në perdunë béchil.

Comparaciuni tubi mënë adë nédi'i gúnëll perdunë sa'll

²³ 'Lugar catë rnibë'a Dios nahin ziquë tubi rëy naguc shtu'u suldí cuendë shtë ra muzë. ²⁴ Iurë guzublú quëgna'bë rëy lë'ë ra muzë, bédchini tubi naze'bi tubi millón bëllë. ²⁵ Cumë muzë ni adë nápëdi'ill parë quíllill, lë'ë lamë gunibë'a guëtuu' mënë muzë ni con tsé'lëll nu shínill. Guëtuu' rëy grë lo quë nanapë muzë parë quilli muzë lo quë nazé'bill. ²⁶ Iurní lë'ë muzë bészullíbill lu lamë nu bé'nëll ruëguë: “Dadë, gupë pacënci lë'ë na; quilla grëtë' lo quë naze'bia”. ²⁷ Lë'ë lamë bëga'a ldú'ull muzë nu bè'në lamë perdunë grë lo quë naze'bi muzë. ²⁸ Perë lueguë lë'ë muzë bëdia'guëllul

stubi sa'll naze'bi tubi dumí mitu'në. Iurní guná'zill ieni sa'll parë bëtë'ell ieni sa'll. Iurní répill: “Gudilli lo quë nazé'bil”. ²⁹ Lë'ë prubi nguiu bészullíbill lull nu bé'nëll ruëguë lull: “Gupë pacënci con na. Quilla grë lo quë naná ze'bia.” ³⁰ Perë lë'ëll adë nédi'ill sino quë bëtiá'all sa'll lachigui'bë hashtë quíllill lo quë nazé'bill. ³¹ Iurë stubi sa' muzë shtë lamë gunall pë guc, iurní gulaguë tristë la'ni ldu'u muzë ni. Biadí'dzëll lu shlámëll grë lo quë nabë'në primërë muzë. ³² Iurní lë'ë lamë gunibë'a parë gue'dë guëzë muzë lu lamë. Iurní repi lamë: “Muzë mal, na bëna perdunë grëtë' dumí nazé'bil purquë bé'nëll ruëguë lua. ³³ Zni lë'lëll niápël pacënci con sa'l cumë ziquë napa pacënci lë'lëll.” ³⁴ Iurní lë'ë lamë bëldëll nu gunibë'a lamë tsa muzë lu cashtigu hashtë quíllill grëtë' lo quë nazé'bill.

³⁵ Jesús gualú guni'i më grëtë' ndë'ë nu guni'i më:

—Shtada naquëbezë gube'e, gunë më ziquë rëy rë' si talë cadë lë'ë të adë gúnëdi'ill perdunë sa'l con guëdubinú ldú'ul.

Jesús bëlua'a shcuendë divurci

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

19 Despuës de guni'i Jesús grë ra di'dzë rë', bëru'u më Galilea. Bédchini më regiuni shtë Judea nanaquë ladi guia'a guë'gu Jordán. ² Cantidá mënë guanaldë rall lë'ë më. Nga'li bënëac më zihani ra narac lluu.

³ Iurní bëldá fariseo guabi'guë rall lu Jesús parë guëldaguë rall lë'ë më tubi trampë. Guna'bë di'dzë rall:

—¿Gu nanú mudë según lëy parë guélé tse'lë mënë por cualquier cusë?

⁴ Lë'ë më bëquebi:

—¿Pë adë bí'ldidi'i të Sagradas Escrituras de quë iurë nabëcueshtë Dios guë'dchiliu, bëntsa'u më nguiu nu na'a? ⁵ Nu guni'i më: “Lë'ë nguiu guësá'nëll

shtádi' nu shní'ai' parë guëquërdënull tsé'lëll. Hia guërupë rall gac rall tubsë.”
⁶ Zni hiadë nádi'i rall chupë sino tubsë; unidë na rall. Lo quë nabë'në Dios unir, adë chu guëldëdi'i lë'ë rall.

⁷ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú bënë Moisés permitir guëdë'ë nguui tubi cartë shtë divurci parë ca'a tsé'lëll nu guëlé tsé'lëll?

⁸ Jesús repi:

—Purquë nalë naguëdchi ldu'u të; por ni bëdë'ë Moisés permisi parë guëlé tse'lë mënë, perë dizdë principi shtë guë'dchiliu, adë gúquëdi'in voluntá shtë Dios guësana'në nguui tse'lë nguui. ⁹ Nanú tubsë motivë parë guëlé tse'lë nguui, sulë si talë quëhunë tsé'lëll duldë con stubi nguui. Perë si ca'a mënë ni stubi na'a, quëhúnëll duldë adulteri. [Nu el quë naguëtsë'a con lë'ë na'a divurci adë pues nu záquëll quëhúnëll duldë adulteri.]

¹⁰ Ra shini gusë'dë më guni'i:

—Si talë nídi'i permisi guëlé tse'lë nguui, mejurë adë cá'adi'i nguui na'a.

¹¹ Jesús repi:

—Lédëdi'i grë mënë riasé nacagnia'a lu të, sino nadë más el quë nagunë Dios compa'ni parë gac bé'allin. ¹² Nanú nguui nádi'i rall completë dizdë gulë rall. Sëbëldá nguui nádi'i rall completë; bënë mënë. Nanú sëbëldá mënë adë nëdi'i guëtsë'a rall por prupi voluntá shtë rall të parë guadi'dzë rall diza'quë shtë Dios lu los de más mënë. El quë naríasë di'dzë rë', gúnëll recibirin.

Jesús bënë l dai' ra llguë'në

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Iurní bëdchinínú ra mënë llguë'në lu Jesús parë guëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu guëna'bë më lu Dios por lë'ë rall. Perë ra shini gusë'dë më guzublú gudildi rai' guëc ra nabëdchinínú llguë'në. ¹⁴ Perë Jesús repi:

—Bëdë'ë sí, guidë bi'guë ra llguë'në lua, adë guëcádi'i të lu ra ni'i purquë ra mënë naná ziquë ra llguë'në, tsuté rall catë rribë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁵ Bëdchi'bë guia'a më guëc ra llguë'në; iurní zia'a më stubi lugar.

Tubi sultërë ricu

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶ Tubi sultërë guagná lë'ë Jesús nu répill:

—Mësë za'quë, ¿pë cusë za'quë guna parë gapa vidë eternë?

¹⁷ Jesús repi:

—¿Pëzielú rni'i lua, mësë za'quë? purquë ni tubi adë chu naza'quë, sulë Dios. Perë si talë rac shtú'ul gac salvárëll, bëzu'bë diaguë grë mandamientë.

¹⁸ Repi sultërë:

—¿Guadë naná ra mandamientë ni?

Jesús repi:

—Adë quínidi'il sa'l. Adë rquënúdi'il ra sa'l. Adë cuánëdi'il pë shtë mënë; adë guadi'dzëdi'il bishi. ¹⁹ Bëzu'bë diaguë shti'dzë shní'al nu shtádëll, nu gac shtu'u bëchi sa'l mizmë manërë cumë ziquë rac shtú'ul lë'lëll.

²⁰ Lë'ë sultërë repi:

—Bëna cumplir grë mandamientë rë' dizdë nabi'cha. ¿Pë runë faltë?

²¹ Jesús guni'i:

—Si talë rac shtú'ul gac tubldí shcuëndëll lu Dios, bëtúu' grë cusë nanápël; bëdë'ë dumí ca'a ra prubi, iurní gápël tesurë lu gube'e. Iurní sënëldëll na.

²² Perë iurë lë'ë sultërë bini di'dzë rë', nalë gulaguë tristë la'ni ldú'ull; ziazgëll purquë nalë ricu nall.

²³ Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Guldía rnia'a, naganë tsuté tubi ricu lugar catë rribë'a Dios. ²⁴ Rnia'a lu të, más sencigi tsuté tubi camellë ichi tubi iagullë quë tubi ricu tsutëll gube'e, lu lugar catë rribë'a Dios.

²⁵Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë rë', nalé guasé ldu'u rai' nu bédzëguë' ldu'u rai'. Iurní guna'bë di'dzë lu sa' rai':

—¿Chúllëti'i gac salvar?

²⁶Jesús gubi'a lu rai' nu repi':

—Adë gúnëdi'i nguiu gan gunë salvar mizmë lé'i', perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁷Iurní Pedro repi':

—Dadë, lë'ë na'a bësëa'në na'a grëtë' lo quë nanapë na'a parë ze'dë naldë na'a lé'ël. ¿Pë guëdë'në na'a recibir?

²⁸Jesús repi':

—Guldía rnia'a, tiempë grë cusë gáquin nacubi, iurë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guéd'chiliu súb'i' lu trunë shtëni' catë quëbezë Dios, lë'ë të naze'dë naldë na cuzënú të na lu chi'bë chupë trunë parë gunë të juzgar ra chi'bë chupë grupë shtë Israel. ²⁹Grëtë' narsëa'në líd-chi' u béchi' u záni' u shtëdi' u shní'ai' u tsé'li' u shíni' u shguiu'u rai' purquë rac shtú'ull gáquëll shmëna, ni gúnëll recibir tubi gahi'u'a vësë más nu gápëll vidë sin fin. ³⁰Zihani naná más nasac entrë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni nu zihani naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás nasac lu Dios.

Comparaciuni shtë narunë dchi'ni

20 'Lugar catë rni'bë'a Dios na ziquë tubi nashtënë tubi guiu'u lachi nargabní. Bëru'u lamë tumpranë rsili parë ziatlill muzë, gunë rall dchi'ni catë nanú hiaguë uvë. ²Primërë guagnëll muzë de quë quíllill tubi dumí denario por tubi dzë. Nu gunibé'all tsaguënë ra muzë dchi'ni. ³Despuësë bërú'ull rquë guë'ë; gunall lu stubi ra muzë nazuga'a shquini llguëa'. Adë pë quëhúnëdi'i rall. ⁴Iurní repi lamë lu mënë ni: “Gulë tsa shchi'nia. Quilla lë'ë të narunë tucarë.” Iurní lë'ë rall zia'a rall. ⁵Lë'ë nashtënë guiu'u bërú'ull casi guërudë dzë, nu guall rquë tsunë guadze'; mizmë zni bé'nëll con másru'u

muzë. ⁶Hia rquë ga'i guadze' guall stubi shquini llguëa'. Bëdzélëll sëbëldá muzë nadë pë quëhúnëdi'i. Iurní repi lamë: “¿Pëzielú rëta' të ndë'ë casi hia mërë tsa'a dzë? ni dchi'ni adë quëhúnëdi'i të”. ⁷Repi rall: “Purquë ni tubi adë chu bënë'e dchi'ni”. Iurní repi lamë: “Nu lë'ë të gulë tsa shchi'nia; tsaguënë të dchi'ni lu guiu'u. Guëguilla lë'ë të narunë tucarë.” ⁸Iurë lë'ë gue'lë béd-chini, lë'ë nashtënë guiu'u repi lu encargadë shtë dchi'ni: “Guagna'bë grëtë' muzë të parë gallë rall. Bëdë'të pagu ca'a cadë tubi rall el quë naguaté lu dchi'ni rquë ga'i nu hashtë ra naguaté lu dchi'ni tumpranë.” ⁹Iurní bédchini ra naguaté lu dchi'ni rquë ga'i guadze'; cadë tubi rall bënë rall recibir pagu completë, tubigá dumí denario. ¹⁰Despuësë bënë tucarë naguaté primërë; bënë rall llgabë de quë gunë rall recibir más dumí quë naguaté guadze'. Perë mizmë pagu bédë'ë lamë, lë'ë quë lë'ë tubigá denario. ¹¹Naguté ra tumpranë iurë bënë rall recibirin, iurní guzublú bënë rall reclamë lu lamë. ¹²Repi rall: “Ra nabédchini lúltimë, bënë rall dchi'ni tubsë iurë nu gudíllil igual ziquë lë'ë na'a, nu lë'ë na'a bédë'në na'a dchi'ni doblë; bia'a ldu'u na'a lu ngubidzë gua'të dzë”. ¹³Perë lë'ë nashtënë guiu'u bëquebi lu tubi rall: “Amigu, adë quëhúnëdia'a ni tubi cusë mal. Hia bédë'na'a tratë gáshtël tubi denario. ¹⁴Guna'zi shtumil nu bëagzé. Na rac shtua'a quilla mizmë pagu ca'a naguaté rquë ga'i ziquë narunë tucarë të. ¹⁵Napa derechë rni'bë'ahia shtumía; guna lo quë narac shtua'a. ¿Pë nal mbidi purquë nahia naza'quë?” ¹⁶Zihani mënë nalasac delantë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni; nu zihani mënë naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás lasac lu Dios. [Guna'bë Dios zihani mënë perë du'psë mënë gulë më parë gac rall shmënë më.]

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti'*(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)*

¹⁷ Jesús ziazú më nezë parë Jerusalén. Bia'a më ra shini gusë'dë më tubi cu' nu repi më:

¹⁸—Hia nané të ziagdchínia'a Jerusalén catë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu, gac intriégui' lu jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy parë gunë rall condenar lë'i' lu galguti.

¹⁹Nu gunë rall intriegu lë'i' lu guia'a mënë nanádi'i israelitë të parë gunë rall burnë lë'ë nguiu ni, nu guëdë'ë rall galné nu guëquë'ë rall lë'i' lu cruz, perë dzë tsunë tsashtëhi' ladi ra tëgulë.

Shni'a Jacobo nu Juan guná'bëll tubi favurë*(Mr. 10.35-45)*

²⁰Iurní guabi'guë shni'a Jacobo nu Juan lu Jesús. Na rall shini Zebedeo; bëdchini rai' lu Jesús. Iurní bëzullibi na'a ni delantë lu Jesús parë guená'bëll tubi favurë lu më. ²¹Guna'bë di'dzë më:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Shni'a ra nguiu ni répill:

—Gunibë'a guërupë shinia subénú rall lë'ël iurë guëribé'al ziquë Rëy, túbill ladë ldi shtë'nël, stúbill ladë rubësë.

²²Perë Jesús bëquebi:

—Lë'ë të adë rac bé'adi'i të lo quë nar-na'bë të. ¿Zëzac zi të ziquë na? ¿Pë zac tédë të cusë durë natëda, cusë demasiadë durë?

Lë'ë rai' bëquebi:

—Zac na'a, Dadë.

²³Iurní repi më:

—Verdá gunë të sufrir demasiadë ziquë guna sufrir. Gu të mizme vasë shtë sufrimientë; perë subë të cula'nia, tubi de lë'ë të ladë ldi nu stubi ladë rubësë, adë rúnëdi'i tucarë guënehia sí, subë të ndë. Shtada bë'në preparar lugar ni sulë parë ra narac shtu'u më subë rall ndë.

²⁴Iurë lë'ë ra stubi chi'i ra shini gusë'dë më bini lo quë naguna'bë Juan nu Jacobo, bëldë rai'. ²⁵Perë Jesús guna'bë lë'ë rai' nu guni'i më:

—Lë'ë të nané të ra jëfë shtë naciuni nanádi'i israelitë, nalé nadushë rnibë'a rall; rdchi'bë rall lëy naná dushë gunë mënë cumplir ²⁶perë gáquëdi'in entrë de lë'ë të. Al contrari, el quë narac shtu'u gac më ru'bë entrë de lë'ë të, napë quë gúnëll sirvë lu los de más sáhi'. ²⁷Cualquier de lë'ë të si talë rac shtú'ul gáquël mayurë entrë grë ra sa'l, napë quë gáquël muzë shtë grë rai'. ²⁸Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu; zelda ziquë muzë shtë mënë. Zéldëdia'a parë gunë mënë sirvë lua. Guënehia vidë shtëna ziquë præci parë gac salvar zihani mënë.

Bënëac Jesús chupë mënë ciegu*(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)*

²⁹Iurë lë'ë rai' ziagru'u rai' ciudá Jericó, cantidá mënë zianaldë rall lë'ë Jesús. ³⁰Nga'li zúbëga'a chupë ciegu. Zúbëga'a rall guëlladchi rua' nezë. Iurë bini ra ciegu Jesús hia zé'di', guni'i rall fuertë:

—Dadë llëbni David, bëga'a ldu'ul lë'ë na'a.

³¹Ra mënë guni'i guëc ra ciegu parë guëac dchi rall, perë lë'ë rall más ziaгла'guë guni'i rall fuertë:

—Dadë llëbni David, bëga'a ldu'ul lë'ë na'a.

³²Iurní guzudchí Jesús nu guna'bë më ra ciegu nu guna'bë di'dzë më:

—¿Pë rac shtu'u të guna?

³³Lë'ë rall bëquebi:

—Dadë, rac shtu'u na'a guená na'a.

³⁴Iurní Jesús bëga'a ldu'u më lë'ë rall. Bëshá guia'a më slu rall. Lueguë iurní ra ciegu guná rall llni. Bëac slu rall nu guanaldë rall lë'ë Jesús.

Guaté Jesús Jerusalén
(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40;
Jn. 12.12-19)

21 Hia ziagdchini rai' Jerusalén; bédchini rai' guë'dchi Betfagé. Betfagé quëhin guëlladchi tubi dani nalë Olivos. Bëshe'ldë Jesús chupë shini gusë'dë më ² nu repi më:

—Tsa të guë'dchi naná quë delantë. Nga'li guëdzëlë të tubi burrë quëdú con shini ma. Gulë bësha'quë ma të gue'dënú të ma ndë'ë. ³ Si talë chu guëni'i lu të u guëna'bë dí'dzëll lu të, guchi de quë lë'ë Dadë rqui'ni lë'ë ra ma. Lueguë guëshë'ldëll nague'dënú ra ma.

⁴ Zndë guzac parë guc cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë. Guní'i':

⁵ Gulë guchi lu ra mënë naquërelde guë'dchi Sión: “Gulë guná, lë'ë Rëy shtë të ze'dë guëdchíni'.

Nadú'ui'; dchí'bi' tēchi tubi burrë, shini tubi ma narua'a carguë.”

⁶ Iurní lë'ë shini gusë'dë më zia'a rai'; bē'nē rai' tal cumë guni'i Jesús lu rai'. ⁷ Be'dënú rai' burrë con shini ma. Iurní gudchibē rai' shabē rai' tēchi ma nu gudchibē Jesús tēchi ma. ⁸ Hia ra mënë zihani gudishi rall shabē rall lu guiu'u parë ziazúhi' lu nezë. Sëbëldá ra mënë bëchuguë rall ndiaguë shtë hiaguë parë gudishi rall ndiaguë lu nezë. ⁹ Hia ra mënë nazia'a delantë también naná ze'dë trasë, guzublú guni'i rall:

—Gunë Dios salvar llëbni David. Benditë el quë naze'dë guëdchini por partë shtë Dios. Rac shtu'u na'a Dios nacabezë gube'e gunë më salvar llëbni David.

¹⁰ Iurë Jesús bédchini Jerusalén, guëdubi ciudá bédzatsu ra mënë. Nu grë mënë guna'bë di'dzë rall:

—¿Chu ndë'ë?

¹¹ Ra mënë rni'i rall:

—Léhi' Jesús më Nazaret shtë Galilea. Ruadí'dzi' shti'dzë Dios.

Jesús bësëllu'në mënë mal la'ni iádu'u

(Mr. 11.15-19;
Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Despuësë de ni, Jesús guaté la'ni iádu'u ru'bë. Iurní gualdú hia'ldë më grëtë' mënë nartuu' nu narzi'i. Bërë'shë më mellë shtë ra nacagchili dumí shtë ra mënë. Bërë'shë më ra iagshili shtë ra naquëgtuu' ra palumë. ¹³ Iurní guni'i më:

—La'ni Sagradas Escrituras rni'i zndë'ë: “Lidcha na parë gunë mënë orar lu Dios” perë lë'ë të bē'nē të cambi lugar ni ziquë cuevë shtë nguba'në.

¹⁴ Mizmë la'ni iádu'u guabi'guë ra ciegu nu ra cujë lu Jesús. Bënëac më lë'ë rall. ¹⁵ Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy, guná rall lu milagrë naquëhunë më. Iurë lë'ë rall bini rall lo quë naguni'i ra llguë'në, bëldé rall. Fuertë guni'i ra llguë'në la'ni iádu'u:

—Gunë Dios salvar llëbni David ndë'ë.

¹⁶ Bëldé ra bëshuzi; repi rall lu Jesús:

—¿Gu rínil lo quë naquëgni'i ra llguë'në rë'?

Jesús bëquebi:

—Aha'. Rinia. ¿Pëllë adë bí'ldidi'i të Sagradas Escrituras? lo quë naruadi'dzë zndë'ë:

Dios bé'ni' të rua' llguë'në nu ra me'dë radchi guëru'u labansë parë Dios; nahin labansë más chulë parë lë'ë më.

¹⁷ Iurní bësëa'nëgá më lë'ë rall. Zia'a më parë guë'dchi Betania. Hia nga'li gudëdë gue'lë më.

Jesús guludé hiaguë bëlda'u

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Hia brëgue'lë rsili iurní ziagdchini rai' Jerusalén. Bëldia'në ldu'u më. ¹⁹ Guná më lu tubi hiaguë bëlda'u nazubë rua' nezë. Iurní guabi'guë më lu hiaguë; gáuhi' tubi nashi perë adë bédzëlëdi'i më nashi; purë ndiaguë nu-a'a hiaguë. Iurní Jesús repi lu hiaguë:

—Nunquë jamás adë guëabrídí'i quë nashi lul.

Mizmë iurní lë'ë hiaguë bëlda'u gubidchi. ²⁰ Iurë guná ra shini gusë'dë më zndë'ë, bëdzëguë'ë ldu'u rai'. Guni'i rai':

—¿Guná, nasesë gubidchi hiaguë rë'?

²¹ Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a lu të, si talë napë të fe nu adë rzádi'i ldu'u të, lëdë niá'asëdi'i gunë të ziquë bëna con hiaguë bëlda'u sino guëni'i të lu dani: “Guabsú ndë'ë; tsal la'ni nisëdu'u”. Pues zni gaquin. ²² Grëtë' lo quë naguëna'bë të con oracuni, si talë rialdí ldu'u të Dios, pues gunë të recibirin.

Pudërë nanapë Jesús

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ Iurní Jesús guaté la'ni iádu'u. Mien-tras quëglua'a më nga'li, bëdchini ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra më gushë shtë guë'dchi. Guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Chu bëshe'ldë lë'ël nu bëne'e derechë nu pudërë parë rúnël cusë rë'?

²⁴ Jesús bëquebi:

—Nu na runa tubi preguntë lu të. Si talë guëquebi të lua, guënia'a lu të chu bëne'e pudërë runa grë ra cusë rë'. ²⁵ ¿Chu gunibë'a lë'ë Juan parë bëchu'bë nísí' ra mënë? ¿Pë Dios u nguiu?

Iurní guzublú rall quëadi'dzë lu sa' rall; repi rall:

—Si talë guëni'i hia'a Dios gunibë'a lë'ë Juan, iurní guëquebi nguiu rë': “¿Pëzielú adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë Juan?” ²⁶ Si talë guëni'i hia'a ra nguiu bëshe'ldë lë'ë Juan, pues rdzëba'a ra mënë purquë grë rall rialdí ldu'u rall de quë biadi'dzë Juan shti'dzë Dios.

²⁷ Iurní repi rall lu Jesús:

—Adë rdë'ëdi'i na'a cuendë chu bëshe'ldë lë'ë Juan.

Iurní lë'ë më repi:

—Pues ni na tampuquë adë guëquëbidia'a chu shtë pudërë nu autoridá quëhuna ra cusë rë'.

Comparaciuni shtë chupë shini mënë

²⁸ Jesús repi:

—¿Pë runë të shgabë të zndë'ë? Tubi nguiu napë chupë shínill. Repi dadë lu shíni': “Llga'në, tsaguénël dchi'ni shtë cusechë catë nanú hiaguë uvë”.

²⁹ Lë'ë shini më bëquëbill: “Tsaguénëdi-a'a dchi'ni”, perë despuësë bënëll cambi shgábëll; guaguénëll dchi'ni. ³⁰ Lueguë lë'ë dadë ni guagná lë'ë stubi shíni'; guní'ill: “Tsaguénël dchi'ni”. Nguiu ni bëquebi lu shtádi': “Aha' Dadë, tsaguëna dchi'ni” perë adë guádi'ill. ³¹ ¿Guadë de guërupë ra llguë'në ni bë'në lo quë nanguní'i shtádi'?

Iurní repi rall:

—Lë'ë primërë.

Iurní Jesús repi:

—Guldía rnia'a, ra cubradurë shtë im-puestë nu ra na'a mal, tsuté rall lu-gar catë rnibë'a Dios antsë de lë'ë të ³² purquë Juan Bautista bidë guëluá'ai' shnezë Dios lla gac salvar të, perë lë'ë të adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë Juan. Perë en cambi ra cubradurë shtë im-puestë nu ra na'a mal, gualdí ldu'u rall shti'dzi'. Lë'ë të guná të lo quë nabë'në Juan perë adë bënëdi'i të cambi mudë nanabani të; adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzi'.

Comparaciuni shtë ra muzë mal

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ Gulë bëquë diaguë stubi compara-ciuni. Gu' tubi nguiu nanapë tubi ldë guiu'u lachi nargabní. Bëcabnill hiaguë uvë nu bëntsá'ull tubi lu' alreduerë; bëntsá'ull catë guëru'u juguë shtë uvë. Bëzá'all tubi hiu'u guia'a parë quëhapë ra muzë ra plantë.

Iurní bënë'ë mënë ni guiu'u parë ra trabajadurë gunë rall dchi'ni mëdi. Iurní zía'all zitu.

³⁴ Iurë lë'ë tiempë shtë cusechë bëd-chini, gunibë'a lamë shtë guiu'u bëldá

muzë parë tsaglli'i rall mëdi narunë tu-
carë ca'a lamë. ³⁵Ra trabajadurë gu-
na'zi rall lë'ë ra muzë ni; tubi muzë
bëdë'ë rall galné. Stubi muzë gudini rall.
Stubi muzë bëdë'ë guë'ë rall. ³⁶Iurní
lë'ë nashtënë guiu'u bëshë'ldëll másru'u
muzë perë ra trabajadurë bë'në rall tratë
muzë ni mizmë manërë.

³⁷'Por fin gunibë'a nashtënë guiu'u tsa
llgá'ni'. Bë'në shgábi': "Zunë rall rëspëti
shinia". ³⁸Perë iurë guná trabajadurë lu
shini nashtënë guiu'u, repi rall: "Ndë'ë
na el quë nagunë recibir herenci. Cha
guëdñia'a lë'ëll të parë guëa'në guiu'u
rë' ca'a hia'a." ³⁹Zni guna'zi rall ll-
gá'nëll. Gulú hia'ldë rall shini lamë lu
guiu'u nu gudini rall shini lamë.

⁴⁰Iurní Jesús guna'bë di'dzë:

—Iurë lë'ë nashtënë guiu'u gue'dë
guëzë, ¿pë gúnëll con ra trabajadurë
iurní?

⁴¹Bëquebi rall:

—Pues gati ra muzë mal sin adë chu
guëgá'adi'i ldu'u lë'ë rall. Iurní ca'a stubi
mënë guiu'u të parë gúnëll intriegu ra
cusechë cadë izë.

⁴²Iurní Jesús repi:

—¿Pë nunquë bí'ldidi'i të ra Escrituras
narni'i zndë'ë?

Guë'ë nabëru'ldë albañil tubi ladë,
guë'ë rë' gunë sirvë parë shquini hiu'u.
Zni bë'në më, el quë narnibë'a lë'ë hia'a.
Guná hia'a pudërë shtë më; nalë nasa'a
nahin.

⁴³Por ni rnia'a lu të, Dios adë guënë'edi'i
lugar tsuté të catë rribë'a më. Lo quë
nanapë të, guëshe'ldë mëhin hashtë
stubi mëne naná ziquë trabajadurë za-
'quë nabëdë'ë cusechë narunë tucarë
nashtënë guiu'u. [⁴⁴El quë narrelde guëc
guë'ë rë', gac chupë ldëll perë iurë
ldaguë guë'ë ni guëc mëne, gáquëll ziquë
pulvë.]

⁴⁵Iurë lë'ë ra jëfë shtë ra bëshuzi con
ra fariseo bini rall grë comparaciuni lo
quë naguni'i Jesús, bëdë'ë rall cuendë

de quë quëadi'dzë më shcuendë rall.
⁴⁶Iurní guc shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë
më prësi perë bëdzëbë rall los de más
mënë purquë guni'i mëne na Jesús tubi
profetë narni'i shti'dzë Dios.

Comparaciuni shtë sa'a

22 Jesús guzublú quëadi'dzë më
stubi por comparaciuni. Repi më:

²—Lë'ë lugar catë rribë'a Dios, na
ziquë tubi rëy nabë'në tubi laní shtë sa'a
parë shíni'. ³Gunibë'a rëy ni ra muzë
parë tsagna'bë rai' ra invitadë lu sa'a,
perë adë nédi'i ra mëne niagdchini rall
lu sa'a. ⁴Iurní guna'bë rëy stubi shcua'a
muzë. Guni'i rëy: "Gulë guni'i lu ra in-
vitadë hia napreparadë dau; hia ngunë
nandchú con los de más ra ma hia gu'i;
grëtë' nahin listë. Nadë más guëdchini
rall parë cuezë rall lu sa'a." ⁵Perë ra
invitadë adë bë'nëdi'i rall cuendë. Tubi
de lë'ë rall guagnall lu shguiú'ull. Stubi
guagnall ra neguci shtë'nëll. ⁶Hia stubi
ra invitadë guna'zi rall muzë shtë rëy;
bë'në rall maltratë muzë ni hashtë gudini
rall lë'ë muzë. ⁷Iurní lë'ë rëy bëldëll. Gu-
nibë'all ra suldadë parë tsatini rall lë'ë
narguini mëne. Nu tsa quëgui'i ra sul-
dadë guë'dchi ni. ⁸Lueguë repi rëy lu
muzë stubi: "Hia grë na listë parë sa'a;
perë ra invitadë bëlua'a rall de quë adë
rúnëdi'i tucarë rall invitación shtëna.
⁹Gulë tsa iurne' ra nezë principal. Gulë
bë'në invitar lë'ë mëne lu sa'a, grë ra
naguëdia'guë'lú të; tsuté rall." ¹⁰Iurní
bëru'u ra muzë nezë; guagtëa rall grëtë'
lo quë nabëdia'guë'lú rall, tantë hiuembrë
mal nu nguiu za'quë. Iurní sí, guadzë hi-
u'u catë na preparadë parë sa'a.

¹¹Iurní rëy guaté catë nanú ra mëne.
Guná rëy lu tubi nguiu naquëbezë
nga'li, perë adë nuá'adi'ill lari shtë sa'a.
¹²Repi rëy: "Amigu, ¿lla guatël ndë'ë
sin adë nuá'adi'ill lari shtë sa'a cumë
ziquë na custumbrë?" Perë nguiu ni adë
pë guni'idi'ill. ¹³Iurní lë'ë rëy repi lu

naquëhunë sirvë lu mellë: “Gulë bëldi'bi guëa'll nu guia'a nguiu rë'. Gulë bëtia'a lé'ëll parë lu nacahi catë gu'në mënë nu hashtë guëchushí lai' rall.”¹⁴ Rnia'a lu të, zihani mënë guëna'bë Dios parë tsuté rall catë rnibë'a më, perë du'psë mënë gulë më parë gac rall shmënë më.

Shcuendë impuestë

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Iurní ra fariseo zia'a rall parë gurë rall de acuerdë lla tsu mudë guësigué rall lë'ë më të nini'i më cusë mal. ¹⁶ Nu bëshe'ldë rall partidë shtë rall con stubi partidë shtë Herodes parë tsaguëchi rall lu Jesús:

—Mësë rdë'ë na'a cuendë de quë lé'ël rní'il verdá nu rluá'al nezë shtë Dios sin adë rúnëdi'il cuendë lo quë narni'i mënë. Adë rúnëdi'il juzguë según el quë narná mënë. ¹⁷ Guni'i lu na'a çpë na bien según lëy guëdíllia'a impuestë lu rëy César, u guëdíllidi'ia'a impuestë?

¹⁸ Perë Jesús bëtë'ë cuendë de quë cabezënú rall mal llgabë. Repi më lu rall:

—Na të falsë. ÇPëzielú ze'dë guësigué të na? ¹⁹ Gulë bëlua'a dumí denario naquilli të impuestë.

Iurní be'dënú rall tubi monedë. ²⁰ Guná Jesús lu monedë; iurní guna'bë di'dzë më:

—ÇChu lu nu chu lë naquë lu dumí rë'?

²¹ Bëquebi rall:

—Lu rëy César naquë lu dumí.

Iurní Jesús repi:

—Gulë bëtë'ë naca'a César lo quë naná shtë César nu gulë bëtë'ë naca'a Dios lo quë naná shtë Dios.

²² Iurë bini rall ra di'dzë rë', bëa'në dchi rall nu guasé ldu'u rall. Iurní bësëa'nëgá rall lë'ë më; zia'a rall.

Guna'bë di'dzë ra mënë shcuendë lla tsashtë ra tégulë

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ Mizmë dzë ni bëldá ra saduceo guagná rall lë'ë Jesús. Ra saduceo rní'i de quë adë tsashtëdi'i ra tégulë. Guna'bë di'dzë rall lu më:

²⁴ —Mësë, bëquë'ë Moisés guahietë si tubi nguiu gáti' sin shíni', bëchi tégulë napë quë cá'all tse'lë tégulë të gapë rai' shini parë adë tsalúdi'i shfamili tégulë. ²⁵ Guc gadchi bëchi; primëre nguiu bët-sé'all parë gútil sin ni tubi shíni'. Bësëa'nëll viudë parë segundë béchill. ²⁶ Segundë bëchi tégulë cuá'all lë'ë viudë parë gútil sin ni tubi shíni'. Na tsunë lo mizmë; cuá'all tse'lë tégulë parë gútil sin ni tubi shíni'. Guëzá bëchi tégulë cua'a rall lë'ë na'a ni parë adë gúpëdi'i rai' shíni'. ²⁷ Despuësë lë'ë na'a ni gúti'. ²⁸ Iurë tsashtë ra tégulë çchu gac tse'lë na'a ni? pues gadchi nguiu gac tse'lë na'a.

²⁹ Jesús bëquebi:

—Bëganë të con di'dzë shtë të purquë adë riasédi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras; nu adë guënëdi'i të pudërë shtë Dios. ³⁰ Iurë ra tégulë tsashtë rai' stubi, adë guëtsé'adi'i rai'; adë rnádi'i rai' guëtsé'a shini rai'. Na rai' ziquë ianglë shtë Dios nacabezë gube'e. ³¹ Perë shcuendë tsashtë ra tégulë çpë adë bí'l-didi'i të lo quë narni'i Dios? Guni'i më zndë'ë: ³² “Nahia Dios shtë Abraham; nahia Dios shtë Isaac; nu Dios shtë Jacob”. Grë shmënë Dios nabani rai' aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin. Perë lë'ë më adë nádi'i Dios parë el quë nanápëdi'i vidë sin fin.

³³ Iurë bini mënë zndë'ë, nalé bëdzëguëe' ldu'u rall nu guasé ldu'u rall lo quë naquëglua'a më.

Lë'ë mandamientë namás lasac*(Mr. 12.28-34)*

³⁴Iurë ra fariseo guc bë'a rall de quë Jesús bë'sëac dchi më ra saduceo, iurní bédëá rall. ³⁵Tubi de lë'ë rall na mësë shtë lëy. Guc shtú'ull ldaguë më lu trampë; guna'bë dí'dzëll:

³⁶—Mësë, ¿guadë mandamientë namás lasac de grë mandamientë?

³⁷Jesús repi:

—“Gulë guc shtu'u Dadë Dios con guë-dubinú ldtú'ul nu guëdubi almë shtënël nu guëdubi shgábël”. ³⁸Ndë'ë namás lasac nu nahin primërë mandamientë lu grë mandamientë. ³⁹Hia nachupë na cumë ziquë primërë. Rni'in: “Gulë guc shtu'u sa'l cumë ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël”. ⁴⁰Si talë rzu'bë diaguë të mandamientë rë' también canihunë të cumplir lo de más nabëquë'ë Moisés nu lo quë nabëquë'ë ra muzë shtë Dios guahietë.

Chu na shtadë Cristo*(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)*

⁴¹Mientras lë'ë ra fariseo nianá rëta' rall lu Jesús, ⁴²lë'ë më guna'bë dí'dzë:

—¿Pë runë të shgabë të? ¿Chu na Cristo? ¿Chu shini lë'ë më?

Iurní repi rall:

—Llëbni David.

⁴³Iurní guna'bë dí'dzë Jesús:

—Espíritu Santo quëbezënihi' lë'ë David nu por pudërë shtë Espiritu Santo guni'i David shcuendë llëbni David:

⁴⁴Dadë Dios guni'i lu lamë shtëna, el quë narnibë'a na:

“Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna gan lu enemigu shtënël të guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël”.

⁴⁵¿Lla na posiblë gac Cristo shini David cumë David guni'i Cristo na Dadë narnibë'a lë'ë David?

⁴⁶Iurní ni tubi rall gúquëdi'i niaquebi rall lu më. Dizdë dzë ni hia ni tubi rall

adë gúpëdi'i rall valurë niana'bë dí'dzë rall lu më.

Bëlua'a Jesús lla na ra fariseo nu saduceo*(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)*

23 Iurní guni'i Jesús lu ra mënë nu lu ra shini gusë'dë më:

²—Ra mësë shtë lëy nu ra fariseo rzubë rall shlugar Moisés iurë rlua'a rall ra mënë. ³Gulë bëzu'bë diaguë shtí'dzë rall. Gulë bë'në grëtë' lo quë narni'i rall perë adë tsanáldëdi'i të tëchi manërë nanabani rall. Bien rni'i rall perë adë rúnëdi'i rall cumplir. ⁴Bien rlua'a rall lëy shtë Dios perë ra cusë naquëhunë rall obligar gunë mënë, na ziquë tubi carguë në'ë; adë chu típëdi'i guëldisin. Rnibë'a rall mënë të parë gua'a ra mënë carguë ni, perë lë'ë rall ni siquierë más zucsë tubi shcuënë rall guëldisë rallin. ⁵Grëtë' devociuni narunë rall quëhunë rallin të guená mënë. Luqué rall nu rua' llicu rall nua'a rall partë dí'dzë shtë Sagradas Escrituras të guená mënë devociuni narunë rall. Chulë zutsa'u lu shabë duni shtë rall. ⁶Nu rac shtu'u rall subë rall lugar más lasac catë rau mënë shtse nu catë zubë më ru'bë la'ni iádu'u. ⁷Nu rac shtu'u rall grë mënë gunë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti iurë lë'ë rall ziazú rall nezë. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con dí'dzë rë': “Mësë”.

⁸Perë lë'ë të adë rúnëdi'i të ziquë lë'ë mënë ni. Adë rac shtú'udi'i të guëni'i mënë na të mësë, purquë napë të tubsë mësë; náhi' Cristo. Grë të na të bëchi la sa' të. ⁹Adë rní'idi'i të lu tubi sa' të: “Dadë” parë lu guë'dchiliu rë', purquë nanú tubsë Shtadë të, më naquëbezë gube'e. ¹⁰Nu adë rní'idi'i të: “Lamë” lu sa' të, purquë Jesucristo náhi' lúniquë lamë nanapë të. ¹¹Mënë narunë sirvé parë los de más sa' hia'a, ni más më ru'bë entrë lë'ë të ¹²purquë grëtë' narunë

narunë, gac nasáquëdi'i rall. El quë narunë lasáquëdi'i, ni nasac iurní.

¹³'Prubi të mësë shtë lëy nu fariseo, na të mënë falsë purquë rta'u të rua' nezë shtë Dios të parë adë chu tsutédi'i, nu nilë mizmë lë'ë të adë nédí'i të tsuté të. Nu adë rdé'ëdi'i të lugar parë grë narac shtu'u tsuté nezë za'quë.

[¹⁴'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të mënë falsë purquë rdchisú të lidchi ra viudë; iurní parë guësiguë të ra mënë, runë të orar zihani vueltë. Lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë.]

¹⁵'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Ria të stubi guë'dchi namás zitu parë tsagtë'tsë të shldai' të lu ra mënë, perë iurë lë'ë të runë të gan tubi shmënë të, nall chupë vueltë más shini gabildi quë lë'ë të purquë riuguëll bishi shtë të.

¹⁶'Prubi de lë'ë të, na të ziquë mësë ciegu. Rni'i të si talë quëhunë mënë jurar por iádu'u ru'bë, pues adë rúnëdi'i obligar gunë mënë cumplirin, perë si talë runë mënë jurar por orë shtë iádu'u, ni sí, runë mënë comprumisi; napë quë gunë mënë cumplirin. Zni cagni'i të. ¹⁷Tuntë nu ciegu na të. ¿Pë más lasac orë u lë'ë iádu'u? Iádu'u nu orë na santu. ¹⁸Nu también caglua'a të si talë chu runë jurar por bëcu'guë la'ni iádu'u, adë rúnëdi'i obligar gunë mënë cumplir juramentu ni, perë rni'i të si talë runë mënë jurar por ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë, ni sí, napë quë gúnëll cumplir. ¹⁹Tuntë nu ciegu ¿pë más lasac ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë u lë'ë bëcu'guë nabëdë'ë Dios ziquë lugar santu? ²⁰Pues rnía'a lu të, el quë narunë jurar por bëcu'guë, adë quëhúnëdi'ill jurar por bëcu'guë sulamëntë perë también por grë ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë. ²¹El quë narunë jurar por iádu'u, adë quëhúnëdi'ill jurar sulamëntë por iádu'u sino quë también por lë'ë Dios nacabezë la'ni iá-

du'u. ²²También el quë narunë jurar por gube'e, quëhúni' jurar por trunë shtë Dios nu por mizmë Dios narnibë'a lugar ni.

²³'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Lë'ë të rdé'ë të ofrendë narunë tucarë Dios, cadë chi'i ra cusë rdé'ë të tubi parë Dios. Correctë nahin; perë adë rúnëdi'i të cuendë ra enseñansë más lasac shtëmë më. Adë rúnëdi'i të cumplir; adë rgá'adi'i ldu'u të sa' të. Nádi'i të justë. Adë rúnëdi'i të cumplir shti'dzë të. Cagnia'a lu të, rqui'ni gunë mieti cumplir grë mandamientë ru'bë nu también los de más mandamientë shtë Dios. ²⁴Lë'ë të na të ziquë mësë ciegu; rdchi'bi të vini parë guëru'u rëshë antsë gul vini, perë adë rdé'ëdi'i të cuendë de quë nanú tubi ma ru'bë ziquë camellë guti naga'a la'ni vini.

²⁵'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu ra fariseo; na të falsë. Zunë të por fuërë vasë nu ra platë perë nezë la'ni, nalé suci nahin. Zni na të; na të nguba'në nu quëhunë të cumplir deseo mal. ²⁶Fariseo ciegu, primërë gulë bëzunë nezë la'ni ldu'u të, iurní napë të conductë za'quë. Iurní na të ziquë vasë narie'ti guëdubi partë.

²⁷'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Na të ziquë ba'a. Nalé cusë za'quë naquichi rlua'a fuërë nu chulë rlua'ain, perë nezë la'ni gadzë ra ba'cu shtë tégulë nu grë cusë ziquë narru'ldë mënë rua' guë'dchi. ²⁸Zni na të, lë'ë të; por fuërë rlua'a të cusë za'quë. Lu ra mënë rlua'a të bien, perë nezë la'ni të nalé gadzë ra bishi nu adë quëhúnëdi'i të cumplir lëy shtë Dios.

²⁹'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë; rza'a të capillë shtë nabadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, nu rzutsa'u të rua' ba'a shtë ra mënë naguc më za'quë lu guë'dchiliu con guë'ë iarë. ³⁰Iurní lueguë rni'i të: "Si talë lë'ë na'a

niaquërelde na'a tiempë shtë ra shtadë guëlu na'a, adë chu nihúnëdi'i compaňi ra nagudini ra profetë". ³¹ Por mizmë di'dzë shtë në të quëgni'i të na të llëbni shtë ra nagudini ra profetë. Na të tesh-tigu cuntrë mizmë lë'ë të; na të tubsë rënë con shtadë guëlu të. ³² Gulë bënë cumplir lo quë nara shtu'u të, maldá nananú la'ni ldu'u të ziquë bënë shtadë guëlu të con ra muzë shtë Dios.

³³ Serpientë, llëbni mbe'ldë, ¿lallë gunë të parë guëca'chilú të lu cashtigu shtë gabildi? ³⁴ Cashe'lda mënë za'quë naruadi'dzë shti'dza, perë lë'ë të quini të sëbëldá rai'. Nu gunë të crucificar lë'ë rai'. Sëbëldá rai' guëdë'ë të galné la'ni iádu'u shtë të nu sunaldë të lë'ë rai' guë'dchi por guë'dchi. ³⁵ Zni na të culpablë. Ldagüë cashtigu guëc të por grë duldë nabë'në mënë guahietë iurë gudini rall Abel hashtë tiempë gudini mënë Zacarías, shini Berequías. Gudini të lé'i' entrë bëcu'guë nu iádu'u. ³⁶ Guldía rnia'a lu të, culpë shtë grë mënë ni ldagüë subré guëc ra mënë naquërelde lu guë'dchiliu iurne'.

Bi'ni Jesús por guë'dchi Jerusalén

(Lc. 13.34-45)

³⁷ Mënë shtë Jerusalén, lë'ë të rguini të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios; rdë'ë guë'ë të grë ra naze'dënú diza'quë shtë më. Zihani vueltë guc shtua'a niatëahia lë'ë të cumë ziquë tubi guidi rguëdchi ra guidi me'dë, perë adë nëdi'i të guëdchini të lua. ³⁸ Gulë guná, lë'ë të con lidchi të guëa'në ziquë tubi hiu'u dachi; adë chu gúnëdi'i compaňi lë'ë të. ³⁹ Rnia'a lu të, hiadë guëabrídi'i guená të lua hashtë guëdchini tiempë iurë lë'ë të guëni'i të: "Benditë na el quë naze'dë guëdchini por nombre shtë Dios. Bënë ldai' më lé'i'."

Jesús guni'i guëchili iádu'u ru'bë

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

24 Bëru'u Jesús iádu'u. Iurë zëagzé më, ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu guzublú bëlua'a rai' ra guë'ë ru'bë shtë iádu'u. ² Jesús bëquebi:

—¿Gu rna të lu grëtë' ra cusë rë'? Guldía rnia'a lu të, lugar rë' ni tubi guë'ë adë guëá'nëdi'i guëc sa' guë'ë. Grëtë' tsaluhin.

Sëni shtë iurë tsalú guë'dchiliu

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Iurní zia'a rai' lu dani shtë Olivos. Jesús guzubë nga'li. Iurní ra shini gusë'dë më guagni'i lu më guitsë guitsë:

—Rac shtu'u na'a guëni'il lu na'a, guc gac grë ra cusë naquëgni'il. ¿Guadë naná sëni shtë tiempë naguëabril stubi? ¿Guc gac fin shtë guë'dchiliu?

⁴ Iurní Jesús repi:

—Gulë gapë cuidadë ni tubi adë chu cuguëdi'i lë'ë të ⁵ purquë cantidá mënë guëdchini rall; guëni'i rall: "Na nahia Cristo", nu guëguguë rall cantidá mënë. ⁶ Nu lë'ë të quini të nutici shtë ra guërru naze'dë guëlla' nezë rë' nu zitu, perë adë rdzëbëdi'i të purquë zni napë quë gac. Perë todavía lédëdi'i fin shtë guë'dchiliu ⁷ purquë tubi naciuni tildinú stubi naciuni; tubi guë'dchi tildinú stubi guë'dchi. Nu guidë ra gubini, galguidzë, nu guëllú zihani lugar. ⁸ Con cusë ni na principi shtë cusë durë naze'dë.

⁹ Iurní gunë ra mënë intriegu lë'ë të parë gunë rall mal tratë lë'ë të nu hashtë quini rall lë'ë të. Nu grëtë' mënë shtë guë'dchiliu, guená zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna. ¹⁰ Tiempë dzë ni cantidá mënë guëniiti rall fe shtë rall. Lë'ë rall guená zá'quëdi'i rall lu sa' rall. Nu gunë rall traicionar sa' rall. ¹¹ Guëdchini cantidá naguëguguë lë'ë ra mënë. Guëni'i rall de quë ruadi'dzë rall shti'dzë

Dios. Cantidá mënë guëgugué rall. ¹² Zihani cusë mal tsadalë, por ni cantidá mënë hiadë gac shtú'udi'i rall sa' rall ¹³ perë grétë' el quë nagac firmë hashtë fin, ni gac salvar. ¹⁴ Lë'ë diza'quë narni'i shcuendë lugar catë rribë'a Dios, napë quë gac predicarin guëdubi guë'dchiliu. Guadi'dzë mënë diza'quë parë grétë' naciuni parë gunguë bè'a mënë lë'ë më. Iurni guëga'a iurë shtë fin.

¹⁵ Lë'ë muzë shtë Dios nabëruélé Daniel, bëquë'ëi' lla na tiempë natsuté cusë mal iádu'u ru'bë. Iurë lë'ë të guená të lu cusë narunë manchar iádu'u santu, lë'ë iurë bëga'a; guëlladchi na fin shtë guë'dchiliu. El quë naquëhu'ldë shti'dza, gulë tsasé lo quë narnia'a. ¹⁶ El quë narëta' guë'dchi Judea iurní, guëllu'në rall parë dani. ¹⁷ Grë el quë nazubë guëc hiu'u lídchi', adë gáquëdi'i tsaldú rall pë shtë'në rall la'ni hiu'u; mejurë guëllu'në rall lueguë. ¹⁸ Grë el quë nananú lachi iurní, adë gáquëdi'i guëabrí rall parë tsaglli'i rall shabë rall. ¹⁹ Prubi ra na'a tiempë dzë ni, grë ra na'a nanua'a shíni' u grë ra narca'a me'dë. ²⁰ Gulë guna'bë lu Dios të gáquëdi'i ra cusë durë tiempë naldë, nilë por dzë narzi'i ldu'u mënë ²¹ purquë tiempë ni gac suceder cusë demasiadë durë nanadë gunádi'i mënë dizdë principi shtë guë'dchiliu, nu nunquë jamás gáquëdi'i sa' ra cusë ni. ²² Si talë adë bé'nëdi'i Dios menos ra dzë shtë sufrimientë, adë chu nádi'i gac salvar perë por ra mënë nagulé Dios, gac menos ra dzë ni.

²³ Si talë guëni'i tubi nguii lu të: "Gulë guná, ndë'ë lë'ë Jesucristo", u "Gulë tsagná ndë; lë'ë më nanú", adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë mënë ni. ²⁴ Guëdchini ra naguëguguë lë'ë mënë. Guëni'i rall na rall Cristo. Sëbëldá rall guëni'i rall na rall naruadi'dzë shti'dzë Dios. Gunë rall sëni ru'bë nu milagrë parë guëguguë rall mënë hashtë si na

posiblë guëguguë rall ra nagulé Dios. ²⁵ Hia gunia'a lu të antsë ²⁶ por ni, si talë chu guëni'i lu të: "Gulë guná, lë'ë më nanú më lu shlatë catë chu nádi'i", adë tsádi'i të nga'li; u si talë chu guëni'i: "Gulë guná, nanú më la'ni tubi hiu'u", adë tsaldídi'i ldu'u të ²⁷ purquë ziquë ra'a tubi gui'i shtë nguzi'u; rabtsë'ë gui'i nezë guia'a hashtë nezë guetë, zni gac iurë lë'ë nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, guëdchíni' stubi. ²⁸ Catë naga'a ra naguti, nga'li rdëa ra bëchu.

Lla na tiempë iurë guëdchini Cristo

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33;
17.26-30, 34-36)

²⁹ Despuësë gudëdë ra dzë shtë cusë durë, lueguë lë'ë ngubidzë guëcachi lúhi' nu mbehu hiadë guënë'edi'in llni. Ra mbelëgui'i ldaguë. Grétë' fuersë shtë gube'e guëni'bi. ³⁰ Iurní lu gube'e guená të sëni shtë nguii nabëshe'ldë Dios. Grétë' ra mënë shtë guë'dchiliu, gu'në rall nu guená rall lu nguii nabëshe'ldë Dios; guëdchíni' rua' shcachi lu gube'e. Guëlua'a llëru'bë pudërë nu llni shtë'në më. ³¹ Nu guëshé'ldi' ianglë shtëni' con gu'ldë trompetë parë guëdëa grétë' nagulé Dios guëdubi guë'dchiliu dizdë tubi cu' hashtë stubi ladë.

³² Gulë bësë'dë tubi comparaciuni shtë tubi hiaguë bëlda'u. Iurë guená të luhin, rguëhin nu rru'u ra ndiaguë lu llícuhin, hia rac bè'a të bédchini tiempë shtë galna'i. ³³ Mizmë manërë ni, iurë guená të ra cusë rë', gulë bédë'ë cuendë lë'ë më ze'dë guëdchíni'. ³⁴ Guldía rni-a'a, grétë' ndë gac cumplir antsë quë gati ra mënë nanabani iurne'. ³⁵ Gube'e nu guë'dchiliu tsalú rahin perë shti'dza adë tsalúdi'in.

³⁶ Perë dzë nu iurë adë chu rac bé'adi'i, ni por mizmë ianglë shtë gube'e, ni por shini Dios, sulamëntë Dios Shtada rac bè'a më dzë shtë fin.

³⁷ Ziquë guzac tiempë shtë Noé, zni gac iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios guëdchíni'. ³⁸ Tiempë dzë ni antsë lë'ë juici shtë nisë bédchíni, nabani ra mënë lu guë'dchiliu; gudáu rall nu bii' rall; bët-së'a rall, nu bédë'ë rall shini rall parë riu sa'a shtë ni'i, hashtë lë'ë Noé gutë la'ni barcu. ³⁹ Todavía adë bédë'ëdi'i rall cuendë hashtë iurë lë'ë juici bédchíni. Bia'a nisi grëtë' ra mënë. Zni gac iurë nguiu nabëshe'ldë Dios guëdchíni' stubi. ⁴⁰ Tiempë dzë ni chupë nguiu nanú lachi; tubi nguiu tsabsú, stubi nguiu guëa'në. ⁴¹ Chupë na'a caniu'u; tubi tsabsú, stubi guëa'në.

⁴² Gulë cue nasini purquë adë rac bé'adi'i tē ca iurë guëdchíni el quë naguë nibë'a lë'ë tē. ⁴³ Perë gulë bësë'dë ndë'ë, si talë tubi nashtënë hiu'u rac bé'all ca iurë guëdchíni nguba'në, ga'a nasínill parë gáquëdi'i tsaldanë nguba'në. ⁴⁴ Por ni gulë cue nasini nu gulë gac preparadë ldu'u tē purquë menos runë tē shgabë tē, iurní guëná tē lu nguiu nabëshe'ldë Dios; hia bédchíni'.

Tubi muzë za'quë nu tubi muzë mal

(Lc. 12.41-48)

⁴⁵ ¿Chu na muzë namás riasé nu namás obedientë? Na ziquë el quë nabë'në recibir dchi'ni. Lamë shtë nguiu ni gunibé'all guëdë'ë nguiu nagáu iurë bë'në tucarë gau lamë. ⁴⁶ Dichusë muzë si talë quëhúnëll bien iurë lë'ë lamë guëdchíni. Guëdzëlë lamë lë'ë muzë; quëhúni' cumplir. ⁴⁷ Guldía rnia'a, lë'ë lamë guëzú lë'ë muzë ni; gáquëll encargadë shtë grë lo quë nanapë lamë. ⁴⁸ Perë si talë muzë nall tubi nguiu mal, gúnëll llgabë de quë shlámëll gac ldë'ë parë gue'dë guëzë ⁴⁹ nu gúnëll tratë mal stubi sa' muzë, nu tsataunull ra zudchi; ruu'll con lë'ë rall. ⁵⁰ Iurë lë'ë lamë guëabrí, lë'ë muzë ni adë rúnëdi'i shgabëll ca

iurë gue'dë guëzë lamë. ⁵¹ Perë lë'ë lamë guëdë'ë tubi cashtigu ru'bë parë muzë ni; gac condenárëll mizmë manërë cumë ziquë mënë naná falsë. Iurní gúnëll nga'li hashtë rchushí lai'll.

Comparaciuni shtë chi'i lliguëna'a

25 Iurë guëdchíni tiempë, manërë naguë nibë'a Dios na ziquë chi'i lliguëna'a naguna'zi lámpara nariú sèiti parë quëgui'in; bëru'u rall tē parë gunë rall recibir lë'ë lliguë iurë guëdchíni' lidchi sa'a. ² Ga'i lliguëna'a na tuntë, adë rúnëdi'i rall guëquëll, perë ga'i ra lliguëna'a na rall listë. ³ Ra lliguëna'a tuntë bia'a rall lámpara shtë rall parë adë biá'adi'i rall sèiti parë tsadzë lámpara. ⁴ Perë ra lliguëna'a listë bi-a'a rall bëtëi sèiti nu gadzë ra lámpara. ⁵ Lë'ë lliguë guc ldë'ë parë guëdchínill; iurní mbëca'ldë bédchíni lu ra lliguëna'a. Por fin lë'ë rall gu'të ga'si. ⁶ Iurní cumë ziquë guërudë gue'lë, bini rall tubi naguni'i fuertë: “Hia lë'ë lliguë ze'dë. Gulë bëru'u tē parë gunë tē recibir lë'ë lliguë.” ⁷ Grëtë' lliguëna'a guashtë rall parë bë'në rall preparar lámpara shtë rall. ⁸ Hia zëga'i ra naná tuntë repi rall lu zëga'i naná listë: “Denú du'pë sèiti purquë lë'ë lámpara shtënë na'a guëaldin”. ⁹ Perë lliguëna'a naná listë bëquebi rai!: “Aquëdi'i, purquë iurní guëbidchi sèiti shtënë na'a. Parë lë'ë tē adë gáldëdi'in; mejurë gulë tsaca'a sèiti catë rdihin. Gulë tsasí'ihin tē parë iurní napë tēhin.” ¹⁰ Perë mientras ga'i na'a guasi'i rall sèiti, lë'ë lliguë be'dë guëzë. Ra lliguëna'a naná preparadë guatënú rall lliguë lu sa'a. Iurní bë'au rua' puertë. ¹¹ Despuësë bédchíni ra zëga'i lliguëna'a; iurní guni'i rall: “Dadë, bësha'lë puertë”. ¹² Perë naná shtënë hi-u'u bëquebi: “Guldía rnia'a de quë adë guënédia'a lë'ë tē”.

¹³ Iurní Jesús repi:

—Gulë gac preparadë. Gulë gac nasini purquë adë rac bé'adi'i të pë dzë, ni pë iurë guëdchini nguiu nabëshe'ldë Dios.

Comparaciuni shtë dumí

¹⁴ 'Lugar catë rribë'a Dios nu tiempë gunë më juzguë ra mënë, na ziquë tubi nguiu naguzia'a parë stubi naciuni. Guna'bë nguiu ni ra shmúzëll. Bé'nëll incarquë shtumill lu ra muzë ni.

¹⁵ 'Tubi de lë'ë ra muzë bédë'ëll ga'i mili bëllë. Stúbill cua'a chupë mili dumí. Stúbill cua'a tubi mili bëllë, según narac cadë tubi rall. Iurní lë'ë nguiu ni guzia'a viajë. ¹⁶ Hia lë'ë muzë nabë'në recibir ga'i mili bëllë, lueguë bé'nëll neguci con dumí. Bé'nëll gan stubi zëga'i mili bëllë de guëc ra nabë'nëll recibir. ¹⁷ Mizmë manërë ni nabë'në recibir chupë mili bëllë, bé'nëll gan stubi chupë mili más. ¹⁸ Perë el quë nabë'në recibir tubi mili bëllë, bëcá'chill dumí shtë lamë. Guatánill tubi guëru catë guacá'chill dumí.

¹⁹ 'Hia llëru'bë tiempë gudëdë; bëabrí lamë shtë muzë ni. Iurní guzublú guna'bë lamë shcuendë dumí. ²⁰ Primërë bédchini nabë'në recibir ga'i mili bëllë. Bé'nëll intriegu lu shlámëll stubi zëga'i mili. Répill: “Dadë, lë'ë ga'i mili nabënë'el cuahia ndë'ë; perë guná, stubi zëga'i mili bëna gan subrë guëc ga'i mili”. ²¹ Lë'ë lamë repi: “Bien nahin; lë'ël nal tubi muzë za'quë. Rac bé'ahia gúnëll lo quë narac shtua'a. Hia quë lë'ël bé'nëll bien de lo du'pë, guënehia más-ru'u cusë za'quë të guëribé'al. Guatë; bëquitë ldú'ul con na.” ²² Despuësë bédchini stubi muzë nabë'në recibir chupë mili bëllë. Répill lu lamë: “Dadë, bënë'el chupë mili bëllë cuahia; lë'ë ndë'ë. Perë chupë mili bëllë más bëna gan subrë guëc chupë mili.” ²³ Lë'ë lamë repi: “Bien nahin. Nal tubi muzë za'quë. Napa confiansë lë'ël. Hia quë lë'ël nal muzë za'quë de lo du'pë nabëna incarguë guí'al;

bé'nëll gan más. Guatë; bëquitënú ldú'ul na.” ²⁴ Perë iurë bédchini muzë nabë'në recibir tubi mili bëllë, répill lu shlámëll: “Dadë, nanéa quë lë'ël nal tubi nguiu naná rzac zi muzë. Rca'al cusechë catë adë bëcabníd'i'l, nu rtéal catë adë bëté't-sédi'il béd'chi. ²⁵ Por ni bédzëba; guaca'cha shtumil la'ni guiu'u perë iurnë lë'ë shtënëll ndë'ë.” ²⁶ Lë'ë lamë bëquebi: “Muzë mal nal, nu nabé'chil. Rni'il de de quë rcahia cusechë catë adë rcabnídia'a, nu rtéahia catë adë rté'tsédi-a'a béd'chi. ²⁷ Por ni niagutël dumí lu bancu parë iurná nihuna recibir shini dumí lo quë narunë tucara.” ²⁸ Iurní repi lamë lu ra narëta' nga'li: “Gulë bédchisú mili bëllë de muzë mal nu bédë'ëin ca'a naná bë'në recibir chi'i mili. ²⁹ Si talë guëquë diaguë të bien, Dios guëne'e më más shti'dzë më parë lë'ë të perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llni narní'il nápël. ³⁰ Nu lë'ë muzë mal, gulë bëtia'a lë'ëll tēchi fuërë catë nacahi, catë gu'në mënë nu rchushí lai' rall.”

Juici shtë ra naciuni

³¹ 'Iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios guëdchíni' stubi, guëdchíni' con llni nu pudërë nu con ra ianglë shtë Dios. Subë më lu trunë shtënë më con llëru'bë pudërë. ³² Ra mënë shtë grë naciuni guëdëá rall delantë lu më. Hia lë'ë më cuë më ra mënë cumë ziquë rbë vëquërë ra lli'li con ra chivë. ³³ Cue'e za'quë më ra më za'quë nagulé Dios ziquë lli'li ladë ldi shtënë më, nu ra më mal, ra nagualdídi'l ldu'i lë'ë më, cue rall ladë rubësë. ³⁴ Iurní lë'ë rëy guëni'i lu naquëbezë ladë ldi: “Gulë te'e guëdchini të lua, lë'ë të el quë naná gulë Shtada. Gulë bë'në recibir lugar za'quë naná preparadë parë lë'ë të dizdë Dios bëcueshtë guédchiliu. ³⁵ Pues bëldí'ana, nu lë'ë të bëne'e të nagudáuha. Gubidcha, nu bëne'e të nabia'. Guca ziquë më zitu, nu lë'ë të

bène'e të catë gu'të ga'sia. ³⁶Bë'në faltë shaba perë bène'e të lo quë nabëqui'nia. Guc llú'uhia; bidë guená të na; guahia lachigui'bë, nu be'dë guená të na." ³⁷Iurní lë'ë ra naná justë guëni'i rall lu më: "Dadë, ¿guc guná na'a lul; bëldí'anël, nu bène'e na'a nagaul? ¿Guc guná na'a gubídchil, nu bène'e na'a nabii'l? ³⁸¿Guc guná na'a lul ziquë më zitu, nu bène'e na'a catë guquërdël? ¿Guc guná na'a bë'në faltë shábël, nu bène'e ná'ahin? ³⁹¿Guc guná na'a guc llú'ul u gual lachigui'bë, nu be'dë guená na'a lë'ël?" ⁴⁰Iurní rëy guëquebi: "Guldía rnia'a, grëtë' lo quë nabë'në të por tubi ra bëcha namás mitu'në, ziquë bë'në të tratë grë ra shmëna hashtë el quë namás lasáquëdi'i, pues mizmë na bë'në të tratë".

⁴¹Iurní lë'ë rëy guepi lu naná rëta' ladë rubësë: "Gulë guabsú lua, lë'ë të hia nanudé të parë gabildi. Tsa të lu be'lë nanápëdi'i fin, preparadë parë mëdzabë nu parë ra ianglë shtë'nëll. ⁴²Pues bëldí'ana perë adë bënë'edi'i të nagudáuha. Gubidcha perë adë bënë'edi'i të nabia'. ⁴³Guca ziquë më zitu perë adë bënë'edi'i të catë naquërela. Runë faltë shaba perë lë'ë të adë bënë'edi'i të niétiquë. Guc llú'uhia; guahia lachigui'bë perë adë be'dë guenádi'i të na." Iurní lë'ë ra më mal guepi rall: ⁴⁴"Dadë, ¿guc guná na'a bëldí'anël u gubídchil u ziquë më zitu u bë'në faltë shábël u guc llú'ul u gual lachigui'bë, nu adë chu be'dë guenádi'i lë'ël?" ⁴⁵Lë'ë rëy guëquebi iurní: "Guldía rnia'a, manërë mal bë'në të tratë shmëna naná más humildë, zni bë'në të tratë mizmë na". ⁴⁶Lueguë iurní lë'ë ra ngui guzia'a rall lu cashtigu nanápëdi'i fin perë grëtë' naná tubldí shcuëndi' lu Dios, guzia'a rai' gube'e catë cabezë Dios catë nídi'i fin.

Quëguili mënë mudë parë guëna'zi rall Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 Iurë Jesús gualú biadi'dzë më grëtë' ra cusë ni, repi më lu ra shini gusë'dë më:

²—Lë'ë të hia rac bë'a të dentrë de chupë dzë shtë laní Pascu, lë'ë ngui nabëshe'ldë Dios gac intriégui' guia'a mënë mal nu gac crucificári'.

³Tiempë dzë ni ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy nu ra më gushë entrë ra israelitë, bëdëa rall lu rualdëa' shtë palaci shtë Caifás, jefë shtë ra bëshuzi. ⁴Nga'li bëntsa'u rall tubi tratë parë guëna'zi rall Jesús con di'dzë bishi parë quini rall lë'ë më ⁵perë guni'i lu sa' rall: —Lëdi la'ni dzë laní parë adë guëdzát-sudi'i ra mënë.

Tubi na'a nabëte'bi sëiti nashi guëc Jesús

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶Jesús nanú Betania lidchi Simón el quë naguc ll'u'u ládi'. ⁷Iurní guabi'guë tubi na'a; nuá'all tubi bëtéi' guë'ë shtë sëiti nashi nu nalé lasaquë sëiti ni. Iurë quëbezë Jesús lu mellë, lë'ë na'a ni bëté'bi' sëiti guëc Jesús. ⁸Iurë lë'ë ra shini gusë'dë më guná rai' pë bë'në na'a, bëldë rai' nu guzublú guni'i rai':

—¿Pëzielú bë'në na'a rë' desperdici sëiti nashi guëc më? ⁹purquë bien niatuu' na'a sëiti por zihani dumí nu ni-adé'ëll dumí ca'a ra prubi.

¹⁰Perë guc bë'a Jesús shgabë rai' nu guni'i më:

—¿Pëzielú cagni'i të cuntrë na'a rë'? El quë nabé'ni' nahin tubi cusë za'quë parë na. ¹¹Pues ra prubi guëdubi tiempë quëbezënu rall lë'ë të perë na lëdë guëdubi tiempëdi'i quëbezënu'a të. ¹²Lo quë nabë'në na'a nabëte'bi sëiti guëdubi cuerpë shtëna, bé'ni' parë gac preparar iurë gatia nu guëga'cha. ¹³Guldía rnia'a,

guëdubi lugar catë guadi'dzë ra mënë diza'quë guëdubi gué'dchiliu, guadi'dzë ra mënë lo quë nabë'në na'a rë'. Guëagná ldu'u mënë lo quë nabë'ni'.

**Judas bënë prometer
gúnëll intriegu Jesús**

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Iurní tubi naná chi'bë chupë poshtë nabërulë Judas Iscariote, guagní'll lu ra jëfë shtë ra bëshuzi ¹⁵ nu répill:

—¿Blac guëne'e të talë guna intriegu Jesús guia'a të?

Iurní lë'ë rall gudilli rall galdë bi chi bëllë bédchichi. ¹⁶ Dizdë iurní Judas gudí'lll manërë parë gúnëll intriegu lë'ë më guia'a ra contrari shtë më.

La Santa Cena

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ Primërë dzë shtë laní naráu mënë guetështildi sin levadurë, ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu guna'bë di'dzë rai':

—¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtse shtë Pascu; guëdáuha'a?

¹⁸ Jesús repi:

—Gulë tsa tubi ciudá lidchi tubi nguiu nu gulë guchi: “Lë'ë mësë guni'i zndë'ë: Hia lë'ë iurë zia guëdchini. Lídchil guna laní Pascu con ra shini gusë'da.”

¹⁹ Ra shini gusë'dë më bënë rai' cumë ziquë gunibë'a Jesús. Bënë rai' preparar shtse shtë Pascu.

²⁰ Iurë lë'ë gue'lë gu', quëbezënú Jesús lë'ë chi'bë chupë shini gusë'dë më lu mellë. ²¹ Mientras caniháu rai', repi më:

—Guldía rnia'a, tubi de lë'ë të gunë të intriegu na.

²² Iurní lë'ë rai' guzublú riá ldu'u rai' demasiadë; guna'bë di'dzë rai' tubi por tubi:

—Dadë ¿ni mudë guna intriegu lë'ël?

²³ Jesús repi:

—El quë naraunú na la'ni el mizmë platë, ni lë'ë nagunë intriegu na. ²⁴ Lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios guzia'a parë nezë según narni'i Sagradas Escrituras, perë prubi de lë'ë nguiu el quë nagunë intriegu na. Mejurë adë niálëdi'i nguiu ni.

²⁵ Iurní lë'ë Judas, lë'ë traidor, guni'i: —Mësë ¿ni mudë na guna intriegu lë'ël?

Jesús bëquebi:

—Aha', lë'ël la la'.

²⁶ Mientras quëhaunú Jesús lë'ë rai', guna'zi më guetështildi nu bédë'ë më graci lu Dios. Despuësë de bëshullë mëhin, bédë'ë më guetështildi cua'a ra shini gusë'dë më; nu repi më:

—Gulë gau ndë'ë; ndë'ë lë'ë shcuërpa.

²⁷ Iurní guna'zi më copë. Bédë'ë më graci lu Dios nu bédë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Repi më:

—Gulë bii' grëtë' të copë rë'; ²⁸ ndë'ë lë'ë shrëna narunë sellar tëtë cubi purquë nahin tubi favurë parë cantidá mënë; bëllë'ë rënë ni parë perdunë shtë ra duldë. ²⁹ Perë rnia'a, hiadë guëbrídi'i gunúhia lë'ë të juguë shtë uvë rë' hashtë dzë naná guëbezënúhia lë'ë të gube'e. Iurní guhia vini cubi lu gube'e catë rribë'a Shtada.

Guni'i Jesús gunë Pedro negar lë'ë më

(Mr. 14.26-31;

Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Despuësë de quëhu'ldë rai' tubi cantë, iurní gua rai' lu dani shtë Olivos.

³¹ Iurní Jesús repi:

—Grëtë' të guëtú lu të de na nu guësëa'në të na gue'lë ne' purquë rni'i la'ni Sagradas Escrituras: “Tsatinia lë'ë vëquërë; hia ra lli'li guërë'tsë”. ³² Perë despuësë iurë tsashtëa ladi ra tëgulë, tsahia delantë lu të hashtë Galilea.

³³ Iurní Pedro bëquebi:

—Aunquë nilë grëtë' rai' guësëa'në rai' lë'ël, perë na jamás adë guësëá'nëdia'a lë'ël.

³⁴ Jesús repi:

—Guldía rnia'a, mizmë gue'lë ne' antsë lë'ë gay guëllidhí, lë'ël gúnël negar na tsunë vultë.

³⁵ Perë Pedro repi:

—Masía quini mënë na, adë gúnëdia'a negar lë'ël.

Grë ra shini gusë'dë më guni'i rai' lo mizmë.

Biadi'dzënú më Dios la'ni Getsemaní

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Iurní Jesús bëdchini con ra shini gusë'dë më tubi lugar lë Getsemaní. Repi më lu rai':

—Gulë guzubë ndë'ë mientras tsahia ndë. Guadi'dzënúa Dios.

³⁷ Iurní bia'a më Pedro nu ra shini Zebedeo; guzublú riá ldu'u më; guasënú ldu'u më. ³⁸ Guni'i më:

—Nalë rbini la'ni ldua'a por tristë shtë galguti. Gulë cuezë ndë'ë nu gulë cue nasini con na.

³⁹ Gua Jesús stu'pë delantë. Bëzullibi më nu bëa'chi guëc më hashtë lu guiu'u. Iurní bë'në më orar lu Dios; répi':

—Dadë shtëna, si talë nahin posiblë bëlá na lu sufrimientë rë', perë adë gáquëdi'in según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtë'nël.

⁴⁰ Iurní bëabrí më catë cabezë ra shini gusë'dë më. Bëdzëlë më lë'ë rai' naga'si rai'. Iurní repi më lu Pedro:

—¿Pë adë gáquëdi'i cue nasini të du'pë tiempë, ni siquierë tubi iurë?

⁴¹ Gulë bëtë'tsë mbëca'ldë; gulë cue nasini nu gulë guna'bë lu Dios parë adë ldáguëdi'i të lu prëbë shtë mëdzabë. Ldu'u të rni'i, niá; perë shcuerpë të adë nidi'i fuersë.

⁴² Hia narrupë zia'a më; guaguë'në më orar zndë'ë:

—Dadë, si talë na imposiblë tsalú vasë shtë sufrimientë, bë'nin según voluntá shtë'nël.

⁴³ Iurní bëabrí më stubi; bëdzëlë më ra shini gusë'dë më hia naga'si rai' purquë nalë bëdchini mbëca'ldë lu rai'. ⁴⁴ Iurní bësëa'në më lë'ë rai'; zia'a më; bë'në më orar stubi natsunë vësë. Guni'i më mizmë di'dzë ni. ⁴⁵ Bëabrí më catë rëta' ra shini gusë'dë më; repi më:

—Iurnë sí, gulë guëga'si; gulë tsa des cansë. Hia lë'ë iurë bëga'a de quë lë'ë nguuiu nabëshe'ldë Dios, gac intriégui' guía'a ra nanapë zihani duldë. ⁴⁶ Gulë tsasuldí; gulë cha purquë hia el quë nangunë intriegu na zé'dëll.

Bia'a ra mënë Jesús ziquë nguba'në

(Mr. 14.43-50;

Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Nianá quëadi'dzë Jesús, bëdchini Judas naná de chi'bë chupë shini gusë'dë më; ze'dënull cantidá mënë nanua'a spadë nu hiaguë. Ze'dë rall por partë shtë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra më gushë shtë guë'dchi. ⁴⁸ Judas lë'ë traidor, bédë'ëll tubi sëni; répill:

—El quë naguna saludar, tsagruahia lë'ëll; gulë bia'a nguuiu ni prësi.

⁴⁹ Iurní guabi'guë Judas lu Jesús nu répill:

—Shtsanë, Mësë.

Nu bëtsagrua'll lë'ë më. ⁵⁰ Jesús guni'i lu Judas:

—¿Pë zé'dël? amigu.

Iurní guabi'guë ra mënë nu guna'zi rall lë'ë Jesús. Bia'a rall lë'ë më prësi.

⁵¹ Mizmë iurní tubi sa' Jesús gulú spadë; bëchúgui' diaguë ladë ldi muzë shtë jëfë shtë bëshuzi. ⁵² Iurní Jesús repi:

—Gulútsa'u spadë shtë'nël shlugarin purquë grëtë' el quë narguini con spadë, zní gati rall con spadë. ⁵³ ¿Pëllë adë rac bé'al zac guëna'ba lu Shtada nu guëshe'ldë më mizmë iurnë' más quë chi'bë chupë grupë ianglë, chi'i mili cadë

grupë të gunë rai' compa'ni na? ⁵⁴ Perë si talë gaquin zni ç'lla gac cumplir Sagradas Escrituras narni'i napë quë gaquin zni?

⁵⁵ Iurní Jesús repi lu ra mënë:

—Be'dë guëdchini të con spadë nu hi-aguë parë guëna'zi të na cumë ziquë tubi nguba'në. Grëtë' dzë gulezënúa lë'ë të. Cagluá'ahia lë'ë të la'ni iádu'u shtënë të perë nunquë adë guná'zidi'i të na prësi.

⁵⁶ Perë ndë'ë quëhac parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë la'ni Sagradas Escrituras:

Iurní ra shini gusë'dë më bësa'në rai' lë'ë më. Bëllu'në rai'.

Zuga'a Jesús lu Junta Suprema

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Ra naguna'zi lë'ë Jesús prësi, bi-a'a rall lë'ë më lu Caifás, jëfë principal shtë ra bëshuzi. Nu rëta' ra mësë shtë lëy nu ra më gushë nabëdëá nga'li. ⁵⁸ Guanaldë Pedro zitu hashtë rualdëa' shtë lidchi bëshuzi principal. Guaté Pedro nga'li; guzubenú Pedro ra soliar të parë guënáhi' nia'a lla tsalú shcuendë Jesús.

⁵⁹ Ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mënë gushë nu grë ra Junta Suprema, quëguili rall manërë parë gunë rall acusar lë'ë më aunquë nilë nahin cusë falsë parë gac condenar Jesús lu galguti. ⁶⁰ Perë adë bëdzélëdi'i rall prëbë aunquë nilë zihani testigu falsë guni'i rall bishi cuntrë lë'ë më. Por fin bëdchini bëldá testigu falsë ⁶¹ naná repi:

—Lë'ë nguiu rë' guni'i: "Zac guëchilia iádu'u shtë Dios nu guëabrí guëld-ishtëhia iádu'u entrë tsunë dzë".

⁶² Iurní jëfë shtë ra bëshuzi guasuldí nu répill lu Jesús:

—ÇPë adë rquëbidi'il grë ra di'dzë rë'? ÇPë runë cuntienë lo quë naquëgni'i mënë cuntrë lë'ël?

⁶³ Jesús dchisë náhi'. Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi repi:

—Por nombre shtë Dios nanabani, quëgnia'a lul, biadi'dzë lu na'a si talë nal Cristo, Shini Dios.

⁶⁴ Jesús repi:

—Ni nahia, cumë ziquë cagní'il. Nu zac rnia'a lu të guëná të lu Shini Dios; quëbézi' ladë ldi shtë Dios, el quë narnibë'a grëtë' cusë. Nu guëná të lua; guëdchinia la'ni shcahi shtë gube'e.

⁶⁵ Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi bëche'zë shábëll cumë ziquë tubi sëni de quë adë rëuu'di'i ldu'ull lo quë naguni'i Jesús. Bëldëll. Répill:

—Hia nguiu rë' bé'nëll ofender Dios con di'dzë nabëru'u rua'll. ÇPë nicidá ná-pa'a de más testigu? Mizmë lë'ë të bini të di'dzë mal naquëgni'ill. ⁶⁶ ÇPë rni'i ldu'u të?

Guni'i rall:

—Runë tucarë gati nguiu rë'.

⁶⁷ Iurní bëchi'bë shënë rall lu më nu bédë'ë rall galné guëc më. Stúbill gulubé lu më ⁶⁸ nu guni'i rall:

—Lë'ël nal Cristo; bë'në divini chu gudini lë'ël.

Pedro bë'në negar Jesús

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Mientras zu Pedro rualdëa, tubi cri-adë guabí'guëll lu Pedro nu répill:

—Lë'ël zuga'anul Jesús, më Galilea.

⁷⁰ Perë Pedro bë'në negar delantë lu grë mënë. Répi':

—Adë rac bé'adia'a pë cagní'il.

⁷¹ Iurní Pedro ziagrú'ui' rua' nezë. Iurë guná stubi criadë lu Pedro, guní'ill lu ra mënë narëta' nga'li:

—Nu nguiu rë' rzënú Jesús më Nazaret.

⁷² Stubi vësë más Pedro bë'në negar nu bë'ni' jurar lu Dios:

—Adë guënëdia'a nguiu ni.

⁷³ Du'psë zia'a, iurní mënë nazuga'a nga'li guabi'guë rall lu Pedro nu guni'i rall:

—Verdá nal shmënë Jesús purquë ru-
adí'dzël ziquë mënë galileo.

⁷⁴Iurní guzublú Pedro; b'é'ni' jurar;
répi':

—Adë guënëdia'a nguiu ni. Gunë Dios
cashtigu na si talë adë ruadí'dzëdia'a
verdá.

Mizmë iurní bëllidchí gay. ⁷⁵Iurní
bëagná ldu'u Pedro lo quë naguni'i
Jesús: “Antsë guëllidchí gay, gúnël ne-
gar na tsunë vuelte”. Iurní bëru'u Pedro
nu nalé bí'ni'.

Bia'a ra mënë lë'ë Jesús lu Pilato

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

27 Iurë brëgue'lë grëtë' ra jëfë shtë
ra bëshuzi nu ra mënë gushë shtë ra
israelitë, guc rall de acuerdë nu bëntsa'u
rall tubi tratë parë quini rall Jesús.
²Bëldi'bi rall lë'ë më; bia'a rall lë'ë më
parë guaguënë rall intriegu lë'ë më lu
Poncio Pilato gubernadurë.

Guti Judas

³Iurë Judas el quë nabënë intriegu
Jesús, bédë'ëll cuendë de quë na-
condenárëll, gubini ldú'ull. Bëdchigrëll
galdë bi chi bëllë bédchichi parë ra jëfë
shtë ra bëshuzi con ra mënë gushë, ⁴répill:

—Na bëna duldë. Bëna intriegu lë'ë
më rë' lu galguti nu nápëdi'i' duldë.

Perë lë'ë rall bëquebi rall:

—Parë ni'i, çpë runë importë na'a?
Shcuëndël ni'i.

⁵Iurní Judas bëquëldí dumí la'ni iá-
du'u. Guziá'all. guagzë'bill lë'ëll lu
hiaguë.

⁶Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëtëá rall
dumí nu repi rall:

—Adë chu guëtíá'adi'i' dumí rë' la'ni
cayë shtë ofrendë purquë nahin probidë
según lëy shtë Dios. Nahin präci nabë-
tuu' Judas lë'ë Jesús parë galguti.

⁷Iurní guc rall de acuerdë parë guëzi'i
rall tubi ldë guiu'u con dumí ni. Bëruulé
lachi ni: Lachi shtë el quë Naguctsa'u

Trashtë. Lachi ni na catë guëga'chi ra
më zitu. ⁸Por ni bëruulé lachi ni hashtë
iurne'; Lachi Catë Bëllë'ë Rënë. ⁹Zni guc
cumplir lo quë naguni'i Jeremías: “Gu-
na'zi rall galdë bi chi bëllë bédchichi,
präci nabënë më israelitë tratë lë'ë më.
¹⁰Con dumí guzi'i rall tubi lachi shtë
el quë naguctsa'u trashtë. Zni gunibë'a
Dadë Dios.”

Pilato guna'bë dí'dzëll lu Jesús

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹Bia'a rall Jesús lu gubernadurë; gu-
na'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pë lë'ë nal rëy shtë ra më israelitë?
Jesús repi:

—Zni nahin cumë ziquë quëgní'il.

¹²Ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mënë
gushë, bédchi'bë rall demandë cuntrë
Jesús perë Jesús adë pë bëquëbidi'i'.

¹³Iurní Pilato repi:

—¿Pë adë rínidi'il lo quë naquëgni'i ra
mënë cuntrë lë'ëll?

¹⁴Perë Jesús adë bëquëbidi'i' më de
manërë lë'ë gubernadurë guasé ldú'ull
iurní nu adë guc bë'adi'ill pë gúnëll.

Guni'i ra mënë gati Jesús

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25;

Jn. 18.38—19.16)

¹⁵Durantë dzë shtë laní, lë'ë guber-
nadurë napë custumbrë guëldá'all tubi
präsi, el quë narac shtu'u ra mënë gápëll
libertá. ¹⁶Nanú tubi präsi namás më
dushë, lë Barrabás. ¹⁷Iurë lë'të rall bédëá
rall nga'li, Pilato guna'bë dí'dzë:

—¿Guadë narac shtu'u të guëdë'a lib-
ertá, Barrabás u Jesús nabëruulé Cristo?

¹⁸Pilato bédë'ë cuendë de quë rldënu
rall Jesús nu mbidi na rall; por ni bë'në
rall intriegu lë'ë më. ¹⁹Mientras Pilato
zúbëga'a catë rúnëll juzguë, lë'ë tse'lë
Pilato gunibë'a naguanú rsunë: “Adë ri-
utédí'il con nguiu rë' purquë më za-
'quë náhi'; ne' gue'lë guni'i shca'lda tubi

mbëca'ldë dushë de lë'ë më. Adë gurëd-chídi'i ldua'a."

²⁰ Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu më gushë guni'inú rall mënë parë guëna'bë rall libertá parë Barrabás nu guëna'bë rall gati Jesús. ²¹ Lë'ë gubernadurë guna'bë di'dzë stubi; répill:

—¿Guadë de chupë ra mënë rë' rac shtu'u të guëdë'a libertá?

Lë'ë rall bëquebi:

—Barrabás.

²² Pilato guna'bë di'dzë iurní:

—¿Pë rac shtu'u të guna con Jesús? el quë nabëru'ulé Cristo.

Grétë' rall guni'i rall:

—Quëll lu cruz.

²³ Iurní Pilato guni'i:

—¿Pë mal bé'nëll?

Perë lë'ë rall bëabré gurushtíá rall:

—Quëll lu cruz.

²⁴ Iurní Pilato guná hiadë nídi'i mudë lla gúnëll sino quë másru'u ziadalë mënë nu rdzatsu mënë. Iurní gunibë'a Pilato nisë, tsati guiá'all ziquë tubi sëni de quë nãpëdi'ill faltë por galguti shtë Jesús. Gudíbill guiá'all; guni'ill:

—Nádia'a responsablë por galguti shtë nguui rë' purquë nãpëdi'i' faltë. Shcuendë të na ndë'ë.

²⁵ Grétë' ra mënë bëquebi:

—Lë'ë na'a con shini na'a, na na'a responsablë por galguti shtë nguui rë'.

²⁶ Iurní Pilato bédë'ëll libertá Barrabás. Lueguë gunibë'all guëdia'a më galné, nu bë'në Pilato intriegu lë'ë më parë gac crucificar më.

²⁷ Iurní ra suldadë shtë gubernadurë, bia'a rall lë'ë Jesús la'ni palaci nu bédëá grétë' suldadë alreduerë lë'ë më.

²⁸ Gulú rall shabë më të parë guëgacu rall stubi lari guindë lë'ë më. ²⁹ Bëzu'bë rall tubi corunë shtë guitsë guëc më. Bédë'ë rall tubi varë ca'a më parë gu' guia'a ladë ldi më. Iurní bészullibi rall delantë lu më nu bë'në rall burnë; guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë më israelitë.

³⁰ Nu bëchi'bë shënë rall lu më nu guna'zi rall varë parë rdë'ë rall galné guëc më. ³¹ Despuësë de quëhunë rall burnë zni, bédchisú rall lari guindë. Bédë'ë rall shabë më, gutë më stubi. Iurní bia'a rall lë'ë më parë gac crucificar më.

Bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz

(Mr. 15.21-32;

Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³² Hia ziagru'u më parë ziazú më rua' guë'dchi, bédza'guëllú rall tubi nguui, më Cirene nalë Simón. Iurní gunibë'a ra suldadë parë gua'a Simón cruz shtë Jesús.

³³ Zni bédchini rall tubi lugar nalë Gólgota narunë cuntienë, Lugar shtë Calavera. ³⁴ Nga'li bédë'ë rall vini naná mescladë con naldá. Bii'di'i mëhin, nadë más bë'në më prëbëhin.

³⁵ Hia iurë gualú bë'në rall crucificar lë'ë më, ra suldadë gudchitë rall dado parë gudi'dzë rall shabë më. Zni gac cumplir lo quë naguni'i profetë; "Gudi'dzë rall shaba entrë mizme lë'ë rall nu gudchitë rall suertë guëc shaba".

³⁶ Iurní guzubë rall nga'li parë gapë rall lë'ë më. ³⁷ Guia'a guëc Jesús bëquë'ë rall tubi letrërë narni'i pëzielú bë'në rall condenar lë'ë më. Letrërë ni rni'i: "Ndë'ë na rëy shtë mënë israelitë. Lëll Jesús."

³⁸ Nu zac chupë nguba'në gac crucificar con lë'ë më, túbill ladë ldi, stúbill ladë rubësë. ³⁹ Grétë' nardëdë nga'li, runë rall burnë, rni'bi rall guëc rall; ⁴⁰ rni'i rall:

—Lé'ël rni'il cuel iádu'u ru'bë nu dzë tsunë guëabré guëzá'alín; bë'në salvar mizme lé'ël talë nal shini Dios. Bëldaguë lé'ël lu cruz.

⁴¹ Zni zac bë'në burnë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu mësë shtë lëy con ra fariseo con grë ra më gushë shtë ciudá. Guni'i lu sa' rall:

⁴² —Bé'nëll salvar stubi mënë perë el mizme lé'ëll adë gúnëdi'ill gan gúnëll

salvar lé'ëll. Si talë nall rëy shtë Israel, pues guëldáguëll lé'ëll lu cruz të parë tsaldí ldu'u hia'a lé'ëll. ⁴³ Pues rialdí ldu'ull Dios; zuzull nia'a zunë Dios salvar lé'ëll purquë rní'ill: “Nahia shini Dios”.

⁴⁴ Hashtë ra mizmë nguba'në naná quënú lë'ë më lu cruz, bë'në rall burnë; guni'i rall mizmë di'dzë ni guëc më.

Guti Jesús

(Mr. 15.33-41;

Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵ Iurní guëdubi guédchiliu bëcahi dizdë guërudë dzë hashtë rquë tsunë guadze!. ⁴⁶ Iurní fuertë guni'i Jesús:

—Elí, Elí, lama sabatani. Runë cun-tienë di'dzë ni: Dios mio, Dios mio, ¿pëzielú bësá'nël na?

⁴⁷ Bëldá mënë narëta' nga'li, bini rall lo quë naguni'i më nu repi rall:

—Cagná'bëll Elías.

⁴⁸ Mizmë iurní tubi de lë'ë rall guagllú'nëll; guagllí'ill tubi spongë nu bëgá'dzëll spongë con vini hi!. Iurní bëzú'bëll spongë guëc tubi varë të parë gu më vini. ⁴⁹ Perë sëbëldá mënë guni'i:

—Cha bëza'a; guëná hia'a nia zidë Elías të parë guësiéti' lé'ëll lu cruz.

⁵⁰ Iurní stubi vultë guni'i Jesús fuertë; iurní guti më. ⁵¹ Mizmë iurní lë'ë cortinë shtë iádu'u gure'zin; guc chupë ldëhin dizdë guia'a hashtë guetë. Nu lë'ë guédchiliu bëllú. Ra daní gure'zë.

⁵² Ra ba'a bëlla'lë hashtë guashtë zihani tëgulë, ra mënë nagualdí ldu'i shti'dzë Dios antsë. ⁵³ Grë ra më rë!, bëru'u ra la'ni ba'a nu despuësë de guashtë Jesús ladi ra tëgulë, guaté rai' ciudá Jerusalén. Cantidá mënë guná lu mënë ni.

⁵⁴ Iurní lë'ë capitán nu ra nagupë cuerpë shtë Jesús, iurë guná rall llu, nu guná rall cusë naguzac nga'li, nalë bëdzëbë rall; repi lu sa' rall:

—De verdá nguiu rë' náhi' shini Dios.

⁵⁵ Cantidá na'a zu rall nga'li; gubi'a rall dizdë zitu. Na'a ni guanaldë rall lë'ë Jesús antsë dizdë Galilea. Bë'në rall com-pañi lë'ë më. ⁵⁶ Entrë ra na'a ni nanú María Magdalena nu María shni'a Ja-cobo nu shni'a José. Nu zuga'a shni'a ra shini Zebedeo.

Bëga'chi Jesús

(Mr. 15.42-47;

Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Hia iurë riu' gue'lë, bëdchini tubi nguiu ricu lë José. Nall më guédchi Arimatea nu zac nall shmënë Jesús.

⁵⁸ José guagnall lë'ë Pilato nu guná'bëi' cuerpë shtë Jesús. Pilato gunibë'a parë guëdë'lë mënë cuerpë ca'a José. ⁵⁹ Bi-a'a José cuerpë shtë'në më nu bëtú'-bill cuerpë tubi sabë naquichi. ⁶⁰ Iurní guacá'chi' lë'ë Jesús la'ni tubi ba'a cubi nabëda'ni hia más antsë la'ni guë'ë shtë dani. Despuësë de gualú bëga'chi më, iurní bësë'au José rua' ba'a con tubi guë'ë ru'bë. Hia iurní zëagzë José.

⁶¹ Nga'li quëbezë María Magdalena nu stubi María, Zúbëga'a rai' rua' ba'a.

Quëhapë suldadë ba'a catë bëga'chi Jesús

⁶² Brëgue'lë stubi dzë, quiere decir despuësë ra preparación shtë dzë narzi'i ldu'u mënë, ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra fariseo, gua rall lu Pilato; ⁶³ guni'i rall:

—Dadë, rëagná ldu'u na'a de quë lë'ë nguiu bishi guní'ill iurë nabánill de quë despuësë de tsunë dzë, gac resucitárëll ladi ra tëgulë. ⁶⁴ Por ni gunibë'a të parë gac segurë ba'a hashtë dzë tsunë të parë tsádi'i ra mënë shtë'nëll gue'lë parë tsaldanë rall cuerpë. Nu despuësë guëni'i rall lu mënë de quë guc resucitar Jesús ladi ra tëgulë. Zni lúltimë bishi rë' nahin más peor quë ra bishi naguni'i Jesús antsë.

⁶⁵ Pilato repi:

—Lë'ë të napë të guardë shtë ra suldadë. Gulë tsaguë'në segurë rua' ba'a, mejurë lo quë narac shtu'u të.

⁶⁶Iurní zia'a rall; bënë'në rall segurë rua' ba'a nu bëquë'ë rall tubi sègi lu guë'ë nanada'u rua' ba'a. Nu bësëa'në rall guardë shtë ra suldadë.

Guashtë Jesús ladi ra tëgulë

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

28 Iurë dzë narzi'i ldu'u mënë hia gua'a, hia zia grëgue'lë primërë dzë shtë lmalë, María Magdalena nu stubi María, guagná rall rua' ba'a. ²Perë dizdë lueguë bédchini tubi llu ru'bë lu guédchiliu; lë'ë ianglë shtë Dadë Dios ze'dë de gube'e. Bédchíni' rua' ba'a. Bédchisúhi' guë'ë nanada'u rua' ba'a. Nu guzúbi' guëc guë'ë. ³Nalé rabtsë'ë ianglë ni cumë ziquë nguzi'u. Nu shábi' naquichi cumë ziquë nievë. ⁴Iurë guná ra suldadë lu llu, iurní bédzëbë rall; bëa'në rall ziquë tubi naguti. ⁵Iurní lë'ë ianglë guni'i lu ra na'a:

—Adë rdzëbëdi'i të. Na rac b'é'ahia de quë quëguili të Jesús, më nacué lu cruz. ⁶Perë adë nídi'i më ndë'ë. Guc resucitári' cumë guni'i më lu të antsë. Gulë te'e të guená të lugar catë bëca'chi ra mënë lë'ë më. ⁷Gulë tsa; gulë guchi lu ra shini gusë'dë më quë lë'ë më guti perë guc resucitári'. Nu lë'ë më tsáhi' Galilea antsë guédchini të ndë. Ndë guená të lu më. Ni na lo quë narnia'a lu të.

⁸Iurní lë'ë ra na'a nasesë bëru'u rai' rua' ba'a perë nalé bédzëbë rai'. Mizmë tiempë bëquitë ldu'u rai'. Guagllu'në rai' të guëni'inú rai' shini gusë'dë më. ⁹Mizmë iurní Jesús bëlua'alú më lu ra na'a nu bë'në më saludar lë'ë rall. Iurní guabi'guë ra na'a lu më; bë'në rai' adorar lë'ë më. Gudëdchi rai' guëa' më. ¹⁰Perë Jesús repi:

—Adë rdzëbëdi'i të. Gulë tsaguë'në visi los de más bëcha të parë tsa rai' Galilea. Ndë guená rai' lua.

Lo quë naguni'i ra suldadë

¹¹Mientras zëagzë ra na'a, bëldá suldadë shtë guardë gua rall ciudá. Guaguëchi rall lu jëfë shtë ra bëshuzi grëtë' lo quë naguc. ¹²Iurní ra jëfë guagni'i lu ra më gushë parë guc rall de acuerdë; iurní bédë'ë rall zihani dumí cua'a ra suldadë. ¹³Repi rall:

—Gulë guni'i de quë durantë la'ni gue'lë mientras lë'ë të naga'si të, ra shmënë Jesús bidë ldanë rall cuerpë shtë Jesús. ¹⁴Talë lë'ë gubernadurë gac bé'all lo quë naguc, lë'ë na'a guëni'inú na'a lë'ë gubernadurë të parë guézalú na'a grë ra dificultá parë lë'ë të.

¹⁵Iurní ra suldadë bë'në rall recibir dumí nu guaguë'në rall lo quë naguni'i jëfë shtë ra bëshuzi lu rall. Bishi ni na lo quë naruadi'dzë ra më israelitë hashtë iurne'.

Jesús bëshe'ldë ra poshtë të guëni'i rai' diza'quë

(Mr. 16.14-18;

Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶Zni guc; ra guézá chi'bë tubi ra shini gusë'dë më zia'a rai' parë Galilea hashtë tubi dani catë guni'i Jesús. ¹⁷Iurë guná rai' lu më, bë'në rai' adorar lë'ë më aunquë bëldá rai' bëzá ldu'u rai'. Gualdídi' ldu'u rai' guashtë më ladi ra tëgulë. ¹⁸Iurní Jesús guabí'gui' lu rai'; repi më:

—Grë pudërë bëne'e Dios parë guëni'bé'ahia gube'e nu guédchiliu. ¹⁹Gulë tsa guédubi naciuni. Gulë bë'në lë'ë rall shmëna. Gulë bëchu'bë nisë lë'ë rall iurë rialdí ldu'u rall shti'dza. Gulë bëchu'bë nisë lë'ë rall por lë shtë'në Dadë Dios, nu por lëa, nu por Espiritu Santo. ²⁰Gulë bëlua'a të gunë ra mënë cumplir grë di'dzë nagunibé'ahia lë'ë të. Nu gulë bédë'ë cuendë de quë na quëbezënuá lë'ë të grëtë' dzë hashtë fin shtë guédchiliu. Amén.

Diza'quë según San Marcos

Juan Bautista

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9,
15-17; Jn. 1.19-28)

1 Zndë'ë guzublú diza'quë shtë Jesu-
cristo, shini Dios.

² Guzublugin según nabëquë'ë Isaías,
el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahi-
etë. Bëquë'ë Isaías shtidzë Dios narni'i
shcuendë Jesucristo:

Gulë guná, guëshe'lda tubi shmuza
naguëni'i por na delantë lul.

Lé'i' gúni' preparar ldu'u mënë antsë
tsagni'inul lë'ë rall.

³ Mënë ni guëni'i' lu tubi shlatë ru'bë.
Fuertë guëni'i' parë guini grë mënë
shti'dzi'.

Guëni'i' lu ra mënë: “Gulë bë'në
preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë
ldi të parë iurë guëdchini Dadë”.

⁴ Por ni Juan bëchu'bë nísí'; lugar
ni adë nídi'i mënë catë naqué guë'gu
Jordán. Guni'inúhi' lë'ë ra mënë chubë
nisë rall ziquë sëni de quë runë nadzë'ë
rall mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u
rall con Dios parë gunë Dios perdunë
duldë shtë rall. ⁵ Grëtë' ra mënë shtë
regiuni Judea nu ra më Jerusalén béd-
chini rall lu Juan parë chubë nisë rall.
Iurë bëshu'bë duldë rall lu Dios, iurní
Juan bëchu'bë nísí' lë'ë ra mënë la'ni
guë'gu Jordán.

⁶ Nacu Juan tubi lari nanactsa'u con
guitsë ladi camellë nu lli'i lá'ni tubldë
gui'di. Ráuhi' shanchi nu dchini shtë
ra mbee'zë lachi. ⁷ Guni'i Juan shti'dzë
Dios lu ra mënë:

—Ze'dë stubi më más lasac quë na. Na
adë lasáquëdia'a parë lë'ë më. Ni tubi
adë chu nádia'a parë guëshaca du gui'di
shtënë shrachi më. ⁸ Na bëchu'bë nisa
lë'ë të con nisë perë lë'ë më gunë më
stubi cusë namás cusë ru'bë. Guëzunë

më ldu'u të nu guëne'e më Espíritu Santo
parë cuezënuhi' la'ni ldu'u të.

Jesús bëriubë nisë

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ Gudëdë sëbëldá dzë, iurní bëru'u
Jesús guë'dchi Nazaret nanaqué regiuni
Galilea. Juan bëchu'bë nísí' lë'ë Jesús
la'ni guë'gu Jordán. ¹⁰ Iurë bëru'u më
la'ni nisë, mizmë iurní bëlla'lë lu gube'e
hashtë guná më catë quëbezë Dios. Guná
më lu Espíritu Santo; bédchíni' ziquë
tubi palumë parë cuezënuhi' lë'ë më.
¹¹ Nu bëru'u tubi di'dzë nezë lu gube'e
naguni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia. Nalé rac shtua'a
lé'i'. Nalé rquitë ldua'a rnahia lúhi'.

Niasiguë Satanás lë'ë Jesús

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Iurní Espíritu Santo bia'a lë'ë Jesús
lu tubi shlatë nezë cu' dani. ¹³ Ndë
guquërelde më cuarenta dzë. Nga'li guc
shtu'u mëdzabë Satanás niasiguë lë'ë më
parë guëniiti më shnezë më. Guquërelde
më ladi ra ma dushë. Despuësë bédchini
ra ianglë parë bë'në rai' sirvë lu më.

Guzublú quëgni'i Jesús diza'quë

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Despuësë de bëtia'a ra mënë Juan
Bautista lachigui'bë, bëabrí Jesús
regiuni Galilea. Cagni'i më diza'quë
shtë Dios. ¹⁵ Repi më:

—Lë'ë tiempë hia guc cumplir; bëga'a
iurë parë guëni'bë'a Dios ziquë rëy. Gulë
bëabrí ldu'u të lu Dios nu gulë tsaldí
ldu'u të shti'dzë më.

Guna'bë Jesús tapë nguiu narna'zi mbeldë

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ Gudëdë Jesús guëlla' rua' nisë ru'bë
nalë Galilea. Guná më lu Simón nu
béchi' Andrés. Cagldaguë rai' guë'shu

la'ni nisë. Na rai' pescadurë shtë mbeldë.
¹⁷Repi më lu rai':

—Gulë gude'e naldë na; na guënehia dchi'ni gunë të. Ziquë na të pescadurë; guna lë'ë të pescadurë shtë mënë; gue'dënu të mënë lua.

¹⁸Lueguë bësëa'nëgá rai' guë'shu nu guanaldë rai' lë'ë më.

¹⁹Gudëdë më stu'pë más delantë; guná më lu Jacobo, llga'në Zebedeo. Guná më lu Juan, bëchi Jacobo. Quëhunë rai' rumiendë guë'shu; zubë rai' la'ni barcu shtë rai'. ²⁰Lueguë Jesús guna'bë lë'ë rai'. Iurní guanaldë rai' lë'ë më. Bësëa'nëgá rai' shtadë rai', Zebedeo; zubënu Zebedeo ra muzë la'ni barcu.

**Jesús bënëac tubi nguii nanapë
 mëdzabë la'ni ldu'uull**

(Lc. 4.31-37)

²¹Guatë rai' guë'dchi Capernaum. Tubi dzë nabëzi'i ldu'u mënë, bëlua'a Jesús lë'ë ra mënë la'ni iádu'u. ²²Guasë ldu'u mënë por lo quë naguni'i Jesús lu rall. Bëlua'a më enseñansë shtëhi' ziquë tubi nanapë pudërë, lédëdi'i ziquë ra mësë narlua'a lëy shtë Moisés. ²³De repëntë zuga'a tubi nguii la'ni iádu'u. Nanú tubi mëdzabë fier la'ni ldu'u nguii ni; biadí'dzëll guëc lalú. Guni'ill fuertë:

²⁴—Ja, ¿pë nápël con na? lë'ël Jesús. Guë'dchi shtënël lë Nazaret. ¿Pëllë zé'dël parë guëntíl lë'ë na'a? Na nanéa chu nal; nal limpi ldu'uul delantë lu Dios. Bëdchíníl de Dios.

²⁵Jesús guni'i fuertë lu mëdzabë:

—Guitsëgá nu bëru'u de lë'ëll.

²⁶Iurní lë'ë mëdzabë fier nalë bësë'sëll lë'ë nguii. Gurushtiall; bëru'uull la'ni ldu'u nguii. ²⁷Grë mënë guasë ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pëllë ndë'ë? ¿Pëllë ldai' cubi rë'? Napë Jesús autoridá hashtë ra mëdzabë rzu'bë diaguë rall shti'dzë Jesús.

²⁸Por guëdubi nezë shtë Galilea bërë'tsë di'dzë nabë'në Jesús. Nasesë bërë'tsë famë shtë më.

Jesús bënëac suëgrë Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹Lueguë bëru'u më la'ni iádu'u. Zi-azunú më Jacobo nu Juan; bëdchini rai' lidchi Simón nu Andrés. ³⁰Suëgrë Simón nagá'ai' lu camë; ráquëll shldi ru'bë. Lueguë guni'i ra mënë lu Jesús pë cusë cazac nanë rë'. ³¹Iurní bëdchini më; guna'zi më guia'a na'a nu bëldishtë më lë'ëll. Guashtëll; lueguë bëru'u shdill. Iurní bë'në na'a ni sirvë lu rai' nagáu rai'.

Bënëac Jesús zihani mënë

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³²Mizmë dzë iurë nabëlaguëtë ngu-bidzë, hia guadze', zihani mënë bia'a rai' sa' rai' lu Jesús, ra nanapë galguidzë nu ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall. ³³Grëtë' ra mënë shtë guë'dchi, bëte'e sa' rall rua' hiu'u. ³⁴Jesús bënëac zihani rall de grë clasë galguidzë. Bëgú më zihani mëdzabë la'ni ldu'u rall. Adë bédë'ëdi'i më permisi ra mëdzabë parë niani'i rall purquë bënguë bë'a rall lë'ë më.

**Guagua'a Jesús ra
 mënë regiuni Galilea**

(Lc. 4.42-44)

³⁵Guashtë më tumpranë nianá nacahi. Zia'a më shlatë catë nídi'i mënë. Ndë guni'inú më Dios, Shtadë më. ³⁶Iurní lë'ë Simón con ra sáhi' guatili rai' lë'ë më. ³⁷Iurë bëdzelë rai' lë'ë më, guni'i rai':

—Zihani mënë ze'dë tili lë'ëll.

³⁸Guchi më lu rai':

—Cha guiá hia'a ra guë'dchi naquë guëlla'. Guëdia'a di'dzënu hia'a lë'ë rall shti'dzë Dios; parë ni zelda.

³⁹Iurní gua më grë nezë Galilea; rni'i më diza'quë shtë Dios la'ni iádu'u shtë

ra mënë israelitë. Bëgú më mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë.

Bënëac Jesús tubi nguiu narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi'

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰ Bidë tubi nguiu narac galguidzë naru'dzë ládi'. Bëzullbill lu më; bé'nëll ruëguë lu më; répill:

—Nápël pudërë; si talë nápël voluntá guëzunëll ladia; guëaca.

⁴¹ Bëga'a ldu'u Jesús l'é'ëll. Bëdchi'bë më guia'a më guëquëll nu repi më:

—Rac shtua'a; guëac galguidzë shténëll.

⁴² Despuësë de guni'i më ra di'dzë ni, lueguë lë'ë galguidzë bësa'në l'é'ëll. Bëáquëll. ⁴³ Bë'në më incarguë lull ni tubi adë chu lu guadí'dzëll. Repi më:

⁴⁴ —Adë chu lu ruadí'dzëdi'il. Guaglu-a'a l'é'ëll lu bëshuzi. Bë'në cumplir lo quë naguni'i Moisés. Bëdë'e ofrendë lu Dios parë gac guëdë'lë mënë cuendë de quë hia bëáquëll.

⁴⁵ Perë iurë zëagzëll, guzublú bi-adí'dzëll lo quë nabë'në Jesús de manërë de quë Jesús adë guc më niadchini më guë'dchi rë' tantë mënë gulezë rall lë'ë më. Bëa'në më fuërë shtë guë'dchi catë nídi'i mënë. Zihani mënë be'dë guëd-chini rall lu më de grë ladë guë'dchi.

Jesús bënëac tubi nguiu narac llu'u galguidzë llunguë

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

2 Gudëdë bëldá dzë, Jesús guaté stubi vultë guë'dchi Capernaum. Bini ra mënë quërëldë më lidchi më. ² Lueguë bëdëá zihani mënë hashtë güldëdi'i rua' hiu'u niuté ra mënë. Cagni'i më shti'dzë Dios lu rall. ³ Iurní bidë tapë nguiu; nu-a'a rall tubi daa' catë nanú tubi narac galguidzë llunguë. ⁴ Por tantë mënë adë guc niadchininú rall narac llu'u lu më. Iurní guididë rall guëc hiu'u parë bëldaguë rall daa' delantë lu më. ⁵ Guná

më rialdí ldu'u rall lë'ë më; iurní repi më lu narac llu'u:

—Dadë, runa perdunë duldë shténëll.

⁶ La'ni hiu'u rë' zubë bëldá mësë narlu-a'a lëy; nalé runë rall llgabë la'ni ldu'u rall; rni'i rall: ⁷ “¿Pëzielú rni'i Jesús di'dzë rë'? Nablac rúnëll ofender Dios purquë sulë Dios napë pudërë gunë më perdunë duldë, lëdë núdi'i l'é'ëll.” ⁸ Guc bë'a Jesús pë cagni'i rall; repi më lu rall:

—¿Pëzielú runë të llgabë zni'i? ⁹ ¿Pë más sencigi guënia'a lu narac llu'u: “Naperdunë duldë shténëll” u guënia'a lull: “Guasuldí nu bëagzé”? ¹⁰ Parë gac bë'a të na nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu nu napa pudërë parë guna perdunë duldë shtë mënë.

Iurní guni'i më lu narac galguidzë llunguë:

¹¹ —Guashtë nu bëtéá shtaa'l. Bëagzé lídchil.

¹² Lueguë guashtëll nu bëldísëll shtaa'll. Bëru'll lu grë nacabezë lugar ni. Guasé ldu'u mënë; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Nu guni'i rall:

—Nunquë lá'adi'i guná hia'a cusë rë'.

Jesús guna'bë Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Gua Jesús stubi vultë rua' nisë ru'bë. Zihani mënë guabi'guë rall lu më nu bëlu'a'a më lë'ë rall.

¹⁴ Iurë gudëdë më nezë, guná më lu Leví, shini Alfeo. Leví zúbëga'a lu banju catë riatilli mënë impuestë. Guni'i më lu Leví:

—Gude'e naldë na.

Lueguë guasuldí Leví nu guanáldëll lë'ë më.

¹⁵ Iurë nanú Jesús lidchi Leví, zubënú më shini gusë'dë më con zihani ra narunë cubrë impuestë. Nu zubë ra pecadurë nanadë runë cumplir ra cuscumbërë shtë mënë religiusë. Zihani mënë guanaldë rall lë'ë më. ¹⁶ Iurní ra mësë

narlua'a lëy con ra fariseo, guna'bë di'dzë rall lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú mësë shtë të quëhaunull ra pecadurë nu con ra narunë cubrë impuestë?

¹⁷ Bini më lo quë naguni'i rall; repi më:

—Ra narac ll'u'u rqui'ni rall tubi ducturë perë el quë nabëraqüedi'i, adë rqui'nidi'ill ducturë. Zeldë guëna'ba gac salvar ra mënë mal të guëabrí ldu'u rall con Dios; adë zeldë guëná'bëdia'a mënë narni'i mënë za'quë na rall.

Guna'bë di'dzë mënë shcuendë ayunë

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸ Guzac iurë ra shini gusë'dë Juan nu ra shini gusë'dë fariseo bë'në rall ayunë, bédchini bældá mënë lu Jesús nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú ra shini gusë'dë Juan nu ra shini gusë'dë fariseo quëhunë rall ayunë; adë ráudi'i rall? perë shini gusë'dël rau rall; quëhúnedi'i rall ayunë.

¹⁹ Guni'i Jesús lu rall:

—¿Ni mudë gunë të obligar ra invitadë shtë sa'a gunë rall ayunë mientras cabezënú lliguë lë'ë rall? Si talë cabezënú lliguë lë'ë rall, adë rúnedi'i rall ayunë. ²⁰ Perë guëdchini dzë hiadë cuézëdi'i lliguë entrë lë'ë rall; iurní gunë rall ayunë.

²¹ Ni tubi chu rúnedi'i rumiendë lu lari gushë con lari cubi purquë si talë guëguëu'l lari cubi lu lari gushë, más nasesë rche'zë lari cubi lë'ë lari gushë. Iurní más fier rlua'a rumiendë ni. ²² Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gui'di gushë. Adë gúnedi'i gan bulsë gushë lu fuersë shtë vini cubi. Rche'zë vini cubi lë'ë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'in lu guiu'u. Hia lë'ë bulsë adë rlu'í'idi'in. Rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi.

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ Tubi dzë descansë gudëdë Jesús con ra shini gusë'dë më catë nanú trigu. Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu të gau rai' bëndchi. ²⁴ Iurní ra fariseo guni'i rall lu Jesús:

—¿Pëzielú runë rall lo quë naná providë quëhunë mieti dzë narzi'i ldu'u mënë?

²⁵ Jesús bëquebi:

—¿Pë adë bi'ldi të lo quë nabë'në David guahietë con ra narianaldë téchi'? Nápëdi'i rai' pë gau rai' nu rldia'në rai'. ²⁶ Guaté David lidchi Dios. Dzë ni Abiatar na jëfë shtë ra bëshuzi. Guna'zi David guetështildi naná sagradë; ni tubi adë chu rau guetështildi ni, sulë niétiquë bëshuzi. Perë David béd'ë guetështildi ni cua'a ra nacanaldë lé'i'; gudáu rai'.

²⁷ Nu guni'i më lu ra fariseo:

—Dios béd'ë dzë descansë parë bien shtë nguii të guëzi'i ldu'u rai'. Adë béd'ëni'i Dios formar lë'ë nguii niétiquë parë gunë rall cumplir costumbrë shtë dzë descansë. ²⁸ Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu; napa derechë guënibé'ahia pë cusë gunë mi-eti dzë descansë.

Tubi nguii nagubidchi guiá'ai'

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

3 Guzac tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, guaté Jesús la'ni iádu'u. Ndë zuga'a tubi nguii nagubidchi guiá'ai'. ² Quëgl'da'chi ra fariseo lë'ë më, nia zunë më rumëdi dzë descansë parë guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë më.

³ Jesús guni'i lu nguii nagubidchi guiá'ai':

—Gude'e ndë'ë nu guasuldí nga'li.

⁴ Guni'i më lu ra nacaglda'chi:

—Según lëy shtë Dios, ¿pë runë tu-carë gunë nguii dzë narzi'i ldu'u mi-

eti? ¿Gunë nguii bien u gunë nguii mal; zúnëll rumëdi nguii u zësá'nëll gati nguii?

Perë lë'ë contrari shtë më adë pë guní'idi'i rall. ⁵Guná më lu grë rall; bédé më; gulaguë tristë la'ni ldu'u më por tantë naguëdchi ldu'u rall. Iurní guní'i më lu nguii narac ll'u'u:

—Béldí guíá'al.

Iurní béldill guíá'all. Lueguë béac guíá'all. ⁶Nasë bëru'u ra fariseo. Guzublú guna'bë di'dzë rall lu ra naná partidë shtë Herodes Ila gunë rall parë gati Jesús.

Zihani mënë bédéa rua' nisë ru'bë

⁷Iurní bëru'unú Jesús ra shini gusë'dë më; bédchini rai' rua' nisë ru'bë. Guanaldë zihani mënë shtë regiuni Galilea. ⁸Iurë bini ra mënë ra milagrë nabë'në Jesús, guagná rall lë'ë më. Mënë shtë Jerusalén nu mënë shtë regiuni Idumea nu regiuni Judea, bédchini rall. Mënë naquërelde stubi ladë rua' guë'gu Jordán nu ra mënë shtë regiuni Tiro nu Sidón bédchini rall të guená rall lu Jesús. ⁹Por ni gunibë'a Jesús lu ra shini gusë'dë më gac preparadë tubi barcu lu nisë parë tsu më la'nin parë adë guëtë'edi'i mënë lë'ë më. ¹⁰Zihani mënë bédchini purquë antsë bënëac më zihani narac ll'u'u. Iurní grëtë' narac ll'u'u, be'dë guëte'e rall lë'ë më parë bëga'ldë rall shabë më. ¹¹Iurë ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'i guná rall lu Jesús, bëzullibi rall lu më. Gurushtíá rall; guni'i rall:

—Nal lúniquë shini Dios.

¹²Perë Jesús nalé bënë më incarguë lë'ë rall adë guad'dzëdi'i rall chu na më.

Bë'në Jesús nombrar chi'bë chupë shini gusë'dëi'

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³La'ni ra dzë ni güe'pi Jesús lu dani. Guna'bë më ra naguc shtu'u më parë gulezënú rai' lë'ë më. Bédchini rai' lu

më. ¹⁴Gudili më chi'bë chupë nguii parë sënú rai' lë'ë më nu parë tsagni'inú rai' mënë shti'dzë Dios. ¹⁵Bédë'ë më pudërë lë'ë rai' parë guëgú rai' mëdzabë la'ni ldu'u mënë, nu bédë'ë më pudërë gunëac rai' narac ll'u'u. ¹⁶Zndë'ë lë ra shini gusë'dë më. Primërë poshtë lë Simón; bédë'ë më stubi léhi', Pedro. ¹⁷Nu bënë më nombrar Jacobo nu Juan; rac bëchi rai'; shtadë rai' lë Zebedeo. Bédë'ë më stubi lë rai' parë Juan nu Jacobo naná Boanerges narunë cuntienë shini nguizi'u purquë runë rai' tubi cusë tubi chupëgá. ¹⁸En seguidë bënë më nombrar Andrés, nu Felipe, nu Bartolomé, nu Mateo, nu Tomás, nu Jacobo naná shini Alfeo. Tambiën bënë më nombrar Tadeo nu Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy. ¹⁹Nu bënë më nombrar Judas Iscariote nabë'në intriegu lë'ë Jesús más despuësë.

Guni'i mënë Jesús napë mëdzabë la'ni ldú'i'

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Despuësë de ni, guaté më lidchi më. ²⁰Stubi vultë bédéa zihani mënë hashtë adë gúquëdi'i niháu Jesús con ra shini gusë'dëi'. ²¹Iurní bini shfamili Jesús ra cusë nabë'në më; bédchini rai' parë gua'a rai' lë'ë më la fuersë purquë rni'i mënë rac luguë më.

²²Nu ra mësë narlua'a lëy bédchini rall de Jerusalén; guni'i rall:

—Napë Jesús mëdzabë la'ni ldú'i'. Rgull ra mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú naná jëfë shtë los de más mëdzabë.

²³Iurní guna'bë Jesús lë'ë ra mësë. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:

—¿Acasë guëgú Satanás mizmë lé'ëll?
²⁴Si talë guërudë shmënë gobiernë rdildi rall cuntrë mizmë gobiernë, tsalú gobiernë. ²⁵Nu si talë nadivididë tubi famili, guëdchini tiempë tsalú famili ni. ²⁶Nu zac, si talë Satanás nadivididë

mizmë shmënéll, tsalú pudërë shténëll; hia bëga'a fin shténëll.

²⁷ Ni tubi chu adë gac tsuté lidchi tubi nguiu putëntë të parë guëgull pë shtë më putëntë sino quë primërë napë quë guëldí'bill nguiu putëntë; iurní sí, gúnëll gan guëgull pë shtë nguiu ni.

²⁸ Guldía mia'a lu të de quë zac perdunë grë duldë shtë ra nguiu nu grëtë! di'dzë narni'i rall cuntrë shini Dios ²⁹ perë si talë guëni'i mënë di'dzë mal cuntrë Espíritu Santo, ni sí, jamás nídi'i perdunë parë nguiu ni. Nall culpa-blë parë guëdubi tiempë; adë nídi'i fin shténëll.

³⁰ Zni guni'i më purquë guni'i ra mënë napë më mëdzabë la'ni lú'i'.

Shni'a nu bëchi Jesús

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹ Iurní lë'ë shni'a më con ra béchi', bédchini rai' catë cabezë më. Gulezë rai' tēchi fuërë; bēshe'ldë rai' tubi mënë naguagna'bë lë'ë më. ³² Ra mënë narëta' alreducedurë lë'ë më guni'i:

—Lë'ë shní'al nu ra béchil zuga'a rall tēchi fuërë. Rac shtu'u rall guadi'dzënú rall lë'ël.

³³ Repi më lu ra mënë ni:

—¿Chull na shní'ahia; chull na bëcha?

³⁴ Guná më lu grë ra narëta' alreducedurë lë'ë më nu guni'i:

—Ra nazubënú na ndë'ë, ni na shní'ahia nu ni na bëcha ³⁵ purquë grë ra narzu'bë diaguë shti'dzë Dios, ni na bëcha; nall zana; nall shní'ahia.

Comparaciuni shtë nacagtë'tsë bë'dchi

(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

4 Stubi vuetë guzublú caglua'a më ra mënë rua' nisë ru'bë. Mënë zihani bédchini rall lu më, por ni guaté më la'ni tubi barcu; guzubë më la'nin lu

nisë. Grë mënë cabezë rall rua' nisë lu guiu'u. ² Bëlua'a më lë'ë rall zihani cusë por comparaciuni. ³ Guni'i më:

—Gulë bëquë diaguë. ⁴ Tubi nguiu guagtë'tsëll bë'dchi. Du'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u nezë. Iurní lueguë bédchini ra ma'ni; gudáu ma'ni bë'dchi. ⁵ Stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u guëllë catë du'pë guiu'u nanú. Lueguë gutsëllú bë'dchi purquë adë ni zihani guiu'u. ⁶ Iurë bëru'u ngubidzë, gië'qui plantë purquë nápëdi'in llëru'bë shlu'chin. Gubidchin. ⁷ Stubi partë bë'dchi gulaguë lu gui'lli guitsë; galdanin la'ni gui'lli guitsë perë gui'lli guni guëquin; adë bédë'ëdi'in nashi. ⁸ Stubi partë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Galdanin; guaru'bin. Bëldá bë'dchi bédë'ë galdë bi chi por tubin. Stubin bédë'ë sesenta por tubin. Stubin bédë'ë tubi gahiu'a por tubin.

⁹ Iurní guni'i më:

—Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Guni'i Jesús pëzielú guní'i ra comparaciuni

(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Despuësë zu Jesús lë'ësë më, iurní ra mënë nazuga'a guëlla' lë'ë më con ra shini gusë'dë më, guna'bë di'dzë rai' pë runë cuntienë ra comparaciuni. ¹¹ Guni'i më lu rall:

—Dios bë'në favurë parë guasë të manërë rnibë'a më ziquë rëy; perë na, ruadi'dza por comparaciuni lu ra mënë nanadë nédi'i tsasë shti'dzë më ¹² të parë guëná rall perë adë riasëdi'i rall. Rini rall perë rúnëdi'i rall cuendë. Por ni ruadi'dza ra comparaciuni lu rall të parë adë guëabrídi'i ldu'u rall con Dios, nu adë gúnëdi'i Dios perdunë duldë shtë rall.

Jesús guni'i pë runë cuntienë comparaciuni shtë b'edchi

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

¹³ Iurní guni'i më lu ra nacabezënu më:

—¿Pëllë adë riasëdi'i të comparaciuni shtë nartë'tsë b'edchi? ¿Lla gunë të parë tsasë të grëtë' ra comparaciuni narnia'a lu të? ¹⁴ El quë nartë'tsë b'edchi, na ziquë el quë nartë'tsë shti'dzë Dios. ¹⁵ Nanú mënë ziquë guiu'u guëdchi catë gulaguë b'edchi lu nezë. Rini rall shti'dzë Dios perë lueguë ridë mëdzabë Satanás nu rdchisú mëdzabë di'dzë la'ni ldu'u rall. ¹⁶ Stubi tantë mënë na rall ziquë guiu'u guë'ë catë gulaguë b'edchi lu guë'ë. Rini rall; rëuu' ldu'u rall shti'dzë Dios perë adë guá'dzëdi'i di'dzë la'ni ldu'u rall. ¹⁷ Ziquë tubi plantë nanapë du'pë shlú'chi', rialdí ldu'u rall du'pë tiempë. Iurë ridë ra cusë durë nu rguini mënë sa' rall por diza'quë, iurní rsa'në rall diza'quë; rëazë guetë rall. ¹⁸ Nu zac nanú mënë naná ziquë b'edchi nagulaguë lu gui'lli guitsë. ¹⁹ Rini rall shti'dzë Dios perë por tantë llgabë runë rall lla guëbani rall nu rzebi ldu'u rall zihani cusë; rac shtu'u rall zihani dumí. Rte'e ra cusë ni diza'quë; nídi'i mudë cuezë shti'dzë Dios la'ni ldu'u rall. ²⁰ Perë nanú mënë ziquë b'edchi narlaguë lu guiu'u za'quë. Guëdubinú ldu'u rall rialdí ldu'u rall. Na rall ziquë plantë narne'e resultá galdë bi chi por tubi nu sesenta por tubi u tubi gahiu'a por tubi.

Comparaciuni shtë lintërnë

(Lc. 8.16-18)

²¹ Tambiën guni'i më lu rall:

—¿Ni mudë guidënu' tubi llni parë suhin guëa' camë u suhin la'ni rmudi? ¿Pëllë lëdë guiá'adi'i zubin të parë guëzianín la'ni hiu'u? ²² Grë ra cusë na-

ga'chi lu ra mënë, napë quë guëru'u rahin lu llni parë tsasë mieti. Adë nídi'i mudë gaquin naga'chi parë siempër. ²³ Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

²⁴ Guni'i më lu rall:

—Gulë guná; gulë bëquë diaguë bien. Con el mizmë medidë narrë'shë të iurne', medidë ni napë quë guëbishi të. Nu guëne'e më másru'u llni lë'ë të narquë diaguë shti'dzë më. ²⁵ Si talë guëquë diaguë të bien, Dios guëne'e më más shti'dzë më parë lë'ë të, perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llni narní'il nápël.

Comparaciuni shtë b'edchi narialdani

²⁶ Nu zac Jesús guni'i:

—Zni na catë rnbë'a Dios ziquë Rëy. Nahin cumë ziquë tubi nguiu nartë'tsë b'edchi lu guiu'u. ²⁷ Nagá'sill gue'lë; despuësë riashtëll. Rdëdë ra dzë nu rdëdë ra gue'lë. Lë'ë b'edchi rialdanin nu riaru'bë plantë. Lë'ë nguiu adë rac bé'adi'ill lla riaru'bë plantë. ²⁸ De lë'ë guiu'u primëre rldani plantë, iurní rru'u ra du'u shtëhin. Lë'ë du'u ni nua'a zihani b'edchi. ²⁹ Iurë lë'ë b'edchi gubidchi, lueguë rchuguë rall b'edchi purquë hia bédchini tiempë shtë cusechë.

Comparaciuni shtë b'edchi mitu'në

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ Guni'i më stubi comparaciuni:

—¿Guadë di'dzë nu comparaciuni guëluá'ahia lu të parë tsasë të lla na tiempë naguënbë'a Dios ziquë rëy? ³¹ Tiempë ni na ziquë tubi b'edchi mitu'në. Iurë bëtë'tsë nguiu b'edchi ni, nahin ziquë más mitu'në lu grëtë' b'edchi. ³² Despuësë de bërë'tsin nu guaru'bin, be'pin más de grë ra plantë. Gupin llicu ru'bë nu bédchini ra ma'ní; bédchi'bë ra ma bëche'zë lu llicu hiaguë.

Bëlua'a më con zihani comparaciuni (Mt. 13.34-35)

³³ Zihani cusë bëlua'a më con comparaciuni según guasé ra mënë. ³⁴ Siemprë biadi'dzë më lu ra mënë con comparaciuni nu bëquebi më lu ra shini gusë'dë më pë runë cuntienë shtí'dzi'.

Jesús bëcuedchí nisë ru'bë (Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ Mizmë dzë ni iurë bédchini gue'lë, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—Cha guiá hia'a stubi ladë rua' nisë.

³⁶ Iurní lë'ë rai' bënë rai' despedir ra mënë zihani naré rua' nisë ru'bë. Bia'a ra shini gusë'dë më lë'ë më zíquesë zuga'a më të parë zia'a rai' la'ni barcu. Nu zianaldë stubi shcua'a barcu con lë'ë rai'. ³⁷ Iurní bédchini tubi mbë dushë lu nisë. Guaté nisë la'ni barcu hashtë mërë né'azë guédubi barcu la'ni nisë. ³⁸ Nagasi Jesús nezë ichi barcu; nacu'guë më tubi almadë. Bëcua'ni rai' lë'ë më nu guni'i rai':

—Mësë, aquë zati hia'a iurne'.

³⁹ Iurní guashtë më; guni'i më guëc mbë nu guëc nisë:

—Guitsëgá nu bëac dchi.

Lueguë gurédchí nisë nu lë'ë mbë bëac dchi. ⁴⁰ Guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú rdzëbë të? ¿Pë hia rialdídi'i ldu'u të Dios?

⁴¹ Nalé bédzëguë' ldu'u rai'; guni'i lu sa' rai':

—¿Chull më rë'? Rzu'bë diaguë nisë nu mbë shtí'dzi'.

Tubi më gadareno nanapë mëdzabë la'ni ldu'ull

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

5 Bédchini rai' stubi ladë tëchi nisë ru'bë ladzë ra më gadareno. ² Iurë bëru'u më la'ni barcu, lueguë guabi'guë tubi nguii lu më; nanú tubi mëdzabë fier la'ni ldu'ull. Bëru'u nguii ni

catë nanú cuevë catë bëga'chi ra tégulë. ³ Ndë guqueréldëll. Nilë con cadënë adë chu gac guëldi'bi lë'ëll. ⁴ Zihani vueltë bëldi'bi mënë lë'ëll con cadënë guëa'll nu guiá'all perë bëchúguëll cadënë nu rúnëll pedasë ra gui'bë. Adë chu rúnëdi'i gan lull të guëldi'bill lë'ë nguii ni. ⁵ Dzë la gue'lë canzëll nu gurushtiall catë nanú ba'a nu catë nanú dani. Mizmë lë'ëll rguínill lë'ëll con guë'ë. ⁶ Dizdë zitu gubí'all lu Jesús; guaglú'nëll lu më nu bëzullíbill lu më. ⁷ Gurushtiall nu guni'ill fuertë:

—¿Pëllë nápël con na? Jesús. Lë'ëll nal shini Dios nacabezë gube'e. Por Dios rni-a'a lul, adë guëtiá'adi'il na lu gui'i shtë cashtigu.

⁸ Zni guni'ill purquë antsë guni'i Jesús lull:

—Bësa'në lë'ë nguii rë'. Nal tubi mëdzabë demasiadë fier.

⁹ Guna'bë di'dzë Jesús lull:

—¿Chu lël?

Bëquëbill:

—Lëa Chupë Mili. Zihani na na'a.

¹⁰ Iurní ra mëdzabë bënë rall ruëguë lu Jesús parë adë guëgúdi'i më lë'ë rall fuërë de lugar ni. ¹¹ Guëlla' rua' dani rëta' zihani guchi; quëháu ra ma. ¹² Ra mëdzabë bënë rall ruëguë lu më; guni'i rall:

—Bëshe'ldë lë'ë na'a la'ni ldu'u guchi të tsuté na'a la'ni ldu'u ra ma.

¹³ Bédë'ë më permisi; iurní ra mëdzabë bëru'u rall nguii ni nu guaté rall la'ni ra guchi. Na ra ma más quë chupë mili. Ziagllu'në ra ma catë nanú tubi bërrancu rua' nisë. De guiá'a guzutu'u ra ma la'ni nisë; guti ra ma.

¹⁴ Ra narapë guchi iurë guná rall pë guc, guagllu'në rall lu më guë'dchi nu lu ra mënë naré lachi. Guni'i rall lo quë naguc. Bëru'u ra mënë; guagná rall nia pë guc lugar ni. ¹⁵ Bédchini rall catë nanú Jesús nu guná rall lu nguii nanapë mëdzabë la'ni ldu'ull antsë. Nguii ni

zübë nga'li nu nácull shábëll; hia be'rquë na shgábëll. Nalé bëdzëguë' ldu'u ra mënë. ¹⁶Grë ra testigu naguná lo quë nabë'në Jesús, biadi'dzë rall lo quë nabë'në më con lë'ë nguui nu con ra guchi. ¹⁷Iurní bënë ra mënë ruëguë lu Jesús tē guëru'u më ladzë rall.

¹⁸Güepi më la'ni barcu; lë'ë nguui nanagupë chupë mili mëdzabë antsë, bënëll ruëguë lu më parë tsanaldëll lë'ë më ¹⁹perë Jesús adë gunédi'i; guní'i lu nguui:

—Bëagzé lídchil nu biadi'dzë lu shfamílil ra cusë ru'bë nabë'në Dios con lë'ël. Biadi'dzë lu rall blac bëga'a ldu'u më lë'ël.

²⁰Iurní gubi'll; guzublú biadí'dzëll lu ra mënë shtë regiuni nalë Decápolis; biadí'dzëll cusë ru'bë nabë'në Jesús con lë'ëll. Grë ra nabini shtí'dzëll, guasé ldu'u rall.

Shtsa'pë Jario nu tubi na'a nabëga'ldë shabë Jesús

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹Be'pi më la'ni barcu; bëabrí më stubi ladë rua' nisë ru'bë. Zihani mënë bédchini lu më catë zu më rua' nisë. ²²Be'dë guëdchini tubi mënë lë Jairo lu Jesús. Jairo nall tubi më importantë la'ni iádu'u shtë më israelitë. Iurë guná Jairo lu Jesús; bëzullíbill lu më. ²³Nalé bënëll ruëguë lu më; guní'ill:

—Shtsa'pa hia rlúllëll. Bënë favurë, cha guëdchi'bë guiá'al guéqui' parë guëáquëll nu guëbánil.

²⁴Iurní zia'anú më Jairo; nalé zihani mënë canaldë rall lë'ë më hashtë rte'le rall lë'ë më. ²⁵Nanú tubi na'a ladi ra mënë; hia guc chi'bë chupë izë rllë'ë rénëll. ²⁶Nalé bënëll sufrir por ra rumëdi nabë'në ra ducturë hashtë bënëll gashtë grétë'í dumí nanápëll perë ni du'pë adë bëáquëdi'ill sino más rac llú'ull. ²⁷Bini na'a rë' pë bënë Jesús nu guabí'guëll nezë tēchi më.

Bëgá'ldëll rua' shabë më. ²⁸Guni'ill la'ni ldú'ull: “Talë guëga'lda rua' shabë më zëaca”. ²⁹Bëgá'ldëll shabë më nu lueguë gulezë galërlë'ë rénë. Bédë'ëll cuendë hia bëáquëll. ³⁰Jesús guc bé'ai' de quë bëac tubi më por pudërë shtë më. Bëdchigrë lu më; guná më lu ra nazuga'a ndë'ë; guna'bë di'dzë më:

—¿Chu bëga'ldë shaba?

³¹Ra shini gusë'dë më guni'i:

—Guná; blac mënë zihani quëgte'le rall lë'ël, nu rna'bë dí'dzëll chu bëga'ldë shábëll.

³²Jesús guná guëdubi ladë lu ra mënë tē parë guená më chu bëga'ldë shábi'. ³³Iurní lë'ë na'a ni bëdzëbëll; bëchí'chill; bëzullíbill lu më. Guc bé'all bëac galguidzë shténëll. Bëquëbill grë lo quë nabë'nëll. ³⁴Guni'i Jesús lull:

—Nanë, bëáquëll purquë rialdí ldú'ul na. Bëagzé con bien. Hia gulezë galguidzë shténëll.

³⁵Nianá quëadi'dzënú më na'a ni, bédchini bëldá mënë naze'dë lidchi Jairo. Guni'i rall lu Jairo:

—Shtsá'pël hia gúti'. Adë guená'bëru'ul favurë lu më.

³⁶Perë Jesús bini lo quë naguni'i rall. Repi më lu Jairo:

—Adë rdzëbëdi'ill; guagla'guë tsaldí ldú'ul na.

³⁷Adë nédi'i më tsanaldë ra mënë, sulë Pedro nu Jacobo nu Juan bëchi Jacobo.

³⁸Bédchini rai' lidchi Jairo. Guná më zihani mënë; nalé ru'në rall nu bënë rall ruidë. ³⁹Guaté më hiu'u; guni'i më:

—¿Pëzielú tantë ruidë quëhunë tē? ru'në tē. Lë'ë ntsa'pë rë' adë gútidi'i' sino nagá'si'.

⁴⁰Bënë mënë burnë nu rllidchinú rall lë'ë Jesús. Iurní bëgú më grë mënë. Bi-a'a më shtadë ntsa'pë con shní'ai' nu ra nabédchininú më. Guaté rai' catë naga'a tégulë. ⁴¹Guna'zi më guia'a tégulë; guni'i më:

—Talita cumi (di'dzë rë' runë cun-tienë con dizë shtë më: “Ntsa'pë, guashtë nga'li”).

⁴²Lueguë lueguë iurní guashtë ntsa'pë ni. Guzúbi'; guzéhi' purquë nápi' chi'bë chupë izë. Nalé bédzëguëë' ldu'u mënë. ⁴³Iurní gunibë'a më të guëdë'e rall nagáu ntsa'pë. Gunibë'a më lu rall adë chu lu guadí'dzëdi'i rall pë bënë Jesús con shtsa'pë Jairo.

Jesús nanú Nazaret

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

6 Bëru'u më lugar ni nu bëabré më ladzë më. Zia'anú më ra shini gusë'dë më. ²Iurë bédchini dzë descansë, guzublú caglua'a më la'ni iádu'u. Zihani mënë nabëquë diaguë shti'dzë më, bédzëguëë' ldu'u rall nu guni'i rall:

—¿Con pë pudërë quëhunë Jesús tantë cusë rë'? ¿Chull bédë'ë tantë lli'? ¿Chull bédë'ë pudërë guiá'all tantë milagrë quëhúni'? ³¿Pëllë lédë carpintërdi'i; nu nall shini María? Ra béchill lë rall Jacobo nu José nu Judas nu Simón. Nu zánëll quërelde rall ndë'ë entrë lë'ë hia'a.

Adë bégá'adi'i guzac rall ⁴perë Jesús guni'i lu rall:

—Grétë' ra muzë shtë Dios adë rúnëdi'i mënë rëspëti lë'ë rai', ni sáhi', ni ra shfamíli'; rúnëdi'i rall rëspëti lë'i'. Sulë stubi lugar runë mënë rëspëti tubi muzë shtë Dios.

⁵Por ni adë guc nihunë më milagrë, sulë bënëac më du'psë mënë narac llu'u. Bédchi'bë më guia'a më guëc rall nu bëac rall. ⁶Nalé bédzëguëë' ldu'u më purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më. Hia lë'ë Jesús guaglua'a ra mënë naquërelde ra guë'dchi naná guëlla'.

Jesús bëshé'ldi' ra shini gusé'dëi'; zia'a rai' ra guë'dchi

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷Guna'bë më ra chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bëshé'ldë më chúpëll tubi ladë, chúpëll stubi ladë. Zni bëshé'ldë më grë rai'. Bédë'ë më pudërë guëgú rai' ra mëdzabë fier la'ni ldu'u mënë. ⁸Gunibë'a më lu shini gusë'dë më adë guá'adi'i rai' zihani cusë, sulë tubi bastunë parë nezë; adë guá'adi'i rai' bulsë, nilë guëtështildi, nilë dumí, sulë bastunë. ⁹Guni'i më lu rai' guëquë'ë rai' rachi nu gacu rai' tubsë shcua'a shabë rai'. ¹⁰Guni'i më lu rai':

—Cualquier lidchi mënë ca guëdchini të, gulë bëa'në nga'li hashtë guzia'a të stubi guë'dchi. ¹¹Si talë nédi'i mënë gunë rall recibir lë'ë të nu nédi'i rall guëquë diaguë rall diza'quë, gulë bëru'u guë'dchi ni; gulë bédchibë gushëguiu'u nanaquë guëa' të ziquë tubi sëni de quë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios. [Rnia'a lu të gunë më cashtigu más ra mënë nanadë bënëdi'i recibir lë'ë të quë ra mënë shtë guë'dchi Sodoma nu Gomorra.]

¹²Iurní zia'a ra shini gusë'dë më. Cagni'inú rai' mënë të guëabré ldu'u rall con Dios nu gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall. ¹³Nu zac bégú rai' zihani mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Bëte'bi rai' sëiti guëc ra narac llu'u. Zihani mënë bëac.

Galguti shtë Juan Bautista

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴Lë'ë rëy Herodes bínill lo quë nabë'në Jesús. Famë shtë më bërë'tsë guëdubi nezë. Guni'i bældá mënë:

—Jesús na Juan Bautista naguashtë ladi ra tégulë; por ni nápi' llëru'bë pudërë.

¹⁵Stubi mënë guni'i:

—Jesús na Elías.

Stubi rall guni'i:

—Jesús na tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë perë bëabré guashtëhi' ladi ra tëgëlë.

¹⁶ Iurë bini Herodes di'dzë ni, guni'ill:

—Juan Bautista ndë'ë. Guagchuguë ra suldadë guëc Juan perë guashtëhi' ladi ra tëgëlë.

¹⁷ Pues más antsë Herodes gunibë'a guëna'zi ra suldadë lë'ë Juan parë tsáhi' lachigui'bë. Bëldi'bi rall lë'ë Juan con cadënë. Guc ni por causë shtë Herodías, tse'lë Felipe naná bëchi Herodes. Herodes cua'a na'a ni ziquë tsé'lëll. ¹⁸ Pues Juan guni'i lu Herodes:

—Guzá'quëdi'i cuá'al tse'lë béchil.

¹⁹ Por di'dzë ni bëldë Herodías.

Rac shtú'ull quínill lë'ë Juan perë adë bé'nëdi'ill gan ²⁰ purquë Herodes bëdzébëll lë'ë Juan. Bé'nëll rëspëti Juan; guc bé'all na Juan nguui za'quë nu santu. Por ni bësé'aull lë'ë Juan lachigui'bë. Bëuu' ldu'u Herodes shti'dzë Juan perë bë'në chúpëll ldú'ull.

²¹ Perë bédchini tubi dzë bë'në Herodías gan. Guc lë Herodes nu bé'nëll invitar ra më ru'bë shtë Galilea nu ra suldadë nu jushtici shtëhi'; gau rall lidchi Herodes.

²² Iurë dzu laní, shtsa'pë Herodías guaté nu bëguí'ill lu ra invitatë shtë Herodes. Nalé bëuu' ldu'u Herodes con grë ra mënë nazuga'a ndë. Guni'i Herodes lu ntsa'pë:

—Cualquier cusë guená'bël lua, guënéhiahin cá'al.

²³ Bë'në Herodes jurar lu lliguëna'a:

—Guldía, lo quë narac shtú'ul, guënéhiahin hashtë guërudë catë rnibé'ahia.

²⁴ Bëru'u lliguëna'a nu guna'bë dí'dzëll lu shní'all:

—¿Pë cusë guëna'ba lu Herodes?

Guni'i shni'a lliguëna'a ni:

—Guna'bë guëc Juan Bautista.

²⁵ Nasesë guaté lliguëna'a catë nanú Herodes. Guni'ill:

—Na rac shtua'a guënë'el lueguë guëc Juan Bautista; tsu la'ni platë cahia.

²⁶ Iurní nalé zunú rëy tristë perë bé'nëll jurar lu ra nazubënull lu mellë; napë quë gúnëll cumplir. ²⁷ Lueguë gunibë'a Herodes tubi suldadë parë tsagllí'ill guëc Juan. ²⁸ Gua suldadë lachigui'bë; bëchúguëll guëc Juan nu bédchí'bëllin lu platë. Bé'nëll entregarin guia'a shtsa'pë Herodías. Hia lliguëna'a bédë'ëin guia'a shní'all.

²⁹ Iurní bini ra shmënë Juan de quë hia gúti', bédchini rai' nu bia'a rai' cuerpë parë guaca'chi rai' cuerpë la'ni ba'a.

Jesús bédë'ë nagáu más de ga'i mili nguui

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Ra shini gusë'dë më bëabré rai'; guni'i rai' lu Jesús grété' lo quë nabë'në rai' nu lo quë nabëlua'a rai'. ³¹ Guni'i Jesús lu rai':

—Cha guía hia'a tubi lugar catë nídi'i mënë të guëzi'i ldu'u hia'a du'pë.

Zni guni'i më purquë zihani mënë bédchini lugar ni nu zia'a rall de manëré adë nápëdi'i më tiempë gáuhi'. ³² Iurní guaté rai' la'ni barcu; zia'a rai' catë na tubi shlatë; adë nídi'i mënë. ³³ Perë zihani mënë guná ca nezë zia'a rai'. Bënguë bë'a rall lë'ë Jesús nu guagllu'në rall delantë. Bédchini rall guëa' rall de grë guë'dchi. Gudchibélú rall lu më. ³⁴ Iurë bëru'u më la'ni barcu, guná më lu mënë zihani; na rall ziquë lli'li nanápëdi'i vëquërë. Bëga'a ldu'u më lë'ë rall; guzublú bëlua'a më lë'ë rall zihani cusë. ³⁵ Iurë guc guadze', bédchini ra shini gusë'dë më; repi rai' lu më:

—Hia guadzëti' nu lugar rë' adë chu nádi'i. ³⁶ Bëshe'ldë ra mënë lu guë'dchi u lu ra ranchi guëlla'; tsasi'i rall nagáu rall. Ndë'ë nídi'i nagáu.

³⁷ Jesús guni'i lu rai':

—Gulë bédë'ë nagáu rall.

Lë'ë shini gusë'dë më guni'i:

—¿Ca guíá si'i na'a guetështildi gau rall? Rqui'ni masiá chupë gahiu'a bëllë parë guëdë'ë hia'a nagáu rall.

³⁸Iurní guni'i Jesús:

—¿Bëldá guetështildi napë të? Gulë tsagná.

Iurë guagná rai', guni'i rai':

—Nanú ga'i guetështildi con chupë mbeldë.

³⁹Iurní gunibë'a Jesús subë ra mënë lu gui'lli naguë'. ⁴⁰Guzubë rall tubi gahiu'a mënë tubi ladë, cincuenta mënë stubi ladë. Zni guzubë grë mënë, por grupë guzubë rall. ⁴¹Iurní guna'zi Jesús ga'i guetështildi nu chupë mbeldë. Guná më lu gube'e; bédë'të më graci lu Dios. Bëshullë më guetështildi cua'a ra poshtë. Lë'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi cua'a ra mënë. Nu zac bë'në më con chupë mbeldë. ⁴²Grë ra mënë gudáu rall hashtë bielë rall. ⁴³Iurní bëtëá ra shini gusë'dë më chi'bë chupë tēpë ra pedasë guetështildi nu mbeldë nabë'në subrë. ⁴⁴Grë ra mënë nagudáu guetështildi na rall ga'i mili nguui.

Ziazú Jesús lu nisë

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

⁴⁵Lueguë gunibë'a më lu shini gusë'dë më guëu' rai' la'ni barcu të parë zia'a rai' stubi ladë rua' nisë ru'bë. Gudchibëlú rai' parë zia'a rai' guë'dchi Betsaida mientras bë'në më despedir ra mënë. ⁴⁶Bësa'në më ra mënë; gua më lu dani të parë guadi'dzënú më Shtadë më. ⁴⁷Iurní bédchini gue'lë; lë'ë barcu ziazú guërudë nisë ru'bë. Bëa'në më lu guiu'u tubsë më. ⁴⁸Guná më lu barcu; hia ra shini gusë'dë më adë bé'nëdi'i rai' gan guësë rai' barcu purquë mbë ze'dë al contrari. Nalë bédzaguë rai'. Hia ze'dë grëgue'lë; lë'ë Jesús ze'dë zu më lu nisë catë ziazú rai'. Guc ldu'u më niaguibëlú më lu barcu. ⁴⁹Guná rai' lu më; ziazú më lu nisë. Iurní bë'në rai' llgabë náhi' tubi fantasmë. Gurushtiá rai' por galërdzëbë.

⁵⁰Guná rai' lu më; nalë bédzëbë rai' perë lueguë Jesús guni'i lu rai':

—Adë rdzëbëdi'i të. Na ndë'ë; gulë gapë valurë.

⁵¹Iurní be'pi më la'ni barcu nu lueguë gulezë mbë dushë. Nalë bédzëguë' ldu'u ra shini gusë'dë më. ⁵²Aunquë guná rai' bédë'ë më guetështildi gau ga'i mili nguui, adë guasëdi'i rai' chu na më tantë naguëdchi ldu'u rai'.

Bëneac Jesús ra mënë shtë Genesaret

(Mt. 14.34-36)

⁵³Gudëdë rai' stubi ladë nisë ru'bë. Bédchini rai' regiuni nalë Genesaret. Bëquëdú rai' barcu rua' nisë. ⁵⁴Bëru'u rai' la'ni barcu; lueguë ra mënë bënguë bë'a rall lë'ë më. ⁵⁵Bëllu'në ra mënë grë ladë të tsaglli'i rall narac lluu'u lu Jesús. Nua'a rall ra fërmë lu daa' ancälë bini rall nanú më. ⁵⁶Cualquier guë'dchi u ciudá u lachi catë guaté Jesús, ndë rguishi ra mënë ra narac lluu'u catë nezë tédë më. Bë'në rall ruëguë lu më parë guëdë'ë më permisi guëna'zi rall rua' shabë më. Grë ra naguna'zi shabë më bëac rall.

Lo quë narshi'ni ldu'u nguui

(Mt. 15.1-20)

7 Bédchini bëldá fariseo lu Jesús nu mësë narlua'a lëy, bédchini rall lu më. Na rall më Jerusalén. ²Guná rall lu shini gusë'dë më; gudáu rai' guetështildi sin quë adë bé'nëdi'i rai' cumplir ziquë na custumbrë; adë gudfídi'i rai' guia'a rai' ziquë custumbrë religiosë shtë ra fariseo. Iurní bë'në rall juzguë ra shini gusë'dë më. ³Ra fariseo nu grë ra mënë israelitë, adë ráudi'i rall sin quë adë rié'tidi'i guia'a rall zihani vultë. Ziagla'guë rall con ra custumbrë shtë ra mëgulë. ⁴Iurë rëabrí rall lu llguëa' antsë gau rall, razë rall bien ziquë custumbrë religiosë. Zihani custumbrë napë rall, cusë ziquë rguibi rall vasë nu mbluri nu ra bandëjë,

nu zac hashtë ra camë rguibi rall. ⁵Ra fariseo nu ra mësë guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Pëzielú shini gusé'dël adë rúnedi'i rall cumplir custumbrë shtë ra shtadë guélú hia'a sino rau rall guetështildi sin què adë rié'tidi'i guia'a rall?

⁶Jesús guni'i:

—Na të falsë. Guldí Isaías el què nabi-adi'dzë shti'dzë Dios; guni'i' shcuendë të lla na të. Bëqué'ei' shti'dzë Dios narni'i: Ra mënë rë' rac shtu'u rall na nadë más con rua' rall,

perë ldu'u rall nalé zitu zuga'a parë na. ⁷Adë rlluí'idi'i ra cusë narunë rall iurë quëhunë rall adorar na.

Enseñansë shtë rall nadë más nahin tubi mandadë shtë nguiiu.

⁸Rlua'a tëchi të lu mandamientë shtë Dios parë gunë të cumplir ra custumbrë shtë të, ziquë rguibi të vasë nu ra mbluri nu zihani cusë más quëhunë të cumplir.

⁹Nu guni'i më lu rall:

—Quëgsigué të; rsa'në të mandamientë tubi ladë; más canalde të tëchi custumbrë shtë të ¹⁰purquë Moisés bëqué'è: “Gápël rëspëti lu shtádël nu lu shní'al”. Tambiën bëqué'è Moisés: “El què nargué guëc shtádi' u shní'ai' napë quë quini mënë nguiiu ni”, ¹¹perë lë'è të rni'i të: “Si talë tubi nguiiu guépill lu shtádi': Grë dumí narunë tucarë guënehia cá'al, na corbán, nahin sulë parë Dios”. ¹²Si talë guëni'i nguiiu zni, iurní rni'i të rquí'nidi'i guëdë'ë nguiiu dumí ca'a shtádi'. ¹³Pues zni cagni'i të lasáquedi'i shti'dzë Dios. Más ziagla'guë të tëchi ra custumbrë, nu rlua'a të custumbrë ni lu ra shini gusé'dë të. Zihani cusë igual runë të.

¹⁴Stubi vultë guna'bë Jesús ra mënë zihani nu guni'i më:

—Gulë bëqué diaguë nu gulë guasé nacagnia'a lu të. ¹⁵Lo què nagáu nguiiu, adë rshí'nidi'i ldu'u nguiiu perë ra didzabë narru'u rua'll, sí, ni rshi'ni ldú'ull.

[¹⁶Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëqué diaguë grë lo què narnia'a lu të.]

¹⁷Iurní bëru'u më ladi ra mënë; guaté më lidchi më. Guna'bë di'dzë ra shini gusé'dë më pë runë cuntienë comparaciuni rë'. ¹⁸Guni'i më:

—¿Pëllë nu lë'è të adë riasédi'i të shti'dza? ¿Pëllë adë rac bè'a të naráu nguiiu adë rúnedi'i manchë ldú'ull? ¹⁹purquë adë riutédi'i naráu nguiiu la'ni ldú'ull sino riutëhin la'ni shpúchill; despuësë rru'u'in.

Manërë ni guni'i më grë naráu mënë naza'quin; adë rúnedi'in manchë ldu'u nguiiu. ²⁰Nu guni'i më:

—Lo què narru'u la'ni rua' mieti, ni ze'dë de la'ni ldu'u nguiiu. Ni sí, canihunin manchë ldu'u nguiiu. ²¹La'ni ldu'u nguiiu rru'u grétë' cusë mal: mal llgabë, rquénú nguiiu tsel'è mënë, napë nguiiu zihani na'a nu ra na'a napë zihani nguiiu. ²²Rbaa'në rall pë shtë mënë; rguini rall sa'll; rzebi ldu'u rall pë shtë mënë; runë rall mal cuntrë sa' rall; rsigué rall sa'll; mal vidë nabani rall; nambidi rall; napë rall vici; runë nadchini rall; cusë nadë rlluí'idi'i runë rall. ²³Grë ra cusë ni rru'u didzë la'ni ldu'u nguiiu nu por ni napë nguiiu duldë delantë lu Dios.

Tubi na'a më zitu nagualdí ldu'i Jesús

(Mt. 15.21-28)

²⁴Bëru'u më lugar ni; gua më regiuni shtë Tiro nu Sidón. Guaté më tubi hi-u'u; guc shtú'udi'i më gac bè'a mënë catë nanú më perë grétë' mënë guc bè'a rall catë nanúhi'. ²⁵Lueguë bini tubi na'a catë nanú Jesús. Na'a ni shtsá'pëll napë tubi mëdzabë fier la'ni ldú'ull. Bëdchini na'a lu Jesús; bëzull'bill lu më. ²⁶Na'a ni na mënë sirofenicia; dizé shtëll na griego. Bë'nëll ruëguë lu Jesús guëgú më mëdzabë la'ni ldu'u shtsá'pëll. ²⁷Perë Jesús guni'i lu na'a:

—Napë quë gau ra shini mieti hashtë guielë rall purquë nádi'i bien guëdchisul

guetështildi shtë ra shini mënë parë gau ra mbécu'në.

²⁸ Guni'i na'a:

—Nia Dadë, perë ra mbécu'në nananú guëa' mellë, rau ma pedasë narru'u hia'ldë rua' llguë'në.

²⁹ Guni'i më iurní:

—Bien guní'il. Bëagzé lídchil; hia lë'ë mëdzabë bërú'ull la'ni ldu'u shtsá'pël.

³⁰ Zia'a na'a; bédchíni' lídchi'; bédzéli' shtsá'pi' naga'a lu camë. Bëáqui'; hia adë nídi'i mëdzabë la'ni ldú'i'.

Bënëac Jesús tubi gu'pë cue'të

³¹ Bëru'u më regiuni shtë Tiro nu gudëdë më lugar nalë Decápolis; bédchini më guë'dchi Sidón naná rua' nisëdu'u. ³² Be'dënú mënë tubi naná gu'pë nu nati'ngu ruadí'dzëll. Runë mënë ruëguë lu më guëdchi'bë më guia'a më guëc nguii ni të guëaquëll. ³³ Bia'a Jesús lé'ëll tubi ladë. Bëzë'ë më shcuënë më la'ni díaguëll. Bëtia'a më du'pë shënë më lu ldúdzëll. ³⁴ Iurní guná më lu gube'e; bëca'a ldu'u më nu guní'i':

—Efata. (Ndë'ë runë cuntienë dizë shtë më, guëac díaguëll.)

³⁵ Lueguë bëlla'lë díaguë nguii ni, nu bëac ldúdzëll. Guzublú ruadí'dzëll bien. ³⁶ Jesús gunibë'a ra mënë adë chu lu guadí'dzë rall lo quë nabë'ni' perë por más guni'i më, más bërë'tsë dí'dzë nabë'në më. ³⁷ Nalë guasé ldu'u mënë; rni'i rall:

—Grë narunë Jesús na bien. Ra cue'të rini rall nu ra gu'pë ruadí'dzë rall.

Bëdë'ë Jesús nagáu tapë mili nguii

(Mt. 15.32-39)

8 Guc tubi dzë zihani mënë bédëá lu më, nu nápëdi'i rall nagáu rall. Jesús guna'bë ra shini gusë'dë më; guni'i më:

²—Nalë rga'a ldua'a ra mënë rë' purquë hia guc tsunë dzë ze'dë naldë rall na nu nápëdi'i rall nagáu rall. ³ Si talë guëshe'lda lë'ë rall lidchi rall sin adë

gáudi'i rall, sca'a mbee'zë rall lu nezë. Bëldá rall zitu ze'dë rall.

⁴ Ra shini gusë'dë më bëquebi:

—¿Ca guiá ca'a hia'a guetështildi gau rall? Ni tubi mënë quërdëdi'i ndë'ë.

⁵ Jesús guna'bë dí'dzë:

—¿Bëldá guetështildi napë të?

Guni'i rai':

—Gadchi.

⁶ Iurní Jesús gunibë'a subë mënë zihani lu guiu'u. Guna'zi më guëzá guetështildi. Bëdë'ë më graci lu Dios; lueguë bëshullë më guetështildi; bédë'ë më cua'a ra shini gusë'dë më të qui'dzë raihin parë gau ra mënë. ⁷ Nu nua'a rai' bëldá mbeldë. Jesús bédë'ë graci; guni'i më lu shini gusë'dë më të qui'dzë rai' mbeldë lu ra mënë. ⁸ Grëtë' mënë gudáu rall hashtë catë lu bielë rall. Iurní bëtëá rai' gadchi tēpë pedasë nabë'në subrë. ⁹ Grë ra nagudáu na ra ziquë tapë mili nguii. ¹⁰ Iurní bē'në Jesús despedir ra mënë; be'pi më la'ni barcu con ra shini gusë'dë më të zia'a rai' regiuni nalë Dalmanuta.

Ra fariseo guna'bë rall gunë më tubi milagrë

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹ Bédchini ra fariseo lu Jesús. Guzublú rchupë dí'dzë rall. Bëtë'dë rall tubi prëbë lë'ë më, nihunë më tubi milagrë lu rall. ¹² Bëca'a ldu'u më nu guni'i më:

—¿Pëzielú rac shtu'u të guëná të tubi milagrë? Guldía rnia'a lu të; gúnëdia'a ni tubi milagrë delantë lu të.

¹³ Iurní bësëa'në më lë'ë ra mënë të güe'pi më stubi vultë la'ni barcu. Zia'a më stubi ladë rua' nisë ru'bë.

Ldai' shtë fariseo

(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ra shini gusë'dë më nua'a tubsë guetështildi la'ni barcu purquë bëa'ldë

ldu'u rai' niua'a rai' nagáu rai'. ¹⁵ Jesús guni'i lu rai':

—Gulë gupë cuidadë levadurë shtë ra fariseo nu levadurë shtë Herodes.

¹⁶ Iurní guzublú guni'i rai' lu sa' rai':

—Aquë. Adë chu nuá'adi'i guetështildi, por ni rni'i më zndë'ë.

¹⁷ Jesús guc bè'a la'ni ldú'i' lo quë nabë'në rai' llgabë. Guni'i më:

—¿Pëzielú rni'i lu sa' të nuá'adi'i të guetështildi? ¿Pë adë riasédi'i të? ¿Pë adë rdé'ëdi'i të cuendë? ¿Pë naguëdchi ldu'u të? ¹⁸ ¿Pë adë nápëdi'i të slu të parë guëná të? ¿Pë adë rini të? ¿Pë adë rëagná ldu'u të milagrë nabëna? ¹⁹ Dzë na bëshulla guetështildi parë gudáu ga'i mili nguii, ¿bëldá tēpē pedasë bētēá tē?

Bëquebi rai':

—Chi'bë chupë tēpē.

²⁰ —Nu iurë bëshulla gadchi guetështildi parë tapë mili nguii, ¿bëldá tēpē pedasë bētēá tē?

Guni'i rai':

—Gadchi tēpē.

²¹ Guni'i më lu rai':

—¿Pë la'di guëd'ëdi'i të cuendë chu nahia?

Jesús bënëáqui' tubi ciegu më Betsaida

²² Iurní bēdchini rai' guë'dchi Betsaida. Be'dënú ra mēnē tubi ciegu lu më. Bē'nē rall ruëguë guëdchi'bē më guia'a më guëc ciegu të guëáquëll. ²³ Guna'zi më guia'a ciegu; guanú më lé'ëll fuërë shtë guë'dchi. Bëtia'a më du'pë shēnē më rua' slull; bēdchi'bē më guia'a më guëquëll nu guna'bē di'dzë më:

—¿Gu rnal du'pë?

²⁴ Lē'ë ciegu guná guia'a; répill lu më:

—Rnahia lu ra mēnē cumë ziquë ra hi-aguë; ziazú rahin.

²⁵ Iurní bēdchi'bē Jesús guiá'ai' rua' slu ciegu stubi. Bēldisē më lull guia'a. Lueguë béac slull; be'rquë rnal zitu.

²⁶ Iurní Jesús bēshe'ldē lé'ëll; ziagzëll lídchill. Guni'i më:

—Adë tsutël guë'dchi nu adë chu lu guadí'dzëdi'il lo quë nabëna.

Pedro bëquebi Jesús na el quë nagudili Dios

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

²⁷ Jesús nu ra shini gusë'dë më gua rai' parë regiuni nalë Cesarea Filipo. Iurë ziazú më nezë, guna'bē di'dzë më lu rai':

—¿Chu rni'i mēnē nahia?

²⁸ Bëquebi rai':

—Nanú mēnē narni'i nal Juan Bautista. Stúbill rni'i nal Elías. Sëbëldá mēnē rni'i nal tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

²⁹ Repi Jesús lu rai':

—Lē'ë të ¿chu rni'i të nahia?

Pedro guni'i:

—Nal Cristo, el quë nagudili Dios parë guëñibé'al.

³⁰ Iurní gunibë'a më adë chu lu guadí'dzëdi'i rai' na më Cristo.

Guni'i Jesús lu shini gusë'dëi' gátí'

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹ Iurní guzublú rlua'a Jesús lē'ë ra shini gusë'dëi' de quë nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gúni' sufrir demasi-adë. Guni'i më ra mëgulë namibë'a nu ra bëshuzi namás lasac con ra mēsë narlua'a lëy, gunë rall desprëci lē'ë më. Guni'i më quini rall lē'ë më perë despuësë de tsunë dzë, tsashtë më ladi ra tēgulë.

³² Clarë guni'i më di'dzë ni. Iurní Pedro bia'a lē'ë Jesús tubi ladë nu guzublú gudildi Pedro lē'ë më. ³³ Jesús bēdchigré lu më; guná më lu shini gusë'dë më. Gudildi më lē'ë Pedro; fuertë guni'i më:

—Guabsú lua, Satanás. Adë rúnëdi'il llgabë ziquë Dios sino ziquë mēnē shtë guë'dchiliu.

³⁴ Iurní guna'bē Jesús ra shini gusë'dë më nu ra mēnē zihani; guni'i më lu rall:

—Si talë nanú mënë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi deseo shténëll. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na; nu guidë náldëll na. ³⁵El quë nadë rac shtú'udi'i gati por na, zátill. Perë el quë naguëniti vidë shténi' por na nu por diza'quë, guëbánill parë siemprë; gac salvárëll. ³⁶Adë pë rlluí'idi'i gunë nguui gan grétë' cusë lu guédchiliu nu despuësë guëntill vidë shténëll, adë nídi'i fin parë lé'ëll. ³⁷¿Pë ofrendë guédë'ë nguui lu Dios parë gac salvárëll? ³⁸Ra mënë bësa'në rall shnezë Dios nu napë rall zihani duldë. Cualquier de lë'ë nguui si talë rtu lull de na; si talë rtu lull de diza'quë delantë sa'll, iurní guëtú lua de lë'ë nguui ni iurë gueldë guëdchinia de gube'e. Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu; guëdchinia con ra ianglë shtë gube'e. Guëdchinia con pudërë nu llni shtë Dios.

9 También guni'i më:

—Guldía, nabani bëldá mënë ndë'ë; adë gátidi'i rall hashtë guená rall de quë cagnibë'a Dios la'ni ldu'u mënë, de quë hia rnibë'a më con pudërë.

Jesús gac cambi delantë lu rai'

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

²Gudëdë shu'pë dzë; Jesús bia'a Pedro nu Jacobo nu Juan; ziazú rai' tubi dani ru'bë. Iurní Jesús gac cambi delantë lu ra shini gusë'dë më. ³Shabë më gac cambi hashtë rabëni'i tantë naquichin ziquë ni tubi biashtildi adë gúnëdi'i gan guësëquichin. ⁴Bëlua'alú Elías nu Moisés lu rai'. Guná rai' quëadi'dzë Jesús con Elías nu Moisés. ⁵Iurní Pedro guni'i:

—Mësë, nabënë dzu hia'a ndë'ë. ¿Pë zëdëntsa'u na'a tsunë ranchi ndë'ë? tubin parë lé'ël guëquërdël, stubin parë Moisés, stubin parë Elías.

⁶Perë rac bé'adi'i Pedro pë guní'i tantë bëdzëbë ra shini gusë'dë më. ⁷Iurní bédchini tubi shcahi nabësë'au

grë rai', nu bini rai' tubi bë naguni'i la'ni shcahi:

—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a; gulë bëquë diaguë shtí'dzi'.

⁸Iurní guná ra shini gusë'dë më grë ladë; ni tubi chu lu guná rai'; sulë Jesús zuga'a.

⁹Bietë rai' lu dani. Gunibë'a më ni tubi chu lu guepi rai' naguná rai' lu dani hashtë iurë lë'ë nguui nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu tsashtëhi' ladi ra tëgulë. ¹⁰Adë chu lu biadí'dzëdi'i rai' lo quë guná rai' guëc dani perë guna'bë di'dzë lu sa' rai' pë runë cuntienë shti'dzë më de quë tsashtëhi' ladi ra tëgulë. ¹¹Iurní guna'bë di'dzë rai' lu më:

—¿Pëzielú rni'i ra mësë shtë lëy de quë Elías napë quë guídi' primërë?

¹²Bëquebi më:

—Verdá nahin. Hia bidë Elías të parë gunë zá'qui' grétë' ra cusë. Perë ¿pë rni'i ra Sagradas Escrituras cerquë shcuendë nguui nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu? Pues rni'i rahin de quë gúni' sufrir; sac zíhi'; nu gunë mënë desprëci lé'i'.

¹³Guná, hia bidë Elías nu bë'në ra mënë lo quë naguc shtu'u rall. Lo quë naná es-critë de lé'i' hia gac cumplir.

Jesús bënëac tubi llguë'në

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴Bëagrí rai' catë zubë los de más shini gusë'dë më. Guná rai' zihani mënë alrededurë shtë rai'. Ra mësë narlua'a lëy gudildi di'dzë rall con lë'ë rai'. ¹⁵Iurë guná ra mënë lu Jesús, guasé ldu'u rall; be'dë guëllu'në rall lu më parë gunë rall saludar lë'ë më. ¹⁶Iurní guna'bë di'dzë Jesús lu rall:

—¿Pëllë quëadi'dzë të nga'li? ¿Pëzielú gudildi di'dzë të?

¹⁷Iurní tubi nguui bëru'u ladi grë mënë; guní'ill:

—Mësë, zeldënúa llga'na lul. Nápëll tubi mëdzabë la'ni ldú'ull. Nall gu'pë, bë'në mëdzabë. ¹⁸Ancalë rna'zi mëdz-

abë lë'ë llguë'në, rru'ldë mëdzabë lë'ëll lu guiu'u. Rru'u bëchini rua'll nu rchushí lai'll. Zni másru'u rbá'cull. Ze'dënúa lë'ëll lu shini gusë'dël perë adë bé'nëdi'i rall gan nëac llguë'në.

¹⁹ Repi më iurní:

—Lë'ë të nalé naguëdchi ldu'u të. ¿Hashtë guc guëbezënúa lë'ë të, të parë tsaldí ldu'u të shti'dza? ¿Blac tiempë guëquërdëdnúa lë'ë të, të parë tsaldí ldu'u të? Gude'enu' shínil lua.

²⁰ Iurë be'dë guënú shtadë llguë'në lë'ë llguë'në lu Jesús, guná mëdzabë gu'pë lu Jesús. Bëru'ldë mëdzabë ngulë'në lu guiu'u. Bëchi'chi llguë'në nu gu'të gudu'bi llguë'në lu guiu'u; bëru'u bëchini rua'll. ²¹ Jesús guna'bë dí'dzi' lu shtadë llguë'në:

—¿Blac tiempë rac ll'u llguë'në?

Bëquebi shtadë llguë'në:

—Dizdë nabí'chill. ²² Zihani vultë bëtia'a mëdzabë lë'ëll lu gui'i u lu nisë të gati llguë'në. Si talë záquël gunëáquël lë'ëll zudu'pë, bë'në favurë; bëga'a ldú'ul lë'ë na'a.

²³ Guni'i Jesús lu shtadë llguë'në:

—¿Pëzielú rní'il lua zni'i? Si talë tsaldí ldú'ul Dios, lë'ë më gunë më grëtë' cusë parë lë'ël.

²⁴ Lueguë shtadë llguë'në guni'i fuertë:

—Rialdí ldua'a parë bë'në compa'ni na të tsaldí ldua'a más.

²⁵ Jesús guná nalé zihani më'në bédëá hashtë rdia'a lu sa' rall. Iurní fuertë guni'i më guëc mëdzabë:

—Lë'ël mëdzabë naná gu'pë nu cue'të, rnibé'ahia lë'ël; bëru'u de llguë'në rë' nu adë guëabrídi'i tsutël la'ni ldú'ull jamás.

²⁶ Iurní lë'ë mëdzabë gurushtíá nu bërú'ldëll lë'ë llguë'në lu guiu'u nu bësésëll lë'ë llguë'në. Bëru'u mëdzabë; bëa'në llguë'në ziquë naguti. Zihani më'në guni'i hia guti llguë'në. ²⁷ Perë Jesús guna'zi guiá'all parë bëldisë më lë'ëll. Guasuldill.

²⁸ Iurní guatë Jesús tubi hiu'u nu ra shini gusë'dë më guatë rai'. Guna'bë di'dzë rai' lu Jesús:

—¿Pëzielú adë bé'nëdi'i na'a gan ni-agú na'a mëdzabë fier la'ni llguë'në?

²⁹ Repi Jesús:

—Sulë si talë rialdí ldu'u të de verdá nu gunë të ayunë, iurní gapë të pudërë parë guëgú të mëdzabë ziquë mëdzabë rë'.

Stubi vultë guni'i Jesús gati'

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Bëru'u rai' lugar ni; gudëdë më nezë Galilea. Adë guc shtu'u më ni tubi chu gac bë'a ca zia'a rai' ³¹ purquë quëglua'a më ra shini gusë'dë më. Guni'i më lu rai':

—Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Gac entregara lu guia'a më'në të quini rall na perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tégulë.

³² Adë guasëdi'i rai' shti'dzë më. Bëdzëbë rai' niana'bë di'dzë rai' lu Jesús pë runë cuntienë lo quë naguni'i më.

¿Chu namás lasac?

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Iurní bédchini rai' guë'dchi Capernaum. Iurë nanú rai' la'ni hiu'u, guna'bë di'dzë më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pë cagni'i lu sa' të nga'li iurë ze'dë zu të nezë?

³⁴ Bëac dchi rai' purquë bëchupë di'dzë rai' chu namás më lasac entrë lë'ë rai'.

³⁵ Iurní guzubë më; guna'bë më ra chi'bë chupë shini gusë'dë më; guni'i më:

—Si talë tubi të rac shtú'ul gáquël më más lasac lu sa'l, napë quë gáquël lúltimë de grë të nu napë quë gúnë sirvë los de más sa'l.

³⁶ Iurní guna'bë më tubi llguë'në; bëzú më llguë'në guëláu ladi ra shini gusë'dë më. Gudëdchi më lë'ë llguë'në nu guni'i më lu rai':

³⁷ —El quë naquëhapë tubi llguë'në ziquë ndë'ë purquë më'në ni rac shtú'ull

na, también quèhúnèll recibir na. El què naquèhunè recibir na, también quèhúnèll recibir el què nabèshe'ldè na.

**El què nadè rní'idi'i cuntrè lè'è
hia'a nall favurè de lè'è hia'a**

(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

³⁸ Iurní Juan guni'i lu Jesús:

—Mèsè, guná na'a tubi nguiu; rgull mèdzabè la'ni ldu'u mènè iurè rní'll lèl, perè lè'è na'a bédè'nè na'a prohibè tsaglá'guèdi'i gull mèdzabè purquè adè rzènúdi'll lè'è hia'a.

³⁹ Jesús guni'i:

—Adè chu guécadi'i lè'èll purquè el què naquèhunè milagrè por pudèrè shtëna, adè nádi'll capaz guèni'll cuntrè na. ⁴⁰ El què nadè rní'idi'i cuntrè lè'è hia'a, nall favurè de lè'è hia'a. ⁴¹ Cualquier mènè naguène'e tubi vasè nisè gu tè, rné'ell nisè ni purquè na tè shmèna, segurè guèdè'è Dios premi ca'a nguiu ni.

**Gulè gupè cuidadè
tè gúnèdi'i tè duldè**

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴² Iurní repi mè:

—Cagnia'a shcuendè tubi mè humildè naná rialdí ldu'i na. El què narlua'a tubi mè humildè mal nezè tè gúnèll duldè, mejurè galdè nguiu ni tubi guichi ru'bè iénill; tsagrú'ldèll lè'èll la'ni nisèdu'u. ⁴³ Si talè guiá'al rac shtu'u guèldaguè lè'èll lu duldè, bèchuguè guiá'al. Mejurè guèdchínil con tubsè guiá'al catè nápèl vidè sin fin què guèdubi cuerpè tsal gabildi. Ndè nunquè réaldèdi'i be'lè. [⁴⁴ nu mbiziuguè adè rá-tidi'i; nunquè adè réaldèdi'i gui'i.] ⁴⁵ Si talè guèa'l rac shtu'u guèldaguè lè'èll lu duldè, bèchuguè guèa'l. Mejurè guèdchínil tubsè guèa'l catè nápèl vidè sin fin què guèdubi cuerpè guziá'al gabildi catè nunquè réaldèdi'i be'lè [⁴⁶ nu rá-

tidi'i mbiziuguè nu adè réaldèdi'i gui'i.] ⁴⁷ Si talè slul rac shtu'u guèldaguè lè'èll lu duldè, gulú slul. Mejurè tsutèl catè rnibè'a Dios tubsè slul, no sea tsal gabildi con guèrupè slul. ⁴⁸ Ndè ra mbiziuguè rá-tidi'i nu nunquè réaldèdi'i be'lè.

⁴⁹ Grè mieti napè què gac purificar rai' con be'lè. [Guètia'a mènè du'pè zedè guèc ma nadchi'bè lu bècu'guè.] ⁵⁰ Nabènè na zedè perè si talè nápèdi'i zedè sabor, ¿lla gunè nguiu tè guèabrí savor shtë zedè? Gulè gapè zedè shtë galnadu'u nu gulè gac mè pacènci delantè lu sa' tè.

Jesús bèlua'a shcuendè divurci

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

10 Bèru'u mè Capernaum; bédchini mè regiuni shtë Judea hashtë tubi lugar nanaqué nezè guia'a guè'gu Jordán. Zihani mènè bédèa lu mè; bèlua'a mè lè'è rall ziquè siembrè. ² Bidè guèbi'guè ra fariseo lu mè; caguili rall mudè guèdchi'bè rall demandè cuntrè lè'è mè. Guna'bè di'dzè rall lu mè si talè nanú permisi según lèy guèsa'nè nguiu tse'lè nguiu. ³ Bèquebi mè:

—¿Pè bèquè'è Moisés la'ni librè shtë Dios?

⁴ Guni'i rall:

—Moisés bédè'è permisi guèsa'nè nguiu tse'lè nguiu, sulè napè què guèdè'è nguiu tubi guichi shtë divurci.

⁵ Iurní guni'i mè:

—Purquè nalé naguèdchi ldu'u tè, por ni bèquè'è Moisés mandamientè rè' ⁶ perè dizdè guzublú guédchiliu, iurè bènsta'u mè grètè' ra cusè, “Bè'nè Dios formar lè'è nguiu nu lè'è na'a”. ⁷ Por ni guèru'u nguiu lidchi shtádèll con shní'all nu guèbaninú nguiu tsé'lèll. ⁸ Hia guèrupè rall gac rall tubsè; nádi'i rall chupè sino tubsè. ⁹ Por ni, lo què nabè'nè Dios unir, adè chu guèldèdi'i lè'è rall.

¹⁰Iurë nanú Jesús la'ni hiu'u, ra shini gusè'dë më guna'bë dí'dzë rai' lu më pë runë cuntienë dí'dzë rë'. ¹¹Guni'i më:

—El quë naguësá'në tsé'li' nu guët-sé'all stubi vultë, rúnëll duldë lu primërë tsé'lëll; ni na adulteri. ¹²Nu si talë tubi na'a guësá'nëll tsé'li' të parë guët-sé'all stubi vultë, rúnëll duldë adulteri.

Jesús bè'në ldai' ra llguë'në

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³Iurní guanú mënë zihani ra llguë'në parë guëdchi'bë guia'a më guëc rai'. Ra shini gusè'dë më gudildi rai' naganú ra llguë'në. ¹⁴Iurë guná më lla bè'në ra shini gusè'dë më, bældë më; guni'i më:

—Gulë bédë'ë sí, guidë ra llguë'në lua. Adë guécádi'i të lu ra ni'i, purquë ra mënë naná ziquë ra llguë'në tsuté rall catë rribë'a Dios ziquë Rëy. ¹⁵Guldía, sulë el quë naganë recibir Dios ziquë Rëy të guënbë'a më lé'ëll ziquë tubi llguë'në, sulë nguiú ni guébánill catë na më rëy.

¹⁶Iurní gudëdchi më ra llguë'në. Bëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu bè'në ldai' më lë'ë rall.

Tubi sultërë ricu

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷Iurë zia gla'guë Jesús nezë, bidë guëllu'në tubi nguiú lu më. Bëzullíbill lu më nu guna'bë dí'dzëll:

—Mësë za'quë, ¿lla guna parë gapa vidë sin fin? gac salvara.

¹⁸Guni'i më:

—¿Pëzielú rní'il lua naza'ca? purquë ni tubi adë chu naza'quë, sulë Dios. ¹⁹Nanëll ra mandamientë: “Adë rguínidi'il sa'l; adë rquënúdi'il tse'lë sa'l; adë cuánëdi'il pë shtë mënë; adë guadí'dzëdi'il bishi; adë guësiguëdi'il mënë, nu bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádëll nu shní'al”.

²⁰Nguiú ni guni'i:

—Mësë, bëna cumplir grë ra mandamientë rë' dí'dzë nabi'cha,

²¹Jesús guná lull; nalé gac shtu'u më lé'ëll. Guni'i më:

—Tubi cusë runë faltë; bëtuu' grë cusë nanápël; bédë'ë dumí ca'a ra prubi; iurní gápël tesurë lu gube'e. Nu gude'e naldë na; bè'në renunci propi deseó shtënëll të guëlua'a nadispuestë sac zil por na.

²²Iurë bini nguiú ni dí'dzë shtë më, riá ldú'ull; zëagzëll tristë purquë nápëll tubi shtaci ru'bë.

²³Guná më lu ra nazuga'a alreduerë lë'ë më; repi më lu ra shini gusè'dë më:

—Nalé naganë tubi nanapë zihani dumí gúnëll recibir Dios ziquë Rëy.

²⁴Ra shini gusè'dë më bédzëguë' ldu'u rai' por dí'dzë shtë më. Jesús guni'i lu rai':

—Lë'ë të ziquë llguë'në, blac naganë gunë ra ricu recibir Dios ziquë Rëy, ra nguiú narunë confiar dumí. ²⁵Más sencigi tsuté tubi camellë ichi iagullë quë tubi ricu tsutéll catë rribë'a Dios.

²⁶Iurní más guasé ldu'u rai'; guni'i lu sa' rai':

—¿Chúllëti'i gac salvar? ¿Chull gapë vidë sin fin?

²⁷Jesús guná lu grë rai'; guni'i më:

—Adë gúnëdi'i nguiú gan gunë salvar lé'i' perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁸Iurní Pedro guni'i lu më:

—Guná, lë'ë na'a bësa'në na'a grëtë' cusë parë ze'dë naldë na'a lé'ëll.

²⁹Guni'i Jesús:

—Guldía, el quë nabësa'në lídchi', béchi', záni', shtádi' u shní'ai', u tsé'li', u shíni', u guiú'u lachi shténi'; guësánëll ra cusë ni purquë rac shtú'ull diza'quë shtëna, níétiquë guënítidí'ill. ³⁰Gúnëll recibir zihani cusë más iurne' hashtë tubi gahiú'a vultë más lídchi', béchi', záni', shní'ai', shíni', shláchi'. Nu gunë mënë cuntrë nguiú ni perë despuësë guébánill lu gube'e tubi vidë sin fin. ³¹Zihani

mënë nalasac iurne' delantë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni; nu zihani naná lúltimë iurne', gac rall mëné namás lasac lu Dios.

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti'

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³²Nianá ziazú rai' nezë Jerusalén, ziazú më delantë lu ra shini gusë'dë më. Nalë guasé ldu'u rai' nu ra nacanaldë tëchi më, bëdzëbë rall. Iurní lë'ë më bi-a'a lë'ë ra shini gusë'dë më tubi cu'; guzubelú guni'i më lu rai' ra cusë naganunéu mëné lë'i'. ³³Guni'i më:

—Zia hia'a Jerusalén catë gunë ra mëné cuntrë na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu. Ndë gac entregara guia'a ra jëfë shtë ra bëshuzi nu lu ra mësë shtë lëy. Gunë rall condenar na lu galguti. Gunë rall intriegu na lu guia'a mëné de stubi naciuni. ³⁴Gunë rall burnë de na; guëchi'bë shënë rall lua nu guëquë'ë hi-aguë rall na nu quini rall na, perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tégulë.

Guna'bë Jacobo nu Juan tubi favurë

(Mt. 20.20-28)

³⁵Iurní Juan nu Jacobo, shini Zebe-deo, bëdchini rai' lu Jesús. Guni'i rai':

—Mësë, rac shtu'u na'a gúnël tubi favurë naguëna'bë na'a lul.

³⁶Guni'i më lu rai':

—¿Pë rac shtu'u të guna?

³⁷Guni'i rai':

—Rac shtu'u na'a guënë'el permisi iurë guënbé'al ziquë Rëy, subënú na'a lë'tël, tubi de lë'ë na'a ladë ldi, stubi de lë'ë na'a ladë rubësë.

³⁸Iurní guni'i Jesús lu rai':

—Adë guënëdi'i të lo quë narna'bë të lua. Gulë guni'i lua, ¿zëzac zi të ziquë na? ¿Zac tëdë të cusë durë natëda?

³⁹Bëquebi rai':

—Zac na'a.

Jesús guni'i':

—Guldí të. Gunë të sufrir demasiadë ziquë guna sufrir. Gu të el mizmë vasë shtë sufrimientë ⁴⁰perë parë subë të cu-la'nia, tubi de lë'ë të ladë ldi, stubi ladë rubësë, adë rúnëdi'i tucarë guënehia sí subë të ndë. Dios bënë preparar lugar ni sulë parë ra narac shtu'u më subë rall ndë.

⁴¹Iurë bini chi'i shini gusë'dë më lo quë naguna'bë Jacobo nu Juan, bëldënú rai' Jacobo nu Juan. ⁴²Jesús guná'bëi' lë'ë rai', nu guni'i më:

—Lë'ë të nanë të ra jëfë shtë naciuni nanádi'i më israelitë, nalë rzac zi rall mëné nu rdchi'bë rall lëy naná dushë ⁴³perë adë gáquëdi'i zni entrë lë'ë të. Si talë rac shtú'ul gáquël më ru'bë lu sa'l, napë quë gúnël sirvë los de más sa'l. ⁴⁴Cualquier de lë'ë të si talë rac shtú'ul gáquël mayurë entrë grë ra sa'l, napë quë gáquël muzë shtë grë rai'. ⁴⁵Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu; zelda ziquë muzë shtë mëné. Zëldëdia'a parë gunë mëné sirvë lua. Guënehia vidë shtëna ziquë präci parë gac salvar zihani mëné.

Bënëac Jesús tubi ciegu nalë Bartimeo

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶Iurní bëdchini Jesús con ra shini gusë'dë më guë'dchi Jericó. Iurë hia na rai' parë guëru'u rai' guë'dchi, zianaldë cantidá mëné lë'ë rai'. Tubi ciegu nalë Bartimeo naná shini Timeo, zúbëll lu nezë. Cagná'bëll gu'në. ⁴⁷Bini Bartimeo ze'dë Jesús më Nazaret; iurní fuertë guni'ill:

—Jesús llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

⁴⁸Zihani mëné guni'i rall guëc Bartimeo të guëac dchill perë lë'ëll másru'u fuertë guni'ill:

—Llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

⁴⁹Iurní Jesús guzudchí; guni'i më:

—Gulë guagli'i ciegu rë'.

Guna'bë rai' lë'ë ciegu nu guni'i rai':

—Bëquitë ldu'ul. Guasuldí; cagna'bë Jesús lé'ël.

⁵⁰ Iurní bëru'ldë Bartimeo shabë guít-sëll nu bëchësëll. Guagllú'nëll lu më.

⁵¹ Jesús guni'i lull:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Bartimeo guni'i:

—Mësë, rac shtua'a guënahia ziquë antsë.

⁵² Jesús repi:

—Bëagzë, hia bëáquël purquë rialdí ldu'ul na.

Bëac nguiu ni nu guanáldëll lë'ë më.

Guaté Jesús Jerusalén ziquë Rëy

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

11 Iurní ziaqchini rai' guè'dchi Jerusalén guëlla' ra guè'dchi Betfagé nu Betania. Bëdchini rai' rua' dani shtë Olivos nanaqué frentë parë Jerusalén. Iurní Jesús bëshé'ldi' chupë shini gusë'dë më. ² Guni'i më:

—Gulë tsa guè'dchi nanaqué delantë. Nga'li guëdzëlë të tubi burrë; quëdú ma rua' nezë. Lë'ë burrë ni la'di chu quíbëdi'i tëchi ma. Gulë bësha'quë ma nu gulë te'enu ma ndë'ë. ³ Si talë guëna'bë di'dzë mënë pë gunë të burrë, gulë guni'i lull de quë lë'ë mësë shtënë të rquí'ni' lë'ë ma, nu lueguë guëshé'ldi' lë'ë ma.

⁴ Iurní zia'ra ra shini gusë'dë më; bëdi-a'guëllú rai' lë'ë ma naquëdú rua' nezë. Bësha'quë rai' lë'ë ma.

⁵ Bëldá mënë nazú nga'li guni'i rall:

—¿Pë quëhunë të? ¿Pëzielú bësha'quë të burrë rë'?

⁶ Repi rai' ziquë guni'i Jesús lu rai'. Iurní bësa'në mënë parë bia'a rai' burrë.

⁷ Bëdchini rai' lu Jesús, nu bëdchi'bë rai' shabë rai' tëchi burrë të gudchibë Jesús tëchi ma. ⁸ Zihani mënë gudishi shabë rall lu nezë catë ze'dë Jesús. Stubi shcua'a mënë bëldietë rall ndiaguë shtë hiaguë. Gudishi rallin lu nezë.

⁹ Iurní mënë naze'dë delantë nu ra naze'dë trasë nalé fuertë guni'i rall:

—Gunë më salvar. Benditë el quë naze'dë guëdchini por partë shtë më.

¹⁰ Bë'në ldai' Dios lë'ë Rëy naze'dë; súbëll lu trunë shtë David, shtadë guëllú hia'a. Llëru'bë na pudërë shtë Dios nacabezë gube'e. Gunë më salvar.

¹¹ Guaté Jesús Jerusalén. Lueguë guaté më iádu'u ru'bë; guná më grë ladë, iurní bëru'u më; zia'a më Betania con ra shini gusë'dë më purquë hia guazde'.

Hiaguë nadë rgúdi'i nashi

(Mt. 21.18-19)

¹² Stubi dzë bëru'u rai' Betania. Iurë ziazú më nezë, bëldia'në më; guná më zitu tubi hiaguë bëlda'u nanapë ndiaguë.

¹³ Guagná më si talë naqué nashi lu hiaguë, gau më. Adë bëdzëlëdi'i më nashi; purë ndiaguë naqué lu hiaguë purquë nádi'i shtimpë nashi. ¹⁴ Iurní guni'i më lu hiaguë:

—Nunquë jamás adë chu gáudi'i nashi shtënëll.

Bini ra shini gusë'dë më lo quë nagnu-ni'i më lu hiaguë.

Bësëllu'në Jesús ra nacagtuu' la'ni iádu'u

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵ Bëdchini rai' Jerusalén. Guaté më la'ni iádu'u ru'bë. Guzubëllú bësëllu'në më ra naquëgtuu' nu ra naquëgzi'i la'ni iádu'u. Bërë'shë më mellë shtë ra nacagchili dumí. Bërë'shë më ra iagshili shtë ra nacagtuu' palumë. ¹⁶ Gunibë'a më ni tubi chu gua'a trashtë la'ni iádu'u.

¹⁷ Bëlu'a'a më ra mënë; guní'i:

—La'ni Sagradas Escrituras rni'i zndë'ë: “Íádu'u shtëna na parë gunë mieti orar lu Dios”; perë lë'ë të bë'në të cambi iádu'u ziquë cuevë shtë nguba'në.

¹⁸Ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mëse narlua'a lëy bini rall shti'dzë më. Bëdzëbë rall lë'ë më purquë grëtë' mëne guasé ldu'u rall enseñansë shtë më. Por ni gudili ra contrari shtë më mudë parë quini rall lë'ë më. ¹⁹Iurë bédchini gue'lë, Jesús con ra shini gusé'dëi' bëru'u rai' ciudá Jerusalén.

Gubidchi hiaguë bëlda'u

(Mt. 21.20-22)

²⁰Stubi dzë rsili gudëdë rai' catë zubë hiaguë bëlda'u. Guná rai' gubidchin hashtë shlu'chin. ²¹Iurní Pedro bëagná ldu'i shti'dzë më; guni'i Pedro:

—Mësë guná, lë'ë hiaguë naguludel lë'in gubidchi.

²²Guni'i më:

—Gulë tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios.

²³Guldía rnia'a lu të, cualquier nguii narni'i lu dani rë: “Guabsú ndë'ë nu tsal la'ni nisëdu'u”, si talë adë rzádi'i ldu'u nguii ni, si talë tsaldí ldú'ull, gunë më lo quë naguní'ill. ²⁴Por ni rnia'a lu të, grëtë' lo quë narná'bël lu Dios, gulë tsaldí ldu'u të gunë të recibirin, iurní guëne'e mëhin. ²⁵Iurë cagná'bël lu Dios, bë'në perdunë contrari shtë'nël, iurní Shtádël naquëbezë gube'e gúni' perdunë duldë shtë'nël. [²⁶En cambi si talë adë nédí'il gúnël perdunë sa'l, tam-puquë gunë Dios perdunë lë'ël.]

Pudërë nanapë Jesús

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷Bëagrí rai' Jerusalén stubi vueltë. Guaté më iádu'u ru'bë. Iurní bédchini ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mëse narlua'a lëy con ra më gushë shtë guë'dchi. Béd-chini rall lu Jesús. ²⁸Guna'bë di'dzë rall:

—¿Chu shtë permisi rúnël cusë rë'? ¿Chu bëshe'ldë lë'ël?

²⁹Jesús bëquebi:

—Nu na guëna'bë di'dza lu të. Gulë guni'i lua, iurní guënia'a lu të chu bëne'e permisi parë guna ra cusë. ³⁰¿Chu

bëshe'ldë Juan Bautista parë guëchu'bë nísí', Dios u mëne? Gulë guni'i chu bédë'ë permisi lë'i'.

³¹Guzublú guna'bë di'dzë lu sa' rall. Guni'i rall:

—Si talë guëni'i hia'a lu Jesús de quë Dios bëshe'ldë Juan, iurní guëna'bë di'dzë Jesús lu hia'a: “¿Pëzielú adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzi?” ³²Ni mudë guëni'i hia'a lu Jesús: “Ra mëne bëshe'ldë lë'ë Juan”.

Zni cagni'i rall purquë bëdzëbë rall ra mëne. Casi grë mëne gualdí ldu'u rall de quë Dios bëshe'ldë Juan të guëni'i shti'dzë më. ³³Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Rdë'di'i na'a cuendë chu bëshe'ldë lë'ë Juan.

Jesús guni'i lu rall:

—Nu na adë guëquëbidia'a lu të chu bëshe'ldë na parë runa ra cusë rë'.

Comparaciuni shtë muzë mal

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

12 Guzublú Jesús cagni'i më por comparaciuni; guni'i më:

—Tubi nguii bëcabní zihani hiaguë uvë nu bëntsá'ull tubi lu' alreduerë. Bëntsá'ull catë guëru'u juguë shtë uvë; nu bëntsá'ull tubi hiu'u guia'a parë quëhapë muzë ra hiaguë.

'Nu bédë'ë nguii ni guiu'u parë trabajadurë gunë rall dchi'ni mëdi. Iurní zía'all zitu. ²Iurë bëga'a tiempë shtë cusechë, lë'ë lamë bëshé'ldi' tubi muzë; tsagca'a muzë lo quë narunë tucarë lamë. ³Perë ra nabëca'a guiu'u guna'zi rall lë'ë muzë; bédë'ë rall galné lë'ë muzë, nu bësellu'në rall lë'ë muzë sin adë pë bédë'di'i rall niua'a muzë. ⁴Iurní lamë bëshé'ldëll stubi muzë; bë'në ra nguii ridë guëc muzë. Guni'i rall didzabë guëc muzë. ⁵Lë'ë lamë bëshé'ldëll stubi muzë. Muzë ni gudini ra nguii. Bëshe'ldë lamë más zihani muzë. Bëldá rai' gudini rall lë'ë rai'. Sëbëldá ra muzë bédë'ë rall galné.

⁶Lamë ni nápëll tubsë shínill. Nalé rac shtu'u lamë shíni'. Bëshe'ldë lamë shíni' lu ra nguiu; guni'i lamë: "Gapë rall rëspëti lu shinia". ⁷Perë ra nabë-ca'a guiu'u guni'i lu sa' rall: "Guná, ndë'ë llga'në lamë naguëca'a herenci shtë lamë. Cha guëd'nia'a lé'ëll nu grë herenci guëa'në parë lë'ë hia'a." ⁸Guna'zi rall shini lamë; gudini rall lé'ëll nu bëru'ldë rall lé'ëll fuërë de lugar ni.

⁹Iurní guna'bë di'dzë Jesús:

—¿Pë gunë lamë con ra muzë mal? Guidë lamë catë zu hiaguë uvë të quini lamë ra muzë mal, nu guëd'ë lamë hiaguë uvë parë stubi mënë.

¹⁰¿Pëllë bí'ldidi'i të Sagradas Escrituras narni'i?

Guë'ë nabëru'ldë albañil tubi ladë, guë'ë rë' gunë sirvë parë shquini hiu'u.

¹¹Zni bë'në më, el quë narnibë'a lë'ë hia'a.

Guná hia'a pudërë shtë më; nalé nasa'a nahin.

¹²Iurní ra contrari shtë Jesús gudili rall mudë parë guëna'zi rall lë'ë Jesús. Bien guc bë'a rall Jesús guni'i comparaciuni rë' cuntrë lë'ë rall. Niétiquë adë pë bé'nëdi'i rall cuntrë lë'ë më purquë bédzëbë rall los de más mënë. Bësa'në rall lë'ë më; zëagzë rall.

Guni'i Jesús: "Gulë quilli impuestë"

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³Ra contrari shtë Jesús bëshe'ldë rall bëldá fariseo nu bëldá shmënë Herodes parë guësiguë rall lë'ë më. Guc shtu'u rall niani'i më tubi cusë mal të guëd-chi'bë rall demandë cuntrë lë'ë më.

¹⁴Guna'bë di'dzë rall lu më:

—Mësë, nanë na'a rluá'al purë verdá. Rúnël tratë igual ra mënë humildë nu ra mënë narnibë'a. Quëgluá'al lla tsuté mënë shnezë Dios. Guni' lu na'a iurne', según lëy ¿pë na bien guëd'ília'a impuestë lu rëy César u guëd'íllidi'ia'a impuestë?

¹⁵Guc bë'a Jesús na rall mënë falsë. Guni'i më lu rall:

—¿Pëzielú ze'ldë guësiguë të na? Gulë bëlua'a tubi dumí të guënahia luhin.

¹⁶Guagl'i'i rall tubi monedë; iurní guni'i më:

—¿Chu lë nu chu lu naquë lu dumí?

Guni'i rall:

—Lu rëy César naquë lu dumí.

¹⁷Bëquebi më:

—Gulë bédë'ë naca'a César lo quë naná shtë César, nu gulë bédë'ë naca'a Dios lo quë naná shtë Dios.

Guasé ldu'u rall shti'dzë më.

Jesús guni'i tsashtë ra tégulë

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸Iurní bédchini bëldá saduceos lu Jesús. Ra saduceos rni'i rall adë tsashtëdi'i ra tégulë ladi ra tégulë. Guna'bë di'dzë rall lu më:

¹⁹—Mësë, bëquë'ë Moisés guahietë si tubi nguiu gáti' sin shíni', bëchi tégulë napë quë cá'all tse'lë tégulë; gapë rai' shini parë adë tsalúdi'i shfamili tégulë.

²⁰Guc gadchi bëchi. Primërë nguiu bët-sé'all parë gútill sin ni tubi shíni'. ²¹Segundë bëchi tégulë cuá'all lë'ë viudë parë gútill sin ni tubi shíni'. Tecerë lo mizmë cuá'all tse'lë tégulë parë gútill sin ni tubi shíni'. ²²Guëzá bëchi tégulë cua'a rall lë'ë na'a ni parë adë gúpëdi'i rai' shíni'. Despuësë lë'ë na'a ni gúti'. ²³Iurë tsashtë ra tégulë, ¿chu gac tse'lë na'a ni? pues gadchi nguiu gac tse'lë na'a.

²⁴Jesús bëquebi:

—Bëganë të con di'dzë shtë të purquë adë riasédi'i të Sagradas Escrituras nu adë guënëdi'i të pudërë shtë Dios. ²⁵Iurë ra tégulë tsashtë rai', adë guëtsé'adi'i rai'; adë rnádi'i rai' guëtsé'a shini rai'. Na rai' ziquë ra ianglë nacabezë gube'e. ²⁶Perë si talë cagna'bë di'dzë të si talë ra tégulë tsashtë rai' stubi, gulë bédë'ë cuendë lo quë nabëquë'ë Moisés la'ni histori shtë hiaguë narëuldë. ¿Pëllë adë

bí'ldidi'i të histori ni? Bëquë'ë Moisés de quë Dios guni'i' lúhi': "Nahia Dios shtë Abraham; nahia Dios shtë Isaac; nahia Dios shtë Jacob". ²⁷ Pues grë shmënë Dios nabani aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin. Lë'ë të saduceos, ri-asëdi'i të shti'dzë Dios; zihani vësë rganë të.

Mandamientë namás lasac

(Mt. 22.34-40)

²⁸ Tubi mësë narlua'a lëy guab'iguëll lu Jesús. Bínill lla quëdildi di'dzë ra sa'll nu bínill de quë Jesús bëquëbi' bien lu rall. Guni'i mësë ni lu Jesús:

—Mësë, ¿guadë mandamientë namás lasac de grë mandamientë?

²⁹ Guni'i më lull:

—Mandamientë namás lasac rni'i: "Gulë bëquë diaguë, lë'ë të mënë is-raelitë; Dios Shtëada'a tubsë na më.

³⁰ Gulë guc shtu'u lë'ë më con guëdu-binú ldu'ul, nu guëdubi almë shtënël, nu con guëdubi fuersë shtënël". Ni na mandamientë namás lasac. ³¹ Segundë mandamientë rni'i: "Gulë guc shtu'u sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë lé'ël". Nídi'i stubi mandamientë namás lasac quë mandamientë rë'.

³² Lë'ë mësë repi:

—Mësë, guldí shtí'dzël. Verdá na tubsë Dios; nídi'i chu stubi. ³³ Nu napë quë gac shtú'ul lë'ë më con guëdubinú ldu'ul nu con almë shtënël, nu con fuersë shtënël. Nu zac napë quë gac shtú'ul sa'l igual ziquë rac shtú'ul mizmë lé'ël. Ra cusë ni más lasac quë gunë nguui ofrecerë lu Dios tubi ma u stubi cusë narie'qui lu bëcu'guë.

³⁴ Jurë bini Jesús de quë nguui rë' guni'ill bien, guni'i më lull:

—Du'pë runë faltë të guënbë'a Dios lé'ël të gápël vidë sin fin.

Iurní adë chu nápëdi'i valurë niana'bë di'dzë lu më.

Guna'bë di'dzë Jesús lu ra mënë chu na shtadë Cristo

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ Jurë caglua'a Jesús la'ni iádu'u ru'bë, guni'i më:

—¿Pëguëa' rni'i ra mësë shtë lëy de quë Cristo na shini David? ³⁶ Mizmë David bëquë'ë por pudërë shtë Espíritu Santo di'dzë rë':

Dadë Dios guni'i lu Shtada narnibë'a:

"Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna gan lu enemigu shtënël të guëzu'bë di-aguë rall shtí'dzël".

³⁷ ¿Lla na posiblë gac Cristo shini David, cumë David rni'i' Cristo na Dadë narnibë'a lë'ë David?

Ra mënë zihani bini rall shti'dzë më; bëuu' ldu'u rall nacagni'i më.

Jesús gudildi ra fariseo nu mësë shtë lëy

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Quëglua'a më ra mënë; guni'i më:

—Gulë gapë cuidadë ra mësë narlua'a lëy. Rëuu' ldu'u rall gacu rall lari duni. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti lu nezë. ³⁹ Rguili rall lugar mejurë la'ni iádu'u; rac shtu'u rall lugar shtë rëspëti lu mellë. ⁴⁰ Perë rdchisú rall lidchi ra viudë nu parë guësiguë rall mënë, quëhunë rall oraciuni llëduni. Lë'ë rall gunë rall recibir más cashtigu dushë.

Tubi gu'në nabëdë'ë viudë prubi

(Lc. 21.1-4)

⁴¹ Guzubë më la'ni iádu'u frentë catë rtia'a mënë ofrendë; guná më lu ra mënë nabëtia'a gu'në la'ni canciá. Zihani mënë ricu bëtia'a rall zihani dumí. ⁴² Iurní bëdchini tubi viudë prubi; bëtí'all chupë centavë la'ni canciá. ⁴³ Iurní Jesús guna'bë më ra shini gusë'dë më. Guni'i më lu rai':

—De verdá rnia'a, lë'ë viudë prubi rë' bëtiá'all más quë grë mënë nabëdë'lë dumí ⁴⁴ purquë los de más rall bëtia'a rall dumí nabë'në subrë perë viudë rë'l bëdë'ëll grëtë' nanápëll, grë nas'ill parë gaul.

Guni'i më cue iádu'u ru'bë

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

13 Nianá bëru'u më iádu'u, tubi shini gusë'dë më guni'i:

—Mësë, guná, blac chulë ra guë'ë ru'bë. Blac chulë hiu'u rë'.

² Jesús guni'i:

—¿Gu rna të lu guë'ë ru'bë shtë iádu'u? Adë guëá'nëdi'i ni tubi guë'ë nadchi'bë guëc sa'. Grëhin tsalú.

Sëni antsë tsalú guë'dchiliu

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Guzubë më catë zu dani shtë Olivos nanaquë frentë nezë catë rlua'a iádu'u ru'bë. Iurní Pedro nu Jacobo nu Juan nu Andrés guna'bë di'dzë rai' lu Jesús tubi cu':

⁴ —¿Guc gac ra cusë narní'il lu na'a? ¿Pë sëni nanú de quë hia gac cumplirin?

⁵ Iurní guni'i Jesús:

—Gulë gapë cuidadë ni tubi adë chu guësiguëdi'i lë'ëll. ⁶ Zihani mënë guëca'a rall lëa; guëdchini rall nu guëni'i rall: “Nahía Cristo”. Guësiguë rall zihani mënë.

⁷ Iurë ruadi'dzë mënë nanú zihani guërru nu rdzatsu mënë cuntrë gubernë, adë rdzëbëdi'i të. Grë cusë ni napë quë gac cumplir perë runë faltë parë tsalú guë'dchiliu. ⁸ Tildi naciuni cuntrë stubi naciuni nu tildi guë'dchi cuntrë stubi guë'dchi. Guidë llu dushë zihani lugar. Guëdchini gubini dushë. Ni na principi shtë cusë durë naguër gac.

⁹ Gulë bë'në preparar lë'ë të purquë gunë mënë intriegu lë'ë të lu ra gubernë. Guëne'e mënë galné lë'ë të la'ni iádu'u. Guëdchi'bë rall demandë cuntrë

lë'ë të lu gubernë nu lu ra rëy purquë na të shmëna. Zni guëni'i të diza'quë lu ra më ru'bë; gac të testigu shtëna. ¹⁰ Antsë guëdchini fin shtë guëdchiliu, napë quë guër'ëtsë diza'quë entrë grë ra naciuni. ¹¹ Iurná gua'a mënë lë'ë të lu gubernë, adë rquëd'niidi'i ldu'u të por lo quë naguëni'i të. Gulë biadi'dzë lo quë narne'e Espíritu Santo lë'ë të iurní, purquë lëdëdi'i lë'ë të guadi'dzë të sino Espíritu Santo quëad'i'dzi' iurní. ¹² Tiempë ni ra nguui gunë rall intriegu bëchi rall parë gati bëchill. Nu ra shtadë llguë'në gunë rall cuntrë shínill. Ra llguë'në guëasë rall cuntrë ra shtadëll; gati shtadëll. ¹³ Guëldënu grë mënë lë'ë të purquë na të shmëna perë el quë nagac firmë lu shnezë Dios hashtë fin, nguui ni gac salvar.

¹⁴ Iurë guëná të cusë mal tsutë iádu'u ru'bë, cusë ni gunin manchë iádu'u; zuhin catë nídi'i permisi. (Gulë tsasë ndë'ë el quë nagu'ldë di'dzë rë'.) Ra nananú Judea guëllu'në rall lu dani. ¹⁵ El quë nazuga'a guëc hiu'u adë guietëdi'ill parë tsutëll la'ni hiu'u të guá'all pë shtëll sino guëllú'nëll. ¹⁶ Nu el quë nanú lachi adë guëabrídi'ill lídchill parë guá'all shábëll sino guëllú'nëll lu dani. ¹⁷ Prubi ra na'a nanua'a shíni' dzë ni, nu prubi ra narca'a me'dë. ¹⁸ Gulë bë'në ruëguë lu Dios adë gaquin tiempë naldë. ¹⁹ La'ni ra dzë ni gunë mieti sufrir demasiadë, cusë durë naná lá'adi'i guná mënë dizdë principi shtë guë'dchiliu nu nunquë jamás gáquëdi'i sa' ra cusë ni. ²⁰ Si talë adë bé'nëdi'i Dios menos ra dzë shtë sufrimientë, adë chu nádi'i gac salvar; perë por ra mënë nagudili Dios, gac menos ra dzë ni.

²¹ Si talë chu guëni'i lul: “Gulë guná, ndë'ë lë'ë Jesucristo”, u “Gulë tsagná; ndë lë'ë më nanú”, adë tsaldídi'i ldú'ul shtí'dzëll. ²² Guëdchini ra naguëguguë ra mënë. Guëni'i rall na rall Cristo u tubi narni'i shti'dzë Dios nu gunë rall mila-

grë nu guëlua'a rall sëni ru'bë të parë guësiguë rall hashtë ra nagudili Dios si na posiblë. ²³ Por ni gulë guzú listë nu preparadë; hia gunia'a lu të ra di'dzë ni antsë gac cumplirin.

Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu guëabri' stubi

(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴ Despuësë ra dzë shtë sufrimientë lë'ë ngubidzë guëcahi nu lë'ë mbehu adë guënë'edi'in llni. ²⁵ Ra mbelëgui'i ldaguë. Grëtë' fuersë shtë gube'e guëni'bin. ²⁶ Iurní guená mënë na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu; guédchinia la'ni shcahi con llëru'bë pudërë nu llni. ²⁷ Iurní guëshe'lda ra ianglë parë guzia'a rai' guédubi guédchiliu. Guëtëá rai' ra shmënë Dios, ra nagudili më. Guédchini rall de guédubi ladë shtë guédchiliu nu dizdë más zitu.

²⁸ Gulë tsasé comparaciuni shtë hi-aguë bëlda'u. Iurë lë'ë ndiaguë rënë rru'u, rdë'ë të cuendë hia mërë guédchini tiempë na'i. ²⁹ Zni iurë guená të quëhac grë ra cusë rë', gulë tsasé hia mërë guédchinia. ³⁰ Guldía rnia'a lu të, grëhin gac cumplir antsë gati mënë naquërelde lu guédchiliu dzë ni. ³¹ Gube'e nu guédchiliu tsalú rahin perë shti'dza adë tsalúdi'in.

³² Perë dzë nu iurë, ni tubi adë chu rac bé'adi'i, ni por mizmë ianglë shtë gube'e, ni por shini Dios; sulamëntë Dios, Shtada, rac bé'ai' dzë shtë fin.

³³ Gulë guzú listë; gulë gac nasini purquë lë'ë të adë rac bé'adi'i të dzë shtë fin. ³⁴ Nahin ziquë tubi nguiu nazi-a'a zitu. Bësëá'nëll lídchill nu bédé'ëll dchi'ni ca'a muzë, cadë tubi rall con shchí'ni'. Nu gunib'ëa nguiu ni lu portërë sull listë guédubi tiempë. ³⁵ Rnia'a lu të, gulë guzú listë; adë rdé'edi'i të cuendë guc guédchini lamë. Ze'dë guédchíni' iurë gue'lë u guëruledë gue'lë u rquë

tsunë cahi u hashtë rsili. ³⁶ Gulë guzú listë, no sea guédchini më de repëntë nu lé'ël nagá'sil. ³⁷ Lo quë nacagnia'a lu të, rnia'a lu grë mënë; gulë guzú listë.

Ra contrari shtë Jesús gudili rall lla gati më

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 Chupë dzë antsë bédchini laní Pascu nu laní iurë gudáu mënë guetështildi sin levadurë, ra principal bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy, caguili rall mudë parë guëna'zi rall lë'ë më prësi sin quë adë chu gac bé'adi'i, nu quini rall lë'ë më. ² Guni'i rall:

—Lëdë la'ni dzé'di' laní gaquin të adë guëdzátsudi'i ra mënë.

Tubi na'a bëtia'a sëiti nashi guëc Jesús

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Guzac Jesús nanú Betania; iurë nanú më lidchi Simón el quë naguc lluu' galguidzë naru'dzë ládi', guzubë më lu mellë. Iurní bédchini tubi na'a; nuá'all tubi bétéi' nanaacts'a'u de guë'ë alabastro. Gadzë bétéi' ni con perfumë shtë nardë purë. Lasaquin zihani dumí. Bëldé na'a bétéi' nu bëtiá'all perfumë guëc më. ⁴ Bëldá mënë bëldénú rall na'a ni; guni'i lu sa' rall:

—¿Pëguëa' bënë na'a rë' desperdici perfumë guëc më? ⁵ purquë bien niatuu' na'a perfumë por más de tsunë gahiu'a bëllë nu niadé'ëll dumí ca'a ra prubi.

Gudildi rall na'a.

⁶ Iurní guni'i Jesús:

—Zuzú na'a. ¿Pëzielú cagni'i të cuntrë lé'ëll? Bénéll tubi cusë za'quë. ⁷ Siemprë nanú ra prubi entrë lë'ë të, nu cualquier dzë rac guédé'ë të lo quë narac shtu'u të ca'a prubi, perë na adë guëquërelde'núdi-a'a lë'ë të llëduni tiempë. ⁸ Na'a ni bé'ni' zni mientras nabania ndë'ë. Bëtiá'all perfumë shcuërpa antsë gatia nu guëga'cha. ⁹ Guldía narnia'a lu të, ancalë

catë guadi'dzë mënë diza'quë guëdubi gué'dchiliu, lo quë nabë'në na'a rë' guini mënë. Guëagná ldu'u rall lo quë nabë'në'nú na'a na.

**Bë'në Judas prometer
gúnëll intriegu Jesús**

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰Iurní Judas Iscariote tubi naná chi'bë chupë shini gusë'dë më, zia'all lu ra principal bëshuzi të gúnëll tratë nu gúnëll intriegu Jesús guia'a rall. ¹¹Iurë bini rall shti'dzë Judas, nalé bëquitë ldu'u rall nu bë'në rall prometer guëdë'ë rall dumí. Dizdë iurní gudili Judas mudë parë gúnëll intriegu lë'ë më.

La Santa Cena

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹²Iurní bédchini primëre dzë shtë laní; gudáu mënë guetështildi sin levdurë. Mizmë dzë ni bë'në tucarë quini mënë tubi lli'li shtë Pascu. Ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu më:

—¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtse shtë Pascu guëdáuha'a?

¹³Bëshe'ldë më chupë shini gusë'dë më; guni'i më:

—Gulë tsa guë'dchi. Guëdza'guë'lú të tubi nguiu nanua'a tubi rë' nisë. Gulë guanaldë lë'ëll. ¹⁴Catë tsutëll, gulë guni'i lu nashtë hiu'u: “Mësë shtë na'a cagna'bë dí'dzi' lul, ¿ca lu guënë'el tubi cuartë parë guëdáu shtse na'a shtë Pascu?” ¹⁵Iurní guëluá'all tubi cuartë ru'bë guia'a segundë pisë; listë nahin. Gulë bë'në preparar laní ndë.

¹⁶Ra shini gusë'dë më zia'a rai' guë'dchi. Bëdza'guë'lú rai' lë'ë nguiu nanua'a nisë, ecsactë ziquë guni'i më lu rai'. Ndë bë'në rai' preparar shtse shtë laní.

¹⁷Iurë bédchini gue'lë, bédchini më con ra chi'bë chupë shini gusë'dë më catë nanú tubi cuartë. ¹⁸Iurë quëháu rai', guni'i më:

—Guldía cagnia'a lu të, tubi entrë de lë'ë të guëru'u tubi nagunë intriegu na lu galguti. Quëhaunú nguiu ni na.

¹⁹Guzublú gulaguë tristë la'ni ldu'u rai'; guni'i rai' lu më tubi por tubi:

—Dadë, ¿ni mudë guna intriegu lë'ël?

²⁰Repi Jesús:

—Nguiu ni na tubi de chi'bë chupë shini gusë'da. Quëgtiá'all guetështildi la'ni platë con na; gúnëll intriegu na lu galguti. ²¹Gac cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras de na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu, perë prubi nguiu el quë nagunë intriegu na lu galguti. Mejurë adë niálëdi'i nguiu ni.

²²Mientras quëhaunú Jesús lë'ë rai', guna'zi më guetështildi nu bédë'ë më graci. Bëshullë më guetështildi; bédë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Guni'i më:

—Gulë gau ndë'ë; ndë'ë lë'ë shcuërpa.

²³Nu zac guna'zi më copë shtë vini; bédë'ë më graci nu bédë'ë më lë'ë copë cua'a ra shini gusë'dë më. Bii' rai' lë'ë vini. ²⁴Guni'i më lu rai':

—Ndë'ë na rënë shtëna naná sègi parë tubi tëtë cubi entrë Dios nu ra mënë. Guëllë'ë rënë shtëna parë gac salvar zihani mënë. ²⁵Guldía mia'a lu të, hiadë guëabrídi'i gua' vini con lë'ë të hashtë dzë naná quëbezë'núa lë'ë të catë rnibë'a Dios ziquë Rëy.

**Guni'i Jesús lu Pedro
gúnëll negar lë'ë më**

(Mt. 26.30-35;

Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶Despuësë bi'lidi rai' tubi cantë, iurní bëru'u rai'; zia'a rai' dani shtë Olivos.

²⁷Guni'i më lu rai':

—Grëtë' të guësa'në të na; zni rni'i ra Sagradas Escrituras: “Tsatinia lë'ë vëquërë nu ra lli'li guërë'tsë ra”. ²⁸Perë despuësë iurë tsashtëa ladi ra tëgulë, quibë'lúa lu të hashtë Galilea.

²⁹Iurní guni'i Pedro:

—Aunquë nilë grétë' mënë guës'a'në rall l'é'ël, perë na jamás guësá'nédia'a l'é'ël.

³⁰ Jesús guni'i lu Pedro:

—Guldía, mizmä gue'lë ne' antsë lë'ë gay guëllidhí, l'é'ël gúnë negar na tsunë vësë.

³¹ Perë fuertë guni'i Pedro:

—Masiá quini ra mënë na, adë gúnë-dia'a negar l'é'ël.

Grë ra shini gusë'dë më guni'i rai' lo mizmä.

Jesús zia'a Getsemaní të guadi'dzënhí' Dios

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Bëdchininú më ra shini gusë'dë më lugar nalë Getsemaní. Guni'i më lu rai':

—Gulë guzubë ndë'ë mientras guadi'dzënhí Dios, Shtada.

³³ Bia'a Jesús Pedro, Juan, nu Jacobo. Guzublú riá ldu'u më demasiadë. Bë'në më sufrir. ³⁴ Guni'i më lu rai':

—Gulë cuezë ndë'ë; gulë cue nasini. Nalë tristë shtë galguti nanú la'ni ldua'a; mërë gatia.

³⁵ Zia'a më stu'pë delantë; bëzullibi më; bë'në më orar; guná'bëi' Shtádi' si talë naposiblë guëlá Dios l'é'i' lu sufrimientë naná rdëdë ldu'u më. ³⁶ Guni'i më lu Dios:

—Dadë, cagna'ba lul; nápël pudërë gúnë grë cusë. Bë'lá na lu sufrimientë rë', perë adë gáquëdi'in según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtënëll.

³⁷ Iurní bëabré më catë cabezë Pedro, Juan, nu Jacobo. Bëdzelë më lë'ë rai' naga'si rai'. Guni'i më guëc Pedro:

—Moni, çpë adë gáquëdi'i guëru'u mbëca'ldë lul tubi iurë? ³⁸ Gulë cue nasini; gulë guna'bë lu Dios të adë guësiguëdi'i Satanás lë'ë të. Ldu'u të rni'i, nia, perë shcuerpë të adë nídi'i fuersë.

³⁹ Stubi vuetë zia'a më; biadi'dzënhí' Dios. Guni'i më mizmä di'dzë ziquë

antsë. ⁴⁰ Bëabré më; bëdzelë më lë'ë shini gusë'dë më, naga'si rai' tantë mbëca'ldë lu rai'. Adë bëdzëldëdi'i rai' niani'i rai' lu më. ⁴¹ Gua më; bëabré më stubi; guni'i më:

—Iurnë' sí, gulë guëga'si; gulë tsa descansë. Hia lë'ë iurë bëga'a; nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchilliu gac intriegu guia'a ra nanapë duldë. ⁴² Gulë guashtë; gulë cha purquë ze'dë bi'guë el quë nangunë intriegu na.

Guna'zi mënë Jesús prësi

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³ Nianá cagni'i Jesús, bëdchini Judas naná tubi de chi'bë chupë shini gusë'dë më; bëdchininull zihani mënë nanua'a hiaguë nu spadë. Ze'dë rall partë shtë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy nu ra mëgulë narnibë'a entrë lë'ë rall. Bëshe'ldë rall mënë zihani ni. ⁴⁴ Judas, lë'ë traidor, bëdë'ëll tubi sëni antsë; guni'ill lu rall:

—El quë naguna saludar, tsagruahia l'é'ëll; gulë guna'zi l'é'ëll; gulë bia'a l'é'ëll prësi.

⁴⁵ Iurë guabi'guë Judas lu më, lueguë guni'ill:

—Mësë.

Bëtsagrau'll lë'ë më. ⁴⁶ Iurní guna'zi mënë lë'ë më të gua'a rall lë'ë më prësi.

⁴⁷ Tubi nazuga'a ndë, gulull spadë shtënëll. Bëchúguëll tubi diaguë muzë shtë principal bëshuzi. ⁴⁸ Iurní guni'i Jesús lu ra mënë:

—ÇPëzielú bëdchini të con spadë nu hiaguë parë ze'dë guëlli'i të na cumë ziquë nguba'në? ⁴⁹ Dzë con dzë zugá'ahia con lë'ë të iádu'u ru'bë perë adë guná'zidi'i të na iurní. Perë ndë'ë quëhac parë gac cumplir ra Sagradas Escrituras.

⁵⁰ Iurní grë ra shini gusë'dë më bësa'në rai' lë'ë më. Bëllu'në rai'.

Sultërë naziagllu'në

⁵¹ Tubi sultërë guanaldë lë'ë më. Nácull tubsë lari sabë. Guna'zi mënë lë'ël ⁵² perë bësëá'nëll lari guia'a ra mënë; gaíchill bëllú'nëll.

Bëdchi'bë mënë demandë cuntrë Jesús

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55,
63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Bia'a rall lë'ë Jesús lu principal bëshuzi. Ndë bëtëá grë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy nu ra mëgulë narunë juzguë. ⁵⁴ Guanaldë Pedro dizdë zitu; guatëhi' lidchi bëshuzi principal. Guzubënúhi' ra soliar. Cagt-së'ë rall rua' gui'i.

⁵⁵ Iurní ra principal bëshuzi nu ra jushtici narunë juzguë, gudili rall tubi testigu cuntrë Jesús. Rac shtu'u rall quini rall lë'ë më perë adë bëtëzëlëdi'i rall testigu cuntrë lë'ë më. ⁵⁶ Zihani mënë bë'në rall testificar cuntrë lë'ë më perë adë na igual di'dzë shtë rall. ⁵⁷ Por fin guasuldí bëtëdá mënë falsë naguni'i:

⁵⁸ —Bini na'a Jesús guni'i: “Guëchilia iádu'u ru'bë naná bënts'a'u nguiiu, nu entrë tsunë dzë guntsa'ua stubi nanadë bënts'a'u nguiiu”.

⁵⁹ Di'dzë naná rni'i ra testigu, adë rgá'adi'in purquë nádi'in igual.

⁶⁰ Iurní lë'ë bëshuzi principal guasuldí nu guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pëzielú adë rquëbidi'il lu ra di'dzë rë'? ¿Pë runë cuntienë lo quë naquëgni'i mënë cuntrë lë'ël?

⁶¹ Perë lë'ë më dchisë na më; adë pë guni'i më. Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi bëabrí guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë lë'ël nal Cristo, shini Dios, lúniquë narunë tucarë gunë mieti adorar?

⁶² Jesús guni'i:

—Nahia Cristo nu guená tè lua, nguiiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. Guená

të na; cueza ladë ldi shtë Dios Pudërusë, nu guená tè iurë guëabríá con pudërë la'ni shcahi shtë gube'e.

⁶³ Lë'ë jëfë shtë bëshuzi nalë bëldëll nu bëché'zëll shábëll tantë llanë gulaguë guéquëll. Guni'ill:

—¿Pë guédë'na'a másru'u testigu?

⁶⁴ Hia bini tè di'dzë dzabë naguni'i nguiiu rë' cuntrë Dios. ¿Pë rni'i tè iurnë'?

Grë ra mënë guni'i runë tucarë gati Jesús.

⁶⁵ Iurní bëtëdá rall guzublú bëchi'bë shënë rall lu më. Bëta'u rall lu më. Bëtë'ë rall galné guëc më nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Chu bëne'e galné lë'ël?

Ra soliar bëtë'ë rall galné lë'ë më.

Bë'në Pedro negar lë'ë Jesús

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62;
Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Zuga'a Pedro guetë rualdëa' shtë lidchi bëshuzi. Bëdchini tubi criadë shtë bëshuzi principal. ⁶⁷ Gunall lu Pedro naná cagtsë'ë rua' gui'i. Iurní gubí'all lu Pedro nu guni'ill:

—Lë'ël zuga'anul Jesús më Nazaret.

⁶⁸ Perë Pedro bënë'nëll negar; guni'ill:

—Guënëdia'a lë'ë nguiiu; adë rac bë'ahia pë cagni'il.

Bëru'u Pedro fuërë rua' nezë. Bëllid-chí gay. ⁶⁹ Stubi vueltë gubi'a criadë ni lu Pedro nu guni'ill lu ra mënë nazuga'a ndë:

—Nguiiu ni'i nall shmënë Jesús.

⁷⁰ Pedro bëabrí bë'në negar; guni'i' lo mizmë. Gudëdë du'pë tiempë, iurní ra nazuga'a nga'li guni'i rall lu Pedro:

—Verdá nal shmënë Jesús purquë nu nal më Galilea; ruadí'dzël ziquë ra mënë ni.

⁷¹ Iurní Pedro bë'në jurar. Guni'i':

—Gunë Dios cashtigu na si talë adë ru-adi'dza verdá. Runguë bé'adia'a nguiiu ni el quë narni'i tè na Jesús.

⁷²Lueguë bëllidchí gay stubi vueltë. Pedro bëagná ldu'i lo quë naguni'i Jesús lúhi' antsë: “Antsë guëllidchí gay chupë vueltë, gúnël negar na tsunë vueltë”. Iurní bë'në Pedro llgabë nu bí'ni'.

Bia'a mënë lë'ë Jesús lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14;
Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

15 Iurë brëgue'lë, bëdëá ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy nu ra mëgulë narunë juzguë. Bë'në rall tomar tubi acuerdë. Bëldi'bi rall lë'ë Jesús. Bia'a rall lë'ë më lu Pilato. ²Pilato guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Guldil nal rëy shtë ra israelitë?

Bëquebi më:

—Mizmë lé'ël guní'il di'dzë ni.

³Ra jëfë shtë ra bëshuzi nalé bë'në rall acusar lë'ë më. ⁴Stubi vueltë guna'bë dí'dzë Pilato lu më:

—¿Pëguëa' adë pë rní'il? Blac cusë quëgdchi'bë rall cuntrë lé'ël.

⁵Perë Jesús dchisë bëá'ni', nu nalé guasë ldu'u Pilato.

Bë'në rall condenar Jesús lu galguti

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25;
Jn. 18.38—19.16)

⁶Durantë dzë shtë laní napë Pilato custrbrë guëldá'all tubi prësi, el quë narac shtu'u mënë guëru'u librë. ⁷Lachigui'bë nanú tubi prësi nalë Barrabás. Lé'ëll con ra sa'll lachigui'bë, gudini rall mënë iurë bëdzatsu rall cuntrë gobiernë. ⁸Bidë mënë lu Pilato të guëna'bë rall gunë Pilato ziquë custrbrë shtë'nëll. ⁹Guna'bë dí'dzë Pilato lu ra mënë ni:

—¿Guadë narac shtu'u të guëdë'a libertá, Jesús naná rëy shtë të?

¹⁰Guc bë'a Pilato por mbidi ra jëfë shtë ra bëshuzi bë'në rall intriegu lë'ë Jesús. ¹¹Perë ra jëfë shtë bëshuzi bët-satsu rall ra mënë parë guëna'bë rall guëdë'ë Pilato libertá Barrabás. ¹²Iurní Pilato guna'bë dí'dzë lu rall stubi vueltë:

—¿Perë pë rac shtu'u të guna con Jesús? el quë narni'i të: “Rëy shtë naci-uni Israel”.

¹³Iurní gurushtiá rall fuertë; guni'i rall:

—Gati nguiu rë' lu cruz.

¹⁴Pilato guni'i:

—¿Pëllë mal bé'nëll?

Perë lë'ë rall más fuertë gurushtiá rall lu Pilato. Guni'i rall:

—Gati nguiu rë'. Gátill; gátill.

¹⁵Pilato guc shtú'ull guëá'nëll bien con ra mënë; bëdë'ëll libertá Barrabás. Despuësë de bëdë'ë ra suldadë galné shtë chicuti lë'ë më, bë'në Pilato intriegu lë'ë më të parë guëquë'ë rall Jesús lu cruz.

¹⁶Iurní ra suldadë bia'a rall Jesús parë rualdëa' shtë palaci. Lugar ni lë Pretorio. Bëdëá grë ra suldadë. ¹⁷Bëgacu rall lë'ë më tubi lari color guindë. Bëntsa'u rall tubi coronë guitsë; gulú rallin guëc më. ¹⁸Guzublú bë'në rall saludar lë'ë më de burnë. Guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë mënë israelitë.

¹⁹Bëdë'ë rall galné guëc më con hi-aguë. Bëchi'bë shënë rall lu më; bëzullibi rall lu më; bë'në rall rëspëti lë'ë më ziquë burnë. ²⁰Despuësë de ni, bëdchisú rall lari guindë nanacu më të parë bëgacu rall shabë më stubi vueltë. Lueguë bia'a rall lé'i' fuërë rua' guëd'chi të gunë rall crucificar lë'ë më.

Bëquë'ë rall lë'ë Jesús lu cruz

(Mt. 27.32-44;
Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

²¹Ziadëdë tubi nguiu nezë; lëll Simón. Gual lachi perë hia ze'dë guëdchínill guëd'chi. Simón nall shtadë Alejandro nu Rufo. Bë'në ra suldadë punërë lë'ë Simón të guá'all cruz shtë Jesús.

²²Bia'a rall lë'ë Jesús tubi lugar nalé Gólgota, narunë cuntienë Lugar shtë Calavera. ²³Bëdë'ë rall vini nanutsë mirra perë lë'ë më adë bii'di'i mëhin. ²⁴Iurní bë'në rall crucificar lë'ë më, nu

ra suldadë gudchitë rall dado nia guadë nagunë gan shabë më. Mudë ni gudi'dzë rall shabë më.

²⁵Rquë guë'ë rsili bënë rall crucificar lë'ë më. ²⁶Nu bëquë'ë rall tubi letrërë guëc cruz naná causë shtë më; rni'in: "Rëy shtë naciuni Israel". ²⁷Nu bëquë'ë rall chupë nguba'në lu cruz; túbill ladë ldi, stúbill ladë rubësë. [²⁸Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Bënë rall tratar lë'ë më ziquë nguba'në".]

²⁹Grë mënë nardëdë lugar ni, bënë rall burnë; rni'bi guëc rall lu më; guni'i rall:

—Ja, lë'ël rni'il, guëcuel iádu'u ru'bë nu dzë tsunë guëabrí guëzá'alin stubi. ³⁰Bieti lu cruz; bënë salvar mizmë lë'ël.

³¹Nu ra principal bëshuzi nu ra mësë shtë lëy, bënë rall burnë; guni'i lu sa' rall:

—Bënëll salvar stubi mënë perë el mizmë lë'ël adë gúnëdi'ill gan gúnëll salvar lë'ël. Guní'ill nall Cristo. ³²Si talë nall Rëy shtë më israelitë, pues guëldáguëll lë'ël lu cruz të guená hia'a, iurní tsaldí ldu'u hia'a shti'dzëll.

Nu ra mënë mal naguc crucificar con lë'ë më bënë rall burnë lë'ë më.

Guti Jesús

(Mt. 27.45-56;

Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³Iurë bëga'a rquë chi'bë chupë, bëc-ahi guëdubi gué'dchiliu hashtë rquë tsunë guadze'. ³⁴Mizmë iurë rquë tsunë, fuertë guni'i më:

—Eloi, Eloi, lama sabactani. (Di'dzë ni runë cuntienë: Dios mio, Dios mio, ¿pëguëa' bësá'nël na?)

³⁵Bëldá ra nguiu nazú guëlla' lu cruz bini rall pë guni'i më. Repi rall lu sa' rall:

—Guná; lë'ë nguiu rë' cagná'bëll Elías.

³⁶Lueguë tubi nazuga'a ndë guaglú'nëll; guagllí'ill tubi spongë. Bëgá'dzëllin con vini hi'. Iurní bëzú'bëll

spongë guëc varë të parë gu më vini. Guní'ill lu sa'll:

—Cha béza'a, guená hia'a nia zidë Elías të parë guësiéti' lë'ël lu cruz.

³⁷Iurní guni'i më fuertë; guti më. ³⁸Mizmë iurë ni lë'ë cortinë la'ni iádu'u gure'zin; guc chupë ldëhin dizdë guía'a hashtë guetë. ³⁹Tubi capitán naná rni'bë'a tubi gahiu'a suldadë, zull frentë lu cruz; gunall iurë naguti më. Guní'ill:

—De verdá nguiu rë' náhi' shini Dios.

⁴⁰Tambiën zuga'a nga'li bëldá ra na'a. Cagbi'a rall de zitu. Ladi rall zuga'a María Magdalena nu Salomé nu stubi María naná shni'a José nu Jacobo. Jacobo nápëll menor edá. ⁴¹Ra na'a rë' guanaldë rall lë'ë më iurë ziazú më Galilea. Bënë rall compañi lë'ë më. Nu zac ndë zuga'a stubi shcua'a ra na'a naganaldë lë'ë më hashtë Jerusalén.

Bëga'chi Jesús

(Mt. 27.57-61;

Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴²Bëdchini guadze' visperë shtë dzë descansë. Bënë mënë preparar nagáu rall parë grëgue'lë dzë laní purquë dzë descansë adë bënëdi'i rall dchi'ni.

⁴³Por ni José naná më guë'dchi Arimatea bëdchínill lu Pilato. Gupë José valurë; guná'bëll permisi lu Pilato të parë guëcá'chill cuerpë shtë Jesús. José guc tubi më principal ladi ra jushtici narunë juzguë. Nu José quëbézëll tiempë iurë guëni'bë'a Dios ziquë Rëy. ⁴⁴Iurë bini Pilato guti Jesús, guasë ldu'ull. Guná'bëll lë'ë capitán shtë suldadë; guna'bë dí'dzëll si de verdá guti Jesús. ⁴⁵Capitán rë' bëquebi lu Pilato:

—Verdá nahin; hia guti Jesús.

Iurní bëdë'ë Pilato permisi lë'ë José të parë guëca'chi José cuerpë shtë më.

⁴⁶José guzí'ill tubi lari naquichi fini; bësiéte'll cuerpë lu cruz nu bëtú'bill cuerpë shtë më con lari. Iurní bëcá'chill lë'ë më la'ni tubi ba'a nanactsa'u la'ni

guë'ë. Gudíshill tubi guë'ë rua' ba'a.
⁴⁷María Magdalena nu María shni'a José
 bëchi Rufo, guná rai' ca bëga'chi Jesús.

Guashtë Jesús ladi ra tëgulë

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 Gudëdë dzë narzi'i ldu'u mënë.
 María Magdalena nu Salomé nu
 stubi María shni'a Jacobo, guzi'i rall
 loción parë tsagte'bi rallin ladi cuerpë
 shtë më. ²Tumpranë primëre dzë shtë ll-
 malë iurë brëgue'lë, gua rall rua' ba'a.
 Hia gualdani ngubidzë. ³Repi lu sa' rall:
 —¿Chull guëdchibsú guë'ë rë' rua'
 ba'a?

⁴Iurní guná rai' lë'ë guë'ë naga'a tubi
 ladë nu nablac llëru'bë guë'ë. ⁵Guaté rai'
 la'ni ba'a; guná rai' ladë ldi shtë ba'a
 tubi nguiu nazubë ndë. Náciuhi' tubi lari
 naquichi. Bëdzëbë rai'. ⁶Guni'i nguiu:

—Adë rdzëbëdi'i të. Lë'ë të caguili
 të Jesús më Nazaret naguc crucificar.
 Hia guashtëhi' ladi ra tëgulë. Chu nádi'i
 ndë'ë. Gulë guná catë bëga'chi më.
⁷Gulë bëagzé nu gulë guni'i lu shini
 gusë'dë Jesús nu lu Pedro de quë Jesús
 guzia'a më delantë lu të parë Galilea.
 Ndë guëna të lu më. Zni guni'i më lu të
 dizdë más antsë.

⁸Iurní bëru'u rai'; bëllu'në rai'.
 Nalé bëdzëbë rai'; bëchi'chi rai' tantë
 bëdzëguëë' ldu'u rai'. Ni tubi adë chu lu
 biadi'dzëdi'i rai' purquë bëdzëbë rai'.

Guná María Magdalena lu Jesús

(Jn. 20.11-18)

[⁹Despuësë guashtë Jesús ladi ra
 tëgulë, primëre dzë shtë llmalë, bëlu-
 a'alú më lu María Magdalena primëre.
 Antsë bëgú më gadchi mëdzabë la'ni
 ldu'u María. ¹⁰María guaguë'në visi lu
 ra naganaldë lë'ë më antsë. Lë'ë rall
 nalé riá ldu'u rai' nu ru'në rai'. ¹¹Iurní
 bini rai' de quë Jesús nabani stubi nu
 guná María lúhi', adë gualdídi'i ldu'u rai'
 shtí'dzi'.

Chupë shmënë Jesús guná rai' lu më

(Lc. 24.13-35)

¹²Mizmë dzë guadze' chupë shmënë
 Jesús nazia'a nezë lachi, guná rall lu
 Jesús. Bëlua'alú më lu rall stubi formë.
¹³Bëagrí rall guë'dchi nu biadi'dzë rall
 lu sa' rall de quë bëlua'alú më lu rall perë
 adë gualdídi'i ldu'u sa' rall.

Bëshe'ldë Jesús ra shini gusë'dë më tsagni'i rai' diza'quë lu ra mënë

(Mt. 28.16-20;

Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴Más guadze' bëlua'alú Jesús lu ra
 chi'bë tubi shini gusë'dë më; zubë rai'
 lu mellë. Gudildi më lë'ë rai' purquë
 naguëdchi ldu'u rai'. Adë gualdídi'i
 ldu'u rai' shti'dzë sa' rai' nagoná lu
 më despuësë guashtë më ladi ra tëgulë.
¹⁵Guni'i më lu rai':

—Gulë tsaglua'a diza'quë lu ra mënë
 narëta' guëdubi guë'dchiliu. ¹⁶El quë
 narialdí ldu'i diza'quë nu chubë nísi'
 gac salvárëll, perë el quë nanédi'i tsaldí
 ldu'i diza'quë gac condenárëll. ¹⁷Sëni
 rë' gunë rahin compa'ni ra narialdí ldu'i
 shti'dzë Dios, por pudërë shtëna guëgú
 rall mëdzabë la'ni ldu'u mënë; guadi'dzë
 rall dizé naná guënëdi'i rall. ¹⁸Guëna'zi
 rall serpientë nu si talë gu rall cusë ve-
 nenë adë pë gúnëdi'i ra cusë ni. Guëd-
 chi'bë rall guia'a rall guëc ra narac ll'u
 nu guëac rai'.

Jesús be'pi lu gube'e

(Lc. 24.50-53)

¹⁹Despuësë biadi'dzë më di'dzë ni,
 be'pi më gube'e. Guzubë më ladë ldi shtë
 Dios. ²⁰Ra shini gusë'dë më zia'a rai'
 nu guaglua'a rai' diza'quë lu grë mënë.
 Mizmë Dadë Jesús bë'në compa'ni lë'ë
 rai'; bë'në rai' milagrë; zni bëlua'a Dios
 de quë shti'dzë rai' na verdá.] Amén.

Diza'quë según San Lucas

Principi shtë diza'quë

1 Na Lucas, quëquëa'a librë rë' nu guëshë'ldahin lul Tiófilo con llëru'bë rëspëti. Nanël zihani mënë bëquë'ë rall lo quë nabëlua'a Jesús nu lo quë nabë'në më. Guc shtu'u rall guëquë'ë rall cusë según tiempë ecsactë naguquin. ²Bëquë'ë rall lo quë narialdi ldu'u hia'a guquin. Bëquë'ë rall lo quë naguná mënë dizdë tiempë naguzublú ruadi'dzë më diza'quë. ³Nu guc ldua'a cumë cusë za-quë guëquëa'a tubi histori ecsactë parë gac bé'al verdá na di'dzë rë'. Guna'bë dí'dza lu zihani mënë pë guná rall, nu nanéa ra di'dzë rë' na verdá. ⁴Caquëa'a lul iúbil Tiófilo, parë gac bé'al ra cusë nabëlua'a mënë lul nahin verdá.

Tubi ianglë bè'në anunci guëdchini Juan Bautista lu guédchiliu

⁵Tiempë dzë ni Herodes guc rëy shtë Judea, nanú tubi bëshuzi lë Zacarías. Náhi' con los de más sáhi' grupë shtë Abías. Tse'lë Zacarías lë Elizabet; shtadë guë'lú Elizabet guc bëshuzi nabë'rulé Aarón. ⁶Zacarías nu Elizabet tubldí na shcuendë rai' lu Dios nu bëzu'bë di-aguë rai' grë mandamientë nu lëy shtë Dadë Dios. Bë'në rai' cumplir. ⁷Gúpëdi'i rai' shíni' purquë Elizabet gúdi'i shíni'. Además de ni guërupë rai' hia më gushë rai'.

⁸Guzac tubi dzë bè'në tucarë Zacarías gúni' dchi'ni shtë bëshuzi lu Dios según turnë grupë shtë Zacarías gunë rai' dchi'ni. ⁹Ziquë na custumbrë shtë ra bëshuzi, gua rai' tubi pueshtë nia'a chu gunë tucarë tsaldú gushialë lu Dios la'ni iádu'u ru'bë. Bë'në tucarë Zacarías. Guatëhi' lugar sagradë shtë iádu'u. ¹⁰Iurë lë'ë ialë rie'qui, grë ra mënë zihani naré rualdëa' shtë iádu'u,

quëadi'dzënú rall Dios. ¹¹Iurní bëlua'alú tubi ianglë shtë Dios lu Zacarías. Zúhi' ladë ldi shtë bëcu'guë catë rie'qui ialë. ¹²Iurë guná Zacarías lu ianglë, bëdzëbë Zacarías; bëdzëlëdi'i Zacarías pë nihúni'. ¹³Perë lë'ë ianglë guni'i:

—Zacarías, adë rdzëbëdi'il purquë shti'dzël bëdchini lu Dios. Gunë më lo quë narná'bël lu më. Lë'ë tsé'lël Elizabet gapë tubi me'dë naguëdë'ë të léhi' Juan. ¹⁴Iurë lë'ë me'dë guëdchini guédchiliu, guëquitë ldú'ul nu tsu lë-grë ldú'ul. Zihani mënë guëquitë ldu'u rall iurë lë'ë me'dë galë. ¹⁵Gáqui' siervë ru'bë shtë Dadë Dios, nu gúdi'i' vini. Gúdi'i' ni tubi clasë licor. Dizdë antsë gáli' hia cabezë Espíritu Santo la'ni ldú'ul. ¹⁶Guëní'i' shti'dzë Dios nu zihani mënë shtë naciuni Israel guëabrí ldu'u rall con Dadë Dios shtë hia'a. ¹⁷Shínil quíblú lu el quë naguëshe'ldë Dios. Ziquë guc el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios con llëru'bë pudërë; léhi' Elías; shínil guëdchini con mizmë pudërë nu llni. Guëni'inú shínil naciuni Israel parë cue za'quë shtadë rall nu shini rall. Guëluá'ai' lu narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios parë guëabrí ldu'u rall lu nezë za'quë. Zni gac preparar mënë parë gunë rall sirvë lu Dadë Dios.

¹⁸Iurní Zacarías guna'bë di'dzë lu ianglë:

—¿Lla gac bé'ahia zni purquë hia gu'sha nu tse'la napë zihani izë?

¹⁹Iurní bëquebi ianglë:

—Gabriel lëhia. Na zua lu Dios. Bëshe'ldë më na parë zeldë guënia'a lul diza'quë rë'. ²⁰Perë guná, cumë adë gualdídi'i ldú'ul lo quë nagunia'a lul, gu'pë guëá'nël. Gáquëdi'i guëni'il hashtë guëdchini shínil lu guédchiliu. Gac cumplirin según tiempë nagunë Dios disponer.

²¹Ra mënë naré rualdëa' shtë iádu'u quëbezë rall lë'ë Zacarías. Bëdzëlëdi'i rall pë niani'i rall pëzielú quëac ldë'ë

Zacarías lugar sagradë, ²²perë iurë gualú bèru'u Zacarías, ráquëdi'i rni'i Zacarías. Guc bè'a mënë de quë guná Zacarías tubi cusë ru'bë shtë Dios la'ni iádu'u. Purë con guiá'ai' ruadí'dzi' purquë bëá'ni' gu'pë.

²³Iurní gualú ra dzë nabë'në tucarë gunë Zacarías sirvë la'ni iádu'u, bëabri' lídchi'. ²⁴Despuësë de ni Elizabet, tse'lë Zacarías, nua shíni'. Adë ca bërú'udi'i Elizabet; guquëréldi' lídchi' por ga'i mbehu. ²⁵Guní'i' la'ni ldú'i': "Dadë Dios nacabezë gube'e bënë'ei' permisi parë gapa shinia. Bëga'a ldu'u më na; iurní adë rtúdi'i lua lu ra mënë gúpëdia'a shinia."

Tubi ianglë bè'në anuci guëdchini Jesús

²⁶Shu'pë mbehu nua shini Elizabet, iurní bëshe'ldë Dios tubi ianglë lë Gabriel parë guanúhi' rsunë lu María naquërelde tubi guë'dchi Nazaret shtë Galilea. ²⁷María na lliguëna'a. Nápi' comprumisi parë guëtsé'ai' con tubi sultërë lë José. Shtadë guë'lú José guc rëy David. ²⁸Gabriel guaté lugar catë quërelde María, nu guní'i' lu María:

—Shtsanë. Nalé rac shtu'u Dios lé'ël. Cabezë'nú më lé'ël. Bë'në ldai' më lé'ël entrë grë ra na'a naré lu guë'dchiliu.

²⁹Nalé bëdzëguëë' ldu'u María; bñi' di'dzë rë'. Adë gurëdchídi'i ldú'i'. Runë shgábi' pë runë cuntienë saludë shtë ianglë. ³⁰Iurní ianglë guni'i':

—María, adë rdzëbëdi'il. Dios gudili lé'ël parë gunë më tubi favurë parë lé'ël. ³¹Shínil bè'a; gápël tubi shínil. Lë'ë me'dë naguëdchini guë'dchiliu, guërluléhi' Jesús. ³²Gáqui' tubi më ru'bë. Gápi' lë zndë'ë: Shini Dios nacabezë gube'e. Nu Dadë Dios guëdë'ë pudërë lé'i' parë guë nibé'ai' grë mënë israelitë. Cuézi' lu trunë shtë David, shtadë guë'lúhi'. ³³Shínil guë nibé'ai'

guëdubi naciuni Israel parë siemprë, nu guë nibé'ai' manërë nanápëdi'i fin.

³⁴Iurní María guna'bë di'dzë lu ianglë: —¿Lla gac lo quë naguni'il lua? La'di guë'nëdia'a nguü.

³⁵Repi ianglë iurní:

—Gaquin por pudërë shtë Espiritu Santo naguëdchini lul. Pudërë shtë Dios nacabezë gube'e, guëdchíni' lul ziquë tubi shcahi naguësë'au lé'ël. Por ni shínil nagápël, grë mënë shtë guë'dchiliu guëni'i' rall náhi' santu, shini Dios. ³⁶Nu shprímël Elizabet gápi' tubi ngulë'në. Hia më gushë na Elizabet parë guná, hia guc shu'pë mbehu nua shíni', nu rni'i mënë tsúdi'i shíni'. ³⁷Parë Dios ni tubi cusë nádi'i naganë.

³⁸Iurní bëquebi María:

—Nahia criadë shtë Dadë Dios. Gaquin según nagunë Dios disponer, cumë ziquë guní'il lua.

Lueguë lé'ë ianglë zëagzë.

María gua visitë lidchi Elizabet

³⁹Mizmë ra dzë ni María gua nasesë lu tubi guë'dchi shtë Judea. Guë'dchi ni naquë cula'ni dani. ⁴⁰Guaté María lidchi Zacarías nu guni'i' María lu Elizabet:

—Shtsanë.

⁴¹Iurë bini Elizabet lo quë naguni'i' María, lë'ë me'dë bëni'bi la'ni Elizabet. Mizmë iurní bëdchini Espiritu Santo parë cuezë'núhi' lë'ë Elizabet. ⁴²Fuertë guní'i' lu María:

—Dios bè'në ldai' lé'ël más quë grë na'a, nu bè'në ldai' më shínil nanuá'al. ⁴³¿Chu nahia bidë guënal na? Nal shni'a më el quë narnibë'a na. ⁴⁴Iurë binia cha'l, lë'ë me'dë bëni'bi lania por tantë bëquitë ldú'i'. ⁴⁵Nu nalé dichusë nal purquë gualdí ldú'ul Dios. Gualdí ldú'ul gac cumplir lo quë naguni'i' Dios lul.

⁴⁶Iurní guni'i' María:

Con guëdubinú ldua'a quëhuna alabar Dadë Dios.

⁴⁷ Rquitë ldua'a purquë Dios na Salvador shtëna.

⁴⁸ Bëga'a ldu'u më na; bë'në më cuendë adë nádia'a më ru'bë sino tubi cri-adë humildë shtëhi',

perë dizdë iurne' grë mënë naguëdchini lu gué'dchiliu, guëni'i rall bë'në ldai' më na.

⁴⁹ El quë narnibë'a grë cusë, bë'ni' cusë ru'bë parë na. Santu na më.

⁵⁰ Siemprë rga'a ldu'u më nu quëhunë më compa'ni grë mënë nanapë rëspëti lu më.

⁵¹ Zihani cusë ru'bë bë'në më con guia'a më.

Bësëllu'në më ra narunë naru'bë con grë shgabë rall.

⁵² Mënë narunë naru'bë, gulaguë rall catë rribë'a rall, bë'në Dios, perë bédë'ëru'u më parë güe'pi guia'a ra mënë narunë narú'bëdi'i lu gué'dchiliu.

⁵³ Bëne'e më cusë za'quë parë ra narldia'në hashtë bielë rall.

Ra ricu bëshe'ldë më; zia'a rall sin adë pë nápëdi'i rall.

⁵⁴ Bë'në më compa'ni lë'ë ra më israelitë, ra narunë sirvë lu më.

Adë beá'ldëdi'i ldu'u më shmënë më.

⁵⁵ Zni bë'në më cumplir lo quë naguni'i më lu ra shtadë guëlü hia'a, lu Abraham nu lu ra llëbní shtëhi' naná shtadë guëlü hia'a. Di'dzë ni na parë siemprë.

⁵⁶ María guquërdënu Elizabeth tsunë mbehu. Iurní bëabri' lídchi'.

Bëdchini Juan lu gué'dchiliu

⁵⁷ Hia guc cumplir tiempë gulë shini Elizabeth. Gúpi' tubi ngulë'në. ⁵⁸ Iurë ra shvëcini Elizabeth con shfamíli' bini rall de quë bëga'a ldu'u Dios lé'i' nu bédë'ë më tubi shíni', bédchini rall nu nalé bëquitë ldu'unú rall Elizabeth. ⁵⁹ Gudëdë shunë dzë nu bédchini tiempë parë gunë

bëshuzi cumplir custumbrë religiusë; chuguë du'pë partë delicadë shtë me'dë. Ra mënë guc shtu'u rall niaca'a me'dë ziquë lë shtadë me'dë, ⁶⁰ perë shni'a me'dë guni'i:

—Juan guërulë me'dë.

⁶¹ Guni'i rall iurní:

—Ni tubi Juan nídi'i ladi shfamíli.

⁶² Iurní guna'bë di'dzë rall con guia'a rall lu shtadë me'dë parë gac bë'a rall nia chu guërulë me'dë; guëni'i shtadë me'dë. ⁶³ Zacarías con sëni guná'bëi' tubi tablë parë quë lëtrë luhin. Bëquë'ëi': "Juan guërulë me'dë". Grë mënë bédzëguë' ldu'u rall iurní. ⁶⁴ Mizmë iurní bëabri' guni'i Zacarías. Bëni'bi ldúdzi'. Guzublú bi-adí'dzi'; guni'i llëru'bë na pudërë shtë Dios. ⁶⁵ Ra mënë naquërdë alreduerë lidchi Zacarías, bédzëguë' ldu'u rai'. Por grë nezë shtë Judea hashtë lu lumë shtë dani, bërë'tsë ra di'dzë pë guc con Elizabeth nu Zacarías. ⁶⁶ Grë ra nabini pë guc, bë'në rall llgabë nu guni'i rall lu sa' rall:

—¿Pë cha'a gac me'dë?

Rni'i rall zni purquë en verdá cabezënu Dios lë'ë me'dë.

Labansë shtënë Zacarías

⁶⁷ Espíritu Santo cabezënu lë'ë Zacarías, shtadë Juan, nu guni'i Zacarías di'dzë rë' por pudërë shtë Dios: ⁶⁸ Llëru'bë na pudërë shtë Dios con lë'ë hia'a; na hia'a më Israel.

Bidë guëná më lë'ë hia'a nu bë'në më salvar lë'ë hia'a, ra nagulë më.

⁶⁹ Nu bëne'e Dios tubi më ru'bë nagunë salvar lë'ë hia'a. Nápi' llëru'bë pudërë.

Bëdchíni' de famili shtë David, el quë nabë'në sirvë lu Dios.

⁷⁰ Zni guc cumplir lo quë naguni'i ra mënë nabíadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

Santu na rai'.

⁷¹ Guni'i më dizdë guahietë de quë gunë më salvar lë'ë hia'a guia'a ra enemigu shtë hia'a.

Nu gunë më librar lë'ë hia'a de grë narldënú lë'ë hia'a.

⁷² Gunë më ra cusë rë' purquë bë'në më prometer lu shtadë guëlü hia'a de quë guëga'a ldu'u më lë'ë hia'a.

⁷³ Bë'në më prometer con juramentu lu shtadë guëlü hia'a Abraham

⁷⁴ de quë gunë më salvar lë'ë hia'a de grë pudërë nanapë enemigu shtë hia'a parë gac guëdë'na'a sirvë lu më sin adë guëdzëbëdi'ia'a.

⁷⁵ Guëdubi tiempë naguëbânia'a, guëdë'na'a sirvë lu më manërë za'quë sin ni tubi duldë la'ni ldu'u hia'a.

⁷⁶ Lë'lë shinia, Dios nacabezë gube'e, gunë më punërë lë'lë ziquë tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios lu ra mënë.

Antsë guëdchini el quë narnibë'a lë'ë hia'a, quibëllul lúhi' parë gac preparadë ra mënë parë iurë guëdchini më.

⁷⁷ Guëní'il lu ra mënë nagulé më lla gac salvar rall të gac perdunë duldë shtë rall.

⁷⁸ Grë ni na por galërga'a ldu'u më.

Gac cumplirin iurë gue'dë guëdchini tubi ziquë llni shtë ngubidzë brëgue'lë dizdë nezë guia'a

⁷⁹ të parë guianí nezë shtë ra naquërelde lu nacahi, ra nardzëbë lu galguti, të parë cuedchí ldu'u hia'a.

⁸⁰ Juan, shini Zacarías, guarú'bi' nu másru'u riaru'bë llni shtë Dios parë lë'i'. Guquëréldi' lugar catë nídi'i mënë. Zni bë'ni' hashtë dzë guzublú guni'inúhi' ra mënë israelitë diza'quë shtë Dios.

Bëdchini me'dë Jesús lu guë'dchiliu

(Mt. 1.18-25)

2 Tiempë dzë ni César Augusto gunibë'a tsasë cënsë shtë ra mënë

guëdubi guë'dchiliu. ²Ni na primërë cënsë naguc dzë na Cirenio gac gubernadurë shtë Siria. ³Grë mënë gua ladzë shtadë guëlü rai' parë guëdë'ë rai' lë rai'. ⁴Nu zac bëru'u José guë'dchi Nazaret shtë'në regiuni Galilea. Bëdchíni' Belén shtë'në regiuni Judea parë guagdë'ëi' léhi' purquë náhi' famili shtë David nu Belén na guë'dchi shtë David. ⁵María nápi' comprumisi parë guë'sé'ai' con José. Tiempë ni hia nua shini María. ⁶Nanú rai' Belén; bëdchini tiempë parë galë shíni'. ⁷Ndë bëdchini primërë me'dë nguiu. Bëtu'bi María me'dë tubi lari nu gú'ti' catë rau ma purquë nídi'i lugar catë guëa'në rai' pusadë.

Bëlua'alú ra ianglë lu ra vëquërë

⁸Cerquë guë'dchi Belén rëta' ra vëquërë. Quëhapë rall lli'li lachi. Hia na gue'lë. ⁹Iurní bëdchini tubi ianglë nabëshe'ldë Dadë Dios. Bëdchini tubi llni dushë shtë Dios. Rabtsë'ë llni alrededurë de ra vëquërë. Nalë bëdzëbë rall. ¹⁰Iurní repi ianglë:

—Adë rdzëbëdi'i të purquë zeldënúa tubi nutici za'quë; na parë grë sa' të. Di'dzë ni guësëquitë ldu'u të. ¹¹Nedzë gulë tubi me'dë guë'dchi shtë David. Na me'dë Cristo, el quë nagudili Dios parë guë'nibë'ai'. Náhi' Dadë nagunë salvar lë'ë të. ¹²Parë gac bë'a të chu náhi', guëdzëlë të lë'ë me'dë dú'bi' tubi ldë lari. Nagá'ai' catë rau ma.

¹³Mízmë iurní guná vëquërë másru'u zihani ianglë shtë gube'e cula'ni primërë ianglë. Bë'në rai' alabar Dios; guni'i rai': ¹⁴Llëru'bë na pudërë shtë Dios nacabezë más guia'a lu gube'e.

Bë'në më tubi favurë parë ra mënë narsëquitë ldu'u lë'ë më; lu guë'dchiliu tsu paz, cuedchí ldu'u mieti.

¹⁵Iurë ra ianglë bëabrí rai' gube'e, guni'i ra vëquërë lu sa' rai':

—Cha guiá hia'a Belén, nia pë guc de lo quë nabëlua'a Dadë Dios lu hia'a.

¹⁶Iurní nasesë zia'a rai' Belén. Guná rai' lu María nu José nu me'dë. Lë'ë me'dë naga'a catë rau ma. ¹⁷Iurë guná ra vëquërë lu rai', guni'i rall lu ra mënë nazuga'a ndë lo quë naguni'i ianglë lu rall shcuëndi me'dë. ¹⁸Grë nazuga'a ndë bini naguni'i vëquërë; bënë rall llgabë gu nanú verdá lo quë naguni'i vëquërë. ¹⁹Perë María adë ruadí'dzëdi'i pë llgabë nananú la'ni ldú'i'. Guagla'guë bé'ni' llgabë lla na ra cusë rë'. ²⁰Ra vëquërë bëabrí rall. Guni'i rall de quë llëru'bë na pudërë shtë Dios. Guni'i rall dushquilli Dios por lo quë naguná rall nu lo quë nabini rall. Bëdë'ë rall graci lu më purquë grë cusë guc cumplir tal ziquë guni'i ianglë lu rai'.

José nu María guanú rai' Jesús iádu'u ru'bë

²¹Gudëdë shunë dzë; iurní bëchuguë bëshuzi du'pë gui'di shtë partë delicadë shtë me'dë. Bërlulé me'dë Jesús, el mizme naguni'i ianglë lu María antsë lé'i' gua'a shíni'.

²²Iurë gualú cuarenta dzë, iurní bënë tucarë gunë María nu José cumplir según lëy shtë Moisés të gáqui' limpi. Bënë rai' narunë tucarë tubi na'a narapë me'dë. Por ni José nu María guanú rai' lë'ë Jesús iádu'u ru'bë ciudá Jerusalén. Guagdchinínú rai' lë'ë me'dë lu Dadë Dios. ²³Bënë rai' ni purquë naescritë la'ni lëy shtë Dios narni'i: “Primërë ngulë'në naguëne'le Dios parë lë'ë të, gulë tsagdchinínú të me'dë lu Dadë Dios purquë náhi' parë lë'ë më”. ²⁴Nu zac María nu José bëdë'ë rai' chupë ma'ni gati ra ziquë ofrendë lu Dios purquë lëy shtë Dios rni'i: “Ra prubi gunë rall ofrecërë chupë guguë u chupë palumë bi'chi”.

²⁵Tiempë ni guquërdë tubi nguuiu guë'dchi Jerusalén. Léhi' Simeón nu tubldí na shcuëndi' lu Dios. Bé'ni'

cumplir shti'dzë më. Nu cabézi' guëdchini tubi nagunë salvar naciuni Israel de grë enemigu shtë rall. Espíritu Santo cabezënúhi' Simeón. ²⁶Bëdchini tubi di'dzë lu Simeón por pudërë shtë Espíritu Santo de quë adë gátidi'i Simeón hashtë despuësë guenáhi' lu Cristo, el quë nagudili Dios parë guëribé'ai'. ²⁷Espíritu Santo bënë compa'ni lë'ë Simeón të guáhi' iádu'u ru'bë mizme tiempë bëdchini María nu José parë guëdchinínú rai' me'dë Jesús lu Dios, nu bënë rai' ofrecërë chupë ma lu më. Bënë rai' cumplir lëy shtë Dios. ²⁸Simeón gudëdchi lë'ë me'dë. Bënë Simeón alabar Dios; guni'i Simeón:

²⁹Dadë, iurne' nahia cunformë; gualú shchi'nia.

Cuntëntë gatia purquë bënë'l cumplir lo quë naguní'il lua.

³⁰Gunahia con prupi sluhia lu nagunë salvar lë'ë na'a.

Bëshë'ldël nguui ni.

³¹Bëshë'ldël lé'i' delantë grë ra naciuni shtë guë'dchiliu të guená rall lu Salvador.

³²Lé'i' náhi' ziquë na llni parë guëziani' lu ra mënë nanádi'i më israelitë; gac bë'a rall shtí'dzi',

nu por lé'i' ra më israelitë nagudí'li, gapë rall hunurë.

³³José con shni'a Jesús guasé ldu'u rai' iurë bini rai' lo quë naguni'i Simeón.

³⁴Simeón guna'bë lu Dios të gunë ldai' më lë'ë rai'. Nu guni'i Simeón lu María:

—Guná, por lo quë nagunë me'dë rë' zihani mënë israelitë tsabi'guë rall lu Dios, nu zihani rall guë'niti rall lu më. Shtí'dzi' gac ziquë sëni parë ra mënë naquërdë tiempë ne' perë gunë rall cuntrë lé'i'. ³⁵Perë lé'ël, María, gápël durlurë ziquë tubi spadë dëdë laguë la'ni ldú'ul. Por me'dë rë' llgabë naga'chi shtë zihani mënë, guëru'u rahin lu llni.

³⁶Nu zac la'ni Jerusalén nanú tubi na'a lë Ana naná shtsa'pë Fanuel. Aser

guc shtadë guëllü rai'. Ana guc tubi siervë nabiadi'dzë shti'dzë Dios, perë hia gú'shi'. Lígui' bëtsé'ai'. Gubaninúhi' tsé'li' gadchi izë, guti tsé'li'. ³⁷ Bëá'ni' vi-udë; ne' nápi' ochenta y cuatro izë. Grë ra dzë riáhi' iádu'u. Dzë la gue'lë rúni' adorar Dios. Ruadi'dzënúhi' Dios nu rúni' ayunë. ³⁸ Mërë iurní guabi'guë Ana catë cabezë José nu María con me'dë, bédë'ë Ana graci lu Dios. Guagla'guë biadi'dzënú Ana lu ra mënë naquëbezë el quë naguëshe'ldë Dios parë gúni' salvar naciuni Israel. Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios, guni'i Ana.

Bëabrí José nu María guë'dchi Nazaret

³⁹ Iurní gualú bë'në María nu José cumplir grë narunë tucarë según lëy shtë Dios iurë lë'ë primërë shini mënë guëdchini guë'dchiliu, bëabrí rai' Galilea hashtë guë'dchi Nazaret, ladzë María nu José. ⁴⁰ Lë'ë me'dë guaru'bë con llëru'bë llni shtë Dios. Bë'në Dios compa'ni lë'i' nu bë'në l dai' më guëqui'.

Gua Jesús visitë iádu'u ru'bë

⁴¹ Cadë izë ria shtadë Jesús Jerusalén parë gac laní Pascu. ⁴² Chi'bë chupë izë napë Jesús, iurní gua rai' Jerusalén ziquë na custumbrë shtë rai'. ⁴³ Iurë gualú laní, guna'zi rai' nezë Nazaret. Hia Jesús bëá'ni' Jerusalén perë adë bédë'ëdi'i rai' cuendë. ⁴⁴ Bë'në rai' llgabë Jesús ze'dë ladi ra mënë naze'dënú rai'. Hia guc tubi dzë ze'dë guézë rai', iurní guatili rai' shini rai' entrë shfamili rai' nu entrë los de más sa' rai'. ⁴⁵ Adë bédzëlëdi'i rai' Jesús. Iurní bëabrí rai' Jerusalén parë tsatili rai' Jesús.

⁴⁶ Gudëdë tsunë dzë; bédzëli' la'ni iádu'u. Zubënúhi' ra mësë narlua'a lëy shtë Moisés. Caqué diaguë Jesús shti'dzë rall nu zac guna'bë dí'dzi' lu rall. ⁴⁷ Grë nabini naguni'i Jesús, bédzëguë'ë ldu'u rall tantë ráqui' nu manërë rquëbi' lu

shti'dzë ra mësë. ⁴⁸ Iurë lë'ë shtádi' bédchini con shní'ai', bédzëguë'ë ldu'u rai'. Iurní guni'i María:

—Llga'në, ¿pëzielú bë'nël zni'i con lë'ë na'a? Shtádël nu lë'ë na nalë rquëdi'ni ldu'u na'a; zudili na'a lë'ël.

⁴⁹ Iurní guni'i Jesús lu rai':

—¿Pëzielú quëguili të na stubi lugar? ¿Pë adë rac bë'adi'i të napë quë guna lo quë narac shtu'u Shtada?

⁵⁰ Perë lë'ë rai' adë guc bë'adi'i rai' pë runë cuntienë shti'dzë Jesús.

⁵¹ Lueguë bëabrí Jesús con lë'ë rai' guë'dchi Nazaret. Guagla'guë bëzu'bë diaguë Jesús lu shtádi'. Hia shní'ai' quëhúni' tantë llgabë la'ni ldu'i' perë adë chu lu biadi'dzëdi'i' pë llgabë nápi'.

⁵² Jesús guagla'guë guarú'bi' nu bédë'ë Dios llni guëqui'. Grë lo quë nabë'ni', bëa'nin bien lu Dios nu lu ra mënë.

Juan Bautista quëadi'dzë lugar catë nídi'i mënë

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 La'ni izë che'ni shtë gubernë Tiberio César naná rëy rumanë, Poncio Pilato guc gubernadurë shtë Judea. Herodes guc gubernadurë shtë Galilea. Lë'ë béchill, Felipe, guc gubernadurë shtë Iturea nu Traconite. Lisantias guc gubernadurë shtë Abilinia. ² Anás nu Caifás na rall primërë bëshuzi namás rnibë'a. La'ni ra dzë ni bédchini shti'dzë Dios lu Juan, shini Zacarías, lugar catë nídi'i mënë. ³ Juan zia'a zihani nezë. Guagní'i' lu ra mënë naquërelde guëlladchi rua' guë'gu Jordán. Guní'i' lu ra mënë chubë nisë rall parë gac bë'a mieti gunë nadzë'ë mudë nanabani rall, zni gac perdunë duldë shtë rall. ⁴ Zni bë'në Juan según nabëquë'ë Isaías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios. Bëquë'ë Isaías: Nanú tubi narni'i fuertë lugar catë quëréldëdi'i mënë.

Guní'i: "Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi parë iurë lë'ë më guëdchini.

⁵ Grë bërrancu guëdze'.

Grë dani con ra lumë gaquin tubldí.

Ra nezë lecu guëldí rahin.

Ra nezë despereju guëac za'quin.

⁶ Grë ra mënë shtë guë'dchiliu guená rall lla mudë guëzunë më almë shtë ra mënë parë gac salvar rall."

⁷ Iurë bëdchini zihani mënë lu Juan parë guëchu'bë nisë Juan lë'ë rall, guni'i Juan:

—Na të ziquë shini mbe'ldë. Gunë më juzguë lë'ë të. Nídi'i mudë guëru'u të sin quë adë gac juzguë të. ⁸ Si talë gunë nadzë'ë të mudë nabani të, gulë gac të ziquë hiaguë nardë'ë nashi. Gulë bë'në bien lu sa' të. Adë gápëdi'i të confiansë purquë na të llëbni Abraham gunë Dios salvar lë'ë të purquë mia'a lu të, napë më pudërë parë lë'ë guë'ë rë' gac rahin llëbni Abraham. ⁹ Mizmë iurne' ziquë guiubëaguë nalistë parë chuguë ra hiaguë, grë ra hiaguë nanápëdi'i nashi za'quë, chuguin nu tsahin lu gui'i.

¹⁰ Iurní guna'bë di'dzë ra mënë zihani:

—¿Pë rac shtu'u Dios guëdë'në na'a?

¹¹ Juan bëquebi:

—El quë nanapë chupë manguë, guëdë'ëll tubi ca'a el quë nabënápëdi'i. El quë nanapë naguëda'u, quí'dzëllin ca'a nabënápëdi'i.

¹² Nu bëdchini bëldá cubradurë shtë impuestë parë chubë nisë rall. Guna'bë di'dzë rall lu Juan:

—Mësë. ¿Pë guëdë'në na'a?

¹³ Juan guni'i:

—Adë rúnëdi'i të cubrë más de lo quë narni'i lëy ca'a të.

¹⁴ Nu bëldá sultadë rumanë guna'bë di'dzë rall:

—Lë'ë na'a, ¿pë guëdë'në na'a?

Guni'i Juan lu rall:

—Adë cuánëdi'i të shtë mënë con galné. Adë guëdchisúdi'i të pë shtë mënë con bishi. Gulë gac cunformë lo quë naquëguilli gubernë lë'ë të.

¹⁵ Cumë ziquë ra mënë gualdí ldu'u rall ze'dë guëdchini cusë ru'bë, guni'i rall la'ni ldu'u rall gu lë'ë cha'a Juan náhi' Cristo, el quë nagudili Dios parë guëñibé'ai'. ¹⁶ Perë Juan bëquebi lu ra mënë:

—Guldía, rchu'bë nisa con nisë perë ze'dë stubi më más nanapë pudërë quë na. Adë rúnëdi'i tucarë guëshaca du gui'di shtë shrachi më. Lë'ë më gunë më stubi cusë. Guëzunë më ldu'u të con Espíritu Santo nu guënë'ei' pudërë. Stubi tantë lë'ë të gunë më juzguë con juici shtë gui'i. ¹⁷ Ziquë tubi narsú bë'dchi trigu të parë rru'u gui'lli tubi cu', zni guëdchini më të cuë më ra mënë za'quë parë lë'ë më. Ra mënë narialdídi'i ldu'i Dios tsa rall lu gui'i catë nídi'i fin.

¹⁸ Con ra di'dzë rë' nu con zihani enseñansë, bëlua'a Juan diza'quë lu ra mënë. ¹⁹ Perë Juan guni'i guëc gubernadurë Herodes de quë nádi'i za'quë nabë'në Herodes con tse'lë bëchi Herodes. Felipe lë bëchill. Na'a ni lë Herodías. Por zihani cusë mal nabë'në Herodes guni'i Juan guëquëll. ²⁰ Nu Herodes bë'nëll stubi cusë más naná mal; bëtiá'all lë'ë Juan lachigui'bë.

Jesús bëriubë nisë

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹ Antsë Juan gua lachigui'bë, iurë lë'ë ra mënë bëriubë nisë, nu Jesús bëriubë nisë; guzac iurë guni'inú Jesús Dios, iurní bëlla'lë gube'e. ²² Iurní bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë më. Rluá'ai' ziquë shcierpë palumë nu bëdchini tubi bë nezë lu gube'e nu guni'i bë:

—Lé'ël nal shinia narac shtua'a. Nalë rquitë ldua'a rnahia lul.

Ra shtadë guëlü Jesús

(Mt. 1.1-17)

²³ Jesús napë galdë bi chi izë, iurní guzublú bèlua'a më lë'ë ra mënë. Grë ra mënë gualdí ldu'u rall Jesús na shini José. Shtadë José guc Elí. ²⁴ Shtadë Elí guc Matat. Shtadë Matat guc Leví. Shtadë Leví guc Melquí. Shtadë Melquí guc Jana. Shtadë Jana guc José. ²⁵ Shtadë José guc Matatías. Shtadë Matatías guc Amós. Shtadë Amós guc Nahum. Shtadë Nahum guc Esli. Shtadë Esli guc Nagai. ²⁶ Shtadë Nagai guc Maat. Shtadë Maat guc Matatías. Shtadë Matatías guc Semei. Shtadë Semei guc José. Shtadë José guc Judá. ²⁷ Shtadë Judá guc Joana. Shtadë Joana guc Resa. Shtadë Resa guc Zorobabel. Shtadë Zorobabel guc Salatiel. Shtadë Salatiel guc Neri. ²⁸ Shtadë Neri guc Melqui. Shtadë Melqui guc Adi. Shtadë Adi guc Cosam. Shtadë Cosam guc Elmodam. Shtadë Elmodam guc Er. ²⁹ Shtadë Er guc Josué. Shtadë Josué guc Eliezer. Shtadë Eliezer guc Jorim. Shtadë Jorim guc Matat. ³⁰ Shtadë Matat guc Leví. Shtadë Leví guc Simeón. Shtadë Simeón guc Judá. Shtadë Judá guc José. Shtadë José guc Jonan. Shtadë Jonan guc Eliaquim. ³¹ Shtadë Eliaquim guc Melea. Shtadë Melea guc Mainán. Shtadë Mainán guc Matata. Shtadë Matata guc Natán. Shtadë Natán guc David. ³² Shtadë David guc Isaí. Shtadë Isaí guc Obed. Shtadë Obed guc Booz. Shtadë Booz guc Salmón. Shtadë Salmón guc Naasón. ³³ Shtadë Naasón guc Aminadab. Shtadë Aminadab guc Aram. Shtadë Aram guc Esrom. Shtadë Esrom guc Fares. Shtadë Fares guc Judá. ³⁴ Shtadë Judá guc Jacob. Shtadë Jacob guc Isaac. Shtadë Isaac guc Abraham. Shtadë Abraham guc Taré. Shtadë Taré guc Nacor. ³⁵ Shtadë Nacor guc Serug. Shtadë Serug guc Ragau. Shtadë Ra-

gau guc Peleg. Shtadë Peleg guc Heber. Shtadë Heber guc Sala. ³⁶ Shtadë Sala guc Cainán. Shtadë Cainán guc Arfaxad. Shtadë Arfaxad guc Sem. Shtadë Sem guc Noé. Shtadë Noé guc Lamec. ³⁷ Shtadë Lamec guc Matusalén. Shtadë Matusalén guc Enoc. Shtadë Enoc guc Jared. Shtadë Jared guc Mahalaleel. Shtadë Mahalaleel guc Cainán. ³⁸ Shtadë Cainán guc Enós. Shtadë Enós guc Set. Shtadë Set guc Adán. Adán na shini Dios.

Niasigué mëdzabë lë'ë Jesús

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 Jesús bësëa'në guë'ë'gu Jordán, nu guc më completamente de acuerdë con lo quë narac shtu'u Espíritu Santo. Iurní Espíritu Santo bia'a lë'ë Jesús catë nídi'i mënë. ² Hia ndë guquërelde më cuarenta dzë. Durantë guëdubi tiempë ni adë gudáudi'i më, nu bédchini mëdzabë Satanás parë guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë më të niasigué mëdzabë lë'ë më. Iurë gualú cuarenta dzë, bédchini galërl-dia'në ldu'u më. ³ Guni'i mëdzabë lu Jesús:

—Si talë rní'il nal shini Dios, guni'i lu guë'ë rë' guëaquin guetështildi gaul.

⁴ Jesús repi lull:

—Naescritë la'ni shti'dzë Dios: “Lëdë niá'asëdi'i guetështildi guëbani nguiu sino por grë di'dzë narni'i Dios guëbani nguiu”.

⁵ Iurní bia'a mëdzabë lë'ë Jesús lu guëc dani ru'bë. Mizmë iurní bèlua'all grë lugar catë rnibë'a ra mënë. Guná më lu rahin tubi chupë mumëntë. ⁶ Repi mëdzabë lu më:

—Grë ndë'ë guënehia cá'al con grë cusë za'quë nananú lu gué'dchiliu. Guë nibé'al rahin. Bëna recibir pudërë guë nibé'ahia grë cusë ni, nu guédé'ahin ca'a el quë naquëhuna disponer. ⁷ Grë guë nibé'al si talë guëzullíbil lua nu gúnël adorar na.

⁸ Perë Jesús repi:

—Guabsú lua. Naescritë la'ni shti'dzë Dios: “Sulë Dadë Dios gúnël adorar. Sulë lë'ë më guëzu'bë diáguël.”

⁹ Despuësë lë'ë mëdzabë bia'a lë'ë më ciudá Jerusalén catë zubë iádu'u ru'bë. Zia'anú mëdzabë lë'ë më guëc iádu'u. Iurní guni'i mëdzabë:

—Si talë guldil rní'il nal shini Dios, bëru'ldë lë'ël hashtë lu guiu'u ¹⁰ purquë shti'dzë Dios rni'i:

Dios guëni'bë'a ra ianglë parë gapë rai' lë'ël.

¹¹ Gua'a rai' lë'ël guia'a rai' të ni tubi guë'ë gunënédi'i guë'a'l.

¹² Iurní Jesús guni'i' lu mëdzabë:

—Nu zac shti'dzë Dios rni'i: “Adë rtédëdi'il prëbë lë'ë Dadë Dios shtënë të. Adë rúnëdi'il obligar lë'i'.”

¹³ Despuësë gualú zihani prëbë shtë mëdzabë nihunë më mal, bëssä'nëll lë'ë më por tubi tiempë.

Jesús guzublú dchi'ni shtëni' Galilea

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Completamentë cabezënu Espíritu Santo Jesús; bëabrí më Galilea. Bërë'tsë famë shtë më grëtë' guë'dchi alreduerë de regiuni ni. ¹⁵ Quëgluá'ai' la'ni grë iádu'u shtë më israelitë, nu grë mënë guni'i rall napë më llëru'bë pudërë.

Jesús nanú Nazaret

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Be'dë guëzë Jesús Nazaret catë guarú'bi'. Guzac tubi dzë descansë gua më iádu'u ziquë custumbrë shtëni'. Gualdí më parë gu'ldë më shti'dzë Dios. ¹⁷ Bëdë'ë mënë nabëquë'ë Isaiás, el quë nabidi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëdchili më luhin catë bëdzëlë më narni'i zni:

¹⁸ Espíritu shtë Dadë Dios cabezënuá. Gudili më na parë guënia'a diza'quë lu ra prubi, ra nadë guënédi'i Dios. Bëshe'ldë më na parë gac librë ra naná bajo ordë shtë mëdzabë.

Nu nahia parë guëabrí slu ra ciegu, gac bë'a rall shnezë Dios.

Nu nahia parë cuedchí ldu'u ra naná rzac zi.

¹⁹ Nu bëshe'ldë më na parë guadi'dza de quë bëga'a tiempë za'quë gunë më favurë parë mënë narëta' lu guë'dchiliu.

²⁰ Iurní bëtu'bi Jesús librë nu bëdë'ë mëhin guia'a el quë nacanihapë ra librë. Iurní guzubë më. Grë ra mënë narëta' la'ni iádu'u, rbi'a rall lu më. ²¹ Jesús guzublú biadi'dzi' lu rall:

—Nedzë guc cumplir shti'dzë Dios rë' mientras bini të di'dzë rë'.

²² Grë mënë cagni'i bien na shti'dzë Jesús. Bëdzëguë' ldu'u rall diza'quë nagoni'i më tantë nasa'a rac më. Nu guni'i lu sa' rall:

—Ndë'ë naruadi'dzë, nadë más nall shini José.

²³ Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Seguramentë guëni'i të lua dichë narni'i: “Ducturë, bënëac mizmë lë'ël”. Nu guëni'i të lua: “Lo quë nabë'nël ladi guë'dchi Capernaum, bë'në ra cusë rë' lãdzël. Bini na'a lo quë nabë'nël guë'dchi Capernaum.”

²⁴ Guagla'guë biadi'dzë më:

—En verdá rnia'a lu të, ra mënë adë nãpëdi'i rall rëspëti parë tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios si talë náhi' më lãdzë rall. ²⁵ Guldía, tiempë shtë Elías nanú zihani viudë ladi ra më israelitë. Guláguëdi'i guiu por tsunë izë guëru'ldë, nu gu' gubini guëdubi naciuni rë'. ²⁶ Perë Dios bëshe'ldë lë'ë Elías guë'dchi Sarepta shtë Sidón parë guëni'i' lu tubi viudë nananú ladi guë'dchi rë'. Adë bëshë'ldëdi'i Dios lë'ë Elías lu ra viudë nananú ladi mënë Israel. ²⁷ Nu tiempë guahietë ladi naciuni Israel, nanú zihani narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi'. Tiempë ni nanú Eliseo el quë nabidi'dzë shti'dzë Dios, perë ni tubi mënë narac llu'u galguidzë ni ladi mënë Israel,

béaquédi'i rall. Perë Naamán sulamëntë béaquëll por pudërë shtë Dios. Nu lé'ëll nall mënë shtë Siria, lédédi'i shtë naci-uni Israel.

²⁸Iurë bini ra mënë di'dzë rë', grë ra naré la'ni iádu'u, nalé bédé rall. ²⁹Lueguë gulú rall lè'ë Jesús rua' guè'd-chi nu bia'a rall lé'i' guia'a rua' tubi berrancu të parë guëldaguë rall lè'ë më la'ni parë gáti'. Guè'dchi Nazaret zubè lu dani rë', ³⁰perë Jesús gudëdë lu rall parë guzia'a më stubi ladë.

Jesús bënëac tubi nguii nanapë mēdzabë la'ni ldú'ull

(Mr. 1.21-28)

³¹Gua Jesús Capernaum ciudá shtë Galilea. Ziaglua'a më stubi la'ni iádu'u ra dzë narzi'i ldu'u mënë. ³²Iurní bēdzēguēē' ldu'u mënë ldai' nu di'dzë naruadi'dzë më. Bēnguē bē'a rall de quē bēlua'a Jesús con pudērë shtë Dios.

³³La'ni iádu'u nanú tubi nguii nanapë mēdzabë mal la'ni ldú'ull. Fuertë gurushtiall. Guni'ill:

³⁴—¿Pë nápël con lè'ë na'a, Jesús më Nazaret? ¿Pë zé'dël parë guézalul lè'ë na'a? Nanéa chu nal. Nalimpi ldú'ul lu Dios.

³⁵Iurní Jesús guni'i guëc mēdzabë. Guni'i Jesús fuertë lu espíritu mal:

—Guitségá, nu bēru'u de lé'ëll.

Iurní mēdzabë bēru'ldë lè'ë nguii ni lu guiu'u delantë lu ra mënë. Bēru'u mēdzabë sin adë pë bē'nēnúdi'ill. ³⁶Grë mënë bēdzēguēē' ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pëllë ldai' cubi rë'? Jesús rnibë'a ra mēdzabë. Nápi' pudērë parë rgúhi' mēdzabë la'ni ldu'u mënë. Rzu'bë di-aguë ra mēdzabë shtí'dzi'.

³⁷Por guëdubi nezë bërë'tsë di'dzë nabë'në Jesús.

Jesús bënëac suëgrë Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸Iurní Jesús bēru'u iádu'u. Gua më lidchi Simón Pedro nu guaté më la'ni hiu'u. Suëgrë Simón rac llú'ull; ráquëll shldi ru'bë. Bē'në mënë ruëguë lu Jesús gunëac më lè'ë na'a. ³⁹Iurní bēa'chi më, guná më lu narac llu'u. Fuertë guni'i më lu shldi. Lueguë bēru'u shldi. Lueguë lueguë guashtë na'a nu bēdë'ë na'a nagáu rai'.

Jesús bënëac zihani ra narac llu'u

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰Iurë gua'zë ngubidzë, grë ra narac llu'u nu ra nanapë grë clasë galguidzë, be'dēnú ra mënë lè'ë rall lu Jesús. Bēd-chi'bë më guia'a më guëc rall. Grë rall bēac rall. ⁴¹Nu bēgú më zihani mēdzabë nananú la'ni ldu'u mënë. Gurushtíá ra mēdzabë. Guni'i rall:

—Lé'ël nal shini Dios.

Perë lè'ë Jesús bēsëac dchi lè'ë rall nu guni'i më fuertë lu rall të adë guadi'dzēdi'i rall purquë guc bē'a rall na më Cristo el quë nagudili Dios parë guë nibé'ai'.

Jesús guaglua'a regiuni Galilea

(Mr. 1.35-39)

⁴²Iurë brēguë'lë, bēru'u Jesús guè'd-chi rë'. Zia'a më tubi lugar catë nídi'i mënë. Lè'ë ra mënë caguili rall lè'ë më. Bēdchini rall catë cabezë më. Rac shtu'u rall guëa'nēnú më lè'ë rall. Guni'i rall adë guësëa'në më lè'ë rall, ⁴³perë Jesús guni'i:

—Rqui'ni tsahia grë ra guè'dchi parë guadi'dza diza'quë lla tsuté mënë catë rnibë'a Dios. Parë ni bēshe'ldë Dios na.

⁴⁴Nu guagla'guë biadi'dzë më diza-'quë la'ni iádu'u catë quërelde ra mënë israelitë.

Jesús bë'në milagrë catë rga'a mbeldë*(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)*

5 Guzac tubi dzë nanú Jesús rua' nisë ru'bë lë Genesaret. Bëdchini më'në zihani hashtë rte'e më'në lë'ë më. Rac shtu'u rall guini rall shti'dzë Dios. ²Jesús guná lu chupë barcu nananú rua' nisë. Ra narna'zi mbeldë bëru'u rall la'ni barcu nu caguibi rall gu'eshu shtë mbeldë. ³Iurní guaté më la'ni barcu shtë Simón Pedro. Guni'i më lu Pedro guëazë guetë barcu du'pë. Guzubë më lu barcu të parë guëlua'a më diza'quë lu ra më'në narë rua' nisë ru'bë.

⁴Iurní gualú biadi'dzë më, guni'i më lu Pedro:

—Cha guíá hia'a ca más zili nisë të guëtia'a të gu'eshu shtë të parë guëga'a mbeldë.

⁵Perë Pedro repi:

—Mësë, guëdubi gue'lë bëtë'në na' dchi'ni sin ni tubi mbeldë gá'adi'i guëga'a. Perë hia quë lë'ël rnibé'al guëtia'a na'a gu'eshu la'ni nisë, guëdë'në na'ain.

⁶Lueguë bë'në rai' lo quë naguni'i Jesús. Bëga'a mbeldë zihani hashtë lë'ë guë'shu guzublú chí'ezë. ⁷Iurní bë'në rai' sëni lu sa' rai' nazubë la'ni stubi barcu parë guidë guë'në rai' compañì. Bëdchini rai'. Bëguëu' rai' mbeldë la'ni chupë barcu. Por tantë zihani mbeldë hia mërë né'azë barcu la'ni nisë. ⁸Iurë guná Simón Pedro zihani mbeldë bëga'a, bëzullibi Pedro lu Jesús nu guni'i Pedro:

—Bësëa'në na, Dadë, nahia pecadurë. Napa zihani duldë.

⁹Zni guni'i Pedro purquë nalë bëdzëguëë' ldu'i' nu grë narëta' nga'li bëdzëbë rai' por tantë mbeldë guna'zi rai'. ¹⁰Nanú Jacobo nu bëchill Juan nga'li. Bë'nënu' rai' dchi'ni con Pedro. Na Jacobo nu Juan shini Zebedeo. Nalë bëdzëguëë' ldu'u rai'. Iurní Jesús guni'i lu Pedro:

—Adë rdzëbëdi'il. Ziquë nal pescadurë iurne', zni gáquël pescadurë; gue'dënu' më'në lua.

¹¹Iurní gulú rai' barcu rua' nisë catë na guiu'u. Bësëa'në rai' dchi'ni nu gualdë rai' lë'ë Jesús.

Jesús bënëac narac ll'u'u galguidzë ru'dzë ládi'*(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)*

¹²Guzac ladi tubi guë'dchi, bëtëdchini tubi nguiu lu Jesús. Rac llú'ull galguidzë naru'dzë ládi' guëdubi cuerpë shtë'nëll. Bëzullíbill lu më hashtë bëtëdchini luquëll lu guiu'u. Bë'nëll ruëguë lu më:

—Dadë si talë rac shtú'ul, záquël gunëáquël na.

¹³Iurní Jesús bëtëdchi'bë më guia'a më guëquëll. Guni'i më:

—Rac shtua'a. Guëac galguidzë shtë'nëll.

Niá'asë gualú guni'i Jesús di'dzë rë', lueguë bëáquëll.

¹⁴Iurní Jesús gunibë'a lë'ëll adë chu lu guadí'dzëll. Guni'i më:

—Gua iádu'u; tsagnal bëshuzi parë guëná bëshuzi lul. Nu bë'në ziquë guni'i Moisés shcuendë ra narac ll'u'u galguidzë ládi' perë bëac rall. Gúnëlin parë grë më'në gac bë'a rall de verdá hia bëáquëll.

¹⁵Guëdubi nezë ruadi'dzë më'në lo quë nabë'në Jesús nu guaglá'guëru'u bërë'tsë naguni'i më'në de lë'ë më. Zihani më'në bëtëdëa parë guëquë diaguë rall shti'dzë më nu parë gunëac më narac ll'u'u.

¹⁶Perë Jesús zia'a tubi lugar catë nídi'i më'në. Nga'li biadi'dzënu'hi' Dios.

Jesús bënëac tubi nguiu narac galguidzë llunguë*(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)*

¹⁷Tubi dzë Jesús caglua'a ra më'në. Ndë nanú bëldá më'në religiusë fariseos nu mësë narlua'a lëy shtë Moisés. Guzubë rall. Ze'dë rall zihani guë'dchi shtë Galilea nu Judea. Ze'dë rall

de Jerusalén. Jesús napë pudërë shtë Dios parë bënëac më narac ll'u'u. ¹⁸ Iurní guzac bédchini beldá nguii; nua'a rall tubi daa' catë dchi'bë tubi nguii narac llunguë. Rac shtu'u rall tsutënú rall narac ll'u'u la'ni hiu'u catë cabezë më të gunëac më l'é'll. ¹⁹ Perë adë gúquëdi'i guëdchini rall lu më tantë zihani mënë. Iurní güe'pi rall guëc hiu'u guia'a. Gudidë rall dëllë guëc hiu'u të parë beldaguë rall daa' catë naga'a nguii narac ll'u'u. Beldaguë rallin entrë de ladi ra mënë hashtë delantë lu Jesús. ²⁰ Jesús guná rialdí ldu'u rall lë'ë më. Guni'i më lu narac ll'u'u:

—L'é'ël, naperdunë duldë shtë'nël.

²¹ Iurní lë'ë ra mësë shtë lëy nu ra fariseo guzublú quëhunë rall llgabë. Guni'i rall la'ni ldu'u rall: “¿Chu ndë'ë? Blac di'dzë dzabë ruadí'dzëll cuntrë Dios purquë tubsë Dios runë perdunë duldë, lëdë núdi'i mënë.”

²² Perë Jesús guc bë'a pë llgabë quëhunë rall. Iurní guni'i më:

—¿Pëzielú runë të llgabë zni'i? ²³ ¿Pë más sencigi guënia'a: “Naperdunë duldë shtë'nëll”? u guënia'a: “Guasuldí nu guzë”. ²⁴ Parë gac bë'a të nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu, nu napa pudërë parë guna perdunë duldë, gulë guná.

Iurní repi më lu nguii narac ll'u'u galguidzë llunguë:

—Lul rnia'a, guasuldí. Bëtëá shtaa'l nu bëagzé lídchil.

²⁵ Lueguë lë'ë nguii narac ll'u'u galguidzë, guasuldíll delantë lu rall. Bëtëall shtaa'll nu bëagrill lídchill. Bédé'ëll graci lu Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më, guni'ill. ²⁶ Grë mënë bédzëguë' ldu'u rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bëchi'chi rall tantë rdzëbë rall. Guni'i rall:

—Ne' guná hia'a cusë ru'bë nadë riasédi'ia'a.

Jesús guna'bë lë'ë Leví

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Iurní Jesús bëru'u guë'dchi ni. Guná më lu tubi nguii narunë cubrë impuestë. Lëll Leví nu guzúbëll lugar catë riatilli mënë impuestë. Guni'i Jesús lu Leví:

—Gude'e naldë na.

²⁸ Lueguë Leví guasuldill nu guanáldëll lë'ë Jesús. Bësëa'nëgall shchí'nill nu grë nashtë'nëll.

²⁹ Más despuësë Leví gunibë'a gac tubi laní parë Jesús lidchi Leví. Zihani mënë narunë cubrë impuestë bédchini rall. Lë'ë rall con más mënë guzubë rall lu mellë con Leví nu Jesús. ³⁰ Perë ra fariseo nu mësë shtë ra fariseo guzublú guni'i rall cuntrë ra shini gusë'dë më; guni'i rall:

—¿Pëzielú raunú të con ra pecadurë nu con ra narunë cubrë impuestë nu ru'unú të lë'ë rall?

³¹ Jesús guni'i lu rall:

—Ra narac ll'u'u, rqui'ni rall tubi ducturë perë el quë nabëraqüedi'i, adë rqui'nidi'ill ducturë. ³² Zeldë guëna'ba gac salvar ra pecadurë të guëabrí ldu'u rall con Dios. Na adë zeldë guëna'bëdi'a'a mënë narni'i nápëdi'i duldë.

Guna'bë di'dzë mënë lu Jesús shcuendë ayunë

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Iurní ra fariseo guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Ra shini gusë'dë Juan Bautista quëhunë rall ayunë zihani vueltë nu zihani ruadi'dzënú rall Dios, nu ra shini gusë'dë fariseo runë rall zni. ¿Pëzielú shini gusë'dël rau rall; ruu' rall?

³⁴ Jesús guni'i iurní:

—¿Pë zunë të obligar ra invitadë shtë sa'a gunë rall ayunë mientras cabezënú rall lliguë? ³⁵ Perë guëdchini dzë hiadë cuzënúdi'i lliguë lë'ë rall, iurní sí, gunë rall ayunë.

³⁶ Guni'i Jesús comparaciuni rë':

—Ni tubi chu rúnedi'i rumiendë lu lari gushë con lari cubi, purquë si talë guëguëu'l lari bëuldë con lari cubi, rche'zë lari cubi. Adë rgá'adi'i rlua'a lari cubi rëu' lu lari gushë. ³⁷ Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gushë. Adë gúnedi'i bulsë gushë gan lu fuersë shtë vini cubi. Rí'ezë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'ë lu guiu'u. ³⁸ Por ni rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi. Iurní lë'ë vini nu ra bulsë adë guëntidi'in. ³⁹ El quë naruu' vini nanapë tiempë, rac shtú'udi'ill gull vini cubi purquë rni'ill: “Vini nanapë tiempë na mejurë”.

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

6 Guzac tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, gudëdë Jesús con ra shini gusë'dë më catë nanú trigu. Lë'ë shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu nu quëshá guia'a rai' guëc du'u parë guëru'u bë'd-chi gau rai'. ² Iurní ra mënë religiusë fariseo nazuga'a nga'li, guná rall pë quëhunë rai'. Guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Pëzielú runë të lo quë naná providë quëhunë të dzë narzi'i ldu'u mënë?

³ Jesús bëquebi lu rall:

—¿Pë adë bí'ldidi'i të lo quë nabë'në David guahietë? Iurë bëldia'në grë shmënë David, ⁴ guaté David lidchi Dios. Guna'zi David guetështildi sagraðë nabëdchi'bë bëshuzi lu Dios. Gudáu David. Bëdë'ë David gudáu ra mënë naze'dënu lé'i'. Perë guetështildi sagraðë niétiquë bëshuzi ráuhin. Naprovidë gau cualquier mënë.

⁵ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu. Napa derechë guënibé'ahia pë cusë gunë ra mënë dzë descansë.

Tubi nguiu nagubidchi tubi guiá'ai'

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Guzac stubi dzë narzi'i ldu'u mënë guaté Jesús iádu'u. Quëglua'a më diza-'quë lu ra mënë. Ndë zuga'a tubi nguiu nagubidchi guiá'ai' ladë ldi.

⁷ Ra mësë shtë lëy con ra fariseo quëglada'chi rall lë'ë më parë guëná rall nia pë gunë më dzë narzi'i ldu'u mënë. Quëglada'chi rall nia zunëac më parë guëdzëlë rall mudë parë pë gunënu rall lë'ë më. ⁸ Perë Jesús guc bë'a pë llgabë quëhunë rall. Iurní guni'i më lu nguiu nagubidchi guiá'ai':

—Gude'e ndë'ë nu guasuldí guëläu.

Lë'ë nguiu ni guasuldill. Guzull catë guni'i më. ⁹ Iurní guni'i Jesús lu ra nazuga'a:

—Rna'bë di'dza tubi cusë. ¿Pë rni'i lëy shtë hia'a? ¿Gunë nguiu bien u gunë nguiu mal dzë descansë? ¿Zúnëll rumëdi nguiu u zësá'nëll gati nguiu?

¹⁰ Iurní Jesús gubi'a lu grë ra mënë nabëdëá nga'li. Guni'i më lu nguiu:

—Bëldí guiá'al.

Lueguë bëldí guiá'ai'. Lueguë bëáquëll. ¹¹ Ra fariseo nu ra mësë nalë bëldë rall. Iurní guzublú rall guëna'bë di'dzë lu sa' rall pë gunë rall con Jesús.

Bë'në Jesús nombrar chi'bë chupë shini gusë'dë më

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² La'ni ra dzë ni Jesús zia'a lu dani parë guadi'dzënuhi' Dios. Gua'a gue'lë biadi'dzënuhi' Dios. ¹³ Iurná brëgue'lë guna'bë më ra shini gusë'dë më. Bë'në më nombrar chi'bë chupë mënë parë gac rall poshtë shtënë më. ¹⁴ Ndë'ë na lë ra poshtë: primëre poshtë lë Simón nu bëdë'ë më stubi léhi', bëruléhi' Pedro. En seguidë na Andrés, bëchi Simón. Nanú Jacobo, nu Juan nu Felipe nu Bartolomé, ¹⁵ nu Mateo nu Tomás nu Jacobo. Jacobo na shini Alfeo. Nu bë'në Jesús nom-

brar Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy. ¹⁶Nu nanú Judas, shini Jacobo con stubi Judas nabëruulé Iscariote, el quë nabë'në intriegu lë'ë Jesús.

Jesús bëlua'a zihani mënë

(Mt. 4.23-25)

¹⁷Jesús con ra shini gusë'dë më, bi- etë rai' lu dani. Cabezë rai' lu lumë shtë dani con zihani narianaldë lë'ë më. Nu ze'dë mënë zihani de Judea nu Jerusalén nu ze'dë rall regiuni shtë Tiro nu Sidón naqué rua' nisë ru'bë. Bëdchini rall parë guëqué diaguë rall shti'dzë Jesús, nu parë gunë më rumëdi ra galguidzë shtë rall. ¹⁸Nu ra nanapë mëdzabë fier la'ni ldu'i, bëac rall. ¹⁹Grë mënë rac shtu'u rall guëga'ldë rall shabë më parë guëac rall. Bënëac më narac llu'u con pudërë shtënë më.

Ra naguëquitë ldu'u nu ra nadë guëquitëdi'i ldu'i

(Mt. 5.1-12)

²⁰Iurní Jesús gubi'a lu shini gusë'dë më, nu guní'i':

—Dichusë të, adë nápëdi'i të zihani cusë shtë guédchiliu perë rnibë'a Dios lë'ë të; tsutë të lugar catë na më Rëy.

²¹Dichusë të, napë të nicidá la'ni ldu'u të iurne'. Gunë të recibir lo quë narqui'ni të.

Dichusë të, lë'ë të naru'në iurne'. Guëquitë ldu'u të.

²²Dichusë të iurë rna zá'quëdi'i mënë lu të, nu iurë rgu rall lë'ë të iádu'u, iurë rushtíá rall guëc të, nu iurë guëni'i mënë na të cusë mal. Gunë rall grë ndë'ë purquë na të shmëna, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. ²³Gulë bëquitë ldu'u të nu gulë bëchesë tantë rquitë ldu'u të dzë naguëni'i mënë cuntrë lë'ë të. Zni ra shtadë guélú rall bë'në rall cuntrë ra nabíadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Gulë bëquitë ldu'u të purquë napë më tubi premi ru'bë gube'e parë lë'ë të.

²⁴Perë rnia'a lu ra ricu, prubi de lë'ë të purquë hia napë të grë lo quë narsëquitë ldu'u të.

²⁵Nu rnia'a lu të nanapë grë lo quë narac shtu'u të. Prubi de lë'ë të purquë guédchini tiempë guëa'në të sin quë adë pë nápëdi'i të.

Nu rnia'a lu të nabëquitë ldu'i guédchiliu. Prubi de lë'ë të purquë despuësë gu'në të nu cushtíá të.

²⁶Nu rnia'a lu të nanapë gustë iurë lë'ë mënë rni'i bien de lë'ë të. Prubi de lë'ë të purquë na të ziquë shtadë guélú të. Shtadë guélú të guni'i rall bien de nguiu bishi naguni'i na rall siervë shtë Dios.

Jesús guni'i: "Gulë gac shtu'u enemigu shtënë të"

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷Guagla'guë guni'i Jesús:

—Rnia'a lu të nabini shti'dza, gulë gac shtu'u ra narldënu lë'ë të. Gulë bë'në bien lu contrari shtë të. ²⁸Gulë guni'i bien lu narni'i guidzë guëc të. Gulë guna'bë lu Dios por el quë narushtíá guëc të. ²⁹Si talë chu cubé lul, adë rúnëdi'il ziquë bé'nëll; más bien bëdë'ë lé'ël cubëll stubi ladë. Si talë chu rquëdu'u guédchisú shábël, bëdë'ë lé'ël guédchisull shmánguël. ³⁰Gulë bëdë'ë naca'a el quë narna'bë lul. Si talë chu rdchisú pë nápël, adë guëná'bëdi'il lull parë guënë'ellin. ³¹Gulë bë'në tratë sa'l igual ziquë rac shtú'ul gunë rall tratë con lé'ël.

³²Si talë rac shtú'ul lé'ësë narac shtu'u lé'ël, ¿pë premi gápël? purquë ra mënë mal rac shtu'u rall el quë narac shtu'u lë'ë rall. ³³Si talë runë të bien lé'ësë narunë bien con lë'ë të, ¿chu guëne'e premi cá'al? purquë ra mënë mal runë rall bien con sa' rall. ³⁴Si talë rúnël prështë dumí lé'ësë ra naguëdchigrë lë'ë dumí, ¿chu guëne'e premi cá'al? Ra mënë mal runë rall prështë dumí; quëbezë rall quilli mënë mizme cantidá

dumí. ³⁵ Perë rnia'a lu të, gulë guc shtu'u ra mënë narunë cuntrë lë'ë të. Gulë bë'në bien con grë mënë. Gulë bë'në prështë aunquë adë guëdchigrédi'i rall dumí. Si talë quëhunë të ra cusë ni, gapë të premi ru'bë nu na të ziquë shini Dios nacabezë gube'e. Pues Dios rac shtú'ui' ra mënë mal nu quëhunë më bien con ra mënë nanadë rdé'ëdi'i graci lu më. ³⁶ Gulë bë'ga'a ldu'u të ra mënë igual ziquë Shtadë të rga'a ldú'i' lë'ë ra mënë.

Jesús guni'i: "Adë rúnëdi'il juzguë sa'l"

(Mt. 7.1-5)

³⁷ Nu rnia'a lu të, adë rúnëdi'il juzguë sa'l purquë gunë më juzguë lë'ël igual ziquë quëhúnël juzguë sa'l. Adë rúnëdi'il condenar mënë, nu Dios gúnëdi'i më condenar lë'ël. Gulë bë'në perdunë sa' të guëdubinú ldú'ul nu Dios gunë më perdunë lë'ë të. ³⁸ Gulë bédë'ë naca'a nabënápëdi'i, iurní gunë Dios igual con lë'ë të. Guëne'e më medidë completë hashtë guëqui'chi mëhin, hashtë guëni'bi mëhin, hashtë guërë'tsin, guëne'e më ca'a të. Medidë nardé'ël mizme medidë gúnël recibir.

³⁹ Iurní guni'i Jesús tubi comparaciuni:

—¿Gu rac guësë ciegu stubi ciegu? Guërupë rall ldaguë rall la'ni guëru. ⁴⁰ Tubi narsë'dë lu mësë shténëll, nádi'ill más më ru'bë quë mësë shténëll, perë iurë tsalú studi shténëll, iurní gáquëll ziquë mësë shténëll. Gulë guná bien guadë guëlua'a lë'ë të. ⁴¹ ¿Pëzielú guëni'il lu sa'l nanú tubi gui'lli la'ni slull nu iurní nanú tubi trunquë la'ni slul? ⁴² ¿Lla guëni'il lu sa'l: "Amigu, bëne'e sí guëdchisúa gui'lli nananú la'ni slul"? Perë lë'ël nrádi'il trunquë la'ni slul. Lë'ël nal falsë; gulú primëre trunquë nananú la'ni slul, iurní gac guënal bien parë cul gui'lli la'ni slu sa'l.

Ra nashi naquë lu hiaguë rlua'a pë clasë hiaguë

(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Nané mieti hiaguë za'quë rné'edi'in nashi mal, nu hiaguë mal rné'edi'in nashi za'quë. ⁴⁴ Ra nashi naquë lu hiaguë rlua'a pë clasë hiaguë nahin. Adë tsagllí'idi'i ra mënë nashi higu lu hiaguë guitsë nu adë guësiétëdi'i ra mënë uvë lu hiaguë guitsë. ⁴⁵ Tubi më za'quë ruadi'dzë cusë za'quë purquë nabënë na ldu'u mënë ni. Perë tubi mënë mal ruadi'dzëll cusë nadë rlluí'idi'i purquë lë'ësë mal nanú la'ni ldú'ull. Lo quë nananú la'ni ldu'u mënë ruadi'dzë rall.

Comparaciuni shtë chupë nabëza'a hiu'u

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶ Guagla'guë guni'i Jesús lu ra mënë:

—Rni'i të nahia el quë narnibë'a lë'ë të ziquë shtadë të perë rúnëdi'i të cumplir shti'dza. ⁴⁷ Iurní guënia'a lu të lla na el quë naguidë rini shti'dza nu rúnëll cumplir shti'dza. ⁴⁸ Nall ziquë tubi nguiu narza'a tubi hiu'u. Gudánill guetë catë naguëdchi guiu'u. Bëzá'all hiu'u lu cimientë shtë guë'ë. Iurë lë'ë nisë guaru'bë nu bédë'ë nisë hashtë guëa' hiu'u, perë ni adë bëní'bidí'i hiu'u purquë zubë hiu'u lu guë'ë. ⁴⁹ Perë el quë narini shti'dza perë rúnëdi'ill cuendë, na ziquë tubi nguiu narza'a tubi hiu'u lu iu'lli perë nídi'i cimientë shtë hiu'u. Iurë guaru'bë nisë nu bédë'ë nisë hashtë guëa' hiu'u, gurëhin lueguë. Completamente gualúhin sin ni tubi adë bë bëá'nëdi'i.

Jesús bënëac tubi narunë sirvë lidchi më rumanë

(Mt. 8.5-13)

7 Iurní gualú biadi'dzë më lu ra mënë, bëabré më Capernaum. ² Ndë

guquërelde tubi capitán më rumanë narnibë'a tubi gahiu'a suldadë. Nápëll tubi muzë narac ll'u'u hashtë hia rlullë muzë. Lë'ë më rumanë nalé rac shtú'ull muzë shténëll. ³Iurë bini capitán lo quë nabë'në Jesús, bëshé'ldëll beldá më gushë israelitë parë tsaglli'i rall lë'ë Jesús; guidë më nu gunë më rumëdi muzë narac ll'u'u. ⁴Ra më gushë bédchini rall catë nanú Jesús nu guagla'guë bè'në rall ruëguë lu më. Guni'i rall:

—El quë nabëshel'dë lë'ë na'a lul, runë tucarë gúnëll favurë narac shtú'ull. ⁵Rac shtú'ull ra më israelitë; bészá'all con dumí shténëll iádu'u shtënë na'a.

⁶Guanú Jesús lë'ë rall lidchi capitán. Iurë hia ziagdchini rall hiu'u shtë capitán, bëshel'dë capitán beldá amigu shténëll. Guni'i rall lu Jesús shti'dzë capitán:

—Dadë, tsutédi'il lidcha purquë më ru'bë nal. Na adë chu nádia'a. ⁷Adë rúnëdi'i tucara guënia'a lul, por ni bëshel'da guidë guëlli'i ra mënë lél'ël. Rialdí ldua'a sulamëntë guëni'il tubi di'dzë, guëac shmuza. ⁸Na runa lo quë narni'i ra narnibë'a na. Nu napa suldadë narunë narnibé'ahia. Iurë guëpia lu túbill, tsall; rzu'bë diáguëll shti'dza. Nu iurë guënia'a lu stúbill, guídëll; lueguë rzu'bë diáguëll shti'dza. Iurë guë nibé'ahia lu muzë gúnëll dchi'ni, lueguë rzu'bë diáguëll shti'dza.

⁹Iurë bini Jesús shti'dzë capitán, guasé ldu'u më tantë gualdí ldu'u capitán. Bédchigré lu më; gubi'a më lu mënë nazianaldë lë'ë më; guni'i më lu rall:

—Guldía, ni tubi israelitë adë rialdídi'i ldu'u rall na cumë ziquë rialdí ldu'u capitán rë'l.

¹⁰Iurë bëabrí ra amigu shtë capitán lídchill, guná rall lu muzë. Hia lë'ë muzë bëac.

Jesús bëldishté tubi tëgulë shini na'a viudë

¹¹Iurní Jesús zia'a parë guë'dchi nalé Naín. Ra shini gusë'dë më con zihani mënë, bè'në rai' compaíni lë'ë më. ¹²Iurë ziagdchini rai' cerquë rua' guë'dchi, bédza'guëllú rai' ra mënë naziaca'chi tubi tëgulë. Tëgulë ni na tubsë shini lu shní'ai', nu shní'ai' náhi' viudë. Zihani mënë shtë guë'dchi, bè'në rall compaíni parë ziaca'chi rall tëgulë. ¹³Guná Jesús lu viudë. Bëga'a ldu'u më lél'ël; guni'i më lull:

—Adë rúnëdi'il.

¹⁴Iurní Jesús guabi'guë nu bédchi'bë guia'a më guëc cajón. Hia nanua'a lë'ë tëgulë guzudchí. Jesús guni'i lu tëgulë:

—Lél'ël, na rnia'a lul, guashtë nga'li.

¹⁵Lueguë lë'ë tëgulë guashtë nu guzubë ldill. Guzublú ruadí'dzëll. Iurní Jesús bédë'ë lë'ë nguii ni lu shni'a nguii. ¹⁶Grë mënë guná gubani nguii ni; bédzëguë' ldu'u rall. Guzublú guni'i rall:

—Llëru'bë na pudërë shtë Dios. Hia bédchini tubi më ru'bë naruadi'dzë shti'dzë Dios entrë lë'ë hia'a.

Nu guni'i rall:

—Bëagná ldu'u Dios shti'dzë më; bidë guëdchini më con lë'ë hia'a.

¹⁷Por guëdubi nezë nu hashtë grë lugar shtë Judea, guni'i ra mënë lu sa' rall bëldishté Jesús tubi tëgulë.

Juan Bautista bëshel'dë chupë mënë lu Jesús

(Mt. 11.2-19)

¹⁸Bini Juan lo quë nabë'në Jesús purquë ra nazianaldë lë'ë Juan biadi'dzë rall lu Juan. Iurní guna'bë Juan chupë shmëni'. ¹⁹Bëshel'dë Juan lë'ë rai' lu Dadë Jesús parë tsagna'bë di'dzë rai' si talë lë'ë më na el quë nanapë quë guëdchini, lë Cristo, u cuezë mënë stubi më

naguëdchini. ²⁰Bëdchini rai' catë nanú Jesús. Guni'i rai' lu më:

—Juan Bautista bëshe'ldë lë'ë na'a parë guëna'bë dí'dzë na'a, ¿pë lé'ël nal el quë nanapë quë guëdchini, Cristo, u guëbezë na'a stúbi'?

²¹Mizmë iurë nabëdchini ra shmënë Juan, bënëac Jesús zihani mënë narac llu'u de grë clasë galguidzë nu guë'dzu. Bëgú më mëdzabë nananú la'ni ldu'u mënë. Bënëac më zihani ciegu. ²²Iurní guni'i Jesús lu shmënë Juan:

—Gulë tsagni'i lu Juan lo quë naguná tē nu lo quë nabini tē. Gulë guni'i lúhi' con pudërë shtëna bëac ra ciegu. Ra cujë bëac za'quë guëa' rall. Ra narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi', bëac rall. Ra naná cue'të bëac diaguë rall. Ra tēgulë gubani rall con pudërë shtëna. Ra mënë prubi rini rall diza'quë shtë Dios. ²³Rquitë ldu'u ra mënë, el quë natsagla'guë tsaldí ldu'i shti'dza.

²⁴Iurë ra shmënë Juan zia'a, Jesús guzublú guni'i' lu ra mënë shcuendë Juan:

—¿Chu guagbi'a tē lúhi' rua' guë'gu Jordán? ¿Pë guná tē tubi nguiú fuertë u tubi nguiú ziquë gui'lli narni'bi mbë?

²⁵¿Chu guagbi'a tē lúhi'? Adë gunádi'i tē tubi nguiú nanacu con lari za'quë. Bien nanë tē ra nanacu lari chulë, ra nabani con galëljüë, quërelde rall lidchi ra rëy. ²⁶¿Lla na nguiú naguagbi'a tē lúhi'? ¿Gu náhi' ziquë tubi nabiadí'dzë shti'dzë Dios guahietë? Rnia'a lu tē Juan napë más llëru'bë dchi'ni quë ra mënë naquërelde guahietë. ²⁷Ra Sagradas Escrituras rni'i shcuendë Juan:

Rshe'lda el quë narni'i por na delantë lul parë gúni' preparar nezë delantë lul.

²⁸Rnia'a lu tē entrë grë ra mënë nabiadí'dzë shti'dzë Dios lu ra mënë shtë guë'dchiliu, ni tubi rall na rall más më naru'bë quë Juan Bautista. Perë guná, el quë natsutë shnezë Dios catë rribë'a më,

aunque nádi'i më naru'bë, nápëll más dchi'ni llëru'bë quë Juan.

²⁹Ra mënë nabëchu'bë nisë Juan nu ra narunë cubrë impuestë nabëchu'bë nisë Juan, iurë bini rall shti'dzë Juan, guni'i rall bënë nu justë na Dios. ³⁰Perë ra më religiusë fariseo nu ra mësë narlu-a'a lëy, gunédi'i rall niachu'bë nisë Juan lë'ë rall. Bëqué guia'a rall voluntá shtë Dios parë mizmë lë'ë rall. ³¹Jesús guni'i lu rall:

—Rnia'a lu tē, ¿lla na ra mënë shtë tiempë ne'? ³²Na rall ziquë llguë'në. Rzubë llguë'në; rguitë rall lu llguëa'. Rushtiá rall lu sa' rall; rni'i rall: “Bëdi'ldi na'a musiquë shtë sa'a perë adë nédi'i tē guëgui'i tē. Bëdi'ldi na'a marchë shtë tēgulë perë adë bí'nidi'i tē. Ni tubi cusë rëuu'di'i ldu'u tē.” ³³Bidë guëni'i Juan lu tē. Adë gudáudi'i Juan guetështildi nu bii'di'i' vini, perë lë'ë tē guni'i tē nápi' tubi mëdzabë la'ni ldú'i'. ³⁴Iurní bëdchinia, nguiú nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; rauha lu laní, nu ruha vini, perë rni'i tē rau sha'ta. Rni'i tē ruha zili vini. Rni'i tē nahia amigu shtënë ra pecadurë. Amigu shtënë ra narunë cubrë impuestë, rni'i tē. ³⁵Manërë nacanihunë Dios na ziquë llni; rlua'ain la'ni vidë shtë ra naná sabi de verdá.

Jesús gua lidchi Simón naná fariseo

³⁶Tubi fariseo lë Simón bé'nëll invitar lë'ë Jesús parë tsa më lídchill tē gaunú më lé'ëll. Jesús gua lídchill nu guzubë më lu mellë. ³⁷Iurní bëdchini tubi na'a nanapë zihani nguiú. Quërelde na'a lu mizmë guë'dchi. Iurë bini na'a lë'ë Jesús ziatáu lidchi fariseo, bëdchininú na'a tubi bëtëi naná guë'ë; gadzëhin sëiti nashi. ³⁸Bëzullibi na'a guëa' Jesús catë cabezë më. Bi'ni na'a nu guzublú radzë guëa' më con nisë narru'u slu na'a. Lueguë bëshá na'a guitsë guëc na'a guëa' më parë guëbidchi guëa' më. ³⁹Iurë guná Simón lo quë nabë'në na'a, bé'nëll

llgabë: “Si talë lë'ë nguiu nabëna invitar lidcha, na tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios, niadé'ëi' cuendë pë clasë na'a na el quë nabëdchini lúhi'! Nall tubi na'a nanapë zihani duldë.” ⁴⁰ Iurní guni'i Jesús lu Simón:

—Moni, rac shtua'a guënia'a lul.

Guni'i Simón:

—Mësë, ¿pë rac shtú'ul guëni'il lua?

⁴¹ Jesús guni'i:

—Guc chupë nguiu nazé'bi dumí lu nargudini. Túbill naze'bi ga'i gahiu'a bëllë bédchichi. Stúbill naze'bi cincuenta bëllë bédchichi. ⁴² Perë ni tubi de lë'ë rall nápëdi'i rall dumí parë quilli rall. Lë'ë nargudini bé'nëll perdunë guërupë rall.

'Guna'bë di'dza lul, Moni, ¿guadë de lë'ë rall rac shtu'u más lë'ë nargudini dumí?

⁴³ Simón bëquebi:

—Lluá'ahia el quë narze'bi más llëru'bë dumí rac shtú'ull más lë'ë nargudini dumí.

Guni'i Jesús iurní:

—Guldil, zni nahin.

⁴⁴ Iurní lë'ë Jesús guná lu na'a nu guni'i më lu Simón:

—Hia gunal lla bë'në na'a rë'. Gutéa lídchil. Bënë'edi'il nisë parë tsati guëahia ziquë na custumbërë, perë lë'ë na'a rë' bëga'dzë guëahia con nisë narru'u slúhi. Nu bëcué'dchill guëahia con guitsë guéquëll. ⁴⁵ Adë bëtsagrau'dí'il guahia ziquë na custumbërë, perë na'a rë' dizdë iurë bédchinia, adë rbëzëdi'i rtsagrau' na'a guëahia. ⁴⁶ Nu adë bëtiá'adi'il sëiti nashi guëca, perë na'a rë' bëtiá'all sëiti nashi guëahia. ⁴⁷ Rnia'a lul de quë duldë zihani shtë'nëll naperdunë; por ni nalé rac shtú'ull na. Perë el quë naguc perdunë du'pë, du'psë rac shtú'ull na.

⁴⁸ Iurní guni'i Jesús lu na'a:

—Duldë nabë'nëll hia bëna perdunë.

⁴⁹ Ra invitatë nazúbëga'a con Jesús, guzublú rni'i lu sa' rall:

—¿Chu rni'ill nall? Rni'ill nápëll pudërë gúnëll perdunë duldë shtë më'në.

⁵⁰ Perë Jesús guni'i lu na'a:

—Hia nasalvårëll purquë gualdí ldú'ul na. Bëagzé con bien.

Ra na'a nabë'në compa'ni lë'ë Jesús

8 Despuësë de ni, lë'ë Jesús zia'a zihani guë'dchi nu ranchi parë guadi'dzë më diza'quë shtë Dios lla tsutë më'në shnezë Dios. Ra chi'bë chupë poshtë guanaldë rai' lë'ë Jesús. ² Nu ra na'a zianaldë rall Jesús; antsë bënëac Jesús lë'ë rall narac lluu'u. Gulú më mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë. Entrë lë'ë rall zianaldë María Magdalena nabëru'u gadchi mëdzabë la'ni ldú'í'. ³ Nu zianaldë Juana, tsel'ë Chuza naná encargadë gapë lidchi Herodes. Nu zianaldë Susana con zihániru'u na'a nabëdë'e dumí shtë rall parë el quë narqui'ni Jesús nu ra shini gusë'dë më.

Comparaciuni shtë nartë'tsë bë'dchi

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴ Bëdëa zihani më'në lu Jesús. Bédchini ra më'në de grë ladë. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:

⁵—Tubi nguiu guagtë'tsë bë'dchi lachi. Du'pë bë'dchi gulaguë lu nezë. Nga'li bëlú më'në guëquin. Iurní bédchini ra ma'ni; gudáu ma'ni bë'dchi. ⁶ Stubi tantë bë'dchi gulaguë lu guiu'u guë'ë. Iurë lë'ë bë'dchi gutsë'lú, lueguë gubidchi plantë purquë du'pë shcupë nanú. ⁷ Stubi tantë bë'dchi gulaguë ladi gui'lli guitsë. Gualdani bë'dchi perë guni gui'lli guitsë guëquin. ⁸ Perë stubi partë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Gualdanin. Guarub'bin nu bédë'in cusechë hashtë tubi gahiu'a por tubin.

Iurní Jesús guni'i fuertë:

—Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diagüë bien shti'dza.

**Guni'i Jesús pëzielú guni'i
më ra comparaciuni**

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹Iurní ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' pë runë cuntienë comparaciuni rë'. ¹⁰Guni'i më:

—Rnia'a lu të, Dios bë'në favurë parë tsasë të lla rnibë'a më ziquë Rëy. Antsë guasëdi'i më'në ra cusë ni. Ra më'në nanëdi'i tsasë shti'dza, na rnia'a lu rall con comparaciuni të rna rall perë adë riasëdi'i rall. Rini rall perë adë rdë'di'i rall cuendë pë runë cuntienë ra comparaciuni.

**Jesús biadi'dzë pë runë cuntienë
comparaciuni shtë bë'dchi**

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹'Guënia'a lu të pë runë cuntienë comparaciuni nartë'tsë bë'dchi. Ra bë'dchi na ziquë shti'dzë Dios. ¹²Tubi tantë bë'dchi nagulaguë lu nezë, na ziquë ra më'në narini shti'dzë Dios perë ridë mëdzabë, rdchisull shti'dzë Dios ldu'u ra më'në parë adë tsaldídi'i ldu'u më'në parë gáquëdi'i salvar rall. ¹³Ra bë'dchi nagulaguë ladi guë'e, na ziquë ra më'në narini shti'dzë Dios nu rca'a rallin con gustë. Ziquë plantë nanapë du'pë lu'chi rialdí ldu'u rall por du'pë tiempë, perë iurë ridë tubi prëbë, rni'i guidzë më'në guëc rall, iurní rsa'në rall shti'dzë Dios. ¹⁴Ra bë'dchi nagulaguë la'ni gui'lli guitsë, na ziquë ra më'në narini shti'dzë Dios nu rianaldë rall nezë shtë më, perë por tantë llgabë shtë dchi'ni, lla guëbani rall, nu rzebi ldu'u rall gapë rall zihani dumí, nu por mal deseo nananú la'ni ldu'u rall, hia iurní rte'ein shti'dzë Dios la'ni ldu'u rall. Iurní na rall ziquë tubi plantë nadë rné'di'i nashi. ¹⁵Perë bë'dchi nagulaguë lu guiu'u za'quë, na ziquë më'në narini shti'dzë Dios. Con guëdubinú ldu'u rall rialdí ldu'u rall. Rdë'e rall cuendë shti'dzë më. Na rall më pacënci.

Na rall ziquë tubi plantë nariagla'guë rdë'e nashi za'quë.

Comparaciuni shtë lintërnë

(Mr. 4.21-25)

¹⁶'Ni tubi më'në guësëu'ldë llni la'ni lintërnë nu lueguë guëtá'ull con tubi tēpë u guëzullin guëa' camë, sino quë guia'a zubin parë el quë natsuté la'ni hi-u'u guëzianí. ¹⁷Grë lo quë naga'chi lu ra më'në iurne', napë quë guëru'u lu llni parë tsasë mieti.

¹⁸'Si talë guëqué diaguë të bien, guëne'e Dios más llni; perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llni narní'il nápël.

Shni'a Jesús nu ra béchi'

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹Iurní lë'e shni'a Jesús con béchi', bédchini rai' catë cabezë më, perë gúquëdi'i niabi'guë rai' lu më por tantë zihani më'në. ²⁰Tubi më'në guanú rrunë lu Jesús. Guni'ill:

—Lë'e shní'al nu ra béchil zuga'a tēchi fuërë. Rac shtu'u guadi'dzënú rai' lë'el.

²¹Perë Jesús repi:

—Ra narqué diaguë shti'dzë Dios nu runë rall cumplir narni'i më, ni na ra shní'ahia, ni na ra bëcha.

Jesús bëcue'dchí nisë ru'bë

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²²Tubi dzë guaté Jesús la'ni barcu con ra shini gusë'dë më nu guni'i më lu rai':

—Cha guia hia'a stubi ladë rua' nisë.

Iurní zia'a rai'. ²³Mientras ziazú rai' lu nisë, Jesús gutëga'si. Iurní bédchini tubi mbë dushë lu nisë. Guaté nisë la'ni barcu hashtë mërë n'é'azë barcu la'ni nisë. ²⁴Lueguë guacua'ñi rai' lë'e Jesús nu guni'i rai':

—Mësë, Mësë, aquë zati hia'a iurne'.

Iurní Jesús guashtë. Gunibé'ai' lu mbë nu nisë parë cuedchí nisë. Iurní lueguë

gurëdchí nisë. ²⁵Iurní guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pë hia adë rialdídi'i ldu'u të Dios?

Iurní bëdzëbë rai' nu bëdzëguëë' ldu'u rai'. Guni'i lu sa' rai':

—¿Chull më rë'? tantë pudërë nápí'. Rzu'bë diaguë mbë nu nisë shtí'dzi'.

**Tubi më gadareno nanapë
mëdzabë la'ni ldú'ull**

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶Bëdchini rai' stubi ladë nisë ru'bë, ladzë ra më gadareno. Galilea naqué stubi ladë rua' nisë ru'bë. ²⁷Bëdchini rai' rua' guiu'u. Bëru'u më la'ni barcu. Lueguë guabi'guë tubi nguii shtë guë'dchi gadareno lu Jesús. Por zihani izë rácudi'ill lari nu adë nídi'i lídchill sino quë guquërdëll la'ni cuevë catë rga'chi ra tégulë. Nguii ni napë zihani mëdzabë fier la'ni ldú'ull. ²⁸Iurë guall lu Jesús, bëzullíbill lu më. Gurushtiall. Guni'ill fuertë lu Jesús:

—¿Pë nápël con na? Jesús. Lé'ël nal shini Dios nacabezë gube'e. Runa ruëguë lul adë guëtia'adi'il na lu gui'i shtë cashtigu.

²⁹Zni guni'ill purquë más antsë Jesús gunibë'a lë'ë ra mëdzabë fier parë guëru'u rall de lë'ë nguii. Vidë shtë nguii ni guc zndë'ë; zihani vueltë lë'ë mëdzabë guna'zi lë'ë nguii ni. Lé'ë ra mënë bëldí'bi guiá'all nu guëa'll con cadënë parë gac segurë nguii ni, perë lé'ëll bëchúguëll cadënë. Lé'ë mëdzabë bësellu'në lé'ëll tubi lugar catë nídi'i mënë. ³⁰Jesús guna'bë di'dzë lull:

—¿Chu lël?

Lé'ëll bëquebi:

—Lëhia Chupe Mili. Zihani na na'a.

Zni guni'ill purquë zihani mëdzabë gutë la'ni ldú'ull. ³¹Ra mëdzabë bë'në ruëguë lu më parë adë guëribé'adi'i më lë'ë rall tsa rall gabildi. ³²Tiempë ni nanú zihani guchi lu lumë shtë dani. Quëháu ra ma. Lé'ë ra mëdzabë bë'në

ruëguë lu Jesús tsa rall la'ni ldu'u ra guchi. Bëdë'ë më permisi. ³³Iurní bëru'u ra mëdzabë la'ni ldu'u nguii. Bëu' rall la'ni ldu'u guchi. Iurní bëllu'në ra ma catë naqué tubi nisë ru'bë. Guzutu'u ra ma hashtë guetë la'ni nisë. Nga'li gualú ra ma.

³⁴Ra narapë guchi iurë guná rall pë guc, guagllu'në rall hashtë guë'dchi. Biadi'dzë rall lu ra mënë naquërdë guë'dchi nu lu ra më nananú lachi pë guc con ra guchi. ³⁵Ra mënë guagbi'a rall nia'a pë guc. Nu bëdchini rall catë nanú Jesús. Guná rall lu nguii nananú mëdzabë la'ni ldú'i'. Zúbëll cula'ni Jesús. Nácull lari nu be'rquë ruadí'dzëll. Bëac za'quë shgábëll. Ra mënë bëdzëguëë' ldu'u rall. ³⁶Grë naguná nabë'në Jesús, biadi'dzë rall lla bë'në më parë bëac nguii nanapë mëdzabë la'ni ldú'i'. ³⁷Iurní grë ra më gadareno, bë'në rall ruëguë lu më parë guëru'u më ladzë rall tantë bëdzëbë rall. Iurní Jesús güe'pi la'ni barcu parë zía'ai' stubi ladë. ³⁸Lë'ë nguii nabëru'u mëdzabë la'ni ldú'i', bë'nëll ruëguë lu Jesús parë guëdë'ë më permisi tsanaldëll lë'ë më. Perë Jesús gunibë'a guëá'nëll ládzëll. Guni'i më:

³⁹—Bëabrí lídchil nu biadi'dzë grë lo quë nabë'në Dios con lé'ël.

Bëagzëll nu biadí'dzëll por guëdubi nezë nu guë'dchi lo quë nabë'në Jesús con lé'ëll.

**Naguzac shtsa'pë Jairo nu tubi
na'a nabëga'ldë shabë Jesús**

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰Bëabrí më stubi ladë rua' nisë ru'bë. Ra mënë quëbezë lë'ë më nu bë'në rall recibir lë'ë më. Rquitë ldu'u rall. ⁴¹Iurní bëdchini tubi nguii lë Jairo. Nall tubi jëfë shtë iádu'u. Bëzullíbill lu Jesús. Bë'nëll ruëguë tsa më lídchill ⁴²purquë Jairo nápëll tubsë shtsa'pëll. Napë ntsa'pë chí'bë chupë izë. Hia rlúl-

lëll. Iurë lë'ë Jesús zia'a, mënë zihani guanaldë rall lë'ë më hashtë rte'e mënë lë'ë më.

⁴³ Nu guanaldë tubi na'a con los de más mënë; rllë'ë rénëll. Hia guc chi'bë chupë izë rac llú'ull. Ni chu bé'nëdi'i gan nëáquëll. ⁴⁴ Iurní guabi'guë na'a nezë tëchi më. Bëgá'ldëll rua' shabë më. Lueguë gulezë rënë nu bëáquëll.

⁴⁵ Iurní Jesús guni'i:

—¿Chu bëga'ldë shaba?

Grë mënë guni'i:

—Ni túbidi'i.

Iurní guni'i Pedro:

—Mësë, ra mënë zihani quëgte'e rall lë'ël, nu cagsini rall lë'ël.

⁴⁶ Perë Jesús guni'i:

—Entrë de lë'ë të nanú tubi nabëga'ldë shaba, purquë guc bé'ahia tubi mënë bëáquëll con pudërë shtëna.

⁴⁷ Lë'ë na'a guc bé'all adë nídi'i mudë gaquin naga'chi. Iurní bédchínill nu rchí'chill nu bëzullíbill lu më. Guni'ill delantë lu grë mënë pëzielú bëgá'ldëll shabë më. Guni'ill lueguë bëáquëll.

⁴⁸ Iurní Jesús guni'i lull:

—Nanë, bëáquëll purquë rialdí ldu'ul na. Bëagzë con bien.

⁴⁹ Nianá quëadi'dzë Jesús, bédchini tubi mënë nabëru'u lidchi Jairo. Guni'ill lu Jairo:

—Hia lë'ë shtsá'pël gualú guti. Adë rsiú'bëdi'ill más lë'ë më.

⁵⁰ Iurë bini Jesús pë guni'i nguui ni, guni'i më lu Jairo:

—Adë rdzëbëdi'ill. Guagla'guë tsaldí ldu'ul na. Lë'ë shtsá'pël guëáquëll.

⁵¹ Iurë guaté Jesús lidchi Jairo, gunëdi'i më chu niuté catë naga'a tégulë; sulë Pedro nu Juan con shtadë nu shni'a ntsa'pë guanú më.

⁵² Grë mënë bi'ni nu bë'në rall ruidë por lë'ë tégulë. Perë Jesús guni'i lu rall:

—Adë rú'nëdi'i të. Gútidí'i ntsa'pë sino naga'si ni'i.

⁵³ Bë'në rall burnë nu rllidchinú rall lë'ë Jesús purquë hia rac bë'a rall tégulë na ntsa'pë. ⁵⁴ Iurní Jesús guna'zi guia'a tégulë. Guni'i më fuertë:

—Ntsa'pë, guashtë nga'li.

⁵⁵ Iurní lueguë bëabré gubani tégulë. Guashtë ntsa'pë lueguë. Gunibë'a Jesús të guëdë'ë rall nagáu ntsa'pë. ⁵⁶ Ra shtadë ni'i guasé ldu'u rall. Perë Jesús gunibë'a ni tubi chu lu guadi'dzëdi'i rall lo quë naguc.

Jesús bëshe'ldë chi'bë chupë poshtë

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 Bëtëa Jesús lë'ë chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bédë'ë më pudërë parë guëni'bë'a rai' grë mëdzabë; guëllú rai' mëdzabë la'ni ldu'u mënë nu gunëac rai' narac llú'u. ² Bëshe'ldë më lë'ë rai' parë guëni'i rai' lu mënë bëga'a iurë parë guëni'bë'a Dios lë'ë rall, nu guni'i më gunëac rai' grë clasë galguidzë. ³ Guni'i më:

—Adë pë guá'adi'i të parë nezë, ni tubi bastunë ni panitë parë quë dumí, ni guetështildi guá'adi'i të. Gulë bia'a tubsë manguë gacu të cadë tubi de lë'ë të. ⁴ Cualquier lidchi mënë ca guëdchini të, gulë bëa'në nga'li hashtë guzia'a të stubi guë'dchi. ⁵ Si talë ca nédí'i mënë gunë recibir lë'ë të, gulë bëru'u guë'dchi ni. Iurní guëdchibë të gushëguui'u guëa' të cumë ziquë tubi sëni de quë adë gualdídi'i ldu'u rall diza'quë shtë Dios.

⁶ Bëru'u rai'. Gua rai' por guëdubi nezë shtë ra guë'dchi. Biadi'dzë rai' diza'quë shtë Dios. Bënëac rai' narac llú'u.

Galguti shtë Juan Bautista

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Lë'ë gubernadurë Herodes bini grë lo quë nabë'në Jesús. Bé'nëll tantë llgabë perë adë bédë'ëdi'ill cuendë chu na Jesús. Bëldá mënë guni'i Jesús na Juan Bautista naguashtë ladi ra tégulë. ⁸ Stubi rall guni'i Jesús na tégulë Elías nagubani

stubi. Sëbëldá mënë guni'i Jesús na tubi nabe'dë guëni'i shti'dzë Dios más guahietë perë guashtëhi' ladi ra tëgulë.
⁹Herodes guni'i:

—Lëdë lé'ëdi'i Juan ndë purquë na gunibé'ahia guagchuguë ra sultadë guëc Juan. Gúti'. ¿Perë chu na nguiu rë'? Binia zihani cusë ru'bë nabé'nëll.

Herodes guc shtu'u guënnall lu Jesús.

**Jesús bédë'ë nagáu
 más de ga'i mili mënë**

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰Iurë bëabrí ra poshtë, biadi'dzë rai' lu Jesús lo quë nabé'në rai'. Bia'a më lë'ë rai' tubi lugar catë nídi'i mënë cerquë rua' guë'dchi Betsaida. ¹¹Perë iurë bini ra mënë cabezë më lugar ni, guanaldë rall lë'ë më. Nu Jesús bënë recibir lë'ë rall con gustë. Biadi'dzë më lu rall lla gac salvar rall, nu bënëac më narac ll'u'u.

¹²Bëga'a iurë guna'zi guadze', iurní bédchini ra poshtë lu më. Guni'i rai':
 —Gunibë'a lu ra mënë tsa rall guë'dchi lugar catë nanú mënë. Gau rall nu tsa rall descansë purquë ni tubi mënë quëréldëdi'i' ndë'ë.

¹³Jesús guni'i iurní:

—Gulë bédë'ë nagáu rall.

Lë'ë ra shini gusë'dë më bëquebi rai':

—Nápa'a gá'isë guetështildi con chupë mbeldë. ¿Ca lu tsasi'i na'a guetështildi gau ra mënë rë'?

¹⁴Nanú más de ga'i mili nguiu nazuga'a. Jesús guni'i lu ra shini gusë'dë më:

—Gulë guni'i lu ra mënë të subë mënë cadë grupë masiá de cincuenta mënë.

¹⁵Zni bënë rai'. Guzubë grë ra mënë.

¹⁶Iurní Jesús guna'zi ga'i guetështildi con chupë mbeldë. Guná më lu gube'e. Bédë'ë më graci lu Dios. Bëshullë më guetështildi nu belë mbeldë. Bédë'ëi' guetështildi cua'a ra poshtë. Lë'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi cua'a ra mënë.
¹⁷Grë rall gudáu rall hashtë ca lu bielë rall. Iurní ra shini gusë'dë më bëtsadzë

chi'bë chupë tëpë ra pedasë nabé'në subrë.

Bëquebi Pedro Jesús náhi' Cristo

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸Tubi dzë gua Jesús lé'ësë më tubi lugar. Quëadi'dzënú më Dios. Iurní bédchini ra shini gusë'dë më lu më. Guna'bë di'dzë Jesús lu rai':

—¿Chu rni'i ra mënë nahia?

¹⁹Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Bëldá ra mënë rni'i nal Juan Bautista. Sëbëldá mënë rni'i nal Elías. Sëbëldá mënë rni'i nal tubi nabadi'dzë shti'dzë Dios más guahietë. Rni'i rall guashtël ladi ra tëgulë.

²⁰Iurní Jesús guni'i lu rai':

—Lë'ë të, ¿chu rni'i të nahia?

Pedro guni'i:

—Nal Cristo, el quë nagudili Dios parë guëñibé'al.

**Guni'i Jesús gati më perë
 despuësë tsashtë më**

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30—9.1)

²¹Jesús gunibë'a ni tubi chu lu guadí'dzëdi'i rai' na më Cristo. ²²Guni'i më lu rai':

—Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Napë quë guëzac zia. Ra bëshuzi ru'bë, ra më gushë shtë iádu'u, nu ra mësë shtë lëy, guëqué guía'a rall na. Quini rall na perë dzë tsunë despuësë, tsashtëa ladi ra tëgulë.

²³Iurní guni'i më lu grë ra mënë:

—El quë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi deseo shtënëll. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na. Dzë con dzë napë quë tsanárdëll shneza. ²⁴El quë narac shtu'u gapë vidë shtënëll, guëñitill, perë el quë naguëñiti vidë shtënëll purquë nall shmëna, guëbáñill parë siemprë. ²⁵Adë pë guëllui'i gunë nguiu gan guëdubi guë'dchiliu nu despuësë guëñitill almë shtënëll. ²⁶Si talë chu rtu lúhi' por na

nu por shti'dza iurne', zni na guëtú lua de lé'èll iurè lè'è na guëabría de gube'e. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guéd-chiliu perë guëdchinuhia con ra ianglë. Guëlua'a llëru'bë llni nu pudërë shtë Dios iurè guëabría. ²⁷ Guldía rnia'a lu të, nanú mënë entrë lè'è të guëná rall rribë'a Dios ziquë rëy; despuësë de ni gati rall.

Jesús guc cambi delantë lu rai'

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Gudëdë shunë dzë; bia'a Jesús Pedro nu Jacobo nu Juan. Ziazú rai' lu dani parë guadi'dzënú Jesús Dios. ²⁹ Iurë biadi'dzënúhi' Dios, guc cambi lu Jesús delantë lu rai'. Shábi' bëac más naquichi hashtë rabtsë'in. ³⁰ Iurní guná rai' chupë nguiu nabiadi'dzënú Jesús. Lè'è rai' náhi' Moisés nu Elías. ³¹ Nanú rai' la'ni tubi shcahi nanapë llni. Quëadi'dzë rai' lla gati Jesús nu lla guëzac zi më ciudá Jerusalén. ³² Pedro, Jacobo, nu Juan nalé mbëca'ldë guna'zi lè'è rai', perë guná rai' lu llni. Guná rai' lla guc cambi Jesús. Nu guná rai' lu chupë nguiu nazunú Jesús. ³³ Nianá lè'è chupë nguiu bësëa'në rai' Jesús, guni'i Pedro lu më:

—Mësë, nabënë dzu hia'a ndë'ë. Guëza'a na'a tsunë ranchi, tubin parë lé'èll guëquërdël; stubin parë Moisés; stubin parë Elías.

Perë Pedro rac bé'adi'i pë guní'i. ³⁴ Nianá quëadi'dzë Pedro, bédchini tubi shcahi nabësë'au grë rai'. Bëdzëbë ra shini gusë'dë më iurë lè'è Moisés nu Elías nanú la'ni shcahi. ³⁵ Iurní bini rai' tubi bë nabëru'u la'ni shcahi. Guni'i bë:

—Ndë'ë lè'è shinia narac shtua'a; gudilia lé'i'. Gulë bëquë diaguë shtí'dzi'.

³⁶ Despuësë gualú guni'i bë, guná rai' lé'ësë Jesús zúga'a. Ra shini gusë'dë më adë biadi'dzëdi'i rai' lu sa' rai' por tubi tiempë lo quë naganá rai' guëc dani.

Bënëac Jesús tubi ngulë'në; nanú mëdzabë la'ni ldu'i'

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Brëgue'lë stubi dzë bietë rai' lu dani. Iurní zihani mënë bédchini lu Jesús. ³⁸ Ladi ra mënë ze'dë tubi nguiu. Guni'ill fuertë:

—Mësë, bë'në favurë, gude'e guëná shinia, pues tubsë ni'i napa. ³⁹ Nanú tubi mëdzabë narguitsuë' lé'èll. Rdchibi mëdzabë lé'èll. Rushtiall nu rru'u bëchini rua'll. Rzianë mëdzabë lé'èll nu iurë zia'a mëdzabë, rdzaguë llga'na. ⁴⁰ Hia bëna ruëguë lu ra shini gusë'dël parë guëgú rai' mëdzabë la'ni ldu'u shinia, perë adë bé'nëdi'i rai' gan.

⁴¹ Jesús guni'i lu ra mënë:

—Lè'è të mënë nadë rialdídi'i ldu'i na, naguëdchi ldu'u të. ¿Hashtë guc guëbezënuhia lè'è të parë tsaldí ldu'u të? ¿Blac tiempë guca pacënci con lè'è të? Guaglli'i shínil ndë'ë.

⁴² Iurë guabi'guë ngulë'në, lè'è mëdzabë bëru'ldë ngulë'në lu guiu'u. Nu bësé'sëll ngulë'në, perë Jesús guni'i guëc mëdzabë fier, nu bënëac më lè'è llguë'në. Iurní Jesús bédë'ë ngulë'në guia'a shtádëll. ⁴³ Grë ra mënë bëdzëguë' ldu'u rall por llëru'bë pudërë shtë Dios.

Stubi vësë guni'i Jesús lla gátí'

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Nianá rdzëguë' ldu'u ra mënë lo quë nabë'në Jesús, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

⁴⁴ —Gulë bëquë diaguë naguënia'a lu të iurne', nu adë réá'ldëdi'i ldu'u të shti'dza. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu perë gaca intriegu guia'a ra mënë parë quini rall na.

⁴⁵ Perë ra shini gusë'dë më adë guc bé'adi'i rai' lo quë nagoni'i Jesús purquë naga'chi na di'dzë ni nu adë guasédi'i rai' pë runë cuntienë di'dzë shtë Jesús.

Nu bédzëbë rai' niana'bë di'dzë rai' lu Jesús pë runë cuntienë lo quë naguni'i më.

Chu na más më ru'bë

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Ra shini gusë'dë më guzublú quëdildi di'dzë rai' chu na más më ru'bë entrë lë'ë rai'. ⁴⁷ Jesús bédë'ë cuendë pë llgabë quëhunë rai' la'ni ldu'u rai'. Iurní bëzú Jesús tubi llguë'në culá'ni'. ⁴⁸ Guni'i më lu rai':

—El quë naquëhapë tubi llguë'në ziquë ndë'ë purquë rac shtu'u mënë ni na, también na quëhúnëll recibir. Nu mizmë tiempë quëhúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na. El quë quëhunë sirvë lu sáhi' entrë lë'ë tē, ni na más më ru'bë lu Dios.

El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Iurní Juan guni'i lu Jesús:

—Mësë, guná na'a tubi nguii; rgull mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Rní'ill lël parë guë nibë'all ra mëdzabë. Iurní lë'ë na'a gunibë'a na'a lull adë guëgúdi'ill mëdzabë purquë adë rsënúdi'ill lë'ë hia'a.

⁵⁰ Perë Jesús guni'i:

—Bédë'ë sí, gull mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Bien quëhúnëll. El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a.

Jesús guni'i guëc Jacobo nu Juan

⁵¹ Bëdchini tiempë parë tsepi Jesús gube'e. Zia'a më nezë parë Jerusalén. Adë bédzëbëdi'i më. ⁵² Bëshe'ldë më bëldá nguii parë tsa rall guë'dchi Samaria. Guagna'bë rai' pusadë parë guëquërelde rai'. ⁵³ Perë ra më guë'dchi shtë Samaria, adë guné'di'i rall nihunë rall recibir lë'ë më purquë guc bë'a rall zia'a më nezë parë Jerusalén. ⁵⁴ Iurë Jacobo nu Juan guná rai' nédi'i mënë shtë

Samaria gunë rall recibir lë'ë Jesús, guni'i rai' lu më:

—Dadë, ¿gu rac shtú'ul guë nibë'a na'a tē guëdchini gui'i lu gube'e parë tsequi ra më Samaria ziquë bë'në Elías guahietë?

⁵⁵ Iurní Jesús bédchigrë lúhi'; guni'i guëc rai':

—Llgabë narunë tē nádi'i bien. Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; rac shtú'udia'a tsa mënë gabildi sino rac shtua'a gac salvar mieti.

⁵⁶ Iurní zia'a rai' stubi guë'dchi.

El quë narac shtu'u gáquëll shmënë Jesús

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷ Iurní ziazú rai' tubi nezë, tubi nguii guni'i lu Jesús:

—Dadë, sënalda lë'ël ancälë ca tsal.

⁵⁸ Guni'i Jesús lull:

—Ra ma lachi napë catë rga'si ma. Ra ma'ní napë bëche'zë shtë ma lu hiaguë. Perë na nápëdia'a lidcha ca rga'sia. Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

⁵⁹ Iurní Jesús guni'i lu stubi nguii:

—Gude'e naldë na ziquë shmëna.

Perë guni'i nguii ni:

—Nia Dadë, perë bëne'e permisi despuësë de gati shtada, iurní sënalda lë'ël.

⁶⁰ Jesús repi lull:

—Naná mënë nadë rialdidi'i ldu'u rai' shti'dza parë guëca'chi rall ra tēgulë. Lë'ël lueguë biadi'dzë lu ra mënë lla mudë gac salvar rall.

⁶¹ Iurní stubi nguii guni'i lu Jesús:

—Dadë, sënalda lë'ël perë runa ruëguë lul, bëne'e permisi tsahia lidcha primërë, guna despedir shfamilia.

⁶² Jesús guni'i lull:

—El quë naná ziquë naraa'në lachi perë rbí'all nezë téchill, adë rlluí'idi'ill parë tsutëll catë rnibë'a Dios. Adë chu guëní'idi'i nguii ni nall shmëna.

Bëshe'ldë Jesús setenta shmënë më

10 Gudëdë stubi tiempë; iurní gudili Dadë Jesús setenta nguii. Bëshe'ldë më lë'ë rai' lu grë ra guë'dchi catë rac shtu'u më tsa më despuësë. Chupë nguii bëshe'ldë më tubi ladë. Chupë nguii bëshe'ldë më stubi ladë. Grë rai' gua. ²Guni'i më lu rall:

—Ra mënë shtë guë'dchiliu na ziquë lachi con ganza'quë perë du'psë na el quë narunë dchi'ni. Por ni gulë guna'bë lu Dios guëshe'ldë më más nangunë dchi'ni. ³Gulë gua. Rshe'lda lë'ë të ziquë lli'li lu ra ma dushë; mënë humildë entrë mënë dzabë. ⁴Adë guá'adi'i të bëdu shtë dumí. Adë guá'adi'i të bëdu lari. Adë guá'adi'i të rachi. Adë gac ldë'ë të lu nezë parë guadi'dzënú të mënë. ⁵Iurë guëdchini të lidchi mënë, gulë bë'në saludar ra mënë. Gulë guni'i lu rall: “Gulë bë'në recibir bendición shtë Dios”. ⁶Si talë quërelde nguii ndë nangunë recibir bendición shtë'nël, cuezënú bendición con lë'ëll; perë si talë guëqué guí'a'all bendición ni, guëabré guëa'në bendición parë lë'ël stubi. ⁷Gulë tsagla'guë cuezë të mizme hiu'u ni catë bë'në mënë recibir lë'ël. Gulë gau narne'e rall gau të. Gulë bi' lo quë narne'e rall purquë zni na el quë narunë dchi'ni; nápëll derechë gaul lu mellë shtë lamë shtëhi'. Adë rnítdi'i të tiempë zia'a të zihani lidchi mënë. ⁸Iurë guëdchini të lu guë'dchi catë runë ra mënë recibir lë'ë të, gulë gau lo quë narne'e rall gau të. ⁹Gulë bënëac ra nanapë galguidzë. Gulë guni'i lu mënë shtë guë'dchi: “Hia bëga'a iurë, guëlladchi zuga'a Dios parë guë'nibë'a më lë'ë të”. ¹⁰Perë si talë guëdchini të lu guë'dchi catë adë rúnëdi'i mënë recibir lë'ë të, gulë tsa grë nezë shtë guë'dchi. ¹¹Gulë guni'i: “Gushëguiu'u naquë guë'a' na'a, guëdchibë na'a ziquë sëni cuntrë lë'ë të, të gac bë'a të bédchini na'a nu guni'i

na'a lu të bëga'a iurë; guëlladchi zuga'a Dios parë guë'nibë'a më lë'ë të”. ¹²Rnia'a lu të iurë ze'dë guëdchini juici shtë Dios, ra mënë shtë guë'dchi nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, gunë Dios cash-tigu lë'ë rall más quë mënë shtë ciudá Sodoma.

Prubi ra mënë narialdídí'i ldu'i

(Mt. 11.20-24)

¹³'Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Corazín nu Betsaida, purquë adë gualdídí'i ldu'u të na. Si talë nihuna milagrë lu mënë shtë guë'dchi Tiro nu Sidón cumë bëna entrë lë'ë të, niabré ldu'u rall con Dios. Niasubë rall lu dë nu niacu rall lari nagasë ziquë sëni de quë bë'në nadzë'ë rall mudë nanabani rall. ¹⁴Por ni, iurë guëshe'ldë Dios juici guëc ra mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë shtë Tiro nu Sidón gunë rall sufrir menos quë lë'ë të. ¹⁵Nu rnia'a lu të mënë shtë Capernaum, llua'a të na të mënë nabë'në ldai' Dios guëc të perë guëtia'a Dios lë'ë të lu cashtigu shtë gui'i.

¹⁶Guni'i më lu setenta shmënë më:

—El quë narzu'bë diaguë shti'dzë të, también rzu'bë diaguëll shti'dza. El quë narquë guia'a lë'ë të, rquë guí'a'all na. Nu mizme tiempë rquë guí'a'all el quë nabëshe'ldë na.

Bëabré ra setenta shmënë më

¹⁷Gua ra setenta shmënë Jesús. Rquitë ldu'u rai'. Guni'i rai' lu Jesús:

—Dadë, guni'i na'a lël parë guëgú na'a mëdzabë la'ni ldu'u mënë nu rzu'bë diaguë ra mëdzabë shti'dzë na'a.

¹⁸Guni'i Jesús lu rai':

—Vencidë na Satanás. Gunahia lu Satanás iurë bëquëldí Dios lë'ëll; guláguëll ziquë tubi ray shtë nguizi'u. Guláguëll dizdë gube'e catë quëbezë Dios hashtë guetë. ¹⁹Guná, bënehia pudërë parë guëllü të guëc ra serpiente nu nillë. Napë të pudërë gunë të gan lu Satanás. Adë pë

gáquëdi'i të. ²⁰ Perë guná, adë rquítëdi'i ldu'u të purquë rzu'bë diaguë mëdzabë shti'dzë të sino quë gulë bëquitë ldu'u të purquë nasalvar të. Lë të naescritë lu gube'e.

Bëquitë ldu'u Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ La'ni mizmë iurë Jesús bëquitë ldú'i' por pudërë shtë Espiritu Santo. Guni'i më lu Dios:

—Shtada, dushquíllil, rnibé'al gube'e nu guédchiliu. Quëhuna alabar lé'ël. Bëluá'al shtí'dzël lu mënë humildë, rac bë'a rall. Perë nacahi shtí'dzël bé'nël parë ra mënë narni'i na rall më ru'bë, nu parë ra mënë narianaldë tëchi llgabë nguii. Zni bé'nël, Dadë, purquë zni rac shtú'ul gac.

²² Guni'i më lu ra mënë:

—Shtada bëne'e grë ra cusë guiahia. Ni tubi chu runguë bë'a chu nahia de verdá, sulamëntë Shtada runguë bé'ai'. Ni tubi chu runguë bë'a chu na Shtada de verdá, sulamëntë na runguë bé'ahia chu náhi'. Nahia shini më, nu gunguë bë'a mieti Shtada sulamëntë si rac shtu-a'a guëluá'ahia nguii ni Shtada.

²³ Iurní guni'i më lu lé'ësë ra shini gusë'dë më:

—Nalé bë'në ldai' Dios lë'ë mënë nariasé lo quë nariasé të. ²⁴ Zihani mënë nabiadi'dzë shti'dzë Dios nu rëy naguquërelde guahietë, guc shtu'u rai' guëná rai' lo quë narná të, perë gunádi'i rai'. Guc shtu'u rai' guini rai' lo quë narni të perë bínidi'i rai' di'dzë ni.

Comparaciuni shtë tubi samaritano nabë'në bien

²⁵ Tubi narlua'a lëy shtë Moisés bédchínill lu Jesús parë guëté'dëll tubi prëbë lë'ë më. Guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pë rní'íl lla guna parë gac salvara?

²⁶ Jesús bëquebi:

—¿Pë rni'i lëy shtë Dios? ¿Lla rní'íl quëgni'i lëy?

²⁷ Guni'i nguii iurní:

—Naná escritë: “Gulë guc shtu'u Dadë Dios con guëdubínú ldú'ul. Gulë guc shtu'u Dios con guëdubi almë shtë të, nu con guëdubi fuersë shtë të. Gulë guc shtu'u Dios con guëdubi shgabë të.” Nu rni'i lëy shtë Dios: “Gulë guc shtu'u grë sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë lé'ël”.

²⁸ Jesús guni'i lull:

—Bien rní'íl. Si talë gúnël cumplir lo quë naná escritë, guëbánil parë siembrë.

²⁹ Perë lë'ë nguii rac shtu'u guëni'i mënë bien de lé'ëll. Guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Chu na sahia?

³⁰ Jesús bëquebi con comparaciuni rë':

—Tubi nguii bërú'ull Jerusalén parë zía'all guë'dchi Jericó. Terciuni bëru'u nguba'në lu nezë. Gulaa'në rall grë nanuá'all hashtë nu shábëll. Bëdë'e nguba'në galné lé'ëll, iurní bësëa'në rall lé'ëll hia mërë niátill. ³¹ Guzac tubi bëshuzi bédchini catë naga'a nguii ni. Iurë guná bëshuzi lu nguii, gudëdë bëshuzi stubi nezë. ³² Nu tubi më levita narunë compaíni lë'ë bëshuzi la'ni iá-du'u, bédchínill; gunall lu nguii naga'a nezë. Lë'ë quë lë'ë stubi nezë gudédëll. ³³ Perë tubi nguii shtë guë'dchi Samaria zia'a mizmë nezë ni. Gunall lu nguii naga'a. Bëga'a ldú'ull lë'ë nguii. ³⁴ Iurní guabí'guëll lu nguii, nu bé'nëll rumëdi lu ridë. Bëtiá'all sëiti con vini nu bëshí'ill tubi lari lu ridë. Bédchí'bëll nguii ni tëchi ma nanuá'all. Guanull lë'ë nguii catë rëa'në nguii pusadë. Ndë bé'nëll compaíni naná ridë. ³⁵ Stubi dzë nabrëgue'lë, iurë lë'ë samaritano guzia'a, gulull chupë dumí bédchichi. Bëdë'ëll cua'a nashtënë pusadë. Nu guní'ill: “Gupë nguii rë'. Si talë gúnël gashhtë más, na guëguilla iurë guëabría.”

³⁶ Guni'i Jesús lu narlua'a lëy:

—Guni'i lua, de tsunë nguiu naguná lu nguiu naguc ridë por ra nguba'në, ¿chu guc shtu'u lë'ë sáhi'?

³⁷ Guni'i mësë shtë lëy:

—El quë nabëga'a ldu'u naná ridë.

Iurní guni'i më lull:

—Zni lë'ël, guaguë'në ziquë bë'në më samaritano.

Gua Jesús lidchi Marta nu María

³⁸ Guagla'guë zia'a Jesús nezë con ra mënë. Bëdchini më tubi guë'dchi catë quërelde Marta nu bédëll María. Bë'në rai' recibir lë'ë Jesús lidchi rai'. ³⁹ María guzubë guëa' Dadë Jesús parë guëquë diágui' shti'dzë më. ⁴⁰ Marta rquëdi'ni ldú'ull tantë dchi'ni nanú la'ni hiu'u. Guabi'guë Marta lu Jesús, nu guni'i':

—Dadë, ¿pëzielú bédë'ël permisi guzubë belda guëa'l? guëquë diáguëll shti'dzël, nu tubsia quëhuna dchi'ni. Guni'i lull gúnëll compa'ni.

⁴¹ Guni'i Jesús lu Marta:

—Marta, Marta, nalé rquëdi'ni ldú'ul por dchi'ni nananú; adë rbedchídi'i ldú'ul. ⁴² Tubsë cusë rqui'ni. María gudili lo mejurë. Adë chu guëdchisú lo quë nanápi'.

Jesús bëluá'ai' lla guëna'bë mënë lu Dios

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

11 Guzac Jesús biadi'dzënúhi' Dios. Iurë gualú, tubi shini gusë'dë më guni'i lu Jesús:

—Dadë bëlua'a lë'ë na'a tubi oraciuni ziquë Juan Bautista bëluá'ai' mënë shtëhi' lla guëna'bë rai' lu Dios.

² Jesús guni'i':

—Iurë ruadi'dzënú të Dios, gulë guni'i': Nal Shtadë na'a; rac shtu'u na'a grë mënë gunë rall alabar lë'ël.

Rac shtu'u na'a guë nibé'al grë mënë narëta' lu guë'dchiliu.

Rac shtu'u na'a grë mënë gunë rall lo quë narac shtú'ul igual ziquë ra ianglë lu gube'e rzu'bë diaguë rai' shti'dzël.

³ Bëne'e nagáu na'a dzë con dzë.

⁴ Bë'në perdonë duldë shtë na'a purquë runë na'a perdonë el quë narunë mal cuntrë lë'ë na'a.

Adë rdë'di'ni permisi guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë na'a të ldaguë na'a lu duldë.

⁵ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Si talë nápël tubi amigu, nu tsal lidchill guërudë gue'lë. Guëni'il lúhi': “Amigu, bë'në prështë tsunë guëtështildi ⁶ purquë tubi amigu bëdchini zitu. Nápëdia'a pë gaul.” ⁷ Perë amigu shtënëll guëquëbill dizdë la'ni hiu'u zndë'e: “Adë rsiú'bëdi'il na; në'au puertë rua' lidcha. Grë na'a naga'si na'a. Nídi'i mudë guënehia narac shtú'ul.” ⁸ Rnia'a lu të, mënë ni na amigu shtënëll perë aunquë adë nédi'ill guënë'll lo quë narquí'nil purquë nal tubi amigu, perë si talë tsagla'guë guëná'bëru'ul, lë'ëll tsashtëll; guënë'll lo quë narquí'nil. ⁹ Rnia'a lu të, gulë bë'në zni. Gulë guagla'guë guëna'bë të lo quë narac shtú'ul, iurní guëne'e më ca'a të. Gulë tsagla'guë quili të, të guëdzëlë të. Gulë bësëdchi rua' puertë hashtë guëlla'lë puertë. ¹⁰ Grë mënë nar-na'bë lu Dios, gúnëll recibirin. Grë mënë narguili, guëdzelin. Grë mënë narsëdchi rua' puertë, guëmall lla rlla'lë puertë parë lë'ëll.

¹¹ 'Lë'ë të naná shtadë llguë'në, si talë shínil guëná'bëll belë mbeldë gaul, ¿pë zëdë'ël tubi mbe'ldë cá'all? Aquëdi'i. ¹² Si talë guëná'bëll tubi dchitë gaul, ¿pë zëdë'ël tubi nillë? ¹³ Si talë lë'ë të naná mënë mal, perë rac të guëdë'e të cusë za'quë ca'a ra shini të, mucho más guëne'e Shtadë të naquëbezë gube'e lë'ë Espíritu Santo parë cuzënúhi' lë'ë të si talë tsagla'guë rná'bël lu më.

**Guni'i mënë Jesús napë
mëdzabë la'ni ldu'i'**

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴ Guzac tubi dzë Jesús cagúhi' tubi mëdzabë gu'pë nananú la'ni tubi nguii. Ruadi'dzëdi'ill. Perë iurní bëru'u mëdzabë, bien ruadi'dzë nguii. Ra mënë bëdzëguëë' ldu'u rall. ¹⁵ Perë bëldá rall guni'i:

—Rgu Jesús mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú naná jëfë shtë los de más mëdzabë.

¹⁶ Sëbëldá mënë bëtë'dë rall prëbë lë'ë më, nihunë më lo quë nanádi'i voluntá shtë Dios. Guna'bë rall gunë më tubi milagrë lu rall, ziquë tubi sëni de quë na më shini Dios. ¹⁷ Guc bë'a më llgabë naquëhunë rall. Guni'i më:

—Si talë guërudë shmënë gubernë rdildi cuntrë mizmë gubernë, tsalú gubernë. Nu si talë nadivididë tubi famili, guëdchini tiempë tsalú famili ni. ¹⁸ Nu Satanás si talë Satanás nadivididë mizmë lé'ëll, tsalú pudërë shtënéll. Cagnia'a ndë'ë purquë rni'i të rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú. ¹⁹ Si talë rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, ¿chu runë compa'ni ra mënë entrë lë'ë të nargú mëdzabë la'ni ldu'u mënë? Lë'ë nargú mëdzabë entrë lë'ë të, guëni'i rall lu të chu bëne'e pudërë guiahia parë rguhia mëdzabë, nu guëni'i rall runë të mal llgabë. ²⁰ Perë si talë con pudërë shtë Dios, rguhia mëdzabë la'ni ldu'u mënë, hia bëga'a iurë, guëlladchi zuga'a Dios parë guëni'bë'ai' lë'ë të.

²¹ 'Si talë tubi nguii putëntë quëhápëll bien lídchill con gui'bë narguini mënë, pues grë nanapë nguii ni nasegurë. ²² Perë si talë guëdchini stubi nguii más fuertë nu gúnëll gan lu primëre nguii, iurní guëgull grë nanapë primëre nguii nu rtë'tsëllin entrë ra shmënëll. Ra gui'bë naná rialdí ldu'u primëre nguii, hia na rahin guia'a stubi nguii.

²³ 'El quë nanédi'i guëni'i favurë de na, nall cuntrë de na. El quë nadë rtëádi'i mënë lua, na ziquë tubi narsëllu'në mënë lua.

Tubi mëdzabë nabëabrí catë bërú'ull

(Mt. 12.43-45)

²⁴ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Iurë bëru'u mëdzabë la'ni ldu'u nguii, riazëll catë nídi'i nisë. Rguíllil catë cuézëll perë adë rdzélëdi'ill lugar. Iurní rni'ill: “Guëabrí ldu'u mënë catë bërúa'a”. ²⁵ Bëdchini mëdzabë. Bëdzëlëll ziquë tubi hiu'u bien arregladë nu limpi. ²⁶ Iurní tsalli'i mëdzabë gadchi mëdzabë más mal quë lé'ëll; riutë rall la'ni ldu'u nguii ni. Bëa'në nguii ni con gadchi mëdzabë, lëdë túbse'di'i mëdzabë. Más mal bëa'në nguii ni.

Ra narquitë ldu'u de verdá

²⁷ Iurë cagni'i më ra di'dzë rë', tubi na'a nazú entrë ra mënë zihani guni'ill fuertë lu më:

—Dichusë na gullanë lé'ëll, nu bëgá'dchill lé'ëll.

²⁸ Jesús guni'i:

—Más bien na el quë narqué diaguë di'dzë shtë Dios nu rzu'bë diáguëll shti'dzi'.

**Ra mënë mal guna'bë rall
gunë më tubi milagrë lu rall**

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ Zihani mënë bëdchini; bëdëá rall lu Jesús. Guni'i më lu rall:

—Nalë mal na mënë tiempë ne'. Cagna'bë rall tubi sëni shtë Dios. Cagna'bë rall guna tubi milagrë. Ni tubi cusë ru'bë guëná rall, sulamëntë tubi cusë ziquë naguzac tiempë shtë Jonás guëná rall. ³⁰ Ziquë guc Jonás tubi sëni parë ra mënë shtë Nínive de quë gac cumplir shti'dzë Dios, nguii nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu gáqui' sëni parë ra mënë nanabani ne'. ³¹ Iurë gac juici shtë

Dios, lë'ë reina nagunibë'a ladzë Sur, tsasuldill nu gúnëll juzguë mënë nanabani iurne', na rall culpablë purquë na'a ni bidë guená lë'ë Salomón parë guëquë diáguëll shti'dzë Salomón. Gulë guná, hia bëdchini tubi más më ru'bë quë Salomón. ³²Nu zac ra mënë naguquërelde guë'dchi Nínive, tsasuldí rall lu juici con ra mënë naquërelde ne'; nu guëni'i ra mënë shtë Nínive, ra mënë nanabani ne' na rall culpablë purquë ra mënë shtë Nínive, iurë bini rall shti'dzë Jonás, bëabrí ldu'u rall con Dios. Gulë guná, hia bëdchini tubi más më ru'bë quë Jonás.

Lintërnë parë almë shtë të

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³'Ni tubi mënë rsëu'ldëdi'ill llni la'ni lintërnë nu despuësë tsagcá'chill lintërnë lugar naga'chi. Adë guëtá'udi'ill lintërnë con tubi tēpë. Perë guëzu'bëllin guia'a parë el quë natsuté la'ni hiu'u guëzianí. ³⁴Slul na ziquë tubi lintërnë. Si talë naza'quë slul, nápël llni guëdubi la'ni ldú'ul. Perë si talë rac ll'u'u nacahi slul, nápëdi'i tē llni. ³⁵Gulë bë'në llgabë bien si talë llni nanapë tē adë nahin nacahi. ³⁶Iurë nanú llni guëdubi la'ni ldu'u tē, ni tubi partë nacahi; na ziquë tubi lintërnë narzianí lu nacahi.

Jesús guni'i guëc ra fariseo nu mësë shtë lëy

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷Nianá caglua'a Jesús ra mënë, tubi fariseo bë'në invitar gau më lidchi fariseo. Gua më lidchi fariseo nu guzubë më lu mellë. ³⁸Guná fariseo zubë më lu mellë perë adë gudíbidí'i më guia'a më ziquë na custumbrë religiosë. Guasë ldu'u fariseo. ³⁹Iurní guni'i Dadë Jesús lu fariseo:

—Lé'ël con los de más fariseo na tē ziquë trashtë narí'etidi'i. Rguibi tē bien ladi ra trashtë ziquë custumbrë religiosë,

perë la'ni ldu'u tē nanú zihani maldá. Rzebi ldu'u tē pē shtë mënë. ⁴⁰Tuntë na tē. Dios bëntsa'u lë'ë nguiu nezë fuërë nu nezë la'ni. ⁴¹Gulë bédë'ë nanapë tē ca'a mënë. Gulë gac tē mënë za'quë, iurní grë cusë na limpi parë lé'ël.

⁴²'Prubi de lë'ë tē fariseo; caguilli tē lo quë narunë tucarë ca'a Dios hashtë ra plantë namás mitu'në, perë ra cusë ru'bë adë rúnëdi'i tē cumplir. Rúnëdi'i tē tratë bien con sa' tē. Nu rac shtú'udi'i tē Dios. Runë tucarë gunë tē cumplir cusë rë' nu los de más mandamientë shtë Dios.

⁴³'Prubi de lë'ë tē fariseo. Nalé rac shtu'u tē guëzubë tē primërë asientë la'ni iádu'u. Rquitë ldu'u tē iurë mënë runë rall saludar lë'ë tē con zihani rëspëti catë rdëá mënë.

⁴⁴'Prubi de lë'ë tē. Na tē ziquë ra ba'a naga'chi catë bëga'chi tégulë. Ra mënë rdëdë rall guëc ra ba'a perë rdë'ëdi'i rall cuendë blac fier na lugar ni.

⁴⁵Iurní tubi mësë narlua'a lëy guni'ill lu më:

—Mësë, nu zac cagní'íl guëc na'a por di'dzë rë'.

⁴⁶Jesús guni'i:

—Tambiën prubi de lë'ë tē mësë shtë lëy purquë quëhunë tē obligar ra mënë gunë rall zihani custumbrë. Nahin ziquë tubi carguë në'të, perë lë'ë tē adë rldí-sidi'i tēhin ni siquierë con tubi shcuënë tē.

⁴⁷'Prubi de lë'ë tē. Rza'a tē capillë shtë ra profetë nabiadi'dzë shti'dzë Dios. Shtadë guëllú tē gudini rall ra profetë ni. ⁴⁸Na tē testigu gudini ra shtadë guëllú tē lë'ë ra profetë, nu na tē de acuerdë con lo quë nabë'në rall purquë rza'a tē capillë shtë ra profetë. ⁴⁹Por ni la'ni librë nanua'a sabiduría shtë Dios rni'i: "Guëshe'lda profetë nu poshtë lu ra mënë perë quini mënë bëldá ra nabëshe'lda, gati rai'. Sëbëldá rai' guëzac zi mënë." ⁵⁰Perë rnia'a lu tē, gunë Dios juzguë ra mënë tiempë ne' por grë maldá nabë'në ra

mënë cuntrë ra profetë dizdë bëcueshtë me guédchiliu. ⁵¹ Ra mënë nanabani ne' na rall culpablë por galguti shtë Abel nu por galguti shtë grë më za'quë, hashtë galguti shtë Zacarías, el quë nagudini mënë entrë iádu'u nu bëcu'guë. Gunë më juzguë lë'è të por grë ra cusë rë'.

⁵² Prubi de lë'è të mësë shtë lëy purquë napë të liahi parë gac bë'a lla gac salvar mënë perë adë nédí'i tsuté të shnezë Dios nu adë nédí'i të tsuté mënë shnezë më; gac rall shmënë më.

⁵³ Nianá cagni'i më ra cusë rë', ra mësë shtë lëy nu ra fariseo bëldënú rall Jesús. Bëdchi'bë rall zihani di'dzë guëc më. Gudildi di'dzë rall të guëni'i më cusë mal. ⁵⁴ Bëtë'dë rall prëbë lë'è më parë ldaguë më lu trampë shtë rall. Mudë ni gudili rall parë gunë rall acusar lë'è më lu gubernë rumanë.

Gulë gupë cuidadë ra mënë falsë

12 Tiempë ni bëdëá zihani mili mënë hashtë rte'e sa' rall. Jesús guzublú guni'i më lu ra shini gusë'dë më, primërë lu rai':

—Gulë gupë cuidadë enseñansë shtë ra fariseo. Na rall falsë. Enseñansë shtë rall rrë'tsë ziquë levadurë la'ni nacubë. ² Lo quë nanú la'ni ldu'u mënë guëru'u lu llni. Grë cusë naga'chi napë quë gac bë'a mënë. ³ Grë lo quë narni'i të lu naca'hi, guini mënë lu llni. Lo quë narni'i të naga'chi nu lo quë naruadi'dzë të la'ni hiu'u catë në'au, gac bë'a mënë. Guëabrí guadi'dzë mënë fuertë shti'dzë të lu ra mënë.

Guni'i Jesús: “Adë rdzëbëdi'i të lu mënë”

(Mt. 10.28-31)

⁴ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Na të amigu shtëna. Rnia'a lu të adë rdzëbëdi'i të mënë narguini cuerpë perë nápëdi'i rall pudërë gunë rall más cusë cuntrë lë'è të. ⁵ Perë na guënia'a

lu të chu guëdzëbë të lúhi'. Náhi' el quë despuësë quíni' lë'èl, nápi' pudërë parë guëshé'ldi' lë'èl gabildi. Rnia'a lu të stubi, gulë bëdzëbë lë'èl.

⁶ Rdu ga'i ma'ñi por chupë dumí bi'chi. Perë Dios réagná ldú'i' lë'è ra ma. ⁷ Nu napë më cuendë bëldá guitsë guëc të zubë cadë de lë'è të. Adë rdzëbëdi'i të lo quë quëhunë mënë cuntrë lë'è të; más lasac të quë zihani ma'ñi.

El quë narni'i lu ra mënë nall shmënë Jesús

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Rnia'a lu të, si talë rni'i të lu ra mënë na të shmëna, guënia'a lu ra ianglë shtë Dios na të mënë shtëna. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. ⁹ Perë si talë guëni'i të lu ra mënë adë nádi'i të shmëna, iurní guënia'a lu ra ianglë nádi'i të mënë shtëna.

¹⁰ Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. El quë narni'i didzabë cuntrë na, gac gunë Dios perdunë lë'èll; perë si rni'il didzabë cuntrë Espíritu Santo, gúnëdi'i më perdunë lë'èl.

¹¹ Turë gua'a mënë lë'è të lu ra gubernë u lu ra juësi u lu ra narunë juzguë la'ni iádu'u, adë rúnëdi'i të llgabë pë guëni'i të lu rall, lla guëquebi të parë guëru'u të, ¹² purquë mizmë iurë ni Espíritu Santo guëluá'ai' lë'è të pë guëquebi të lu rall.

Comparaciuni shtë nguiu ricu perë natúntëll

¹³ Iurní tubi mënë nabëru'u ladi mënë zihani, guni'ill lu Jesús:

—Mësë, bë'në favurë; guni'i lu bëcha guënë'ell herenci narunë tucarë cahia.

¹⁴ Perë Jesús guni'i lull:

—Rúnëdi'i tucara nihuna juzguë entrë lë'è të. Ni tubi të bé'nëdi'i nombrar na parë qui'dza herenci shtënë të.

¹⁵ Guagla'guë guni'i më lu ra mënë:

—Gulë gupë mizmë lë'ë të parë adë rzëbidi'i ldu'u të ra cusë shtë gué'd-chiliu. Galërquitë ldu'u nguiu ze'dë de Dios, lédëdi'i por cusë zihani nanapë nguiu lu gué'dchiliu.

¹⁶ Iurní guni'i më tubi comparaciuni:

—Guc tubi nguiu ricu. Shguiú'ull bédë'ë tubi bënë ganza'quë. ¹⁷ Bë'nëll llgabë: “Lla guna con tantë llub'ë. Nídi'i lugar parë cuetsá'uhin.” ¹⁸ Guní'ill: “Guëchilia hiu'u catë cuetsa'u llub'ë. Guëzá'ahia stubi más naru'bë, cuetsa'u llub'ë la'ni con grë cusë nanapa. ¹⁹ Mizmë na runa llgabë, nanú sufsientë por zihani izë. Gúnëdia'a dchi'ni lachi; más bien guëbeza lidcha. Gáuha; gua' vini. Guëquitë ldua'a.” ²⁰ Nianá quëhúnëll llgabë, guni'i Dios lull: “Tuntë nal. Gue'lë ne' gátill. Ra cusë nabëtëal, ¿chu gac nashtënë rahin?” ²¹ Zni na grë ra nguiu nartëá zihani cusë parë mizmë lë'ëll perë nápëdi'ill cusë nalasac lu Dios.

Quëhapë Dios shíni'

(Mt. 6.25-34)

²² Tambiën guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:

—Rnia'a lu të, adë rquëdi'nidi'i ldu'u të por lo quë nagáu të parë guëbani të, ni por shabë të nagacu të. ²³ Vidë shtë të na más lasac quë nagáu të. Cuerpë shtë të más lasac quë shabë të. ²⁴ Gulë guná, ziquë ra ma riegu adë rcabnídi'i ma llub'ë. Adë riagllí'idi'i ma cusechë lachi cuetsa'u mahin la'ni hiu'u. Perë Dios rgáuhi' ra ma. Lë'ë të lasac të más quë ra ma'ni. ²⁵ ¿Chu de lë'ë të por tantë rúnëll llgabë guëbánil tubi dzë más? ²⁶ Si talë gáquëdi'i gunë të ra cusë mitu'në, ¿pëzielú runë të llgabë por ra cusë ziquë nagáu të u nagacu të?

²⁷ Gulë guná, lla riaru'bë ra guë'ë. Adë rúnëdi'i rahin dchi'ni. Adë rtí'bidí'i rahin, perë rëy Salomón con guëdubi galëlujë shtëhi', bë'nëdi'i' gan niácuhi'

ziquë ra guë'ë lachi. ²⁸ Gulë guná, lë'ë të narialdí ldu'i du'pë, chulë rlua'a guë'ë lachi nedzë, quëhunë Dios; perë gli guëbidchi guë'ë nu tsahin lu gui'i. Mucho más guëne'e më narqui'ni të. ²⁹ Adë rianaldëdi'i të tēchi ra cusë pë gau të, pë gu të; adë rquëdi'nidi'i ldu'u të por ra cusë rë'. ³⁰ Ra mënë nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios, rianaldë rall tēchi ra cusë shtë gué'dchiliu, perë lë'ë të napë të Shtadë të. Runë më cuendë grë nicidá nanapë të. ³¹ Primëre gulë guanaldë tēchi narac shtu'u Dios. Na më rëy. Iurní guëne'e më grë cusë narqui'ni të parë guëbani të.

Gulë bëcuetsa'u tesurë la'ni gube'e

(Mt. 6.19-21)

³² Na të du'pë mënë narianaldë tēcha ziquë ra lli'li narianaldë tēchi vëquërë. Adë rdzëbëdi'i të purquë Shtadë të gudili lë'ë të, të guënbë'a të catë na më rëy. ³³ Gulë bëtuu' nanapë të ca'a mënë dumí, el quë nabënapëdi'i. Gulë gapë të panitë nadë rú'shidi'i con dumí nadë rialúdi'i; quiere decir, tesurë lu gube'e. Ndë ni tubi nguba'në riutëdi'i. Nídi'i ma naráu panitë parë tsaluhin. ³⁴ Catë nacuetsa'u tesurë shtënëll, ndë rac shtú'ul guëbánil.

Gulë gac të preparadë

³⁵ Gulë gac listë nu preparadë guëdubi tiempë, ziquë nguiu nalli'i lá'ni' parë dchi'ni, ziquë mënë nanua'a lintërnë naqué llni. ³⁶ Gulë gac ziquë ra muzë naquëbezë lamë shtë rall. Gua lamë lidchi sa'a. Ra muzë naná listë parë guësha'lë rall puertë lueguë, iurë rsëdchi lamë rua' puertë; ³⁷ rquitë ldu'u ra muzë si nabani rall iurë lë'ë lamë guëdchini, purquë rnia'a lu të de verdá, guëru'u shumbrelë lamë nu guëni'i lamë lu ra muzë: “Gulë guzubë lu mellë”. Iurní lë'ë lamë gúnëll sirvë lu rall, gau rall. ³⁸ Si talë guëdchini lamë guërudë gue'lë; si

talë guëdchini lamë ze'dë grëgue'lë nu guëdzëlë lamë lë'ë ra muzë quëbezë rall, hia nabani rall; rquitë ldu'u ra muzë iurní. ³⁹Nané të bien si talë niac bë'a nashtënë tubi hiu'u pë iurë guëdchini nguba'në lídchi', zúga'a nguii ni listë. Nédi'ill tsuté nguba'në lídchill. ⁴⁰Nu zac lë'ë të napë quë gac të listë purquë adë nápëdi'i të cuendë ca iurë guëdchinia stubi. Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia iurë rni'i të runë faltë parë guëdchinia.

Muzë nabënë nu muzë mal

(Mt. 24.45-51)

⁴¹Iurní guna'bë di'dzë Pedro lu më:

—¿Pë guní'il comparaciuni rë' lu grë mënë u guní'ilin sulë parë lë'ë na'a?

⁴²Guni'i më:

—¿Chu na muzë za'quë nu nasini guëquëll? Nall ziquë tubi mënë encargadë con lidchi shlámëll. Rnibë'a shlámëll guëmall grë dchi'ni, nu guëdë'ëll nagáu ra muzë iurë rga'a iurë rau rall. ⁴³Nalë rquitë ldu'u encargadë ni si talë quëhúnëll bien iurë guëdchini lamë shténëll. ⁴⁴Guldía rnia'a lu të, lë'ë lamë gúnëll nombrar lë'ë nguii ni, guëñibë'all grë nanapë lamë. ⁴⁵Perë si talë lë'ë nguii rni'ill la'ni ldú'ull, adë guëdchínidi'i lamë lueguë, nu guëzublú nguii ni sac zill ra muzë nu ra criadë con galné, perë lé'ëll raul, ruu'll, rzuu'dchill. ⁴⁶Guëdchini lamë shténëll mërë iurë adë quëbézëdi'ill lë'ë lamë. Guëabrí lamë de repëntë iurë adë quëhúnëdi'i nguii ni bien. Lë'ë lamë gúnëll cashtigu lé'ëll nu guëñibë'a lamë gátill nu tsall lugar catë nanú ra nadë rialdídi'i ldu'i Dios.

⁴⁷Lë'ë muzë naguc bë'a pë rac shtu'u lamë gúnëll perë adë bé'nëdi'ill cumplir, adë bé'nëdi'ill preparar, guëdë'ë lamë zihani galné guëc muzë ni. ⁴⁸Perë lë'ë

muzë nadë gac bé'adi'i pë rac shtu'u lamë gúnëll, nu bë'në muzë lo quë narunë tucarë cashtigu, guëdë'ë lamë du'psë galné guëc muzë ni. Si talë bédë'ë Dios zihani llni guëc nguii, nall responsablë lu më gúnëll bien con ra cusë ni. Lë'ë nguii nabë'në recibir pë shtë mënë, nall responsablë nu mënë guëna'bë rall más de nguii ni.

Por shti'dzë më nanú divisioni

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹Be'dë guëdchinia parë gac cash-tigu mënë shtë guë'dchiliu lu gui'i. Nalë rac shtua'a de quë subluhin. ⁵⁰Napë quë guëtiá'ahia lu galërzac zi, ziquë rti-a'a mënë nguii la'ni nisë parë chubë nisë nguii. Nahia ziquë mënë narlullë hashtë tsalú gac cumplirin. ⁵¹¿Gu llua'a të be'dë guëdchinia parë cuëdchí ldu'u mënë con sa' rall? Aquëdi'i. Lëdë znídi'i. Be'dë guëdchinia parë gac divididë ra mënë. ⁵²Dizdë iurne' gac divididë famili; tsunë mënë guëru'u rall favurë de na. Mizmë famili guëru'u chupë mënë cuntrë de na. ⁵³Shtadë ll-guë'në rldënú rall cuntrë shíni'. Llguë'në na cuntrë shtadë llguë'në. Shni'a na cuntrë shtsá'pi'. Shtsa'pë na cuntrë shní'ai'. Suëgrë rldënú llí'llill. Lli'lli na cuntrë suëgrëll.

Gulë guc bë'a sëni shtë tiempë ne'

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴Nu zac guni'i Jesús lu ra mënë zihani:

—Iurë rna të shcahi nagasë nezë guetë, rni'i të: “Hia mërë guëdchini guiu”. Lueguë rluaguë guiu. ⁵⁵Si ze'dë mbë nezë sur, rni'i të: “Ze'dë galna'i”. Nu lueguë rac na'i. ⁵⁶Na të falsë, nané të sëni nananú lu guë'dchiliu nu ra sëni nananú gube'e. ¿Pëzielú rac bé'adi'i të pë runë cuntienë lo quë naquëhac iurne'?

Bè'nè règlè asuntè con contrari shténèl

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ Gulè bè'nè llgabè cadè tubi tè lo què naza'què lu Dios. ⁵⁸ Por ejemplè, si talè tubi mènè runè demandè l'é'èl lu gobiernè, antsè guèdchínìl lu autoridá, bè'nè règlè con contrari shténèl parè guèa'nè en paz. Si adè rúnèdi'il zni, l'è'è contrari shténèl gúnèll demandè l'é'èl lu juèsi. L'è'è juèsi gúnèll intriegu l'é'èl lu suldadè. L'è'è suldadè tsagsa'nè rall l'é'èl lachigui'bè. ⁵⁹ Guldía, adè guèrú'udi'il hashtë quíllil grè centavè nanazé'bil.

Rqui'ni guèabrí ldu'u tè lu Dios

13 Nianá biadi'dzè Jesús di'dzè rè', bèru'u bèldá nguìu naguni'i lu Jesús mal nabè'nè Pilato, purquè Pilato gudini bèldá mènè shtë Galilea la'ni iádu'u ru'bè. Rènè shtë ra nguìu ni guc mescladè con rènè shtë ma nabè'nè ra mè israelitè ofrecèrè ziquè ofrendè lu Dios. ² Jesús guni'i lu rall:

—¿Pè llgabè quèhunè tè ne'? Ra mènè nabè'nè sufrir zni, adè nápèdi'i rall más duldè què los de más sa' rall. ³ Rnia'a lu tè, si talè adè guèabrí ldu'u tè con Dios, zac guè'niti tè catè nídi'i fin. ⁴ ¿Pè llua'a tè ra che'ñi bi tsunè nguìu naguti iurè gulaguè tubi hiu'u guia'a guèc rall, na rai' más mè duldè què grè ra mènè naquèrèldè Jerusalén dzè ní? Guti rai', bè'nè lu' shtë Siloé. ⁵ Rnia'a lu tè, lèdè znídi'i. Si talè adè gúnèdi'i tè cambi mudè nanabani tè lu Dios, zac l'è'è tè guè'niti tè catè nídi'i fin.

Comparaciuni shtë hiaguè nanápèdi'i nashi

⁶ Iurní guni'i mè comparaciuni rè':

—Tubi nguìu bècabní tubi hiaguè higu entrè ra hiaguè uvè. Gudèdè izè. Guaglli'i nguìu nashi shtë hiaguè higu perè pè bèdzélèdi'ill. ⁷ Iurní

guni'ill lu naquèhapè ra plantè: “Guná, tsunè izè be'dè guèllihia nashi shtë hiaguè higu perè ni tubi nashi bèdzélèdia'a. Bèchuguè hiaguè ni. ¿Pèzielú quèhunè hiaguè cupar lugar lu shlatè?” ⁸ Perè nguìu naquèhapè ra plantè guni'i: “Dadè, bèsèa'nè hiaguè ni stubi izè. Tsagldè'a guìu'u nu guètiá'ahia bonè guèa' hiaguè parè guène'e hiaguè nashi. ⁹ Guèbéza'a stubi izè, si talè adè guèné'edi'in nashi, gunibè'a, guèchúgahin iurní.”

Jesús bènèac tubi na'a nabèlecú téchi'

¹⁰ Tubi dzè narzi'i ldu'u mènè, Jesús caglua'a ra mènè la'ni iádu'u shtë ra mè israelitè. ¹¹ Ndè nanú tubi na'a narac ll'u'u che'ñi bi tsunè izè. Bèlecú téchi', bè'nè mèdzabè mal. Adè bè'nè na'a gan guzulduill. ¹² Iurè guná Jesús lu na'a ni, guna'bè mè l'é'èll nu guni'i mè:

—L'é'èl, hia bèa'quèl; nal librè galguidzè shténèl.

¹³ Bèdchi'bè mè guia'a mè guèc na'a. Guasulduill. Guzulblú guni'ill llèru'bè na pudèrè shtë Dios. ¹⁴ Perè l'è'è jèfè shtë iádu'u bèldènull Jesús purquè bènèac mè l'è'è na'a dzè narzi'i ldu'u mènè. Guni'i jèfè lu ra mènè:

—Shu'pè dzè nanú gunè mènè dchi'ni. Guèdchini ra mènè narac ll'u'u entrè la'ni llmalè, lédèdi'i dzè descansè guèac rall.

¹⁵ Iurní guni'i Dadè Jesús lull:

—Na tè mènè falsè. Cadè tubi tè nanapè burrè u tubi ngunè, rsha'què tè ma nu ria'anú tè ma, gu ma nisè. Grè ra dzè quèhunè tè zni. ¹⁶ Guná lu na'a rè', nall llèbní Abraham. Che'ñi bi tsunè izè rac llú'ull; quèduill por pudèrè shtë Satanás. ¿Pè rní'il; guèshaca l'é'èll lu galguidzè rè' dzè narzi'i ldu'u mènè?

¹⁷ Iurè guni'i Jesús di'dzè rè', grè ra mènè narunè cuntrè l'è'è mè, rtu lu rall. Los de más mènè bèquitè ldu'u rall iurè guná rall cusè ru'bè nabè'nè Jesús.

Comparaciuni shtë bë'dchi bi'chi

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Guni'i Jesús tubi comparaciuni:

—¿Lla guërë'tsë di'dzë de quë guëlladchi na Dios parë guëñibé'ai' mieti? ¿Pë guëña'a lu të, të gac bë'a të? ¹⁹ Manërë narnibë'a Dios mënë, na ziquë tubi bë'dchi bi'chi. Gudishi nguiu bë'dchi ni. Gualdani bë'dchi nu guaru'bin hashtë guquin tubi hiaguë ru'bë. Ra ma'ni bëdchi'bë bëche'zë lu llicu hiaguë.

Comparaciuni shtë levadurë

(Mt. 13.33)

²⁰ Guagla'guë guni'i Jesús:

—¿Pë comparaciuni guëña'a lu të? të gac bë'a të manërë rnibë'a Dios ziquë Rëy. ²¹ Nahin ziquë levadurë nabëdchi'bë tubi na'a guëc tsunë medidë harinë. Lë'ë levadurë rdë'ëin fuersë grë nacubë.

Tubi puertë nade'e

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²² Guagla'guë guzë më nezë parë Jerusalén. Bëlua'a më ra më guë'dchi nu më ranchi catë canzë më. ²³ Guzac tubi mënë guna'bë di'dzëll lu Jesús:

—Dadë, ¿blac mënë gac salvar, du'psë u zihani mënë?

Guni'i më lull:

²⁴—Gulë guni'i ldu'u të parë tsuté të puertë nade'e, purquë guëdchini tiempë zihani mënë gac shtu'u tsuté rall puertë ni perë gúnëdi'i rall gan. ²⁵ Gaquin ziquë nashtënë hiu'u. Në'au puertë shtë hiu'u. Lë'ë të zuga'a të fuërë. Rsdëchi të puertë ni nu guëni'i të: “Dadë, bësha'lë puertë, guëdchini na'a”. Perë lë'ë nguiu ni guëni'i lu të: “Adë runguë bé'adi-a'a chu na të”. ²⁶ Iurní lë'ë të guëzublú guëni'i të: “Gudaunú na'a lë'ël; bi'i'nú na'a lë'ël. Bëluá'al lë'ë na'a ladi guë'dchi shtë na'a.” ²⁷ Iurní nguiu ni guëquëbill lu të: “Hia gunia'a lu të, rdë'ë-

dia'a cuendë chu na të, lë'ë të mënë naquëhunë maldá. Gulë guabsú lua.” ²⁸ Rnia'a lu të lugar ni gu'në të; gau lai' të purquë guëbi'a të lu grë ra nabiadidzë shti'dzë Dios guahietë lu gube'e perë lë'ë të adë tsutédi'i të. Guëa'në të fuërë. ²⁹ Guëdchini mënë nezë guia'a. Guëdchini mënë nezë guetë. Guëdchini mënë nezë nortë nu nezë sur. Guëzubë rall; gau rall lu gube'e catë rnibë'a Dios. ³⁰ Guná, bëldá mënë nalasáquëdi'i lu guë'dchiliu iurne!, lasac rall lu Dios iurní; nu bëldá mënë naná më ru'bë ne!, adë gáquëdi'i rall më ru'bë iurní.

Bi'ni Jesús guëc Jerusalén

(Mt. 23.37-39)

³¹ Mizmë dzë naguni'i Jesús di'dzë rë!, bëdchini bëldá fariseo lu Jesús. Guni'i rall lu më:

—Bëru'u de ndë'ë purquë Herodes rac shtu'u quñill lë'ël.

³² Jesús guni'i lu rall:

—Herodes nasini guëquëll parë guësiguëll. Gulë guagni'i lull: “Nedzë nu glli riagla'guë gunëaca ra narac ll'u. Guëgúa mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Perë tēchi glli guëzublúhia shchi'nia.”

³³ Napë quë tsagla'ga shneza nedzë, glli, nu tēchi glli purquë nádi'in posiblë tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios gáti' stubi guë'dchi; sulamëntë Jerusalén gáti'.

³⁴ Mënë shtë Jerusalén, rnia'a lu të, rguini të ra nabiadidzë shti'dzë Dios, guti rai'. Bëdë'ë guë'ë të ra narni'i shti'dzë Dios lu të. Zihani vultë guc shtua'a niatëahia lë'ë të ziquë tubi guidi rguëdchi ra guidi me'dë, perë nēdi'i të guëdchini të lua. ³⁵ Rnia'a lu të, më Jerusalén, guëa'në të ziquë tubi hiu'u dachi. Gúnëdi'i Dios compa'ni lë'ë të. Nu adë guënádi'i të lua hashtë dzë naguëni'i të: “Benditë na el quë nabëshe'ldë Dadë Dios lu guë'dchiliu. Bë'në ldai' më lë'i'.” Zni guëni'i të.

Bënëac Jesús tubi nguiu nagadzé gui'i

14 Guzac tubi dzë descansë, guataunú më lidchi jëfë shtë ra fariseo. Los de más fariseo quëgl'da'chi rall lë'ë më. ²Guëlladchi më nanú tubi nguiu narac ll'u'u nagadzé gui'i. ³Jesús guna'bë di'dzë lu ra fariseo nu lu ra mëse shtë lëy:

—¿Pë mi'i tē? ¿Gu runë providë lëy shtë Dios gunëáca'a ra narac ll'u'u dzë narzi'i ldu'u mënë?

⁴Perë lë'ë rall adë bëquëbidi'i rall. Iurní Jesús bia'a lë'ë nguiu tubi ladë; bënëac më lë'ëll. Guni'i më tsall con bien. ⁵Lueguë guni'i më lu ra fariseo:

—Grë tē si talë guëlaguë tubi ngunë u tubi burrë la'ni guërzú dzë descansë, lueguë tsaldú tē ma. Ni tubi tē adë guëbézëdi'i hashtë stubi dzë parë guëgú tē ma.

⁶Gúquëdi'i rall nihunë rall contëstë lu Jesús.

Ra invitadë lu sa'a

⁷Guná Jesús lla na ra mënë invitadë lidchi fariseo, gudili rall mejurë lugar lu mellë iurë gudáu rall. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:

⁸—Iurë runë mënë invitar lë'ëll lu sa'a, adë rzúbëdi'il lugar mejurë purquë si talë nanul lugar za'quë nu guëdchini stubi më más lasac quë lë'ëll, ⁹lë'ë më nabë'në invitar guërupë tē, guëní'll lul: “Bë'në favurë guasuldí; subë nguiu rë' ndë'ë catë zúbël”. Pues tsasúbël stubi lugar trasë perë blac rtu lul iurní. ¹⁰Perë guná, si talë tsal lidchi mënë, guzúbël lugar humildë, iurní lë'ë nguiu nabë'në invitar lë'ëll, guëmall catë zúbël. Guëní'll lul iurní: “Dadë, bë'në favurë guzubë lugar za'quë cula'ni ra më nalasac”. Zni nápël hunurë lu ra mënë nazubënú lu mellë. ¹¹El quë narunë parë gáquëll më ru'bë, guëlláguëll con shtu, perë el quë

nadë rúnëdi'i parë gáquëll më ru'bë, Dios gunë honrar lë'ëll.

¹²Iurní guni'i Jesús lu nabë'në invitar lë'ë më gau më lídchill:

—Iurë quëhúnël invitar ra mënë tē gau rall, guërudë dzë u gue'lë, adë rná'bëdi'il amigu shtë'nël, nilë shfamíllil, nilë ra béchil. Adë rná'bëdi'il vëcini ricu shtë'nël purquë lë'ë rall despuësë gunë rall lo mizmë con lë'ëll, gaul lu mellë shtë'në rall; ¹³sino quë iurë quëhúnël invitar ra mënë lídchil, guna'bë ra prubi. Guna'bë ra mancu, ra cujë, ra ciegu tē gau rall lídchil. ¹⁴Bë nápëdi'i rall tē parë guëabrí quilli rall lë'ëll. Guëquitë ldú'ul iurní; nu Dios quilli lë'ëll dzë natsashtë ra shmënë më ladi ra tëgulë.

Comparaciuni shtë cënë ru'bë

¹⁵Tubi nazubënú Jesús lu mellë, iurë bínill di'dzë rë', guní'll:

—Dichusë grë ra natsuté gube'e catë Dios na Rëy, tē súbëll lu mellë, gaul.

¹⁶Jesús guni'i lu nguiu ni:

—Tubi nguiu bë'në preparar guëdë'ëll tubi cumidë za'quë. Guná'bëll zihani mënë guëdchini tē gau rall. ¹⁷Bëga'a iurë hia listë na grë cusë. Iurní bëshe'ldë nguiu ni tubi muzë naguagni'i lu ra invitadë: “Gulë gude'e lueguë. Hia nadchi'bë cumidë lu mellë gau tē.” ¹⁸Perë grë ra invitadë tubi por tubi bë'në rall dispensar. Primërë nguiu guni'i: “Bë'në dispensar na. Guzía tubi ldë guiu'u, napë quë tsagnahia luhin.” ¹⁹Stubi guni'i: “Guzía ga'i nezë ngunë. Mërë iurne' gac prëbë ma nia zunë ma dchi'ni. Bë'në dispensar na.” ²⁰Stubi guni'i: “Tampa bët-sé'ahia. ¿Llallë tsahia iurne'?” ²¹Bëabrí muzë lidchi lamë ni. Guní'll lúhi' grë lo quë guni'i ra invitadë. Bëldë lamë ni. Guní'll lu muzë: “Gua lueguë nasësë lu nezë hashtë ra nezë bi'chi shtë guë'dchi. Guaglli'i ra prubi, ra mancu, ra cujë, nu ra ciegu; gau rall.” ²²Gudëdë stu'pë tiempë bëabrí muzë. Guni'i muzë

lu lamë: “Dadë, hia bëna lo quë naguní'il perë todavía nanú lugar lu mellë”.²³ Lë'ë lamë guní'ill: “Gua stubi; bè'në ruëguë lu mënë nazuga'a nezë lachi nu ra nananú caminë reali parë gue'dë guëzë rall lidcha. Gac zihani mënë hashtë tsúdi'i lugar lu mellë.”²⁴ Ni tubi naguna'ba primërë gáudi'i rall cumidë za'quë nabëna preparam.”

El quë narac shtu'u gáquëll shmënë Jesús

²⁵ Zihani mënë guanaldë rall tëchi më. Bëdchigrë më; guná më tëchi më nu guni'i më lu rall:

²⁶—El quë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gac shtú'ull na más quë shtádëll, más quë shní'all, más quë tsé'lëll, nu shínill, nu ra bëchill, nu zánëll. Napë quë rac shtú'ull na más quë prupi vidë shténëll. Si talë rúnëdi'ill ni, nídi'i mudë gáquëll shmëna.²⁷ Cualquier narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi deseó shténëll nu gáquëll dispuestë gátill por na.²⁸ Cadë tubi de lë'ë të si talë rac shtú'ul guëzá'al tubi hiu'u ru'bë, primërë guëna'bë dí'dzël blac dumí runë costar parë tsalú dchi'ni. Iurní guëlabël dumí nanápël; gac bé'al si talë nanú sufsientë dumí.²⁹ Si talë adë rúnëdi'il llgabë bien, despuësë de guntsá'ul cimientë shtë hiu'u, nídi'i dumí tsalú hiu'u, grë ra mënë naguëná lu cimientë, tsagla'guë gunë rall burnë lë'ëll.³⁰ Guëni'i rall iurní: “Nguiu rë' guzublú guëzá'all hiu'u perë nápëdi'ill dumí parë tsalú dchi'ni”.³¹ Gulë bëquë diaguë stubi comparaciuni. Tubi rëy con chi'i mili suldadë rac shtu'u tsatíldill con stubi rëy. Primërë quëhúnëll llgabë si talë gúnëll gan con fuersë nanápëll lu rëy nanapë galdë mili suldadë.³² Si talë rdé'ëll cuendë adë gúnëll gan, mientras zitu na rëy con galdë mili suldadë, guëshé'ldëll rsunë lu rëy parë gac en

paz, parë tsalúdi'i tildi rall.³³ Zni nahin con lë'ë të, el quë nadë rúnëdi'i renunci grë lo quë nanápëll, nídi'i mudë gáquëll shmëna.

Zedë nanápëdi'i sabor

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴ 'Nabënë na zedë perë si guënití zedë sabor, çlla gunë nguü guëabrí sabor shtë zedë?³⁵ Adë rlluí'idi'in, nilë parë guëc guü'u ziquë bonë, ni parë stubi cusë. Guëru'ldë mënë zedë ni lu nezë. Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Comparaciuni shtë lli'li naguniti

(Mt. 18.10-14)

15 Zihani mënë mal ziquë ra narunë cubrë impuestë nu ra pecadurë, be'dë bi'guë rall lu më parë guëqué diaguë rall shti'dzë më.² Ra fariseo con mësë narlua'a lëy, guni'i rall cuntrë Jesús. Guni'i rall:

—Jesús na amigu shtënë ra pecadurë. Ria Jesús lidchi rall të gaul.

³ Iurní Jesús guni'i comparaciuni rë' lu ra contrari shtë më:

⁴—Si talë nápël tubi gahiu'a lli'li perë guënítil tubsë ma, rsëa'nëll los de más ra ma lachi parë tsatíll lë'ë ma naguniti hashtë guëdzélëll lë'ë ma.⁵ Iurë guëdzélëll lë'ë ma, quëdchibël ma iënil nu nalé rquitë ldú'ul.⁶ Iurë nanul lídchil, guëná'bël amigu nu vëcini shténëll nu guëní'il lu rall: “Bë'në compa'ni na tantë rquitë ldu'a'a purquë bëdzela lë'ë ma naguniti”.⁷ Rnia'a lu të, na lëgrë lu gube'e iurë tubi mënë nanapë duldë, guëabrí ldú'ull con Dios, más lëgrë quë noventa y nueve mënë za'quë nanadë rquí'nidi'i guëabrí ldu'u rall con Dios.

Comparaciuni shtë dumí naguniti

⁸ Gulë bëquë diaguë stubi comparaciuni. Tubi na'a nápëll chi'i munedë bëdchichi nalasac. Si talë guënítil tubsë

munedë, çpë gúnëll? Rquëguí'ill llni lintërnë. Rldú'bëll guëdubi la'ni hiu'u. Rguí'll bien hashtë guëdzëlëll dumí. ⁹Iurë bëdzëlëll dumí, guëná'bëll vëcini nu amigu shtënéll; rní'ill: “Bë'në compañi na purquë hia bëdzela munedë naguniti nu rquitë ldua'a”. ¹⁰Manërë ni rquitë ldu'u ra ianglë iurë tubi mënë nanapë duldë, guëabrá ldu'ull con Dios.

Subi sultërë nabënti lu shtádi'

¹¹'Guzac tubi nguiu napë chupë llgá'ni'. ¹²El quë namás nabi'chi guní'ill lu shtádëll: “Dadë, rac shtua'a guënë'el herenci narunë tucarë cahia”. Iurní gudi'dzë shtadë ra sultërë herenci shtëhi'. Bëdë'ë mënë ni entrë chupë llgá'ni'. ¹³Gudëdë bëldá dzë, iurní lë'ë ngulë'në menurë bëtuu'll herenci. Guná'zill nezë. Guall ladzë mënë zitu. Con dumí nanuá'all bënëll zihani duldë. ¹⁴Hia bëga'a tiempë bëshí'nill dumí lu ra cusë mal. Iurní guna'zi tubi gubini lugar ni nu rldia'në nguiu ni. ¹⁵Guagná'bëll dchi'ni lu nguiu naquërdë lugar ni. Shlámëll gunibë'a tsaguëpill guchi lachi, gau ma. ¹⁶Bëdchini galërdia'në ldu'ull; guc shtú'ull gaull cumidë shtë ra guchi perë ni tubi mënë bédë'edi'i nagaull. ¹⁷Iurní bë'a llnill. Guní'ill: “Zihani muzë napë shtada. Rau rall hashtë napë rall de subrë, perë na gatia tantë rldia'na. ¹⁸Guëabría lidchi shtada. Guënia'a lúhi': Dadë, bëna duldë lul; nahia pecadurë lu Dios. ¹⁹Hia adë rúnëdi'i tucarë guëquërela ziquë shínil. Bë'në tratë na ziquë tubi muzë shtënéll.” ²⁰Guna'zi nguiu ni nezë parë guëabrill lidchi shtádëll.

'Zitu nazé'dëll lídchill, guná shtádëll lull. Bëga'a ldu'u shtádëll lë'ëll. Bëdchini guëllu'në shtádëll lull. Bënëll recibir shínill con gustë. Gudëdchill shínill. Bëtsagrau'll shínill. ²¹Nguiu ni guni'i lu shtádëll: “Dadë, bëna duldë

lul nu nahia pecadurë lu Dios. Hia adë rúnëdi'i tucarë guëquërela ziquë shínil.” ²²Perë shtádëll guni'i lu ra muzë: “Nasë guaglli'i shabë zá'quëll, lo más mejurë, gacu shinia. Guaglli'i tubi nigü parë guiá'all. Guaglli'i sabadu parë guëquëhin guëa'll. ²³Gulë quini ngunë nandchú të guëdáuha'a. ²⁴Gac laní purquë rnia'a guti shinia perë bëabrá nabani shinia. Bëntill perë hia bëdzëla'a lë'ëll.” Lueguë guzublú laní.

²⁵'Guzac shini mayurë nanull lachi. Iurë bëabrill lídchill, bínill musiquë nu cagui'i ra mënë. ²⁶Guná'bëll tubi muzë. Guna'bë dí'dzëll pë runë cuntienë laní. ²⁷Guni'i muzë: “Bëchil bëabrill nabánill. Gunibë'a shtádëll guëdini na'a ngunë nandchú të guëdáuha'a. Bë'në shtádëll recibir bëchil con gustë; nabánill.” ²⁸Iurní lë'ë lga'në mayurë bëldëll; nédí'ill tsutëll la'ni hiu'u. Bëru'u shtádëll; guna'bë shtádëll lë'ëll; bëní' ruëguë lull tsutëll la'ni hiu'u. ²⁹Perë guni'i shini mayurë: “Blac tiempë bëna sirvë lul nu bëzu'bë diaga shtí'dzëll perë nunquë bënë'edi'il pë cahia, ni siquierë tubsë chivë mitu'në parë gac laní con amigu shtëna. ³⁰Perë iurnë' bëabrá shini ré'ël; bëshí'nill shtumil. Guagná'dëll zihani na'a mal. Nu lë'ël gunibë'al gati ma nandchú, gau të. Gac laní.” ³¹Iurní guni'i shtádëll: “Nal shinia. Nabaninual. Grë lo quë nanapa nashtënéll. ³²Perë runë tucarë laní; gáca'a nalëgrë purquë bëchil gútil perë bëabrill nabánill. Bëntill perë iurnë' bëdzëla'a lë'ëll stubi.”

Comparaciuni shtë muzë nabë'nëdi'i bien

16 Guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:

—Guc tubi nguiu ricu nabëdë'ë dchi'ni gunë nguiu narac rgu' cuendë. Perë los de más muzë guagni'i rall lu ricu de quë lë'ë nguiu adë bënëdi'ill bien.

Quëgnítill lo quë nanapë ricu. ²Lë'ë ricu guna'bë nguui ni. Guni'i ricu: "¿Pë na verdá narni'i ra muzë? Bë'në in-triegu cuendë dchi'ni nabë'nël purquë hia adë gáquël encargadë con shchi'nia." ³Iurní lë'ë nguui bé'nëll ilgabë: "¿Pë guna iurne'? Hiadë nahia encargadë con shchi'ni lamë. Rúnëdia'a gan dchi'ni ru'bë nu rtu lua tsaldúa gu'në. ⁴Guna stubi cusë parë gapa amigu nangunë recibir na lidchi rall iurë nápëdia'a dchi'ni." ⁵Iurní nguui ni guná'bëll ra mënë nanaze'bi dumí lu lamë. Tubi rall por tubi rall bédchini rall. Guna'bë di'dzë nguui lu primëre nabédchini: "¿Blac nazé'bil lu lamë?" ⁶Bëquëbill: "Naze'bia tubi gahiu'a barrili sëiti". Iurní guni'i nguui: "Ndë'ë na guichi pagaré shténël; bëche'zin nu bëntsa'u stubi narni'i nazé'bil cincuenta barrili sëiti". ⁷Lu stubi mënë guni'ill: "¿Blac nazé'bil lu lamë?" Bëquëbill: "Naze'bia tubi gahiu'a rmudi shtë trigu". Iurní guni'i nguui: "Ndë'ë na guichi pagaré shténël; bëntsa'u stubi pagaré narni'i nazé'bil lé'ësë ochenta rmudi shtë trigu". ⁸Lë'ë lamë guni'i lu nguui mal: "Nasini guëquël. Bë'nël segurë vidë shténël parë tiempë naze'dë." Ra mënë shtë guë'dchiliu quëhunë rall galënasini con ra sa' rall más quë ra mënë naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios.

⁹Mënë runë rall gan dumí con zihani maldá, perë rnia'a lu tè, gulë bë'në bien con dumí nanápël; ze'dë guëdchini dzë adë lasáquëdi' dumí. Iurní gunë më recibir lé'ël lu gube'e catë nídi'i fin.

¹⁰El quë narunë cumplir con du'pë nanápëll, gúnëll cumplir si talë nápëll zihani cusë. El quë nadë rúnëdi'i bien con du'pë, también gúnëdi'ill bien con zihani cusë. ¹¹Si talë adë bé'nël bien con dumí naná mal, ¿chu guëne'e cá'al lo quë nanasac de verdá? ¹²Si talë adë bé'nëdi'il bien con cusë nanádi'i shténël,

¿chu guëne'e lo quë narunë tucarë cá'al lu gube'e?

¹³Ni tubi mënë gáquëdi'i gúnëll sirvë chupë lamë. Rac shtú'ull tubsë lamë. Lu stubi lamë rúnëdi'ill cuendë. Rzu'bë diáguëll shti'dzë lamë, stubi lamë quëhúnëll desprëci. Nídi'i mudë gac shtú'ul Dios nu mizme tiempë gac shtú'ul dumí.

¹⁴Ra fariseo narac shtu'u dumí, bini rall grë naguni'i Jesús. Bë'në rall burnë lë'ë më. ¹⁵Iurní guni'i Jesús lu rall:

—Lë'ë tè runë tè parë rlua'a tè naza'quë lu ra mënë. Rni'i tè lo quë naquëhunë tè naza'quin, perë Dios rna lla na ldu'u tè. Lo quë narac shtu'u mënë gapë rall lu guë'dchiliu, nahin cusë narná zá'quëdi'i Dios.

Shti'dzë Dios napë pudëre parë siempër

¹⁶Lo quë nabëquë'ë Moisés nu ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios la'ni Sagradas Escrituras, gunibë'a Dios gunë mënë cumplir hashtë tiempë shtë Juan Bautista. Perë iurne' na quëgnia'a diza'quë lu tè, tè parë tsuté mënë catë rnibë'a Dios. Perë ra mënë nariuté lugar ni runë rall zihani esfuersë por tsuté rall.

¹⁷Más sencigi tsalú guë'dchiliu nu gube'e quë tubi cusë mitu'në shtë lëy tsaluhin. Shti'dzë Dios adë tsalúdi'in.

Jesús bëlua'a lla na narlé tse'lë

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁸Si talë guësa'në nguui tsé'li' nu guëtsé'all con stubi na'a, quëhúnëll duldë adulteri. Nu si talë stubi nguui ca'a lë'ë na'a ni, quëhúnë nguui ni duldë adulteri.

Nguui ricu nu Lázaro

¹⁹Guc tubi nguui ricu. Nacull con lari za'quë nallasac zihani dumí. Grë dzë rau zá'quëll lu laní nananú lid-

chi ricu. ²⁰También gu' tubi prubi lë Lázaro. Rac llú'ull. Rátsull guë'dzu. Guzúbëll rua' puertë shtë ricu. ²¹Lázaro guc shtú'ull nihaull pedasë guetë nagulaguë guëa' mellë shtë ricu, tantë rldia'në Lázaro. Ra mbecu bédchini; bëlde'e mbecu lu guë'dzu ladi Lázaro. ²²Tubi dzë guti Lázaro. Bédchini ra ianglë; bia'a rai' almë shtëhi' gube'e catë nanú Abraham. Nu lë'ë ricu guti. Bëga'chi ricu. ²³Ricu nanull lugar shtë cashtigu catë ria nanadë rialdídi'i ldu'i Dios. Gubi'a ricu lu Abraham zitu. Guná ricu lu Lázaro nananú cula'ni Abraham. ²⁴Fuertë guni'i ricu: "Dadë Abraham, bëga'a ldú'ul na. Bëshe'ldë Lázaro; gá'dzëll bëcuënë shténëll të parë ldaguë tubi gotë nisë lu ldudza tantë rbidchi ldua'a. Quëhuna sufrir la'ni be'lë rë'." ²⁵Iurní guni'i Abraham lu ricu: "Lé'ël, ¿gu rëagná ldú'ul lla guc vidë shténëll? Zihani cusë nápël; nídi'i nicidá de Dios. Perë Lázaro, vidë shtëhi' guc prubi. Iurní rquitë ldú'ull mientras nanul lugar shtë cashtigu. ²⁶Más de ni entrë lë'ë hia'a nanú tubi bërrancu. Nídi'i mudë guidë të ndë'ë. Nu nídi'i mudë guidë mënë nananú ndë'ë parë nga'li." ²⁷Iurní guni'i ricu: "Si es quë ni, Dadë Abraham, bë'në tubi favurë. Bëshe'ldë lë'ë Lázaro lu ra bëcha. ²⁸Napa ga'i bëcha naquërelde lidchi shtada; guini rall shti'dzë Lázaro. Guad'f'dzëll lu rai' lla na ra cusë të guídëdi'i rall ndë'ë lugar shtë cashtigu." ²⁹Perë Abraham guni'i lu ricu: "Lë'ë ra béchil napë rall lo quë nabëquë'ë Moisés nu ra shmuzë Dios nabiadí'dzë shti'dzë më; guëqué diaguë rall shti'dzë rai'". ³⁰Guni'i ricu: "Dadë, si talë tubi natsashtë ladi ra tégulë, guëní'i' shti'dzë Dios lu rall, tsaldí ldu'u rall. Guëabrí ldu'u rall lu Dios iurní." ³¹Guni'i Abraham lu ricu: "Aquëdi'i. Si talë runë nadzë'ëdi'i rall mudë nanabani rall iurë rini rall shti'dzë Moisés nu shti'dzë ra nabiadí'dzë shti'dzë Dios, tampusë

tsaldídi'i ldu'u rall shti'dzë natsashtë ladi ra tégulë."

Gulë gupë lë'ë të al mizmë lë'ë të gúnëdi'i të duldë

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

17 Jesús guni'i lu ra mënë nari-analdë enseñansë shtëhi':

—Napë quë guëdchini tiempë guëquili mëdzabë lë'ë të parë gunë të duldë, perë prubi nguui el quë naquëhunë parë gunë mënë duldë. ²El quë narlua'a tubi më humildë mal nezë gúnëll duldë, mejurë galdë nguui ni tubi guichi ru'bë iénill; tsagrú'ldëll lé'ëll la'ni nisëdu'u. ³Gulë gupë mizmë lë'ë të.

'Si talë béchil gúnëll cuntrë lé'ël, guni'i lull pë faltë nanápëll. Si talë guëabrí ldú'ull nezë za'quë, bë'në perdunë lé'ëll. ⁴Si talë gúnëll mal cuntrë lé'ël gadchi vueltë tubi dzë nu gadchi vueltë guëabrí guëní'ill lull: "Hia adë gúnëdi'irua'a cuntrë lé'ël", napë quë gúnëll perdunë lé'ëll.

Pudërë nanapë el quë narialdí ldu'i Dios

⁵Ra poshtë guni'i rai' lu Jesús:

—Bë'në compa'ni lë'ë na'a të tsaldí ldu'u na'a lé'ël más.

⁶Guni'i Jesús:

—Si talë rialdí ldu'u të shti'dza sudu'pë, masiá du'pë ziquë tubi bédchi bi'chi, zac guëní'il lu hiaguë sicómoro nazubë ndë'ë: "Bí'eshi de ndë'ë nu bëcabní mizmë lé'ël la'ni nisëdu'u", si talë tsaldí ldú'ul Dios, lë'ë hiaguë guëzu'bë diaguin shti'dzëll.

Comparaciuni shtë narunë sirvë

⁷'Si talë napë të tubi muzë nabëabrí lídchil; guaguënëll u guaguépill ra ma lachi, iurë bédchinill hiu'u adë guëní'idi'il lull: "Gudëdë gaul lueguë". ⁸Aquëdi'i. Guëní'il lull: "Bë'në preparar nagauha nu guatibi guí'al; bë'në sirvë lu mellë gauha nu gua'. Despuësë

gaul; gul.”⁹ Si lè'è muzë quèhúnëll lo què narnibé'al, adè guèni'idi'il: “Dushquillil”.¹⁰ Zni lè'è tè, despuès de bè'nè tè cumplir grè lo què narnibè'a Dios gunè mènè, gulè guni'i: “Na na'a muzë nalasáquèdi'i. Bèdè'nè na'a sulamèntè lo què nabè'nè tucarè guèdè'nè na'a.”

Jesús bènèac chi'i narac ll'u'u galguidzè naru'dzè ládi'

¹¹ Guagla'guè zia'a Jesús nezè Jerusalén. Gudèdè mè regiuni naná entrè Samaria nu Galilea.

¹² Iurè guagbi'guè mè tubi guè'dchi, bèdza'guèlú mè chi'i mènè narac ll'u'u galguidzè ru'dzè ládi'. Zitu bèa'nè rall.

¹³ Fuertè guni'i rall:

—Jesús, Mèsè, bèga'a ldú'ul lè'è na'a; bènèac lè'è na'a.

¹⁴ Jesús guná lu rall nu guni'i mè:

—Gulè tsagná lè'è bèshuzi tè guènull lu tè.

Iurní nianá zia'a rall, mizmè iurní bèac rall.¹⁵ Tubi de lè'è rall iurè guná lla bèáquèll, bèabrill lu Jesús. Guní'ill fuertè, dushquilli Dios por favurè nabè'nè mè.¹⁶ Bèzullf'bill lu Jesús hashtë bédchini luquèll lu guiu'u. Bèdè'èll graci lu mè. Nguiu ni na mè Samaria.¹⁷ Iurní guni'i Jesús:

—Chi'i nguui narac ll'u'u bènèaca. ¿Gua rall? ¹⁸ Túbsèll bèabrí, bèdè'èll graci lu Dios. Nall de stubi naciuni.

¹⁹ Iurní guni'i mè lu nguui:

—Guasuldí. Guzia'a con bien. Bèáquèll purquè rialdí ldú'ul na.

Gué'dchiliu antsè guè nibè'a Dios ziquè Rèy

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰ Ra fariseo guna'bè di'dzè rall lu Jesús, guc guèdchini tiempè naguè nibè'a Dios ziquè Rèy. Jesús repi:

—Iurè guèdchini tiempè naguè nibè'a Dios, adè guèdchínidi'in con sèni

naguèná tè.²¹ Adè guèni'idi'i mènè: “Ndè'è rnibè'a mè ziquè Rèy”, u “Ndè rnibè'a mè”; purquè hia ne' rnibè'a mè bèldá mènè naquèrèldè entrè lè'è tè.

²² Iurní guni'i Jesús lu ra shini gusè'dè mè:

—Guèdchini tiempè lè'è tè gac shtu'u tè guèná tè lua, nguui nabèshe'ldè Dios lu guè'dchiliu. Guèdchina perè lèdè guènádi'i tè lua lueguè.²³ Mènè guèni'i lu tè: “Ndè'è bédchíni'”, u “Ndè bédchíni'”. Adè tsagnádi'i tè lè'è rall. Adè rianáldèdi'i tè tèchi rall,²⁴ purquè ziquè rdchini nguzi'u; rlu'a'a llni dizdè ladè ldi hashtë guia'a ladè rubèsè, zni guèdchina. Nahia nguui nabèshe'ldè Dios lu gué'dchiliu.²⁵ Antsè gac ra cusè ni, guna sufrir galguti. Ra mènè tiempè ne' guèquè guia'a rall na.²⁶ Ziquè bè'nè mènè shtë gué'dchiliu tiempè shtë Noé, zni gunè rall antsè guèdchina stubi.

²⁷ Gudáu rall. Bii' rall. Bètsè'a rall. Guc laní shtë lliguè hashtë Noé guaté la'ni barcu ru'bè. Iurní bédchini juici shtë nisè guèc rall. Grè mènè guti.²⁸ Zni guc también tiempè shtë Lot. Gudáu ra mènè. Bii' rall. Bètuu' rall. Guzi'i rall. Bècabní rall. Bèza'a rall lidchi rall.²⁹ Perè iurè Lot bèru'u ciudá Sodoma, gulaguè gui'i dzè ni. Gulaguè asufrè narie'qui dizdè gube'e nu grè mènè guti.³⁰ Ziquè bè'nè mènè tiempè shtë Lot, zni gunè rall iurè guèdchina, nguui nabèshe'ldè Dios lu gué'dchiliu. Guèná ra mènè lua.

³¹ 'Dzè ni si talè tubi de lè'è tè nanú guèc hiu'u, adè tsutédi'il la'ni hiu'u parè guá'al lo què nanápèl. Si talè tubi de lè'è tè nanú tè lachi dzè ni, adè guèabrídi'il parè guá'al cusè nanápèl.³² Gulè bèagná ldu'u tè pè guc tse'lè Lot.³³ El què nanédi'i guène'e vidè shtë'nèll por na, segurè guènitill vidè shtë'nèll; perè el què naguènti vidè shtëni' por na, guèbánil parè siempèrè.

³⁴ 'Dzè naguèdchina, nanú chupè mènè lu camè. Túbsèll guèna'bè Dios

tsall gube'e. Stúbill guëa'në. ³⁵ Chupë na'a caniu'u juntë. Túbsëll guëna'bë më tsall gube'e. Stúbill guëa'në. ³⁶ Chupë nguiu nanú lachi. Túbsëll guëna'bë më tsall gube'e. Stúbill guëa'në.

³⁷ Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë rë', guna'bë di'dzë rai':

—Dadë, ¿guc gac ra cusë ni?

Guni'i më tubi dichë:

—Iurë gac ra cusë ni, gac bë'a të segu-ramëntë, igual ziquë rac bë'a të rdëa ra bëchu catë naga'a naguti.

Comparaciuni shtë viudë nu juësi

18 Jesús guni'i tubi comparaciuni parë gac bë'a shmënë më runë tucarë guadi'dzënú rall Dios guëdubi tiempë, de quë adë guëzalúdi'i rall pacënci parë guëna'bë rall lu Dios. ² Guni'i më:

—Guc tubi juësi naguquërelde guë'd-chi. Adë gualdídi'i ldú'ull Dios nu adë bé'nëdi'ill rëspëti sa'll. ³ Mizmë guë'dchi guquërelde tubi viudë nanapë dishi'bi con stubi narunë cuntrë lé'ëll. Guagna'bë viudë lu juësi parë gac règlë asuntë shtënéll según lëy. Guni'i viudë: “Bë'në règlë asuntë con contrari shtëna”. Zihani vueltë guagná viudë lë'ë juësi. ⁴ Nédi'i juësi gúnëll règlë asuntë ni, perë despuësë bë'në juësi llgabë: “Adë rialdídi'i ldua'a Dios nu nápëdi-a'a rëspëti parë mënë, ⁵ perë viudë rë'riagla'guë guëna'bëll lua. Guna règlë asuntë shtënéll të adë tsalúdi'i pacënci shtëna tantë rbëzëdi'i ridëll lua.”

⁶ Iurní Jesús guni'i:

—Gulë bédë'ë cuendë naguni'i juësi mal. Mucho más gunë Dios. ⁷ Gunë më juzguë ra contrari shtë mënë narialdí ldu'i Dios. Gunë më compaïni ra nariagla'guë guëna'bë rall lu më dzë la gue'lë. Adë gac ldë'ë më parë gunë më lo quë narna'bë rall lu më. ⁸ Rnia'a lu të, iurë rga'a iurë adë gac ldë'ë më sino gunë më jushtici. Perë guëna'bë di'dza lu

të, ¿iurë guëabrí nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nia'a zëdzéli' ra narialdí ldu'i Dios iurní?

Comparaciuni shtë fariseo nu narunë cubrë impuestë

⁹ Guni'i Jesús stubi comparaciuni lu ra narunë llgabë nabënë na rall perë bë'në rall desprëci sa' rall. Guni'i më:

¹⁰ —Chupë nguiu guagni'inú rall Dios iádu'u ru'bë. Túbill na më fariseo; stúbill na el quë narunë cubrë impuestë. ¹¹ Lë'ë fariseo guasuldill; guni'ill la'ni ldú'ull di'dzë rë': “Dadë gullanë, dushquíllil, rdë'ëhia graci nádia'a ziquë na ra mënë. Nádia'a ziquë ra nguba'në. Nádia'a ziquë narni'i bishi. Nádia'a ziquë ra nanapë stubi na'a. Dushquíllil nádia'a ziquë nguiu ndë'ë narunë cubrë impuestë. ¹² Runa ayunë chupë vueltë la'ni lmalë. Rdë'a tubi por cadë chi'i ra cusë, grë lo quë narunë tucarë ca'a Dios.” ¹³ Perë lë'ë nguiu narunë cubrë impuestë zugá'all rua' puertë shtë iádu'u. Adë rbí'adi'ill guia'a. Guni'ill: “Dadë, bëga'a ldú'ul na. Napa zihani duldë.” ¹⁴ Rnia'a lu të, lë'ë pecadurë bëabrill lídchill limpi. Bëzunë Dios almë shtënéll, lédëdi'i lë'ë fariseo. El quë narunë naru'bë, guëlaguëll con shtu perë el quë narunë narú'bëdi'i, gunë Dios honrar lé'ëll.

Bë'në ldoi' Jesús ra llguë'në

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ Guanú mënë zihani llguë'në lu Jesús parë guëdchi'bë më guia'a më guëc rall. Perë shini gusë'dë më guná rai', gudildi rai' naguanú lë'ë ra llguë'në lu Jesús. ¹⁶ Perë guni'i më; guna'bë më ra llguë'në:

—Gulë bédë'ë sí, guidë ra llguë'në lua. Adë rcádi'i të guidë ra llguë'në lua purquë cagnibë'a Dios lë'ë ra mënë naná ziquë ra llguë'në. ¹⁷ Guldía rnia'a lu të; sulë el quë nagunë recibir Dios ziquë Rëy të guëni'bë'a Dios lé'ëll cumë ziquë tubi

llguë'në; rquitë ldu'u llguë'në rnibë'a Dios lé'ëll, sulë nguui ni guëbánil lugar catë na më Rëy.

Tubi më ru'bë ricu guni'i lu Jesús

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸Tubi nguui narnibë'a ladi guë'dchi, guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—Mësë za'quë, çpë rní'íl guna parë gac salvara parë gapa vidë sin fin?

¹⁹Guni'i Jesús lull:

—ÇPëzielí rní'íl nahia naza'quë? Nanú tubsë naná naza'quë. Náhi' Dios.

²⁰Bien nanël ra mandamientë: “Adë rquënúdi'íl tse'lë mënë. Adë rguínidi'íl sa'l. Adë cuánëdi'íl pë shtë mënë. Adë rní'ídi'íl bishi. Bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádël nu shní'al.”

²¹Nguui guni'i:

—Grë mandamientë ni bëna cumplir dizdë nabí'cha.

²²Bini Jesús di'dzë rë' nu guni'i më:

—Tubi cusë runë faltë. Bëtuu' grë cusë nanápël, bédë'ëin ca'a ra prubi, iurní gápël tesurë lu gube'e. Nu gude'e naldë na të gáquël shmëna.

²³Iurë lë'ë nguui ni bini shti'dzë Jesús, bëá'nëll tristë purquë de verdá nall ricu.

²⁴Guná Jesús lull; nalë bédchini tristë la'ni ldu'u më. Guni'i më:

—Naganë tubi nanapë zihani dumí, gúnëll recibir Dios ziquë rëy. ²⁵Más sencigi tsuté tubi ma camellë ichi iagullë quë tubi ricu tsutëll catë rnibë'a Dios.

²⁶Ra mënë nabini di'dzë ni, guna'bë di'dzë:

—Si es quë ni, çchu gac salvar?

²⁷Guni'i më:

—Adë gúnëdi'i nguui gan gunë salvar mizmë lé'i' perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁸Iurní Pedro guni'i lu Jesús:

—Dadë, lë'ë na'a bësëa'në na'a grëtë' parë ze'dë naldë na'a lé'ëll.

²⁹Guni'i Jesús:

—Guldía, el quë nabësëa'në lídchi', shtádi', shní'ai' u béchi', u tsé'li', u shíni' purquë rac shtú'ull guë'nibë'a Dios lé'ëll, ³⁰gúnëll recibir zihani cusë más ne' la'ni vidë shtëhi', nu guëquërdëll parë siemprë tubi vidë sin fin con Dios.

Stubi vueltë guni'i Jesús gátí'

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹Guna'bë Jesús ra poshtë tubi ladë. Guni'i më lu rai':

—Iurnë' guziá hia'a Jerusalën. Gac cumplir grë lo quë nabëquë'ë ra nabí-adi'dzë shti'dzë Dios de na, nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ³²Gunë ra mënë intriegu na lu guia'a shtë mënë nanádi'i më israelitë. Gunë rall burnë; guëni'i guidzë rall na. Guëchi'bë shënë rall lua. ³³Guëne'e rall galné na, despuësë gatia. Perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tëgulë.

³⁴Ra poshtë adë guasëdi'i rai' shti'dzë më, nacahin parë lë'ë rai'. Adë bédë'ëdi'i rai' cuendë pë runë cuntienë shti'dzë më.

Bënëac Jesús tubi ciegu, më Jericó

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵Guabi'guë rai' guë'dchi Jericó. Nanú tubi ciegu nazubë lu nezë. Cagnábëll gu'në. ³⁶Bini ciegu gudëdë zihani mënë. Guna'bë di'dzë ciegu pë quëhac. ³⁷Guni'i mënë: “Jesús nazareno ziazúhi' nezë”. ³⁸Iurní ciegu fuertë guni'i:

—Jesús, llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

³⁹Ra mënë nazia'a delantë, guni'i rall guëc ciegu parë guëac dchi ciegu perë másru'u guni'i ciegu. Fuertë guni'ill:

—Llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

⁴⁰Iurní Jesús guzudchí. Gunibë'a më tsaglli'i rai' lë'ë ciegu. Bédchini ciegu lu më. Guni'i më lull:

⁴¹—ÇPë rac shtú'ul guna?

Repi ciegu:

—Rac shtua'a, Dadë, guënë'el slua.

⁴²Guni'i më:

—Nia. Bëaquël purquë rialdí ldu'ul na.

⁴³Mízmë iurní bëac ciegu. Guanáldëll lë'ë Jesús. Bëd'é'll graci lu Dios. Grë ra mënë guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios, purquë guná rall pë bënë Jesús.

Jesús nu Zaqueo

19 Iurní Jesús guaté guë'dchi Jericó. Mërë guëru'u më guë'dchi. ²Ladi guë'dchi ni guc tubi ricu lë Zaqueo. Nall jëfë narunë cubrë impuestë. ³Guc shtu'u Zaqueo guë'nall lu Jesús perë gúnëdi'll gan tantë zihani mënë gudëdë, nu nadupë shcuerpë Zaqueo. ⁴Iurní Zaqueo bëllu'në delantë. Güë'pill ladi tubi hiaguë sicómoro parë guë'nall lu më. Hiaguë ni zubi cula'ni nezë catë ze'dë Jesús. ⁵Bëdchini më lugar ni; guná më lu Zaqueo. Guni'i më lull:

—Zaqueo, bietë nasesë. Napë quë guënë'el pusadë lídchil, guëana.

⁶Lueguë bietë Zaqueo nasesë. Nalé bëquitë ldu'ull. Bë'nëll recibir Jesús lídchil. ⁷Guná mënë guanú Jesús Zaqueo. Guagla'guë guni'i rall cuntrë Jesús. Guni'i rall Jesús gua visitë lidchi tubi pecadurë. ⁸Iurní guasuldí Zaqueo. Guní'll lu Dadë Jesús:

—Dadë, guërudë nanapa guëd'é'ehia ca'a ra nabënapëdi'i. Nu si talë bëdchisúa dumí shtë mënë con bishi, guëabría tapë vueltë más dumí ca'a rall.

⁹Guni'i Jesús:

—Nedzé nasalvarel. Salvaciuni bëdchini lídchil. Nu lë'ël guc Abraham shtadë guë'lul. ¹⁰Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu parë quilia el quë nabëniti parë gac salvárell.

Comparaciuni shtë muzë nabë'në recibir dumí

¹¹Riagla'guë rini ra mënë shti'dzë Jesús. Hia mërë guëdchini rai' ciudá Jerusalén. Nu quëhunë mënë llgabë runë faltë du'psë parë guë'nibë'a Dios

ziquë Rëy. ¹²Iurní guni'i më tubi comparaciuni:

—Guc tubi nguii shini rëy; bërú'ull ládzëll. Zíá'all stubi naciuni parë gúnëll recibir pudërë ziquë rëy parë guë'nibé'all. Despuësë guëabrill ládzëll. ¹³Antsë bërú'ull ládzëll, guná'bëll chi'i muzë naná encargadë shchí'nill. Bëd'é'll dumí lasac cadë tubi de lë'ë ra muzë. Guni'i shini rëy: “Gulë bënë bien con dumí rë'. Gulë guzi'i; gulë bëtuu', hashtë guëabría.” Iurní guziá'all. ¹⁴Perë ra mënë naquërelde ladzë nguii ni bëldé rall; rac shtú'udi'i rall gáquëll rëy shtë rall. Bëshe'ldë rall rsunë narni'i: “Adë rac shtú'udi'i na'a gac nguii rë' rëy shtë na'a”. ¹⁵Perë nguii ni bënëll recibir ziquë rëy shtë rall. Bëabrill ládzëll. Guná'bëll ra muzë nabëca'a dumí të guená rëy bëldá bënë rall gan guëc dumí. ¹⁶Primërë muzë bëdchini nu guní'll lu rëy: “Dadë, shtumil ndë'ë con chi'i vueltë más shini dumí”. ¹⁷Lë'ë rëy guni'i: “Bien bënëll con du'pë dumí. Iurní guënehia pudërë guë'nibé'al chi'i guë'dchi. Muzë za'quë nal.” ¹⁸Stubi muzë bëdchini guní'll: “Dadë, shtumil ndë'ë con ga'i vueltë más shini dumí”. ¹⁹Guni'i rëy lull: “Guë'nibé'al ga'i guë'dchi”. ²⁰Stubi muzë bëdchini nu guní'll: “Dadë, ndë'ë lë'ë shtumil. Bëquëtsa'uin tubi panitë. ²¹Bëdzëba lë'ël. Nal nguii nargá'adi'i ldu'u mënë. Rca'al lo quë nabëdchí'bëdi'il nu rca'al cusechë sin adë rcabnídi'il.” ²²Iurní guni'i rëy lull: “Nal mal. Con mízmë shtí'dzël guna juzguë lë'ël. Guní'il nahia el quë nargá'adi'i ldu'u mënë nu rcahia lo quë nabëdchí'bëdia'a nu rcahia catë rcabnídia'a. ²³¿Pëzielú adë bësëá'nëdi'il shtumía lu bancu parë gapa shini dumí iurë bëdchinia?” ²⁴Iurní guni'i rëy lu mënë nazuga'a nga'li: “Gulë bëdchisú dumí shtë nguii nabëquë'ë dumí panitë. Nu bëd'ëin ca'a nabë'në gan chi'i tantë dumí.”

²⁵ Guni'i ra mënë: “Dadë, hia nápëll chi'i dumí”. ²⁶ Lë'ë rëy guni'i: “Rnia'a lu të, el què nanapë, gúnëll recibir más perë el què nabënëpëdi'i, guëdchisú lë'ë du'pë nanápëll. ²⁷ Perë lë'ë ra enemigu shtëna ra nanëdi'i guëribé'ahia lë'ë rall, gulë tsaglli'i lë'ë rall ndë'ë. Gulë quini lë'ë rall lua.”

**Jesús guaté ciudá Jerusalén;
dchí'bi' tëchi burrë**

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Despuësë de guni'i Jesús di'dzë rë', guagla'guë ziaugdchini më parë Jerusalén. ²⁹ Bëdchini më guë'dchi Betfagé nu Betania nanaquë lu lumë catë nanú zihani hiaguë olivo. Bëshe'ldë më shini gusë'dë më; ³⁰ guni'i më lu rai':

—Gulë gua guë'dchi naná guëlladchi. Iurë guëdchini të, guëná të lu tubi burrë. Quëdú ma. Lë'ë burrë ni la'di chu quíbëdi'i tëchi ma. Gulë bësha'quë ma nu gude'enú ma ndë'ë. ³¹ Si talë guëna'bë di'dzë mënë pë gunë të burrë, gulë guni'i lull: “Lë'ë Dadë Jesús rqui'ni lë'ë ma”.

³² Gua ra shini gusë'dë më. Bëdzëlë rai' burrë igual cumë zíquësë guni'i më lu rai'. ³³ Iurë bësha'quë rai' burrë, nashtënë burrë guna'bë dí'dzëll:

—¿Pëzielú bësha'quë të shpurra?

³⁴ Bëquebi rai':

—Purquë Dadë Jesús rqui'ni lë'ë ma.

³⁵ Guanú rai' burrë lu Jesús. Bëdchi'bë rai' shabë rai' tëchi ma parë quibë Jesús tëchi ma. ³⁶ Iurë lë'ë burrë ziazú lu nezë, gudishi mënë shabë rall lu nezë catë ze'dë më. ³⁷ Bëdchini ra mënë lumë shtë dani catë nezë rlaguetë. Grë ra narianaldë tëchi më guzublú guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bë'në rall alabar lë'ë më por milagrë naganá rall. ³⁸ Guni'i rall:

—Bë'në l dai' Dios lë'ë Rëy ndë'ë, el quë naze'dë guëdchini por nombre shtë

Dadë Dios. Llëru'bë na Dios nacabezë más guia'a lu gube'e; tsu paz lu gube'e.

³⁹ Iurní bëldá fariseo nananú ladi zihani mënë guni'i rall lu Jesús:

—Mësë, guni'i lu ra shmënël të adë guëni'idi'i rall di'dzë rë'.

⁴⁰ Perë Jesús guni'i lu ra fariseo:

—Rnia'a lu të, si talë ra mënë guëac dchi, ra guë'ë rë' guërushtíá; guëni'i rahin di'dzë rë'.

⁴¹ Iurë bëdchini më guëlladchi Jerusalén, gubi'a më lu ciudá. Bi'ni më.

⁴² Guni'i më:

—Mizmë lë'ë të më Jerusalén, rac shtua'a lë'ë të niac bë'a të nezë catë rbedchí ldu'u mieti con Dios, perë iurne' nacahi slu të parë tsasé të ra cusë ni.

⁴³ Guëdchini cusë durë guëc të. Enemigu shtë të guëzubë grë ladë shtë ciudá parë tildi rall. Guntsa'u rall tubi lu' alreduerë guëdubi guë'dchi, tsu guërru cuntrë lë'ë të. ⁴⁴ Guëcué rall grë hiu'u shtë të. Quini rall lë'ë të hashtë nu shini të gati rai'. Adë guëá'nëdi'i tubi guë'ë quibë guëc sa' guë'ë. Completamente tsaluhin; ziquë tubi hiu'u dachi guëa'nin purquë adë bédé'ëdi'i të cuendë iurë bë'në më favurë parë lë'ë të gac salvar të.

**Bësëllu'në Jesús mënë
nacagtuu' la'ni iádu'u ru'bë**

(Mt. 21.12-17;

Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ Iurní Jesús guaté la'ni iádu'u ru'bë. Guzublú cagsëllú'ni' ra nacagtuu' la'ni iádu'u. ⁴⁶ Guni'i më lu rall:

—Sagradas Escrituras rni'i shti'dzë Dios: “Iádu'u shtëna na parë gunë mieti orar lu Dios, perë lë'ë të bë'në të cambi iádu'u ziquë cuevë shtë nguba'në”.

⁴⁷ Grë dzë bëlua'a Jesús la'ni iádu'u. Ra bëshuzi narnibë'a más con ra mësë shtë lëy con los de más më naru'bë shtë guë'dchi, gudili rall formë lla gati më. ⁴⁸ Perë bëdzëlëdi'i rall mudë niana'zi rall lë'ë më purquë grë ra mënë con ánimo

rac shtu'u rall rquë diaguë rall pë guni'i më.

**Jesús bëquebi pë derechë
nâpi' parë gûni' ra cusë rë'**

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

20 Tubi dzë nanú Jesús iádu'u ru'bë. Quëglua'a më ra mënë shti'dzë Dios lla mudë tsuté rall shnezë Dios të gac salvar rall. Iurní bédchini ra bëshuzi narnibë'a más con mësë shtë lëy con më gushë narunë juzguë; ²guni'i rall lu më:

—Guni'i lu na'a. ¿Pë derechë nâpël parë guëluá'al ra mënë? ¿Chu bëne'e permisi rúnël grë cusë nabé'nël?

³Guni'i Jesús lu rall:

—Nu na guëna'bë di'dza lu të. Rac shtua'a guëni'i të lua. ⁴¿Chu bédë'e derechë lë'e Juan Bautista parë guëchu'bë nîsi'; Dios u mënë? ¿Chu bëshel'dë lë'i'?

⁵Iurní guzublú quëgni'i rall entrë de lë'e rall. Guni'i rall lu sa' rall:

—¿Pë guëni'i hia'a lu Jesús? Si talë guëni'i hia'a Dios bëshel'dë lë'e Juan, iurní guëni'ill lu hia'a: “¿Pëzielú adë gualdídí'i ldu'u të shti'dzi'?” ⁶Si talë guëni'i hia'a mënë bëshel'dë lë'e Juan, iurní guëne'e guë'e mënë lë'e hia'a, gátia'a purquë grë mënë rialdí ldu'u rall guni'i Juan shti'dzë Dios.

⁷Por ni bëquebi rall lu Jesús de quë adë bédë'edi'i rall cuendë chu bëshel'dë lë'e Juan parë guëchu'bë nîsi' ra mënë.

⁸Iurní guni'i Jesús lu rall:

—Lë'e të rquëbidi'i të; nu na adë guëquëbidia'a chu bëshel'dë na; chu bëne'e permisi guna ra cusë.

Comparaciuni shtë muzë mal

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹Guzublú guni'i më lu ra mënë comparaciuni rë':

—Guc tubi nguiu nabëcabní hiaguë uvë lachi. Despuësë bédë'ell mëdi stubi mënë nu guziá'all zitu. Gudëdë tiempë.

¹⁰Bëga'a iurë shtë cusechë, bëshel'dëll tubi muzë; guëna'bë muzë partë narunë tucarë shlámëll. Perë ra mënë guna'zi rall lë'e muzë. Bédë'e rall galné. Bësëllu'në rall muzë sin adë bë bédë'edi'i rall.

¹¹Iurní bëshel'dë shlamë rall stubi muzë, tsaglli'i muzë cusechë. Perë ra mënë guni'i di'dzë dzabë lu muzë nu bédë'e rall galné. Bësëllu'në rall muzë sin adë bë bédë'edi'i rall. ¹²Lamë ni bëshel'dë stubi muzë perë ra mënë gudini rall lë'e muzë. Gulú rall lë'e muzë tantë beldé rall.

¹³Iurní guni'i lamë shtë guiu'u: “¿Pë guna iurne'? Guëshe'lda shinia narac shtua'a. Iurë guëna' ra mënë lúhi', tal vez gunë rall rëspëti shinia.” ¹⁴Perë iurë guná ra mënë narunë dchi'ni lu shini lamë, guni'i rall lu sa' rall: “Ndë'e naguëca'a herenci. Cha dínia'a lë'ëll të iurní gáca'a nashtë guiu'u.” ¹⁵Iurní gulú rall shini lamë lu guiu'u stubi ladë. Gudini rall lë'i'.

Iurní guni'i Jesús lu ra mënë:

—¿Pë gunë nashtë guiu'u con ra naquëhunë dchi'ni? ¹⁶Mizmë lamë guëdchini parë quínill ra mënë mal, le'. Guëdë'ell guiu'u ca'a stubi mënë.

Iurní bini ra mënë comparaciuni rë', guni'i rall lu Jesús:

—Ni lo quiera Dios gac zni.

¹⁷Perë Jesús gubi'a lu rall, guni'i më:

—Gulë guni'i lua pë runë cuntienë nanaquë la'ni Sagradas Escrituras. Rni'in zndë'e:

Guë'e nabëru'ldë ra albañil tubi ladë, guë'e rë' gunë sirvë parë gac shquini shtë iádu'u ru'bë.

¹⁸El quë narredë guëc guë'e rë', gac chupë ldëll, perë iurë ldaguë guë'e ni guëc mënë, gáquëll ziquë pulvë.

Jesús guni'i: “Gulë quilli impuestë”

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹Ra jëfë shtë bëshuzi con mësë shtë lëy rac shtu'u rall guëna'zi rall lë'e Jesús lueguë. Guc bë'a rall guni'i më compara-

ciuni ni cuntrë lë'ë rall. Adë guná'zidi'i rall lë'ë më purquë bëdzëbë rall los de más mënë.

²⁰ Iurní bëshe'ldë rall mënë naguaglda'chi lë'ë Jesús. Rlua'a rall ziquë mënë za'quë. Rac shtu'u rall guësigué rall lë'ë më niani'i më tubi cusë mal parë gunë rall intriegu lë'ë më lu gubernë rumanë. ²¹ Por ni naguaglda'chi lë'ë Jesús, guna'bë di'dzë rall:

—Mësë, nanë na' rluá'al nu rní'il purë verdá. Rluá'al igual lu mënë humildë nu lu mënë narnibë'a. Guldil, quëgluá'al lla tsuté mënë shnezë Dios. ²² Guni'i lu na'a, ¿pë na bien guëdilli hia'a impuestë lu rëy rumanë u guëdillidi'i hia'a impuestë?

²³ Perë Jesús bëdë'ë cuendë niasiguë rall lë'ë më. Guni'i':

²⁴ —Gulë bëlua'a tubi dumí. ¿Chu lu nu chu lë naquë lu dumí?

Bëquebi rall:

—Lu rëy César naquë lu dumí.

²⁵ Guni'i më iurní:

—Nia, por ni gulë bëdë'ë ca'a rëy César lo quë nashtë César, nu gulë bëdë'ë ca'a Dios lo quë nashtë Dios.

²⁶ Adë bënë ra contrari shtë Jesús gan niani'i më cusë mal lu ra mënë. Bëdzëguëe' ldu'u ra mënë ni; bëa'në dchi rall.

Jesús guni'i lla tsashtë ra tégulë

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Iurní bëldá nguui religiusë saduceos, guagná rall lë'ë Jesús. Ra saduceos rni'i adë tsashtëdi'i tégulë ladi ra tégulë. ²⁸ Perë guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Mësë, bëquë'ë Moisés tiempë guahietë si tubi nguui gati sin shíni', bëchi tégulë napë quë guëtsé'all tse'lë tégulë. Gapë rall shíni' parë adë tsalúdi'i shfamili tégulë. ²⁹ Guc gadchi bëchi. Primërë nguui bëtsé'all perë gútil sin ni tubi shínill. ³⁰ Segundë bëchi tégulë

bëtsé'all con viudë perë gútil sin ni tubi shínill. ³¹ Tecërë bëchi tégulë bëtsé'all tse'lë tégulë. Nu gútil; pues hashtë shu'pë bëchi tégulë bëtsé'a rall tse'lë tégulë. Gúdi'i shini rai'. ³² Despuësë guti na'a ni. ³³ Guni'i lu na'a, iurë tsashtë tégulë, ¿chu gac tse'lë na'a cumë gadchi nguui guc tse'lë na'a ni?

³⁴ Iurní Jesús bëquebi:

—Iurnë' lu guédchiliu ra nguui, ra na'a, rtsé'a rall, ³⁵ perë grë ra naguëdë'ë Dios permisi tsuté rall stubi guédchiliu nu tsashtë rai' ladi ra tégulë, adë guëtsé'adi'i rai'. Adë rnádi'i rai' guëtsé'a shini rai'. ³⁶ Nunquë gátidi'i rai'. Na rai' ziquë ra ianglë shtë gube'e. Na rai' shini Dios iurní, purquë guashtë rai' ladi ra tégulë, guëbani rai' parë siempër. ³⁷ Perë si talë rna'bë di'dzë të tsashtë ra tégulë ladi ra tégulë, gulë bëdë'ë cuendë lo quë Moisés bëquë'ë la'ni histori shtë hiaguë narëuldë. Bëquë'ë Moisés de quë Dadë Dios na Dios shtë Abraham, nu Isaac, nu Jacob; nu blac tiempë guti rai' parë tiempë dzë ni. ³⁸ Grë shmënë Dios nabanu aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin.

³⁹ Iurní bëldá mësë shtë lëy guni'i rall:

—Mësë, bien bëquëbil lu rall.

⁴⁰ Hia bëdzëbë rall guëna'bë di'dzë rall más lu Jesús.

Jesús guna'bë di'dzë lu ra mësë, chu na shtadë Cristo

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Jesús guni'i lu rall:

—¿Llallë rni'i mënë Cristo na shini David? ⁴² purquë mizmë David guni'i la'ni librë nalë Salmos:

Dadë Dios guni'i lu Shtada narnibë'a: Guzubë ladë ldi shtëna

⁴³ hashtë guna gan lu enemigu shtënël të guëzu'bë diaguë rall shtë'dzël.

⁴⁴ ¿Lla na posiblë gac Cristo shini David, cumë mizmë David rni'i Cristo na Dadë narnibë'a lë'i'?

Jesús gudíldi' mësë shtë lëy

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40;
Lc. 11.37-54)

⁴⁵Iurë grë mënë caqué diaguë rall shti'dzë Jesús, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

⁴⁶—Gulë gupë cuidadë ra mësë shtë lëy. Rëuu' ldu'u rall nacu rall lari duni. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti lu nezë. Rdzelë rall guëzubbë rall lugar mejurë la'ni iádu'u. Rac shtu'u rall lugar shtë rëspëti lu mellë. ⁴⁷Perë rdchisú rall lidchi viudë, pero parë guësigué rall mënë, quëhunë rall oraciuni ru'bë. Rnia'a lu të gunë rall recibir más cashtigu dushë.

Tubi gu'në nabëdë'ë viudë prubi

(Mr. 12.41-44)

21 La'ni iádu'u guná Jesús ra ricu, bëtia'a rall dumí la'ni cajë shtë ofrendë. ²Nu tubi viudë prubi guná më; bëtiá'all chupë centavë. ³Guni'i më:

—Guldía, lë'ë viudë prubi bédë'ë más quë ra ricu. ⁴Grë mënë bédë'ë nabë'në subrë perë na'a rë' bédë'ëll grë nanápëll, grë nasí'll gaul.

Guni'i më cue iádu'u ru'bë

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵Ruadi'dzë mënë lla na iádu'u ru'bë. Blac chulë na ra guë'ë nu blac chulë na ra regalë nabëzëlaa'dchi ra mënë parë iádu'u. Iurní Jesús guni'i:

⁶—Guëdchini tiempë grë lo quë naquëgná të ne!, cue. Ni tubi guë'ë quibë guëc sádi'in.

Sëni antsë tsalú gué'dchiliu

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷Iurní guna'bë di'dzë rai' lu më:

—Mësë, ¿guc gac ra cusë narní'il lu na'a? ¿Pë sëni nanú naguëlua'a guëlladchi na tiempë gac cumplir shti'dzël?

⁸Guni'i Jesús:

—Gulë gupë mizmë lë'ë të, adë guësiguëdi'i mënë lë'ë të. Zihani mënë guëdchini ziquë shmëna. Guëni'i rall: “Nahia Cristo”; u guëni'i rall: “Hia bëga'a iurë guëni'bë'a Dios ziquë Rëy”. Perë rnia'a lu të, adë tsanaldëdi'i të tëchi shti'dzë rall. ⁹Iurë ruadi'dzë mënë nanú zihani guërru nu rdzatsu mënë cuntrë gubernë, adë rdzëbëdi'i të. Grë cusë ni napë quë gac cumplir perë runë faltë parë guëni'bë'a Dios ziquë rëy.

¹⁰Guagla'guë guni'i më:

—Gac cumplir tubi naciuni tildi cuntrë stubi naciuni. Tubi gubernë tildi cuntrë stubi gubernë. ¹¹Guëllú nadushë iurní. Guëdchini gubini dushë nu galguidzë zihani lugar. Lu gube'e guëlua'a cusë nadzë'bë nu sëni ru'bë guëlua'a.

¹²'Antsë gac cumplir ra cusë ni, gunë mënë cuntrë lë'ë të. Guëna'zi rall lë'ë të parë gunë rall juzguë lë'ë të la'ni iádu'u shtë të. Guëldaguë rall lë'ë të lachigui'bë. Gunë rall demandë lë'ë të lu gubernë nu lu rëy purquë na të shmëna. ¹³Zni gunë të gan guëni'i të lu ra gubernë diza'quë shtëna. ¹⁴Adë ráquëdi'i ldu'u të; adë gúnëdi'i të llgabë pë guëni'i të iurní, ¹⁵purquë na guënehia di'dzë parë guëni'i të lu gubernë. Guna compa'ni lë'ë të hashtë enemigu shtë të guëac dchi lu të; nápëdi'i rall pë guëni'i rall cuntrë lë'ë të iurní. ¹⁶Gunë mënë intriegu lë'ë të gati të, bëldá të. Shtadë të gúnëll intriegu lë'ë të. Bëchi të, shfamili të nu ra amigu shtë të gunë rall intriegu lë'ë të, gati të. ¹⁷Grë mënë guëldënu rall lë'ë të purquë na të shmëna; rialdí ldu'u të na. ¹⁸Perë pë gáquëdi'i të; ni tubi guitsë guëc të tsalúdi'i. ¹⁹Si talë gac të firmë lu shnezë Dios, gapë të vidë nadë rialúdi'i parë siempër.

²⁰'Turë guëná të lu suldadë grë ladë ciudá Jerusalén, hia mërë cue ciudá. ²¹El quë nananú Judea dzë ni, guëllú'nëll parë lu dani. El quë nananú ciudá Jerusalén, guëru'u rall. El quë

nananú lachi adë guëabrídí'ill guë'dchi, ²²purquë ra dzë rë' na shtë cashtigu. Grë lo quë naescritë la'ni Sagradas Escrituras gac cumplirin. ²³Prubi ra na'a nanaua'a shíni' u ra na'a narca'a me'dë dzë ni. Gunë mënë israelitë sufrir lu cash-tigu shtë Dios. Cusë durë gac con mënë tiempë ne'. ²⁴Bëldá mënë gati rall lu guërru. Stubi tantë tsa rall guëdubi naci-uni ziquë prësi; gunë rall dchi'ni shtë stubi mënë. Ra mënë zitu guëñibë'a rall Jerusalén naná cue hashtë gac cumplir tiempë nabë'në Dios disponer. Jerusalén guëa'në ziquë hiu'u dachi.

Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu guëabri' stubi

(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵'Dzë ni guëlua'a sëni lu gube'e con ngubidzë, mbelëgui'i, nu mbehu. Lu guédchiliu grë mënë shtë ra naci-uni adë gáquëdi'i pë gunë rall nu adë rbedchí ldu'u rall por cusë nadzë'bë. Guini rall ruidë shtë nisëdu'u tantë rni'bi nisë. ²⁶Iurní guëcachi mënë por tantë galërdzëbë nu galriá ldu'i por cash-tigu naguëdchini. Ra fuersë shtë gube'e guëni'bi rahin shlugarin. ²⁷Iurní guëná ra mënë lua, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. Guëdchinia la'ni shcachi. Guëdchininúa con zihani puderë nu llni. ²⁸Iurë guëná të ra cusë guëzublú gac, gulë gubi'a lu gube'e; gulë tsaldí ldu'u të purquë hia mërë gunë më salvar lë'ë të.

²⁹Guni'i më tubi comparaciuni:

—Gulë guná lu hiaguë higu u cualquier stubi hiaguë. ³⁰Iurë lë'ë ndiaguë rënë rru'u, rdë'ë të cuendë hia mërë guëdchini tiempë na'i. ³¹Zni iurë guëná të ra cusë mal guëdchini, gulë gac bë'a të hia mërë guëdchini tiempë naguëñibë'a Dios.

³²'Guldía rnia'a lu të, grëhin gac cumplir antsë gati ra mënë naquërelde tiempë ne'. ³³Gube'e nu guédchiliu

tsalú rahin perë shti'dza napë quë gac cumplir. Adë tsalúdi'i shti'dza.

³⁴'Gulë gubani guëdubi tiempë. Adë rdë'ë të lugar gapë të vici. Adë rzu-u'dchidi'i të. Adë ráquëdi'i ldu'u të por nagáu të purquë si talë quëhúnë ra cusë ni, adë gac bë'adi'i të naquëhac. ³⁵Ziquë rldaguë lasë mënë tubi ma, zni guëd-chini ra cusë durë guëc ra mënë narëta' lu guédchiliu. ³⁶Por ni, gulë cue nasini nu gulë guna'bë lu Dios guëdubi iurë të gunë më compañi lë'ë të, guëru'u të ladi ra cusë dushë sin adë bë gáquëdi'i të. Gulë guëa'në nasini parë iurë guëd-chinia, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guéd-chiliu; tsasuldí të lua.

³⁷Jesús bëlua'a ra mënë la'ni iádu'u ru'bë rdzë perë gue'lë ria më lu dani shtë Olivos parë guëa'në më hashtë brëgue'lë. ³⁸Grë mënë bédchini iádu'u tumpranë të guini rall shti'dzë më.

Ra contrari shtë Jesús gudili rall lla gati më

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

22 Hia mërë guëdchini laní Pascu, iurë rëagná ldu'u mënë tiempë nabë'në Dios librar ra israelitë de Egipto. Dzë ni adë gudáudi'i rall guetështildi nanapë levadurë. ²Ra jëfë shtë bëshuzi con ra mësë shtë lëy gudili rall mudë quini rall lë'ë Jesús naga'chi purquë bédzëbë rall mënë.

³Iurní Satanás guaté la'ni ldu'u Judas Iscariote, tubi poshtë shtë më entrë chi'bë chupë ra poshtë. ⁴Guagni'i Judas lu ra jëfë shtë ra bëshuzi con los de más më ru'bë shtë iádu'u. Guni'i Judas lla gúnëll intriegu lë'ë më guia'a rall. ⁵Bëquitë ldu'u rall; bë'në rall prometer guëdë'ë rall dumí ca'a Judas. ⁶Bëa'në Judas de acuerdë nu gudíllil mudë parë gúnëll intriegu lë'ë Jesús naga'chi iurë nídi'i mënë.

La Santa Cena

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷ Iurní bédchini dzé shtë laní, gudáu ra mënë guetështildi sin levadurë. Mizmë dzé bënë tucarë quini rall tubi lli'li shtë Pascu. ⁸ Iurní bëshel'dë Jesús lë'ë Pedro nu Juan; guni'i më lu rai':

—Guaguë'në preparar shtse shtë Pascu, guédáuha'a.

⁹ Guna'bë di'dzë rai':

—¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtse shtë laní?

¹⁰ Jesús guni'i lu rai':

—Gulë gua guë'dchi. Iurë guëdchini të rua' guë'dchi, guëdza'guë'lú të tubi nguui nanua'a tubi rëë' nisë. Gulë guanaldë lë'ëll. Gulë tsuté catë tsutëll.

¹¹ Gulë guni'i lu nashtënë hiu'u: “Lë'ë mësë cagna'bë di'dzë lul; ¿ca na cuartë catë gáuhi' shtse shtë laní con poshtë shtëni'?” ¹² Iurní guëlua'a nashtë hiu'u tubi cuartë ru'bë segundë pisë. Arregladë nahin. Gulë bënë preparar ndë pë cusë guédáuha'a.

¹³ Gua Pedro nu Juan. Bëdzëlë rai' grë cusë ziquë guni'i më. Bënë rai' preparar shtse shtë laní, gau rai'.

¹⁴ Bëga'a iurë shtë shtse, Jesús guzubënúhi' lë'ë ra poshtë lu mellë.

¹⁵ Guni'i më lu rai':

—Con guëdubinú ldua'a rac shtua'a guédáuha shtse shtë Pascu con lë'ë të antsë gatia, ¹⁶ purquë adë gáudia'a shtse shtë Pascu stubi hashtë gac cumplir grë lo quë narunë cuntienë shtse Pascu; gac cumplirin iurë guë nibë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁷ Iurní guna'zi më tubi vasë shtë vini. Bëdë'ë më graci lu Dios nu guni'i më:

—Gulë gudi'dzë nu gulë bii' vini rë'.

¹⁸ Adë gua' vini stubi vueltë hashtë iurë guë nibë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁹ Iurní guna'zi më guetështildi. Bëdë'ëi' graci lu Dios nu gudi'dzë mëhin cua'a ra poshtë. Guni'i më:

—Ndë'ë lë'ë shcuërpa naguna intriegu lu galguti parë gac salvar të. Gulë gau, nu gulë bëshëagná ldu'u të galguti shtëna.

²⁰ Iurë gualú shtse, guna'zi më vasë shtë vini; bëdë'ë më graci, bëdë'ë më vasë ni guia'a ra poshtë nu guni'i më:

—Ndë'ë na tëtë cubi entrë lë'ë të nu Dios. Guëru'u shrëna parë lasac tëtë ni.

²¹ 'Perë guna', lë'ë nguui nagunë intriegu na, zubënull na lu mellë. ²² Nguui nabëshel'dë Dios lu guë'dchiliu napë quë zía'ai' nezë narunë tucarë según voluntá shtë Dios, perë prubi nguui nagunë intriegu na lu galguti.

²³ Iurní ra poshtë guna'bë di'dzë lu sa' rai', chull gunë intriegu lë'ë Jesús.

Gudildi di'dzë ra poshtë chu na más më ru'bë

²⁴ Ra poshtë gudildi di'dzë chu na más më ru'bë entrë lë'ë rai'. ²⁵ Guni'i Jesús lu rai':

—Ra rëy shtë naciuni nalé nadushë rnibë'a rall, nu rac shtu'u rall guëni'i mënë de quë na rall më za'quë. ²⁶ Perë entrë lë'ë të adë nazá'quëdi'i quëhunë të llgabë zni. El quë na más më ru'bë entrë lë'ë të, napë quë gáquëll ziquë na más nalasáquëdi'i. El quë narnibë'a entrë lë'ë të, gáqui' ziquë el quë narunë sirvë lu sa'll. ²⁷ ¿Chu na más më naru'bë, el quë nazubë lu mellë gaull primërë, u el quë narunë sirvë lu mellë? El quë nazubë lu mellë, le'; perë na, nahia ziquë mënë narunë sirvë entrë lë'ë të.

²⁸ 'Lë'ë të rianú të na. Adë bëshëá'nëdi'i të na sino bënë të sufrir con na. ²⁹ Ziquë Shtada bëne'e pudërë guë nibë'ahia ziquë Rëy, zni rnë'ehia pudërë ca'a të, guë nibë'a të con pudërë. ³⁰ Guëzubbë të lu trunë catë rnibë'ahia parë gunë të juzguë guézá chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel.

**Jesús guni'i lu Pedro gunë
Pedro negar lë'ë më**

(Mt. 26.31-35;

Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹ Nu guni'i Jesús lu Pedro:

—Moni, Moni, Satanás guna'bë per-
misi lu Dios, gúnëll prëbë lé'ël të ldáguël
lu duldë; gaquin ziquë rgu rnërë mënë
llu'bë. ³² Perë bëna ruëguë lu Dios por
lé'ël parë adë gúnëdi'i faltë fe parë
tsaldí ldú'ul Dios. Rnia'a lul, despuësë
ra prëbë, iurë guëabrí ldú'ul con Dios,
bë'në compaňi ra narialdí ldu'i diza'quë
parë gac rall firmë lu shnezë Dios.

³³ Simón Pedro guni'i lu Jesús:

—Dadë, adë guësëá'nëdia'a lé'ël. Guna
compaňi lé'ël hashtë lachigui'bë nu nilë
hashtë gatia con lé'ël.

³⁴ Guni'i Jesús iurní:

—Bedë, antsë guëlldichí gay, gúnël ne-
gar na tsunë vueltë. Guëní'il lu ra mënë
adë guënëdi'il na.

Mërë guëdchini dzë shtë sufrimientë

³⁵ Iurní Jesús guna'bë dí'dzi' lu poshtë:

—Iurë bëshe'lda lë'ë të parë guëni'i
të diza'quë lu ra mënë, adë nuá'adi'i të
bulsë. Adë nuá'adi'i të bëdu dumí, adë
nuá'adi'i të sabadu. ¿Pë bë'në faltë lë'ë
të iurní?

Bëquebi rai':

—Ni tubi cusë bé'nëdi'i faltë.

³⁶ Iurní guna'i më:

—Pues iurne' el quë nanapë bulsë,
gua'ain. El quë nanapë bëdu dumí,
guá'all dumí. El quë nadë nápëdi'i spadë,
guëtuu'll manguë të sí'll tubi spadë.
³⁷ Rnia'a lu të, rqui'ni gac cumplir di'dzë
rë' lo quë naná escritë la'ni Sagradas
Escrituras: “Bë'në mënë tratë lé'i' cumë
ziquë narguini mënë”. Vidë shtëna mërë
tsaluhin. Runë faltë du'pë parë gac
cumplir grë naná escritë de na.

³⁸ Iurní guna'i rai':

—Dadë, ndë'ë napë na'a chupë spadë.

Guni'i më:

—Hía na'.

**Jesús gua Getsemaní
të guëni'inúhi' Dios**

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Iurní guzia'a më. Gua më lu dani
shtë Olivos ziquë bë'në më grë ra gue'lë.
Ra shini gusë'dë më guanaldë rai' lë'ë
më. ⁴⁰ Bëdchini rai' lu dani. Guni'i më lu
rai':

—Gulë guna'bë lu Dios të gunë më
compaňi lë'ë të parë ldáguëdi'i të lu
duldë.

⁴¹ Iurní gua më lé'ësë më tubi dis-
tanci ziquë narlda'a nguui tubi gu'ë.
Bëzullibi më. Iurní biadi'dzënú më Dios,
Shtadë më. ⁴² Guni'i më:

—Dadë, bëlá lë'ë na lu sufrimientë rë'
si talë na voluntá shtë'nël, perë bë'në lo
quë narac shtú'ul lédëdi'i lo quë narac
shtua'a.

⁴³ Iurní bëdchini tubi ianglë shtë
gube'e. Bëdë'ë ianglë fuersë parë lë'ë
më. ⁴⁴ Más fuertë bë'në më sufrir, se en-
tiende, sufrimientë ldu'u më. Guni'inú
më Dios con más di'dzë. Rdzu nisë lúhi'
ziquë gotë ru'bë shtë rënë narlaguë lu
guiu'u.

⁴⁵ Iurní gualú biadi'dzënú më Dios,
bëabrí më catë nanú ra poshtë. Bëdzelë
më lë'ë rai' naga'si rai', tantë bëdzagüë
rai' purquë nalë riá ldu'u rai'. ⁴⁶ Guni'i
më lu rai':

—¿Pëzielú naga'si të? Gulë guashtë
nga'li. Gulë guna'bë lu Dios të gunë më
compaňi lë'ë të parë ldáguëdi'i të lu
duldë.

Guna'zi ra mënë Jesús ziquë prësi

(Mt. 26.47-56;

Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Nianá cagni'i më, bëdchini zihani
mënë. Judas, tubi poshtë shtë më, nall
cabësë shtë ra mënë. Guabi'guë Judas lu

Jesús parë guëtsagraua'll lë'ë më. ⁴⁸ Guni'i më lu Judas:

—Judë, çpë con tubi dchidu gúnë'l in-triegu na? nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

⁴⁹ Ra mënë nanaldë Jesús guná rai' pë quëhac. Guna'bë di'dzë rai' lu më:

—Dadë, çzëdildi na'a con spadë nadi-a'a na'a?

⁵⁰ Tubi de lë'ë rai' gulull spadë. Bëchúguë'll diaguë ldi shtë muzë. Muzë ni bë'në sirvë lu narnibë'a más entrë grë ra bëshuzi. ⁵¹ Guni'i Jesús:

—Hia na'. Adë tildidi'i të.

Iurní Jesús bëga'ldë diaguë muzë. Bënëac më lë'ë'll. ⁵² Iurní guní'i' lu ra jëfë shtë bëshuzi con mënë naquëhapë iádu'u ru'bë; guni'i më lu më gushë nabëdchini të guëna'zi rall lë'ë më:

—çPëzielú bëdchini të con spadë nu hiaguë parë ze'dë guëlli'i të na cumë ziquë nguba'në? ⁵³ Dzë con dzë zugá'ahia con lë'ë të iádu'u ru'bë perë adë guná'zidi'i të na iurní. Perë hia bëga'a iurë según voluntá shtë Dios; gunë të narac shtu'u të, nu bëga'a iurë parë gac cumplir grë lo quë narnibë'a lu nac-ahi, gúnë'll cuntrë na.

Pedro bë'në negar lë'ë Jesús

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Iurní ra mënë guna'zi lë'ë Jesús prësi. Guanú rall lë'i' lidchi jëfë shtë ra bëshuzi. Perë guanaldë Pedro zitu. ⁵⁵ Ra mënë bëcue'e rall gui'i rualdë'a lidchi bëshuzi. Rac naldë iurní. Guzubë rall grë ladë gui'i nu Pedro guzubënuhi' lë'ë rall. ⁵⁶ Iurní tubi criadë guná lu Pedro, guzúbi' guëlladchi rua' gui'i. Gubi'a na'a lu Pedro nu guní'ill:

—Nguiu rë' na shmënë Jesús.

⁵⁷ Perë Pedro bë'në negar, guní'i':

—Guënëdia'a nguiu ni'i.

⁵⁸ Gudëdë stu'pë tiempë, stubi mënë guná lu Pedro nu guní'ill:

—Nu lë'ël nal shmënë Jesús.

Perë Pedro guni'i:

—Aquëdi'i. Nádia'a shmënë Jesús.

⁵⁹ Tubi iurë gudëdë. Stubi mënë guní'iru'ull:

—Na verdá, nguiu rë' nall shmënë Jesús purquë nu nall më Galilea.

⁶⁰ Iurní guni'i Pedro:

—Lë'ël adë guënëdia'a pë quëadí'dzël.

Nianá quëadi'dzë Pedro, bëllidchí gay.

⁶¹ Iurní Jesús bëdchigrë lúhi'. Gubí'ai' lu Pedro. Bëagná ldu'u Pedro nagu-ni'i më lull: “Antsë guëllidchí gay nedzë, guëni'il lu mënë tsunë vultë adë guënëdi'il na”. ⁶² Iurní bëru'u Pedro rua' puertë shtë nezë, nalé bí'ni'.

Bë'në mënë burnë Jesús

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ Ra nguiu narna'zi Jesús guzublú bë'në rall burnë. Bëdë'ë rall galné lë'i'.

⁶⁴ Bësë'au rall lúhi' nu guni'i rall:

—çChu bëne'e galné lë'ël? Guni'i por pudërë shtë Dios, çchu læa?

⁶⁵ Zihani cusë mal guni'i rall lu më. Guagla'guë bë'në rall burnë lë'ë më con di'dzë dzabë.

Jesús zuga'a lu Junta Suprema, gobiernë shtë bëshuzi

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Hia brëgue'lë bëdëá më gushë shtë naciuni Israel con ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë shtë lëy. Grë rall gua'a rall lë'ë Jesús lu Junta Suprema, mënë narunë juzguë entrë lë'ë rall. Guni'i ra mënë ni lu Jesús:

⁶⁷ —Guni'i lu na'a si talë nal Cristo, el quë nagudili Dios parë guëni'bë'ai'.

Guni'i Jesús lu rall:

—Si guënia'a lu të nahia Cristo, adë tsaldídi'i ldu'u të na. ⁶⁸ Si talë guëna'bë di'dza lu të, guëquëbidi'i të lu shti'dza.

⁶⁹ Dizdë ne' lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios

lu guéd'chiliu, guézúbi' ladë ldi shtë Dios pudërusë.

⁷⁰Lueguë grë mënë guna'bë di'dzë rall:

—¿Pë lé'ël nal tubsë shini Dios?

Guni'i më lu rall:

—Guldía nahia tubsë shini Dios. Mizmë lé'ë të guni'i të di'dzë ni.

⁷¹Iurní guni'i rall:

—Bini hia'a di'dzë naguní'ill. ¿Pë guédé'na'a másru'u testigu?

Gua'a rall Jesús lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14;

Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 Iurní lueguë ra contrari shtë Jesús gua'a rall lë'ë më lu Pilato. ²Guzublú guëni'i rall; quédchi'bë rall galquiá cuntrë Jesús:

—Bëdzëlë na'a nguiu rë!; rtsátsull ra mënë cuntrë gobiernë. Rní'ill rúnëdi'i tucarë guédilli na'a impuestë ca'a gobiernë rumanë. Nu rní'ill mizmë lé'ëll na Cristo, tubi rëy nagudili Dios parë guëni'bé'ai'.

³Iurní guna'bë di'dzë Pilato:

—¿Guldil nal Rëy shtë ra israelitë?

Jesús guni'i:

—Mizmë lé'ël guní'ill di'dzë rë'.

⁴Pilato guni'i lu ra jëfë shtë ra bëshuzi con grë ra mënë zihani:

—Bëdzélëdia'a cusë mal nabë'në nguiu rë'.

⁵Perë guní'iru'u rall más fuertë:

—Rtsátsull grë mënë shtë Judea con shtí'dzëll. Bëluá'all më Galilea primërë, iurní ndë'të cagluá'all cuntrë gobiernë rumanë.

Gua'a rall Jesús lu Herodes

⁶Iurë bini Pilato di'dzë rë', guna'bë dí'dzëll si na Jesús më Galilea. ⁷Guni'i mënë quë sí, iurní bëshë'ldë Pilato lé'ë Jesús lu Herodes, gubernadurë shtë Galilea, gac rëglë asuntë ni. Pues Herodes nanú Jerusalén dzë ni. ⁸Bëquitë

ldu'u Herodes iurë gunall lu Jesús purquë dizdë más antsë guc shtu'u Herodes guënnall lu Jesús. Guni'i mënë pë bënë Jesús, nu Herodes guc shtú'ull guënnall tubi milagrë naquëhunë më. ⁹Zihani cusë guna'bë di'dzë Herodes perë Jesús pë guní'idi'i'. ¹⁰También zuga'a ndë ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy. Bëdchi'bë rall galquiá con másru'u di'dzë. Gurushtí'a rall cuntrë Jesús. ¹¹Iurní Herodes con ra suldadë shténëll bënë rall burnë lé'ë më. Cumë burnë bëgacu rall lë'ë më con lari za'quë. Despuësë bëshë'ldë Herodes lé'ë Jesús, guëabré më lu Pilato. ¹²Dzë ni guc Herodes nu Pilato amigu purquë antsë na rall enemigu.

Bënë rall condenar Jesús lu galguti

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15;

Jn. 18.39—19.16)

¹³Bëtëá Pilato ra jëfë shtë bëshuzi con ra më gushë shtë iádu'u con grë mënë. ¹⁴Guni'i Pilato lu rall:

—Lë'ë të be'dënú të lë'ë nguiu rë'.

Guni'i të rtsátsull ra mënë con bishi. Guna'bë di'dza lull delantë grë të perë bëdzélëdia'a cusë mal nabë'nëll ziquë rni'i të. Nápëdi'ill ni tubi delitë.

¹⁵Nu Herodes bëdzélëdi'ill cusë mal purquë bëdchigrë Herodes lé'ëll ndë'ë. Adë bé'nëdi'ill ni tubi mal parë gátill.

¹⁶Guëni'bé'ahia tsanull galné, despuësë guédë'a libertá lé'ëll.

¹⁷Pilato napë custumbrë guédé'ëll libertá tubi prësi cadë laní Pascu, el quë naguëna'bë mënë gapë libertá. ¹⁸Perë guagla'guë guní'iru'u mënë ziquë tubsë bë; fuertë guni'i rall:

—Gati nguiu rë'. Bëdë'ë libertá parë Barrabás.

¹⁹Pues Barrabás nanú lachigui'bë purquë gúquëll cabësë shtë ra mënë nabë'në cuntrë gobiernë rumanë. Nu gudínill mënë la'ni ciudá. ²⁰Pilato guc shtú'ull guédé'ëll libertá Jesús. Guni'i

Pilato stubi lu mënë, ²¹ perë más fuertë guni'i rall:

—Gati nguiu rë' lu cruz. Gátill; gátill.

²² Stubi vuetë guni'i Pilato lu ra mënë:

—¿Pë mal bé'nëll? Gulë guni'i lua. Bëdzëlëdia'a cusë mal parë gátill. Guna cashtigu con galné lé'ëll, despuësë guëdë'a libertá lé'ëll.

²³ Perë más ruidë bè'në rall. Gurushtíá rall. Guna'bëru'u rall galguti parë lë'ë më. Guni'i rall fuertë hashtë bè'në rall gan. ²⁴ Pilato bëdë'ë ordë gac narac shtu'u rall; gati Jesús lu cruz. ²⁵ Bëdë'ë Pilato libertá Barrabás naná culpablë de galguti shtë mënë nu bé'nëll cuntrë gubiernë rumanë. Zni guna'bë ra mënë. Bë'në Pilato intriegu lë'ë Jesús guia'a ra contrari shtë më të gac narac shtu'u rall.

Bëquë'ë mënë lë'ë Jesús lu cruz

(Mt. 27.32-44;

Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶ Iurë bia'a rall lë'ë Jesús nezë parë gati më, gudëdë tubi nguiu lë Simón, më guë'dchi Cirene. Ze'dë guëzëll lachi. Ra suldadë guna'zi lë'ë Simón parë guá'all cruz nezë tëchi më.

²⁷ Zihani mënë con zihani na'a guanaldë rall lë'ë më. Bi'ni ra na'a tantë gubini ldu'u rall. Gurushtíá rall. ²⁸ Perë Jesús bëdchigrë lúhi', guná më lu rall; guni'i më:

—Lë'ë të na'a shtë Jerusalén, adë bí'ni-di'i të por na, más bien gulë bi'ni por mizme lë'ë të nu por shini të. ²⁹ Guëdchini tiempë guëni'i mënë: “Dichusë ra na'a nariúdi'i shíni'. Dichusë ra na'a nadë nua shínidi'i, nu adë rcá'adi'i me'dë.”

Nu guni'i më:

³⁰ —Dzë ni ra mënë guëzublú guëni'i rall lu dani: “Gulaguë guëc na'a”. Guëni'i rall lu lumë: “Bëca'chi lë'ë na'a”. ³¹ Si talë gunë mënë cuntrë na, nahia ziquë

hiaguë nanabani; nápëdia'a duldë, gunë rall másru'u cusë mal cuntrë lë'ë të, na të ziquë hiaguë bidchi, napë të zihani duldë.

³² Tambiën gua'a ra suldadë chupë nguba'në, gatinú rall Jesús. ³³ Iurní bëdchini rall lugar nalé Calavera. Bë'në rall crucificar lë'ë më. Bë'në rall crucificar lë'ë chupë nguba'në, túbill ladë ldi më, stúbill ladë rubesë. ³⁴ Iurní guni'i Jesús:

—Dadë, bè'në perdunë lë'ë ra mënë. Adë riasédi'i rall pë quëhunë rall.

Nu ra suldadë gudchitë rall guë'ë dado parë gudi'dzë rall shabë më. ³⁵ Ra mënë zuga'a; gubi'a rall lu më. Ra më gushë shtë iádu'u bè'në rall burnë. Guni'i rall:

—Bé'nëll salvar pecadurë. Iurne' guená hia'a nia'a zúnëll salvar mizme lé'ëll si talë nall Cristo, el quë nagudili Dios.

³⁶ Ra suldadë bè'në rall burnë. Guabi'guë rall guëa' cruz. Bë'në rall ofrecëre vini hi' të gu më. ³⁷ Guni'i rall:

—Si talë rní'il nal Rëy shtë mënë Israel, bè'në salvar mizme lé'ël.

³⁸ Nanú tubi letrëre naqué guëc cruz narni'i: “Ndë'ë na Rëy shtë më israelitë”.

³⁹ Tubi nguba'në nanaqué lu cruz, gurushtiall guëc më; guni'ill:

—Si talë rní'il nal Cristo, bè'në salvar mizme lé'ël nu bè'në salvar lë'ë na'a.

⁴⁰ Perë stubi nguiu mal guni'i guëc sa'll:

—¿Pë adë rdzëbëdi'il Dios? Bëne'e mënë ordë gátia'a ziquë lë'ë më rë'.

⁴¹ Pues lë'ë hia'a runë tucarë gátia'a por maldá nabëdë'na'a, perë nguiu rë' adë bé'nëdi'i' mal parë quëhi' ndë'ë.

⁴² Iurní guni'i nguba'në lu Jesús:

—Dadë Jesús, bësëagná ldu'ul na iurë gúnëll recibir pudërë parë guëni'béal.

⁴³ Jesús guni'i:

—Guldía na rnia'a lul, nedzë sënaldël na gube'e.

Guti Jesús

(Mt. 27.45-56;

Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴Bëga'a rquë chi'bë chupë, iurní bëc-ahi guëdubi guédchiliu hashtë rquë tsunë guadze'. ⁴⁵Nacahi ngubidzë nu lari cortinë la'ni iádu'u ru'bë gure'zin. Guc chupë ldëhin. ⁴⁶Guni'i Jesús fuertë: —Dadë, guna inriegu almë shtëna guiá'al.

Gualú di'dzë ni, iurní guti më.

⁴⁷Iurë guná capitán shtë ra suldadë pë guc, guní'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bëquëbill:

—Guldía, nguii rë' nápëdi'ill culpë. Më za'quë nall.

⁴⁸Grë mënë zihani nabëdëá lugar ni parë guená rall naquëac, gubi'a rall. Iurní bëabrí rall ciudá. Gulubë rall ldu'u rall tantë nadzë'bë guc.

⁴⁹Ra amigu shtë Jesús con ra na'a nabë'në compa'ni lë'ë Jesús dizdë tiempë nanú më Galilea, zuga'a rai' zitu. Gubi'a rai' grë lo quë naguzac.

Bëga'chi Jesús

(Mt. 27.57-61;

Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰Gu' tubi nguii lë José; lãdzëll lë Arimatea naquë Judea. Gúquëll miembrë shtë Junta Suprema. Nall më za'quë nu bé'nëll cumplir lëy shtë Moisés. ⁵¹Quëbezë José guëdchini tiempë guëni'bë'a Dios ziquë rëy nu gúquëdi'i José de acuerdë naná bë'në Junta Suprema iurë bë'në rall cuntrë lë'ë më. ⁵²José guagna'bë lu Pilato parë guëdë'ë Pilato permisi guëga'chi Jesús. ⁵³Bësietë José cuerpë shtë më lu cruz. Bëtú'bill cuerpë shtë më tubi sabë. Bëcá'chill lë'ë më la'ni ba'a nanactsa'u la'ni guë'ë catë ni tubi mënë bëgá'chidi'i. ⁵⁴Guc dzë runë mënë preparar parë dzë narzi'i ldu'u

mënë. Hia mërë rga'a iurë guëzublú dzë descansë.

⁵⁵Ra na'a naguanaldë lë'ë Jesús antsë dizdë nanú më Galilea, guagná rai' catë bëga'chi më. Guná rai' lla naga'a tégulë la'ni ba'a. ⁵⁶Despuësë bëabrí rai' lidchi rai'. Bë'në rai' preparar nisë nashi con stubi cusë tsagte'bi rai' cuerpë shtë më. Iurní bëga'a dzë descansë; bëzi'i ldu'u rai' según mandamientë shtë Dios.

Guashtë Jesús ladi ra tégulë

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 Primërë dzë shtë lmalë, ra na'a bëabrí rai' rua' ba'a catë bëga'chi Jesús. Tumpranë bédchini rai'. Nua'a rai' nisë nashi nabë'në rai' preparar. ²Guná rai' lu ba'a perë guë'ë nanë'au rua' ba'a naga'a tubi ladë. ³Guatë rai' la'ni ba'a. Guná rai' nídi'i cuerpë shtë Dadë Jesús. ⁴Bëdzélëdi'i rai' pë nihunë rai'. Iurní lueguë guná rai' chupë nguii nazuga'a guëlladchi lu rai'. Shabë rai' nalé rabtsë'ë. ⁵Más bëdzëbë ra na'a; bëzullibi rai' hashtë bédchini luquë rai' lu guiu'u. Guni'i nguii lu rai':

—¿Pëzielú caguili tē el quë nana-bani lugar catë rga'chi tégulë? ⁶Nídi'i më ndë'ë. Guashtëhi' ladi ra tégulë. Gulë bëagná ldu'u tē lo quë naguní'i' lu tē dizdë tiempë nananú më Galilea. ⁷Guní'i' iurní, rqui'ni nguii nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu, gac inriégui' lu guiá'a mënë mal. Nu guní'i' gunë rall crucificar lë'i' lu cruz, perë dzë tsunë tsashtëhi' ladi ra tégulë.

⁸Iurní bëagná ldu'u ra na'a shti'dzë më. ⁹Bëabrí rai' lu ciudá Jerusalén. Biadi'dzë rai' lu chi'bë tubi poshtë con stubi tantë mënë. ¹⁰Ra na'a naguni'i di'dzë rë', lë rai' María Magdalena, con Juana, nu stubi María shni'a Jacobo. Gua rai' con sëbëldá ra na'a. ¹¹Perë lo quë naruadi'dzë rai', na ziquë tubi cuendë. Ra mënë adë gualdídi'i ldu'u rai' shti'dzë ra na'a.

¹²Perë Pedro bëru'u; guagllú'ni' hashtë rua' ba'a. Gunáhi' la'ni ba'a. Lu lari shtë tégulë gunáhi'. Tubi ladë naga'a lari. Bëabrí Pedro; bëdzëguë' ldu'í'. Bë'ni' llgabë pë guc.

**Chupë shmënë Jesús
zia'a guë'dchi Emaús**

(Mr. 16.12-13)

¹³Mizmë dzë, primëre dzë shtë ll-malë, chupë shmënë Jesús zia'a rai' parë Emaús, tubi guë'dchi ziquë chi'bë tubi kilómetro de Jerusalén. ¹⁴Quëadi'dzë rai' pë guc la'ni ra dzë ni. ¹⁵Iurë quëadi'dzë rai', guni'i rai' llgabë nanú la'ni ldu'u rai', Jesús guabi'guë lu rai'. Grë rai' guagla'guë ziazú rai' nezë. ¹⁶Guná rai' lu më perë adë bënguë bé'adi'i rai' lë'ë më, bë'në Dios. ¹⁷Iurní guna'bë di'dzë Jesús lu rai':

—¿Pë quëadi'dzë të iurë ziazú të nezë? Guzudchí rai'; tristë rlua'a lu rai'.

¹⁸Tubi de lë'ë rai' guni'i; léhi' Cleofas: —De grë visitantë nabëdchini Jerusalén, sulë lé'ël adë guënëdi'il pë guc ndë la'ni dzë rë'.

¹⁹Iurní guni'i Jesús:

—¿Pë guc?

Guni'i rai':

—Jesús Nazareno, gudini mënë lé'i'. Náhi' tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios con pudërë. Bëluá'ai' diza'quë lu ra mënë. Bë'ni' milagrë con pudërë shtë Dios. ²⁰Perë ra bëshuzi nu gobiernë shtë-na'a, bë'në rall intriegu lé'i' parë gac crucificári'. Gúti' lu cruz. ²¹Nu lë'ë na'a quëbezë na'a nihúni' librar naci-uni Israel de grë enemigu shtëna'a. Hia gudëdë tsunë dzë dizdë guquin. ²²Gúti' perë bëldá na'a narianaldë tëchi diza-quë, guni'i rall lu na'a di'dzë nadzë'bë. Rsilíga guagná rall lugar catë bëga'chi Jesús. ²³Gunádi'i rall lu shcuérpi'. Guná rall lu chupë ianglë naguni'i lu rai' guashtë Jesús ladi ra tégulë. ²⁴Stubi de

lë'ë shmënë na'a, gua rai' hashtë rua' ba'a. Guná rai' la'ni ba'a ziquë guni'i ra na'a perë gunádi'i rall lu më.

²⁵Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Lë'ë të nguiu narunë faltë llni guëc të, ¿hashtë guc tsaldí ldu'u të grë lo quë nabëquë'ë ra muzë shtë Dios guahietë? ²⁶Guc necesari gunë Cristo sufrir galguti nu despuëë guëabrí më lu gube'e catë gunë Dios honrar lé'i'.

²⁷Iurní Jesús guzublú biadí'dzi' pë runë cuntienë ra Sagradas Escrituras catë rni'i shcuendë Jesús. Guni'i më dizdë nabëquë'ë Moisés nu nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios de mizmë lë'ë më. Biadí'dzi' pë runë cuntienë di'dzë ni.

²⁸Iurní bëdchini rai' guë'dchi catë cuezë rai'. Jesús niagla'guë niazéhi' de-lantë, ²⁹perë lë'ë rai' bë'në rai' ruëguë guëa'në më con lë'ë rai'. Guni'i rai':

—Bëa'nënú lë'ë na'a ndë'ë. Hia guadze'. Hia gulaguetë ngubidzë.

Iurní guatë Jesús la'ni hiu'u të guëa'në më. ³⁰Guzac guzubë rai' lu mellë të gau rai', guna'zi më guetështildi. Bëdë'ë më graci. Gudi'dzë mëhin cua'a rai'.

³¹Lueguë lueguë bëdë'ë rai' cuendë chu na më. Llni bëdchini la'ni ldu'u rai'. Perë de repëntë gunitilú më lu rai'.

³²Guni'i lu sa' rai':

—Bini na'a la'ni ldu'u na'a bëga'a di'dzë naguni'i më lu na'a iurë biadí'dzi' lu na'a lu nezë pë runë cuntienë ra Sagradas Escrituras.

³³Lueguë bëabrí rai' Jerusalén. Guná rai' lu ra chi'bë tubi poshtë rdëa' rai' con stubi shcua'a mënë. ³⁴Guni'i ra mënë lu rai':

—Verdá guashtë Jesús ladi ra tégulë nu bëlu'alúhi' lu Simón Pedro.

³⁵Iurní guni'i rai' pë guc iurë ze'dëzú rai' lu nezë nu guni'i rai' bënguë bë'a rai' lë'ë më iurë gudi'dzë më guetështildi cua'a rai'.

Bëlua'alú Jesús lu ra poshtë

(Mt. 28.16-20;

Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶Mërë iurní quëadi'dzë rai', Jesús bëlua'alú lu rai'. Guni'i më:

—Gulë cuedchí ldu'u të.

³⁷Bëdzëbë rai' nu nalé bëzezë rai'; guná rai' lu më. Llua'a rai' na më tubi espíritu shtë tégulë. ³⁸Guni'i Jesús lu rai':

—¿Pëzielú rdzëbë të? ¿Pëzielú rza ldu'u të? ³⁹Gulë guná guiahia. Gulë guná guëahia. Gulë tsaldí ldu'u të nahia Jesús. Gulë guna'zi guiahia; gulë guná lua. Pues tubi espíritu nápëdi'i cuerpë ziquë rna të lua.

⁴⁰Iurní bëlua'a më guia'a më nu guëa' më catë gudëdë clavë. ⁴¹Perë ni con ndë'ë adë gualdídi'i ldu'u rai' purquë nanú tantë lëgrë la'ni ldu'u rai'; bëdzëguëë' ldu'u rai'. Iurní guni'i më:

—¿Gu nanú pë gáuha?

⁴²Bëdë'ë rai' tubi pedasë belë mbeldë.

⁴³Guna'zi mëhin nu gudáu më lu rai'.

⁴⁴Guni'i më:

—Grë lo quë naguc con na, gunia'a lu të antsë napë quë gac cumplirin. Guni-a'a lu të dizdë guzënú të na, gac cumplir lo quë nabëquë'ë Moisés de na. Gac cumplir lo quë nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë de na nu gac cumplir naná escritë la'ni librë Salmos de na.

⁴⁵Iurní bëdë'ë më llni parë riasé rai' di'dzë shtë Sagradas Escrituras. ⁴⁶Guni'i më:

—Naescritë, Cristo napë quë gúni' sufrir galguti perë dzë tsunë gac resucitar më ladi ra tégulë. ⁴⁷Guëni'i mënë de quë napë quë guëabrá ldu'u mënë con Dios, iurní gunë më perdunë duldë shtë rall iurë rna'bë rall lë shtëna. Primërë guëni'inú mënë lu ra mënë shtë Jerusalén, despuësë tsagni'inú rai' mënë narëta' guëdubi lu guë'dchiliu. ⁴⁸Na të testigu de grë lo quë naguc. ⁴⁹Gulë guná, na guëshe'lida lë'ë Espíritu Santo el quë nabë'në Shtada prometer, cuezënúhi' lë'ë të. Perë gulë bëa'në ndë'ë la'ni ciudá Jerusalén hashtë gunë të recibir pudërë shtë Dios naguëdchini de gube'e; gacu të ziquë tubi lari con llëru'bë pudërë.

Jesús bësëa'në ra poshtë

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰Iurní bëru'u rai' ciudá. Jesús bia'a më ra shini gusë'dë më rua' guë'dchi Betania. Ndë bëldisë më guia'a më. Bë'në ldai' më lë'ë rai'. ⁵¹Iurë gualú bë'në ldai' më lë'ë rai', bësëa'në më lë'ë rai'. Güe'pi më gube'e. ⁵²Iurní bëabrá rai' Jerusalén. Bëquitë ldu'u rai'. ⁵³Ria rai' iádu'u ru'bë; bëdë'ë rai' graci lu Dios, nu bë'në rai' alabar lë'ë më. Amén.

Diza'quë según San Juan

El quë nabësëdchini shti'dzë Dios

1 Tiempë guahietë antsë cueshtë gué'dchiliu, nanú el quë nabësëdchini shti'dzë Dios. Quëbezënúhi' Dios. Náhi' Dios. ²Mizmë mënë ni quëbezënúhi' Dadë Dios dizdë principi shtë grë ra cusë. ³Grë cusë gurështë por lë'ë më, el quë nabësëdchini shti'dzë Dios; ni chu stubi bëntsa'u lo quë nananú. ⁴Por lë'ë më nanú galnabani nu lë'ë galnabani na llni shtë mieti. ⁵Lë'ë llni tsagla'guë rabtsë'ë catë nacahi. Lë'ë nacahi adë bé'nëdi'i gan lu llni parë bësë'au lu llni.

⁶Gu' tubi nguiu nabëshe'ldë Dios. Nguiu ni bërulé Juan. ⁷Bëdchíni'; náhi' testigu parë guëni'i' chu na lë'ë llni tã parë grë mënë tsaldí ldu'u rall shti'dzë Dios por lë'ë më. ⁸Juan nádi'i' narne'e llni parë bëdchini Juan parë gáqui' testigu; guëni'i' chu na el quë narne'e llni verdadërë. ⁹Lë'ë llni verdadërë naridë lu gué'dchiliu, rne'e llni parë grë mënë naquërelde lu gué'dchiliu.

¹⁰Bëdchini më lu gué'dchiliu nu guctsa'u gué'dchiliu por pudërë shtë më, parë ra mënë shtë gué'dchiliu adë bënguë bé'adi'i' rall lë'ë më. ¹¹Be'dë guëdchini më entrë ra mënë shtë gué'dchiliu parë adë bé'nëdi'i' ra mënë recibir lë'ë më ¹²parë grë nabë'në recibir lé'i', ra narialdí ldu'i' lë'ë më, bédë'ë më dereché parë gac rall shini Dios. ¹³Lë'ë rall guc rall shini Dios, lédëdi'i' por deseo la'ni ldu'u mënë, ni por voluntá shtë mënë sino por pudërë shtë Dios.

¹⁴Lë'ë nabësëdchini shti'dzë Dios, gúli' nu guquëréldi' entrë lë'ë hia'a. Guná hia'a pudërë nu llni shtë më. Sulë lúniquë shini Dios quëbezënú llëru'bë favurë narquitë ldu'u hia'a. Ruadi'dzë

më purë verdá. ¹⁵Juan guc testigu shtëhi' nu guni'i' Juan:

—Ndë'ë na el quë nagunia'a lu tã más antsë, náhi' më ru'bë; na adë chu nahia. Bëdchíni' despuësë de na, parë nanúhi' dizdë tiempë guahietë más antsë guëdchinia lu gué'dchiliu.

¹⁶Por pudërë shtë më ni bédë'na'a recibir zihani bendición; por lë'ë më quëhúnëru'u Dios favurë nu más favurë parë lë'ë hia'a. ¹⁷Lëy shtë Dios bëquë'ë Moisés según voluntá shtë më, parë por Jesucristo nadápa'a favurë shtë Dios, nu nadápa'a shti'dzi' naná verdá. ¹⁸Ni tubi chu gunádi'i' lu Dios Padre; sulë tubsë shini më nacabezënú Dios, bëluá'ai' chu na Dios verdadërë.

Biadi'dzë Juan Bautista favurë de Jesús

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹Juan bë'në testificar iurë ra më israelitë naquërelde Jerusalén, bëshe'ldë rall bëldá bëshuzi con mënë nabë'në compa'ni ra bëshuzi. Guna'bë di'dzë rall lu Juan chu náhi'. ²⁰Adë bé'nëdi'i' Juan negar sino bëquëbi':

—Nádia'a Cristo, el quë nagudili Dios parë guëni'bë'ai'.

²¹Iurní guna'bë di'dzë rall stubi:

—¿Chu nal? ¿Gu nal Elías?

Juan guni'i':

—Aquëdi'i'; nádia'a Elías.

Guagla'guë guna'bë di'dzë rall:

—¿Gu nal el quë naguadi'dzë shti'dzë Dios nanapë quë guëdchini?

Juan guni'i':

—Aquëdi'i'.

²²Iurní guni'i' rall:

—¿Chu nal? tã parë guëdë'ë na'a rsunë lu ra nabëshe'ldë lë'ë na'a. ¿Pë rní'il de mizmë lé'ël?

²³Juan repi:

—Nahia tubi bë, tubi narni'i' lu shlatë catë nídi'i' mënë: “Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u tã ziquë nezë ldi parë iurë

guëdchini Dadë". Zni guni'i Isaías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

²⁴ Bëldá ra nabiadi'dzënú Juan na rall fariseos. ²⁵ Guna'bë di'dzë rall lu Juan:

—Si talë adë nádi'il Cristo, si adë nádi'il Elías, ni tubi naguadi'dzë shti'dzë Dios nanapë quë guëdchini, ¿pëzielú rchu'bë nísël ra mënë?

²⁶ Guni'i Juan:

—Na rchu'bë nisa con nisë perë nanú tubi më entrë lë'ë të, adë guënëdi'i të chu náhi'. ²⁷ Náhi' el quë naze'dë guëdchini despuësë de na. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca lë'ë du gui'di shtë shráchi'.

²⁸ Grë cusë ni guc lugar nalë Betábara nanaquë guë'gu Jordán ladë cu' guia'a catë lë'ë Juan bëchu'bë nisë ra mënë.

Jesús na ziquë lli'li naguti shlugára'a

²⁹ Stubi dzë Juan guná lu Jesús; zibabí'gui' lu Juan. Guni'i Juan lu ra mënë:

—Gulë guná, nguii rë' naze'dë de Dios; gáti' ziquë tubi lli'li por duldë shtë mënë. Guëdchisúhi' duldë shtë ra mënë.

³⁰ Náhi' el quë nagonia'a lu të más antsë: "Náhi' më ru'bë. Na adë chu nahia. Bëdchíni' despuësë de na perë nanúhi' dizdë tiempë más antsë quë na." ³¹ Adë bënguë bé'adia'a lë'i' perë bëdchinia parë gunguë bë'a mënë israelitë lë'i'. Por ni rchu'bë nisa ra mënë parë guená mënë chu na më.

³² Nu bë'në Juan testificar:

—Gunahia lu Espíritu Santo nabëdchini de gube'e. Biéti' ziquë tubi palumë parë cuezënuhi' lë'ë Jesús. ³³ Adë bënguë bé'adia'a chu guëdchini, perë el quë nabëshe'ldë na të guëchu'bë nisa, guní'i' lua: "Iurë guënal lu Espíritu Santo ze'dë guëdchini parë cuezënuhi' lë'ë nguii, na më el quë naguëzunë ldu'u të nu guëshé'ldi' Espíritu Santo parë cuezënuhi' lë'ë të". ³⁴ Gunahia lu më ni, nu nahia testigu de quë nguii rë' na shini Dios.

Ra primëre shini gusë'dë më

³⁵ Stubi dzë Juan zuga'a stubi vueltë con chupë nanaldë lë'i'. ³⁶ Iurë guná Juan lu Jesús nardëdë, guni'i Juan:

—Gulë guná, ndë'ë na lë'ë nguii nabëshe'ldë Dios; gáti' ziquë lli'li.

³⁷ Guërupë nguii nazianaldë lë'ë Juan, biní rai' lo quë nagüeni' Juan. Iurní guanaldë rall lë'ë Jesús. ³⁸ Iurë lë'ë Jesús bëdchigré lúhi' nezë téchi', gunáhi' lu rai'. Guni'i Jesús lu rai':

—¿Pë rguili të?

Guni'i rai' con di'dzë narunë cuntienë, lamë:

—Dadë, ¿ca quëréldël?

³⁹ Guni'i Jesús:

—Gulë gude'e nu gulë guná.

Iurní guagná rai' catë quëréldë më, nu bëa'në rai' ndë purquë hia casi ziquë rquë tapë guadze' iurní.

⁴⁰ Tubi de lë'ë ra mënë nabini shti'dzë Juan nu guanaldi' lë'ë Jesús, na Andrés, bëchi Simón Pedro. ⁴¹ Primëre guatili Andrés bëchi Andrés, lëll Simón, nu guni'i Andrés:

—Bëdia'guëlü na'a el Mesías. (Di'dzë ni runë cuntienë, Cristo, el quë nagudili Dios parë guënibé'ai'.)

⁴² Lueguë Andrés bia'a lë'ë Simón Pedro catë zuga'a Jesús. Iurë Jesús guná lu Pedro, guni'i më:

—Lé'ël lëll Simón, shini Jonás; perë ne' guërulël Cefas, (lë ni runë cuntienë guë'ë).

Guna'bë Jesús Felipe con Natanael

⁴³ Stubi dzë Jesús guc shtú'ui' tsáhi' regiuni shtë Galilea. Gunáhi' lu Felipe nu guni'i më lu Felipe:

—Gude'e naldë na.

⁴⁴ Felipe na më guë'dchi Betsaida catë na ladzë Andrés nu Pedro. ⁴⁵ Iurní guatili Felipe lë'ë Natanael; répi':

—Guná na'a lu tubi nguii naná bëquë'ë Moisés shcuéndi' la'ni ra librë

shtë lëy, nu ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios bëquë'ë rai' di'dzë narni'i shcuëndi'. Nâhi' Jesús, shini José. Guë'dchi Jesús na Nazaret.

⁴⁶ Repi Natanael:

—¿Ni mudë guëru'u tubi cusë za'quë guë'dchi Nazaret?

Felipe bëquebi:

—Gude'e guënal.

⁴⁷ Guabi'guë Natanael lu Jesús. Iurë lë'ë Jesús guná lu Natanael, guní'i:

—Ndë'ë lë'ë tubi nguiu israelitë verdadërë. Ni tubi bishi adë nídi'i la'ni ldú'i'.

⁴⁸ Iurní guna'bë di'dzë Natanael:

—¿Llallë nanël chu nahia?

Guni'i Jesús:

—Na gunahia lul antsë iurë lë'ë Felipe be'dë guëna'bë lë'ël, iurë lë'ël zugá'al guëa' hiaguë bëlda'u.

⁴⁹ Natanael guni'i:

—Mësë, lë'ël nal shini Dios. Lë'ël nal Rëy shtë naciuni Israel.

⁵⁰ Jesús guni'i lu Natanael:

—¿Gu rialdí ldú'ul purquë na gunia'a lul, gunahia lul guëa' hiaguë bëlda'u? Delantë guënarú'ul más cusë ru'bë quë ndë'ë.

⁵¹ Nu guni'i Jesús:

—Guldía rnía'a lul, lë'ël guënal lla'lë lu gube'e. Ra ianglë shtë Dios tsepi rai' nu guëdchini rai' guëca, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

Tubi sa'a guë'dchi Caná

2 Dzë tsunë despuësë de ni, gu' tubi sa'a guë'dchi Caná nanaquë regiuni shtë Galilea. Lë'ë shni'a Jesús nanúhi' nga'li. ² Nu Jesús con ra shini gusë'dë më gua rai' purquë bë'në ra mënë invitar lë'ë rai' lu sa'a ³ perë gubidchi vini. Iurní lë'ë shni'a Jesús guní'i' lu më:

—Nídi'i vini. Hia gubidchin.

⁴ Perë Jesús repi:

—Nanë, ¿pëzielú cagní'il lua zni'? Gá'adi'i guëga'a tiempë parë gac bë'a mieti chu nahia.

⁵ Iurní shni'a më guni'i lu narëta', ra naquëhunë sirvë:

—Gulë bë'në grëtë' lo quë naná guëni'bë'ai' lë'ë të.

⁶ Zuga'a shu'pë guë'ë nariú nisë, cadë tubi guë'ë ni riú gadchi u shunë rëë' nisë. Na rahin parë më israelitë; rie'ti guia'a rall según custumbërë religiusë shtë rall.

⁷ Jesús guni'i lu ra naquëhunë sirvë:

—Gulë bëtsadzë guëzá guë'ë rë' nisë.

Iurní guadzëhin guë'ë ni nisë; ⁸ Jesús guni'i:

—Iurne' gulë cu du'pin nu guanuhin lu nguzanë shtë sa'a.

Zni bë'në rai'. ⁹ Lë'ë nguzanë shtë laní bë'në prëbë nisë naná bëac vini perë adë rdë'ëdi'ill cuendë ca nezë bërú'uhin. (Sulë ra naquëhunë sirvë, rac bë'a rall de quë nisë bëac vini). Iurní lë'ë nguzanë shtë sa'a guná'bëll lë'ë lliguë. ¹⁰ Guní'ill:

—Grë lugar primërë rdë'ë mënë vini za'quë gu ra mënë. Hia despuësë iurë cantidá bi' rall, rdë'ë mënë vini corrientë gu mieti, perë lë'ël bë'nëdi'il zni. Hashtë iurne' bënë'el vini za'quë.

¹¹ Ndë'ë bë'në Jesús Caná shtë Galilea. Ndë guc primërë milagrë nabëlua'a Jesús lu ra mënë. Bëlua'a më pudërë nanapë më. Ra shini gusë'dë më gualdi ldu'u rai' bëshe'ldë Dios lë'ë më.

¹² Despuësë de ni, gua më guë'dchi Capernaum con shni'a më nu con shini gusë'dë më. Ndë guquërelde rai' du'pë tiempë.

Gua më iádu'u ru'bë

(Mt. 21.12-13;

Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ Hia mërë guëdchini laní Pascu shtë ra më israelitë, Jesús gua ciudá Jerusalén. ¹⁴ Guaté më iádu'u ru'bë. Guná më ra naquëgtuu' ngunë. Guná më ra naquëgtuu' lli'li nu palumë. Nu nga'li

zúbëga'a mënë lu mellë catë rhili rall dumí. ¹⁵Bëntsa'u më tubi chicuti con du lasë. Iurní bësëllu'në më grëtë' ra mënë la'ni iádu'u con ra lli'li nu con ra ngunë. Bërë'shë më mellë. Bërë'tsë dumí shtë ra narchili dumí. ¹⁶Repi më lu ra nartuu' palumë:

—Gulë cu grë cusë ndë'ë. Adë rúnëdi'i tē lidchi Shtada tubi llguëa'.

¹⁷Iurní lë'ë ra shini gusë'dë më bëagná ldu'u rai' ziquë naescritë: “Nalë rzebi ldu'a'a por lidchi Dios; gaquin limpi”.

¹⁸Iurní lë'ë ra më israelitë guna'bë di'dzë:

—¿Pë milagrë guëluá'al lu na'a ziquë tubi sēni de quë nápël derechë quëhúnël ra cusë rë'?

¹⁹Jesús bëquebi:

—Gulë bëzalú iádu'u rë'; dzë tsunë guëldishtëahin stubi nacubi.

²⁰Iurní guni'i ra mënë:

—Cuarenta y seis izë guzú gua'a iádu'u rë'. ¿Ni mudë lét'ël guëdishtëlin tsúnësë dzë?

²¹Perë lë'ë iádu'u, el quë naquëgni'i Jesús, na cuerpë shtënë më. ²²Hia despuësë guashtë më ladi ra tēgulë, bëagná ldu'u ra shini gusë'dë më lo quë naguni'i më, nu gualdí ldu'u rai' shti'dzë më, nu gualdí ldu'u rai' ra Sagradas Escrituras.

Nané më lo quë naná la'ni ldu'u mieti

²³Iurë lë'ë Jesús nanú Jerusalén, gu' laní Pascu. Cantidá mënë gualdí ldu'u rall lë'ë më iurë guná rall milagrë nabë'në më. ²⁴Perë Jesús adë rúnëdi'i confiar lë'ë ra mënë purquë rac bë'a më ldu'u ra grëtë' rall. ²⁵Adë rquí'nidi'i më chu guëni'i lu më shcuendë ra mënë. Mizmë lë'ë më rac bë'a më lla na la'ni ldu'u mieti.

Jesús nu Nicodemo

3 Gu' tubi nguü nabëruélé Nicodemo. Nall miembrë shtë partidë religiuse fariseo nu nall tubi nguü namás lasac

ladi ra më israelitë. ²Nicodemo guagná lë'ë Jesús gue'lë nu guní'ill:

—Mësë. Rdë'ë na'a cuendë de quë Dios bëshe'ldë lét'ël parë ze'dë guëluá'al, purquë ni tubi adë chu gáquëdi'i guëlu-a'a pudërë nu milagrë cumë ziquë rúnël, sulë si talë Dios quëbezënúhi' lét'ël.

³Iurní guni'i Jesús lu Nicodemo:

—Guldía rnia'a lul, el quë nagalë nacúbidi'i stubi, gáquëdi'i tsutëll catë rribë'a Dios.

⁴Bëquebi Nicodemo:

—Perë no es posiblë tubi nguü hia gu'shë, guëabrí gálëll stubi. ¿Ni mudë guëabrí guëu'll la'ni shní'all stubi parë galë stubi nacubi?

⁵Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a lul, el quë nagálëdi'i con nisë nu con Espíritu Santo, adë tsutëdi'ill catë rribë'a Dios. ⁶Grëtë' naná gulë ziquë ra cualquier mënë, mënë na ni, perë el quë naralë con Espíritu Santo, espíritu na ni. ⁷Adë rdzëguë'di'i ldu'ul lo quë nagunia'a lul, grëtë' napë quë guësa'në guëdchini vidë cubi la'ni ldu'u rall por pudërë shtë Dios. ⁸Lë'ë mbë rru'u nezë catë rac shtu'u mbë, nu rínil ruidë narunë mbë perë adë rdë'ëdi'il cuendë ca nezë ze'dë mbë nu ca nezë zia'a mbë. Zni na grëtë' nanapë vidë cubi por pudërë shtë Espíritu Santo.

⁹Iurní Nicodemo bëabrí guna'bë di'dzë:

—¿Perë llallë gac ndë'ë?

¹⁰Jesús guni'i lull:

—Lét'ël nal tubi mësë ladi ra më israelitë nu adë guënédi'il ndë'ë. ¹¹Guldía rnia'a lul, lë'ë na'a rac bë'a na'a lo quë naruadi'dzë na'a nu lo quë narlua'a na'a; nu na na'a testigu de lo quë guná na'a, perë lë'ë tē adë rialdídi'i ldu'u tē lo quë narni'i na'a. ¹²Gunia'a lu tē cusë narac lu guë'dchiliu perë adë gualdídi'i ldu'u tē. ¿Lla tsasé tē cusë shtë gube'e narni-a'a lu tē?

¹³ 'Ni tubi chu be'pi gube'e, sulë el quë nabëdchini de gube'e. Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu; lidcha na gube'e. ¹⁴ Ziquë Moisés bëldísi' serpiëntë lu shlatë, zni zac con na, nguii nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu; guna sufrir galguti; ¹⁵ parë grë natsaldí ldu'i na, adë tsagnítidi'i rall sino napë rall vidë sin fin.

Rac shtu'u Dios grë mënë

¹⁶ 'Dios nalé rac shtú'ui' ra mënë narë-ta' lu gué'dchiliu; bëshe'ldë më tubsë shini më parë grëtë' narialdí ldu'i lë'ë shini më, adë tsagnítidi'i rall sino napë rall vidë nadë rialúdi'i. ¹⁷ Dios adë bëshë'ldëdi'i shíni' lu gué'dchiliu parë gunë shíni' condenar ra mënë sino parë gúni' salvar ra mënë.

¹⁸ 'El quë narialdí ldu'i shini Dios, nádi'i condenárëll, perë el quë adë nédi'i tsaldí ldu'u, hia nacondenárëll purquë nédi'ill tsaldí ldú'ull tubsë shini Dios. ¹⁹ Ra nanédi'i tsaldí ldu'i shti'dza, nacondenárëll purquë iurë lë'ë llni bidë lu gué'dchiliu, más bëquitë ldu'u mënë nacahi quë llni. Adë rac shtú'udi'i rall llni. ¿Pëzielú? purquë runë rall cusë mal. ²⁰ Grëtë' lo quë narunë mal, rna zá'quëdi'i rall lu llni nu adë riabí'guëdi'i rall lu llni purquë lë'ë llni rlua'a ra cusë mal lo quë naquëhunë rall; ²¹ perë grë lo quë narquitë ldu'u verdá, riabí'guëll lu llni tã parë guená mënë de quë grë lo quë naquëhúnëll, ze'dë de Dios.

Lë'ë amigu shtë lliguë

²² Despuësë de ndë'ë, Jesús gua con ra shini gusë'dë më hashtë regiuni Judea. Gulezënú më lë'ë rai' dupë'në, nu bëchu'bë nisë rai' mënë. ²³ Nu zac bëchu'bë nisë Juan Bautista lugar nabërulë Enón guëlladchi Salim purquë nga'li rëta' zili nisë. Bidë ra mënë lu Juan, chubë nisë rall. ²⁴ Zndë'ë guzac antsë bëtia'a ra mënë Juan lachigui'bë.

²⁵ Iurní bëldá shini gusë'dë Juan, gudildi di'dzë rai' con tubi israelitë nabë'në cumprir custumbrë. Guzublú rall chupë di'dzë subrë shcuendë lla gunë rall parë gac limpi rall lu Dios. ²⁶ Iurní guaguëchi mënë lu Juan:

—Mësë, guná; el quë naguzunú lë'ël stubi ladë guë'gu Jordán, el quë bé'nël testificar napë quë guëdchíni', quëgchu'bë nísi'. Grëtë' mënë zianaldë rall lë'i'.

²⁷ Iurní guni'i Juan:

—Ni tubi adë chu nápëdi'i pudërë si talë adë bëdë'di'i Dios pudërë. ²⁸ Mizmë lë'ë tã na tã testigu, guni-a'a lu tã de quë na nádia'a Cristo sino quë bëshe'ldë më na antsë guëdchíni'. ²⁹ Ziquë tubi nabëtsë'a, rquitë ldú'ull purquë nápëll tsë'lëll, perë zac amigu shtë lliguë, quëquë diáguëll nu rquitë ldú'ull quëbezënull lliguë. Rínill lo quë naruadi'dzë lliguë. Zni iurne' nalé rquitë ldua'a. ³⁰ Napë quë gáqui' más më ru'bë, perë na napë quë gaca ziquë nalasáquëdi'i.

El quë naze'dë de gube'e

³¹ 'El quë naze'dë de gube'e, ni naná rnibë'a más quë grë nguii. El quë naná mënë, no más nall më shtë gué'dchiliu nu ruadi'dzëll cusë shtë gué'dchiliu; perë el quë naze'dë de gube'e, ni ruadi'dzi' cusë shtë gube'e. Nápi' grë pudërë. ³² Lë'ë më quëhunë testificar lo quë nanguná më nu lo quë nabini më, perë ni tubi adë chu rialdídi'i ldu'i lo quë narni'i më. ³³ Perë el quë nagualdí ldu'u shti'dzë më de verdá, quëhúnëll ziquë el quë narquë sëgi lu guichi; rquëbill Dios na verdá. ³⁴ El quë nabëshe'ldë Dios, ni ruadi'dzëll shti'dzë Dios purquë Dios rdë'ë Espíritu Santo sin medidë parë nguii ni tã cuezënhí' lë'ë nguii ni. ³⁵ Dios Padre rac shtu'u shíni' nu bëdë'ë më pudërë parë guënihé'ai' grëtë' cusë. ³⁶ El quë narialdí ldu'u shini Dios, ni napë vidë

sin fin, perë el quë nanëdi'i tsaldí ldu'i shini Dios, gápëdi'ill vidë sin fin sino quë rëa'në cashtigu shtë Dios guéquëll.

**Biadi'dzënú Jesús tubi
na'a shtë Samaria**

4 Ra fariseo bini rall de quë napë Jesús más zihani shmëni' nu más zihani mënë naquëchu'bë nísí' quë Juan Bautista. ²Lédëdi'i Jesús bëchu'bë nisë ra mënë sino shini gusë'dë më bëchu'bë nisë rai' ra mënë. ³Iurë lë'ë Jesús guc bë'a naguni'i ra fariseo, bëru'u më de Judea parë bëabrí më Galilea.

⁴Napë quë tädë më Samaria parë guëdchini më Galilea. ⁵Bëdchini më guë'dchi Sicar nanaquë regiuni Samaria. Sicar na rua' guiu'u lachi nabëdë'ë Jacob ziquë herenci parë shíni', José. ⁶Nga'li zúbëga'a guërzú nabërulë Guërzú shtë Jacob. Lë'ë Jesús ze'dë bëdzágui'. Guzúbi' guëlladchi rua' guërzú; hia ziága'a ru ngubidzë. ⁷⁻⁸Ra shini gusë'dë më zia'a rai' parë guë'dchi. Ziasi'i rai' naguëda'u. Mizmë iurní bëdchini tubi na'a shtë Samaria rua' guërzú parë guëgúhi' nisë. Jesús guni'i lu na'a rë':

—Denú du'pë nisë gua'.

⁹Iurní lë'ë na'a shtë Samaria bëquebi: —¿Pëzielú rná'bël nisë lua, nu më israelitë nal?

(Adë rni'i lu sá'di'i më israelitë lu ra më shtë Samaria.)

¹⁰Iurní guni'i Jesús:

—Si talë niac bé'al lo quë narne'e Dios ndigá, si talë niac bé'al chúlleti'i ndë'ë, el quë narna'bë nisë lul, naná'bël nisë lúhi' nu lé'i' guënë'ei' nisë narne'e vidë sin fin.

¹¹Lë'ë na'a guni'i:

—Dadë, nápëdi'il pë guëgul nisë la'ni guërzú. Más de ni guetë na guërzú. ¿Cáti'i nápël nisë narne'e vidë? ¹²Shtadë guë'lú hia'a Jacob bësëa'në guërzú rë' catë bíhi' nisë, lé'i' nu bi'i' ra shíni' nu

con ra ma shtë'në rai'. ¿Ni mudë más më ru'bë nal quë lë'ë Jacob?

¹³Bëquebi Jesús:

—Grëtë' el quë nagú nisë rë', guëabrí guëbidchi, ¹⁴perë el quë nagú nisë naná guëdë'a, jamás adë guëabrídi'i guëbídchill, purquë nisë naná guëdë'a rcasë la'ni ldu'ull cumë ziquë nisë shtë zini parë guëdë'ëin vidë sin fin.

¹⁵Iurní lë'ë na'a guni'i:

—Dadë, denú nisë ni tã parë adë guëbídchidia'a jamás nu gueldë cádia'a nisë ndë'ë.

¹⁶Repi Jesús:

—Guagna'bë tsé'lël nu bëabrí ndë'ë.

¹⁷Lë'ë na'a guni'i:

—Nápëdia'a tse'la.

Jesús guni'i iurní:

—Nápël rsunë, guní'il verdá: “Nápëdia'a tse'la”, ¹⁸purquë ga'i nguiu guc rai' tsé'lël nu el quë nanápël iurnë', lédëdi'i tsé'lël. Verdá guní'il.

¹⁹Iurë bini na'a lo quë naguni'i më, guní'ill:

—Dadë, llua'ahia nal tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios. ²⁰Shtadë guë'lú na'a, mënë Samaria, bë'në rai' adorar Dios lu dani rë', perë lë'ë tã më israelitë rni'i tã Jerusalén na lugar catë runë tucarë gunë mieti adorar Dios.

²¹Jesús guni'i:

—Nanë, tsaldí ldu'ul shti'dza; guëdchini iurë de quë lë'ë tã gunë tã adorar Dios Padre sin adë rquí'nidi'i guidë tã lu dani rë' u tsa tã Jerusalén. ²²Lë'ë tã mënë Samaria, adë guënëdi'i tã lo quë narunë tã adorar perë lë'ë na'a, sí, nanë na'a lo quë nardë'në na'a adorar purquë el quë nagunë salvar ra mënë, na më israelitë. ²³Perë guëdchini iurë nu mizmë iurnë', lë'ë ra mënë naná runë adorar Dios de verdá, napë quë gunë rall adorar lë'ë më con ldu'u rall nu de acuerdë con enseñansë shtëna. Pues Dios Padre rac shtú'ui' gunë mënë adorar lé'i' manërë ni. ²⁴Dios na espíritu; ra narunë adorar

lë'ë më, napë quë gunë rall adorar lë'ë më con espíritu nu de acuerdë con ra en-señansë shtëna.

²⁵ Lë'ë na'a guni'i:

—Naná de quë guëdchini Mesías narni'i ra mënë, Cristo, el quë nagudili Dios parë gunibé'ai'. Iurë lë'ë më guidë, guëluá'ai' parë gac bè'a na'a shti'dzë Dios.

²⁶ Repi Jesús:

—Nípa'ala, nahia mizmë naquëadi'dzënul.

²⁷ Iurní bédchini ra shini gusë'dë më; bédzëguë' ldu'u rai' de quë quëadi'dzënú Jesús tubi na'a, perë ni tubi de lë'ë rai' guni'i lu Jesús: “¿Pëzielú quëadi'dzënul lë'ëll?” u “¿Pë quëgna'bë dí'dzël lu na'a?”

²⁸ Iurní lë'ë na'a bësëa'nëgá rëë'; bëabrill parë guë'dchi catë guagni'ill lu ra nguui:

²⁹ —Gulë cha të guená të tubi nguui naguni'i grë lo quë nabëna. ¿Adë lë'ë narni'i ra mënë Cristo ndë'ë?

³⁰ Iurní bëru'u ra mënë guë'dchi. Béd-chini rall lu Jesús. ³¹ Mientras lë'ë shini gusë'dë më bë'në rai' ruëguë lu më; repi rai':

—Mësë, gudáu.

³² Perë Jesús guni'i:

—Na napa tubi dau naná guënëdi'i të.

³³ Ra shini gusë'dë më guzublú rai' gu-na'bë di'dzë lu sa' rai':

—Aquë, ¿nu chu be'dënú nagudáuhi'?

³⁴ Perë Jesús bëquebi:

—Dau shtëna na guna cumplir vol-untá shtë më el quë nabëshe'ldë na. ³⁵ Adë guni'idi'i të: “Runë faltë stapë mbehu parë guëru'u cusechë”. Rnia'a lu të, gulë guná, hia bëquichi bëcuelë shtë guezë; bëga'a iurë shtë cusechë. ³⁶ El quë narunë dchi'ni, runë tucarë tsu pagu shtëll. Grëtë' lo quë narcabní, guécá'all cusechë; nápëll premi lu gube'e. El quë narcabní nu el quë narldé guëni'a, rquitë ldu'u rall juntë. ³⁷ Verdá na lo quë

narni'i dichë: “El quë narcabní, ni na tubi; el quë narldé guëni'a, ni na stubi”. ³⁸ Na bëshe'lda lë'ë të parë tsagni'i të lu mënë perë stubi el quë nague'dënú mënë lua. Zni stubi mënë bë'në dchi'ni perë lë'ë të quëhunë të provëchë grëtë' dchi'ni shtë rall.

³⁹ Cantidá mënë shtë guë'dchi Samaria, gualdí ldu'u rall Jesús por lo quë naguni'i na'a iurë lë'ë na'a guni'i: “Guni'i më grë lo quë nabëna”. ⁴⁰ Iurní bédchini ra mënë shtë Samaria lu më; bë'në rall ruëguë lu më të parë guëa'në më con lë'ë rall. Bëa'nënú më lë'ë rall chupë dzë. ⁴¹ Nu másru'u zihani mënë gualdí ldu'u rall iurë bini rall lo quë naguni'i Jesús. ⁴² Iurní guni'i rall lu na'a:

—Iurne' rialdí ldu'u na'a, lëdë niá'asëdi'i por lo quë naguni'il lu na'a, sino quë mizmë lë'ë na'a bini na'a shti'dzi', nu rac bë'a na'a de quë verdá më rë' na el quë nagunë salvar mënë shtë guë'dchiliu.

Jesús bënëac tubi llguë'në naquërelde zitu parë lë'ë më

⁴³ Despuësë de guërupë dzë, Jesús bëru'u Samaria. Ziaglá'gui' nezë shtëhi' parë regiuni shtë Galilea. ⁴⁴ Mizmë Jesús bë'në testificar de quë grëtë' ra muzë shtë Dios, adë rúnëdi'i mënë rëspëti lë'ë rai'. Sulë stubi lugar runë mënë rëspëti muzë shtë Dios. ⁴⁵ Iurë bédchini Jesús Galilea, ra mënë ni bë'në rall recibir lë'ë më con bien purquë gua rall laní Pascu ciudá Jerusalén; guná rall lo quë nabë'në më, ra milagrë nabé'ni'.

⁴⁶ Iurní Jesús bëabrí Caná shtë Galilea catë bé'ni' cambi nisë vini. Bini tubi më ru'bë shtë gobiernë de quë bédchini Jesús ndë. Nguui ni nápëll tubi shínill narac ll'u guë'dchi Capernaum. ⁴⁷ Iurë lë'ë nguui ni bini de quë Jesús bédchini Galilea, guagnall nu bë'nëll ruëguë lu më parë tsa më lídchill të parë gunëac

më shínil purquë hia casi rllullë lliguë'në.

⁴⁸Iurní Jesús guni'i:

—L'ë'të të adë rialdídi'i ldu'u të si talë rnádi'i të milagrë.

⁴⁹Perë l'ë'të narunë shchi'ni gubernë guni'i:

—Dadë, nasesë, cha lidcha purquë aqë zati shinia.

⁵⁰Iurní Jesús guni'i:

—Bëabrí lídchil; l'ë'të shínil nabani.

Nguiu ni gualdí ldu'ull shti'dzë Jesús. Lueguë zëagzëll lídchill. ⁵¹Iurë l'ë'të nguiu be'dë guëzé lídchill, l'ë'të ra muzë naquërelde hiu'u, guagtsa'guë'lú rall l'ë'të nguiu; repi rall lúhi':

—L'ë'të shínil bëac.

⁵²Iurní guna'bë dí'dzëll:

—¿Ca iurë bëac lliguë'në? ¿Ca iurë guzublú nahue'i?

Rapi rall:

—Na'guë ziquë rquë tubi guadze' bëru'u shldi.

⁵³L'ë'të shtadë lliguë'në bédé'ëll cuendë de quë mizme iurë ni guni'i Jesús: “Shínil nabani”. L'ë'të nguiu ni con grë shfamíll gualdí ldu'u rall Jesús.

⁵⁴Ni na segundë milagrë nabë'në Jesús despuësë bëru'u më Judea parë guziá'ai' Galilea.

Tubi narac galguidzë llunguë

5 Despuësë gudëdë ra dzë, bë'në tu-carë tubi laní shtë më israelitë, nu Jesús gua parë Jerusalén. ²Mizme ciudá ni cerquë rua' puertë nalë Puertë shtë Lli'li, nanú tubi tanquë ru'bë shtë nisë. Lugar ni lëhin Betesda con dizë hebreo. Napin ga'i portali alreduerë shtë tanquë. ³Nga'li rëta' zihani narac ll'u; naga'a rai' lu daa'. Nanú ciegu; nanú cujë; nanú narac galguidzë llunguë. Quëbezë rai' parë guëni'bi nisë. ⁴Rni'i rai' ridë tubi ianglë la'ni tanquë parë rni'bi' nisë. Primërë nariutë la'ni nisë despuësë l'ë'të ianglë bëni'bi nisë, guëáquëll de cualquier galguidzë. ⁵Ndë

nanú tubi nguiu; hia guc treinta y ocho izë rac llú'ull. ⁶Iurë l'ë'të Jesús guná lu nguiu naga'a, bédé'ë më cuendë de quë hia zihani izë nagá'all lu galguidzë. Repi Jesús:

—¿Gu rac shtú'ul guëáquëll?

⁷L'ë'të më narac ll'u'u bëquebi:

—Dadë, rac shtua'a parë chu nádí'i guëtia'a na la'ni nisë iurë l'ë'të nisë rni'bi. Cadë vësë narac shtua'a tsahia la'ni nisë, l'ë'të stubi rlaguë la'ni nisë primërë.

⁸Jesús guni'i:

—Guashtë nga'li. Bëtëá shtaa'l nu bëagzë.

⁹Mizme iurní l'ë'të nguiu bëac. Bëtëall shtaa'll nu guzublú rzëll. Perë dzë ni na dzë narzi'i ldu'u ra mënë. ¹⁰Iurní ra më israelitë naquëhunë cumplir custumbrë, guni'i rall lu el quë nabëac:

—Nápëdi'il permisi parë guá'al shtaa'l purquë nedzë rzi'i ldu'u ra mënë.

¹¹L'ë'të nguiu bëquebi:

—El quë nabënëac na guni'i lua: “Bëtëá shtaa'l nu bëagzë”.

¹²Iurní guna'bë dí'dzë rall:

—¿Chull guni'i lul? “Bëtëá shtaa'l nu bëagzë”.

¹³Perë l'ë'të nguiu adë guënëdi'ill chu bënëac l'ë'tëll purquë Jesús gunitilú më ladi ra mënë zihani narëta' lugar ni. ¹⁴Despuësë l'ë'të Jesús bëdia'guë'lú nguiu ni la'ni iádu'u; iurní guni'i më:

—Guná, hia l'ë'tëll bëáquëll; adë rúnëdi'il duldë të adë guídëdi'i galguidzë más peor guëquëll.

¹⁵L'ë'të nguiu zëagzëll iurní. Guagd'é'll partë lu ra më israelitë de quë Jesús bënëac l'ë'tëll. ¹⁶Por ni l'ë'të rall guzunaldë rall l'ë'të Jesús parë quini rall l'ë'të më purquë bë'në më milagrë r'ë dzë narzi'i ldu'u mënë. ¹⁷Perë Jesús guni'i lu rall:

—Shtada todavía canihúni' dchi'ni; adë rbézëdi'i rúni' dchi'ni; nu zac quëhuna dchi'ni.

¹⁸Por ni ra contrari shtë më, másru'u rac shtu'u rall quini rall l'ë'të më purquë

lëdë niá'asëdi'i rúnëdi'i Jesús cuendë ra custumbrë shtë dzë narzi'i ldu'u mënë, sino quë quëhúni' lë'i' ziquë Dios; guni'i më Dios na Shtádi'.

Pudërë nanapë shini Dios

¹⁹ Iurní Jesús guni'i:

—Guldía rnia'a de quë nahia shini Dios; adë gáquëdi'i guna según voluntá shtëna; sulamëntë runa lo quë narunë Shtada. Grétë' lo quë narunë Shtada, mizmë manërë runa ²⁰ purquë Shtada rac shtú'ui' na. Quëglua'a më na grë lo quë narunë më. Todavía runë faltë cusë ru'bë naguëlua'a më na, cusë nart-sëguëë' ldu'u të. ²¹ Ziquë Shtada rcua'ni ra tégulë parë guëbani rai', igual guëne-hia vidë parë ra narac shtua'a guëbani rai'. ²² Cumë ziquë Dadë adë rúnëdi'i' juzguë ni tubi chúdi'i, sino bënë'e më pudërë guahia parë guna juzguë lë'ë ra mënë të parë gunë mënë rëspëti na igual ziquë runë rall rëspëti Shtada. ²³ El quë nadë rúnëdi'i' rëspëti na, adë rúnëdi'ill rëspëti Dadë Dios, el quë nabëshe'ldë na lu guéd'chiliu.

²⁴ Guldía rnia'a, el quë narqué di-aguë shti'dza lo quë narnia'a nu tsaldí ldú'ull el quë nabëshe'ldë na, nápëll vidë sin fin. Adë gáquëdi'i' condenarëll; gudédëll lu galguti. Iurne' nápëll vidë nanadë rialúdi'i. ²⁵ Verdá rnia'a, hia bë-ga'a iurë lë'ë ra tégulë guini rai' voz shtë shini Dios. Grétë' naguëzu'bë di-aguë voz shtë më, guëbani rall parë siempër ²⁶ purquë ziquë grë mieti nabani rall por pudërë shtë Dadë Dios, también bédë'ë më derechë lu shini më parë gápi' mizmë pudërë. Rac guëdë'a vidë parë ra mënë. ²⁷ Nu bédë'ë më derechë lu shini më parë gúni' juzguë ra mënë purquë náhi' nguui nabëshe'ldë Dios lu guéd'chiliu. ²⁸ Adë rdzëguë'di'i' ldu'u të ndë'ë purquë guëdchini iurë grë ra tégulë guini rai' chahia, nu guëru'u rai' la'ni ba'a. ²⁹ Grétë' el quë nabë'në bien, guëbani

rall; gac resucitar rall parë vidë sin fin perë grétë' ra nabë'në mal, guëbani rall; gac resucitar rall parë gac condenar rall.

Napë më pudërë

³⁰ 'Na adë gáquëdi'i' guna shcuendë iu-bia; quëhuna juzguë según di'dzë narni'i Shtada lua. Tubldí quëhuna juzguë; adë rúnëdia'a según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtë el quë nabëshe'ldë na. ³¹ Si talë rnia'a favurë de na, lo quë narnia'a nádi'in ziquë tubi nanasac ³² perë nanú stubi testigu narni'i favurë de na. Nu rac bé'ahia de quë grë el quë narni'i më ni de na, lasaquin; verdá nahin. ³³ Lë'ë të bëshe'ldë të el quë naguagna'bë di'dzë lu Juan Bautista, perë lo quë nabëquebi Juan de na, verdá nahin. ³⁴ Perë na adë rquí'nidi-a'a guëni'i mënë favurë de na. Rni-a'a lu të di'dzë rë' parë gac salvar të. ³⁵ Juan nadë más náhi' ziquë tubi lintërnë, ziquë narzianí parë ra mënë, nu lë'ë të guagnaldë të tēchi Juan por du'pë tiempë. Bëquitë ldu'u të shtí'dzi'. ³⁶ Perë na napa testimonio más lasac lo quë nagoni'i Juan. Grétë' cusë el quë naruna, bënë'e Shtada parë guna cumplirin. Milagrë naquëhuna, rne'e prëbë de quë verdá bëshe'ldë Dios na. ³⁷ Lë'ë Dadë nabëshe'ldë na, bé'ni' testificar de na, perë lë'ë të nunquë adë bínidi'i të cha' më, nu nunquë adë gunádi'i të lu më. ³⁸ Grétë' diza'quë shtëni', adë gutédi'in la'ni ldu'u të purquë nédi'i të tsaldí ldu'u të shti'dzë el quë nabëshe'ldë më. ³⁹ Lë'ë të bësë'dë të la'ni ra Sagradas Escrituras con llëru'bë cuidá parë guëdzelë të la'ni librë ni nezë parë gapë të vidë sin fin, perë rnia'a lu të, ra Sagradas Escrituras rne'e testimonio chu nahia ⁴⁰ perë adë nédi'i të guidë të lua parë gapë të vidë sin fin.

⁴¹ 'Na adë rcádia'a hunurë shtë mënë.

⁴² Más de ni nanéa lë'ë të adë rac shtú'udi'i të Dios. ⁴³ Na zelda por lë

Shtada, perë adë bé'nëdi'i të recibir na. Perë si talë guédchini stubi më por mizmë lëll, ni sí, gunë të recibir lé'ëll.
⁴⁴ ¿Lallë tsaldí ldu'u të na purquë rguili të guëni'i mënë bien de lë'ë të? Adë rguí-lidi'i të lë'ë hunurë naze'dë de Dios ver-dadërë. ⁴⁵ Gulë tsasë de quë na adë guéd-chi'ba galquiá guéc të delantë de Shtada. El quë naguédchi'bë galquiá guéc të, na el quë nabëquë'ë Moisés, mizmë lé'i' el quë más rianaldë të téchi'. ⁴⁶ Si talë lë'ë të nialdí ldu'u të lo quë nabëquë'ë Moisés, nu zac shti'dza nialdí ldu'u të purquë Moisés bëquë'ë shcuenda. ⁴⁷ Perë si talë adë rialdídi'i ldu'u të lo quë nabëquë'ë Moisés ¿lla tsaldí ldu'u të lo quë narnia'a lu të?

Jesús bédë'ë nagudáu ga'i mili nguui
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

6 Despuësë de ndë'ë, Jesús gua stubi ladë rua' nisë ru'bë shtë Galilea; mizmë nisë ni lëhin Tiberias. ² Zihani mënë guanaldë lë'ë më purquë guná rall ra cusë ru'bë nu milagrë lo quë nabë'në më. Bënëac më ra narac ll'u'u. ³ Iurní lë'ë Jesús be'pi guéc tubi lumë. Guzubë më nga'li con ra shini gusë'dë më. ⁴ Guël-ladchi ze'dë guédchini laní Pascu, laní shtë ra israelitë. ⁵ Iurë Jesús guná cantidá mënë zianaldë lë'ë më, guni'i më lu Felipe:

—¿Ca guiasí'i hia'a nagáu mënë zihani rë'?

⁶ Guni'i më të nia'a pë guëni'i Felipe purquë Jesús hia rac bé'ai' guadë el quë nagunë më. ⁷ Iurní Felipe bëquebi:

—Chupë gahiu'a bëllë bédchichi guetështildi, adë gáldëdi'i parë ni siquierë tubi pedasë gau cadë tubi de lë'ë rall.

⁸ Andrés, tubi shini gusë'dë më, nu náhi' bëchi Pedro; guni'i:

⁹—Ndë zuga'a tubi liguë'në. Nuá'all ga'i guetështildi nu chupë mbeldë, ¿pë gunë ndë'ë parë blac mënë zihani?

¹⁰ Iurní Jesús guni'i:

—Gulë guni'i lu grëtë' mënë të parë subë ra mënë.

Nga'li cantidá ra gui'lli nanú lu guiu'u, subë rall. Iurní guzubë ra mënë ziquë ga'i mili nguui. ¹¹ Jesús guna'zi guetështildi. Bédë'ë më graci lu Dios. Iurní bédë'ë më guetështildi cua'a ra shini gusë'dë më. Hia lë'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi parë grëtë' el quë nazúbëga'a. Zni bë'në më con mbeldë. Grëtë' gudáu tantë lo quë narac shtu'u rall. ¹² Iurë lë'ë rai' gualú gudáu, Jesús guni'i lu ra shini gusë'dë më:

—Gulë bëtëá grë pedasë nabë'në subrë të parë adë shínidi'i ni tubi.

¹³ Bëtëá rai' pedasë nabë'në subrë; tsadzé rai' chi'bë chupë tēpē grë ra pedasë nabë'në subrë de lo ga'i guetështildi. ¹⁴ Iurë guná ra mënë lo quë nabë'në Jesús nu milagrë nabëlua'a më lu rall, guni'i rall:

—Ndë'ë sí, de verdá náhi' el quë naru-adi'dzë shti'dzë Dios, el quë nanapë quë guédchini lu guédchiliu.

¹⁵ Jesús guc bë'a de quë rac shtu'u rall gua'a rall lë'ë më la fuersë parë gac më rëy shtë rall. Iurní biequi më de nga'li. Zia'a më parë tubi dani parë guëquërdë më lé'ësë më.

Jesús rzë lu nisë

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ Iurë lë'ë gue'lë gu', ra shini gusë'dë më bietë rai' rua' nisë. ¹⁷ Guaté rai' la'ni tubi barcu. Iurní guna'zi rai' nezë parë stubi ladë rua' nisë parë guédchini rai' Capernaum, Hia nacahi iurní, nu Jesús la'di guëabridi'i'. ¹⁸ Iurní guzublú tubi mbë dushë. Ra olë shtë nisë ru'bë nalé rzuldí. ¹⁹ Iurë lë'ë rai' ziazú rai' cumë ziquë ga'i u shu'pë kilómetro lu nisë, iurní guná rai' lu Jesús; ziabi'guë më rua' barcu. Rzëhi' lu nisë. Iurní bédzëbë ra nguui nananú la'ni barcu ²⁰ perë Jesús guni'i:

—Na ndë'ë; adë rdzëbëdi'i të.

²¹ Iurní bëquitë ldu'u rai'; rac shtu'u gunë rai' recibir lë'ë më la'ni barcu. Mizmë iurní bëdchini rai' catë zia'a rai'.

Quëguili ra mënë lë'ë Jesús

²² Stubi dzë ra mënë nabëa'në stubi ladë rua' nisë ru'bë, bëdë'ë rall cuendë de quë shini gusë'dë më zia'a rai' la'ni lúniquë barcu naná zuga'a nga'li perë Jesús adë guanáldëdi'i' lë'ë rai'. ²³ Perë mientras bëdchini sëbëldá barcu naze'dë de guë'dchi Tiberias, tubi lugar nanaquë catë gudáu ra mënë guetështildi, catë bëdë'ë Jesús graci lu Dios por guetështildi. ²⁴ Perë iurë guná ra mënë de quë adë nídi'i Jesús, nilë ra shini gusë'dë më nídi'i rai'; iurní guaté rall la'ni ra barcu. Zia'a rall parë Capernaum. Bëdchini rall; caguili rall lë'ë Jesús.

Guetështildi nanabani

²⁵ Iurë bëdia'guë'lú rall Jesús, guna'bë di'dzë rall lu më:

—Mësë, ¿guc bëdchínil ndë'ë?

²⁶ Jesús guni'i:

—Guldía rnia'a, caguili të na, lédëdi'i purquë guná të nu riasë të ra milagrë nabëna, sino caguili të na sulë purquë gudáu të guetështildi hashtë bielë të. ²⁷ Adë rúnëdi'i të dchi'ni por cumidë naná rialú sino quë gulë bënë dchi'ni tubi dau lo quë nunquë adë rialúdi'i nu rne'ëin vidë sin fin. Lë'ë dau ni rne'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, purquë Dios bëne'ëin parë na. Bëlua'a Dios con milagrë nahia el quë narquitë ldú'i'.

²⁸ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Lla guëdë'në na'a cumplir lo quë narac shtu'u Dios?

²⁹ Jesús bëquebi:

—Lo quë narac shtu'u Dios gunë të, tsaldí ldu'u të el quë nabëshe'ldë më lu guë'dchiliu.

³⁰ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Pë milagrë guëluá'al të parë guená na'a nu tsaldí ldu'u na'a shtí'dzël? ¿Pë sëni guéné'el parë lë'ë na'a? ³¹ Ra shtadë guë'lú hia'a gudáu rai' guetështildi maná lu shlatë cumë ziquë rni'i Sagradas Escrituras: “Dios bëdë'ë guetështildi de gube'e; gudáu rai'”.

³² Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a, lëdë Moisés bëdë'ë guetështildi naze'dë de gube'e sino quë Shtada; cagdë'ë më guetështildi verdadërë naná ze'dë de gube'e ³³ purquë guetështildi narne'e Dios, na el quë naze'dë de gube'e. Nu rdë'ëi' vidë sin fin parë ra nguiu.

³⁴ Iurní guni'i rall:

—Dadë, bëne'e guetështildi ni'i grë dzë nu parë siemprë.

³⁵ Jesús guni'i:

—Na nahia guetështildi narne'e vidë sin fin. El quë naguidë lua, nunquë adë guëldiá'nëdi'ill jamás. Nu el quë nat-saldí ldu'i shtí'dza, nunquë adë guëbíd-chidi'ill. ³⁶ Ziquë gunia'a lu të, guná të lua perë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shtí'dza. ³⁷ Grë lo quë narne'e Shtada parë na, ni ze'dë lua, nu el quë naze'dë lua adë guëgúdia'a tëchi fuërë ³⁸ purquë na zéldëdia'a de gube'e parë guna según voluntá shtëna sino parë guna según voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na. ³⁹ Voluntá shtë Shtada, el quë nabëshe'ldë na, es quë ni tubi adë chu guëntídia'a lo quë nabëne'e më sino quë guëcua'nía ra mënë ni lúltimë dzë. ⁴⁰ Voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na, es quë grëtë' el quë naguená lu shini Dios nu tsaldí ldú'ull lë'ë më, gapë rall vidë sin fin. Na guëcua'nía lë'ë rall lúltimë dzë.

⁴¹ Iurní ra më israelitë guzublú guni'i guidzë rall lë'ë Jesús purquë guni'i më: “Na nahia guetështildi naze'dë de gube'e”. ⁴² Iurní guni'i rall:

—Nguiu rë' na shini José. Lë'ë hia'a nané hia'a shtádëll nu shní'all. ¿Pëzielú m'í'll de quë zé'dëll de gube'e?

⁴³ Jesús guni'i iurní:

—¿Pëzielú ruadi'dzë të cuntrë na? ⁴⁴ Ni tubi adë chu guídëdi'i lua lë'ësë, napë quë Shtada, el quë nabëshe'ldë na, guësëdchini më mënë lua, nu na guëcua'n'ia lë'ëll lúltimë dzë. ⁴⁵ Ra librë shtë na nabadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, m'í'i zdë'lë: “Dios guëlua'a grë ra mieta”. Zni grëtë' el quë naguëqué diaguë shti'dzë Shtada nu el quë nabëdë'ë cuendë shti'dzi', ni ridë lua.

⁴⁶ Ni tubi adë chu guná'di' lu Shtada; sulë na gunahia lu më purquë na zelda de Dios. ⁴⁷ Guldía rnia'a, el quë natsaldí ldu'i shti'dza, nápëll vidë sin fin. ⁴⁸ Na nahia guetështildi narne'e vidë eternë. ⁴⁹ Ra shtadë guë'lú hia'a gudáu rai' maná lu shlatë perë guti rai'. ⁵⁰ Lë'ë guetështildi verdadërë ze'dë de gube'e; si talë gudáu tubi nguii guetështildi ni, guëbánil tubi vidë nanadë rialúdi'i; gátidi'ill. ⁵¹ Na nahia guetështildi verdadërë naze'dë de gube'e. Si talë gau nguii guetështildi ni, nápëll vidë sin fin. Lë'ë guetështildi nardë'a na prupi shcuropa. Guëdë'ahin parë gac salvar ra mënë narëta' lu guéd'chiliu.

⁵² Iurní lë'ë ra israelitë guzublú rall quëchupë di'dzë lu sa' rall, mizmë lë'ë rall. Guni'i rall:

—¿Llallë gac guëne'e mënë ni mizmë shcuëri' guëdáuha'a?

⁵³ Jesús guni'i lu rai':

—Guldía rnia'a, si talë lë'ë të gáudi'i të cuerpë shtë nguii nabëshe'ldë Dios lu guéd'chiliu, nu si talë gúdi'i të rënë shtënë më ni, nápëdi'i të vidë sin fin. ⁵⁴ El quë nagáu cuerpë shtëna nu el quë nagú shrëna, nápëll vidë sin fin, nu na guëcua'n'ia lë'ëll lúltimë dzë. ⁵⁵ Cuerpë shtëna na verdadërë cumidë nu rënë shtëna na bebidë verdadërë. ⁵⁶ El quë nagunë recibir na ziquë cumidë verdadërë

nu ziquë bebidë verdadërë, guëbaninull na, nu quëbezë'núa lë'ëll. ⁵⁷ Lë'ë Dadë Dios nanabani, bëshe'ldë më na, nu nabanía por lë'i'. El quë nagunë recibir na, guëbánil por pudërë shtëna. ⁵⁸ Na ruadi'dza shcuendë guetështildi naná ze'dë lu gube'e. Guetështildi rë' nádi'i cumë ziquë maná naná gudáu ra shtadë guë'lú hia'a; aunquë gudáu rai' maná, guti rai'. El quë nagáu guetështildi verdadërë, guëbánil parë siempër.

⁵⁹ Jesús bëlua'a grëtë' ra cusë rë' la'ni iádu'u shtë Capernaum.

Di'dzë nanapë pudërë parë siempër

⁶⁰ Iurní zihani ra narianaldë lë'ë Jesús, iurë bini rall di'dzë rë', guni'i rai':

—Naganë di'dzë rë'. ¿Chu rac tsaldí ldu'u shti'dzë Jesús?

⁶¹ Iurní lë'ë Jesús bédë'lë cuendë de quë ra shini gusë'dë më guni'i rai' mizmë di'dzë; guna'bë di'dzë më lu rai':

—¿Pë gulaguë llanë ldu'u të por shti'dza? ⁶² ¿Pë gunë të si talë guená të lu nguii nabëshe'ldë Dios lu guéd'chiliu, tsépi' catë cabézi' más antsë? ⁶³ Lë'ë Espíritu Santo rne'e vidë sin fin; lë'ë cuerpë shtë nguii adë nápëdi'in pudërë. Ra di'dzë narnia'a lu të, na pudërë shtë Espíritu parë gapë të vidë sin fin. ⁶⁴ Perë todavía nanú sëbëldá de lë'ë të, adë rialdídi'i ldu'u të shti'dza.

Jesús guc bë'a dizdë principi chu el quë narialdídi'i ldu'i nu guc bë'a më chu el quë nagunë intriegu lë'ë më.

⁶⁵ Guni'i më:

—Por ni gunia'a lu të, ni tubi adë chu guidë lua si talë Shtada adë gue'dë'núdi'i më nguii ni lua.

⁶⁶ Dizdë iurní cantidá mënë nazianaldë lë'ë Jesús, bësa'në rall lë'ë më; hiadë rzë'núdi'i rall lë'ë më. ⁶⁷ Iurní lë'ë Jesús guna'bë dí'dzi' lu ra chi'bë chupë shini gusë'dë më:

—¿Pë nu lë'ë të rac shtu'u të guës'a'në të na?

⁶⁸ Perë Simón Pedro bëquebi:

—Dadë, ¿callë guiá na'a? Sulë lé'él ruadí'dzël di'dzë narne'e vidë sin fin. ⁶⁹ Lë'ë na'a gualdí ldu'u na'a de verdá nu rdë'ë na'a cuendë de quë nal Cristo, shini Dios nanabani.

⁷⁰ Jesús bëquebi:

—Gudilia chi'bë chupë të perë tubi de lë'ë të na mëdzabë.

⁷¹ Zni quëgni'i më shcuendë Judas Iscariote, shini Simón purquë Judas bë'në intriegu lë'ë më parë gati më. Bë'në Judas ni aunquë nall tubi de chi'bë chupë shini gusë'dë më.

Ra bëchi Jesús adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më

7 Despuësë de ndë'ë, Jesús zia'a regiuni shtë Galilea. Adë rac shtú'udi'i më niazé më Judea purquë ra contrari shtë më rac shtu'u rall quini rall lë'ë më. ² Perë hia ziadgchini laní narni'i rall Laní shtë Cusechë; na laní parë grë ra mënë israelitë. ³ Ra bëchi Jesús guni'i rall lu më:

—Adë reá'nëdi'ill ndë'ë; guziá'al parë Judea të parë grété' naze'dë naldë lé'él, ra naquërdë ndë, guená rall milagrë narúnël. ⁴ Pues si talë tubi mënë rac shtu'u gac bë'a mënë chu nall, adë rúnëdi'ill milagrë naga'chi. Hia quë lé'él rúnël ra milagrë, bë'në lo mizme delantë lu grë mënë shtë gué'dchiliu.

⁵ Nilë ra bëchi Jesús adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më. ⁶ Iurní guni'i Jesús:

—Runë faltë guëga'a iurë parë guënë mënë chu nahia, perë parë lë'ë të grë iurë na igual. ⁷ Grë ra narialdídi'i ldu'i Dios, adë guëldënúdi'i rall lë'ë të, perë na, sí, rna zá'quëdi'i rall lua purquë na runa grété' lo quë narni'i Dios. Nu clarë rlu-a'a lo quë naquëhunë rall, nádi'in bien sino mal nahin. ⁸ Gulë gua laní. Na adë tsádia'a purquë la'di bëga'a iurë guëlu-a'a pudërë shtëna.

⁹ Despuësë de guni'i më zni, bëa'në më Galilea.

Jesús gua lu laní

¹⁰ Despuësë de gua ra bëchi Jesús laní, nu zac Jesús gua më laní. Lédëdi'i shlatë shlatë gua më sino casi naga'chi gua më.

¹¹ Ra contrari shtë më caguili rall lë'ë më lu laní, nu guni'i rall:

—¿Gua cha'a nguui ni?

¹² Ladi ra mënë zihani quëadi'dzë ra mënë shcuendë më. Ze'dë narni'i: “Tubi nguui za'quë na më rë”. Stubi rall rni'i: “Nádi'i më za'quë sino rgugué mënë ni ra mënë”.

¹³ Perë ni tubi rall adë bërú'udi'i rall favurë de lë'ë më purquë rdzëbë rall ra contrari shtë më.

¹⁴ Hia guërudë laní ziazú; iurní Jesús guaté iádu'u ru'bë. Guzublú quëglua'a më. ¹⁵ Ra mënë israelitë nabini shti'dzë më, nalé rdzëguë' ldu'u rall lo quë narni'i më. Guni'i rall:

—¿Llallë rac nguui rë' lëtrë? ¿Ca guagsé'dëi'?

¹⁶ Jesús bëquebi:

—Enseñansë narluá'ahia, lëdë shténëdia'ain, sino ze'din de lë'ë më nabëshe'ldë na. ¹⁷ Si talë cualquier mënë na dispuestë gúnëll ziquë rac shtu'u Dios, gunguë bé'all ldai' nacagluá'ahia, ze'din de Dios; gac bé'all lédëdi'in por mizme shcuenda. ¹⁸ El quë naruadi'dzë por mizme léhi', rac shtú'ull hunurë shtë ra mënë perë el quë naruadi'dzë parë gúnëll honrar el quë nabëshe'ldë më ni, ni sí, nall verdá. Nídi'i bishi la'ni ldú'ull.

¹⁹ ¿Pëllë adë nádi'i verdá de quë Moisés bëne'e lëy parë lë'ë hia'a? perë sin quë adë guëtédëdi'i, ni tubi de lë'ë të adë nédi'i të guëzu'bë diaguë të lëy ni. ¿Pëzielú rac shtu'u të quini të na?

²⁰ Ra mënë bëquebi:

—Nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul. ¿Chull de lë'ë na'a rac shtu'u quini lé'él?

²¹ Jesús guni'i:

—Por tubi cusë nabëna, grëtë' të rdzëguë' ldu'u të hashtë pë nápëdi'i guëni'i të ²² perë Moisés bëne'e tubi custumbërë religiusë narunë ra mënë con ra ngulë'në. Lédëdi'i guzublú Moisés custumbërë ni sino quë shtadë guëlü hi-a'a más antsë, bëne'e rall custumbërë ni; por ni riuguë du'pë partë delicadë shtë ngulë'në aunquë runë tucarë dzë narzi'i ldu'u mënë. ²³ Pues iurne' parë adë gunë fáltëdi'i lëy nabëquë'ë Moisés, lë'ë të quëhunë të cumplir custumbërë ni aunquë na dzë narzi'i ldu'u mënë. ¿Pëzielú rldënú të na purquë bënëaca tubi nguiiu dzë descansë? ²⁴ Adë rúnëdi'i të juzguë según cusë narná të sino gulë bë'në juzguë tubdí.

Guni'i Jesús zé'di' de Dios

²⁵ Iurní bëldá ra naquërelde Jerusalén, guzublú rall quëgna'bë di'dzë rall:

—¿Pëllë lëdë lë'ëdi'i naquëguili contrari shtënéll parë gáti'? ²⁶ Gulë guná, lë'ëll quëadí'dzëll delantë lu grë mënë nu adë pë rni'i contrari shtëni'. ¿Ni mudë ra më gushë shtë iádu'u, rialdí ldu'u rall lë'ë nguiiu ni, de quë lë'i' náhi' Cristo, el quë nagudili Dios parë guëni'bë'ai'? ²⁷ Perë lë'ë hi-a'a nanë hi-a'a ca nezë zé'di', perë iurë Cristo guëdchíni', ni tubi adë guënë'edi'i cuendë ca nezë guídi'.

²⁸ Iurë lë'ë Jesús bini zndë'ë, quëglua'a më la'ni iádu'u ru'bë. Fuertë guni'i më:

—Lë'ë të runguë bë'a të na nu nanë të nezë ca zelda. Zéldëdia'a por partë shtëna sino bëshe'ldë më naná verdá, perë adë runguë bé'adi'i të lë'i'. ²⁹ Perë na, sí, runguë bé'ahia lë'ë më purquë de lë'ë më zelda, nu bëshe'ldë më na.

³⁰ Iurní guc shtu'u rall niua'a rall lë'ë më prësi, perë ni tubi chu adë guná'zidi'i lë'ë më purquë la'di guëga'a iurë gati më. ³¹ Perë cantidá mënë gualdí ldu'u rall shti'dzë më nu guni'i rall lu sa' rall:

—Iurë lë'ë Cristo guëdchini lu gué'd-chiliu, ¿ni mudë gúni' milagrë más naru'bë quë ra milagrë naquëhunë nguiiu rë'?

Ra fariseo bëshe'ldë soliar parë guëna'zi rall Jesús

³² Ra fariseo bini rall shti'dzë mënë, lo quë narni'i rall shcuendë Jesús. Iurní lë'ë rall juntë con ra bëshuzi naná më ru'bë entrë lë'ë rall, bëshe'ldë rall soliar shtë iádu'u parë gua'a rall lë'ë më prësi.

³³ Iurní guni'i Jesús:

—Guëbezëna lë'ë të stu'pë tiempë más. Despuësë de ni, guëabrá; guzëahia lu më nabëshe'ldë na. ³⁴ Lë'ë të tsatili të na perë adë guëdzélëdi'i të na purquë adë gáquëdi'i tsa të catë quërela.

³⁵ Iurní lë'ë ra contrari shtëné Jesús guzublú rna'bë di'dzë lu sa' rall:

—¿Callë tsa nguiiu rë'? nu adë gáquëdi'i chu tsatili lë'ëll. ¿Ni mudë guziá'all parë stubi guë'dchi zitu catë quërelde más më israelitë entrë ra mënë griego? ¿Ni mudë tsagluá'all mënë nanádi'i israelitë? ³⁶ ¿Pë runë cuntienë naguní'ill: “Quili të na perë adë guëdzélëdi'i të na purquë adë gáquëdi'i të tsa të catë quërela”?

Nisë nardë'ë vidë sin fin

³⁷ Hia bëga'a lúltimë dzë shtë laní, dzë namás delicadë. Dzë ni lë'ë Jesús gualsuldí nu guni'i më fuertë:

—Si talë tubi de lë'ë të rbidchi të, gulë te'e lua, gu të naguënehia. ³⁸ Ziquë rni'i Sagradas Escrituras, zili nisë guëldani nu guëru'u la'ni ldu'u ra narialdí ldu'u shti'dza.

³⁹ Quëgni'i Jesús shcuendë Espiritu Santo el quë natsaldí ldu'u lë'ë më, gunë rall recibir; perë todavía bédchínidi'i Espiritu Santo purquë todavía runë fáltë gac resucitar më ladi ra tégulë nu la'di guzëádi'i më gube'e.

Gu' tubi divisioni entrë lë'ë ra mënë

⁴⁰ Bëldá ra mënë narëta' iurë bini rall naguni'i Jesús, guni'i rall:

—Verdá nguii rë' na el quë naruadi'dzë shti'dzë Dios, el quë nanapë quë guëdchini.

⁴¹ Stubi rall guni'i:

—Ndë'ë na Cristo, el quë nagudili Dios parë guënbë'ai'.

Perë stubi bëldá rall guni'i:

—¿Callë gac më Galilea Cristo?

⁴² Sagradas Escrituras rni'i de quë Cristo na llëbni David nu napë quë guëdchíni' de Belén, guë'dchi shtë David.

⁴³ Zni ra mënë guc dividir por shcuendë Jesús. ⁴⁴ Bëldá rall guc shtu'u niua'a rall lë'ë më prësi perë bëdzëlëdi'i rall pë nihunënu rall lë'ë më.

Ni tubi chu adë ruadí'dzëdi'i ziquë Jesús

⁴⁵ Lë'ë soliar shtë iádu'u bëabrí rall stubi catë rëta' ra fariseo con ra jëfë shtë bëshuzi. Iurní guna'bë di'dzë rall lu soliar:

—¿Pëzielú be'dënúdi'i tē nguii ni?

⁴⁶ Ra soliar bëquebi:

—Nídi'i chu stubi naruadi'dzë ziquë nguii rë'.

⁴⁷ Iurní ra fariseo guni'i rall:

—¿Acasë nu lë'ë tē guguë tē? ⁴⁸ ¿Ni mudë gualdí ldu'u cualquier de tubi gubiernë shtë ra fariseo u stubi më ru'bë gualdí ldu'ull shti'dzë Jesús? ⁴⁹ Perë los de más mënë adë guënëdi'i rall lëy; nancondenarë rall.

⁵⁰ Nicodemo, el quë naguagná lë'ë Jesús gue'lë, nu nall tubi fariseo, guni'ill lu sa'll:

⁵¹ —Según rni'i lëy shtë hia'a, gáquëdi'i condenar tubi nguii sin adë chu guínidi'i primëre parë gac bë'a hia'a pë lo quë nabë'në mënë ni.

⁵² Iurní guni'i rall guëc Nicodemo:

—¿Pë nul nal më Galilea? Bësë'dë shti'dzë Dios, nu guëdë'ël cuendë de quë ni tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios, guëdchínidi'i' de Galilea.

Lë'ë na'a nabë'në duldë adulteri

[⁵³ Iurní cadë tubi rall ziagzë rall lidchi rall.

8 Perë Jesús zia'a parë lu dani nalë los Olivos. ² Stubi dzë iurë brëgue'lë, bëabrí më iádu'u ru'bë. Grëtë' ra mënë guabi'guë lu më. Iurní guzubë më nu guzublú caglua'a më ra diza'quë. ³ Iurní ra mësë shtë lëy con ra fariseo, be'dënú rall tubi na'a nabëdzëlënú nguii nanádi'i tsé'llëll. Bëzú rall lë'ë na'a guëláu lu ra mënë narëta' nga'li. ⁴ Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Na'a rë' bëdzëlë shtu; bëdzëlënúll tubi nguii. ⁵ Lëy shtë Moisés rni'i; quëgnibë'ahin de quë gati na'a rë' con guë'ë, grë clasë na'a narunë zni. ¿Lé'ël pë rni'il?

⁶ Lë'ë rall guni'i rall zni parë guëtë'dë rall prëbë lë'ë më nu parë gac guëdchi'bë rall galquiá cuntrë lë'ë më. Iurní Jesús bëá'chi'; guzublú guëquë'ë më lu guiu'u con shcuënë më; ⁷ perë lë'ë rall ziaгла'guë quëgna'bë di'dzë rall. Iurní guasuldí më; guni'i më:

—Cualquier de tubi lë'ë tē nanápëdi'i duldë, gac primëre guëlda'a guë'ë lë'ë na'a rë'.

⁸ Iurní bëabrí më bëa'chi më stubi parë guëquë'ë më lu guiu'u con shcuënë më. ⁹ Perë lë'ë rall iurë bini naguni'i Jesús, bini la'ni ldu'u rall; el mizmë shgabë rall rdë'ë cuendë napë rall duldë. Iurní guzublú rru'u tubigá rall. Guzublú dizdë de más nagushë ra hashtë grë rall bëru'u rall de nga'li. Iurë grëtë' rall gualú bëru'u, Jesús bëá'ni' niétiqüë con lë'ë na'a nazuga'a lu më. ¹⁰ Iurní Jesús guasuldí nu guná më ni tubi chu nádi'i. Sulë lë'ë na'a zugá'all nga'li. Iurní guni'i më:

—Nanë, ¿gua ra nardchi'bë galquiá gué'quél? ¿Pëllë ni tubi de lë'ë rall bé'nëdi'i condenar lé'ël?

¹¹ Lë'ë na'a bëquebi:

—Aquëdi'i, ni túbidi'i, Dadë.

Iurní Jesús guni'i:

—Ni na rúnëdia'a condenar lé'ël. Iurne' bëagzé perë hia adë tsagla'guë gúnëdi'il duldë.]

Jesús na ziquë llni parë ra mënë

¹² Jesús guni'i stubi lu ra mënë:

—Nahia llni shtë ra mënë naré lu gué'dchiliu. El quë nague'dë naldë na, gapë rall llni narne'e vidë sin fin. Jamás adë sédi'i rall nacahi.

¹³ Iurní lë'ë ra fariseo guni'i rall:

—Mizmë lé'ël quëgní'íl favurë de lé'ël. Testimonio narní'íl adë lasáquëdi'in.

¹⁴ Jesús bëquebi:

—Testimonio shtëna, sí, lasaquin aunquë mizmë na quëgnia'a favurë de na purquë nanëa ca nezë zelda nu ca nezë guzëahia; perë lë'ë të adë guënédi'i të ca nezë zelda nu ca nezë guzëahia. ¹⁵ Lë'ë të runë të juzguë según rëglë shtë gué'dchiliu; según ma të runë të juzguë, perë na adë rúnëdia'a juzguë ni túbidi'i.

¹⁶ Si talë na runa juzguë, lo quë narnia'a, tubldí nahin; lasaquin purquë adë rúnëdia'a juzguë tubsia perë Dios Padre quëbezënúhi' na; bëshe'ldë më na lu gué'dchiliu. ¹⁷ La'ni lëy shtë hia'a naescritë de quë por chupë testigu narni'i lo mizmë di'dzë, napë quë tsaldí ldu'u ra mënë. ¹⁸ Pues bien, na nahia tubi testigu favurë de na, nu lë'ë Shtada Dios, më nabëshe'ldë na, náhi' stubi testigu favurë de na.

¹⁹ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Guátí'i shtádél?

Jesús repi:

—Lë'ë të adë runguë bé'adi'i të na, nilë runguë bé'adi'i të Shtada. Si talë niunguë bë'a të na nu zac Shtada niunguë bë'a të.

²⁰ Jesús guni'i ra di'dzë rë' mientras quëglua'a më la'ni iádu'u ru'bë, tubi lugar catë naga'a cajë shtë ofrendë; perë ni tubi de lë'ë contrari shtë më, adë cuëdi'i valurë parë niua'a rall lë'ë më prësi. Gá'adi'i guëga'a iurë shtë më, gati më.

Catë tsahia adë gáquëdi'i guidë të

²¹ Jesús bëabrí guní'i:

—Na guzëahia perë lë'ë të tsatili të na. Gatinú të duldë shtë të. Catë tsahia lë'ë të adë gáquëdi'i guidë të.

²² Iurní ra contrari shtë më guni'i:

—¿Ni mudë el mizmë lé'ëll quínill lé'ëll? por ni rní'ill: “Adë chu gáquëdi'i guidë të catë tsahia”.

²³ Iurní Jesús guni'i:

—Lë'ë të na të mënë shtë gué'dchiliu rë' perë na, nahia de gube'e. Lë'ë të na të mënë shtë gué'dchiliu perë na adë nádia'a mënë shtë gué'dchiliu. ²⁴ Por ni quëgnia'a lu të, gatinú të duldë shtë të purquë si talë adë nédi'i të tsaldí ldu'u të nahia el quë narnia'a, gatinú të duldë shtë të.

²⁵ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Chull nal?

Jesús guni'i:

—Hia gunia'a lu të dizdë principi chu nahia ²⁶ nu nápëru'u más guënia'a lu të nu napë quë guna juzguë lë'ë të, perë el quë nabëshe'ldë na, ni ruadí'dzi' verdá. Lo quë naquëgnia'a lu mënë, ni lo quë nabinia de lë'ë më.

²⁷ Perë lë'ë rall adë guasédi'i rall pë guni'i Jesús, de quë quëgní'i më shcuendë Dadë Dios. ²⁸ Guni'i më iurní:

—Iurë lë'ë të guëldisë të na guia'a parë guëquë'ë të na lu cruz, iurní gunguë bë'a të nahia el quë narnia'a nahia. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu. Tsasé të adë rúnëdia'a según prupí voluntá shtëna sino rnia'a sulë lo quë nabëlu'a Shtada. ²⁹ El quë nabëshe'ldë na, ni quëbezënúhi' na. Shtada adë

bësá'nëdi'i më na purquë siemprë runa lo quë narquitë ldú'i'.

³⁰Iurë Jesús guni'i ndë'ë, zihani mënë gualdí ldu'u rall na më el quë nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu.

Shti'dzë më napë pudërë parë gac salvar mënë

³¹Iurní Jesús guni'i lu ra më israelitë nagualdí ldu'i shti'dzë më:

—Si tsagla'guë tsanaldë të shti'dza nu talë guëquë diaguë të shti'dza, iurní de verdá na të shmëna. ³²Gunguë bë'a të verdá nu lë'ë verdá gunin të gapë të libertá.

³³Lë'ë rall bëquebi:

—Lë'ë na'a na na'a llëbní Abraham. Lë'ë na'a nunquë adë chu nádi'i bajo ordë shtë mënë. ¿Pëzielú rní'il lu na'a guëdapë na'a libertá?

³⁴Guni'i më:

—Guldía rnia'a, grëtë' el quë narunë duldë, ni nall bajo ordë shtë duldë; rnibë'a duldë lë'ëll. ³⁵Tubi naná bajo ordë shtë mënë, nápëdi'ill derechë gáquëll partë shtë famili perë tubi shini rai', sí, ni napë derechë gáquëll partë shtë famili. ³⁶Zni si talë shini Dios gúni' librar lë'ë të, guëa'në të de verdá sin duldë. ³⁷Nanéa de quë na të llëbní Abraham, perë el mizmë tiempë rac shtu'u të quini të na purquë adë rialdídi'i ldu'u të lo quë narnia'a lu të. ³⁸Na ruadi'dza lo quë naganahia catë cabezë Shtada, perë lë'ë të runë të ziquë na shtadë të; cusë nabini të de shtadë të, ni quëhunë të.

³⁹Ra mënë guni'i lu Jesús:

—Shtadë guëlú na'a gac Abraham.

Perë Jesús guni'i:

—Si talë lë'ë të na të de verdá shini Abraham, ziquë bé'ni', zni zac nihunë të. ⁴⁰Rac shtu'u të quini të na, el quë naganuni'i lu të purë verdá, di'dzë nabinia lu Shtada. Abraham nunquë bé'nëdi'i' zni'i. ⁴¹Quëhunë të lo quë narak shtu'u shtadë të.

Guni'i rall:

—Adë chu nádi'i ziquë me'dë lldubi. Napë na'a tubsë Shtadë na'a; náhi' Dios.

⁴²Iurní guni'i Jesús:

—Si talë de verdá Dios na Shtadë të, lë'ë të niac shtu'u të na purquë na adë zëldëdia'a shcuendë iubia; zelda de Dios nu zugá'ahia ndë'ë. Adë zëldëdia'a shcuendë iubia sino quë Dios bëshe'ldë më na. ⁴³¿Pëzielú adë nëdi'i të tsasë të lo quë narnia'a lu të? purquë adë rac shtú'udi'i të guini të shti'dza. ⁴⁴Lë'ë shtadë të na mizmë mëdzabë nu lë'ë të na të de lë'ëll. Ziquë rúnëll, runë të purquë lë'ë mëdzabë na tubi narguini mënë dizdë gurështë guédchiliu. Nunquë adë nídi'i verdá la'ni ldú'ull nu nunquë adë biadí'dzëdi'ill verdá. Iurë ru adí'dzëll, bishi quëhúnëll purquë nídi'i stubi cusë la'ni ldú'ull. Nu lë'ëll na dadë shtë ra naruadi'dzë bishi. ⁴⁵Perë cumë na ruadi'dza verdá, lë'ë të adë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. ⁴⁶¿Chu de lë'ë të rac guëlua'a të napa masiá tubi duldë mitu'në? Si talë rnia'a verdá lu të, ¿pëzielú nëdi'i të tsaldí ldu'u të na? ⁴⁷El quë na shmënë Dios, ni rzu'bë diaguëll shti'dzë Dios; perë ziquë lë'ë të adë nádi'i të shmënë Dios, por ni nëdi'i të guëquë diaguë të shti'dzë më.

Nanú Jesús antsë gurështë guédchiliu

⁴⁸Iurní ra contrari shtë Jesús guni'i:

—Napë na'a segurë iurë rni'i na'a de quë nal tubi samaritano nu nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul.

⁴⁹Jesús repi:

—Nídi'i mëdzabë la'ni ldua'a. Quëhuna honrar Dadë Dios, perë lë'ë të runë të desprëci na. ⁵⁰Adë rac shtú'udia'a gunë të honrar na; nanú tubi naná gunë honrar na, nu lë'ë më gunë më juzguë. ⁵¹Guldía, el quë naganë cumplir lo quë narnia'a, jamás adë gátidi'i guiniu ni.

⁵²Iurní ra contrari shtë më bëquebi rall:

—Iurne' sí, napë na'a segurë nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul. Abraham nu grétë' ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, guti rai', nu rní'il: “El quë nagunë cumplir lo quë narnia'a, jamás adë gátidi'ill”. ⁵³¿Ni mudë nal más më ru'bë quë shtadë guélú hia'a Abraham? LÉ'i' gúti' nu grë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, guti rai'. ¿Chull rní'i ldú'ul nal?

⁵⁴Jesús repi iurní:

—Si talë mizmë na quëhuna honrar na, adë lasáquëdi'i lo quë naquëhuna, perë Shtada quëhúni' parë gunë mënë honrar na. Na më el mizmë de quë rní'i të náhi' Dios shtë të. ⁵⁵Perë lë'ë të adë runguë bé'adi'i të lë'ë më perë na, sí, runguë bé'ahia lë'ë më. Si talë niania'a lu të de quë adë runguë bé'adia'a lë'ë më, iurní nabisha igual ziquë lë'ë të. Perë na guldía rnia'a, runguë bé'ahia lë'ë më nu quëhuna cumplir lo quë narni'i më lua. ⁵⁶Abraham, shtadë guélú hia'a, bëquitë ldú'i' nu gúpi' fe de quë guëdchini el quë naguëshe'ldë Dios lu guédchiliu. Nu de verdá gunáhi' de quë bédchinia nu gu' lëgrë la'ni ldú'i'.

⁵⁷Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Todavía ni nápëdi'il cincuenta izë nu rní'il gunal lu Abraham.

⁵⁸Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a, antsë de Abraham hia nabanía.

⁵⁹Iurní guna'zi rall guë'të të parë guëlda'a rall lë'ë Jesús perë lë'ë më bëca'chilú më. Bëru'u më la'ni iádu'u.

Jesús bënëac tubi nguii nagulë ciegu

9 Iurní ziadëdë Jesús stubi lugar; guná më lu tubi nguii naná gulë ciegu.

²Ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë:

—Dadë, ¿pëzielú gulë nguii rë' ciegu; pë por duldë shtë shtádëll u por mizmë duldë shtënéll gúlëll ciegu?

³Jesús repi:

—Gúquëdi'in por duldë shtënéll ni por duldë shtë shtádëll, sino quë gúlëll ciegu parë guená mënë pudërë shtë Dios la'ni vidë shtënéll. ⁴Iurne' na tiempë parë guédëna'a dchi'ni shtë më, el quë nabëshe'ldë na, purquë lë'ë tiempë ze'dë, hia iurní adë chu gúnëdi'i dchi'ni. ⁵Mientras zugá'ahia lu guédchiliu, nahia llni shtë ra narëta' lu guédchiliu.

⁶Despuësë de guni'i Jesús ndë'ë, bëchi'bë shënë më lu guiu'u. Bëntsa'u më du'pë benë con bëllënë. Iurní bëte'bi më benë lu slu ciegu. ⁷Iurní guni'i më:

—Guatibi lul rua' tanquë shtë Siloé. (Di'dzë ni runë cuntienë, el quë naguzia'a.)

Lë'ë ciegu guatibi slúhi'. Iurní bëabrill; hia be'rquë rnall. ⁸Iurní lë'ë ra vëcini nu los de más ra nanané lë'ë ciegu, guni'i rall:

—¿Pë lëdë lé'ëdi'i narzubë gli gli; rná'bëll gu'në?

⁹Bëldá rall guni'i:

—Lé'ëll ndë'ë.

Stubi rall guni'i:

—Lé'ëdi'ill ndë'ë perë ziquë rlua'a ciegu rluá'all.

Mizmë lë'ë nguii guni'i:

—Na nahia nguii ni.

¹⁰Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Lallë bëac slul?

¹¹Lë'ë ciegu bëquebi:

—Lë'ë nguii naná lë Jesús bëntsa'u benë. Bëté'bi' slua nu guní'i' lua: “Gua rua' tanquë shtë Siloé të guatibi slul”. Guahia iurní. Iurë na gudibia slua, hia be'rquë rnahia.

¹²Guna'bë di'dzë rall:

—¿Guát'i' nguii ni?

Lë'ë ciegu guni'i:

—Guënëdia'a.

Ra fariseo guna'bë di'dzëru'u rall lu ciegu

¹³Iurní bia'a mënë lë'ë naguc ciegu lu ra fariseo. ¹⁴Jesús bëntsá'uhi' du'pë benë nu bënëáqui' lë'ë nguii ni dzë narzi'i ldu'u mënë. ¹⁵Ra fariseo bëabrí guna'bë di'dzë rall lu nguii ni, llallë guc be'rquë rñall. Lë'ëll guní'ill:

—Benë bëtë'bi' slua. Iurní guatibia slua; hia iurní gunahia.

¹⁶Iurní bëldá ra fariseo guni'i:

—Perë nguii naná bënë ndë'ë, lëdë de Diósëdi'i zé'dëll purquë rúnëdi'ill rëspëti dzë narzi'i ldu'u mënë.

Perë sëbëldá rall guni'i:

—¿Ni mudë nall pecadurë? purquë tubi pecadurë nápëdi'i pudërë gúni' mi-lagrë ziquë narunë më rë'.

Guc dividir ra mënë. ¹⁷Iurní bëabrí guna'bë di'dzë ra fariseo lu naná antsë na ciegu:

—Lë'ël, ¿pë rní'il parë lë'ë nguii nabëne'e slul?

Lë'ëll guní'ill:

—Na rnia'a de quë na më tubi naru-adi'dzë shti'dzë Dios.

¹⁸Perë lë'ë rall adë gualdídi'i ldu'u rall de quë guc ciegu nguii ni nu iurne' rñall, hashtë guna'bë rall ra shtadë nguii ni. ¹⁹Iurní guna'bë di'dzë rall lu shtadë nguii:

—¿Pë lë'ë shini të ndë'ë? naná rni'i të gulë ciegu. ¿Llallë guc ni rñall?

²⁰Ra shtádi' bëquebi:

—Nané na'a de quë nguii ni na shini na'a nu gúlëll ciegu ²¹perë adë chu guënëdi'i lla guc ni de quë ne' rñall. Tampuquë guënëdi'i na'a chu bënëac slull. Gulë guna'bë di'dzë lull. Hia më gúshëll; mizmë lë'ëll guëni'ill chu bënëac slull.

²²Zni guni'i ra shtadë nguii purquë rdzëbë rai' ra më shtë iádu'u. Ra mënë shtë iádu'u na rall de acuerdë guëgú rall grë ra mënë narni'i de quë

Jesús na Cristo, el quë nagudili Dios parë guënëbë'ai'. ²³Por ni guni'i shtadë ciegu: “Gulë guna'bë di'dzë lull; hia më gúshëll”.

²⁴Iurní ra mënë shtë iádu'u, bëabrí guna'bë rall lu ciegu; repi rall:

—Guni'i lu na'a purë verdá. Guni'i de quë Dios bënëac lë'ël nu bënë'ë graci lu më, perë lë'ë na'a nané na'a de quë Jesús na pecadurë.

²⁵Iurní repi ciegu:

—Adë guënëdi'a si nall pecadurë u aquëdi'i; lúniquë lo quë nananá de quë na nahia ciegu nu iurne' rñahia bien.

²⁶Bëabrí guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëllë bé'nëti'i? ¿Pëllë bé'nëll parë bënë'ëll slul?

²⁷Lë'ë ciegu bëquebi:

—Hia gunia'a lu të nu iurne' adë nédi'i të guëdë'ë të cuendë. ¿Pëzielú bëabrí guni'i të zni'i? ¿Ni mudë rac shtu'u të gac të shmënë nguii ni?

²⁸Iurní gurushtiá rall. Guni'i guidzë rall lë'ë ciegu:

—Lë'ël nal shmënë nguii ni, perë lë'ë na'a rianaldë na'a lëy shtë Moisés. ²⁹Lë'ë na'a nané na'a de quë Dios guni'i lu Moisés perë ní'i, ni siquierë adë chu guënëdi'i ca nezë bërú'ull.

³⁰Iurní lë'ë nguii bëquebi:

—¿Lla na shgabë të? Rni'i të guënëdi'i të ca nezë bërú'ull perë gulë guná, bënëáqui' slua. ³¹Bien nané hia'a de quë Dios rínidi'i shti'dzë ra mënë nanapë duldë; rini më shti'dzë el quë narunë adorar lë'ë më de verdá nu rini më el quë narunë según voluntá shtë më. Ni sí, rini më shti'dzi'. ³²Pues dizdë gurështë guédchiliu, la'di chu bínidi'i de quë tubi mënë bënë'ë slu nagulë ciegu. ³³Si talë Jesús adë zé'dëdi'i' de Dios, adë gáquëdi'i pë gúni'.

³⁴Iurní guni'i rall guëc ciegu:

—Lë'ël gúlëll ziquë pecadurë nu nápëll duldë, nu rac shtú'ul guëluá'al lë'ë na'a. Iurní gulú rall lë'ë ciegu la'ni iádu'u.

El quë narialdídi'i ldu'i, nápëdi'ill llni shtë Dios

³⁵ Jesús guc bë'a de quë lë'ë nguïu ni gulú hia'ldë rall íádu'u, hia jamás guasúdi'iru'ui' íádu'u. Iurë lë'ë më bëdi-a'guëll lë'ë nguïu ni, guni'i më lull:

—¿Gu rialdí ldu'ul shti'dzë shini Dios?

³⁶ Lë'ë nguïu ni guni'i:

—Dadë, guni'i lua ¿chull më ni? të parë tsaldí ldua'a lë'i'.

³⁷ Iurní guni'i Jesús:

—Hia lë'ël gunal lúhi'. Na nahia mëné ni naquëadi'dzënul.

³⁸ Iurní lë'ë nguïu bëzullibi lu Jesús nu guní'ill:

—Rialdí ldua'a, Dadë.

³⁹ Lueguë guni'i Jesús:

—Na zelda lu gué'dchiliu të parë guna juzguë ra mëné. Zelda të parë ra ciegu guená rall, nu parë grë ra narni'i rna rall, guëabrí gac rall ciegu.

⁴⁰ Iurní bëldá ra fariseo naquëbezënú lë'ë më, guni'i rall:

—¿Ni mudë nu lë'ë na'a na na'a ciegu?

⁴¹ Jesús bëquebi:

—Sí talë lë'ë të na të ciegu, ni tubi faltë nápëdi'i të lu Dios, perë cumë ziquë rni'i të de quë rna të, pues napë të duldë de-lantë lu Dios.

Comparaciuni shtë vëquërë nu lli'li

10 'Guldía rnia'a, el quë natsuté rua' gurráli shtë lli'li, na el quë naquëhapë ra ma; perë el quë naná rituté stubi tëchi, ni lë'ë nguba'në nartë'tsë ma. ² Perë el quë nariuté rua' gurráli, na vëquërë shtë ra lli'li. ³ Lë'ë naná portërë rshá'lëll rua' puertë parë riuté vëquërë shtë lli'li. Nu runguë bë'a ra lli'li cha' vëquërë ni. Rna'bë vëquërë cadë lë'ë ra ma con lë ma. Nu rgu vëquërë lë'ë ra ma la'ni gurráli. ⁴ Despuësë rgu vëquërë lë'ë ra ma shtë'nëll, grëtë' ra lli'li rianaldë tëchi vëquërë. Hia lë'ë lli'li zianaldë tëchi më purquë rini ma cha'

më ⁵ perë adë rianaldëdi'i ra lli'li tubi mëné naguënédí'i ma. Al contrari, rllu'në ma lu ra mëné ni purquë adë guënédí'i ma cha' mëné ni.

⁶ Jesús bëzú comparaciuni rë' perë lë'ë rall adë guasédi'i rall lo quë naquëadi'dzë më lu rall.

Jesús na vëquërë za'quë

⁷ Iurní lë'ë Jesús bëabrí guni'i më:

—Guldía rnia'a lu të, nahia rua' puertë shtë ra lli'li. ⁸ Grë ra naná bidë antsë de na, na rall ziquë nguba'në naca'a ra lli'li parë mizmë lë'ë rall, nu na rall ziquë narru'u lu ra mëné, perë ra lli'li adë bé'nédí'i cuendë shti'dzë rall. ⁹ Na nahia puertë; el quë natsuté por na nasalvárëll, nu na rall ziquë lli'li nariuté rua' gurráli nu rru'u ma; adë runë faltë nagáu ma. Napë ra ma zihani dau.

¹⁰ 'Perë lë'ë nguba'në nadë más rídëll parë rbaa'nëll nu parë rguínill ra lli'li nu rzalull lë'ë ma; perë na zelda parë gapë të vidë sin fin nu parë gapë tëhin sin adë runë fáltëdi'in. ¹¹ Nahia vëquërë za'quë. Guënehia vidë shtëna por ra lli'li. ¹² El quë narunë dchi'ni nadë más por pagu, iurë lë'ëll rmall ze'dë tubi ma dushë, rsá'nëll ra lli'li; más bien rllú'nëll lu ma dushë. Iurní lë'ë ma dushë rna'zi lë'ë lli'li nu rtë'tsë ma lli'li. El quë nádi'i vëquërë shtë lli'li, rsá'nëll ra lli'li purquë nádi'ill nashtëné ma. ¹³ Así es quë nguïu rë' rllú'nëll purquë nadë más rúnëll dchi'ni por pagu; adë rúnëdi'ill importë ra lli'li.

¹⁴ 'Na nahia vëquërë za'quë. Runguë bé'ahia ra shi'lia nu ra shi'lia runguë bë'a rai' na. ¹⁵ Ziquë Shtada runguë bë'a na, na runguë bé'ahia lë'ë Shtada. Na rd-chi'ba vidë shtëna por ra lli'li. ¹⁶ Napa stubi partidë lli'li nanádi'i ndë'ë; napë quë tsagna'ba lë'ë rall. Guëqué diaguë ma chahia; gac ma tubsë partidë nanapë tubsë vëquërë.

¹⁷ 'Lë'ë Dadë Dios rac shtu'u na purquë rd'é'ehia vidë shtëna; gatia por ra mëné

nu despuësë guëabré guëbania. ¹⁸Ni tubi adë chu guëdchisúdi'i vidë shtëna sino na rdé'ëhia vidë shtëna por voluntá shtëna, nu napa pudërë de quë despuësë guëd'ë'ahin, guëbania stubi. Zni na ordë nabëna recibir de Shtada.

¹⁹Iurë ra contrari shtë më bini rall grë di'dzë rë', iurní bëabré guc dividir rall. ²⁰Cantidá rall guni'i:

—¿Pëzielú runë të cuendë hiumbre rë'? cumë nápëll mëdzabë la'ni ldu'ull. Rac lúguëll.

²¹Sëbëldá rall guni'i:

—Ni tubi chu nanapë mëdzabë la'ni ldu'u, gac gunë ziquë runë më rë'. ¿Ni mudë tubi nanapë mëdzabë guëd'ë'ëi' slu ciegu'?

Adë bé'nëdi'i ra mënë recibir lë'ë Jesús

²²Hia bëga'a tiempë naldë. Ciudad Jerusalén bë'në tucarë laní narëagná ldu'u ra mënë dzë nagualú dchi'ni shtë iádu'u. ²³Jesús canzé rua' iádu'u ru'bë catë nanú portali shtë Salomón. ²⁴Ra contrari shtë më bëtia'a rdondë rall lë'ë më nu guni'i rall:

—¿Guc guëni'il lu na'a clarë de quë lë'ël nal Cristo? të tsaldí ldu'u na'a. Guni'i por derechë tubigasë të guënë na'a de verdá nal el quë nagudili Dios parë guëni'bë'al.

²⁵Guni'i Jesús:

—Hia gunia'a lu të perë adë nédí'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. Grétë' cusë el quë nabëna, guc por pudërë shtë Shtada; ra milagrë rlua'ain de quë nahia shini Dios ²⁶perë lë'ë të adë nédí'i të tsaldí ldu'u të shti'dza purquë nádi'i të shi'lia. Hia gunia'a lu të antsë. ²⁷Ra shi'lia rini shti'dza nu nanëa ra lli'li shtëna, nu lë'ë ra shi'lia ridë naldë na. ²⁸Na rdë'a lë'ë rall vidë sin fin; jamás adë tsagnítidi'i rall parë siempërë. Ni tubi adë chu cúdi'i shi'lia lu guiahia. ²⁹Shtada bëne'e lë'ë rall parë na. Lë'ë më na más më ru'bë quë grë nan-

abani. Napë më pudërë nu adë ni tubi chu cúdi'i shi'lia lu guia'a Shtada. ³⁰Lë'ë Shtada con na, na na'a tubsë.

³¹Iurní ra contrari shtë Jesús bëabré guna'zi rall guë'ë parë guëlda'a rall lë'ë Jesús. ³²Jesús guni'i lu rall:

—Cantidá cusë za'quë bëna delantë lu të por pudërë shtë Shtada, ¿por guadë puntë naguëne'e guë'ë të na?

³³Guni'i rall:

—Adë chu guënë'edi'i guë'ë lë'ël por tubi cusë za'quë nabë'nël sino quë guní'íl mal cuntrë Dios. Nguiu nal perë rni'il nal Dios.

³⁴Iurní guni'i Jesús:

—La'ni lëy shtë hia'a naescritë: “Guni'ihia lë'ë të na të dioses”, ³⁵nu nané hia'a de quë Sagradas Escrituras na verdá, adë chu gúnëdi'i anular shti'dzë më catë bërulë ra mënë dioses, grétë' ra nabë'në recibir shti'dzë më.

³⁶Talë Dios gulë na nu bë'në ldi' më na nu bëshe'ldë më na lu guédchiliu, ¿pëzielú rni'i të de quë na gunia'a di'dzë cuntrë Dios iurë gunia'a lu të: “Nahia shini Dios”? ³⁷Si talë quëhúnëdia'a dchi'ni shtë Shtada, adë tsaldídi'i ldu'u të na. ³⁸Perë si talë runa milagrë con pudërë shtë Dios, aunquë adë rialdídí'i ldu'u të na, gulë tsaldí ldu'u të lo quë naquëhuna të gac bë'a të nu tsaldí ldu'u të purquë Shtada quëhúni' grétë' cusë ni por na; unidë na na'a.

³⁹Bëabré rall stubi parë gua'a rall lë'ë më prësi perë Jesús bëru'u guia'a rall.

⁴⁰Iurní Jesús bëabré stubi ladë cu' guia'a guë'ë'gu Jordán, mizme lugar catë bëchu'bë nisë Juan ra mënë guë'lútë'. Ndë bëa'në më. ⁴¹Cantidá mënë guagná rall lë'ë më nu guni'i rall:

—De verdá Juan adë bé'nëdi'i' milagrë ru'bë nanianá ra mënë perë grétë' el quë naguni'i Juan shcuendë nguio rë', verdá nahin.

⁴²Cantidá ra mënë gualdí ldu'u rall lë'ë Jesús lugar ni.

Guti Lázaro

11 La'ni guë'dchi Betania guquërelde Lázaro con chupë zánëll, María nu Marta. Rac ll'u'u Lázaro. ²Mizmë María ni antsë gati Jesús, bëtë'bëi' sëiti nashi guëa' Jesús nu bëcuë'dchi' con guitsë guëqui' guëa' më. Zanë María rac llú'ull. ³Marta nu María bëshe'ldë bëldá mënë naguaguëchi lu Jesús:

—Dadë, lë'ë el quë nalé rac shtú'ul, lë'ëll rac llú'ull.

⁴Iurë bini më lo quë naguni'i rall, guni'i më:

—Galguidzë rë' adë tsalúdi'i con galguti, más bien parë guená tē pudërë shtë Dios, nu por galguidzë rë' ra mënë guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtëna. Guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë shini Dios.

⁵Nalé guc shtu'u Jesús Marta nu bëldëll nu Lázaro. ⁶Iurë lë'ë ra mënë repi lu Jesús de quë Lázaro rac llú'i', bëa'në më chupë dzë catë nanú më. ⁷Despuësë guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—Cha guiá hia'a stubi hashtë Judea.

⁸Guni'i rai' lu më:

—Mësë, ¿ni mudë tsal Judea stubi? Guc ldu'u ra contrari shtë'nëll niaguini rall lë'ëll con guë'ë.

⁹Jesús guni'i:

—¿Pëllë lëdë guldídi'i narni'i: “Chi'bë chupë iurë napë tubi dzë”? Si talë chu zia'a rdzë, adë rrëldëdi'ill purquë rnall lu llni shtë ngubidzë, ¹⁰perë si talë chu zia'a gue'lë, ni sí, rredë ni purquë runë faltë llni.

¹¹Despuësë de guni'i Jesús di'dzë rë', guni'i më:

—Lë'ë amigu shtë hia'a, Lázaro, gutë-ga'si perë na tsacua'nña lë'ëll.

¹²Iurní lë'ë ra shini gusë'dë më guni'i:

—Dadë, si talë naga'si Lázaro, guëáqui'.

¹³Perë Jesús quëgni'i de quë Lázaro guti. Ra shini gusë'dë më runë shgabë rai' de quë quëadi'dzë më shcuendë mbëca'ldë. ¹⁴Iurní clarë guni'i më:

—Lázaro hia guti ¹⁵perë na rquitë ldu'a'a de quë núdia'a con lë'i' parë tsaldí ldu'u tē na. Cha guiá guená hia'a lë'i'.

¹⁶Iurní lë'ë Tomás, el quë narni'i rai' Cuachi, guni'i' lu los de más shini gusë'dë më:

—Cha guiá hia'a nu lë'ë hia'a tē parë gatinú hia'a lë'ë më ndë.

Jesús bëcua'nñi tēgulë

¹⁷Iurë bēdchini Jesús guëlladchi Betania, bini' lë'ë Lázaro hia guc tapë dzë bēgá'chi'. ¹⁸Betania naquë guëlladchi rua' Jerusalén cumë ziquë chupë kilómetro guëru'ldë. ¹⁹Cantidá më israelitë guaguë'në visitar lë'ë Marta nu María parë gac consolar rai' por tēgulë, zanë rai'. ²⁰Iurë Marta guc bë'a de quë Jesús ziagdchini, bërú'ui'; guagtsa'guë'lúhi' lë'ë Jesús perë María bëa'në hiu'u. ²¹Marta guni'i lu Jesús:

—Dadë, si talë niaquërdëll ndë'ë, adë niátidi'i zana. ²²Perë nanéa de quë Dios guëne'e grëtë' lo quë naná rná'bël lu më.

²³Jesús guni'i lu Marta:

—Lë'ë zánëll guëabrí guëbáni'.

²⁴Marta guni'i:

—Nanéa de quë guëabrí guëbáni' iurë guëbani ra tēgulë stubi, lúltimë dzë.

²⁵Jesús guni'i:

—Rcua'nña ra tēgulë, nu rdë'a vidë sin fin. El quë narialdí ldu'i na, aunquë nilë gútill, guëabrí guëbani'll. ²⁶Nu grëtë' el quë nanabani iurne' nu tsaldí ldu'ull na, jamás adë gátidi'ill. ¿Gu rialdí ldu'ull ndë'ë, Marta?

²⁷Marta guni'i iurní:

—Aha' Dadë, rialdí ldu'a'a de quë nal Cristo, shini Dios, el quë nanapë quë guëdchini lu guë'dchiliu.

Jesús bi'ni rua' ba'a

²⁸ Despuësë de guni'i Marta di'dzë rë', guagná'bëi' béldi' María. Iurní guni'i Marta guitsë guitsë:

—Hia lë'ë mësë nanú ndë'ë. Lë'i' quëgná'bëi' lë'ël.

²⁹ Lueguë guasuldí María nu guagná'hi' lë'ë Jesús. ³⁰ Jesús la'di tsutédi'i më guë'dchi. Lë'ë më quërelde më lugar catë bëdia'guélú më Marta. ³¹ Iurë ra më guë'dchi ni, ra nabëdchini parë gac consolar rai', guná rall guzia'a María, guasuldí rall nasesë. Guagnaldë rall lë'ë María; guni'i lu sa' rall:

—Guzia'a María rua' ba'a parë gú'ni' nga'li.

³² Iurë lë'ë María bëdchini catë zuga'a Jesús, bëzullibi María guëa' Dadë nu guni'i':

—Dadë, si talë nanul ndë'ë, adë niátidi'i zana.

³³ Iurë lë'ë Jesús guná ru'në María, nu guná më lu ra mënë narunë compa'ni lë'ë zanë tégulë, nu guná më ru'në rai', nalé bëdchini tristë la'ni ldu'u më, demasiadë gubini ldu'u më. ³⁴ Guna'bë di'dzë më lu ra mënë:

—¿Ca bëga'chi tégulë?

Guni'i' rall:

—Dadë, gude'e guënal.

³⁵ Iurní Jesús bí'ni'. ³⁶ Ra mënë guni'i' iurní:

—Gulë guná, blac rac shtu'u më lë'ë tégulë.

³⁷ Perë bëldá ra mënë guni'i':

—Ndë'ë lë'ë el quë nabëdë'ë slu ciegu, ¿pëllë nápi' pudërë parë niátidi'i Lázaro?

Jesús bëcua'ñi Lázaro ladi ra tégulë

³⁸ Jesús nalé gubini ldú'i' stubi. Iurní guabi'guë më rua' ba'a. Nahin ziquë tubi nichë la'ni dani. Da'u ruahin tubi guë'ë ru'bë. ³⁹ Jesús guni'i':

—Gulë bëdchisú guë'ë rë'.

Marta, zanë tégulë, guni'i':

—Dadë, perë rldia'a nahiu'dzë tégulë purquë hia guc tapë dzë gúti'.

⁴⁰ Perë Jesús guni'i':

—¿Pë adë guni'idia'a lul de quë si talë tsaldí ldu'ul na, guënal pudërë shtë Dios?

⁴¹ Iurní bëdchisú rall guë'ë nananú rua' ba'a. Jesús gubi'a lu gube'e nu guni'i' më:

—Dadë, dushqu'llil purquë rínil grëtë' lo quë narna'ba lul. ⁴² Nanëa de quë lë'ël rquë diáguël shti'dza siemprë perë rni'a'a lul por bien shtë ra mënë narëta' ndë'ë të parë tsaldí ldu'u rall de quë lë'ël bëshë'ldël na.

⁴³ Despuësë de guni'i' më ndë'ë, iurní fuertë guni'i' më:

—Lázaro, bëru'u nga'li.

⁴⁴ Lë'ë tégulë bëru'u. Ra guia'a Lázaro nu guëáhi' li'bi con lari vendas. Nu lu Lázaro da'u tubi lari. Jesús guni'i':

—Bësha'quë lari rë' të parë gac guzëáhi'.

Rac shtu'u mënë gati Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Con milagrë ni másru'u gualdí ldu'u ra mënë israelitë shti'dzë Jesús, ra mënë nabë'në compa'ni lë'ë María. Guná rall lo quë nabë'në më nu gualdí ldu'u rall lë'ë më. ⁴⁶ Perë bëldá mënë gua rall lu fariseo nu guaguëchi rall grë lo quë nabë'në Jesús. ⁴⁷ Iurní ra fariseo nu ra jëfë shtë ra bëshuzi bëdëá rall con ra Junta Suprema naná runë juzguë. Guni'i' rall lu sa' rall:

—¿Pë guëdë'na'a? Jesús quëhunë cusë ru'bë nu milagrë. ⁴⁸ Si talë guëdë'ë hia'a sí lë'ëll, grëtë' mënë tsaldí ldu'u rall lë'ë Jesús, nu ra gobiernë shtë ra mënë rumanë guëdchini rall të parë guëzalú rall iádu'u shtë hia'a. Guëdubi naciuni shtë hia'a guëdë'ë rall fin.

⁴⁹ Perë tubi de lë'ë rall, Caifás, nall mërë jëfë shtë ra bëshuzi izë ni; guni'i':

—Lë'ë të adë guënëdi'i të ⁵⁰ nu adë rdë'edi'i të cuendë de quë más mejurë

parë lë'ë hia'a, gati tubsë nguui, lédëdi'i grë guë'dchi guëni nu guëdubi naciuni tsalú.

⁵¹ Caifás guní'idi'i zndë'ë por shcuéndëll; más bien cumë nall jëfë shtë ra bëshuzi izë ni, guní'i' di'dzë rë' purquë el Espiritu Santo bënë'ne compañá lë'ëll guëni'ill cusë naguër gac. Guní'ill gati Jesús shlugar naciuni Israel. ⁵² Lëdë guní'idi'ill lë'ësë shcuendë naciuni Israel sino quë gati Jesús parë guëtëá më grëtë' shini Dios naná bërë'tsë stubi naciuni. ⁵³ Zni dizdë dzë ni, ra contrari shtë Jesús bënë'ne rall de acuerdë parë quini rall lë'ë më.

⁵⁴ Por ni hia Jesús adë nédi'i' ziazé më shlatë shlatë Jerusalén catë ra contrari shtë më nanú, sino bëru'u më regiuni shtë Judea. Guzia'a më tubi lugar naquë guëlladchi catë na tubi shlatë, tubi lugar nalë Efraín. Nga'li bëa'në më con ra shini gusë'dë më.

⁵⁵ Hia runë faltë stu'psë parë laní Pascu shtë ra mënë israelitë. Cantidá mënë guë'dchi gua rall Jerusalén parë gac laní. Bënë'ne tucarë gunë rall costumbrë parë gac limpi rall según costumbrë shtë rall antsë bëga'a laní. ⁵⁶ Ra mënë quëguili rall lë'ë Jesús. Iurë rëta' rall iádu'u ru'bë, guna'bë di'dzë lu sa' rall:

—¿Pë zidë Jesús lu laní u adë gufdëdi'ill?

⁵⁷ Ra fariseo nu ra jëfë shtë ra bëshuzi gunibë'a rall de quë sí talë chu guini u chu guná lu Jesús, tsanú rall rsunë tã parë guëna'zi rall lë'ë më prësi.

Bëtia'a María nisë nashi guëa' Jesús

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

12 Shu'pë dzë antsë laní Pascu, Jesús gua guë'dchi Betania catë quërelde Lázaro. Lázaro na el quë nabëcua'ní Jesús ladi ra tégulë. ² Nga'li bënë'ne rall tubi shtse parë Jesús, gau më. Marta bënë'ne sirvë lu mellë. Lázaro guzubënúhi' Jesús lu mellë. ³ Iurní lë'ë

María bédchininú tubi guërudë litro sëiti nashi shtë nardo. Lasaquin zihani dumí, Bëtë'bëi' sëiti ni guëa' Jesús. Iurní bëcuë'dchi' guëa' më con guitsë guëqui'. Guëdubi la'ni hiu'u gu'të olor nashi.

⁴ Iurní guni'i tubi shini gusë'dë më, Judas Iscariote, mizmë Judas nagunë intriegu lë'ë Jesús, guni'i Judas:

⁵ —¿Pëzielú niatuu' nisë nashi rë' por tsunë gahi'u'a bëllë bédchichi parë guëdë'ë hia'a ca'a prubi?

⁶ Perë Judas adë guní'idi'ill zni purquë bëga'a ldu'ull ra prubi sino nall nguba'në. Nall tesurërë shtë dumí nu rbaa'nëll dumí lo quë nardë'ë ra mënë.

⁷ Iurní guni'i Jesús:

—Zuzú na'a purquë bé'ni' zni'i por dzë na guëga'cha. ⁸ Ra prubi zuga'a con lë'ë tã guëdubi tiempë perë na lëdë cuezënúdia'a lë'ë tã guëdubi tiempë.

Guc shtu'u mënë quini rall Lázaro

⁹ Cantidá ra më israelitë guc bë'a rall de quë Jesús nanú Betania. Gua rall nga'li, lëdë niá'asëdi'i parë guëná rall lu Jesús sino quë rac shtu'u rall guëná rall lu Lázaro, el quë nabëcua'ní Jesús ladi ra tégulë. ¹⁰ Iurní lë'ë ra jëfë shtë ra bëshuzi gu' rall de acuerdë parë quini rall Lázaro ¹¹ purquë por shti'dzë Lázaro cantidá ra mënë israelitë bësa'në rall ldi' shtë ra fariseo nu gualdí ldu'u rall Jesús.

Guatë Jesús ciudá Jerusalén ziquë rëy

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² Zihani mënë gua Jerusalén parë laní Pascu. Stubi dzë bini rall de quë Jesús ziagdchini parë ciudá Jerusalén. ¹³ Iurní bëchuguë rall llicu hiaguë zini parë guagtsa'guëllú rall lë'ë më, fuertë guni'i rall:

—Gunë Dios salvar. Llëru'bë na Rëy shtë hia'a naze'dë por lë Dadë Dios. Benditë na Rëy shtë Israel.

¹⁴ Jesús gudchibë më tãchi burrë. Zni rni'i Sagradas Escrituras:

¹⁵ Adë rdzëbëdi'i të, mënë naquërelde guë'dchi Sión.

Gulë guná Rëy shtënë të; ze'dë guëdchíni'.

Dchí'bi' tëchi burrë.

¹⁶ Ra shini gusë'dë më adë guasëdi'i rai' lueguë; hashtë más despuësë iurë lë'ë Jesús guashtëhi' ladi ra tëgulë, iurní bëagná ldu'u rai' grëtë' ndë'ë naescritë lo quë narni'i la'ni Sagradas Escrituras shcuendë Jesús. Bëagná ldu'u rai' lo quë naguc con Jesús.

¹⁷ Nu ra mënë nazunú Jesús iurë lë'ë më guna'bë më Lázaro la'ni ba'a nu bëcua'ni më lë'ë Lázaro ladi ra tëgulë, biadi'dzë rall lu ra mënë lo quë naguná rall. ¹⁸ Por ni ra mënë bëru'u; guagtsa'guëlü rall lë'ë Jesús. Bini rall de quë Jesús bë'në milagrë con Lázaro ¹⁹ perë ra fariseo guni'i lu sa' rall:

—¿Gu rna të ni tubi adë chu pë rúnëdi'i? Gulë guná, grë ra mënë naré lu guë'dchiliu, zianaldë rall lë'ë Jesús.

Bëldá mënë griego gudili rall Jesús

²⁰ Entrë ra mënë nabëdchini Jerusalén parë gunë rall adorar Dios, nanú bëldá mënë griego. ²¹ Guabi'guë rall lu Felipe më Betsaida, tubi guë'dchi shtë Galilea. Bë'në rall ruëguë lu Felipe; guni'i rall:

—Dadë, rac shtu'u na'a guëná na'a lu Jesús.

²² Felipe guagni'i lu Andrés. Guërupë rai' guaguëchi rai' lu Jesús de quë ra më griego rac shtu'u rall guëná rall lu më.

²³ Iurní Jesús guni'i:

—Ne' bëga'a iurë të guëlua'a Dios llëru'bë na pudërë shtëna, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

²⁴ Guldía rnia'a, si talë tubi bë'dchi trigu adë ldáguëdi'in la'ni guiu'u nu ratsu luhin, todavía nahin tubsë bë'dchi, perë si talë ldaguë bë'dchi lu guiu'u nu gatsu luhin, tsaldanin nu guëne'ëin zihani bë'dchi. ²⁵ El quë naquëhapë vidë shtëni' no más parë mizme lé'ëll, segurë

guënitin, perë el quë naná dispuestë guënití vidë shtëni' por na, guëbánil parë siemprë. ²⁶ Si talë chu rac shtu'u gunë sirvë lua, napë quë gue'dë náldëll na. Catë riahia, ndë guëdzëlë el quë narunë sirvë lua. Si talë chu gunë sirvë lua ziquë shmëna, gunë Shtada honrar nguiu ni.

Guni'i Jesús lu shini gusë'dë më gati më

²⁷ Guni'i Jesús:

—Iurne' adë rbedchídi'i ldua'a perë ¿pë guna? ¿Ni mudë guënia'a lu Shtada: “Bëlá na lo quë nagaca”? purquë parë ni zelda lu guë'dchiliu. ²⁸ Dadë, bëlua'a pudërë nanápël.

Iurní bëdchini tubi bë nabëru'u lu gube'e. Guni'i bë:

—Hia guc bëluá'ahia pudërë shtëna, nu guëluá'ahia pudërë shtëna stubi.

²⁹ Ra mënë zihani narëta' nga'li, bini rall lë'ë bë. Bëldá rall guni'i de quë nguzi'u gubë. Sëbëldá rall guni'i:

—Tubi ianglë biadi'dzë lu më dizdë gube'e.

³⁰ Iurní Jesús guni'i:

—Lëdë por nádi'i bëdchini bë rë' sino por lë'ë të parë tsaldí ldu'u të. ³¹ Iurne' bëga'a iurë de quë lë'ë guë'dchiliu rë' gac juzguë. Nu iurne' guësëllu'në Dios lë'ë Satanás, el quë narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu. ³² Iurë lë'ë ra mënë guëquë'ë rall na lu cruz, manërë ni guëna'ba grë ra mënë lua.

³³ Zni guni'i më lu rall parë guëdë'ë rall cuendë lla mudë gati më. ³⁴ Ra mënë guni'i rall lu Jesús:

—Riasé na'a por ra Sagradas Escrituras de quë lë'ë Cristo guëbáni' parë siemprë. ¿Pëzielú rní'il de quë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac crucificári'? ¿Chu na el quë nabëshe'ldë Dios?

³⁵ Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Por stu'pë tiempë nanú llni entrë ladi të. Gulë tsagla'guë tsanaldë të llni. Gulë cue mientras napë të llni të parë adë guëna'zidi'i nacahi lë'ë të terci-uni. Na ziquë el quë narzë lu nacahi; rdë'ëdi'ill cuendë ca nezë tsall. ³⁶ Gulë tsaldí ldu'u të lë'ë llni mientras zuga'a llni lu gué'dchiliu. Zni gac të shini Dios nanapë llni shtë më la'ni ldu'u të.

Despuësë de guni'i më ra cusë rë', Jesús guzia'a nu bëca'chilú më lu rall.

Guná ra mënë milagrë shtë Jesús perë gualdídi'i ldu'u rall

³⁷ Jesús bë'në zihani milagrë ru'bë lu ra mënë perë adë gualdídi'i ldu'u rall na më shini Dios. ³⁸ Pues zni gac cumplir naguni'i Isaías, tubi nabíadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëqu'ë Isaías:

Dadë, ¿chull gualdí ldu'u diza'quë shtë hia'a?

¿Chull gualdí ldu'u iurë bëluá'al pudërë shtënël lúhi'?

³⁹ Por ra di'dzë rë' adë bë'nëdi'i rall gan tsaldí ldu'u rall purquë nu zac naescritë la'ni mizmë librë shtë Isaías:

⁴⁰ Dios bë'në ra mënë ciegu nu bé'ni' naguedchi ldu'u rall të parë adë guënádi'i rall con slull, nu tsasédi'i rall con ldu'u rall.

Guquin parë adë guëabrídi'i ldu'u rall con Dadë Dios të gunëac më lë'ë rall.

⁴¹ Isaías guni'i znd'ë'ë purquë gunáhi' lu Jesucristo de quë llëru'bë na pudërë shtë më.

⁴² Zihani më narnibë'a, gualdí ldu'u rall lë'ë Jesús perë adë nédi'i guëni'i rall delantë lu mënë de quë na rall shmënë Jesús. Bëdzëbë rall ra fariseo të parë guëgúdi'i ra fariseo lë'ë rall la'ni íadu'u.

⁴³ Más bëquitë ldu'u rall gunë mënë alabar lë'ë rall quë nihunë rall cumplir voluntá shtë Dios.

Ra di'dzë shtë Jesús gunë juzguë ra mënë

⁴⁴ Jesús guni'i fuertë:

—El quë natsaldí ldu'i na, lë'dë niá'asëdi'i na rialdí ldu'i sino también rialdí ldu'i Shtada el quë nabëshe'ldë na. ⁴⁵ El quë narná lua, rna lu më el quë nabëshe'ldë na. ⁴⁶ Nahia llni. Zelda lu gué'dchiliu. Grétë' el quë narialdí ldu'i na, adë guëá'nëdi'ill la'ni nacahi. ⁴⁷ Si talë tubi de lë'ë të rini të shti'dza, perë adë rzu'bë diáguëdi'ill shti'dza, lë'dë nádi'i guna condenar mënë ni purquë adë zëldëdia'a lu gué'dchiliu parë guna condenar lë'ë ra mënë sino zelda parë guna salvar ra mënë. ⁴⁸ El quë nagüëqué guia'a na nu adë rialdídi'i ldu'u shti'dza, nápëll el quë nagunë condenar lë'ëll. Ra di'dzë nagunia'a lull, ni nagunë condenar ra mënë ni lúltimë dzë. ⁴⁹ Adë ruadí'dzëdia'a según voluntá shtëna; lë'ë Shtada el quë nabëshe'ldë na, gunibé'ai' na parë guënia'a lu të. Lo quë nabëluá'ahia, na mandamientë shtë Dios. ⁵⁰ Nu rac bé'ahia el quë nagunë cumplir mandamientë shtë Shtada, nápëll vidë eternë. Grë lo quë narnia'a, ze'dë de Shtada; lo quë naguni'i më lua, zni ruadí'dza.

Jesús gudibi guëa' ra poshtë

13 Antsë bédchini laní Pascu, rac bë'a Jesús de quë hia lë'ë iurë bëga'a parë gati më nu guësëa'në më ra shini gusë'dë më; guzëá më lu Shtadë më. Nalé gac shtu'u më ra shini gusë'dë më nananú gué'dchiliu. Guc shtu'u më lë'ë rai' hashtë gati më.

² Hia gualú shtse shtë Pascu, iurní lë'ë mëdzabë bëu' la'ni ldu'u Judas Iscariote, shini Simón. Bë'në mëdzabë parë rac shtu'u Judas gúnëll intriegu lë'ë Jesús guia'a ra contrari shtë më. ³ Jesús hia gac bë'a de quë ze'dë më de Dios nu guëabrí më con Dios nu lë'ë Dadë bédë'ë

grëtë' pudërë parë Jesús. ⁴ Guasuldí më lu mellë. Iurní bédchisú më lari lu guìa'a nanacu më. Bèldi'bi më tubi toallë la'ni më. ⁵ Iurní gudé më nisë la'ni tubi natsë'ë. Guzublú më gudibi më guëa' ra shini gusë'dë më nu bëshá më toallë nana'a më guëa' shini gusë'dë më parë guëbidchi nisë.

⁶ Iurë bédchini më lu Simón të qu'bi' guëa' Simón Pedro, perë Pedro guni'i:

—¿Pë lë'ël qu'bil guëahia?

⁷ Jesús guchi lu Pedro:

—Iurne' adë riasëdi'il lo quë naquëhuna perë despuësë sí, tsasël.

⁸ Perë Pedro guni'i:

—Jamás adë qu'bididi'il guëahia.

Jesús guchi lu Pedro:

—Si talë guëzunédia'a lë'ël, hiadë nádi'il shmëna.

⁹ Guni'i Simón Pedro:

—Iurne' pë Dadë, lëdë niá'asëdi'i guëahia tsati sino también guiahia nu guëca.

¹⁰ Perë Jesús guni'i:

—El quë naná gualú guzë, adë rqu'ni-di'i gázëll stubi, nadë más guëa'll tsati. Hia lë'ë të limpi ldu'u të perë lëdë grédi'i të.

¹¹ Guni'i më adë grédi'i rai' na rai' limpi purquë guc bè'a më chu gunë intriegu lë'ë më. Por ni guni'i më: “Lëdë grédi'i të na të limpi”.

¹² Despuësë de gudibi më guëa' ra shini gusë'dë më, Jesús bëabrí gutë më shabë më; iurní guzubë më stubi lu mellë. Guni'i më:

—¿Gu riasë të lo quë naná bëna?

¹³ Lë'ë të rni'i të nahia mësë nu Dadë shtë të. Napë të rsunë purquë ni nahia.

¹⁴ Pues na, mësë nu Dadë shtë të, gudibia guëa' të nu zac lë'ë të napë quë quibi të guëa' sa' të. ¹⁵ Na bédchi'ba tubi muëstrë parë lë'ë të. El mizmë ni gunë të con sa' të ziquë nabëna. ¹⁶ Guldía rnia'a, tubi muzë adë lasaquëdi'll más quë shlámi'; más lasac nabëshe'ldë lë'ë muzë. ¹⁷ Si

talë rdë'ë të cuendë lo quë narnia'a lu të nu gunë të cumplirin, iurní rquitë ldu'u të.

¹⁸ Adë quëgní'idia'a de grë të. Na rac bé'ahia guadë el quë nagulëhia perë napë quë gac cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras: “El quë naraunú na, ni bè'në cuntrë na parë gatia”. ¹⁹ Dizdë iurne' rnia'a lu të antsë gac ndë'ë të parë gac bè'a të nahia el quë nagunia'a nu parë tsaldí ldu'u të shti'dza iurë lë'ë ndë'ë gac. ²⁰ Guldía rnia'a lu të, el quë nagunë recibir el quë naná bëshe'lda, ni gunë recibir na, nu el quë nagunë recibir na, ni gunë recibir el quë nabëshe'ldë na.

Guni'i Jesús de quë Judas gunëll intriegu lë'ë më

(Mt. 26.20-25;

Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹ Iurë gualú guni'i Jesús di'dzë ni, nalé bè'në më llgabe la'ni ldu'u më; nalé gubini ldu'u më. Iurní guni'i më con di'dzë clarë:

—Guldía rnia'a, tubi de lë'ë të gunë intriegu na lu galguti.

²² Ra poshtë guzublú gubi'a rai' lu sa' rai' perë adë bédé'ëdi'i rai' cuendë chu gunë intriegu lë'ë më. ²³ Tubi de lë'ë rai', el quë narac shtu'u më, zúbi' cula'ni Jesús; caniháui'. ²⁴ Simón Pedro bè'në sñi con guí'a' ai' të guëna'bë di'dzë nguii ni lu Jesús, chu gunë intriegu lë'ë më. ²⁵ Iurní nguii ni guni'i lu Jesús:

—Dadë, ¿chull gunë intriegu lë'ël?

²⁶ Jesús bëquebi:

—Guëtiá'ahia pedasë guetështildi la'ni platë nu guëdë'ahin ca'a nguii nagunë intriegu na.

Iurní bëtia'a Jesús guetështildi la'ni platë nu bédë'ë më pedasë cua'a Judas Iscariote, shini Simón. ²⁷ Judas bë'në recibirin; lueguë lueguë Satanás guatë la'ni ldu'ull. Iurní Jesús guni'i lu Judas:

—Lo quë narac shtú'ul gúnëll, bè'nin lueguë.

²⁸ Perë ni tubi de los de más poshtë adë guc bë'adi'i rai' pëzielú guni'i më zndë'lë lu Judas. ²⁹ Cumë Judas guc tesurërë shtë dumí, bëldá rai' bë'në rai' llgabë de quë Jesús rac shtu'u tsasi'i Judas lo quë naná rqui'ni lu laní, u tal vez guëdë'lë Judas gu'në ca'a ra prubi. ³⁰ Despuësë de lë'lë Judas bë'në recibir tubi ldë guetështildi, lueguë bë'rú'ull. Hia riu' gue'lë.

Mandamientë cubi shtë Jesús

³¹ Despuësë de lë'lë Judas bëru'u, Jesús guni'i:

—Iurne! guëlua'a Dios de quë llëru'bë na pudërë shtë nguiu nabëshe'ldë më lu guë'dchiliu, nu zihani më'në gunë rall alabar Dios por lo quë naguna; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më. ³² Si guëlua'a llëru'bë pudërë shtë Dios por lo quë naguna, también guëlua'a më llëru'bë na pudërë shtëna. Adë gac ldë'lë më parë gúni' cumplirin. ³³ Lë'lë të narac shtua'a, adë zúdia'a con lë'lë të llëru'bë tiempë. Lë'lë të tsatili të na perë cumë ziquë guni'a'a lu contrari shtëna más antsë, rnia'a lu të lo mizmë iurne!. Rnia'a lu të stubi de quë adë gáquëdi'i tsa të catë guzëahia. ³⁴ Perë rnehia tubi mandamientë cubi parë lë'lë të de quë gac shtu'u të bëchi sa' të. Cumë ziquë na rac shtua'a lë'lë të, zníga'a lë'lë të napë quë gac shtu'u të sa' të. ³⁵ Si talë gac shtu'u të sa' të de verdá, grë më'në shtë guë'dchiliu guëdë'lë rall cuendë de quë na të shmëna.

Guni'i Jesús lu Pedro, gúni' negar lë'lë më

(Mt. 26.31-35;

Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro guna'bë di'dzë lu Jesús:

—Dadë, ¿ca tsal? Jesús guni'i:

—Catë guzëahia, hiadë gáquëdi'i gue'dë náldël lueguë perë despuësë, sí, iurní gue'dë náldël na.

³⁷ Iurní lë'lë Pedro guni'i:

—Dadë, ¿pëzielú gáquëdia'a gue'dë nalda lë'lë iurne'? Na nahia dispuestë guënehia vidë shtëna nu gatinéal.

³⁸ Jesús guni'i iurní:

—¿Guënë'el vidë shtënë'l por na? Guldía rnia'a lu, antsë lë'lë gay guëllidchí, guëni'il lu ra më'në de quë adë runguë bë'adi'il na. Tsunë vultë guëni'il zni.

Jesús na nezë parë gube'e

14 ¹ Gulë cue'zë rquëdi'ni ldu'u të. Gulë tsaldí ldu'u të Dios nu gulë tsaldí ldu'u të na. ² Lidchi Shtada nanú zihani lugar parë guëquërdë'lë të; si talë adë nádi'in zni, hia nianí'ihia lu të. Zni gac tsaguëna preparar tubi lugar parë lë'lë të. ³ Despuësë de bëna preparar lugar ni, iurní guëabría stubi con lë'lë të, guëquërdë'nú të na lidchi Shtada catë quërellda. ⁴ Lë'lë të nané të ca nezë guzëahia nu nané të nezë ni. ⁵ Repi Tomás:

—Dadë, adë chu guënë'di'i ca nezë tsal. ¿Llallë guënë' na'a nezë?

⁶ Jesús bëquebi:

—Nahia nezë parë gube'e; na ruadi'dza verdá; rdë'a vidë sin fin; sulë por na gac guëdchini më'në lu Shtada. ⁷ Si talë lë'lë të runguë bë'a të na, nu zac Shtada runguë bë'a të. Nu lë'lë të hia runguë bë'a të lë'lë' dizdë iurne! purquë guná të lu më.

⁸ Iurní Felipe guni'i:

—Dadë, bëlua'a Dios guënë na'a lúhi', hia con ni na'.

⁹ Guni'i Jesús:

—Felipe, ¿blac tiempë quëbezënúa lë'lë të nu todavía adë guënë'di'i të chu nahia? El quë naganá lua nu zac gunall lu Shtada. Nétí'i, ¿pëzielú má'bël de quë rac shtú'ul guënal lu Dadë Dios? ¹⁰ ¿Pëllë

adë riasël na quëbezënúa Dadë nu Dadë quëbezënúhi' na? Grë lo quë narnia'a lu të, lëdë shcuendë iúbidia'a; lë'ë Dadë quëbezënúhi' na; lë'ë më quëhunë më shchi'ni më. ¹¹ Gulë tsaldí ldu'u të de quë Dadë quëbezënúhi' na nu na quëbezënúa lë'ë më. Si talë adë rac tsaldídi'i ldu'u të shti'dza, gulë tsaldí ldu'u të na por ra mi-lagrë nabëna delantë lu të. ¹² Guldía rni-a'a, el quë natsaldí ldu'i shti'dza, gúnëll mizmë dchi'ni naquëhuna, nu hashtë más cusë nalasac gúnëll purquë guzëahia catë quëbezë Shtada. ¹³ Grétë' lo quë naguëna'bë të lu Shtada por nombre shtëna, gúnahin. Grë lo quë narna'bë të por nombre shtëna, gúnahin të parë shini Dios guësëdchini labansë lu Dadë Dios. ¹⁴ Na guna cualquier cusë parë lë'ë të, grë lo quë naguëna'bë të por nombre shtëna.

Guni'i Jesús guëshe'ldë më Espíritu Santo

¹⁵ 'Si talë rac shtu'u të na, gulë bëzu'bë diaguë mandamientë shtëna. ¹⁶ Nu guna ruëguë lu Dadë Dios të guëshe'ldë më stubi natsagla'guë guëne'e cunseju parë lë'ë të nu cuezënúhi' lë'ë të parë siemp-rë. ¹⁷ Náhi' Espíritu Santo naruadi'dzë verdá. Ra mënë shtë guédchiliu, adë nédí'i gunë rall recibir lë'ë më purquë adë rnádi'i rall lúhi' nu adë runguë bé'adi'i rall lë'i'; perë lë'ë të runguë bë'a të lë'i' purquë lë'i' quëbezënúhi' lë'ë të. Quëhúni' compaíni lë'ë të. ¹⁸ Adë guëséá'nédia'a lë'ë të ziquë bëzebi. Guëabría stubi parë guëquërelde'núa lë'ë të. ¹⁹ Stu'pë tiempë quërelde'núa lë'ë të perë hia lë'ë mënë shtë guédchiliu, adë guënádi'i rall lua. Lë'ë të guëná të lua stubi. Lë'ë të guëbani të purquë naba-nia. ²⁰ Dzë ni guëdë'lë të cuendë de quë na con Shtada unidë na na'a, nu guëdë'lë të cuendë de quë unidë na hia'a, lë'ë të con na. ²¹ El quë narac bë'a nu rzu'bë diaguëll mandamientë shtëna, mënë ni

rac shtú'ull na de verdá. Nu Shtada rac shtú'ui' el quë narac shtu'u na, nu zac na rac shtua'a lë'ë narac shtu'u na. Nu guëluá'ahia pudërë shtëna lúhi'.

²² Iurní Judas, lëdë Iscariótëdi'i, guní'ill lu Jesús:

—Dadë, çpëzielú rní'ill guëluá'al pudërë shténëll lu na'a perë adë guëluá'adi'ill pudërë shténëll lu mënë shtë guédchiliu?

²³ Jesús guni'i:

—El quë narac shtu'u na de verdá, guëzu'bë diaguëll shti'dza. Shtada gúni' gac shtú'ui' lë'ë nguii ni, nu Shtada con na guëdchini na'a; guëlezënú na'a lë'ëll. ²⁴ Perë el quë adë rac shtú'udi'i na, tampuquë guëzu'bë diaguëll shti'dza. Diza-'quë shtëna nabini të, lëdë shténëdi-a'ain sino shtënë Dadë Dios, el quë nabëshe'ldë na lu guédchiliu.

²⁵ 'Quëgnia'a lu të grë ndë'ë mientras quëbezënúa lë'ë të ²⁶ perë lë'ë Espíritu Santo, el quë naguëne'e cunseju parë lë'ë të, Shtada guëshe'ldë lë'i'; cuezënúhi' shlugara nu guëluá'ai' lë'ë të grétë' lo quë nagunia'a lu të. Guëní'i' la'ni ldu'u të, të parë guëagná ldu'u të enseñansë shtëna.

²⁷ 'Paz shtëna guësëana parë lë'ë të, cuedchí ldu'u të. Ra mënë shtë guédchiliu gúnëdi'i rall gan cuedchí ldu'u të perë na sí, por na cuedchí ldu'u të. Gulë cue'zë rquëdi'ni ldu'u të. Adë rdzëbëdi'i ldu'u të lo quë naguër gac. ²⁸ Hia bini të de quë guzëahia con Shtada perë guëabría stubi parë guëquërelde'núa lë'ë të. Talë de verdá rac shtu'u të na, napë të lëgrë la'ni ldu'u të. Bëa'në të tristë purquë gunia'a lu të: “Guzëahia lidchi Shtada”. Lë'ë më napë më más pudërë quë na. ²⁹ Rnia'a lu të iurne' të parë iurë lë'ë ndë'ë gac, iurní tsaldí ldu'u të na.

³⁰ 'Hiadë guadi'dzënúdi'irua'a lë'ë të purquë hia mërë guëdchini el quë narnibë'a mënë shtë guédchiliu. Lë'ëll nápëdi'ill ni tubi pudërë parë na. ³¹ Napë

quë gac zni të parë ra mënë shtë guéd-chiliu, gac bë'a rall de quë lë'ë më bëshel'dë më na. Gac bë'a rall lo quë naruna, gunibë'a më gúnahin.

¹Gulë tsasuldí. Cha guëru'u hia'a de ndë'ë.

Comparaciuni shtë hiaguë

15 Jesús guni'i:
—Nahia ziquë hiaguë nashi naná verdaderë. Shtada quëhapë më hiaguë ni. ²Rchúgui' grë llicu hiaguë nardé'ëdi'i nashi, nu grë llicu hiaguë nanua'a nashi, rqui'ni guëldin nu sunëhin të parë guëne'e másru'u nashi. ³Lë'ë të na të ziquë llicu hiaguë nanápëdi'i ndiaguë bidchi. Guquin por shti'dza nagunia'a lu të. ⁴Gulë gac unidë con na. Gulë tsagla'guë tsaldí ldu'u të na, iurní quëbezënúa lë'ë të. Tubi llicu hiaguë adë gáquëdi'i guëd'ëin nashi si talë adë quëdi'in cula'ni trunquë shtë hiaguë. Mizmë manëre ni na të. Lë'ë të gáquëdi'i guëd'ë të nashi si talë nádi'i të unidë con na.

⁵'Na nahia ziquë trunquë shtë hiaguë; na të ziquë llicu hiaguë. El quë naná unidë con na nu quëbezënúa lë'i', ni el quë naguëne'e zihani nashi. Pues adë gáquëdi'i gapë të nashi lë'ësë të. Con na sí, gac të ziquë tubi hiaguë narne'e nashi.

⁶El quë nádi'i unidë con na, ni guëzebi të parë guëbidchi ziquë llicu hiaguë të guëdëahin parë tsequin lu gui'i.

⁷'Si talë tsagla'guë të, gac të unidë con na, nu adë guëá'ldëdi'i ldu'u të grëtë' nabëluá'ahia lu të. Gulë guna'bë grë lo quë narac shtu'u të, grëtë' guëne-hia ca'a të. ⁸Lë'ë Shtada gunë recibir hunurë iurë lë'ë të rdë'ë të zihani nashi. Zni gac të de verdá shmëna. ⁹Na rac shtua'a lë'ë të ziquë rac shtu'u Shtada na. Gulë tsagla'guë gac shtu'u të na. ¹⁰Si talë guëzu'bë diaguë të grë mandamientë shtëna, zni guëná mënë de quë rac shtu'u të na de verdá. Mizmë mudë

ni rzu'bë diaga grë mandamientë shtë Shtada nu tsagla'guë rac shtua'a Shtada.

¹¹'Na ruadi'dza zndë'ë të parë guëquitë ldu'u të con na nu tsu lëgrë ldu'u të siemprë. ¹²Ndë'ë na mandamientë shtëna de quë gac shtu'u të sa' të ziquë na rac shtua'a lë'ë të. ¹³El quë narac shtu'u amigu shtënëll de verdá, rdë'ëll vidë shtënëll shlugar amigu ni. Nídi'i más llëru'bë amor quë ndë'ë. ¹⁴Lë'ë të na të amigu shtëna si talë gunë të cumplir grëtë' lo quë narnibë'ahia. ¹⁵Adë rní'idia'a na të muzë shtëna purquë ra muzë adë guënëdi'i rall pë runë shlamë rall; más bien rnia'a lu të na të amigu shtëna. Grëtë' nabëluá'ahia lu të, nané të iurne'. Grëtë' lo quë naguni'i Shtada lua, ni na lo quë nabëluá'ahia lu të. ¹⁶Adë gudíldi'i të na sino na gudilia lë'ë të parë gac të shmëna, nu na bëna incarguë lu të de quë gac të ziquë tubi hiaguë narne'e zihani nashi za'quë nu nashi ni adë tsalúdi'in. Grëtë' lo quë narna'bë të lu Shtada por lëa, guëne'e mëhin si talë tsaldí ldu'u të shti'dza. ¹⁷Zndë rnia'a lu të nu rnibë'ahia lë'ë të de quë gac shtu'u të bëchi sa' të.

Ra mënë shtë guédchiliu guëná zá'quëdi'i rall lu të

¹⁸'Si talë ra mënë shtë guédchiliu, adë guëná zá'quëdi'i rall lu të, gulë bëndë'ë cuendë guëllú adë guná zá'quëdi'i rall lua. ¹⁹Si talë na të mënë shtë guédchiliu, iurní sí, ra mënë niac shtu'u rall lë'ë të cumë rac shtu'u rall sa' rall. Na gudilia lë'ë të ladi ra mënë shtë guédchiliu, por ni ra mënë adë rna zá'quëdi'i rall lu të purquë hiadë nádi'i të mënë shtë guédchiliu. ²⁰Gulë bësëagná ldu'u të lo quë nagunia'a lu të: "Ni tubi muzë lasáquëdi'i más quë shlámi". Si talë guzunaldë mënë na, nu zac lë'ë të sunaldë rall. Ra mënë nagualdí ldu'u grëtë' lo quë nabëluá'ahia lë'ë rall; nu

zac tsaldí ldu'u rall naguëlua'a të lë'ë rall, zac gunë rall recibir shti'dzë të. ²¹Zndë'ë gunë rall. Guëná zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna. Adë runguë bé'adi'i rall el quë nabëshe'ldë na.

²²Lë'ë rall ni tubi faltë nápëdi'i rall si talë adë néldëdia'a lu guë'dchiliu nu si talë adë niuadí'dzëdia'a lu rall, perë iurne' naculplablë rall lu Dios purquë guná rall lua nu bini rall shti'dza. ²³El quë narná zá'quëdi'i lua, nu lu Shtada rna zá'quëdi'i mënë. ²⁴Ni tubi faltë niápëdi'i rall si talë adë nihúnëdia'a cusë ru'bë lu rall. Ni tubi mënë adë bé'nëdi'ill cumë ziquë bëlua'ahia lu rall, perë hia lë'ë rall guná rall grétë' ra cusë rë' perë siempër rna zá'quëdi'i rall lua nu rna zá'quëdi'i rall lu Shtada. ²⁵Zndë'ë guc parë gac cumplir ra di'dzë nanaqué la'ni lëy nabë'në rall recibir. Rni'in: "Guná zá'quëdi'i rall lua sin pë lu nezë".

²⁶Perë iurë guëdchini el quë nangunë consolar lë'ë të, guëni'i' favurë de na. Guëshe'lda lë'i' parë cuezënihi' lë'ë të. Guëdchíni' por partë shtë Shtada nu guëni'i' lu të purë verdá purquë nádi'i' bishi. ²⁷Nu lë'ëga'a të también guadi'dzë të favurë de na lu ra mënë; gac të testigu shtëna purquë gulezëni' të na dizdë guzublúa shchi'nia.

16 ¹Rnia'a lu të grë ra cusë rë' parë gac preparadë të, të adë guëazë guëtëdi'i të iurë guëdchini cusë mal. ²Guëgü ra mënë lë'ë të iádu'u nu guëdchini iurë quini mënë lë'ë të. Guëni'i' rall de quë ni na voluntá shtë Dios iurë quini rall lë'ë të. ³Zndë'ë gac purquë nunquë adë runguë bé'adi'i ra mënë shtë guë'dchiliu Dadë Dios nu runguë bé'adi'i rall na. ⁴Zndë'ë rnia'a lu të, të iurë guëga'a iurë, iurní guëagná ldu'u të hia grétë' ndë'ë gunia'a lu të.

Lo quë narunë Espíritu Santo

'Adë guní'idia'a lu të ra cusë rë' dizdë guzublú shchi'nia purquë na

quëbezëni' lë'ë të iurní, ⁵perë iurne' guzëahia parë cuezënihi' mē el quë nabëshe'ldë na. Perë ni tubi de lë'ë të adë guna'bë dí'dzëdi'i të lua: "¿Pëzielú tsal?" ⁶Bini të de quë guzëahia, por ni bëa'në të tristë ⁷perë rnia'a lu të verdá, mejurë nahin parë lë'ë të. Guzëahia purquë si talë adë tsádia'a, adë guí'di'i mē naguëne'e cunseju parë lë'ë të, perë si talë guzëahia, guëshe'lda lë'i'; cuezënihi' lë'ë të. ⁸Iurë lë'ë mē guëdchini, guëni'i' lu ra mënë të gac bë'a rall blac duldë quëhunë rall. Guëlua'ai' tubi nezë ldi shtë Dios, nu guëni'i' de quë gunë Dios juzguë ra mënë shtë guë'dchiliu. ⁹Napë rall duldë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall na. ¹⁰Tsasé rall pë runë cuntienë nezë ldi shtë Dios purquë na guzëahia catë quëbezë mē. Hia lë'ë të adë guënádi'i të lua. ¹¹Tsasé rall de quë nanú juici shtë Dios purquë hia nacondenadë lë'ë narnibë'a lë'ë ra mënë shtë guë'dchiliu.

¹²'Nápërua'a más lo quë narac shtua'a guënia'a lu të perë lë'ë të adë gáquëdi'i tsasé të iurne'. ¹³Perë iurë lë'ë Espíritu Santo guëdchíni', lë'ë mē guëlua'a mē lë'ë të grétë' verdá purquë nídi'i bishi la'ni ldu'i'. Adë guëni'idi'i' por partë shcuëndi'; más bien guëni'i' lu të lo quë nabíni' de Shtada. Gac bë'a të lo quë naguër gac por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁴Lë'ë Espíritu Santo guëlua'ai' nahia mē ru'bë. Guëlua'ai' shti'dza parë gac bë'a të, parë guëdë'ë të cuendë pë runë cuntienë shti'dza. ¹⁵Grétë' lo quë nanapë Shtada, shtëna; por ni gunia'a lu të lë'ë Espíritu Santo gúni' recibir lo quë naná shtëna nu guëlua'ai' lë'ë të parë tsalú guëdë'ë të cuendë shti'dza.

Rbini ldu'u të perë guëabrí guëquitë ldu'u të

¹⁶'Stu'psë runë faltë, hia guënádi'i të lua perë por dupë'në másru'u tsadzë

iurní sí, guená të lua purquë hia guzëahia catë quëbezë Shtada.

¹⁷ Iurní bældá ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu sa' rall:

—¿Pë runë cuntienë ra di'dzë rë': "Stu'psë runë faltë hia guenádi'i të lua perë por dupë'në másru'u sí, guená të lua"? ¿Pëzielú rní'i! "Purquë guzëahia catë quëbezë Shtada"?

¹⁸ Guagla'guë guni'i rall:

—¿Pë runë cuntienë stu'psë nu despuësëga' stu'psë? Adë chu riasédi'i pë quëadi'dzë më.

¹⁹ Jesús guc bë'a de quë rac shtu'u rai' guëna'bë di'dzë rai'. Iurní guni'i më:

—Quëgna'bë di'dzë të lu sa' të shcuendë lo quë nagunia'a lu të: "Runë faltë stu'psë; hiadë guenádi'i të lua perë despuësë másru'u tsadzé, guëabrí të guená të lua". Ni rac shtu'u guëna'bë di'dzë të lu sa' të. ²⁰ Guldía rnia'a, lë'ë të gu'në të nu ldaguë tristë la'ni ldu'u të perë ra mënë shtë guédchiliu, guëquitë ldu'u rall purquë rnádi'i rall lua. Aunquë lë'ë të guëa'në të con galriá ldu'u, despuësë guëquitë ldu'u të. ²¹ Cumë tubi na'a iurë lë'ë na'a bëga'a shiurë galë shini na'a, rdzëbë na'a nu rbini ldu'u na'a por dulurë, perë despuësë lë'ë me'dë bédchini guédchiliu, hia adë rëagná ldu'u na'a dulurë. Iurní guëquitë ldu'u na'a purquë gulë tubi me'dë lu guédchiliu. ²² Zni zac lë'ë të; rbini ldu'u të iurne', perë na napë quë guëabrí. Guënahia lu të stubi; iurní nalé guëquitë ldu'u të, tubi cusë lëgrë; adë chu guédchisúdi'in de lë'ë të.

²³ 'Dzë ni hiadë guená'bëdi'i di'dzë të lua ni tubi cusë. Guldía rnia'a, lë'ë Dadë Dios guëne'e grétë' lo quë naguëna'bë të lúhi'. Guëne'e mëhin si talé guëna'bë të por na. ²⁴ Hashtë iurne' adë guná'bëdi'i të lu Dadë por na. Rnia'a lu të, gulë guna'bë lu më. Guëne'e më lo quë narunë faltë të parë guëquitë ldu'u të de verdá.

Bëna gan lu narnibë'a mënë shtë guédchiliu

²⁵ 'Hia gunia'a lu të grë ra cusë rë' por comparaciuni, perë guédchini iurë hiadë guadi'dzëdia'a por comparaciuni sino quë iurní guadi'dza clarë shcuendë Dadë. ²⁶ Dzë ni lë'ë të guëna'bë të lu Shtada por lëa purquë iurní rquí'nidi'i guëna'ba lu më por lë'ë të ²⁷ purquë lë'ë Shtáda'a rac shtú'ui' lë'ë të. Rac shtu'u më lë'ë të purquë rac shtu'u të na nu rialdí ldu'u të de quë beldë guédchinia de Dios. ²⁸ Bërua'a catë quëbezë Shtada nu bédchinia lu guédchiliu, perë iurne' guësa'na lë'ë guédchiliu parë guëabrí con lë'ë Shtada.

²⁹ Iurní ra shini gusë'dë më guni'i:

—Iurne' sí, quëadi'dzë clarë sin adë quëhunë dchí'nidi'il comparaciuni. ³⁰ Iurne' rialdí ldu'u na'a lë'ë'l nu nané na'a riasël grë cusë. Rquí'nidi'il chu guëna'bë di'dzë lul. Rialdí ldu'u na'a de quë bédchínil por partë shtë Dios.

³¹ Jesús repi:

—¿Gu gualdí ldu'u të iurne'? ³² Guná, guédchini iurë nu mizme iurne', lë'ë të guërë'tsë të cadë lë'ë të tubi ladë. Iurní guësa'në të na tubsia, perë adë zúdia'a tubsia purquë lë'ë Shtada quëbezënu'hi' na. ³³ Rnia'a lu të grétë' ndë'ë të parë cuédchí ldu'u të por na. Ra mënë shtë guédchiliu guëzac zi rall lë'ë të perë gulë bëquitë ldu'u të. Bëna gan lu narnibë'a mënë shtë guédchiliu.

Jesús guna'bë lu Dios por shini gusë'dë më

17 Despuësë gualú biadi'dzë më grë ra cusë rë', gubi'a më lu gube'e nu guni'i më:

—Dadë, hia lë'ë iurë bëga'a. Bëlua'a ra mënë de quë shínil náhi' personë ru'bë delantë lul. Iurní shínil guëquëbi' nal personë ru'bë delantë lu rall. ² Béné'l pudërë guiahia parë guëni'bë'ahia grétë'

ra mënë narëta' lu guéd'chiliu, nu iurne' napa dereché guèdë'a vidë sin fin parë mënë nabënë'el parë na. ³Parë gapë ra mënë vidë sin fin, napë quë gunguë bè'a rall lél'él nu napë quë gunguë bè'a rall na. Nahia shínil nabëshé'ldël lu guéd'chiliu. Sulë lél'él nal Dios verdadèrë.

⁴'Siemprë bëluá'ahia lu ra mënë llëru'bë na pudërë shténël. Bëna gan grétë' dchi'ni nabënë'el guna. ⁵Bënë honrar na culá'nil ziquë antsë lë'ë guéd'chiliu cueshtë, quëbezënúa lél'él.

⁶'Grë ra mënë nagulël ladi ra mënë shtë guéd'chiliu, bënë'el lë'ë rall parë na; na rall shmëna. Bëluá'ahia lu rai' pudërë shténël nu bëzu'bë diaguë rai' diza'quë shténël. ⁷Iurne' rdë'ë rall cuendë de quë pudërë nanapa, bënë'el guiahia. ⁸Grë ra di'dzë naguní'íl lua, biadi'dza lu rai' nu bè'në rai' recibir ra di'dzë ni. Hia gualdí ldu'u rai' de verdá de quë bëshé'ldël na lu guéd'chiliu. Nané rai' zelda por ordë shténël.

⁹'Na runa ruëguë por lë'ë rai' iurne'. Adë rúnëdia'a ruëguë por ra mënë shtë guéd'chiliu sino por ra mënë nabënë'el parë na purquë shténël lë'ë rai'. ¹⁰Grë ra mënë ni nashténël nu na rai' shtëna. Por lë'ë rai' zihani mënë guná rall pudërë shtëna.

¹¹'Na adë guëá'nëdia'a lu guéd'chiliu, perë lë'ë rai' sí, guëa'në rai' lu guéd'chiliu. Hia lë'ë na gueldë guëzëa catë quërdël. Santo nal, nia Dadë. Gupë lë'ë rai' con pudërë shténël grë ra nabënë'el parë na parë gac rai' unidë ziquë lél'él nu na unidë na hia'a. ¹²Iurë quëbezënúa lë'ë nabënë'el parë na, gupa lë'ë rai'. Ni tubi adë chu bënëtidí'i sino el quë nagulë parë gac condenádëll. Zni guquin parë gac cumplir naná escritë la'ni Sagradas Escrituras de lél'él.

¹³'Iurne' Dadë, mërë gueldë guëzëa catë quëbëzël perë mientras zugá'ahia stúp'në lu guéd'chiliu, rmia'a lul grë ra cusë rë', guini naná quëquë diaguë

di'dzë rë'. Guëquitë ldu'u rai'; mizmë lëgrë nanapa gapë rai' guëdubi tiempë. ¹⁴Na bëluá'ahia diza'quë shténël lu rai' perë ra mënë shtë guéd'chiliu, adë rna zá'quëdí'i rall lu rai'. Grë rai' nabëquë diaguë shtí'dzël, adë na rai' ziquë mënë shtë guéd'chiliu; igual ziquë na, adë rianáldëdí'i rai' tēchi ra cusë shtë guéd'chiliu. ¹⁵Adë rná'bëdia'a, Dadë, de quë guëgul lë'ë rai' lu guéd'chiliu, sino rac shtua'a gápël lë'ë rai' lu ra cusë shtë mëdzabë. ¹⁶Cumë ziquë na, adë nádia'a mënë shtë guéd'chiliu, nu lë'ë rai' adë nádi'i rai' mënë shtë guéd'chiliu. ¹⁷Por shtí'dzël bè'në gac rai' santu parë lél'él. Grë diza'quë shténël na verdá. ¹⁸Cumë ziquë bëshé'ldël na lu ra mënë shtë guéd'chiliu, zni zac bëshel'da lë'ë rai' lu ra mënë shtë guéd'chiliu. Guëni'inú rai' shtí'dzël lu rall. ¹⁹Quëhuna apartar mizmë na parë bien shtë rai' tē gac rai' completamente entregadë lu voluntá shténël. Gac cumplir ndë'ë, Dadë, por shtí'dzël naná verdá.

²⁰'Perë adë rná'bëdia'a sulamëntë por lë'ë rai', sino tambiën por grétë' natsaldí ldu'i shtí'dza iurë guadi'dzë rai' diza'quë. ²¹Grëtë' ra mënë ni natsaldí ldu'i shtí'dza, quëhuna ruëguë gac rai' unidë, Dadë. Gapë rai' tubsë llgabë ziquë na hia'a unidë nu nadápa'a mizmë llgabë. Bënë'ë compani lë'ë rai' parë gac rai' unidë con lë'ë hia'a, Dadë, parë ra mënë shtë guéd'chiliu, gac bè'a rall lél'él bëshé'ldël na. ²²Lë'ë dereché nu pudërë nabënë'el parë na, bédë'hia parë lë'ë rai' parë gac rai' unidë ziquë lë'ë hia'a na hia'a unidë. ²³Ziquë quëbezënúa lë'ë rai' nu quëbezënu na, zni rac shtua'a gac rall unidë completamente con lë'ë hia'a parë ra mënë shtë guéd'chiliu, guëdë'ë rall cuendë lél'él bëshé'ldël na nu guëdë'ë rall cuendë de quë rac shtú'ul lë'ë rall mizmë manërë ziquë rac shtú'ul na.

²⁴'Dadë lél'él bënë'el grëtë' ndë'ë, nu rac shtua'a de quë catë quëbëzël nu zac

lë'ë rai' cuezë rai'. Rac shtua'a catë nezë guëquërela nu lë'ë rai' guëquërdë rai' të parë guená rai' lugar za'quë lu gube'e. Guená rai' pudërë nabënë'el purquë nalë rac shtú'ul na antsë lë'ë guédchiliu cueshtë. ²⁵ Dadë, lë'ël rúnël bien guëdubi tiempë perë ra mënë shtë guédchiliu, adë runguë bé'ahia lë'ël nu lë'ë ra na sít, runguë bé'ahia lë'ël nu lë'ë ra nagualdí ldu'i lë'ël, rdë'ë rai' cuendë de quë lë'ël bëshé'ldël na. ²⁶ Bëlu'á'ahia lë'ë rai' parë runguë bë'a rai' chu nal, nu todavía tsagla'guë guëlu'á'aru'uhia lë'ë rai' parë gac shtu'u rai' sa' rai' ziquë rac shtú'ul na; mizmë amor shtëna gapë rai' la'ni ldu'u rai' parë sa' rai'.

Guna'zi ra mënë mal lë'ë Jesús

(Mt. 26.47-56;

Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

18 Despuësë de gualú biadi'dzë Jesús ra di'dzë rë', bëru'u më con ra shini gusë'dë më parë zia'a rai' stubi ladë rua' tubi rugi guëë'gu nalë Cedrón. Nga'li naquë tubi lahuertë, nu guatënú Jesús ra shini gusë'dë më. ² Nu Judas, lë'ë naná rac shtu'u gúnëll intriegu Jesús, nanëll lugar ni purquë zihani vësë guanú Jesús lë'ë rai' ndë. Nu nga'li rdëá rai' antsë. ³ Zni bë'në Judas; bédchínill con tubi shcua'a mënë con bëldá guëshíagdu'u. Ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra fariseo bëshë'ldë rall lë'ë mënë ni. Nua'a rall lintërnë nu grëaguë parë guëzianí. Nua'a rall spadë. ⁴ Hia rac bë'a Jesús grëtë' lo quë nanagac; iurní bëru'u më ladi ra shmënë më nu guni'i më lu ra mënë:

—¿Chu rguili të?

⁵ Lë'ë rall bëquebi:

—Rguili na'a Jesús de Nazaret.

Jesús guni'i iurní:

—Na ndë'ë.

Lë'ë Judas nabë'në intriegu Jesús, zugá'all con ra mënë ni. ⁶ Iurë lë'ë Jesús guni'i: “Na ndë'ë”, iurní bëazë guetë rall

nu gulaguë rall lu guiu'u. ⁷ Iurní guni'i më stubi:

—¿Chull rguili të?

Lë'ë rall guni'i rall:

—Jesús de Nazaret.

⁸ Jesús repi lu rall iurní:

—Hia gunia'a lu të de quë na ndë'ë. Si talë rguili të na, gulë bëne'e sí, të parë guzëá ra shmëna.

⁹ Zni gac parë gac cumplir di'dzë naguni'i Jesús antsë: “Grëtë' el quë nabënë'el parë na, ni tubi adë gunítidi-a'a”. ¹⁰ Iurní lë'ë Simón Pedro nápi' tubi spadë; gulúhi' spadë nu bëchúgui' di-aguë ladë ldi tubi naná lë Malco. Malco na muzë shtë jëfë shtë ra bëshuzi. ¹¹ Perë Jesús repi lu Pedro:

—Bëguëu' spadë shtë'nëll shlugarin. Si talë según voluntá shtë Shtada ze'dë parë sac zia, napë quë guna cumplirin.

Guanú rall Jesús lu bëshuzi más narnibë'a

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹² Iurní lë'ë ra mënë con comandante shtë ra soliar nabëshë'ldë contrari shtë Jesús, guna'zi rall lë'ë më parë gua'a rall lë'ë më prësi. Bëldi'bi rall guía'a më. ¹³ Lueguë bia'a rall lë'ë më lu Anás naná suëgrë Caifás. Izë ni Caifás gac bëshuzi namás narnibë'a. ¹⁴ Caifás rë' mizmë naguni'i lu ra më israelitë: “Más mejurë parë lë'ë hia'a gati tubsë nguii quë guëdubi naciuni tsalú”.

Pedro zu rualdëa' lidchi Anás

(Mt. 26.69-70;

Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro con stubi ra poshtë, guanaldë rai' lë'ë Jesús. Lë'ë stubi poshtë ni na el quë nané Caifás naná bëshuzi namás narnibë'a. Guatënú poshtë ni Jesús rualdëa' lidchi Anás. ¹⁶ Pedro bëa'në fuërë rua' puertë shtë nezë. Iurní bëru'u lë'ë poshtë nanané lë'ë jëfë shtë ra bëshuzi. Lë'ë poshtë ni guchi lu

na'a narapë rua' puertë parë tsuté Pedro. ¹⁷Iurní lë'ë na'a guna'bë dí'dzëll lu Pedro:

—¿Pë nu lë'ël nal shmënë nguui rë'?

Pedro bëquebi:

—Aquëdi'i, nádia'a shmënë nguui ni.

¹⁸Cumë nalé naldë dzë ni, ra muzë con ra soliar bëntsa'u tubi guërdë të parë bëcue'e rall gui'i të guëdzë'ë rall. Nu zac Pedro zuga'a con lë'ë rall. Quëtsë'ë Pedro rua' gui'i.

Guna'bë di'dzë Anás lu Jesús

(Mt. 26.59-66;

Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹Lë'ë Anás, tubi jëfë shtë ra bëshuzi, guzublú guna'bë dí'dzëll lu Jesús shcuendë ra shini gusë'dë më nu pë ldai' rlua'a më. ²⁰Repi Jesús:

—Na biadi'dza delantë lu grë mënë. Bëluá'ahia la'ni ra iádu'u nu hashtë iádu'u ru'bë, grëtë' lugar catë rdëá ra mënë israelitë. Ni tubi cusë adë guní'idi-a'a naga'chi. ²¹¿Pëzielú rna'bë dí'dzël lua pë cusë bëluá'ahia? Gulë guna'bë di'dzë lu ra mënë nabini shti'dza. Nané rall ldai' lo quë bëluá'ahia.

²²Iurë lë'ë Jesús guni'i zndë'ë, tubi soliar shtë iádu'u nazuga'a guëlladchi, gulubëll lu më nu guní'ill:

—¿Pë zni'i rquëbil lu jëfë shtë ra bëshuzi?

²³Jesús repi:

—Si talë gunia'a mal, bëlua'a nia pë mal bëna perë si talë gunia'a verdá ¿pëzielú gulubël lua?

²⁴Iurní lë'ë Anás bëshe'ldë lë'ë më lu Caifás. Li'bi guia'a më. Caifás na bëshuzi narnibë'a más entrë grë ra bëshuzi.

Pedro guni'i lu ra mënë de quë adë guënëdi'i lë'ë Jesús

(Mt. 26.71-75;

Mr. 14.66-72; Lc. 22.58-62)

²⁵Perë Pedro tsagla'guë quëgtsé'ëi' rua' gui'i con ra mënë. Iurní guchi ra mënë:

—¿Pë nul lë'ël nal shmënë Jesús?

Pedro bë'në negar; guní'i':

—Aquëdi'i, nádia'a shmënë Jesús.

²⁶Iurní guna'bë di'dzë tubi muzë shtë Caifás, muzë ni nall shfamili shtë nguui nabëchuguë Pedro dí'agu'i. Guni'i muzë ni lu Pedro:

—¿Pë nul lë'ël gunahia la'ni lahuertë con Jesús?

²⁷Pedro bë'në negar stubi. Mizmë iurní bëllidchí tubi gay.

Jesús zuga'a lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14;

Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸Iurní bia'a rall Jesús lu palaci catë gunë gubernadurë juzguë. Hia ze'dë grëgue'lë iurní. Ra contrari shtë Jesús adë guatëdi'i rall la'ni palaci parë guëa'në rall limpi según custumbrë religiusë shtë rall. Zni nanú permisi gau rall shtse shtë Pascu. ²⁹Por ni Pilato bëru'u parë guagní'ill lu rall:

—¿Pë mal bë'në hiumbër rë'?

³⁰Guni'i rall:

—Si talë nádi'ill hiumbër mal, adë chu guëdë'nëdi'i intriegu lë'ëll.

³¹Iurní Pilato repi:

—Gulë bia'a lë'ëll mizmë lë'ë të nu gulë bë'në juzguë lë'ëll según narni'i lëy shtë të.

Ra contrari shtë Jesús bëquebi:

—Perë lë'ë na'a nápëdi'i na'a dereché parë guëdini na'a ni tubi mënë gátill.

³²Zni guc parë gac cumplir shti'dzë Jesús naguni'i más antsë parë gac bë'a rall lla mudë gati më. ³³Iurní Pilato

bëabrí guaté la'ni palaci; iurní guná'bëll lë'ë Jesús nu guni'i Pilato:

—¿Pë lé'ël nal Rëy shtë ra më israelitë?

³⁴ Jesús repi:

—¿Pë ni rna'bë dí'dzël por shcuëndël u nu chu stubi guni'i lul chu nahia?

³⁵ Pilato guni'i:

—Nádia'a më israelitë. Mizmë mënë sa'l con ra jëfë shtë ra bëshuzi, bë'në rall intriegu lé'ël lua ziquë tubi më mal. Guni'i lua pë mal bé'nël.

³⁶ Guni'i më:

—Nahia Rëy shtë gubernë nanádi'i ziquë gubernë shtë guéd'chiliu. Si talë gubernë shtëna niac ziquë gubernë shtë guéd'chiliu, pues niadildi shmëna parë gáquëdi'i intriegu na guia'a ra më israelitë. Perë iurne' rnia'a lul de quë rribé'ahia; nahia Rëy perë lé'dëdi'i rëy shtë guéd'chiliu.

³⁷ Iurní Pilato repi:

—Rní'il de quë nal tubi Rëy.

Jesús guni'i:

—Nahia Rëy ziquë quëgní'il, parë ni gula lu guéd'chiliu. Zelda lu guéd'chiliu parë guadi'dza verdá. Grétë' el quë narac shtu'u guini verdá, ni rdë'ë rall cuëndë shti'dza.

³⁸ Pilato repi:

—¿Pë runë cuntienë dí'dzë, verdá?

Guni'i mënë gati Jesús

(Mt. 27.15-31;

Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

Despuësë de gualú guna'bë dí'dzë Pilato dí'dzë rë', bërú'ull stubi parë guadi'dzënull ra contrari shtë Jesús. Guni'i Pilato:

—Ni tubi delitë adë rdzélëdia'a shtë nguui rë' ³⁹ perë ziquë tubi custumbrë, guédë'a libertá tubi prësi la'ni dzë laní shtë Pascu. ¿Sëldahia Jesús rëy shtë të, u pë rni'i të?

⁴⁰ Iurní grë ra mënë gurushtía rall:

—Adë rldá'adi'il Jesús; bédë'ë libertá parë Barrabás.

Barrabás na tubi nguba'në, tubi më dushë.

19 Iurní lë'ë Pilato gunibë'a guanú Jesús galné con chicuti. ² Ra suldadë bëntsa'u rall tubi coronë guitsë nu gulú rallin guëc Jesús nu bëgacu rall lë'ë më tubi lari color guindë. ³ Lueguë guabi'guë rall lu më; bë'në rall burnë. Guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë ra më israelitë.

Gulubé rall lë'ë më.

⁴ Iurní Pilato bëabrill; bërú'ull nu répill lu ra mënë:

—Gulë guná, rguhia nguui rë' delantë lu të parë guédë'ë të cuëndë de quë adë rdzélëdia'a ni tubi delitë parë lé'ëll.

⁵ Iurní bërú'u Jesús con coronë guitsë zubë guëc më nu nacu më tubi lari color guindë. Iurní Pilato repi:

—Lë'ë nguui ndë'ë.

⁶ Iurë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra soliar shtë iádu'u, guná rall lë'ë më, guzublú gurushtía; guni'i rall:

—Quëll lu cruz. Quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—Gulë bia'a lé'ëll nu gulë bëquë'ë lé'ëll lu cruz purquë adë rdzélëdia'a ni tubi delitë nabé'nëll.

⁷ Perë ra contrari shtë më bëquebi rall:

—Lë'ë na'a napë na'a tubi lëy; según lëy shtë na'a rni'in de quë gati mënë ni purquë guní'ill nall shini Dios.

⁸ Iurë Pilato bini zndë'ë, másru'u bédzébëll. ⁹ Iurní bëu'll stubi la'ni palaci nu guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—¿Chu ménël?

Perë Jesús adë bëquëbidi'i.

¹⁰ Iurní repi Pilato:

—¿Pë adë guëquëbidi'il lua chu ménël? ¿Ni mudë adë guënëdi'il napa pudërë parë guna crucificar lé'ël nu zac napa pudërë parë guënehia libertá lé'ël?

¹¹ Jesús guni'i:

—Ni tubi pudërë nápëdi'il parë na si talë Dios adë bënë'edi'i' pudërë. Por ni rnia'a lul de quë ra nabë'në intriegu na lul, ni napë mayurë duldë. Na rall más pecadurë quë lë'ël.

¹² Dizdë iurní Pilato gudíill manërë parë guëd'ëll libertá lë'ë Jesús, perë ra contrari shtë më gurushtiá rall:

—Si talë guëldá'al nguiu rë', nádi'il amigu shtë rëy César, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Cualquier el quë nagac rëy, ni quëhúnëll cuntrë gobiernë shtë César.

¹³ Iurë bini Pilato di'dzë rë', gunibé'all guëru'u Jesús lugar ni nu Pilato gudzúbell lu tribunal shtë'nëll, lugar naná lë Gabata con dizé hebreo. Lë ni runë cuntienë, Empedrado, lugar catë nanú pisë shtë cemëntë.

¹⁴ Guc visperë shtë Pascu, iurë bënë mënë preparar laní. Mizmë dzë ziquë guërudë dzë, iurní Pilato guni'i lu ra contrari shtë Jesús:

—Ndë'ë na rëy shtë'në të.

¹⁵ Lë'ë rall gurushtiá rall; guni'i rall:

—Gátill, gátill, quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—¿Ni mudë guna crucificar rëy shtë'në të?

Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi bëquebi rall:

—Lë'ë na'a sulë tubsë rëy napë na'a. Nall rëy César, el quë narnibë'a más la'ni gué'dchiliu.

¹⁶ Con ndë'ë Pilato bé'nëll intriegu lë'ë Jesús lu rall parë gati më lu cruz. Bia'a rall lë'ë më de ndë.

Cuë më lu cruz

(Mt. 27.32-44;

Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

¹⁷ Nua'a më cruz. Zia'anú rall lë'ë më lugar nalë Calavera, di'dzë hebreo lëhin Gólgota. ¹⁸ Nga'li bënë rall crucificar lë'ë më con chupë mënë mal, tubi rall cadë tubi cu', hia lë'ë Jesús guëláu. ¹⁹ Pilato bëquë'ë tubi letrërë narni'i: “Jesús

de Nazaret, rëy shtë naciuni Israel”. Quë letrërë guëc cruz. ²⁰ Cantidá mënë narëta' ndë, bi'ldi rall letrërë ni purquë lugar catë cuë më lu cruz naquë guëlladchi rua' ciudá Jerusalén. Lë'ë letrërë ni naescritë con dizé hebreo, nu dizé griego, nu dizé latín. ²¹ Ra jëfë shtë ra bëshuzi guni'i rall lu Pilato:

—Adë rquë'ëdi'il “Rëy shtë naciuni Israel” sino más bien bëquë'ë lo quë nangun'ill: “Nahia Rëy shtë naciuni Israel”.

²² Perë Pilato bëquebi:

—Lo quë nabëquëa'a, zni guëa'nin.

²³ Despuësë lë'ë ra suldadë bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz, iurní bëtëá rall shabë më nu gudi'dzë rall lari ni. Gulú rallin tapë ldë, tubi ldégahin parë cadë tubi suldadë. Iurní guna'zi rall lari capë. Nahin tubi lari mantë, lari intërë de tubsë hili. ²⁴ Ra suldadë guni'i rall lu sa' rall:

—Adë chu guëché'zëdi'in; más mejurë guëdchíta'a guë'ë dado të parë nia'a chu gunë gan lari rë'.

Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: “Gudi'dzë rall shaba, perë stubi ldëhin gudchitë rall guë'ë dado”. ²⁵ Zndë bënë ra suldadë rumanë.

Guëa' cruz shtë Jesús quëbezë shni'a më nu quëbezë béldi' lë María naná tse'lë Cleofas. Nu quëbezë María Magdalena guëa' cruz. ²⁶ Iurë Jesús guná më lu shni'a më, zugá'ai' cula'ni poshtë namás rac shtu'u më, repi më lu shni'a më:

—Nanë, lë'ë shínil ni'i. Gápi' lë'ël.

²⁷ Nu guni'i më lu poshtë ni:

—Lë'ë shní'al ni'i.

Dizdë iurní lë'ë poshtë ni bé'ni' recibir lë'ë María lidchi poshtë.

Guti Jesús

(Mt. 27.45-56;

Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸ Despuësë de ndë'ë, cumë Jesús rac bë'a më de quë grëtë' guc cumplir nu

parë gac cumplir la'ni Sagradas Escrituras, guni'i më:

—Rbidcha.

²⁹ Nga'li zuga'a tubi mbluri gadzé vini hi'. Iurní guna'zi ra suldadë tubi spongë; bëga'dzé rallin con vini nu bëzu'bë rall spongë ni guëc tubi hiaguë shtë hisopo. Iurní bédchi'guë rallin rua' Jesús. ³⁰ Jesús gudchi më guëc spongë ni, Bii' më vini; iurní guni'i më:

—Grété' guc cumplir.

Iurní bërë'ngu më nu bé'ni' intriegu espíritu shtëhi' lu Dios.

Tubi suldadë bëquë'ë lansë cula'ni Jesús

³¹ Stubi dzë antsë gac laní, dzë narzi'i ldu'u mënë, ra mënë israelitë adë nédi'i rall guëa'në ra cuerpë lu cruz parë dzë narzi'i ldu'u mënë, pues dzë ni na dzë descansë nu nalé laní ru'bë na. Nu na dzë delicadë. Por ni guna'bë rall lu Pilato parë quitsu suldadë guëa' ra naqué lu cruz parë gati rall nu tsabsú cuerpë shtë rall lu cruz. ³² Iurní ra suldadë bédchini rall guëa' cruz. Guditsu rall guëa' primërë naquënú më lu cruz. Nu guditsu rall guëa' stubi naqué stubi cu'. ³³ Perë guabi'guë rall lu Jesús; guná rall hia guti më. Por ni adë gudítsudi'i rall guëa' më.

³⁴ Perë tubi suldadë bëquë'ëll lansë cula'ni më. Iurní bëru'u rënë con nisë. ³⁵ El quë naruadi'dzë ndë'ë gunall nu rní'ill verdá nu rac bé'all de quë verdá ruadi'dzëll të parë lë'ë të tsaldí ldu'u të zndë'ë ³⁶ purquë zndë'ë guzac parë gac cumplir Sagradas Escrituras narni'i: “Adë gudítsudi'i rall ni tubi ba'cu shtëni'”. ³⁷ Nu stubi partë shtë Escrituras rni'i: “Guëbi'a rall lu el quë nabëquë'ë rall lansë”.

Jesús bëga'chi

(Mt. 27.57-61;

Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Despuësë de gualú grété' ndë'ë, José më guë'dchi Arimatea, guagná'bëll permisi lu Pilato parë guá'all cuerpë shtë Jesús të tsacá'chill lë'ë më. José gac tubi shmënë më perë aunquë nilë naga'chi purquë rdzëbëi' lu ra contrari shtë Jesús. Pilato bédë'ë permisi; iurní bia'a José cuerpë shtë më. ³⁹ Nu zac Nicodemo, el quë naguagná lë'ë më gue'lë, bédchinínú Nicodemo con nanutsë mirra nu áloes cumë cincuenta kilo nuá'all. ⁴⁰ Zni lë'ë José con Nicodemo bia'a rall cuerpë shtë Jesús. Bëtu'bi rall lë'ë më tubi ldë lari naquichi con mizmë naguetsa'u nisë nashi nanutsë según custumbrë shtë ra më israelitë napë quë guëga'chi tubi tégulë. ⁴¹ Lugar ni catë bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz, nga'li naqué tubi lahuertë. Mizmë la'ni lahuertë ni naqué tubi ba'a catë ni tubi la'di chu bëgá'chidi'i. ⁴² Nga'li bëca'chi rai' cuerpë shtë Jesús purquë lë'ë ba'a ni naqué guëlladchi, nu dzë descansë hia bëga'a.

Guashtë më ladi ra tégulë

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

20 Primërë dzë shtë llmalë María Magdalena gua rua' ba'a. Tumpranë nianá rru'u nacahi gunáhi' hiadë nídi'i guë'ë nada'u rua' ba'a. ² Iurní guagllu'në María catë zúga'a Simón Pedro con lë'ë poshtë namás rac shtu'u Jesús. Guni'i María:

—Bia'a mënë shcuerpë Dadë Jesús catë bëgá'chi'; adë chu guënëdi'i catë guaca'chi ra mënë shcuérpi'.

³ Iurní Pedro con stubi poshtë bëru'u rai'. Gua rai' rua' ba'a. ⁴ Guërupë rai' ziagllu'në rai' juntë perë lë'ë stubi poshtë gudchibélú lu Pedro; bédchíní' guëllút' lë'i' rua' ba'a. ⁵ Iurní béá'chi' nu gunáhi' lu lari liensë nanaga'a

nga'li perë adë guatédi'i'. ⁶Despuësë Simón Pedro bédchini tēchi poshtë ni. Iurní Pedro guatēhi' la'ni ba'a, nu zac lé'i' gunáhi' lu lari liensë; za'quë za'quë né'achi dchi'bin shlugarin. ⁷Nu guná Pedro lari naquichi nabēlli'i guëc Jesús; adë dchi'bin juntë sino tubi ladë né'achi dchi'bin. ⁸Iurní poshtë nabédchini primërë, guatēhi' nu gunáhi'. Gualdí Idú'i' guashtë Jesús ladi ra tēgulë. ⁹Perë todavía adë guasédi'i' rai' Sagradas Escrituras de quë Jesús napë quë gac resucitári' ladi ra tēgulë. ¹⁰Iurní ra poshtë bëabrí rai' lidchi rai'.

Jesús bëlua'alú lu María Magdalena

(Mr. 16.9-11)

¹¹María Magdalena bëá'ni' tēchi fuërë rua' ba'a. Rú'ni' cula'ni' ba'a. Mientras quēhú'ni', iurní bëá'chi' parë guēnáhi' la'ni ba'a. ¹²Gunáhi' chupë ianglë zuga'a; nacu rai' lari naquichi. Zúbëga'a ra ianglë ni; tubi zúbëga'a nezë guëc catë bëga'chi Jesús. Stubi zúbëga'a nezë guëa' catë bëga'chi më. ¹³Lë'ë ra ianglë guni'i' rai' lu María:

—Nanë, ¿pëzielú rú'nël?

Lé'i' bëquebi:

—Purquë bia'a ra mënë lë'ë Dadë Jesús, perë adë chu guēné'edi'i' rsunë ca nezë guaca'chi ra mënë lé'i'.

¹⁴Niá'asë gualú guni'i' María zni, bédchigréhi' lúhi' nezë tēchi'; gunáhi' lu Jesús. Lë'ë më zuga'a më nga'li perë adë rdé'edi'i' María cuendë de quë lë'ë Jesús ni. ¹⁵Iurní Jesús guna'bë dí'dzi' lu María:

—Nanë, ¿pëzielú rú'nël? ¿Chull rguflil?

María rúni' llgabë de quë aquë narapë lahuertë ni quëgni'i'. Iurní répi' lu mënë ni:

—Si talë lé'ël biá'al cuerpë shtë Jesús, guni'i' lua ca nezë guacá'chil lé'i' tē parë tsagllía shcuérpi'.

¹⁶Jesús repi:

—María.

Lë'ë María bédchigréhi' nu guní'i' con dizé hebreo:

—Raboni. (Di'dzë ni runë cuntienë, Mësë.)

¹⁷Jesús repi:

—Adë cué'zédi'il na purquë la'di tsépidia'a catë quëbezë Shtada, perë tsagní'il lu ra los de más bëcha de quë lë'ë na tsepia catë quërelde Shtada nu Shtádëga'a tē también. Tsepia catë quërelde Dios shtëna nu Dios shtënë tē.

¹⁸Iurní lë'ë María Magdalena guagué'ni' visi lu ra shini gusë'dë më de quë lé'i' gunáhi' lu Dadë Jesús nu lë'ë më guni'i' grë ra cusë rë'.

Jesús bëlua'alú lu ra shini gusë'dë më

(Mt. 28.16-20;

Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹Mizmë dzë ni na primërë dzë shtë llmalë; hia riu' gue'lë; ra poshtë rdéa' rai' nga'li. Nè'au rua' hiu'u dchidchi'chi purquë rdzëbë rai' contrari shtë Jesús. Iurní Jesús bëlua'alú lu rai' la'ni hiu'u. Guzú më guéláu catë rëta' rai' nu guni'i' më:

—Gulë cuedchí ldu'u tē.

²⁰Despuësë de gualú guni'i' më, iurní bëlua'a më guia'a më con cula'ni' më catë gua clavë nu lansë. Iurní bëquitë ldu'u rai'; guná rai' lu Jesús. ²¹Lueguë Jesús repi lu rai' stubi:

—Gulë cuedchí ldu'u tē. Cumë ziquë Dadë bëshé'ldi' na, zni guëshe'lda lë'ë tē. Guëni'i' tē lu ra mënë shti'dza.

²²Iurní bëca'a mbë më nu repi më:

—Gulë bë'në recibir Espíritu Santo.

²³Napë tē derechë; guëni'i' tē chu bë'në më perdunë, nu chu bë'nëdi'i' më perdunë.

Adë gualdídi'i' ldu'u Tomás shti'dzë ra poshtë

²⁴Tomás, tubi de lë'ë ra poshtë narni'i' ra mënë Cuachi, adë nídi'i' nga'li iurë

lë'ë Jesús bëlua'alú lu ra poshtë. ²⁵ Los de más ra poshtë guni'i rai' lu Tomás:

—Guná na'a lu Dadë Jesús.

Perë Tomás repi:

—Si talë adë guenádia'a catë gua lansë cula'ni më nu guëgutëa shcuëna lugar shtë clavë nu cutëa guiahia culá'ni', hashtë iurní tsaldí ldua'a guashtë më ladi ra tégulë.

²⁶ Bëdza'guë lmalë despuësë gudëdë ni, ra poshtë rëta' rai' stubi nacubi hi-u'u ni. Dzë ni zuga'a Tomás con lë'ë rai'. Iurní aunquë nilë në'au rua' hiu'u dchid-chi'chi, Jesús bëlua'alú lu rai' nu guzú më guéláu catë rëta' rai'. Guni'i më:

—Gulë cuedchí ldu'u të.

²⁷ Nu guni'i më lu Tomás:

—Bëtia'a shcuénël lu guiahia nu gude'enú guiá'al; bëtia'a guiá'al culania. Adë rní'idi'il la'ni ldú'ul de quë adë guashtëdia'a ladi ra tégulë sino tsaldí ldú'ul nabanía.

²⁸ Bëquebi Tomás iurní:

—Lé'ël nal Dadë shtëna. Lé'ël nal Dios shtëna.

²⁹ Jesús repi:

—Tomás, iurne' sí, rialdí ldú'ul purquë gunal lua perë más dichusë el quë nangunádi'i lua perë rialdí ldu'u rall na.

Pëzielú guctsa'u librë rë'

³⁰ Jesús bë'në másru'u cantidá ra cusë ru'bë nu milagrë lu ra shini gusë'dë më, cusë ni adë bëquë'dia'a la'ni librë rë'. ³¹ Perë ndë'ë bëquë'a të parë tsaldí ldu'u të Jesús de quë na më Cristo, shini Dios. Si talë tsaldí ldu'u të shti'dzë Jesucristo, guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë të.

Jesús bëlua'alú lu gadchi ra poshtë

21 Despuësë de ndë'ë, Jesús bëlua'alú lu ra shini gusë'dë më stubi vultë. Zuga'a më rua' nisë nalë Tiberias. Zni guc iurë bëlua'alú më lu rai'. ² Bëdëá ra poshtë, Simón Pedro con Tomás, el

quë narni'i rai' Cuachi. Zuga'a Natanael naná më Caná shtë Galilea nu zuga'a ra shini Zebedeo nu chupë de los de más shini gusë'dë më. ³ Iurní Simón Pedro guni'i lu rai':

—Tsagna'zia mbeldë.

Lë'ë rai' guni'i rai':

—Nu zac lë'ë na'a guëzë na'a.

Iurní be'pi rai' la'ni barcu, perë gue'lë ni adë chu mbeldë guná'zidi'i rai'. ⁴ Hia iurë ze'dë grëgue'lë, Jesús bëlua'alú lu rai' rua' nisë perë ra shini gusë'dë më adë bédë'ëdi'i rai' cuendë de quë lë'ë më ni. ⁵ Iurní repi më:

—Lë'ë të narac shtua'a, ¿Pë adë chu mbeldë guna'zi të?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Ni túbidi'i.

⁶ Iurní guni'i Jesús lu rai':

—Gulë bëtia'a guë'shu shtënë të ladë ldi cula'ni barcu; iurní guëna'zi të mbeldë.

Zni bë'në rai'. Despuësë adë bë'nëdi'i rai' gan niagú rai' guë'shu mbeldë la'ni nisë tantë zihani mbeldë nanú la'ni. ⁷ Iurní lë'ë poshtë naguc shtu'u Jesús más, guní'i lu Pedro:

—Lë'ë Dadë Jesús ndë.

Niá'asë gualú bini Pedro de quë lë'ë Dadë Jesús ni, iurní gúti' shabë purquë bëru'u lari iurë guagná'zi' mbeldë. Iurní bëldá'ai' lë'i' la'ni nisë parë guëdchíni' guélú lë'i' catë zuga'a më. ⁸ Los de más poshtë bédchini rai' rua' nisë con barcu. Nu quëshaguiú rai' guë'shu shtë mbeldë. Pues zuga'a ra poshtë ziquë tubi gahiu'a metro hashtë ca lu zu më. ⁹ Iurë lë'ë rai' bédchini rai' lu guiu'u, bëru'u rai' la'ni barcu nu guná rai' tubi guërdë dchi'bë tubi mbeldë lu gui'i. Guná rai' du'pë guetështildi. ¹⁰ Jesús guni'i:

—Gulë te'enú bëldá mbeldë naguër gualú bëga'a.

¹¹ Simón Pedro güe'pi la'ni barcu; iurní bëshaguiúhi' guë'shu hashtë rua' nisë catë na guiu'u. Gadzëtë'in mbeldë,

purë ma ru'bë, ciento cincuenta y tres; perë aunquë nilë zihani ma, adë gurié'zidi'i guë'shu. ¹²Iurní guni'i më lu rai':

—Gulë te'e të gau të.

Ni tubi rai' adë cué'di'i valurë ni-ana'bë di'dzë chu na më purquë rac bè'a rai' lë'ë Dadë Jesús ni. ¹³Iurní lë'ë Jesús guabi'guë më lu rai'. Guna'zi më guetështildi'nu belë shtë mbeldë; bédë'ë mëhin cua'a ra poshtë gau rai'.

¹⁴Zndë guc natsunë vësë de quë lë'ë Jesús bëlua'alú më lu ra poshtë despuësë guashté më ladi ra tëgulë.

Jesús guni'i lu Pedro: “Gupë shmëna”

¹⁵Despuësë gualú gudáu ra poshtë, Jesús guni'i lu Simón Pedro:

—Simón, shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na de verdá más quë los de más sa'l rac shtu'u rai' na?

Pedro bëquebi:

—Aha! Dadë, lë'ël nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Jesús repi:

—Pues iurne', gupë ra mënë narialdí ldu'i na, ra naná ziquë lli'li mitu'në.

¹⁶Iurní bëabrí guna'bë di'dzë më nachupë:

—Simón shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na de verdá?

Pedro bëquebi:

—Aha! Dadë, nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Iurní repi më:

—Ne! gupë ra mënë narialdí ldu'i na. Na rall ziquë lli'li narqui'ni vëquërë.

¹⁷Hia natsunë vësë guna'bë di'dzë më lu Pedro:

—Simón shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na?

Iurní tristë bëa'në ldu'u Pedro purquë hia bëhunë guna'bë di'dzë më lúhi', si rac shtu'u Pedro lë'ë më. Iurní guni'i Pedro:

—Lë'ël nanël grëtë' cusë. Nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Iurní repi më:

—Iurne' gupë ra lli'li shtëna, ra mënë nare'dë naldë na. ¹⁸Guldía rmia'a lul, iurë gúquël sultërë, rácul shábël lo quë narni'i ldu'ul nu rial catë rac shtú'ul perë iurë lë'ël gú'shël, stubi mënë guëna'zi guiá'al parë sël, nu stúbi' gunë compani lë'ël parë gácul shábël, nu guá'ai' lë'ël catë adë nëdi'il tsal.

¹⁹Zni guni'i më parë guëdë'ë hia'a cuendë lla mudë gati Pedro purquë por galguti shtë Pedro, gúni' guëluá'ai' llëru'bë na pudërë shtë Dios. Despuësë repi më:

—Guagla'guë bëzu'bë diaguë enseñansë shtëna.

Lë'ë poshtë namás guc shtu'u Jesús

²⁰Iurní guná Pedro nezë téchi'; ze'dë naldë lë'ë poshtë naguc shtu'u Jesús, mizmë poshtë el quë nagudaunú më nu nazubë cula'ni më lu shtse shtë Pascu, mizmë el quë naguni'i lu më: “Dadë, ¿chull gunë intriegu lë'ël?” ²¹Iurë lë'ë Pedro guná lu poshtë ni, guna'bë di'dzë Pedro lu Jesús:

—Dadë, ¿pë gac poshtë rë'?

²²Jesús bëquebi:

—Si rac shtua'a guëbánill ndë'ë hashtë iurë guëabrí'a stubi, adë rúnëdi'i tucarë gac bé'al. Lë'ël guagla'guë bëzu'bë diaguë enseñansë shtëna.

²³Iurní bërë'tsë di'dzë rë' ladi los de más bëchi sa' ra poshtë de quë adë gátidi'i poshtë ni, perë adë guní'idi'i Jesús de quë adë gátidi'i poshtë ni, sino quë guni'i më: “Si talë na rac shtua'a de quë guëbáni' hashtë guëabrí'a stubi, adë rúnëdi'i tucarë gac bé'al”.

²⁴Ndë lo mizmë poshtë naquëhunë testificar grë ra cusë rë', nu më el quë nabëquë'ë la'ni librë rë'. Rdë'ë hia'a cuendë de quë verdá ruadí'dzi'. Grë ra

poshtë rdë'ë rai' cuendë de quë verdá na grë ra dí'dzë rë'.

²⁵Nanú másru'u lo quë nabë'në Jesús. Si talë niaquë'ë por tubin, llúa'ahia de

quë ni parë guëdubi gué'dchiliu adë niáldëdi'i nabé librë lo quë naniactsa'u. Amén.

Ndë'ë bëntsa'u ra poshtë

Jesús guni'i guëdchini Espíritu Santo

1 La'ni primëre librë nabëquëa'a lul, Teófilo, bëquëa'a lo quë nabë'në Jesús nu lo quë nabëlua'a më dizdë nabëdchini më guë'dchiliu hashtë iurë be'pi më gube'e. ²Antsë güe'pi më gube'e gulezë më poshtë shtë më. Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ë Jesús parë guni'i më lu ra poshtë guadë dchi'ni nabëa'nënu rai'. ³Tsana gudëdë guti Jesús, lo mizmë lë'ë më bëlua'alú më lu ra poshtë tal zíquësë nabani më. Nu durantë cuarenta dzë guagla'guë bëlua'alú më lu rai'. Zihani cusë bë'në më lu rai'. Biadi'dzënu më lë'ë rai' lla mudë tsuté mëne nezë lu gube'e catë rribë'a Dios të gac salvar rall.

⁴Iurë nianá zuga'anú Jesús lë'ë ra poshtë, guni'i më lu rai' adë guëru'udi'i rai' ciudá Jerusalén. Repi më:

—Gulë cuezë ndë'ë hashtë guëdchini Espíritu Santo ziquë guni'i Shtada lu të, purquë guni'i Shtada nu na gunia'a lu të, guëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënuhi' lë'ë të. ⁵Verdá Juan Bautista bëchu'bë nís'i ra mëne con nisë perë la'ni sëbëldá dzë lë'ë më guëzunë më ldu'u të con pudërë shtë Espíritu Santo. Guëdchini më parë cuezënuhi' lë'ë të.

Jesús be'pi parë gube'e

⁶Iurë zunú Jesús ra poshtë, guna'bë di'dzë rai' lu më:

—Dadë, çpë hia bëga'a iurë parë guëcubi naciuni Israel ziquë nahin antsë?

⁷Perë Jesús repi lu rai':

—Adë rúnëdi'i tucarë gac bë'a të gac gaquin. Adë rúnëdi'i tucarë gac bë'a të pë dzë Shtada gunë ra cusë rë' purquë niétiquë lë'ë më napë më cuendë pë tiempë guëcubin. ⁸Perë iurë guëdchini

Espíritu Santo parë cuezënuhi' lë'ë të, lé'i' guënë'ei' pudërë parë gac të firmë; tsagni'inú të ra mëne grë ra cusë naguná të bëna. Guëni'i të lu ra më Jerusalén nu guzia'a të regiuni shtë Judea nu regiuni shtë Samaria hashtë lútimë guë'dchi catë rialú guë'dchiliu.

⁹Iurë gualú biadi'dzënu Jesús ra poshtë, mientras rbi'a rai' lu më, be'pi më gube'e. Gunitilú më la'ni shcahi. Dizdë iurní adë gunádi'i rai' lu Jesús. ¹⁰Nianá rbi'a ra poshtë nezë lu gube'e, be'pi Jesús. De repëntë guná rai' chupë ianglë zuga'a cula'ni rai'; nacu ianglë lari naquichi. ¹¹Repi ianglë lu rai':

—Lë'ë të më Galilea, çpëzielú rbi'a të lu gube'e? purquë Jesús naguná të be'pi lu gube'e, lo mizmë lë'ë më guëabrí stubi vueltë tal zíquësë guná të be'pi më. Zni guëabrí më stubi.

Matías bëu' lugar shtë Judas

¹²Iurní bietë rai' lu dani nalë Olivos. Bëabrí rai' parë Jerusalén. Rëa'në Jerusalén guëlla' parë dani Olivos tubi distanci de tubi kilómetro. ¹³Iurë bëdchini rai' Jerusalén, bëa rai' hiu'u catë quërelde rai'. Be'pi rai' hashtë guia'a segundë pisë catë na tubi cuartë ru'bë. Grë ra nabëagrí lë rai': Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo llga'në Alfeo. Nu zuga'a Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy shtë Moisés. También zuga'a Judas shini Jacobo. ¹⁴Grë ra më rë' bédëa rai' tubsë parë ruadi'dzënu rai' Dios. Nu ra bëchi Jesús nu María, shni'a më, bédëa rai' con sëbëldá ra na'a; bédëa rai' nga'li.

¹⁵Dzë ni Pedro guasuldí guëláu ladi grë nazubëga'a ndë. Na rall ziquë tubi gahi'u'a galdë mëne nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús. Guni'i Pedro lu rai':

¹⁶—Rnia'a lu të iurne' cumë ziquë bëcha, napë quë gac cumplir nabëquë'ë David. Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ë

David tsana bëquë'ëi' la'ni Sagradas Escrituras ra cusë nabë'në Judas purquë Judas guanull ra mënë parë guna'zi rall Jesús. ¹⁷Guc Judas tubi sa' na'a iurë guzënú na'a lë'ë Jesús. Jesús gudili lé'ëll nu gúquëll tubi shini gusë'dë më parë bë'nëll dchi'ni con lë'ë na'a, ¹⁸perë bë'nëll duldë. Con dumí nabëtuu' Judas lë'ë Jesús, guasi'i ra mënë tubi ldë guiu'u lachi. Lo mizmë lugar ni gulaguë Judas rguëc Judas. Nu gutsë lá'nill; bëru'u grë llëguëz'i'all. ¹⁹Ra më Jerusalén bini rall pë guc con Judas nu gululë rall lachi ni Acéldama según dizé shtënë rall. Rni'i rall, Lachi Catë Bëllë'ë Rënë.

²⁰Guni'i zac Pedro:

—Guc cumplir narni'i la'ni libre Salmos. Rni'i librë ni zndë'ë:

Guëa'nëgá lídchill,
nu adë guëdzëlëdi'i chu guëquërelde lídchill.

Guëdzëlë stubi naguëu' shlugárëll, tubi nagunë dichi'ni.

²¹'Ze'dë naldë ra nguiu naquëhunë compa'ni lë'ë na'a lu guëdubi tiempë naguzënú na'a Dadë Jesús. ²²Ze'dë naldë rall dizdë nabëchu'bë nisë Juan lë'ë Jesús nu hashtë tsana lë'ë më be'pi gube'e. Rqui'ni guëdili hia'a stubi nguiu; guëu' nguiu ni shlugar Judas. Rqui'ni tubi naná testigu de quë guashtë Jesús ladi ra tégulë.

²³Iurní gudili rai' chupë nguiu naze'dë naldë lë'ë rai' dizdë naguzënú rai' Jesús. Túbill lë José nu lëll Barsabás. Nu napë stubi lëll Justo; tsunë lëll. Stúbill lë Matías. ²⁴Iurní grë rai' biadi'dzënú rai' Dios:

—Dadë, lé'ëll nanëll lla na la'ni ldu'u grë nguiu; por voluntá shtënëll bëlua'a guadë de chupë nguiu rë' gáquëll poshtë; gúnëll shchí'nil con lë'ë na'a ²⁵purquë Judas bëniti. Bësëa'nëgall shchí'nil. Por duldë nabë'nëll, zëagzëll lugar shtënë cashtigu. Gabildi bë'në tucárëll.

²⁶Iurní gudchitë rai' guë'ë dado ni-a'a chu guëru'unú poshtë. Bë'në tucarë Matías. Iurní lueguë bëu'll ladi ra poshtë parë bëzá rai' chi'bë chupë.

Tsana bëdchini Espíritu Santo

2 Tsana bëdchini laní Pentecostés, grë ra poshtë nu ra narialdí ldu'i diza-'quë, bëdëá rall tubsë lugar. ²De repëntë bini rai' tubi ruidë nabëru'u nezë lu gube'e ziquë ridë tubi mbë dushë. Gubë guëdubi la'ni hiu'u catë zubë rai'. ³Iurní bëdchini llni guëc rai'. Cadë túbi' rlu-a'ain ziquë tubi be'lë cadë lë'ë ra nazubë la'ni hiu'u. ⁴Grë rai' bë'në recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u rai' parë cuezënú më lë'ë rai'. Espíritu Santo bëzunë ldu'u rai' nu bëdë'ëi' pudërë të guadi'dzë rai' stubi dizé nadë ráquëdi'i rai'.

⁵Dzë ni guquërelde zihani israelitë ciudá Jerusalén. Bëdchini rall de grë naciuni shtë guë'dchiliu. Rialdí ldu'u rall shti'dzë Dios nu runë rall cumplir creenci shtë mënë israelitë. ⁶Iurë bini rall ruidë nagu' nga'li, bëdëá rall nu adë bëdzëlëdi'i rall pë nihunë rall purquë cadë lë'ë rall bini rall dizé shtënë rall. ⁷Nalë bëdzëguë' ldu'u rall. Guasë ldu'u rall; guni'i lu sa' rall:

—¿Pë lé'ëdi'i më Galilea grë ra ndë'ë naquëadi'dzë? ⁸¿Llallë bë'në rall rac rall ruadi'dzë rall dizé shtë hia'a? ⁹purquë ndë'ë zë'pa'a zihani guë'dchi nu naciuni. Ndë'ë ze'dë mënë shtënë Partia. Ze'dë mënë shtënë Media. Ze'dë mënë shtënë Elam. Ze'dë mënë shtënë Mesopotamia. Ze'dë mënë shtënë Judea. Ze'dë mënë shtënë Capadocia. Ze'dë mënë shtënë Ponto. Ze'dë mënë shtënë Asia. ¹⁰Nu ze'dë mënë shtënë Frigia. Ze'dë ra mënë shtënë Panfilia nu Egipto. Ze'dë ra mënë lugar shtënë Africa narëa'në más zitu quë Cirene. Nu entrë lë'ë hia'a nanú ra israelitë nanapë derechë ziquë mënë rumanë; quërelde rall ndë'ë. Stubi shcua'a mënë gualdí ldu'u rall creenci shtënë

ra israelitë. ¹¹ También nanú ra mënë naze'dë tubi dani nalë Creta nazubë la'ni nisëdu'u. Nu ze'dë ra mënë Arabia, perë grë hia'a rini hia'a quëadi'dzë ra mënë Galilea con dizé shtëna'a. Quëadi'dzë rall milagrë nu cusë za'quë nabë'në Dios parë ra mënë.

¹² Grëtë' mënë Jerusalén rdzëguë' ldu'u rall; adë bëdzëlëdi'i rall pë gunë rall. Rni'i lu sa' rall:

—Pë runë cuntienë ra cusë rë'?

¹³ Perë stubi tantë rall bënë'në rall burnë; guni'i rall:

—Rzuu'dchi ra tuntë rë'.

Lo quë naguni'i Pedro lu ra mënë

¹⁴ Iurní guasuldí Pedro con guëzá chi'bë tubi poshtë. Guni'i Pedro lu mënë; fuertë guní'i':

—Lë'ë të më Judea nu grë ra mënë naquërelde Jerusalén, gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a lu të iurne' parë gac bë'a të. ¹⁵ Ni tubi na'a adë rzuu'dchidi'i na'a cumë ziquë runë të shgabë të. Nanë të ni tubi chu rzuu'dchidi'i rquë guë'ë rsili.

¹⁶ Más ndë'ë ra cusë naguná të iurne', bëquë'ë Joel tiempë guahietë; bëquë'ëi' shcuendë lo quë naguër gac. Joel guni'i shti'dzë Dios zdë'ë:

¹⁷ Lúltimë dzë guëshe'lda Espíritu Santo parë cuesënëhi' grë mënë narëta' lu guë'dchiliu.

Llga'në ra mënë nu shtsa'pë rall guadi'dzë rall shti'dza.

Lë'ë rall guená rall cusë naguër gac nu nagudëdë guc.

Nu mëgulë guená rall cusë naguëni'i shca'ldë rall.

¹⁸ Dzë ni guëshe'lda Espíritu Santo parë cuesënëhi' nguiu nu ra na'a narzu'bë diaguë shti'dza.

Guadi'dzë rall zihani cusë cumë ziquë guni'i ra shmuza guahietë.

¹⁹ Guia'a lu gube'e guëluá'ahia cusë natsasë ldu'u mënë, nu guetë lu guë'dchiliu guëshe'lda ra sēni nadzë'bë

cumë ziquë rënë, be'lë nu tsasë ra shcahi cumë ziquë gushë.

²⁰ Guë'au lu ngubidzë guëcahi.

Nu mbehu guëac ziquë na rënë, antsë guëdchini më.

Dzë ni guëdchini më con llëru'bë pudërë nu llni shtënë më.

²¹ Nu grë ra mënë narna'bë lu më, gac salvar rall.

²² 'Lë'ë të më israelitë, gulë bëquë diaguë iurne' lo quë narnia'a lu të. Dios bënë'në zihani milagrë lu guë'dchiliu. Bënë'në më cusë ru'bë por Jesús, më Nazaret, parë guená të nu parë guëdë'ë të cuendë de quë Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios. Hia lë'ë të nanë të ndë'ë. ²³ Perë gulë guná, tsana guc intriegu Jesús guia'a të, bia'a të lë'ë më prësi. Bënë'në të intriegu lë'ë më lu ra nguiu mal parë gudini rall lë'ë më. Bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz perë dizdë antsë, ni na voluntá shtë Dios purquë hia zni ze'dë më gati më lu guë'dchiliu.

²⁴ Perë tsana guti Jesús, bëldishtë Dios lë'ë më ladi ra tëgulë. Adë bënë'në galguti gan nasëa'në lë'ë më purquë napë më pudërë parë guashtë më ladi ra tëgulë.

²⁵ Guahietë bëquë'ë rëy David shcuendë Jesús zdë'ë:

Siemprë rnahia lu Dadë. Cabezënuhia lë'ë më, nu lë'ë më cabezë ladë ldi shtëna.

Con lë'ë më adë chu guësëni'bid'i na.

²⁶ Por ni nanú nilli ldua'a nu biadi'dza ra diza'quë nabësëquitë ldu'u ra mënë. Rialdí ldua'a si talë gatia, guëzi'i ldua'a. Adë bë gáquëdi'i shcuërpa,

²⁷ purquë lë'ël adë guësëa'nëdi'il shcuërpa ladi ra tëgulë.

Nu adë guësá'nëdi'il gau guiu'u shcuërpa purquë nahia shínil narac shtú'ul.

²⁸ Bëlua'a na nezë za'quë catë nezë napa vidë sin fin.

Nalë rquitë ldua'a iurë guëquërelde'núa lë'ël.

²⁹ 'Rnia'a lu të Dadë, cusë clarë nahin. Shtadë guëlü hia'a David, gúti' nu bégá'chi'. Pues catë naga'a ba'a shtëhi' grë hia'a nané hia'a catë naga'a ba'a. ³⁰ Perë guc David muzë shtë Dios nu biadí'dzi' shti'dzë më. Bëquë'ë David lo quë naguc con Jesús. Dios guni'i lu David; bë'në më prometer nu bë'në më jurar de quë tubi shini David gac Rëy. Guërulë shini David, Cristo nu guëñibé'ai' cumë ziquë gunibë'a David. ³¹ David cumë ziquë gunáhi' lo quë nagac cumplir dizdë antsë, biadí'dzi' shcuendë lla tsashtë Jesús ladi ra tëgulë. Nu guni'i David adë guësëa'nëgá Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgulë, nilë shcuerpë më adë guëá'nëdi' la'ni ba'a parë adë gáudi' guiu'u lë'ë më. ³² Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tëgulë, el mizmë Jesús nagudini të. Na na'a testigu de quë guti Jesús nu nabani më iurne'. ³³ Por voluntá shtë Dios guzubë më ladë ldi shtë më, nu bédë'ë Dios Espíritu Santo parë Jesús ziquë bë'në më prometer antsë. Bédë'ë Dios pudërë lë'ë Jesús parë guëshe'ldë më Espíritu Santo guédchiliu parë cuezënúhi' grë ra narialdí ldu'u diza'quë shtënë Jesús. Nu grë ra cusë rë' narini të nu narná të, ze'din de lë'ë Jesús. ³⁴ Zni nahin purquë lédëdi'i David be'pi gube'e sino mizmë David guni'i zdë'ë: Lë'ë Dadë guni'i lu Shlama: "Guzubë ndë'ë ladë ldi shtëna ³⁵ hashtë iurë guna gan lu grë enemigu shtënël nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzël". ³⁶ 'Guëdubi naciuni Israel napë quë gac bë'a rall nahin verdá. Jesús nabë'në të crucificar, na më Cristo el quë nabëshe'ldë Dios parë guëñibé'ai' lë'ë hia'a. ³⁷ Iurë bini ra mënë ra cusë nangun'i Pedro, nalé bëdzëbë rall nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro nu lu ra poshtë nacabezë nga'li. Guni'i rall:

—Gulë guni'i Dadë, çpë guëdë'në na'a?

³⁸ Iurní Pedro repi lu rall:

—Gulë bësa'në duldë shtënë të. Gulë bëabrí ldu'u të con Dios nu gulë guni'i con guëdubinú ldu'u të Jesús na Cristo. Gulë tsa të, chubë nisë të. Iurní gunë më perdunë duldë shtë të nu guëne'e më Espíritu Santo të cuezënúhi' lë'ë të. ³⁹ Quëhunë Dios prometer grë cusë rë' parë lë'ë të nu parë ra shini të nu parë ra naquërelde zitu stubi naciuni. Dios guëshe'ldë Espíritu Santo parë grë mënë nacagna'bë më. Na më Dios narnibë'a lë'ë hia'a.

⁴⁰ Con ra di'dzë rë' nu zihani más, Pedro guagla'guë biadí'dzënúhi' mënë. Guni'i':

—Lueguë lueguë gulë gunë salvar lë'ë të ladi mënë mal naná guëdchi ldu'i.

⁴¹ Grë ra naguasë shti'dzë Pedro, bëriubë nisë rall. Ra nagualdí ldu'u diza'quë, na rai' ziquë tsunë mili mënë. Bédëá rall con ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios. ⁴² Grë ra naganaldë ra tëchi ra poshtë, guc rall firmë. Bëzu'bë diaguë rall grë ra cusë nabëlua'a ra poshtë. Nu gubani rall cumë ziquë tubi famili. Guc ldu'u sa' rall. Rna'bë rall lu Dios. Bédëá rall parë bëllullë guetështildi ziquë bëlua'a Jesús lë'ë rall antsë. Dzë ni bëagná ldu'u rall la Santa Cena naguc tsana guzë nabani Jesús lu guédchiliu.

Manërë nagubani ra shmënë Jesús

⁴³ Grë mënë nalé bëdzëguë' ldu'u rall por tantë milagrë nu cusë ru'bë nabë'në ra poshtë. ⁴⁴ Grë ra mënë narialdí ldu'u diza'quë tubsë llgabë nua'a rall. Gudi'dzë rall nanapë rall. ⁴⁵ Bëttuu' rall nanapë rall ziquë shguiu'u rall. Iurní gudi'dzë rall centavë cua'a sa' rall nabënëpëdi'i. ⁴⁶ Dzë con dzë ria rall iádu'u ru'bë nu ria rai' lidchi mënë. Ria rai' parë rëagná ldu'u rai' la Santa Cena. Grë rai' tubsë rau rai'. Rquitë ldu'u rai' nu

guc ldu'u sa' rai'. ⁴⁷Rna'bë rai' lu Dios nu ru'ldë rua' rai'. Guni'i rai':

—Llëru'bë na pudërë shtë Dios.

Los de más mënë guë'dchi bënë rall rëspëti shmënë Jesús. Dzë con dzë guna'bë Dios mënë parë gac salvar mënë të guëdëa rall con shmënë më.

Bëac tubi kujë

3 Tubi dzë Pedro nu Juan zia'a rai' iá-du'u ru'bë rquë tsunë guadze'. Iurní na iurë rna'bë mënë lu Dios. ²Ndë zubë tubi nguiu rua' iádu'u; nall kujë dizdë nagúlëll. Ráquëdi'i rzëll; por ni glii gli rianú ra mënë kujë rua' iádu'u. Rzu'bë rall kujë ni rua' puertë nalë Hermosa parë rná'bëll gu'në lu ra mënë nazia'a iá-du'u. ³Iurë guná kujë lu Pedro nu Juan, zia'a rai' parë tsuté rai' la'ni iádu'u; guna'bë guni'i kujë lu rai' parë guëdë'i rai' tubi gu'në. ⁴Iurní Pedro nu Juan gubi'a rai' lu kujë; repi Pedro lu kujë:

—Guná lu na'a.

⁵Lë'ë kujë gubi'a lu rai'. Llua'a kujë pë nadë'ë rai' niaca'a kujë. ⁶Perë Pedro guchi lull:

—Adë napa dumí nu adë napa orë parë guënehia cá'al, perë lo quë nanapa guna con lë'ël. Ziquë muzë nanahia shtënë Jesucristo më Nazaret, rnia'a lul iurnë'. Por lë shtë më guasuldí nga'li nu guzë.

⁷Pedro guna'zi guia'a kujë ladë ldi parë guasuldí kujë. Lueguë lueguë guasuldí. Bëac guëa'll. ⁸Iurní lë'ë kujë bëchësëll; guzublú rzëll. Guatënú kujë Pedro nu Juan la'ni iádu'u. Rzëll nu rchësëll. Guni'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios.

⁹Grë ra mënë nazuga'a la'ni iá-du'u, guná rall lë'ë kujë rzë nu bini rall nacagni'i kujë lu Dios. ¹⁰Nalë bëdzëguëë' ldu'u rall nu rdzëbë rall iurë guná rall lu kujë. Hia nanë rall nguiu ni na lo mizmë nguiu narzubë rua' iá-du'u nalë Hermosa. Glii gllítë' guná'bëll gu'në.

Libanë shtë Pedro lugar catë lë Portali shtë Salomón

¹¹Cujë nabëac hiadë bësá'nëdi'ill Pedro nu Juan. Zuga'a rai' rualdëa' catë lë Portali shtë Salomón. Nalë guabi'guë guëllu'në mënë zihani lu Pedro nu Juan. Bëdzëguëë' ldu'u rall. Guná rall lë'ë kujë zuldí. ¹²Iurë guná Pedro ra mënë zihani, guní'i lu rall:

—Lë'ë të më israelitë, adë rdzëguëë'di'i ldu'u të. ¿Pëzielú rbi'a të lu na'a zni'i? purquë lëdë lë'ëdi'i na'a bënëac na'a nguiu rë' parë rzëll. Adë gúquëdi'in con pudërë shtë na'a; adë gúquëdi'in por devociuni nanapë na'a con Dios sino quë bënëac Jesús nguiu rë'. ¹³El mizmë Dios shtënë ra shtadë guëllú hia'a Abraham, Isaac, nu Jacob, nalë bënë më honrar shini më Jesús. Perë lë'ë të grë të bënë të intriegu Jesús lu ra gobiernë parë gati më. Nu iurë Pilato guc ldú'ull niadë'ëll libertá lë'ë Jesús, lë'ë të adë gunëdi'i të. ¹⁴Mejurë guna'bë të libertá shtë tubi nguiu nagudini mënë. Adë gunëdi'i të niadë'ë Pilato libertá lë'ë Jesús, el quë naná limpi lu Dios, el quë naná justë delantë lu më. Santo náhi'. ¹⁵Zni gudini të Jesús el quë narne'e vidë parë lë'ë mieti. Perë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. Na na'a testigu purquë bëabrí guná na'a lu më stubi vultë. ¹⁶Jesús bënëac lë'ë kujë rë' purquë gualdí ldu'u na'a shti'dzë më. Ziquë muzë nanahia shtë Jesús, gunia'a lu kujë: “Guasuldí nu guzë”. Bëáquëll lueguë ziquë rna të lull iurnë', nu nanë të lë'ëll bëáquëll.

¹⁷Lë'ë të Dadë, nanëa tsana gunibë'a jëfë shtë të quini të Jesús, gudini të lë'ë më, perë adë guc bé'adi'i të chu gudini të. Nilë ra jëfë shtë të guc bé'adi'i rall chu na më. ¹⁸Zni guc cumplir voluntá shtë Dios purquë bëquë'ë ra profetë shti'dzë më antsë quë Cristo gati më lu cruz. ¹⁹Por ni iurnë' gulë gunë

nadzë'ë mudë nanabani të. Gulë bëdchi-grë ldu'u të con Dios parë gunë më perdunë duldë shtë të. Si talë gunë të zni, Dios guëzunë më la'ni ldu'u të nu gunë ldai' më guëdubi vidë shtë të. ²⁰ Nu guëshe'ldë më Jesucristo stubi vultë guë'dchiliu. Ni na guni'i Dios antsë. ²¹ Perë iurne' Jesucristo cabezë gube'e hashtë iurë lë'ë Dios guëzú shnezë grëtë' ra cusë nabëquë'ë ra profetë santu, ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë. ²² Zni guni'i Moisés lu ra shtadë guëlu' hia'a: "Dios Padre guëshe'ldi' tubi naguëni'i shti'dzë më, tubi nagalë ladi bëchi të ziquë bëshe'ldë më na. Gulë bëquë diaguë grë lo quë naguëni'i më lu të ²³ purquë grë ra nadë guëzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më, guëdchisú më derechë nanapë rall ziquë më në israelitë nu gac condenar rall."

²⁴ Zni guni'i ra profetë dizdë Samuel hashtë ra profetë nabitë despuësë. Grë rai' guni'i rai' naquëac iurne'. ²⁵ Lë'ë të bëa'nënu' të ra di'dzë naguni'i Dios lu ra profetë. Na ni parë lë'ë të nu parë bien shtë të. Dios guni'i lu Abraham; bë'në më prometer ra cusë naquëac cumplir iurne'. Guni'i më lu Abraham: "Por ra shínil gunë ldahia grë ra më në nanaré lu guë'dchiliu".

²⁶ Iurë bëldishtë Dios lë'ë shini më Jesús ladi ra tégulë, bidë më primërë lu të. Bëdchini më lu të parë gunë ldai' më lë'ë të. Gunë më compaňi lë'ë të parë guës'a'në të duldë shtë të, të gac salvar të.

Zu Pedro nu Juan lu gubernë

4 Nianá cagni'i Pedro nu Juan lu ra më në, bëdchini ra bëshuzi. Bëdchini tubi jëfë narapë iádu'u ru'bë. Nu ra saduceos bëdchini. ² Nalë nalaa'dchi rall purquë Pedro nu Juan caglua'a rai' ra më në nu guni'i rai' guashtë Jesús ladi ra tégulë. Guni'i rai' por pudërë shtë Jesús, tsashtë grë tégulë catë bëga'chi rai'.

³ Guna'zi gubernë lë'ë Pedro nu Juan nu bëtia'a rall lë'ë rai' lachigui'bë purquë hia guazde' parë gac rëglë shcuendë rai'.

⁴ Perë më në zihani nabini diza'quë shtë Jesús, gualdí ldu'u rall shti'dzë më, na'a la nguui. Nu ra nagualdí ldu'i shti'dzë më, gac rall ga'i mili, niétiquë nguui bëgabë.

⁵ Iurë brëgue'lë stubi dzë, bëdëa' ra gubernë nu ra mëgulë nu ra më së narlua'a lëy. Grë rall bëdëa' rall Jerusalén. ⁶ Zuga'a Anás naná jëfë shtë ra bëshuzi. Zuga'a Caifás. Zuga'a Juan, shmënë bëshuzi. Zuga'a Alejandro nu grë shfamili shtë bëshuzi narnibë'a los de más bëshuzi. Zuga'a rall lugar ni. ⁷ Iurní gulú rall Pedro nu Juan lachigui'bë parë bëzú rall lë'ë Pedro nu Juan delantë lu ra më në. Guna'bë di'dzë rall lu Pedro nu Juan:

—¿Chu rnibë'a lë'ë të? ¿Chu bë'në punërë lë'ë të; bënëac të kujë rë'?

⁸ Iurní con pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo la'ni ldu'u Pedro, guni'i' di'dzë rë':

—Lë'ë të jëfë shtë guë'dchi rë' nu mëgulë shtë naciuni Israel, ⁹ hia quë lë'ë të rna'bë di'dzë të lu na'a lla bëdë'në na'a parë bëac kujë rë'; ¹⁰ rquebi na'a lu të parë gac bë'a grë ra më në israelitë. Lë'ë kujë naguc ll'u'u zuga'a ndë'ë delantë lu grë të. Bëaquëll por pudërë shtë Jesucristo, më Nazaret, lo mizmë nagudini të. Bëquë'ë të lë'ë më lu cruz perë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë. ¹¹ Na Jesús ziquë tubi guë'ë principal shtë iádu'u. Guni'i të adë guëllu'ídi'in perë iurne' Jesús bëac më ziquë tubi guë'ë namás lasac. Lë'ë të adë gac shtú'udi'i të lë'ë më, ¹² perë ni tubi chu stubi gunë salvar lë'ë hia'a, niétiquë Jesús purquë tubsë nguui bëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu nagunë perdunë duldë shtë hia'a.

¹³ Ra gubernë shtë ra israelitë guná rall adë bëdzëbëdi'i Pedro nu Juan; cagni'i rai' lu ra më në. Guc bë'a rall Pe-

dro nu Juan adë na rai' më nabësë'dë nu adë nádi'i rai' më ru'bë. Guasé ldu'u rall. Guc bë'a rall Pedro nu Juan guzënú rai' Jesús más antsë. ¹⁴ Nu guná ra gubernë lë'ë nguiu naguc kujë; lé'ëll zuga'anú Pedro nu Juan. Hiadë pë rní'idi'i rall cuntrë lë'ë rai'. ¹⁵ Iurní gunibë'a rall guëru'u Pedro nu Juan ladi rall parë gac guadi'dzë lu sa' rall lla mudë gunë rall. ¹⁶ Guni'i lu sa' rall:

—¿Pë guëdë'na'a con ra nguiu rë'? purquë grë ra naquërelde Jerusalén, nanë rall milagrë ru'bë nabë'në Pedro nu Juan. Bëneac rall kujë. Nu lë'ë hia'a adë nu mudë guëcá hia'a. ¹⁷ Mejurë parë adë guërë'tsëdi'i di'dzë ladi ra mënë, guët-sëba'a lë'ë rall parë adë guadi'dzëdi'i rall lu ra mënë na rall shmënë Jesús.

¹⁸ Iurní guna'bë rall lë'ë Pedro nu Juan. Gunibë'a rall parë adë guadi'dzëdi'i rai', nilë guëluá'adi'i rai' diza'quë shtë Jesús, nu nilë adë guëni'idi'i rai' lë Jesús. ¹⁹ Iurní repi Pedro nu Juan lu ra gubernë:

—Gulë bë'në shgabë të chu shtëné di'dzë guëzu'bë diaguë na'a. ¿Pë guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë të, u guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë Dios? ²⁰ Lë'ë na'a adë nu mudë guëca'chi ldu'u na'a ra cusë naganá na'a nu ra cusë naná biní na'a. Napë quë guëdia'a di'dzë na'a lu ra mënë.

²¹ Iurní ra gubernë bëtsëbë rall lë'ë Pedro nu Juan perë lo mizmë tiempë bëlda'a rall lë'ë rai' purquë adë bëdzëlëdi'i rall lla mudë nihunë rall cashtigu lë'ë rai'. Bëlda'a rall lë'ë rai' purquë bëdzëbë rall los de más mënë; grë mënë guni'i bëac kujë con pudërë shtë Jesús. Llëru'bë na pudërë shtë më, guni'i rall. ²² Cujë nabëac por pudërë shtë Jesús, nápëll más de cuarenta izë.

Ra shmënë Jesús guna'bë rall gunë Dios compani lë'ë rall

²³ Iurní bëru'u Pedro nu Juan; bëagzë rai' catë rë los de más sa' rai'. Biadi'dzë rai' grë lo quë naguni'i principal bëshuzi con ra më gushë lu rai'. ²⁴ Iurë gualú biadi'dzë rai' lla gac con lë'ë rai', grë ra narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guna'bë rai' lu Dios. Juntë guni'i rai':

—Dios Padre, lé'ëll nal Shtadë na'a. Lé'ëll nápëll llëru'bë pudërë. Bëntsá'ul gube'e; bëcue'shtël guéd'chiliu. Bëcue'shtël nisëdu'u nu grë ra cusë nananú lu guéd'chiliu. ²⁵ Lé'ëll bëshé'ldël Espíritu Santo parë gulezënúhi' lë'ë David, muzë shtënéll. Bëluá'al lë'ë David lla guëquë'ti' ra di'dzë shtënéll narni'i zdë'ë:

¿Pëzielú bëdzatsu ra mënë?

¿Pëzielú ra mënë shtë guéd'chiliu runë rall llgabë nanadë rlluí'idi'i?

²⁶ Ra rëy shtë guéd'chiliu nu ra gubernë shtë ra guéd'chi, tubsë bëdzatsu rall cuntrë Dadë.

Bë'në rall cuntrë Cristo, el quë nagudíll parë guëni'bë'ai'.

²⁷ Verdá nahin Herodes nu Poncio Pilato bëdëá rall ndë'ë cuntrë Jesús, shínil. Limpi náhi'; santu náhi'. Nu ra më rumanë con ra më israelitë, bë'në rall cuntrë shínil nabëshé'ldël parë guëni'bë'ai' lë'ë na'a. ²⁸ Con ni gac cumplir ra cusë naganí'il antsë. Bë'në rall ni purquë hia zni ze'dë gac. ²⁹ Dadë, iurnë' guná pë runë rall cuntrë lë'ë na'a. Bë'në compani lë'ë na'a parë adë guëdzëbëdi'i na'a. Guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtënéll lu ra mënë. ³⁰ Bëlu'a'a pudërë shtënéll. Bë'në compani lë'ë na'a parë gunëac na'a narac llú'u. Guëdë'në na'a ra milagrë narac shtú'ul. Gac rahin por pudërë shtënéll Jesús, shínil, më naná limpi la'ni ldú'i'.

³¹ Iurë gualú biadi'dzënú rai' Dios, lugar catë rë rai' bëllú. Nacubi bëdchini Es-

píritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rai'. Nu adë bëdzëbëdi'i rai'; guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra mënë.

Grë cusë na shtë rai'

³²Ra nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guc rall zihani. Tubsë llgabë napë rall. Tubsë na ldu'u rall. Ni tubi adë chu rni'i: "Ndë'ë shtëna" purquë gudi'dzë rall grë nanapë rall cua'a nadë pë nápëdi'i según nicidá shtënë cadë lë'ë rall. ³³Ra poshtë guagla'guë guni'i rai' lu mënë con llëru'bë pudërë de quë Dadë Jesús gubani purquë bëldishtë Dios lé'i' ladi ra tëgulë. Nalë bë'në ldai' Dios guëc rai', nu ra mënë bë'në rëspëti lë'ë rai'. ³⁴Ladi ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë, ni tubi rall adë pë bëqui'nidi'i purquë ra mënë nanapë ra guiu'u lachi nu ra nanapë lídchi', bëtuu' rai' guiu'u parë be'dë guënú rall dumí. ³⁵Dumí ni bë'në rai' intriegu lu poshtë. Hia ra poshtë gudi'dzë rai' dumí parë narqui'ni según nicidá nanapë mënë. ³⁶Tiempë ni gu' tubi nguiu lëll José. Gúlëll tubi dani nalë Chipre nazubë la'ni nisëdu'u. Nall levita. Ra poshtë gululë lé'ëll Bernabé narni'i, el quë narunë consolar. ³⁷Bernabé bëtuu' tubi ldë guiu'u nanápëll. Dumí nabëtu-u'll guiu'u guagsá'nëll lu ra poshtë.

Bishi nabë'në Ananías nu Safira

5 Dzë ni gu' tubi nguiu lëll Ananías. Tsé'lëll lë Safira. Bëtuu' rall tubi ldë guiu'u. ²Nguiu ni bëa'nënú tubi partë dumí nabëtuu'll guiu'u. Stubi partë ni guagsá'nëll lu ra poshtë. Répill:

—Zeldë guënúa dumí nabëtúa shguiu'ua.

Perë tsé'lëll bien nanëll de quë bëa'nënú rall tubi partë dumí. ³Iurní Pedro guchi lu Ananías:

—Ananías, ¿pëzielú bësá'nëll guatë mëdzabë la'ni ldú'ul parë bëntsá'ul bishi lu Espíritu Santo? Bëa'në guënu' tubi partë dumí nagudilli mënë. ⁴¿Pëllë lëdë

shtëdi'il guiu'u ni? Iurë bëtuu'l, shtënëll grë dumí. ¿Pëzielú bé'nëll ni? purquë lu Dios bëntsá'ul bishi, lëdë niëtiquëdi'i lu na'a.

⁵Iurë Ananías bini ra di'dzë nagu-ni'i Pedro, guláguëll nu gútil. Grë ra nabini naguc Ananías, nalë bëdzëbë rall. ⁶Iurní bëdchini bëldá nguiu catë gu-laguë Ananías. Bëtu'bi rall cuerpë tubi lari naquichi. Lueguë bia'a rall tëgulë parë guaca'chi rall tëgulë.

⁷Hia guc tsunë iurë guti Ananías; iurní bëdchini tsé'lëll Safira perë gá'adi'i guc bé'all pë guc con Ananías. ⁸Pedro gu-na'bë di'dzë lu Safira:

—Bëquebi lua. ¿Pë verdá nahin bëtuu' të guiu'u präci shtë grë dumí nabe'dë guësá'në Ananías lu na'a?

Safira guchi lu Pedro:

—Aha'. Dani bëtuu' na'a guiu'u.

⁹Iurní Pedro guni'i lull:

—¿Pëzielú gu' të de acuerdë? Bëntsá'u të bishi parë bësiguë të Espíritu Santo nia'a guldí më runë më cashtigu. Perë fuërë ze'dë ra nguiu nabia'a tsé'lëll parë guaca'chi rall tsé'lëll. Iurne' gua'a rall lé'ël parë tsaca'chi rall lé'ël.

¹⁰Lueguë iurní gulaguë Safira lu Pedro. Gútil. Iurní guatë ra nguiu catë zu Pedro; guná rall lu na'a; hia guti na'a. Gulú rall na'a la'ni hiu'u parë guaca'chi rall lë'ë na'a cu' tse'lë na'a. ¹¹Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús nu grë ra nabini ra cusë rë' naguc con Ananías nu Safira, nalë bëdzëbë rall.

Zihani milagrë bë'në ra poshtë

¹²Zihani milagrë nu cusë ru'bë bë'në ra poshtë lu ra mënë. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë, rdëa' rall rualdëa' catë lë Portali shtë Salomón. ¹³Perë zihani mënë adë bédé'ëdi'i valurë të guëdëa' rall ladi shmënë Jesús, perë adë pë rni'idi'i rall cuntrë ra mënë ni purquë casi grë mënë shtë ciudá Jerusalén, bë'në rall rëspëti shmënë Jesús. ¹⁴Dzë con dzë

más bëac zihani ra nguii nu zihani ra na'a nagualdí ldu'u shti'dzë më. ¹⁵Iurní guzublú rall gulú rall narac ll'u'u nezë. Gudishi rall narac ll'u'u lu daa' u lu tubi pedasë lari na'ldë parë iurë tëtë Pedro, guëquë shcaa'l shtë Pedro guëc ra narac ll'u'u. ¹⁶Tambiën bëdchini zihani mënë shtë guë'dchi guëlla' nu mënë shtë Jerusalén; bëdchininú rall narac ll'u'u. Bëdchininú rall ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'i. Bëac grë rall.

Bëzac zi mënë Pedro nu Juan

¹⁷Dzë ni jëfë shtë ra bëshuzi con shmënë ra partidë saduceo, gupë rall llëru'bë mbidi tantë zihani mënë zianaldë tëchi poshtë. ¹⁸Guna'zi rall ra poshtë. Bëtia'a rall poshtë lachigui'bë ¹⁹perë tubi ianglë shtë Dios la'ni gue'lë, guagshá'li' ra puertë shtë lachigui'bë parë bëru'u ra poshtë nu guchi ianglë lu rai':

²⁰—Gulë bëagzë nu gulë biadi'dzë lu ra mënë la'ni iádu'u ru'bë, lla gunë rall parë gac salvar rall.

²¹Iurë bini rai' naguni'i ianglë, brëgue'lë tumpranë gua rai' iádu'u ru'bë parë ziaqla'guë caglua'a rai' mënë.

Iurní jëfë shtë ra bëshuzi nu ra nazuga'anú rall, bëtëa' rall sa' rall miembrë shtë Junta Suprema. Ndë'ë na ra gobiernë narunë juzguë, quiere decir, grë ra më gushë shtë naciuni Israel. Iurní gunibë'a rall guëru'u ra poshtë lachigui'bë. ²²Perë iurë bëdchini ra suldadë rua' lachigui'bë, adë chu nádi'i la'ni. Guanú rall rsunë lu ra gobiernë. ²³Repi rall lu ra nazuga'a lu juntë:

—Biagná na'a rua' lachigui'bë. Niétiqüë na; dchi'chi në'au rua' lachigui'bë. Guná na'a lu ra suldadë naquëhapë rua' lachigui'bë, perë iurë bësha'lë na'a lachigui'bë, ni tubi adë chu nádi'i la'ni.

²⁴Jëfë narapë iádu'u con ra bëshuzi principal con lë'ë bëshuzi más më ru'bë,

bini rall naguchi ra suldadë lu rall; bëdzëguëë' ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pë fin gapë ndë'ë iurne'?

²⁵Lueguë iurní bëdchini tubi nguii lu ra jëfë nu gúchill:

—Ra nguii nabëtia'a tëtë lachigui'bë, lë'ë rall zuga'a la'ni iádu'u ru'bë. Caglua'a rall lë'ë ra mënë.

²⁶Iurní lë'ë jëfë narapë iádu'u con sëbëldá suldadë, guagli'i rall ra poshtë perë sin quë adë pë bë'nënë rall lë'ë rai' purquë bëdzëbë rall niagáu guë'ë ra mënë lë'ë rall. ²⁷Iurë be'dë guënú rall ra poshtë, bëzú rall lë'ë rai' lu Junta Suprema. Guni'i jëfë shtë ra bëshuzi:

²⁸—Hia bëtë'në na'a providë lë'ë tëtë de quë adë guadí'dzëdi'i tëtë lë Jesús parë guëlua'a tëtë ra mënë. Nu guná, ¿pë quëhunë tëtë iurne'? Casi grë mënë Jerusalén hia bini rall nacaglua'a tëtë. ¿Pë adë runë tëtë shgabë tëtë? Cagdchi'bë tëtë guëc na'a por nguii naguti lu cruz.

²⁹Iurní Pedro nu ra poshtë guni'i rai':

—Pimë'rë napë quë guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë Dios, lëdë guë'lúdi'i shti'dzë ra nguii guëzu'bë diaguë na'a. ³⁰Perë Dios shtë shtadë guë'lú hia'a, bëldishtë më lë'ë Jesús ladi ra tëgulë, el mizmë Jesús nagudini tëtë, el quë nabëquë'ë tëtë lu cruz. ³¹Dios bëldishtë lë'i' parë gube'ë. Bëcuezë më lë'ë Jesús ladë ldi shtë më. Dios guni'i Jesucristo na el quë naguënbë'a lë'ë hia'a; náhi' el quë nagunë salvar lë'ë hia'a lu cashtigu shtënë më. Bë'në Dios punë'rë nguii ni tëtë parë gunë nadzë'ë tëtë mudë nanabani tëtë, nu parë gunë më perdunë lë'ë tëtë. ³²De grë cusë rë'i na na'a testigu con Espíritu Santo purquë cabezënúhi' lë'ë na'a. Verdá nahin guashtë Jesús ladi ra tëgulë, nu Dios bëtë'lë Espíritu Santo parë grë ra nagualdí ldu'i shti'dzë më.

³³Iurë bini ra nazuga'a lu juntë lo quë naguni'i ra poshtë, nalé bëldë rall nu guc ldu'u rall niaguini rall lë'ë ra poshtë. ³⁴Perë ladi ra nazubë lu juntë,

bëru'u tubi nguiu lë Gamaliel. Nall mësë shtë lëy nabëquë'ë Moisés nu nall fariseo. Nalé runë ra mënë rëspëti lé'ëll. Guasuldill nu gunibë'all parë bëru'u ra poshtë stubi ladë. ³⁵ Lueguë guni'ill lu ra sa'll:

—Rnia'a lu të ziquë më ládza'a, gulë gapë cuidadë lo quë nagunënú të ra nguiu rë'. ³⁶ Bësëagná ldu'u të hia zia-a'a tiempë ne'; dzë ni gu' tubi nguiu nabëru'ë Teudas. Guni'ill lu ra mënë lé'ëll nall tubi nguiu ru'bë. Bësiguëll mënë. Ziquë tapë gahiu'a nguiu guanaldë rall lë'ë Teudas, perë despuësë gudini ra mënë lé'ëll. Hia grë ra mënë nacanalldë lé'ëll, bëtë'tsë rall. Zni gualú partidë shtë Teudas. ³⁷ Despuësë de ra dzë ni, gu' stubi nguiu. Bëru'ëll Judas. Nall më Galilea. Dzë ni guasë cënsë shtë ra mënë. Zihani mënë guanaldë lë'ë Judas, perë gudini rall lé'ëll nu grë ra shmënéll bësa'në sa' rall. Bëtë'tsë rall. ³⁸ Por ni rnia'a lu të, gulë bësa'në ra nguiu rë'. Zuzia'a rall. Adë rzunáldëdi'i të lë'ë rall purquë si talë cusë rë' nahin cusë shtë nguiu, zialuhin. ³⁹ Perë si talë ndë'ë nahin shchi'ni Dios nu rac shtu'u të guënitilú tēhin, ¿la guëru'u të? Gulë gupë cuidadë, purquë si talë lë'ë rall quëhunë rall shchi'ni Dios nu lë'ë të rzu të lu rall, quëhunë të cuntrë Dios iurní.

⁴⁰ Iurë gualú biadi'dzë Gamaliel lu ra nazú lu juntë, bëa'në rall cunformë. Iurní guna'bë rall lë'ë poshtë. Gunibë'a rall guëdia'a rai' hiaguë, nu guni'i rall fuertë lu rai' de quë adë guadi'dzëdi'i rai' shti'dzë Jesús. Bëdë'ë rall libertá lë'ë rai'. ⁴¹ Bëru'u ra poshtë lu juntë. Nalé bëquitë ldu'u rai' purquë ra nazubë lu juntë, guni'i guidzë rall lë'ë Pedro nu Juan purquë na rai' shmënë Jesús. Guc bë'a rai' grë lo quë naguc, bë'në më ordenar nu bëquitë ldu'u rai'. ⁴² Perë adë bësa'nëdi'i rai' guagla'guë biadi'dzë rai' lu ra mënë de quë Jesús na Cristo el quë nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu. Glli

gllitë' guazé guaglua'a rai' ra mënë la'ni iádu'u ru'bë nu lidchi ra mënë.

Gulë shmënë Jesús gadchi nguiu parë gunë rall compa'ni ra poshtë

6 Tiempë dzë ni zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë. Cadë dzë gudi'dzë rall cumidë gau ra nanadë nápëdi'i, perë ra më israelitë naruadi'dzë dizé griego guzublú guni'i rall cuntrë ra më israelitë naruadi'dzë dizé hebreo. Guni'i rall lu ra poshtë, ra viudë naruadi'dzë griego adë cuá'adi'i rall igual ziquë cua'a ra viudë naruadi'dzë hebreo. ² Iurní guézá chi'bë chupë poshtë bëtë'a rai' grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Guchi rai' lu rall:

—Adë napë na'a tiempë parë qui'dzë na'a cumidë parë ra narqui'ni cumidë. Más nasac guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Zni rac shtu'u më. ³ Por ni rnia'a lu të, Dadë, gulë gudili gadchi nguiu entrë lë'ë të. Gulë gudili ra nguiu naná humildë, ra nanapë llgabë za'quë nu ra nguiu nacabezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u rall; qui'dzë rall nagáu ra mënë. ⁴ Lë'ë na'a guëna'bë na'a lu Dios por lë'ë të nu tsagla'guë guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtë Jesús.

⁵ Grë rall guré rall de acuerdë. Iurní gudili rall gadchi nguiu parë gunë rall dchi'ni. Primëre Esteban, nall tubi nguiu con guëdubínú ldú'ull rialdí ldú'ull Dios. Cabezë Espíritu Santo la'ni ldú'ull. Guagla'guë lë rall: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas nu Nicolás. Nicolás na më guë'dchi Antioquía. Adë nall më israelitë perë más antsë gualdí ldu'i creenci shtë ra më israelitë. ⁶ Lueguë be'dë guënú rall ra nguiu rë' lu ra poshtë. Guna'bë rai' lu Dios por lë'ë rall nu bëdchi'bë ra poshtë guí'ai' guëc rall parë bë'në rall recibir dchi'ni ni.

⁷ Guëdubi guë'dchi shtë Jerusalén bërë'tsë diza'quë shtë Jesús. Nalé

guadalë ra narialdí ldu'i diza'quë. Zihani ra bëshuzi israelitë gualdí ldu'u rai' diza'quë.

Guna'zi rall Esteban

⁸Esteban nall tubi nguii nanapë pudërë nu favurë shtë Dios. Dios runë compañani lë'ëll parë rúnëll milagrë nu cusë ru'bë lu ra mënë. ⁹Perë bëldá ra nguii gudildi di'dzë con Esteban. Ra nguii ni ze'dë rall de iádu'u shtë mënë nalë Esclavos Libertados. Ra nguii ni guc rall muzë naguzac zi, perë despuësë gupë rall libertá. Bëdchini sëbëldá nguii de los de másru'u lugar cumë ziquë Cirene, Alejandría, Cilicia nu regiuni shtë Asia. Grë ra nguii rë' gudildi di'dzë rall con Esteban, ¹⁰perë adë bé'nëdi'i shti'dzë rall gan lu Esteban purquë Esteban ruadí'dzi' con llëru'bë pudërë nabëdë'ë Espiritu Santo parë lë'i'. ¹¹Iurë guná rall adë bé'nëdi'i rall gan parë niuadi'dzë'nú rall Esteban, gudilli rall bëldá nguii mal parë guëni'i rall bishi cuntrë Esteban. Guni'i rall de quë bini rall cagni'i Esteban ra di'dzë cuntrë lëy shtë Moisés nu cuntrë Dios. ¹²Mudë ni bëtsatsu rall ra mënë con ra më gushë nu mësë narlua'a lëy. Guna'zi rall Esteban nu bia'a rall lë'i' lu Junta Suprema. ¹³Gudili rall stubi shcua'a nguii mal naguëni'i bishi cuntrë Esteban. Guni'i rall:

—Nguii rë' siempërë rní'ill cuntrë iádu'u santu shtëna'a nu cuntrë lëy nabëquë'ë Moisés. ¹⁴Nu bini na'a rni'i nguii rë', quë Jesús më Nazaret, guëcuell iádu'u ru'bë; gúnëll cambi custumbërë nabësëa'në Moisés parë lë'ë hia'a.

¹⁵Iurní ra gobiernë shtë Junta Suprema nu grë ra nazuga'a lu juntë, guná rall lu Esteban. Guç cambi lúhi'. Guná rall lúhi' cumë ziquë lu tubi ianglë.

Biadi'dzë Esteban Ila na shcuëndi' lu Junta Suprema

7Iurë zuga'a Esteban lu Junta Suprema, jëfë shtë ra bëshuzi guna'bë di'dzë lu Esteban zdë'ë:

—¿Pë gualdí ra nguii narni'i cuntrë lë'ël?

²Con zihani histori biadi'dzë Esteban lu rall:

—Dadë bëchi, gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a lu të. Llëru'bë na Dios shtëna'a. Bëlu'alú më lu shtadë guë'lú hia'a Abraham tsana guquërëldi' regiuni Mesopotamia. Biadi'dzë'nú më Abraham antsë tsana guquërëldi' Harán. ³Repi Dios lu Abraham: “Bësa'në lászël nu grë ra sa'l nu bëagzë zitu tubi lugar naguëluá'ahia lë'ël”. ⁴Iurní bëru'u Abraham lászí' nalë Caldea parë guëquërëldi' Harán. Despuësë guti shtadë Abraham, iurní Dios bëshe'ldë lë'ë Abraham lugar catë dzu hia'a iurne'. ⁵Perë Dios adë bëdë'ëdi'i ni tubi partë shtë lugar rë' parë nianibë'a Abraham ni siquierë tubi ldë guiu'u mitu'në catë niazubë tubi hiu'u lídchi'. Perë Dios bë'në prometer lu Abraham guëdë'ë më lugar ni parë shíni' despuësë tsana gáti', perë dzë ni Abraham gá'adi'i nápi' shíni'. ⁶Nu guni'i Dios lu Abraham ra shíni' natsadalë, guëquërelde rall ziquë më zitu lugar catë adë na ladzë rall. Por tapë gahiu'a izë gac rall muzë nu guëzac zi rall lu dchi'ni. ⁷Tambiën guni'i Dios lu Abraham: “Na guna cashtigu ra mënë naguëzac zi ra shínil lu dchi'ni. Despuësë tsana guëru'u rall lugar ni, iurní gunë rall adorar na lugar rë'.” Lugar ni dzu hia'a iurne'. ⁸Dios bë'në prometer lu Abraham de quë grë ra shini Abraham, na rall shmënë Dios. Ziquë tubi lëy parë lë'ë rai', gunibë'a më gac circuncidar shini Abraham, quiere decir, bëchuguë Abraham du'pë gui'di shtë'në partë delicadë shtë llguë'në. Dzë Isaac napë tubi lmalë gúlëll, guc cir-

cuncidárëll. Isaac bè'në lo mizmë tsana gúpëll shínill, Jacob. Nu zni bè'në Jacob con ra shíni'. Ra shini Jacob béac rall chi'bë chupë nanaguc chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel.

⁹ Ra shini Jacob naguc ra shtadë guëlü hia'a, gupë rall mbidi José, bëchi rai'. Bëtuu' rai' lë'ë José. Ra naguzi'i José bia'a lë'ë José parë Egipto, perë Dios bè'në compa'ni lë'i'; ¹⁰ adë bësá'nëdi'i më lë'i'. Nu bédë'ë më llëru'bë llgabë parë bëá'nëll bien lu rëy Faraón. Nu Faraón bè'në nombrar lë'ë José ziquë gubernadurë shtë Egipto. José guná grë ra dchi'ni nagunë ra mënë lidchi Faraón.

¹¹ Gudëdë ra izë; bédchini galzì guëc ra mënë shtë Egipto nu Canaán. Nalë bëldia'në rall lu gubini. Ra shfamili Jacob, ra shtadë guëlü hia'a, adë rdzélëdi'i rai' nagáu rai'. ¹² Perë bini Jacob de quë nanú dau Egipto, iurní bëshé'ldi' ra shíni' parë guaca'a rall nagáu rai'. Nu bëabré rai' ladzë rai'. Ndë'ë primëre vi-ajë shtë rai'. ¹³ Dzë bërë dau shtë rai', gua rall Egipto stubi vueltë. José bëquebi lu ra bëchi' chu nall. Nu rëy shtë Egipto bínill ca nezë ze'dë José. ¹⁴ Iurní José bëshé'ldë ra bëchill parë guaglli'i rall Jacob, shtadë rall con grë shfamili'. Famili rë' na rai' setenta y cinco mënë. ¹⁵ Zni guc con Jacob. Bëagzë rai' Egipto con grë shfamili'. Guquërdë rai' ndë. Despuësë guti Jacob. Nu ndë guti ra shini Jacob, ra shtadë guëlü hia'a. ¹⁶ Iurní bia'a rai' ba'cu shtë ra tëgulë parë lugar nalë Siquem. Ndë bëga'chi ra ba'cu ni catë guzi'i Abraham tubi ldë guiu'u lachi más antsë lu shini Hamor naquërdë ra Siquem.

¹⁷ Dzë ni hia mërë gac cumplir lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, bè'në më jurar lu Abraham de quë guëdalë shíni'. Béac rai' mënë zihani lugar Egipto. ¹⁸ Tiempë ni cagnibë'a tubi rëy naciuni Egipto perë adë bëagnádi'i ldú'ull pë bè'në José guahietë. ¹⁹ Mizmë

rëy ni bësiguëll shtadë guëlü hia'a. Gu-nibë'a rëy lu ra israelitë parë guëru'ldë rall shini rall lu nisë parë gati ra me'dë. ²⁰ Dzë ni gulë Moisés. Guc me'dë chulë nu nacha'ngu me'dë delantë lu Dios. Bë'në shtadë me'dë gan; gupë rai' lë'ë me'dë tsunë mbehu lídchi'. ²¹ Tsana guagsa'në rai' me'dë lu nisë parë nia'a pë niac me'dë, bédchini shtsa'pë rëy shtë Egipto. Biá'all me'dë nu gunall me'dë cumë ziquë shínill. ²² Zdë'ë mudë bësë'dë Moisés grëtë' studi narac bë'a ra më Egipto. Nu gúquëll tubi nguiu de buen llgabë parë ruadí'dzëll nu grë ra cusë nalë ráquëll.

²³ Dzë ni napë Moisés cuarenta izë, guagnáhi' ra më ládzi', ra më israelitë naquërdë tubi lugar shtë Egipto. ²⁴ Lugar ni gunáhi' lu mal tratë naquëhunë tubi më Egipto con tubi më israelitë. Moisés guaglári' më ládzi'. Por mal nabë'nënu më Egipto, gudini Moisés më Egipto. ²⁵ Moisés bé'ni' llgabë ra më ládzi' nadë'ë rall cuendë de quë Dios bëshé'ldë lë'i' parë guëdë'ëi' libértá lë'ë rall, perë ra më israelitë adë guasédi'i rall. ²⁶ Stubi dzë Moisés bëdia'guëlü chupë më ládzi'; cadildi rall. Guaglári' Moisés lë'ë rall nu gúchi' lu ra nacadildi: "Lë'ë të bëchi sa' të. ¿Pëzielú rdildi të?" ²⁷ Iurní nacagdë'ë galné sa'll, bësínill lë'ë Moisés; répill: "¿Chull bëshé'ldë lë'ël? ¿Pë zé'dël ndë'ë ziquë narnibë'a parë ze'dë guë'nëll juzguë lë'ë na'a? ²⁸ ¿Pëllë rac shtu'u quínill na ziquë gudínill më Egipto na'guë?" ²⁹ Iurë bini Moisés lo quë naguni'i nguiu ni, bëllu'në Moisés. Bëagzëll parë regiuni nalë Madián. Ndë guquërdëll ziquë më zitu. Bëtsé'all nu gúpëll chupë shínill.

³⁰ Hia guc cuarenta izë guquërdëll Madián. Dzë ni zull lachi guëlla' dani nalë Sinaí, bëlua'alú tubi ianglë lull. Bëru'ui' lu be'lë catë rëuldë tubi hiaguë. ³¹ Moisés bédzëguëe' ldú'i'; bé'ni' llgabë, pëzielú rëuldë hiaguë rë'. Guabi'guëll

parë gunall luhin. Bínill voz shtë Dios naguni'i: ³²“Nahia Dios shtënë ra shtadë guëllul. Nahia Dios shtë Abraham. Nahia Dios shtë Isaac. Nahia Dios shtë Jacob.” Iurní lë'ë Moisés guzublú bédzëbëll nu bëchí'chill. Hia adë gunëdi'ill niagbí'all lu hiaguë catë rru'u be'lë. ³³Nu guchi Dios lall: “Gulú rachi guëa'l purquë lugar catë nanul na lugar santu purquë na zugá'ahia ndë'ë iurne'.” ³⁴Rnahia grë trabaju nardëdë ra shmëna naquërelde Egipto, nu rquë diaga iurë ru'në rall lua. Por ni iurne' guna librar lë'ë rall. Guëshe'lda lë'ël ziquë shmëna hashtë Egipto.”

³⁵'Antsë ra israelitë adë bé'nëdi'i rall cuendë lë'ë Moisés; repi rall: “¿Chu bëshe'ldë lë'ël ziquë jëfë parë ze'dë guë'nël juzguë lë'ë na'a?” Perë Dios bëshe'ldë lë'i' Egipto. Nu lë'ë ianglë naguni'i lull catë zubë hiaguë narëuldë, bé'ni' compa'ni lë'ë Moisés. Gúqui' jëfë parë gualdull më israelitë lugar ni. ³⁶Gua Moisés Egipto parë gualdúhi' ra shtadë guëllú hia'a. Por pudërë shtë Dios bé'ni' milagrë nu cusë ru'bë Egipto. Bé'ni' milagrë rua' Nisëdu'u Llni. Por cuarenta izë bé'ni' milagrë la'ni ra dani catë zia'a zu rai'. ³⁷Lo mizmë Moisés rë' guni'i lu ra më israelitë: “Dios guëshe'ldë tubi naguadi'dzë shti'dza delantë lu të. Galë më ladi bëchi sa' të cumë ziquë bëshe'ldë më na. Gulë tsaldí ldu'u të grë lo quë naguëni'i më lu të.” ³⁸Lë'ë Moisés ni guzënú lë'ë ra mënë la'ni ra dani Sinaí catë guni'i ianglë lúhi' antsë. Moisés guquërelde'nu ra shtadë guëllú hia'a. Bé'ni' recibir ra diza'quë shtë Dios të guëne'e Moisés di'dzë ni parë lë'ë hia'a. Di'dzë ni napë pudërë parë siempër; nunquë adë tsalúdi'in.

³⁹Shtadë guëllú hia'a bëzu'bë diáguëdi'i rai' shti'dzë Moisés. Adë gunëdi'i rall nanibë'a Moisés lë'ë rall. Mejurë guc ldu'u rall nëabrí rall parë Egipto. ⁴⁰Tubi dzë adë zuga'anú

Moisés lë'ë rall, repi rall lu Aarón: “Adë guëne'e na'a rsunë pë cazac Moisés. Adë nídi'ill ndë'ë, nu gulull lë'ë hia'a Egipto; por ni rac shtu'u na'a iurne', guntsá'ul tubi dios naquíblú lu hia'a delantë.” ⁴¹Lueguë bëntsa'u rall tubi ngunë mitu'në de orë. Gudini rall bëldá ma parë bédë'ë rall tubi ofrendë lu dzanë narunë rall adorar. Nalé bëquitë ldu'u rall por lo quë nabëntsa'u rall con guia'a rall. ⁴²Iurní Dios bë'në intriegu lë'ë rall parë quëhunë rall adorar ra cusë lu guë'dchiliu, ziquë ra mbelëgui'i nu ngubidzë. Zni naescritë la'ni librë nabëquë'ë ra profetë. Rni'i librë ni: Lë'ë të më israelitë, guzë të lu dani durantë cuarenta izë.

Gudini të ra ma parë bë'në të ofrecer lu dios shtë të,

perë ni tubi ma adë bë'në të ofrecer lua con guëdubinú ldu'u të.

⁴³Be'rquë nua'a të nichu shtë Moloc, dios shtë të.

Nua'a të tubi mbelëgui'i shtë dios Renfán.

Ra ídolo rë' bëntsa'u të parë runë të adorar.

Por ni guëgúa të de ladzë të parë guëshe'lda lë'ë të más zitu stubi ladë Babilonia parë tsa të cashtigu.

⁴⁴'Ra shtadë guëllú hia'a tsana guzë rall dani, nua'a rall tubi hiu'u lari nu tubi nichu catë nutsa'u ra lëy nabëquë'ë Moisés. Hiu'u lari guctsa'uhin ziquë guni'i Dios lu Moisés nu ziquë bëlua'a më lúhi'. ⁴⁵Ra shtadë guëllú hia'a gupë rall hiu'u lari ni por llëduni tiempë ziquë tubi cusë nabësëa'në Dios parë lë'ë rall. Nu ra mënë nabitë con Josué, nua'a rall hiu'u lari rë' tsana bédchisú rall ra guiu'u shtënë stubi ra naciuni. Dios bë'në compa'ni lë'ë rall parë guëru'u ra mënë lugar ni parë guëu' ra shtadë guëllú hia'a. Nga'li guquërelde rall hashtë tiempë nagunibë'a rëy David. ⁴⁶Dios guc shtu'u lë'ë David. Guna'bë

David lu Dios niuntsá'ui' tubi iádu'u catë niaquërelde Dios verdadërë, mizme Dios nabë'në Jacob adorar. ⁴⁷ Perë David adë bé'nëdi'i' gan naza'a tubi iádu'u lidchi Dios, perë shínill Salomón, sí, bé'nëll gan; bëzá'ai' iádu'u lidchi Dios. ⁴⁸ Perë Dios nacabezë gube'e cumë llëru'bë na më, adë quëréldëdi'i më la'ni iádu'u narza'a ra nguiu. Ziquë guni'i profetë shti'dzë Dios narni'i:

⁴⁹ Gube'e cabeza, nu rnibë'ahia guëdubi guë'dchiliu.

Guë'dchiliu na ziquë tubi bangu catë rzu guëahia.

¿Pëllë clasë iádu'u guntsa'u të parë guëbeza la'ni?

Adë rquí'nidia'a lugar catë guëzi'i ldua'a.

⁵⁰ Na bëntsua'ua grë cusë rë' lu guë'dchiliu.

⁵¹ Lë'ë të de por si naguëdchi ldu'u të nu adë rínidi'i të shti'dzë Dios. Na të cumë ziquë ra mënë nadë guënëdi'i Dios. Siemprë quëhunë të cuntrë Espiritu Santo. Na të ziquë guc ra shtadë guëlü hia'a. ⁵² Ra shtadë guëlü hia'a, bëtë'ë rall hiaguë grë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Ni túbi' adë chu bídëdi'i sin quë adë niadë'ë hiaguë guëc rai'. Ra shtadë guëlü hia'a, gudini rall profetë nabiadi'dzë de quë guëdchini stubi nguiu naná tublí shcuëndi' lu Dios. Iurná bidë më perë lë'ë të bë'në të in-triegu lë'ë më lu guia'a më rumanë nu gudini të lë'ë më. ⁵³ Lë'ë të bë'në të recibir lëy shtë Dios nabitënú ra ianglë, perë adë bëzu'bë diaguëdi'i të di'dzë ni.

Gudini rall Esteban

⁵⁴ Iurë gualú bini rall grë ra cusë nagoni'i Esteban, nalé bëldë rall hashtë rchushí lai' rall; rna rall lu Esteban.

⁵⁵ Perë cabezënú Espiritu Santo la'ni ldu'u Esteban. Bëldísi' lúhi' lu gube'e; gunáhi' lu gluri shtë Dios catë cabezë

më. Nu gunáhi' lu Jesús nacabezë ladë ldi shtë Dios. ⁵⁶ Guni'i Esteban:

—Gulë guná, rnahia gube'e lla'lë. Rnahia lu Jesús, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Cabezë më ladë ldi shtë Dios.

⁵⁷ Perë grë rall bëtë'au rall diaguë rall. Gurushtiá rall nu ze'dë guëllu'në rall parë quini rall Esteban. ⁵⁸ Gulú rall Esteban fuërë rua' guë'dchi. Ndë bëtë'ë guë'ë rall Esteban parë gáti'. Ra nabini shti'dzë Esteban, gulú rall shabë rall nu guatishi rall shabë rall lu tubi nguiu nalë Saulo. ⁵⁹ Iurë bëtë'ë guë'ë rall Esteban, quëadi'dzënúhi' Jesús. Guná'bëi' lë'ë më; guni'i':

—Dadë Jesús, bë'në recibir espíritu shtëna.

⁶⁰ Despuësë iurní bëzullibi Esteban nu fuertë guni'i' lu Dios nacabezë gube'e:

—Adë rtiá'adi'il culpë duldë shtë rall.

Iurë gualú guni'i Esteban di'dzë ni, gúti'.

Rzunaldë Saulo ra shmënë Jesús

8 Saulo gu' de acuerdë tsana gudini rall Esteban. Mizme dzë ni guzublú guzunaldë mënë grë ra narialdí ldu'i diza'quë ciudá Jerusalén. Grë ra shmënë Jesús bërë'tsë rall; gua naguna'zi nezë regiuni shtë Judea nu guna'zi rai' nezë Samaria, perë ra poshtë bëa'në rai' Jerusalén. ² Bëldá nguiu za'quë bëca'chi rall lë'ë Esteban nu nalé bi'ni rall por lë'i'. ³ Perë Saulo adë bëgá'adi'i ldu'ull ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Riutëll hiu'u por hiu'u parë rgull ra mënë, na'a la nguiu. Rshaguiull ra prubi parë riagsëá'nëll mënë lachigui'bë.

Caglua'a rai' diza'quë reguni Samaria

⁴ Ra nabëru'u Jerusalén cualquier nezë zia'a rall, rni'i rall diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. ⁵ Felipe gua tubi guë'dchi shtë Samaria. Ndë guzublú guni'ill lu ra mënë chu na Jesucristo. ⁶ Bëdëá

mënë zihani parë rquë diaguë rall bien grë ra di'dzë naguni'i Felipe. Nu rna rall lu milagrë nabë'në Felipe. ⁷Zihani mëne narac ll'u, bëac rall. Gulú Felipe mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë. Nalé gurushtia ra mëdzabë iurë bëru'u rall. Zihani kujë nu mëne narac galguidzë llunguë, bëac rall. ⁸Nalé bëquitë ldu'u ra mëne grë nabë'në Felipe ciudá ni.

⁹Ndë guquërdë tubi nguiu nalë Simón. Rac rquë'ë bëlliu. Zdë'ë mudë bësiguëll ra mëne shtë Samaria. Bëdzëguë' ldu'u rall iurë rna rall narunë Simón. Rni'll de quë lë'ëll nall tubi më nalasac. ¹⁰Grë ra mëne dizdë ra më ru'bë hashtë más nabi'chi, bëquë diaguë rall pë rni'i Simón. Guni'i rall lë'ëll nall më ru'bë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ¹¹Gualdí ldu'u rall lë'ë Simón por magi nabë'nëll. Llëduni tiempë bësiguëll ra mëne ¹²perë zihani mëne gualdí ldu'u rall diza'quë naguni'i Felipe. Ruadi'dzë Felipe mudë tsuté mëne nezë lu gubë'e parë tsa rall catë rribë'a Dios. Por Jesús gac salvar mieti, guni'i Felipe nu bëchu'bë nís'i na'a la nguiu, ra nagualdí ldu'i diza'quë. ¹³Mizmë Simón bëriubë nísëll purquë gualdí ldú'ull diza'quë nu guanáldëll lë'ë Felipe. Nalé bëdzëguë' ldú'ull; gunall milagrë nu sëni ru'bë nabë'në Felipe.

¹⁴Bini ra poshtë nabë'a'në Jerusalén, ra mëne Samaria gualdí ldu'u rall diza'quë. Iurní bëshe'ldë rai' Pedro nu Juan parë zia'a rai' Samaria. ¹⁵Bëdchini Pedro nu Juan guë'dchi ni; guna'bë rai' lu Dios parë guëdë'ë më Espíritu Santo parë cuezënihi' grë ra më Samaria nagualdí ldu'i diza'quë. ¹⁶Ra nagualdí ldu'i diza'quë todavía adë bë'nëdi'i rall recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u rall. Más antsë tsana bëriubë nisë rall, ra nabëchu'bë nisë lë'ë rall, guna'bë rall niétiqë lë shtë Dadë Jesús. ¹⁷Iurní Pedro nu Juan bëdchi'bë guia'a rai' guëc ra mëne ni.

Lueguë bëdchini Espíritu Santo parë gulezënihi' lë'ë rall.

¹⁸Iurë guná Simón bëdchi'bë poshtë guia'a rai' guëc ra mëne nu gunall bëdchini Espíritu Santo parë cuezënihi' lë'ë rall, Simón bë'nëll ofrecërë dumí. ¹⁹Rëpill lu ra poshtë:

—Gulë bëtuu' du'pë pudërë nanapë të parë guna ziquë runë të, të iurë guëdchi'ba guiahia guëc ra mëne, gunë rall recibir Espíritu Santo.

²⁰Repi Pedro lull:

—Dios guënitilú lë'ëll con grë shtumil. ¿Pëllë llua'al sí'il con dumí lo quë narzëlaa'chi Dios ca'a mëne? ²¹Adë nápëll derechë con lë'ë na'a purquë bë'nëll duldë la'ni ldú'ul. Zuldídi'i shcuëndëll delantë lu më. ²²Bësa'në llgabë mal shtë'nëll; bëagrí ldú'ul con Dios; guna'bë lu më të gunë më perdunë lë'ëll. ²³Gadzë duldë la'ni ldú'ul; nal ziquë nanú bajo ordë shtë Satanás.

²⁴Iurní guchi Simón lu poshtë:

—Gulë guna'bë lu Dios por na të parë adë guëzac zíd'i më na ziquë guni'i të.

²⁵Ra poshtë guni'i rai' lu mëne Samaria ra cusë naguná rall nu biadi'dzë rai' diza'quë lu ra mëne. Iurní bëru'u rai' parë gua rai' los de más guë'dchi shtë Samaria. Guagni'i rai' diza'quë; despuësë bëagrí rai' parë Jerusalén.

Biadi'dzëni Felipe tubi më Etiopía

²⁶Dzë ni repi tubi ianglë lu Felipe:

—Bë'në preparar të tsal tubi nezë narë'a'në ladë sur, nezë nazia'a de Jerusalén parë guë'dchi nalë Gaza. Nezë rë' rdëdë catë nídi'i mëne.

²⁷Lueguë bëru'u Felipe. Ziá'ai'; perë nezë naziá'ai', bëdia'guë'lúhi' tubi nguiu më Etiopía. Nádi'll nguiu completë nu nall tesorerë shtë Candace, tubi na'a narnibë'a naciuni Etiopía. Lë'ë tesorerë gual Jerusalén parë guaguë'nëll adorar Dios. ²⁸Zëagzëll parë lãdzëll. Zúbëll lu guërdë shtëll. Quë'ldëll la'ni tubi li-

brë nabëquë'ë Isaías. ²⁹Iurní repi Espíritu Santo lu Felipe:

—Guabi'guë cula'ni guërrëdë shtënë më Etiopía.

³⁰Iurë guabi'guë Felipe cula'ni guërrëdë, bíní' quëu'ldë nguui ni la'ni librë shtë Isaías. Felipe guna'bë di'dzë lull:

—¿Gu riasël lo quë nacagni'i la'ni librë?

³¹Nguui ni repi lu Felipe:

—Adë riasédia'a purquë adë nápëdia'a chu guëni'i pë runë cuntienë ni.

Iurní répill lu Felipe të tsepi Felipe nu subë Felipe la'ni shguërrédëll. ³²La'ni librë catë quëu'ldë më Etiopía lë'ë partë ni cagni'i:

Bia'a rall nguui parë gáti' ziquë lli'li, nu ziquë rëa'në lli'li ziquë gu'pë delantë lu ra narna'zi, zni bëa'në nguui rë'.

Adë bëllál'ledi'i rua'll parë niaru'u tubi di'dzë.

³³Dzë ni guna'zi ra mënë lé'ëll, bë'në rall condenar lë'ë nguui ni sin ni tubi causë.

Adë pë jushtisi bë'në rall. Nalé fier bë'në rall tratë nguui ni.

Bëdchisú rall vidë shtënëll.

³⁴Iurní më Etiopía guna'bë di'dzë lu Felipe:

—Bë'në favurë guni'i lua, ¿chu guzac zdë'ë? ¿Pë lu mizmë lé'ëll rní'll u nu chu stubi guzac zdë'ë?

³⁵Iurní Felipe guzublí guní'i pë runë cuntienë partë catë bi'ldi më Etiopía la'ni librë. Guni'i Felipe ra diza'quë shtë Jesús nu lla gac salvárëll. ³⁶Iurë zi-adëdë rall tubi lugar catë rë nisë, guna'bë di'dzë më Etiopía lu Felipe:

—Ndë'ë rë nisë. ¿Pë adë gac chubë nisa ndë'ë?

³⁷Felipe repi lull:

—Sí talë guëdubinú ldú'ul rialdí ldú'ul shti'dzë Jesús, zac chubë nísël ndë'ë.

Iurní repi nguui ni:

—Rialdí ldua'a niétiquë Jesucristo na shini Dios.

³⁸Gunibë'a nguui parë guzudchí guërrëdë parë bietë rai'. Iurní guaté rai' la'ni nisë. Bëchu'bë nisë Felipe lé'ëll ndë. ³⁹Iurë bëru'u rall rua' nisë, Espíritu Santo bia'a lë'ë Felipe. Lë'ë nguui nilli gu' ldú'ull nu rquitë ldú'ull. Guaglá'guëll shnézëll. ⁴⁰Bëdchini Felipe guë'dchi nalë Azoto, nu gudédëi' guë'dchi por guë'dchi. Cagluá'ai' mënë diza'quë hashtë bëdchíni' guë'dchi nalë Cesarea.

Bëac Saulo shmënë Jesús

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

9 Saulo guagla'guë bë'në nalaa'dchill; guc ldú'ull quínill ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Por ni guagnall jëfë shtë ra bëshuzi ²parë gunë rall firmar tubi guichi parë zia'a Saulo. Guziá'all ra iá-du'u shtë më israelitë guë'dchi Damasco. Ndë tsatílill ra na'a nu nguui nacanalde tëchi diza'quë shtë Jesús. Gue'dënull ra mënë ni; guëldáguëll lë'ë rai' lachigui'bë. ³Guc iurë zia'a zull nezë, hia mërë guëdchínill guë'dchi Damasco, nasesë bëdchini tubi llini nezë lu gube'e. Gu'të llini lu nezë catë zia'all. ⁴Saulo gulaguë lu guiu'u; gunall lu llini nu bínill tubi bë naguni'i:

—Saulo, Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na?

⁵Iurní guna'bë di'dzë Saulo:

—¿Chu lé'ël? Dadë, rní'il lua zni'i.

Iurní bë guni'i:

—Nahia Jesús. Rzunáldël shmëna parë quinil. ¿Pë adë rac bé'al lo mizmë na rzunáldël? Adë guëllu'i'idi'i lo quë naquëhúnël. Quëhúnël ziquë runë ngunë narlda'a patadë lu garrudchi. Zni quëhúnël.

⁶Iurní nalé bëdzëbë Saulo nu bëchí'chill. Répill:

—Dadë, ¿guadë narac shtú'ul guna?

Perë lë'ë bë guni'i:

—Guashtë nga'li nu guté ladi guë'dchi. Ndë guëni'i mënë lul pë gúnël.

⁷Ra nguiu nazënu lë'ë Saulo, bëa'në rall ziquë gu'pë tantë bëdzëbë rall purquë bini rall bë nacagni'i lu Saulo, perë ni tubi adë chu gunádi'i rall.

⁸Iurni Saulo guashtë lu guiu'u, perë iurë bëshal'ëll slull, hiadë gúquëdi'i nianall. Bëá'nëll ciegu. Ra nguiu nazënuhi', guna'zi rall guia'ai' parë guc bëdchíni' guë'dchi Damasco. ⁹Ndë bëá'ni' tsunë dzë; adë gúquëdi'i nianáhi'. Adë gudáudi'i' nu adë pë bii'di'i'.

¹⁰Guë'dchi Damasco quërelde tubi nguiu nalë Ananías. Rialdí ldu'ull shti'dzë Jesús. Bëlua'alú Jesús lull nu repi më lull:

—Ananías.

Bëquebi Ananías lueguë:

—Lë'ë na ndë'ë, Dadë.

¹¹Jesús repi lull iurní:

—Guashtë nga'li nu gua lidchi Judas naquërelde nezë nalë Nezë Ldi. Guna'bë di'dzë por tubi nguiu më Tarso. Lëll Saulo. Ndë quëadi'dzënull Dios. ¹²Lu Saulo bëlua'alú tubi nguiu lë Ananías. Nguiu ni lë'ël. Gunall guatël parë guëdchi'bë guia'al guëquëll të parë guëac slull nu guëná Saulo stubi vueltë ziquë nall antsë.

¹³Iurní bini Ananías naguni'i Jesús, repi Ananías lu më:

—Perë Dadë, zihani mënë rni'i lua shuendë nguiu rë'. Nablac fier quëhúnëll Jerusalén con ra mënë narialdí ldu'i shti'dzël. ¹⁴Iurne' zé'dëll ndë'ë con guichi nabëdë'të ra jëfë shtë bëshuzi parë guá'all prësi grë ra mënë narunë adorar lë'ël.

¹⁵Perë Jesús repi lu Ananías:

—Guasë purquë na gudilia nguiu rë' parë guëni'ill diza'quë delantë lu ra mënë shtë stubi naciuni nu lu ra rëy shtë rall. Nu tsagni'ill diza'quë shtëna lu ra më israelitë. ¹⁶Na guëlu'ahia lë'ël

nu guënia'a lull grë cusë mal nagunënu mënë cuntrë lë'ëll purquë nall shmëna.

¹⁷Iurní lë'ë Ananías zia'a lidchi Judas catë quërelde Saulo. Guatëll nu bëdchi'bë guia'all guëc Saulo. Répill:

—Bëchi Saulo, lë'ë Jesús naguni'i lul nezë nazë'dël, bëshel'dë më na ndë'ë parë gac guënal stubi vueltë nu parë guëdchini Espíritu Santo të cuezënuhi' lë'ël.

¹⁸Lueguë iurní bëlla'lë slu Saulo. Gunáhi' nu bini' gulaguë cumë ziquë tubi gui'lli la'ni slúhi'. Saulo guasuldí nu bëriubë nísi'. ¹⁹Despuësë gudáuhi' nu bëu' fuersë shtëhi' stubi vueltë. Bëá'ni' bëldá dzë Damasco con ra narialdí ldu'i diza'quë.

Guzublú Saulo guni'i diza'quë lu ra mënë Damasco

²⁰Lueguë guzublú guni'i Saulo diza'quë shtë Jesús lu ra mënë la'ni iádu'u shtë ra israelitë. Guní'ill lu mënë, Jesús náhi' shini Dios nabitë lu guë'dchiliu. ²¹Grë ra mënë nabëquë diaguë shti'dzë Saulo, bëdzëguë' ldu'u rall nu guni'i lu sa' rall:

—Perë nguiu rë' na el quë naguzunaldë ra mënë Jerusalén, ra narialdí ldu'i diza'quë. Nu lo mizme lë'ëll zé'dëll ndë'ë parë guá'all prësi ra shmënë më parë tsagsá'nëll lë'ë rall lu ra jëfë shtë bëshuzi.

²²Perë Saulo biadí'dzëll lu ra mënë con más lni; adë bëdzëbëdi'i'. Guní'i' de quë Jesús na Cristo nabëshel'dë Dios. Bë'në Dios compa'ni lë'ë Saulo. Ra israelitë naquërelde Damasco, bëa'në rall sin ni tubi di'dzë purquë adë bëdzëlédi'i rall pë niani'i rall.

Bëru'u Saulo guia'a ra contrari shtëhi'

²³Gudëdë zihani dzë; iurní ra më israelitë guré rall de acuerdë parë quini rall lë'ë Saulo. ²⁴Lueguë bini Saulo pë llgabë quëhunë rall. Dzë la gue'lë rbezë

rall Saulo rua' puertë salidë shtë ciudá parë quini rall Saulo. ²⁵ Ra shmënë Jesús bëtia'a rall Saulo la'ni tubi rëguelë parë iurë gu' gue'lë, bëldaguë rall Saulo stubi tëchi lu'. Lu' ni nahin ziquë tubi lu' bësu'u nasë'au alreduerë ciudá. Zni mudë gula'a Saulo lu galguti.

Bëabrí Saulo Jerusalén

²⁶ Iurë bédchini Saulo Jerusalén, guc ldú'i' niagdzá'gui' ladi ra shmënë Jesús perë grë rall rdzëbë rall Saulo purquë gá'adi'i tsaldí ldu'u rall de quë Saulo hia bëabrí ldú'ull, de quë bëáquëll shmënë Jesús. ²⁷ Perë Bernabé guagsëá'nëll Saulo lu ra poshtë. Biadí'dzëll lla guni'i Saulo lu ra mënë Damasco, de quë Saulo biadí'dzëll con guëdubinú ldú'ull ziquë tubi muzë shtë Jesús. ²⁸ Iurní Saulo bëá'ni' Jerusalén parë quëhúni' dchi'ni con ra poshtë. Guadi'dzënúhi' diza'quë hiu'u por hiu'u sin adë pë nádi'i. ²⁹ Con guëdubinú ldú'i' ruadí'dzi' ziquë muzë shtë Jesús. Biadí'dzënúhi' con ra më israelitë naruadi'dzë dizé griego. Perë ra mënë gudili rall mudë parë quini rall Saulo. ³⁰ Ra mënë narialdí ldu'i' diza'quë, guc bë'a rall de quë ra më israelitë zunaldë rall lë'ë Saulo. Iurní bia'a rall lë'ë Saulo parë guë'dchi Tarso.

³¹ Dzë ni grë ra mënë narialdí ldu'i' diza'quë, ra narëta' regiuni Judea nu Galilea nu Samaria, nalé rbedchí ldu'u rall. Másru'u guc shtu'u rall lë'ë Jesús nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më. Nu Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ë rall parë guaru'bë grupë shtë rall.

Bëac Eneas

³² Canzé Pedro; quëhúni' visitar grë ra naná shmënë Jesús. Gudëdë guagnáhi' ra narianaldë nezë santu shtë Jesús, ra naquërelde tubi guë'dchi nalë Lida. ³³ Ndë nanú tubi nguii nalë Eneas. Hia guc shunë izë ráquëll galguidzë llun-

guë. Nagá'all; adë ráquëdi'i rzëll. ³⁴ Pedro bédchini lu Eneas nu guchi Pedro: —Eneas, Jesucristo gunëac lé'ël. Guashtë nga'li nu bëldisë shtaa'l.

Lueguë lueguë guashtë Eneas. ³⁵ Grë ra naquërelde guë'dchi Lida nu grë ra naquërelde guë'dchi Sarón, guná rall lla bëac nguii ni. Lueguë bësa'në rall custumbrë guahietë shtë rall parë guanaldë rall nezë za'quë shtë Jesús.

Guashtë Dorcas ladi ra tégulë

³⁶ Tiempë ni nanú tubi na'a guë'dchi shtë Jope. Rialdí ldu'i' diza'quë shtë Jesús. Lëll Tabita perë ra mënë naruadi'dzë dizé griego, rni'i rall lë na'a ni Dorcas. Dorcas bë'në bien nu bédé'ëll gu'në cua'a ra prubi. Bë'nëll zihani cusë za'quë. ³⁷ Bédchini tubi dzë, guc llu'u Dorcas nu gútiil. Custumbrë shtë ra mënë ni na rguibi rall cuerpë shtë ra tégulë. Gudibi rall shcuerpë Dorcas nu bëcuezë rall cuerpë guia'a la'ni hiu'u guërupë pisë. ³⁸ Guë'dchi Jope rëa'në guëlla' guë'dchi shtë Lida catë nanú Pedro. Bini ra më Jope nanú Pedro guë'dchi Lida. Iurní bëshe'ldë rall chupë nguii parë guagni'i rall lu Pedro:

—Guërrë cha guiá hia'a guë'dchi Jope.

³⁹ Lueguë bëru'u Pedro con lë'ë ra nguii ni. Iurë bédchini rall Jope, bia'a rall Pedro cuartë catë naga'a tégulë. Nalé ru'në ra viudë nabëdëá nga'li. Bëlua'a rall vestidë nu manguë nabëntsa'u Dorcas tsana gubáni'. ⁴⁰ Lueguë Pedro gunibë'a guëru'u grë ra mënë la'ni cuartë. Iurní bëzullibi Pedro nu biadí'dzënúhi' Dios. Rbí'ai' lu naguti nu répi' lúhi':

—Tabita, guashtë nga'li.

Lueguë lë'ë tégulë bëlla'lë slúhi'; gunáhi' lu Pedro. Guzubë ldi'. ⁴¹ Pedro guna'zi guiá'all parë guasuldill. Lueguë guna'bë Pedro ra viudë nu los de más narialdí ldu'i' Jesús parë bë'ni' presentar lë'ë Dorcas nagubani. ⁴² Grë mënë shtë ciudá Jope bini rall milagrë nabë'në Pe-

dro. Nalé zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë. ⁴³Por zihani dzë bëa'në Pedro ciudá Jope lidchi tubi curtidor shtë gui'di ladi gunë. Lëll Simón.

Biadi'dzënú Pedro Cornelio

10 Gu' tubi nguii ciudá Cesarea; lëll Cornelio. Nall capitán narnibë'a tubi gahiu'a sultadë. Ra sultadë ni lë rall Italiano. ²Cornelio con grë shfamíll runë rall adorar Dios guëdubinú ldu'u rall. Adë nádi'i Cornelio më israelitë perë bédë'ëll zihani dumí. Bë'nëll ayudë ra më israelitë. Siemprë ruadi'dzënull Dios. ³Tubi dzë quierë rquë tsunë guadze', bëlua'alú tubi ianglë lu Cornelio. Clarë gunall tubi ianglë shtë Dios naguaté catë zuga'a Cornelio. Repi ianglë lull:

—Cornelio.

⁴Gubi'a Cornelio lu ianglë nu nalé bédzëbëll. Guna'bë dí'dzëll lu ianglë:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Iurní repi ianglë lull:

—Dios bëqué diaguë ra di'dzë shtënëll iurë ruadi'dzënull më nu rëagná ldu'u më lé'ël purquë bë'nëll ayudë ra prubi. ⁵Bëshe'ldë bëldá nguii guë'dchi Jope parë tsaglli'i rall Simón, nu lëll Pedro; chupë lëll. ⁶Quërelde Pedro lidchi tubi curtidurë nalë zac Simón. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lul pë gúnëll.

⁷Iurë gubi' ianglë, guna'bë Cornelio chupë shmúzëll con tubi sultadë nanané Cornelio. Sultadë ni gualdí ldu'i shti'dzë Jesús. Guëzá rall na rall muzë shtë Cornelio. ⁸Biadi'dzë Cornelio lu rall lla biadi'dzënull ianglë. Iurní bëshe'ldë Cornelio lë'ë rall parë zia gli'i rall Pedro.

⁹Stubi dzë quierë guërudë dzë, zia gdchini rall ciudá Jope. Lo mizmë iurë Pedro be'pi guëc hui'u të guadi'dzënúhi' Dios. ¹⁰Nalé rldi'anë Pedro; rac shtú'ui' gáuhi'. Perë mientras quëhunë ra shfamili Pedro preparar cumidë, Pedro gunall bédchini tubi cusë

shtë Dios lull. ¹¹Guná Pedro bëlla'lë lu gube'e nu gunall lu ziquë tubi lari naquichi ru'bë. Ze'din ca zu Pedro. Li'bi guëzá shquini. ¹²La'ni lari nanú grë clasë ra ma nanapë tapë guëáhi' nu ra ma narlla' ldu'i lu guiu'u nu ra ma nariasë. ¹³Iurní bini Pedro tubi bë naguni'i:

—Pedro, guasuldí nu gudini ma gaul.

¹⁴Perë Pedro guchi:

—Dadë, nunquë adë ráudia'a ra ma naná providë según ra custumbrë shtë na'a.

¹⁵Lë'ë bë guni'i lu Pedro stubi vultë:

—Lo quë nabëzunë Dios, limpi nahin; adë m'í'di'il nahin mal parë lé'ël.

¹⁶Zni guc tsunë vësë; iurní be'pi lari lu gube'e. ¹⁷Quëhunë Pedro llgabë pë runë cuntienë nagunall iurë lë'ë ra nguii nabëshe'ldë Cornelio ze'dë guëna'bë di'dzë rall ca na lidchi curtidurë nalë Simón. ¹⁸Bédchini rall rua' lidchi Simón; fuertë cana'bë rall:

—¿Gu quërelde tubi nguii ndë'ë nalë Simón Pedro?

¹⁹Pedro nianá zúbëll guia'a guëc hui'u. Quëhúnëll llgabë nia'a pë runë cuntienë lo quë nabëshe'ldë Dios lull. Iurní repi Espiritu Santo lull:

—Pedro guná, tsunë nguii cagna'bë rall lé'ël. ²⁰Bietë; bë'në compa'ni lë'ë rall. Adë pë llgabë rúnëdi'il purquë na bëshe'lda lë'ë rall.

²¹Iurë bietë Pedro, guagnall ra nguii nabëshe'ldë Cornelio. Répill lu ra nguii:

—Na lëa Pedro nacaguili të. ¿Pë rsunë nua'a të?

²²Repi rall lu Pedro:

—Zë'pë na'a purquë bëshe'ldë Cornelio lë'ë na'a parë sël con lë'ë na'a lídchill. Cornelio nall tubi nguii honradë nu rialdí ldu'ull Dios. Nalé rac shtu'u më israelitë lé'ëll. Tubi ianglë shtë Dios guni'i lu Cornelio parë bëshe'ldëll lë'ë na'a nu guni'i ianglë lull lé'ël guëni'il lu Cornelio pë gúnëll.

²³ Iurní Pedro guni'i lu rall:

—Gulë tsuté ndë'ë; gulë bëa'në ne gue'lë.

Hia brëgue'lë bëru'unú Pedro lë'ë rall parë zia'a rall lidchi Cornelio. Nu guanaldë bëldá narialdí ldu'i diza'quë naquërelde guë'dchi Jope.

²⁴ Stubi dzë bëdchini rall ciudá Cesarea. Ndë cabezë Cornelio lë'ë rall con grë shfamíllil. Tambiën guna'bë Cornelio bëldá amigu shtëll. ²⁵ Iurë bëdchini Pedro lidchi Cornelio, Cornelio bëru'u; bë'nëll saludar lë'ë Pedro nu bëzullíbill lu Pedro parë bë'nëll adorar Pedro. ²⁶ Perë Pedro guna'zi guia'a Cornelio; répi:

—Guzuldí purquë adë guzá'quëdi'i rzullíbil lua purquë nahia nguii ziquë lë'ël.

²⁷ Mientras ziazú rall quëadi'dzë rall, guaté Pedro lidchi Cornelio. Guná Pedro zihani mënë rë. ²⁸ Guni'i Pedro lu ra mënë:

—Lë'ë të bien nané të lla na creenci shtë ra më israelitë. Providë guëdza'guë ra më israelitë con mënë de stubi naciuni. Adë nápëdi'i rall permisi parë tsuté rall lidchi mënë zitu, perë bëlua'a Dios na adë tsaglá'guëdia'a creenci ni. Grë ra nguii nabëzunë Dios, limpi na rall. Adë naprovidë parë tsutéa lidchi rall. Bëlua'a Dios na de quë adë guëni'idia'a sulë mënë israelitë na rall allegadë lu Dios, de quë mënë zitu na rall condenadë. ²⁹ Por ni zíquësë guna'bë të na, lueguë zelda; adë bë'nëdia'a negar. Gulë guni'i lua nia'a pë rac shtu'u të.

³⁰ Iurní guzublú biadi'dzë Cornelio lu Pedro:

—Guc tapë dzë ne'; lo mizmë iurë ziquë iurní, rquë tsunë guadze' quërelde; quëhuna ayunë nu quëhuna orar lu Dios. De repëntë gunahia tubi ianglë shtë Dios. Nalë rcabni'i lari naquichi. ³¹ Guni'i ianglë lëa: “Cornelio, Dios bëquë diaguë ra di'dzë shtënëll iurë rñá'bël lu më. Nu

rëagná ldu'u më lë'ël purquë bëdë'ël dumí cua'a ra prubi. ³² Bëshe'ldë bëldá shmënëll ciudá Jope parë tsaglli'i rall Simón Pedro. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lul ra cusë nagúnëll.” Zni guni'i ianglë lua. ³³ Por ni lueguë bëshe'lda ra shmëna; bidë guëlli'i rall lë'ël. Iurne' dzu na'a grë na'a ndë'ë de lantë lu Dios parë guëquë diaguë na'a grë lo quë naguni'i Dios lul parë guëni'i lu na'a.

Lo quë naguni'i Pedro lu ra më lidchi Cornelio

³⁴ Guzublú guni'i Pedro lu grë mënë naré lidchi Cornelio. Guni'i Pedro:

—Iurne' gualú rac bë'ahia adë rúnëdi'i Dios menos ni tubi mënë lu guë'dchiliu ³⁵ sino quë rca'a më grë ra nanapë rëspëti nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më. ³⁶ Guni'i Dios más antsë lu grë na'a ziquë shini Jacob ra diza'quë shtë më. Bëshe'ldë më lë'ë Jesucristo parë bidë guëni'inúhi' lë'ë hia'a diza'quë shtë Dios parë cuëdchí ldu'u hia'a. Jesucristo na rëy; napë më derechë parë rnibë'a më grë naciuni. ³⁷ Lë'ë të bien nané të pë guc ladzë ra më israelitë. Primërë guzublú Juan Bautista, bëluá'al' diza'quë lu ra mënë, iurní bëchu'bë nísi'. Despuësë guzublú Jesús shchí'ni' nezë Galilea. ³⁸ Lë'ë të nané të lla bëdë'ë Dios pudërë parë Jesús më Nazaret. Bëshe'ldë Dios Espíritu Santo parë cuëzënuhi' lë'ë më. Bënëac më grë ra nananú mëdzabë la'ni ldu'i. Bë'në më bien por pudërë shtë Dios cumë cabezënuhi' lë'ë Jesús. ³⁹ Lë'ë na'a na na'a testigu shtë grë ra cusë rë' nabë'në Jesús. Bë'në më milagrë nezë Judea nu ladi ciudá Jerusalén. Despuësë bëquë'ë ra mënë lë'ë Jesús lu cruz; guti më. ⁴⁰ Gudëdë tsunë dzë guti Jesús, iurní bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë. Nu Dios bëshe'ldë Jesús parë bëlua'alú më lu na'a stubi vultë. ⁴¹ Adë bëlua'alú më lu grë ra mënë, niétiquë lu

na'a bëlua'alú më. Dios gudili lë'ë na'a dizdë antsë parë na na'a testigu. Verdá nahin; guashtë më ladi ra tégulë. Despuësë lë'ë na'a gudaunú na'a lë'ë më; bëdii'nú na'a lë'ë më. ⁴²Nu bëshe'ldë më lë'ë na'a parë guiagni'i na'a diza'quë shtë më lu ra mënë. Iurne' cagni'i na'a verdá. Dios bëdë'ë pudërë lë'ë Jesús ziquë tubi juësi parë gunë më juzguë grë ra mënë nanabani nu grë naguti. ⁴³También ra profetë nagurë guahietë, cagni'i rai' shcuendë Jesús de quë grë ra natsaldí ldu'i lë'ë më, runë më perdunë duldë shtë rall. Por lë'ë më gac perdunë rall.

**Bëdchini Espíritu Santo
parë cuezënúhi' lë'ë ra
mënë lidchi Cornelio**

⁴⁴Nianá quëadi'dzënú Pedro lë'ë ra mënë lidchi Cornelio, lë'ë Espíritu Santo bëdchini parë cuezënúhi' grë ra narqué diaguë di'dzë shtë Pedro. ⁴⁵Ra israelitë narialdí ldu'i diza'quë, ra naze'dë naldë lë'ë Pedro, nalë bëdzëguë' ldu'u rall. Guná rall ra narqué diaguë shti'dzë Pedro, adë na rall më israelitë perë bë'në rall recibir Espíritu Santo nabëzëlaa'dchi Dios parë lë'ë rall. ⁴⁶Bini rall quëadi'dzë ra më rë' stubi dizë. Quëhunë rall adorar Dios; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. ⁴⁷Iurní guni'i Pedro:

—Hia quë bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall igual cumë ziquë bëdë'na'a recibir lë'i', hiadë nídi'i stubi cusë más. Guëriubë nisë rall iurne'.

⁴⁸Gunibë'a Pedro lu rall:

—Gulë bëchubë nisë lë'ë të. Gulë guni'i lë Jesucristo purquë na të shmënë më.

Despuësë bë'në rall ruëguë lu Pedro parë guëa'në Pedro sëbëldá dzë con lë'ë rall.

Bëabrí Pedro Jerusalén

11 Ra poshtë nu ra nagualdí ldu'i diza'quë naré Judea, bini rall de quë también ra mënë nanádi'i më israelitë gualdí ldu'u rai' diza'quë. ²Iurë bëabrí Pedro Jerusalén, bëldá ra më israelitë gudildi di'dzë rall con Pedro. Mënë ni guanaldë rall tëchi custumbrë shtë gac circuncidar mieti. ³Bësëgua'a rëdchi rall Pedro. Guni'i rall:

—¿Pëzielú guagnal ra mënë nanádi'i më israelitë? ¿Pëzielú guataunul lë'ë rall?

⁴Iurní biadi'dzë Pedro lu rall lla mudë gac guagná Pedro ra mënë de stubi naciuni. Répi':

⁵—Na zuhia ciudá Jope. Iurë cagni-a'a lu Dios, gunahia cusë nabëshe'ldë Dios lua. Gunahia tubi lari naquichi ru'bë. Ze'din nezë lu gube'e. Li'bi guëzá shquinin, nu gulaguin hashtë catë zugá'ahia. ⁶Iurë gunahia nia'a pë nanú la'ni lari, gunahia nanú ra ma nazubë tapë guëáhi'; nanú ra ma dushë; nanú ra ma narlla' ldu'i lu guiu'u; nanú ra ma nariasë. ⁷Nu binia tubi bë naguni'i: “Pedro, guasuldí. Gudini ma nagaul.” ⁸Perë na gucha lúhi': “Dadë, nunquë adë gudáudia'a ma naná providë según creenci shtë mënë israelitë”.

⁹Iurní bë guni'i lua stubi vultë: “Lo quë hia bëzunë Dios, limpi nahin. Adë chu guëní'idi'i nahin mal parë Dios.” ¹⁰Zni guni'i bë tsunë vultë; despuësë be'pi lari guia'a stubi. ¹¹Lueguë iurní bëdchini tsunë nguiu mënë Cesarea catë quërela parë ze'dë ca'a rall na. ¹²Lë'ë Espíritu Santo bëshé'ldi' na parë tsanaldá lë'ë rall sin ni tubi llgabë de quë na rall de stubi naciuni. También guzënú shu'pë nguiu rë' na. Grë na'a bëdzuté na'a lidchi Cornelio. ¹³Lé'ëll biadi'dzëll lu na'a gunall zu tubi ianglë lídchill nu repi ianglë: “Bëshe'ldë bëldá shmënëll ciudá Jope parë tsaglli'i

rall lë'ë Simón, stubi lëll Pedro. ¹⁴Lé'ëll guëni'ill lul lla mudë gúnëll parë gac salvar, lé'ëll con grë shfamíllil.” ¹⁵Iurë guzublú quëadi'dzënúa lë'ë rall, bédchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall tal cumë ziquë bédchíni' tsana bédé'na'a recibir lé'i'. ¹⁶Iurní bëagná ldu'a'a lo quë naguni'i Jesús lu na'a tsana guzënú na'a lë'ë më. Guni'i më: “Juan bëchu'bë nisë ra mënë con nisë perë Dios guëne'e më Espíritu Santo parë guëzuné më ldu'u tē nu parë cuezënúhi' lë'ë tē”. ¹⁷Si talë Dios bëshe'ldë Espíritu Santo parë cuezënúhi' ra mënë stubi naciuni, igual cumë ziquë bë'në më con lë'ë hi-a'a, ra nagualdí ldu'i shti'dzë Dadë Jesucristo, adë nu mudë guna cuntrë Dios.

¹⁸Iurë bini ra mënë grë lo quë naguni'i Pedro lu rall, bëac dchi rall; hiadë pë guní'idi'i rall. Iurní guzublú bë'në rall adorar Dios. Guni'i rall:

—De verdá Dios bë'në perdunë lë'ë ra nanádi'i më israelitë. Bësha'lë më nezë parë guëabrí ldu'u rall con lë'ë më nu parë gapë rall vidë sin fin.

Ra mënë nagualdí ldu'i Jesús ciudá Antioquía

¹⁹Tsana gudini rall Esteban, guagla'guë rzunaldë mënë los de más ra narialdí ldu'i diza'quë. Ra shmënë Jesús bëagzé rall hashtë regiuni Fenicia nu Chipre nu guë'dchi shtë Antioquía. Ndë guagni'i rall diza'quë niétiqë lu ra më israelitë, lëdë núdi'i lu ra stubi mënë. ²⁰Bëldá narialdí ldu'i Jesús, na rall më Chipre nu Cirene. Bédchini rall ciudá shtë Antioquía. Guni'i rall diza'quë shtë Dadë Jesús lu ra më griego. ²¹Guni'i rall lu mënë con llëru'bë pudërë shtë Dios. Zni zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë nu guanaldë rall tēchi enseñansë shtë Jesús.

²²Bini ra shmënë Jesús narëta' Jerusalén de quë zihani më Antioquía, hia rzu'bë diaguë rall diza'quë. Iurní

bëshe'ldë rall Bernabé parë guall Antioquía. ²³Iurë bédchini Bernabé Antioquía, gunall lla mudë cagdë'ë Dios ra cusë za'quë parë ra narzu'bë diaguë diza'quë. Nalé bëquitë ldu'u Bernabé nu guni'inúhi' ra mënë tē tsanaldë rall shnezë Dios nu gac rall firmë, adë guëazë guëtëdi'i rall shnezë Dios. ²⁴Bernabé nall tubi nguii za'quë. Gualdí ldu'ull Dios. Cabezënú Espíritu Santo la'ni ldu'ull. Zihani ra më Antioquía gualdí ldu'u rall diza'quë shtë Jesucristo.

²⁵Despuësë gubi' Bernabé parë zía'ai' ciudá Tarso. Ndë guatlíll Saulo parë be'dë guënull lé'i' Antioquía. ²⁶Ndë bëa'në rai' tubi izë con ra shmënë Jesús. Bëlua'a rai' zihani mënë. Ra shmënë Dios naquërelde Antioquía por primërë vësë bërulë rai' cristianos.

²⁷Tiempë dzë ni bédchini bëldá nguii nabë'në recibir llini shtë Dios parë guëni'i rall shti'dzë Dios. Ze'dë rall de Jerusalén parë bédchini rall Antioquía. ²⁸Túbill lë Agabo. Guzull guní'ill lu ra narialdí ldu'i diza'quë tubi cusë nagac cumplir. Con pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo, lé'ëll guní'ill guëdchini tubi gubini dushë guëdubi guë'dchiliu. Gubini rë' guc cumplirin tiempë tsana cagnibë'a rëy Claudio. ²⁹Grë ra më Antioquía narialdí ldu'i shti'dzë Jesús, gu' rall de acuerdë parë gunë rall ayudë; bëshe'ldë rall dumí parë prubi naquërelde Judea.

³⁰Bëtëá rall dumí; cadë tubi rall bédë'ë lo más posiblë. Bëshe'ldë rall dumí con Bernabé nu Saulo ca'a ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios Jerusalén.

Guti Jacobo nu gua Pedro lachigui'bë

12 Tiempë ni rëy Herodes nalé guzunáldëll bëldá ra shmënë Jesús. ²Gunibë'all guti Jacobo, bëchi Juan. Gudini rall lé'i' con spadë. ³Herodes guná nalé rëuu' ldu'u ra

më israelitë nu guc ldu'u Herodes guená'zill Pedro. Dzë ni bënë tucarë laní naráu ra më israelitë guetështildi sin levadurë. ⁴Guna'zi rall Pedro prësi; Herodes gunibë'a tsa Pedro lachigui'bë nu gunibë'all tapë grupë suldadë gapë rall lë'ë Pedro. Cadë tapëgá suldadë tubi grupë. Bënë Herodes llgabë niagull Pedro delantë lu ra mënë despuësë de laní Pascu. ⁵Nalë segurë nanú Pedro lachigui'bë purquë quëhapë ra suldadë lë'ëll. Perë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë, zia'glaguë quëhunë rai' orar dzë la gue'lë. Con guëdubinú ldu'u rall cagni'inú rall lë'ë më por shcuendë Pedro.

**Por milagrë shtë Dios
bëru'u Pedro lachigui'bë**

⁶Herodes bënë llgabë guëgull Pedro lachigui'bë; tsagsá'nëll Pedro lu ra mënë grëgue'lë. Pedro naga'si lachigui'bë. Lí'bi' con chupë cadënë. Nu quëhapë chupë suldadë lë'i'. Stubi shcua'a suldadë zu rua' lachigui'bë. ⁷Iurní bédchini tubi ianglë shtë Dios la'ni lachigui'bë nu gu'të tubi llni. Ianglë bënë'bi' lë'ë Pedro parë guëbáni'. Bëcua'ni ianglë lë'ë Pedro nu répi' lu Pedro:

—Nasesë guashtë.

Lueguë bëru'u ra cadënë nali'bi guia'a Pedro. ⁸Lë'ë ianglë repi lúhi':

—Bëshi'i dchi'chi lá'nil nu bëquë'ë shrá'chil.

Iurní bënë Pedro gan, repi ianglë lull:

—Gutë shábël nu gude'e naldë na.

⁹Pedro bëru'u; zianáldi' tëchi ianglë. Adë rac bé'adi'i' gu nahin verdá lo quë naquëhunë ianglë con lë'i'. Llúa'ai' cani'i shcá'ldëll. ¹⁰Gudëdë rai' lu ra primërë puertë gui'bë naná parë nezë shtë ciudá; iubi puertë bëlla'lë parë bëru'u rai'. Iurë guzë' rai' tubi nezë, lë'ë ianglë bësá'ni' lë'ë Pedro. ¹¹Iurní bédë'ëi' cuendë; guní'i' la'ni ldú'i':

—Iurnë' sí, rdé'ëhia cuendë, Dios bëshe'ldë ianglë shtëni' parë beldá'ai' na guia'a Herodes. Beldá'ai' na guia'a ra mënë israelitë, grë lo quë naguc ldu'u rall nihunënú rall na.

¹²Iurë quëhúni' llgabë, zía'ai' lidchi María, shni'a Juan Marcos. Ndë zihani mënë rë ra. Quëhunë rall ruëguë lu Dios parë guëru'u Pedro lachigui'bë. ¹³Iurë bësédchi Pedro rua' puertë, bëru'u tubi criadë; lëll Rode. Guagnall nia'a chu ndë nacagna'bë rua' nezë. ¹⁴Perë iurë guc bé'all cha' Pedro, por tantë bëquitë ldú'ull, adë bëshá'lëdi'ill rua' nezë sino quë guaglú'nëll; guagní'ill lu ra mënë nazubë la'ni hiu'u. Répill lu rall:

—Pedro zuga'a rua' nezë.

¹⁵Iurní repi rall lu Rode:

—Rac túntël rní'il zni'i.

Perë Rode guni'i':

—Guldía, Pedro ndë nazuga'a rua' nezë.

Perë ra nazubë la'ni hiu'u rni'i' rall:

—Lé'ëdi'i' Pedro sino ianglë shtënë Pedro gudëdë.

¹⁶Perë Pedro nianá cagsédchi' rua' nezë. Iurë bëshalë rall rua' puertë nu guná rall lu Pedro, nalë bédzëguë' ldu'u rall. ¹⁷Pedro bënë sëni con guiá'ai' tē guëac dchi rall. Iurní guni'i' Pedro, beldá'a Dadë Jesús lë'ëll lachigui'bë. Répi':

—Gulë biadi'dzë ndë'ë lu Jacobo nu lu ra grë narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús.

Iurní bëru'u Pedro parë zía'ai' stubi lugar.

¹⁸Iurë brëgue'lë, nalë rdzëbë ra suldadë. Nezë rë' nezë rë' zia'a rall nia'a gua Pedro. ¹⁹Gunibë'a Herodes tsatili rall lë'ë Pedro perë cumë adë bédzëlëdi'i' rall Pedro, rëy Herodes guna'bë dí'dzëll shcuendë Pedro. Iurní gunibë'a Herodes gati ra suldadë. Despuësë bëru'u Herodes Judea parë zia'a guëquërdëll guë'dchi Cesarea.

Bëdchini dzë guti Herodes

²⁰Nalé rldénú Herodes ra mënë naquërdë ra guë'dchi Tiro nu Sidón, perë lë'ë ra mënë guré rall de acuerdë parë guna'bë rall en paz lu rëy purquë lu guiu'u shtë rëy rru'u naráu ra mënë shtë Tiro nu Sidón. Tubi grupë mënë shtë guë'dchi rë', guluté rall amistá con Blasto, tubi muzë ru'bë shtë rëy. Blasto guagni'inull lë'ë rëy parë gu' en paz. ²¹Herodes bëzú tubi tërmë lu rall parë pë dzë tsagdchini rall lidchi Herodes. Dzë ni gutë Herodes shábi' parë guzull de rëy nu guzúbëll lu tribunal shtënell. Iurní guzublú guní'ill zihani di'dzë lu ra mënë. ²²Lë'ë ra mënë guzublú gurushtiá; guni'i rall:

—Ndë'ë nacagni'i adë nall tubi nguii sino quë nall tubi dios.

²³Lueguë iurní tubi ianglë shtë Dios bëdchini. Bëru'ldë ianglë lë'ë Herodes lu tubi galguidzë dushë purquë adë bédë'ëdi'ill cuendë di'dzë shtë Dios. Más bëuu' ldú'ull naguni'i ra mënë lull. Gudáu ra mbiziuguë lë'ë Herodes; gütill.

²⁴Diza'quë shtë Dios guagla'guë bërë'tsë nezë rë' nezë rë'. Zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë.

²⁵Bernabé nu Saulo guagsa'në dumí nabëshe'ldë ra mënë Antioquía parë ra prubi ciudá Jerusalén. Iurní bëagrí rai' con Juan Marcos hashtë Antioquía.

Bëshe'ldë Dios Bernabé nu Saulo lu dchi'ni

13 Ladi mënë narialdí ldu'i diza'quë guë'dchi Antioquía, nanú Saulo. Nanú Bernabé. Nanú Simón narni'i ra mënë Ia'së. Nanú Lucio më Cirene. Nanú Manaén naguaru'bë lidchi Herodes, gubernadurë shtë Galilea. ²Tubi dzë ni bédëá rai'; cagna'bë rai' Dios nu quëhunë rai' ayunë; adë ráudi'i rai' dzë ni. Guni'i Espíritu Santo lu rai':

—Gulë bë'në nombrar Bernabé nu Saulo parë dchi'ni naguëdë'a gunë rall.

³Iurë gualú bë'në rall orar nu bë'në rall ayunë, bëdchi'bë rall guia'a rall guëc Saulo nu Bernabé parë gunë rai' recibir shchi'ni Dios. Iurní bënë rall despedir lë'ë rai'. Zia'a rai'.

Zia'a ra poshtë parë Chipre

⁴Bëshe'ldë Espíritu Santo lë'ë Saulo nu Bernabé parë tubi guë'dchi nalë Se-leucia nanaquë rua' nisëdu'u. Ndë be'pi rai' la'ni barcu parë zia'a rai' Chipre, tubi dani nananú la'ni nisë. ⁵Bëdchini rai' Salamina; nahin puertë catë riuté barcu. Ndë guzublú Saulo nu Bernabé cagni'i rai' diza'quë lu ra mënë la'ni iá-du'u shtë ra më israelitë. Nu zac Juan Marcos zia'anú rai'. ⁶Guëdubi guë'dchi shtë Chipre guazé rai'. Bëdchini rai' tubi guë'dchi lë Pafos. Ndë bëdia'guëllú rai' tubi narunë galbëlliú. Nall më israelitë nu lëll Barjesús. Nalé runtsá'ull bishi; guní'ill grë ra di'dzë narní'ill nahin verdá. ⁷Barjesús nall amigu shtë gubernadurë nalë Sergio Paulo. Gubernadurë nall tubi nguii nasini guëquëll. Bëshë'ldëll rsunë parë cagna'bë mënë Bernabé nu Saulo purquë gubernadurë rac shtë'ull guñill diza'quë shtë Dios. ⁸Napë Barjesús stubi lë, Elimas, quiere decir narunë dchi'ni shtë bëlliú. Adë nédí'i Elimas niuadi'dzënú Saulo gubernadurë purquë adë nédí'ill tsaldí ldu'u gubernadurë shti'dzë Dios. ⁹Iurní Saulo, nápi' stubi léhi' Pablo, con pudërë shtë Espíritu Santo nacabëznú la'ni ldú'i', gubi'a guë'i' lu Elimas. ¹⁰Guni'i Pablo lull:

—Lé'ël guëdzë bishi nu duldë la'ni ldú'ul. Shini mëdzabë nal. Enemigu nal shtë cusë za'quë. Rluá'al ra mënë bishi, nu adë rsá'nëdi'il tsuté rall nezë za'quë shtë Dios. ¹¹Iurne' Dios gunë më cash-tigu lé'ël; guëá'nël ciegu por tubi tiempë; adë guënádi'il lu llni ngubidzë.

Lueguë lueguë bëcahi slu Elimas nu bëá'nëll ciegu. Caguñilll tubi naguëna'zi guiá'all parë sëll. ¹²Iurë guná gubernadurë naguc con Elimas, gualdí ldu'u gubernadurë diza'quë. Nalë bëdzëguë'l ldu'ull iurë bínill shti'dzë Dios naguni'i Pablo.

Zia'a Pablo nu Bernabé regiuni Pisidia

¹³Pablo con ra sáhi' be'pi rai' barcu puertë nalë Pafos parë zia'a rai' hashtë tubi guë'dchi nalë Perge nananú regiuni Panfilia; perë bësa'në Juan Marcos dchi'ni shtë Dios. Mejurë bëagrill Jerusalén. ¹⁴Iurní bëru'u Pablo con Bernabé guë'dchi Perge. Zia'a rai' ciudá Antioquia nanaqué regiuni shtë Pisidia. Dzë nabëzi'i ldu'u ra mënë, guaté Pablo con sáhi' iádu'u shtë më israelitë. Ndë guzubë rai' parë guëqué diaguë rai'. ¹⁵Bi'ldi ra jëfë shtë iádu'u la'ni librë nabëquë'ë Moisés nu bi'ldi rall librë shtë ra profetë. Iurní guni'i rall lu Pablo:

—L'ë të sa' hia'a, talë nua'a të tubi di'dzë ziquë cunseju parë grë hia'a, dzu hia'a ndë'ë. Gulë guni'i.

¹⁶Iurní guasuldí Pablo; bë'ni' tubi sëni con guiá'ai' parë guëac dchi ra mënë. Guní'i':

—Gulë bëquë diaguë l'ë të më israelitë, nu grë të naze'dë guë'në adorar Dios. ¹⁷Dios shtë naciuni Israel, gulë më shtadë guë'lú hia'a parë mizme l'í'. Bë'në më shtáda'a tubi naciuni ru'bë tsana nianá quërelde rai' Egipto. Nu despuësë Dios gulú l'ë rai' Egipto con pudërë shtë më. ¹⁸Durantë cuarenta izë bia'a ldu'u Dios mudë fierë shtë rai' iurë zia'a rai' nezë catë nídi'i mënë. ¹⁹Nu gunitilú më gadchi naciuni nanaqué regiuni shtë Canaán. Bëd'ëi' lugar ni parë guquërelde shtadë guë'lú hia'a. ²⁰Durantë tubi tiempë tapë gahi'u'a guërudë izë, guquërelde naciuni Israel ndë. Ra juësi nabëshe'ldë Dios, gu-

nibë'a rai' naciuni Israel hashtë tiempë shtë Samuel. ²¹Iurní guna'bë ra mënë lu Dios tubi rëy naguë nibë'a l'ë rall. Bëd'ë Dios tubi rëy nalë Saúl. Gunibë'a Saúl l'ë rall cuarenta izë. Saúl nall shini tubi nguiu nalë Cis naze'dë ladi shini Benjamín. ²²Despuësë Dios gulú l'ë Saúl lugar shtënëll parë subë David ziquë rëy naguë nibë'a më israelitë. Guní'i Dios: “Gudilia David llga'në Isaí. David na tubi nguiu nabëuu' ldua'a nu gúnëll cumplir grë lo quë narac shtua'a.” ²³Gulë Jesús ladi llëbni David nu l'ë Jesús náhi' el quë nagunë salvar më israelitë. Ni bë'në Dios prometer más antsë. ²⁴Pues antsë guzublú Jesús dchi'ni shtëhi', Juan Bautista guni'i lu zihani mënë israelitë të gunë nadz'ë rall mudë nanabani rall nu chubë nisë rall ziquë sëni de quë bëabrí ldu'u rall con Dios. ²⁵Tsana ze'dë guëdchini gati Juan, guní'i': “¿Chu runë të llgabë nahia? Adë rúnëdi'i të shgabë të nahia el quë nacabezë të. Ze'dë stubi më más lasac quë na. Na adë lasáquëdia'a parë l'ë më. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca du guí'di shtënë shrachi më.”

²⁶Rnia'a lu të Dadë naze'dë zu famili shtë Abraham, nu rnia'a lu grë të narunë adorar Dios. Dios bëshe'ldë diza'quë r' parë gac salvára'a. ²⁷Ra naguquërelde Jerusalén nu jëfë shtë rall, adë guc bë'adi'i rall chu na Jesús. Nu adë guasédi'i rall ra di'dzë shtë ra profetë nabëquë'ë shti'dzë Dios guahietë. Rs'edë rall di'dzë r' la'ni iádu'u shtë mënë israelitë cadë dzë narzi'i ldu'u ra mënë, perë tsana bë'në rall condenar Jesús, bë'në rall cumplir grë lo quë naná escritë de l'ë më. ²⁸Adë bëdzëlédi'i rall ni tubi duldë nabë'në Jesús perë guna'bë rall lu Pilato parë gati më. ²⁹Iurë guc cumplir grë lo quë narni'i la'ni Sagradas Escrituras shcuendë Jesús, bësietë mënë l'ë më lu cruz parë bëga'chi më la'ni ba'a. ³⁰Perë bëldishtë Dios l'ë më ladi

ra tëgule parë gubani më stubi vuelltë.
³¹ Nu zihani dzë bëlua'alú Jesús lu ra nabë'në compaňi lë'ë më iurë ziazgë më de Galilea parë Jerusalén. Lë'ë ra mënë ni guná rall lu Jesús nu iurne' quëadi'dzë rall ziquë testigu de quë Jesús nabani.

³² Nu zac lë'ë na'a, cagni'i na'a diza-quë nabë'në më prometer lu shtëda'a. Guc cumplirin parë lë'ë hia'a purquë na hia'a shini rai'. ³³ Bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgule. Zni naescritë la'ni segundë Salmo: "Lë'ël nal shinia. Nedzë bënehia vidë parë lë'ël." ³⁴ Guni'i Dios guëldishtëhi' lë'ë Jesús ladi ra tëgule parë adë gaudi'i guiu'u cuerpë shtë më. Zni naescritë la'ni Sagradas Escrituras naguni'i Dios: "Guënehia ra cusë za-quë parë lë'ë të, lo quë nabëna prometer lu David". ³⁵ Por ni David la'ni stubi Salmo guni'i: "Adë guësëa'nëgal cuerpë shtë shínil narac shtú'ul la'ni ba'a parë adë gaudi'i guiu'u shcuérpi'". ³⁶ David bë'në sirvë lu sáhi' tiempë nabáni. Bë'në zá'quëll ra cusë ziquë guni'i Dios lull. Perë despuësë gútil lu bëgá'chill. Gu'dzë cuerpë shtënëll.

³⁷ Perë cuerpë shtë nguii nabëldishtë Dios ladi ra tëgule, adë gú'dzëdi'in.

³⁸ Bëchi, napë quë gac bë'a të lo quë narnia'a lu të; lë'ësë Jesús napë pudërë parë gunë më perdunë duldë shtë të. ³⁹ Grë narialdí ldu'i Jesús na perdunë duldë shtë rall. Adë nídi'i mudë parë suné almë shtë të por lëy nabëquë'ë Moisés purquë adë nápëdi'in pudërë parë nihunin perdunë duldë shtë mënë. ⁴⁰ Gulë gupë cuidadë të ldáguëdi'i cashtigu shtë Dios guëc të, ra cusë nabëquë'ë ra profetë iurë guni'i rai' shti'dzë Dios narni'i:

⁴¹ Gulë guná, lë'ë të naquëhunë burnë.

Gulë bëtsëbë ldu'u të nu gulë gapë galguti sin fin.

Quëhuna tubi cusë ru'bë entrë lë'ë të, cusë adë tsaldídi'i ldu'u të ze'dë ra cusë de na. Nu adë tsaldídi'i ldu'u të si talë chu stubi guëni'i lu të.

⁴² Iurë bëru'u Pablo con sáhi', ra mënë nanádi'i më israelitë, guna'bë rall tubi favurë lu Pablo, guëabrí rai' stubi vuelltë dzë naguëzi'i ldu'u mënë naguëdza'guë lmalë parë tsagla'guë guadi'dzë Pablo diza'quë lu rall. ⁴³ Iurë gualú bëtë'tsë ra mënë zihani, sëbëldá më israelitë canaldë lë'ë Pablo nu Bernabé. Nu zihani ra nanádi'i më israelitë perë guatë rall creenci shtë ra më israelitë, canaldë rall Pablo nu Bernabé. Pablo nu Bernabé guni'inú rai' lu mënë ni të tsagla'guë tsaldí ldu'u rai' diza'quë shtë Dios.

⁴⁴ Bëdza'guë lmalë bëdchini dzë descansë; casi grë mënë shtë guë'dchi bëdëa rall parë guëquë diaguë rall di'dzë shtë Dios. ⁴⁵ Guná ra më israelitë tantë zihani mënë bëdëa, bëldë rall; napë rall mbidi. Guni'i guidzë rall lë'ë Pablo nu Bernabé. Bë'në rall insultar Pablo. ⁴⁶ Iurní Pablo nu Bernabé adë bëdzëbëdi'i rai'. Guni'i rai':

—Bëshe'ldë Dios lë'ë na'a primërë lu të, na të më israelitë parë guëquë diaguë të diza'quë shtë Dios; perë nédí'i të guëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios. Adë nédí'i të gunë të recibir vidë sin fin. Iurne' guiagni'i na'a lu mënë de stubi naciuni ⁴⁷ purquë zni bëshe'ldë Dios lë'ë na'a. Bëquë'ë Isafas shti'dzë më narni'i: Na Dios, rzua lë'ël ziquë tubi llni parë grë ra mënë nanádi'i më israelitë.

Lë'ël tsanul ra diza'quë hashtë lúltimë guë'dchi shtë guë'dchiliu parë gunë Dios salvar lë'ë ra mënë natsaldí ldu'i shti'dzë më.

⁴⁸ Iurë bini ra mënë nanádi'i më israelitë, nalé bëquitë ldu'u rall. Guni'i rall nalé nasa'a diza'quë shtë Dios. Nu bëdë'ë rall graci lu më. Grë ra nagudili Dios parë gac salvar, lueguë gualdí ldu'u rall shti'dzë më. ⁴⁹ Zni bërë'tsë diza'quë guëdubi regiuni shtë Pisidia.

⁵⁰ Perë ra israelitë naquërelde Antioquia biadi'dzë rall con bëldá na'a nu nguii de rëspëti ladi guë'dchi. Na'a rë' napë

rall devociuni parë Dios. Grë rall bët-satsu rall më guë'dchi cuntrë Pablo nu Bernabé. Gulú rall lë'ë rai' fuërë rua' guë'dchi. ⁵¹ Pablo nu Bernabé bédchibi rall gushëguiu'u shtë shrachi rall ziquë tubi sëni de quë ra mënë Antioquía adë bëzu'bë diáguëdi'i rall diza'quë shtë Jesús. Iurní zia'a rai' ciudá nalë Iconio. ⁵² Ra nagualdí ldu'i shti'dzë Jesús ciudá Antioquía, nalë bëquitë ldu'u rall. Cabezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u rall.

Nanú Pablo nu Bernabé guë'dchi Iconio

14 Pablo nu Bernabé guërüpë rai' guaté rai' iádu'u shtë më israelitë guë'dchi Iconio. Bëlua'a rai' diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë, më israelitë nu ra më griego. ² Perë ra më israelitë nadë nédí'i tsaldí ldu'i, bëtsatsu rall mënë nanádi'i israelitë parë bënë rall llgabë mal cuntrë ra narialdí ldu'i diza'quë. ³ Pablo nu Bernabé bëa'në rai' llëduni tiempë lugar ni. Adë bédzëbëdi'i rall guni'i rall lu mënë de quë Dios rac shtu'u më grë mënë narë lu guë'dchiliu. Dios quëhunë compaňi lë'ë Pablo nu Bernabé parë bënë rai' milagrë. Bënë rai' cusë ru'bë. Zni guasé ra mënë diza'quë naguni'i Pablo, ze'din de Dios. ⁴ Perë ra mënë guë'dchi ni, adë bënëdi'i rall tubsë llgabë. Bëldá rall guni'i naza'quë na di'dzë shtë rai'. Sëbëldá rall guni'i adë nazá'quëdi'i di'dzë shtë rai'. ⁵ Iurní ra më israelitë nu ra nadë nádi'i israelitë, gu' rall de acuerdë con ra gobiernë parë guëna'zi rall Pablo nu Bernabé nu ni-adë'ë guë'ë rall lë'ë rai'. ⁶ Bini Pablo nu Bernabé pë nihunë rall. Bëru'u rai' guia'a contrari shtë rai'. Gubi' rai' ciudá ni parë zëagzé rai' guë'dchi nalë Listra nu Derbe naqué regiuni shtë Licaonia. ⁷ Guagni'i rai' diza'quë guëdubi ciudá nu guë'dchi shtë regiuni ni.

Bësëdchi guë'ë mënë lë'ë Pablo guë'dchi Listra

⁸ Guë'dchi Listra nanú tubi nguii cujë; ráquëdi'i rzëll. Ndë zúbëll purquë dizdë nagúlëll nall cujë. ⁹ Caqué diaguë nguii ni nacagni'i Pablo. Iurní nalë rbi'a Pablo lu nguii ni; guc bë'a Pablo de quë rialdí ldú'u ll parë guëáquëll. ¹⁰ Iurní fuertë guni'i Pablo lull:

—Guasuldí nga'li. Bëzú guëa'l lu guiu'u.

Lueguë guasuldí cujë nu guzublú rzëll. ¹¹ Iurë guná ra mënë pë bënë Pablo con nguii ni, guzublú guni'i rall fuertë di'dzë naruadi'dzë ra më Licaonia. Guni'i rall:

—Dios ndë'ë bédchini ládza'a con cuerpë shtë nguii.

¹² Guni'i rall Bernabé na dios Júpiter nu Pablo na dios Mercurio purquë Pablo ruadi'dzi' lu ra mënë. ¹³ Iádu'u shtë dios Júpiter zubin entradë shtë guë'dchi. Bëshuzi narunë dchi'ni la'ni iádu'u ni, bidënull bëldá ngunë con zihani guë'ë hashtë puertë shtë guë'dchi. Bëshuzi nu ra mënë rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë ra poshtë nu quini rall ngunë ziquë tubi ofrendë parë lë'ë rai'. ¹⁴ Perë Pablo nu Bernabé guná rai' pë rac shtu'u gunënu mënë lë'ë rai'; guzublú bëchi'ezë rai' shabë rai' ziquë tubi sëni de quë adë rëuu'di'i ldu'u rai' lo quë nacanihunë ra mënë. Guni'i rai' fuertë. Guaté rai' ladi ra mënë ¹⁵ nu guni'i rai':

—Lë'ë tē Dadë, ¿pëzielú runë tē zni'i? Lë'ë na'a na na'a nguii ziquë lë'ë tē. Zë'pë guëni'i na'a lu tē parë guësa'në tē ra custumbrë nadë guëllu'i'idi'i. Lë'ë na'a rac shtu'u na'a tsanaldë tē tēchi nezë za'quë shtë Dios nanabani. Bëntsa'u më gube'e nu guë'dchiliu nu grë cusë nananú lu guë'dchiliu bëntsa'u më. ¹⁶ Tiempë guahietë Dios bësëa'në më lë'ë ra mënë gubani rall ziquë mudë narac shtu'u rall ¹⁷ perë siempër bënë Dios bien parë lë'ë rall nu bëshe'ldë më gan-

za'quë parë lë'ë rall. Bëdë'ë më suf-sientë nagáu rall hashtë bëquitë ldu'u rall. Iurne' Dios quëhunë më lo mizmë con lë'ë hia'a.

¹⁸ Guni'i Pablo di'dzë rë' lu ra mënë perë apënë bë'ni' gan parë adë gudfni-di'i ra mënë ra ma ziquë ofrendë lu rai'. Siemprë rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë rai'.

¹⁹ Ze'dë bëldá më israelitë shtë Antioquia nu Iconio. Bëdchini rall Lистра catë nanú Pablo. Bëquili rall mënë shtë Lистра con bishi parë bëdë'ë gu'ë rall Pablo. Bëshaguiú rall lë'i' parë gulú rall lë'i' rua' guë'dchi purquë llua'a rall hia guti Pablo. ²⁰ Iurní bëdchini ra narialdí ldu'i diza'quë catë naga'a Pablo; bëdëá rdondë rall catë naga'a Pablo. Iurní bëlé ldu'i' nu guashtëhi'. Guatéhi' stubi vultë guë'dchi. Perë brëgue'lë bëru'u rai' guë'dchi parë zia'a rai' stubi guë'dchi nalë Derbe.

²¹ Ndë guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra më Derbe. Nalë zihani mënë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios. Despuësë bëabré rai' guë'dchi Lистра, Iconio, nu Antioquia. ²² Ra lugar ni guni'inú rai' mënë narialdí ldu'i' diza'quë parë guagla'guë rall nu gac rall firmë, nu adë guësá'nëdi'i rall shnezë Dios. Guni'i rai' de quë antsë tsuté mieti catë rnibë'a Dios, napë quë sac zi mieti purquë na rai' shmënë Jesús. ²³ Cadë guë'dchi catë nanú ra narialdí ldu'i' diza'quë, Pablo nu Bernabé bëzú rai' bëldá nguii naguëná dchi'ni shtë Dios. Despuësë biadi'dzënú rai' Dios nu bë'në rai' ayunë, bë'në rai' animar lë'ë mënë ni të gac rall firmë lu shnezë Dios, el quë narialdí ldu'u rai'.

Bëabré Pablo nu Bernabé guë'dchi Antioquia

²⁴ Gudëdë rai' regiuni shtë Pisidia parë bëdchini rai' regiuni shtë Panfilia. ²⁵ Guni'i rai' diza'quë lu ra mënë ciudá shtë Perge. Despuësë gua rai' guë'dchi Atalia.

²⁶ Ndë be'pi rai' barcu parë zia'a rai' Antioquia ciudá catë ra narialdí ldu'i' shti'dzë Dios, bëdë'ë rai' dchi'ni shtë Dios parë lë'ë rai'; mizmë lugar ni antsë biadi'dzënú rall Dios parë gunë më compa'ni lë'ë rai'. Iurne' bëabré rai' purquë hia bë'në rai' gan dchi'ni rë'. ²⁷ Iurë bëdchini rai' Antioquia, bëtéá rai' grë mënë narialdí ldu'i' diza'quë. Biadi'dzë rai' lu rall mudë nabë'në Dios compa'ni lë'ë rai'. Guni'i rai' Dios bëdë'ë lugar parë gualdí ldu'u ra mënë nanádi'i më israelitë perë guaté rall shnezë Dios. ²⁸ Pablo nu Bernabé bëa'në rai' ciudá ni llëduni tiempë con ra narialdí ldu'i' diza'quë.

Gua Pablo nu Bernabé ciudá Jerusalén

15 Tiempë dzë ni bëdchini bëldá nguii Antioquia. Na rall më Judea. Guzublú caglua'a rall ra mënë narialdí ldu'i' diza'quë. Guni'i rall:

—Parë gac salvar të napë quë gunë të cumplir custumbrë riuguë tubi partë delicadë shtë ngulë'në ziquë bëquë'ë Moisés la'ni lëy parë guëdë'na'a cumplir.

² Pablo nu Bernabé biadi'dzënú rai' ra nguii rë' llëduni tiempë hashtë gudildi di'dzë rall. Por fin ra narialdí ldu'i' diza'quë, bë'në rall nombrar Pablo nu Bernabé con sëbëldá nguii parë zia'a rall Jerusalén. Guaguë'në rall rëglë asuntë ni con los de más ra poshtë con ra mëgulë naná cabësë shtë ra më narialdí ldu'i' Dios.

³ Bëshe'ldë ra më Antioquia lë'ë rai'. Gudëdë rai' ra regiuni shtë Fenicia nu Samaria. Quëadi'dzë rai' shti'dzë Dios lu ra mënë narialdí ldu'i' diza'quë. Guni'i rai' lu ra mënë nanaré catë zia'a rai', grë lo quë nabë'në Dios con ra mënë de stubi naciuni, cumë bëagrí ldu'u rall con Dios nu bësa'në rall creenci gushë parë zianaldë rall shnezë Dios. Grë ra më narialdí ldu'i' diza'quë, bini rall shti'dzë

Pablo nu Bernabé. Nalé bëquitë ldu'u rall.

⁴Tsana bédchini rai' Jerusalén, ra narialdí ldu'i diza'quë bë'në rall recibir lë'ë rai' con llëru'bë cariñi. Zubënú ra mënë rë' ra poshtë nu ra mëgulë naná cabësë ladi grupë shtë rai'. Pablo nu Bernabé guzublú biadi'dzë rai' grë ra cusë nabë'në Dios con lë'ë rai', cumë ziquë mënë stubi naciuni gualdí ldu'u rall diza'quë. ⁵Perë iurní bældá ra fariseo narialdí ldu'i shti'dzë Jesús, guasuldí rall nu guní'i rall:

—Rqui'ni riuguë du'pë partë delicadë shtë nanádi'i më israelitë parë gac salvar rall. Cha guédë'na'a obligar lë'ë rall tsanaldë rall tëchi lëy shtë Moisés. Gac salvar rall iurní.

⁶Bëdëá ra poshtë nu ra mëgulë parë bësë'dë rall di'dzë rë'. ⁷Llëduni tiempë biadi'dzë rall. Iurní guasuldí Pedro nu guní'i':

—Rnia'a lu grë të narialdí ldu'i diza'quë, cumë ziquë nané të hia zia'a tiempë gudili Dios na entrë lë'ë të. Nu bëshe'ldë më na parë guagnia'a diza'quë shtë më lu ra mënë nanádi'i më israelitë. Nu gualdí ldu'u rall diza'quë. ⁸Dios rna la'ni ldu'u ra mieti; bë'në më recibir lë'ë rai' cumë ziquë shini më. Bëdë'ë më Espíritu Santo parë cuzënúhi' lë'ë rai' igual ziquë bédë'ë më Espíritu Santo parë lë'ë hia'a. ⁹Quëhunë Dios compani lë'ë rai' igual ziquë lë'ë hia'a masiá adë nádi'i rai' më israelitë. Bëzuné më la'ni ldu'u rai' purquë gualdí ldu'u rai' diza'quë shtë më. ¹⁰Aunquë lë'ë të nané të Dios quëhunë më salvar lë'ë rai', siempër riagla'guë rni'i të tsanaldë rai' tëchi lëy shtë Moisés. Nahin tubi lëy dushë parë lë'ë rall; nilë ra shtadë guelú hia'a, nilë lë'ë hia'a adë bédë'nëdi'ia'a cumplir lëy ni. Nahin tubi lëy dushë parë lë'ë hia'a. Adë chu gúnëdi'i gan gunë cumplirin. ¹¹Perë lë'ë hia'a bien nané hia'a, bë'në më salvar lë'ë hia'a ndigá. Rnia'a lu të na

rall shini më purquë nalé guc shtu'u më lë'ë ra nanádi'i më israelitë. Nu na Jesús Shtadë shtë grë ra narialdí ldu'i diza'quë.

¹²Grë rall bëac dchi nu bëquë diaguë rall; iurní Bernabé nu Pablo guzublú biadi'dzë rai' lla gua rai' ladi ra mënë de stubi naciuni. Nu bë'në Dios zihani mila-grë por lë'ë rai'. Dios bënëac zihani clasë galguidzë. ¹³Iurë gualú biadi'dzë rai', Jacobo guasuldí nu guní'i' lu ra mënë:

—Iurne' guadi'dza lu të narialdí ldu'u diza'quë; gulë bëquë diaguë. ¹⁴Pedro biadi'dzë lu hia'a lla bë'në Dios. Dzë ni por primërë vultë gudili më ra nanádi'i më israelitë parë gac rall shmënë më. ¹⁵Ndë'ë bëru'uin de acuerdë con lo quë nabëquë'ë ra profetë la'ni Sagradas Escrituras tiempë guahietë. Rni'i rahin zdë'ë:

¹⁶Despuësë guëabría të guëzá'ahia hiu'u shtë David naná ziquë hiu'u dachi. Guëcubia reinadë shtëhi' naguré.

¹⁷Gúnahin të parë ra mënë nanádi'i më israelitë quili rall na, nu ra mënë shtë grë naciuni narna'bë lëa, gac rall shmëna.

¹⁸Zni cagni'i Dadë dizdë tiempë guahietë të gac bë'a mieti.

¹⁹'Por ni rnia'a lu të shgaba. Adë pë gunënúdi'i hia'a con ra nanádi'i mënë israelitë perë bëabrí ldu'u rall con Dios. Adë chu gúnëdi'i obligar lë'ë rall parë tsanaldë rall lëy shtë Moisés. ²⁰Perë guëquë'ë hia'a lu rall parë adë gáudi'i rall belë shtë ra ma narunë ra mënë ofrecërë ziquë ofrendë lu ra ídolo. Nu adë guëquënúdi'i rall sa' rall, nu adë gáudi'i rall rënë, nilë belë shtë ra ma nadë bëshë'ëdi'i rënë. ²¹Hia por llëduni tiempë bi'ldi ra mënë lëy nabëquë'ë Moisés cadë íadu'u shtë rall, nu cadë dzë nabëzi'i ldu'u rall caglua'a mësë lë'ë rall nabëquë'ë Moisés.

²²Iurní ra poshtë con ra mëgulë naná cabësë nu grë ra narialdí ldu'i diza'quë, gudili rall bældá nguui ladi lo mizmë sa'

rall parë bëshe'ldë rall lë'ë rai' Antioquía con Pablo nu Bernabé. Bë'në rall nombrar Silas con Judas. Judas stubi lëll Barsabás. Na rall nguiu më ru'bë ladi ra narialdí ldu'i diza'quë. ²³Bëntsa'u ra poshtë tubi cartë parë bia'a rai' narni'i:

“Lë'ë na'a ra poshtë nu ra mëgulë nu grë ra narialdí ldu'u diza'quë shtë Jesús naquërelde Jerusalén, rshe'ldë na'a tubi saludë parë grë ra narialdí ldu'i diza'quë, ra nanádi'i më israelitë. Rshe'ldë na'a tubi saludë lë'ë të grë ra naquërelde Antioquía nu ra naquërelde regiuni Siria nu Cilicia. ²⁴Nané na'a bëru'u bëldá nguiu ladi na'a. Bidë rall ciudá shtë të parë bidë guëni'i rall lu të rqui'ni tsanaldë të tēchi lëy nabëquë'ë Moisés parë gac salvar të. Perë adë bëshë'ldëdi'i na'a lë'ë rall. Niétiquë bidë guëchili rall shgabë të; rnibë'a rall gac circuncidar të nu gunë të cumplir lëy shtë Moisés. ²⁵Por ni bēdzú na'a de acuerdë lu juntë shtë na'a parë gudili na'a bëldá nguiu ladi na'a parë guidë guëná rai' lë'ë të. Bëshe'ldë na'a lë'ë rai' con Pablo nu Bernabé, nguiu narac shtu'u hia'a. ²⁶Bernabé nu Pablo na rai' nguiu nabëdchi'bë ra vidë shtë rai' lu galguti iurë guagni'i rai' diza'quë shtë Jesucristo, Shtáda'a, lu ra mënë. ²⁷Cagshe'ldë na'a lu të Judas nu Silas parë guëni'i rall lu të ra cusë naze'dë la'ni cartë nanua'a rall. ²⁸Bëuu' ldu'u Espíritu Santo nu bëuu' ldu'u na'a parë adë guëdchi'bëdi'i na'a ni tubi lëy dushë guëc të. Sulamëntë runë tucarë gunë të cumplir ra cusë naze'dë la'ni cartë catë rni'i. ²⁹Adë gau të belë shtë ra ma nabë'në mënë ofrecer ziquë ofrendë lu ra ídolo, nu adë gau të rënë, nilë belë shtë ra ma nanadë bëshë'ldëdi'i rënë, nu adë rquënúdi'i të sa' të. Talë gapë të lë'ë të lu grë ra cusë rë', zia të bien. Ndë'ë gualú cartë. Guëa'në të con Dios.”

³⁰Iurní bëru'u rai' parë zia'a rai' Antioquía. Ndë bëtëa rai' grë ra narialdí ldu'i diza'quë. Bëd'ë rai' cartë guia'a ra

mënë nabëdëa nga'li. ³¹Iurë bi'ldi rall cartë, nalë bëquitë ldu'u rall nu gurëdchí ldu'u rall por lo quë naguni'i la'ni cartë. ³²Judas nu Silas bë'në rall recibir tubi pudërë shtë Dios parë guëni'i rall ra cusë narac shtu'u Dios. Biadi'dzë rai' con llëru'bë pudërë shtë më. Con zihani di'dzë naguni'i rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë, bëa'në ra mënë ni más firmë parë tsanaldë rall shnezë Dios. ³³Bëa'në rai' tubi tiempë ciudá Antioquía. Despuësë ra narialdí ldu'i Jesús bë'në rall despedir lë'ë rai' parë bëabrí rai' Jerusalén. Guni'i rall lu rai':

—Dushquilli Dios, bidë guëná të lë'ë na'a. Guzëa të con bien.

³⁴Silas adë bëabrídi'i' Jerusalén; bëá'ni' Antioquía. ³⁵Pablo con Bernabé bëa'në rai' Antioquía parë guagla'guë guëni'i rai' diza'quë lu ra mënë. Con stubi tantë ra nguiu, caglua'a rai' mënë diza'quë shtë Jesús.

Bëshe'ldë Dios lë'ë Pablo segundë viajë

³⁶Gudëdë bëldá dzë, iurní Pablo guni'i lu Bernabé:

—Cha guiá guëgná hia'a nia gua ra narialdí ldu'i diza'quë, grë ra ciudá catë biaglua'a hia'a ra mënë antsë.

³⁷Bernabé guc ldú'i' niua'a rai' Juan Marcos ³⁸perë Pablo adë nēdi'i' nianaldë Juan Marcos purquë más antsë bësëa'nëgá Juan Marcos lë'ë rai' lugar nalë Panfilia. ³⁹Gudildi di'dzë rai' por cuendë rë' nu bësa'në sa' rai'. Bernabé bia'a Juan Marcos parë zia'a rai' Chipre. ⁴⁰Pablo gudili lë'ë Silas parë tsanaldë Silas lë'i'. Ra narialdí ldu'i diza'quë, biadi'dzëni' rai' lë'ë më parë gunë më compa'ni lë'ë Pablo nu Silas iurná guzia'a rai' lu shchi'ni më. ⁴¹Iurní Pablo nu Silas bëru'u rai' nu gudëdë rai' regiuni shtë Siria nu Cilicia. Guagni'i rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë parë tsagla'guë rall firmë shnezë Dios.

Guanaldë Timoteo lë'ë Pablo nu Silas

16 Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi rai' tubi nguiu narialdí ldu'i diza'quë; lëll Timoteo. Shni'a Timoteo na më israelitë; lë'ë quë lë'ë rialdí ldu'i diza'quë. Perë shtadë Timoteo na më griego. ²Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë naquërelde Lистра nu Iconio, rni'i rall na Timoteo tubi nguiu demasiadë humildë nu za'quë. ³Guchi Pablo lu Timoteo parë tsanárdëll lë'ë rai'. Nu bënë Pablo circuncidar lë'ë Timoteo ziquë na custumbrë shtë ra më israelitë. Zni bé'ni' parë adë bëldédi'i më israelitë con lë'ë Pablo. Grë ra israelitë naquërelde lugar ni, nané rall shtadë Timoteo nall më griego. ⁴Grë ra guë'dchi nardëdë rai', ruadi'dzënú rai' ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Quëadi'dzë rai' rsunë nabëdë'ë mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios Jerusalén tē parë guëzu'bë diaguë rall. ⁵Ra mënë narialdí ldu'i Dios, guc rall más firmë lu ra diza'quë shtë Jesús. Dzë con dzë guaru'bë grupë shtë shmënë Dios cadë guë'dchi.

Gue'lë bëlua'alú tubi nguiu lu Pablo; nall ziquë më Macedonia

⁶Adë bësá'nëdi'i Espíritu Santo nalu'a'a rai' diza'quë lu ra mënë naquërelde regiuni shtë Asia. Por ni gudëdë rai' ra regiuni shtë Frigia nu Galacia parë bēdchini rai' la raya shtë Mísia. ⁷Ndë bënë rai' llgabë niuté rai' regiuni shtë Bitinia perë Espíritu Santo adë bësá'nëdi'i niuté rai' ndë. ⁸Mejurë gudëdë nezë rai' hashtë Mísia parë guietë rai' puertë shtë Troas. ⁹Ndë bëlua'alú tubi nguiu lu Pablo gue'lë. Gunáhi' tubi nguiu më Macedonia. Zuldí mënë ni nu rúnëll ruëguë lu Pablo. Rní'ill: “Cha regiuni shtë na'a Macedonia parë gúnëll compañi lë'ë na'a”. ¹⁰Iurë gudëdë guná Pablo lë'ë nguiu, na Lucas nacaquë'a la librë rē',

bëdë'në na'a preparar viajë shtënë na'a parë guziá na'a Macedonia purquë Dios cagna'bë lë'ë na'a guëdia'a na'a diza'quë parë ra mënë shtë Macedonia.

Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Filipos

¹¹Puertë Troas bēdzepi na'a la'ni barcu parë zia na'a tubldí la'ni nisë hashtë Samotracia. Samotracia na tubi dani la'ni nisëdu'u. Hashtë stubi dzë bēdchini na'a puertë Neápolis. ¹²De Neápolis bëru'u na'a parë Filipos. Filipos na tubi guë'dchi más llëru'bë lu grë ra guë'dchi shtë Macedonia. Quërelde ra më rumanë ndë, nu grë ra më shtë guë'dchi bënë rall rēspēti lēy shtë ra rumanë. Guquërelde na'a Filipos bëldá dzë. ¹³Tubi dzë nabëzi'i ldu'u mënë, bëru'u na'a rua' guë'dchi parë bia na'a rua' tubi guë'gu. Ra mënë bëne'e rsunë ndë nanú tubi lugar catë ruadi'dzënú rall Dios. Lugar ni guzubë na'a parë guëni'i na'a diza'quë lu ra na'a nabëdëá nga'li. ¹⁴Ladi ra na'a ni nanú tubi na'a lē Lidia. Zé'dëll guë'dchi shtë Tiatira. Nu rtuu'll lari za'quë color moradë. Na'a ni gualdí ldu'i Dios perë adë guënëdi'ill chu na Jesús. Bëdë'ë më llgabë parë guasëll nu gualdí ldú'ull diza'quë nacagni'i Pablo. ¹⁵Lidia bëriubë nísëll con shfamíll. Iurní guní'ill lu na'a:

—Si talë nané tē nahia shmënë Jesús, gulë gude'e lidcha tē guëa'në tē bëldá dzë.

Lidia bé'nëll ruëguë lu na'a hashtë bëdëa'në na'a lídchill.

¹⁶Guzac na'a tubi vultë iurë zia na'a lugar catë guëdia'a di'dzënú na'a Dios, bëdia'guëllú na'a tubi lliguëna'a. Nápëll tubi mëdzabë la'ni ldú'ull. Rúnëll di-vini por pudërë shtë mëdzabë. Guní'ill ra cusë nagac con ra mënë. Zni bé'nëll gan zihani dumí parë ra shlámëll. ¹⁷Lliguëna'a ni bidë náldëll lë'ë na'a con Pablo. Fuertë guní'ill:

—Dios nacabezë gube'e, bëshe'ldë më ra nguui rë'. Caglua'a rall nezë parë gac salvára'a.

¹⁸ Zihani dzë bënë lliguëna'a rë' zdë'ë. Glli, glli, fuertë guni'ill; bidë náldëll lë'ë na'a. Perë bëldë Pablo nu guni'i' lu mëdzabë nananú la'ni ldu'u lliguëna'a:

—Con pudërë nabëne'e Jesucristo guiahia, mia'a lul por lë shtë më, bëru'u la'ni ldu'u na'a rë'.

Lueguë lueguë iurní bëru'u espíritu dzabë.

¹⁹ Iurë guná shlamë shtë lliguëna'a, hiadë nídi'i mudë gunë rall gan dumí con pudërë nagúpëll, guna'zi rall Pablo nu Silas. Guagsëa'në rall lë'ë rai' lu gubiernë nazubë cula'ni galërë. ²⁰ Bëagnú rall lë'ë rai' lu ra juësi nu guni'i rall:

—Nguui rë' na rall mënë israelitë. Cagtsatsu rall mënë ciudá shtë hia'a. ²¹ Caglua'a rall creenci adë nádi'i de acuerdë con lëy rumanë. Adë nídi'i mudë guianálda'a tëchi rall purquë na hia'a më rumanë.

²² Iurní bëdzatsu mënë cuntrë Pablo nu Silas. Gunibë'a gobiernë parë bëru'u shabë Pablo nu Silas parë bëdë'ë hiaguë rall lë'ë rai'. ²³ Despuësë huétë' bëdë'ë hiaguë rall lë'ë rai', bëldaguë rall lë'ë rai' lachigui'bë. Nu gunibë'a rall lu carcelërë parë gápëll lë'ë rai' con cuidadë. ²⁴ Iurë bënë carcelërë recibir Pablo nu Silas, guagsëa'nëll lë'ë rai' hashtë tubi cuartë namás dchi'chi. Ndë bënëll segurë; bëgásëll guëa' rai' la'ni tablë nalë cepo.

²⁵ Iurë guc guërudë gue'lë, lë'ë Pablo nu Silas quëadi'dzënú rai' Dios nu quëu'ldë rua' rai' cantë lu Dios. Los de más prësi nananú ndë, caquë diaguë rall. ²⁶ De repëntë bëdchini tubi llu ru'bë nabësëni'bi hashtë cimientë shtë lachigui'bë. Grë ra puertë shtë lachigui'bë, bëlla'lin nu ra cadënë nali'bi guia'a ra prësi, gulaguë rahin lu guiu'u. ²⁷ Iurní gubani carcelërë; gunall rua' puertë

lla'lë rahin. Gulull spadë shtënëll parë quínill lo mizmë lë'ëll. Bënëll lligabë grë ra prësi bëllu'në. ²⁸ Perë Pablo gunall pë nihunë carcelërë nu fuertë guni'i Pablo:

—Adë rguínidi'i lë'ëll. Grë na'a zuga'a na'a ndë'ë.

²⁹ Lueguë iurní guna'bë carcelërë tubi llini. Guatë guëllú'nëll catë zuga'a ra prësi. Nalë rchí'chill tantë rdzëbëll. Bëzullfíbill lu Pablo nu Silas. ³⁰ Iurní gulull lë'ë rai' lachigui'bë nu guna'bë dí'dzëll lu rai':

—Dadë, guni'i lua çlla guna parë gac salvara?

³¹ Iurní repi rai':

—Guëdubinú ldu'ul tsaldí ldu'ul Jesucristo, lë'ëll con grë shfamíllil parë gunë Dios salvar lë'ë të.

³² Iurní biadi'dzënú Pablo nu Silas lë'ë carcelërë diza'quë, lë'ëll con grë shfamíllil naquërelde lídchill. ³³ Mizmë gue'lë ni carcelërë gudfíbill lu ridë catë bëdia'a hiaguë ladi rai'. Lueguë carcelërë con shfamíllil bëriubë nisë rall. ³⁴ Iurní bia'a carcelërë lë'ë rai' lídchill parë bëdë'ëll nagudáu rai'. Nalë rquitë ldu'u shfamíllil carcelërë purquë grë rall hia gualdí ldu'u rall diza'quë.

³⁵ Brëgue'lë rsili, ra gobiernë bëshe'ldë ra suldadë lu carcelërë parë guëdë'ë carcelërë libertá lë'ë Pablo nu Silas. ³⁶ Repi carcelërë lu Pablo:

—Bëdchini suldadë shtë gobiernë parë guënehia libertá lë'ë të. Iurnë' guzia'a të con bien.

³⁷ Perë Pablo guni'i lu ra suldadë:

—Adë chu guëru'u. Ra gobiernë bënë bëdia'a hiaguë na'a lu ra mënë. Adë bënëdi'i rall juzgar lë'ë na'a según lëy rumanë, nu nadapë na'a lo mizmë derechë nanapë më rumanë. Bëtia'a rall lë'ë na'a lachigui'bë nu iurnë' rac shtu'u rall cu të lë'ë na'a lliga'chi. Pues guidë ldu rall lë'ë na'a lo mizmë lë'ë rall.

³⁸ Ra suldadë bëaguënú rall rsunë lu ra gobiernë grë naguchi Pablo lu rall.

Bëdzëbë ra gubernë iurë bini rall Pablo nu Silas napë rall derechë cumë më rumanë. ³⁹ Gua ra gubernë rua' lachigui'bë. Guadi'dzënú rall lë'ë Pablo nu Silas; guni'i rall:

—Gulë bë'në dispensar lë'ë na'a por lo quë nabëdë'në na'a.

Iurní bëgú rall lë'ë rai'. Guni'i rall:

—Gulë bë'në favurë; gulë bëru'u guë'dchi shtë na'a.

⁴⁰ Bëru'u Pablo nu Silas lachigui'bë parë zia'a rai' lidchi Lidia. Despuësë guni'inú rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë; guni'i rai':

—Gulë gac firmë con di'dzë shtë Jesús. Iurní bëru'u rai' ciudá ni.

Bëdzatsu më guë'dchi Tesalónica

17 Gudëdë Pablo nu Silas ra guë'dchi nalë Anfípolis nu Apolonia parë bëdchini rai' ciudá Tesalónica. Ndë zubë tubi iádu'u shtë ra më israelitë. ² Ziquë na custumbërë shtë Pablo, guáhi' iádu'u. Tsunë llmalë bé'ni' parë guagni'inull ra mënë cadë dzë descansë. ³ Bí'ldi' la'ni Sagradas Escrituras lu ra mënë. Nu bëluá'ai' ra mënë Cristo napë quë gati më nu despuësë de guti më, napë quë tsashtë më ladi ra tëgulë. Rni'i Pablo:

—Lo mizmë Jesús nacagnia'a lu të, na më Cristo el quë nagudili Dios.

⁴ Bëldá ra më israelitë gualdí ldu'u rall diza'quë nu bëtsa'guë rall Pablo nu Silas. Zihani më griego narunë adorar Dios, gualdí ldu'u rall, nu zihani na'a tse'lë ra më ru'bë narnibë'a, gualdí ldu'u rall shti'dzë Jesús. ⁵ Perë los de más ra më israelitë nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë, nalë bëldënú rall Pablo nu Silas. Gudili rall bëldá nguii mal nandigá canzë ra nezë. Guni'i rall lu mënë ciudá parë guëasë mënë cuntrë Pablo. Guatsuté rall lidchi Jasón. Ziatili rall Pablo nu Silas purquë nanë rall Jasón bëdë'ë lugar quërelde Pablo nu Silas. Rac shtu'u rall

guëna'zi rall lë'ë rai' parë gunë rall intriegu lë'ë rai' lu ra mënë parë gunë rall juzgar lë'ë rai'. ⁶ Perë adë bëdzëlëdi'i rall lë'ë rai' lidchi Jasón. Iurní guaca'a rall Jasón; bëshaguiú rall lë'ëll con sëbëldá ra narialdí ldu'u diza'quë. Guagsa'në rall lë'ë rai' lu gubernë shtë ciudá. Gurushtiá ra nguii mal. Guni'i rall:

—Guëdubi lugar catë riuté Pablo rdzatsu ra më guë'dchi con ra creenci shtë rall nu ze'dë rall guë'dchi rë'. ⁷ Jasón bëdë'ë lugar lídchill parë lë'ë rall. Grë ra nguii rë' nanú rall cuntrë lëy shtë César purquë rni'i rall napë rall stubi rëy nalë Jesús.

⁸ Iurë bini ra mënë ra cusë nagnu'ni'i rall, bëdzatsu rall. ⁹ Perë Jasón con sëbëldá naguna'zi rall, gudilli rall dumí parë gupë rall libertá. Bëru'u rall.

Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Berea

¹⁰ Ra narialdí ldu'i diza'quë naquërelde Tesalónica, lueguë lueguë guguë'lë gulú nezë rall lë'ë Pablo nu Silas. Zia'a rall guë'dchi Berea. Ziquësë bëdchini rall ndë, gua rall iádu'u shtë ra më israelitë. ¹¹ Mënë naquërelde ndë, más nabënë na rall quë ra israelitë naquërelde Tesalónica purquë guëdubinú ldu'u rall bëquë diagüë rall diza'quë nagnu'ni' Pablo, nu glli glli bë'në rall saber nia'a gu nahin verdá cumë ziquë na la'ni Sagradas Escrituras. ¹² De manërë quë zihani nguii israelitë nu më griego, gualdí ldu'u rall diza'quë. Nu zihani na'a tse'lë ra më ru'bë, gualdí ldu'u rall diza'quë. ¹³ Tsana bini ra contrari naquërelde Tesalónica de quë nanú Pablo guë'dchi Berea, gua rall hashtë Berea parë guagsatsu rall ra mënë guë'dchi ni. Cagni'i Pablo diza'quë lu ra mënë. ¹⁴ Perë ra narialdí ldu'i Jesús, lueguë bëshe'ldë rall lë'ë Pablo hashtë rua' nisëdu'u. Niétiquë Silas nu Timoteo bëa'në rall guë'dchi

Berea. ¹⁵Ra naguaguë'në compaňi lë'ë Pablo, guagsa'në rall Pablo ciudá Atenas. Bëabrinú rall rsunë shtë Pablo; rac shtë'ui' tsa rall Atenas. Lueguë guzia'a Timoteo nu Silas catë nanú Pablo.

Nanú Pablo guë'dchi Atenas

¹⁶Mientras cabezë Pablo lë'ë Silas nu Timoteo ciudá Atenas, nalé adë bëuu'di'i ldú'i'; adë gurëdchí ldú'i' iurë gunáhi' lu zihani ídolo narunë ra mënë adorar. ¹⁷La'ni iádu'u shtë ra më israelitë biadi'dzënú Pablo con los de más mënë narunë adorar Dios. Nu cadë dzë rni'i Pablo lu ra mënë lu lguëa' catë rdëá rall. ¹⁸Bëldá ra nguii naná rsë'dë ldai' shtë narni'i rall estoicos nu sëbëldá nguii naná rsë'dë ldai' narni'i rall epicúreos, biadi'dzënú rall Pablo. Nanú rall guni'i lu sa' rall:

—¿Pë quëadi'dzë ndë tantë ruadí'dzëll?

Sëbëldá rall guni'i:

—Llua'a na'a di'dzë shtënë stubi dios cubi quëadí'dzëll.

Rni'i rall zni purquë bini rall Pablo cagni'i diza'quë shtë Jesús, chu na më nu Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. ¹⁹Iurní bia'a rall lë'ë Pablo tubi lugar nalé Areópago catë rdëá ra më ru'bë parë quëqué diaguë rall pë rni'i ra mësë. Ndë guni'i rall lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac bë'a na'a pë runë cuntienë ra ldai' cubi naze'dënu. ²⁰Rní'il lu na'a ra cusë cubi na nunquë gá'adi'i guini na'a. Rac shtu'u na'a gac bë'a na'a pë na ra cusë naruadí'dzëll.

²¹Zni guni'i rall purquë grë më Atenas nu ra më de stubi naciuni naquërelde ndë, rëuu' ldu'u rall cualquier cusë cubi. Llëduni tiempë hiadë ruadí'dzë rall stubi cusë, niétiquë ra cusë cubi naguëré rini rall ruadí'dzë lu sa' rall.

²²Iurní Pablo guasuldí guëláu rall lugar nalé Areópago nu guní'i':

—Lë'ë të më Atenas, rnahia demasi-adë devociuni napë të parë ra dios shtë të ²³purquë tsana canzëa, rbí'ahia lugar catë cabezë ra dios shtë të. Bëdia'guëlua tubi bëcu'guë naqué tubi letrëré luhin narni'i: “Dios nagá'adi'i chu guënëdi'i”. Pues Dios naquëhunë të adorar sin quë guënëdi'i të, nanëa Dios rë'. Ze'dë guënia'a diza'quë shtë më.

²⁴'Na më Dios nabëntsa'u guë'dchiliu nu grë ra cusë nananú la'nin. Rnibë'a më guë'dchiliu nu gube'e. Adë quëréldëdi'i më la'ni iádu'u nabëntsa'u ra mënë. ²⁵Adë rquí'nidi'i më ra cusë naruntsa'u ra mënë. Niétiquë pë rqui'ni më purquë mizme Dios me'e vidë nu grë cusë narqui'ni hia'a.

²⁶'Grë ra mënë nanaré lu guë'dchiliu na rall shini Adán, nguii nabëntsa'u Dios iurë bësinlú më guë'dchiliu. Bë'në Dios punëré ra tiempë naguëbani grë ra naciuni nu lugar catë guëquërelde mënë. ²⁷Bë'në Dios ni parë quili ra mënë lé'i' purquë rac shtu'u më grë mieti guëdi-a'guëllú rall lë'ë më. Dios adë núdi'i zitu de lë'ë hia'a. ²⁸Por voluntá shtë Dios nacabezë gube'e, nadápa'a vidë nu por lë'ë më rni'bi hia'a nezë rë' nezë rë'. Por lë'ë më quërélda'a guë'dchiliu. Por voluntá shtë më nabánia'a nu rdé'na'a dchi'ni. Lo mizme guni'i ra bëldá mësë shtë të: “Na hia'a shini Dios”. ²⁹Ziquë shini Dios, adë chu gunë llgabë de quë na më cumë ziquë ra dzanë naguctsa'u con orë u bédchichi u guë'ë. Mënë runtsa'u rall cusë ni ziquë na shgabë rall. ³⁰Adë pë guni'i Dios lu ra mënë tiempë guahietë tsana gá'adi'i guënë rall lë'ë më perë iurne' sí, rnibë'a më lu mënë gudubi guë'dchiliu, gunë nadzë'ë mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall con Dios ³¹purquë Dios hia bë'në më designar tubi dzë nagunë më juzguë ra mënë. Dios gulé tubi nguii nagunë juzguë grë mënë lu guë'dchiliu. Verdá nahin purquë bëldishtë Dios nguii rë' ladi ra tëgulë.

³²Iurë bini ra mënë lo quë naguni'i Pablo de quë tsashtë ra tëgulë, nanú rall bë'në burnë. Sëbëldá rall guni'i rall lu Pablo:

—Mejurë stubi dzë guëqué diaguë na'a ra shtë'dzël.

³³Iurní Pablo gubi'. Bësëa'nëgáhi' lë'ë ra mënë, ³⁴perë bëldá rall gualdí ldu'u rall diza'quë nu guanaldë rall Pablo. Ladi ra mënë ni nanú tubi nguii lë Dionisio. Nall miembrë shtë partidë Areópago. Nu nanú tubi na'a lë Dámaris con zihani ra nagualdí ldu'u diza'quë shtë Jesús.

Pablo bëdchini guë'dchi Corinto

18 Despuësë de ni, bëru'u Pablo Ate-nas parë ziá'ai' ciudá Corinto. ²Ndë bëdia'guë'lúhi' tubi më israelitë; lëll Aquila. Ze'dë nguii rë' tubi regiuni nalë Ponto. Antsë Aquila nu tsé'lëll Priscila gubi' rall Italia purquë rëy Claudio gunibë'a guëru'u grëtë' më israelitë ciudá Roma. Pablo guagná lë'ë Aquila lídchi'. ³Cumë nápi' mizmë dchi'ni nanapë Aquila bëá'ni' lidchi Aquila parë bë'në rai' dchi'ni. Bëti'bë rai' lari na'ldë naguëllui' parë hiu'u lari. ⁴Ra dzë narzi'i ldu'u mënë, Pablo ria iádu'u catë riagní'i' diza'quë lu ra mënë. Zihani rall gualdí ldu'u rall naguni'i Pablo, më israelitë nu ra nanádi'i' më israelitë.

⁵Tsana bëru'u Silas nu Timoteo regiuni Macedonia, bëdchini rall Corinto. Iurní Pablo bësëa'nëgall dchi'ni shtë'në lari na'ldë parë guaglá'gui' niétiquë dchi'ni shtë diza'quë. Guni'inúhi' më israelitë quë Jesús na Cristo el quë nacabezë rall të guëdchíni' guë'dchiliu. ⁶Perë ra israelitë bë'në rall cuntrë Pablo nu guni'i rall di'dzë fier guëc Pablo. Repi rall:

—Ze'dë guësiguël lë'ë na'a con bishi nanuá'al.

Iurní Pablo bëdchíbi' shábi' lu ra mënë; nu guní'i':

—Hía beldë guënia'a diza'quë shtë Jesús lu të. Adë nédí'i' të gua'a tēhin. Adë nahia responsablë talë guënití almë shtë të. Iurne' guziahia lu ra më nanádi'i' më israelitë.

⁷Bëru'u Pablo iádu'u. Ziá'ai' lidchi tubi nguii naquërdë cu' iádu'u, lëll Justo nu runë Justo adorar Dios. ⁸Jëfë shtë iádu'u lëll Crispo. Gualdí ldu'u Crispo Jesucristo con grë shfamili Crispo. Nu zihani mënë Corinto bini rall diza'quë nu gualdí ldu'u rall nu bëriubë nisë rall. ⁹Tubi gue'lë Pablo guná lu Jesús. Bëlua'alú më lull nu guni'i' më:

—Adë rdzëbëdi'il. Guagla'guë guni'i' diza'quë lu ra mënë ¹⁰purquë na quëhuna compaňi lë'l parë adë chu guëná'zidi'i' lë'l parë quínidi'i' rall lë'l. Napa zihani mënë natsaldí ldu'i' diza'quë ciudá rë'.

¹¹Pablo bëa'në tubi izë guërudë ciudá Corinto parë cagluá'ai' diza'quë shtë Jesús.

¹²La'ni ra dzë nacagnibë'a Galión; nall gubernadurë shtë regiuni Acaya; ra israelitë bë'në rall cuntrë Pablo nu bia'a rall Pablo lu tribunal. ¹³Ndë guni'i' rall lu gubernadurë:

—Nguii rë' cagluá'all ra mënë nu rialdí ldu'u mënë shtë'dzëll. Rní'll lla gunë ra mënë adorar Dios stubi l dai' naná cuntrë lëy shtë ra më rumanë.

¹⁴Hia guzublú Pablo parë guadi'dzë Pablo, iurní Galión guni'i' lu ra israelitë:

—Si talë ndë'ë rac tratë tubi delitë ru'bë ziquë tubi galguti, pues guëqué diaga shti'dzë të ¹⁵perë lëdë znídi'i'. Rac tratë niétiquë lëy shtë të con di'dzë nu ra lë nanua'a të. Gulë bë'në rëglë asuntë ni lo mizmë lë'ë të. Adë nahia juësi shtë ra cusë naquëhunë të.

¹⁶Iurní bëgú Galión ra mënë lu tribunal shtë'nëll. ¹⁷Grë ra griego guna'zi rall lë'ë Sóstenes parë bëdë'ë galné rall delantë lu gubernadurë. Sóstenes nall jëfë shtë iádu'u, perë lë'ë guber-

nadurë hiadë bé'nédi'i casë nacanihunë ra mënë.

Bëagrí Pablo ciudá Antioquía

¹⁸ Bëa'në Pablo zihani dzë ciudá Corinto. Despuësë bé'ni' despedir ra më narialdí ldu'i diza'quë nu bé'pi' barcu con Priscila nu Aquila parë zia'a rai' regiuni Siria. Antsë tsepi rai' barcu puertë nalë Cencrea, bëga'a mënë guëc Pablo. Zni bé'ni' cumplir tubi promësë lu Dios. ¹⁹ Tsana bédchini rai' ciudá Efeso, Pablo bësëá'ni' lë'ë Priscila nu Aquila. Guáhi' iádu'u shtë ra israelitë. Ndë biadi'dzënúhi' ra mënë nardëá. ²⁰ Ra mënë bë'në ruëguë lu Pablo parë guëá'ni' más tiempë con lë'ë rall perë Pablo adë nédi'i'. ²¹ Mejurë bé'ni' despedir ra mënë; répi!:

—Rqui'ni tsahia Jerusalén parë sua pendiente lu laní naze'dë. Con voluntá shtë Dios guëabrá stubi vultë con lë'ë të.

Bë'pi Pablo barcu. Gubi'll Efeso. ²² Despuësë bédchini' puertë Cesarea nu guall Jerusalén parë guagué'ni' saludar grë ra narialdí ldu'i diza'quë ciudá Jerusalén. Lueguë bëagri' parë Antioquía. ²³ Zihani tiempë guquërdí' ciudá Antioquía. Despuësë bërú'ui' stubi vultë parë guagué'ni' visitar ra mënë narialdí ldu'i Dios regiuni shtë Galacia nu Frigia. Guni'inú Pablo lë'ë rall tsagla'guë rall firmë shnezë Dios.

Cagni'i Apolos diza'quë lu ra më Efeso

²⁴ Bédchini tubi nguiu ciudá Efeso; lëll Apolos. Nall më israelitë. Gúlëll ciudá Alejandría. Nalë nasini guëc Apolos parë ruadí'dzëll diza'quë shtë Dios. Bien bëluá'all nu guasëll Sagradas Escrituras. ²⁵ Nanëll bidë Jesús guédchiliu parë gunë më salvar ra mënë natsaldí ldu'i lë'ë më. Con guëdubinú ldú'ull bëluá'all ra mënë chu na Jesús. Bien nanëll Juan Bautista bëchu'bë nísí' ra

mënë perë gá'adi'i guc bé'adi'll ra nacanalë Jesús rriubë nisë rall ziquë shmënë Jesús. ²⁶ Apolos adë bédzëbëdi'i guní'll lu ra mënë la'ni iádu'u, perë iurë bini Priscila nu Aquila naguni'i Apolos, guna'bë rall lë'ë Apolos stubi ladë. Biadi'dzënú rall lë'ë Apolos ra cusë nadë riasédi'll de quë Jesús bëshé'ldi' Espiritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë mënë narialdí ldu'i Dios. ²⁷ Tsana bë'në Apolos llgabë téddëll regiuni shtë Acaya, ra më Efeso narialdí ldu'i Dios, bë'në rall compa'ni lë'ë Apolos parë tsáhi' ndë. Bëquë'ë rall tubi cartë lu ra mënë Acaya të parë gunë rall recibir Apolos. Iurë bédchini Apolos Acaya, nalë bé'nëll compa'ni ra shmënë Jesús parë cagsë'dë rall shti'dzë Dios. Más antsë Dios bë'në compa'ni lë'ë rall parë tsaldí ldu'u rall diza'quë. ²⁸ Bi'ldi Apolos la'ni Sagradas Escrituras lu ra mënë israelitë. Bëluá'all de quë Jesús na Cristo nabëshé'ldë Dios lu guédchiliu hashtë guc rall cunformë lo quë naguni'i Apolos.

Bëagrí Pablo guë'dchi Efeso

19 Nanú Apolos ciudá Corinto tsana gudëdë Pablo lugar la'ni dani parë bédchini' ciudá Efeso. Ndë bëdi-a'guëllú Pablo zihani narialdí ldu'i diza'quë. ² Repi Pablo lu rall:

—Iurë gualdí ldu'u të shti'dzë Jesús çgu bë'në të recibir Espiritu Santo la'ni ldu'u të?

Iurní repi rall:

—Ni siquierë bini na'a gu nanú Espiritu Santo u nídi'i Espiritu Santo.

³ Iurní guna'bë di'dzë Pablo lu rall stubi vultë:

—¿Lla bëriubë nisë të?

Repi rall:

—Ziquë bëchu'bë nisë Juan Bautista ra mënë.

⁴ Iurní guni'i Pablo lu rall:

—Juan Bautista bëchu'bë nísí' ra mënë iurë bë'në nadzë'ë rall mudë nanabani

rall. Nu guni'i Juan lu rall tsaldí ldu'u rall Jesús naná Cristo naguédchini despuèsè de Juan.

⁵Iurè bini ra nguiu rë' naguni'i Pablo lu rall, bëriubè nisè rall por lè Jesús.

⁶Bëdchi'bè Pablo guí'ái' guéc rall; lueguè bëdchini Espíritu Santo la'ni ldu'u rall nu cadè lè'è rall guni'i rall stubi dizé. Guni'i rall di'dzè narunè rall recibir por pudèrè shtë Dios. ⁷Ra nabè'nè recibir Espíritu Santo na rall cumè ziquè chi'bè chupè nguiu.

⁸Durantè lu tsunè mbehu Pablo gua iádu'u shtë ra mè israelitè. Guëdubinú ldú'i' guni'inúhi' ra mènè, nu gualdí ldu'u rall lo què nacagni'i Pablo. Adè rdzébèdi'i Pablo. Cagní'i' por lè'è Jesús tsuté mieti catè rribè'a Dios ziquè rëy. Ra mènè bëa'nè rall cunformè lo què naguni'i Pablo. ⁹Perè bëldá mè israelitè adè gualdídi'i ldu'u rall shti'dzè Jesús tantè naguédchi ldu'u rall. Delantè lu ra mènè guni'i rall lè'è nezè naquëadi'dzè Pablo, na mal. Iurní Pablo biequi lu rall; biá'ai' grè ra narialdí ldu'i diza'què la'ni tubi hiu'u shcuelè lidchi tubi nguiu lè Tiranno. Ndè bëlua'a Pablo lè'è ra mènè glli glli. ¹⁰Zni guagla'guè bëa'nè Pablo chupè izè nga'li, de manèrè grè mènè naquërelde regiuni shtë Asia bini rall diza'què shtë Jesús. Ra israelitè nu ra nanádi'i mè israelitè, bini rall shti'dzè Pablo. ¹¹Dios bëdè'è pudèrè guí'a Pablo parè bé'ni' zihani milagrè ru'bè ¹²hashtë ra panitè nu ra lari nabëga'ldè Pablo, guanú mènè lu narac ll'u. Bëac ra narac ll'u nu bëru'u ra mëdzabè nananú la'ni ldu'u ra mènè.

¹³Perè bëldá ra israelitè canzé rall; rgu rall mëdzabè la'ni ldu'u ra mènè. Guc ldu'u rall niaca'a dchi'ni rall lè Dadè Jesús parè nagú rall mëdzabè. Guni'i rall lu espíritu mëdzabè:

—Gulè bëru'u. Rribé'ahia lè'è tè por pudèrè shtë Jesús, el mizmè léhi' nacagni'i Pablo.

¹⁴Zni bë'nè gadchi shini tubi nguiu israelitè nalè Esceva. Na Esceva tubi jëfè shtë ra bëshuzi. ¹⁵Guzac tsana bë'nè shini Esceva nagú rall espíritu mëdzabè, bëquebi mëdzabè lu rall:

—Naná Jesús. Nanéa Pablo perè lè'è tè ¿chu na tè?

¹⁶Iurní nguiu nanapè espíritu mëdzabè la'ni ldu'i, guná'zill lè'è ra shini Esceva. Bëdè'è mëdzabè galné. Con guëdubi fuèrsè shtëll bé'nèll gan lu guézá gadchi nguiu. Guc rall ridè. Bëru'u guëllu'nè rall lugar ni sin shabè rall. ¹⁷Grè ra naquërelde ciudá Efeso, bini rall pè guc. Nalè bëdzèbè rall nu guni'i rall:

—Llèru'bè na pudèrè shtë Dadè Jesús.

¹⁸Iurní zihani ra narialdí ldu'i diza'què, bëquebi rall ra cusè mal nabè'nè rall antsè. ¹⁹Nu zihani ra mènè nabèsè'dè bëlliú, be'dénú rall shlibrè rall parè bëza'i rall librè delantè lu ra mènè. Gulú rall präci shtë librè. Lasaquin cincuenta mili bëllè bëdchichi. ²⁰Zni guagla'guè bërè'tsè diza'què con llèru'bè pudèrè. Zihani mènè guaté rall shnezè Jesús.

²¹Despuèsè de ni, Pablo bé'ni' llgabè parè tsagué'ni' visitar ra lugar shtë Macedonia nu Acaya parè tsaglá'gui' viajè shtëhi' hashtë Jerusalén. Guni'i' despuèsè de tsáhi' Jerusalén, guziá'ai' ciudá Roma. ²²Iurní bëshé'ldi' chupè sáhi' parè Macedonia. Lè rall Timoteo nu Erasto purquè Pablo bëa'nè stubi tiempè regiuni shtë Asia.

Rëasè ra mè Efeso cuntrè Pablo

²³Tiempè dzè ni rëasè ra mè Efeso cuntrè Pablo por shcuendè diza'què.

²⁴Tubi nguiu lè Demetrio runtsá'uull dzanè con bëdchichi. Napè rahin figurè shtë iádu'u catè cabezè dios nalè Diana narunè ra mènè adorar. Ra mènè naruntsa'u dzanè, runè rall gan zihani dumí. ²⁵Bëtéa Demetrio grè ra sa'll nu

ra nanapë lo mizmə dchi'ni rë'. Guní'ill lu ra nguii ni:

—Lë'ë të Dadë, cumë ziquë nané të nadápa'a tubi vidë za'quë; adë pë rúnëdi'i faltë parë lë'ë hia'a purquë se-gurë na dumí nardchi'bë shchi'ni hia'a. ²⁶Perë cumë nané të Pablo cagní'ill lu ra mënë, ra dios naruntsa'u ra nguii nádi'in Dios. Zni rialdí ldu'u zihani mënë, lëdë niétiquëdi'i ndë'ë më Efeso sino quë casi guëdubi regiuni shtë Asia. ²⁷Demasiadë nadzë'bë na ndë'ë purquë shchi'ni hia'a, zëdchini dzë hiadë nídi'i dchi'ni guëdë'na'a. Nu lo mizmə iádu'u catë cabezë dios Diana, zëdchini tiempë hiadë tsádi'i mënë iádu'u. Zni gac de-sprëci pudërë shtë Diana, el quë narunë ra mënë adorar guëdubi guédchiliu. Nané hia'a grë guédchiliu quëhunë rall adorar lë'ë Diana.

²⁸Iurë bini rall naguni'i Demetrio, nalé bëldé rall. Gurushtiá rall; guni'i rall: —Guëbani Diana dios shtëna'a. Llëru'bë na Diana.

²⁹Nalé bëdzatsu ra mënë guëdubi ciudá. Guna'zi rall chupë nguii naquëhunë compa'ni lë'ë Pablo. Túbill lë Gayo; stúbill lë Aristarco. Na rall më Macedonia. Bëshaguiú ra mënë lë'ë Gayo nu Aristarco hashtë lugar catë rdëá mënë. ³⁰Guc ldu'u Pablo niuté Pablo lugar ni parë niani'inúhi' ra mënë, perë ra narialdí ldu'i diza'quë, adë bësá'nëdi'i rall nia Pablo ndë. ³¹Nu ra bëldá gobiernë shtë Asia nartsa'guë Pablo, bëshe'ldë rall rsunë lu Pablo; bë'në rall ruëguë lu Pablo de quë tsutédi'i' ndë. ³²Lu juntë shtë ra mënë gurushtiá rall tubi cusë. Stubi tantë rall gurushtiá stubi cusë purquë nalé bëdzatsu rall, perë más zihani rall nabëdëá, adë guc bé'adi'i rall rsunë pëzielú bëdëá rall. ³³Perë nanú bëldá ra israelitë nacagsini lë'ë Alejandro parë guëni'i Alejandro lu ra mënë favurë shtë ra më israelitë. Alejandro quëhúnëll

sëni con guiá'ai' parë guëac dchi ra mënë. ³⁴Perë iurë bëdë'ë ra mënë cuendë Alejandro náhi' më israelitë, gurushtiá rall ziquë chupë iurë. Guni'i rall:

—Guëbani Diana, dios shtë hia'a. Llëru'bë na Diana.

³⁵Iurë bësëac dchi prësëntë lë'ë ra mënë, guni'ill:

—Lë'ë të Dadë, grë më guédchiliu nané rall de quë nadápa'a iádu'u catë cabezë dios Diana. Llëru'bë náhi'. Nané të nadápa'a dzanë Júpiter nabietë lu gube'e. ³⁶Ndë'ë adë chu rúnëdi'i ne-gar. Gulë cuezë; adë pë rúnëdi'i të. Adë pë zia'a guédnëdi'i të. Gulë bë'në ll-gabë lla gunë të. ³⁷Ra nguii naze'dënú të, adë quëhunë rall ofender nu adë cagni'i rall cuntrë dios shtë hia'a. ³⁸Talë Demetrio nu ra narunënull dchi'ni, napë rall dishi'bi con stubi mënë, parë ni nanú gobiernë nu nanú ra juësi parë gunë rall rëglë. Ndë cadë lë'ë rall quili rall derechë shtë rall. ³⁹Perë si talë rac shtu'u të stubi cusë, gac rëglin lu juntë perë gaquin le-gal ⁴⁰purquë nanú peligrë parë lë'ë hia'a gunë gobiernë rumanë acasar lë'ë hia'a ziquë enemigu shtë gobiernë. Adë nídi'i mudë pë guëni'i hia'a lu rall pëzielú bëasë ra mënë.

⁴¹Iurë gualú guni'i prësëntë zdë'ë, bëtë'tsë ra mënë.

Gua Pablo Macedonia nu Grecia

20 Iurë gualú bëtë'tsë ra mënë lu juntë, Pablo guna'bë ra narialdí ldu'i diza'quë parë guëni'inúhi' lë'ë rai' más enseñansë. Bé'ni' despëdir lë'ë rai' con tubi abrasë parë zía'ai' Macedonia. ²Grë ra lugar shtë Macedonia guagué'ni' visitar nu guni'inúhi' grë ra narialdí ldu'i diza'quë të tsagla'guë rall firmë lu shnezë Dios. Despuësë zía'ai' parë regiuni Grecia. ³Ndë bëá'ni' tsunë mbehu. Iurní gubi' parë guëná'zi' barcu nu guziá'ai' Siria. Ndë bini Pablo caguili

mënë mudë parë gáti'. Hiadë gualúdi'i gual con barcu, mejurë bëagri' nezë zia'ai'. Gudédi' stubi vultë Macedonia. ⁴Gadchi nguiu bë'në compaňi lë'ë Pablo; gudchi'bëlü rall hashtë ciudá Tesalónica. Lë rall Sópater më Berea. Stubi lë Aristarco. Stubi lë Segundo; na rall më Tesalónica. Stubi lë Gayo më Derbe. Stubi lë Tíquico nu Trófimo naze'dë regiuni Asia. Nu zuga'a Timoteo. ⁵Gulezë rall lë'ë na'a, Pablo nu Lucas, hashtë ciudá Troas. ⁶Bëdëa'në na'a ciudá Felipos hashtë gudëdë laní naráu më israelitë guetështildi sin levadurë. Iurní bédzepi na'a barcu. Guzë na'a ga'i dzë parë bédchini na'a Troas. Ndë bédëa'në na'a gadchi dzë con ra nguiu nacabezë lë'ë na'a.

Nanú Pablo ciudá Troas

⁷Primëre dzë shtë lmalë bédëa ra narialdí ldu'i diza'quë parë bëshullë rall guetështildi parë gáu rall. Zni rëagná ldu'u rall la Santa Cena. Bëlua'a Pablo lë'ë rall hashtë guërduldë gue'lë purquë grëgue'lë napë quë guëru'ui'. ⁸Bëdëa rall la'ni cuartë naná pisë guia'a nu rquëgui'i zihani lni la'ni cuartë. ⁹Ndë zubë tubi sultërë rua' ventanë shtë cuartë. Lëll Eutico. Por llëduni tiempë guni'i Pablo lu ra mënë; sultërë ni guna'zi mbëca'ldë lë'ëll. Nilli nagá'sill nu dizdë pisë tsunë hashtë lu guiu'u guláguëll. Gútil. Gualdishtë mënë lë'ëll. ¹⁰Iurní Pablo biéti' hashtë catë gulaguë sultërë. Bëa'chu Pablo parë gudëdchi Pablo lë'ëll. Iurní guni'i Pablo lu ra mënë:

—Adë rdzëbëdi'i të purquë hia bëagri' gubánill stubi.

¹¹Iurní be'pi Pablo parë guia'a. Bëshúlli' guetështildi parë gudáuhi'. Nu guagla'guë biadí'dzi' hashtë brëgue'lë. Iurní gubi'. ¹²Ra mënë bia'a rall sultërë lídchi' nabáni'. Nalë gurëdchi ldu'u rall.

De Troas guatë Pablo guë'dchi Mileto

¹³Lë'ë na'a gudchi'bëlü na'a con barcu. Bia na'a hashtë guë'dchi Asón parë biaglli'i na'a Pablo ziquë guni'i' lu na'a antsë. Lë'i' por guëáhi' bédchíni' Asón. ¹⁴Tsana bëdia'guëlü na'a lë'i' Asón, iurní tubsë bédzepi na'a barcu parë zia na'a tubi guë'dchi nalë Mitilene. ¹⁵Ndë bëru'u na'a parë bédëdë na'a brëgue'lë cu' tubi dani la'ni nisëdu'u lë Quío. Hashtë stubi dzë bédchini na'a puertë nalë Samos. Bëzi'i ldu'u na'a guë'dchi shtë Trogilio. Hashtë stubi dzë bédchini na'a ciudá Mileto. ¹⁶Zni bédë'në na'a purquë Pablo adë gunédi'i' nëá'ni' llëduni tiempë Asia. Adë gunédi'i' Pablo nia Pablo Efeso purquë rac shtú'ui' guëdchíni' prontë Jerusalén parë súhi' pendientë laní narni'i rall Pentecostés. Guc ldu'i' nadchinigáhi'.

Shti'dzë Pablo lu ra mëgulë shtë Efeso

¹⁷Tsana nanú na'a ciudá Mileto, gunibë'a Pablo guidë ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios ciudá shtë Efeso. ¹⁸Iurë bédchini rai', Pablo guni'i' lu rai':

—Lë'ë të nanë të lla mudë gubania dizdë primëre dzë na belda Asia. ¹⁹Guëdubi tiempë guquërdënúa të, bëna sirvë lu Dios galnadu'u shtëna. Nu nalë gulaguë nisë slua por tantë naguëdchi ldu'u ra mënë. Quëhuna sirvë lu më bien aunquë zihani vultë bë'në mënë israelitë cuntrë na. ²⁰Bëlua'ahia lë'ë të diza'quë shtë Jesús lidchi të nu catë bédëa të parë bien shtë të. Ni tubi di'dzë shtë Jesús, adë bëca'chi ldu'udi-a'a. ²¹Rnia'a lu ra më israelitë nu lu ra nanádi'i' më israelitë guëabrí ldu'u rall con Dios. Guësana'në rall nezë mal nu tsaldí ldu'u rall Jesucristo, Shtáda'a. ²²Iurne' guziahia parë Jerusalén purquë Espíritu Santo cagshë'ldi' na ndë. Más adë guënédia'a cuendë pë saca ndë. ²³Niétiqë nanëa lo quë Espíritu Santo

guni'i lua de què grè ciudá catè riahia, gunè ra mènè cuntrè na hashtë lachigui'bè guètia'a rall na. ²⁴Perè adè bè rní'idia'a pè runénú ra mènè na. Niétiquè rac shtua'a guèzalúa dchi'ni nabène'e Jesús guiahia. Na mè Shtada. Napè guènia'a lu ra mènè què Dios cagna'bè mè ziquè tubi favurè grè ra mènè parè gac rall shini mè.

²⁵'Antsè gunia'a lu tè lla tsuté tè nezè lu gube'e catè rnibè'a Dios, perè iurne' nanéa ni tubi de lè'è tè hiadè guèabríd'i guèná tè lua stubi vueltè. ²⁶Rnia'a lu grè tè, bëna gan lu dchi'ni nabène'e Dios guiahia. Si talè tubi tè adè tsaldíd'i ldu'u tè Jesús nu guènitì almè shtë tè, adè ná-dia'a responsablè ²⁷purquè grè lo què naguni'i Dios lua, guní'ihia lu tè. Ni tubi di'dzè adè bëca'chi ldú'udia'a de lè'è tè. ²⁸Iurne' mizmè lè'è tè gulè gupè lè'è tè. Nu gulè gupè ra grupè mènè narialdí ldu'i diza'què purquè Espíritu Santo bè'nè mè punèrè lè'è tè cumè cabèsè shtë rall. Por ni gulè bëlua'a shti'dzè Jesús lu ra narialdí ldu'i Jesús. Jesús bène'e mè vidè shtë mè ziquè prèci parè gac salvar tè. ²⁹Nanéa tsana guziahia, guèdchini mèsè falsè nangunè dañi ra nacanaldè shnezè Dios. Ziquè ma dushè nardchini llgurráli lli'li, rtè'tsè ma ra lli'li. Zni guèdchini ra mèsè falsè ladi tè. ³⁰Lo mizmè ladi tè guèru'u bèldá nguiu naguèlua'a bishi lu ra narialdí ldu'i Jesús parè tsanaldè rall nezè mal. ³¹Gulè gupè cuidadè nu gulè bèsèagná ldu'u tè purquè durantè lu tsunè izè, dzè la gue'lè, adè gulézèdi'i guni'inúa lè'è tè. Nisè zubè slua bëluá'ahia lè'è tè.

³²'Iurne' guèsèana lè'è tè con Dios nu con diza'què shtë mè. Cagnia'a lu tè na tè bëcha. Nalé rac shtu'u Dios lè'è hia'a. Diza'què shtë Dios napin pudèrè parè tsaldí ldu'u tè más parè gac tè firmè lu shnezè Dios. Cagna'ba lu mè guène'e mè grè ra cusè za'què nanapè mè parè ra mè nagudíli mè parè gac

rall shini mè. ³³Nunquè adè rzébidi'i ldu'a'a dumí parè gaca ricu purquè lèdè parè nídi'i cagluá'ahia lè'è tè. Nu adè rzébidi'i ldu'a'a lari chulè parè gacua. ³⁴Cumè ziquè nané tè bëna dchi'ni con propi guiahia parè gudilia grè narqui'nia nu parè bédè'a narqui'ni ra naguzénú na. ³⁵Siemprè bëluá'ahia lè'è tè napè què gunè tè dchi'ni parè gunè tè compa'ni ra nanadè bè nápèdi'i. Rèagná ldu'a'a di'dzè naguni'i Dadè Jesús tsana guni'i mè: "Más rquitè ldu'u hia'a guèdè'è hia'a'naca'a mènè, lédèdi'i guène'e mènè naca'a hia'a".

³⁶Iurè gualú guni'i Pablo ra di'dzè rè', bëzullibi Pablo parè guèni'inúhi' Dios. Bè'nè Pablo orar con grè ra nabèquè di-aguè naguni'i Pablo. ³⁷Grè rall bi'ni rall purquè gubini ldu'u rall. Gudèdchi rall lè'è Pablo nu bëtsagraua' rall lè'è Pablo. ³⁸Nalé gubini ldu'u ra mènè purquè guni'i Pablo lu rall hiadè guèabríd'i guèná rall lúhi' stubi. Iurní grè rall guaguè'nè rall compa'ni lè'è Pablo hashtë rua' barcu.

Bèagrí Pablo Jerusalén

21 Bèsèa'nè na'a ra narialdí ldu'i diza'què parè bédzepi na'a barcu. Bia na'a tubldí hashtë tubi dani la'ni nisè nalè Cos. Brègue'lè guzé na'a; bédchini na'a hashtë stubi dani la'ni nisè nalè Rodas. Ndè bëru'u na'a stubi parè bédchini na'a puertè nalè Pátara. ²Puertè Pátara bèdia'guèlú na'a tubi barcu naguèru'u parè Fenicia. Bédzepi na'a barcu ni. ³Iurè ziazú na'a lu nisè, guná na'a lu dani la'ni nisè nalè Chipre. Bèa'nin ladè rubèsè catè ziazú barcu. Bia na'a hashtë Siria. Bédchini na'a puertè shtë Tiro catè bèsèa'nè barcu carguè. Ndè bédietè na'a barcu. ⁴Bèdzèlè na'a ra narialdí ldu'i diza'què nu bédèa'nè na'a gadchi dzè con lè'è rall. Espíritu Santo bèldaguè ll-gabè guèc rall lo què nagac cumplir con Pablo. Guni'i rall lu Pablo adè tsádi'i

Jerusalén. ⁵Iurë bëzá gadchi dzë, bëru'u na'a. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë con tsel'ë rall nu shini rall, bë'në rall compañi lë'ë na'a hashtë fuërë ciudá. Bëdchini na'a rua' nisëdu'u. Ndë bëzullibi na'a parë biadi'dzënu' na'a Dios. ⁶Iurní bëtë'në na'a despedir lë'ë rall con abrasë parë bëdzepi na'a barcu. Hia cadë lë'ë rall bëagrí rall lidchi rall.

⁷Bëru'u na'a Tiro. Guzë na'a lu nisë hashtë Tolemaida. Bëdietetë na'a barcu ndë, nu bëtë'në na'a saludar ra narialdí ldu'u diza'quë nu bëtë'në na'a con lë'ë rall tubi dzë. ⁸Brëgue'lë Pablo con grë nazuga'anú lë'i', bëru'u na'a parë bia na'a ciudá shtë Cesarea. Ndë bia na'a lidchi Felipe el quë narni'i diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Antsë bë'në ra poshtë nombrar lë'ë Felipe ziquë tubi muzë ladi gadchi nguiu naqui'dzë alimëntë parë ra prubi. Bëa'nënu' na'a Felipe lídchi'. ⁹Napë Felipe tapë shtësá'pëll. Guëzá rall lliguëna'a; guni'i rall enseñansë narunë rall recibir por pudërë shtë Dios. ¹⁰Hia zihani dzë guquereldë na'a Cesarea tsaná bëdchini tubi më Judea nalé Agabo. Nall muzë shtë Dios nu guní'ill ra enseñansë nabë'nëll recibir por pudërë shtë Dios. ¹¹Agabo be'dë guë'nëll visitar lë'ë na'a. Guná'zill cinturón shtë Pablo nu bëldí'bill guërupë guëa'll con guërupë guiá'all; guní'ill:

—Espíritu Santo cagni'i zdë'ë mudë guëldi'bi ra israelitë guëa' nashtënë cinturón rë'. Gunë rall intriegu nashtënë cinturón lu ra nanádi'i më israelitë. Gaquin Jerusalén.

¹²Iurë bini na'a zdë'ë, lë'ë na'a nu ra më Cesarea bëtë'në na'a ruëguë lu Pablo parë adë tsádi'i Pablo Jerusalén. ¹³Perë Pablo guni'i lu na'a:

—Adë rú'nëdi'i tē purquë más rsëbini tē ldua'a. Masiá iurne' guëldi'bi rall na ziquë tubi prësi, nahia cunformë. Masiá quini rall na ciudá Jerusalén, nahia dispuestë gatia por Dadë Jesús.

¹⁴Adë bëtë'nëdi'i na'a gan nazú na'a lull. Iurní adë biadi'dzëdi'i na'a más; niëtiquë guni'i na'a lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac cumplir voluntá shtë Dios.

¹⁵Despuësë bëtë'në na'a preparar parë bia na'a Jerusalén. ¹⁶Bëldá ra më Cesarea narialdí ldu'u diza'quë, bë'në rall compañi lë'ë na'a con tubi nguiu më Chipre. Lëll Mnasón. Nápëll tubi lidchi Jerusalén catë bëtë'në na'a. Hia guahietë gualdí ldu'u Mnasón diza'quë shtë Jesús.

Guaguë'në Pablo visitar lë'ë Jacobo

¹⁷Iurní bëdchini na'a Jerusalén; ra narialdí ldu'u diza'quë, nalé bëquitë ldu'u rall; guná rall lu na'a. ¹⁸Brëgue'lë bianú na'a Pablo; biadë'në na'a visitar lë'ë Jacobo. Ndë zubë ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios. ¹⁹Pablo bë'ni' saludar lë'ë rall. Iurní biadi'dzi' tubi por tubi ra cusë nabë'ni' por pudërë shtë Dios ladi ra mënë de stubi naciuni. ²⁰Iurë bini ra mëgulë nabiadi'dzë Pablo, guni'i lul sa' rall: “Nalé nabënë na Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më.” Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Guná Dadë, zihani më israelitë gualdí ldu'u rall diza'quë. Na rall zihani mili, perë grë rall rni'i rall rqui'ni guianálda'a tēchi lëy shtë Moisés. ²¹Iurne' bini rall de quë lë'ël cagluá'al grë ra israelitë naquërelde stubi lugar, adë gúnëdi'i rall cumplir nabëquë'ë Moisés. Nu bini rall rni'il de quë adë gáquëdi'i circuncidar ra shini rall, nilë tsagla'guë rall custumbrë shtëna'a. ²²¿Pë guëdë'na'a iurne'? purquë segurë gac bë'a rall lë'ël be'dë guëzël. ²³Mejurë gúnël lo quë naguëni'i na'a lul. Nanú tapë nguiu ladi hia'a. Cabezënu' rall tubi promësë guëdë'ë rall lu Dios. Bë'në rall prometer tubi cusë lu më. ²⁴Lë'ël bia'a lë'ë rall iádu'u parë gunë tē ofrecërë bëldá ma ziquë ofrendë parë

Dios. Gudilli gashtë shtë rall nu despuësë guëzã të guëga'a të guëc të. Zni guëdë'lë ra më israelitë cuendë de quë adë nãdí'i verdã shcuëndël nabini rall, sino quë guëdë'lë rall cuendë nul canãldël lëy shtë Moisés. ²⁵ Perë ra nanãdí'i më israelitë nu gualdí ldu'u rai' diza'quë, hia bëquë'lë na'a lu rall más antsë de quë adë pë quëdí'nidi'i ldu'u rall por ra cusë rë'. Niétiquë adë gãudi'i rall belë nabë'në ra mënë ofrecërë ziquë ofrendë lu ra ídolo. Nu adë gãudi'i rall rënë, nilë belë shtë ra ma nanadë bëshë'ëdí'i rënë, nu adë quënúdí'i rall sa' rall.

La'ni iádu'u guna'zi mënë Pablo prësi

²⁶ Iurní Pablo bia'a guëzã tapë nguui parë bë'në rall según lëy nabëquë'lë Moisés. Brëgue'lë stubi dzë bë'në rall cumplirin. Lueguë guatë rall iádu'u parë bë'në Pablo visi lu ra bëshuzi pë dzë gunë cadë tubi rall ofrecërë ra ma ziquë ofrendë lu Dios.

²⁷ Hia mërë gualú guëzã gadchi dzë naguni'i Pablo, bëldã ra israelitë naze'dë regiuni Asia, guná rall lu Pablo la'ni iádu'u ru'bë. Bëtsatsu rall grë ra mënë nu guna'zi rall lë'ë Pablo. ²⁸ Gurushtiã rall:

—Lë'ë të më israelitë, gulë bë'në compani lë'ë na'a purquë nguui rë' canzëll grë ladë. Cagluá'all ra mënë ldai' nanã cuntrë naciuni shtë hia'a nu cuntrë lëy shtë Moisés nu cuntrë mizmë iádu'u shtë Dios. Nu iurne' gulutëll la'ni iádu'u bëldã më griego. Zni quëhúnëll manchar lugar santu rë'.

²⁹ Zni guni'i rall purquë antsë guná rall Pablo canzënúhi' Trófimo ladi ciudã. Trófimo nall më Efeso. Por ni bë'në rall llgabë de quë Pablo bia'a lë'ë Trófimo la'ni iádu'u.

³⁰ Nalë bëdzatsu ra mënë guëdubi ciudã nu bëdchini guëllu'në rall iádu'u parë guëna'zi rall Pablo. Bëshaguiú rall lë'ë Pablo parë gualdú rall Pablo la'ni iádu'u. Lueguë bësë'au rall iádu'u.

³¹ Hia guc ldu'u rall niaguini rall Pablo. Iurní gua rsunë lu capitán shtë ra suldadë rumanë de quë grë mënë shtë ciudã nalë bëdzatsu rall. ³² Iurní bëtëã capitán ra suldadë nu ra sa' narnibë'a capitán. Bëdchini guëllu'në rall catë rë ra mënë. Iurë guná ra mënë lu capitán nu ra suldadë, gulezë bëdë'lë rall shtë Pablo. ³³ Iurní guabi'guë capitán; biá'all Pablo prësi. Gunibë'all bëli'bi Pablo con chupë cadënë. Despuësë guna'bë di'dzë capitán:

—¿Chu na nguui rë'? ¿Pë bë'nëll?

³⁴ Nalë gurushtiã ra mënë nu nalë ruidë bëquë'lë rall. Hia guni'i mënë tubi cusë; stubi tantë guni'i rall stubi cusë. De mudë adë guasëdí'i capitán pë guni'i rall. Mejurë bia'a capitán lë'ë Pablo cuartel. ³⁵ Iurë bëdchini rall rua' cuartel parë tsepi rall, ra suldadë bëldisi rall lë'ë Pablo guia'a purquë tantë bëdëã mënë caguini rall lë'ë Pablo. ³⁶ Grë ra mënë nacanalë, gurushtiã rall:

—Gátill; gátill.

Bëquebi Pablo lu ra mënë chu na Pablo

³⁷ Mërë lë'ë ra suldadë guluté lë'ë Pablo la'ni cuartel; Pablo repi lu capitán:

—¿Zac guënia'a lul chupë di'dzë?

Bëquebi capitán lu Pablo iurní:

—Perë lë'ël rac ruadí'dzël griego.

³⁸ ¿Lëdë lë'ëdí'il më egipcio nabëtsatsu ra mënë ca dzë cuntrë gobiernë rumanë? Bia'a më egipcio tapë mili nguui mal hashtë lumë catë nídí'i mënë.

³⁹ Iurní Pablo bëquebi lu capitán:

—Nahia më israelitë. Gula Tarso, ciudã ru'bë shtë regiuni Cilicia. Tarso na catë gula. Bë'në favurë, bëne'e permisi të guëni'inúa ra mënë.

⁴⁰ Bëdë'lë capitán permisi. Iurní guzuldí Pablo lu shquilier catë re'pi mënë rua' cuartel. Bë'në Pablo sëni con guiá'ai' lu ra mënë parë guëac dchi rall.

Iurë bëac dchi rall, Pablo guni'i lu rall con dizé hebreo:

22—Lè'è tè Dadë nu ra mëgulë, rac shtua'a guëqué diaguë tè pë guënia'a.

²Iurë bini ra mënë Pablo cagni'ill lu rall con dizé shtë rall, dchítë' bëac rall. Pablo guni'i lu rall:

³—Nahia israelitë; gula ciudá Tarso regiuni shtë Cilicia perë guaru'ba ndé'ë Jerusalén. Gamaliel guc shmësa. Bëlu'ai' na lëy shtë shtadë guëlü hia'a. Con guëdubinú ldua'a bëna sirvë lu Dios, igual ziquë quëhunë tè iurne'.⁴ Antsë guzunalda ra narialdí ldu'i diza'quë parë gati rall. Nu guna'zia präsi nguii nu ra na'a parë bëtiá'ahia lë'ë rall lachigui'bë. ⁵Jëfë shtë ra bëshuzi nu grë mëgulë narnibë'a, nané rall pë bëna. Lë'ë rall bëne'e rall cartë parë biahia lu ra bëchi sa' hia'a naquërelde ciudá Damasco. Ndë niagllía ra narialdí ldu'i Jesús. Quëdú rall con cadënë; ne'dë guënúa lë'ë rall Jerusalén parë gac cashtigu rall.

**Biadi'dzë Pablo lu ra mënë
lla bëáqui' shmënë Jesús**

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶Iurë ziazúa nezë, hia mërë guëdchinia Damasco, quierë guërudë dzë, de repëntë gu'të tubi llni catë ziazúa. Nahin tubi llni fuertë nabëdchini nezë lu gube'e. ⁷Gulaga lu guiu'u. Lueguë binia tubi voz naguni'i lua: "Saulo, çpëzielú rzunáldël na?" ⁸Iurní guna'bë di'dza: "¿Chu lë'ël Dadë?" Iurní guni'i voz lua: "Nahia Jesús më Nazaret. Rzunáldël na." ⁹Ra nazianúa guná rall lu llni nu nalé bëdzëbë rall perë adë bínidi'i rall di'dzë shtë naguni'i lua. ¹⁰Iurní repia: "Dadë çpë rac shtú'ul guna?" Lë'ë Dadë Jesús guni'i lua: "Guashtë nga'li nu guagla'guë shnézël parë Damasco. Ndë guëni'i mënë lul guadë nagúnël. Guëni'i rall lul pë cusë rribë'a Dios gúnël." ¹¹Perë llni

bësëa'në na ciegu. Hia ra sahia guna'zi rall guiahia parë guc bëdchinia Damasco.

¹²Ndë guquërelde tubi nguii lëll Ananías. Humildë nall nu canáldëll tèche lëy nabëquë'ë Moisés. Grë ra israelitë naquërelde Damasco, rni'i rall Ananías na më za'quë. ¹³Ananías bidë guëná na; iurë bëdchínill, nëll lua: "Bëchi Saulo, guëabrí guënal stubi vultë". Iurní lueguë lueguë gubí'ahia stubi vultë nu gunahia lu Ananías. ¹⁴Nëll lua: "Dios shtë ra shtáda'a gudili më lë'ël dizdë antsë parë gac bé'al guadë naná voluntá shtë më. Gudili më lë'ël parë guënal lu Jesús naná justë delantë lu Dios nu parë guëqué diáguël ra di'dzë naguëni'i më lul ¹⁵purquë lë'ël nal testigu shtëhi'. Tsagní'il lu ra mënë lu guédchiliu grë lo quë nagunal nu nabínil de lë'ë më. ¹⁶Iurne' gua; adë rac ldé'ëdi'il. Gua tè chubë nísël. Guna'bë lu Jesús parë guëzuné më ldú'ul grë ra duldë shtënël."

**Bëshe'ldë Jesús lë'ë Pablo
hashtë stubi naciuni**

¹⁷Iurní bëagría Jerusalén; guahia iádu'u ru'bë. Guaguëna adorar Dios. Gunahia tubi llni nabëshe'ldë Dios. ¹⁸Bëlu-a'alú Jesús lua nu guni'i më: "Nasesë bëru'u Jerusalén purquë adë gúnëdi'i mënë cuendë lo quë naguëni'il de na". ¹⁹Iurní gunia'a lu Jesús: "Dadë, ra mënë nané rall lla riahia grë ra iádu'u shtë rall parë ruahia ra mënë narialdí ldu'u lë'ël parë tsa rall präsi. Bëldaga lë'ë rall lachigui'bë nu rribé'ahia rau rall galné. ²⁰Tsana gudini rall Esteban, muzë shtënël, zugá'ahia ndë. Cagni'i Esteban diza'quë lu ra mënë. Guca de acuerdë parë gudini rall Esteban. Nu hashtë gupa ra shabë nabë'në ni." ²¹Perë Jesús guni'i lua: "Bëagzé purquë ziquë shmen-sajëra, guëshe'lda lë'ël zitu ladi ra mënë nanádi'i më israelitë".

Quëhapë capitán lë'ë Pablo

²² Hashtë puntë rë' bëquë diaguë ra mënë shti'dzë Pablo. Iurní guzublú gurushtiá rall; guni'i rall:

—Gati nguiu rë'. Gati nguiu rë'. Hiadë rac shtú'udi'i na'a guená na'a lu nguiu rë'.

²³ Gurushtiá rall nu cagru'ldë rall shabë rall lu mbë nu cagru'ldë rall iu'li tantë rldë rall. ²⁴ Iurní gunibë'a capitán caguëu' rall Pablo la'ni cuartel. Nu gunibé'all guëquë'ë hiaguë ra suldadë lë'ë Pablo con chicuti parë guëquebi Pablo pëzielú gurushtiá ra mënë cuntrë lé'ëll. ²⁵ Perë iurë hia naquëdú Pablo parë guëquë'ë hiaguë rall lé'ëll, Pablo repi lu menor capitán nazuga'anú rall:

—¿Pë napë të derechë guëquë'ë hiaguë të tubi nguiu nanapë derechë ziquë mënë rumanë, tubi nadë guc condenádëdi'?

²⁶ Iurë bini menor capitán lo quë nagoni'i Pablo, guaguë'nëll visi lu capitán mayurë. Gúchill:

—Gupë cuidadë lo quë nagúnëll con nguiu rë' purquë nall tubi nguiu nanapë derechë ziquë më rumanë.

²⁷ Iurní guabi'guë capitán lu Pablo nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë guldil; nápël derechë ziquë mënë rumanë?

Pablo bëquebi lu capitán:

—Guldía ni nahin.

²⁸ Iurní repi capitán lu Pablo:

—Perë gudilla zihani dumí parë bëaca më rumanë.

Pablo repi lull:

—Perë na napa derechë ziquë më rumanë purquë dizdë gula, shtada napë rai' derechë ni.

²⁹ Ra naniadë'ë hiaguë lë'ë Pablo, bëazë guetë rall. Hiadë gualúdi'i bëquë'ë hiaguë rall lé'i'. Lo mizme capitán bëdzëbëll bëquëdull lë'ë Pablo purquë

bëdë'ëll cuendë Pablo nápi' derechë ziquë më rumanë.

Bëzú ra mënë lë'ë Pablo lu Junta Suprema parë gac rëglë shcuëndëll

³⁰ Brëgue'lë stubi dzë bëtëá capitán ra jëfë shtë ra bëshuzi nu miembrë shtë Junta Suprema. Bëshá'quëll Pablo parë bëzull Pablo lu Junta Suprema purquë capitán rac shtú'ull gac bé'all na'a pë delitë guëdchi'bë ra israelitë cuntrë Pablo.

23 Guná Pablo lu ra miembrë shtë Junta Suprema nu guni'i':

—Rnia'a lu të Dadë, hashtë iurne' nanéa shgaba nu vidë shtëna tubldí nahin delantë lu Dios.

² Ananías nall bëshuzi ru'bë shtë Dios. Gunibé'all lu ra mënë nazuga'a guëlla' lu Pablo parë capë rall rua' Pablo. ³ Iurní Pablo guni'i' lu Ananías:

—Dios guëzac zi lé'ël purquë nal guetë guërupë tëchi. Zúbël nga'li parë gúnëll juzguë na ziquë rni'i lëy, lédëdi'i parë guëribé'al capë rall ruahia. Adë quëhúnëdi'il ziquë rni'i lëy.

⁴ Los de más nazuga'a lu Pablo repi rall:

—¿Pëllë zni ruadí'dzël di'dzë dzabë delantë lu bëshuzi ru'bë shtë Dios?

⁵ Pablo repi lu rall iurní:

—Lë'ë të Dadë, adë guënëdia'a cuendë lé'i' náhi' bëshuzi ru'bë shtë Dios. Pues naescritë la'ni Sagradas Escrituras: “Adë rni'i guídzedi'il tubi narnibë'a mënë ladzë të”.

⁶ Iurní bëdë'ë Pablo cuendë de quë bëldá ra miembrë shtë Junta Suprema, na rall partidë shtë saduceos. Sëbëldá rall na partidë shtë fariseos. Guni'i Pablo fuertë:

—Rnia'a lu të Dadë, nahia fariseo purquë dizdë ra shtada guc ra më partidë shtë fariseo. Nu be'dë guëzú ra mënë na lu tribunal shtë të niétiquë purquë rialdí ldua'a Dios guëldishtë më ra tégulë.

⁷Iurní ra nabini lo quë naguni'i Pablo, guc dividir rall. Ra fariseo nu saduceo guzulú quëadi'dzë lul sa' rall hashtë gudildi di'dzë rall ⁸purquë ra saduceo adë rialdídi'i ldu'u rall tsashtë ra tégulë nu rni'i rall adë nídi'i ianglë nu nilë tubi espíritu nanabani. Perë ra fariseo rialdí ldu'u rall grë ra cusë rë'. ⁹Grë rall gurushtiá rall. Iurní guasuldí bëldá mësë narlua'a lëy; na rall fariseo. Nalé nalaad'chi guni'i rall:

—Nguiu rë' adë pë mal quëhúnëdi'ill purquë si talë guni'i tubi espíritu u tubi ianglë lull, adë chu su lull, no sea guëdë'-na'a cuntrë Dios.

¹⁰Nalé gudildi di'dzë rall nu nalé bëdzëbë capitán. Bë'nëll llgabë niabé guiu rall lë'ë Pablo nihunë rall pedasë lë'ë Pablo. Por ni gunibë'a capitán gue'dë guëzë ra suldadë parë tsaldú lë'ë Pablo, guëldisë guia'a rall nu guëguëu' ra suldadë lë'ë Pablo cuartel.

¹¹Brëgue'lë stubi dzë bëlua'alú Jesús lu Pablo nu repi Jesús lull:

—Bëcuedchí ldú'ul. Adë rdzëbëdi'il purquë ziquë guni'il lu ra mënë shti'dza ndë'ë, zni guëshe'lda lë'ël; tsagní'il lu ra mënë ciudá Roma. Nal testigu shtëna.

Gu' bëldá mënë de acuerdë parë quini rall Pablo

¹²Brëgue'lë stubi dzë bëldá ra israelitë gu' rall de acuerdë parë quini rall Pablo. Bë'në rall jurar lu Dios zndë'ë:

—Dios gunë më condenar lë'ë na'a si talë chu quínidi'i Pablo. Adë pë guëdáudi'i na'a; adë pë guëdii'di'i na'a hashtë nuvërë guëdini na'a lë'ë Pablo.

¹³Más de cuarenta nguiu bë'në jurar ni. ¹⁴Gua rall lu jëfë shtë ra bëshuzi nu lu ra mëgulë shtë ra më israelitë, nu guchi rall:

—Lë'ë na'a guni'i na'a lu Dios de quë gunë më condenar lë'ë na'a. Adë

pë guëdáudi'i na'a hashtë nu vërë guëdini na'a Pablo. ¹⁵Iurne' lë'ë tē con los de más miembrë shtë Junta Suprema, gulë guna'bë lu capitán glli; guidënú rall Pablo stubi vueltë delantë lu tē. Gulë guchi lu capitán rac shtu'u tē guësë'dë tē lla na shcuendë Pablo, perë lë'ë na'a hia dzu na'a listë parë guëdini na'a lë'ëll antsë guëdchínill lu tē.

¹⁶Tubi nguiu shini zanë Pablo, bínill lo quë narac shtu'u nguiu mal gunënú rall Pablo. Gual cuartel; guanull rsunë lu Pablo. ¹⁷Pablo guna'bë tubi capitán parë guëni'i lu capitán:

—Bia'a nguiu rë' lu capitán mayurë purquë nuá'all tubi rsunë natsagní'ill lu capitán.

¹⁸Iurní bia'a suldadë lë'ëll lu capitán mayurë nu repi suldadë:

—Lë'ë prësi Pablo guná'bëll favurë lua parë ze'dënúa nguiu rë' ndë'ë purquë nuá'all tubi rsunë parë lë'ël.

¹⁹Iurní guna'zi capitán guia'a nguiu parë biá'all lë'ëll stubi ladë nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë rac shtú'ul guëni'il lua?

²⁰Guni'i nguiu lu capitán:

—Ra israelitë nanú rall de acuerdë parë guëna'bë rall lul de quë glli guá'al Pablo lu Junta Suprema stubi vueltë. Guëni'i rall ziquë protëstë guëzú rall lul de quë guësë'dë rall shcuendë Pablo. ²¹Perë adë tsaldídi'i ldú'ul shti'dzë rall purquë más de cuarenta nguiu naca'chilú; cabezë rall lë'ë Pablo parë quini rall lë'i'. Bë'në rall jurar lu Dios de quë adë pë gau rall nu adë pë gu rall hashtë nuvërë quini rall Pablo. Iurne' niétiquë cabezë rall rsunë shtë'nëll nia'a zëgul Pablo glli.

²²Iurní gulú nezë capitán lë'ë nguiu. Repi capitán:

—Adë chu lu ruadí'dzëdi'il lo quë nabitë guëni'il lua.

Bêshe'ldë capitán lè'ë Pablo lu gubernadurë Félix

²³ Guna'bë capitán mayurë chupë capitán menor shténëll nu gunibé'all gac armar chupë gahiu'a suldadë con setenta suldadë naquibë guay con chupë gahiu'a suldadë nagua'a lansë. Gunibé'all parë guzia'a ra suldadë ciudá Cesarea rquë gu'ë iurë gue'lë.

²⁴ Nu gunibé'a capitán gac preparar guay naquibë Pablo. Repi capitán lu ra suldadë gapë rall Pablo bien parë adë pë gunénú ra israelitë lè'ë Pablo nezë. ²⁵ Bëdë'ë capitán tubi cartë parë bia'a ra suldadë lu gubernadurë. Rni'i cartë:

²⁶ "Na capitán Claudio Lisias, runa saludar lé'ël Dadë gubernadurë Félix con llëru'bë rëspëti. ²⁷ Rquëa'a lul shcuendë nguui rë', lë Pablo. Ra israelitë guna'zi rall lè'ë nguui ni, perë iurë binia de quë dizdë gúlëll nápëll derechë ziquë më rumanë, guahia con ra suldadë parë bëna librar lé'ël guia'a ra israelitë. ²⁸ Cumë na rac shtua'a gac bé'ahia pëzielú runë rall acusar lè'ë Pablo, biahia lé'ël lu juntë shtë ra israelitë. ²⁹ Ndë guc bé'ahia adë pë delitë nápëdi'll parë gátill, nilë parë tsull lachigui'bë. Niétiquë runë ra israelitë acusar lè'ë Pablo purquë adë zianáldëdi'll tëchi lëy religiosë shtë rall. ³⁰ Perë binia de quë bëldá ra contrari rac shtu'u rall quini rall lè'ë Pablo, por ni lueguë cagshe'lda lé'ël lul. Nu gunibé'ahia lu ra contrari shténëll de quë gunë rall rëglë asuntë ni delantë lul. Gualú cartë rë'. Guëá'nël bien."

³¹ Iurní gunibé'a capitán lu ra suldadë të gua'a rall Pablo la'ni gue'lë hashtë tubi guë'dchi lë Antípatris. ³² Brëgue'lë bëagrí ra suldadë nanazé guëa' parë cuartel. Hia ra nanadchi'bë guay guagla'guë rall viajë shtë rall con Pablo. ³³ Iurë bédchini rall Cesarea, bédë'ë rall cartë guia'a gubernadurë nu bë'në rall intriegu lè'ë Pablo guiá'all. ³⁴ Iurë

gualú bi'ldi gubernadurë cartë, guna'bë dí'dzëll lu Pablo chu ménëll. Bínill de quë Pablo na më regiuni Cilicia, ³⁵ repi gubernadurë lull:

—Na guna rëglë asuntë shténëll iurë guidë ra mënë narunë acusar lé'ël.

Iurní gunibé'a gubernadurë parë gupë ra suldadë lè'ë Pablo la'ni palaci shtë rëy Herodes.

Pablo bë'në defender mizmé lé'i' lu gubernadurë Félix

24 Gudëdë ga'i dzë nanú Pablo prësi, bédchini Ananías, jëfë shtë ra bëshuzi. Bédchini Ananías ciudá Cesarea con bëldá ra mëgulë miembrë shtë Junta Suprema con tubi naguëni'i por lè'ë rall, lëll Tértulo. Ra nguui rë' bédchini rall lu gubernadurë parë gunë rall acusar lè'ë Pablo. ² Iurë be'dë guënú ra suldadë lè'ë Pablo lu gubernadurë, Tértulo guzublú quëhúnëll acusar lè'ë Pablo. Guni'i Tértulo:

—Dushquíllil Dadë gubernadurë; por lé'ël gurëdchí ldu'u na'a, gutë en paz parë lè'ë na'a. Blac obrë quëhúnëll por lè'ë na'a nu parë bien shtë naciuni. ³ Por grë ra cusë rë' cane'e na'a graci lul; cadë'në na'a recibirin guëdubi ladë shtë naciuni. Por ni demasiadë rdë'në na'a rëspëti lé'ël Dadë gubernadurë. ⁴ Perë parë adë guëdchisúdi'i na'a tiempë shténëll, rna'bë na'a favurë lul parë guëqué diáguëll bëldá di'dzë shtë na'a. ⁵ Bëdzëlë na'a nguui rë'; nall ziquë tubi gui'lli mal. Grë ladë lu guë'dchiliu cagtsátsull mënë nu quëgull divisioni ladi ra më israelitë. Nall guëc partidë nalë nazareno. ⁶ Nu hashtë guc ldú'll nihúnëll manchar iádu'u shtënë na'a. Lè'ë na'a guna'zi na'a lé'ël nu guc ldu'u na'a nidë'në na'a juzguë lé'ël de acuerdë ziquë rni'i lëy shtë na'a, ⁷ perë capitán Lisias gudëdë láguëll lu na'a con zihani suldadë. Bédchisull nguui rë' lu na'a ⁸ nu guní'll guëdchini na'a lul. Lo mizmé

lé'ël guëna'bë dí'dzël lu nguiu rë' parë gac bé'al guadë naná verdá naquëhac acusar lé'ëll.

⁹Grë ra israelitë nazuga'a lu gubernadurë, guni'i rall grë cusë nahin verdá. ¹⁰Iurní bè'në gubernadurë sëni lu Pablo parë guadí'dzëll. Guni'i Pablo:

—Rquitë ldua'a zugá'ahia delantë lu Félix parë guna defender na lo quë naquëhunë rall acusar na. Nanéa hia zihani izë nal juësi naciuni rë'. ¹¹Si talë rac shtú'ul guëna'bë dí'dzël, gac bé'al pë guc Jerusalén. Guc chi'bë chupë dzë bëdchinia Jerusalén parë guaguëna adorar Dios. ¹²Ni tubi adë chu bëdzëlëdi'i cadildi di'dzënúa. Nu adë bëdzëlëdi'i rall na ca tsatsua mënë la'ni iádu'u ru'bë, nilë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë stubi partë shtë ciudá. ¹³Ra nguiu rë' adë nídi'i mudë gunë rall probar ni tubi cusë naquëhunë rall acusar na. ¹⁴Perë sí, rquebia lul de quë quëhuna sirvë lu Dios shtë ra shtadë guëlu'na'a; rialdí ldua'a grë ra cusë nanaquë la'ni ra librë nabëquë'ë ra profetë nu librë nabëquë'ë Moisés. Runa adorar Dios según nezë cubi shtë Jesús. Rni'i ra nguiu rë' nezë ni na mal; rni'i rall lo quë naquëhuna, adë nazá'quëdi'in. ¹⁵Nu rialdí ldua'a ziquë ra nguiu rë' de quë Dios guëldishtë më ra tëgulë, grë ra nabë'në bien nu ra nabë'në mal. ¹⁶Por ni quëapa mizmë na parë adë guna duldë delantë lu Dios nu nilë lu ra mënë.

¹⁷Zni guc tiempë. Despuësë gudëdë bëldá izë, guazëa ladzë mënë, bëagría ladza parë bëna ofrecërë bëldá ma ziquë ofrendë lu Dios. ¹⁸Iurë cadë'a ofrendë shtëna lu Dios iádu'u ru'bë, bëdchini bëldá israelitë naze'dë regiuni Asia. Bëdia'guëlu' rall na la'ni iádu'u despuësë de bëna cumplir ra cusë rë'. Perë adë bëdzëlëdi'i rall na con zihani mënë nu sin ni tubi ruidë. ¹⁹Ra israelitë nidë guëdchini rall ndë'ë si talë napë rall

tubi delitë nagunë rall acusar na. ²⁰Perë cumë adë nídi'i rall iurne', ra nguiu rë' nacabezë ndë'ë guëni'i rall si talë bëna tubi cusë mal delantë lu Junta Suprema. ²¹Rquebia lul tsana guagzú rall na, guni-a'a fuertë lu Junta Suprema de quë rialdí ldua'a Dios guëldishtë më ra tëgulë. Niëti quë por ni quëhunë rall acusar na.

²²Félix nanë zá'quëll lla na ra creenci nanua'a ra mënë narialdí ldu'i Jesús. Por ni bësëa'nëll asuntë rë' pendientë. Guni'ill lu grë ra nazuga'a lull:

—Guna rëglë asuntë ni tsana guidë capitán Lisias parë guëna'bë di'dza lull lla na asuntë shtë të.

²³Iurní Félix gumibé'all lë'ë capitán parë tsagla'guë gapë rall Pablo ziquë prësi perë con du'pë libertá. Nu bëdë'ë capitán permisi parë tsuté amigu shtë Pablo parë guadi'dzënú rall Pablo, nu gunë rall compa'ni lé'i' pë cusë rquí'ni'.

²⁴Despuësë gudëdë zihani dzë, Félix con tsé'lëll guna'bë rall lë'ë Pablo parë guadi'dzë Pablo lu rall lla mudë guëbani tubi mënë natsaldí ldu'i Jesús. Tse'lë Félix lë Drusila nu nall më israelitë. ²⁵Biadi'dzë Pablo lu Félix con tsé'lëll lla mudë rac shtu'u Dios guëbani mieti tubi vidë ldi delantë lu më nu rac shtu'u Dios guësa'në ra mieti nezë mal. Tambiën guni'i Pablo lu rall guëdchini tubi dzë nagunë Dios juzguë lë'ë ra mënë lu gué'dchiliu. Iurë bini Félix grë ra di'dzë nangun'i'i Pablo, bëdzëbëll nu rëpill:

—Bëagzë shlugárëll lachigui'bë. Iurë gapa tiempë, guëna'ba lé'ël ndë'ë stubi.

²⁶Perë Félix cabézëll niadë'ë Pablo dumí nacá'all. Por ni rná'bëll lë'ë Pablo zihani vultë parë ruadi'dzënull lë'ë Pablo. ²⁷Chupë izë gudëdë znisë hashtë bëru'u Félix galgubernadurë nu bëu' Porcio Festo shlugar Félix. Félix guc ldú'ull guëa'nëll bien lu ra israelitë; por ni bësëa'nëll Pablo prësi.

Bë'në Pablo defender lé'i' lu Festo

25 Gubernadurë Festo bédchínill Cesarea. Tsunë dzë despuësë bërú'uull parë zía'all Jerusalén. ²Ndë bërú'u ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra israelitë namás më ru'bë. Bë'në rall demandë lë'ë Pablo. ³Guna'bë rall tubi favurë ru'bë lu Festo parë gue'dë guézé Pablo Jerusalén, purquë nezë rac shtu'u rall quini rall Pablo. ⁴Perë Festo guni'i lu rall:

—Pablo nanú prësi ciudá Cesarea. Na gueábria ndë sëbëldá dzë. ⁵Talë entrë de lë'ë të nanú ra namás rribë'a, së rall con na Cesarea. Ndë gunë rall acusar lë'ë Pablo si talë bé'nëll tubi cusë narna'bë cashtigu.

⁶Guquërelde Festo Jerusalén tubi ll-malë u du'pë más. Iurní bëabrill Cesarea. Brëgue'lë stubi dzë guzúbëll lu tribunal shtënëll nu gunibé'all gue'dë guënú rall Pablo lull. ⁷Iurë guaté Pablo lu tribunal, guabi'guë ra më israelitë naze'dë Jerusalén. Bë'në rall acusar lë'ë Pablo zihani cusë ru'bë perë ni tubin adë gúquëdi'i nihunë rall probar. ⁸Iurní bë'në Pablo defender lé'i'; guni'i':

—Na adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë lëy shtë ra israelitë, nilë cuntrë iádu'u ru'bë nu nilë cuntrë rëy César.

⁹Festo rac shtu'u guëa'në zá'quëll lu ra israelitë. Guna'bë dí'dzëll lu Pablo:

—¿Gu rac shtú'ul tsal Jerusalén parë guna rëglë asuntë shtënëll ndë?

¹⁰Pablo repi lu Festo:

—Na zugá'ahia delantë lu tribunal shtë gubernë rumanë catë runë tucarë gac rëglë shcuenda. Bien nanëll adë bëna ni tubi delitë cuntrë ra më israelitë. ¹¹Si talë bëna tubi delitë narna'bë parë gatia, adë rllú'nëdia'a lu galguti, perë si talë adë nídi'i verdá ladi ra cusë naquëhunë ra israelitë acusar na, ni tubi adë chu napë derechë parë gunë intriegu na guia'a rall. Por ni rna'ba iurne' lo

mizmë rëy rumanë gúnëll rëglë asuntë shtëna.

¹²Iurní biadi'dzënú Festo ra miembrë shtë Festo; iurní guni'ill lu Pablo:

—Hia quë rná'bëll gunë rëy rumanë rëglë shcuëndëll, pues lu rëy guëshe'lda lë'ël.

Pablo delantë lu rëy Agripa

¹³Gudëdë bëldá dzë, rëy Agripa con zánëll Berenice bédchini rall Cesarea parë guaguë'në rall saludar lë'ë Festo. ¹⁴Zihani dzë bëa'në rall ciudá rë'. Festo biadi'dzëll lu rëy shcuendë Pablo. Guni'i Festo:

—Nanú tubi nguii prësi ndë'ë; lëll Pablo. Félix bësëá'nëll lë'ë Pablo lachigui'bë parë guna rëglë shcuëndëll.

¹⁵Tsana guahia Jerusalén, ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mëgulë shtënë ra israelitë, bë'në rall presentar tubi demandë cuntrë Pablo. Rna'bë rall guna condenar nguii rë' parë gátill. ¹⁶Perë repia lu rall gubernë rumanë adë nápëdi'i rall derechë gunë rall condenar ni tubi prësi sino quë primëre runë prësi defender lé'i' lu ra naquëhunë acusar lé'i'. ¹⁷Por ni tsana bédchini rall ndë'ë, adë gunitia tiempë; lueguë brëgue'lë guzuba lu tribunal. Gunibé'ahia be'dë guënú rall Pablo. ¹⁸Bédchini ra mënë narunë acusar lë'ëll perë adë bé'nëdi'i rall probar delitë nadchi'bë rall guëc Pablo. Bëna llgabë nahin tubi cusë ru'bë perë lëdë znídi'i. ¹⁹Niétiquë runë rall acusar lë'ë Pablo por creenci nanapë rall. Gudildi di'dzë rall por shcuendë tubi nguii nalë Jesús. Gútil perë Pablo rní'ill nianá nabani Jesús. ²⁰Adë rac bé'ahia lla mudë guna rëglë asuntë rë' purquë rac tratë creenci shtë rall. Na guna'bë di'dza lu Pablo nia'a zia Pablo Jerusalén parë gac rëglë shcuëndëll, ²¹perë lë'ëll guná'bëll guëá'nëll prësi hashtë gunë rëy rumanë rëglë shcuëndëll. Por ni gunibé'ahia

tsagla'guë tsull präsi hashtë tsana tsu mudë guëshe'lda lé'ëll lu rëy ru'bë lë Augusto.

²²Iurní Agripa repi lu Festo:

—Na rac shtua'a guëqué diaga pë ruadi'dzë Pablo.

Festo guni'i iurní:

—Talë rac shtú'ul, lueguë lo mizmé gli guíníl pë ruadí'dzëll.

²³Brëguë'lë bëdchini rëy Agripa nu Berenice con zihani lujë shtë rall. Guaté rall la'ni cuartë shtë palaci con ra jëfë militari con ra më ru'bë de rëspëti shtë ciudá. Iurní Festo gunib'ëa lë'ë ra suldadë parë guagli'i rall Pablo. ²⁴Guni'i Festo:

—Rnia'a lul rëy Agripa nu lu ra dadë nacabezënú lë'ë hia'a, guëzúa nguui rë' lu të. Zihani ra më israelitë naquëreldë Jerusalén nu ra naquëreldë ndë'ë Cesarea, runë rall acusar lë'ë nguui rë'. Nalë gurushtía rall parë gati nguui rë'. ²⁵Perë na llua'ahia adë pë bé'nëdi'ill parë gátill. Nu lo mizmé lé'ëll guná'bëll gunë rëy Augusto rëglë shcuëndëll. Bëna llgabë guëshe'lda lé'ëll lu rëy Augusto ²⁶perë cumë adë bëdzëlëdia'a ni tubi cusë mal nabë'nëll parë guëquëa'a lu Dadë rëy Augusto. Por ni rzuhia lé'ëll lu të, más bien lul rëy Agripa, parë guadi'dzënu'l lé'ëll nia'a zëquëbill pë delitë bé'nëll. Rac shtua'a gac bé'ahia pë guëquëa'a lu rëy Augusto ²⁷purquë adë guëlédi'i guëshe'lda lé'ëll lu rëy sin quë adë guënehia rsunë pë delitë nápëll.

Biadi'dzë Pablo shcuëndi' lu rëy Agripa

26 Iurní guni'i Agripa lu Pablo:
—Guni'i lla na shcuëndëll.

Pablo bëldisë guíá'ai' ziquë tubi saludë parë zulú gúnëll defender lé'ëll. Guni'ill:

²—Nalë rquitë ldua'a iurne' purquë zugá'ahia delantë lul, rëy Agripa, parë guna defender na de grë ra cusë narunë ra israelitë acusar na. ³Lé'ëll nanëll ra

custumbrë nu ra creenci nanapë ra israelitë, lla na pegadë rall lu cusë ni. Por ni rna'ba lul, bëcuedchí ldu'ul. Guëqué diáguëll shti'dza naguënia'a lul.

Biadi'dzë Pablo lu Agripa lla guc vidë shtëhi' antsë gáqui' shmënë Jesús

⁴Grë ra israelitë nanë rall lla guc vidë shtëna dizdë nabi'cha, tsana guquëreldënuhia lë'ë rall ladza. Nanë rall mudë naguquërelda Jerusalén. ⁵Nanë rall dizdë nabi'cha guca partidë fariseo. Ra fariseo quëhunë rall cumplir creenci shtë rall más quë grë ra mënë. Si talë rac shtu'u rall, be'rquë guëni'i rall verdá cagnia'a lul. ⁶Zugá'ahia lu tribunal niétiquë purquë rialdí ldua'a, Dios guëldishtë më ra tëgulë purquë más antsë bë'në Dios prometer lu ra shtadë guëlu na'a de quë tsashtë ra tëgulë. ⁷Grë ra chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel, runë rall adorar Dios dzë la gue'lë. Cabezë rall nia'a guc guëldishtë më ra tëgulë, perë guná, quëhunë rall acusar na purquë rialdí ldua'a mizmé cusë ni. ⁸Perë rna'bë di'dza lul, ¿chu guëni'i naganë guëldishtë Dios ra tëgulë parë guëbani rai' stubi vultë?

Bëquebi Pablo lla guzunáldëll ra shmënë Jesús

⁹Más antsë llua'ahia quëhuna cusë za'quë narac shtu'u Dios; por ni bëna zihani cusë cuntrë ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús më Nazaret. ¹⁰Zihani cusë bëna Jerusalén cuntrë lë'ë rall. Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëne'e cartë guiahia të guna'zia zihani ra nagualdí ldu'i diza'quë. Bëtiá'ahia lë'ë rall lachigui'bë. Tambiën guca de acuerdë tsana gudini rall bëldá shmënë Jesús. ¹¹Zihani vultë bëzac zihia lë'ë rall hashtë nihunë rall negar na rall shmënë Jesús. Bëquë'ë higa lë'ë rall la'ni grë ra iádu'u shtë rall.

De tantë rldënuhia lë'ë rall, rzunalda lë'ë rall hashtë ra ciudá de stubi naciuni.

**Biadi'dzë Pablo Ila
bëáqui' shmënë Jesús**

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹²Zni mudë canzëa con cartë nabëne'e ra jëfë shtë bëshuzi. Bëshe'ldë rall na hashtë ciudá Damasco parë ziatilia ra shmënë Jesús. ¹³Perë rnia'a lul, Dadë rëy, nezë naziahia, quierë guërdë dzë, gunahia tubi llni ru'bë nabëdchini nezë lu gube'e. Nahin más fuertë quë llni ngubidzë. Rni'bë llni; bëdchini llni catë zugá'ahia con ra nanaldë na. ¹⁴Grë na'a gulaguë na'a lu guiu'u. Nu binia tubi bë naguni'i dizé hebreo: “Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na? Quëhúnël ziquë runë ngunë iurë rlda'a ma patadë lu garrudchi.” ¹⁵Iurní repia: “¿Chu lé'ël Dadë?” Iurní guni'i Dadë lua: “Na nahia Jesús. Rzunáldël na ¹⁶perë guashtë nu guasuldí. Bëlua'aluhia lul nu gudilia lé'ël parë gúnël sirvë lua. Gáquël testigu shtëna. Tsagní'il lu ra mënë shti'dzë naguëluá'ahia lul. ¹⁷Guëguhia lé'ël guia'a shtë mënë israelitë nu guia'a shtë mënë nanadë më israelitë. Iurne' cagshe'lda lé'ël lu ra mënë ni. ¹⁸Guëshe'lda lé'ël lu rall parë tsagní'il diza'quë lu rall parë guësëa'në rall nezë mal nu së rall shnezë Dios nu guëru'u rall pudërë shtë mëdzabë Satanás parë tsanaldë rall Dios nu tsaldí ldu'u rall na. Zni gunë Dios perdunë duldë shtë rall. Gapë rall lugar con los de más shini më naná rialdí ldu'i na.”

**Bëzu'bë diaguë Pablo
di'dzë naguni'i Jesús lull**

¹⁹Zni guni'i Jesús lua, rëy Agripa. Bëzu'bë diaga di'dzë shtë Jesús nabëdchini nezë lu gube'e. ²⁰Lueguë gunia'a diza'quë shtë Jesús lu ra më Damasco. Despuësë guahia Jerusalén nu guëdubi

regiuni shtë Judea. Lu ra mënë nanádi'i më israelitë, guagnia'a diza'quë. Gunia'a lu rall de quë gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall con Dios. Gunia'a lu rall guëlua'a cambi la'ni ldu'u rall por cusë za'quë naquëhunë rall. ²¹Bëna ra cusë rë', por ni guna'zi ra israelitë na la'ni iádu'u ru'bë. Nu guc ldu'u rall niguini rall na ²²perë Dios adë bësá'nëdi'i guia'a më na; nianá nabanía hashtë ne'. Cagluá'ahia diza'quë lu ra mënë ru'bë nu lu ra mënë humildë. Grë ra cusë nabëluá'ahia nahin de acuerdë con nabëquë'ë Moisés nu ra profetë. Bëquë'ë rai' naguër gac. ²³Bëquë'ë rai' de quë Cristo napë quë gunë më sufrir galguti perë despuësë de guti më, tsashhtë më ladi ra tégulë parë hiadë guëabrídi'i gati më. Zni guc tē quishi më llni guëc ra më israelitë nu guëc ra nanádi'i më israelitë parë tsasë rall diza'quë shtë më.

**Guc ldu'u Pablo nialdí ldu'u
rëy Agripa diza'quë**

²⁴Iurë quëhunë Pablo defender lé'i', cagní'i' di'dzë rë', iurní fuertë guni'i Festo guëc Pablo:

—Rac lúguël tantë rsédël la'ni librë. Quëhunë luguë librë guëquël.

²⁵Perë Pablo repi lull:

—Rac lúguëdia'a Dadë Festo. Al contrari grë di'dzë nacagnia'a lu tē nahin verdá. ²⁶Ndë'ë zuga'a rëy Agripa. Bien nanëll ra cusë rë'. Por ni quëadi'dza guëdubinú ldu'a'a delantë lull purquë nanëll adë gúquëdi'in naga'chi sino quë guquin lu zihani mënë. ²⁷¿Gu rialdí ldú'ul, rëy Agripa, lo quë naguni'i ra profetë? Nanëa de quë rialdí ldú'ul shti'dzë rai'.

²⁸Agripa guni'i iurní:

—Por stu'psë nihúnël gan niaca shmënë Jesús.

²⁹Pablo guni'i:

—Por stu'psë u por zihani di'dzë nagunia'a, rna'ba lu Dios de quë lé'ël nu grë ra nazubëga'a ndë'ë, guëac rall shmënë Jesús ziquë nahia; nadë más rac shtu-a'a adë guëll'bidì'i rall ziquë nali'bia con cadënë.

³⁰ Iurë gualú guni'i Pablo ra di'dzë rë', grë ra nazubë ndë guasuldí rall con rëy Agripa con Berenice nu Festo. ³¹ Gua rall tubi ladë parë biadi'dzë rall asuntë shtë Pablo. Guni'i lul sa' rall:

—Nguiu rë' adë pë bé'nëdi'ill tantë parë gátill nu nilë lachigui'bë adë rúnëdi'i tuçarë tsull.

³² Agripa repi lu Festo iurní:

—Be'rquë nalda'a hia'a nguui rë' si talë adë naná'bëdi'ill gunë rëy Augusto rëglë shcuëndëll.

Bëshe'ldë rall lë'ë Pablo hashtë Roma

27 Tsana gualú bé'në rall llgabë të guëshe'ldë rall lë'ë Pablo parë Italia, bé'në rall intriegu lë'ë Pablo con sëbëldá prësi guia'a capitán nalë Julio. Julio nall capitán shtë compañía Augusto. ² Bëdzepi na'a tubi barcu naze'dë lugar nalë Adramitio nu guzia'a barcu hashtë ra puertë shtë Asia. Bëdzepi na'a con Aristarco naguzë con lë'ë na'a. Nall më guë'dchi Tesalónica nanaqué regiuni Macedonia. ³ Brëgue'lä bédchini na'a puertë shtë Sidón. Ndë Julio bé'në bien con Pablo; bédë'ëll permisi guaguë'në Pablo visitar ra sáhi' naquërelde Sidón nu parë bé'në rall ayudë lë'ë Pablo. ⁴ Bëca'a nezë na'a stubi vultë parë lu nisë. Adë chu gua tubldí purquë mbë ze'dë al contrari. Bësëa'në na'a Chipre ladë guia'a rubësë na'a. ⁵ Zia na'a lu nisë. Bédëdë na'a lu nisë frentë shtë regiuni Cilicia nu Panfilia hashtë bédchini na'a puertë Mira nanaqué regiuni shtë Licia.

⁶ Puertë Mira bëdia'guëll capitán shtë suldadë tubi barcu naze'dë puertë shtë Alejandría. Nu guzia'ain parë Italia. Bëdzepi na'a la'ni barcu parë guagla'guë

na'a viajë shtë na'a. ⁷ Zihani dzë guzë na'a tsalaa'dchiga; con zihani dchi'ni bédchini na'a cu' tubi puertë nalë Gnido. Perë cumë nianá zuga'a mbë al contrari, bédëdë na'a lu puertë Salmón parë bédëdë na'a guëlladchi Creta. ⁸ Bédchini na'a tubi puertë narni'i rall Buenos Puer-tos, guëlla' nanú tubi guë'dchi nalë Lasea.

⁹ Hia demasiadë tiempë cagniti na'a. Nanú peligrë guëzë na'a lu nisë purquë hia ze'dë guëdchini tiempë naldë. Iurní Pablo bédë'ëi' tubi cunseju lë'ë capitán. ¹⁰ Guni'i Pablo:

—Rnia'a lu të Dadë, purquë rnahia nanú peligrë guëzë hia'a lu nisë. Guëní-tia'a barcu con todë viajë nananú la'ni barcu hashtë guënítia'a vidë shtëna'a.

¹¹ Perë capitán shtë ra suldadë, adë bé'nëdi'ill casë lo quë naguni'i Pablo; más bé'nëll cuendë naguni'i capitán shtë barcu nu lë'ë nashtënë barcu. ¹² Perë cumë puertë ni adë guëlédi'i nahin parë guëtë'dë rall tiempë naldë, casi grë rall bé'në rall llgabë guëru'u rall parë ni-a'a zunë rall gan guëdchini rall hashtë puertë Fenice shtë Creta. Puertë ni naza-'quë nahin parë cuezë rall nga'li tiempë naldë. Adë riutëdi'i mbë dushë nga'li purquë naquëhin nezë guetë shtë Creta.

Guna'zi tubi mbë dushë lë'ë rall lu nisëdu'u

¹³ Bédchini tubi mbë du'u naze'dë nezë sur. Bé'në rall llgabë zac tsagla'guë rall viajë. Iurní bëru'u rall parë guagla'guë guzë rall guëlla' rua' gui'u'nalë Creta. ¹⁴ Perë du'psë tiempë gudëdë, iurní bédchini tubi mbë dushë nezë lu barcu, tubi mbë narni'i rall Mbë Norte. ¹⁵ Bia'a mbë barcu; adë bédë'nëdi'i na'a gan nazënú na'a barcu cuntrë shnezë mbë. Mejurë bësa'në na'a bia'a mbë lë'ë na'a. ¹⁶ Gudëdë na'a tubi dani la'ni nisë ladë sur. Dani ni lë Clauda catë adë nídi'i mbë. Iurní con

tantë dchi'ni bëldisë na'a barcu bi'chi nacagubë barcu ru'bë parë bia'a barcu ru'bë lë'in. ¹⁷Despuësë de bëshepi rall barcu bi'chi, bëldi'bi dchi'chi rall ra hiaguë shtlazë barcu con du ru'bë. Lueguë bëldaguë rall lari catë gutë mbë. Bësa'në rall ziazunú mbë barcu shmudë mbë purquë bëdzëbë rall nialdaguë barcu tubi lugar peligosë catë nanú iu'lli narni'i rall La Sirte. ¹⁸Brëgue'lë stubi dzë cumë nianá zuga'a mbë dushë, guzublú bëru'ldë rall carguë shtë barcu la'ni nisë. ¹⁹Bëunë dzë zuga'a mbë dushë; lo mizmë lë'ë rall bëru'ldë rall pë shtë barcu lu nisë. ²⁰Por zihani dzë adë gunádi'i na'a lu ngubidzë, nilë lu ra mbelëgui'i. Con tantë mbë dushë nazuga'a bëdë'në na'a llgabë aquë niati na'a.

²¹Bëdëdë na'a llëduni tiempë sin quë adë gudáudi'i na'a. Iurní Pablo guasuldí ladi grë ra naze'dë la'ni barcu. Guni'i Pablo lu ra mënë:

—Mejurë nazu'bë diaguë të shti'dza, Dadë. Adë chu naru'u dani Creta. Iurne' nablac peligrë zia'a dëda'a; cagniti hia'a grë ra cusë nadia'a hia'a la'ni barcu. ²²Perë adë rbínidi'i ldu'u të. Gulë gupë valurë purquë adë chu gátidi'i. Barcu ni, sí guënití hia'a. ²³¿Pëzielú nanéa? purquë ne' gue'lë bidë guëlua'alú tubi ianglë shtë Dios lua, Dios naquëhuna adorar nu quëhuna shchí'ni'. ²⁴Guni'i ianglë lua: “Adë rdzëbëdi'il purquë napë quë tsal lu rëy Augusto parë gúnëll rëglë shcuëndëll. Nu gunë Dios lo quë naganá'bël lúhi'. Dios gunë më librar grë ra naze'dënu' la'ni barcu.” ²⁵Por ni rni-a'a lu të Dadë, adë riádi'i ldu'u të; gulë guëdë'ë valurë lë'ë të purquë na rialdí ldua'a Dios. Nanéa de quë sac lo quë naganí'i ianglë lua. ²⁶Guënití hia'a barcu perë grë hia'a nabani hia'a guëdchini hia'a lu tubi dani la'ni nisë.

²⁷Iurní gudëdë chidá dzë, bëdchini na'a lu nisëdu'u nalë Adria. Bia'a mbë

lë'ë na'a nezë rë' nezë rë'. Iurë guc guëru'ldë gue'lë, ra marinërë bënë rall llgabë de quë hia ziadgchini na'a lu guiu'u bidchi. ²⁸Bërë'shë rall nia'a bëldá metrë na parë ichi nisë guetë. Nahin cuarenta y dos metrë. Hia más delantë bërë'shë rall stubi vueltë, hia rëa'në nisë niétiquë galdë bi gadchi metrë.

²⁹Iurní bëdzëbë rall niazudchí barcu lu nisë; niac chucar barcu con ra guë'ë naré la'ni nisë. Bëldaguë rall tapë gui'bë ru'bë nezë ichi barcu. Nalé rac ldu'u rall guiubë grëgue'lë. ³⁰Ra marinërë guc ldu'u rall nihunë rall librar lë'ë rall lu peligrë naga'chi. Guzublú cagldaguë rall barcu bi'chi lu nisë. Bënë rall ziquë cagldaguë rall ra gui'bë ru'bë nezë delantë lu barcu, ³¹perë Pablo guni'i lu capitán nu lu suldadë. Guni'i'i:

—Si talë ra nguiu rë' adë guëá'nëdi'i rall la'ni barcu, lë'ë të adë nídi'i mudë gac salvar të lu nisë purquë adë guënédi'i të lla rsë të barcu.

³²Iurní ra suldadë bëchuguë rall du shtë barcu bi'chi parë gulaguin lu nisë.

³³Tumpranë nianá nacahi, guni'i Pablo lu grë rall parë gau rall. Nu repi Pablo:

—Hia guc chupë lmalë gá'adi'i gaga'si të nu nilë adë gudáudi'i të. ³⁴Iurne' rni-a'a lu të parë gau të zudu'pë purquë rqui'ni gapë të fuërsë parë gac salvar të. Adë chu guëntídi'i vidë shtëhi'.

³⁵Iurë guni'i Pablo zdë'ë, guná'zill tubi guetështildi nu bëdë'ëll graci lu Dios delantë lu grë ra mënë naze'dë la'ni barcu. Iurní bëshúllëllin parë gudaull. ³⁶Lueguë gupë rall valurë parë gudáu rall. ³⁷Grë ra naze'dë la'ni barcu na na'a chupë gahiu'a con sesenta y seis mënë. ³⁸Iurë gualú gudáu na'a catë lu bielë na'a, bëru'ldë ra marinërë trigu lu nisë.

Bé'azë barcu lu nisë

³⁹Iurë brëgue'lë, ra marinërë bënguë bé'adi'i rall guiu'u narná rall lúhi'.

Perë guná rall tubi lugar za'quë catë adë nádi'i guetë ichi nisë parë tsuté barcu. Bë'në rall llgabë zac tsabi'guë barcu ndë. ⁴⁰Bëchuguë rall ra du nali'bi ra gui'bë ru'bë parë bëa'në rahin la'ni nisë. Nu bëldë'ë rall du nali'bi tablë narsë lë'ë barcu. Iurní bëldisë rall lari shtë barcu delantë parë bëdi-a'a mbë luhin. Lueguë ziabi'guë barcu rua' guiu'u. ⁴¹Perë guagldaguë barcu catë rdza'guë sa' chupë nezë shtë'në nisë. Ndë guasubë barcu la'ni iu'lli. Tubi partë nezë delantë gua'dzin la'ni iu'lli. Hia gáquëdi'i guëni'bin ni tubi ladë. Nu nezë ichi barcu guzublú guc pedasin por fuërsë shtë nisë. ⁴²Ra suldadë guc ldu'u rall niguini rall grë ra prësi parë adë cúbëdi'i prësi nisë të guëllu'në rall. ⁴³Perë capitán shtë ra suldadë rac shtú'ull gúnëll salvar lë'ë Pablo. Por ni adë gunédi'ill niguini ra suldadë ra prësi. Mejurë gunibé'all ra narac rgubë nisë, ldaguë rall lu nisë primërë parë guëdchini rall lu guiu'u. ⁴⁴Nu gunibë'a capitán los de más prësi, tsagla'guë quibë rall lu ra tablë u lu ra hiaguë shtë barcu naguc pedasë. Zni grë na'a bédchini na'a lu guiu'u.

Naná Pablo dani nalë Malta

28 Iurë hia grëtë' na'a bédchini na'a lu guiu'u, bini na'a de quë lugar ni lë Malta. Zubin la'ni nisë. ²Ra mënë naquëreldë ndë, bë'në rall tratë lë'ë na'a por bien. Bëcue'e rall zihani gui'i parë bëdzë'ë ldu'u na'a tantë rac naldë na'a por guiu narlaguë. Por ni guna'bë rall lë'ë na'a parë bëdzë'ë ldu'u na'a rua' gui'i. ³Iurní Pablo guagtë'all du'pë hiaguë bidchi. Iurë cagtiá'all hiaguë lu gui'i, por galnaldë shtë gui'i, bëru'u guëllu'në tubi mbe'ldë dushë la'ni hiaguë. Cuë ma guia'a Pablo. ⁴Guná ra mënë naquëreldë lugar ni ze'bi na'ldë mbe'ldë guia'a Pablo, iurní guni'i lul sa' rall:

—Aquë, nguiu rë' nall tubi nguiu mal nagudini mënë. Masiá guc salvárëll lu nisëdu'u perë lu tubi dios narunë jushtici, adë guëdë'ëdi'i' lugar guëbánil.

⁵Perë Pablo bédchibi guiá'all parë gu-laguë mbe'ldë lu gui'i. Lë'ëll hiadë pë gúquëdi'ill. ⁶Grë ra mënë cabezë rall guëná rall nia'a sëguí guia'a Pablo u zátill de repëntë. Hia llëduni cabezë rall; adë pë ráquëdi'i Pablo. Hia gurënë bë'në rall llgabë iurní; guni'i lul sa' rall:

—Segurë tubi dios nall.

⁷Guëlla' catë zuga'a na'a, naga'a shguiu'u nguiu namás më ru'bë; lëll Publio. Bë'nëll recibir lë'ë na'a con bien nu bë'nëll atender lë'ë na'a lídchill durantë lu tsunë dzë. ⁸Perë shtadë Publio nagá'all; rac llú'ull; nanull shldí nu ráquëll narla'guë. Pablo guaguë'në visitar lë'ë shtadë Publio. Guna'bë Pablo lu Dios por lë'ëll nu bédchi'bë Pablo guiá'ai' guëquëll. Bëac nguiu ni lueguë. ⁹Despuësë de ni, grë ra mënë narac ll'u bidë rall lu Pablo nu bëac rall. ¹⁰Nalé cusë bëzëlaa'dchi ra mënë ni parë lë'ë na'a iurë bédzepi na'a barcu parë guëca'a nezë na'a. Bëzëlaa'dchi rall grë lo quë narqui'ni na'a.

Bédchini Pablo ciudá Roma

¹¹Tsunë mbehu guquëreldë na'a Malta. Iurní bédzepi na'a la'ni tubi barcu nabitë gudëdë tiempë naldë lugar ni. Barcu ni ze'din de puertë Alejandria. Nu naquë chupë figurë cula'nin shtë ra dios narni'i rall Cástor nu Pólux. ¹²Bédchini na'a tubi puertë Siracusa catë bédëa'në na'a tsunë dzë. ¹³Hia de ndë bëru'u na'a; zia na'a guëlla' rua' guiu'u hashtë bédchini na'a puertë nalë Regio. Brëgue'lë stubi dzë bédapë na'a mbë naze'dë nezë sur. Hashtë guërupë dzë bédchini na'a puertë narni'i rall Puteoli. ¹⁴Ndë bëdia'guëlu' na'a du'pë mënë narialdí ldu'i diza'quë. Bë'në rall invitar lë'ë na'a parë bédëa'në na'a con

lë'ë rall tubi lmalë. Despuësë bëru'u na'a parë Roma. ¹⁵Ra më Roma narialdí ldu'i diza'quë, hia napë rall nutici de quë guëdchini na'a Roma. Bëru'u rall; bidë guëlli'i rall lë'ë na'a hashtë nezë catë rni'i rall Foro de Apio. Bëdchini rall hashtë stubi lugar catë naquë paradë nalë Tsunë Tabernas. Iurní guná Pablo lu rall, nalé bëquitë ldú'i' nu bédë'ëi' graci lu Dios. Guní'i':

—Dushquilli Dios, iurne' bédchinia ladzë të.

¹⁶Iurë bédchini na'a Roma, lë'ë capitán bé'nëll intriegu lë'ë ra prësi lu jëfë shtë ra guardë. Perë bédë'ë rall permisi guëquërelde Pablo stubi lugar, nu quëhapë tubi suldadë lë'ë Pablo.

**Pablo guzublú guní'i'
diza'quë lu ra më Roma**

¹⁷Iurë guc tsunë dzë bédchini na'a Roma, Pablo bëtëáhi' ra më israelitë namás më ru'bë naquërelde Roma. Guní'i' lu rall:

—Iurne' guënia'a lu të Dadë, adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë ra më israelitë, nilë cuntrë custumbrë shtë ra shtadë guëlü hia'a, perë guna'zi ra israelitë na prësi Jerusalén. Nu bë'në rall intriegu na lu ra gubernë romanë. ¹⁸Iurë zua lu tribunal shtë gubernë, adë bédzëlëdi'i rall ni tubi delitë parë nihunë rall condenar na lu galguti. Por ni guc ldu'u gubiernë nalda'a rall na perë ra israelitë adë gunëdi'i rall. Por ni napë quë guna'ba gunë rëy Augusto rëglë shcuenda. ¹⁹Perë na adë napa ni tubi cusë naguna acusar ra mënë shtë naciuni Israel. ²⁰Por ni guna'ba lë'ë të parë guënia'a lu të nu guadi'dza lu të pëzielú bëzu'bë rall cadënë na. Nahin purquë rialdí ldua'a ziquë grë ra israelitë, de quë Dios guëldishtë më lë'ë ra tégulë.

²¹Iurní guní'i' rall lu Pablo:

—Gá'adi'i' chu gúnëdi'i' recibir cartë shtë më israelitë naquërelde Judea

naguëni'i' lla na shcuëndël. Nu nilë ni tubi israelitë naze'dë ndë, niétiqë pë ruadi'dzë rall cuntrë lë'ël, pë mal bé'nël. ²²Rac shtu'u guëquë diaguë na'a nia'a pë rni'il purquë nané na'a grë ladë rni'i ra israelitë cuntrë creenci cubi nanua'a ra shmënë Jesús.

²³Iurní gudili rall tubi dzë naguadi'dzë rall. Dzë ni nalé zihani mënë bédchini rall catë quërelde Pablo. Dizdë rsili nu parë hashtë guadze' biadi'dzë Pablo lu rall lla na nezë lu gube'e catë rribë'a Dios. Bi'ldi Pablo zihani di'dzë lo quë nabëquë'ë Moisés nu lo quë nabëquë'ë ra profetë parë tsaldí ldu'u ra mënë na Jesús lúniqë shini Dios. ²⁴Nanú rall gualdí ldu'i naguni'i' Pablo perë nanú mënë adë gualdídi'i' ldu'u rai'. ²⁵Adë gúdi'i' rall de acuerdë. Guzublú gubi' rall. Iurní Pablo guní'i':

—Profetë Isaías bëquë'ëi' lo quë nagu-ni'i' Espíritu Santo lu ra shtadë guëlü hia'a lla na shcuëndë të. Guní'i':

²⁶Gua guëchi lu ra mënë zdë'ë:

Lë'ë të de verdá guini të perë nunquë adë tsasë të.

De verdá guená të perë nunquë adë guëdë'ëdi'i' të cuëndë.

²⁷Purquë nalé naguëdchi bëac ldu'u të nu adë nëdi'i' të tsasë të.

Bësë'au të diaguë të parë adë guínidi'i' të.

Bësë'au të slu të parë adë guënëdi'i' të.

Adë nëdi'i' të guëabrí ldu'u të con na,

Dios, parë guna salvar lë'ë të.

²⁸Gulë bédë'ë cuëndë iurne'. Dios cagshe'ldë më ra diza'quë lu ra nanádi'i' më israelitë parë gac salvar rall nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më.

²⁹Iurë guní'i' Pablo zdë'ë, ra israelitë bëru'u rall. Nalé quëadi'dzë lul sa' rall cuëndë rë'.

³⁰Chupë izë guquërelde Pablo hiu'u guërë'ë nu bé'ni' recibir grë ra nariá visitë lídchi'. ³¹Guëdubinú ldú'i' bëluá'ai' ra mënë lla mudë tsuté mieti nezë lu

gube'e catë rribë'a Dios ziquë rëy. Nu
bëlua'a Pablo ra mënë chu na Jesucristo

Shtáda'a. Guëdubi tiempë rë' ni tubi adë
chu bërú'udi'i nihunë cuntrë lë'ë Pablo.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Romanos

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu ra shmënë Dios naquërelde Roma

1 Na Pablo, nahia muzë shtë Jesucristo. Dios gulë na; guna'bë më na cumë ziquë poshtë shtëni'. Bëshe'ldë më na especial parë tsagnia'a diza'quë naze'dë de Dios. ²Dios bëlu'ai' ziquë promësë diza'quë rë' dizdë guahietë por medio de profetë iurë bëquë'ë rai' Sagradas Escrituras. ³Diza'quë nabëquë'ë rai' runë tratë shcuendë Jesucristo Shlâma'a; nâhi' shini Dios. Bidë Jesucristo; guc më nguii; na më llëbni shtë rëy David. ⁴Manërë cubi bëlu'a'a Dios con llëru'bë pudërë nu mi-lagrë de quë Jesucristo na shini më. Por Espiritu shtë Jesucristo naná santu, bëlu-a'a Dios Jesucristo na shini më purquë guashtë më ladi ra tëgulë. ⁵Por Jesucristo bédë'na'a recibir llëru'bë favurë; bëshe'ldë më lë'ë na'a, ra poshtë shtë më, parë tsagni'i na'a diza'quë shtë më entrë grë ra naciuni të guëzu'bë diaguë mënë shti'dzi' nu gunë rall honrar lë'ë më. ⁶Nu lë'ë të guna'bë më parë gac të shmënë Jesucristo.

⁷Quëquëa'a lu të naquërelde ciudá Roma. Rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulë më lë'ë të parë gac të shmënë më narunë cumplir voluntá shtë më. Gulë bë'në recibir bendición shtë më. Gulë cuedchí ldu'u të por Dios Shtáda'a nu por Jesucristo Shlâma'a.

Rac shtu'u Pablo tsaguë'në visitar mënë rumanë

⁸Quëgnia'a primërë, por Jesucristo quëgnehia graci lu Dadë Dios por lë'ë të purquë grë ladë shtë guë'dchiliu, cagni'i ra mënë mudë rrë'tsë shti'dzë Dios entrë lë'ë të. ⁹Quëhuna sirvë Dios con guë-

dubínú ldua'a; quëadi'dza diza'quë shtë shini më, nu na më testigu de quë siemprë rna'ba lu më por lë'ë të. ¹⁰Rna'ba lu më de quë si talë nahin voluntá shtë më, guëne'e më permisi gueldë guënahia lë'ë të tubi visitë. Si na voluntá shtë më, iurne' guna gan gueldë guënahia lë'ë të. ¹¹Rac shtua'a iurë guënahia lë'ë të, guësëdchinia tubi don narzëlaa'dchi Dios por medio de Espiritu Santo të gac të más firmë lu shnezë më. ¹²Quiere decir, tantë lë'ë të nu lë'ë na guëdë'na'a recibir bendición shtë Dios parë bien shtë hia'a.

¹³Bëchi, rac shtua'a de quë gac bë'a të, zihani vultë guc shtua'a gueldë guënahia lë'ë të perë hashtë ne' la'di gúnëdia'a gan. Rac shtua'a gueldë guënahia lë'ë të parë guadi'dza lu mënë shti'dzë Dios parë tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. Rac shtua'a gac të mënë narianaldë tēchi Espiritu Santo. Zni bëna stubi lugar entrë los de más mënë nanádi'i më israelitë. ¹⁴Napë quë quilla lo quë narzë'bia; guadi'dza lu grë mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë griego nu ra mënë naquërelde zitu lu nacahi, nu mënë nabësë'dë tantë nu nabësë'dëdi'i. ¹⁵Zni por partë shtëna nalë rac shtua'a guadi'dza diza'quë lu të naquërelde ciudá Roma.

Pudërë shtë diza'quë

¹⁶Adë rtúdi'i lua diza'quë purquë nahin pudërë shtë Dios parë gac salvar grëtë' narialdí ldu'i shti'dzë më. Primërë bédchini diza'quë ni lu ra më israelitë; despuësë bédchinin lu ra më nanádi'i më israelitë. ¹⁷Por mizme diza'quë rlua'a lla mudë gunë Dios perdunë ra pecadurë, perë mizme tiempë gunë më lo quë naná tubldí. Iurne' nu parë siemprë na salvára'a sulë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. Zni rni'i Sagradas Escrituras: "Tubldí na shcuendë nguii lu Dios si talë rialdí ldu'i de verdá. Nguii ni guëbánill parë siemprë."

Faltë nanapë mënë lu Dios

¹⁸ Rac bë'a hia'a de quë cashtigu shtë Dios ze'dë guëdchini. Dios naquëbezë gube'e gúni' cashtigu grë ra narunë mal con grë ra nadë nápëdi'i rëspëti parë lë'ë më. Zni gaquin con ra mënë naquëreldë lu duldë perë mizmë tiempë rdë'ë rall cuendë nanú Dios verdadërë. ¹⁹ Bien rdë'ë rall cuendë nanú tubsë Dios purquë mizmë lë'ë më bëlua'a më ra cusë ni lu rall. ²⁰ Adë chu gáquëdi'i guná lu Dios, perë rac bë'a hia'a pudërë shtë më; riasé hia'a por lo quë nabëntsa'u më. Dizdë bëcueshtë më gué'dchiliu, clarë rlua'a pudërë shtë më nu de quë nápëdi'i më fin. Por ni grë mieti na culpablë delantë lu më. ²¹ Aunquë nilë nané mënë nanú Dadë gullanë, adë bë'nëdi'i rall honrar lë'ë më ziquë runë tucarë, nu adë bëdë'ëdi'i rall graci lu më por lo quë nabë'në më. Al contrari, guanaldë rall tēchi ra llgabë shtë nguui, llgabë adë lasáquëdi'i. Zni bëa'në rall lu nacahi con duldë la'ni ldu'u rall. ²² Aunquë rni'i rall na rall mënë narac bë'a, perë mizmë lë'ë rall bësa'në rall guëdchini nacahi la'ni ldu'u rall; bëac rall tuntë. ²³ Adë bë'nëdi'i rall adorar Dios nanápëdi'i fin, sino mejurë bë'në rall adorar ra figurë ziquë mënë narati. Bë'në rall adorar figurë shtë ma shcuaguë nu ra serpentë; hashtë ma natapë guëáhi', bë'në rall adorar.

²⁴ Por ni Dios bësa'në lë'ë rall gunë rall cumplir cualquier mal nananú la'ni ldu'u rall. Quëhunë rall cumplir cusë dzabë narac shtu'u cuerpë shtë rall. Quëhunë rall duldë fier entrë mizmë sa' rall. ²⁵ Voluntariamente quëhunë nadzë'lë rall verdá shtë Dios por bishi. Rzullibi rall lu ra cusë nabëntsa'u Dios. Más quëhunë rall adorar lo quë naguctsa'u, lédëdi'i Dios nanabani, el quë narunë tucarë gunë mieti alabar parë siempër. Amén.

²⁶ Por grë cusë ni Dios bësa'në grëtë' rall lu dese mal nananú la'ni ldu'u rall, cusë shtu ra, hashtë ra na'a bë'në rall cambi; adë rac shtú'udi'i guëtsë'a rall con nguui ziquë na nezë za'quë, sino rac shtu'u rall mizmë sa' na'a. ²⁷ Mizmë manërë ra nguui, adë guc shtú'udi'i rall na'a cumë na vidë za'quë sino nalé guc shtu'u rall mizmë sa' nguui rall. Na rall mamflor. Bë'në rall recibir la'ni mizmë cuerpë shtë rall cashtigu narunë tucarë lë'ë rall por mal vidë nanapë rall.

²⁸ Hia bëquë guia'a rall Dios, por ni Dios bësa'në lë'ë rall parë tsanaldë rall llgabë dzabë shtë rall. Nu rúnëru'u rall cusë mal naná demasiadë fier. ²⁹ Nalé gadzë grë cusë dzabë la'ni ldu'u rall. Ra nguui rquënú rall stubi na'a; ra na'a rquënú rall stubi nguui. Runë rall cusë dzabë nadë rlluf'idi'i. Rzebi ldu'u rall pë shtë mënë. Quëhunë rall grë clasë maldá. Nagubini rall. Rguini sa' rall. Nadishi'bi rall. Rguguë sa' rall. Nachismë rall. ³⁰ Naga'chi ruadi'dzë rall cuntrë sa' rall. Rna tushë rall cusë shtë Dios. Rushtía rall guëc sa' rall. Nadchini rall. Rguili ldu'u rall cusë mal. Nápëdi'i rall rëspëti lu shtadë rall. ³¹ Nédëdi'i rall tsasë rall. Adë rúnëdi'i rall cumplir shti'dzë rall. Nápëdi'i rall cariñi. Rac shtu'u rall gunë rall vengar. Adë rgá'adi'i ldu'u rall sa' rall. ³² Lë'ë ra mënë ni, nané rall gunë më juzguë lë'ë rall. Nané rall el quë naquëhunë ra cusë ni, runë tucarë gati rall; perë mizmë lë'ë rall tsagla'guë quëhunë rall ra duldë ni nu rsini rall sa' rall lu duldë. Iurní rquitë ldu'u rall.

Dios quëhúni' juzguë según verdá shtëni'

2 Por ni rnia'a lu të, nápël faltë lë'l narunë juzguë sa'l, cualquier de lë'ë të. Quëhúnël juzguë stubi sa'l por lo quë narunë sa'l, perë quëhúnël condenar mizmë lë'l purquë quëhúnël mizmë cusë. ² Pues nané hia'a de quë Dios

quëhunë më juzguë tubldí tubldí iurë
 quëhunë më condenar ra naquëhunë ra
 duldë. ³Lé'ël quëhúnël juzguë stubi sa'l
 perë quëhúnël ra cusë mal igual cumë
 runë sa'l. ¿Pë rúnël llgabë zúnël gan
 guëca'chilul lu condenación shtë Dios?
⁴¿Gu rúnël desprëci de quë quëhunë
 më zihani favurë parë lé'ël, de quë na
 më pacënci? ¿Pë adë rdé'ëdi'il cuendë
 de quë adë quëhunë më juzguë lé'ël
 lueguë lueguë? të parë gunë nadz'é'ël
 mudë nanabánil. ⁵Perë lé'ël naguëdchi
 ldú'ul, adë nédi'il guëabrí ldú'ul con
 Dios. Por ni quëgdchí'bël guéquël más
 cashtigu dushë parë mizmë lé'ël iurë
 gunë më juzguë grë mieti lu juici. Dzë
 ni gunë më juzguë tubldí parë guëlu-
 a'a mieti na më justë; runë më juzguë
 manërë tubldí. ⁶Quilli më cadë tubi mi-
 eti narunë tucarë según nabë'në mi-
 eti. ⁷Guëne'e më vidë sin fin parë ra
 naná pacënci nu rianaldë rall tëchi cusë
 za'quë, ra naquërelde sulë parë gunë
 rall honrar lë'ë më, ra narianaldë tëchi
 cusë narialúdi'i. ⁸Perë parë ra narunë
 cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u
 rall, ra nanédi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë
 më, sino más rëuu' ldu'u rall maldá,
 gunë më cashtigu lë'ë mënë ni; guëd-
 chi'bë më cusë dushë guëc rall. ⁹Runë
 tucarë sufrimientë dushë nu galriá ldu'u
 parë grë ra natsagla'guë quëhunë duldë,
 primërë lugar parë ra më israelitë, nu
 zac parë ra më nanádi'i më israelitë.
¹⁰Perë gunë më honrar; gunë më alabar;
 cuedchí ldu'u grë ra narianaldë tëchi ra
 cusë za'quë, primërë lugar parë ra më is-
 raelitë nu zac parë ra mënë nanádi'i më
 israelitë.

¹¹Dios runë tratë igual con grë mi-
 eti. ¹²Grëtë' ra naquëhunë duldë aun-
 quë guënëdi'i rall lëy shtë Moisés, grëtë'
 ra mënë ni gac condenar rall sin quë
 rúnëdi'i cuendë lo quë rni'i lëy. Perë
 grë ra nanané lëy shtë Moisés nu runë
 ra mënë ni duldë, gac rall juzguë según

narni'i mizmë lëy. ¹³¿Chu naza'quë lu
 Dios? Pues sulë el quë narunë cumplir
 lo quë narni'i shti'dzë më, lédëdi'i el
 quë narini shti'dzë më perë rúnëdi'ill
 cumplirin. ¹⁴Hashtë ra nanádi'i më is-
 raelitë, nápëdi'i rall lëy shtë Moisés, perë
 quëhunë rall cumplir lo quë narni'i lëy
 sulë purquë la'ni ldu'u rall nanú tubi lëy
 naze'dë de Dios; lëy ni rlu'a'a pë na mal
 nu pë na za'quë. Por ni napë ra mënë ni
 tubi lëy narunë juzguë lë'ë rall; mizmë
 lë'ë rall napë rall lëy narni'i naná za'quë
 u lo quë naná mal. ¹⁵Mizmë mënë ni rlu-
 a'a por conductë shtë rall, lë'ë lëy naná
 escritë la'ni ldu'u rall. Prupi shgabë rall
 na testigu na verdá ndë'ë. Mizmë shgabë
 rall quëhunë acusar lë'ë rall u guëlahin
 lë'ë rall. ¹⁶Dzë nagunë Dios juzguë grë
 cusë naquëhunë mënë naga'chi, gunë
 mëhin por Jesucristo tal ziquë ruadi'dza
 diza'quë lu ra mënë.

Ra më israelitë nu lëy nabëquë'ë Moisés

¹⁷Perë lé'ël rni'il nal më israelitë,
 nu rni'i ldú'ul tubldí na shcuëndël lu
 Dios purquë nápël lëy shtë Moisés, nu
 runë nadchínil de quë nal shmënë Dios.
¹⁸Bësë'dë të lëy shtë më nu rac bë'a të pë
 naná mal. Nané të lo quë narac shtu'u
 Dios. ¹⁹Rialdi ldú'ul ráquël guëluá'al
 tubi nariasédi'i shnezë Dios. Rni'i ldú'ul
 nal tubi llni parë ra naquërelde lu nac-
 ahi. ²⁰Rni'i ldú'ul nal mësë, de quë
 ráquël guëluá'al ra narac bé'adi'i nu
 ra naguënëdi'i shti'dzë Dios. Zni rni'il
 purquë nápël lëy naná za'quë; nahin
 tubi mestrë grë verdá shtë Dios. ²¹Si
 talë lé'ël quëgluá'al stubi mënë ¿pëzielú
 adë rluá'adi'il el mizmë lé'ël? Si talë
 rluá'al sa'l adë naza'quë cuánëll ¿pëzielú
 rbaa'nël? ²²Si talë mizmë lé'ël rluá'al
 sa'l adë quënúdi'i tse'lë sa'll ¿pëzielú
 rquënul tse'lë mënë? Si talë mizmë lé'ël
 rna túshël lu ra figurë naruntsa'u mënë
 të gunë rall adorar ¿pëzielú rbaa'nël lo

quë nanú la'ni íadu'u? ²³ Nalé nadchíníl por lëy shtë Dios. Rní'il nal më za'quë purquë nápël lëy, perë quëhúnëru'ul desprëci Dios purquë adë quëhúnëdi'il cumplir lo quë narni'i lëy. ²⁴ Por causë shtënë të, ra mënë nanádi'i më israelitë, cagni'i rall cuntrë Dios. Zni naescritë la'ni Sagradas Escrituras.

²⁵ Na verdá custumbrë shtë narchuguë partë cuerpë shtë ngulë'në, napë valurë si talë quëhúnël cumplir lëy shtë Dios, perë si talë adë rzu'bë diáguëdi'il grë puntë shtë lëy, iurní nal igual ziquë ra më nanádi'i israelitë. ²⁶ Nu grë ra nadë gúquëdi'i circuncidar, perë quëhunë rall cumplir lo quë naná escritë la'ni lëy, na rall lu Dios ziquë mënë nabë'në cumplir custumbrë rë'. ²⁷ ¿Pë adë rdé'edi'i të cuendë de quë ra nanádi'i më israelitë perë quëhunë rall cumplir lo quë narni'i lëy, vidë shtë rall nahin mejurë quë vidë shtë të? Gunë rall juzguë lë'ë të nanapë lëy nu custumbrë shtë circuncidar perë adë rzu'bë diáguëdi'i të mandamientë shtë lëy. ²⁸ Tubi israelitë verdadërë na el quë nabëzuné Dios ldu'ull, lédëdi'i el quë nanapë sëni shtë circuncidar. Parë gáquël shmënë Dios, nádi'in por fuërë shtë nguiu sino runë tratë shcuendë almë shtë mieti, cusë dentrë ldu'u nguiu. ²⁹ Adë gáquëdi'i hia'a shmënë më por guëzu'bë diága'a lëy, sino gáca'a shmënë më por Espíritu Santo. Pues el quë naná limpi lu Dios, nápëll hunurë shtë Dios, lédë níá'asëdi'i hunurë shtë sa' nguiu.

3 Iurní ¿pë provëchë napë tubi më israelitë? u ¿pë rllui'i custumbrë parë riuguë partë cuerpë shtë nguiu? ² Pues ra mënë israelitë napë rall más quë los de más mënë. Primërë lugar, Dios bédë'ë më shti'dzë më parë ra më israelitë. ³ Perë rna'bë di'dza lu të ¿lla gac si talë bældá rall adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më? ¿Pë por ni adë gunë më cumplir shti'dzë më? Aquëdi'i. ⁴ Al contrari, quëhunë Dios verdá aunquë grëtë'

ra nguiu na bishi. Pues Sagradas Escrituras rni'i de Dios:

Guëlua'a nal verdá por lo quë narni'il. Adë chu guëdchí'bëdi'i galquíá lul iurë guená mënë lo quë nabë'nël.

⁵ Perë tal vez guëni'i tubi nguiu: “Si talë lë'ë duldë naquëhuna, rllui'i parë guëlua'a más quë Dios na verdá, nádi'i më za'quë si talë gúni' cashtigu na”. Ni na ziquë runë mieti llgabë. ⁶ Aquëdi'i bëchi, purquë si adë gúnëdi'i më juzguë duldë shtë hia'a, tampuquë adë rúnëdi'i tucarë gunë më juzguë los de más mënë narëta' lu guéd'chilíu.

⁷ U si talë guëni'il: “Bishi shtëna, bë'nin parë rlua'a verdá shtë Dios nu bë'nin parë gunë mënë alabar lë'ë më”; u rni'il: “¿Pëzielú gunë më juzguë na ziquë los de más pecadurë?” ⁸ Aquëdi'i bëchi, purquë si talë zni nahin, cha guëdéd'na'a duldë të parë más gunë mieti alabar lë'ë më. Pues nanú mënë bishi narni'i de quë zni quëglua'a na'a. Justë na gac condenar ra mënë ni.

Grë hia'a nadápa'a duldë

⁹ ¿Pë guëni'i hia'a? Ra më israelitë ¿gu na rall más allegadë lu Dios? Aquëdi'i, purquë hia guni'i hia'a de quë grë mënë na rall pecadurë, tantë më israelitë nu zac ra nanádi'i më israelitë. Grë hia'a nadápa'a duldë. ¹⁰ Sagradas Escrituras rni'i:

Ni tubi më za'quë nídi'i; ni por tubi mënë.

¹¹ Nídi'i chu riasé; nídi'i chu rguili Dios.

¹² Grëtë' rall bëniti rall shnezë Dios. Grëtë' na rall ziquë cusë nadë rlluí'idi'i.

Ni tubi adë chu nádi'i më za'quë, ni por túbidi'i.

¹³ Iurë ruadi'dzë rall, na ziquë tubi ba'a catë cuezë tégulë narldi'a.

Shti'dzë rall na purë bishi.

¹⁴ Rgue rall guëc sa' rall; shti'dzë rall na venenë shtë serpentë'.

- ¹⁵ Nalé listë na rall parë quini rall sa'll.
¹⁶ Ancalë ria rall, rsëdchini galriá ldu'u nu galëzrac zi.
¹⁷ Adë guënëdi'i rall nezë za'quë catë rbedchí ldu'u mënë.
¹⁸ Adë nápëdi'i rall rëspëti lu Dios, cumë rúnëdi'i importë parë lë'ë rall lo quë nacagni'i Dios.
¹⁹ Rdë'ë hia'a cuendë grë lo quë narni'i lëy shtë Moisés, na parë ra mënë nabë'në recibir lë'ë lëy të parë grëtë' ra mënë guëac dchi delantë lu më nu parë grë mi-eti gac bë'a rall napë rall faltë delantë lu më. ²⁰ Nídi'i mudë gac tubldí shcuendë nguui delantë lu Dios por más quë rúnëll cumplir puntë shtë lëy, purquë lëy rllui'i sulamëntë parë gac bë'a hia'a lo quë na mal delantë lu Dios.

Gac salvar nguui si talë rialdí ldu'i shti'dzë Dios

²¹ Iurne' quëglua'a Dios stubi nezë parë gac tubldí shcuendë mieti lu më, lédëdi'i por gunë nguui cumplir grë puntë shtë lëy. Mizmë lëy con ra di'dzë shtë ra profetë, cagni'i lla gunë më salvar ra pecadurë. ²² Manërë narunë Dios parë gac tubldí shcuendë nguui lu më nadë más si talë rialdí ldu'u nguui shti'dzë Jesucristo. Ndë'ë na parë grë ra nari-aldí ldu'i shti'dzë më, tantë parë më israelitë igual parë mënë nanádi'i më israelitë. ²³ Pues grëtë' ra mënë napë rall duldë. Grë mietë runë faltë gac rall za'quë ziquë na Dios. ²⁴ Perë Dios bë'në tubi favurë ru'bë; na tubldí shcuenda'a manërë ndigá por lo quë nabë'në Cristo Jesús. Gudilli më con mizmë rënë shtëhi' parë gac salvára'a. ²⁵ Dios bëcuezë më Cristo; galguti shtë Jesús bë'në më nadzë'lë galguti shtë hia'a. Iurne' gáca'a perdunë si talë rialdí ldu'u hia'a lë'ë më de verdá. Bë'në Dios zni parë guëlua'a më de quë na më justë; pues adë bé'nëdi'i më cashtigu ra mënë nabë'në duldë tiempë más guahietë. Bë-

ga'a ldu'u më lë'ë rall. ²⁶ Pues iurne' bëlua'a më lu ra mënë, na më justë të gac bë'a mieti quëhunë më tubldí tubldí aun-quë grë mieti napë rall duldë. Natubldí shcuendë nguui lu Dios si talë rialdí ldu'i shti'dzë Jesús.

²⁷ ¿Pë nadápa'a parë runë nadchíni-a'a? Niétiquë. ¿Pëzielú? purquë tubldí na shcuenda'a lu më sulamëntë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá. ²⁸ Zni clarë rlua'a iurne', lë'ë nguui nasalvárëll si talë rialdí ldu'i shti'dzë më, lédëdi'i purquë quëhunë nguui cumplir puntë shtë lëy.

²⁹ ¿Ni mudë Dios na Dios shtë më israelitë sulamëntë? Aquëdi'i; también na më Dios shtë ra nanádi'i më israelitë. ³⁰ Na më Dios; runë më tubldí shcuendë mieti si talë rialdí ldu'u rall shti'dzë më. Rúnëdi'i importë si riuquë partë shcuerpë rall u adë rúnëdi'i rall cumplir custumbrë ni. ³¹ Por di'dzë rë' ¿pë cagni'i hia'a adë rlluí'idi'i lëy? Aquëdi'i; más bien quëgni'ia'a másru'u firmë valurë shtë lëy.

Abraham gualdí ldu'i shti'dzë Dios

4 ¿Pëllë guëni'i hia'a shcuendë shtë Abraham, shtadë guëllú hia'a? ¿Pëzielú gúqui' më za'quë lu Dios? ² Primërë puntë, si talë natubldí shcuëndi' lu Dios purquë bé'ni' cumplir obrë za'quë, iurní nápi' rsunë gac nadchíni'; perë lëdë delantë lu Diósëdi'i. ³ ¿Pë ni'i Sagradas Escrituras? “Abraham gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu guni'i Dios tubldí na shcuendë Abraham lu më”. ⁴ Pues iurne' si tubi nguui quëhúnëll tubi dchi'ni lu lamë, rguilli lamë pagu, lédëdi'i ziquë regalë sino quë ziquë narunë tucarë ca'a nguui. ⁵ Perë el quë adë rúnëdi'i obrë za'quë perë rialdí ldu'i shti'dzë Dios, el quë narunë natubldí shcuendë nguui, nguui ni na më za'quë lu Dios, sulë por galrialdí ldu'i shtëni'. ⁶ También zni

guni'i David tiempë guahietë de quë dichusë na nguii, el quë Dios runë recibir ziquë mënë za'quë, lédëdi'i purquë bë'në nguii ni obrë za'quë.
 7 Guni'i David:

Rquitë ldu'u ra nabë'në Dios perdunë nu bëca'chi më duldë shtë rall.

⁸ Rquitë ldu'u nguii naná lë'ë Dadë adë guëdchí'bëdi'i galquíá cuntrë nguii por duldë nabë'në nguii.

⁹ ¿Pë mi'i ldu'ul? ¿Niá'asë rquitë ldu'u më ra mënë israelitë u nu zac ra mënë nanádi'i më israelitë? Pues gunia'a, Dios bë'në tubdí shcuendë Abraham, shtadë guëlü hia'a, sulë purquë gualdí ldu'i shti'dzë më. ¹⁰ Perë ¿guc bë'në më tubdí shcuendë Abraham, despuësë guriugüë partë shtë shcuérpi' u antsë? Pues antsë, lédë despuësëdi'i. ¹¹ Custumbrë religiuse ni, Abraham bé'ni' recibirin ziquë sëni de quë hia gualdí ldu'u Abraham shti'dzë më nu Dios bëca'a lé'i' ziquë nguii za'quë. Mudë rë' guc Abraham dadë shtë grëtë' ra mënë naná rialdí ldu'u shti'dzë Dios de verdá, hashtë ra nadë rúnëdi'i cumplir custumbrë shtë circuncisión. ¹² Nu Abraham na shtadë ra më israelitë nanadë rúnëdi'i confiar custumbrë ni parë gac rall më za'quë lu Dios sino rialdí ldu'u rall shti'dzë më, igual ziquë bë'në Abraham antsë gúqui' circuncidar.

Bë'në Dios cumplir promësë shtëni' purquë gualdí ldu'u ra mënë shti'dzë më

¹³ Dios bé'ni' prometer lu Abraham nu lu grëtë' llëbni' Abraham de quë gunë rai' recibir guë'dchiliu ziquë herenci parë guëquërelde rai'. Bë'në më ni, lédëdi'i purquë bëzu'bë diaguë Abraham puntë shtë lëy, sino purquë gualdí ldu'i shti'dzë më. ¹⁴ Si talë sulamëntë ra nanapë lëy gunë rall recibir guë'dchiliu ziquë herenci, iurní adë lasáquëdi'i tsaldí ldu'u mieti shti'dzë më, nu promësë shtë Dios

nápëdi'i valurë ¹⁵ purquë lëy nua'a cash-tigu. Catë nanú lëy, nanú cash-tigu parë ra nabë'nëdi'i cumplir lëy, perë catë nídi'i lëy, nídi'i mudë parë runë mënë cuntrë lëy.

¹⁶ Por ni lë'ë promësë naguni'i Dios lu Abraham, gac cumplirin ziquë tubi favurë parë ra narialdí ldu'i shti'dzë më. Manërë ni ra cusë za'quë shtë më, na parë grë llëbni' Abraham, lédë niá'asëdi'i parë ra narianaldë tēchi lëy sino también parë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios mizme manërë ziquë gualdí ldu'u Abraham. Quiere decir, lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, nahin tubi favurë; guëdchinin ndigá parë grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më. Pues Abraham na shtá-da'a, grëtë' hia'a. ¹⁷ Ni na lo quë narunë cuntienë Sagradas Escrituras. Rni'in de quë bë'në më lë'ë Abraham ziquë shtadë guëlü zihani naciuni. Gunë më recibir grë ra mënë narialdí ldu'i shti'dzë më mizme manërë ziquë gualdí ldu'u Abraham. Dios napë më pudërë parë cua'ni më ra tēgulë, nu cagni'i më shcuendë cusë naguër gac ziquë hia gudëdin.

¹⁸ Iurë guni'i Dios lu Abraham de quë gáqui' shtadë zihani naciuni, gualdí ldu'u Abraham shti'dzë më aunquë hia gú'shi'; gulézi' gac cumplir shti'dzë më. Nu guc cumplir shti'dzë më; llëbni' Abraham adë chu gúnëdi'i gan guëlabë ra mënë ni. ¹⁹ Abraham adë gulézëdi'i tsaldí ldu'i shti'dzë më aunquë napë Abraham más quë tubi gahiua izë; mërë gáti'; nu rdé'ei' cuendë de quë tantë lé'i' nu Sara tsé'li', hia nalé gú'shi' parë gápi' shíni'. Nunquë tsúdi'i shíni'. ²⁰ Adë bëzádi'i ldu'i sino quë gualdí ldu'i de verdá. Gulezë náldi' nu bédë'i' graci lu Dios antsë guc cumplir promësë ni. ²¹ Abraham gúpi' segurë sin ni tubi galërzá ldu'i de quë Dios nápi' pudërë parë gunë më lo quë nabë'në më prometer. ²² Por ni bëca'a Dios lë'ë Abraham;

tubldí na shcuéndi' lu Dios, sulë purquë gualdí ldu'i shti'dzë më.

²³Ra di'dzë: "Tubldí na shcuéndi' lu Dios purquë gualdí ldu'i shti'dzë më" adë naescritëdi'in sulë por bien shtë Abraham ²⁴sino también parë lë'ë hia'a naná rialdí ldu'u shti'dzë më. Gunë më tubldí shcuëndë cadë túbia'a si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë el quë nabëcua'ñi Jesús, Shtëada'a, ladi ra tégulë. ²⁵Bë'në Dios intriegu lë'ë Jesús lu galguti por causë shtëúlda'a nu bëcua'ñi më lë'i' ladi ra tégulë parë adë chu guëdchí'bëdi'i galquíá cuntrë lë'ë hia'a.

Bendición narsëdchini perdunë shtë Dios

5 Zni natubldí shcuénda'a lu Dios purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. Iurne' rbedchí ldu'u hia'a lu më por Jesucristo Shláma'a. ²Por Cristo zuga'a hia'a lu nezë za'quë catë nanú bendición shtë Dios purquë rialdí ldu'u hia'a. Rquitë ldu'u hia'a nu dzulëza'a tiempë guëná hia'a lu më; cuezënú hia'a lë'i'. ³Nu zac rquitë ldu'u hia'a iurë nadápa'a problemë, purquë nanë hia'a galëzrac zi runë bien të gáca'a pacënci nu dzu hia'a más firmë lu shnezë më. ⁴Si talë dzu hia'a lu shnezë më sin quë adë guëazë guëtëdi'ia'a, iurní nadápa'a esperansë; dzulëza'a ra cusë naguër gac. ⁵Hia esperansë nadápa'a adë rsëdchíni-di'in shtu parë lë'ë hia'a purquë nanú zihani amor naze'dë de Dios la'ni ldu'u hia'a por Espiritu Santo nabëshe'ldë Dios parë cuezënuhi' lë'ë hia'a. ⁶Antsë lë'ë hia'a completamente adë nadápëdi'i hia'a esperansë; perdidë na hia'a, perë bëg'a'a iurë nabë'në Dios punërë, iurní guti Cristo por grë ra nanapë duldë. ⁷Nádi'i sencigi tubi de lë'ë hia'a gátia'a por tubi më'në, ni siquierë por tubi më'në za'quë; u tal vez nanú ejemplë gapë nguui valurë gátí' shlugar sáhi' naná demasi-adë naza'quë. ⁸Perë claramente bëlu-

a'a Dios de quë rac shtu'u më lë'ë hia'a purquë Cristo guti shlugára'a; dzë ni todavía na hia'a pecadurë. ⁹Bë'në Dios recibir lë'ë hia'a; tubldí na shcuénda'a lu më por galguti shtë Jesús. Más segurë iurne', gac salvára'a de grë cash-tigu dushë naguëshe'ldë Dios guëc më'në mal. ¹⁰Antsë gúca'a enemigu shtë Dios; bëdë'na'a cuntrë lë'ë më, perë bë'në më të gáca'a amigu shtëhi'; nadápa'a paz por galguti shtë shini më. Iurne' mucho más segurë gáca'a salvar por lë'ë më; cuezënuhi' lë'ë hia'a; unidë na hia'a con lë'ë më. ¹¹Más de ni, nalë rquitë ldu'u hia'a iurne' nu rdë'na'a alabar Dios por lo quë nabëlua'a Jesucristo Shláma'a, el quë nabë'në të gáca'a amigu shtë Dios.

Comparaciuni Adán nu Cristo

¹²Zni gac, por tubsë nguui bidchini duldë lu guëdchiliu. Hia de tëchi ni ze'dë naldë galguti. Hia bëdchini cash-tigu shtë galguti parë grë më'në narëta' lu guëdchiliu purquë grëtë' rall bë'në rall duldë. ¹³Antsë bëquë'ë Moisés lëy shtë Dios, nanú duldë lu guëdchiliu, perë adë bë'nëdi'i më cashtigu ra më'në según lëy purquë nídi'i lëy iurní. ¹⁴Perë sin quë adë guëtë'dëdi'i, dizdë tiempë shtë Adán hashtë Moisés, nanú galguti. Grë më'në guti aunquë adë bë'nëdi'i rall mizmë duldë nabë'në Adán nanadë bëzu'bë diáguëdi'i mandadë shtë Dios. Adán na tubi mustrë shtë më, el quë nanapë quë guëdchini.

¹⁵Perë favurë nabë'në Dios parë lë'ë hia'a ndigá, na más llëru'bë quë duldë nabë'në Adán. Por duldë shtë tubsë nguui, bëdchini galguti parë grë më'në, perë por galrac shtu'u shtë Dios nu favurë shtë Jesucristo, be'dë guëdchini vidë sin fin parë zihani më'në. ¹⁶Pues resultadë shtë favurë nabë'në Dios, na más llëru'bë quë resultadë shtë duldë nabë'në Adán. Fin shtë duldë nabë'në Adán, na gac condenar grë më'në, perë fin shtë

favurë nabë'në Dios, bédchinin despuësë zihani izë. Favurë ni napë resultatë naná adë nídi'i condenación parë pecadurë. ¹⁷ Bédchini sentenci shtë galguti parë grë mieti purquë tubsë nguiu bënë duldë, perë parë el quë narunë recibir favurë shtë Dios, el quë narunë recibir perdunë shtë më ziquë regalë, guëñibë'a nguiu ni juntë con Jesucristo. Sulë por tubsë nguiu, Jesucristo, gac salvára'a. ¹⁸ Ziquë por tubsë nguiu nabë'në duldë nu por ni nacondenadë grë mieti, también por tubsë nguiu, por lo quë nabë'në Jesucristo, gunë Dios recibir grë mieti ziquë mënë za'quë naná tubldí shcuendë lu më të parë guëbani rall parë siempër. ¹⁹ Quiere decir, por tubsë nguiu nanadë bëquë diáguëdi'i shti'dzë Dios, cantidá mënë na rall pecadurë, perë por tubsë nguiu nabë'në cumplir shti'dzë më, cantidá mënë gac rall mënë za'quë delantë lu Dios sin ni tubi demandë en cuntrë lë'ë rall.

²⁰ Bëdë'ë Dios lëy lu Moisés të parë másru'u guëdalë duldë, perë catë bëdalë duldë, ndë nanú más favurë ru'bë shtë Dios; más rlua'a rac shtu'u më ra mënë. ²¹ Zni guquin; antsë grë mieti nanú bajo ordë shtë duldë, nu por maldá nabë'në mënë guti rai', perë iurne' favurë shtë Dios rnibë'a, con resultatë gac mënë sin duldë delantë de Dios. Gac salvar rall siempër por Jesucristo Shláma'a.

Hia gútia'a parë duldë

6 ¿Pë guëni'i hia'a iurne'? ¿Guëdë'na'a duldë të parë guëlua'a Dios másru'u rac shtu'u më lë'ë hia'a? ² Aquëdi'i. Hia bëru'u hia'a nezë mal catë nanú galguti eternë. ¿Llallë guëabrí hia'a stubi parë nezë ni? Hia gútia'a parë duldë. ³ ¿Pë adë riasëdi'i të de quë grë lë'ë hia'a naná unidë con Jesucristo, también nadápa'a partë galguti shtëhi'? ⁴ Por ni iurë bëriubë nisa'a, runë significar nadápa'a partë mizmë galguti shtë Jesús nu

ziquë guashtë më ladi ra tëgulë por pudërë ru'bë shtë Dadë Dios, zni runë tu-carë guëbânia'a manërë cubi con pudërë shtëhi'.

⁵ Si talë na hia'a unidë con Cristo nu con galguti shtëhi', zni zac gáca'a ziquë lë'ë më iurë tsashtë hia'a ladi ra tëgulë. ⁶ Rac bë'a hia'a vidë mal nan-abânia'a antsë, guti juntë con Cristo lu cruz të parë jamás guësñidi'i duldë lë'ë hia'a lu maldá. Zni gápa'a libertá të guëñibë'adi'i duldë lë'ë hia'a ⁷ purquë grë ra naguti, lë'ë duldë nápëdi'in ni tubi pudërë parë nguiu ni. ⁸ Si talë gutinú hia'a Jesucristo, rialdí ldu'u hia'a de quë guëbaninú hia'a lë'ë më. ⁹ Nanë hia'a Cristo guashtëhi' ladi ra tëgulë; hia jamás adë guëabridi'i gati më. Hia gualú pudërë shtë galguti parë lë'ë më. ¹⁰ Por galguti shtë më, bëdë'ë më fin con pudërë shtë duldë; jamás gáti', perë iurne' nabani më; unidë náhi' con Dios parë siempër. ¹¹ Mizmë manërë gulë bë'në tratë duldë nananú la'ni ldú'ul ziquë cusë naguti, nu gulë gubani tubi vidë cubi, mënë naquëgdë'në cumplir voluntá shtë Dios purquë unidë na të con Jesucristo Shláma'a.

¹² Por ni adë rdë'di'i të sí guëñibë'a duldë lë'ë të. Nanú deseo mal la'ni cuerpë shtë të; cuerpë ni napë quë gáti', perë adë gúnëdi'i të cumplir lo quë narac shtu'u duldë gunë të. ¹³ Nu adë rdë'di'i të sí parë ni tubi partë cuerpë shtë'nël gúni' duldë, ni tubi partë guëzú'bë diáguëdi'i deseo mal. Mejurë gulë bë'në intriegu cuerpë shtë të lu Dios, purquë na të ziquë mënë naná guti perë bëabrí guëbani të stubi. Gulë bë'në intriegu grë partë shcuërpël lu Dios, cadë tubi partë cuerpë gaquin ziquë tubi trashtë parë dchi'ni za'quë shtë më ¹⁴ purquë duldë adë nádi'in shláme'l, adë nádi'il bajo ordë shtë lëy sino bajo ordë shtë Dios naquëhunë zihani favurë parë lë'ël.

Comparaciuni shtë el quë narunë sirvë tubi lamë

¹⁵ ¿Pë runë cuntienë ndë'ë de quë nanú permisi guëdéd'na'a duldë purquë adë nádí'i hia'a bajo ordë shtë lëy sino bajo ordë shtë Dios? Aquëdi'i. ¹⁶Lë'ë të nanë të bien, el quë narnibë'a lë'ël nu rzu'bë diáguël shtí'dzi', nall lamë shténël. Znítí'i nahin si talë rzu'bë diáguël deseo mal naze'dénú galguti u si talë rzu'bë diáguël shti'dzë Dios parë guëbánil tubi vidë za'quë. ¹⁷Dushquilli Dios; antsë lë'ë të na muzë shtë duldë perë iurne' na të muzë shtë Dios. Bëzu'bë diaguë të con guëdubinú ldu'u të en-señansë nabë'në të recibir. ¹⁸Dzë ni bë'në më librar lë'ë të lu pudërë shtë duldë nu bë'në më parë gac të mënë narianaldë nezë za'quë. ¹⁹Cagní'ihia comparaciuni rë' të parë más nasesë tsasë të. Ziquë más antsë bë'në të intriegu shcuerpë të parë cusë dzabë, hashtë bë'në të cumplir grë duldë naná cuntrë lëy shtë Dios, iurne' gulë bë'në intriegu shcuerpë të parë cusë naná tubldí de-lantë lu Dios, con fin gac të mënë santu.

²⁰Iurë lë'ë të todavía bëzu'bë diaguë të duldë, iurní adë nápëdi'i të libertá parë gunë të sirvë Dios. ²¹¿Pë provëchë gulú të de ra cusë mal, cusë nabë'në të antsë perë iurne' rtu lu të por duldë ni? Fin shtë duldë ni na galguti parë ra narianaldë tëchi cusë mal ni. ²²Perë iurne' na të librë; ra cusë ni adë rnibé'adi'i lë'ë të, sino quë na të muzë shtë Dios parë gunë të cumplir voluntá shtë më. Ndë'ë sí, napin provëchë. Primërë napë të vidë sagradë narëuu' ldu'u Dios nu despuësë guëquërdënú të lë'ë më parë siempër. ²³Lúniquë pagu narguilli duldë parë ra narunë duldë, na galguti, perë regalë shtë Dios na vidë sin fin por Jesucrito Shláma'a.

Comparaciuni shtë nabëtsë'a

7 Bëchi, lë'ë të narac bë'a lëy shtë Dios, rdë'ë të cuendë lo quë narní'i lëy runë tucarë gunë mieti cumplir hashtë gati mieti. ²Por ejemplë, tubi na'a casadë nalí'bi' con tsé'li' por lëy hashtë gati tsé'li' perë iurë gati tse'lë na'a, iurní na na'a librë. Lë'ë lëy shtë galcasadë hia adë rúnëdi'i obligar lë'ëll. ³En cambi si talë na'a ni guécá'all stubi nguiu mientras lë'ë tsé'li' nabani, iurní quëhúnëll duldë adulteri; perë si talë tse'lë na'a guti, lë'ë lëy nali'bi na'a con tsé'li', hia nápëdi'in pudërë parë lë'ëll nu si talë ca'a na'a ni stubi nguiu, hia adë nádí'in duldë.

⁴Zni zac na lë'ë të bëchi la sahia, na të ziquë tubi na'a naguti tsé'li'. Antsë guc të unidë con lëy shtë Moisés, perë iurne' por gac unidë të con Cristo lu cruz, iurne' adë rnibé'adi'i lëy lë'ë të sino rnibë'a Cristo lë'ë të, el quë naguashté ladi ra tégulë. Zni guc të parë guëquërdë të tubi manërë santu. ⁵Antsë iurë guanálda'a tëchi deseo mal naguc shtu'u cuerpë shtë hia'a, cusë nabëdéd'na'a purquë lëy bë'në prohibëhin; cusë mal ni bésini lë'ë hia'a lu duldë, grë partë shtë shcuërpa'a. Bë'në duldë parë gua'a lë'ë hia'a lu galguti. ⁶Perë bë'në Dios parë adë nápëdi'i lëy pudërë subrë lë'ë hia'a. Gútia'a parë lëy nanapë lë'ë hia'a ziquë muzë shtëhin të parë guëdéd'na'a sirvë Dios con libertá, lédëdi'i ziquë tubi naná bajo ordë shtë lëy sino tubi manërë cubi según Espíritu Santo.

Duldë nananú la'ni ldua'a

⁷¿Pë guëni'i hia'a de ndë'ë, de quë lë'ë lëy na mal? Aquëdi'i. Adë nádí'i lëy cusë mal purquë por lo quë naná escritë la'ni lëy, runguë bé'ahia faltë nanapa. Por ejemplë, sin lëy nunquë adë guëdéd'ëdia'a cuendë de quë na duldë iurë rzebi ldua'a pë shtë mënë, purquë naescritë:

“Adë sébidi'i ldú'ul pë shtë mënë”.⁸ Por lo quë narni'i mandamientë, lë'ë duldë bè'në gan; bësédchinin zihani deseo mal la'ni ldua'a. Pues catë nídi'i lëy adë rac bé'adi'i mieti pë na duldë.⁹ Tubi tiempë más antsë, adë bédé'édia'a cuendë pë rni'i lëy; contentë nabania; perë iurë bënguë bé'ahia pë rni'i lëy, guc bé'ahia de quë napa duldë, de quë runë tucarë gatia parë siempër.¹⁰ Lëy naná designadë parë guëne'e vidë parë na, bëaquín ziquë tubi sentënci parë gatia.¹¹ Bësigué duldë na. Duldë bè'në provëchë tē parë guësédchini mandamientë galguti parë na con resultadë bëna duldë nu nahia ziquë tubi naguti.

¹² Pues grë lëy con mandamientë shtë më na santu; na rahin justë nu za'quë.¹³ Rna'bë di'dza ¿tubi cusë za'quë bësédchini galguti parë na? Aquëdi'i, sino duldë bia'a na lu galguti. Bë'në dchi'ni duldë cusë za'quë parë bësédchinin galguti. Zni rlua'a lla na duldë, demasiadë mal. Por mandamientë shtë Dios, rac bë'a hia'a blac fier na duldë.

¹⁴ Rdë'ë hia'a cuendë de quë lëy na santu perë na, nahia mal; quëhuna cumplir deseo mal nananú la'ni ldua'a por duldë naná ziquë lamë shtëna.¹⁵ Lë'ë duldë naruna, nanéa adë nazá'quëdi'in perë lo quë nadë rac shtú'udia'a, ni quëhuna; lo quë narac shtu'u guna, ni adë rúnédia'a cumplir.¹⁶ Zni si talë quëhuna lo quë nadë rac shtú'udia'a, nahia de acuerdë de quë tubldí na lëy shtë Dios.¹⁷ Pues adë nádia'a naquëhunë ra cusë mal sino duldë nananú la'ni ldua'a, quëhunin cusë mal ni.¹⁸ Rdé'ëhia cuendë de quë la'ni ldua'a nídi'i cusë za'quë. Rac shtua'a guna bien perë adë nápédia'a fuersë parë guna cumplir.¹⁹ Adë rúnédia'a cumplir ra cusë za'quë narac shtua'a guna, sino lë'ë duldë nadë rac shtú'udia'a, ni sí, quëhuna cumplirin.²⁰ Iurne' si quëhuna lo quë

nadë rac shtú'udia'a, lëdë nádia'a naquëhunin sino duldë nananú la'ni ldua'a, quëhunin ra cusë mal.²¹ Zni nahin iurë rac shtua'a guna bien, sulë mal runa.²² Perë por partë shtë espíritu la'ni ldua'a, nalé rquitë ldua'a con lëy shtë Dios²³ perë la'ni shcuërpa nanú stubi pudërë naná runë contrë cusë za'quë. Nahia ziquë prësi shtë pudërë mal ni nananú la'ni shcuërpa.

²⁴ Prubi de na. ¿Chu guëne'e libertá parë guna gan lu duldë nanua'a na lu galguti?²⁵ Rdé'ëhia graci lu Dios purquë bè'në më librar na lu pudërë shtë duldë nananú la'ni ldua'a. Bë'në mëhin por Jesucristo, Shláma'a. La'ni ldua'a rac shtú'uhia guna cumplir ra mandamientë shtë Dios, perë shcuërpa runë cumplir mal deseo narsédchini duldë.

Bendición narsédchini Espíritu Santo

8 Pues iurne' adë gúnëdi'i Dios con denar ni tubi naná unidë con Cristo Jesús² purquë Espíritu Santo rne'e vidë sin fin por lë'ë më. Bëlá më na de duldë con sentënci naná gatia.³ Lo quë lëy adë rúnëdi'i gan; nápëdi'in pudërë parë gunë compa'ni lë'ë hia'a tē guëdéd'na'a cumplir lëy; débil na shcuërpa'a. Perë Dios sí, bëshe'ldë më shini më con cuerpë shtë nguiu; bédchini Jesús parë guëdchisúhi' duldë; bè'në më condenar duldë nananú la'ni ldu'u mieti.⁴ Zni bè'në më tē parë guëdéd'na'a cumplir lo quë narnibë'a lëy. Cagnia'a shcuendë ra nardë'ë sí parë guësé Espíritu Santo lë'ë rai' nu adë rúnëdi'i rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rai'.

⁵ Grëtë' el quë narianaldë tēchi cusë mal, conductë shtë rall na mal; perë el quë narianaldë tēchi cusë shtë Espíritu Santo, runë rall cumplir lo quë narac shtu'u Dios.⁶ El quë narianaldë tēchi cusë mal, gáti' perë el quë narianaldë ra cusë za'quë shtë Espíritu, nápëll vidë verdadërë nu cuedchí ldú'ull.

⁷Grë ra narianaldë tëchi deseo mal, na rall enemigu shtë Dios purquë adë nëdi'i guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më. Adë ráquëdi'i guëzu'bë diaguë rall shti'dzi'.

⁸Por ni ra narunë intriegu mizmë lë'ë rall lu duldë, adë rquítëdi'i ldu'u rall Dios.

⁹Perë lë'ë të adë rianáldëdi'i të tëchi deseo mal la'ni ldu'u të sino rnibë'a Espíritu Santo lë'ë të si talë verdá quëbezë Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Grë ra nanápëdi'i Espíritu shtë Cristo, nádi'i rall shmënë Cristo. ¹⁰Perë si talë Cristo cuezënhíi' la'ni ldu'u të aunquë shcuerpë të gati por causë duldë, espíritu shtë të napë vidë eternë purquë tubldí na shcuendë të lu Dios. ¹¹Si talë lë'ë Espíritu nabëcua'ni Jesús ladi ra tēgulë, cuezënhíi' lë'ë të, mizmë më ni guëne'e vidë parë cuerpë shtë të, cuerpë naná destinadë parë gati. Gunë Dios ni por Espíritu shtë më naquëbezëni të.

¹²Por ni bëchi, lë'ë deseo mal nananú la'ni ldu'u hia'a, adë nápëdi'in ni tubi pudërë ni derechë parë guëdë'na'a cumplir ra cusë ni ¹³perë si talë tsagla'guë gunë të ra cusë mal, gati të. En cambi si talë por pudërë shtë Espíritu Santo guëdë'el fin con ra cusë mal narúnël, iurní guëbánil parë siempër.

¹⁴Si talë quëgsë Espíritu Santo lë'ël, nal shini Dios. Sulë mënë ni na legítimë shini më. ¹⁵Lë'ë Espíritu nabë'në të recibir, nádi'i' Espíritu shtë galërzac zi parë rdzëbë të lúhi' stubi, sino bë'në të recibir Espíritu narunë parë gac të shini Dios nu por Espíritu ni rná'ba'a lúhi': "Nal Dios, Shtadë na'a". ¹⁶Mizmë Espíritu ni na testigu juntë lo quë narni'i ldu'u hia'a de quë na hia'a shini Dios. ¹⁷Na hia'a shini Dios nu quëhunë më tratë lë'ë hia'a ziquë shini më; juntë con Cristo nadápa'a derechë guëca'a hia'a lo quë nanapë më. Si talë rzac zi hia'a juntë con Cristo, también guëdápa'a partë con lë'ë më iurë gunë Dios honrar shíni'.

¹⁸Parë na grëtë' galërzac zi shtë tiempë ne', adë rúnëdi'in comparat con cusë za'quë nu hunurë naguëdápa'a despuësë, ¹⁹purquë grë lo quë nabëntsa'u Dios, quëbezin con llëru'bë deseo parë iurë gunë Dios honrar grë ra shini më. ²⁰Grë cusë napë quë tsalú, lédëdi'i por prupi voluntá shtënin sino por voluntá shtë Dios naná bëntsa'u grëtë' cusë. Perë bëntsa'u më ra cusë ni con segurë de quë gac cambin ²¹purquë lo quë nabëntsa'u më, gunë më librar të parë adë tsalúdi'in; adë rú'dzëdi'in, sino gapin partë juntë con ra shini më iurë gunë më librar lë'ë rai'. ²²Rdë'të hia'a cuendë guëdubi cusë nabëntsa'u më riá ldu'in nu ru'nin ziquë tubi na'a nanapë dulurë shtë nagalë shíni'. Zni na guéd'chiliu hashtë nedzë. ²³Lëdë niá'asëdi'i ra cusë nabëntsa'u Dios riá ldu'u hashtë gac cumplir tiempë, sino nu lë'ë hia'a, aunquë nadápa'a Espíritu cumë sēni de lo quë guëdë'na'a recibir despuësë, riá ldu'u hia'a demasiadë; dzuléza'a nia'a ca iurë guëca'a më lë'ë hia'a nu gac cambi shcuërpa'a parë adë gátidi'ia'a stubi jamás. ²⁴Gúca'a salvar con esperansë tubi dzë gunë më cambi shcuërpa'a, perë todavía rnádi'i hia'a lo quë narbéza'a. Lo quë rna hia'a rquí'nidi'i dzuléza'ahin ²⁵perë si talë dzuléza'a lo quë nadë chu rnádi'i, iurní con pacënci dzuléza'a.

²⁶Nadápa'a esperansë; nu Espíritu Santo quëhúni' compañi lë'ë hia'a catë adë ráquëdi'i hia'a. Pues adë rac bé'adi'i hia'a lla guená'ba'a lu Dios, perë lë'ë Espíritu Santo quëhúni' ruëguë lu Dios por lë'ë hia'a. Quëhúni' ruëguë lu më con bë nadë gúnëdi'i gan shti'dza'a guëni'i pë runë cuntienë. ²⁷Nu Dios el quë nané grë shgába'a, riasé më grë di'dzë shtë Espíritu Santo purquë lë'ë Espíritu canihúni' ruëguë de acuerdë con voluntá shtë Dios. Quëhunë më ruëguë lu Dios por grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më.

Na hia'a más quë narunë gan

²⁸Nané hia'a grë cusë quëac parë bien shtë ra mënë narac shtu'u më de verdá, ra nagulé Dios según voluntá shtë më, ²⁹purquë grëtë' nabënguë bë'a Dios dizdë antsë, bë'në më destinar lë'ë rai' të parë gac rai' ziquë shini më nabërulë Jesús parë gac Jesús el quë naganë recibir más hunurë entre grë ra sáhi'. ³⁰Grë ra nagulé Dios, gac destinar rai'; ni guna'bë më lë'ë rai'. Ra mënë naná guna'bë më, bë'në më të gac tubldí shcuendë rai' lu më. Na rai' justë; bë'në më parë guëquërdënú mënë ni Jesucristo lu gube'e.

³¹¿Pë más guëni'i hia'a? ¿Si Dios nanú favurë de lë'ë hia'a, chull gunë gan lu hia'a? ³²Dios voluntariamente bé'ni' intriegu prupi shini më parë gáti' shlugára'a. Bë'në më intriegu shini më lu galguti të gac salvára'a. ¿Llallë gunë më negar guëdë'ë më los de más cusë za'quë? hia quë cuezënú shini më lë'ë hia'a. ³³¿Chull guëdchi'bë demandë lu Dios cuntrë ra nagulé më? Ni túbidi'i; Dios quëhunë tubldí shcuénda'a lu më. ³⁴¿Chull gunë condenar lë'ë hia'a? Ni túbidi'i. Cristo gúti' nu zac guashtë më ladi ra tëgulë nu quëbezë më lugar shtë pudërë juntë con Dios nu quëhunë më ruëguë por lë'ë hia'a. ³⁵¿Chull gunë gan parë guëdchisú amor shtë Cristo parë lë'ë hia'a? Ni túbidi'i. Masiá rzunaldë mënë lë'ë hia'a; si talë rguini mënë lë'ë hia'a, u si nanú problemë u galërzac zi; masiá runë faltë naguëdáuha'a u runë faltë shába'a; si talë zuga'a hia'a lu peligrë, ni tubi cusë gúnëdi'i gan guëdchisú amor shtë Cristo de lë'ë hia'a. ³⁶Sagradas Escrituras rni'i:

Nadzú hia'a nu na hia'a dispuestë gátia'a grë ra dzë purquë na hia'a shmënë më.

Quëhunë mënë tratë lë'ë hia'a cumë tubi lli'li lu ra narguini lë'ë ma.

³⁷Perë entrë grë cusë rë', na hia'a mënë narunë gan lu grë cusë mal por Jesucristo el quë narac shtu'u lë'ë hia'a.

³⁸Zníti'i, napa segurë de quë ni tubi cusë guëguqué lë'ë hia'a de Dios, el quë narac shtu'u lë'ë hia'a; ni por galguti, ni por tubi nanabani iurne', nilë por ra ianglë, nilë por grë ra narnibë'a lu gube'e, ni por lo quë naguër guëdchini nu nilë por nananú iurne' ³⁹nilë lo quë naná guia'a, ni por lo quë nananú guetë, ni por stubi clasë pudërë nananú la'ni guédchiliu, gáquëdi'i guëguqué lë'ë hia'a lu amor shtë Dios, amor nabëlua'a më lu hia'a por Cristo Jesús Shláma'a.

Gulé Dios ra mënë israelitë

9 Cagnia'a verdá cumë shmënë Cristo nanahia; quëbezënú Espíritu Santo na, nu mizmë shgaba quëhunë testificar ruadi'dza verdá. ²Nalë nahia tristë nu riá ldua'a; se intiende quëhuna sufrir la'ni ldua'a por sahia, ra më israelitë. ³Nahia dispuestë gunë më condenar na si talë por ni gac salvar ra sahia, ra mënë naná më ladza. ⁴Lë'ë rai' na rai' më israelitë; gudili Dios lë'ë rai' të gac rai' shini më. Bëlua'alú llni lu rai', llni naze'dë de Dios. Ra conveñi nu promësë nu lëy shtë Dios, bë'në rai' recibir. Bë'në rai' recibir ordë lla rac shtu'u Dios gunë rai' adorar Dios la'ni iádu'u. ⁵Lë'ë rai' na llëbni shtadë guélú hia'a nu de lë'ë rai', según nardchini mënë lu guédchiliu, gulë Cristo el quë nagulé Dios parë guëribë'ai'. Jesucristo na Dios nu runë tucarë grë mieti gunë rall alabar lé'i'. Benditë na më parë siemprë. Amén.

⁶Quëgní'idia'a de quë adë bé'nëdi'i Dios cumplir shtí'dzi', sino todavía napë shti'dzë më valurë parë ra mënë purquë nanú mënë nanádi'i llëbni Israel, perë gudili Dios lë'ë rai'; na rai' shmënë më. ⁷Gudíliidi'i Dios grë ra llëbni Abraham parë gac rai' legítimë shini Abraham sino rni'i më lu Abraham: "Por shínli

Isaac, gápël llëbní naná ra nagudilia”.
⁸ Grë ndë'ë runë cuntienë ni tubi na shini Dios sulë purquë gúlëll më israelitë, sino ra shini Dios na el quë narialdí ldu'u promësë shtë Dios. Mënë ni na de verdá llëbní Abraham. ⁹ Pues lë'ë promësë naguni'i Dios lu Abraham rni'i: “Stubi izë ziquë tiempë ne' guëabría nu Sara gápi' tubi shíni!”.

¹⁰ Más de ni nanú ejemplë shtë Isaac, shtadë guëlu' hia'a. Guërupë shini Rebeca na rai' shini tubsë nguui, Isaac. ¹¹⁻¹³ Ra shini Isaac nu Rebeca todavía lá'adi'i gálëdi' rai', ni tubi mal bé'nëdi'i rai', perë guni'i Dios lu Rebeca: “Shínil naguëlu' galë, gáquëll muzë parë shínil naguëdchini despuësë”. Ni na de acuerdë lo quë Sagradas Escrituras rni'i: “Guc shtua'a Jacob perë guná zá'quëdi-a'a lu Esaú”. Zni bëlua'a clarë Dios napë më derechë gulë më lo quë narni'i ldu'u më. El quë narac shtu'u më, rna'bë më; nídi'i importë pë cusë quëhunë rall.

¹⁴ ¿Gu runë cuntienë di'dzë rë' de quë adë nazá'quëdi'i Dios? Aquëdi'i. ¹⁵ Mizmë Dios guni'i lu Moisés: “Guna favurë parë el quë narac shtua'a; guëga'a ldua'a el quë narac shtua'a”. ¹⁶ Zni nahin, lë'ë favurë shtë Dios, zé'dëdi'in lu mënë purquë rac shtu'u mënë, nilë por lo quë naquëhunë rall sino por voluntá shtë më, el quë narga'a ldu'i mënë. ¹⁷ Nanú stubi ejemplë; la'ni Sagradas Escrituras rni'i shcuendë rëy shtë Egipto. Rni'in: “Bëzúa lë'l ziquë rëy shtë Egipto parë guená mënë pudërë shtëna por mudë naruna tratë lë'l të guini mënë narëta' lu guédchiliu, blac llëru'bë na pudërë shtëna”. ¹⁸ Zni zac guëni'i hia'a napë më pacënci parë el quë narac shtu'u më, nu zac runë më të gac naguëdchi ldu'u mënë según voluntá shtë më.

¹⁹ Perë guëni'il lua: “Si talë zni nahin ¿pëzielú rdchi'bë Dios demandë cuntrë nguui? ¿Chull rzutipë lu voluntá

shtë Dios?” ²⁰ Perë rnia'a lul, ¿chu nal të parë rchupë dí'dzël con Dios? Nídi'i mudë gue'su guëni'i lu mënë naruntsa'u gue'su: “¿Pëzielú bëntsá'ul na zndë'ë?” ²¹ Na Pablo rnia'a lu të, el quë naruntsa'u gue'su, nápëll derechë guntsá'ull cualquier cusë narni'i ldu'ull. Con mizmë benë shtë gue'su guntsá'ull tubi gue'su chulë nu especial, nu con mismë benë gactsa'u tubi cusë nadë rluá'adi'i chulë.

²² ¿Pë rni'i ldu'ul? Aunquë más antsë guc shtu'u guëlua'a Dios pudërë shtë më cuntrë ra mënë nabë'në mal, bia'a ldu'u më mal mudë shtë nguui ni; pacënci guc më con ra narunë tucarë cashtigu eternë. ²³ Nu guc shtu'u guëlua'a më ra favurë ru'bë nu bendición parë lë'ë hia'a. Bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a; bé'ni' preparar lë'ë hia'a dizdë más antsë parë guëquërdënu hia'a lë'ë më. ²⁴ Parë ni gulë më lë'ë hia'a, mënë israelitë nu ra nanádi'i më israelitë. ²⁵ Ziquë rni'i la'ni libré nabëquë'ë Oseas:

Ra nanádi'i shmëna, gululëhia lë'ë rai' shmëna.

Lë'ë ra nadë rac shtú'udia'a antsë, ni gululëhia mënë narac shtua'a.

²⁶ Mizmë lugar catë antsë guni'i Dios: “Nádi'i të shmëna”, ndë guëni'i mënë: “Na të shini Dios nanabani”.

²⁷ Nu Isaías guni'i shcuendë naciuni Israel: “Aunquë nilë llëbní shtë tëgulë Israel na cantidá mënë ziquë iu'lli shtë nisëdu'u, nadë más bëldasë rall gac salvar ²⁸ purquë gunë më cumplir shtí'dzi' hashtë tsalú sentënci cuntrë ra narëta' lu guédchiliu”. ²⁹ Gaquin ziquë mizmë Isaías guni'i antsë:

Dadë shtë ra ianglë, si talë adë bé'nëdi'i më perdunë bëldá shtadë guëlu' hia'a të gátidi'i rai',

pues iurne' na hia'a ziquë ra mënë naguquërdë guë'dchi Sodoma nu Gomorra.

Ra mënë israelitë nu diza'quë shtë më

³⁰ ¿Pë runë cuntienë grë ndë'ë? ¿Pëllë guëni'i hia'a de quë ra nanádi'i më israelitë, ra nadë rac shtú'udi'i gunë rall cumplir lëy shtë Dios, hia nasalvar rall; tubldí na shcuendë rall lu Dios purquë gualdí ldu'u rall shti'dzë më ³¹perë ra mënë israelitë narianaldë tëchi lëy shtë më, bé'nëdi'i rall gan gac rall më za'quë lu Dios? ³²¿Pëzielú? purquë ra më israelitë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios parë gac salvar rall sino gualdí ldu'u rall mizmə lë'ë rall, u sea ra obrë za'quë nabë'në rall gualdí ldu'u rall. Zni gulaguë rall ziquë tubi narredë guëc guë'ë. ³³Ziquë naescritë la'ni shti'dzë Dios:

Guná, na rdchi'ba tubi nguiu naná ziquë tubi guë'ë catë rredë mënë guëquin.

Na më ziquë guë'ë narunë storbë.

El quë narialdí ldu'i shti'dzë më, ni nun-quë guëní'till shnézi'.

10 Bëchi, lo quë narac shtua'a con guëdubinú ldua'a, lo quë narna'ba lu Dios, gac salvar ra mënë israelitë. ²Nahia testigu de quë zianaldë rai' lëy shtë Dios con llëru'bë devociuni perë adë riasédi'i rall; nápëdi'i rall llni shtë Dios. ³Adë guënëdi'i rall manërë runë Dios parë gac tubldí shcuendë nguiu lu më; más bien gac shtu'u rall por gunë cumplir lëy, gac rall më za'quë lu Dios. Adë nédi'i rall gunë rall recibir salvaciuni cumë favurë nabë'në më por grë mieti. ⁴Pues parë grë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios, adë rianáldëdi'i rall tëchi lëy parë gac tubldí shcuendë rall lu më. Rac bè'a rall sulamëntë por Cristo napë nguiu tratë con Dios.

⁵Nu Moisés bëquë'ëi' gac tubldí shcuendë nguiu lu Dios si talë gunë nguiu cumplir lëy; guni'i Moisés: “El quë nagunë cumplir grë puntë shtë lëy, guëquitë ldu'i parë siembrë”. ⁶Perë manërë parë gac tubldí shcuendë

nguiu lu Dios por fe na zndë'ë; lëdë nagánëdi'in. Adë rúnëdi'il llgabë napë quë tsépil lu gube'e parë tsagllí'il Cristo parë gac salvárëll ⁷nu adë rúnëdi'il llgabë napë quë guiétël catë nanú ra tégulë parë tsagllí'il Cristo de ndë. Aquëdi'i. ⁸¿Pëllë rni'i lëy? Rni'in: “Bëdchini di'dzë parë lë'ël; hia ruadí'dzël di'dzë ni lu mënë; cabezin la'ni ldú'ul”. Pues mizmə diza'quë rë' naquëdë'në na'a predicar, rni'i de quë napë quë tsaldí ldu'u mënë shti'dzë Jesús. ⁹Ruadi'dzë na'a de quë si talë rni'il Jesús na Dadë nanapë dereché parë guë nibë'tai' lë'ël nu si talë rialdí ldú'ul de verdá de quë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë, zac salvárëll. ¹⁰Napë quë tsaldí ldú'ul shti'dzë më parë gac tubldí shcuendëll lu Dios; con rua'l quëhúnël testificar rialdí ldú'ul Dios; por ni nasalvárëll.

¹¹Sagradas Escrituras rni'i: “Ni tubi chu narialdí ldu'i shti'dzë Dios, adë guëtúdi'i lull”. ¹²Nídi'i diferenci entrë ra më israelitë nu con ra nanádi'i më israelitë, pues mizmə Dadë Jesús na Dadë shtë grë mënë nu rne'e më sin medidë ca'a grë ra narialdí ldu'i lë'ë më. ¹³Zni na, grë ra narna'bë Dadë Jesús parë gúni' perdunë lë'ëll, gac salvárëll. ¹⁴Perë ¿llallë guëna'bë rall lë'ë më si talë adë rialdídi'i ldu'u rall lë'ë më? ¿Lallë tsaldí ldu'u rall lë'ë më si talë chu nádi'i naruadi'dzë lu rall diza'quë shtë më? ¿Lallë guini rall? nu adë chu nádi'i nanua'a shti'dzë më parë lë'ë rall. ¹⁵¿Lallë tsagni'i mënë diza'quë si talë adë chu nádi'i el quë nabëshe'ldë lë'ë nguiu ni? Ziquë rni'i Sagradas Escrituras: “Blac nasa'a iurë guëdchini ra naruadi'dzë diza'quë nu nutici narsëquitë ldu'u mënë”.

¹⁶Perë lëdë grédi'i mënë runë rall cuendë diza'quë, ziquë bëquë'ë Isafas: “Dadë ¿chull gualdí ldu'u di'dzë nabiadi'dzë na'a lu rall?” ¹⁷Sin quë adë guëtë'dëdi'i, rialdí ldu'u mënë iurë ru-

adi'dzë tubi më diza'quë lu rall. Diza'quë ni na mizmë shti'dzë Jesucristo.

¹⁸ Perë rna'bë di'dza lu të çpë adë bñi-di'i rall lo quë nacagni'i Dios lu mënë? Clarë quë sí; bini rall grëtë' di'dzë ni. Sagradas Escrituras rni'i:

Biadi'dzë Dios shti'dzi' guëdubi nezë shtë guë'dchiliu.

Shti'dzë më bërë'tsë hashtë catë rialú guë'dchiliu.

¹⁹ Guëabrí guëna'bë di'dza: çpë na posiblë adë guc bé'adi'i mënë israelitë shti'dzë më? Pues primërë puntë, Moisés bëquë'ëi' shti'dzë Dios narni'i:

Guna parë guëzebi ldu'u të lu tubi naciuni nanadë runguë bé'adi'i na.

Guna tratë lë'ë rall të guëldënú të lë'ë rall, mënë nanédi'i tsasé rall shti'dza.

²⁰ Segundë puntë, Isaías gupë valurë nu bëquë'ëi':

Ra nagudfíli di' na, bëdia'guë'lú rall na.

Guëlua'aluhia lu ra nadë guná'bëdi'i por na.

²¹ Perë en cuantë shcuendë mënë israelitë rni'i Isaías: “Guëdubi tiempë bëldí guiahia parë guna recibir mënë nanédi'i guëquë diaguë shti'dza, mënë narni'i cuntrë voluntá shtëna”.

Mënë israelitë naná salvar

11 Iurne' quëgna'bë di'dza: çpë na posiblë bëquë guia'a më parë siempër ra mënë israelitë? Aquëdi'i; pues mizmë na nahia më israelitë; nahia llëbñí Abraham; Benjamín na shtadë guëluhia. ² Dizdë más antsë Dios gulé më ra mënë israelitë; adë bëquë guia'a Dios lë'ë rall. Çpë riasédi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras la'ni histori nabë'në Elías? Bëdchi'bë Elías galquiá cuntrë mënë israelitë; guní'i' lu Dios: ³ “Dadë, ra mënë gudini rall ra nabiadi'dzë shti'dzël nu bëzalú rall bëcu'guë shtë'nël. Sulë na nahia muzë shtë'nël nanabani. Nu rac shtu'u rall quini rall na.”

⁴ Perë Dios bëquebi lu Elías: “Na gulëhia mënë; napa gadchi mili nguui nadë bëzullíbi di' delantë lu dzanë Baal”.

⁵ Rnia'a lu të, mizmë iurne' ziquë tiempë dzë ni, Dios napë tubi tantë mënë israelitë nagulé më ziquë favurë shtë më të gac rai' shini më. ⁶ Si talë na rai' shini më por tubi favurë, iurní nádi'in por lo quë naquëhunë rai' purquë iurní favurë nídi'i favurë sino salvaciuni na ziquë rallë narunë tucarë por lo quë nabë'në rall. Bë'në më favurë ni sulë por galër-ga'a ldu'i'.

⁷ Çpë guëni'ia'a? Casi grë mënë israelitë adë bëdzélëdi'i rall manërë parë gac salvar rall, perë bëldá rall nagulé Dios, bë'në rai' recibir favurë shtë më. Los de más më israelitë guc naguëdchi ldu'u rall, bë'në Dios. ⁸ Zni rni'i Sagradas Escrituras: “Bësa'në Dios lë'ë rall lu nacahi të adë tsasédi'i rall; adë rnádi'i rall con slu rall; adë rínidi'i rall con diaguë rall, bë'në Dios. Zni na rall hashtë iurne'.” ⁹ Nu zac rni'i David:

Grë cusë za'quë nanapë mënë ni, guëabrí ziquë trampë catë ldaguë rall.

Vidë chulë shtë rall guëabrí guëc rall cumë cashtigu.

¹⁰ Nu slu rall guëcahi të parë guë'nádi'i rall verdá.

Nu galriá ldu'u shtë rall gac ziquë tubi bultë në'ë.

Salvaciuni shtë ra nanádi'i më israelitë

¹¹ Iurne' rna'bë di'dza: çpë na ra mënë israelitë ziquë tubi mënë narredë lu guë'ë nu gúnëdi'ill gan jamás tsashtëll stubi? Aquëdi'i, sino iurë bëquë guia'a më israelitë salvaciuni, ra mënë nanádi'i më israelitë guaté rall shnezë Dios parë gac salvar rall të parë guë'ná mënë israelitë nu guëzebi ldu'u rall lu mënë ni; iurní tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. ¹² Guëni'a'a lu të stubi cusë, si talë iurë bëquë guia'a mënë israelitë salvaciuni

shtë Dios, iurní bédchini bendición paré los de más mënë, blac llëru'bë bendición guédchini iurë guëabrí ldu'u rall lu Dios. Si talë ra më nanádi'i më israelitë, napë rall favurë shtë Dios purquë ra mënë israelitë bëniti rall shnezë Dios, blac cusë za'quë guédchini lu gué'dchiliu iurë tsaldí ldu'u mënë israelitë shti'dzë Dios.

¹³ Perë napa tubi di'dzë parë lë'ë të nanádi'i më israelitë. Bëshe'ldë Dios na; nahia poshtë shtë më. Nahin tubi hunurë parë na. ¹⁴ Quëhuna shchi'ni më con guëdubinú ldua'a të ra sahia mënë israelitë, iurë guená rall lë'ë të, gac shtu'u rall gac salvar rall. ¹⁵ Pues si talë iurë bëquë guia'a Dios lë'ë rall, ra mënë nanádi'i më israelitë guaté rall shnezë Dios, çllallë gac iurë ra mënë israelitë guëabrí ldu'u rall shnezë Dios stubi? Gaquin ziquë iurë tsashtë tégulë ladi ra tégulë. ¹⁶ Iurne' guënia'a shcuendë Abraham nu naciuni Israel. Si talë tubi muestrë shtë nacubë na santu, grë nacubë na santu. Si slu'chi hiaguë na santu, también ra llicu hiaguë na santu.

¹⁷ Bëldá ra mënë israelitë na rall ziquë llicu hiaguë olivo guishi; bëriuguë rahin perë lë'ë të guc injertar lu tronquë shlu-gar ra mënë ni, nu napë të partë con vidë shtë hiaguë verdadërë con ra naná shmënë Dios. ¹⁸ Adë runë nadchínidi'i të; adë chu guëní'idi'i na të mejurë quë los de más llicu hiaguë. Si talë runë nadchini të, gulë bësëagná ldu'u të de quë napë të vidë sin fin sulë purquë unidë na të con tronquë shtë hiaguë. Lë'ë tronquë rne'ë vidë parë lë'ë të; lëdë lë'ëdi'i të rdë'ë të vidë parë hiaguë ni.

¹⁹ Perë tal vez guëní'il lua: "Perë llicu hiaguë riuguin të parë guc injertara; guca injertë lu tronquë shtë hiaguë". ²⁰ Rnia'a lu të; bédchisú Dios ra mënë israelitë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios, perë lë'ël nápël vidë sin fin sulë purquë rialdí ldu'ul shti'dzë

më. Zni nahin; adë runë nadchínidi'il sino gupë cuidadë ²¹ purquë si talë adë bé'nëdi'i Dios perdunë ra mënë israelitë naná ziquë llicu hiaguë legítimë, tampuquë gúnëdi'i më perdunë lë'ël si adë rialdídi'i ldu'ul de verdá. ²² Gulë guná, blac llëru'bë na amor shtë Dios, perë runë më cashtigu. Ra naná ziquë llicu hiaguë nabëriuguë bënë më cashtigu demasiadë, perë parë lë'ël gunë më bien si talë tsagla'guë gáquël unidë con lë'ë më; no sea quë zac lë'ël gáquël ziquë llicu hiaguë nabëriuguë. ²³ Más de ni, si talë ra mënë israelitë nanádi'i unidë con Cristo iurne', si talë guëabrí ldu'u rall lu shnezë Dios, gapë rall vidë sin fin; gac rall ziquë llicu hiaguë naguc injertë lu tronquë stubi. Napë më pudërë parë gunë mëhin. ²⁴ Perë lë'ël nal ziquë llicu hiaguë olivo guishi; nádi'il më israelitë perë bëriuguë parë gáquël injertadë con verdadërë hiaguë olivo. Ni na contrari lo quë narunë mieti; adë gáquëdi'i unir tubi llicu hiaguë guishi lu tubi tronquë za'quë. Zni nahin con ra mënë israelitë naná ziquë llicu hiaguë verdadërë. Blac sencigi nahin gunë më injertë ra mënë ni lu tronquë shtë hiaguë stubi vësë.

Ra mënë israelitë gac salvar rall

²⁵ Bëchi, quëgnia'a comparaciuni purquë rac shtua'a gac bè'a të tubi secretë nabëlua'a Dios ne'. Antsë guasédi'i hiá'ahin. Perë adë rúnëdi'i të llgabë na të mejurë quë los de más sa' të. Bëldá ra më israelitë na rai' ziquë ciegu; naguëdchi ldu'u rai' hashtë gac cumplir zihani mënë nanádi'i më israelitë gac salvar. ²⁶ Iurë nasalvar ra mënë ni, iurní grë mënë israelitë gac salvar rall; Sagradas Escrituras rni'i: El quë nagunë librar, zé'di' de Sión. Guëdchisúhi' dulde shtë llëbní Jacob. ²⁷ Ndë'ë na tubi promësë nardë'a con lë'ë rai' iurë guëdchisúa dulde shtë rall.

²⁸ ¿Pë runë cuntienë grë ndë'ë parë ra nabë'në recibir diza'quë? Pues ra më israelitë na rall enemigu shtë Dios iurne' parë gunë të recibir bendición shtë më. Perë gulë më lë'ë rall; bë'në ldai' më lë'ë rall purquë na rall shini shmënë Dios naguquërdëdë guahietë. ²⁹Rna'bë më më'në; rzëlaa'dchi më bendición cua'a më'në; nunquë gunë më cambi galërn'i ldu'u më. ³⁰Más antsë adë gualdidi'i ldu'u të shti'dzë më perë iurne' sí, bë'në të recibir galërga'a ldu'u më. Guquin purquë ra më'në israelitë néd'i tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. ³¹Aunque iurne' lë'ë rall adë rzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë më, guëdchini tubi dzë guëga'a ldu'u Dios lë'ë rall stubi nu gac salvar rall. Gunë rall recibir galërga'a ldu'u më stubi juntë con lë'ë të. ³²Pues parë Dios grëtë' më'në na rall ziquë ra prësi la'ni lachigui'bë. Grëtë' më'në adë bé'nëdi'i cumplir mandadë shtë më të parë guëga'a ldu'u më grë mieti.

³³Blac llëru'bë na shgabë më. Riasë më grëtë' ra cusë. Adë chu gúnëdi'i gan gac bé'all por completë shgabë më. Adë chu ráquëdi'i gac bé'all manërë naquëhunënu më con lë'ë hia'a. ³⁴“¿Chull tsasë llgabë nanapë Dadë Dios? u ¿chull bédë'ë conseju parë lë'ë më? ³⁵¿Chu bédë'ë nacua'a më të parë guëabrí quilli më lë'ëll ziquë pagu?” ³⁶Purquë por lë'ë më ni'bi grëtë' cusë. Bëcueshtë më grëtë' cusë; bëntsa'u më grëtë' cusë parë gunë më recibir hunurë nu graci shtë më'në. Runë tucarë grëtë' më'në guëdë'ë rall labansë parë lë'ë më hashtë nídi'i fin. Amén.

Rac shtu'u Dios guëquërdëlda'a sulë parë lë'ë më

12 Zniti'i bëcha, quëhuna ruëguë lu të gunë të intriegu mizmë lë'ë të parë Dios purquë bëga'a ldu'u më lë'ë të. Gulë bë'në presentar mizmë lë'ëll

ziquë ofrendë parë lë'ë më. Gulë gac të më'në santu, më'në narëuu' ldu'u Dios. Ni runë tucarë gunë të purquë riasë të, nu zní gunë të alabar lë'ë më. ²Adë chu guëquërdëdëdi'i ziquë los de más më'në shtë guë'dchiliu, sino gulë gac më'në nacubi por cambi nananú la'ni ldu'u të. Zní másru'u gac bë'a të naná voluntá shtë Dios; quiere decir, guadë naná cusë za'quë nu guadë narquité ldu'u më nu lo quë naná tubldí delantë lu më.

³De acuerdë con favurë nabë'në më, gulë më na ziquë poshtë shtëhi', rnia'a lu të adë chu gúnëdi'i llgabë nall më ru'bë lu sa'll. Mejurë gulë bë'në llgabë lo quë naná verdá nu tubldí de acuerdë con fe nabëzëlaa'chi Dios parë lë'ëll. ⁴Ziquë cuerpë shtë nguiu naná zihani partë perë tubsë cuerpë, ⁵zní zac lë'ë hia'a, cantidá na hia'a perë na hia'a tubsë cuerpë naná unidë con Jesucristo, nu lë'ë hia'a unidë na hia'a, cadë nguiu con grë sa' nguiu.

⁶Cadë túbia'a nadápa'a don nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo según favurë nabë'në Dios. Llni nu fuersë narne'e Dios adë nádi'in igual parë cadë túbia'a, perë runë tucarë guëdë'në dchí'nia'a llni nadápa'a. Si talë por pudërë shtë Dios ráquël guëni'il shti'dzë më, guni'i shti'dzë më de acuerdë con ldai' shtë më nabëdë'na'a recibir de lë'ë më. ⁷Si talë ráquël rúnël sirvë lu sa'l, pues bë'në sirvë lu rai' con guëdubinú ldú'ul. Si talë ráquël guëluá'al shti'dzë më con pudërë shtë më, pues runë tucarë guëluá'al con guëdubinú ldú'ul. ⁸Si talë ráquël guëdë'ëll conseju sa'l, bë'nin con guëdubinú ldú'ul. El quë nardë'ë parë shchi'ni Dios, pues guëdë'ëll sin quë cuëzi' gúnëll recibir premi. El quë narac guëni'bë'a, pues tsagla'guë guëni'bë'all con cuidadë. El quë narga'a ldu'u sa'll, guëga'a ldú'ul con lëgrë.

Lo që narunë tucarë gunë ra narialdí ldu'i diza'quë

⁹Gulë guc shtu'u de verdá grë mënë. Gulë guná tushë ra cusë mal perë gulë tsagla'guë ra cusë za'quë. ¹⁰Gulë guc shtu'u con llëru'bë cariñi grë sa' të. Gulë bè'në honrar sa'l; gulë bè'në rëspëti lu sa'l.

¹¹Adë gac nabëchidi'il; gulë bè'në sirvë Dadë Jesús guëdubi tiempë.

¹²Gulë bëquitë ldu'u të con esperansë nanápël; gulë gac mënë pacënci iurë rzu-naldë mënë lë'ël; adë cuézëdi'i të sino gulë guna'bë lu Dios guëdubi tiempë.

¹³Gulë bè'në compaño ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesús con nicidá shtë rai'. Gulë bè'në recibir bien grë naze'dë visitë lídchil.

¹⁴Si talë tubi mënë rguell guéquël, guna'bë lu Dios parë guëdë'lë më bendición parë nguiu ni. Adë rúnëdi'il igualadë con lë'ël.

¹⁵Gulë cue nalëgrë con ra naquërelde nalëgrë nu gulë bëga'a ldu'u të con ra naru'në lu galëriá ldu'u.

¹⁶Súdi'i ni tubi dishi'bi entrë lë'ë të. Adë runë narú'bëdi'il lu sa'l, sino gulë gac amigu shtë ra mënë nanádi'i më ru'bë lu guédchiliu.

¹⁷Adë riabridi'i gúnël cusë mal parë el që narunë cuntrë lë'ël. Gulë guni'i ldu'u gunë të bien delantë lu grë sa' të.

¹⁸Gulë guquërelde sin dishi'bi con grë mieti. ¹⁹Adë rúnëdi'il vengar sino bédë'lë sí gunë Dios cashtigu purquë Sagradas Escrituras rni'i: "Runë tucarë guna vengar; na guëguíllahin, rni'i Dadë". ²⁰Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: "Si talë enemigu shtë'nël rldia'në, bédë'lë nagáuhi'. Si talë rbíldchi', bédë'lë nagúhi' purquë si talë gúnël zni, iurní guëá shnill por galështú." ²¹Adë rdé'ëdi'il sí gunë duldë gan lul, sino lë'ël bè'në gan lu mal con lo që naná za'quë.

13Runë tucarë grétë'l mënë gunë rall rëspëti ra gubernë nu autoridá purquë grë ra autoridá na por voluntá shtë Dios. Ra autoridá zúbëga'a rai' por permisi shtë Dios. ²Grë ra narzutipë lu shti'dzë gubernë rúnëll cuntrë lo që nabë'në Dios punërë. El që narzutipë lu shti'dzë gubernë rsëdchínill cashtigu parë mizmë lë'ël. ³Grë ra narnibë'a nananú guédchiliu, adë rtsëbëdi'i rall ra mënë naquëhunë cusë za'quë sino quë rtsëbë rall ra naquëhunë mal. ¿Gu rac shtú'ul guëbánil sin quë rdzëbëdi'il lu autoridá? pues gulë cue cusë za'quë; hia iurní guëá'nël ziquë ra më za'quë lu ra gubernë. ⁴Pues lë'ë ra autoridá na rall el që nabë'në Dios punërë parë bien shtë të, perë si talë lë'ël quëhúnël mal, iurní sí, guëdzëbël lu autoridá purquë bè'në më punërë lë'ë rall parë gunë rall cashtigu tubldí grétë'l el që naquëhunë mal. ⁵Por ni rqui'ni gunë të rëspëti ra autoridá, lëdë niá'asëdi'i parë zé'dëdi'i cashtigu guéquël sino también purquë la'ni ldú'ul nanël zni naza'quin. ⁶Por rsunë rë', gulë quilli ra impuestë nacagna'bë gubernë purquë na rall por voluntá shtë Dios. Bë'në më punërë lë'ë rall parë dchi'ni ni.

⁷Gulë bédë'lë lo që narunë tucarë parë cadë tubi sa'l. El që naze'bi contribución, gulë quilli contribución. Grë ra naze'bi impuestë, gulë quilli impuestë. El që narunë tucarë rëspëti, gulë bè'në rëspëti lë'i' nu el që narunë tucarë hunurë, gulë bè'në honrar lë'i'. ⁸Adë rzé'bidí'i të ni tubi lu sa' të sino gulë quilli lo që narzë'bil lu sa'l. Gulë guc shtu'u sa'l purquë el që narac shtu'u sa'll de verdá, bé'nëll cumplir lo që nacagnibë'a lëy shtë Dios. ⁹Ra mandamientë rni'i: "Adë rúnëdi'il duldë adulteri. Adë rguínidi'il sa'l. Adë rbaa'nëdi'i të. Adë ruadi'dzë bíshidi'il lu sa'l. Adë rzé'bidí'i ldú'ul pë shtë mënë." Grë ndë'ë con los de más mandamientë

shtë Dios, gúnël cumplir si talë gúnël lo quë narni'i shti'dzë më: "Gulë gac shtu'u grë sa'l igual ziquë rac shtu'ul mizmë lë'ël". ¹⁰ El quë naná rac shtu'u sáhi', adë quëhúnëdi'll mal cuntrë bëchi sa' ni; por ni el quë narac shtu'u sa'll de verdá, canihúnëll cumplir lëy shtë Dios.

¹¹ Más de ni, gulë bédë'e cuendë tiempë nabánia'a. Hia bëga'a iurë; gá-ca'a ziquë el quë nagubani lu mbë-ca'ldë purquë dzë naguëdchini Dadë Jesús stubi, más guëlladchi zuga'ain parë iurne' quë iurë lë'e hia'a gualdí ldu'u hia'a diza'quë. ¹² Na ziquë gue'lë ze'dë grëgue'lë; hia lë'e gue'lë ziagdza-guë. Lë'e dzë ze'dë bi'guë. Por ni rqui'ni guësá'na'a grë cusë mal narunë mieti lu nacahi. Ziquë suldadë nanacu shabë suldadë, cha zuga'a hia'a con llni shtë Dios parë tíldia'a cuntrë mal. ¹³ Ziaglá'ga'a lu shnéza'a sin ni tubi dulde, ziquë narunë tucarë narzé rdzë. Adë chu gáquëdi'i zudchi. Nu adë chu tsádi'i ca nanú ruidë, nilë catë quërelde mënë ziquë mbecu. Adë chu gápëdi'i mal vici; adë chu tsutëdi'i lu dishi'bi. Adë chu gáquëdi'i mbidiosë ¹⁴ sino gulë gac ziquë tubi nanacu bien con mizmë pudërë shtë Dadë Jesucristo. Adë rdë'ëdi'il sí lu ra deseo mal narsini lë'ël lu mal.

Adë rúnëdi'il juzguë sa'l

14 Gulë bë'në recibir sa'l narialdí ldu'i diza'quë aunquë adë zuga'adi'll firmë lu shnezë më. Bë'në recibir lë'ëll sin quë adë rchupë dí'dzëdi'il subrë puntë narauull. ² Por ejemplë nanú tubi sa'l narialdí ldú'ull nanú permisi gaull grë clasë cumidë, perë nanú stubi sa'l naná débil; rni'll runë tucarë gau mieti ra verdurë, lédëdi'i gau mieti belë. ³ Pues el quë naráu belë, adë gúnëdi'll juzguë lë'e sa'll naráu sulë ra verdurë. Nu zac el quë nadë rau belë, adë gúnëdi'll juzguë el quë naráu grë clasë cumidë purquë

Dios bë'në recibir lë'e mieti ni. ⁴ ¿Chull nal të quëhúnëll juzguë lë'e muzë shtë stubi lamë? Pues lu shlamë muzë, gac muzë juzgar u gunë muzë recibir hunurë. Pues muzë shtë Jesús zull firmë lu shnezë më purquë Dios napë pudërë parë gunë muzë ni gan lu grë prëbë naze'dë lúhi'.

⁵ Stubi comparaciuni; nanú bëldá mënë quëhunë rall cumplir ra dzë delicadë. Stubi sa'l rni'll grë ra dzë na igual; nídi'i dzë delicadë parë lë'ëll. Pues nadë más runë tucarë cadë nguui gáqui' firmë con creenci shtëhi'. ⁶ El quë nanapë rëspëti lu dzë delicadë, pues quëhúnëll honrar Dios, nu zac el quë naquëhúnëdi'i cumplir ra dzë delicadë, lu Dios nápëll rëspëti. El quë naráu grëtë' cusë, pues quëhúnëll rëspëti Dios nu quëgdë'ëll graci lu më por cumidë. Nu el quë narunë providë gaull cualquier cusë, quëhúnëllin parë lë'e më nu rdë'ëll graci lu më.

⁷ Nadápa'a el quë narnibë'a lë'e hia'a; mientras nabánia'a, na hia'a muzë shtë më nu iurë gátia'a, na hia'a shmúzi'. ⁸ Si talë nabánia'a, nabánia'a parë lë'e Dadë. Si talë rátia'a, rátia'a parë lë'e më. Si talë guëbánia'a u si talë gátia'a, na hia'a shmënë Dios. ⁹ Por mizmë rsunë ni, Cristo guti nu bëabrí nabani më të parë gac më Dadë tantë ra mënë naguti nu zac ra nanabani.

¹⁰ Perë lë'ël ¿pëzielú rúnëll juzguë ra bëchi sa'l? Grëtë' hia'a napë quë guëdchínia'a delantë lu Cristo të parë gunë më juzguë cadë lë'e hia'a. ¹¹ Sagradas Escrituras rni'i:

Ziquë segurë na nabania, rni'i Dadë, grëtë' mënë gac bë'a rall nahia Dios nu guëzullibi rall lua.

Grëtë' mënë gunë rall alabar na.

¹² Zníti'i cadë tubi hia'a napë quë guëdë'e hia'a cuendë lu Dios por lo quë naquëdë'na'a.

Adë chu gáquëdi'i mal ejemplë parë sa'l

¹³ Por ni rnia'a, adë chu gúnëdi'i juzguë sa'll sino al contrari, gulë guni'i ldú'ul guëquërdël naza'quë, lédëdi'i manërë mal; no sea quë guëlaguë sa'l lu duldë por causë shténël. ¹⁴ Unidë nahia con Jesucristo, por ni napa segurë de quë grë cumidë nalimpi; nídi'i mal si talë guëdáuha'ain, perë si tubi nguïu rni'i ldú'ull nanú dau adë límpidi'i, pues parë lé'ëll naprovidë gaullin. ¹⁵ Perë si talë raul grë clasë cumidë nu zni quëhúnël ofender sa'l, pues adë rac shtú'udi'il sa'l iurní; runë fáltël amor parë sa'l. Adë rúnëdi'il niétiquë; adë gáudi'il belë si talë por ni guëniti sa'l. Jesucristo gúti' por lé'ëll. ¹⁶ Adë rdé'ëdi'il lugar guëni'i mënë mal por lo quë nanël na bien. ¹⁷ Si talë rñibë'a Dios lé'ël, si náhi' Rëy, nídi'i importë custumbrë pë raul u pë ru- u'l, sino stubi cusë rqui'ni naná tubldí shcuénda'a lu më, nu cuedchí ldu'u hia'a lúhi', nu rquitë ldu'u hia'a por Espíritu Santo nacuezënú lë'ë hia'a. ¹⁸ El quë narunë sirvë Cristo manërë za'quë, ni rquitë ldu'u Dios con lé'ëll nu ra sa'll adë bë nápëdi'i guëni'i rall cuntrë lé'ëll.

¹⁹ Por ni cha guiagla'ga'a nezë catë rbedchí ldu'u hia'a, catë nídi'i dishi'bi, catë guëdé'na'a compañi sa' hia'a tē gac rall más firmë lu shnezë Dios. ²⁰ Adë rshí'nidi'il dchi'ni shtë Dios por lo quë narául. Grë dau naza'quë gau mieti perë na mal si talë raul tubi cusë nu ejemplë shténël na ziquë tubi guë'ë catë rrelde sa'l nu gúnëll duldë. ²¹ Pues bien nahin adë chu gáudi'i belë, nu adë chu gúdi'i vini, nu ni por chu guëdé'nëdi'i cualquier tubi cusë narunë rrelde bëchi sa' hia'a lu duldë, ni lo quë runë dañi parë fe shtë sa' hia'a. ²² ¿Gu rialdí ldú'ul de quë grë dau naza'quë? Pues nabënë nahin perë adë rdildi dí'dzëdi'il con sa'l subrë puntë rë'. Rquitë ldu'u

nguïu el quë naná firmë lu shnézi', el quë nanëll rúnëll bien. ²³ El quë naráu cualquier cusë nu rza ldú'ull, nall culpablë purquë adë quëháudi'ill con fe; adë quëhúnëdi'ill cumplir según rialdí ldú'ull. Cualquier cusë naguëdé'na'a, si nápëdi'i hia'a confiansë naza'quin, pues duldë nahin parë lë'ë hia'a.

Gulë bë'në lo quë narac shtu'u sa'l

15 Grë hia'a naná firmë lu shnezë Dios, runë tucarë guëdé'na'a compañi ra nazugá'adi'i firmë lu shnezë më. Gáca'a më pacënci, lédëdi'i mënë narguili bien shtëna'a. ² Cadë tubi hia'a runë tucarë guëdé'na'a bien con sa' hia'a tē tsaldí ldu'u rall más; gac rall firmë lu shnezë më. ³ Mizmë Jesucristo adë bëquítëdi'i ldú'i' mizmë lé'i' sino gac cumplir lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras: “Grë ra didzabë naguni'i mënë cuntrë lé'ël, bëabrí guni'i rall cuntrë na”. ⁴ Pues grë lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras, cuë ra dí'dzë ni parë bien shtë hia'a. Naescritin tē guësé'da'a la'nin tē gua'a ldu'u hia'a firmë lu shnezë më tē gáca'a më pacënci por shti'dzë më nu gápa'a esperansë. ⁵ Quëgna'ba lu Dios, el quë narni'inú lë'ë hia'a, gúni' compañi lë'ë tē, tē gac unidë tē ziquë bëséa'në më tubi ejemplë parë lë'ë hia'a ⁶ tē gac gunë tē alabar Dios con tubsë llgabë nu con tubsë bë. Gulë bë'në alabar Dadë Dios naná Shtadë Shláma'a Jesucristo.

Bërë'tsë diza'quë ladi ra nanádi'i më israelitë

⁷ Por ni, gulë bë'në recibir grë sa' tē cumë ziquë Jesucristo bé'ni' recibir lë'ë hia'a parë guëlua'a pudërë shtë Dios. ⁸ Lo quë narnia'a na, bidë Cristo parë bë'në më sirvë lë'ë ra më israelitë parë gac cumplir grë ra promësë naguni'i Dios lu shtadë guëlu' hia'a. Bidë më parë guëlua'a më ra dí'dzë shtë Dios na verdá.

⁹ Nu bidë më parë ra mënë nanádi'i më israelitë, guëdë'ë rall graci lu më por galërğa'a ldu'u më. Ni na de acuerdë naná escritë:

Guna alabar l'é'ël entrë grë naciuni.

Gulda cantë lul; guënia'a blac llëru'bë na pudërë shtë'nël.

¹⁰ Stubi partë Sagradas Escrituras rni'i: Gulë bëquitë ldu'u të mënë nanádi'i israelitë.

Gulë bëquitë ldu'u të juntë con shmënë më.

¹¹ Stubi partë Sagradas Escrituras rni'i: Gulë biadi'dzë cusë ru'bë nabë'në Dios lu grë mënë shtë gué'dchiliu.

Lë'ë të nanádi'i më israelitë, gulë bë'në alabar lë'ë më juntë con ra shmënë më.

¹² Nu Isafas bëquë'ëi':

Tubi llëbni Isaf guëdchini të guënbë'a më ni ra naciuni.

Ra mënë tsaldí ldu'u rall lë'i', el quë nangunë salvar lë'ë rall.

¹³ Quëgna'ba lu Dios, el quë narunë parë gápa'a esperansë, guëshe'ldë më lë-grë nu paz la'ni ldu'u të purquë rialdí ldu'u të shti'dzë më. Cagna'ba gapë të zihani esperansë por pudërë shtë Espíritu Santo.

¹⁴ Bëcha, napa segurë de quë lë'ë të na të më za'quë nu rac bë'a të ra cusë shtë Dios, nu nanëa de quë rac të guëdë'ë të cunseju parë cadë tubi sa' të. ¹⁵ Perë la'ni cartë rë', adë bëdzëbë-dia'a guëquëa'a lu të grë enseñansë rë' të adë guëá'ldëdi'i ldu'u të di'dzë ni. Bë-nahin purquë zni bë'në më incarguë de quë gunahin. ¹⁶ Bë'në Dios tubi favurë de quë guna sirvë lë'ë Dadë Jesucristo entrë ra nanádi'i më israelitë. Quëhuna dchi'ni rë' naná bëne'le Dios parë gac salvar mieti, parë raca guna presentar grë ra nanádi'i më israelitë lu Dios ziquë tubi ofrendë naguëca'a më, tubi ofrendë nabë'në l dai' Dios por Espíritu Santo.

¹⁷ Por Jesucristo naná runë compa'ni na, napa rsunë parë guëquitë ldua'a con dchi'ni nabëna por lë'ë më ¹⁸ purquë adë nápëdia'a valurë guënia'a lu të más cusë, sulamëntë lo quë nabë'në Cristo la'ni vidë shtëna; gunia'a lu ra mënë të ra nanádi'i më israelitë tsaldí ldu'u rall nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më. ¹⁹ Por milagrë nu sëni nu con pudërë shtë Espíritu Santo, biadi'dza shti'dzë Jesucristo dizdë Jerusalén nu alreduerë lugar ni hashtë regiuni Ilfrico; biadi'dza guëdubi lugar ni. ²⁰ Zni guni'i ldua'a tsagnia'a diza'quë lu ra mënë catë nunquë guc bé'adi'i mënë lë Dadë Jesucristo të parë shchi'nia gáquëdi'in ziquë tubi mënë narza'a lídchi' guëc cimientë shtë hiu'u nabëntsa'u stubi sáhi'. ²¹ Ziquë na escritë:

Grë ra nadë bé'nëdi'i recibir diza'quë shtëhi', guini rall.

Grë ra nadë riasédi'i shti'dzi', tsasé rall.

Guc ldu'u Pablo tsáhi' ciudad Roma

²² Nalé rac shtua'a guënia'a diza'quë lu ra nanadë guënëdi'i lë'ë më. Zihani mënë runë rall cuntrë na; por ni adë bëna gan tsahia tubi visitë lë'ë të. ²³ Perë iurne' bëna gan shchi'nia ndë'ë, guëdubi regiuni rë'. Por zihani izë rac shtua'a guëbaninúa lë'ë të. ²⁴ Gueldë guëna visitar lë'ë të iurë tsahia España. Despuësë de tubi visitë con lë'ë të, rialdí ldua'a gunë të compa'ni na con nicidá nanapa parë nezë España. ²⁵ Perë iurne' tsahia Jerusalén; guahia du'pë ayudë parë ra shmënë Jesús narëta' ndë ²⁶ purquë ra mënë Macedonia nu Acaya bëtëá rai' tubi ofrendë parë ra shmënë Jesús nabë'nápëdi'i, ra naquërelde Jerusalén. ²⁷ Pues bë'në rall llgabë ziquë cusë za'quë, gunë rall compa'ni ra mënë ni. Nabënë nahin purquë ra mënë Acaya nu Macedonia bë'në rall recibir diza'quë por ra mënë israelitë. Iurne' runë tucarë gunë rall compa'ni ra prubi con dumí

shtë rall. ²⁸ Iurë guna gan con asuntë rë', guna intriegu ofrendë ni guia'a rai'; iurní guërua'a parë España. Pues iurní gueldë guënahia lë'ë të. ²⁹ Napa segurë de quë iurë guënahia lu të, guëdchinia con bendición shtë Jesucristo.

³⁰ Bëchi, quëhuna ruëguë lu të por nombre shtë Dadë Jesucristo nu por amor narne'e Espíritu Santo, de quë gunë të compa'ni na con oraciuni lu Dios. ³¹ Gulë guna'bë lu më të parë guelá më na grëtë' lo quë narac shtu'u gunë ra nadë rialdídi'i ldu'u shti'dzë Jesús, ra naquërelde Judea. Gulë guna'bë lu më të parë ra shmënë Jesús nananú Jerusalén, gunë rall recibir con bien ayudë naguehahia parë lë'ë rai'. ³² Nu gulë guna'bë lu më, si na voluntá shtë më, gueldë guënahia lë'ë të; guëdchinia con lëgrë shtë më nu guna du'pë descansë con lë'ë të. ³³ Dios el quë narunë parë cuedchí ldu'u mieti, cuezënúhi' lë'ë të. Rac shtua'a cuedchí ldu'u të por pudërë shtë Dios; cuezënú më lë'ë të. Amén.

Pablo quëhúni' saludar sáhi'

16 Runa presentar lu të Febe, tubi na'a naná rialdí ldu'i diza'quë. Quëhúnëll sirvë ra shmënë Dios naquërelde guë'dchi Cencrea. ² Gulë bè'në recibir lë'i' con bien por lë Dadë Jesús, cumë ziquë runë tucarë gunë mieti con ra narialdí ldu'i Dios. Gulë bè'në compa'ni lë'i' cualquier cusë narquí'ni' purquë lë'i' bè'në compa'ni zihani mënë nu na bé'ni' compa'ni.

³ Gulë bè'në saludar Priscila nu Aquila naná ra shmëna lu dchi'ni shtë Jesucristo. ⁴ Lë'ë rai' bédchi'bë rai' prupi vidë shtë'në rai' parë gac salvara lu peligrë. Lëdë niá'asë na rdë'ëhia graci lu rai', sino zac ra los de más bëchi sa' hi-a'a nanádi'i më israelitë perë rialdí ldu'u rai' shti'dzë më. ⁵ Gulë bè'në saludë grë ra narialdí ldu'i diza'quë, ra nardëá lidchi Priscila nu Aquila. Gulë bè'në

saludar Epeneto, el quë narac shtua'a. Epeneto guc primërë nagualdí ldu'i diza'quë regiuni Acaya. ⁶ Gulë bè'në saludë María, el quë nalé bè'në dchi'ni entrë lë'ë të. ⁷ Gulë bè'në saludë ra sahia, Andrónico nu Junias naguanú rai' na la'ni lachigui'bë. Ra poshtë shtë më, napë rai' zihani rëspëti parë Andrónico nu Junias; más de ni, gualdí ldu'u rai' diza'quë más antsë quë na.

⁸ Gulë bè'në saludë Amplias, stubi shmënë Jesús; nalé rac shtua'a lë'i'. ⁹ Gulë bè'në saludë Urbano, el quë nabë'nënë shchi'ni Jesús con lë'ë hi-a'a. Nu gulë bè'në saludë Estaquis, el quë narac shtua'a. ¹⁰ Gulë bè'në saludë Apeles naná bè'në gan lu grë prëbë ziquë shmënë Jesús. Nu zac gulë bè'në saludë famili shtë Aristóbulo. ¹¹ Gulë bè'në saludë ra më ladza, Herodión, nu ra famili shtë Narciso naná rialdí ldu'u diza'quë. ¹² Gulë bè'në saludë Trifena nu Trifosa naná bè'në shchi'ni Jesús, nu zac bè'në saludë Nanë Pérsida; nalé bé'ni' dchi'ni shtë Dadë Jesús. ¹³ Gulë bè'në saludë Rufo el quë napë famë entrë ra naná rialdí ldu'i diza'quë, por lo quë nabé'ni'. Nu zac gulë bè'në saludë shni'a Rufo naná ziquë shní'ahia. ¹⁴ Gulë bè'në saludë Asíncrito nu Flegonte nu Hermas nu Patrobas nu Hermes con los de más shmënë Dios naná quërelde'nú rai'. ¹⁵ Gulë bè'në saludë Filólogo nu Julia nu Nereo con zánëll. Gulë bè'në saludë Olimpas con grë ra naná rialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, ra naná quërelde'nú lë'ë Olimpas.

¹⁶ Gulë bè'në saludë cadë tubi lë'ë të con cari'ni santu. Grë ra grupë shtë shmënë Cristo rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të.

¹⁷ Bëchi, runa ruëguë lu të, gulë gupë cuidadë ra nargú divisioni nu ra naná rdchi'bë problemë parë lë'ë të. Lo quë naquëhunë rall, na cuntrë diza'quë naná bësë'dë të. Gulë gulë con lë'ë rall

¹⁸purquë grë ra mieti ra adë na rall bajo ordë shtë Dadë Jesucristo sino quëhunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall nu rgugué rall ldu'u ra mënë naná sencigi. Con di'dzë chulë nu libanë bishi, rsigué rall ra mënë. ¹⁹Grë mënë rac bë'a rall lla bëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios, nu rquitë ldua'a. Rac shtua'a gac nasini të parë gunë të cusë za'quë, lédëdi'i parë gunë të cusë mal. ²⁰Lë'ë Dadë narcue'dchí ldu'u hia'a nas-esë, gunë më gan lu Satanás ziquë tubi nguiu naguëlü guëc ma. Lë'ë Dadë Jesucristo gunë ldai' lë'ë të.

²¹Timoteo naquëhunënú dchi'ni na, rshé'ldëll saludë parë lë'ë të; nu Lucio nu Jasón nu Sosípater, mënë ladza; rshe'ldë rall saludë.

²²Na Tercio, caquëa'a cartë rë'; quëgshe'lda saludë parë lë'ë të cumë unidë na hia'a con Dadë Jesucristo.

²³Gayo el quë nardë'ë pusadë parë na, nu rdëá grupë shtë shmënë Jesús lídchi', rshé'ldi' saludë parë lë'ë të. Nu Erasto naná tesorerë shtë guë'dchi, rshé'ldëll

saludë; nu tubi bëcha lë Cuarto, tubi shmënë Jesús, rshé'ldëll saludë.

[²⁴Lë'ë Dadë Jesucristo gunë ldai' grë të. Amén.]

Rialú cartë rë' con tubi labansë

²⁵Iurne' guëdë'na'a alabar Dios, el quë narac gunë parë gac të firmë lu diza'quë shtë salvaciuni naná biadi'dza; ráqui' gúni' parë gac të firmë según lo quë nabëlua'a më lu hia'a, cusë naná naga'chi más antsë dizdë guzublú guë'd-chiliu ²⁶perë iurne' bëru'u di'dzë ni lu llni nu rdë'ë hia'a cuendë di'dzë ni por ra Sagradas Escrituras nabëquë'ë ra nabi-adi'dzë shti'dzë më guahietë. Grë ndë'ë na de acuerdë con mandamientë shtë Dios eternë. Shti'dzë më bédchini parë gac bë'a mieti shtë grë naciuni të tsaldí ldu'u rall de verdá nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më.

²⁷Guëdë'na'a alabar Dios por Jesucristo. Lë'ësë më na Dios nanané grë cusë. Llëru'bë na pudërë shtë më. Amén.

Primèrè cartè nabëquë'e San Pablo lu mënë Corintios

Bëquë'e Pablo tubi cartè nu bëshé'ldi'in lu ra shmënë Dios naquërelde Corinto

1 Na Pablo, nahia tubi nagulé Dios. Nahia tubi poshtë shtë Jesucristo purquë zni na voluntá shtë më. Bëshé'ldë më na. ²Juntë con Sóstenes, bécha'a, quëquëa'a cartè rë' nu guëshé'ldahin lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Corinto. Na të shmënë më nabëzuné Dios almë shtë të purquë unidë na të con Cristo Jesús. Dios guna'bë lë'ë të, të gac të santu. Na të shmënë më igual ziquë los de más naná rianaldë tēchi Idai' shtë Jesucristo, Shláma'a. Na më el quë narnibë'a lë'ë rai' nu también rnibë'a më lë'ë hia'a. ³Gulë bë'në recibir bendición shtë më nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios, Shtëada'a nu por Jesucristo Shláma'a.

Bendición nadápa'a por Jesucristo

⁴Siemprë rdë'a graci lu Dios por lë'ë të nu rdë'a graci lu më por ra favurë shtë Dios nanapë të purquë unidë na të con Jesucristo. ⁵Por na të unidë con Cristo, Dios bëne'e grétë' clasë bendición naná rac bë'a të pë runë cuntienë shti'dzë më nu rac të ruadi'dzë të shti'dzë më. ⁶Grë ndë'ë quëhunin testificar de quë na verdá shti'dzë Jesús, di'dzë nabadi'dzë na'a lu të iurë guquërelde'nú na'a lë'ë të. ⁷Iurne' adë pë runë fáltëdi'i lo quë narne'e Dios. Napë të pudërë shtë Espíritu Santo mientras quëbezë të con ánimo dzë naguëabrí Jesucristo, Shláma'a, stubi. ⁸Lë'ë më gunë më compañi lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më hashtë fin shtë guë'dchiliu. Iurní ni tubi chu guëdchi'bë galquíá guëc të; guëa'në të sin culpë dzë naguëabrí më stubi. ⁹Dios

siemprë quëhúni' cumplir grë shti'dzë më. Lë'ë më guna'bë më lë'ë të parë gac të unidë con shini më, Jesucristo Shláma'a.

Divisioni entrë ra shmënë Dios

¹⁰Bëchi, quëhuna ruëguë lu të purquë na hia'a shmënë Jesucristo. Gulë gac të de acuerdë con lo quë naruadi'dzë të nu adë rdë'ëdi'i të sí tsu divisioni entrë lë'ë të. Gulë guquërelde të sin dishi'bi. Gulë gapë mizmë llgabë nu gulë bë'në juzguë mizmë manërë. ¹¹Rnia'a lu të ndë'ë, bëchi, purquë ra famili shtë Cloé guni'i rai' lua nanú dishi'bi entrë lë'ë të. ¹²Nahin verdá; tubi të rni'i: "Na nahia shmënë Pablo". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Apolos". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Cefas". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Cristo". ¹³¿Gu nanú zihani Cristo? Nané të na, Pablo, adë cuëdia'a lu cruz por duldë shtë të. Adë bëriubë nisë të en el nombre shtë Pablo. ¹⁴Dushquilli Dios de quë adë bëchu'bë nísëdia'a ni tubi de lë'ë të sino sulë Crispo nu Gayo ¹⁵të adë guëní'idi'il bëchu'bë nisë Pablo lé'ël en el nombre shtë Pablo. ¹⁶Nu zac bëchu'bë nisa ra famili shtë Estéfanas perë adë reägnádi'i ldua'a bëchu'bë nisa stubi de lë'ë të. ¹⁷Pues Cristo bëshé'ldë më na parë guadi'dza diza'quë lu ra mënë, lédëdi'i parë guëchu'bë nisa ra mënë. Bëshé'ldë më na parë guadi'dza lu mënë manërë sencigi, lédëdi'i con di'dzë nadë rac bé'adi'i mënë humildë të parë guëdë'ë mieti cuendë pë runë cuntienë galguti shtë Jesús lu cruz.

Cristo nápi' pudërë; por lé'i' ze'dë guëdchini llni shtë Dios

¹⁸Diza'quë de quë guti Cristo lu cruz por lë'ë hia'a nahin ziquë cusë nadë rlluí'idi'i parë ra narianaldë nezë mal catë tsalú rall, perë parë lë'ë hia'a nazi-a'a nezë za'quë catë gac salvára'a, diza-

'quë ni na pudërë shtë Dios. ¹⁹Zni rni'i Sagradas Escrituras:

Guëzalúa grëtë' lni shtë ra më sabi;

Guësëana tubi cu' grë ra llgabë shtë ra namás rac bè'a.

²⁰¿Pë fin napë ra di'dzë shtë më sabi u ra di'dzë shtë ra narlua'a lëy shtë Moisés?

¿Ca nanú ra en señansë shtë ra nardildi di'dzë?

Ra en señansë shtë mësë narianaldë llgabë shtë mënë, pues Dios bëluá'ai' en señansë shtë rall na tuntë. ²¹Dios el quë narac bè'a grëtë' cusë nu rac gunë më grë cusë, gunibé'ai' de quë ra mënë shtë guédchiliu nunquë gunguë bé'adi'i rall lë'ë më por prupi lni shtë rall, nilë por tantë narac rall. Más bien guc shtu'u më gac salvar mieti sulë por diza'quë. Rni'i mënë tuntë nahin, perë por diza'quë gac salvar grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më.

²²Ra mënë israelitë rac shtu'u rall guená rall milagrë shtë Dios, iurní tsaldí ldu'u rall. Ra mënë nanádi'i më israelitë, rguili rall lni nanapë mënë guédchiliu ²³perë lë'ë hia'a rdia'a dí'dza'a de quë por galguti shtë Cristo lu cruz gac salvára'a. Parë ra mënë israelitë diza'quë na ziquë tubi guë'ë catë rredë rall. Parë ra mënë nanádi'i më israelitë, diza'quë na ziquë cusë nadë rlluí'di'i. ²⁴Perë grë ra naguna'bë Dios, ra më israelitë u ra nanádi'i më israelitë, sulë Cristo na nezë parë gac salvar mieti. Cristo na pudërë nu lni shtë Dios parë gac salvára'a. ²⁵Parë ra mënë guédchiliu, diza'quë shtë Dios na ziquë cusë nadë rlluí'di'i, perë rnia'a lu të lni shtë Dios más lasac quë grë ra lni nanapë mënë guédchiliu; nu lo quë narni'i rall na débíl parë Dios, nahin más fuertë quë grë ra fuersë nanapë mënë. ²⁶Dadë, gulë bédë'ë cuendë de quë Dios gudili më lë'ë të aunquë du'psë de lë'ë të rac bè'a të según llgabë shtë ra mënë. Du'psë të na të më nalasac; du'psë të na mënë naná

rnibë'a. ²⁷Dios gulë ra mënë sencigi, ra nadë ráquëdi'i, të parë guëtú lu ra më sabi, ra nanapë lni shtë mënë. Gulë më ra mënë débíl según llgabë shtë mënë parë guëtú lu ra mënë namás fuertë.

²⁸Gulë më ra nalasáquëdi'i nu ra mënë narunë ra sáhi' desprëci; quiere decir, gulë më cusë nalasáquëdi'i parë tsalú cusë narni'i mënë napin valurë nu parë guëlua'a lu lni ra cusë narni'i mënë adë nádi'i verdá. ²⁹Zni bè'në më të adë chu gunë nadchínidi'i delantë lu më. ³⁰Perë mizmë Dios bè'në më unir lë'ë të con Cristo Jesús nu bè'në Dios të gac bè'a hia'a lë'ë më por Cristo, nu por Cristo tubldí na shcuénda'a lu Dios. Por Cristo na hia'a shmënë më naná rzuné almë shtë hia'a. Por Cristo na hia'a salvar. Guzi'i më lë'ë hia'a. ³¹Zni nahin de acuerdë lo quë narni'i Sagradas Escrituras: “Si talë tubi de lë'ë të runë nadchínil pues bè'në nadchini sulë por lo quë nabë'në Dadë”.

Diza'quë nu galguti shtë Jesús

2 Bëchi, iurë bidë guënia'a lu të lë'ë verdá shtë Dios, adë biadi'dzëdia'a ziquë tubi mësë narlua'a con di'dzë nadë rac bé'adi'i të sino biadi'dza clarë. Gunia'a lu të di'dzë nabëlua'a Dios lua. ²Iurë guquërdënú lë'ë të, guni'i ldu'a'a guadi'dza sulë tubsë di'dzë de quë Jesucristo gunë salvar lë'ë hia'a, de quë guti më lu cruz por lë'ë hia'a. ³Iurë bidë guédchinia lu të, pues adë gualdídi'i ldu'a'a mizmë na sino bédzëba nu bëchi'cha. ⁴Iurë gunia'a lu të ra diza'quë shtë Dios, adë guni'inúdia'a lë'ë të con di'dzë sabi naze'dë por lni nanapë mënë guédchiliu, sino guni'inúa lë'ë të con pudërë shtë Espíritu Santo, el quë nabë'në zihani cusë ru'bë. ⁵Guni'inúa lë'ë të, të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios purquë bini të pudërë shtë më, lédëdi'i por tantë rac ruadi'dza. Zni guc parë gac të firmë;

dchi'chi na fe shtë të ziquë tubi cimientë shtë hiu'u.

Por Espíritu Santo rac bè'a hia'a

⁶Zni na manëre biadi'dzë na'a diza-'quë lu ra mënë, perë biadi'dzë na'a di'dzë sabi lu ra mënë namás rianaldë ra shnezë Dios. Ra di'dzë sabi naruadi'dzë na'a, adë zé'dëdi'in de guéd'chiliu rë', nilë por ra mënë naquëgnibë'a ra sa' rall. Grë cusë ni nasesë tsalú ra ⁷perë ruadi'dzë na'a con llni shtë Dios. Ruadi'dzë na'a ra cusë secretë shtë Dios. Ruadi'dzë na'a di'dzë sabi shtë më, ra cusë nabë'në më ordenar antsë cueshtë guéd'chiliu parë gac salvára'a. ⁸Ni tubi ra naná rribë'a lu guéd'chiliu rë', adë riasédi'i rall ndë'ë. Si talë niasé rall, adë niaquë'ëdi'i rall Dadë Jesús lu cruz, el quë narnibë'a guëdubi gube'e. ⁹Zni rni'i Sagradas Escrituras:

Dios bè'në më preparar cusë adë ni chu gunádi'i nu adë chu bínidi'i, nu adë chu bé'nëdi'i llgabë.

Cusë ni na parë ra narac shtu'u lë'ë më.

¹⁰Grë ndë'ë bëlua'a më lu hia'a por Espíritu shtë më. Lë'ë Espíritu na llni nu riasé Espíritu ra cusë namás naga'chi, hashtë shgabë Dios namás secretë rac bè'a Espíritu.

¹¹¿Chull gac bè'a lo quë nanú la'ni ldu'u nguiiu? Mizmë nguiiu riaséll llgabë nananú la'ni ldú'ull. Zni na con Dios; sulamëntë Espíritu shtë më rac bè'a llgabë shtë më. ¹²Lë'ë hia'a adë bédé'nëdi'ia'a recibir Espíritu naná rribë'a mënë shtë guéd'chiliu sino bédé'na'a recibir Espíritu naná ze'dë de Dios të gac bè'a hia'a grë bendición nabëzëlaa'chi më parë lë'ë hia'a. ¹³Ruadi'dzë na'a shcuendë ra cusë rë' con di'dzë nabëlua'a Espíritu shtë Dios, lédëdi'i con di'dzë nabësë'dë na'a por ra mësë shtë guéd'chiliu. Zni rlua'a na'a ra cusë shtë Espíritu lu ra mënë narianaldë tëchi Espíritu Santo.

¹⁴Grë ra nanápëdi'i Espíritu cuezënuhi' la'ni ldú'ull, adë rúnëdi'ill recibir di'dzë shtë Espíritu purquë parë lë'ëll cusë ni adë rlluí'idi'i. Cusë tuntë rní'ill. Adë riasédi'ill purquë rqui'ni llni shtë Espíritu parë tsasé mënë ra cusë shtë Espíritu. ¹⁵Perë grëtë' nacabezënu Espíritu Santo rac bè'a rall grëtë' cusë nalasac; perë ra sa' nguiiu ni, ra nadë tsanaldëdi'i tëchi Espíritu Santo, adë rac béd'adi'i rall blac lasac na primëre nguiiu ni. ¹⁶Ra Sagradas Escrituras rni'i: “¿Chull riasé? u ¿chu rac bè'a lla na llgabë shtë Dadë Dios? ¿Chull guëlua'a Dios?” Perë lë'ë hia'a nadápa'a Espíritu; por ni rac bè'a hia'a llgabë shtë Cristo.

Quëdë'na'a sirvë lë'ë Dadë Dios

3 Zni nahin bëchi, adë gú'di'i manëre të guadi'dza lu të cumë ziquë mënë naquëgsé Espíritu Santo, sino biadi'dza lu të ziquë mënë narianaldë tëchi ra cusë shtë guéd'chiliu. Na të ziquë me'dë en cuantë ra cusë shtë Cristo. ²Bëluá'ahia lë'ë të con enseñansë sencigi cumë ziquë tubi me'dë naradchi. Rúnëdi'i të gan gau të cumidë ziquë më ru'bë. Todavía adë riasédi'i të ra enseñansë naná rqui'ni parë su të firmë lu shnezë Dios. ³Hashtë ne' na të ziquë mënë narianaldë tëchi ra cusë shtë guéd'chiliu; quërelde të igual ziquë los de más sa' të. ⁴Si talë rní'ill: “Na nahia shmënë Pablo”; stubi të rní'ill: “Nahia shmënë Apolos”, iurní quëhunë të llgabë ziquë ra mënë shtë guéd'chiliu, lédëdi'i ziquë mënë nanapë Espíritu Santo.

⁵¿Chull na Pablo? ¿Chull na Apolos? Na na'a nadë más ra nabëshe'ldë Dios; por shti'dzë na'a gualdí ldu'u të diza-'quë shtë Dadë. Cadë tubi muzë shtë Dios bé'ni' según fuersë nu llni nabëne'e më. ⁶Na bëcabnía béd'chi; Apolos gudi'li ra plantë, perë Dios bësëru'bë më ra plantë ni. ⁷De manëre de quë ni tubi na'a, el quë nabëcabní béd'chi u el quë naguati'li

ra plantë, lasáquëdi'i na'a, perë Dios na el quë nalasac. Bësëru'bë më ra plantë. ⁸El quë narcabní nu el quë nargui'li, na rai' unidë, nu Dios quilli cadë tubi lë'ë hia'a según dchi'ni naquëdë'na'a. ⁹Grë hia'a na hia'a ra nardë'na'a dchi'ni juntë con lë'ë më. Lë'ë të na të ziquë guiu'u lachi catë quëhunë më dchi'ni.

Na të ziquë tubi hiu'u naquëgza'a më. ¹⁰Nahia ziquë mësë albañil naná gulë Dios parë guëzu'ba cimientë shtë hiu'u. Hia stubi quëgza'a hiu'u guëc cimientë ni. El quë narza'a hiu'u rqui'ni gápi' cuidadë manërë naquëgzá'all hiu'u. ¹¹Pues ni tubi adë chu nápëdi'i dereché guëzú'bëll stubi cimientë purquë hia nanú cimientë verdadërë naná mizmë Jesucristo. ¹²Perë cadë nguiu quëgzá'all tubi hiu'u con orë u bédchichi u guë'ë nalasac u con hiaguë u con gui'lli guia. ¹³Lë'ë dchi'ni de cadë lë'ë hia'a guëru'u lu llni dzë shtë juici. Dzë ni guëdchini gui'i të parë gunë gui'i prëbë pë clasë dchi'ni bënë mieti. ¹⁴Si talë tubi de lë'ë hia'a bëza'a tubi hiu'u nanadë tsequi lu gui'i, gunë nguiu ni recibir pagu por dchi'ni nabë'nëll ¹⁵perë en cambi, si talë tubi de lë'ë hia'a guëza'a hia'a tubi hiu'u con cusë naná sutípëdi'i lu gui'i, pues guëní'till grëtë'; nídi'i pagu parë lé'ëll aunquë lé'ëll gac salvárëll cumë ziquë rgu nguiu tubi cusë la'ni hiu'u narië'quí.

¹⁶¿Pë adë rac bé'adi'i të de quë na të ziquë iádu'u catë cuezë Dios, de quë Espíritu shtë Dios cuezënúhi' la'ni ldu'u të? ¹⁷Si talë tubi de lë'ë të quëhúnëll usar iádu'u shtë më tubi cusë mal, guëne'e më fin parë lé'ëll. Catë cuezë më, nahin santu nu también cuerpë shtë të na santu.

¹⁸Adë rsiguëdi'il mizmë lé'ëll. Si talë tubi de lë'ë të rní'il nal sabi con llni nanapë mënë guédchiliu, mejurë guëabril ziquë tubi naráquëdi'i të gáquël më sabi de verdá. ¹⁹Pues llni shtë ra mënë narianaldë cusë shtë guédchiliu

rë', nahin ziquë cusë tuntë parë Dios. Naescritë: "Dios quëhunë parë ldaguë më sabi lu galënasini shtë rall ziquë rlaguë tubi ma lu trampë". ²⁰Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: "Lë'ë Dadë rac bé'ai' ra llgabë shtë mënë sabi, de quë lasáquëdi'i shgabë rall". ²¹Por ni adë chu gunë nadchínidi'i de quë nall shmësë sa'll. Pues grëtë' cusë nahin parë lë'ë të; ²²Pablo, Apolos, Pedro, guédchiliu, nu vidë, nu galguti, nu lo quë naná iurne', nu ra cusë naguër gac, grëhin na parë lë'ë të. ²³Nu lë'ë të na të shmënë Cristo; rribë'a më lë'ë të nu Cristo rzu'bë diágui' shti'dzë Dios.

Dchi'ni shtë ra poshtë

4 Grëtë' të napë quë gunë të llgabë de quë na na'a sulamëntë shmuzë Cristo. Gulë më lë'ë na'a parë tsaglu-a'a na'a ra mënë di'dzë shtë më, cusë de quë antsë adë guc bé'adi'i mieti. ²El quë naná incarguë tubi dchi'ni, napë quë gáqui' naza'quë; napë quë gúni' cumplir lo quë narunë tucarë. ³Por partë shtëna adë riádi'i ldua'a iurë quëhunë të juzguë lë'ë na, nilë riádi'i ldua'a por los de más sahia narunë juzguë na; pues adë ráquëdia'a gunë juzguë mizmë na. ⁴Perë si talë ni tubi shgaba adë quëgdch'i'bëdi'i galquíá cuntrë na, adë na segurë de quë nápëdia'a faltë. Lë'ë Dadë na el quë nangunë juzguë shchi'nia. ⁵Adë rúnëdi'i të juzguë nasesë. Gulë cuezë hashtë lë'ë Dadë guëabrí; guëgú më grëtë' cusë lu llni, grë lo quë naga'chi lu nacahi. Guëlu-a'a më grëtë' narac shtu'u mieti la'ni ldu'u rall. Iurní gunë më honrar cadë nguiu según narunë tucarë.

⁶Dadë, quëadi'dza ra cusë rë' parë bien shtë të. Quëgdchi'ba tubi comparaciuni naná runë tratë dchi'ni nabëdë'në na'a, Apolos con na. Gulë guagla'guë enseñanse shtë na'a; gulë bé'në cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras shcuendë lo quë narunë tucarë gunë mënë, nu parë

ni tubi të adë rní'idi'i nadchini de mësë shténël nu rúnël desprëci stubi mësë entrë lë'ë të. ⁷ ¿Chull bënë të tsu tubi mësë entrë lë'ë të? ¿Pë cusë nápël nanádi'i lo quë nabë'nël recibir? Si talë bözëlaa'chi më lo quë nanápël, ¿pëzielú runë nadchíníl? Rúnël ziquë lë'ël bé'nël gan por mizmë fuersë shténël.

⁸Lë'ë të më Corinto, runë nadchini të purquë rni'i të adë pë runë fáltëdi'i, de quë napë të grë bendición narshe'ldë Dios dizdë gube'e. Runë të llgabë rquí'ni-di'i të lë'ë na'a, de quë rnibë'a të ziquë rëy, de quë lasáquëdi'i na'a. Nalé rac shtua'a de quë nanibë'a të ziquë rëy të guëribë'anú na'a lë'ë të. ⁹Pues llua'ahia de quë Dios bësa'në më lë'ë na'a ra poshtë lúltimë lugar. Na na'a ziquë ra mënë mal naguc condenar parë gati rai'. Dzu na'a lu ra mënë nu lu ra ianglë nadë más parë guëbi'a rai' lu na'a cumë cusë nardzëguë' ldu'u mieti. ¹⁰Rdë'në na'a sirvë lu Cristo perë lë'ë të rni'i të na na'a tuntë mientras rni'i të na të shmënë më namás rac bë'a. Na na'a ra nalasáquëdi'i perë lë'ë të sí, lasac të. Quëhunë mënë honrar lë'ë të perë quëhunë të desprëci lë'ë na'a. ¹¹Hashtë iurne' quëgzac zi na'a lu galërldia'në nu lu galërbidchi; runë faltë shabë na'a; ra mënë rushtíá rall guëc na'a; adë nídi'i lidchi na'a. ¹²Rdza-quë na'a lu ra dchi'ni naquëhunë guia'a na'a. Ra mënë rgue guëc na'a perë rdchigré na'a con di'dzë nanapë bendición shtë Dios. Rzunaldë rall lë'ë na'a perë lë'ë na'a rua'a ldu'u na'a sin adë pë rní'idi'i na'a cuntrë lë'ë rall. ¹³Rni'i rall cuntrë lë'ë na'a perë na na'a pacënci. Quëhunë rall tratë lë'ë na'a ziquë guí'lli lu nezë; runë rall tratë lë'ë na'a ziquë cusë más nadzabë la'ni gué'dchiliu, cusë nadë rlluí'idi'i.

¹⁴Adë rquë'édia'a ndë'ë parë guëtú lu të sino parë guënhia cunsëju ziquë ra shinia narac shtua'a. ¹⁵Aunquë napë të chí'i mili mësë naná rlua'a lë'ë të, napë

të tubsë shtadë të. Por ra diza'quë nagunia'a lu të, na të unidë con Cristo Jesús. Por ni nahia ziquë shtadë të. ¹⁶Por ni quëhuna ruëguë lu të de quë cubënebi të cumë ziquë ejemplë shtëna. ¹⁷Parë gunë të cumplir narac shtua'a, bëshe'lda Timoteo lu të. Náhi' tubi nguiu nabëna gan por Cristo nu rac shtua'a lë'i'. Siempër quërelldë zá'quëll ziquë shmënë Dios. Lë'ë Timoteo guësëagná ldu'i' lë'ë të lo mizmë enseñansë nabëluá'ahia lla narunë tucarë guëquërelldë ra mënë shtë Cristo, igual ziquë rlua'ahia guëdubi lugar catë nanú grupë shtë shmënë Dios. ¹⁸Nanú bældá de lë'ë të nalé runë rall nadchini; runë rall llgabë adë gueldë guënádia'a lë'ë të ¹⁹perë quëbeza të parë tsahia lueguë nu gueldë guënahia lë'ë të si talë Dadë guënë'ei' permisi. Iurní gac bé'ahia chu narunë nadchini. Gac bé'ahia si talë nadë más ruadi'dzë rall u si napë rall pudërë shtë Dios. ²⁰Catë rnibë'a Dios ziquë rëy, nanú más quë di'dzë narni'i mënë; nanú milagrë nu sëni naquëhunë më. ²¹¿Pë rac shtu'u të? ¿Zeldë guënahia lë'ë të con tubi hiaguë; gau të varë? u ¿zeldë guënahia lë'ë të cumë më nadu'u, ziquë tubi narac shtu'u lë'ë të?

Napë quë gunë të juzguë el quë nabë'në mal

5 Quëgni'i mënë de quë entrë lë'ë të nanú ra naquërelldë mal, de quë tubi nguiu cuá'all shmadrástëll. Pues duldë ní ra mënë nanadë israelitë, adë rúnëdi'i rall duldë ni. ²Mejurë niatú lu të nu niu'në të por conductë shtë nguiu ni. Runë tucarë guëgú të lë'ëll ladi grupë shtë shmënë Dios. ³Pues aunquë la'di súdia'a nga'li perë rëagná ldua'a lë'ë të. Hia bëna juzguë el quë nabë'në duldë ni cumë zugá'ahia nga'li con lë'ë të. ⁴Gulë bédëá con autoridá shtë Dadë Jesucristo, nu lë'ë na quëbezënúa lë'ë të con espíritu shtëna, nu lë'ë pudërë shtëné Jesucristo

Shláma'a, quëbezënú lë'ë të. ⁵ Gulë bë'në intriegu nguui ni guia'a Satanás të parë tsalú shcuérpëll con mal deseó shténëll, perë espíritu shtë nguui ni gac salvar iurë lë'ë Dadë Jesús guëabrí stubi.

⁶ Mal na iurë runë nachini të. ¿Pëllë adë guënëdi'i të tubi dichë narni'i: "Du'pë levadurë rdë'ë fuersë guëdubi nacubë"? ⁷ Gulë bë'në ziquë ra mënë israelitë guahietë. Iurë bédchini laní Pascu, gulú rall grë guetështildi naguctsa'u con levadurë. Gulë bësa'në grë duldë nananú entrë lë'ë të, të gac të limpi ziquë guetështildi cubi nagudáu ra mënë israelitë dzë shtë laní. Gulë guná, lë'ë lli'li shtë Pascu, hia guti. ¿Chu na sacrifici ni? Pues mizme Cristo. ⁸ Zni rqui'ni guëquërdëru'u hia'a con ldu'u limpi nu con verdá naná ziquë guetështildi sin levadurë. Adë chu guëquërdëdi'i con cusë mal; adë gápëdi'i të llanë la'ni ldu'u të.

⁹ La'ni stubi cartë nabëshe'lda lu të, guní'ihia lu të adë gápëdi'i të tratë con ra narquënú ra sáhi'. ¹⁰ Adë guní'idia'a lu të de quë na mal si talë napë të tratë con ra mënë shtë guédchiliu, ra narquënú ra sáhi', u ra narzebi ldu'u pë shtë më, u ra nguba'në, u ra narunë adorar ra figurë naractsa'u, purquë nídi'i mudë guëquërdë të lu guédchiliu sin quë napë të tratë con ra mënë ni. ¹¹ Lo quë nagunia'a lu të iurne!, adë gapë të tratë con tubi nguui naná rni'i nall shmënë Dios. Si talë nguui ni rquënull ra sáhi', u si talë rzebi ldu'ull pë shtë mënë, u si talë rúnëll adorar ra figurë, u si talë ruadí'dzëll cuntrë sa'll, u si talë rzuu'dchill, u si talë nall nguba'në; con nguui ni adë raunúdi'i të lë'ëll. ¹²⁻¹³ Pues adë rúnëdi'i tucarë guna juzguë ra mënë shtë guédchiliu; pues Dios gúni' juzguë lë'ë rall perë grupë shtë shmënë Dios, sí, runë tucarë gunë rall juzguë sa' rall. Por ni gulë cu nguui naquëhunë duldë ni entrë lë'ë të.

Ra dishi'bi nariagdchininú të lu ra juësi

6 Adë nazá'quëdi'i rdchi'bë të galquiá cuntrë stubi sa'l delantë ra juësi nanadë guënëdi'i Dios. Gulë bë'në rëglë ra asuntë entrë mizme lë'ë të. ² Nanë të ra shmënë Dios gunë rai' juzguë ra mënë shtë guédchiliu. Si talë gunë të juzguë ra mënë shtë guédchiliu, pues rac të gunë të juzguë ra asuntë mitu'në entrë ra grupë shtë shmënë Dios. ³ ¿Pëllë adë rac bé'adi'i të de quë guédé'na'a juzguë ra ianglë? Cuantë más runë tucarë guédé'na'a juzguë ra asuntë shtë vidë rë'. ⁴ Si talë nápël problemë con stubi sa'l, adë nazá'quëdi'i guédchí'bëll galquiá cuntrë sa'l. Pues ra shmënë Dios namás lasáquëdi'i entrë lë'ë të, rac rall gunë rall rëglë asuntë shténëll. ⁵ Ndë'ë rnia'a lu të, të parë guëtú lu të. ¿Pëllë adë nídi'i entrë lë'ë të ni siquierë tubi naná rac gunë juzguë parë gúnëll rëglë asuntë nanápël? ⁶ ¿Pëllë rqui'ni tubi narialdí ldu'i Dios, guédchí'bëll demandë lu stubi sa'll delantë lu ra juësi naguënëdi'i Dios?

⁷ Napë të dishi'bi nu rdchi'bë të galquiá cuntrë sa' të. Rlua'a de quë adë bë'nëdi'i të cumplir shti'dzë Jesús; napë të faltë. Mejurë gulë bë'në sufrir mal tratë. Gulë bédë'ë sí cuanë mënë lo quë nanápël. ⁸ En cambi quëhunë të mal; rbaa'nëll pë cusë shtë ra naná shmënë Dios.

⁹ ¿Pëllë adë rac bé'adi'i të de quë grëtë' ra mënë mal, adë tsutédi'i rall catë quëbezë Dios? Adë rdé'ëdi'i të sí parë guëguguë sa' të lë'ë të. Ra narquënú sa'll, ra narunë adorar figurë, ra narunë duldë adulteri, ra narunë ziquë ra mamflor, ¹⁰ ra nguba'në, ra narzebi ldu'u pë shtë sa'll, ra zudchi, ra naná runë cuntrë sa'll, ra nardchisú pë shtë mënë con engañi; grë mënë ni adë ni mudë tsuté rall luga' catë rnibë'a Dios ziquë Rëy. ¹¹ Antsë

zni bë'në të; gac të igual ziquë ra mënë ni perë iurne' bëzunë më almë shtë të; unidë na të con Dios santu. Napë të tratë con Dios; bë'në më recibir lë'ë të por lo quë nabë'në Jesucristo juntë con Espiritu nabëshe'ldë Dios, Shtëada'a.

Shcuerpë nguiu na santu

¹²Rni'i mënë: “Nahia librë parë guna lo quë narac shtua'a”. Perë rnia'a lu të, grë cusë adë rsëdchínidi'i cusë za-'quë parë lë'ë hia'a. Rní'il de quë nahia librë parë guna lo quë narac shtua'a, perë adë guëdéd'édia'a sí parë guëribë'a cusë mal na. Adë nádia'a bajo ordë shtë ra cusë ni. ¹³Stubi cusë rni'i mieti: “Cumidë na parë guëdáuha'a nu nabáni-a'a parë guëdáuha'a” perë Dios guëdéd'ëi' fin guërupë ra cusë ni. Nídi'i verdá de quë cuerpë shtë mieti na parë guëquënú mieti sa'll, sino shcuërpa'a na parë lë'ë Dadë Jesús nu lë'ë Dadë na parë bien shtë hia'a. ¹⁴Ziquë bëldishtë Dios lë'ë Dadë Jesús ladi ra tégulë, zni zac guëldishtë më lë'ë hia'a con pudërë shtë më.

¹⁵¿Pëllë adë rdé'ëdi'i të cuendë de quë cadë tubi de lë'ë të na partë shtë cuerpë shtë Cristo? ¿Ni mudë guënehia sí parë partë shtë Cristo gaquin partë shtë cuerpë shtë na'a mal? Aquëdi'i, jamás gaquin zni. ¹⁶¿Pëllë adë rdé'ëdi'i të cuendë de quë iurë tubi nguiu rquënull con tubi na'a mal, hia iurní guërupë rall rac rall tubsë cuerpë? Pues ra Sagradas Escrituras rni'i: “Guërupë rall gac rall tubsë cuerpë”. ¹⁷Perë iurë tubi mieti gac unir con Dadë, hia guërupë rai' na rai' tubsë. Napë rai' mizmë espíritu.

¹⁸Gulë bëllu'në lu grë duldë narunë tratë cusë mal entrë ra na'a nu ra nguiu. Cualquier stubi duldë naná runë tubi mieti, quëhunin dañi parë sa'll, perë el quë narquënú sáhi', quëhúnëll dañi cuntrë prupi shcuërpëll. ¹⁹¿Pëllë adë rdé'ëdi'i të cuendë de quë cuerpë shtë të na lugar catë cuezë Espiritu Santo? Bëdë'ë Dios

Espiritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të, parë guëquëreldënúhi' lë'ë të. Lë'ë më na më dueñi shtë të; rribë'a më lë'ë të, lédëdi'i rribë'a të mizmë lë'ë të. ²⁰Guzi'i Dios lë'ë të tubi präci namás lasac të gac të shmënë më. Por ni gulë bë'në honrar lë'ë më con cuerpë shtë të nu con espíritu shtë të. Guërupë cusë ni ze'dë de Dios.

Cunseju parë ra casadë

7 Iurne' guna contëstë ra preguntë naguna'bë di'dzë të la'ni cartë nabëshe'ldë të. Bien nahin parë tubi nguiu de quë guëtés'adi'i nguiu ²perë cumë nanú zihani tentación parë gunë mieti duldë, mejurë cadë nguiu gapë tsé'lëll nu cadë na'a gápi' tsé'li'. ³Grë ra nguiu naná casadë napë quë gunë rall cumplir lo quë narunë tucarë ziquë tse'lë na'a, nu ra na'a casadë napë quë gunë rall cumplir con tse'lë rai'. ⁴Tubi na'a adë nádi'll dueñi shtënenë shcuërpëll sino quë tsé'li' nápëll derechë parë shcuerpë tsé'li'. Mizmë manërë ra nguiu adë nádi'll dueñi shtë shcuërpëll sino quë tse'lë nguiu nápëll derechë parë shcuerpë nguiu. ⁵Lë'ë të naná casadë, adë rúnëdi'il negar parë ga'anul tsé'lëll; sulamëntë si talë guërupë të na të de acuerdë por tubi tiempë parë gunë të orar lu Dios, hia despuësë napë quë guëbrí ga'anul tsé'lëll të parë gúnëdi'i Satanás gan lul nu ldáguëll lu duldë.

⁶Cagnia'a lu të ndë'ë ziquë tubi permisi, lédëdi'i ziquë mandamientë shtë Dios. ⁷Pues por partë shtë na, rac shtua'a de quë grë nguiu gac ziquë na, perë adë nádi'in posiblë. Bëzëlaa'dchi Dios cadë tubi nguiu fuersë especial; bëldá rall rt-së'a; stubi nguiu adë rtsé'adi'll.

⁸Rnia'a lu ra nanádi'i casadë nu lu ra viudë de quë nabiën si adë guët-sé'adi'i të ziquë nahia ⁹perë si talë adë ráquëdi'i gunë të gan lu ra deseo, pues gulë bëtsë'a. Mejurë guëtés'al quë gápëll mal llgabë.

¹⁰ Grétë' të shmënë Dios naná casadë, rribé'ahia lu të de quë ra na'a adë guësá'nëdi'ill tsé'ell. Mandadë rë' lédëdi'i shtëna sino nahin mandadë shtë Dadë Jesús. ¹¹ Pues si talë tubi na'a bësá'nëll tsé'lëll; separadë na rall; adë cá'adi'ill stubi nguii u guécá'all tsé'lëll stubi. Mizmë manërë napë quë gunë ra nguii cumplir; adë gáquëdi'i divorciar rall.

¹² Lu të los de más mënë, rnia'a lo quë llua'ahia na bien. Lë'ë Dadë bësá'nëdi'i di'dzë rë'. Si talë nanú tubi nguii rialdí ldu'ull shti'dzë Dios perë tsé'lëll adë rialdídi'i ldu'i shti'dzë më, perë lë'ë na'a ni nall cunformë guëquërelëdnull tsé'lëll, nguii ni napë quë tsagla'guë guëquërelëdëll con tsé'lëll. ¹³ Nu zac, si talë tubi na'a rialdí ldu'ull shti'dzë Dios perë tsé'lëll adë rialdídi'i ldu'ull shti'dzë më, si talë lë'ë nguii ni nall cunformë guëquërelëdnull tsé'lëll, adë gac divorciar rall. ¹⁴ Lë'ë nguii nanadë rialdídi'i ldu'i perë tsé'li' sí rialdí ldu'i shti'dzë Dios, nguii ni rúnëll recibir bendición shtë Dios. Nu zac lë'ë na'a nanadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios perë tsé'lëll sí nall shmënë Dios, pues na'a ni quëhúnëll recibir bendición shtë Dios. Guc ldai' por Dios por nall unidë con tsé'lëll. Si talë lédëdi'i zni, shini shtë ra mënë ni na rai' ziquë shini ra nanadë rialdídi'i ldu'i Dios, perë iurne' ra shini rall quëhunë rall recibir ra bendición shtë Dios. ¹⁵ Perë si talë lë'ë nguii u lë'ë na'a nadë rialdídi'i ldu'i Dios, rac shtú'ull guësá'nëll tsé'lëll, pues zni gaquin. Iurní lë'ë nguii u lë'ë na'a naná bëa'në, nall librë. Gulé Dios lë'ë hia'a parë guëquërelëda'a en paz të adë tsúdi'i dishi'bi entrë ra naná casadë. ¹⁶ Lë'ë të na'a, nídi'i segurë de quë tsaldí ldu'u tsé'lëll si guëquërelëdnul lë'ëll. Nu zac lë'ë të nguii, nídi'i segurë tsé'lëll tsaldí ldu'i shti'dzë Jesús.

¹⁷ Ndë'ë na narunë tucarë guëdë'na'a; cumë ziquë bënë'e Dios llni cadë túbi-a'a, cha guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më. Runë tucarë tsagla'guë nguii cumë iurë guna'bë më lë'ëll. Pues runë tucarë tsagla'guë guëquërelëda'a de acuerdë con principi shtë vidë cubi nadápa'a. Zni rribé'ahia guëdubi grupë shtë shmënë Dios. ¹⁸ Si talë iurë guna'bë Dios lë'ëll, nu nápël sëni de quë bëriuguë partë cuerpë shtënëll según custumbër shtë mënë israelitë, adë guët'i'idi'il sëni ni. Si talë adë gúquëdi'il circuncidar iurë gúquëll shmënë Dios, adë rdé'ëdi'il sí guëchuguë mënë shcuerpël. ¹⁹ Nídi'i importë lu Dios si gúquëll circuncidar u aquëdi'i. Lo quë narunë importë lu Dios na guëzu'bë diáguëll mandamientë shtë më. ²⁰ Lo quë narunë tucarë gunë mieti na, tsagla'guë mieti mizmë ofici nanapë nguii iurë lë'ë Dadë guná'bëi' nguii ni. ²¹ Si talë nal bajo ordë shtë sa'l iurë guna'bë më lë'ëll, adë riádi'i ldu'ul. Perë si talë nanú manërë parë gápël libertá, pues mejurë guërú'ul librë. ²² Grë ra naná bajo ordë shtë sa'll iurë Dios guná'bëi' ra nguii ni, gúqui' shmënë më nanapë libertá. Nu el quë nanádi'i bajo ordë shtë sa'll perë guna'bë më lë'ëll, nall bajo ordë shtë Cristo. Rribë'a më lë'ëll. ²³ Dios guzi'i më lë'ëll tubi präci ru'bë; adë rdé'ëdi'il sí gac të bajo ordë shtë ra mënë. ²⁴ Bëchi, runë tucarë cadë nguii tsagla'guë gúnëll mizmë ofici catë tsu nguii iurë guna'bë Dios lë'ëll.

²⁵ Iurní caquëa'a shcuendë ra lliguëna'a nadë bëtsé'adi'i. Adë nápëdia'a ni tubi mandadë shtë Dios perë rnia'a lu të lo quë nallua'ahia. Pues rac tsaldí ldu'u të na purquë zihani vultë bëga'a ldu'u më na, por ni runë tucarë guëquë diaguë të shti'dza. ²⁶ Lluá'ahia de quë mejurë guëa'në nguii tal cumë ziquë na nguii por tantë cusë durë naná ze'dë lu guédchiliu. ²⁷ Si talë bëtsé'al adë rúnëdi'il llgabë parë guësá'nëll tsé'lëll. Si

talë nápëdi'il tsé'lël, adë riúbëdi'i ldú'ul parë guëtsé'al. ²⁸ Perë si talë guëtsé'al, nádi'in duldë. Si talë guëtsé'a tubi lliguëna'a, adë nádi'in duldë. Perë grété' ra casadë gunë rall sufrir por cusë durë naze'dë tiempë ne', nu rac shtua'a adë gápëdi'i të más cusë durë.

²⁹ Dadë, quëquëa'a lu të; stu'pë tiempë rëa'në. Iurne' parë delantë ra naná casadë, runë tucarë guëbani rall ziquë nádi'i rall casadë. ³⁰ Ra naná tristë napë quë guëriubë ldu'u rall të gunë rall cumplir voluntá shtë Dios. Ra naná quëhunë ra laní, runë tucarë guëna'zi rall shchi'ni më nasesë. Ra nartuu', runë tucarë adë gac shtú'udi'i rall cusë shtë guédchiliu. ³¹ Ra narquitë ldu'u por ra cusë shtë guédchiliu, adë chu guédé'di'i sí të rnibë'a cusë shtë guédchiliu lél'ëll, purquë guédchiliu nu ra cusë shtë tiempë ne', nasesë tsaluhin.

³² Rac shtua'a de quë cadë tubi të adë riádi'i ldu'u të. Lë'ë nguii naná sultërë rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë Dadë Dios nu rac shtú'ull gúnëll cumplir voluntá shtë më parë guëquitë ldu'u më lél'ëll. ³³ Perë iurë lë'ë sultërë guëtsé'all, iurní rac ldú'ull por ra cusë shtë guédchiliu nu parë guëquitë ldu'u tsé'lëll lél'ëll. ³⁴ Zni na con tubi lliguëna'a nu ra na'a casadë. Lë'ë na'a nanápëdi'i tsé'lëll, rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë Dadë Dios të gac na'a ni santu; rac shtú'ull gúnëll cumplir parë guëquitë ldu'u më con lél'ëll. Perë lë'ë na'a casadë rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë guédchiliu nu rac shtú'ull gúnëll dchi'ni të guëquitë ldu'u tsé'lëll lél'ëll.

³⁵ Quëgnia'a lu të ndë'ë parë bien shtë të, lédëdi'i parë adë guëtsé'adi'i të. Rac shtua'a guëbani të manërë za'quë nu parë gunë të sirvë Dadë con guëdubinú ldu'u të.

³⁶ Si tubi shtadë lliguëna'a rúnëll llgabë guédé'ëll permisi të guëtsé'a lliguëna'a purquë hia rdëdë galëlliguëna'a

shténëll, nu nané nguii ni rac shtu'u lliguëna'a guëtsé'all, pues gac lo quë narni'i ldú'ull; nádi'in duldë. ³⁷ Perë si stubi nguii zull firmë con galëni'i ldú'ull nu rmall de quë shtsápëll nall cuntëntë sin quë adë guëtsé'adi'ill, nguii ni naná firmë de quë adë guëtsé'adi'i shtsápëll, bien quëhúnëll. ³⁸ Zni el quë naná quëgdë'ë shíni' parë guëtsé'ai', quëhúnëll bien, nu zac el quë nadë quëgdé'di'i shíni' parë guëtsé'a shíni', mejurë quëhúnëll.

³⁹ Lë'ë na'a casadë por lëy, nalí'bill hashtë gati tsé'li' perë si talë tsé'lëll gati, iurní na'a ni nápëll libertá parë guëtsé'all stubi con el quë narac shtú'ull perë sulamëntë si talë nguii ni rialdí ldu'i shti'dzë Dios. ⁴⁰ Perë llua'ahia de quë más guëquitë ldu'u na'a ni si guëá'nëll sin quë guëtsé'adi'ill. Ni na lo quë narnia'a nu rialdí ldua'a de quë zni na voluntá shtë Espíritu Santo naquëbezénú na.

Cumidë nabë'në mënë ofrecërë lu dzanë

8 Iurne' quëquëa'a shcuendë shtë dau naná guc ofrecërë lu ra figurë naruntsa'u mënë con guia'a mënë. Bien rac bë'a hia'a costumbrë ni nápëdi'in valurë; adë rllu'fidi'in. Adë chu gunë nadchínidi'i por lo quë nananëll, mejurë gac shtu'u mieti sa' mieti parë tsaru'bë vidë cubi nabëne'e Espíritu Santo. ² Si talë tubi de lë'ë të runë nadchini por lo quë nariasël, pues todavía runë faltë zihani cusë parë riasël. ³ Si talë tubi de lë'ë të rac shtú'ul Dios de verdá, pues Dios rúni' recibir nguii ni ziquë tubi shini më.

⁴ Gunia'a ndë'ë parë gac bë'a të shcuendë ra dau naquëhunë mieti ofrecërë lu ra dzanë. Pues rac bé'a hia'a de quë tubi figurë nápëdi'in vidë; nápëdi'in fuersë parë guédchiliu rë', nu rac bë'a hia'a nanú tubsë Dios. ⁵ Pues quëgni'i mënë nanú ra díos gube'e nu díos lu guédchiliu; pues ra díos ni nu ra

dadë ni zihani rai' nanú ⁶perë parë lë'ë hia'a nanú tubsë Dios, Shtáda'a. Lë'ë më bëntsá'ui' grëtë' ra cusë. Nabánia'a parë guëdë'na'a cumplir lo quë narac shtu'u më, nu zac nanú tubsë Dadë Jesucristo, Shláma'a. Por lé'i' gurështë grëtë' ra cusë nu nadápa'a vidë eternë por lë'ë më.

⁷Perë grë ra mieti adë rac bé'adi'i rall ndë'ë. Antsë bè'në rall adorar ra dzanë nu todavía napë rall rëspëti iurë rau rall belë naguc ofrecërë lu ra dzanë. Adë rialdídi'i ldu'u rall firmë nu rini la'ni ldu'u rall na rall culpablë iurë rau rall belë ni. ⁸Perë por ra cusë nardáuha'a adë gáca'a mejurë u más peor delantë lu Dios. Adë rúnëdi'i importë si talë ráuha'a u adë ráudi'i hia'a. Igual nahin parë Dios. ⁹Perë gulë gapë cuidadë de quë libertá nanápël parë gaul grëtë' ra cusë, adë gaquin ejemplë mal parë sa'l nu ldáguëll lu duldë por ejemplë shténël. ¹⁰Tubi comparaciuni, lé'ël rdé'ël cuendë ra dzanë nápëdi'i rall vidë, nu rzubënul më'në catë rau të belë naguc ofrecërë lu ra dzanë. Si talë tubi sa'l narialdí ldu'i Dios, rnall lé'ël nga'li nu creenci shténëll na débil, lo quë naquëhúnël rsédchini mal llgabë parë nguii ni nu gúnëll tubi cusë nanádi'i za'quë parë lé'i'. ¹¹Lé'ël nanël verdá parë guëluá'al mal nezë parë sa'l; adë nazá'quëdi'in. PUES guti Cristo por nguii ni igual ziquë guti më por lé'ël. ¹²Iurë quëhúnël duldë cuntrë bëchi sa'l, iurë rguínil llgabë shtë sa'l naná débil, pues también quëhúnël duldë cuntrë Cristo. ¹³Por ni rëglë shtëna na zndë'ë; si talë quëhuna tubi cusë narunë ldaguë bëcha lu duldë, nunquë jamás adë gáudia'a belë, no sea nahin mal parë bëchi la sahia nu gúnëll duldë por ejemplë shtëna.

Derechë nanapë tubi poshtë

9 ¿Gu adë rialdídi'i ldu'u të shti'dza? PUES napa libertá nu grë derechë

cumë los de más poshtë shtë më. Gu-nahia lu Jesucristo, Shláma'a. Nu lë'ë të na të resultatë shtë shchi'nia nabëna en el nombre shtë Dios. ²Parë stubi ra më'në nádia'a poshtë parë parë lë'ë të napë quë rac bë'a të nahia poshtë shtë më purquë lë'ë të na të ziquë tubi mustrë de quë nahia poshtë de verdá purquë unidë na të con lë'ë më.

³Ndë'ë na lo quë narnia'a lu ra më'në narni'i cuntrë na. ⁴Napa derechë guëc-ahia lo quë narne'e më'në gáuha, nu parë gua'. ⁵Napa derechë parë cahia tubi na'a parë gunë tse'la compa'ni na lu ra viajë igual ziquë runë los de más poshtë. Zni quëhunë ra bëchi Dadë Jesús nu Pedro. ⁶¿U runë të llgabë de quë Bernabé nu na, na na'a lúniquë nanápëdi'i derechë parë guësana'ne na'a dchi'ni material parë guëni'inú na'a më'në ra diza'quë? ⁷¿Ca na nguii narunë sirvë ziquë suldadë parë rállëll por gashtë nanápëll? ¿Chull rcabní hiaguë uvë parë ráudi'ill nashi shtë hiaguë ni? Grë vëquërë naquëhapë ma ¿pë ruu'di'ill lechë? ⁸Adë rúnëdi'i të llgabë de quë di'dzë rë' na shgabë nguii sulamëntë purquë lëy nabëquë'ë Moisés rni'i igual. ⁹Rni'i lëy shtë Dios: "Adë rgúdi'il guë'shu rua' ngunë naná rguitsë trigu". PUES clarë nahin; adë quëgní'idi'i Dios di'dzë rë' purquë rga'a ldu'u më ra ngunë ¹⁰sino nahin tubi comparaciuni parë lë'ë hia'a. Lëy ni naescritë parë bien shtë hia'a. El quë naraa'në lu guiu'u nu el quë narcabní bè'dchi, guërupë rall runë rall dchi'ni purquë cuezë rall dzë gunë rall recibir partë shtë cusechë narunë tu-carë cadë lë'ë rall. ¹¹Iurní bëcabní na'a bë'dchi narne'e vidë cubi parë lë'ë të. ¿Pë llua'a të na mal si guëdë'në na'a recibir cusë material de lë'ë të? ¹²Pues si stubi më'në napë derechë gúnëll recibir cusë material shtë të, másru'u derechë napë na'a guëdë'në na'a recibir cusë ni.

Perë adë guná'bëdia'a niétiquë de lë'ë të. Rua'a ldu'u na'a grë cusë durë; gudilli

na'a gashtë shtë na'a parë másru'u guërë'tsë diza'quë shtë Cristo. ¹³Nané të de quë ra narunë dchi'ni la'ni iá-du'u ru'bë, quëhunë rall recibir partë ra cusë nardë'ë mënë ziquë ofrendë lu Dios. Ra naná quëhunë dchi'ni rua' bëcu'guë, runë rall recibir tubi partë shtë ra ma naguc ofrecërë lu bëcu'guë. ¹⁴Igual manërë na, lë'ë Dadë gunibé'ai' el quë naruadi'dzë diza'quë shtë më, gúnëll recibir lo quë narquí'nill; guëdë'ë ra shmënë Dios lo quë narunë tucarë cá'all. ¹⁵Perë na nunquë guná'bëdia'a dumí lu të. Nu zac adë quëquë'ëdia'a ndë'ë parë guna recibir dumí shtë të. Mejurë gatia antsë guëdchisú mënë lë'ë galërquitë ldua'a nanapa por mudë nanabania entrë lë'ë të.

¹⁶Parë na adë runë nadchínidia'a purquë ruadi'dza diza'quë, purquë ni napë quë guna; zni Shlama gunibé'ai' guna. PUES prubi de na si talë adë guadi'dzëdia'a diza'quë. ¹⁷Por ni si talë guadi'dza diza'quë sulë por prupi voluntá shtëna, runë tucarë tubi premi cahia; perë quëhuna cumplir purquë nahin mandadë shtë Dadë; nahia ziquë tubi muzë nanapë quë gunë dchi'ni por la fuersë. ¹⁸¿Pë premi napa iurne'? Nahin de quë quëadi'dza diza'quë lu ra mënë, perë adë rúnëdia'a cubrë ni tubi centavë. Quiere decir adë quëhúnëdia'a cubrë lu ra mënë aunquë napa derechë cahia ayudë shtë rall.

¹⁹Nádia'a bajo ordë shtë ra mënë, perë nahia siervë shtë mieti të parë guna gan másru'u mënë parë Cristo. ²⁰Iurë guquërela entrë ra më israelitë, nahia cumë lë'ë rai' parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. Iurë nanúa entrë ra naná bajo ordë shtë lëy, pues nahia cumë lë'ë rai' të parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. ²¹Iurë nanúa entrë ra naguënëdi'i lëy shtë Dios, nahia ziquë lë'ë rai' parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. Adë rúnëdi'i cuntenë ndë'ë de quë nápëdia'a rëspëti parë

lëy shtë Dios, sino guca ziquë lë'ë rall të gac bè'a rall verdá shtë Dios nu gac rall shmënë Cristo. ²²Iurë nanúa ladi ra nadë rialdídi'i ldu'i con guëdubinú ldu'u rai', nahia ziquë lë'ë rai' të parë guna gan lë'ë rall; tsaldí ldu'u rall más. Quiere decir, guquërela ziquë cualquier sahia të parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. ²³Quëhuna grë ndë'ë parë guërë'tsë diza'quë nu parë guëquitë ldua'a juntë con lë'ë të por ra cusë za'quë narsëdchini diza'quë.

²⁴Nané të de quë entrë ra narllu'në tubi carrërë, tubsë naná gunë recibir premi. Gulë gubani ziquë el quë narllu'në lu carrërë parë gunë të recibir premi shtë Jesús. ²⁵Grëtë' ra narunë preparar parë deportë, rquë'ë guiá'all lo quë adë nazá'quëdi'i. PUES lë'ë rall quëhunë rall zni parë gunë rall recibir tubi premi, tubi coronë shtë guë'ë perë guë'ë ni lueguë rbidchi. En cambi lë'ë hi-a'a quëdë'na'a dchi'ni durë parë guëdë'na'a recibir tubi premi nanadë tsalúdi'i parë siemprë. ²⁶Adë rllúnëdia'a lu carrërë ziquë ciegu; adë quëhúnëdia'a ziquë tubi nguiu naná quëgdë'ë golpë lu mbë ²⁷sino quëgzac zia shcuërpa; quëhuna obligar el mizme cuerpë shtëna parë guëzu'bë diaguë shcuërpa voluntá shtëna. Zni canihuna; no sea de quë despuësë de bëluá'ahia sahia shti'dzë Dios, guna fallar lu rëglë nu gúnëdia'a gan premi shtë Jesús.

Mënë narunë adorar ra figurë

10 Dadë, rac shtua'a gac bè'a të de quë ra shtadë guëlu' na'a despuësë bëru'u rai' Egípto, guzë rai' guëa' shcachi nu gudëdë rai' Nisëdu'u Llñi. ²Zni guc ziquë tubi galëriubë nisë parë lë'ë rai' purquë guanaldë rai' Moisés guëa' shcachi nu gudëdë rai' nisëdu'u. Bë'në rai' recibir Moisés ziquë lamë shtë rai'. ³Grëtë' rai' gudáu rai' con mizme dau nabëshe'ldë Dios. ⁴Grëtë' rai' bi'i' rai' mizme bebidë nabëdë'ë më purquë bii'

rai' nisë nabëru'u la'ni guë'ë. Guë'ë ni na Cristo nabëshe'ldë Dios parë gúni' compa'ni lë'ë rai' lu nezë. ⁵Perë cantidá lë'ë rai' adë bëqútëdi'i ldu'u Dios con lë'ë rai', por ni bëa'në ra cuerpë shtë rai' nezë; guti rai'.

⁶Grë ndë'ë guzac parë gac bë'a hia'a lla quëhunë Dios; nahin ejemplë të adë chu guëzëbidi'i ldu'i cusë mal cumë ziquë bë'në ra mënë ni. ⁷Por ni adë rúnëdi'i të adorar ra figurë naractsa'u cumë ziquë bë'në bëldá ra më israelitë. Naescritë la'ni Sagradas Escrituras: "Ra mënë guzubbë rall; gudáu rall; bii' rall; lueguë guasuldí rall parë guëgui'i rall lu figurë". ⁸Nu adë chu guëquënúdi'i sáhi' cumë ziquë bëldá ra mënë ni bë'në rai' nu guti galdë bi tsunë mili mënë tubsë dzë. ⁹Nu adë chu guëtë'dë prëbë lu Dadë aunquë na më pacënci. Bëldá ra mënë ni bëtë'dë rall prëbë lu më nu gudahuë' ser-pientë lë'ë rai'; guti rai'. ¹⁰Nu adë chu guëní'di'i cuntrë Dios cumë ziquë bëldá rai' bë'në rai'; guti rai', bë'në ianglë shtë galguti.

¹¹Grëtë' ndë'ë guzac ra shtadë guëlü hia'a parë gac bë'a hia'a lla quëhunë Dios. Na escritë ra ejemplë ni la'ni Sagradas Escrituras parë lë'ë hia'a nan-abani iurne'. Pues hia blac izë gudëdë; hia parë lë'ë hia'a bédchini tiempë cubi. ¹²El quë narialdí ldu'i zugá'all firmë lu shnezë Dios; pues gápëll cuidadë të parë adë ldáguëdi'ill lu duldë. ¹³Cualquier cusë mal nartë'dë mëdzabë lu hia'a, igual nahin ziquë rdëdë lu los de más mënë, perë rac tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios. Lë'ë më jamás adë guësá'nëdi'i më lë'ë të; guëne'e më pudërë parë gunë të gan lu ra cusë mal. Iurë guëdchini tubi cusë mal, iurní Dios guëne'e më pudërë parë guëru'ul la'ni ra cusë ni parë adë guëazë guëtëdi'il lu shnezë më sino gáquëll firmë.

¹⁴Por ni bëchi narac shtua'a, gulë bëllu'në catë runë mënë adorar ra fig-

urë. ¹⁵Quëgnia'a lu të cumë ziquë ra nardë'ë cuendë. Gulë bë'në juzguë si talë na verdá lo quë naquëgnia'a iurne'. ¹⁶Iurë rdëá hia'a nu rdí hia'a la'ni copë nabë'në ldai' Dios, nu rdë'ë hia'a graci lu më por vini ni, nahin tubi sëni de quë quëdë'na'a recibir ra bendición naze'dë por galguti shtë Jesús. Nu iurë rdáuha'a guëtështildi naná rllullë, na sëni de quë unidë na hia'a con Cristo nu nadápa'a tratë con lë'i'. ¹⁷Aunquë cantidá na hia'a, pues quëháuha'a pedasë shtë tubsë guëtështildi; na hia'a tubsë cuerpë purquë unidë na hia'a con el quë naná guëtështildi verdadërë.

¹⁸Gulë guna'zi stubi ejemplë shtë naciuni Israel. Ra bëshuzi nabë'në dchi'ni la'ni iádu'u, iurë gudáu rai' belë shtë ma nabë'në mënë ofrecërë lu Dios, rac bë'a hia'a de quë lë'ë rai' napë rai' tratë con Dios. ¹⁹Adë quëgní'idia'a de quë ra figurë naractsa'u, napë rahin valurë, nilë adë quëgní'idia'a de quë belë naná guc ofrecërë lu ra figurë, lasaquin. Aquëdi'i. ²⁰Lo quë nacagnia'a na, lë'ë ra mënë nanádi'i më israelitë, iurë quëhunë rall ofrecërë belë lu bëcu'guë, quëhunë rall ofrecërin lu mëdzabë mal, lëdë lu Díósëdi'i. Adë rac shtú'udia'a lë'ë të gapë të tratë con mëdzabë. ²¹Adë nídi'i mudë gu të la'ni copë shtë Dadë Dios nu al mizmë tiempë gu të la'ni copë shtë mëdzabë. Nídi'i mudë gau të lu mellë shtë Dadë nu mizmë tiempë gau të lu mellë shtë mëdzabë. Adë nídi'i mudë gúnël adorar ra dzanë nu gúnël adorar Dios mizmë tiempë. ²²¿Gu rac shtu'u të guëldënú më lë'ë të? ¿Gu napë të más fuersë quë lë'ë më?

Libertá nanapë ra shini Dios

²³Perë lë'ël rní'il librë nal parë gúnël lo quë narac shtú'ul. Perë rnia'a lul, grë cusë adë rúnëdi'i compa'ni parë guësë Espíritu Santo lë'ël. Verdá nadápa'a libertá

parë guédé'na'a zihani cusë, parë lédë grédi'i quëhunë compa'ni parë su firmë sa' hia'a lu shnezë më. ²⁴Runë tucarë quili nguii bien shtë sáhi', lédédi'i bien shtë mizmë lé'ëll.

²⁵Gulë gau grétë' lo quë nardú lu ll-guëa' sin adë rna'bë dí'dzédi'il si na bien u na mal según creenci shténël ²⁶purquë lë'ë gué'dchiliu lu grétë' lo quë nananú lu gué'dchiliu, mibë'a Dadë Dios.

²⁷Si talë tubi sa'l nanadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios parë quëhúnëll invitar lé'ël gaul lídchill, pues gudáu grë lo quë nagunë rall sirvë lul sin quë adë rna'bë dí'dzédi'il si lë'ë cumidë gua de-lantë lu ra figurë. ²⁸Perë si talë tubi guëni'i lul: “Belë rë' guc ofrecërë ziquë ofrendë lu ra figurë”, iurní adë ráudi'il belë ni, no sea gúnël dañi parë lë'ë sa'l naguni'i di'dzë ni lul. ²⁹Quëgnia'a ndë'ë parë bien shtë sa'l, parë adë gúnëdi'il dañi fe shtë sa'l, lédédi'i purquë nal débíl con creenci shténël.

Si talë tubi sa'l quëgna'bë dí'dzëll: “¿Pëzielú conductë shtëna gac cunformë con llgabë shtë sahia? purquë nahia lib-rë. ³⁰Si talë rdë'a graci lu Dios por lo quë narauha, ¿pëzielú runë mieti juzguë conductë shtëna si fuërë nahia pecadurë?” ³¹Perë mia'a lu tã, si rau tã u ruu' tã u cualquier stubi cusë, gulë bë'në grë cusë parë gunë mieti alabar Dios. ³²Adë chu quërëldëdi'i manërë parë ldaguë los de más sa' tã lu duldë, nilë por ra më israelitë, ni por ra nanádi'i më israelitë, ni por ra grupë shtë shmënë Dios. ³³Rëglë shtëna na zndë'ë: adë rúnëdia'a ofender ra sahia; mejurë rac shtua'a guëquitë ldu'u rall; adë rguilia bien shtë na sino bien shtë los de más sahia tã parë gac salvar rai'.

11 Gulë tsagla'guë ejemplë shtëna ziquë tsagla'ga ejemplë shtë Cristo.

Rëglë parë ra na'a naná rdëá

²Bëchi, rquitë ldua'a purquë siemprë rëagná ldu'u tã na nu zia'gla'guë tã en-señansë nabëluá'ahia lu tã. ³Perë rac shtua'a gac bë'a tã Cristo na cabësë shtë nguii nu lë'ë nguii na cabësë shtë tsé'li' nu Dadë Dios na shlamë Cristo. ⁴Si tubi nguii rë'au guëc nguii iurë lë'ë nguii quëhúni' oraciuni, u iurë quëadi'dzi' diza'quë naná ze'dë de Dios, quëhunë nguii ni desprëci el quë naná cabësë shtë nguii. ⁵Perë si tubi na'a adë ré'audi'i guëc na'a iurë quëgná'bëll lu Dios u iurë quëadi'dzëll diza'quë, quëhúnëll desprëci el quë naná cabësë shtë na'a. Igual nall ziquë na'a naná rchuguë guëdubi guitsë guëc rall. ⁶Si talë tubi na'a adë ré'audi'i guëc na'a, mejurë chuguë guitsë guëc na'a tubigasë, parë si talë parë lé'ëll nahin shtu parë chuguë guitsë gué'qui' u guëga'a guëc na'a, napë quë guë'au guëc na'a. ⁷Lë'ë nguii adë rqui'nidi'i guë'au guëc nguii purquë lë'ë nguii quëhúni' representar personë shtë Dios nu rabts'ë nguii gluri shtë Dios, parë na'a quëhúni' representar personë nu pudërë shtë nguii. ⁸Iurë bëntsa'u Dios lë'ë nguii, adë bë'nëdi'i' formar lë'ë nguii de cuerpë shtë na'a sino bë'në më formar lë'ë na'a de cuerpë shtë nguii. ⁹Lë'ë më bëntsa'u më tubi na'a purquë bëqui'ni nguii lë'ë na'a. Adë bëntsa'udi'i më lë'ë nguii por nicidá shtë na'a. ¹⁰Por ni rqui'ni guë'au guëc na'a ziquë sëni de quë lë'ë nguii na cabësë shtë na'a nu runë tucarë guë'au guëc na'a ziquë sëni de quë quëhunë rai' respëti lu ra ianglë. ¹¹Cumë unidë na shmënë më por Cristo, lë'ë nguii nápëdi'ill vidë sin lë'ë na'a nu lë'ë na'a nápëdi'ill vidë sin por lë'ë nguii. Rqui'ni nguii na'a; ra na'a rqui'ni nguii. ¹²Ziquë lë'ë na'a guc formári' de nguii, también lë'ë nguii nápi' vidë por lë'ë na'a. Pues grétë' cusë ze'dë de Dios.

¹³Gulë bë'në juzguë mizmë lë'ë të si talë na correctë guëna'bë tubi na'a lu Dios sin quë në'audi'i guëc na'a. ¹⁴Mizmë llgabë la'ni ldu'u hia'a rni'i de quë si talë tubi nguiu nápëll guitsë guéqui' llëduni, nahin tubi shtu ¹⁵perë parë tubi na'a si talë guitsë guéqui' na llëduni, nalë nasa'a nahin parë lë'i' purquë zni bédë'ë Dios guitsë guéqui' parë guësë'auhin guéqui'. ¹⁶Si talë chu adë nádi'i de acuerdë nu rac shtú'ull gúnëll cuntrë enseñansë rë', pues rqui'ni gac bé'all de quë lë'ë na'a, ni los de más grupë shtë shmënë Dios, nápëdi'i na'a stubi custumbërë.

Manërë narunë tucarë gaul la Santa Cena

¹⁷Mientras quëgnehia cunseju parë lë'ë të, nanú stubi cusë narunë të perë adë nádi'in naza'quë. Quëhunë të cusë dzabë. Iurë rdëá të parë gunë të alabar Dios, nádi'in parë bien shtë të sino quëhunë të mal. ¹⁸Primërë puntë iurë rdëá të, nanú divisioni entrë lë'ë të; adë na të unídëdi'i. Zni rinia nu lluá'ahia nahin verdá. ¹⁹Pues rqui'ni tsu divisioni entrë lë'ë të parë gac bë'a mieti chu na shmënë Dios de verdá. ²⁰Perë iurë rdëá të parë gau të shtse shtë Dadë, lédëdi'i na shtse shtë Dadë purquë nádi'in ziquë bë'në më ordenar. ²¹Iurë rau të, cadë tubi të rguibëlu lu sa' të parë gau të lu shtse nanua'a të mientras stubi sa' të nápëdi'i pë gáuhi'; stubi tantë të rzu-u'dchi të con vini. ²²¿Pëllë adë nápëdi'i të lidchi të catë rau të, catë ruu' të? ¿Pë adë nápëdi'i të rëspëti parë los de más shmënë Dios? nu rgul shtu shtë sa'l nabënapëdi'i. ¿Pë guënia'a lu të iurní? ¿Guëní'ihia na të më za'quë? Aquëdi'i.

Shtse shtë Dadë

(Mt. 26.26-29;

Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³Bëluá'ahia lë'ë të lo quë bëna recibir de lë'ë Dadë. Na zndë'ë. Mizmë gue'lë bë'në mënë traicionar lë'ë Dadë Jesús, guna'zi më guetështildi. ²⁴Despuësë de bédë'ë më graci lu Dios, iurní bëshullë më guetështildi nu guni'i më: "Gulë gau ndë'ë; shcuërpa ndë'ë. Bëllullin por bien shtë të. Gulë gauhin parë guëagná ldu'u të galguti shtëna." ²⁵Zni zac despuësë lë'ë shtse gualú, guna'zi më copë shtë vini nu guni'i më: "Ndë'ë na copë narunë cuntienë conveñi cubi naná selladë por rënë shtëna. Cadë vësë gu të vini ni, gulë bëagná ldu'u të galguti shtëna." ²⁶Cadë vësë rau të guetështildi nu ruu' të vini lu Santa Cena, quëglua'a të stubi vësë más pë runë significar galguti shtë Jesús hashtë guëabrí më stubi.

Gulë gapë rëspëti parë shtse shtë Dadë

²⁷Rqui'ni gápël cuidadë. Cualquier nanagáu guetështildi u nanagú la'ni copë shtë Dadë sin quë nápëdi'ill rëspëti, quëhúnëll tubi duldë cuntrë cuerpë nu rënë shtë Dadë. ²⁸Por ni cadë tubi të rqui'ni gunë të juzguë manërë nanabánil antsë gaul guetështildi nu antsë gul vini. ²⁹El quë naráu nu el quë naruu' la Santa Cena sin quë nápëdi'i rëspëti lu cuerpë shtë Jesús, quëgsëdchini nguiu ni cash-tigu parë mizmë lë'ëll. ³⁰Por ni zihani lë'ë të rac llu'u të; nápëdi'i të fuersë, nu zac nanú bëldá ra sa' të guti rai'. ³¹Perë si talë guëdé'na'a juzguë conductë shtëna'a, iurní adë gúnëdi'i më juzguë lë'ë hia'a. ³²Perë iurë runë më cashtigu lë'ë hia'a, nahin parë adë gáquëdi'i hia'a condenadë con los de más mënë shtë guéd'chiliu.

³³Zni bëchi narac shtua'a, iurë rdëá të parë gau të shtse shtënë më, gulë cuezë

los de más sa' të antsë gau të. ³⁴Si talë tubi të rldiá'nël, gulë gau cumidë lídchil të parë Dios adë gúnëdi'i më cashtigu lél'él iurë nardëá të. Los de más asuntë guna rëglin iurë gueldë guënahia lë'ë të.

Don narzëlaa'dchi Espíritu Santo

12 Bëchi, rac shtua'a gac bë'a të shcuendë ra don narzëlaa'dchi Espíritu Santo parë cadë tubi de lë'ë hi-a'a. ²Nané të bien iurë nianá na të mënë nadë guënëdi'i Dios, guanaldë të tëchi ra figurë nanápëdi'i vidë. Zni bë'në të según lo quë nabëlua'a mënë lë'ë të. ³Por ni, rac shtua'a gac bë'a të tubi më naquëbezénú Espíritu Santo la'ni ldu'i, nunquë guëni'idi'ill nacondenar Jesús. Nu zac sulë por pudërë shtë Espíritu Santo guëni'i mënë Jesús na el quë nanapë derechë parë guëníb'ái' guëdubi guédchiliu.

⁴Cadë tubi hia'a bédé'na'a recibir don nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo. Zihani clasë pudërë rzëlaa'dchi më perë tubsë Espíritu nanú. ⁵Nanú zihani manërë parë gunë mieti sirvë lu Dios, perë rdé'na'a sirvë tubsë Dadë. ⁶Nu zac nanú zihani resultadë gurënë perë tubsë Dios, el quë narunë parë gunë mieti dchi'ni. ⁷Cadë tubi mieti bé'ni' recibir don nabëzëlaa'chi Espíritu Santo të parë grë hia'a guédé'na'a provëchë. Fuersë ni rlu-a'a por lo quë naquëhunë nguui. ⁸Mizmë Espíritu quëgne'e llni nu pudërë parë guadi'dzë nguui con más llni ru'bë. Parë stubi mënë mizmë Espíritu quëgdé'èi' fuersë parë ruadi'dzë nguui clarë di'dzë naze'dë de Dios. ⁹Stubi mënë rúni' recibir fe por mizmë Espíritu. ¹⁰Stubi rúni' recibir pudërë parë gunëaquëll ra narac llu'u por mizmë Espíritu. Stúbi' rúni' recibir pudërë parë gúnëll mi-lagrë. Stubi rúni' recibir fuersë parë guadi'dzëll diza'quë naná ze'dë de Dios. Stúbi' rúni' recibir pudërë parë gac bé'all guadë na espíritu falsë nu guadë

na espíritu verdadërë. Stubi mënë runë recibir fuersë parë guadi'dzëll dizé na nunquë bësé'dëdi'ill. Hia stubi mënë rúni' recibir fuersë nu pudërë parë guadi'dzëll pë runë cuntienë ra di'dzë gurënë. ¹¹Grëtë' ra cusë rë' ze'dë de Espíritu Santo naná rne'e llni parë cadë tubi mieti según lo quë narni'i ldu'u Espíritu.

Grë hia'a na hia'a ziquë tubsë cuerpë

¹²Grë ra shmënë Cristo na ziquë tubi cuerpë nanapë zihani partë. Aunquë zihani na ra partë shtë cuerpë, nahin tubsë cuerpë. ¹³Pues grë hia'a, mënë israelitë nu ra mënë nanádi'i më israelitë, ra naná bajo ordë shtë ra mënë, nu ra nanapë lib-ertá, grë hia'a bëáca'a tubsë cuerpë por lo quë nabë'në Espíritu Santo. Bë'në më punërë cadë tubi hia'a la'ni cuerpë. Cadë túbia'a bédé'na'a recibir mizmë Espíritu naze'dë de Dios.

¹⁴Tubi cuerpë napë zihani partë, lédëdi'i tubsë partë. ¹⁵Si talë guëa' hia'a guëni'i: "Adë nádia'a guia'a cuerpë; por ni adë nádia'a partë shtë cuerpë", lédë por nídi'i guëa' hia'a naseparadë parë lë'ë cuerpë. ¹⁶Si talë diága'a guëni'i: "Adë nádia'a slu; por ni adë nádia'a partë shtë cuerpë", lédë por nídi'i diága'a nasaparadë parë lë'ë cuerpë. ¹⁷Si talë guëdubi cuerpë na slu, ¿llallë guñi-a'a iurní? Si talë guëdubi cuerpë na tubi diaguë, ¿llallë tsúllia hia'a iurní? ¹⁸Perë Dios bészú cadë tubi partë shlugarin catë runë tucarë nu catë guc shtu'u më. ¹⁹Si talë grëtë' nahin tubsë partë, pues nádi'i cuerpë completë iurní. ²⁰Perë iurne' nanú zihani partë perë tubsë cuerpë.

²¹Slu hia'a adë gáquëdi'i guëni'i lu guia'a hia'a: "Adë rquí'nidia'a lél'él". Nu zac guëca'a adë gáquëdi'i guëni'in lu guëa' hia'a: "Adë rquí'nidia'a lél'él". ²²Al contrari, ra partë shtë cuerpë nanápëdi'i fuersë, partë ni más lasac parë cuerpë. ²³Ra partë shtë cuerpë narni'i hia'a

nápëdi'in hunurë, rácuhin con más hunurë; ra partë nanádi'i nasa'a, quédé'-na'a tratar con más cuidadë. ²⁴ Ra partë shtë cuerpë namás nasa'a rquí'nidi'in mizmë cuidadë. Dios bé'ni' punërë grétë' partë shtë cuerpë según voluntá shtë më. Ra partë narquí'nia'a menos, bédë'ë më más hunurë parë partë ni ²⁵ të parë adë tsúdi'i ni tubi divisioni ladi cuerpë sino quë cadë partë shtë cuerpë gapin cuidadë por los de más sáhi'. ²⁶ Si talë tubi partë shtë cuerpë quëzac zi u pë raquin, guëdubi cuerpë quëzac zi iurní. Si talë tubi partë quëhunin recibir hunurë, pues guëdubi cuerpë rquitë ldu'in iurní.

²⁷ Pues bien, lë'ë hia'a na hia'a cuerpë shtë Cristo; cadë tubi de lë'ë hia'a na hia'a partë shtë cuerpë ni. ²⁸ Zni Dios bè'në ordenar pë gunë cadë tubi shmënë më. Primërë gululë më ra poshtë, segundë lugar gululë më ra naruadi'dzë diza'quë naná ze'dë de Dios. Tecërë lugar gululë më ra mësë narlua'a shti'dzë më; cuartë lugar ra narunë milagrë, iurní ra narunëac ra narac ll'u. Nu gululë më ra narunë compañi, nu ra narnibë'a, nu ra naruadi'dzë stubi dizë. ²⁹ ¿Ni mudë grétë' hia'a na hia'a poshtë? ¿Ni mudë grétë' hia'a na hia'a ra naruadi'dzë diza'quë naze'dë de Dios? ¿Ni mudë grétë' hia'a na hia'a mësë, u guédëna'a milagrë, ³⁰ u nápa'a pudërë parë gunëáca'a ra narac ll'u, u grétë' hia'a rac ruadi'dza'a dizë gurënë? ¿Ni mudë grë hia'a rac guëní'ia'a pë runë cuntienë ra dizë ni? Pues clarë nahin; lëdë znídi'in. ³¹ Gulë guc shtu'u lo quë narzëlaa'chi Espíritu Santo, lo quë narunë compañi más grë ra shmënë më. Iurne' guëluá'ahia lë'ë të lo quë naná mejurë quë grë ra cusë rë'.

13 Si talë raca ruadi'dza dizë shtë mënë nu ra dizë shtë ra ianglë, perë adë rac shtú'udia'a sahia, nápëdi-a'a amor, nahia ziquë gambanë nanídi'i chahi'; rsédchidi'in bien. Nahia ziquë

cha' platí narsédchidi'i bien. ² Talë raca ruadi'dza lu mënë di'dzë naze'dë de Dios perë adë nápëdia'a amor, niétiquë nahia. Talë nanéa grë clasë secretë shtë mënë; talë riasëhia guëdubi naná rséd'ë mënë lu guéd'chiliu, nu si talë rialdí ldua'a Dios con guëdubinú ldua'a hashtë guëdchisú Dios ra dani lua, perë rac shtú'udia'a sahia, niétiquë nahia. ³ Talë qui'dza grë nanapa ca'a mënë; talë guna intriegu shcuera parë tsequi lu gui'i, perë adë rac shtú'udia'a sahia, niétiquë nahia. Adë bë nápëdia'a iurní.

⁴ El quë nanapë amor nápëll pacenci; nazá'quëll. Humildë nall. El quë narac shtu'u sáhi', adë rzébidi'i ldú'ull pë shtë sáhi'; adë runë nadchínidi'ill lu sáhi'. ⁵ Gúnëll lo quë narac shtu'u sáhi', lédëdi'i lo quë narac shtú'ull. El quë narac shtu'u sáhi', adë rldédi'ill; adë nápëdi'ill mal llgabë. ⁶ Nápëdi'i nguiu ni gustë iurë quëhunë mënë duldë. Mejurë rëuu' ldú'ull iurë ria mënë shnezë Dios nu iurë adë rní'idi'i mënë bishi. ⁷ El quë nanapë amor, nunquë rní'idi'ill cuntrë sáhi'. Rialdí ldú'ull sa'll na më za'quë. Nápëll confiansë tsanaldë sa'll shnezë Dios. Rua'a ldú'ull lu grë cusë durë.

⁸ Amor shtë Dios adë tsalúdi'in, perë guëdchini tiempë tsalú di'dzë naruadi'dzë mënë con pudërë shtë Dios. Guëdchini tiempë adë guadí'dzëdi'i mënë stubi dizë. Guëdchini tiempë lo quë nariasë hia'a, tsaluhin. ⁹ Du'psë riasë hia'a ne'; zihani cusë adë riasédi'i hia'a. Ra narni'i di'dzë naze'dë de Dios, también runë faltë parë riasë rall grë cusë ¹⁰ perë iurë guëdchini Jesús con guéd'chiliu cubi, grë lo quë nádi'i completë, tsaluhin. ¹¹ Tiempë nahia llguë'në, biadi'dza ziquë llguë'në. Bëna llgabë ziquë llguë'në. Bëna juzguë ziquë llguë'në, perë iurë bësa'na grë cusë shtë galëllguë'në, guaru'ba. ¹² Rnádi'i hia'a ra cusë clarë iurne'. Riasédi'i hia'a por completë. Ziquë rna hia'a lu guë'guanë

gushë, rluá'adi'i bien luhin perë tubi dzë guená hia'a bien. Guená hia'a lu Dios. Riasé hia'a du'psë ne', perë dzë ni tsasé hia'a ziquë Dios nané më lë'ë hia'a. ¹³Tsunë cusë nápëdi'in fin: fe, esperansë, nu amor. Delantë lu Dios amor na mayurë.

Enseñansë parë el quë naruadi'dzë dizé gurënë

14 Gulë guni'i ldu'u gapë të más amor parë sa'l nu gulë gudili pudërë narne'e Espíritu Santo parë guadi'dzël shti'dzë Dios. ²Ra mieti naruadi'dzë dizé gurënë quëadi'dzëll lu Dios, lëdë lu ménëdi'i, purquë ni tubi adë chu riasédi'i lo quë narni'i mëné ni. Ruadi'dzëll por pudërë shtë Espíritu Santo, perë di'dzë ni naga'chi parë los de más sa'll. ³Perë en cambi el quë naruadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios, quëadi'dzëll lu ra sa'll të parë tsaldí ldu'u rai' más nu parë su rall firmë lu shnezë Dios. Rdé'ëll cunseju parë bien shtë sa'll. ⁴El quë naruadi'dzë dizé gurënë, rúnëll parë bien de mizmë lé'ëll, perë el quë naruadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios, rúnëll bien parë tsasé grupë shtë shmënë Dios ra enseñansë shtë më.

⁵Na rac shtua'a de quë grëtë' të gapë të fuersë parë guadi'dzë të dizé gurënë, perë más rac shtua'a guadi'dzë të di'dzë naze'dë de Dios; pues más lasac el quë naruadi'dzë diza'quë quë mëné narac ruadi'dzë dizé gurënë. Shti'dzë mëné naruadi'dzë dizé gurënë, lasáquëdi'in parë los de más sáhi' si talë nídi'i tubi narni'i pë runë cuntienë ra dizé gurënë; napë quë guëní'll pë runë cuntienë ra di'dzë të napë shmënë Dios provëchë. ⁶Por ni bëchi, si talë na gueldë guënahia lë'ë të nu guadi'dza stubi dizé nanadë riasédi'i të, adë guëllu'i'di'in parë lë'ë të. Rqui'ni guadi'dza lu të enseñansë nabëlua'a Dios lua u tubi di'dzë nabëna recibir de lë'ë më u tubi di'dzë naze'dë de lë'ë më u

tubi enseñansë shtë më; iurní sí gunë të provëchë.

⁷Ne' guënia'a tubi comparaciuni. Ra gui'bë músiquë nanápëdi'i vidë ziquë flauta u tubi arpa, si talë adë riubédi'in clarë, ¿lla gac bè'a mieti pë ru'ldin, guadë na piesë naguëna'zin? ⁸Nu lu tubi guërru, si talë lë'ë cha' trompetë riubédi'in clarë ¿chull gunë preparar parë guená'zill guërru? ⁹Mizmë zac lë'ë të, si talë ruadi'dzël tubi dizé nanadë riasédi'i mieti, ¿lallë gac bè'a mieti guadë naquëgní'il? No sea shti'dzël na ziquë tubi naruadi'dzë sulë mbë. ¹⁰Nanú zihani dizé naruadi'dzë mëné la'ni guéd-chiliu; grëhin nanú shnézi'. ¹¹Perë si talë adë riasédia'a dizé shtë stubi naruadi'dzë, nahia ziquë tubi më zitu parë lë'ë mëné ni nu lé'i' na ziquë më zitu parë na. ¹²Por ni hia quë lë'ë të rac shtu'u të gapë të pudërë nu llni shtë Espíritu Santo, gulë guna'bë lu Dios por pudërë parë guadi'dzël enseñansë të tsaldí ldu'u mieti shti'dzë Dios más.

¹³Zni na el quë naruadi'dzë di'dzë gurënë, napë quë guená'bëll lu Dios të parë guëd'ë më pudërë parë guëní'll pë runë cuntienë di'dzë ni. ¹⁴Si talë ruadi'dzënúa Dios con di'dzë gurënë, quëgna'ba lu Dios con espíritu shtëna, perë adë quëgúdia'a provëchë parë shgaba cumë riasédia'a di'dzë ni. ¹⁵¿Pëllë guna iurní? Guëna'ba lu Dios con espíritu shtëna nu zac guëna'ba lu më con dizé nariasé mieti. Gulda ra labansë con espíritu shtëna nu zac con di'dzë nariaséhia ¹⁶purquë si talë quëadi'dzënu lu Dios nadë más con espíritu shtënëll, el quë narquë diagüë, el quë nadë bé'nëdi'i recibir pudërë shtë Espíritu ziquë lé'ëll, adë gúnëdi'ill gan tsasëll shti'dzël. Nu adë gáquëdi'ill guëní'll: "Nia Dadë", iurë tsalú oraciuni, iurë rdé'ëll graci lu më. Nguiu ni adë riasédi'ill lo quë narní'il. ¹⁷Pues bien quëgdé'ëll graci lu më perë parë stubi sa'l adë nápëdi'ill

provèchè la'ni ldú'ull. ¹⁸ Quègdè'a graci lu Dios de què na ruadi'dza di'dzè gurènè por pudèrè shtë Espíritu Santo más què grètè' mènè ¹⁹ perè catè rdéa grupè shtë shmènè Dios, más rac shtua'a guènia'a ga'i di'dzè nariasé mènè què chi'i mili di'dzè nanadè riasédi'i mènè. Iurè ruadi'dza, rac shtua'a guèluá'ahia di'dzè naná parè bien shtë mieti.

²⁰ Bèchi, adè rúnèdi'i tē ziquè llguè'nè nadè rac bé'adi'i guadè naná bien nu guadè naná mal, perè en cuantè ra cusè mal, rac shtua'a gac tē ziquè mè gushè nardè'hè cuendè. Rac shtua'a gac tē llguè'nè inocentè en cuantè ra cusè dzabè. ²¹ Naescritè la'ni librè shtë lèy: "Guadi'dza lu naciuni rē' stubi dizé gurènè. Mènè zitu guèni'i rall shti'dza, rni'i Dadè." ²² Zni na, ra dizé gurènè naruadi'dzè mènè por pudèrè shtë Espíritu Santo, na rahin ziquè sēni parè ra nadè rialdídi'i ldu'i Dios, lédèdi'i parè ra narialdí ldu'i shti'dzè mè. En cambi el què naruadi'dzè diza'què naná ze'dè de Dios, nahin ziquè sēni parè ra narialdí ldu'i shti'dzè mè, lédèdi'i parè ra nanadè rialdídi'i ldu'i. ²³ Iurè grupè shtë shmènè Dios rdéa, si talè grètè' quèadi'dzè stubi dizé por pudèrè shtë Espíritu Santo nu ze'dè tsuté ra nadè rialdídi'i ldu'i, u ze'dè tsuté mènè nadè rac bé'adi'i shcuendè ra cusè ni, iurní guèni'i rall rac luguè tē. ²⁴ Perè si talè grètè' tē quèadi'dzè di'dzè naze'dè de Dios nu tsuté tubi nanadè rialdídi'i ldu'i diza'què, u mènè nadè bèsédèdi'i shti'dzè mè, iurní gunguè bè'a nguii ni duldè shtë'nèll nu shti'dzè tē gunè juzguè lé'èll. ²⁵ Grètè' cusè naga'chi la'ni ldu'u nguii ni, guèru'uin lu llni nu iurní guèzullíbill lu mè; guèni'ill llèru'bè na pudèrè shtë Dios. Guèni'ill Dios quèbezènuhi' lè'è tē de verdá.

Iurè tsu cultè, gaquin con ordè

²⁶ Pues iurní bèchi, iurè rdéa tē, si tubi de lè'è tē nápèl tubi cantè, stubi tē napè tubi enseñansè, stúbill rac shtú'ull guèni'ill di'dzè gurènè, stubi nguii rac shtu'u guèni'ill di'dzè nabé'nèll recibir de Dios, stubi tē rac shtú'ul guèni'ill pè runè cuntienè ra di'dzè gurènè; bien nahin. Nadè más gulè bè'nè grè ni parè tsaldí ldu'u ra shmènè Dios más. ²⁷ Iurè ruadí'dzèll stubi clasè dizé, pues biadi'dzè chupè u por más tsunè tē nu por turnè. Nu zac rqui'ni tubi naguadi'dzè pè runè cuntienè dizé ni. ²⁸ Si talè nídi'i naguèni'i shcuendè di'dzè ni, mejurè adè guadí'dzèdi'ill lu grupè shtë shmènè Dios. Mejurè guadí'dzènu Dios la'ni ldú'ul guitsè guitsè. ²⁹ Nu si talè guadí'dzèll diza'què naze'dè de Dios, pues guèni'i chupè mieti u tsunè ra mènè narèta'; hia los de más gunè rai' juzguè lo què naguni'i ra nguii ni. ³⁰ Perè si talè Dios guèné'ei' galèrac bè'a parè stubi sa' tē naquèbezè ngalli, iurní lè'è nagona'zi di'dzè primèrè, guèac dchi; adè tsagl'aguèdi'i guadí'dzèll. ³¹ Manèrè ni grètè' tē narunè recibir di'dzè naze'dè de Dios, gulè biadi'dzè tubi por tubi tē parè grètè' tē tsasè'dè tē nu gunè tē provèchè ra di'dzè ni. ³² El què naruadi'dzè diza'què naze'dè de Dios, pues el mizmè lé'èll nápèll pudèrè parè guadí'dzèll u parè adè guadí'dzèdi'ill. ³³ Dios adè rsédchínidi'i' desordè sino rquitè ldu'u mè iurè tsu cultè con ordè. Zni rluá'ahia ra grupè shtë shmènè Dios, ra nabèzunè mè almè shtë rai'.

Ziquè na custumbrè entrè grè ra shmènè Dios, ³⁴ ra na'a adè nápèdi'i rall derechè parè guadi'dzè rai' lu cultè; adè bèdè'è Dios sí parè guadi'dzè rai' sino gac rai' obedientè ziquè cagnibè'a mè la'ni lèy. ³⁵ Si talè rac shtu'u tsasé rai', guèna'bè di'dzè rai' lu tse'lè rai' líd-

chi' purquë nádi'i bien si talë tubi na'a guadí'dzëll lu cultë.

³⁶ Napë quë gac bè'a të de quë shti'dzë Dios adë guzublúdi'i con lë'ë të nu nádi'i të lúniquë mënë nabë'në recibir shti'dzë më. ³⁷ Si talë tubi të rní'il bé'nël recibir diza'quë naze'dë de Dios, u si talë cagn'il ruadí'dzël por pudërë shtë Espiritu Santo, napë quë gac bé'al lo quë naquëquëa'a ndë'ë nahin tubi mandadë shtë Dadë Dios. ³⁸ Perë si talë adë nédi'i nguui gac bé'all nahin verdá, pues gulë bësa'në lé'ëll lu nacahi shténëll. ³⁹ Bëchi, gulë guni'i ldu'u parë gapë të pudërë parë guadi'dzë të diza'quë naze'dë de Dios; adë rcádi'i të guadi'dzë ra mënë stubi dizé ⁴⁰ perë gulë bë'në grë cusë con ordë, lédëdi'i con desordë.

Guashtë Cristo ladi ra tégulë

15 Iurne' bëchi, rac shtua'a guëagná ldu'u të diza'quë naná biadi'dza lu të. Bë'në të recibirin nu tsagla'guë rianaldë të nezë shtë më con guëdubinú ldu'u të. ² Por diza'quë ni nasalvar të si talë tsagla'guë të lo quë nabëluá'ahia lë'ë të. Nasalvar të si gualdí ldu'u të shti'dzë më de verdá.

³ Primërë lugar, bëluá'ahia lë'ë të grë enseñansë nabëna recibir. Bëluá'ahia lë'ë të de quë Cristo guti por ra dulde shtëna'a cumë ziquë rni'i la'ni Sagradas Escrituras. ⁴ Bëga'chi më nu guashtëhi' ladi ra tégulë dzë tsunë, igual ziquë rni'i ra Sagradas Escrituras. ⁵ Bëluá'ahia lë'ë të de quë bëlu'alú më lu Pedro; despuësë bëlu'alúhi' lu los de más poshtë. ⁶ Despuësë bëlu'alúhi' lu más de ga'i gahiu'a shmënë Dios naná bédëá. Zihani mënë todavía nabani rai'; sëbëldá rai' hia guti rai'. ⁷ Despuësë bëlu'alú Cristo lu Jacobo, iurní lu grë ra poshtë shtëni'.

⁸ Hia despuësë de ni bëlu'alú më lua aunquë nahia ziquë tubi llguë'në nabëdchini lu gué'dchiliu antsë gac cumplir tiempë parë gáli'. ⁹ Nahia el

quë nalasáquëdi'i entrë los de más poshtë shtë më. Adë rúnëdi'i tucarë gaca poshtë purquë guzunalda ra shmënë Dios. ¹⁰ Perë lo quë nanahia iurne' na purquë gac shtu'u më na nu bë'në më zihani favurë parë na. Lo quë nabë'në më por na, napë resultatë. Bëna dchi'ni más quë los de más mënë aunquë nilë lédë nádi'i, sino quë Dios bëne'e fuersë nu bë'në l dai' më na. ¹¹ Perë adë rúnëdi'i importë chu bë'në más dchi'ni. Biadi'dzë na'a lu të ra diza'quë nu gualdí ldu'u të shti'dzë më.

Tsashtë ra tégulë stubi

¹² Si talë ruadi'dzë na'a de quë Cristo guashtëhi' ladi ra tégulë çpëzielú bëldá de lë'ë të rni'i të de quë tsashtëdi'i ra tégulë? ¹³ Si adë tsashtëdi'i rai' ladi ra tégulë pues tampusquë lë'ë Cristo adë guashtëdi'i ladi ra tégulë. ¹⁴ Talë Cristo adë guashtëdi'i ladi ra tégulë, hia diza'quë naná biadi'dzë na'a lu të nápëdi'in valurë nu fe shtë të nápëdi'in valurë; lasáquëdi'in. ¹⁵ Si talë nahin zni, rlua'a clarë na na'a testigu falsë purquë hia lë'ë na'a guni'i na'a lu ra mënë de quë Dios bëldishtë Cristo ladi ra tégulë. Perë si talë nádi'in verdá de quë ra tégulë adë tsashtëdi'i rai' stubi, pues iurní zac lë'ë Dios bëldishtëdi'i më lë'ë Cristo. ¹⁶ Si talë tégulë adë tsashtëdi'i rai' stubi, iurní lë'ë Cristo tampusquë guashtëdi'i ladi ra tégulë. ¹⁷ Si talë Cristo adë guashtëdi'i ladi ra tégulë, fe shtë të adë rllu'i'di'in; todavía adë naperdunë dulde shtë të. ¹⁸ Nu ra tégulë nagualdí ldu'u shti'dzë Jesús, adë nádi'i rai' salvar. ¹⁹ Si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Cristo napin valurë sulamëntë mientras quërélda'a lu gué'dchiliu, iurní prubi na hia'a; nápëdi'i hia'a esperansë nu runë tucarë guëga'a ldu'u mënë lë'ë hia'a.

²⁰ Perë verdá na de quë Cristo gac resucitar ladi ra tégulë; na më lë'ë primërë naguashtë parë adë guëabrídi'i

gáti' stubi. ²¹ Poes ziquë guzublú galguti por tubsë nguii, también por tubi nguii guzublú galëriashtë shtë tëgulë. ²² Poes grétë' mënë napë quë gati rai' purquë na rai' llëbni Adán; zni zac grétë' naná unidë con Cristo, guëldishtë më lë'ë rai' ladi ra tëgulë. ²³ Perë cadë nguii según turnë narunë tucarë lë'ëll. Cristo gúqui' ziquë primërë naná gátidi'i parë siembrë perë despuësë iurë guëabrí më stubi, iurní gátidi'i jamás ra naná unidë con lë'ë më. ²⁴ Iurní guëga'a iurë shtë fin; tsalú guë'dchiliu rë'. Guëdë'ë më fin grétë' autoridá, grétë' ra nanapë pudërë, nu guëdë'ë më fin parë grë ra narnibë'a lu guë'dchiliu. Iurní gunë më intriegu catë rnibë'a më ca'a Dios, Shtáda'a. ²⁵ Guëribë'a Cristo ziquë rëy hashtë iurë gunë Dios gan lu grë enemigu shtë Cristo nu guëzullibi rall lúhi'. ²⁶ Lúltimë enemigu nangunë më gan lúhi' na galguti ²⁷ purquë Dios bédë'ë më derechë guëribë'a Cristo grétë' cusë, perë iurë Sagradas Escrituras rni'i de quë Cristo nápi' derechë parë guëribë'a' grétë' cusë, pues clarë nahin de quë Dios adë nádi'i' bajo ordë shtë Cristo, perë bédë'ë më derechë parë guëribë'a Cristo guëdubi guë'dchiliu. ²⁸ Iurë grétë' cusë guëa'nin bajo ordë shtë Cristo, iurní mizmë lë'ë Cristo, shini Dios, gúni' intriegu mizmë lë'i' con grë pudërë nanápi' lu Dios të parë Dios gáqui' el quë nanapë grë pudërë parë siembrë.

²⁹ Nanú ra narni'i adë tsashtëdi'i ra tëgulë, perë si nahin verdá, ¿pëzielú rri-ubë nisë rall por ra naná guti? Si talë adë tsashtëdi'i tëgulë, mbanë na lo quë nacanihunë të; mejurë adë guëchu'bë nisë të sa' të shlugar ra tëgulë.

³⁰ Nu zac ¿pëzielú rdchi'ba vidë shtëna lu peligrë guëdubi tiempë si talë adë tsashtëdi'i ra tëgulë? ³¹ Quëgnia'a lu të verdá de quë grétë' dzë nanúa lu peligrë shtë galguti. Runë nadchinia por dchi'ni nabëna entrë lë'ë të; guquin purquë

unidë nahia con Cristo Jesús, Shláma'a. ³² Perë si talë nahin ziquë narni'i tubi dichë: “Gudildia con ra ma dushë la'ni guë'dchi Efeso” ¿pë cusë bëna gan si talë ra tëgulë adë tsashtëdi'i rai' stubi? Mejurë guëni'i hia'a: “Cha guëdáuha'a; cha guëdí hia'a; glii gati hia'a”.

³³ Adë rdë'ëdi'i të sí guëguguë mënë lë'ë të por di'dzë falsë. Nanú tubi dichë narni'i: “Ra amigu mal na rall causë rñiti mënë nezë za'quë”. ³⁴ Gulë bë'në llgabë bien nu gulë bëabrí ldu'u të tubi nezë za-'quë nu adë rúnëdi'i të duldë, pues nanú bëldá të naná guënédi'i Dios bien. Rnia'a lu të zndë'ë të parë guëtú lu të du'pë.

Lla tsashtë ra tëgulë

³⁵ Tal vez tubi de lë'ë të guëna'bë dí'dzë: “¿Llallë tsashtë ra tëgulë? ¿Lla na cuerpë gapë rai' iurë guëbani rai'?” ³⁶ Di'dzë ni na tuntë. Nanël iurë lë'ël rcabnil bë'dchi, hia bë'dchi ni napë quë gu'dzë të parë guëru'u tubi plantë. ³⁷ Grétë' nargabni la'ni guiu'u ziquë bë'dchi shtë trigu u stubi clasë bë'dchi, iurë rcabnilin, adë nápëdi'in formë shtë plantë sino nahin bë'dchi. ³⁸ Dios rdë'ë më lu bë'dchi tubi formë narac shtu'u më, formë naná gurënë según narni'i ldu'u më. Cadë clasë bë'dchi rldanin nu napin formë narunë tucarë. ³⁹ Grétë' ra nanabani, nápëdi'i rall cuerpë igual; nanú cuerpë shtë mënë; stubi clasë cuerpë parë ra ma, nu cuerpë shtë ra ma'ni na stubi clasë; nu cuerpë shtë ra mbeldë gurënë nahin. ⁴⁰ Nu zac nanú ra nanapë cuerpë lu gube'e, nu nanú ra nanapë cuerpë lu guë'dchiliu, perë cuerpë nananú gube'e, nasa'a rlua'ain. Lë'ë galnasa'a shtë cuerpë shtë guë'dchiliu gurënë nahin. ⁴¹ Lë'ë llni shtë ngubidzë gurënë nahin con llni shtë mbehu, nu zac gurënë na llni shtë ra mbelëgui'i. Entrë ra mbelëgui'i tubi mbelëgui'i rabtsë'ë llni shtëhin másru'u fuertë lu sa' mbelëgui'i. ⁴² Zni na con tëgulë iurë ri-

ashtë rai'. Vidë shtë nguiu na ziquë tubi bëndchi naná rialú, perë iurë tsashtë nguiu ladi ra tégulë, adë gátidi'i' jamás. ⁴³Rtu lu hia'a por ra cuerpë nadápa'a iurne' purquë rati ra cuerpë, perë tsashtë hia'a nasa'a. Na hia'a débíl iurne' perë iurë tsashtë hia'a ladi ra tégulë, guédápa'a cuerpë fuertë naná tsalúdi'i. ⁴⁴Lu guédchiliu rë' nadápa'a cuerpë shtë guédchiliu perë iurë tsashtë hia'a ladi ra tégulë, guédápa'a cuerpë gurënë naná demasiadë nasa'a. Nadápa'a cuerpë shtë guédchiliu perë zac nanú cuerpë cubi narne'e Dios.

⁴⁵Rni'i ra Sagradas Escrituras: "Primëre nguiu Adán béaqui' nguiu nanabani", perë rnia'a lu të lë'è Adán naná bédchini despuësë, na më lúniquë narne'e vidë cubi shtë Dios. ⁴⁶Lë'è nguiu shtë guédchiliu bédchí'ni' primëre con cuerpë naná guiu'u; hia despuësë bédchini nguiu nanapë pudëre parë guënë'ei' vidë espiritual. ⁴⁷Primëre nguiu guctsa'u guiu'u; náhi' de guédchiliu, perë segundë nguiu bédchí'ni' de gube'e. ⁴⁸Ziquë guc nguiu naguctsa'u guiu'u, zni na grété' naralë la'ni guédchiliu. Ziquë guc nguiu nabédchini de gube'e nu guziá'ai' gube'e, zni na ra mieti nanapë vidë naze'dë de lë'è më nacuezë gube'e. ⁴⁹Ziquë lë'è nguiu nápëll cuerpë shtë guédchiliu, también guédápa'a cuerpë ziquë cuerpë shtë Cristo nacabezë gube'e.

⁵⁰Bëchi, rnia'a lu të grété' cuerpë nadápa'a iurne' adë gáquëdi' tsutëhin catë rni'bë'a Dios. Lo quë nanapë quë tsalú, adë nápëdi'in partë con ra cusë nadë tsalúdi'i. ⁵¹Rac shtua'a gac bë'a të tubi secretë; lëdë grédi'ia'a gati hia'a sino gac cambi shcuërpa'a. ⁵²De repëntë ziquë iurë rguini láguël, guínil cha' shtë trompetë; iurní ra tégulë guëbani rai' stubi të parë jamás adë guëabrídi'i gati

rai'. Hia lë'è hia'a gac cambi iurní. ⁵³Lë'è cuerpë shtëna'a narialú napë quë gac cambi parë adë tsalúdi'in jamás. Cuerpë shtëna'a naná rati, napë quë gac cambi të parë adë gátidi'i jamás. ⁵⁴Dzë ni iurë lë'è cuerpë shtëna'a narialú gac cambi por cuerpë nadë rialúdi'i, nu lë'è cuerpë shtëna'a gac cambi por cuerpë nanadë gátidi'i, iurní gac cumplir lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras: "Bëdë'è më fin lë'è galguti. ⁵⁵Lé'ël galguti, ¿gua pudëre shtënél parë gúnël gan lu grë mieti?" ⁵⁶Pues duldë bësëdchini galguti parë lë'è mieti, nu duldë na ziquë tubi narnibë'a lë'è mieti purquë lëy shtë Dios rlua'a grë mieti na rall pëcadurë. ⁵⁷Perë dushquilli Dios, rne'e më pudëre parë rac guédë'na'a gan lu galguti por Jesucristo, Shláma'a. ⁵⁸Por grë ndë'è, bëchi narac shtua'a, gulë tsagla'guë firmë lu shnezë më; adë tsaldídi'i ldu'u të stubi ldoi'. Gulë bë'në dchi'ni shtë Dadë másru'u purquë nané të dchi'ni naquëhunë të juntë con lë'è Dadë, adë nádi'in sin resultatë.

Ofrendë parë ra shmënë Dios

16 Iurne' quëquëa'a shcuendë ra centavë nardëa parë ra mënë nabëzunë Dios almë shtë rai'. Gulë bëtëa centavë según lo quë nagunibé'ahia ra grupë shtë shmënë Dios naná quërelde regiuni Galacia. ²Cadë primëre dzë shtë lmalë, cadë tubi de lë'è të napë quë guëtëal centavë según lo quë nabë'nël gan. Gulë cutsa'uim të parë nídi'i nicidá guëtëa të ofrendë iurë guédchí'nia. ³Iurë guédchí'nia ndë, guëshe'lda lë'è ra narunë të nombrar; guédë'a guia'a rai' tubi cartë shtë recomendación parë gua'a rai' ofrendë shtë të hashtë Jerusalén. Gunë rall intriegu centavë ni parë ra naquërelde nga'li. ⁴Si talë guëni'i ldua'a de quë nu zac na tsahia, sënaldë rai' na.

Guni'i Idu'u Pablo tsáhi' Corinto

⁵Napë què tsahia por regiuni shtë Macedonia; hia despuèsë de ni, guèdchinia Corinto. ⁶Adë na segurèdia'a perë guèquèrèldënúa lè'è të por du'pë tiempë u guètëda tiempë naldë nga'li con lè'è të. Iurní zac gunë të compa'ni na nezë shtëna catë guzèahia despuèsë. ⁷Adë rac shtú'udia'a gueldë guènahia lè'è të por du'pë tiempë sino què rac shtú'uhia cueza con lè'è të tubi visitë llëduni si talë na voluntá shtë Dios. ⁸Perë na guèana Efeso hashtë tsalú laní Pentecostés ⁹purquë ndë'è nanú zihani dchi'ni shtë Dadë Jesús parë guna cumplir. Tsaldí Idu'u ra mënë shti'dzë më; perë nanú zihani contrari narunë cuntrë shti'dzë Dios.

¹⁰Si talë guèdchini Timoteo, gulë bè'në tratë bien lé'i' të parë adë riádi'i Idu'i purquë lé'i' quèhúni' dchi'ni shtënë Dadë igual ziquë na. ¹¹Por ni adë chu gúnëdi'i desprëci lé'i'. Mejurë gulë bè'në compa'ni lé'i' parë tsaglá'gui' vi-ajë shtëni' të parë guèdchini gueldë guènáhi' na. Quèbeza lé'i' juntë con los de más bëchi la sa' hia'a.

¹²Lè'è bëcha'a Apolos, bëna ruèguë lúhi' të parë gúnëll compa'ni los de más sa' hia'a iurë guè'dë guèná rai' lè'è të, perë Apolos quègní'ill de què nádi'i voluntá shtë Dios parë guè'dë guènall lè'è të iurne', perë hashtë guène'e më sí, iurní guè'dë guènall lè'è të.

Rialú cartë rë' con saludë

¹³Gulë guc mënë nasini nu gulë tsagla'guë firmë lu shnezë më. Gulë cue za'quë za'quë. Gulë bè'në shchi'ni Dios ziquë mënë naná rialdí Idu'i de verdá. Gulë gac nguiu nadë rdzëbëdi'i. ¹⁴Grétë'

lo què nagunë të, gulë bè'nin con guèdubinú Idu'u të con amor parë los de más sa' të.

¹⁵Iurne' bëchi, nané të de què familia shtë Estéfanos guc rai' primèrë naná gualdí Idu'i shti'dzë Jesús; na rai' primèrë nagualdí Idu'i shti'dzë Dios entrë grë mënë naquèrèldë regiuni Acaya. Nu tsagla'guë quèhunë rai' sirvë los de más mënë nabëzuné Dios almë shtë rai'. ¹⁶Rac shtua'a de què lè'è të guèzu'bë diaguë të shti'dzë mënë ziquë lè'è rai' nu zac grë ra naná runë compa'ni parë shchi'ni Dios, nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra mënë naquèhunë dchi'ni shtë më. ¹⁷Nalé rquitë Idua'a de què bédchini Estéfanos, Fortunato, nu Acaico. Lè'è rai' bè'në rai' cumplir lo què narunë faltë nihunë të. ¹⁸Nalé bësëquitë Idu'u rai' na nu zac lè'è të. Napë què gapë të respëti parë ra mënë ziquë lè'è rai'.

¹⁹Ra grupë shtë shmënë Dios naquèrèldë regiuni Asia, quègshe'ldë rai' saludë parë lè'è të. Aquila nu Prisila con grupë shtë shmënë Dios nardéa lidchi rai', quègshe'ldë rai' zihani saludë en el nombre shtë Dadë Jesucristo. ²⁰Gulë bè'në recibir saludë shtë grë ra shmënë Dios naquèrèldë ndë'è. Gulë bè'në saludar grë ra shmënë Dios con tubi abrasë. ²¹Na Pablo, quègshe'lda saludë parë lè'è të con prupi shti'dza nabëquëa'a.

²²Si talë tubi de lè'è të adë rac shtú'udi'il Jesucristo de verdá, pues grë ra mënë ni gac condenar. Rac shtu'u hia'a guèdchini Dadë Jesucristo lueguë.

²³Gulë bè'në recibir favurë nu bendición shtë Dadë Jesucristo. ²⁴Quègshe'lda amor shtëna ziquë sahia naná unidë con Jesucristo. Amén.

Segundë cartë nabëquë'e San Pablo lu ra Corintios

Bëquë'e Pablo cartë rë' lu ra mënë shtë Corinto

1 Na Pablo, nahia tubi poshtë shtë Cristo Jesús purquë zni na voluntá shtë Dios. Juntë con Timoteo, bécha'a naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús, quëquë'e na'a cartë rë' nu guëshe'ldë ná'ahin lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde ciudá Corinto nu zac lu grë ra nabëzuné Dios almë shtë rai', lë'ë të naquërelde regiuni shtë Acaya. ² Gulë bè'në recibir bendición shtë Dios con galërbedchí ldu'u naná rne'e Dios Shtáda'a, juntë con Jesucristo Shláma'a.

Galërzac zi shtë Pablo

³ Zudé'na'a alabar Dios, lë'ë Dios nu Dadë shtë Jesucristo Shláma'a. Lë'ë më na Dadë nu quëhúni' consolar cadë lë'ë miëti; na më el quë narga'a ldu'u miëti. ⁴ Lë'ë më rúni' consolar lë'ë hia'a iurë lë'ë hia'a rzac zi hia'a të parë gac guëdë'na'a consolar los de más sa' hia'a narzac zi lu cusë durë. Quëdë'na'a consolar lë'ë mënë con diza'quë naze'dë de Dios. ⁵ Nalé rzac zi hia'a purquë na hia'a shmënë Cristo, parë también nalé quëhunë më consolar lë'ë hia'a. ⁶ Si talë rzac zi hia'a, nahin parë bien shtë të, të gapë të galërbedchí ldu'u nu parë gac salvar të. Mizmë cusë durë naquëac con lë'ë na'a, nahin parë cuedchí ldu'u të; pues zni rua'a ldu'u të con pacënci ra cusë durë nadápa'a. ⁷ Rialdí ldu'u na'a; firmë na esperansë shtë na'a de quë adë rëazë guëtëdi'i të shnezë më. Rac bè'a na'a de quë ziquë rzac zi të purquë na të shmënë më, gunë më consolar lë'ë të juntë con lë'ë na'a.

⁸ Bëchi, rac shtu'u na'a gac bè'a të blac cusë durë naziadëde na'a regiuni

shtë Asia. Nga'li bédëde na'a tubi prëbë ru'bë. Hia casi bërë fuersë parë gua'a ldu'u na'a lu ra cusë ni. Gualdí ldu'u na'a niati na'a lueguë. ⁹ Bédë'në na'a llgabë na na'a ziquë tubi naná condenadë lu galguti, parë zni gac parë tsaldí ldu'u na'a shti'dzë Dios más, el quë nanapë pudërë të guëldishtëhi' tégulë ladi ra tégulë. Ra cusë durë gac rahin të parë adë gápëdi'i na'a confiansë mizmë lë'ë na'a. ¹⁰ Dios bèlá më lë'ë na'a lu peligrë nu tsagla'guë quëhunë më salvar lë'ë na'a parë gátidi'i na'a. Rialdí ldu'u na'a lë'ë më gúni' salvar lë'ë na'a stubi vueltë lu peligrë shtë galguti. ¹¹ Lë'ë të napë quë gunë të compañi lë'ë na'a. Si talë zihani mënë gunë rall compañi lë'ë na'a con oraciuni, zihani mënë guëdë'ë graci lu më por ra favurë nagunë më parë lë'ë na'a.

Adë guádi'i Pablo Corinto

¹² Nanú tubi cusë narsëquitë ldu'u na'a. Shgabë na'a rni'i de quë nadzú na'a tubi manërë za'quë nu santu entrë ra mënë shtë guédchiliu nu zac entrë lë'ë të. Na na'a verdá. Zni guquërelde na'a, lédëdi'i por llni shtë na'a sino por favurë shtë Dios. Bë'në më compañi lë'ë na'a. ¹³ Quëquë'e na'a lu të sulë ra cusë narac gu'ldë të nu rac riasé të. Quëbezë na'a de quë guëdë'ë të cuendë shti'dzë na'a; ¹⁴ Hia riasé të tubi partë shtë ra cusë ni. Quëbeza de quë iurë lë'ë Dadë Jesús guëabri' stubi, lë'ë të guëquitë ldu'u të de lë'ë na'a cumë lë'ë na'a guëquitë ldu'u na'a de lë'ë të.

¹⁵ Por tantë confiansë nanapa de lë'ë të, runa llgabë gueldë guënahia lë'ë të lueguë, antsë tsahia stubi lugar; nu iurë guëabría guënahia lu të stubi, guëquitë ldu'u të. ¹⁶ Runa llgabë de quë guna visitar lë'ë të mizmë tiempë guziahia parë Macedonia; nu despuësë guëabría de ndë, gueldë guënahia lë'ë të stubi të parë gunë të compañi na; guëshe'ldë të na

parë Judea. ¹⁷ ¿Pë rni'i të de quë nahia falsë iurë guni'i ldua'a zni? ¿Gu nahia ziquë mënë shtë guë'dchiliu? ¿Llua'a të de quë cagnia'a lu të: "Aha!" nu mizmë tiempë rnia'a: "Aquëdi'i"? ¹⁸ Dios na më testigu de quë lë'ë na'a adë chu rni'idi'i: "Aha!" nu "Aquëdi'i" al mizmë tiempë ¹⁹ purquë Jesucristo shini Dios, nunquë guni'i më: "Aha!" u "Aquëdi'i" al mizmë tiempë. Lë'ë Silvano nu Timoteo con na Pablo, biadi'dzë na'a lu të diza'quë shtë më. Con Cristo lë'ë diza'quë siempër napë resultadë. Nahin verdá. ²⁰ Pues por lë'ë Jesucristo grë ra promësë shtë Dios gac cumplir. Por ni iurë quëhunë na'a alabar Dios, rni'i na'a: "Nia Dadë" purquë unidë na na'a con Cristo Jesús. ²¹ Dios na el quë nabë'në parë dzulezë na'a lu shnezë Cristo juntë con lë'ë të, nu Dios na el quë nabëshe'ldë lë'ë na'a con shti'dzë më. ²² Lë'ë më gulë më lë'ë hia'a nu bëne'e më Espiritu Santo parë cuezënihi' lë'ë hia'a; náhi' tubi garantiá de lo quë naguëdë'na'a recibir despuësë.

²³ Cagna'ba Dios të gac më testigu en cuntrë de na si talë ruadi'dza bishi. Adë bé'nëdia'a visitar lë'ë të, më Corinto, purquë adë guc shtú'udia'a guna cash-tigu lë'ë të. ²⁴ Adë rni'bë'adi'i na'a pë cusë tsaldí ldu'u të; hia bien dzu të firmë lu shnezë më; nadë más guëdë'në na'a compa'ni lë'ë të, të guëquitë ldu'u të.

2 Por partë shtëna adë gúnëdia'a visitar lë'ë të iurne' të parë adë gaquin cusë durë parë lë'ë të. ² Si talë resultadë shtë visitë na galëriá ldu'u parë lë'ë të, ¿chull gunë parë guëquitë ldua'a? Sulë lë'ë të guësëquitë ldu'u të na. ³ Por ni bëquëa'a lu të tubi cartë más antsë; bënehia cunseju parë lë'ë të, të parë gac rëglë asuntë ni. Iurní iurë guëdchinia ndë, adë riádi'i ldua'a por conductë shtë të. Mejurë napa segurë de quë si talë guëquitë ldua'a iurní, también guëquitë ldu'u të. ⁴ Iurë bëquëa'a cartë más antsë, nalé rquëdi'ni ldua'a; bëru'u nisë slua;

perë adë bëquë'ëdia'a lu të parë guëa'në të tristë sino bëquëa'a lu të parë gac bëa'a të nalé rac shtua'a lë'ë të.

Nanú perdunë parë lë'ë nguiu nabë'në mal

⁵ Si talë tubi mënë bé'nëll parë riá ldua'a, también bé'nëll parë riá ldu'u grë të. Perë adë rac shtú'udia'a guënia'a demasiadë cusë cuntrë nguiu ni; ⁶ cashtigu naná bédë'ë të parë lë'i'; casi grë të guc të de acuerdë; hia na suficientë parë lë'ëll. ⁷ Iurne' runë tucarë gunë të perdunë nguiu ni, nu gulë bé'në consolar lë'ëll, no sea por tantë llgabë narúnëll, guëazë guëtëll shnezë Dios. ⁸ Por ni quëhuna ruëguë lu të stubi, de quë guëlua'a të lu nguiu ni de quë rac shtu'u të lë'ëll. ⁹ Bëquëa'a lu të más antsë të gac bé'ahia si talë na të obedientë, si talë rzu'bë diaguë të shti'dza. ¹⁰ El quë naquëhunë të perdunë, también runa perdunë lë'ëll. Si talë nanú stubi cusë narunë tucarë guna perdunë, pues bëna perdunë lë'ëll parë bien shtë të. Nanë Cristo rnia'a verdá. ¹¹ Cha guëdë'na'a zni të parë adë gúnëdi'i Satanás gan lu hia'a. Pues rdë'ë hia'a cuendë manërë narunë Satanás parë guësiguëll mënë.

Adë rbedchídi'i ldu'u Pablo guë'dchi Troas

¹² Iurë bédchinia guë'dchi Troas parë guadi'dza diza'quë shtë Cristo, bédzela zihani lugar parë guadi'dza shti'dzë më ¹³ perë adë bédchini cuntëntë purquë adë bédzëlëdia'a bëcha Tito ndë; por ni bëna despedir lë'ë mënë shtë Troas nu guahia hashtë rgiuni shtë Macedonia.

Cristo quëhúni' parë guëdë'na'a gan

¹⁴ Dushquilli Dios el quë nazianú lë'ë hia'a lu desfile shtë Cristo Jesús. Lë'ë më quëhúni' parë guëdë'na'a gan lu enemigu guëdubi tiempë, nu quëhunë më compa'ni lë'ë hia'a parë guadi'dza'a diza-

'quë naná ziquë olor nashi naná rrë'tsë por grëtë' partë. ¹⁵ Na hia'a ziquë olor nashi naná quëhunë Cristo ofrecërë lu Dios Padre. Parë bëldá mënë vidë shtë hia'a quëhunë parë réagná ldu'u rall na rall salvar, perë parë sëbëldá mënë na hia'a parë réagná ldu'u rall na rall condenar. ¹⁶ Parë ra narniti, na hia'a ziquë olor narguini mënë, perë parë ra naná salvar, na hia'a ziquë olor nashi shtë guë'ë purquë shti'dzë më naru-adi'dza'a me'e vidë sin fin. ¿Chull napë llni sufsientë parë gúnëll cumplir grë cusë rë'? ¹⁷ Pues lë'ë na'a adë nádi'i na'a ziquë zihani mënë naquëhunë neguci con shti'dzë Dios. Adë rdë'nëdi'i na'a cambi shti'dzë më ziquë runë zihani mënë; al contrari na na'a verdá. Lë'ë Dios bëshë'ldi' lë'ë na'a nu delantë lu më ruadi'dzë na'a shti'dzë më purquë quëbezënú Cristo lë'ë na'a.

Lë'ë tëtë cubi

3 Iurë rni'i na'a ra cusë rë' ¿gu rzublú ruadi'dzë na'a favurë de mizmë lë'ë na'a? u ¿llua'a tëtë rqui'ni guëdë'në na'a presentar tubi cartë shtë recomendación parë lë'ë tëtë? u ¿llua'a tëtë napë quë guëdë'në na'a recibir cartë shtë recomendación nabëquë'ë tëtë? Aquëdi'i. Stubi mënë rqui'ni cartë ni. ² Lë'ë tëtë na tëtë ziquë cartë shtë recomendación. Mënë guëná rall vidë shtë tëtë nu tsasé rall na na'a muzë shtë Dios. ³ Lë'ë tëtë na tëtë tubi sëñi de quë dchi'ni nabëdë'në na'a ndë, ze'din de Dios. Mënë rni'i rall na tëtë cartë shtë Cristo por dchi'ni nabëdë'në na'a entrë lë'ë tëtë. Na tëtë tubi cartë nanádi'i escritë con tindë sino por el Espiritu Santo shtë Dios nanabani. Na tëtë tubi cartë nagúquëdi'i escritë lu tablë shtë guë'ë ziquë ra chi'i mandamientë, sino tubi cartë escritë lu ldu'u tëtë.

⁴ Por Cristo napë na'a segurë de quë na na'a muzë shtëhi' nu delantë lu Dios adë nádi'i cusë parë guëtú lu na'a lu

më. ⁵ Lë'ë na'a adë cagní'idi'i na'a de quë mizmë lë'ë na'a napë na'a llni parë guëdë'në na'a shchi'ni më, sino cagne'e më llni nu fuersë parë lë'ë na'a. ⁶ Pues lë'ë më bëne'e më guia'a na'a pudërë nu llni parë guëdë'në na'a sirvë lë'ë më parë guëni'inú na'a lu ra mënë tubi tëtë cubi entrë Dios nu mënë. Lë'ë tëtë ni adë naescritëdi'in sino ze'dë de Espiritu Santo. Lë'ë lëy escritë rsëdchinin galguti parë grë mënë perë lë'ë Espiritu Santo rsëdchíni' vidë sin fin.

⁷ Lë'ë lëy nabëquë'ë Moisés guc escritë lu tablë shtë guë'ë nu bédchinin con galërabtsë'ë shtë Dios; nalé fuertë bédchinin hashtë ra më israelitë adë gúquëdi'i nianá rall lu Moisés purquë nalé rabtsë'ë lúhi' por du'pë tiempë. Si talë bédchini lëy con zihani llni nu lë'ë lëy quëhunë condenar ra mënë lu galguti, ⁸ lë'ë di'dzë nabësëdchini Espiritu Santo, napë quë guëdchinin con más pudërë quë lë'ë lëy. ⁹ Quiere decir, si talë lëy nabë'në condenar lë'ë hia'a, bédchinin con llëru'bë pudërë nu llni, mucho más lë'ë diza'quë shtë Dios napin pudërë. Llëru'bë nahin; rni'in manërë gáca'a ziquë mënë nabë'në cumplir grë puntë shtë lëy. ¹⁰ Lë'ë lëy guc cusë nanapë llëru'bë valurë por du'pë tiempë perë iurne' lë'ë diza'quë más lasaquin quë lëy; napin más pudërë; nunquë adë rialúdi'in. ¹¹ Si talë lo quë narua'a ldu'u por du'pë tiempë, napin llëru'bë valurë, mucho más valurë napë lo quë adë rialúdi'i parë siempërë.

¹² Zni nalé firmë na esperansë shtë na'a; por ni ruadi'dzë na'a con tubi confiansë ru'bë. ¹³ Adë rúnëdi'i na'a ziquë Moisés el quë narsë'au lúhi' con tubi lari tëtë parë adë guënádi'i ra israelitë guëaldë llni naná ruá'adi'i ldu'u llëru'bë tiempë. ¹⁴ Perë lë'ë rall adë guasëdi'i rall; naguëdchi bëac ldu'u rall. Todavía hashtë iurne' iurë rini rall Sagradas Escrituras, nacahi ldu'u rall. Nahin ziquë

tubi lari narsë'au lu rall; adë mádi'i rall; adë riasédi'i rall purquë sulë Cristo rac guëdchisú lari ni parë gac bë'a rall. ¹⁵Hashtë iurne' iurë rini rall ra di'dzë nabëquë'ë Moisés, na ziquë tubi lari narsë'au lligabë mieti; adë riasédi'i rall shti'dzë më. ¹⁶Perë iurë tubi mi-eti riabri ldu'u'ull con lë'ë Dadë, iurní rdchini lni la'ni ldu'u'ull nu riaséll; adë pë narsë'au shgábëll. ¹⁷Lë'ë partë shtë Sagradas Escrituras nacagni'i shcuendë Dadë, cagni'in náhi' mizmë lë'ë Espiritu Santo; nu catë nanú Espiritu Santo, nga'li ra mënë nádi'i rall bajo ordë shtë lëy guahietë. ¹⁸Por ni grëtë' hia'a hi-adë nadápëdi'i hia'a ziquë lu nanë'au con tubi lari, sino na hia'a ziquë tubi guë'guanë narabtsë'ë pudërë shtë Dadë. Hia iurní lë'ë hia'a tsagla'guë rac cambi hia'a; réaca'a más y más ziquë Cristo purquë quëdë'na'a recibir pudërë nu lni shtë më. Zni canihunë Dadë naná lë'ë Espiritu Santo.

4 Por grë ndë'ë nagunia'a lu të, nadapë na'a zihani confiansë. Bëga'a ldu'u më lë'ë na'a; por ni bënë'në na'a recibir di'dzë shtë tëtë cubi parë guadi'dzë na'a delantë ra mënë. ²Bëquë guia'a na'a grëtë' ra cusë naquëhunë mënë naga'chi, cusë narsëdchini shtu. Adë chu rsiquédi'i sáhi', nilë adë chu rúnëdi'i cambi diza'quë shtë Dios. Rni'i na'a verdá lu mi-eti; zni rdënë na'a recomendar mizmë lë'ë na'a lu grëtë' mënë nu delantë lu Dios. ³Si talë adë riasédi'i mënë lo quë narunë cuntienë diza'quë naquëgnia'a, si talë shti'dzë na'a nahin ziquë cusë naga'chi, es quë bëniti rall. ⁴Pues lë'ë rall adë rialdídi'i ldu'u rall shti'dzë më purquë lë'ë narnibë'a guédchiliu rë' bësé'aull shgabë rall parë tsasédi'i rall, no sea guëdchini lni shtë Dios guëc rall nu tsasé rall diza'quë nanapë pudërë shtë Cristo. Cristo na igual ziquë Dios. ⁵Iurë ruadi'dzënu na'a ra mënë, adë ruadi'dzëdi'i na'a shti'dzë na'a sino ru-

adi'dzë na'a shti'dzë Jesucristo, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Nu lë'ë na'a nadë más na na'a muzë shtë të parë gac unidë të con Jesús. ⁶El mizmë Dios naná bëshe'ldë lni catë nanú nacahi, también bëshe'ldë më lni la'ni ldu'u hia'a të guadi'dza'a diza'quë lu mënë. Nadápá'a lni nu riasé hia'a blac llëru'bë na lni nu pudërë shtë më purquë Jesucristo quëgluá'ai' pudërë shtë Dios.

Pudërë nadápá'a ze'dë de Dios

⁷Lë'ë diza'quë nabëdë'në na'a recibir, ze'dë de Dios perë ra shcuerpë na'a na débil ziquë gue'su guiu'u të parë guëlua'a de quë grëtë' pudërë shtë nënë na'a, ze'dë de Dios; adë zédëdi'in de mizmë lë'ë na'a. ⁸Zni nahin aunquë rzac zi mënë lë'ë na'a demasiadë, nunquë adë nadzúdi'i na'a sin quë adë chu guëdzélëdi'i ca nezë guëru'u na'a. Aunquë riá ldu'u na'a, siempër rbedchí ldu'u na'a. ⁹Aunquë rzunalde mënë lë'ë na'a, adë chu nádi'i ziquë tubi me'dë bëzebi. Aunquë rlua'a de quë bë'në Satanás gan lu na'a, nídi'in fin shtë na'a. ¹⁰Cualquier lugar naziá na'a, ra mënë rna rall de quë quëdë'në na'a sufrir ziquë Jesús bë'në më sufrir iurë guti më. Quëdë'në na'a sufrir të parë guëlua'a de quë nabani më la'ni ldu'u na'a. ¹¹Aunquë nabani na'a, na na'a dispuestë gati na'a purquë na na'a shmënë Jesús të parë guëlua'a pudërë shtë Jesús por medio de shcuerpë na'a nanapë quë tsalú. ¹²Zni galguti dzu guëlladchi parë lë'ë na'a con resultadë de quë nabani të.

¹³Nadapë na'a mizmë fe nanapë el quë bëquë'ë zndë'ë la'ni Sagradas Escrituras: "Gualdí ldua'a, por ni biadi'dza". Zni zac lë'ë na'a rialdí ldu'u na'a shti'dzë më; por ni ruadi'dzë na'a. ¹⁴Rac bë'a na'a de quë Dios nabëldishtë Dadë Jesús ladi ra tégulë, también zac lë'ë hia'a guëldishtë më juntë con Jesús nu gua'a më lë'ë hia'a të parë cuzënu hia'a lë'ë më. ¹⁵Rzac zi

na'a grë ra cusë durë purquë rac shtu'u na'a lë'ë të nu parë grë narunë recibir ra favurë shtë Dios, gac rai' cantidá mënë nu guëdë'ë rall graci lu më; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më.

¹⁶ Por ni rquitë ldu'u na'a guëdubi tiempë aunquë nilë shcuerpë na'a rdubin. Cadë dzë quëac na'a nacubi; quëdë'në na'a recibir más fuersë shtë më. ¹⁷ Grëtë' galërzac zi iurne', na ziquë tubi cusë nashashu nu rialuhin lueguë, perë quëhunë ra cusë ni parë guëdápa'a delantë ziquë tesurë namás llëru'bë nu namás lasac. ¹⁸ Pues adë rúnëdi'ia'a confiar por ra cusë narná mieti sino por ra cusë nadë rnádi'i mieti, purquë grëtë' ra cusë narná hia'a, napë quë tsalú. Grë ra cusë nadë chu rnádi'i, ni adë tsalúdi'i parë siempërë.

5 Rac bè'la hia'a si talë gátia'a, Dios bé'ni' preparar cuerpë cubi nadë rialúdi'i. Lë'ë cuerpë shtëna'a na ziquë tubi hiu'u narialú perë cuerpë naguëne'e Dios nápëdi'in fin. Lëdë nguíudi'i bè'në formarin. ² Mientras nabánia'a lu guë'dchiliu, pues rac ldu'u hia'a nu nalé rac shtu'u hia'a guzëá hia'a stubi lugar, lídcha'a lu gube'e ³ të parë nga'li gunë më parë adë chu runë fáltëdi'i niéti quë. ⁴ Mientras nabánia'a con cuerpë shtë guë'dchiliu rë', rdé'na'a sufrir; rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më, perë lëdë por nídi'i rac shtu'u hia'a gátia'a, sino rac shtu'u hia'a gápa'a cuerpë cubi të parë cuerpë nadápa'a iurne', gac cambin por cuerpë nanadë rialúdi'i. ⁵ El quë nabë'në preparar ra cusë ni parë lë'ë hia'a na Dios nu bëne'e më Espiritu Santo cumë ziquë garantiá de lo quë naguëne'e më despuësë parë lë'ë hia'a.

⁶ Por grë ndë'ë siempërë nadápa'a llëru'bë confiansë. Rdë'ë hia'a cuendë de quë mientras nabánia'a lu guë'dchiliu, dzu hia'a zitu parë lugar catë guzëá hia'a, u sea runë faltë parë guëquërëlda'a con Dadë Jesús. ⁷ Ziaгла'guë nabánia'a,

lédëdi'i por lo quë narná hia'a lúhi' sino purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. ⁸ Nadápa'a esperansë nu rac shtu'u hia'a guësëá'na'a guë'dchiliu rë' të parë guëbánia'a con lë'ë Dadë. ⁹ Por ni rni'i ldu'u hia'a guësëquitë ldu'u hia'a lë'ë më mientras quërëlda'a lu guë'dchiliu nu tambien si talë gátia'a, rac shtu'u hia'a guëa'në më cuntëntë con lë'ë hia'a. ¹⁰ Zni rdé'na'a purquë Dios guësëdchini më grë hia'a delantë Cristo catë gunë më juzguë lë'ë hia'a. Cadë túbia'a guëdë'na'a recibir pagu según lo quë bédë'na'a mientras nabánia'a, sea cusë za'quë u sea cusë mal; guëdë'na'a recibir pagu narunë tucarë.

Diza'quë narsëdchini galërbezë ldu'u mieti

¹¹ Por ni rac shtu'u na'a guësëdchini na'a mënë lu Jesús purquë rdë'në na'a cuendë nadushë na juici shtë më. Lu Dios quërëldë na'a bien; rdë'ë më cuendë lla na na'a nu rac shtua'a guëdë'ë të cuendë quërëldë na'a sin maldá. ¹² Adë quëdë'nëdi'i na'a recomendar mizme lë'ë na'a lu të stubi, sino quëdë'në na'a parë guëquitë ldu'u të por shchi'ni na'a. Zni rac guëquebi të lu ra mënë narunë nadchini por custumbrë narunë rall cumplir, perë adë rúnëdi'i rall casë ra cusë falsë nananú la'ni ldu'u rall. ¹³ Si talë na na'a luguë ziquë rni'i bëldá mënë, nahin parë guëdë'në na'a alabar Dios. Si talë chu nádí'i ziquë luguë, nahin parë bien shtë të. ¹⁴ Lo quë nardë'në na'a, nahin purquë nalé rac shtu'u më lë'ë hia'a. Nadapë na'a segurë de quë tubi guti por grëtë' hia'a, por ni hia grëtë' mieti na ziquë ra naguti. ¹⁵ Cristo guti por grëtë' mënë parë guëbani mieti nu parë gunë mieti cumplir voluntá shtë më, lédëdi'i parë gunë rall cumplir lo quë narac shtu'u rall. Runë tucarë gunë mieti cumplir voluntá shtë el quë naguti shlugar rall, el quë naguashté ladi ra

tëgulë parë gac salvar rall. ¹⁶ Por ni adë chu guëni'i di'i lasac ra mënë por lo quë na rall la'ni guë'dchiliu, aunquë antsë zni rdënë na'a llgabë. Guni'i na'a Cristo nadë más náhi' nguii, perë iurne' hiadë chu rúnëdi'i llgabë zni. ¹⁷ El quë naná unidë con Cristo, nall personë cubi; ra cusë gushë hia gualú parë nguii ni. Hia bédchini vidë cubi parë lë'i'.

¹⁸ Grëtë' ndë'ë ze'dë de Dios. Bënë më parë tsu en paz entrë lë'ë më nu lë'ë hia'a. Iurne' na hia'a amigu shtë Dios por galguti shtë Jesús, nu bënë më incarguë lë'ë hia'a parë guadi'dzënú hia'a ra mënë diza'quë të parë gac unidë rall con lë'ë më. ¹⁹ Quiere decir de quë iurë guti Cristo lu cruz, Dios quëhúni' recibir grë mieti narëta' lu guë'dchiliu ziquë amigu shtë më. Bédchisú më grë demandë naná en cuntrë lë'ë rall. Nu bënë më incarguë lë'ë hia'a con diza'quë të gac mënë amigu shtë Dios. ²⁰ Zni zëdë'pë na'a; na na'a representantë shtë Cristo, cumë ziquë mizmë Dios nihunë më ruëguë lu të, cagni'inú na'a lë'ë të, gulë bënë recibir perdunë shtë më të gac të amigu shtëhi'. ²¹ Jesús nunquë bënë'di'i' duldë, perë Dios bënë tratë shíni' ziquë pecadurë, ziquë tubi nabënë grë duldë, parë gac tubi manërë su hia'a delantë lu Dios sin ni tubi demandë en cuntrë lë'ë hia'a. Iurní quëhunë Dios tratë lë'ë hia'a ziquë mënë nabënë cumplir grë puntë shtë lëy dizdë bédchini hia'a lu guë'dchiliu.

6 Verdá na ndë'ë; con Dios quëdënë na'a dchi'ni nu rdënë na'a ruëguë lu të, gulë bënë recibir ra favurë shtë më të gapë të provëchë la'ni vidë shtë të ² purquë rni'i më la'ni Sagradas Escrituras:

Bëna compa'ni lë'ë të iurë guna'bë të lua. Iurne' bëga'a iurë parë gunë të recibir favurë shtë më.

Nedzé na parë gac salvar të.

³ Lë'ë na'a adë rzúdi'i na'a storbë lu mënë parë adë chu guëni'i mal cuntrë dchi'ni shtë'në na'a, ⁴ sino rac shtu'u na'a guëlua'a na'a na na'a muzë shtë Dios guëdubi tiempë. Gac bë'a rall na na'a siervë shtë më por pacënci ru'bë nadapë na'a nu iurë rzac zi mënë lë'ë na'a nu iurë runë faltë lo quë narqui'ni na'a, u iurë rdëdë desgraci. Guëdubi tiempë quërelde na'a ziquë muzë shtë'në më. ⁵ Ra mënë bédë'ë rall galné; gua na'a prësi; bédzatsu mënë cuntrë lë'ë na'a; bédënë na'a sufrir lu dchi'ni durë; avësë adë chu rgá'sidi'i; avësë nídi'i nagáu na'a. ⁶ Nu zac rlua'a na'a na na'a muzë shtë Dios por conductë za'quë shtë'në na'a; nu zac purquë riasé na'a verdá, nu zac na na'a pacënci, nu purquë na na'a nadu'u, nu por lë'ë Espiritu Santo nacuezënú lë'ë na'a, nu purquë rac shtu'u na'a sa' na'a de verdá. ⁷ Nu zac rac bë'a mieti na na'a muzë shtë Dios purquë ruadi'dzë na'a verdá; nadapë na'a pudërë shtë Dios. Vidë shtë'në na'a na tubldí delantë lu më; pues nahin ziquë gui'bë parë tildinú na'a enemigu shtë na'a. Con gui'bë ni quëdënë na'a defender lë'ë na'a nu runë na'a gan lu enemigu shtë na'a. ⁸ Nanú mënë narunë honrar lë'ë na'a; sëbëldá mënë rtu lu rall de lë'ë na'a. Bëldá mënë rni'i rall bien de lë'ë na'a; sëbëldá mënë rni'i rall mal de lë'ë na'a. Bëldá vueltë bënë ra mënë tratë lë'ë na'a ziquë mënë falsë. Bëldá vueltë bënë mënë tratë lë'ë na'a ziquë ra narni'i verdá. ⁹ Avësë runë rall tratë lë'ë na'a ziquë naná guënë'di'i rall, perë avësë runë rall tratë lë'ë na'a ziquë mënë nanané rall bien. Avësë mërë gati na'a perë zia'glaguë nabani na'a. Rac castigu na'a perë adë chu rátdi'i. ¹⁰ Aunquë riá ldu'u na'a perë mizmë tiempë rquitë ldu'u na'a. Na na'a prubi perë quëdënë na'a shchi'ni Dios të parë gac mënë ricu. Aunquë nadápëdi'i na'a cusë shtë guë'dchiliu, perë grëtë' ra cusë nashtë'në na'a.

¹¹ Lë'ë të më Corinto, quëgni'i na'a lu të con guëdubinú ldu'u na'a; adë bë-ca'chi ldú'udi'i na'a ni tubi di'dzë tantë rac shtu'u na'a lë'ë të. ¹² Por partë shtë na'a adë pë rúnëdi'i faltë parë gac shtu'u na'a lë'ë të perë lë'ë të, sí, runë faltë parë rac shtu'u të lë'ë na'a ziquë runë tucaré. ¹³ Lë'ë na'a rdë'në na'a ruëguë lu të ziquë tubi dadë narunë ruëguë lu shíni', de quë gunë të tratë lë'ë na'a bien, mizmé manërë ziquë quëdë'në na'a con lë'ë të.

Na hia'a ziquë iádu'u catë quëbezë Dios

¹⁴ Adë chu gúnëdi'i unir con ra nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios. Si talë gunë të zni, iurní na ziquë tubi ngunë nanádi'i igual con béchi'. ¿Lla gac unidë mënë dz-abë con mënë za'quë? ¿Llallë gac parë el quë nanapë llni shtë Dios con el quë naquërelde lu duldë? ¹⁵ Nídi'i mudë gac Cristo de acuerdë con lë'ë Satanás, u ¿lla gac tubi narialdí ldu'i shti'dzë Dios, gápëll partë con el quë nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë më? ¹⁶ ¿Ni mudë catë quëbezë Dios nanabani, también runë sirvë parë ra dzanë ídolo? Pues lë'ë hia'a na hia'a catë quëbezë Dios nanabani. Mizmé Dios guni'i: Guëquërela nu cuezënúa lë'ë rall.

Gaca Dios shtë'në rall.

Lë'ë rall gac rall shmëna.

¹⁷ También rni'i Dadë:

Adë tsaglá'guëdi'i të ladi rall; adë rgubënëbidi'i të ziquë runë rall.

Adë gápëdi'i të partë con el quë narná tushë Dios;

iurní guna recibir lë'ë të ziquë shinia.

¹⁸ Gaca Dadë shtë të; nu lë'ë të na të ziquë lga'na nu shtsa'pa. Zni rni'i Dadë narnibë'a grëtë cusë.

7 Lë'ë të narac shtua'a, ni na promësë shtë Dios nadápa'a; por ni napë quë guëzuné hia'a de grë cusë mal, tantë nananú la'ni ldu'u hia'a nu lo quë nanú

shgába'a. Por rëspëti nadápa'a parë lë'ë më, cha guëdë'na'a intriegu mizmé lë'ë hia'a lu më të guëquërelda'a naza'quë delantë lu më, tubi vidë limpi.

Ra më Corinto bë'në rall cambi shgabë rall

² Gulë bédë'të lugar la'ni ldu'u të parë lë'ë na'a; adë chu bëlu'adi'i cusë mal parë lë'ë të nu adë chu rguguédi'i lë'ë të. ³ Adë rnia'a ndë'ë parë guëdchi'ba galquíá guëc të purquë ziquë gunia'a lu të antsë, nalé rac shtu'u na'a lë'ë të. Juntë guëbána'a nu juntë gátia'a. ⁴ Llëru'bë confiansë napa parë lë'ë të nu rnia'a lu mënë de quë nalé rquitë ldua'a con lë'ë të. Aunquë rzac zi na'a lu cusë durë, perë nalé rquitë ldú'uhia nu nalé lëgrë ldua'a, bë'në të.

⁵ Dizdë bédchini na'a Macedonia, adë guzí'idi'i ldu'u na'a. Guëdubi ladë runë mënë cuntrë lë'ë na'a. Nanú ra narzunalde lë'ë na'a nu rdzëbë na'a. ⁶ Perë Dios bësëquitë ldu'u na'a iurë lë'ë Tito bédchini. Pues Dios na el quë narsëquitë ldu'u ra nariá ldu'i. ⁷ Nu zac bësëquitë ldu'u më ldu'u na'a purquë Tito guní'i' de quë rac shtu'u të guená të lua, de quë bini ldu'u të iurë bë'në të recibir primërë cartë naná bëshe'lda. Guni'i Tito de quë quëhunë të cumplir lo quë narac shtua'a. Por ni bëquitë ldua'a más todavía.

⁸ Aunquë primërë cartë nabëquëa'a, bë'nin të riá ldu'u të, perë adë nádi-a'a tristë bëshé'ldahin lu të. Por tubi tiempë sí, biá ldua'a purquë bëséd-chini cartë ni tristë la'ni ldu'u të por du'pë tiempë ⁹ perë iurne' rquitë ldua'a, lédëdi'i purquë guc të tristë sino purquë lë'ë galëtristë ni, bë'në parë bëabré ldu'u të con Dios. Lë'ë të guc të tristë manërë narquitë ldu'u Dios. Adë bédë'nëdi'i na'a ni tubi dañi parë lë'ë të. ¹⁰ Lë'ë galëriá ldu'u naquëhunë parë guëabré ldu'u mënë con Dios, na cusë za'quë. Fin shtëhin na salvaciuni parë lë'ë

të; por ni rquitë ldua'a de quë bëshe'lda cartë ni lu të. En cambi lë'ë galëriá ldu'u nanapë mënë shtë gué'dchiliu, quëhunin parë guëniiti mënë vidë shtë rall. ¹¹ Biá ldu'u të de verdá nu lueguë bè'në të rglë asuntë ni tubi manërë nabësëquitë ldu'u Dios. Bëlua'a të de quë nápëdi'i të faltë por asuntë naguzac entrë lë'ë të. Bëldënú të nguiu nabë'në mal. Nalé guc shtu'u të guëa'në të bien delantë lu Dios. Bë'në të cumplir lueguë narunë tucarë. Bë'në të cashtigu nguiu ni. Clarë rlua'a de quë nápëdi'i të culpë con nguiu ni. ¹² Iurë bëquëa'a primërë cartë, adë bëshé'l-dahin lu të sulamëntë purquë runa ll-gabë por nguiu nabë'në mal, nilë por lë'ë personë nabë'në nguiu ni ofender, sino bëquëa'a cartë ni parë gac bë'a të tubi manërë clarë blac llëru'bë na rëspëti nanapë të parë lë'ë na'a. Bë'në të cumplir voluntá shtë Dios. ¹³ Por ni rbedchí ldu'u na'a.

Además de ni bëquitë ldu'u na'a demasiadë purquë Tito nalé náhi' cuntëntë; rquitë ldú'i' purquë bësëdchini të lëgrë ldú'i'. ¹⁴ Gunia'a lu Tito antsë de quë quërelde të bien nu rquitë ldua'a con lë'ë të; Pues iurne' adë rtúdi'i lua lu Tito. Ziquë grëtë' na verdá lo quë nagonia'a lu të, zni na verdá lo quë nagoni'i na'a lu Tito. Rquitë ldu'u na'a con lë'ë të. ¹⁵ Iurne' lë'i' másru'u rac shtú'ui' lë'ë të iurë rëagná ldú'i' lë'ë të manërë nabëzu'bë diaguë të lo quë nagonibé'ai', nu zac cumë bè'në të recibir lë'i' con rëspëti nu con hunurë. ¹⁶ Rquitë ldua'a cumë napa llëru'bë confiansë gunë të cumplir lo quë narunë tucarë ziquë shmënë Dios.

Quëquë'ë Pablo Ila guëdë'ë hia'a ofrendë

8 Bëchi, rac shtu'u na'a guadi'dzë na'a blac llëru'bë favurë bè'në Dios parë ra shmënë më naquërelde Macedonia. ² Napë rall zihani dificultá nu galëzrac

zi perë rquitë ldu'u rai'. Nápëdi'i rall zihani cusë shtë gué'dchiliu; prubi na rai' perë con guëdubinú ldu'u rai' bédë'ë rai' dumí parë guërë'tsë shti'dzë Dios más delantë. ³ Nahia testigu de quë con guëdubinú ldu'u rai' bédë'ë rai' grë lo quë nanapë rai' hashtë más bédë'ë rai'. ⁴ Bë'në rai' ruëguë lu na'a të guëdë'në na'a permisi gunë rai' compaňi ra shmënë Dios nanapë nicidá. Guquin tubi hunurë parë lë'ë rai'. ⁵ Zni bè'në rai' hashtë más de lo quë nabëdë'në na'a llgabë. Primërë bédë'ë rai' mizme lë'ë rai' të parë gunë rai' sirvë Dadë Jesús; despuësë bè'në rai' sirvë lë'ë na'a. Zni bè'në rai' purquë nahin voluntá shtë Dios. ⁶ Ejemplë ni bësëquitë ldua'a, por ni bëna ruëguë lu Tito të tsagnall lë'ë të nu tsalú guëdëá ofrendë. Pues Tito na el quë primërë guna'zi ldi obrë ni antsë entrë lë'ë të. ⁷ Nalé quëhunë të sirvë lu Dadë; nalé rialdí ldu'u të shti'dzë më; nunquë rúnëdi'i të faltë parë ra cusë shtë më nu nalé rac shtu'u të lë'ë na'a. Iurne' quëhuna ruëguë lu të, gulë bè'në cumplir obrë za'quë narni'i ldu'u të parë ra shmënë Dios.

⁸ Adë cagní'idia'a ndë'ë cumë ziquë ordë; sulë rac shtua'a gac bë'a të pë bè'në stubi mënë, de quë bè'në rall compaňi ra prubi con guëdubinú ldu'u rall. Iurní guëlua'a si talë rac shtu'u të Dios. ⁹ Hia nanë të favurë nabë'në Jesucristo Shlá-ma'a; nalé na më ricu perë guc më prubi; bësëa'në më lidchi më gube'e; bédchini më lu gué'dchiliu ziquë tubi prubi parë gapë të ra cusë nalasac de verdá.

¹⁰ Bëna llgabë subrë shcuendë ni; iurní quëgnia'a lu të lo quë narunë tucarë gunë të, purquë dizdë tubi izë guc të primërë entrë los de más shmënë Dios; bédë'ë të ofrendë, lédëdi'i parë gunë të cumplir sulamëntë, sino con zihani á-imo guc shtu'u guëdë'ë të lë'ë dumí. ¹¹ Iurne' tsagla'guë të hashtë tsalú con el mizme deseo nanapë të dizdë más

antsë. Gulë bédë'ë según lo quë nanapë të ¹² purquë si talë tubi nguiu rac shtu'u guëdë'ëll tubi ofrendë, Dios rúni' recibir ra ofrendë ni según lo quë nanapë nguiu. Lë'ë më adë rná'bëdi'i' guëdë'ë nguiu lo quë adë nápëdi'i' nguiu.

¹³ Asuntë ni adë rúnëdi'i' tratë de quë obligadë na të guëdë'ë të ofrendë nu stubi mënë adë bè gúnëdi'i' rall ¹⁴ sino runë tratë de quë gunë mieti igual con sa' rall. Iurne' napë të parë gunë të compa'ni ra nabënëpëdi'i'. Stubi dzë lë'ë rall gunë rall ayudë lë'ë të lo quë narunë faltë. Manërë ni nanú igual entrë grë mieti. ¹⁵ Rni'i' Sagradas Escrituras: "El quë nabëtëá zihani cusë, adë bëá'nëdi'i' subrë parë lë'i'. El quë nabëtëá du'psë, adë bë'në fáltëdi'i'."

Tito nu ra sáhi'

¹⁶ Dushquilli Dios el quë nabëdë'ë lu Tito mizmë deseó ziquë nanapa por lë'ë të. ¹⁷ Pues Tito guc de acuerdë con lo quë naguna'ba, nu zac lë'i' nalé rac shtú'ui' guënëhi' lu të. Iurne' tsagnáhi' lë'ë të por prupi voluntá shtëhi'.

¹⁸ Juntë con Tito quëgshe'ldë na'a tubi shmënë Jesús. Entrë grë ra grupë shtë shmënë Dios ruadi'dzë rall blac naza'quë na nguiu ni. Nu nalé rac ruadi'dzëll diza'quë. ¹⁹ Lëdë niá'asëdi'i' bronquë ruadi'dzëll, sino ra grupë shtë shmënë Dios, gulë nguiu ni parë gúnëll compa'ni lë'ë na'a lu viajë nu gúnëll compa'ni lë'ë na'a con ofrendë nanua'a na'a. Quëgdë'në na'a dchi'ni ni parë gac honrar Dadë Jesús nu parë guëlua'a na na'a dispuestë parë guëdë'në na'a sirvë lu të. ²⁰ Rac shtu'u na'a adë chu guëdchi'bë galquíá guëc na'a por manërë quëdi'dzë na'a dumí ru'bë nanua'a na'a. ²¹ Rni'i' ldu'u na'a gac na'a mënë naza'quë, lëdë niá'asëdi'i' lu Dadë Dios sino también lu ra mënë.

²² Nu quëgshe'ldë na'a stubi sa' hia'a con lë'ë rai'; náhi shmënë më nu zi-

hanti vultë bëlua'ai' lu ra cusë durë de quë náhi' tubi më za'quë. Iurne' másru'u rac shtu'u guënull lu të tantë confiansë nápëll con lë'ë të. ²³ Si talë chu guëna'bë di'dzë shcuendë naná Tito, gulë guchi de quë lë'i' náhi' el quë naquëhunë compa'ni na parë guëdë'në na'a sirvë lu të. U si talë chu guëna'bë di'dzë shcuendë los de más bëchi la sa' na'a, gulë guchi de quë grupë shtë shmënë Dios bëshe'ldë rai' lë'ë mënë ni, nu gulë guchi de quë quëhunë rai' honrar Dadë Jesucristo. ²⁴ Por ni gulë bëlua'a de quë rac shtu'u të lë'ë rai' de verdá. Zni gac bë'a ra grupë shtë shmënë Dios de quë napë të amor shtë Jesús. Zni gapë na'a rsumë parë quëquitë ldu'u na'a con lë'ë të.

Ofrendë parë ra shmënë Jesús

9 Adë rqu'ni'di'i' guëquëa'a lu të shcuendë dumí nabëtëá të parë ra mënë nabëzuné Dios almë shtë rai' ² purquë nanéa dizdë tubi izë na të dispuestë guëdë'ë të tubi ofrendë za'quë. Con galërquitë ldu'u cagnia'a lu ra mënë shtë Macedonia; rnia'a de quë lë'ë të, mënë shtë Acaya, na të preparadë parë gunë të compa'ni ra prubi. Por ejemplë shtë të casi grë rall rac shtu'u rall gunë rall igual. ³ Perë quëgshe'lda ra naná bëchi sa' hia'a të parë adë guëru'udi'i' cusë falsë nagunia'a lu ra mënë Macedonia. Rac shtua'a gac të preparadë ziquë gunia'a lu rall, ⁴ no sea de quë cualquier de tubi më Macedonia sënëldëll na nu guëdzélëll lë'ë të adë nádi'i' të preparadë con ofrendë ni. Hia iurní nahin tubi shtu parë lë'ë na'a purquë nachini guni'i' na'a lu rall shcuendë të. Nu gaquin tubi shtu parë mizmë lë'ë të purquë napë na'a zihani confiansë gunë të cumplir lo quë naguna'bë na'a. ⁵ Por rsumë ni, llúa'ahia rqui'ni guëna'ba tubi favurë, quíblu ra bëchi sahia parë gunë rall compa'ni lë'ë të parë guëtëá

të ofrendë nabë'në të prometer antsë. Zni lë'ë ofrendë shtë të nahin ziquë tubi mustrë de quë de verdá rac shtu'u të sa' të, lédëdi'i gac ofrendë ni ziquë cusë narne'e të por la fuersë sino bédë'ë të voluntariamente.

⁶Gulë bësëagná ldu'u të di'dzë rë': El quë narcabní du'pë béd'dchi, du'psë cusechë rca'a nguíu ni, nu el quë narcabní zihani béd'dchi, zac guécá'all zihani cusechë. ⁷Cadë tubi de lë'ë hia'a napë quë guédë'ë hia'a según narni'i ldu'u hia'a con guédubínú ldu'u hia'a. Adë chu guédë'ë ofrendë por la fuersë. Dios rac shtu'u el quë narquitë ldu'u iurë rdé'ëll ofrendë. ⁸Dios napë më pudërë parë guëne'e më hashtë gunë subrë grë lo quë narqui'ni të, të gapë të sufsientë parë mizmë lë'ë të nu zac gapë të parë gunë të compa'ni sa' të con másru'u cusë za'quë. ⁹Sagradas Escrituras rni'i zndë'ë: Bë'në më za'quë compa'ni ra prubi con lo quë nanapë rall. Ra obrë za'quë shtë mënë ni, adë tsalúdi'in.

¹⁰Dios rdé'ë bënë parë el quë narcabní nu rne'e më nagáu mieti. Segurë gunë lda'i më lo quë nanapë të parë gaquin más nu gunë më compa'ni lë'ë të, të parë gunë të zihani cusë za'quë. ¹¹Zni lë'ë të gapë të grëtë' clasë cusë nalasac parë rac guédë'ë të tubi ofrendë za'quë. Hia iurní ra centavë nabë'në të intriegu guia'a na'a, gaquin motivë parë guédë'ë zihani mënë graci lu Dios ¹²purquë por lo quë naquëgdë'ë të ca'a bëchi la sa' hia'a, lédë ní'asëdi'i quëgdë'ë të lo quë narqui'ni parë guëbani rai', sino también zihani mënë gunë rall alabar Dios; guédë'ë rai' graci lu më. ¹³Gunë rall alabar Dios purquë guená rall cusë za'quë naquëhunë të; nahin ziquë sëni de quë de verdá rzu'bë diaguë të diza'quë shtë Jesús. Nu zac gunë rall honrar Dios por ofrendë za'quë naquëgdë'ë të ca'a rall nu por lo quë naca'a los de más

mënë. ¹⁴Lë'ë rai' guëna'bë rai' lu Dios por lë'ë të. Gapë rai' llëru'bë cari'ni por lë'ë të purquë guená rai' de quë Dios tsagla'guë quëhúni' zihani cusë za'quë parë lë'ë të. ¹⁵Dushquilli Dios por lo quë nabëzëlaa'dchi më, tubi regalë adë chu gúnëdi'i gan guëni'i blac llëru'bë nahin.

Derechë nanapë Pablo ziquë poshtë shtë më

10 Na Pablo runa ruëguë lu të con mizmë galnadu'u nu pacënci nanapë Cristo. Gulë bë'në lo quë nacagnia'a. Rni'i mënë de quë iurë quërelde'núa lë'ë të, adë nápëdia'a valurë parë guadi'dza zihani cusë guëc të perë iurë zitu nanúa, iurní sí napa valurë. ²Runa ruëguë lu të de quë iurë gue'dë guënahia lë'ë të, adë nídi'i nicidá tildia lë'ë të. Pues lu bëldá mënë, sí, napë quë gapa valurë purquë quëgdchi'bë rall galquiá guëc na'a. Rni'i rall quëgni'i na'a shti'dzë Jesús sulamëntë mizmë manërë ziquë ra mënë shtë guéd'chiliu. ³Verdá na de quë quërelde' na'a lu guéd'chiliu rë' perë adë quëgd'fildidi'i na'a ziquë cualquier mënë shtë guéd'chiliu ⁴purquë ra armë nadápa'a, adë nádi'i rahin lo quë naruntsa'u mënë sino na rahin fuertë; napë rahin pudërë shtë Dios parë gunin gan lu grë ra fuersë mal. ⁵Zni quëgdë'në na'a gan lu grë llgabë nu galquiá nardchi'bë mënë cuntrë Dios. Quëgdë'në na'a gan lu cualquier cusë nachini nu cusë narcá parë adë gunguë bé'adi'i mënë Dios. Grë llgabë, grë galëni'i ldu'u shtë mieti naná cuntrë lë'ë më, quëgdë'në na'a ordenar parë guëzu'bë diaguë rahin shti'dzë Cristo. ⁶Nu na na'a dispuestë guédë'në na'a cashtigu grë ra mënë naná rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më. Zni guédë'në na'a iurë bë'në të cumplir grë cusë narunë tucarë gunë të.

⁷Lë'ë të quëhunë të juzguë sulë por lo quë narná të por fuërë. Si talë tubi de lë'ë të rní'íl nadchini nal shmënë Cristo, napë quë gac bé'al de quë también lë'ë na'á na'á na'á shmënë më. ⁸Aunquë nilë lë'ë na'á na'á nadchini de quë napa derechë parë guëñibé'ahia lë'ë të, adë rtúdi'i lua purquë lë'ë Dadë bëne'e pudërë rë' parë bien shtë'në të parë su të más firmë lu shnezë më. Adë bëne'e më pudërë ni parë guëd'ë'në na'á dañi parë lë'ë të. ⁹Adë rúnëdi'i të llgabë të de quë rtsëba lë'ë të con ra cartë narshe'lda lu të. ¹⁰Ra mënë rni'i de quë di'dzë narquë'a la'ni ra cartë, nadushë nu fuertë na rahin purquë zitu nanúa parë lë'ë të perë iurë quërelde'núa lë'ë të, ruadi'dza sin pudërë; zni rni'i rall. Nu zac rni'i rall mudë naruadi'dza diza'quë, rrú'udi'i shnezin. ¹¹Perë el quë narni'i zndë'ë napë quë gac bé'all de quë lo quë narquë'ë na'á la'ni cartë dizdë zitu, guëd'ë'në na'á cumplir grë puntë ni iurë guëquërelde'nú na'á lë'ë të. Guëd'ë'në na'á lo quë narni'i na'á.

¹²Adë nápëdi'i na'á valurë parë guëni'i na'á na'á igual con ra narni'i bien de mizmë lë'ë rall; adë chu rúnëdi'i comparar con ra naruadi'dzë bien de mizmë lë'ë rall. Lë'ë rall quëhunë rall tubi cusë tuntë nanadë rlluí'idi'i, purquë quëhunë rall comparar mizmë lë'ë rall con los de más mënë naná quëhunë igual. ¹³Adë rúnëdi'i na'á nadchini, sulamëntë runë tucarë guëni'i na'á de lo quë bédë'në na'á, lédëdi'i por lo quë nabë'në stubi mënë. Pues Dios quëglua'a më lo quë narunë tucarë guëd'ë'në na'á nu bëne'e më permisi parë be'dë guëni'i na'á diza'quë lu të naquërelde Corinto. ¹⁴Adë quëgní'idi'i na'á lo quë nadë rúnëdi'i tucarë iurë rni'i na'á napë na'á derechë parë guëd'ë'ë na'á cunseju, purquë lë'ë na'á na'á na'á primërë naná biadi'dzë diza'quë entrë lë'ë të. Cagní'i na'á lu të purquë

nadapë na'á derechë. ¹⁵Adë runë narú'bëdi'i na'á por dchi'ni nabë'në stubi mënë si fuërë nahin shchi'ni na'á, sino al contrari, rialdí ldu'u na'á de quë iurë tsaldí ldu'u të shti'dzë më más, iurní guëru'u nezë parë guëd'ë'në na'á más dchi'ni entrë lë'ë të hashtë regiuni más zitu tēchi ladzë të. ¹⁶Pues rac shtu'u na'á guëni'i na'á diza'quë entrë ra mënë naquërelde'nú más zitu quë lë'ë të. Zni adë guëni'idi'i na'á nadchini por lo quë nabë'në stubi muzë shtë Dios. ¹⁷Si talë chu rac shtu'u guëni'ill nadchini, pues runë tucarë guëni'ill lo quë nabë'në Dadë Jesucristo. ¹⁸El quë nalasac delantë lu Dios, na el quë lë'ë më rni'i nall nguui za'quë, lédëdi'i lë'ë nguui narni'i de mizmë lë'ëll de quë lasáquëll.

11 Rac shtua'a guëne'e të sí parë guadi'dza lu të ziquë tubi natuntë. Gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a ²purquë nahia ziquë tubi nahi' lu sa'll. Ndë ze'dë de Dios; pues na bëna comprometer lë'ë të con Cristo. Iurne' rac shtua'a guna presentar lë'ë të lu më cumë ziquë lliguëna'a purë naná ca'a tubsë nguui. ³Perë ziquë bë'në serpientë, bësiguë ma lë'ë Eva con mañi; rdzëba, no sea de quë guëd'ë'ë të sí parë guësiguë Satanás lë'ë të nu guëazë guetë të shnezë Cristo, de quë adë tsaldí'idi'i ldu'u të lë'ë më con guëdubínú ldu'u të. ⁴Lë'ë të bien quëhunë të recibir tubi naruadi'dzë de stubi Jesús gurënë, perë nádi'in shti'dzë më nabiadi'dzë rall lu të. Bien quëhunë të recibir con guëdubínú ldu'u të tubi enseñansë nanádi'i de acuerdë con lo quë nabë'në të recibir antsë. Quëhunë të recibir stubi clasë diza'quë nanádi'i de acuerdë con diza'quë narni'i lla gac salvára'a. Bini tēhin antsë. ⁵Pues llua'ahia de quë adë lasáquëdia'a menos quë ra mësë ru'bë naquëhunë të honrar entrë lë'ë të. ⁶Aunquë ráquëdi'i parë

ruadi'dza bien, perë rac bé'ahia bien lo quë quëhuna predicar. Clarë guná të grë lo quë nabëdë'në na'a; bien nahin.

⁷ ¿Gu bëna mal cuntrë lë'ë të iurë biadi'dza diza'quë shtë salvaciuni sin adë bé'nëdia'a cubrë ni tubi centavë? Guca ziquë tubi nalasáquëdi'i të parë guc të ziquë tubi naná lasac. ⁸ Bëna recibir dumí shtë ra shmënë Dios nardëá stubi lugar të parë guna sirvë lu të. ⁹ Nu iurë gulezënúa lë'ë të, gupa nicidá perë adë guná'bëdia'a ni tubi cusë de lë'ë të. Ra shmënë Jesús naze'dë de Macedonia, mënë ni bëne'e rall lo quë narunë faltë parë na. Zni bëna të parë adë gápëdi'i të carguë parë nicidá shtëna. Tsagla'ga guna mizme manërë ni. ¹⁰ Nahia segurë ruadi'dza verdá shtë Cristo; por ni, ni tubi guécádi'i famë shtë na. Grë mënë shtë Acaya guini rall de quë quëhuna predicar sin adë chu gúnëdi'i cubrë centavë. ¹¹ ¿Pëzielú ruadi'dza zni? ¿Pë nahin purquë adë rac shtú'udia'a lë'ë të? Aquëdi'i. Dios nanë më rac shtua'a lë'ë të.

¹² Na tsagla'guë guna ziquë na manërë shtëna të parë adë rac guëni'idi'i mënë na rall muzë shtë më igual ziquë na, de quë quëhunë rall shchi'ni Dios ziquë lë'ë na'a. ¹³ Na rall mësë falsë; rguguë rall mënë nadë más; gululë rall mizme lë'ë rall poshtë shtë më. ¹⁴ Perë rac tsaldí ldu'u hia'a zni quëhunë rall purquë mizme Satanás rlua'alull lu mënë ziquë tubi ianglë nanapë llni shtë Dios. ¹⁵ Por ni zihani vultë ra naná bajo ordë shtë Satanás, también rlua'alú rall lu mënë ziquë mënë za'quë. Perë grë ra mënë ni gunë rall recibir juici narunë tucarë según obrë nabë'në rall.

Gälërzac zi shtë Pablo

¹⁶ Stubi vësë rnia'a lu të, ni tubi de lë'ë të adë rúnëdi'i të llgabë de quë nahia ziquë tubi luguë; perë si talë zni runë të llgabë, gulë bëne'e sí

parë guadi'dza ziquë tubi narunë nadchini. ¹⁷ Adë quëgní'idia'a ndë'ë ziquë tubi mandadë shtë Dadë Jesucristo, sino ziquë tubi naná luguë. Pues nahia luguë si talë rnia'a lu të nalasaca. ¹⁸ Pues nanú zihani ra nalé runë nadchini rall parë cusë shtë guë'dchiliu rë'. Nu zac na gunë nadchinia. ¹⁹ Lë'ë të nalé rquitë ldu'u të con ra tuntë, tantë nasini guëc të. ²⁰ Bien rdë'ë të sí parë lë'ë rall naná quëhunë obligar lë'ë të parë gunë të sirvë lu rall, nu rdë'ë të sí parë ra nardchisú lo quë nanapë të, nu rdë'ë të sí parë narac shtu'u guënbë'a lë'ë të, nu rua'a ldu'u të narunë desprëci lë'ë të nu ra nargubé lu të. ²¹ Rtu lua guënia'a lu të ndë'ë; adë nápëdi'i na'a valurë parë guëdë'në na'a ra cusë ni. Gulë bë'në perdunë lë'ë na'a.

Perë grë lo quë nanapë parë gunë naru'bë mieti, también rac runë naru'ba. Quëgnia'a ziquë tubi narac luguë. ²² Lë'ë rall rni'i rall na rall më hebreo; nu zac na nahia më hebreo. Rni'i rall na rall mënë israelitë; pues nu na nahia më israelitë. Na rall llëbní Abraham; pues nu na nahia llëbní Abraham. ²³ Rni'i rall na rall siervë shtë Cristo, pues lë'ë na nahia más quë lë'ë rall; nahia siervë shtë Cristo. Quëgnia'a ndë'ë ziquë tubi narac luguë. Nalé bëna dchi'ni más quë lë'ë rall. Guanúhia galné más quë lë'ë rall. Guahia lachigui'bë más quë lë'ë rall. Nu zihani vësë mërë niatia. ²⁴ Ga'i vësë ra më israelitë bëne'e rall cashtigu treinta y nueve galné chicuti. ²⁵ Tsunë vësë bëne'e hiaguë rall na. Tubi vësë bëne'e guë'ë rall na. Tsunë vësë né'azë barcu naná ziazúa lu nisë. Tubi vësë nanúa lu nisëdu'u con tubi ldë tablë dzë la gue'lë parë bédchinia lu guiu'u. ²⁶ Zihani vësë gudëda ra viajë. Zugá'ahia lu ra peligrë shtë nisë guë'ë'gu nu peligrë shtë nguba'në nu peligrë shtë ra mizme sahia, nu zugá'ahia lu peligrë shtë ra më zitu. Nanúa peligrë entrë ra mënë shtë ciudá nu entrë ra mënë naquërelde fuërë shtë

ciudá. Nanúa peligrë shtë nisëdu'u nu entrë ra bëchi la sahia naná falsë ra. ²⁷Napa zihani dchi'ni nu ra problemë; zihani vësë gudëdë gue'la sin adë gutë ga'sidia'a; guzac zia lu galërldia'në nu galërbidchi. Zihani vësë nápëdia'a na-gauha. Guzac zia lu galnaldë nu runë faltë shaba.

²⁸Además de grë ra cusë rë', con ra más cusë, cadë dzë rac ldua'a por grë ra grupë shtë shmënë Dios. ²⁹Si talë nanú sahia naná débil; runë faltë parë tsaldí ldú'ull shti'dzë më, también riá ldua'a. Si talë nanú shmënë Jesús naná débil, nahin ziquë na nahia débil. Si talë rsini mënë sa'll lu duldë, rldéa. ³⁰Si talë napë quë gunë nadchinia, pues gunë nadchinia sulamëntë purquë nalé runë faltë parë gaca lo quë narac shtu'u më. ³¹Dios nu Shtadë Jesucristo Shláma'a, rac bë'a më quëgnia'a verdá. Runë tucarë guëd'ë mieti labansë lu më guëdubi tiempë. ³²Iurë guquërela Damasco, lë'ë gubernadurë narunë sirvë rëy Aretas, bëshé'ldëll ra suldadë parë gupë rall puertë shtë ciudá parë guëna'zi rall na nu gua'a rall na prësi, ³³perë por tubi ventanë shtë lu' bëldaguë ra mënë na la'ni tubi tēpë. Zni bëna gan; bërua'a guia'a gubernadurë ni.

Debilidá shtë nguui nu pudërë shtë Dios

12 Ni tubi adë pë gúnëdi'i gan por guadí'dzëll bien de mizmë lë'ëll, perë napë quë guënia'a shcuendë ra visión naná gunahia nu shti'dzë Dios nabëlua'a më lua. ²Nanéa tubi nguui naná rialdí ldu'i shti'dzë Cristo; guc chidá izë bëldisë Dios nguui ni hashtë gube'e más guia'a. Adë rdé'ëdi-a'a cuentë si lë'ë nguui guáhi' con cuerpë u sulamëntë espíritu shtëhi'. Dios rdé'ë cuendë de ni. ³⁻⁴Perë nanéa de quë lë'ë nguui ni bëldisë Dios; adë rdé'ëdi-a'a cuendë si guáhi' con cuerpë u sin

cuerpë. Sulë Dios nanéhi'. Gua nguui ni hashtë lugar nalé paraíso nu bini' di'dzë naná más secretë. Ni tubi chu adë nápëdi'i permisi guadí'dzëll di'dzë ni. ⁵Bien rac runa nadchini por nguui ni, perë adë gunë nadchínidia'a de ra cusë ni. Sulamëntë runë nadchinia por mudë nabëna sufrir por lë'ë Dadë. ⁶Aunque nilë rac shtua'a guadi'dza bien de mizmë na, pues adë nádi'in tubi cusë tuntë purquë quëadi'dza verdá. Adë guadí'dzëdia'a de mizmë na, no sea de quë tubi sahia gúni' llgabë de quë nahia más de lo quë rna rall u lo quë narini rall de na.

⁷Ra cusë nagonahia, nalé cusë ru'bë nahin; por ni bédchini tubi cusë narini la'ni ldua'a ziquë tubi guitsë naná gua'së lu cuerpë shtëna të parë adë gunë nadchínidia'a. Nahin ziquë narunë dchi'ni Satanás parë quinin na të adë gunë nadchínidia'a demasiadë. ⁸Tsunë vueltë guna'ba lu Dadë Dios të parë guëdchisúhi' cusë mal de na ⁹perë lë'ë Dadë guni'i lua: "Amor shtëna quëbezënu. Pudërë shtëna rlua'a mejurë iurë lë'ë mieti na ziquë tubi débil nanápëdi'i fuersë." Zni runë nadchinia iurë nápëdia'a fuersë të parë guëlua'a pudërë shtë Cristo la'ni vidë shtëna. ¹⁰Iurë nahia débil, rquitë ldua'a; iurë rni'i mënë cuntrë na, iurë rzac zia lu cusë durë, iurë rzunaldë mënë na, iurë nanú dificultá purquë nahia shmënë Cristo, rquitë ldua'a. Iurë nápëdia'a fuersë, runë Dadë compañi na.

Rac ldu'u Pablo por ra shmënë Cristo

¹¹Nahia ziquë tubi luguë purquë quëadi'dza bien de mizmë na, perë lë'ë të bë'në të obligar bënënahin purquë lë'ë të runë tucarë guadi'dzë të bien de na; pues ni tubi adë lasáquëdi'i más quë lë'ë na. Ra mësë ziquë mësë ru'bë naná zianaldë të téchi', adë bé'nëdi'i rall dchi'ni ziquë na; nu lasáquëdia'a. ¹²Dchi'ni nabëna con llëru'bë pacënci entrë lë'ë të, quëglu-

a'a de què nahia tubi poshtë de verdá. Nu zac ra milagrë, ra sēni, ra cusë ru'bë nabëna, quëglua'a de què gudili më na ziquë tubi poshtë. ¹³Bëna tratë lë'ë të igual ziquë los de más shmënë Jesús naquërelde stubi lugar. Sulë tubi cusë, adë bëcádia'a ofrendë shtë të. Bë'në perduñe culpë shtëna purquë bëcádia'a dumí shtë të.

¹⁴Iurne' quëhuna preparar parë gueldë guënahia lë'ë të stubi. Nahin tecerë visitë shtëna, perë adë gueldë guëdchí'bëdia'a tubi carguë guëc të purquë adë rac shtú'udia'a dumí shtënë të sino rac shtua'a gáca'a unidë parë shchi'ni Jesús. Pues runë tucarë ra shtadë mieti guësëa'në herenci parë ra llguë'në, lédëdi'i ra llguë'në guëdë'lë rall herenci ca'a shtadë llguë'në. ¹⁵Na guëdubinú ldua'a guna gashtë lo quë nanapa hashtë guna gashtë grë fuersë nanapa parë bien shtë të parë tsaru'bë të espiritualmente. ¿Ni mudë por más rac shtua'a lë'ë të, menos rac shtu'u të na?

¹⁶Nanú bëldá mënë entrë lë'ë të; nané rall de quë adë bé'nëdia'a obligar lë'ë të niane'e të dumí cahia perë rni'i rall de quë con mañi bësiguëhia lë'ë të. ¹⁷¿Ni mudë bësiguëhia lë'ë të por ra nguiu nabëshe'lda nga'li? ¹⁸Guna'ba lu Tito të guidë guënall lë'ë të nu bëshe'lda stubi bëchi la sahia con Tito. ¿Ni mudë bësigué Tito lë'ë të? ¿Pë lédëdi'i na verdá de quë lë'ë Tito nu na bëdë'në na'a tratë lë'ë të mizmë manërë? Bëdë'në na'a igual parë bien shtë të.

¹⁹Tal vez runë shgabë të de quë quëdë'në na'a defender mizmë lë'ë na'a delantë lu të. Adë nádi'in zni sino al contrari, quëadi'dzë na'a delantë lu Dios nu por nombre shtë Cristo. Lë'ë të narac shtua'a, grë lo quë quëgdë'në na'a, na parë su të firmë lu shnezë Dios. ²⁰Rdzëba de quë iurë gueldë guënahia lë'ë të, tal vez nádi'i të ziquë ra naná

rialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá, nu adë guëdzëlëdi'i të na ziquë rac shtu'u të. Rdzëba de quë lë'ë të rdildi di'dzë të nu nanú dishi'bi entrë lë'ë të; rzebi ldu'u të pë shtë sa' të. Rldënu të sa' të; rni'i të cusë dzabë lu sa' të; nanú chismë ra, nu galërni'i guidzë sa', nu runë të naru'bë lu sa'l. ²¹Rdzëba iurë guënahia lu të, Dios shtëna gunë më permitir gapa tristë la'ni ldua'a por conductë shtë të. Guëtú lua iurní hashtë runa por ra naná bë'në duldë antsë. Hashtë ne' adë bëagrídi'i ldu'u rall con Dios. Tal vez guënahia de quë todavía ziaгла'guë rquënu sa' rall, de quë napë rall zihani vici, de quë quëhunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

13 Ndë'lë na tecerë vësë naguna visitar lë'ë të. Cualquier galquíá nardchi'bë të guëc sa' të napë quë tsu prëbë con chupë u tsunë testigu. ²Bët-sëba ra mënë nabë'në duldë con los de más sa' rall. Stubi vësë más rtsëba lë'ë rall mientras zitu nanúa, igual ziquë bëna iurë be'dë guënahia lë'ë të segundë visitë. Iurë guelda, guna cashtigu ra mënë narunë duldë sin rgá'adi'i ldua'a. ³Guëni'ihia fuertë lu rall purquë rac shtu'u të prëbë de quë quëbezënu Cristo na, de quë ruadi'dza por pudërë shtë më. Adë quëhünëdi'i të tratë con tubi Cristo nanápëdi'i fuersë sino con tubi Cristo narlua'a pudërë shtëhi' entrë lë'ë të. ⁴Na verdá cuë më lu cruz cumë ziquë tubi nanápëdi'i fuersë, perë iurne' nabani më por pudërë shtë Dios. Zni zac lë'ë na'a, na na'a débíl, perë iurne' unidë na na'a con lë'ë më nu por lë'ë më nadapë na'a pudërë shtë Dios parë guëdë'në na'a sirvë lu të.

⁵Gulë bëtë'dë prëbë mizmë lë'ë të, të parë gac bë'a të si talë rialdí ldu'u të shti'dzë më de verdá. ¿Pë adë rdë'ëdi'i' cuendë de quë Jesucristo quëbezënuhi'

lë'ë të si talë rialdí ldu'u të de verdá? ⁶Pues rac shtua'a de quë gac bë'a të, lë'ë na'a bédë'në na'a cumplir shti'dzë më; na na'a verdá. ⁷Rna'ba lu Dios të parë adë gúnëdi'i të duldë. Zni rac shtu'u na'a, lédëdi'i parë guëlua'a de quë nadapë na'a pudërë. Rna'bë na'a lu më parë gunë të lo quë naná za'quë. Adë rúnëdi'i importë si talë rni'i mieti na na'a falsë u rni'i rall na na'a verdá. ⁸Adë nídi'i mudë guëdë'në na'a cuntrë verdá, sino sulamëntë rac quëdë'në na'a favurë shtë verdá. ⁹Por ni rquitë ldu'u na'a iurë lë'ë na'a na na'a débil perë lë'ë të su të firmë lu shnezë më. Tsagla'guë guëna'bë na'a lu Dios por lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më guëdubi tiempë. ¹⁰Quëquë'ë na'a cartë rë' antsë gue'dë guëná na'a lë'ë të, të parë iurë lë'ë na'a zia na'a ndë, adë rquí'ni-di'i guna cashtigu lë'ë të con dereché

nanapa por Dadë Jesucristo. Pues lë'ë pudërë nanapa por Dadë Jesús, na parë bien shtë të parë másru'u tsaldí ldu'u të shti'dzë më, lédëdi'i nahin parë guëdë'a fin lu fe shtë të.

¹¹Iurne' bëchi, rac shtua'a guëru'u bien shchi'ni të. Gulë bédë'ë sí parë gac cambi vidë shtë të hashtë na rahin completamente bien; gulë bëzu'bë diaguë shti'dza. Gulë gac të unidë; gulë guquërdënú të sa' të sin dishi'bi. Iurní Dios narne'e paz, nu Dios narunë parë gac shtu'u hia'a sa' hia'a, guëbezënú më lë'ë të. ¹²Gulë bë'në saludar grë ra shmënë Dios con tubi abrasë. ¹³Grëtë' ra shmënë Dios ndë'ë, rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të.

¹⁴Gulë bë'në recibir bendición shtë Dadë Jesucristo nu amor shtë Dios con ayudë shtë Espíritu Santo. Gulë bë'në recibir favurë shtë më. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Gálatas

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu shmënë Dios naquërelde Galacia

1 Na Pablo nahia poshtë, tubi nagulë Dios. Lédëdi'i gulë mënë na sino bëshel'dë Jesucristo na. Tambien Dios Shtáda'a, el quë nabëldishtë Jesucristo ladi ra tégulë, bëshé'ldi' na. Gulë më na ziquë poshtë. ²Na con grë ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo, ra naquërelde'nú na ndë'ë, rquë'ë na'a cartë rë' parë grë ra grupë shtë shmënë Dios, grë të naquërelde regiuni shtë Galacia. ³⁻⁴Rac shtua'a guëshel'dë Dios grë benedición shtëhi' nu cuedchí ldu'u të por lë'ë më, Shtáda'a nu por Jesucristo, Shláma'a, el mizme Jesús nabë'në entregar mizme lë'i' lu galguti parë guëdchisú më duldë shtë hia'a nu parë guelá më lë'ë hia'a lu mal shtë gué'dchiliu. Ni na voluntá shtë Dios, Shtáda'a. ⁵Llëru'bë na Dios parë siemprë. Amén.

Tubsë nezë naná parë gac salvar mieti

⁶Nalé rdzëguëe' ldua'a de quë lë'ë të quëgsa'në të shti'dzë Dios; nasesë réazë guetë të lu shnezë më, el quë naguna'bë lë'ë të parë gac të shmënë më. Guna'bë më lë'ë të parë gunë të recibir favurë shtë Cristo, perë iurne' ziagla'guë të stubi nezë. Rialdí ldu'u të di'dzë naná cambi, lédëdi'i diza'quë shtë më. ⁷Pues nídi'i stubi diza'quë shtë salvaciuni. Es quë beldá mënë quëglua'a rall lë'ë të di'dzë gurënë nu rza ldu'u të ra di'dzë nabëluá'ahia. Rac shtu'u rall gac cambi diza'quë shtë Cristo ⁸perë si talë tubi mënë u mizme na u tubi ianglë naze'dë de gube'e, si talë guëluá'all lu të stubi diza'quë de lo quë nabëlua'a na'a lu të, pues nacondenádëll. ⁹Gulë bësëgná ldu'u të lo quë naguni'i na'a lu të antsë;

quëgní'ihia stubi vësë más, si talë chu guëlua'a stubi clasë diza'quë nanádi'i diza'quë lo quë nabë'në të recibir, Dios gunë cashtigu lë'ëll. Tsall gabildi catë nídi'i fin.

¹⁰Gulë guni'i lua, ¿pë quëhuna lo quë narac shtu'u Dios? ¿Pë quëhuna lo quë narëuu' ldu'u mënë? Si talë rac shtua'a nihuna narac shtu'u nguui, adë nádi'ihia muzë shtë Cristo.

Dios guna'bë Pablo ziquë poshtë shtë më

¹¹Lë'ë të naná rialdí ldu'i Dios, rac shtua'a gac bë'a të lë'ë diza'quë nabëna predicar lu të, adë guzublugin por pudërë shtë nguui. ¹²Adë bëna recibirin de nguui; adë chu bëluá'adi'in na, perë mizme Jesucristo bëluá'ai' shti'dzi' na.

¹³Lë'ë të hia bini të lla gac vidë shtëna antsë iurë guanalda religiuni shtë ra më israelitë. Hia nané të lla bëzac zia ra mënë; guzunalda con fuersë ra grupë shtë shmënë Jesús parë guëdë'a fin obrë shtë Jesús. Guc shtua'a tsaluhin. ¹⁴Lu religiuni shtë israelitë, guca más adelantadë quë grë sahia. Bëna cumplir con ra creenci ni más quë ra sahia de mizme edá. Nalé gac shtú'uhia gunë mieti cumplir ra custumbërë shtë shtadë guëluhia ¹⁵perë gulë Dios na antsë lë'ë na gala. Nalé gac shtu'u më na nu b'é'ni' tubi favurë; gulë më na parë guënahia lu shini më ¹⁶nu guna'bë më na parë cuezë'nú shini më na, nu parë guna predicar diza'quë shtë Jesús lu ra mënë nanádi'i më israelitë. Lë'ë tiempë nabë'në më ra cusë ni, ni tubi adë chu lu guagna'bë dí'dzëdia'a; adë guagni'inúdia'a mënë shcuendë ra cusë ni. ¹⁷Adë guádia'a Jerusalén niagnahia ra mënë naná poshtë antsë de na, sino guahia regiuni shtë Arabia. Despuësë bëabría Damasco.

¹⁸ Gudëdë tsunë izë despuësë de guca shmënë Jesús, iurní guagnahia lu Pedro nananú Jerusalén. Guquëreldeñuhia lë'i' che'ñi dzë. ¹⁹ Adë gunádia'a lu chu stubi poshtë, sulë gunahia Jacobo naná bëchi Dadë Jesús. ²⁰ Runa segurë delantë de Dios lo quë naquëquëa'a ndë'ë nahin verdá.

²¹ Despuësë de guahia Jerusalén, guahia regiuni shtë Siria nu Cilicia. ²² Ra grupë shtë shmënë Jesús naquëreldeñ regiuni shtë Judea, adë bënguë bé'adi'i rai' na ²³ sulamëntë bini rai' lo quë naguni'i mënë de na, de quë lë'ë nguui naguzunaldë ra shmënë Jesús; guc shtú'uull guëdéd'ëll fin parë diza'quë, perë iurne' quëhúnëll predicar shti'dzë Jesús. ²⁴ Zni guni'i rall nu guni'i rall nalë llëru'bë na pudërë shtë Dios.

Ra poshtë bë'në rai' recibir Pablo

2 Despuësë de gudëdë chidá izë, guahia stubi vultë Jerusalén con Bernabé nu biahia Tito. ² Guahia ndë purquë Dios bëlua'a më de quë napë quë tsahia Jerusalén. Ndë bédëá ra mënë naná encargadë con shchi'ni Jesús. Lu rai' biadi'dza diza'quë naquëhuna predicar lu mënë nanádi'i më israelitë. Bëna zni parë gac bé'ahia si talë na rai' de acuerdë con shchi'nia u si talë biadi'dza de baldë. ³ Perë ni siquierë adë bé'nëdi'i rall obligar gac circuncidar Tito, u sea guëriuguë cuerpë shtëhi' nu náhi' më griego. Nunúhi' na iurní. ⁴ Dzë ni bëldá sa' na'a falsë bédchini ndë; guaté rall ladi na'a llga'chi parë quëgl'da'chi rall lla dzúdë'në na'a, si talë napë na'a libertá por Cristo u si talë zianaldë na'a tëchi ra custumbrë. Guc shtu'u rall guëabré na'a stubi, niac na'a ziquë tubi naná bajo ordë shtë religiuni shtë rall. ⁵ Perë ni tubi mumëntë adë chu bédë'ëdi'i lugar parë niua'a rall lë'ë na'a parë nezë ni tē gac bë'a tē diza'quë

nabë'në tē recibir nahin verdá; nunquë adë gac cambin.

⁶ Ra narnibë'a entrë lë'ë rai', adë guní'idi'i rai' di'dzë cubi ziquë mandadë tē guna cumplir. Parë na adë rúnëdi'i importë chu na rai' purquë Dios adë rúnëdi'i më juzguë según lo quë narlu-a'a mieti por fuërë. Quëhuna repetir, ra narnibë'a entrë lë'ë rai', bé'nëdi'i rai' obligar guna cumplir lëy nabëdë'ë Dios lu Moisés. ⁷ Al contrari iurë guc bë'a rai' de quë bë'në më incarguë lë'ë na con diza'quë parë guëni'inuhia lu ra mënë nanádi'i më israelitë, guc rall cunformë. Guc bë'a rall de quë bëshel'dë më na igual ziquë bëshel'dë më lë'ë Pedro tē guadi'dzë Pedro diza'quë lu ra më israelitë. ⁸ Pues mizmë Dios nabëshel'dë lë'ë Pedro ladi ra më israelitë bëshel'dë më na ladi ra nanádi'i më israelitë. El quë nabë'në compaňi Pedro parë gúni' zihani milagrë, también bë'në më ni compaňi na. ⁹ Jacobo nu Pedro nu Juan na rai' ziquë më principal entrë ra shmënë Jesús; guc bë'a rai' de quë Dios gulë më na nu bëshel'dë më na lu dchi'ni shtë më. Guc rai' cunformë nu gurë rai' de acuerdë con na nu Bernabé. Bëne'e rai' sí de quë Bernabé nu na tsagni'inú na'a lu ra mënë nanádi'i më israelitë nu lë'ë rai' guëa'në rai' con shchi'ni Dios entrë ra më israelitë. ¹⁰ Sulë tubi cusë bë'në rai' incarguë de quë guëdë'në na'a ayudë parë ra prubi. Zni guc shtu'u na'a guëdë'në na'a dizdë más antsë.

Pablo guni'i guëc Pedro iurë nanú rai' guë'dchi Antioquia

¹¹ Iurë Pedro gua ciudá Antioquia, gunia'a guëc Pedro delantë lúhi' lo quë naquëhúni' adë nazá'quëdi'in. ¹² Primërë gudaunúhi' con ra nanádi'i më israelitë perë iurë bédchini mënë nabëshel'dë Jacobo, bëazë guetë Pedro; adë guagla'guë niaunúhi' con ra më griego. Bëdzëbë Pedro lu ra naze'dë

purquë na rai' më israelitë naquëhunë cumplir custumbrë riuguë partë delicadë shtë me'dë. ¹³Nu los de más më israelitë ndë, bëa'në rall de acuerdë nabë'në Pedro hashtë también Bernabé guzublú tsaldí ldu'i shti'dzë rai'. Bësigué rall lë'ë Bernabé con devociuni falsë shtë rall. ¹⁴Iurë gunahia hiadë ziazúdi'i rai' de acuerdë con verdá shtë diza'quë, gunia'a lu Pedro delantë grë rall: "Lë'ël nal më israelitë nu guquërdël ziquë ra mënë nanádi'i më israelitë. Bësá'nël custumbrë shtë më israelitë. ¿Pëzielú rúnël obligar ra nanádi'i më israelitë guëbani rall ziquë më israelitë?"

Nasalvára'a sulë por fe

¹⁵Lë'ë na'a na na'a më israelitë; shtadë na'a na rai' më israelitë. Nádi'i na'a ziquë los de más pecadurë nanádi'i më israelitë ¹⁶perë rac bë'a na'a de quë ni tubi nguiu gáquëdi'i më za'quë delantë lu Dios por quëhunë nguiu cumplir lëy shtë Moisés. Nané na'a gac salvar nguiu sulë si talë tsaldí ldu'u nguiu shti'dzë Jesucristo. Por ni zac lë'ë hia'a rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Cristo Jesús. Sulë por ni tubldí na shcuénda'a lu Dios. Adë rialdídi'i ldu'u hia'a por gunë mieti cumplir lëy, gac salvar mënë purquë ni tubi chu gunë gan gac tubldí shcuéndi' lu Dios por rúnëll cumplir lo quë narni'i lëy. ¹⁷Hia gunia'a na hia'a më za'quë delantë lu Dios sulë purquë rialdí ldu'u hia'a nu gunia'a rqui'ni gac bë'a hia'a nápa'a duldë igual ziquë los de más pecadurë. ¿Gu runë cuntienë di'dzë rë' de quë Cristo rsini lë'ë hia'a lu duldë parë gac bë'a hia'a nadápa'a duldë? Aquëdi'i. ¹⁸Si talë tsanalda nezë nabësa'na antsë parë guëabría guna cumplir ra custumbrë, iurní de verdá napa faltë ¹⁹purquë na, hia gutia parë lëy guahietë; adë quëhünëdia'a confiar lë'ë lëy parë guëbania tubi vidë narëuu' ldu'u Dios. ²⁰Hia vidë gushë gualú con

Cristo lu cruz. Lë'ë duldë adë rribë'adi'in na iurne', sino Cristo bëne'e vidë cubi nu rribë'a më na. Vidë cubi nanapa iurne' la'ni guë'dchiliu, napa por pudërë shtë shini Dios purquë rialdí ldua'a shti'dzë më, el quë narac shtu'u na nu gúti' shlu-gara lu cruz. ²¹Adë quëquë guiá'adia'a favurë nabë'në më parë gac salvara. Si talë na posiblë gac salvar mieti por gunë rall cumplir lëy, iurní shldi guti Cristo. Sulë por galguti shtë më quëhunë Dios recibir lë'ë hia'a ziquë mënë naná tubldí shcuendë lu më, u sea mënë nanápëdi'i faltë delantë lu më.

Nasalvára'a por fe, lédëdi'i por lëy

3 Lë'ë të naquërelde Galacia, lë'ë të nadë rúnëdi'i llgabë, ¿chull bësigué lë'ë të, të parë bëazë guetë të shnezë Dios? Lu të biadi'dzë na'a diza'quë de quë Cristo guc crucificári'. Clarë riasë të guti më lu cruz. ²Iurne' gulë guni' lu lua ¿gu bë'në të recibir Espíritu Santo shtë Dios purquë bë'në të cumplir lëy shtë Moisés u purquë rialdí ldu'u të diza'quë shtë Jesús? ³¿Gu na verdá na të mënë nadë rac bé'adi'i? Guzublú vidë cubi shtë të por Espíritu Santo; tubsë cusë bë'në të; gualdí ldu'u të shti'dzë më perë iurne' rni'i të rqui'ni gunë mieti cumplir lëy shtë Moisés parë gac salvar të. ¿Pë adë rac bé'adi'i të iurne' ⁴u shldi bë'në të sufrir zihani cusë durë? Pues guquin embanë si talë tsagla'guë të tëchi custumbrë guahietë. ⁵Iurë bédë'ë Dios Espíritu Santo nu quëhüni' milagrë entrë lë'ë të ¿gu runë mëhin purquë rianaldë të tëchi lëy u sulë purquë rialdí ldu'u të shti'dzë më?

⁶Guná, Abraham guquërdi' antsë de Moisés. Gualdí ldu'u Abraham shti'dzë Dios nu guná më fe shtë Abraham nu bë'në më tratë Abraham ziquë nguiu za'quë delantë lu më. ⁷Por ni rac bë'a hia'a sulë el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios na rall ziquë shini Abraham delantë

lu më. ⁸Zni Sagradas Escrituras guni'i dizdë más antsë de quë ra mënë nanádi'i më israelitë, gunë më recibir lë'ë rall si talë rialdí ldu'u rall shti'dzë më. Por ni guni'i më lu Abraham diza'quë rë': "Gunë ldahia grëtë' mënë shtë guéd-chiliu por lë'ël". ⁹Zni grëtë' el quë nari-aldí ldu'i shti'dzë Dios, quëhunë ldai' më lë'ë rai' purquë napë rall mizmë fe quë Abraham.

¹⁰Grë ra narni'i napë quë gunë cumplir grë puntë shtë lëy parë gac salvar mënë, nacondenadë rall purquë naescritë zndë'ë: "Grëtë' nadë gúnëdi'i cumplir grë puntë lo quë naná escritë la'ni librë shtë lëy, nudé rall". ¹¹Clarë nahin de quë ni tubi adë chu naperdunë lu Dios por bënë'll cumplir mandamientë shtë lëy purquë Espíritu Santo rni'i la'ni Sagradas Escrituras: "Sulë el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios gunë më recibir cumë mënë naná tubldí shcuéndi' lu Dios. Nápëll vidë sin fin." ¹²El quë narunë confiar de quë por gúnëll cumplir lëy por ni tubldí na shcuëndëll lu Dios, pues nguiu ni adë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios purquë naescritë: "El quë narunë cumplir grë puntë shtë lëy, gápëll vidë sin fin ziquë tubi premi".

¹³Cristo bëlá lë'ë hia'a lu sentënci nabësëdchini lëy. Lë'ë lëy bënë'ë condenar lë'ë hia'a lu galguti, parë Cristo gudilli parë gac salvára'a. Lë'ë më gúqui' ziquë tubi cusë nanudé por duldë shtë hia'a. Sagradas Escrituras rni'i: "Nacondenadë por Dios grë el quë naqué lu tubi hiaguë". ¹⁴Guti Cristo Jests parë gac cumplir promësë naguni'i Dios lu Abraham. Por Jesús bënë'ë ldai' Dios ra mënë nanádi'i israelitë nu bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a sulë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më.

Promësë shtë Dios nu lëy

¹⁵Lë'ë të naná rialdí ldu'i diza'quë, quëgnia'a lu të tubi comparaciuni naze'dë la'ni vidë shtë mieti. Iurë tubi nguiu runtsá'ull tëtë, si talë bënë'll firmarin, ni tubi adë chu guëtí'idi'in, nilë gúnëll cambiarin. ¹⁶Dios bënë'ë tubi promësë lu Abraham nu zac parë tubi llëbni Abraham. Sagradas Escrituras rni'idi'i "parë zihani llëbni Abraham" si fuërë zihani mënë, sino rni'i Sagradas Escrituras: "tubsë llëbnil"; quiere decir tubsë nguiu. Nguiu ni na Cristo. ¹⁷Lo quë narnia'a lu të es quë Dios bënë'ë tubi promësë lu Abraham nu bënë'ë më firmarin con mizmë di'dzë shtë më. Bënë'ë më lëy lu Moisés tapë gahiu'a galdë bë chi izë despuësë de Abraham, parë lëy ni adë bëtí'idi'i promësë nabënë'ë Dios lu Abraham. ¹⁸Si talë bendición shtë Dios na por gunë mieti cumplir lëy, iurní adë nádi'in por tubi promësë sino tubi premi; parë bënë'ë Dios prometer lu Abraham sulë ziquë tubi favurë shtë më.

¹⁹Iurnétia'a, ¿pëzielú bënë'ë Dios ra mandamientë parë ra mënë? Bënë'ë Dios mandamientë parë gac bë'a hia'a de quë na hia'a pecadurë. Lë'ë lëy napë pudërë hashtë bëdchini lë'ë llëbni Abraham. Zni bënë'ë Dios prometer lu llëbni Abraham. Ra ianglë shtë Dios be'dë guësana lë'ë lëy nu bënë'ë rai' incarguë lëy lu Moisés, el quë nazú guéláu entrë Dios nu mënë. ²⁰Perë iurë bënë'ë më prometer lu Abraham, adë ni chu zuga'adi'i guéláu. Sulë Dios con Abraham; tubldí bëdchini shti'dzë më lu Abraham.

Bënë'ë Dios ra mandamientë

²¹Iurní rna'bë di'dza ¿quëhunë lëy shtë Moisés cuntrë promësë shtë Dios? Aquëdi'i. Si talë lë'ë lëy napë pudërë parë guëd'ëin vidë eternë parë lë'ë mieti, iurní gac tubldí shcuëndë mieti por guëzu'bë diaguë rall puntë shtë lëy.

²² Perë Sagradas Escrituras rni'i de quë grétë' mënë napë rall duldë; na rall culpablë delantë lu Dios. Zni guc voluntá shtë më parë grë mieti tsasë rall vidë eternë zht'dë de Dios parë grë naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo, lédëdi'i nasalvar mieti por ra mandamientë.

²³ Antsë de guëdchini diza'quë shtë Jesús, lë'ë hia'a na hia'a ziquë prësi bajo ordë shtë lëy. Lë'ë lëy gunibë'a lë'ë hia'a hashtë iurë lë'ë Cristo bédchini. ²⁴ Ziquë tubi criadë na encargadë parë quëhápëll tubi llguë'në, zni guc lëy parë lë'ë hia'a. Guc bë'a hia'a pë na mal nu pë na bien por lëy, perë hia bédchini Cristo. Por Cristo tubldí na shcuénda'a lu Dios sulamëntë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. ²⁵ Hia iurne' cumë bédchini diza'quë shtë Jesús, adë nádi'ia'a ziquë lë'ë llguë'në shtë comparaciuni; adë nádi'ia'a bajo ordë shtë mandamientë.

²⁶ Grë hia'a na hia'a shini Dios por Cristo Jesús si talë rialdí ldu'u hia'a de verdá. ²⁷ Grë të nabëriubë nisë ziquë shmënë Jesús, napë të vidë shtë më; unidë na të con lë'ë më. ²⁸ Grë ra mënë naná unidë con Jesús, na ziquë tubsë cuerpë. Hia nádi'i importë si talë nal më israelitë u më griego; u si talë nal bajo ordë shtë sa'l u si talë nápël libertá; u si talë nal nguii u nal na'a. ²⁹ Si talë nal shmënë Cristo pues iurní nal llëbní Abraham nu grë lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, lë'ë të zac napë të.

4 Lo quë naquëgnia'a lu të nahin cumë ziquë tubi llguë'në nagunë recibir tubi herenci. Guti ra shtadë llguë'në nu todavía nall llguë'në. Nall ziquë tubi muzë narunë dchi'ni; rnibé'adi'll lë'ë herenci nabé'nëll recibir, perë en verdá lë'ë llguë'në nashtë'në herenci ni. ² Nanú mënë nacanihapë ra cusë shtë llguë'në; nanú ra naná encargadë con herenci ni hashtë guëga'a iurë naguni'i shtadë llguë'në, iurní lë'ëll guená'zill herenci.

³ Zni na con lë'ë hia'a; antsë na hia'a ziquë llguë'në shtë comparaciuni. Bëzu'bë diága'a enseñansë nu custombrë shtë ra mënë gué'dchiliu ⁴ perë iurë bëga'a tiempë nabë'në Dios disponer, bëshe'ldë më shini më lu gué'dchiliu. Bédchíni' por tubi na'a nu bë'në tu-carë gúni' cumplir puntë shtë lëy purquë náhi' më israelitë. ⁵ Bédchíni' parë gúni' librar lë'ë hia'a lu lëy nabë'në condenar lë'ë hia'a. Zni bëne'e më derechë të gué'dé'na'a recibir libertá ziquë shini më.

⁶ Na të shini më; por ni bëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënuhi' lë'ë të. Por lë'ë Espíritu Santo rni'i hia'a lu Dios: "Shtadë na'a". ⁷ Por ni na të shini Dios, lédëdi'i bajo ordë shtë custombrë. Por naná të shini Dios, guëne'e më tubi herenci purquë unidë na të con Cristo.

Runë llgabë Pablo por ra shmënë Jesús

⁸ Antsë lë'ë të adë gunédi'i të Dios; dzë ni na të bajo ordë shtë ra dios naguctsa'u. Bëzu'bë diaguë të voluntá shtë ra dios nananú lu gué'dchiliu perë de verdá nádi'i rai' Dios. ⁹ Perë iurne' nané të Dios verdadërë; más bien quëgnia'a lu të, Dios runguë bë'a më lë'ë të ziquë shini më. ¿Pëzielú bëabrí të stubi lu nezë gushë, lu règlë nu custombrë nanápëdi'i pudërë? ¿Gu rac shtu'u të gunë të obedecer ra cusë ni ziquë tubi nanali'bi con ra custombrë? ¹⁰ ¿Pëzielú todavía rialdí ldu'u të nanecesari gunë të cumplir ra dzë delicadë, u dzë shtë villili, u ra dzë shtë laní, u gunë të cumplir custombrë shtë izë según rni'i lëy? ¹¹ Na rdzëba de quë bëna dchi'ni entrë lë'ë të de baldë.

¹² Lë'ë të naná rialdí ldu'u shti'dzë Jesús, na quëhuna ruëguë lu të de quë gac të librë ziquë na. Antsë guanalda tēchi ra custombrë, perë bëaca shmënë Cristo ziquë na të iurne'. Lë'ë të siempër bë'në të tratë na bien lédëdi'i manërë mal. ¹³ Nané të primërë vësë

biadi'dza diza'quë lu të, guquërelde'núa lë'ë të purquë guc llú'uhia. ¹⁴ Galguidzë ni guc tubi cusë dushë parë lë'ë të perë adë bé'nëdi'i të desprëci na; adë bëquë guiá'adi'i të na sino al contrari, bé'në të recibir na ziquë tubi ianglë shtë Dios u ziquë mizmë Cristo Jesús. ¹⁵ ¿Pë béa'ldë ldu'u të de quë tiempë naguquërelde'núa lë'ë të, nalë bëquitë ldu'u të? ¿Pë guc iurne'? Pues nahia testigu de quë si fuërë posiblë, na të dispuestë niane'e të prupi slu të shlugar slua. ¹⁶ Perë ne' ¿gu rni'i të de quë quëhuna cuntrë lë'ë të iurë ruadi'dza lu të verdá? ¹⁷ Ra mënë narianaldë tëchi lëy, rac shtu'u rall gac të shmënë rall, perë lédëdi'i parë bien shtë të sino rac shtu'u rall tsanaldë të tëchi enseñansë shtë rall parë despuësë gunë nadchini rall na të shmënë rall. ¹⁸ Parë na naza'quë rac shtu'u mënë ni lë'ë të perë sulë si talë na parë bien shtë të. Zni rac shtua'a guëdubi tiempë, lédëdi'i sulamëntë iurë naquërelde'núa lë'ë të. ¹⁹ Lë'ë të narac shtua'a, ziquë tubi na'a quëzac zi lu dulurë iurë guëdchini me'dë lu guë'dchiliu, quëhuna sufrir stubi vësë más hashtë conductë shtë të na de acuerdë con voluntá shtë Cristo. ²⁰ Rac shtua'a niabezë'núa lë'ë të iurne' parë guadi'dza lu të stubi mudë. Pues adë rac bé'adia'a pë guna con lë'ë të iurne'.

Comparaciuni shtë Agar nu Sara

²¹ Lë'ë të narac shtu'u guëabré të parë tsanaldë të tëchi lëy, gulë guni'i lua ¿gu adë riasédi'i të lo quë narni'i lëy? ²² Naescritë la'ni Sagradas Escrituras de quë gupë Abraham chupë llguë'në; tú-bill nall shini tubi na'a narunë sirvë la'ni hiu'u shtë Abraham; stubi llguë'në gulë por tse'lë Abraham. ²³ Lë'ë shini criadë gulë ziquë grë llguë'në, perë llguë'në nagupë tse'lë Abraham, gúli' cumë milagrë. Bé'në më prometer guëdë'ë më

tubi shini rai' aunquë tse'lë Abraham na më gushë. ²⁴ Ni na ziquë tubi comparaciuni. Guërupë ra na'a ni quëhunë rai' representar chupë conveñi entrë Dios nu mënë. Tubi conveñi ze'dë dizdë dani shtë Sinaí catë bédë'ë më lëy parë Moisés. Agar runë representar lëy ni. Grétë' ra narianaldë tëchi lëy, na rall shini Agar nu na rall bajo ordë shtë lëy. ²⁵ Agar na ziquë dani Sinaí nananú Arabia. Rúni' representar ra naquërelde' ciudá Jerusalén iurne'. Na rall bajo ordë shtë lëy. ²⁶ Perë nanú stubi Jerusalén naze'dë de gube'e. Librë na mënë ni. Na rall librë de custumbrë nu rëglë shtë nguiu. Jerusalén ni na ziquë shni'a hia'a ²⁷ purquë Sagradas Escrituras rni'i: Bëquitë ldú'ul, lë'ël nagúpëdi'i shínil. Bëquitë ldú'ul nu guni'i fuertë labansë parë Dios.

Lë'ël nadë nápëdi'i shínil, bëquitë ldú'ul purquë lë'ë na'a nanápëdi'i tsé'li' gápëll más shíni' quë lë'ë na'a nanapë tsé'li'.

²⁸ Perë lë'ë hia'a naná rialdí ldu'i Jesús, na hia'a ziquë Isaac. Na hia'a shini Dios por tubi promësë naguni'i më. ²⁹ Iurne' ziquë tiempë shtë Abraham, lë'ë shini nagulë ziquë grë mënë, guzunáldëll naná shini nagulë por pudërë shtë Espíritu Santo. Igual quëhunë mënë iurne'; ra mënë narianaldë tëchi lëy, quëzac zi rall shmënë Dios. ³⁰ Perë ¿pë rni'i Sagradas Escrituras shcuendë ra cusë ni? Rni'in: "Gulú lë'ë na'a narunë dchi'ni lídchil con shíni' purquë adë gúnëdi'i tucarë ca'a shini na'a ni herenci juntë con shini shtë legítimë tse'lë Abraham". ³¹ Zni nahin; lë'ë të naná rialdí ldu'i Jesús, adë na hia'a ziquë shini Agar el quë naguc criadë shtë Sara. Adë rianáldëdi'ia'a tëchi custumbrë shtë lëy, perë rialdí ldu'u hia'a promësë shtë Dios. Na hia'a shini Sara nanapë libertá.

Gulë tsanaldë neze shtë Dios

5 Bëla Cristo lë'ë hia'a parë gápa'a libertá. Adë nádi'i hia'a bajo ordë shtë lëy iurne'. Por ni gulë gac firmë lu libertá nabëne'e më nu adë guëdédëdi'i të sí guënbë'a lëy shtë mënë lë'ë të stubi.

²Gulë bëquë diaguë naquëgnia'a lu të. Na Pablo, quëgnia'a si talë rialdí ldu'u të nanecesari riuguë cuerpë shtë të parë gac salvar të, iurní quëquë guiá'al shti'dzë Cristo; iurní lo quë nabë'në Cristo adë lasáquëdi'i parë lél'ël. ³Rac shtua'a guënia'a lu të stubi, de quë grë mieti narialdí ldu'i custumbrë shtë galriuguë cuerpë shtë nguui, lë'ë rall napë quë gunë rall cumplir grë puntë shtë lëy nabëquë'ë Moisés. ⁴Lë'ë të naná rialdí ldu'i de quë gunë më recibir lë'ë të por quëhunë të cumplir lëy, adë nádi'i të unidë con Cristo. Lë'ë të bësëa'në të shnezë Dios. Nídi'i mudë gunë më favurë të gac salvar të. ⁵Lë'ë hia'a dzulëza'a dzë nangunë më cambiar lë'ë hia'a të gáca'a mënë za'quë delantë lu Dios. Rialdí ldu'u hia'a lë'ë më nu gaquin por Espíritu Santo shtë më. ⁶Si talë unidë na hia'a con Cristo, adë lasáquëdi'i si talë bënë'l cumplir custumbrë shtë galriuguë cuerpë u adë bënë'di'íl cumplirin. Lo quë nallasac lu Dios na si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá nu si talë por fe rac shtu'u hia'a sa' hia'a.

⁷Bien guzublú guna'zi të shnezë më parë çchu guluguë lë'ë të parë adë rzu'bë diáguëdi'i të shti'dzë Dios? ⁸Ldai' nabëlua'a nguui ni con tantë ánimo, adë zédédëdi'in de Dios, el quë nagulë lë'ë të. ⁹Ldai' shtë rall na ziquë levadurë nu nanú tubi dichë narni': "Du'pë levadurë rshepin guëdubi nacubë". ¹⁰Napa confiansë de quë lë'ë Dadë Jesús adë guësá'nëdi'i më tsaldí ldu'u të stubi di'dzë, sulë lo quë nabëluá'ahia lë'ë të, ni sí, tsaldí ldu'u të. El quë narsini ldu'u të stubi nezë, gunë Dios cashtigu lél'ël;

adë nídi'i importë si talë nall më ru'bë u si adë nádi'ill më ru'bë entrë lë'ë të.

¹¹Ra mësë falsë cagni'i rall de quë quëhuna predicar custumbrë shtë galriuguë cuerpë të gac salvar mieti, parë si talë na todavía quëgnia'a lu të de quë nanecesari chuguë cuerpë shtë të parë gac salvar, çpëzielú rzunalde ra më israelitë na? Si talë nahin ziquë rni'i rall, adë nialdëdi'i rall por diza'quë narni'i sulë por galguti shtë Jesús lu cruz gac salvára'a. ¹²Rac shtua'a de quë ra narsiguë lë'ë të con enseñansë ni chuguë cuerpë rall hashtë más todavía ziquë runë mënë nadë guënëdi'i Dios.

¹³Lë'ë të naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús, gulë më lë'ë të parë napë të libertá, parë lédëdi'i parë gunë të duldë. Más bien gulë bënë'në sirvë lu sa' të con amor. ¹⁴Gunë të cumplir guëdubi lëy shtë Dios si talë guëzu'bë diaguë të tubsë mandamientë narni': "Gulë gac shtu'u sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë lél'ël". ¹⁵Perë si talë lë'ë të rdildi të ziquë ra ma, rahuë' ma sa' ma; gulë gapë cuidadë no sea guëshi'ni të shchi'ni Dios ndë.

Lo quë narac shtu'u ldu'u nguui nu lo quë narac shtu'u Espíritu Santo

¹⁶Lo quë narnia'a lu të na zndë'ë: gulë gubani según narni'i Espíritu Santo. Si talë rianaldë të tēchi Espíritu Santo, adë gúnël cumplir deseo mal nananú la'ni ldú'ul ¹⁷purquë grë ra deseo mal, nahin cuntrë Espíritu shtë Dios nu lë'ë Espíritu na contrari shtë deseo mal; deseo mal nahin contrari shtë Espíritu. Por ni adë gáquëdi'i gunë të ra cusë narac shtu'u të ¹⁸perë si talë guësá'në të quëgsé Espíritu Santo lë'ë të, iurní lë'ë lëy nápëdi'in pudërë parë gunin condenar lë'ë të.

¹⁹Clarë rlua'a ra deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti. Rquënú rall tselë mënë. Nabani rall ziquë mbecu. Napë rall vici. ²⁰Runë rall adorar stubi cusë, lédëdi'i sulë Dios. Rialdí ldu'u rall gal-

bëlliú. Napë rall llanë la'ni ldu'u rall. Rdildinú rall sa' rall. Napë rall mbidi. Na rall më dishi'bi; rëuu' ldu'u rall iurë nanú divisioni. ²¹ Celosë na rall; rdchisú rall pë shtë mënë. Rguini rall mënë. Rzu-u'dchi rall. Nalé rau sha'të rall. Runë rall stubi ra cusë nanadë rllu'fidi'i, runë rall ziquë mamflor; perë grë mënë ni, quëgnia'a lu të iurne' igual ziquë hia guni-a'a lu të antsë, el quë narunë ra cusë rë' adë nídi'i mudë tsutëll lugar catë rnibë'a Dios.

²² Perë lo quë narunë Espíritu la'ni ldu'u el quë narialdí ldu'i shti'dzë më na zndë'ë: rac shtú'ull sa'll. Rquitë ldú'ull. Rbedchí ldú'ull. Nápëll pacënci con sa'll. Ráquëll më za'quë. Rúnëll cumplir shtí'dzëll. ²³ Nadú'ull. Quëhápëll el mizmë lé'ëll të gúnëdi'ill duldë. Ra cusë mal adë rúnëdi'i gan lull sino quë quërdëll bien. Nídi'i lëy narunë prohibë ra cusë rë'. ²⁴ Grë ra shmënë Jesús, hia bédë'ë fin ra cusë mal rë', mal llgabë con deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti. ²⁵ Cumë ziquë quërélda'a por pudërë shtë Espíritu Santo, cha guëdë'ë hia'a sí, de quë Espíritu Santo guësë më lë'ë hia'a.

²⁶ Adë chu gac nadchínidi'i; adë chu napë mbidi lu sa'll; adë chu gac më dishi'bi.

Gulë bë'në compaňi sa' të

6 Lë'ë të shmënë Jesús, si talë guëdzëlë të tubi sa'l ldáguëll la'ni duldë, lë'ë të narsé Espíritu Santo napë quë guëni'inú të mënë ni të parë adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë. Perë gulë bë'në ni ziquë më nadu'u. Cadë tubi të gapë të cuidadë no sea quë lé'ël guëtë'dë Satanás prëbë lé'ël të ldáguëll lu duldë. ² Gulë bë'në compaňi sa'l lu grë cusë durë, cadë tubi de lë'ë të; zni gunë të cumplir lëy shtë Cristo.

³ Si talë tubi de lë'ë të rialdí ldú'ul de quë lasáquëll, iurní lu Dios lasáquëdi'il;

mizmë lé'ël quëgsiguëll lé'ël. ⁴ Cadë tubi nguii napë quë gunë juzguë mizmë lé'ëll, dchi'ni naquëhunë nguii; iurní guëquitë ldú'ull por lo quë naquëhúnëll. Iurní nídi'i nicidá gúnëll comparar dchi'ni shtë'nëll con dchi'ni shtë sáhi'. ⁵ Cadë tubi hia'a nápa'a narunë tucarë guëdë'na'a.

⁶ El quë narsë'dë shti'dzë Dios, napë quë gúnëll ayudë lë'ë ra mësë narlua'a lé'ëll.

⁷ Adë rdë'ëdi'i të sí guësiguë mizmë lë'ë të, ni tubi adë chu gúnëdi'i gan lu Dios parë guësiguëll lë'ë më. Grëtë' el quë narcabní nguii, ni napë quë guëca'a nguii. Lo quë narunë nguii napin cusechë despuësë. ⁸ Si talë tubi mieti zianaldë tëchi ra deseo mal nananú la'ni ldú'ull, de mizmë vidë mal gápëll galguti. Perë si talë zianaldë nguii tëchi ra cusë za'quë shtë Espíritu Santo, gápëll tubi cusechë por mizmë Espíritu. Guëbánill parë siemprë. ⁹ Zni, adë chu cuézëdi'i gunë cusë za'quë; adë chu guëdzáguëdi'i. Cha guëdë'na'a bien parë sa' hia'a purquë si talë tsaglá'ga'a shnezë më, tubi dzë guëne'e më tubi ganza'quë. ¹⁰ Por ni cadë vësë rdchini lugar parë guëdë'na'a bien parë sa' hia'a, pues guëdë'na'a cumplir. Guëdë'na'a bien, especialmente parë ra naná rialdí ldu'i en-señansë nanapë los de más shmënë Dios.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

¹¹ Gulë guná, naru'bë na lëtrë naquëquëa'a lu të con prupi guiahia. ¹² Grëtë' naquëhunë obligar lë'ë të parë tsuté të la'ni custumbrë shtë më israelitë, rac shtu'u rall riuguë cuerpë shtë të, perë nadë más runë rallin parë guëa'në rall bien lu mënë nu parë adë guëzac zíd'i mënë lë'ë rall cumë shmënë Jesucristo, el quë naguti lu cruz. ¹³ Ra mënë narianaldë tëchi custumbrë rë', adë quëhúnëdi'i rall cumplir grë puntë shtë lëy perë rac

shtu'u rall tsanaldë të tëchi ra cusë ni, nadë más purquë rac shtu'u rall gac rall më ru'bë. Rni'i nadchini rall purquë rianaldë të tëchi rall. ¹⁴Perë na rialdí ldua'a tubsë cusë parë gac salvara; runë nadchinia por tubsë cusë naná galguti shtë Dadë Jesucristo. Cuë më lu cruz por na. Por mizmë cruz shtë më ra cusë mal shtë guédchiliu, guti rahin parë na nu nahia ziquë naguti parë ra cusë ni. ¹⁵Lu Dios adë rúnëdi'i importë riuguë shcuérpa'a u adë riúguëdi'in. Tubsë cusë lasac lu më si talë na hia'a

mënë nacubi por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁶Parë grë ra narianaldë tëchi enseñansë rë', guëga'a ldu'u më lë'ë rall nu cuedchí ldu'u rall. Ni na rall shmënë Dios, mëne israelitë de verdá.

¹⁷Dizdë iurne' parë delantë adë chu guëní'idi'i de quë nápëdia'a dereché parë guëluá'ahia ra cusë ni, purquë grë ra ndi'bë nanua'a shcuérpa rlua'ain de quë Jesucristo na Shlama.

¹⁸Lë'ë të narialdí ldu'i Dadë Jesucristo, rac shtua'a favurë shtë më cuezënú lë'ë të. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo parë ra mënë Efesios

Caquë'ë Pablo lu ra naquërelde Efeso

1 Na Pablo por voluntá shtë Dios nahia tubi poshtë shtë Jesucristo; bëshe'ldë më na. Caquëa'a cartë rë' lu të nabëzunë Dios almë shtë të, lu të narunë cumplir shti'dzë Jesús, lu të naquërelde guë'dchi Efeso. ²Gulë bënë'ë recibir ra bendición nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios Shtáda'a nu por Jesucristo, Shláma'a.

Bendición narshe'ldë Jesucristo

³Rdë'na'a alabar Dios, Shtadë Jesucristo, Shláma'a. Bënë'ë ldai' Dios lë'ë hia'a con grë clasë bendición nananú gube'e purquë unidë na hia'a con Cristo. ⁴Dios gulë më lë'ë hia'a juntë con Cristo ziquë cabësë shtë hia'a. Gulë më lë'ë hia'a dizdë más antsë cueshtë guë'dchiliu. Gulë më lë'ë hia'a parë guëquërel-da'a delantë lu më sin ni tubi duldë, completamente limpi parë lë'ë më sin ni tubi demandë cuntrë lë'ë hia'a. Nu gudili më lë'ë hia'a parë gac shtu'u hia'a lë'ë më. ⁵Bënë'ë më destinar lë'ë hia'a dizdë antsë parë guëdë'na'a recibir ziquë shini më por lo quë nabënë'ë Jesucristo. Zndë'ë guquin según guni'i ldu'u Dios de acuerdë con lo quë narëuu' ldu'u më. ⁶Siempre rdë'na'a alabar lë'ë më por ra favurë ru'bë nabënë'ë më. Rac shtu'u më lë'ë hia'a; bënë'ë ldai' më lë'ë hia'a; bënë'ë më të gáca'a unidë con shini më, Jesucristo, el quë Dios rac shtú'ui'. ⁷Llëru'bë amor napë Dios; bënë'ë më salvar lë'ë hia'a ndigá por galguti shtë shini më. Bënë'ë më perdunë duldë shtë hia'a; favurë ru'bë ni bënë'ë më. ⁸Napë më llëru'bë amor; bëshe'ldë më shini më parë guëne'e më llni, parë tsasë hia'a nu parë gac bë'a hia'a bien verdá

shtë më. ⁹Nu lë'ë më bëlua'a më lë'ë hia'a guadë naguni'i ldu'u më, cusë naná ga'chi antsë, parë iurne' rac bë'a hia'a purquë zni gac ldu'u më. ¹⁰Por voluntá shtë më gac unidë grëtë' ra cusë nananú gube'e nu tantë ra nananú guë'dchiliu. Iurë guëga'a iurë gunë më unir ra cusë ni parë guëribë'a Cristo ziquë cabësë subrë grë lo quë nabëntsa'u Dios.

¹¹Por naná hia'a unidë con Cristo Dios gulë më lë'ë hia'a dizdë antsë të parë guëdë'na'a recibir tubi partë narunë tucarë ca'a Cristo; juntë guëdë'na'a recibirin. Grëtë' ni na de acuerdë según guni'i ldu'u më, según voluntá shtë më dizdë más antsë. ¹²Na hia'a primëre mënë nagualdí ldu'u shti'dzë më. Bënë'ë më destinar lë'ë hia'a parë gáca'a mënë naquëhunë alabar lë'ë më. Rac shtu'u më guëni'ia'a llëru'bë na pudërë shtë'në më. ¹³Nu zac lë'ë të bini të diza'quë; bini të di'dzë narni'i lla gac salvar të; gualdí ldu'u të di'dzë shtë më. Guc të unidë con lë'ë më, nu gac të selladë por Espíritu Santo cumë ziquë shmënë Dios. Pues bënë'ë më prometer guëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënhí'i lë'ë të. ¹⁴Lë'ë Espíritu Santo na ziquë tubi garantiá de quë guëne'e më ra cusë nabënë'ë më prometer; gunë më librar shmënë më iurë guëga'a tiempë. Guëlá më shmënë më naguzi'i më. Segurë na ra cusë ni purquë nadápa'a Espíritu Santo. Zni nahin parë gunë më recibir graci nu labansë shtë mënë.

Guna'bë Pablo lu Dios por ra shmënë më

¹⁵Rac bé'ahia de quë lë'ë të rac shtu'u të sa' të nu rialdí ldu'u të shti'dzë më; por ni ¹⁶nunquë adë rçuë'zëdia'a rdë'ehia graci lu më por lë'ë të. Quëgna'ba lu më por lë'ë të, ¹⁷të Dadë naquëbezë gube'e, lë'ë më naná Shtadë Jesucristo Shláma'a, guëshe'ldë më Espíritu Santo të parë gac bë'a të. Rna'ba lu më të

guëne'e më másru'u llni guëc të. Llni shtë më ze'dë iurë runguë bè'a të lè'è Jesús. ¹⁸ Quëgna'ba lu më guëzianí më lu shgabë të, të parë gac bè'a të guadë naná dzuléza'a, tubi esperansë nadápa'a purquë guna'bë më lè'è hia'a. Quëgna'ba lu më të gac bè'a të blac llëru'bë nu blac nasa'a na herenci nanapë ra mënë nabëzuné Dios almë shtë rai'. ¹⁹ Nu quëgna'ba lu më të gac bè'a të blac llëru'bë na pudërë shtë më nadápa'a purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. Pudërë ni na mizmë pudërë nabëlua'a Dios con llëru'bë fuersë iurë bëcua'ni më lè'è Jesús ladi ra tégulë ²⁰ nu bëcuezë më Jesús lugar cula'ni më, ladë ldi shtë më lu gube'e. ²¹ Bëcuezë më lè'è Jesús lugar shtë hunurë más guia'a quë grë ra autoridá nu gobiernë, más guia'a quë grë ra narnibë'a lu gube'e. Bëdë'è më tubi lë más lasac quë grë ra lë la'ni guédchiliu rë' nu más lasac quë grë lë nanapë mënë parë tiempë naze'dë. ²² Bëdë'è më pudërë lu Jesús të guëníbë'ai' grëtë' mënë nu hashtë grë cusë guëa'në bajo ordë shtë më, nu bè'në më punërë lè'è Cristo ziquë cabësë shtë ra grupë shtë shmënë Dios. ²³ Pues ra narialdí ldu'i shti'dzë më, na rai' cuerpë shtë Cristo nu lè'è më quëbezënúhi' lè'è rai'. Na më cabësë shtë shmënë më guëdubi lugar shtë guédchiliu.

Nasalvára'a por amor shtë Dios

2 Dios bëne'e më vidë eternë parë lè'è të juntë con Cristo; dzë ni todavía lè'è të na të ziquë tégulë por causë maldá nu duldë shtënë të. ² Más antsë guagnaldë të tëchi ra cusë shtë guédchiliu. Bëzu'bë diaguë të shti'dzë mëdzabë naná cuzë lu mbë, el quë narnibë'a lu nacahi; guanaldë të tëchi mëdzabë naná lamë shtë ra mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më. ³ Grëtë' hia'a gubánia'a zni más antsë; guanál-da'a tëchi deseo mal nananú la'ni ldu'u

hia'a; bëdë'na'a cumplir cualquier cusë nabëdchini la'ni shgába'a. Gúca'a mënë mal. Gúca'a mënë narunë tucarë cash-tigu dushë shtë Dios igual ziquë los de más sa' hia'a. ⁴ Perë Dios nalé bëga'a ldu'u më lè'è hia'a nu nalé rac shtu'u më lè'è hia'a; ⁵ bëne'e më vidë eternë parë lè'è hia'a por Cristo iurë lè'è hia'a todavía na hia'a ziquë tégulë por causë duldë shtëna'a. Na salvar të por tubi favurë nabë'në më, lédëdi'i por cusë za'quë nabë'në të. ⁶ Dios bëcua'ni' lè'è hia'a mizmë tiempë bëdë'è më vidë parë Cristo nu bëcuezë më lè'è hia'a con Cristo Jesús lu gube'e. ⁷ Bë'në më zni të guëlua'a më blac llëru'bë na favurë shtë më parë lè'è hia'a. Rac shtu'u më gac bè'a mieti blac llëru'bë amor napë më. Rac shtu'u më guëlua'a amor shtëhi' por grë tiempë naze'dë. Nadápa'a amor ni purquë unidë na hia'a con Cristo Jesús. ⁸ Por tubsë favurë shtë Dios, nasalvar të purquë gualdí ldu'u të shti'dzë më. Salvaciuni adë zé'dëdi'i por lo que naquëhunë të sino bëzëlaa'dchi mëhin ndigá. ⁹ Ni tubi chu gúnëll gan salvaciuni por lo quë narúnëll, nilë por obrë za'quë. Zni nahin të adë chu gunë nadchíni-di'i delantë lu Dios. ¹⁰ Na hia'a lo quë nabëntsa'u Dios. Bëne'e më vidë eternë parë lè'è hia'a por Cristo Jesús të guëdë'na'a cusë za'quë. Zni bè'në Dios destinar guëdë'na'a dizdë más antsë.

Por Jesucristo cuedchí ldu'u hia'a

¹¹ Gulë bësëagná ldu'u të de quë antsë adë nádi'i të mënë israelitë. Ra mënë israelitë rchuguë rall cuerpë shtë rall ziquë custumbrë religiusë perë lè'è rall bè'në rall tratë lè'è të ziquë mënë nalasáquëdi'i purquë adë rchúguëdi'i të cuerpë shtë shini të. ¹² Gulë bësëagná ldu'u të de quë antsë nídi'i manërë gunguë bè'a të Cristo purquë zitu na të parë lè'è më. Guc të ziquë më zitu parë ra mënë nagulë Dios. Guc të ra naguënédi'i ra conveñi nabë'në

Dios con mënë israelitë. Zitu zu të parë promësë nabëdë'ë më lu rai'. Guquërelde të lu guë'dchliu rë' perë nunquë nápëdi'i të esperansë gac salvar të; guquërelde të sin Dios iurní. ¹³Perë iurne' unidë na të con Cristo Jesús. Antsë quëbezë të zitu parë Dios, perë iurne' por galguti shtë Cristo guabi'guë të lu Dios. ¹⁴Cristo na narcue'dchí ldu'u hia'a. Bë'në më parë gac en paz ra më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë. Unidë na grëtë' hia'a purquë lë'ë më bédchisú naná ziquë tubi lu' nabë'në dividir ra mënë. ¹⁵Por cuerpë shtë Jesús naguti, bédë'ë më fin ra rëglë nu mandamentë shtë lëy të gac tubsë cuerpë cubi de mënë israelitë nu ra mënë nanádi'i më israelitë. Hia unidë na hia'a; nídi'i divisioni sino nanú paz entrë lë'ë hia'a. ¹⁶Por galguti shtë Jesús lu cruz, bédë'ë më fin shtë ra cusë nabë'në dividir ra mënë, iurní bëcuedchí më ldu'u hia'a. Hia gualú divisioni nu llanë nananú antsë entrë ra më israelitë nu ra nanádi'i israelitë.

¹⁷Cristo bédchini nu biadi'dzë më diza'quë de quë hia gualú divisioni. Por shti'dzë më bëcuedchí ldu'u hia'a. Biadi'dzë më lu të nazuga'a zitu parë lë'ë më nu zac bédchini diza'quë ni lu na'a, ra më israelitë naná allegadë parë lë'ë më. ¹⁸Pues por medio de Cristo grë hia'a, ra më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë, unidë na hia'a por lë'ë Espíritu Santo nu ráca'a guëná'ba'a lu Dios por lë'ë Espíritu. ¹⁹Por ni lë'ë të mënë Efeso, hia adë nádi'i të ziquë më zitu parë Dios, nilë mënë nadë guënédi'i lë'ë më, sino napë të derechë ziquë los de más shini Dios. Na të shmënë Dios. ²⁰Na të ziquë tubi hiu'u; cimientë shtëhin bëza'a ra poshtë nu ra nabíadi'dzë enseñansë naze'dë de Dios, nu mizmë Jesucristo na partë principal shtë hiu'u. ²¹Por Jesucristo grë partë shtë hiu'u na unidë; cadë tubi partë gudchi'bë shlugári' nu lë'ë hiu'u tsagla'guë tsaru'bin ziquë tubi

iádu'u nanabani nu nahin santu catë lë'ë më cuézi'. ²²Zni lë'ë të na të unidë con Cristo con los de más sa' të naná shmënë Dios; na të ziquë tubi hiu'u catë quërelde Dios purquë cuezënú Espíritu Santo lë'ë të.

Dios bëshe'ldë Pablo të guadi'dzi' diza'quë lu ra nanádi'i më israelitë

3 Por mizmë rsunë rë', na Pablo nanúa prësi purquë nahia shmënë Jesús. Bëshe'ldë më na parë bien shtë të nanádi'i mënë israelitë. ²Lluá'ahia de quë bini të bë'në më incarguë diza'quë të parë guadi'dza lu të; bini të bë'në më favurë ru'bë parë na, naná nahia poshtë parë ra nanádi'i më israelitë. ³Dios bëlua'a naná rni'i ldu'u më lua; guni'i më lua cusë naná naga'chi antsë. Riasëhia nu bëquëa'a lu të con du'pë di'dzë shcuendë ra cusë ni. ⁴Iurë quëu'ldë të ra di'dzë ni, gac bë'a të de quë riasëhia lo quë narunë significar galguti shtë Jesús, ⁵tubi secretë naná naga'chi parë ra mënë naguquërelde más antsë perë iurne' sí, bëlua'a më secretë ni lu ra poshtë. Bëlua'a më ra cusë ni lu ra naruadi'dzë enseñansë naze'dë de Dios; santu na mënë ni; runë rai' sirvë lu më. Por Espíritu shtë më bëlua'a më secretë ni. ⁶Lë'ë secretë ni na zndë'ë; de quë por diza'quë shtë Jesús ra mënë nanádi'i më israelitë, gac salvar rall mizmë manërë quë ra më israelitë nu na rall unidë con Cristo. Iurne' tubsë cuerpë nanú nu bë'në rall recibir mizmë promësë naguni'i Dios lu ra mënë israelitë. Grë mënë ni unidë na rai' por Cristo.

⁷Sin quë adë rúnëdi'i tucara, guna'bë më na parë guadi'dza diza'quë. Bë'në më favurë nu bëne'e më pudërë parë guna dchi'ni shtë më. ⁸Nahia el quë nalasac menos quë grë ra shmënë Dios perë bë'në më favurë të guadi'dza diza'quë lu ra mënë nanádi'i më israelitë të gac bë'a rall ra cusë za'quë; ni tubi

chu gunë gan guëlabëll ra bendición nananú parë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús. ⁹Bëshe'ldë më na parë guadi'dza lu grëtë' mënë de quë gunë më salvar ra mënë nanádi'i më israelitë. Secretë ni naga'chi dizdë antsë bëcuel'shtë Dios guéd'chiliu, guéd'chiliu rë' naguctsa'u por pudërë shtë Jesucristo. ¹⁰Guquin të parë guená grë ra autoridá nu ianglë lu gube'e blac llëru'bë na llni shtë Dios nu gac bë'a rai' manërë gunë më cumplir voluntá shtëhi' por grupë shtë shmënë më. ¹¹Dios bë'në cumplir ra cusë ni por medio de Jesucristo, Shlá-ma'a, de acuerdë cumë ziquë guni'i ldu'u më dizdë principi shtë guéd'chiliu. ¹²Na hia'a unidë con lë'ë më purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më; por ni adë rdzëbëdi'ia'a lu Dios sino nápa'a confiansë parë guadi'dzënú hia'a Dios. ¹³Adë guéá'nëdi'i të tristë por lo quë quëhunënú mënë na ndë'ë. Mejurë ra cusë ni na tubi bien, tubi hunurë parë lë'ë të.

Amor shtë Cristo

¹⁴Iurë runa llgabë lla na grë ndë'ë, rzullibia delantë lu Dadë shtë Jesucristo. ¹⁵Quëhunë Dios të parë grë ra shmënë më naquëbezë lu gube'e nu ra naquërelde lu guéd'chiliu, gac rall shini më, tubsë famili shtëhi'. ¹⁶Rna'ba lu Dadë de quë guëne'e më llëru'bë bendición, pudërë, nu fuersë shtë Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Rna'ba lu më të gac të firmë la'ni ldu'u të con mizmë fuersë shtë Dios. ¹⁷Rna'ba lu më të cuezënú Dadë Jesucristo la'ni ldu'u të. Por fe cuezënú më lë'ë të. Nu rna'ba lu më de quë nunquë adë rúnëdi'i faltë amor parë sa' të. Zni gac të ziquë tubi hiaguë nanapë shlú'chi' catë nanú nisë; gac të ziquë tubi hiu'u nazubë lu cimientë dchi'chi. ¹⁸⁻¹⁹Nu quëgna'ba lu më gac bë'a të bien con los de más sa' të nabëzunë Dios almë shtë rai', blac

llëru'bë na amor shtë Cristo parë lë'ë hia'a. Pues amor shtë më na más llëru'bë quë shgába'a. Nu rna'ba lu më gunë të recibir llëru'bë pudërë shtë Dios la'ni ldu'u të, të gunë të cumplir voluntá shtë më.

²⁰Iurne' cha guëdë'ë hia'a graci lu Dios, el quë nanapë pudërë parë gúni' más cusë ru'bë quë lë'ë hia'a rná'ba'a, hashtë más quë rac runë shgába'a. Quëbezënú pudërë shtë më la'ni ldu'u hia'a. ²¹Lë'ë të naná grupë shtë shmënë Dios, gulë bë'në alabar lë'ë Dadë Dios por medio de Jesucristo. Gulë bë'në alabar lë'ë më hashtë tsalú tiempë catë nídi'i fin. Amén.

Unidë na hia'a por Espíritu Santo

4 Grë ndë'ë na verdá; por ni na Pablo, nanúa prësi purquë nahia shmënë Cristo. Quëhuna ruëguë lu të de quë quërelde të ziquë runë tucarë, ziquë mënë naguna'bë Dios. ²Gulë gac humildë nu gulë gac më nadu'u. Gulë gac pacënci con sa' të. Gulë bë'në perdunë faltë shtë sa' l por amor nanápël parë lë'i'. ³Gulë guni'i ldu'u parë gac të unidë por pudërë shtë Espíritu të tsúdi'i dishi'bi entrë lë'ë të. ⁴Nanú tubsë cuerpë shtë ra shini Dios nu nanú tubsë Espíritu. Nanú tubsë esperansë nabë'në të recibir iurë guna'bë më lë'ë të. ⁵Nanú tubsë Dadë narnibë'a grë ra shmënë më. Nanú tubsë ldai' narialdí ldu'u hia'a. Nanú tubsë galëriubë nisë naná sëni na hia'a shmënë më. ⁶Nanú tubsë Dios naná Dadë shtë grë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë më. Sulë lë'ë më rnibé'ai' lë'ë hia'a. Quëhunë dchi'ni më lë'ë hia'a nu cabezënú më grëtë' hia'a.

⁷Bë'në Cristo favurë parë cadë túbi-a'a të guédápa'a don narzëlaa'dchi Espíritu Santo de acuerdë con voluntá shtë Cristo. ⁸Por ni ra Sagradas Escrituras rni'i:

Be'pi më gube'e; bia'a më ra nananú bajo ordë shtë mëdzabë.

Bëzëlaa'dchi më cusë za'quë parë ra nguiu.

⁹Perë çpëti'i runë cuntienë: "Be'pi më gube'e"? Runë cuntienë de quë primëre bietë më hashtë lugar más guetë shtë guë'dchilliu. ¹⁰El quë nabietë lu guë'dchilliu na el mizmë më nabe'pi más guia'a shtë gube'e të parë guë'nibë'a më; parë gunë ldai' më grë lugar. ¹¹Bë'në më të gunë shmënë më recibir don narzëlaa'dchi Espiritu Santo. Primëre nanú poshtë; sëbëldá mënë na ra narlua'a di'dzë naze'dë de Dios; stubi mënë rac rni'i rall diza'quë parë tsaldí ldu'u mieti; stubi tantë na ra naquëhapë los de más sa' rai'; stubi rai' na mësë narlua'a los de más sa' rai'. ¹²Zni bë'në më punëre ra mënë ni parë cadë tubi shini më gac rai' listë parë dchi'ni shtë më nu parë grë ra shini më gac rai' firmë lu shnezë më nu parë tsaru'bë fe shtë rai' ¹³hashtë grëtë' hia'a na hia'a unidë con mizmë fe, hashtë gunguë bë'a hia'a más lë'ë shini Dios, hashtë tsaru'bë vidë cubi nabëne'e Cristo parë cadë túbi-a'a. Zni gáca'a tubi mënë naziaru'bë lu shnezë Dios hashtë gáca'a mënë za'quë ziquë na Cristo. ¹⁴Hia iurní adë chu gáquëdi'i ziquë tubi llguë'në naná runë cambi según rni'i ldú'ull. Hiadë chu nádi'i ziquë tubi gui'lli nanua'a mbë nezë rë', nezë rë'. Zni na ra narianaldë tëchi cualquier enseñansë cubi naze'dë, ra ldai' narlua'a ra mësë con mañi. Ra mënë ni rguguë rall sa' rall con bishi. ¹⁵Más bien cha guëni'ia'a verdá mientras rac shtu'u hia'a sa' hia'a. Rqui'ni gáca'a unidë con Cristo nu rqui'ni tsarú'ba'a más të gáca'a ziquë na më. Lë'ë më na cabësë shtë hia'a. ¹⁶Por Cristo unidë na grë partë shtë cuerpë, cadë partë nali'bi con grë sáhi'. Cadë partë shtë cuerpë cuezë shlugári' nu rúni' compaño los de más partë shtë

cuerpë të gac cumplir lo quë narunë tu-carë; iurní lë'ë cuerpë na saludë, lédëdi'i rac llú'udi'in. Zni riaru'bë cuerpë bien nu grë ra partë shtë cuerpë rac shtu'u rai' sa' rai'.

Vidë cubi nadápa'a por Cristo

¹⁷Pues ndë'ë rnia'a lu të ziquë tubi narni'i por mandadë shtë Dadë Dios; adë quërdëdi'i të ziquë ra mënë nanadë guënédi'i Dios, ra nanabani de acuerdë con llgabë nanadë rlluf'idi'i. ¹⁸Adë riasédi'i rall por nacahi nananú la'ni ldu'u rall. Nápëdi'i rall vidë narne'e Dios purquë na rall ziquë ra nadë rac bé'adi'i por causë naguëdchi ldu'u rai'. ¹⁹Adë rtúdi'i lu rall iurë quëhunë rall mal nu bë'në rall intriegu mizmë lë'ë rall lu vici. Hia nápëdi'i rall rëspëti parë cusë za'quë sino con gustë quëhunë rall cumplir grë deseo nananú la'ni ldu'u rall. ²⁰Perë bëlua'a Cristo lë'ë të stubi manëre të guëquërdë të bien. ²¹Rac bë'a të shti'dzë më; riasë të verdá nabëlua'a më. ²²Ziquë rgu mieti shabë guini, nu nácull lari limpi, gulë gulú grë cusë mal nananú la'ni ldu'u të. Vidë shtë të antsë bësiguë lë'ë të nu más bësinin lë'ë të lu duldë. ²³Mejurë tsagla'guë gulë gapë llgabë cubi cadë dzë. ²⁴Nu ziquë shabë nacubi, gulë gacu con vidë cubi shtë Dios; bëzëlaa'dchi më vidë ni parë gáquëll ziquë Dios, tubi vidë za'quë sin ni tubi duldë.

²⁵Por ni, adë rní'idi'il bishi lu sa' të. Gulë guni'i verdá lu sa'l purquë grëtë' hia'a na hia'a unidë ziquë tubsë cuerpë.

²⁶Si talë rldël, adë rldëdi'il tsa'a dzë. Adë rúnëdi'il duldë. ²⁷Adë rdë'edi'il lugar gunë mëdzabë gan lul.

²⁸El quë nagulaa'në antsë, napë quë guësá'nëll duldë ni nu gúnëll dchi'ni. Gunë nguiu ni dchi'ni za'quë parë gápëll centavë të guëdë'ëll ca'a ra nabënapëdi'i.

²⁹ Adë ruadí'dzëdi'il didzabë lu sa' të sino gulë biadi'dzë cusë za'quë lu sa' të según nicidá nanapë sa' të gápëll más fe. Gulë guni'i di'dzë narsëdchini bendición parë ra narqué diaguë shti'dzël. ³⁰ Adë rúnëdi'il niétiquë narsëdchini tristë parë Espíritu Santo shtë Dios purquë por lë'ë Espíritu nacabezënu ldu'u të, na të sell-adë; na të prupi shmënë Dios hashtë dzë guëdchisú më lë'ë hia'a lu guédchiliu nu guia hia'a gube'e.

³¹ Gulë bëzalú con grë disgustë nu llanë nu insultë con grë didzabë narni'i të guëc sa' të, nu con grë llgabë mal cuntrë sa'l. ³² Gulë guc shtu'u sa'l nu gulë gac të më pacënci; gulë bë'në perdunë sa'l ziquë bë'në Dios perdunë lë'ël. Bë'në më perdunë lë'ël purquë Cristo rac shtú'ui' lë'ël.

Lla runë tuarë guëquërelde shmënë Dios

5 Por ni gulë guagla'guë ejemplë shtë Dios. Rac shtú'ui' lë'ë të ziquë shini më. ² Gulë guc shtu'u sa'l ziquë guc shtu'u Cristo lë'ë hia'a. Bë'në më intriegu mizmë lë'ë më lu galguti por lë'ë hia'a. Gúqui' ziquë tubi lli'li naná guti lu bëcu'guë, tubi ofrendë nabëquitë ldu'u Dios.

³ Iurne' lë'ë të na të shini Dios; por ni adë chu guëquënú sáhi' nu adë chu tsanáldëdi'i tēchi cusë mal; adë chu guëzëbidi'i ldu'u ra cusë shtë guédchiliu. Adë rúnëdi'i të cusë ni të parë ni tubi sa' të guëni'idi'i shcuendë ra cusë rë' entrë lë'ë të. ⁴ Adë ruadí'dzëdi'i të ra cusë naná runë parë guëtú lul, nilë cusë tuntë, nilë ra cusë dzabë naruadi'dzë më'në, purquë adë rëuu'di'i ldu'u Dios ra cusë ni; sino más bien gulë guni'inú sa'l grë cusë za'quë narunë më parë lë'ë hia'a. ⁵ Hia nanë të ni tubi narquënú ra na'a nu ra na'a narquënú ra nguii, nilë tubi naruadi'dzë didzabë, nilë el quë narzebi ldu'u pë shtë më'në, adë nápëdi'i

rall partë catë rribë'a Cristo, catë Dios na Rëy. Pues el quë narzebi ldu'u ra cusë shtë guédchiliu, quëhúnëll duldë idolatría; rúnëll adorar ra cusë material, lë'dë Diósëdi'i. ⁶ Adë rdë'ëdi'i të lugar parë rsiquë sa' të con di'dzë tuntë purquë ze'dë guëdchini cashtigu shtë Dios guëc ra nanëdi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë më. ⁷ Por ni adë rápëdi'i të tratë con ra më'në narunë ra duldë ni.

⁸ Antsë lë'ë të gubani të lu nacahi; adë guc bé'adi'i të shti'dzë më perë iurne' bë'në të recibir llni shtë Dadë Dios. Gulë guquërelde ziquë më'në nanapë llni shtë më la'ni ldu'u të. ⁹ Lë'ë llni rsëdchini cusë za'quë nu verdá nu tubi vidë naná tubldí. ¹⁰ Gulë guni'i ldu'u të tsanaldë të tēchi ra cusë narsëquitë ldu'u Dios. ¹¹ Adë gápëdi'i të partë con ra cusë nanadë rllu'idi'i, ra cusë narunë më'në lu nacahi. Más bien gulë gudildi ra më'në narunë duldë ni. ¹² Rtu lu hia'a guëni'i-a'a shcuendë ra cusë mal naquëhunë më'në lu nacahi. ¹³ Pues iurë grë ra cusë rë' cuezin lu llni, iurní rlu'a'a bien clarë lla nahin. Llni rzianí guëc grëtë' ra cusë ni. Llni shtë Dios napë pudërë pare gac cambi nguii mal të gáqui' ziquë llni. ¹⁴ Por ni rni'i Sagradas Escrituras: Gulë guëtëtsë mbëca'ldë lu të, lë'ë të nanaga'si.

Gulë bëru'u ladi ra më'në naquërelde lu nacahi, nu Cristo guëzianí la'ni ldu'u të.

¹⁵ Por ni gulë guná bien mudë nanabani të, lédëdi'i ziquë më'në nanadë guënédi'i Dios, sino ziquë më'në nari-asé shti'dzë më. ¹⁶ Gulë bë'në cumplir cusë za'quë mientras nabani të purquë iurne' nalé duldë quëhunë më'në. ¹⁷ Adë gac të ziquë më'në tuntë naná guënédi'i, sino gulë gac të më'në narac bë'a vol-untá shtë Dios. ¹⁸ Adë rzuu'dchidi'i të purquë galëzudchi gua'a lë'ë të gabildi. Mejurë gulë bédë'e permisi guëribë'a Espíritu Santo guëdubi vidë shtë'nëll.

¹⁹ Gulë biadi'dzë lu los de más sa'l con Salmo nu cantë nu labansë nananú la'ni ldu'u të. Gulë bi'ldi; gulë bë'në alabar lë'ë Dios con guëdubinú ldu'u të. ²⁰ Gulë bëtë'ë graci lu Dadë Dios siemprë por grë cusë. Gulë bëtë'ë graci lu më en el nombre shtë Jesucristo, Shláma'a.

Vidë shtë naná cristiano

²¹ Gulë gac të muzë parë los de más sa'l. Zni quëhúnël honrar Dadë Jesucristo.

²² Lë'ë të na'a naná casadë, gulë bë'në rëspëti tsé'lël ziquë quëhúnël rëspëti Dadë Jesús ²³ purquë lë'ë nguii na ziquë cabësë shtë tsé'li', ziquë Cristo na cabësë shtë grupë shtë shmënë Dios. Cristo na më salvador shtë shmënë më nu lë'ë rai' na ziquë tubi cuerpë parë lë'ë më. ²⁴ Ziquë ra shmënë Dios napë rall rëspëti parë Cristo nu rzu'bë diaguë rai' shti'dzë më, zni runë tucarë ra tse'lë nguii gapë rai' rëspëti lu tse'lë rai'.

²⁵ Lë'ë të nguii casadë, napë quë gac shtu'u të tsé'lël igual manërë ziquë Cristo guc shtu'u më shmënë më nu bëtë'ë më vidë shtë më por lë'ë mënë ni. ²⁶ Zni bë'në më parë gac ra mënë ni sin duldë, parë guëzunë më almë shtë rai' por shti'dzë më naná ziquë galëriubë nisë. ²⁷ Guti më por ra shmënë më të gunë më presentar lë'ë rai' delantë mizme lë'ë më ziquë tubi lliguë-na'a naná parë guëtsé'ai', nasa'a, limpi, sin ni tubi manchë, ni tubi bëshudi, bien hecho, nu gáqui' sulë parë tsé'li'. Cagnia'a shcuendë grupë shtë shmënë Dios. ²⁸ Zni runë tucarë ra nguii gac shtu'u rall tse'lë rall, igual ziquë rac shtú'ull mizme lë'ëll. El quë narac shtu'u tsé'li' de verdá, ni rac shtu'u el mizme lé'i'. ²⁹ Pues ni tubi de lë'ë hia'a rna tushë mizme lë'ë hia'a, sino quë rdé'-na'a alimentar shcuërpa'a nu quëhápa'a mizme lë'ë hia'a. Pues Cristo quëhunë më lo mizme con shmënë më ³⁰ naná

ziquë cuerpë shtëhi'. Na hia'a partë shtë cuerpë shtë më. ³¹ Naescritë: "Por ni lë'ë nguii guësëa'në ra shtadë nguii të parë guëtsé'ai' tsé'li'; hia guërupë rai' na rai' tubsë". ³² Ni na tubi secretë ru'bë, perë cagnia'a lu të comparaciuni rë' quëhunë tratë shcuendë Cristo con grupë shtë shmënë Dios. ³³ Perë comparaciuni rë' también runë cuntienë de quë cadë tubi nguii napë quë gac shtú'ui' tsé'li' igual ziquë rac shtú'ull mizme lë'ëll, nu runë tucarë ra na'a gunë rai' rëspëti ra tsé'li'.

6 Lë'ë të llguë'në, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shtadël, purquë zni runë tucarë gunë të ziquë shini Dios. Tubldí nahin delantë lu Dios. ² Lúniquë mandamientë shtë Dios nanapë promësë, rni'i zndë'ë: "Gulë bë'në rëspëti shtadël nu shní'al të parë guëquitë ldú'ul ³ nu guëbánil zihani izë lu guë'dchiliu".

⁴ Lë'ë të nanapë shínil, adë rúnëdi'il tratë mal con shínil parë quë adë guëldé'di' shínil; más bien gulë guni'inú lë'ë rall; gulë bëtë'ë cunseju za'quë të parë adë guë'rú'udi'i rall shnezë Dios.

⁵ Lë'ë të naná muzë, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shlamël lu guë'dchiliu rë'. Gulë gapë rëspëti parë lë'ë rai' nu gulë gac të mënë obedientë ziquë si fuërë quëhunë të sirvë lu Cristo.

⁶ Gulë bë'në sirvë bien lu rai' guëdubi tiempë, lëdë ni'ásed'i iurë rna rai' lu të, të parë guëa'në të bien con lë'ë rai' si fuërë quëhunë të sirvë lu Jesucristo. Gulë bë'në sirvë con guëdubinú ldu'u të purquë zni rac shtu'u Dios gunë të. ⁷ Gulë bë'në dchi'ni con guëdubinú ldu'u të con lëgrë la'ni ldu'u të purquë zni rac shtu'u Dios. Adë rúnëdi'i të llgabë sulamëntë lu mënë quëhunë të sirvë. ⁸ Pues nanë të cadë túbia'a, ra muzë nu ra lamë, guëdé'na'a recibir según cusë za'quë u cusë mal naquëdéd'na'a. Lë'ë Dadë guëne'e narunë tucarë cadë túbia'a.

⁹Lë'ë të lamë, quëgnia'a lu të iurne'; gulë bë'në tratë bien con ra muzë. Gulë gac më nadu'u lu ra muzë shtë'në të; adë rushtiádi'i të guëc rall. Gulë bësëagná ldu'u të napë të tubsë lamë lu gube'e. Lë'ë Dadë quëhunë më igual con grë mieti, ra naná runë dchi'ni nu ra naná nibë'a.

Nadápa'a fuersë shtë Dios parë guëdë'na'a gan lu grë enemigu

¹⁰Iurne' bëchi, gulë su firmë lu shnezë Dios. Na të unidë con lë'ë më nu rdë'ë më fuersë ru'bë parë lë'ë të. ¹¹Gulë bëtë'ë sí parë guëgacu Dios lë'ë të ziquë sultadë nanua'a gui'bë të parë gac të firmë cuntrë grëtë' cusë naná guëguguë mëdzabë, ¹²purquë adë quëd'ldidi'ia'a con mënë; adë nádi'i enemigu shtëna'a ziquë mënë shtë guë'dchiliu sino enemigu shtëna'a na ra fuersë mal; adë chu rnádi'i lúhi'. Quiere decir, ra autoridá, ra narnibë'a lu nacahi, ra zihani espíritu mal nanapë más pudërë quë lë'ë hia'a. ¹³Por ni gulë bë'në recibir grë fuersë narne'e Dios parë lë'ë hia'a të guëdë'na'a gan lu grë cusë mal naze'dë'nú mëdzabë lu hia'a, perë despuësë de tëtë grë prëbë, todavía zu të firmë lu shnezë më. ¹⁴Gulë gac firmë iurne' con verdá cumë ziquë tubi nalli'i la'ni. Gulë gubani tubi vidë tubldí delantë lu Dios; nahin ziquë vestidë narunë defender ldu'u sultadë. ¹⁵Gulë bë'në preparar bien parë guëni'inú të mënë diza'quë narsëdchini paz entrë Dios nu mënë. Gulë bë'nin ziquë sultadë narunë preparar iurë quëquë'ëll sabá-dull. ¹⁶Perë subrë de ni, gulë gualdí ldu'u të shti'dzë më. Fe shtë të na ziquë defensë nanua'a sultadë. Fe gunë gan

guësëaldë grë ra tentación shtë mëdzabë; na rahin ziquë flechë nanua'a gui'i. ¹⁷Gulë gac të segurë nasalvar të. Na ziquë tubi cascu gui'bë naná canihapë guëc sultadë, nu gulë guna'zi spadë shtë Espíritu Santo. Spadë ni na shti'dzë Dios. ¹⁸Gulë bë'në cumplir cunseju rë' mientras quëgna'bë të lu Dios. Gulë bë'në ruëguë lu Dios lo quë narac shtu'u Espíritu Santo. Nu gulë gac nasini nu listë sin quë adë chu guëazë guëtëdi'i. Nu gulë bë'në ruëguë lu më por grë ra shmënë më. ¹⁹Nu gulë bë'në ruëguë lu më por na të parë guëne'eru'u më más llni nu valurë të iurë guëni'inuhia ra mënë, gac bë'a rall diza'quë de quë nahin parë mënë narëta' guëdubi guë'dchiliu. ²⁰Dios bëshe'ldë më na; por ni nanúa prësi iurne'. Gulë guna'bë lu më të parë tsagla'guë guëni'ihia diza'quë. Zni runë tucarë guëni'ihia sin quë adë rdzëbëdia'a.

Rialú cartë con saludë

²¹Tíquico lë'ë bëchi narac shtu'u hia'a, nu quëhúnëll cumplir dchi'ni shtë Dadë; lé'i' guadí'dzi' lu të grëtë' lo quë naguzaca, nu lla quërela. ²²Quëgshe'lda lé'i' lu të, të parë gac bë'a të lla na shcuendë na'a ndë'ë nu parë guëni'inúhi' lë'ë të gac të más firmë lu shnezë Dios.

²³Rna'ba de quë Dios Shtëda'a nu lë'ë Jesucristo, Shláma'a, gúni' parë cuedchí ldu'u të nu parë gac shtu'u të sa' të nu tsaldí ldu'u të di'dzë shtë më. ²⁴Nu rna'ba lu më gunë ldai' më lë'ë të, grëtë' narac shtu'u lë'ë Dadë Jesucristo de verdá. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo parë ra mënë Filipenses

Nanú Pablo lachigui'bë; bëquë'ëi' cartë lu ra mënë shtë Filipos

1 Pablo nu Timoteo, na na'a siervë shtë Cristo Jesús. Quëquë'ë na'a cartë rë' nu quëgshe'ldë na'a saludë lu të naquereldë guë'dchi Filipos, lu ra nabëzunë Dios almë shtë rai'. Quëquë'ë na'a cartë rë' lu të naná cabësë shtë shmënë Dios nu lu të naná runë compaňi lë'ë rai'. ²Gulë bë'në recibir favurë shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios Shtáda'a, nu por Jesucristo Shláma'a.

Guna'bë Pablo lu Dios por ra mënë narialdí ldu'i diza'quë

³Cadë vësë narna'ba lu Dios el quë quëhuna adorar, rdë'a graci lu më por lë'ë të. Rqitë ldua'a iurë rëagná ldua'a na të shmënë më. ⁴Siempre ruadi'dzënúa Dios con lëgrë la'ni ldua'a; rna'ba lu më por bien shtë të. ⁵Rnia'a dushquilli Dios purquë juntë quëgdé'na'a dchi'ni shtë më. Quëhunë të compaňi na të parë ruadi'dza diza'quë lu mënë dizdë primërë dzë nabini të diza'quë hashtë iurne'. ⁶Iurne' nahia segurë de quë Dios, el quë naguzublú obrë shtë më la'ni ldu'u të, gunë më cumplirin. Tsagla'guë runë më obrë za'quë la'ni ldu'u të hashtë iurë Jesucristo guëabrí stubi. ⁷Naza'quë rialdí ldua'a zní de lë'ë të purquë nalé rac shtua'a lë'ë të nu juntë bédé'na'a dchi'ni shtë Dios. Bë'në të compaňi na iurë nanúa lachigui'ibë nu iurë biadi'dza shti'dzë më nu iurë bëluá'ahia lu ra mënë diza'quë na verdá. Juntë bédé'na'a recibir bendición nabëne'e më. ⁸Dios nané de quë ruadi'dza verdá; nalé rac shtua'a lë'ë të igual cumë Cirsto Jesús rac shtu'u më lë'ë të. Rac shtua'a guënahia lu të stubi

vësë más. ⁹Nu rna'ba lu më gac shtu'u të sa' të más cadë dzë. Nu rna'ba lu më tsasé të voluntá shtë më nu gapë të mizmë llgabë con lë'ë më. ¹⁰Zní gac bë'a të guadë naná más naza'quë gunë të nu gapë të tubi vidë limpi sin duldë nu adë chu bë nápëdi'i parë guëni'll guëc të iurne', nilë iurë guëabrí Dadë Jesús de gube'e. ¹¹Zní gunë Jesucristo compaňi lë'ë të, të parë guëquërdë të tubldí delantë lu më. Iurë guëná mënë mudë naquërdë të, gunë rall alabar Dios; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më.

Guëquërdela sulë por Jesucristo

¹²Bëchi, rac shtua'a de quë gac bë'a të grë ra cusë nagudëdë con na, tubi bien nahin purquë másru'u bërë'tsë diza'quë shtë Dios. ¹³Bërë'tsë shti'dzë më entrë grë ra suldadë hashtë lu los de más më gobiernë. Rac bë'a rall de quë nanúa prësi purquë nahia shmënë Jesús. ¹⁴Más de ni, zihani ra shmënë Jesús iurë guná rall resultatë de quë nanúa prësi, rialdí ldu'u rall shti'dzë më más, nu quëadi'dzënú rall sa' rall shti'dzë Dios. Adë rdzëbëdi'i rall.

¹⁵Verdá na bëldá mënë ruadi'dzë rall diza'quë shtë Jesucristo purquë napë rall galëmbidi shchi'nia, tantë mënë na rai' shmënë Jesús purquë biadi'dzënúa lë'ë rai'. Rzebi ldu'u rall na. Sëbëldá mënë ruadi'dzë rall shti'dzë më purquë na rall de acuerdë con lo quë naquëhuna. ¹⁶⁻¹⁷Ra mënë ni rac shtu'u rall na. Nané rall nanúa prësi parë guna defender diza'quë delantë mënë. Perë ra nanapë mbidi quëhunë rall predicar sulë purquë rëuu' ldu'u rall hunurë shtë sa' rall. Adë ruadi'dzëdi'i rall tubldí. Rac shtu'u rall sac zihia más ndë'ë lachigui'bë. ¹⁸¿Pë rní'ia de ndë'ë? Parë na, si talë ruadi'dzë rall diza'quë con bien llgabë u si talë ruadi'dzë rall diza'quë por mbidi, rqitë ldu'u

ua'a. Nalé rquitë ldua'a iurë rac bé'ahia ruadi'dzë mënë shti'dzë Cristo.

¹⁹Perë másru'u rquitë ldua'a purquë con ayudë shtë Espíritu Santo nabëshe'ldë Jesucristo, nu con oraciuni shtë të gapa libertá; guërua'a lachigui'bë. ²⁰Nalé rac shtua'a nu quëbeza de quë nunquë guna tubi cusë mal, no sea guëtú lua lu më. Guëdubi tiempë rac shtua'a gapa valurë të guadi'dza sin quë guëdzëbëdia'a. Iurní si talë guëbania u si talë gatia, guená mënë pudërë shtë Cristo la'ni vidë shtëna nu gunë mënë honrar lë'ë më. ²¹Cagnia'a ndë'ë purquë si talë guëbania, sulë rac shtua'a guna honrar Cristo, nu iurë gatia, mejurë parë na purquë guëquërdnúa lë'ë më. ²²Si talë guëne'e më más vidë parë na, tsagla'guë guëluá'ahia diza'quë lu ra mënë. Perë iurne' adë rac bé'adia'a guadë na guëna'zia; zuhia entrë chupë nezë; guëbania u gatia. ²³Naganë parë na pë guëna'zia; por tubi ladë rac shtua'a gatia parë guëquërdla con Cristo; ni más mejurë parë na. ²⁴Perë stubi ladë más rqui'ni tsagla'guë guëbania parë bien shtë të. ²⁵Napa segurë de quë na voluntá shtë më guëquërdla lu guédchiliu stu'pë tiempë parë guna compa'ni lë'ë të, të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios más nu parë guëquitë ldu'u të. ²⁶Iurë guëabrí guená të lua stubi, guëdë'ë të graci lu Jesucristo por tantë lëgrë nanapë të por enseñansë naze'dë guënia'a lu të.

²⁷Rqui'ni guëbani të ziquë mënë shtë Cristo, de acuerdë con diza'quë shtë më. Gulë bë'në cumplirin si talë guená të lua stubi u adë guënádi'i të lua. Rac shtua'a'a guëdchini nutici de quë tsagla'guë të firmë shnezë Dios, nu de quë unidë na të con tubsë llgabë la'ni ldu'u të mientras ruadi'dzë të diza'quë lu ra mënë. ²⁸Si talë adë rdzëbëdi'i të lu ra narunë cuntrë lë'ë të, gac bë'a rall de quë tsa rall lu

cashtigu shtë Dios, nu mizmë tiempë gac bë'a rall de quë nasalvar të. Dios na el quë nangunë ra cusë rë'. ²⁹Adë rdzëbëdi'i të purquë bë'në më tubi favurë naná gualdí ldu'u të shti'dzë më; nasalvar të. Nu stubi favurë bë'në më naná sac zi të por lë'ë më. ³⁰Quëhunë mënë cuntrë lë'ë të igual manërë ziquë bë'në rall cuntrë na iurë guëquërdnúa lë'ë të. Hia guná të lla bë'në mënë, nu rini të iurne' quëhunë rall cuntrë na stubi guë'dchi.

Jesucristo bidë ziquë mënë humildë

2Rquitë ldu'u të purquë unidë na të con Cristo. Quëhunë më compa'ni lë'ë të, të adë riádi'i ldu'u të. Rac shtu'u më lë'ë të. Quëbezënú Espíritu Santo lë'ë të. Rac shtu'u të sa' lë'ë nu rga'a ldu'u të lë'ë rall. ²Por ni gulë bësëquitë ldu'u të na más. Gulë gapë tubsë llgabë. Gulë gac shtu'u sa' l de verdá. Gulë gac unidë. Gulë gac të de acuerdë. ³Adë runë narú'bëdi'il lu sa'. Adë runë nadchíni-di'il lu sa'. Mejurë gulë gac humildë nu gulë bë'në tratë sa' manërë mejurë quë rúnël tratë mizmë lë'ël. ⁴Adë rguílidi'il ra cusë naná bien parë mizmë lë'ël sino gulë gudili lo quë naná bien parë sa'.

⁵Gulë gapë mizmë llgabë nagupë Cristo Jesús; gulë bë'në ziquë bë'në më. ⁶Aunquë Jesucristo na Dios, adë bészëbidi'i ldú'i' lugar shtë Dios Padre ⁷sino bësëa'në Jesús lugar shtë hunurë nu bédchíni' lu guédchiliu të gúni' sirvë ziquë tubi muzë. Gúli' cumë tubi nguíu. ⁸Iurë bédchini më con cuerpë shtë nguíu, todavía más humildë gúqui'. Gúqui' obedientë; gac shtú'ui' gúni' cumplir voluntá shtë Shtádi'. Bëzu'bë diágui' hashtë gúti' lu cruz. ⁹Por ni Dios bédë'ë más hunurë parë shíni'; napë më más hunurë quë grë cusë lu guédchiliu nu gube'e. Bédë'ë më tubi lë parë shíni' naná más ru'bë entrë grë nombre shtë mieti. ¹⁰Bë'në Dios zni të grë ra nanabani, lo quë nananú gube'e nu

lo quë nananú guédchiliu nu lo quë nananú lugar shtë ra tégulë, grë rall guëzullibi rall lu Jesucristo. ¹¹ Rac shtu'u Dios grë mënë guëni'i Jesucristo na Dadë narnibë'a të parë Dios Padre gúni' recibir labansë nu hunurë shtë grë mënë.

Ra narialdí ldu'i Jesús na rai' ziquë llni

¹² Bëchi narac shtua'a, gulë bëzu'bë diaguë shti'dza ziquë quëhunë të siemprë. Bëzu'bë diaguë të shti'dza iurë naguquërdëdnúa lë'ë të; iurne' rqui'ni más gac të obedientë mientras quërela zitu parë lë'ë të. Bë'në Dios salvar lë'ë të, të gunë të cusë za'quë. Gulë gac mënë narunë cumplir purquë zni na voluntá shtë më. Nadzë'bë si talë adë gúnëdi'i të cumplir. ¹³ Rac runë të voluntá shtë Dios purquë Dios na el quë naquëgne'e deseo za'quë parë gunë të cumplir, nu también quëgne'e më fuersë parë gunë të cumplir voluntá shtë më.

¹⁴ Gulë bë'në shchi'ni më sin guëni'idi'il cuntrë sa'l; adë rdildi dí'dzëdi'i të ¹⁵ të parë adë chu guëni'idi'i quëhúnël cusë mal u nádi'il verdá. Na të shmënë Dios; iurní napë quë guëquërdë të bien entrë ra mënë narianaldë tēchi deseo mal nu ráquëdi'i gunë rall cusë za'quë. Lë'ë të na të ziquë mbelëgui'i narabtsë'ë catë namás nacahi. Zni na të entrë lë'ë rall mientras ruadi'dzë të diza'quë lu ra mënë. ¹⁶ Diza'quë ni rne'e vidë cubi. Si talë gunë të ndë'ë, guëquitë ldua'a iurë guëabrí Jesucristo de gube'e purquë guëlua'a de quë adë bé'nëdia'a dchi'ni de baldë entrë lë'ë të. ¹⁷ Si talë gatia purquë biadi'dza diza'quë lu të, nahin cumë ziquë lë'ë të bë'në të ofrecer mizmë lë'ë të ziquë ofrendë parë lë'ë më nu guëllë'ë rënë shtëna guëc ofrendë shtë të. Pues si talë zni gac, guëquitë ldua'a nu tsu lëgrë ldua'a juntë con lë'ë të por grë bendición shtë Dios. ¹⁸ Mizmë

manërë runë tuarë guëquitë ldu'u të con na.

Timoteo nu Epafrodito

¹⁹ Si talë Dadë Jesús guëne'e permisi, rac shtua'a guëshe'lda Timoteo lueguë parë gue'dë guënall lë'ë të. Iurní iurë guëdchini nutici de lë'ë të, guëquitë ldua'a. ²⁰ Adë nápëdia'a ni chu stubi ndë'ë ziquë Timoteo parë guëshe'lda lu të purquë sulë Timoteo napë zihani amor parë lë'ë të nu rac shtú'ull tsagla'guë të bien. ²¹ Pues los de más rguili rall por bien shtë rall; adë rúnëdi'i rall importë dchi'ni shtë Jesucristo. ²² Hia nané të lasac Timoteo parë lu dchi'ni. Lë'ëll bé'nëll sirvë lu Jesucristo con na igual ziquë tubi llguë'në quëhúnëll dchi'ni lu shtadë llguë'në. ²³ Rac shtua'a guëshe'lda lë'ëll despuësë gac bé'ahia lla guëru'u shcuenda. ²⁴ Nu rialdí ldua'a gunë Dios tubi favurë të gueldë guënahia lë'ë të lueguë.

²⁵ Perë mientras quëbeza, rqui'ni guëshe'lda Epafrodito, bécha'a, të gueldë guënáhi' lë'ë të. Epafrodito bé'nëll compañi na lu dchi'ni nu bë'në mënë cuntrë lë'ë na'a. Primërë bëshe'ldë të lë'ëll parë ze'dë guënall na. Bé'ni' compañi na lu nicidá nanapa. ²⁶ Nalé rac shtu'u Epafrodito guëabrí guënall lë'ë të; rac ldú'ull purquë bini të de quë guc llú'ull. ²⁷ Verdá guc llú'ull; mërë niátill perë Dios bëga'a ldu'u më lë'ëll; bëáquëll; nu bëga'a ldu'u më na të adë gápëdia'a más galëzrac zi. ²⁸ Por ni nalé rac shtua'a guëshe'lda Epafrodito lu të parë guëquitë ldu'u të iurë guëná të lúhi' stubi. Iurní guëquitë ldua'a también. ²⁹ Gulë bë'në recibir lë'ëll con lëgrë la'ni ldu'u të nu gulë bë'në honrar grë ra naná ziquë Epafrodito. ³⁰ Hia niati Epafrodito lu dchi'ni shtë Jesucristo. Bëdchí'bi' vidë shtëhi' lu peligrë iurë bé'ni' dchi'ni shtë

më, dchi'ni nadë gúquëdi'i nihunë të con na.

Tsagla'ga delantë

3 Iurne' bëchi, gulë bëquitë ldu'u të purquë unidë na të con Dadë Jesús. Adë riasháquëdi'i ldua'a guëquëa'a lu të mizmë enseñansë nabëluá'ahia antsë, të adë guësiquëdi'i mënë lë'ë të. ²Gulë gupë cuidadë ra mënë mal nanadë guënédi'i Dios, ra naziagla'guë runë parë gac cumplir custumbrë shtë rall. Rni'i rall rqui'ni riuguë partë cuerpë ziquë quëhunë ra mënë israelitë parë gac mënë limpi delantë lu Dios. ³Lë'ë hia'a na hia'a limpi delantë lu Dios, lédëdi'i lë'ë rall. Clarë rlua'a na hia'a shmënë më purquë rdé'na'a adorar lë'ë më según narni'i Espíritu Santo nu rquitë ldu'u hia'a purquë na hia'a shmënë Jesús. Adë rialdídi'i ldu'u hia'a gac salvára'a por ra cusë za'quë naquëgdé'na'a. ⁴Parë mënë narni'i nasalvar rall por lo quë nabë'në rall, pues rnia'a, bëna más cusë quë lë'ë rall. Ni tubi chu napë más rsunë quë na parë gúnëll confiar mizmë lë'ëll. ⁵Bëriuguë partë shcierpa ziquë runë mënë israelitë iurë bédza'guë lmalë gula. Benjamín guc shtadë guëluhia. Ra shtada na më israelitë nu biadi'dzë rai' dizé hebreo. Guanalda tēchi lēy nanapë mënë israelitë, igual ziquë quëhunë partidë shtë ra fariseo. ⁶Por tantë devociuni parë religiuni nanapa, guzunalda ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo. Bëna cumplir lēy tubi manërë ec-sactë; ni tubi chu gunádi'i catë bëna fallar. ⁷Antsë gunia'a grë ra cusë ni lasac, perë iurne' rdé'ehia cuendë de quë ni tubin lasáquëdi'i parë gac salvára. Sulë Cristo rne'e salvaciuni. ⁸Más quë ni ra cusë nabëna antsë, na ziquë gui'lli narru'ldë mënë rua' guë'dchi. Más nasac gunguë bé'ahia lë'ë Cristo Jesús, Shlama. Parë guca shmënë më, bësa'na grë ra cusë shtë guë'dchiliu; na

rahin ziquë gui'lli nalasáquëdi'i. Tubsë cusë rac shtua'a, gac më Shlama de verdá. ⁹Rac shtua'a gaca unidë con lë'ë më; gaca perdunë, lédëdi'i purquë bëna cumplir lēy shtë Moisés, sino purquë rialdí ldua'a shti'dzë Jesucristo. Runë Dios recibir lë'ë hia'a cumë ziquë mënë naná tubldí shcuéndi' lu Dios sulë si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá. ¹⁰Rac shtua'a gunguë bé'ahia lë'ë Cristo nu rac shtua'a gunë më compa'ni na të gapa mizmë pudërë nanapë më iurë guashtë më ladi ra tēgulë. Nu rac shtua'a guna sufrir ziquë lë'ë më bë'në më sufrir. Nahia dispuestë gatia ziquë guti më ¹¹të parë tsashtëa ladi ra tēgulë igual ziquë guashtë më ladi ra tēgulë.

Napë quë gáca'a firmë hashtë lúltimë dzë

¹²Adë quëgní'idia'a lu të de quë bëna gan, de quë nahia më za'quë, perë rac shtua'a tsagla'ga delantë parë guna cumplir con grë narac shtu'u më parë na. Ni na narac shtua'a, purquë primërë gudili Cristo Jesús na parë gaca shmënë më. ¹³Bëchi, mizmë na rnia'a de quë adë bëna gan grë lo quë narac shtua'a; tubsë cusë runa iurne'; bëa'ldë ldua'a grëtë' lo quë nabëna más antsë nu ziaagla'ga parë guna gan másru'u cusë za'quë shtë Dios. Con guëdubi fuersë shtë na, ziquë tubi narllu'në lu carrërë, rac shtua'a grë lo quë nanapë më parë na. ¹⁴Tsagla'ga delantë ziquë tubi narllu'në parë guna gan premi naguëne'e Dios. Parë ni guna'bë Dios na purquë nahia unidë con Jesucristo.

¹⁵Grë mënë narac bë'a bien shti'dzë Dios, napë quë gunë rall mizmë llgabë ziquë gunia'a ndë'ë. Perë si talë entrë lë'ë të nanú nguii nanapë stubi llgabë, Dios guëluá'ai' lë'ëll lo quë naná verdá. ¹⁶Sulamëntë cha gáca'a firmë nu guëdé'na'a cumplir grë lo quë nariasé hia'a.

¹⁷Bëchi, gulë gubani ziquë nabania. Gulë guná manërë nabani sa' të, ra naquëhunë cumplir lo quë nabëlua'a na'a. Gulë cubënebi manërë nanabani rai'. ¹⁸Gulë bë'në narnia'a purquë nanú zihani narunë cuntrë Jesús. Nabani rall manërë narlua'a de quë adë rialdídi'i ldu'u rall Jesús guti lu cruz. Hia gunia'a lu të ndë'ë zihani vultë nu rnia'a lu të stubi vësë más hashtë runa rnia'a lu të. ¹⁹Gabildi na fin shtë ra mënë ni. Quërelde rall sulamëntë parë gunë rall cumplir deseo mal shtë rall. Adë rtúdi'i lu rall por mal naquëhunë rall sino más rquitë ldu'u rall. Sulë ra cusë mal shtë gué'dchiliu zianaldë rall téchi'. ²⁰Perë rnibë'a Dios lë'ë hia'a dizdë gube'e. De gube'e quëbéza'a Dadë Jesucristo, el quë nagunë salvar lë'ë hia'a të parë gáca'a ziquë lë'ë më. ²¹Ra cuerpë débil nadápa'a gunë më cambi të parë gaquin ziquë cuerpë nanapë më gube'e. Gunë mëhin con mizme pudërë nanapë më parë guë nibë'a më grë lo quë nanabani parë guëzu'bë diaguë rall shtí'dzi'.

Gulë bëagná ldu'u të lë'ë Dadë Jesús nu gulë bëquitë ldu'u të

4 Por ni rnia'a lu të bëchi, nalé rac shtua'a lë'ë të nu napa deseo guënahia lu të. Rquitë ldua'a con lë'ë të; na të ziquë tubi premi parë na. Dchi'ni nabëna entrë lë'ë të adë gúquëdi'in de baldë. Iurne' gulë su firmë lu shnezë Dadë ziquë gunia'a lu të, lë'ë të narac shtua'a.

²Runa ruëguë lu Evodia nu Síntique, cue të de acuerdë purquë lë'ë të napë të mizme lamë, Dadë Jesús. ³Nu rna'ba tubi favurë lul, amigu, bë'në ruëguë lu ra na'a rë' gac rall de acuerdë purquë antsë bë'në rall compañì na parë guërë'tsë diza'quë shtë Jesús entrë mënë shtë gué'dchiliu. Lë'ë rai' con Clemente con los de más nabë'në compañì na, grë

lë rai' naescritë la'ni librë shtë registrë nanapë Dios. Gac salvar rai'.

⁴Gulë bëquitë ldu'u të guëdubi tiempë purquë na të shmënë Dadë Jesús. Stubi guënia'a lu të, gulë bëquitë ldu'u të. ⁵Gulë gac mënë pacënci të parë gac bë'a mieti quëhunë të tratë bien con sa' të. Lë'ë Dadë Jesús hia mërë guëabri' lu gué'dchiliu stubi. ⁶Adë riádi'i ldu'u të lu cusë durë sino bë'në ruëguë lu Dios të gunë më compañì lë'ël. Gulë bédë'ë graci lu më; gulë guni'i lu më grë lo quë narac shtu'u të. ⁷Iurní guëcuedchí më ldu'u të. Llëru'bë na më parë guëcuedchí ldu'u ra mënë; ni tubi chu rac bë'a mudë nanapë më parë guëcuedchí më ldu'u mieti. Mizmë paz ni gapë ldu'u të con shgabë të purquë na të unidë con Cristo Jesús.

Gulë bë'në llgabë naná za'quë

⁸Bëchi, guënia'a lu të antsë tsalú cartë rë', gulë bë'në llgabë lla gac të mënë verdá; gulë bë'në llgabë lo quë narunë tucarë rëspëti. Gulë bë'në llgabë lo quë naná tubldí nu purë delantë lu Dios; gulë bë'në llgabë lla gunë të parë gac shtu'u mieti lë'ë të nu parë gunë rall honrar lë'ë të. Gulë bë'në llgabë lla gunë të parë gac të më za'quë, nu gulë bë'në llgabë por grë lo quë nalasac lu Dios; gulë tsanaldë ra cusë ni.

⁹Gulë bë'në grë lo quë nabëluá'ahia lu të, grë lo quë nabësë'dë të, grë lo quë nabini të, grë lo quë naguná të bëna. Iurní Dios narcue'dchí ldu'u hia'a cuezënú më lë'ël.

Ra mënë Filipos bédë'ë ofrendë parë Pablo

¹⁰Nalé rquitë ldua'a purquë nahia unidë con Jesús nu rdë'a graci lu Dadë purquë rac shtu'u të gunë të compañì na stubi vësë más aunquë hia zia'a llëduni tiempë dizdë bësheldë të dumí. Adë rní'idia'a de quë bëa'ldë ldu'u të gunë

të compaņi na, perë rnia'a adë nidi'i mudë parë guëshe'ldë të ayudë. ¹¹ Adë rni'idia'a lu të ndë'ë purquë napa nicidá nu rac shtua'a gunë të compaņi na, purquë bëlua'a më na lla gaca cunformë con lo quë nanapa; riádi'i ldua'a. ¹² Tubi tiempë guquërela ziquë ra prubi; nië-tiquë adë pë nápëdia'a; nu stubi vësë guquërela ziquë ricu. Poes nahia cunformë guëdubi tiempë; rdë'ëhia graci lu Dios si talë napa zihani cusë u si talë adë bë nápëdia'a. Rac rdë'a graci lu më iurë runë faltë nagáuha, igual ziquë iurë napa hashtë subrë. ¹³ Lë'ë Jesucristo cuezënú na; por fuersë narne'e më runa vencer grë clasë galërzac zi. ¹⁴ Perë rnia'a lu të, bë'në të bien iurë bëshe'ldë të ayudë purquë gupa nicidá iurní.

¹⁵ Hia nané të mënë shtë Filipos, iurë guzublú quëadi'dza diza'quë, iurë guquërela Macedonia, sulë lë'ë të bëne'e të ayudë cahia iurní. Stubi grupë narialdí ldu'i diza'quë, bë'nëdi'i rall compaņi na aunquë grë rall bë'në rall recibir diza'quë nagunia'a lu rall. ¹⁶ Mientras guquërela Tesalónica, lë'ë të bëshe'ldë të ofrendë parë nicidá shtëna. Chupë vueltë bëshe'ldë të ayudë.

¹⁷ Adë rzëbidi'i ldua'a lë'ë dumí, sino rac shtua'a de quë lë'ë të gunë të recibir premi shtë Dios. ¹⁸ Hia bëna recibir más lo quë rqui'nia; con ofrendë nabëshe'ldë të con Epafrodito, napa sufsientë. Nápëdia'a más nicidá. Lo quë nabëshe'ldë të, na ziquë tubi olor nashi, tubi ofrendë parë Dios; bëca'a mëhin nu rquitë ldu'u më. ¹⁹ Dios rribë'a grë cusë. Iurne' guëne'e më ca'a të grë lo quë narunë faltë mientras cuezënúhi' lë'ë të. Guëdchini ra cusë ni purquë unidë na të con Cristo Jesús. ²⁰ Dios Shtëada'a, cha guëdë'na'a alabar lë'ë më iurne' nu catë nidi'i fin. Amén.

Rshe'ldë Pablo saludë parë amiguo shtëhi'

²¹ Por partë shtë na, bë'në saludar grë ra grupë shtë shmënë Cristo Jesús ndë. Grë ra shmënë më nananú ndë'ë, rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të. ²² Los de más naná rialdí ldu'i diza'quë, rshe'ldë rall saludë, especialmente ra mënë naquëhunë ra dchi'ni lidchi shtë rëy rumanë. ²³ Rna'ba lu Dios, gunë ldai' Dadë Jesucristo cadë lë'ë të. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Colosenses

Quëquë'ë Pablo cartë rë' lu ra colosenses

1 Na Pablo nahia poshtë shtë Cristo Jesús purquë gudili më na. ²Juntë con bëcha Timoteo quëquë'a cartë rë' lu naná bëzuné Dios almë shtë rai' con ra bëchi la sahia narunë cumplir shti'dzë më, grë të naquërdë guë'dchi Colosas. Gulë bë'në recibir favurë shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios, Shtáda'a.

Pablo rna'bë lu Dios por ra narialdí ldu'i diza'quë

³ Siemprë rdë'ë na'a graci lu Dios naná Shtadë Jesucristo, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Iurë rna'bë na'a lu më por lë'ë të, rni'i na'a dushquilli Dios ⁴purquë bini na'a lla rialdí ldu'u të shti'dzë Jesucristo nu bini na'a lla rac shtu'u të bëchi la sa' të naná rialdí ldu'i diza'quë. ⁵Quërdë të zní purquë rialdí ldu'u të guëquërdë'nú të Jesucristo lu gube'e. Esperansë ni na ziquë tubi tesurë nagutsa'u parë lë'ë të. Por diza'quë nabini të más antsë, nané të nasalvar të. Gualdí ldu'u të diza'quë na verdá. ⁶Lë'ë diza'quë nabini të rrë'tsin por guëdubi nezë shtë guë'dchiliu, nu mëné zia'gla'guë rialdí ldu'u rallin. Diza'quë quëhunin cambi vidë shtë mëné igual ziquë quëhunë diza'quë cambi vidë shtë të. Primëre vësë nabini të shti'dzë Dios, bëdë'ë të cuendë de quë verdá rac shtu'u më lë'ë të, de quë bë'në më favurë të gac salvar të. ⁷Bë'në të recibir diza'quë por Epafra, el quë nabëlua'a lë'ë të shti'dzë Jesús. Náhi' muzë shtë hia'a; rac shtu'u hia'a lë'i'. Quëhúnëll cumplir siemprë lo quë narac shtu'u Cristo. ⁸Guni'i Epafra lu na'a de quë rac shtu'u të grë ra shmënë

Dios por amor narne'e Espíritu Santo la'ni ldu'u të.

⁹Por ni dizdë bini na'a de lë'ë të, adë bë'sá'nëdi'i na'a guëni'inú na'a lu Dios por lë'ë të. Quëgna'bë na'a lu më de quë guëlua'a më lë'ë të voluntá shtë më, de quë guëne'e më llni parë gac bë'a të pë na mal nu pë naná bien. Quëgna'bë na'a lu më tsasé të nezë za'quë por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁰Quëgna'bë na'a lu më de quë conductë shtë të gaquin bien lu Dadë, de quë guëquitë ldu'u më con lë'ë të, nu de quë gapë të resultatë lu shchi'ni më, nu de quë cadë dzë gapë të más llni shtë Dios. ¹¹Quëgna'bë na'a lu më gac të mëné fuertë lu shnezë më por mizmë pudërë nanapë më. Llëru'bë na pudërë shtë më. Zni gunë të gan lu cusë mal guëdubi tiempë nu gapë të pacënci nu guëquitë ldu'u të. ¹²Nu rna'bë na'a lu më de quë guëdë'ë të graci lu Dadë Dios purquë lë'ë më bëne'e derechë parë guëdápa'a lugar con los de más mëné santu catë quërdë më lu llni. ¹³Bë'lá Dios lë'ë hia'a lu guia'a Satanás catë rribé'all nu bëzú më lë'ë hia'a catë rribë'a shini më, Cristo. Náhi' Rëy. Nalé rac shtu'u Dios Padre shini më. ¹⁴Por galgutí shtë Jesús naperdunë duldë shtë hia'a. Gudilli më por duldë shtë hia'a lu cruz; iurne' nasalvára'a.

Rbedchí ldu'u hia'a por galgutí shtë Jesús

¹⁵Adë chu rnádi'i lu Dios Padre perë bédchini më iurë bédchini Cristo lu guë'dchiliu. Mizmë Dios bëlua'alúhi' lu mëné por Jesucristo naná igual ziquë Dios. Lë'i' nabani más antsë cueshtë guë'dchiliu. ¹⁶Bëcueshtë Cristo grë cusë nananú gube'e nu guë'dchiliu. Grë ra narnibë'a ziquë rëy nu autoridá, grë ra nananú gube'e naná rribë'a los de más sáhi' bëcueshtë Cristo tantë narná hia'a lúhi', tantë chu rnádi'i lúhi'. Grë cusë nanabani, bëntsa'u Jesús të parë gunë

rai' sirvë lu më. ¹⁷ Lë'ë Jesús nanú më antsë cueshtë grë ra cusë. Nápëdi'i më fin. Por pudërë shtë më lo quë nanú lu gube'e nu lo quë nanú lu guéd-chiliu, grë cusë lo quë nanabani u lo quë nanápëdi'i vidë purquë zni guc shtu'u më. Rsë më grë ra cusë ni. ¹⁸ Jesucristo na cabësë shtë ra narialdí ldu'i diza'quë, grë ra shmënë më naná rdëá grë lugar; unidë na rai' con lë'ë më. Entrë grë ra naguti, na më primërë; galguti adë bé'nëdi'i gan lúhi'. Nídi'i chu stubi ziquë Jesús; napë më más pudërë quë ra naná rnibë'a. ¹⁹ Lë'ë Dadë Dios con grë pudërë nanapë më, guc shtú'ui' cueszénúhi' la'ni shcuerpë Jesucristo. ²⁰ Por Jesús guc shtu'u Dios cuedchí ldu'u mieti lu më; gac en paz grë cusë nananú lu gube'e nu lo quë nananú lu guédchiliu. Guc shtu'u më gac unidë mënë con lë'ë më por galguti shtë Jesús lu cruz. Bë'në më tē gac amigu ra mënë con Dios.

²¹ Antsë lë'ë tē guc tē enemigu shtë Dios. Zitu guquërdë tē parë lë'ë më; adë guná zá'quëdi'i tē lu më purquë guquërdë tē con maldá. ²² Perë iurne' lë'ë tē na tē amigu shtë Dios por lo quë nabë'në Jesucristo. Por galguti shtë Jesús lu cruz, bëlá më lë'ë tē lu cash-tigu narunë tucarë gunë tē recibir. Rac shtu'u më gunë më presentar lë'ë tē lu Dios ziquë mënë santu sin ni tubi cusë mal. Zu tē lu më sin adë chu guéd-chi'bë demandë cuntrë lë'ë tē. ²³ Zni gac si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u tē shti'dzë më nu si talë gac tē firmë lu shnezë më. Gulë gac ziquë tubi hiu'u naná rza'a lu guë'ë; adë chu guëazë guétëdi'i lu diza'quë narni'i guëbaninú hia'a lë'ë më. Pues diza'quë ni hia bërë'tsin por guëdubi nezë shtë guédchiliu. Hia bini mënë di'dzë ni. Na Pablo nahia muzë shtë Dios; bëshel'dë më na ziquë ministrë shtë më parë guadi'dza lu ra mënë.

Pablo quëhunë sirvë lu ra shmënë Dios

²⁴ Iurne' rquitë ldua'a entrë ra cusë durë purquë ra cusë durë naquëhuna sufrir, na rahin sufrimientë shtë Jesucristo. Tsalú sufrimientë ni la'ni shcuërpa parë bien shtë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios. Jesús na cabësë shtë ra mënë ni; na rai' grupë shtë shmënë Dios. ²⁵ Nahia ministrë shtë më; gudili më na ziquë muzë shtë më parë gac bë'a tē ra diza'quë, nu nahia muzë shtë tē parë guërë'tsë diza'quë entrë grë mënë. ²⁶ Iurne' quëglua'a më lu ra shmënë më, lo quë más antsë nanú naga'chi. Ra mënë, nilë ra ianglë adë guc bé'adi'i rai' secretë narac bë'a hia'a iurne'. ²⁷ Guc shtu'u më guëlua'a më lu shmënë më de quë por diza'quë, ra mënë nanádi'i më israelitë gac rall shini më, nu quëglua'a më quëbezënú Cristo lë'ë rall. Por Cristo naquëbezënú lë'ë rall tsuté rall lu gube'e. Ni na favurë ru'bë nabë'në më.

²⁸ Lë'ë na'a quëglua'a na'a shti'dzë Cristo nu quëgtsëbë na'a mënë tē gac rall firmë lu shnezë më. Quëglua'a na'a lu ra mënë con llni shtë Dios parë tsasé rall shti'dzë më. Rni'i na'a lu rall por gac unidë rall con Cristo gac rall mënë za'quë de verdá sin ni tubi faltë. ²⁹ Quëhuna shchi'ni më con guëdubi fuersë narne'e Cristo. Mizmë lë'ë më rne'e zihani pudërë parë tsagla'ga lu shchi'ni më tē gac mënë justë delantë lu Dios.

2 Rac shtua'a gac bë'a tē de quë nalë quëhuna dchi'ni por lë'ë tē nu por grë ra naquërdë guédchi Laodicea nu por grë ra nagunádi'i lua. ² Galërni'i ldua'a na zndë'ë; quëhuna parë gac rall firmë lu shti'dzë më nu parë gac shtu'u rall sa' rall más. Rac shtua'a de quë tsasé rall di'dzë nadë guënédi'i mënë guahietë, perë iurne' sí, riasé rall shti'dzë Dios nu runguë bë'a rall Cristo. Llëru'bë

na cusë ni. ³Por Cristo sulamëntë gac b'ë'a mieti llni shtë Dios. Por Cristo sulamëntë tsasë mieti verdá naná ziquë cusë nalasac. ⁴Cagnia'a lu të cusë ni të parë ni tubi adë chu cuguédí'i l'ë'ë të con ra di'dzë narlua'a chulë perë falsë nahin. ⁵Pues aunquë nilë adë zúdia'a con l'ë'ë të, rëagná ldua'a l'ë'ë të. Nalë rquitë ldua'a; nanéa unidë na hia'a. Nanéa tsaldí ldu'u të shti'dzë Cristo con guëdubinú ldu'u të. Na të firmë con fe shtë të.

⁶B'ë'në të recibir Cristo Jesús ziquë Dadë shtë të; por ni gulë guquérédëru'u unidë con l'ë'ë më. ⁷Ziquë tubi hiaguë nanapë lu'chi za'quë u ziquë tubi hiu'u nanapë cimientë fuertë, gulë gac firmë lu shti'dzë më ziquë más antsë bës'ë'dë të. Nu gulë bédë'ë graci lu më guëdubi tiempë; gulë guni'iru'u dushquilli lu Dadë.

Vidë cubi narne'e Jesús

⁸Gulë gapë cuidadë të adë chu cuguédí'i l'ë'ë të nu tsanaldë të enseñansë shtë rall. Caglua'a rall sulamëntë con lo quë naréalë guëc mënë. Caglua'a rall di'dzë falsë nanápëdi'i pudërë de acuerdë con costumbrë nu creenci shtë rall naná shgabë nguiu. Adë nápëdi'i rall llni shtë Cristo. ⁹Dios gúqui' nguiu; lë më Jesucristo. Grë pudërë nu grë llni shtë Dios napë Jesucristo, ¹⁰nu l'ë'ë të rac b'ë'a të na të shini Dios. Por Jesucristo napë të mizmë vidë shtë Dios; adë runë fáltëdi'i. Na më primërë entrë grë ra nanapë pudërë nu entrë grë ra espíritu naná rnib'ë'a. ¹¹Por Cristo na të limpi delantë lu Dios. Bëdchisú më duldë shtë të. Gúquëdi'i të limpi por costumbrë shtë galriuguë cuerpë cumë runë mënë israelitë, sino Cristo bëzunéhi' almë shtë të. ¹²Bëriubë nisë të; bëga'ch-inú të Jesucristo nu zni guc resucitar të juntë con l'ë'ë më purquë gualdí ldu'u të pudërë shtë Dios, el quë nabëldishtë l'ë'ë Jesús ladi ra tégulë. ¹³Antsë nápëdi'i

të vidë shtë Dios, sino ziquë tégulë guquérëldënu të duldë; gadzé duldë la'ni ldu'u të, perë iurne' Dios bëcua'níi l'ë'ë të juntë con Cristo. Unidë na hia'a con l'ë'ë më. B'ë'në më perdonë grë duldë shtë hia'a. ¹⁴Bëti'i Dios lo quë naná cuntrë l'ë'ë hia'a, grë lo quë nabëd'ë'na'a cuntrë l'ë'ë hia'a, grë lo quë nabëd'ë'na'a cuntrë l'ë'ë hia'a, perë bëti'i më grë demandë ni por galguti shtë Jesús. Bédë'ë më fin grë demandë iurë guti Jesús lu cruz. ¹⁵Cristo b'ë'në gan lu grë nanapë pudërë nu lu grë el quë narnib'ë'a. Bia'a më ra narnib'ë'a ziquë nariá tubi prësi; ziazú rall lu desfilë parë guená mieti b'ë'në më gan lu rall. Iurë guti më lu cruz, b'ë'në më gan lu pudërë shtë rall.

Gulë guc shtu'u lo quë nanú lu gube'e

¹⁶Por ni adë chu gunë juzguë l'ë'ë të por lo quë naráu të u lo quë naruu' të. Adë chu gúnëdi'i juzguë l'ë'ë të por costumbrë shtë laní, si talë quëhunë të cumplir u adë quëhúnëdi'i të cumplir. Adë chu gúnëdi'i juzguë l'ë'ë të por lo quë naquëhúnë ra dzë narzi'i ldu'u mënë u ra dzë delicadë shtë laní. ¹⁷Grë ra cusë rë' na ziquë tubi figurë shtë naná guëdchini despuësë, u sea Cristo. ¹⁸Adë rsánëdi'i të ni tubi chu guëdchisú premi narac shtu'u Dios gapë të. Si talë guëni'i mënë lu të napë quë gunë të adorar ra ianglë u talë guëni'i rall napë quë cubënebi të shti'dzë ra ianglë, adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall. Grë mënë ni riutë rall cusë adë gunádi'i rall. Runë nadchini rall. Rianaldë rall tëchi llgabë mal; rialdí ldu'u rall cusë nanápëdi'i ni tubi prëbë. ¹⁹Adë rianaldëdi'i rall shnezë Cristo con fe naná firmë. L'ë'ë më na më cabësë shtë shmënë më. Por l'ë'ë më grë ra naná rialdí ldu'i de verdá, na rai' ziquë partë shtë cuerpë; napë rai' vidë; runë alimentar rai' por l'ë'ë më; riaru'bë rai' por pudërë shtë më. Ndë'ë ze'dë de Dios.

²⁰Guti të juntë con Cristo; bënë më parë adë gúnëru'udi'i të duldë. Por ni çpëzielú quërelde të ziquë los de más mënë shtë guédchiliu? Çpëzielú rianaldë të tëchi ra custumbrë nu rëglë shtë nguui? ²¹Rni'i mënë: "Adë rgá'ldëdi'il ndë'ë" u rni'i rall: "Adë gáudi'il ndë'ë" u "Adë rná'zidi'il ndë'ë". ²²Grétë' ra rëglë rë' napë quë tsalú, igual cumë los de más cusë tsalú rahin. Rëglë ni nadë más na rahin enseñansë nu lëy shtë mënë. ²³Verdá rlua'a ra rëglë rë' ziquë cusë za'quë purquë el quë narianaldë tëchi cusë ni, quëzac zill el mizmë lë'ëll. Voluntariamente quëhúnëll cumplir con zihani devociuni. Rlua'a rall ziquë mënë narunë cumplir cusë durë, perë grëtë' ra custumbrë rë' nápëdi'in pudërë parë guëzalú deseo mal nananú la'ni ldu'u mënë.

3 Iurní rnia'a lu të, guc resucitar të juntë con Cristo. Iurne' gulë gudili lo quë naná ze'dë de Dios catë quëbezë Jesucristo ladë ldi shtë më. ²Gulë tsanaldë ra deseo shtë më, lédëdi'i ra deseo mal shtë mënë ³purquë guti të parë cusë shtë guédchiliu; nabaninú të Cristo nu lë'ë më nabaninú më Dios. Vidë cubi nanapë të na ziquë cusë naga'chi; napë tëhin por Cristo. ⁴Nadápa'a vidë verdaderë por Cristo. Iurë lë'ë më guëabri' lu guédchiliu stubi, guziá hia'a parë guëquërelde'nú hia'a lë'ë më catë nídi'i fin, catë nanú pudërë nu llni shtë më.

Vidë cubi

⁵Por ni gulë gudini grë cusë mal la'ni ldu'u të. Adë chu gápëdi'i stubi na'a, sulë tsé'li'. Gulë bësá'në grë cusë mal nanadë rlluí'idi'i. Adë tsaglá'guëdi'i të cusë dzabë ziquë mal deseo nananú la'ni ldu'u të. Adë rzëbidi'i ldu'u të ra cusë shtë guédchiliu purquë ni na idolatría; quëhúnëll adorar ra cusë shtë guédchiliu. ⁶Por grë ra cusë ni naquëhunë mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë

më, guëshe'ldë më cashtigu dushë guëc rall. ⁷Lë'ë të bënë të grë ra cusë rë' iurë guquërelde të ziquë ra nadë guënëdi'i Dios ⁸perë rnia'a lu të, gulë bësá'në grë duldë. Adë rdë'ëdi'il lugar ldaguë llanë la'ni ldu'ul. Adë chu guëldëdi'i lu sáhi'. Adë rúnëdi'il vengar. Adë rni'i gufdzëdi'il guëc sa'l. Adë chu guëni'idi'i di'dzë dzabë. ⁹Adë chu guëni'idi'i bishi lu sáhi'. Gulë bédchisú grë ra cusë ni purquë hia bësá'në të mudë nanabani të antsë con grë maldá. ¹⁰Na të mënë cubi por pudërë shtë më. Dzë con dzë rcubi shgabë të con llni shtë më; quëac cambi të hashtë gac të ziquë el quë nabëdë'ë vidë cubi parë lë'ë të. ¹¹Pues lu Dadë Dios sulë Cristo nasac. Adë rúnëdi'i importë si talë nal më israelitë u adë nádi'il më israelitë. Adë rúnëdi'i më casë si bëriuguë cuerpë shtë'nëll u adë bëriúguëdi'in, u si nal më zitu u si talë nal bajo ordë shtë stubi mënë, u si talë nápël libertá. Tubsë cusë nasac naná si talë runguë bé'al Cristo.

¹²Rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulë më lë'ë të parë gac të mënë santu delantë lu më. Por ni ziquë racu mënë con shabë cubi, gulë gac mënë narga'a ldu'u sáhi'; gulë gac mënë humildë nu pacënci. Gulë gac mënë za'quë lu sa' të. Gulë bënë sirvë lu rall. ¹³Adë rië'dëdi'i të con mudë nanabani sa'l, sino bënë perdunë lë'ëll aunquë rdchí'bëll demandë cuntrë lë'ëll. Napë quë gúnëll perdunë sa'l igual manërë ziquë Dios bënë perdunë lë'ëll. ¹⁴Más de ni gulë gapë llëru'bë amor, purquë rqui'ni gac shtu'u sa'l parë gac të unidë nu parë guëquërelde'nú të sin dishi'bi. ¹⁵Gulë bédë'ë sí cue'dchí Dadë Jesús ldu'u të; parë ni gulë më lë'ë të parë gac të mënë unidë ziquë cuerpë nanápëdi'i narunë molestë. Nu gulë bédë'ë graci lu më guëdubi tiempë. ¹⁶Gulë bédë'ë sí të guëni'bë'a diza'quë shtë Cristo entrë lë'ë të mientras quëglua'a të sa' të, mientras quëni'inú të sa' të

con llni shtë Dios. Nu gulë bi'ldi lu Dios grë clasë cantë naná labansë parë Dios. Gulë bi'ldi lu më con guëdubinú ldu'u të. Gulë bëtë'dë'ë graci lu më. ¹⁷ Cualquier cusë narunë të u lo quë narni'i të, gulë bë'nin sulë parë gunë më'në alabar Dadë Jesús nu gulë bëtë'dë'ë graci lu Dios, Shtë'da'a, por lë shtë shini më.

Lo quë narunë tucarë gunë ra shmënë Dios

¹⁸ Lë'ë të tse'lë nguui, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë tsé'lël purquë ni na narunë tucarë gunë të ziquë shmënë Dadë Jesús. ¹⁹ Lë'ë të nguui, gulë guc shtu'u tsé'lël; adë runë nadúshëdi'i lu tsé'lël. ²⁰ Lë'ë të llguë'në, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shtadë të guëdubi tiempë purquë ni na lo quë narëuu' ldu'u Dios. ²¹ Dadë nanapë shini, gulë gapë vidë za'quë delantë lu shínil të adë tsasháquëdi'i ldu'u llguë'në lu shnezë Dios. ²² Lë'ë të narunë sirvë lu lamë, gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë lamë, lëdë niá'asëdi'i iurë lë'ë lamë rna lu të, sino gulë bë'në sirvë lu rall guëdubinú ldú'ul. Napë quë guëa'në të bien lu lamë purquë zni guëlua'a de quë quëhunë të rëspëti Dios de verdá. ²³ Cualquier dchi'ni naquëhunë të, gulë bë'nin con guëdubinú ldú'ul purquë quëhunë të sirvë lu Dios, lëdë niá'asëdi'i lu më'në. ²⁴ Nané të de quë lë'ë Dadë guëne'e më tubi herenci ziquë premi ca'a të purquë quëhunë të sirvë lúhi'. ²⁵ Perë el quë narunë mal, ni gúnëll recibir pagu mal por lo quë naquëhúnëll purquë lu Dios grë hia'a na igual. Gunë më tratë igual grë më'në.

4 Lë'ë të lamë, gulë guc të më'në za'quë lu narunë dchi'ni. Gulë bë'në tratë bien lë'ë rall purquë nané të lamë shtë të, quëbézi' gube'e. ² Gulë tsagla'guë guëni'inú Dios nu gulë cue nasini. Gulë bëtë'dë'ë graci lu Dios. ³ Gulë guna'bë lu më por lë'ë na'a ndë'ë të parë guëne'e më permisi lu na'a parë

guadi'dzë na'a diza'quë. Gulë guna'bë lu më të parë gac guëlua'a na'a lu më'në lo quë adë guënédi'i, de quë sulë Cristo napë pudërë parë gunë më salvar mieti. Por diza'quë rë' nanúa prësi ndë'ë. ⁴ Gulë guna'bë lu më parë gunë më compa'ni na parë guëlua'ahia diza'quë tubi manërë clarë purquë zni runë tucarë.

⁵ Gulë guquërelde za'quë lu ra nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Jesús. Gulë bë'në provëchë bien guëdubi tiempë parë gúnëll bien delantë lu rall. ⁶ Ziquë iurë ria zedë guëc cumidë parë gapin sabor, gulë bësa'në de quë di'dzë shtë të gaquin naza'quë, lédëdi'i di'dzë dzabë. Iurní gac bë'a të lla mudë guadi'dzë'nú të sa' të.

Lúltimë saludë nabëshe'ldë Pablo

⁷ Tíquico naná bëchi narac shtu'u hia'a, guëni'ill lu të cuendë shtë na. Tíquico nall el quë narunë compa'ni na lu shchi'ni më. Nall tubi servidor za'quë shtë Dadë Jesús. ⁸ Guëni'i Tíquico lu të lla na na'a ndë'ë. Quëgshë'lda lë'i' parë guëni'inull lë'ë të parë gapë të más ánimo lu shnezë më; su të más firmë lu shnezë Dios. ⁹ Nu guëshe'lda Onésimo; gúnëll compa'ni Tíquico. Onésimo na më ladzë të nu náhi' servidor za'quë shtë Jesús. Nalé rac shtu'u hia'a lë'i'. Guadi'dzë rai' lo quë naná zuzac na ndë'ë.

¹⁰ Aristarco el quë nananú lachigu-i'bë con na, quëgshë'ldëll saludë con Marcos, shprimi Bernabé. Lë'ë të napë të ordë shtë shcuendë Marcos. Si talë tsaguë'nëll visitar lë'ë të, gulë bë'në recibir lë'i' con bien. ¹¹ Tambiën Jesús nanapë stubi léhi', Justo, quëgshë'ldëll saludë parë lë'ë të. Entrë grë ra më'në israelitë naná shmënë Jesús, Aristarco, Marcos, nu Justo, na rai' lúniquë nabë'në compa'ni na parë guadi'dza shti'dzë Dios, di'dzë narni'i lla tsutë më'në catë rmbë'a Dios. Lë'ë rai' de vërë nalé bë'në rai' compa'ni na. ¹² Epafras zac nall më ladzë

të; quëgshé'ldëll saludë. Náhi' servidor shtë Jesucristo nu rúni' ruëguë lu Dios siemprë por lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më nu quëgná'bëll lu më con guëdubinú ldu'ull de quë gac bë'a të voluntá shtë më. Quëgná'bëll gunë të cumplirin.¹³ Nahia testigu de quë Epafra nálé bë'nëll dchi'ni parë bien shtë të nu zac parë bien shtë ra mënë naquërelde guë'dchi Laodicea nu Hierápolis.¹⁴ Lucas lë'ë ducturë narac shtu'u hia'a, con Demas, rshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të.

¹⁵ Gulë bë'në saludar ra narialdí ldu'i Jesús, ra naquërelde guë'dchi Laodicea.

Nu zac gulë bë'në saludar Ninfas con grë ra nardëá lídchi'.¹⁶ Despuësë de gu'ldë të cartë rë', gulë bëshel'dë mizme cartë parë ra shmënë Dios naquërelde Laodicea. Nu gulë bi'ldi cartë nabëshel'da lu ra mënë ni.¹⁷ Guni'i lu Arquipo di'dzë rë': "Bë'në cumplir dchi'ni nabëne'e Dadë parë gúnë. Adë gac nabéchi'dil lu voluntá shtë më."

¹⁸ Na Pablo quëquëa'a tubi saludë parë lë'ë të con prupi guiahia. Gulë bësëagná ldu'u të con oraciuni shtë të nanúa prësi. Dios gunë ldai' më lë'ë të. Amén.

Primerë cartë nabëquë'e San Pablo lu ra Tesalonicenses

Bëquë'e Pablo tubi cartë lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Tesalónica

1 Na Pablo quëquëa'a cartë rë' con Silvano nu Timoteo lu ra grupë shtë shmënë Dios, ra naquërelde guë'dchi Tesalónica. Dios Shtëda'a con Jesucristo Shláma'a gudili lë'ë të; na të shmënë më. Rna'ba lu Dios Padre nu lu Dadë Jesucristo gunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të, nu rna'ba lu më gunë më compa'ni lë'ë të, të cuedchí ldu'u të.

Rna ra mënë lla zianaldë ra më Tesalónica shnezë më

²Iurë ruadi'dzënú na'a Dios, siemprë rna'bë na'a lu më por lë'ë të. Siemprë rdë'ë na'a graci lu më por lë'ë të. ³Rëagná ldu'u na'a lë'ë të iurë rna'bë na'a lu Shtëda'a Dios por lë'ë të. Rëagná ldu'u na'a de quë demasiadë rialdí ldu'u të Dios nu rëagná ldu'u na'a tsagla'guë gunë të shchi'ni më con guëdubinú ldu'u të. Nalé rac shtu'u të lë'ë më, nu zuga'a të firmë shnezë më purquë quëbezë të tiempë naguëdchini Dadë Jesucristo stubi vueltë lu guë'dchiliu. ⁴Rnia'a lu të, bëchi la sa' hia'a, nané na'a rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulé më lë'ë të parë gac të shmënë më. ⁵Pues dzë ni biadi'dzë na'a lu të diza'quë, be'dë guëni'i na'a con pudërë shtë Espíritu Santo, lëdë niá'asëdi'i con di'dzë nadi-a'a na'a. Bëdchini na'a lu të purquë nané na'a ra di'dzë rë' nahin verdá shtë Dios. Nu mizme lë'ë të rdë'ë të cuendë lla bëlezënú na'a lë'ë të parë bien shtë të purquë rac shtu'u na'a lë'ë të.

⁶Rgubënebi të ziquë dzudë'në na'a nu rgubënebi të lo quë nabë'në Dadë Jesús. Iurë gualdí ldu'u të diza'quë, demasi-

adë rquitë ldu'u të purquë quëbezënú të Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Guc të shmënë Jesús perë mizme tiempë guzunaldë mënë lë'ë të demasiadë. ⁷Ra mënë narialdí ldu'i diza'quë regiuni Macedonia nu Acaya, guná rall lla mudë quërelde të; na të ejemplë parë lë'ë rai'. ⁸Guaglua'a të diza'quë shtë Dadë Jesús lë'ë ra mënë, lëdë niétiquë ra naquërelde Macedonia nu Acaya sino quë lu grë ra naquërelde alreduerë ra regiuni rë'. Por ni adë rquí'nidi'i pë guëni'i na'a de lë'ë të lu ra mënë purquë nané rall lla nabani të. ⁹Lo mizme lë'ë rall ruadi'dzë rall mudë nabë'në të recibir lë'ë na'a dzë nabidë guená na'a lë'ë të. Ruadi'dzë rall lla bësa'në të ídolo shtë të parë guanaldë të shnezë Dios, më nanabani. Lueguë guzublú bëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios verdadërë. ¹⁰Nu ruadi'dzë rall lla quëbezë të Jesús, shini Dios. Quëbezë të dzë guëabrí më de gube'e, lo mizme Jesús nabëldishté Dios ladi ra tégulë. Jesús ni gunë më salvar lë'ë hia'a lu cashtigu dushë naguëshe'ldë Dios parë ra mënë shtë guë'dchiliu.

Mudë nabë'në Pablo dchi'ni guë'dchi Tesalónica

2 Mizme lë'ë të bëchi la sa' hia'a, nané të dzë nabe'dë guená na'a lë'ë të, adë gúquëdi'in sin resultadë. ²Bien nané të guzunaldë ra mënë lë'ë na'a guë'dchi Filipos antsë bëdchini na'a Tesalónica. Gu'ni'i guidzë ra mënë lë'ë na'a nu bëquë'ë hiaguë rall lë'ë na'a, perë Dios bë'në compa'ni lë'ë na'a. Con guëdubinú ldu'u na'a biadi'dzë na'a ra diza'quë lu grë të. Adë bëdzëbëdi'i na'a aunquë nalé guzunaldë ra mënë lë'ë na'a. ³Adë bësiguëdi'i na'a lë'ë të purquë ra di'dzë nabëlua'a na'a lë'ë të nahin verdá. Guquërelde za'quë na'a con lë'ë të, lédëdi'i con ra llgabë mal. Be'dë guëni'i na'a lu të parë tsanaldë të nezë za'quë shtë Dios. ⁴Iurë bëdëdë na'a lu prëbë shtë Dios, bë'në më

incarguë lë'ë na'a ra diza'quë shtë më nagunë salvar lë'ë hia'a. Zni riagni'i na'a shti'dzë më lu ra mënë. Adë riagni'i na'a diza'quë lu ra mënë niétiquë parë gac shtu'u rall lë'ë na'a sino quë dzudë'në na'a shchi'ni Dios, el quë narnibë'a lë'ë na'a. Dios na testigu de quë verdá na llgabë shtë na'a. ⁵ Cumë ziquë nanë të nunquë adë bëluá'adi'i na'a lë'ë të con di'dzë chulë naruadi'dzë ra mënë shtë guë'dchiliu, nu adë bëluá'adi'i na'a lë'ë të con protëstë parë nadchisú na'a shumí të. Dios nanë më grë ra di'dzë rë' nahin verdá, grë di'dzë narni'i na'a lu të. ⁶ Nunquë adë rguflidi'i na'a parë gac na'a më ru'bë lu ra mënë, nilë lë'ë të, nu nilë ra naquërelde ra stubi ladë, perë ziquë muzë shtë Jesús naná na'a, napë na'a derechë parë niana'bë na'a lu të ra cusë narqui'ni na'a perë adë chu bé'nëdi'in. ⁷ Mejurë bédë'në nadu'u na'a lu të ziquë tubi na'a narac shtu'u ra shíni'. ⁸ Tantë rac shtu'u na'a lë'ë të, be'dë guëni'i na'a diza'quë shtë Dios lu të nu bédë'në na'a sirvë lu të purquë llëru'bë cariñi nadapë na'a parë lë'ë të. ⁹ ¿Gu réagná ldu'u të bëchi la sa' hia'a, lla bédë'në na'a dchi'ni hashtë bédzaguë na'a parë gudili na'a nagudáu na'a? Dzë ni be'dë guëni'i na'a diza'quë shtë Dios lu të. Bédë'në na'a dchi'ni dzë la gue'lë parë adë pë guná'bëdi'i na'a lu të.

¹⁰ Lë'ë të naná rialdí ldu'u diza'quë, nanë të nu ma Dios lla guquërelde'nú na'a lë'ë të. Guquërelde za'quë na'a con lë'ë të sin ni tubi llgabë mal. Adë gunádi'i të bédë'në na'a duldë iurní purquë vidë shtë na'a limpi nahin delantë lu Dios. ¹¹ Cadë lë'ë të nanë të lla mudë biadi'dzë'nú na'a lë'ë të lla gunë të. Guni'inú na'a lë'ë të cadë tubi të cumë ziquë rni'inú shtadë llguë'në lë'ë llguë'në. ¹² Guni'i na'a lu të con guëdubínú ldu'u na'a; bëne'e na'a cunseju parë guëbani të tubi vidë naná rëuu' ldu'u Dios. Guna'bë Dios lë'ë të parë tsuté të

lugar catë rnibë'a më, catë nanú pudërë nu llni shtë më.

¹³ Tambiën rdë'ë na'a graci lu më guëdubi tiempë purquë dzë ni, bëquë diaguë të diza'quë shtë Dios. Tiempë nabe'dë guëni'i na'a lu të, bë'në të recibirin ziquë lë'ë më niani'i më lu të. Adë bé'nëdi'i të recibirin ziquë di'dzë pë'ruchi, purquë de verdá na rahin diza'quë shtë Dios narunë cambi vidë shtë të. ¹⁴ Pues rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, dzë ni guzunaldë ra mënë ladzë të lë'ë të, gulubënebi të ziquë bë'në ra shmënë Dadë Jesús narnaré Judea. Ra më israelitë guzunaldë rall lë'ë ra grupë shtë shmënë Dios, nu ra më ladzë të guzunaldë rall lë'ë të purquë rialdí ldu'u të diza'quë. ¹⁵ Ra më israelitë gudini rall lë'ë Dadë Jesús nu gudini rall ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios lu rall. Mizmë manërë bëquë guia'a rall shti'dzë na'a. Adë quërelde zá'quëdi'i rall delantë lu Dios. Rldë rall nu rzu rall lu grë mënë. ¹⁶ Nu adë gunédi'i rall niagni'i na'a diza'quë lu ra mënë nanádi'i më israelitë parë gac salvar rall. Por lo quë naquëhunë rall, ziaru'bë ra duldë shtë rall. Iurne' bédchini cashtigu dushë shtë Dios guëc rall parë siempër.

Rac shtu'u Pablo tsagnáhi më Tesalónica stubi vueltë

¹⁷ Por partë shtë na'a rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, dzë nagunitilú na'a lu të tubi tiempë, masiá adë chu rnádi'i lu të, perë siempër nanú të la'ni ldu'u na'a. Nu llëru'bë gan gupë na'a parë guëná na'a lu të stubi. ¹⁸ Guc ldu'u na'a nadë'pë na'a masiá niá'asë sulë Pablo. Guadza'guë vueltë guc ldua'a nidë guna visitar lë'ë të perë cadë vueltë narac shtua'a nelda, mëdzabë Satanás guzull lua parë adë bédëdia'a. ¹⁹ Dzë naguidë Dadë Jesús stubi vueltë, zuga'a të lu më; guëquitë ldu'u na'a con lë'ë të iurní. Nadapë na'a llëru'bë confiansë lë'ë të. ¿Chu gunë lë-grë ldu'u na'a iurë guëdchini më? pues

mizmë lë'ë të gunë lëgrë të ldu'u na'a dzë ni. ²⁰Rbedchí ldu'u na'a con lë'ë të nu zihani mënë rni'i za'quë rall de lë'ë na'a purquë na të shmënë Dios.

3 Iurní hiadë biá'adi'iru'u ldu'u na'a sin quë adë nianá na'a lla nabani të nga'li; bédë'në na'a llgabë, mejurë guëdëa'në na'a lë'së na'a Atenas ²parë guëshe'ldë na'a Timoteo; guidë guenáhi' lë'ë të. Timoteo náhi' bëchi la sa' hia'a. Bëshe'ldë na'a Timoteo; bidë guël-lí'i' tubi nutici shtë të lla quërelde të nga'li. Timoteo náhi' tubi muzë shtë Dios nabë'në dchi'ni con lë'ë na'a iurë biagni'i na'a diza'quë shtë Jesucristo lu ra mënë. Bëshe'ldë na'a lë'i' parë guëni'inúhi' lë'ë të parë tsagla'guë të más firmë shnezë Dios ³nu parë ni tubi të adë guëdzëbëdi'i nu nilë guëazë guëtëdi'i të shnezë më iurë rzunaldë mënë lë'ë të. Bien nané të de quë grë ra shmënë Jesús na rall designadë parë ra cusë durë rë'. ⁴Dzë nianá guquërelde'nú na'a lë'ë të, guni'i na'a lu të de quë zunaldë ra mënë lë'ë hia'a. Zni guc cumë ziquë nané të. ⁵Por ni hiadë biá'adi'i ldua'a; bëshe'lda Timoteo parë bidë guenáhi' lë'ë të, gu nianá canaldë të shnezë Dios. Purquë bëdzëbë na'a niasini mëdzabë lë'ë të nezë mal. Iurní adë pë resultatë nane'e shchi'ni Dios nabë'dë'në na'a ladzë të.

⁶Perë hia bëagrí Timoteo de Tesalónica. Be'dë guënúhi' ra nutici za'quë lla nabani të nu nianá rialdí ldu'u të diza'quë nu nianá rac shtu'u sa' të. Biadi'dzë Timoteo nianá rëagná ldu'u të lë'ë na'a nu nianá rac shtu'u të lë'ë na'a. Rní'i' napë të llëru'bë dese de quë guëabrí guená lul sa' hia'a stubi vultë, igual ziquë rac shtu'u na'a guená na'a lu të. ⁷Por grë naguni'i Timoteo lu na'a de lë'ë të bëchi, nalé rquitë ldu'u na'a. Masiá rldë'nú mënë lë'ë na'a nu rzunaldë rall lë'ë na'a, rbedchí ldu'u na'a purquë nianá ziagla'guë të firmë lu shnezë Dios. ⁸Iurë bini na'a de quë

nianá zu të firmë lu diza'quë shtë Dadë Jesús, nahin ziquë vidë cubi parë lë'ë na'a. ⁹Adë rdzëlëdi'i na'a guadë graci guëdë'e na'a lu Dios por lë'ë të, tantë rquitë ldu'u na'a; bini na'a naguni'i Timoteo de lë'ë të. ¹⁰Dzë la gue'lë rna'bë na'a lu Dios, guëne'e më permisi lë'ë na'a parë guidë guená na'a lë'ë të parë guëlua'a na'a lë'ë të narunë faltë tsasé të.

¹¹Rna'bë na'a lu Dios Padre, Shtáda'a nu lu Dadë Jesucristo Shláma'a de quë gunë më compa'ni lë'ë na'a parë gac guëdë'pë guená na'a lu të. ¹²Nu rna'bë na'a lu më gunë më compa'ni lë'ë të parë más gac shtú'uru'u të sa' të, nu tsarú'bëru'u cari'ni nanapë të con sa' të con grë mënë, igual ziquë lë'ë na'a rac shtu'u na'a lë'ë të. ¹³Rac shtu'u na'a gunë më compa'ni lë'ë të parë su të firmë shnezë më. Rac shtu'u na'a cuezë të limpi delantë lu Dios, Shtáda'a, dzë guëdchini Dadë Jesús con grë ra tégulë nagualdí ldu'u diza'quë shtë më.

Mudë narac shtu'u Dios guëbani mieti

4 Iurne' rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, bëlua'a na'a lë'ë të lla mudë narac shtu'u Dios guëbani të nu nané na'a zni nabani të. Ziquë muzë shtë Dadë Jesús, rdë'në na'a ruëguë lu të nu rni'inú na'a lë'ë të de quë tsagla'guë guëbani të mudë narac shtu'u Dios. Znisë tsagla'guë gunë të.

²Hia nané të lla guni'i na'a lu të ra ldai' shtë Dadë Jesús purquë bëshe'ldë më lë'ë na'a guëni'inú na'a lë'ë të. ³Mudë narac shtu'u Dios guëbani të nahin, gunë të intriegu mizmë lë'ë të lu Dios. Guëbani të niétiqë parë lë'ë më; adë chu guëquënúdi'i tse'lë sáhi'. ⁴Cadë nguü nanapë tsé'li' gac bé'all de quë rac shtu'u Dios guëbani za'quë rall con tsé'lëll. Gac shtú'ull tsé'lëll nu gúnëll honrar tsé'lëll. ⁵Adë gúnëll ziquë runë ra mënë nanadë guënédi'i Dios. Napë

rall mal llgabë. Rac shtu'u rall gunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. ⁶ Adë gunë të duldë rë' con tse'lë sa' të; adë gunë të ofender sa'l purquë Dadë Dios guëd'ë më tubi cashtigu dushë parë ra narunë duldë rë'. Hia guni'i na'a lu të nu biadi'dzë na'a lu të shcuendë ra cusë ni. ⁷ Dios guna'bë lë'ë hia'a parë guëbani hia'a sin duldë delantë lu më parë guëdáp'a'a tubi vidë limpi lu më. ⁸ Bëshe'ldë Dios lë'ë Espiritu Santo parë cuezënhí' lë'ë hia'a. El quë narzu'bë diáguëdi'i di'dzë rë', quëhúnëll menos lë'ë Dios, lëdë niá'asëdi'i lë'ë na'a.

⁹ Hiadë rquí'nidi'i guëquëa'a lu të parë gac shtu'u sa' të purquë lo mizme Dios bëlua'a lë'ë të lla gac shtu'u sa' të. ¹⁰ Nu zni rac shtu'u të grë shmënë Jesús naquërelde Macedonia. Perë rdë'në na'a ruëguë lë'ë të, ra bëchi la sa' hia'a, gulë guaru'bë cariñi nanapë të con sa' të. ¹¹ Gulë guni'i ldu'u të guëbani za'quë të, adë pë dishi'bi. Gulë guni'i ldu'u të gunë të dchi'ni. Zni guni'i na'a lu të antsë. ¹² Gulë bë'nin parë guëni'i za'quë ra mënë nanadë rialdídi'i ldu'u diza'quë; adë guëldënú rall lë'ë të sino guëni'i rall bien de lë'ë të. Zni adë pë gunë faltë parë lë'ë të.

Dzë guidë Jesús guë'dchiliu stubi vueltë

¹³ Rnia'a lu të bëchi, rac shtu'u na'a gac bë'a të pë gac con ra tëgulë parë adë tsúdi'i ldu'u të tristë ziquë nanú ldu'u ra narni'i iurë rati ra sa' rall, hiadë guëbrídi'i guëná lul sa' rall stubi vueltë. ¹⁴ Ziquë rialdí ldu'u hia'a de quë Jesús guti nu guashtë më ladi ra tëgulë, zni rialdí ldu'u hia'a dzë guëshe'ldë Dios lë'ë Jesús stubi vueltë lu guë'dchiliu, guëdchininú më grë tëgulë nagualdí ldu'i diza'quë shtë më.

¹⁵ Por ni rnia'a lu të ra di'dzë shtë Dadë Jesús. Lë'ë hia'a ra naguëa'në guëbani hashtë dzë naguëdchini më,

adë chu quiblúdi'i lu ra naguti parë tsepi gube'e ¹⁶ purquë dzë ni, guini ra mënë tubi voz ziquë shtë rëy. Guini rall voz shtë tubi ianglë principal nu gu'ldë ianglë trompetë shtë Dios. Iurní ze'dë guëdchini Dadë Jesús de gube'e. Primëre tsashtë ra tëgulë nagualdí ldu'i diza'quë. ¹⁷ Iurní grë ra shmënë Jesús nanabani lu guë'dchiliu juntë con ra naguashtë ladi ra tëgulë, guëldisë më lë'ë rai' lu guë'dchiliu parë guiá hia'a la'ni shcahi. Guiagtsa'guë'lú hia'a lë'ë Dadë Jesús iurní. Zni guëlezënú hia'a lë'ë më parë siempre. ¹⁸ Zni gaquin, por ni gulë guadi'dzënú sa'l di'dzë rë' të parë guëquitë ldu'u rall nu tsaldí ldu'u rall más.

5 Rquëa'a lu të bëchi la sahia, de quë adë rquí'nidi'i gac bë'a hia'a pë dzë, nilë ca iurë guëdchini Dadë Jesús ² purquë bien nané hia'a guëdchini më dzë ra mënë adë rzu nasínidi'i rall, igual ziquë rdchini nguba'në gue'lë. Zni guëdchini Dadë Jesús dzë adë pë llgabë runë ra mënë. ³ Dzë lë'ë mënë cagni'i: "Hia grë bëac dchi lu guë'dchiliu. Hia segurë nabani zá'ca'a." Dzë ni de repëntë guëdchini Jesús ziquë rna'zi dulurë ra na'a nanua'a shíni'. Zni guëdchini më parë guëzalú më guë'dchiliu nu adë chu mënë lda'a lu cashtigu rë'. ⁴ Perë lë'ë të bëchi la sahia, hia nanú llni guëc të, të adë guëdchini dzë ni guëc të ziquë rdchini tubi nguba'në terciuni. ⁵ Grë hia'a nanú llni la'ni guëca'a nu rdë'ë hia'a cuendë ra cusë narni'i Dios. Hiadë nacahi la'ni guëca'a nu hiadë rzëdi'i hia'a ziquë rzë ra më gue'lë. ⁶ Por ni hiadë chu gúnëdi'i duldë ziquë duldë narunë ra mënë nanadë guënédi'i Dios, sino quë guëdzú nasini hia'a nu guëagná ldu'u hia'a de quë juici shtë Dios napë quë guëdchini. ⁷ Ra narunë duldë adë rdë'di'ill cuendë de quë mizme lë'ë rall rguili rall cashtigu shtë Dios parë lë'ë rall. Na rall ziquë ra narga'si gue'lë nu ziquë ra

narzuu'dchi. Adë rdé'edi'i rall cuendë pë quëhunë rall. ⁸ Perë lë'ë hia'a nabani zá'ca'a delantë lu Dios. Guëdzú sini hia'a parë adë guësínidi'i mëdzabë lë'ë hia'a lu duldë. Tubi suldadë rácuill con gui'bë nashábëll nu rzú'bëll casco parë rúnëll defender cuerpë shténëll iurë rdildi rall. Igoal lë'ë hia'a napë quë guëdë'na'a defender lë'ë hia'a lu Satanás. Tsaldí ldu'u hia'a shti'dzë Dios de quë gunë më salvar lë'ë hia'a. Gac shtu'u hia'a lë'ë më parë adë gúnëdi'i Satanás gan guësiguëll lë'ë hia'a. ⁹ Adë gudíldi'i Dios lë'ë hia'a parë gunë më cashtigu lë'ë hia'a sino quë parë guëne'e më vidë sin fin. Rzëlaa'dchi më vidë parë lë'ë hia'a purquë hia gudilli Dadë Jesucristo cuendë shtë hia'a. ¹⁰ Guti më lu cruz por lë'ë hia'a parë guëdápa'a vidë con lë'ë më la'ni gube'e. Si talë nianá nabani hia'a u hia guti hia'a guëbani hia'a con lë'ë më. ¹¹ Por ni tsagla'guë guëni'inú të ra sa' të con diza'quë rë' parë su rall firmë lu shnezë më.

Rni'inú Pablo lu ra narialdí ldu'i diza'quë

¹² Ziquë bëchi la sahia rnia'a lu të, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra naquëhunë shchi'ni Dios entrë lë'ë të, ra naná cabësë grupë shtë të. ¹³ Napë quë gunë të rëspëti nu gac shtu'u të lë'ë rall purquë gudili më lë'ë rall parë shchi'ni më. Gulë guquërdëldë za'quë; adë pë dishi'bi runë të. ¹⁴ Tambiën rnia'a lu të ziquë bëchi la sahia, gulë guni'inú lu ra mënë nanédi'i gunë dchi'ni. Gulë bë'në animar lë'ë narunë faltë tsaldí ldu'i diza'quë. Gulë bë'në compa'ni nala'di su firmë lu shti'dzë më. Adë tsasháquëdi'i ldu'u të con ra sa' të.

¹⁵ Gulë guná, adë nádi'i bien gunë të vengar tubi sa' të. Adë rgúdi'i të galguezë. Mejurë gudili lla gunë të bien con grë ra sa' të nu con grë mënë la'ni gué'dchiliu.

¹⁶ Guëdubi tiempë gulë bëquitë ldu'u të. ¹⁷ Tsagla'guë guadi'dzënu të Dios nu gulë guna'bë lu më guëdubi tiempë. ¹⁸ Grë lo quë nacazac të, gulë bédë'lë graci lu më purquë ni na voluntá shtë më gunë të. Lë'ë ni na voluntá shtë më parë grété' narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesucristo.

¹⁹ Adë rcuë'zëdi'i të shchi'ni Espíritu Santo. ²⁰ Adë rquë guiá'adi'i të diza'quë narni'i mënë lu të por pudërë shtë Dios. ²¹ Iurë ze'dë guëni'i tubi nguii tubi di'dzë lu të, gulë bësë'din gu nahin diza'quë shtë Dios. Talë nahin shti'dzë Dios, gulë bëa'nënuhin perë si talë adë nádi'in shti'dzë Dios, adë rëa'në guënúdi'i tëhin. ²² Gulë bësa'në grë cusë mal.

²³ Rna'bë na'a lu Dios narcuë'dchí la'ni ldu'u hia'a, gunë më compa'ni lë'ë të parë gunë të cumplir grë narac shtu'u më. Gac të niétiquë shmënë më. Rna'ba lu më të guëzunë më almë shtë të nu espíritu shtë të. Gunë Dios compa'ni lë'ë të parë adë gunë dchi'ni të cuerpë shtë të lu cusë mal. Guëa'në të limpi sin duldë dzë naguëdchini Dadë Jesucristo. ²⁴ Dios gudili lë'ë të parë gac të shmënë më. Adë rúnëdi'i më cambi shti'dzë më. Guldí më iurë rni'i më lu të; gunë më cumplir grë cusë rë'.

Ndë'ë gualú cartë shtë Pablo con tubi saludë

²⁵ Quëhuna ruëguë lu të bëchi la sahia, gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a.

²⁶ Gulë bë'në saludar grë ra narialdí ldu'i diza'quë nga'li con tubi abrasë nacagshe'ldë na'a.

²⁷ Rna'ba lu të ziquë muzë shtë Jesucristo, bi'ldi cartë rë' lu grë ra shmënë Dadë Jesús narëta' nga'li.

²⁸ Rna'ba lu Dadë Jesucristo guëne'e më llëru'bë bendición parë lë'ë të. Zni gaquin. Amén.

Segundë cartë nabëquë'e San Pablo lu ra Tesalonicenses

Bëquë'e Pablo tubi cartë lu grupë narialdí ldu'i diza'quë guë'dchi Tesalónica

1 Na Pablo con ra sa' hia'a, Silvano nu Timoteo, rquëa'a cartë rë' lu grupë nacanalde tëchi diza'quë shtë Jesús, ra naquërelde guë'dchi Tesalónica. Dios Shtáda'a con Dadë Jesucristo gudili më lë'ë të parë gac të shmënë më. ²Rna'bë na'a lu Dios Padre nu lu Dadë Jesucristo gunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të. Cuedchí ldu'u të nu guëne'e më grë cusë za'quë parë lë'ë të.

Gunë Dios juzguë lë'ë ra narunë duldë

³Rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, de quë siemprë rna'bë na'a lu Dios nu rdë'ë na'a graci lu Dios por lë'ë të. Rdë'ë na'a graci lu më purquë ziaru'bë cariñi nanapë të con sa' të nu dzë con dzë tsaldíru'u ldu'u të diza'quë shtë Dadë Jesucristo. ⁴Por ni rbedchí ldu'u na'a con lë'ë të nu cagni'i na'a lu ra grupë shtë shmënë Dios lla mudë bia'a ldu'u të lu ra nazunalde lë'ë të. Cagni'i na'a lu rall de quë su të firmë lu shnezë Dios masiá rzunalde mëne lë'ë të. Tsagla'guë tsaldí ldu'u të de quë naza'quë na Dios, masiá quëhunë ra mëne cuntrë lë'ë të. ⁵Por grë cusë durë narunë mëne cuntrë lë'ë të, rdë'ë na'a cuendë de quë caglua'a Dadë Dios runë tucarë tsuté të lugar catë rribë'a më. Iurë rzunalde mëne lë'ë të, nahin tubi sëni de quë justë na Dios nu gunë më juzguë grë mëne.

⁶Siemprë runë më ra cusë za'quë. Runë tucarë guëshe'ldë më cashtigu guëc ra narzunalde lë'ë të ⁷perë cuedchí ldu'u hia'a dzë guëdchini Dadë Jesús de gube'e. Guëdchini më con ianglë pudërusë shtë më ⁸nu con be'lë narru'u lu gui'i dushë. Guëdchini më parë

guëdë'ë më cashtigu lë'ë ra nanadë guënëdí'i Dios nu guëshe'ldë më cash-tigu guëc ra narzu'bë diáguëdí'i diza'quë shtë Dadë Jesús. ⁹Guëzac zi më lë'ë rall la'ni gabildi catë nídi'i fin. Guëntilú rall lu Dadë Jesús. Guëntilú rall catë rribë'a Dios, catë nanú pudëre nu lli shtë më. ¹⁰Gac ra cusë ni dzë guëdchini Dadë Jesús. Gunë më recibir humurë shtë mëne nabëzunë Dios almë shtë rai'. Grë ra nabëzu'bë diaguë dí'dzë shtë më, gunë rall alabar lë'ë më iurní. Guëni'i rall nabënë na më. Nu lë'ë të dzë ni, zuga'a të nga'li purquë gualdí ldu'u të diza'quë naguni'i na'a lu të.

¹¹Por ni siemprë cagna'bë na'a lu Dios por lë'ë të de quë tsagla'guë gunë më cambi mudë nanabani të parë gunë tucarë cusë za'quë ziquë shmënë Dios. Pues guna'bë Dios lë'ë të parë gac të shmënë më. Cagna'bë na'a lu më gunë më cumplir ra cusë narac shtu'u të gunë më. Con pudëre shtë më gunë të cumplir dchi'ni shtë më naguzublú të purquë rialdí ldu'u të lë'ë më. ¹²Zni gunë të alabar lë'ë Dadë Jesús ziquë runë tucarë. Mizmë tiempë guëlua'a më lë'ë të lu Dios de quë na të më za'quë. Zni gaquin niétiqë purquë Dios nu Dadë Jesucristo rac shtu'u më lë'ë të nu quëhunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të.

Nguiu nagadzë duldë la'ni ldú'ull

2 Iurne' rquëa'a lu të shcuendë guëdchini Dadë Jesucristo de gube'e parë guëtëa më lë'ë hia'a lu guë'dchiliu nu guëquërélda'a con lë'ë më. ²Quëhuna ruëguë lu të, bëchi la sa' hia'a, adë rac ldú'udi'i të nu adë rdzëbëdí'i ldu'u të de quë hia bédchini Dadë Jesús, masiá rni'i ra mëne nahin verdá u rni'i rall nahin tubi dí'dzë naguni'i Espiritu Santo lu rall. Talë rni'i rall de quë bë'në rall recibir tubi cartë nabëshe'ldë na'a narni'i zni, adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall. ³Adë guësá'nëdí'i të guësiguë ra

mënë lë'ë të purquë antse guëdchini më, tsunë cusë gac cumplir. Tiempë ni zihani mënë guësa'në rall lдай' shtë Dios nu gunë rall cuntrë lë'ë më. Tiempë ni guëdchini tubi nguiu nagadzë grë clasë duldë la'ni ldu'ull, adë ni fin shtënell. ⁴Gúnëll cuntrë ra dios shtë mënë nu sull lu grë clasë cultë catë runë mënë adorar Dios de verdá. Guëshepi guiá'all mizmë lë'ëll nu tsutëll catë runë tucarë cuezë Dios nu guëni'll mizmë lë'ëll na Dios.

⁵¿Gu rëagná ldu'u të gunia'a lu të grë ra cusë rë' dzë guquërdënú na'a lë'ë të? ⁶Nané të pë cusë rzu lu nguiu nagadzë grë clasë duldë la'ni ldu'ull, perë adë guëlua'alull lu ra mënë shtë guédchiliu hashtë tiempë nagunë Dios disponer. ⁷Pues nanë hia'a de quë zihani mënë adë rac shtú'udi'i rall lëy za'quë nanadápa'a iurne'. ⁸Jurní nguiu nagadzë duldë la'ni ldu'ull guëlua'alull lu ra mënë lu guédchiliu, perë Dadë Jesús con tubi di'dzë naguëni'i më, quini më lë'ëll. Guënitilú më lë'ëll iurë guëdchini më con pudërë shtë më. ⁹Lë'ë nguiu mal ni guëdchínill con pudërë shtë Satanás parë gúnëll zihani milagrë nu cusë nalá'adi'i guëná mënë. ¹⁰Con zihani bishi guësiguëll lë'ë mënë nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë. Guënití rall purquë adë nédí'i rall tsaldí ldu'u rall diza'quë parë gac salvar rall. ¹¹Por ni Dios quëgsa'në më lë'ë rall parë tsaldí ldu'u rall bishi. ¹²Al fin grë ra nanadë gualdídi'i ldu'u diza'quë, ra nanapë gustë quëhunë duldë, gac condenar rall. Adë nídi'i fin parë lë'ë rall.

Dizdë principi gudili Dios lë'ë të

¹³Perë rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, de quë siempër rna'bë na'a lu Dios; rdë'ë na'a graci lu Dios por lë'ë të purquë Dadë Jesús rac shtú'ui' lë'ë të nu dizdë principi gulé Dios lë'ë të. Na të shini më por pudërë shtë Espíritu Santo purquë gualdí ldu'u të diza'quë. ¹⁴Nu napë të shti'dzë

më naguni'i na'a lu të parë tsutë të lugar catë rlua'a pudërë nu llni shtë Dadë Jesucristo. Parë ni guna'bë Dios lë'ë të.

¹⁵Por ni gulë tsagla'guë firmë lu shnezë Dios nu gulë bëagná ldu'u të grë ra enseñansë naguni'i na'a lu të nu gulë bëagná ldu'u të ra enseñansë nabëquë'ë na'a la'ni cartë rë'. ¹⁶Dios Padre Shtáda'a con Dadë Jesucristo, nalé rac shtu'u më lë'ë hia'a nu bëne'e më llëru'bë favurë parë lë'ë hia'a. Quëhunë më compa'ni lë'ë hia'a parë tsaldí ldu'u hia'a más nu parë gac bë'a hia'a de quë bë'në më salvar lë'ë hia'a lu cashtigu shtë më. ¹⁷Rna'bë na'a lu më de quë gunë më compa'ni lë'ë të parë gapë të valurë nu fuersë parë gunë të shchi'ni më nu guëni'i të shti'dzë më lu ra mënë.

Gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a

3 Stubi cusë rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a parë más nasesë guërë'tsë diza'quë shtë Dadë Jesús lu ra më shtë guédchiliu. Gulë guna'bë lu Dios de quë gunë rall recibirin con gustë nu de quë tsaldí ldu'u rall diza'quë, igual cumë ziquë bë'në të recibirin. ²Gulë guna'bë lu Dios de quë gunë më librar lë'ë na'a guia'a nguiu mal nu ra narunë cuntrë shchi'ni Dios. Pues lëdë grédi'i mënë rialdí ldu'u rall diza'quë narni'i na'a ³perë nabënë na Dadë Jesús nu gunë më lo quë nagu-ni'i më. Guldí më gunë më compa'ni lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më nu lë'ë më quëhapë më lë'ë të lu pudërë shtë mëdzabë. ⁴Napë na'a confiansë lë'ë të purquë na të shmënë më, de quë quëhunë të ra cusë narnibë'a na'a gunë të. Nu tsagla'guë guëzu'bë diaguë të grë cusë ni. ⁵Rna'bë na'a lu Dios gac bë'a të de quë rac shtu'u më lë'ë të. Rna'bë na'a gunë më compa'ni lë'ë të parë gapë të más pacënci masiá guëldënú mënë lë'ë të.

Runë tucarë grë mieti gunë rall dchi'ni

⁶Rnibë'a na'a lu të bëchi la sa' hi-a'a, purquë na na'a muzë shtë Dadë Jesucristo de quë adë gunë të igual naquëhunë ra sa' të nanadë rac shtú'udi'i gunë dchi'ni. Nabëchi rall nu adë rúnëdi'i rall rëspëti enseñansë naguni'i na'a lu rall. ⁷Bien nané të de quë runë tucarë grë të gunë të dchi'ni igual ziquë bédë'në na'a dchi'ni dzë guquërelde na'a con lë'ë të. ⁸Gudilli na'a por grë cumidë nagudáu na'a. Dzë la gue'lë bédë'në na'a dchi'ni hashtë bédzaguë na'a parë adë ni tubi de lë'ë të adë guá'adi'i të nicidá shtënë na'a. ⁹Bédë'në na'a dchi'ni parë bëlua'a na'a lë'ë të de quë nabënë na gunë mieti dchi'ni. Be'rquë niadchini na'a lidchi të niadáu na'a sin quë adë niadíllidi'i na'a lu të purquë bédapë na'a derechë parë niadë'në na'a ni. ¹⁰Perë dzë gulezënú na'a lë'ë të, guni'i na'a lu të de quë sa' të nanadë rac shtú'udi'i gunë dchi'ni adë guëdë'ë të pë gaull. ¹¹Pues rni'i mënë lu na'a de quë bëldá sa' të adë quëhúnëdi'i rall dchi'ni. Runë rall cupar lë'ë rall lu cusë nanadë rlluí'idi'i. Riuté rall la'ni ra cusë naquëhunë mënë.

¹²Ziquë muzë shtë Dadë Jesús, rnibë'a na'a nu rni'inú na'a lu të, runë tucarë gunë ra nguii ni shchi'ni rall parë gau rall. Adë tsutédi'i rall lidchi sa' rall parë quili rall pë gau rall.

¹³Adë tsasháquëdi'i ldu'u të. Gulë tsagla'guë gunë të ra cusë za'quë de-lantë lu ra mënë. ¹⁴Talë nanú tubi nguii ladi të nanadë rzu'bë diáguëdi'i di'dzë rë' nacagshe'ldë na'a iurne', gulë guná chull. Adë guëtsá'guëdi'i të lë'ëll parë guëtú lull. ¹⁵Gulë guc shtu'u lë'ëll nu gulë guni'inú lë'ëll ziquë bëchi sa' të, lédëdi'i ziquë tubi enemigu shtë të.

Ndë'ë gualú cartë shtë Pablo con tubi saludë

¹⁶Siempre nadápa'a paz por Dadë Jesucristo; por ni rna'bë na'a lu më gunë më compaño parë cuedchí ldu'u të. Rac shtu'u na'a gapë të tubi vidë za'quë siempre ancalë nanú të, nu rac shtu'u na'a cuezënú Dadë Jesucristo lë'ë të, grë të.

¹⁷Na Pablo gualú bëquëa'a cartë rë' lu të con tubi saludë parë grë të ziquë rquëa'a grë cartë narshe'lda parë gac bë'a të nahin tubi cartë nabëquëa'a.

¹⁸Guëne'e Dadë Jesucristo llëru'bë bendición parë grë të. Amén.

Primerë cartë nabëquë'e San Pablo lu Timoteo

Bëquë'e Pablo cartë rë' lu Timoteo

1 Na Pablo, nahia poshtë shtë Jesu-cristo por mandadë shtë Dios el quë nangunë salvar lë'e hia'a. Bëshe'ldë Dadë Jesucristo na; na më el quë naguëne'e vidë sin fin juntë con lë'i'. ² Quëquëa'a cartë rë' lul, Timoteo, nal cumë ziquë shinia purquë gualdí ldu'u'l Jesucristo iurë guni'inúa lë'ël diza'quë. Rac shtua'a gápël favurë shtë Dios, quë guëga'a ldu'u më lë'ël, quë rbedchí ldu'u'l por pudërë shtë Dadë Dios con Jesucristo, Shláma'a.

Gulë gapë cuidadë por ldai' falsë

³ Antsë bëna incarguë lë'ël guëá'nël ciudá Efeso mientras tsahia regiuni Macedonia; gunia'a lul iurní de quë napë quë guëñibé'al mënë parë adë guëluá'adi'i rall stubi clasë ldai'. ⁴ Nu adë guëquë'ëdi'i rall listë llëduni ra lë shtë shtadë guëlu' rall, nu adë gúnëdi'i rall cuendë di'dzë shtë nguii bishi purquë fin shtë ra cusë ni nadë más rdildi di'dzë ra mënë. Adë runë rahin compañi parë guëdé'na'a cumplir lo quë narac shtu'u Dios. Sulë por fe gúnël cumplir voluntá shtë më. Grë ndë'ë quëhuna incarguë lul stubi vueltë.

⁵ Lo quë narac shtua'a gunë të, gac shtu'u të sa' të con guëdubinú ldu'u të sin mal llgabë, nu tsaldí ldu'u të Jesús de verdá. ⁶ Bëldá mënë nabësa'në lu nezë za'quë shtë Dios, guanaldë rall tëchi di'dzë nadë guëllu'ídi'i. ⁷ Rac shtu'u rall gac rall mësë shtë lëy nabëquë'e Moisés perë adë riasédi'i rall pë lo quë narni'i rall. Rac bé'adi'i rall pë runë cuntienë di'dzë narni'i rall con llëru'bë confiansë.

⁸ Rdë'e hia'a cuendë de quë lëy na za'quë, sulë si talë guëlu'a'a hia'a de acuerdë según voluntá shtë Dios. ⁹ Rdë'e

hia'a cuendë de quë lëy adë rzúdi'i lu ra narunë bien purquë Dios bédë'e lëy parë grë ra mënë mal con grë ra narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, grëtë' ra narunë cuntrë Dios con ra nanapë duldë, grëtë' ra nadë runë rëspëti Dios con grë ra nadë nédi'i gunë cuendë shti'dzë më, grë ra narguini shtádi' nu ra narguini shní'ai', grëtë' ra narguini mënë gati mënë, ¹⁰ nu grë ra narquënú tse'lë sa'll, nu grë ra naná rquënú mizmë sa' nguii, grë ra narbaa'në parë cu rall dumí, parë grë ra naná bishi ra, nu grë ra narunë jurar con bishi; por ra cusë ni rzu lëy shtë Dios. Nu lë'e lëy rzu parë grë ra narunë cuntrë enseñansë za'quë. ¹¹ Ra enseñansë rë' nahin de acuerdë con diza'quë shtë Dios. Di'dzë ni rni'i de quë llëru'bë na pudërë shtë Dios. Mizmë lë'e më bë'në incarguë diza'quë ni guiahia.

Rdë'e Pablo graci lu më por favurë nabë'në më

¹² Quëgdë'ëhia graci lu Dadë Jesu-cristo, bëne'e më pudërë parë guadi'dza diza'quë purquë gualdí ldu'u më na ziquë tubi muzë nangunë cumplir voluntá shtë më. Gulë më na parë guna shchi'ni më. ¹³ Gulë më na aunquë antsë napa gustë guni'ihia didzabë guëc më, bëna cuntrë lë'e më, gurushtiáhia guëc më, perë bëga'a ldu'u më na purquë todavía adë gac bé'adia'a pë canihuna. Adë bédchínidi'i llni shtë Dios guëca. ¹⁴ Perë llëru'bë favurë napë më parë na; iurne' rac shtua'a lë'e më; rialdí ldua'a shti'dzë më. Grëhin ze'dë de Cristo Jesús purquë nahia unidë con lë'e më.

¹⁵ Na ciertë nu grë mieti napë quë tsaldí ldu'u rall de quë Cristo Jesús bidë lu guë'dchiliu parë gunë më salvar grë ra nanapë duldë. Nu nahia primërë pecadurë entrë grë mieti. ¹⁶ Perë bëga'a ldu'u më na, sulë parë guëlu'a'a grë pacënci shtë më la'ni vidë shtëna. Guca primërë entrë grë ra pecadurë, perë lë'e

më gulë më na parë gaca tubi ejemplë lu grë ra natsaldí ldu'i lë'ë më të parë gapë rall vidë sin fin. ¹⁷ Por ni runë tucarë guëdë'ë mieti graci nu hunurë lu Rëy nanabani parë siemprë, el quë nadë rá-tidi'i, el quë nadë chu rnádi'i lúhi', parë lúniquë Dios verdadërë nanápëdi'i fin. Amén.

¹⁸ Timoteo, cagnia'a lul ziquë shinia, guagla'guë tsaldí ldú'ul lë'ë më con buen llgabë. Ra di'dzë nagumi' ra muzë shtë më iurë bé'nël recibir dchi'ni shtë më, gunë rahin compaíi lél'el iurne'. Guc tubi suldadë za'quë shtë Jesús. ¹⁹ Adë guësá'nëdi'il fe shténël sino tsaldí ldú'ul lë'ë më más. Guagla'guë lu shnezë më con buen llgabë, pues beldá mënë bëniti rall lu shnezë Jesús. Bëquë guia'a rall llni nabëdë'ë Dios. ²⁰ Zni guzac Himeneo nu Alejandro, lë'ë naná bëna intriegu lu Satanás të parë gac bë'a rall rqui'ni cuezë ra di'dzë dzabë narni'i rall cuntrë Dios.

Gulë guna'bë Dios por grë mënë

2 Primeramëntë rac shtua'a gunë të ruëguë lu Dios, nu gulë guna'bë lu më, nu gulë guadi'dzënu lë'ë më, nu gulë bédë'ë graci lu më por grëtë' ra mënë. ² Gulë guna'bë lu Dios por grë gobiernë nu grëtë' autoridá të parë guëdápa'a tubi vidë sin dishi'bi, nu parë guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më nu parë guëdápa'a vidë naná de acuerdë con shti'dzë më. ³ Zndë'ë rac shtu'u Dios guëdë'na'a cumplir naná correctë delantë lu më, el quë nangunë salvar lë'ë hia'a. ⁴ Rac shtu'u më grëtë' nguii gac salvar nu rac shtu'u më grëtë' nguii gac bë'a rall guadë naná verdá shtë më. ⁵ Nanú tubsë Dios nu nanú tubsë nazú guëláu entrë nguii nu Dios; më ni rni'inú Dios por ra nguii. Lél'i' na Dadë Jesucristo. Na më nguii. ⁶ Jesucristo bë'në intriegu mizmé lél'i' lu galguti parë gudilli më duldë shtë hia'a con præci rënë shtëhi'. Iurë bë'në Dios disponer, bë'në më testificar por

galguti shtë Jesús gunë më salvar lë'ë hia'a. ⁷ Gudili më na ziquë mensajërë nu poshtë shtë më, nu parë guëluá'ahia ra mënë nanádi'i më israelitë lla tsaldí ldu'u rall nu parë gac bë'a rall pë na verdá. Ruadi'dza verdá, lëdë bíshidi'i.

⁸ Por ni rnia'a lu të, rac shtua'a de quë guëdubi ladë guëna'bë ra mënë lu Dios, guëldisë rai' oraciuni lu Dios, perë sulë con ldu'u limpi sin ni tubi llanë, nilë dishi'bi. ⁹ Nu rac shtua'a de quë ra na'a gacu rai' shabë rai' ziquë runë tucarë, lédëdi'i con lujë. Gapë rai' rëspëti lu sa' rai'; adë guëzë'ëdi'i rai' begu con lujë u orë u guë'ë naná lasaquë zihani dumí. Gácudi'i rai' shabë nalasac zihani dumí nadë más parë guëná mënë lo quë nanapë rall. ¹⁰ Mejurë gacu ra na'a stubi lari naná obrë za'quë ziquë runë tucarë gunë mieti naná shmënë Jesús. ¹¹ Ra na'a napë quë guëac dchi parë guësë'dë rai' nu gac rai' obedientë. ¹² Adë rdé'ë-dia'a sí guëlua'a ra na'a ra shmënë Dios, nilë rribé'adi'i rai' nguii sino guëac dchi ra na'a ¹³ purquë primërë bëntsa'u Dios lë'ë nguii; despuësë bëntsa'u më lë'ë na'a. ¹⁴ Adë bësiguëdi'i mëdzabë lë'ë Adán sino Eva. Por naná guguë na'a iurní, gulaguë na'a la'ni duldë ¹⁵ perë gac salvar ra na'a iurë ralë ra shíni', si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u rall shti'dzë më, si talë rac shtu'u rall Dios nu si talë quërelde rall bien lídchill, nu si talë adë gúnëdi'ill cumplir deseó mal nananú la'ni ldú'ull.

Ra naná encargadë con shchi'ni Dios

3 Si talë tubi nguii rac shtú'ull gápëll catë guëribé'ai' ziquë encargadë shtë los de más shmënë Dios, pues nahin tubi cusë za'quë lo quë narac shtu'u mënë ni. ² El quë nanapë carguë ni, rqui'ni guëbánill tubi vidë za'quë lu sa'll të parë ni tubi adë chu guëní'idi'i guëquëll. Napë quë gápëll mizmé lél'el de grë duldë; gápëll tubsë

tsé'lëll. Gac mënë ni de buen llgabë; gáquëll më rëspëti. Gáquëll tubi narunë recibir visitë lídchill, nu gáquëll nasini parë guëluá'all los de más mënë. ³ Adë gúdi'ill zili vini; adë qufidí'ill dishi'bi, ni gáquëdi'ill narzebi ldu'u pë shtë mënë. Más bien gáquëll tubi nguüu nadu'u nu adë tildi dí'dzëdi'ill con sa'll; adë sébidi'i ldu'ull dumí. ⁴ Nu rqui'ni guëníbé'all lídchill za'quë za'quë, nu shínill gapë rai' rëspëti lu shtadë rai'. ⁵ Si talë adë gáquëdi'i guëníbé'all lídchill con shínill, ç'llallë gáquëll guëníbé'all los de más naná grupë shtë shmënë Dios? ⁶ Lë'ë encargadë shtë shmënë Dios, adë gáqui' tubi më nanapë du'pë tiempë dizdë bé'ni' recibir Cristo Jesús, no sea quë ldáguëll la'ni mizmë condenación nagulaguë mëdzabë; guc shtú'ull gáquëll më ru'bë. ⁷ Nu rqui'ni tubi encargadë con shmënë më gáquëll rëspëti por los de más nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë, no sea guëldáguëll lu duldë nu ra sa'll guëni'i guëquëll. Ni na tubi trampë shtë Satanás.

Ra narunë compañi ra encargadë con ra shmënë Dios

⁸ Zni zac, ra diáconos, ra narunë compañi entrë ra shmënë Dios, gac rai' mënë rëspëti, mënë narunë cumplir shti'dzi', mënë nadë rzuu'dchidi'i nu adë rzëbidi'i ldu'u rai' dumí. ⁹ Napë quë gac ra mënë ni nguüu naná riasé bien diza'quë naná bëru'u lu llni iurne!. Gac rai' nguüu sin ni tubi engaňi la'ni ldú'i'. ¹⁰ Primërë gac probar ra mënë ni, si talë adë chu guëdchí'bëdi'i galquiá cuntrë nguüu ni. Hia guëná'zi rai' dchi'ni ziquë muzë shtë los de más shmënë Jesús. ¹¹ Mizmë zni ra tse'lë shtë diáconos gac rall mënë rëspëti; gáquëdi'i rall nachismë; gac rall ra naquëhunë cumplir shti'dzi'. Gac rai' na'a za'quë tē tsaldí ldu'u sáhi' lë'ë rai'. ¹² Tubi diácono napë quë gápëll tubsë tsé'lëll, nu napë quë guëníbé'ai'

bien shíni' con grë shfamíli' ¹³ purquë ra narunë sirvë ziquë diáconos, si talë gunë rai' cumplir bien shchi'ni më, gunë rai' gan rëspëti nu confiansë shtë sa' rai'. Guadi'dzë rai' diza'quë shtë Cristo Jesús sin quë adë rdzëbëdi'i rai'.

Diza'quë shtë Dios

¹⁴ Rac shtua'a gue'dë guënahia lu lueguë, perë mientras quëquëa'a ra cusë rë'. ¹⁵ Si talë gac ldë'ëhia, gac bé'al lla runë tucarë guëquërdël entrë los de más shmënë Jesús, quiere decir, entrë ra famili shtë Dios. Pues grupë shtë shmënë Dios na ziquë pilari narapë hiu'u. Na rall ziquë cimientë shtë hiu'u naná quëhapë verdá shtë Dios. ¹⁶ Llëru'bë na ra enseñansë nadápa'a. Bëlua'a më rahin; iurní rialdí ldu'u hia'a ndë'ë:

Bëdchini Dios con cuerpë shtë nguüu, nu Espíritu Santo guní'i' tubldí na shcuendë më.

Guná ra ianglë lu më.

Ra mënë biadi'dzë rall diza'quë shtë më lu ra mënë guëdubi naciuni.

Mënë gualdí ldu'u rall shti'dzë më, nu bënë Dios recibir lé'i' lu gube'e stubi.

Ra narlua'a tēchi lu shti'dzë Dios

4 Espíritu shtë Dios rni'i ldi de quë lúltimë tiempë bëldá mënë guësa'në rall shti'dzë Dios. Tsanaldë rall tēchi ra espíritu mal narsiguë, nu tsaldí ldu'u rall stubi ldai' falsë naze'dë de mëdzabë. ² Guëqué diagüë rall di'dzë shtë ra mësë falsë naná ziquë guetë nadchi'bë lu dchi'li. Llgabë ra hiuubrë ni adë rínidi'i ra; nahin ziquë tubi cusë naná cuë gui'i con gui'bë ldë; hiadë rínidi'in. ³ Ra mënë ni nédi'i rall guëtës'a mieti; nédi'i rall gau mënë belë; perë Dios bënts'a'u grëtë' dau ni. Na parë ra narialdí ldu'i lë'ë më gau rallin, nadë más guëdë'ë rall graci lu më. ⁴ Grëtë' nabënts'a'u Dios bien nahin. Ni tubi adë chu guëqué guiá'adi'in sino gulë bë'në recibirin. Gulë bëdë'ë graci

lu më ⁵purquë shti'dzë Dios runë ldai' grëtë' guëc dau iurë rná'ba'a lu më.

Tubi muzë za'quë shtë Jesucristo

⁶Si talë quëgluá'al enseñansë rë' lu ra bëchi sa'l, iurní nal tubi muzë za'quë shtë Dadë Jesucristo, nu mizmë lë'ël tsagla'guë gac alimentárël con shti'dzë Dios. Tsasël más ldai' za'quë narianáldël téchi'. ⁷Adë rúnëdi'il cuendë ra enseñansë falsë, nilë cuendë falsë sino quë ziquë tubi narunë ejercici diari, bësë'dë shti'dzë Dios bien. ⁸El quë narunë ejercici quëhúnëll provëchë por du'pë tiempë perë el quë narunë ejercici espiritual, el quë naquëhunë cumplir voluntá shtë Dios, quëhúnëll provëchë iurne' mientras quëréldëll lu guédchiliu nu quëhúnëll provëchë parë tubi vidë naguëdchini más despuësë. ⁹Di'dzë ni na verdá nu runë tucarë grë mieti tsaldí ldu'u rallin. ¹⁰Ze'dë guëdchini stubi vidë; por ni rdé'na'a dchi'ni; rdé'na'a fuersë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzi'; dzuléza'a Dios nanabani. Na më el quë nardë'ë vidë parë grë mieti perë másru'u gunë më salvar ra naná rialdí ldu'u shti'dzë më.

¹¹Bëlua'a nu gunibë'a grëtë' enseñansë rë'. ¹²Gubani bien guëdubi tiempë të adë gúnëdi'i mënë desprëci lë'ël purquë nal sultërë, más bien gáquël tubi ejemplë lu grë ra narialdí ldu'i diza'quë. Gáquël ejemplë za'quë manërë naruadí'dzël nu por conductë shténëll. Gáquël ejemplë lu sa'l con purë llgabë limpi. ¹³Mientras lë'ë na guelda nga'li, guagla'guë bi'ldi ra Sagradas Escrituras lu ra mënë nu biadi'dzë lu rai' shti'dzë Dios. Nu bëdë'ë cunseju lu rai' lla runë tucarë guëquërelde rai'. ¹⁴Siempërë bënë dchi'ni con fuersë nu llni shtë Dios, cusë nabë'nëll recibir iurë bëdchi'bë guia'a ra më guani'si guëquël, iurë guni'i rai' cusë nagúnëll.

¹⁵Guagla'guë gúnëll cumplir ra cusë rë' con guëdubinú ldu'ul parë gac bë'a mieti lla ziaqlá'guël másru'u delantë con lë'ë më. ¹⁶Gupë cuidadë mizmë lë'ël nu gupë cuidadë enseñansë naquëgluá'al, nu guagla'guë gáquël firmë lu shnezë më. Si talë quëhúnëll zndë'ë, gúnëll se-gurë salvaciuni shténëll nu salvaciuni shtë ra narquë diaguë shti'dzël.

Conductë shtë Timoteo lu mënë

5 Adë ní'di'il guëc ra më guani'si naná encargadë con shchi'ni Dios, sino guni'inú lë'ë rai' con rëspëti ziquë ruadi'dzënu shtádëll. Nu biadi'dzënu lë'ë ra nguiu de menos edá cumë si fuërë na rai' bëchil. ²Bënë tratë ra na'a gushë cumë ziquë mizmë shní'al, nu ra na'a de menos edá, biadi'dzënu lë'ë rai' ziquë zánëll. Gápël rëspëti parë lë'ë rai'.

³Bënë compa'ni ra viudë, perë sulë ra naná viudë nanadë nápëdi'i famili. ⁴Si talë tubi viudë nápi' shíni' u shinillágui', ra shíni' napë quë tsasé rall runë tucarë gúnëll compa'ni ra shtádi' u shmámi'; zni quilli rall lo quë naze'bi rall. Ni na correctë gunë tubi shmënë Dios. Lu Dios na za'quin nu nahin voluntá shtë më. ⁵Tubi viudë de verdá lu Dios, na el quë nanápëdi'i ni tubi shfamíli', nu tsagla'guë rialdí ldu'i' Dios, nu quëhúni' oraciuni dzë la gue'lë. Quëhúni' ruëguë lu Dios. ⁶Perë lë'ë viudë nariagla'guë téchi deseó mal nananú la'ni ldu'i, pues nall ziquë tégulë aunquë nabánill. ⁷Gunibë'a grë ndë'ë lu ra viudë të parë guëquërelde rall bien sin ni tubi faltë. Iurní nídi'i nicidá parë guëni'il guëc rai'. ⁸Perë si talë tubi shmënë Dios nédi'i gápëll shfamíliill u ra naquërelde'nu lídchill, pues hia bëquë guiá'all shti'dzë Dios; nall más peor quë tubi nadë rialdídi'i ldu'i Dios.

⁹Lu listë shtë ra viudë, adë rquë'ëdi'il lë grë rall, sulë ra nanapë sesenta izë u más, ra nagupë tubsë tsé'li', ¹⁰ra nabënë

obré za'quë lu sáhi' ziquë ra nagupë bien shíni', ra nabë'në recibir visitë lídchi', ra nabë'në sirvë con galnadu'u ra shmënë Jesús, ra nabë'në compaïni ra naquëhunë sufrir lu cusë dushë, ra nazianaldë tëchi ra cusë za'quë. Ra viudë ni na verdá. Runë tucarë gunë të compaïni lë'ë rai'.

¹¹ Perë adë rquë'di'il lu listë lë ra viudë lliguë purquë iurë ra deseo mal guëdchini stubi, rlua'a tëchi rai' lu Cristo nu rac shtu'u guëtsë'a rai' stubi. ¹² Pues iurn napë rai' faltë purquë adë bé'nëdi'i rai' cumplir primërë comprumisi shtë rai' con Dadë Jesús. ¹³ Más de ni, quëac rall nabëchi lu dchi'ni; ria rall hiu'u por hiu'u; lëdë niá'asëdi'i galnabëchi sino nu zac ruadi'dzë rall cusë adë guëllu'i'idi'i nu riutë rai' asuntë adë rúnëdi'i tucarë lë'ë rai'. ¹⁴ Por ni rnia'a, ra viudë lliguë guëtsë'a rai' stubi të gapë rai' shini rai'; guëni'bë'a rai' prupi shfamili rai' të parë adë guëdë'di'i lugar guëdchi'bë Satanás galquía cuntrë shmënë Dios. ¹⁵ Pues hía bëldá viudë bësa'në rall shnezë Jesús parë zianaldë rall tëchi Satanás.

¹⁶ Si talë tubi shmënë Dios, sea na'a u nguiu, nanú viudë entrë shfamílill, runë tucarë lë'ëll gúnëll compaïni viudë ni të parë nídi'i nicidá parë grupë shtë shmënë Dios gapë rai' na'a ni, sino gunë rall compaïni ra viudë de verdá, el quë nanápëdi'i famili nu adë pë nápëdi'i rai'.

¹⁷ Ra më guani'si, ra narnibë'a ra shmënë Dios, si talë quëhunë rai' bien, los de más mënë napë quë gunë rall rëspëti lë'ë rai' ziquë tubi muzë narunë tucarë chupë pagu. Rëspëti ni runë tucarë especialmente ra naruadi'dzë diza'quë nu el quë narlua'a shti'dzë Dios. ¹⁸ Pues Sagradas Escrituras rni'i: "Adë rgúdi'il guë'shu rua' ngunë naná rguitsë bë'dchi'", nu zac rní'in: "Ra narunë dchi'ni, nápëll derechë parë pagu shtë rall".

¹⁹ Adë rúnëdi'il cuendë grë ra naná rdchi'bë ra galquía cuntrë ra më guani'si

entrë ra shmënë Dios, sulë si nanú chupë u tsunë testigu, iurní sí, bë'në casë lë'ë rall. ²⁰ Perë ra naziagla'guë runë duldë, pues rqui'ni guëní'il guëc rall delantë lu grë ra shmënë Dios të parë los de más sa' rai', guëdë'ë rai' cuendë nadzë'bë na cashtigu shtë më. ²¹ Runa incarguë lë'ëll delantë lu Dios nu Dadë Cristo Jesús nu delantë ra ianglë naquëbezënu Dios, de quë tsaglá'guëll tëchi ra rëglë rë'; bë'në juzguë bien; bë'në tratë igual grë sa'. ²² Adë riúbëdi'i ldu'ul parë guëdchi'bë guí'al guëc ra mënë parë gunë rai' recibir carguë entrë los de más shmënë Dios. Adë gápëdi'il partë con duldë shtë stubi mënë sino gápëll mizmë lë'ëll de grë duldë.

²³ Ziquë zihani vultë rac ll'u'u lán'nil, bii' du'pë vini, lëdë sulë nísëdi'i të parë guëac lán'nil.

²⁴ Ra cusë mal naquëhunë bëldá nguiu, lueguë rlua'ain; napë quë gac juzgar rall. Ra cusë mal naquëhunë sëbëldá nguiu, naga'chi nahin iurne' perë napë quë guëru'uin lu llni. ²⁵ Igual na con cusë za'quë naquëhunë nguiu. Bëldá vësë clarë rlua'a rahin lueguë; nanú adë rluá'adi'i rahin lueguë, perë adë nídi'i mudë guëa'në ra cusë ni naga'chi por llëduni tiempë.

6 Grë ra naná bajo ordë shtë ra lamë, pues rqui'ni gapë rall llëru'bë rëspëti lu shlamë rall të parë adë chu guëni'idi'i mal cuntrë Dios shtë hía'a nu cuntrë diza'quë shtë Jesús. ² Si nanú ra naná bajo ordë shtë lamë naná rialdí ldu'i diza'quë, pues rqui'ni másru'u gapë muzë ni rëspëti lu lamë purquë nall shmënë Jesús. Runë tucarë lë'ë muzë gúnëll dchi'ni lu lamë purquë nall tubi sa' narunë recibir resultatë shtë dchi'ni naquëhunë muzë, nu rac shtu'u Dios lë'ë lamë ni. Bëlu'a'a di'dzë rë' lu rall nu guni'inú lu mënë cunseju rë'.

Ldai' za'quë parë guëquitë ldu'u mënë

³ Si talë chu quëglua'a stubi cusë falsë, cusë nanádi'i de acuerdë con enseñansë za'quë shtë Dadë Jesucristo, u si talë adë rialdídi'i ldú'ull diza'quë narni'i lla gunë mieta cumplir shti'dzë Dios, ⁴ pues nguiu ni adë rac bé'adi'll niétiqë; rac shtú'ull mizme l'é'ëll. Nanú deseo mal la'ni ldú'ull purquë nalé rac shtú'ull tildi dí'dzëll con sa'll. Rdildi dí'dzëll subrë pë runë cuntienë di'dzë. Hia de nga'li ze'dë ra cusë ziquë mbidi, dishi'bi, nu rushtiall lu sa'll, nu napë rall mal llgabë cuntrë sa' rall. ⁵ Rguili rall di'dzë con ra sa' rall. Na rall mënë nabëni neze za'quë shtë Dios. Adë guënëdi'i rall verdá. Quëglua'a rall enseñansë shtë rall parë gunë rall gan dumí. Adë gápëdi'il tratë con mënë ni. ⁶ El quë naquëhunë cumplir shti'dzë Dios, adë pë rúnëdi'i faltë l'é'ëll, por ni rquitë ldú'ull. ⁷ Pues sin quë ni tubi cusë bédchínia'a lu gué'dchiliu nu iurë gátia'a, guziá hia'a, adë chu bë guá'adi'i. ⁸ Si talë nápa'a naguédáuha'a con shába'a, nadë más con ni cha guëquitë ldu'u hia'a. ⁹ Perë grë ra narak shtu'u gac ricu, runë rall duldë; rlaguë rall la'ni trampë shtë mëdzabë. Napë rall llgabë nadë guëllu'idi'i nu napë rall zihani deseo mal nanua'a l'é'ë ra nguiu lu cashtigu; rniti rall nu rialú mënë ni parë siempër. ¹⁰ Mënë rac shtu'u rall gapë rall dumí, perë amor shtë dumí na ziquë lu'chi shtë grëtë' clasë cusë mal. Pues por galërzebi ldu'u dumí, bëldá mënë bëniti rall lu shnezë Dios. Bësëdchini rall zihani durë mizme l'é'ë rall.

Tsagla'guë tsaldí ldú'ul Dios

¹¹ L'é'ëll Timoteo, nguiu nagulé Dios, bëllu'në lu grë ra cusë rë'. Gáquël më za'quë lu Dios; guagla'guë nezë za'quë; tsaldí ldú'ul Dios; gac shtu'u sa'l; gáquël

më pacënci lu sa'l nu gáquël më nadu'u. ¹² Ziquë tubi nguiu rdildi con fuersë lu deportë, zni runë tucárel. Bë'në segurë vidë eternë; parë ni guna'bë më l'é'ëll iurë bé'nëll testificar lu zihani mënë blac rac shtú'ul l'é'ë më. ¹³ Iurne' delantë lu Dios, el quë nardë'ë vidë parë grëtë' ra cusë, nu delantë lu Cristo Jesús, el quë nadë bëdzëbëdi'i lu Poncio Pilato sino guní' verdá lu Pilato, quëgnibé'ahia l'é'ëll, ¹⁴ bë'në cumplir diza'quë. Gapë mizme l'é'ëll de grë cusë mal parë adë chu guëni'idi'i guëquël të adë chu guëni'idi'i cuntrë diza'quë por causë shtënëll hashtë iurë guëabré Dadë Jesucristo stubi. ¹⁵ Iurë guëga'a iurë, Dios gunë më cumplir grëtë' ndë'ë. Benditë na më. Na më lúniquë Dios pudërusë narnibë'a. Na më Rëy naná lasac lu más quë los de más rëy. Na më Dadë naná lasac lu grë ra dadë shtë gué'dchiliu. ¹⁶ Na më lúniquë nadë rátidi'i. Quërelde më lu llni catë ni tubi adë chu riabí'guëdi'i. Ni tubi mënë adë chu guná lúhi' nu gáquëdi'i guená rall lu më. Shtënë më na grë hunurë nu dereché parë guëni'bë'a më parë siempër. Amén.

¹⁷ Grë ra naná ricu lu gué'dchiliu rë', guni'inú l'é'ë rall adë gunë narú'bëdi'i rall lu sa' rall, nilë parë tsaldídi'i ldu'u rall dumí nanapë rall purquë lëdë segurëdi'i na cusë ni. Sino gunibë'a lu rall tsaldí ldu'u rall Dios, më el quë rne'ë grëtë' ra cusë hashtë de subrë parë guëquitë ldu'u hia'a. ¹⁸ Gunibë'a lu rall të parë gunë rall bien con dumí nanapë rall. Gac rall ricu lu Dios con dchi'ni za'quë naquëhunë rall. Runë tucarë gunë rall ayudë con guëdubinú ldu'u rall ca'a ra mënë nanapë nicidá. Adë gáquëdi'i rall nadzabë sino më za'quë. ¹⁹ Zni gunë rall të parë gapë rall tesurë verdadërë naná ziquë cimientë shtë hiu'u nari-alúdi'i parë tiempë naze'dë.

Fin shtë cartë

²⁰Timoteo, gupë ra enseñansë shtë Jesús nagunia'a lul; adë riutédi'il lu ra shti'dzë mësë falsë. Ruadi'dzë rall cusë naná guëlluí'idi'i. Adë rdildi dí'dzëdi'il con shti'dzë rall naná falsë aunquë rni'i

rall na rahin di'dzë narac bë'a grë mënë.

²¹Bëldá mënë guanaldë tēchi ra enseñansë shtë rall nu bëniti rall shnezë Dios.

Favurë shtë Dios guëa'nin con lé'ël. Amén.

Segundë cartë nabëquë'e San Pablo lu Timoteo

Bëquë'e Pablo cartë rë' lu Timoteo

1 Na Pablo, nahia poshtë shtë Jesu-cristo. Bëshe'ldë Dios na purquë guni'i ldu'u më más antsë gunë më salvar mënë. Bë'në më prometer gunë më salvar el quë naná unidë con Cristo Jesús. ² Quëquëa'a cartë rë' lul, Timoteo; nal ziquë shinia; rac shtua'a lë'ël; rac shtua'a guëdë'e Dadë Dios nu Cristo Jesús Shlá-ma'a, zihani favurë nu rac shtua'a cued-chí ldú'ul, nu rac shtua'a guëga'a ldu'u më lë'ël.

³ Siemprë rëagná ldua'a lë'ël mien-tras rna'ba lu Dios. Quëgdë'ëhia graci lu më, el quë naquëhuna sirvë lúhi' con llni nananú la'ni guëca, igual ziquë shtadë guëluhia bë'në rai' sirvë lu më. ⁴ Rëagná ldua'a bí'níl iurë bësëana lë'ël. Pues iurne' nalé rac shtua'a dzë la gue'lë guënahia lul parë quëquitë ldua'a. ⁵ Nu rëagná ldua'a lla rialdí ldú'ul Dios de verdá. Primërë shmámël, Loida nu shní'al, Eunice, gualdí ldu'u rai' shti'dzë më; iurní nasegura lë'ël nápël mizmë fe quë lë'ë rai'.

⁶ Por ni cagnia'a lul de quë tsagla'guë gúnël usar pudërë nabëne'e Dios parë lë'ël iurë bédchi'bë guiahia guëquël. ⁷ Pues por lë'ë Espíritu nabëne'e Dios, adë rdzëbëdi'i hia'a lu ra mënë, sino rac guëdë'na'a cuendë guadë naná bien nu guadë naná mal. Nu rac shtu'u hia'a sa' hia'a, nu quëápa'a mizmë lë'ë hia'a de cusë mal. ⁸ Adë rtúdi'i lul parë guëní'il nal shmënë Dadë Jesucristo nu nilë adë rtúdi'i lul de na por nanúa prësi purquë nahia shmënë më. Gáquël dispuestë parë sac zil por diza'quë. Gunë më compañí lë'ël con pudërë shtë më. ⁹ Bë'në më salvar lë'ë hia'a nu guna'bë më lë'ë hi-

a'a parë shchi'ni santu shtë më. Bë'në mëhin, lédëdi'i purquë bédë'na'a cusë za'quë, sino sulë purquë ni na voluntá shtë më nu nahin por ra favurë nabë'në më parë mënë naná unidë con Cristo Jesús. Gulë Dios lë'ë hia'a dizdë antsë lë'ë guë'dchiliu cueshtë, ¹⁰ perë bëlua'a më amor nanapë më parë lë'ë hia'a iurë bëshe'ldë më Cristo Jesús, Salvador shtë hia'a lu guë'dchiliu. Lë'i' bédë'ëi' fin grë ra pudërë shtë galguti. Nu por diza'quë nápa'a llni; iurne' riasé hia'a nezë catë guëbánia'a parë siemprë.

¹¹ Dios gulë lë'ë na parë guëní'ihia diza'quë nu bëshe'ldë më na cumë poshtë shtë më parë guëluá'ahia ra më nanádi'i mënë israelitë. ¹² Por ni rzac zia lu grëtë' ra cusë rë', perë adë rtúdi'i lua purquë rac bé'ahia el quë narialdí ldu-a'a. Nu napa confiansë lë'ë më napë më pudërë parë adë tsalúdi'i niétiquë lo quë nabëna incarguë gapë më. Gapë mëhin hashtë lë'ë dzë guëdchini më stubi.

¹³ Guagla'guë tëchi ra enseñansë za'quë rë', lo quë nabëluá'ahia nu guagla'guë tsaldí ldú'ul shti'dzë Dios nu gac shtu'u sa'l purquë unidë nal con Cristo Jesús. ¹⁴ Gupë verdá shtë Dios ziquë tubi tesurë. Lë'ë Espíritu Santo bë'në më incarguë di'dzë ni guiá'al. Lë'i' quëbezënúhi' lë'ë hia'a.

¹⁵ Hia nanël ra naquërelde Asia, bësana'në rall na, cumë Figelo nu Hermógenes. ¹⁶ Lë'ë Dadë guëga'a ldú'i' famili shtë Onesíforo purquë lë'ëll zihani vësë bé'nëll compañí na, nu bësëquitë ldú'ull na; adë bëtúdi'i lull de quë nanúa prësi. ¹⁷ Iurë bédchinill hashtë Roma, adë bësá'nëdi'i gudílill na, nu bédzëlëll na. ¹⁸ Rac shtua'a lë'ë Dadë Dios guëga'a ldú'i' Onesíforo guëlladchi con Jesús iurë guëabrí më stubi. Pues nanël lla bé'nëll sirvë na iurë nanúa Efeso.

Muzë za'quë shtë Jesucristo

2 Lé'él Timoteo, guagla'guë bè'në recibir fuersë nu bendición nadápa'a purquë unidë na hia'a con Cristo Jesús. ²Lo quë nabínil iurë bëluá'ahia diza'quë lu zihani mënë, bëlua'a ra enseñansë ni lu ra stubi mënë, lu nguiu nagunë cumplir diza'quë, ra naná rac guëlua'a enseñansë ni lu sa' rai'.

³Ziquë tubi sultadë za'quë shtë Jesucristo gua'a ldú'ul grë cusë dushë. ⁴Ni tubi sultadë naná listë parë tldinull enemigu, riutëll asuntë shtë guédchiliu purquë rni'i ldú'ull gúnëll cumplir ordë shtë narnibë'a lé'ëll. ⁵Mizmë manërë ni el quë narllu'në carrërë, adë gúnëdi'll recibir premi si talë adë rllú'nëdi'll de acuerdë con ra rëglë. ⁶El quë narunë dchi'ni lachi, nápëll derechë cá'all primërë tubi partë shtë cusechë. ⁷Bë'në llgabë lo quë narnia'a. Lë'ë Dadë guëlua'a më lé'él parë tsasël grétë' ndë'ë.

⁸Bëagná ldú'ul, Jesucristo guashtë më ladi ra tégulë. Guc më llëbní rëy David. Di'dzë ni na diza'quë narní'hia lu ra mënë. ⁹Por diza'quë rë' rzunalde mënë na hashtë nali'bia con cadënë ziquë tubi narguini mënë, parë nídi'i mudë guëldi'bi mënë shti'dzë Dios. ¹⁰Por ni napa pacënci lu cusë mal parë bien shtë ra nagulé Dios të parë gac salvar rall nu guëquërelde rall lu llni nu gluri shtë Cristo Jesús parë siempër.

¹¹Verdá na di'dzë rë':

Si talë gútia'a con lë'ë më, guëbánia'a con lë'ë më.

¹²Si talë sac zi hia'a lu cusë mal por lë'ë më, súbua'a catë rribë'a më.

Si talë guëqué guíá'a hia'a lë'ë më, lë'ë më guëqué guíá'ai' lë'ë hia'a.

¹³Si talë guëlua'a técha'a lúhi', lë'ë më gunë më cumplir shti'dzë më, purquë lë'ë më napë quë gunë më cumplir shti'dzi'.

Adë gúnëdi'i më cambi shti'dzi'.

El quë narunë shchi'ni Dios

¹⁴Bëlua'a ra mënë të adë réá'ldëdi'i ldu'u rall, nu gunibë'a lë'ë rall ziquë mizmë Dadë niani'inú lë'ë rall de quë guësá'në rall galërchupë di'dzë lul sa' rall purquë rialú pacënci entrë ra nabini di'dzë ni; nídi'i provëchë con ra di'dzë ni. ¹⁵Bëdë'ë guëdubi fuersë të parë gáquëll tubi muzë narsëquitë ldu'u Dios; lu më quëhúnëll dchi'ni. Por ni bëlua'a shti'dzë Dios tubldí lu ra mënë parë adë rtúdi'i lul delantë lu më. ¹⁶Bëzalú grë di'dzë nadë guëllu'idi'i con grë di'dzë nanápëdi'i provëchë. Grë ra naruadi'dzë zni, mizmë lë'ë rall rlaguë rall másru'u la'ni cusë mal. ¹⁷Enseñansë shtë rall rrë'tsin ziquë tubi galguidzë dushë nadë chu rnádi'i. Zni guzac con Himeneo nu Fileto. ¹⁸Bësá'në rall diza'quë; rni'i rall de quë hia bëcua'ñi Dios ra tégulë nu de quë adë guëabrídi'i guëbani ra tégulë stubi. Hia lë'ë rall quëgsiguë guëc ra mënë hashtë hia bëazë guetë bëldá mënë shnezë Dios. ¹⁹Perë Dios bëzu'bë më ziquë tubi cimientë firmë nanapë tubi letrërë narni'i: “Runguë bë'a Dios grétë' naná shini më”, nu rni'i: “Grétë' el quë narianaldë tëchi Cristo, grë mënë ni runë tucarë guësá'në rall nezë mal”.

²⁰La'ni hiu'u shtë mënë nanú trashtë nanactsa'u orë nu bëdchichi, también nanú trashtë nanactsa'u hiaguë u benë. Bëldá trashtë runë sirvë parë cusë especial; stubi tantë runë sirvë parë cualquier dchi'ni. ²¹Ziquë ni na ra nguiu; si talë tubi nguiu guësá'nëll ra cusë mal, iurní nall ziquë tubi trashtë especial parë nashtënë hiu'u; gáquëll muzë nagulé Dadë parë gúnëll dchi'ni shtë më. Gac nguiu ni preparadë parë grë dchi'ni za'quë shtë më.

²²Bëllu'në de grë deseó mal nananú la'ni ra ldu'u sultërë nu guagla'guë nezë za'quë; tsaldí ldu'u Dios, gac shtu'u sa'l, nu adë riádi'i ldú'ul por cusë shtë guéd-

chiliu. Bë'në grëtë' ndë'ë juntë con los de más nanapë ldu'u limpi nu rna'bë rall lu Dios. ²³ Adë rúnëdi'il cuendë gardildi di'dzë mënë. Nanël fin shtë cusë ni na dishi'bi. ²⁴ Tubi muzë shtë Dadë napë quë guëbánill bien sin dishi'bi; gáqui' tubi më za'quë, tubi narac guëlu-a'a shti'dzë Dios; guëluá'ai' con pacënci. ²⁵ Gáqui' tubi narac guëni'inúhi' mënë con galnadu'u. Quëbézi' de quë Dios gunë më cambi vidë shtë ra mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më, guëabrí ldu'u mënë lu Dios nu tsasé rall verdá shtë më. ²⁶ Manërë ni guëru'u rall lu trampë shtë mëdzabë parë gunë rall voluntá shtë Dios. Bëlá më lë'ë rall; napë rall libertá parë gunë rall sirvë lu më.

Lla guëquërelde mënë lúltimë tiempë

3 Gac bé'al de quë ra lúltimë tiempë guëdchini ra dzë namás naganë, dzë shtë galërzac zi. ² Ra mënë dzë ni gac shtu'u rall mizmë lë'ë rall. Gac shtu'u rall dumí. Runë nadchini rall. Runë naru'bë rall lu sa' rall. Rna zá'quëdi'i rall sa' rall. Guëni'i rall cuntrë Dios. Adë guëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë shtadë rall. Gac rall mënë nardé'di'i graci lu Dios. Nápëdi'i rall rëspëti parë cusë santu. ³ Adë rúnëdi'i rall rëspëti lu sa' rall. Adë gúnëdi'i rall cumplir shti'dzë rall. Adë gápëdi'i rall cariñi sa' rall sino guëni'i guidzë rall guëc sa' rall. Gunë rall intriegu mizmë lë'ë rall lu duldë. Adë guëgá'adi'i ldu'u rall sa' rall, sino quëhunë nalaa'dchi rall. Guëná tushë rall lu ra mënë za'quë. ⁴ Gunë rall traicionar sa' rall. Gunë rall cumplir mal deseo nananú la'ni ldu'u rall. Rdë'ë rall lugar rdchini llanë la'ni ldu'u rall. Guëni'i rall sulë lë'ë rall lasac rall. Gac shtu'u rall más ra cusë shtë guë'dchiliu, lëdë Diósëdi'i. ⁵ Mënë ni tsagla'guë ria rall iádu'u, perë mizmë tiempë adë rsá'nëdi'i gac cambi vidë shtë rall por pudërë shtë diza'quë.

Bëlu'a'a tëchi mënë ni lu shti'dzë Dios. ⁶ Entrë ladi ra mënë ni nanú ra natsuté hiu'u catë quërelde na'a. Rsi gué rall ra na'a naná du'pë shgábi' nu napë rall zihani duldë. Ra na'a ni rianaldë tëchi ra deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. ⁷ Rini rall cualquier enseñansë narni'i mënë perë nunquë gac riasé'di'i rall verdá shtë Dios. ⁸ Ziquë guzac dzë guquërelde Janes nu Jambres, ra naná bë'në cuntrë Moisés, zni zac na mënë ni; gunë rall cuntrë diza'quë shtë Dios. Napë rall llgabë mal. Nápëdi'i rall fe, por ni lasáquëdi'i rall parë Dios. ⁹ Perë adë guëru'u shnezë lo quë naquëhunë rall purquë tubi dzë ra mënë guëdë'ë rall cuendë de quë tuntë na rall ziquë guc con Janes nu Jambres.

Pablo bë'në incarguë lu Timoteo ldai' za'quë

¹⁰ Perë lë'ël, bien guanaldë tëchi ra enseñansë nabëluá'ahia lul. Gunal conductë shtëna. Nanël rialdí ldua'a Dios. Nanël pacënci nahia. Nanël rac shtua'a grë sahia. Gunal lla bia'a ldua'a lu ra cusë durë nabë'në mënë cuntrë na. Adë riasháquëdi'i ldua'a con galtuntë shtë bëchi sahia. ¹¹ Nanël lla bëzac zi mënë na nu lla bëna sufrir por shti'dzë Jesús. Hia bínill pë guzaca guë'dchi Antioquía, Iconio, nu Listra. Nanël zihani vueltë guzunaldë mënë na, perë todavía nabanía; bëlá Dadë Jesús na lu grë cusë mal. ¹² Pues guldía grëtë' ra nanabani de acuerdë con voluntá shtë Dios, napë quë gunë rall sufrir; guëzac zi rall, ¹³ perë ra mënë mal con grë ra mësë falsë, más mal tsaglá'guëru'u rall. Rsi gué rall sa' rall nu lë'ë rall guc rall narguguë.

¹⁴ Perë lë'ël Timoteo, gáquël firmë lu enseñansë nabësé'dël. Gualdí ldú'ul ra ldai' ni con guëdubinú ldú'ul. Nanël chu guc mësë shtë'nël, el quë nabëlu-a'a lë'ël. ¹⁵ Nanël dizdë gúquël llguë'në ra Sagradas Escrituras nanapë pudërë

parë guëlua'ain l'éël lla gac salvárël por fe en Cristo Jesús. ¹⁶ Grë ra di'dzë naqué la'ni Sagradas Escrituras naescritin purquë bësé Espíritu Santu shtë Dios l'éë ra nabëquë'ë shti'dzë më. Rllui'i rahin parë guësé'da'a luhin. Rllui'i rahin parë guëni'inuhin l'éë hia'a. Runin corregir l'éë hia'a; culdí rahin l'éë hia'a tubi nezë catë nápa'a vidë tubldí ¹⁷ të parë grë ra narialdí ldu'i Dios gac rall preparadë; gac gunë rall grë cusë narac shtu'u Dios.

4 Quëhuna incarguë l'éël delantë lu Dios nu Cristo Jesús, Shlâma'a el quë naguëabrí parë gúni' juzgar grë mënë, ra nanabani nu zac ra naná guti. L'éë më guëni'bë'a më ziquë rëy iurní. ² Quëhuna incarguë l'éël delantë lu më de quë guadí'dzël diza'quë guëdubi tiempë, iurë rzac zi mënë l'éël nu tiempë adë rzac zídí'i rall l'éël. Guadí'dzë'nú ra mënë nanadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios. Guni'i guëc rall por mal naquëhunë rall. Bëdë'ë cunseju ra narunë faltë riasé rall. L'éël gáquël muestrë shtë pacënci. Tsagla'guë bëlua'a con enseñansë shtë më ³ purquë guëdchini tiempë hia ra mënë adë guëzu'bë diáguëdi'i rall enseñansë za'quë perë más tsanaldëru'u rall tëchi llgabë mal shtë rall. Quili rall mësë zihani naguëlua'a ra enseñansë narac shtu'u guini rall. ⁴ Ra mënë ni guëlua'a tëchi rall lu ra diza'quë nu tsanaldë rall tëchi ra cuendë bishi; más gunë rall cuendë ra enseñansë falsë. ⁵ Perë l'éël, gáquël më pacënci guëdubi tiempë; gua'a ldú'ul iurë rzac zi mënë l'éël. Guná lla na conductë shtë'nël lu sa'l. Guadí'dzë diza'quë lu ra mënë ziquë muzë shtë Dios. Bë'në cumplir shchí'nil nabëne'e Dios parë gúnël.

⁶ Vidë shtë na hia mërë tsalú ziquë ofrendë lu Dios; hia ziagdchini iurë parë gatia. ⁷ Ziquë tubi narllu'në lu carrërë, bëllu'na bien. Ziquë suldadë za'quë bëna cumplir. Bëna gan; guanalda shnezë Dios

hashtë ne'. ⁸ Más delantë quëbeza premi ziquë tubi corunë naguëne'e Dios purquë tubldí na shcuenda lu më; bëna bien. Guëzëlaa'dchi më premi ni iurë guëabrí më stubi. Na më juësi za'quë. Lëdë niá'asëdi'i na guëne'e më premi dzë ni, perë nu zac grë ra naná rac shtu'u guëna lúhi'.

Cunseju shtë Pablo parë Timoteo

⁹ Bësiubë parë gue'dë guënal na. ¹⁰ Pues l'éë Demas bësá'nëll na; más rac shtú'ull ra cusë shtë gué'dchiliu rë'. Hia l'éëll zia'all Tesalónica. Crescente zia'a regiuni shtë Galacia. Tito zia'a Dalma-cia. ¹¹ Sulë Lucas quëreldënúa ndë'ë. Bi-a'a Marcos të parë gue'dënuul l'éëll ndë'ë të gúnëll dchi'ni shtë Dios juntë con na. ¹² Bëshe'lda l'éë Tíquico ciudá Efeso. ¹³ Iurë guídël, bia'a lari capë nabësëana Troas lidchi Carpo. Nu zac bia'a ra librë nu ra Sagradas Escrituras. ¹⁴ Alejan-dro l'éë rrërë, nalé mal bé'nëll cuntrë na; l'éë Dadë quilli según lo quë nabë'nëll. ¹⁵ Gupë l'éël de nguii ni purquë nalé bé'nëll cuntrë diza'quë naruadí'dza'a.

¹⁶ Iurë guahia primërë vësë parë guna defender na lu gobiernë, ni tubi adë chu bë'në compa'ni na; grëtë' rall bësa'në rall na. Rna'ba lu Dios de quë adë gúnëdi'i më juzguë l'éë rall por lo quë nabë'në rall. ¹⁷ Perë l'éë Dadë bé'ni' compa'ni na dzë ni nu bëne'e më fuersë parë biadi'dza lu mënë grë diza'quë të parë gac bë'a ra më nanádi'i më israelitë, guini rall diza'quë. Zni bëlá më na lu galguti ziquë lu ma dushë. ¹⁸ Zac guëlá më na lu cusë mal nu gupë më na parë tsutëa lugar catë rnibë'a më ziquë rëy. Rac shtua'a gunë mieti alabar l'éë më guëdubi tiempë sin fin. Amén.

Saludë narialú cartë rë'

¹⁹ Bë'në saludar Prisca nu Aquila con shfamili Onesiforo. ²⁰ Bëa'në Erasto guë'dchi Corinto. Bësëana l'éë Trófimo

guë'dchi Mileto; rac llú'ull. ²¹Guni'i
ldú'ul parë guëdchínil antsë lë'ë tiempë
naldë guëga'a. Eubulo, Pudente, Lino, nu
Claudia, nu grë ra shmënë Dios, rshe'ldë
rai' saludë parë lë'ël.

²²Rac shtua'a lë'ë Dadë Jesucristo
cuezënúhi' lë'ël nu cagna'ba lu Dios gapë
të favurë shtë më. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu Tito

Cartë nabëshe'ldë Pablo lu Tito

1 Na Pablo, nahia tubi muzë shtë Dios nu nahia muzë shtë Jesucristo parë guadi'dza lu ra nagulé Dios parë tsaldí ldu'u rai' más nu parë gac bë'a rai' shti'dzë më naná de acuerdë con tubi vidë santu. ²Ruadi'dza lu rai' purquë dzuléza'a guëquërdënú hia'a lë'ë më parë siemprë. Dios bë'në prometer vidë eternë antsë cueshtë guédchiliu, nu Dios adë rguguédi'i'. ³Iurë bëga'a tiempë nabë'në Dios disponer, bëlua'a më voluntá shtë më por diza'quë shtë më; bërú'uhin lu llni lo quë nagunë më por diza'quë shtë më. Bë'në më incarguë guahia diza'quë ni según mandadë shtë Dadë Dios, el quë nagunë salvar lë'ë hia'a. ⁴Quëquëa'a cartë rë' lu Tito; nal ziquë shinia purquë nápël mizme fe quë na. Rac shtua'a gunë ldai' më guëquël, nu guëga'a ldu'u më lë'ël, nu cuedchí ldú'ul por pudërë shtë Dios, Shtëada'a, nu por Cristo Jesús, Salvador shtë hia'a.

Dchi'ni nabë'në Tito regiuni Creta

⁵Na bësëana lë'ël dani la'ni nisëdu'u. Dani ni lë Creta; bësëana lë'ël parë gúnël rëglë grë lo quë narunë faltë, nu parë gúnël nombrar më gushë ziquë cabësë shtë iádu'u cadë guë'dchi catë nanú shmënë Dios. ⁶Gunibé'ahia lë'ël gulël ra nguui za'quë, ra ni tubi chu quëgní'idi'i guëc rai', nguui nanapë tubsë tsé'li', ra nguui ra shini rai' rialdí ldu'u rall Jesús, nu los de más mënë rni'i rall shini nguui ni mënë za'quë na rall, lédëdi'i shini nabani mal sin rëspëti. ⁷Pues el quë nanapë carguë shchi'ni Dios, nall muzë shtë Dios; napë quë gáqui' më za'quë, adë gáquëdi'i mënë mal, nilë adë gáquëdi'i nguui narldë nasesë lu sa'll, nilë tubi

narzuu'dchi, nilë tubi narguili dishi'bi, nilë el quë narzebi ldu'u dumí, ⁸sino gáqui' nguui narunë recibir naze'dë lídchi', nu gáqui' tubi nguui narunë bien, nu quëhúnëll rëspëti derechë shtë sa'll, nu quëápëll mizme lë'ël de grë maldá; gúnëll cumplir mandamientë shtë Dios, nu guëquitë ldú'ull grë shti'dzë më. ⁹Nguui ni napë quë tsaldí ldú'ull verdá shtë Dios con guëdubinú ldú'ull tal cumë ziquë bësédëll di'dzë ni të parë gac guëluá'all diza'quë lu stubi mënë të parë tsagla'guë tsanaldë rall shnezë Dios. Nu nguui naná encargadë con shchi'ni më, napë quë gáqui' tubi narac ruadi'dzë bien lu ra enemigu shtë diza'quë. ¹⁰Pues cantidá mënë mal rzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë më; ruadi'dzë rall cusë tuntë; rsiguë rall mënë con enseñansë shtë rall. Zihani mënë ni rianaldë tēchi ra custrumbër shtë nariuguë tubi partë delicadë shtë ra llguë'në. ¹¹Rqui'ni guë'au rua' rall purquë rsiguë rall hashtë grë ra naná tubi famili, tsaldí ldu'u rall enseñansë falsë naquëglua'a mënë ni sulë parë gunë rall gan dumí.

¹²Guc tubi mësë më Creta; guní'ill shcuendë mizme më ládzëll: "Ra më cretense siemprë nabishi rall; na rall ziquë ma dushë; nalé rau sha'të rall nu nabëchi rall". ¹³Verdá guni'i mënë ni. Por ni guni'inú lë'ë rall të parë guëabrí tsanaldë rall tēchi enseñansë shtë Cristo, ¹⁴nu parë adë gúnëdi'i rall cuendë grë ra di'dzë falsë shtë më israelitë, nu adë gúnëdi'i rall cuendë ra mandadë shtë mënë narquë guia'a verdá shtë Dios.

¹⁵Grë ra nanapë llgabë limpi, grétë' ra cusë limpi nahin; perë parë lë'ë ra nadë rialdídi'i ldu'i nu ra nanapë mal llgabë, parë lë'ë rall grë cusë nádi'in limpi hashtë nilë shgabë rall nu la'ni ldu'u rall hia gullinin; ldu'u rall nu shgabë rall gadzë con duldë. ¹⁶Rni'i rall de quë nanë rall Dios, perë quëhunë rall negar lë'ë më por lo quë narunë rall. Adë rëuudi'i

ldu'u Dios por lo quë naquëhunë rall; nëdi'i rall gunë rall cumplir shti'dzë më; rlluí'idi'i rall parë cusë za'quë shtë Dios.

Ldai' za'quë

2 Lé'ël Tito, bëlua'a lo quë naná de acuerdë con ldai' za'quë. ² Guni'i lu ra më gushë, gac rai' seri nu gapë rai' rëspëti nu gapë rai' el mizmë lë'ë rai', nu gac shtu'u rai' sa' rai'; gac rai' mënë narua'a ldu'u lu cusë durë nu gapë rai' pacënci. ³ Nu guni'i lu ra na'a gushë, lë'ë quë lë'ë rai' gapë rai' vidë santu lu Dios; adë gadí'dzëdi'i rai' chismë, nu adë gáquëdi'i rai' më narzuu'dchi, sino napë quë guëlua'a rai' cusë za'quë lu shfamíli'. ⁴ Zni guëlua'a rai' los de más ra na'a lliguë tē parë gac shtu'u rai' tselë rai' nu gac shtu'u rai' shini rai'. ⁵ Gac tubldí shcuendë rall nu gapë rall llgabë limpi. Gapë rall lidchi rall ziquë runë tucarë, nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë tsé'li' tē parë adë chu guëní'idi'i mal cuntrë diza'quë shtë Dios.

⁶ Nu zac guni'i lu ra nguiu lliguë, gac rall më naquërdë bien lu sa' rall. ⁷ Nu mizmë lé'ël gáquël muestrë lu ra sa'l manërë nanabánil. Gáquël mësë za'quë parë lë'ë rall; bëlua'a lë'ë rall con rëspëti sin ni tubi bishi. ⁸ Biadi'dzë lu rall de acuerdë con diza'quë shtë Dios tē parë adë chu guëní'idi'i na mal lo quë naru-adí'dzël. Zni guëtú lu ra narunë cuntrë ra dí'dzë shtë Dios. Hia parë guëni'i rall mal de lë'ë hia'a, adë gúnëdi'i rallin.

⁹ Guni'i lu ra narunë sirvë lu lamë tē parë guëzu'bë diaguë rall shti'dzë shlamë rall, nu gac shtu'u rall lamë sin guëní'idi'i rall cuntrë lë'ë lamë. ¹⁰ Adë cuánëdi'i rall, sino gac rall më za'quë lu lamë tē parë manërë naquërdë rall guëlua'a de quë ra enseñansë naze'dë de Dios nu Salvador shtë hia'a; nalë nasa'a nahin. ¹¹ Pues lë'ë favurë ru'bë nabë'në Dios parë mënë narëta' lu guë'dchiliu, hia bédchinin tē parë gac salvar grë

clasë mënë. ¹² Quëglua'a më lë'ë hia'a de quë napë quë guësá'na'a nezë mal parë guëquërdëda'a bien; quëglua'a më de quë napë quë gápa'a tubi vidë ldi, nu gápa'a vidë za'quë lu më, nu gápa'a mizmë lë'ë hia'a lu cusë mal. ¹³ Mientras cuëza'a iurë lë'ë Dadë Jesús guëabrí stubi con pudërë nu llni; guëlua'alú më lu mënë stubi. Blac llëru'bë na pudërë shtë Dios nu Salvador shtë hia'a. ¹⁴ Bë'në më intriegu mizmë lé'i' lu galguti parë quílli' duldë nu gúni' librar lë'ë hia'a lu duldë tē parë guëzunë më ldu'u hia'a parë gáca'a limpi. Gulé më lë'ë hia'a parë mizmë lé'i' tē parë guëquitë ldu'u hia'a.

¹⁵ Bëlua'a grë dí'dzë rë'. Tzagla'guë guni'inú ra mënë, nu bë'në corregir con pudërë nabëne'e Dios guiá'al. Gubani bien tē parë adë chu gúnëdi'i desprëci shtí'dzël.

Lo quë narunë tucarë gunë ra shmënë Jesús

3 Guni'i stubi lu ra narialdí ldu'i diza'quë, napë quë guëzu'bë diaguë rall ra narnibë'a nu ra autoridá, nu gac rall dispuestë gunë rall cualquier cusë za'quë. ² Guni'i lu ra mënë, adë guëní'idi'i rall cusë mal cuntrë sa' rall nu adë guëní'idi'i rall chupë tsunë dí'dzë, sino gac rall nadu'u; gac rall më humildë nu gapë rall pacënci lu grë mënë.

³ Pues zac lë'ë hia'a antsë adë riasëdi'i hia'a nu gubani hia'a lu ra cusë mal nu gúca'a mënë narac mañi lu sa' hia'a. Guc nambídia'a; rldënú hia'a cualquier mënë, nu bëldënú mënë lë'ë hia'a. Rna túsha'a lu sa' hia'a. ⁴ Perë iurë bëru'u lu llni lla rac shtu'u Dios lë'ë hia'a, nu blac naza'quë na më Salvador shtë hia'a, ⁵ bë'në më salvar lë'ë hia'a, lédëdi'i purquë bédé'na'a cumplir mandamientë shtë më, sino purquë sulë bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a; nu bëzunë më almë shtë hia'a nu bëne'e më vidë cubi por pudërë shtë Espíritu Santo. Tzagla'guë guësëd-

chini Espíritu Santo vidë cubi la'ni ldu'u hia'a të parë gac cambi llgabë shtë hia'a. ⁶Por Jesucristo, Salvador shtë hia'a, Dios bëshe'ldë Espíritu Santo parë cuezënuhi' lë'ë hia'a parë adë gúnëdi'i faltë pudërë ni tubi mumëntë ⁷të parë gáca'a shini më sin culpë lu më. Gaquin por tubi favurë nu por pudërë shtë Jesucristo, Salvador shtë hia'a, nu parë gáca'a shini më nanapë esperansë naná vidë sin fin naguëne'e më.

⁸Ra di'dzë ni na verdá. Rac shtua'a guëni'irú'ul ra enseñansë ni lu ra mënë të parë ra narialdí ldu'i Dios, guëni'i ldu'u rall gunë rall cusë za'quë. Ldai'rë' naza'quin nu napin provëchë parë mënë. ⁹Perë bëlua'a téchil lu di'dzë dishi'bi nu ra cuendë shtë chu guc shtadë guëlú mënë, nu asuntë catë ruadi'dzë mënë chupë tsunë di'dzë con catë nanú mënë nardildi di'dzë pë runë cuntienë ra mandamientë purquë grë di'dzë ni nápëdi'i valurë nu rlluí'idi'in parë bien shtë miati.

¹⁰El quë narlua'a ldai' falsë nu quëgull divisioni entrë ra shmënë Dios, bë'në corregir lë'ëll chupë u tsunë vueltë;

si adë rúnëdi'ill cuendë shtí'dzël, bégú lë'ëll entrë ladi të. ¹¹Nguiu ni bënítill lu shnezë Jesús. Nápëll duldë nu mizmë lë'ëll nanëll nacondenádëll.

Cunseju parë Tito

¹²Iurë guëdchini Artemas u Tíquico naguëshe'lda ndë, bë'në grë cusë parë gue'dë guënal na guë'dchi Nicópolis purquë rac shtua'a guëquërela guë'dchi ni tiempë naldë. ¹³Bë'në grë cusë të gúnëll compaňi abogado Zenas nu Apolos parë adë gúnëdi'i faltë parë viajë shtë rai'. ¹⁴Nu zac los de más bëchi sa' hia'a tsasé rai' de quë runë tucarë gunë rai' lo quë narac shtu'u Dios të parë gapë rai' narqui'ni rai' nu gunë rai' compaňi ra nanapë nicidá. Zni gac rall mënë ziquë plantë narne'e nashi za'quë.

Rialú cartë con tubi saludë

¹⁵Grë ra naquëhunë compaňi na ndë'ë quëgshë'ldë rai' saludë lul, Tito. Bëdë'ë saludë shtë na'a lu grë ra narac shtu'u Jesús nu ra narac shtu'u lë'ë na'a.

Rac shtua'a gunë të recibir bendición shtë Dios. Amén.

Cartë nabëquë'e San Pablo lu Filemón

Quëquë'e Pablo cartë rë' lu Filemón

1 Na Pablo nanúa prësi purquë rluá'ahia diza'quë shtë Cristo Jesús. Quëquëa'a cartë rë' juntë con Timoteo naná bëchi sa' hia'a. Quëquëa'a lul, Filemón, nal tubi narunë compaňi lë'e na'a lu dchi'ni. Nalë rac shtu'u na'a lë'ël. ²Nu quëquëa'a cartë rë' lu grupë shtë shmënë Jesús nardëá lídchil nu quëquëa'a lu Apia, zanë na'a, nu Arquipo, el quë narunë compaňi lë'e na'a lu dchi'ni. ³Gulë bë'në recibir bendición nu gulë cuedchí ldu'u tē por Dios, Shtada'a, nu por Dadë Jesucristo, Shláma'a.

Amor nu fe shtë Filemón

⁴Siempre rdë'a graci lu Dios shtëna iurë rëagná ldua'a lë'ël, nu rna'ba lu Dios por lë'ël ⁵purquë binia nalë rac shtú'ul Dadë Jesús nu nalë rialdí ldú'ul shti'dzë më nu rac shtú'ul grëtë' shmënë Dios. ⁶Rna'ba lu Dios de quë guëdubi tiempë nanú lugar parë guadí'dzël diza'quë lu ra mënë. Nu rna'bë na'a lu më tē gac bé'al grë ra bendición nadápa'a purquë unidë na hia'a con Cristo Jesús. ⁷Nalë bësëquitë ldú'ul na nu rac shtua'a guna sirvë lu Dadë Jesús más purquë nanëa de quë rac shtú'ul ra shmënë Jesús. Filemón bëcha, rquitë ldua'a purquë ra shmënë Jesús napë rall más ánimo parë ra cusë shtë Jesús por lo quë nabë'nël por lë'e rai'.

Rna'bë Pablo tubi favurë lu Filemón

⁸Por ni nu purquë nahia poshtë shtë Cristo, napa derechë parë guë nibë'ahia lë'ël lo quë narunë tucarë gúnël ⁹perë mejurë quëhuna ruëguë lul purquë rac shtú'ul na nu rac shtua'a lë'ël. Na Pablo

nahia më gushë, perë iurne' nanúa prësi purquë nahia shmënë Cristo Jesús. ¹⁰Rna'ba tubi favurë lul parë Onésimo naná ziquë shinia; gúqui' shmënë Jesús mientras nanúa lachigui'bë.

¹¹Antsë Onésimo gúquëll ziquë tubi muzë shtë'nël nadë rllu'idi'i perë iurne' nádi'ill zni; gúnëll cumplir narac shtú'ul nu zac lo quë narac shtua'a. ¹²Quëgshe'lda lë'i' lul; bë'në recibir lë'i' con bien purquë nalë rac shtua'a lë'ël. ¹³Rac shtua'a nëa'nënull na ndë'e parë guëá'nëll shlugarël. Gúni' sirvë mientras nanúa prësi purquë bëluá'ahia diza'quë. ¹⁴Perë adë rac shtú'udia'a guna tubi cusë sin permisi shtë'nël tē parë lë'e favurë nacagna'ba lul gúnëdi'ilin por la fuersë sino por voluntá shtë'nël. ¹⁵Tal vez Onésimo bësá'nëll lë'ël por du'pë tiempë tē parë iurne' gúnël recibir lë'i' lídchil parë siempër. ¹⁶Hia adë rëabrídi'ill ziquë muzë no más sino mejurë quë tubi muzë; bë'në recibir lë'i' ziquë tubi shmënë Jesús narac shtú'ul. Nalë rac shtua'a lë'i' perë lë'ël rac shtú'ul lë'ël más, lëdë niá'asëdi'i ziquë muzë nabëabrí lídchil sino ziquë bëchil naná unidë con Dadë Jesucristo.

¹⁷Ziquë nanël quëhunënú hia'a shchi'ni më; bë'në recibir lë'e Onésimo cumë ziquë mizmë na. ¹⁸Si talë bé'nëll mal lul, u si talë nazé'bill dumí, guni'i lua blac dumí biá'all, guëgu'llahin. ¹⁹Na Pablo quëquëa'a cartë rë' con prupi guiáhia; na guëguilla cuendë shtë Onésimo aunquë runë tucarë gúnël cusë ru'bë parë na; nápël vidë eternë purquë biadi'dza lul diza'quë. ²⁰Nia bëchi, bë'në favurë rë' parë na por amor shtë Dios. Bësëquitë ldua'a por amor nanápël parë Dadë Jesucristo.

²¹Quëquëa'a lul purquë napa segurë de quë gúnël cuendë shti'dza nu rac bé'ahia de quë gúnël másru'u de lo quë narna'ba lul. ²²Mizmë tiempë bë'në preparar tubi cuartë catë guëquërela

purquë quëbeza gunë më lo quë naquëg-
na'bë të lúhi!; gueldë guënahia lë'ë të.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

²³Epafra quëgshé'ldëll saludë parë
lë'ë të nu zac lé'ëll nanull lachigu-
i'bë ndë'ë purquë rialdí ldú'ull diza-

'quë. ²⁴Nu Marcos nu Aristarco, nu De-
mas con Lucas, quëgshé'ldë rai' saludë.
Quëhunë rai' compañì na lu shchi'ni
Jesús.

²⁵Rac shtua'a de quë favurë shtë Dios
guëa'në con lë'ë të. Amén.

Cartë naguá lu ra Hebreos

Dios biadi'dzë lu hia'a iurë bëdchini shini më

1 Tiempë guahietë guni'i Dios lu shtadë guëlü hia'a iurë biadi'dzë ra profetë. Zihani vësë nu zihani manërë guni'inú më lu shtadë guëlü hia'a por enseñansë shtë ra nabadi'dzë shti'dzë më ²perë iurne' lúltimë tiempë biadi'dzë më lu hia'a iurë bëdchini shini më, Jesús. Dios bëcueshtë guédchiliu por lë'ë shini më, nu gulé Dios shini më parë guënbé'ai' grë cusë nananú guédchiliu nu gube'e. ³Lë'ë shini më na ziquë galrabtsë'ë shtë Dios. Ziquë na Dios zni na Jesús, ecsactë ziquë Shtádi'. Por Jesús rni'bi grë ra cusë; por pudërë shtë shti'dzë më adë rialúdi'i guédchiliu. Depuësë de bëzuné më almë shtë hia'a de grë duldë, iurní guzubë më lugar shtë hunurë ladë ldi cula'ni Dios pudërusë catë quëbezë më gube'e.

Shini Dios na más më ru'bë quë ra ianglë

⁴Lë'ë shini Dios na më más më ru'bë quë ra ianglë. Pues bë'në Jesús recibir mejurë lugar; bëd'ë Dios tubi lë parë shini më namás lasac quë lë shtë ianglë. ⁵Dios nunquë adë guní'idi'i' lu tubi ianglë:

Lé'ël nal shinia.

Bëna punërë lé'ël; súbël lugar shtë hunurë.

Nunquë guni'i Dios de tubi ianglë:

Na nahia Dadë parë lé'ël.

Nu lé'ël gáquël shinia.

⁶Perë iurë bëshe'ldë Dios shini më lu guédchiliu, bë'në më honrar lé'i' nu guni'i më:

Grét' ianglë shtë Dios gunë rai' adorar lé'ël.

⁷De ra ianglë guni'i Dios:

Quëhunë më gac rai' ziquë mbë.

Gac rai' ziquë be'lë narru'u lu gui'i të gunë rai' lo quë narnibë'a më.

⁸Perë lu shini Dios guni'i më:

Nal Dios; catë rñibé'al na parë siempër; adë tsalúdi'in.

Bandërë shtënl quëhunë significar nal rëy justë.

⁹Rac shtú'ul ra cusë tubldí, perë ma túshël nanádi'i de acuerdë con lëy shtë më.

Por ni Dios shtënl bëtiá'ai' sèiti guéquël të guëquitë ldú'ul más quë grë ra sa'l.

¹⁰Nu zac guni'i Dios de lë'ë më:

Nia Dadë, lé'ël bëcueshtël grét' ra cusë dizdë principi shtë guédchiliu.

Con guiá'al bëcueshtël gube'e.

¹¹Lë'ë rahin tsalú perë lé'ël guéá'nël parë siempër.

Grë rall guëac rall ziquë lari gushë.

¹²Nu lé'ël guëtú'bil guédchiliu nu gube'e ziquë daa'.

Gac cambi grë ra cusë ni, perë lé'ël nal mizmë nedzë nu parë siempër; lé'ël guëbánil parë siempër.

¹³Nunquë guni'i Dios lu tubi ianglë:

Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna gan lu grë enemigu shtënl nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzël.

¹⁴Grë ra ianglë na rai' espíritu narunë cumplir voluntá shtë Dios. Bëshe'ldë më lë'ë rai' parë gunë rai' compa'ni ra nabë'në recibir salvaciuni shtë më.

Adë chu guësá'nëdi'i salvaciuni shtëna'a

2 Blac llëru'bë na shini Dios; por ni napë quë guédé'na'a cuendë bien ra di'dzë nabínia'a të parë adë chu guëséá'nëdi'i shnezë Dios. ²Ra shti'dzë Dios naguni'i ra ianglë antsë, napin pudërë nu grë ra mënë nadë rzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më, guc cashtigu rall. Bë'në rall recibir pagu justë según duldë nu faltë nabë'në rall. ³Verdá nahin,

por ni çllallë guëdë'na'a të parë guëca'chilú hia'a lu juici si talë adë guëzu'bë diáguëdi'ia'a diza'quë? purquë llëru'bë na salvaciuni shtë më. Lë'ë salvaciuni rë' primëre biadi'dzë Dadë Jesús, nu despuësë ra nabini shti'dzë më, bë'në rai' testificar de quë verdá na di'dzë ni. Bëdë'na'a recibir di'dzë shtë salvaciuni de lë'ë rai'. ⁴ Nu Dios bëluá'ai' sht'i'dzi' na verdá por sëni nu milagrë nu cusë ru'bë nu por Espíritu Santo nabëne'e më parë cuesënihi' lë'ë hia'a. Cadë túbia'a bëdë'na'a recibir don nabëzëlaad'chi Espíritu Santo según voluntá shtë Dios.

Jesucristo gúqui' ziquë bëchi sa' hia'a

⁵ Stubi puntë; adë gunibé'adi'i Dios de quë gué'dchiliu naze'dë, gaquin bajo ordë shtë ra ianglë. Cagni'i na'a shcuendë gué'dchiliu verdaderë. ⁶ Pues tubi partë shtë Sagradas Escrituras rni'i zni:

¿Chull na nguiu të parë rëagná ldu'ul lë'i'?

Grë nguiu gati rall.

¿Pëzielú rac shtú'ul cuesëniul lë'ëll?

⁷ Por du'pë tiempë bë'nëll të napë nguiu menos hunurë quë ra ianglë perë bë'nëll honrar lë'ë nguiu con hunurë ziquë tubi corunë.

Nu bëdë'ël pudërë parë guëni'bë'a nguiu grë cusë nabënsá'ul.

⁸ Grëtë' cusë bëcúezël guëa' nguiu; guëzu'bë diaguë rall shti'dzë nguiu. Iurë bëcúezë Dios grëtë' cusë guëa' nguiu, bëdë'ë Dios permisi guëni'bë'a nguiu grëtë' cusë. Sin quë adë guëtë'dëdi'i, rnádi'ia'a grë cusë bajo ordë shtë nguiu ⁹ perë rna hia'a lu Jesús, el quë Dios bë'në punërë ziquë tubi nalasáquëdi'i lu ra ianglë por du'pë tiempë. Rna hia'a lu Jesús; bë'në Dios honrar lë'i' con zihani hunurë naná ziquë tubi corunë purquë bë'në më sufrir hashtë gúti'. Por tubi favurë nabë'në Dios, guti Jesús por grë mënë.

¹⁰ Dios bëntsa'u grë cusë purquë zni bëuu' ldu'u më; gurështëhin parë Dios nu por lë'ë më. Guc shtu'u më guësëdchini më zihani shini më gube'e catë quërelde më lu llni. Por ni guc më justë iurë bëshe'ldë më Jesús lu gué'dchiliu të sac zíhi'. Bë'ni' cumplir grë sufrimientë; por ni adë rúnëdi'i faltë ni tubi cusë; na më cabësë shtë ra naná salvar. ¹¹ El quë narunë të gac mënë shmënë Dios, nu ra shmënë më naná runë cumplir grë voluntá shtë më, napë rai' mizme Shtadë rai'. Por ni lë'ë shini Dios rtúdi'i lúhi' iurë rni'i më na rai' ziquë famili shtë më. ¹² Ni na de acuerdë con Sagradas Escrituras naná rni'i:

Guna alabar lë'ël delantë lu ra bëcha, nu guna alabar lë'ël juntë con los de más shmënëll nardëá por nombre shtë'nëll.

¹³ Nu zac rni'i Sagradas Escrituras:

Na tsaldí ldua'a shti'dzë më.

Stubi lugar rni'in:

Na zugá'ahia ndë'ë con shini Dios naná bëne'e më parë na.

¹⁴ Verdá grë ra shini nguiu napë rai' mizme clasë cuerpë con rënë nu belë. Zni zac Jesús guc nguiu con cuerpë shtë nguiu të parë gati më; zni bëdë'ë më fin pudërë shtë el quë nabësëdchini galguti lu gué'dchiliu. Lëll Satanás. ¹⁵ Nu bë'në më librar ra nardzëbë gati rall, ra nardzëbë con galërdzëbë ru'bë guëdubi vidë shtë rall. ¹⁶ Pues nasegurë adë bídëdi'i më lu gué'dchiliu parë gunë më compañi ra ianglë, sino be'dë guëdchini më lu gué'dchiliu ziquë llëbni Abraham parë gunë më compañi lë'ë ra nguiu. ¹⁷ Por ni bëqui'ni gac më igual ziquë bëchi sa' më të gac më tubi bëshuzi ru'bë narga'a ldu'u ra mënë nu parë gúni' cumplir grë lo quë narac shtu'u Dios. Nu bëdchini më parë quilli më con rënë shtë më por duldë, nu parë guëdchisú më grë duldë shtë ra shmënë më. ¹⁸ Guzac zi më nu gudëdë më zihani prëbë durë. Por ni

iurne' rac runë më compaňi grë ra narzac zi lu cualquier cusë durë.

Jesús na más më ru'bë quë Moisés

3 Bëchi naná unidë con Dios santu, gu-na' b'ë më lë'ë të, të guëquërdëdëni të lë'ë më la'ni gube'e. Gulë bë'në llgabë bien chu na Jesús; náhi' el quë nabëd-chini por nombre shtë Dios nu náhi' bëshuzi namás lasac nu náhi' bëshuzi ru'bë parë lë'ë hia'a. Parë creenci shtë hia'a nídi'i stubi naná rialdí ldu'u hia'a. ²Lë'ë Jesús bë'në cumplir voluntá shtë Dios, el quë nabë'në punë'rë lë'i' bëshuzi shtë hia'a. Bë'në më cumplir igual ziquë Moisés bé'ni' cumplir grëtë' lo quë nagnu-ni' Dios lúhi' parë ra shmënë më guahietë. ³Sin quë adë guëtë'dëdi'i, Jesús runë tucarë más hunurë quë Moisés. Nahin ziquë tubi nguiu narza'a tubi hi-u'u; runë tucarë nguiu ni más hunurë quë lë'ë hiu'u. ⁴Cadë hiu'u napin el quë nabëzá'ahin, perë Dios bëcuc'shtë grëtë' cusë nananú la'ni gué'dchiliu nu gube'e. ⁵Siemprë Moisés bë'në cumplir voluntá shtë Dios. Guc Moisés tubi muzë entrë ra shmënë më parë biadí'dzi' shti'dzë Dios lu rai'. Zni Moisés bë'në testificar de lo quë nagnu'ni' Dios lúhi', cusë nagnuër gac despuësë. ⁶Perë Cristo na shini më nabë'në cumplir grë voluntá shtë Dios entrë ra shmënë më. Pues na hia'a shini më si talë guëdë'na'a segurë fe shtë hia'a, si talë adë rdzëbëdi'ia'a nu si talë adë guëazë guëtëdi'ia'a shnezë më jamás, nu si talë guëquitë ldu'u hia'a por esperansë nadápa'a.

Guëzi'i ldu'u ra shmënë Dios

⁷Por ni ziquë cagni'i Espiritu Santo: Nedzë iurë guini të lo quë narni'i Dios, ⁸adë runë nagnuëdchidi'i ldu'u të cumë ziquë bë'në më guahietë; bëdzatsu më'në cuntrë Dios.

Dzë ni bëtë'dë rall prëbë lu Dios iurë ziazú rall lu lumë shlatë catë chu nádi'i.

⁹Nga'li ra shtadë guë'lú të bëtë'dë rall prëbë lua.

Zni bë'në rall durantë cuarenta izë; guná rall milagrë lo quë nabëna.

¹⁰Por ni bëldëa con lë'ë rall nu gunia'a shcuendë rall: "Siemprë ldu'u rall bësini lë'ë rall lu duldë; nunquë bënguë bë'adi'i rall shneza".

¹¹Bëna prometer con juramentu, nunquë jamás adë tsutëdi'i rall catë rzi'i ldu'u më'në con na, catë rbedchi ldu'u rall.

¹²Bëchi, gulë gapë cuidadë ni tubi de lë'ë të gapë tubi ldu'u naná rianaldë tëchi cusë mal, nu por ni adë rialdídi'i ldú'ul shti'dzë Dios nu guësá'nël lë'ë më nanabani. ¹³Mejurë cadë tubi të guni'inú sa'l cunseju parë tsaldí ldu'u sa'l más cadë dzë mientras nanú tiempë. Gulë guni'inú los de más sa'l të parë ni tubi de lë'ë të gapë të ldu'u nagnuëd-chi por duldë nacuguë ra nguiu. ¹⁴Si talë adë guësá'nëdi'ia'a diza'quë, sino tsaldíru'u ldu'u hia'a hashtë gátia'a, iurní unidë na hia'a con Cristo.

¹⁵Zni rni'i Sagradas Escrituras: Nedzë si talë guínul lo quë narni'i Dios, adë runë nagnuëdchidi'i ldú'ul cumë bë'në ra më'në guahietë iurë bëquë guia'a rall lë'ë më; adë guc shtú'udi'i rall gac Dios shlamë rall.

¹⁶¿Chúllëti'i bëquë diaguë shti'dzë Dios nu despuësë bë'në rall cuntrë lë'ë më? Mizmë më'në nabëru'u ladzë Egípto con Moisés ziquë cabësë shtë rall. ¹⁷¿Chullëti'i bëldëni Dios por cuarenta izë? pues mizmë më'në nabë'në duldë nu guti rai' nu bëa'në cuerpë rai' lu shlatë catë nídi'i më'në. ¹⁸¿Chullëti'i guni'i Dios con juramentu adë tsutëdi'i rall catë rzi'i ldu'u më? Pues mizmë më'në nanadë bëzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më. ¹⁹Por grë ndë'ë rac bë'a hia'a adë bë'nëdi'i rall gan

tsuté rall purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më.

4 Por ni, aunquë nanú tubi promësë guëzi'i ldu'u hia'a con lë'ë më, rqui'ni gápa'a cuidadë no sea lu cualquier de lë'ë të, guëni'i më: “Runa juzguë nu adë tsutédi'il lugar ni”. ² Pues parë mizmë lë'ë hia'a bédchini shti'dzë Dios ziquë bédchinin parë ra mënë guahietë, perë ra mënë ni adë bé'nëdi'i rall recibir shti'dzë më con fe cumë cusë za'quë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më; adë bëllu'fidi'i shti'dzë më parë lë'ë rall. ³ Perë lë'ë hia'a gualdí ldu'u hia'a nu guaté hia'a catë rzi'i ldu'u hia'a con lë'ë më. De stubi mënë guni'i më:

Gualdídi'i ldu'u rall na; por ni bëldëa nu gunia'a con juramentu, adë tsutédi'i rall catë guëzi'i ldu'u rall con na.

Guni'i Dios ra di'dzë ni aunquë bédë'ë më fin shchi'ni më dizdë bëntsa'u më guë'dchiliu. ⁴ Pues ze'dë tubi partë shtë Sagradas Escrituras narni'i shcuendë dzë narzi'i ldu'u mënë:

Dios bëzi'i ldú'i' dzë gadchi de grë dchi'ni nabë'në më.

⁵ Stubi lugar guni'i më:

Adë tsutédi'i rall catë guëzi'i ldu'u rall con na.

⁶ Todavía runë faltë parë sëbëldá mënë tsuté rall catë guëzi'i ldu'u rall con Dios, perë lë'ë mënë nabini diza'quë primërë, adë tsutédi'i rall catë guëzi'i ldu'u rall purquë bëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë më. ⁷ Por ni Dios bëlu'ái' tubi dzë señal-adë naná nedzë. Cagni'inú Dios lë'ë hia'a iurne' por lo quë naguni'i David aunquë llëduni tiempë zia'a. Guni'i David di'dzë rë' naná bëquëa'a tampa:

Nedzë iurë guini të lo quë narni'i Dios, adë runë naguëdchidi'i ldu'u të.

⁸ Si talë Josué nadë'ë descansë parë ra më israelitë, pues Dios adë niabrídi'i guëni'i më de stubi dzë guëzi'i ldu'u mi-

eti. ⁹ Zni nanú tubi galërzi'i ldu'u naná ziquë dzë gadchi iurë guzi'i ldu'u Dios. Guëzi'i ldu'u shmënë Dios ¹⁰ purquë grëtë' el quë natsuté shnezë Dios catë rzi'i ldu'ull con lë'ë më, nápëll descansë. Hia gualú shchí'nill ziquë guzi'i ldu'u Dios lu grë dchi'ni shtë më. ¹¹ Por ni cha guëdë'na'a fuersë parë tsuté hia'a catë guëzi'i ldu'u hia'a con lë'ë më, no sea quë cualquier de túbia'a zia'glá'ga'a mizmë nezë ziquë bé'në ra mënë nadë gualdídi'i ldu'u shti'dzë Dios guahietë nu guti rai'.

¹² Zni runë tucarë guëdë'na'a purquë di'dzë naguni'i Dios, nabanin nu napin pudërë. Nahin ziquë tubi spadë dushë naná guërupë tëchi. Shti'dzë më riuté hashtë más la'ni ldu'u nguiiu. Shti'dzë më runë dividir almë, nu espíritu, nu llicu nu hashtë la'ni ba'cu shtë mieti. Riuté shti'dzë më hashtë la'ni llgabë mënë nu hashtë galërni'i ldu'u nguiiu parë gunin juzguë lë'ë rahin. ¹³ Ni tubi cusë nabëntsa'u më adë rac guëca'chilúdi'i lu më. Grëtë' nanuhin shlatë. Rna më nu nané më grë lo quë naquëhunë mieti nu napë quë guëtë'da'a cuendë lu më.

Jesús na bëshuzi namás lasac entrë grë bëshuzi

¹⁴ Jesús shini Dios, na më bëshuzi ru'bë parë lë'ë hia'a; guaté më catë quërelde Dios lu gubë'le, por ni guiaglá'ga'a firmë lu shnezë Dios con diza'quë nagualdí ldu'u hia'a. ¹⁵ Lë'ë bëshuzi shtë hia'a, rga'a ldú'i' lë'ë hia'a. Riaséhi'; nanéhi' grë debilidá nadápa'a purquë lë'ë më gudëdë më lu mizmë prëbë nadápa'a, perë sin quë adë bé'nëdi'i më duldë. ¹⁶ Por ni guiabí'ga'a lu më catë nanú më. Guiabí'ga'a lu trunë shtë Dios sin quë adë chu rdzëbëdi'i. Por favurë shtë më guëga'a ldu'u më lë'ë hia'a nu gunë më compani lë'ë hia'a cualquier nicidá nadápa'a.

5 Cadë bëshuzi ru'bë naná designadë entrë ladi ra nguiu, nápi' carguë parë gúni' representar ra mënë lu Dios. Runë bëshuzi ofrecer lu Dios ra ofrendë shtë mënë nu sacrifici por duldë shtë rall. ²Mizmë bëshuzi ni rac runë tratë nadu'u con ra mënë naguënédí'i voluntá shtë Dios nu rëazë guëtë rall shnezë më, purquë bëshuzi ni nápëll mizmë debilidá cumë grë mënë. ³Por debilidá ni rqui'ni gunë bëshuzi ofrecer tubi ma ziquë sacrifici lu Dios por ra duldë nabë'në bëshuzi nu zac rúnëll ofrecer ra ma por duldë shtë los de más mënë.

⁴Ni tubi nguiu gululë mizmë lél'ëll ziquë bëshuzi con hunurë shtë galbëshuzi, sino Dios gululë lél'ëll mizmë manërë ziquë gululë më lë'ë Aarón. ⁵Zni zac Cristo adë bëshepi guiá'adi'i' të gáqui' bëshuzi, sino Dios gululë lél'i' nu guni'i më lu shini më:

Lél'ël nal shinia; gululëhia lél'ël.

⁶Nu zac rni'i Dios stubi lugar:

Lél'ël nal bëshuzi parë siempërë, ziquë mizmë clasë cumë Melquisedec.

⁷Iurë Jesús gubani lu guédchiliu rë', guna'bë më lu Dios; bë'në më ruëguë lu Dios. Guni'i më fuertë nu cantidá nisë bëru'u lu më. Guna'bë më lu Dios, el quë nanapë pudërë parë guelá lél'i' lu galguti, nu Dios bëquë diágui' shti'dzë shini më purquë Jesús guc cumformë; bë'ni' cumplir voluntá shtë Shtádi'. ⁸Aunquë Cristo na shini Dios, por galërzac zi nabë'në më sufrir, bësédëi' parë guëzu'bë diágui'. ⁹Iurë gudëdë grë ra cusë durë nu bë'në më gan lu ra prëbë, guc më el quë nardë'ë vidë eternë parë grë ra narzu'bë diaguë shti'dzë më. ¹⁰Gululë Dios lë'ë Jesús; gúqui' designadë bëshuzi ru'bë con mizmë hunurë ziquë Melquisedec.

Dios gunë cashtigu si talë guëazë guéta'a lu shnezë më

¹¹Nanú zihani cusë más parë guëni-a'a lu të shcuendë bëshuzi ru'bë nadá-pa'a. Parë guna explicar parë tsasë të, naganin purquë adë riasédí'i të lueguë. ¹²Hia gudëdë tiempë dizdë gualdí ldu'u të diza'quë; hia runë tucarë guëlua'a të los de más sa' të, perë todavía rqui'ni stubi mënë guëlua'a lë'ë të stubi vësë más ra cusë sencigi, ra primërë puntë shtë ra enseñansë narialdí ldu'u hia'a. Na të ziquë tubi narqui'ni gu purë lechë en vez de gaul cumidë con belë. ¹³Grë ra naná ziquë me'dë naná radchi, adë rac bé'adi'i'll mudë narunë tucarë guëquërdëll con sa'll. Nall ziquë tubi ngulë'në narqui'ni tubi mësë. ¹⁴Perë ziquë cumidë na parë ra mënë ru'bë, los de más puntë shtë enseñansë, na parë ra mënë naná riasë guadë na mal nu guadë na za'quë. Mënë ni hia napë rall tiempë lu shnezë Dios nu tsagla'guë runë rall gan lu duldë.

6 Por rsunë ni, cha guiaglá'ga'a delantë parë tsarú'ba'a; guësédá'a más enseñansë shtë Cristo. Adë guéá'nédí'ia'a sulë con ra enseñansë sencigi nabëdédë'na'a recibir más antsë. Enseñansë ni runë tratë napë quë guëabrá ldu'u mieti lu Dios, nu adë rúnédí'i mënë confiar ra obrë za'quë. Ra enseñansë sencigi rni'i napë quë tsaldí ldú'ul shti'dzë Dios. ²Nu cagni'in shcuendë custumbrë shtë rdchi'bë guia'a shmënë Jesús guëc sa' rall, nu runin tratë lla guëriubë nisë zihani cusë. Cagni'in shcuendë de quë tsashtë ra tégulë stubi, nu de quë ze'dë guëdchini juici eternë. ³Pues guiaglá'ga'a delantë si talë gunë më compañi lë'ë hia'a.

⁴Ra naguasé di'dzë ni, ra nabëquitë ldu'u por lo quë nabëne'e më, ra narunguë bë'a Espíritu Santo, ⁵ra nabëquitë ldu'u con shti'dzë Dios, nu ra narac bë'a

pudërë shtë ra naguë nibë'a iurë gac më rëy, ⁶ Si talë guëazë guetë rall, nu rni'i rall shti'dzë Dios nádi'in verdá, nídi'i mudë guëabrí ldu'u rall lu më stubi vultë purquë mizmë lë'ë rall quëquë'ë rall lë'ë shini Dios lu cruz stubi vultë, nu quëhunë rall burnë lë'ë më delantë lu ra mënë. ⁷ Na nguiu rë' ziquë lachi naná rlaguë guiu lúhi'. Iurë lë'ë guiu rlaguë, ruu' guiu'u nisë. Si talë guiu'u tsagla'guë rdë'ë cusechë parë ra naquëhunë dchi'ni, pues napin bendición shtë Dios. ⁸ Perë si talë lë'ë guiu'u rdë'ë guitsë nu gui'lli nadë rlluí'ídi'i, iurní mal na guiu'u ni nu guëlladchi na cashtigu shtë Dios parë guiu'u ni; fin shtëhin na ziquë tubi cusë narie'qui.

Nadápa'a esperansë; por ni dzu hia'a firmë lu shnezë Dios

⁹ Aunquë quëadi'dza zndë'ë lu të, bëchi narac shtua'a, napa segurë de quë lëdë znídi'i con lë'ë të purquë nasalvar të nu quëhunë të cusë za'quë. ¹⁰ Dios na më justë; adë guëá'ldëdi'i ldu'u më grë dchi'ni nabë'në të parë lë'ë më. Rëagná ldu'u më lla gac shtu'u të sa' të, lla bë'në të sirvë lë'ë rai' purquë na rai' shmënë më. Adë guëá'ldëdi'i ldu'u më de quë tsagla'guë quëhunë të compa'ni lë'ë rai'. ¹¹ Ziquë rac shtu'u sa' të, iurne' rac shtu'u na'a cadë tubi të guëlua'a de quë napë të zihani esperansë hashtë guëabrí më stubi. ¹² Adë gac të nabëchi sino gulë rgubënebi ejemplë shtë ra narialdí ldu'i de verdá con pacënci; iurní quëhunë rall recibir ra cusë za'quë nabë'në më prometer parë grë ra naná shmënë më.

¹³ Segurë gunë më cumplir lo quë nabë'në më prometer purquë iurë bë'në më prometer lu Abraham, bë'në më jurar por mizmë lë më purquë nídi'i stubi más më naru'bë quë lë'ë më. ¹⁴ Guni'i Dios lu Abraham: "De verdá gunë ldaiha lë'ël nu guënehia cantidá llëbnil". ¹⁵ Abraham gulëzi' con pacënci hashtë gac cumplir

shti'dzë më; zni bé'ni' recibir lo quë naná bë'në më prometer lúhi'. ¹⁶ Iurë ra nguiu runë rall jurar, rni'i rall juramentu por nombre shtë tubi namás më ru'bë quë lë'ëll. Juramentu ni na garantiá de quë gúnëll cumplir; rquí'nídi'i cusë más. ¹⁷ Iurë gac shtu'u Dios guëlua'ai' clarë lu ra shmënë më de quë adë gúnëdi'i më cambi shti'dzi', bë'në më prometer con juramentu. ¹⁸ Zni por chupë di'dzë nagúnëdi'i cambi jamás, nasegurë lo quë nadzulëza'a. Nídi'i mudë shti'dzë Dios niac bishi; por ni lë'ë hia'a naná bësa'në cusë shtë guë'dchiliu nu na hia'a segurë con lë'ë më, nadápa'a rsunë ru'bë parë tsaldí ldu'u hia'a; adë guësá'nëdi'i hia'a promësë naguni'i më lu hia'a; tsaglá'ga'a firmë con lë'ë më hashtë gunë më cumplir promësë naguni'i më lu hia'a. ¹⁹ Lë'ë esperansë nadápa'a, na ziquë tubi gui'bë ru'bë naquëhunë segurë barcu lu nisë. Segurë nu fuertë na esperansë ni parë almë shtë hia'a. El quë nanapë esperansë ni, nall ziquë el quë nariuté catë cabezë Dios Santo. ²⁰ Ndë guaté Jesús por lë'ë hia'a të tsanálda'a lë'ë më lugar ni despuësë. Na më representantë shtë hia'a të parë tsuté hia'a lugar ni. Na më primërë bëshuzi parë siembrë con mizmë hunurë quë Melquisedec.

Jesús nu Melquisedec

7 Lë'ë Melquisedec gac rëy shtë guë'dchi Salem nu gúqui' tubi bëshuzi delantë lu Dios naquëbezë más guia'a. Iurë bëabrí Abraham catë guáhi' lu guërru nu gudíni' ra rëy contrari, Melquisedec guagtsa'guë'lúhi' Abraham, nu bë'në ldáhi' lë'ë Abraham. ² Iurní Abraham bédë'ë ca'a Melquisedec décimo partë shtë ra cusë naná bédchisú Abraham de enemigu shtëhi'. Lë Melquisedec runë cuntienë "primërë rëy naná justë". Melquisedec gac rëy narnibë'a Salem, nu Salem runë cuntienë, "galërbedchí ldu'u mieti". Por ni Melquisedec na rëy

shtë paz. ³Perë parë Melquisedec adë guënëdi'ia'a lë shtádi' u lë shní'ai'; adë guënëdi'ia'a guc gúli' nilë guc gúti'. Adë guënëdi'ia'a chu guc shtadë guëlü Melquisedec. Zni náhi' ziquë figurë shtë shini Dios; náhi' bëshuzi naná cuesë parë siembrë.

⁴Iurne' guc gulë bédë'ë cuendë blac llëru'bë guc Melquisedec, pues mizmë shtadë guëlü hia'a, Abraham, bédë'ëi' décimo partë shtë grë cusë lo quë nabëdchisúhi' guia'a rëy iurë gudildi rai'. ⁵Según lëy shtë Moisés, ra bëshuzi naná llëbni Leví, napë rai' mandadë shtë Dios parë gunë rai' cubrë de mënë décimo partë nanapë ra mënë; nahin parë Dios. Ra bëshuzi bënë rai' cubrë de grë sa' rai' aunquë na rai' llëbni Abraham. ⁶Perë Melquisedec nádi'i' famili shtë Leví perë bé'ni' recibir décimo partë nabëdë'ë Abraham cuá'ai'. Nu Melquisedec bënë ldáih'i' Abraham, el quë nabë'në recibir ra promësë shtë Dios. ⁷Clarë riasé hia'a el quë naquëhunë bendecir, más lasáqui' quë ra mënë narunë recibir bendición. ⁸Entrë ladia'a iurne' grë ra bëshuzi narunë recibir décimo partë shtë cusë nanapë mieti, guëdchini dzë gati rai'; perë shcuendë Melquisedec rni'i' Sagradas Escrituras de quë lél'i' bé'ni' recibir décimo partë nabëdë'ë Abraham. Melquisedec náhi' ziquë tubi naziagla'guë nabani. ⁹Nu rac guëni'ia'a de quë Leví nu grë ra bëshuzi naná llëbni Leví, ra naná runë recibir décimo partë shtë cusë nanapë mënë iurne', gudilli rai' juntë con Abraham iurë bédë'ëi' lu Melquisedec nabë'në tucarë cá'ai' ¹⁰purquë aunquë todavía adë gúlëdi' Leví, náhi' cumë llëbni ladi Abraham iurë Melquisedec guagtsa'guëlühi' lë'ë Abraham.

¹¹Ra mënë israelitë bënë rai' recibir lëy shtë Dios tiempë dzu ra shini Leví cumë bëshuzi, perë lëy adë bé'nëdi'i'

gan gac mënë perfectë delantë lu Dios. Por ni gu' necesari guëdchini stubi bëshuzi mejurë, lédëdi'i' ziquë ra bëshuzi naná shini Aarón nagululé Dios, sino bëqui'ni guëdchini tubi bëshuzi ziquë Melquisedec con llëru'bë hunurë. ¹²Pues iurë nanú cambi shtë galbëshuzi, iurní zac rqui'ni gac cambi lëy narunë tratë shcuendë galbëshuzi. ¹³Lë'ë bëshuzi shtëna'a, el quë ra di'dzë rë' quëgni'i' shcuëndi', náhi' llëbni stubi shini Jacob, lédëdi'i' shini Leví ziquë los de más bëshuzi. Ni tubi bëshuzi na shini de cualquier shini Jacob sino sulë ra shini Leví na rai' bëshuzi. ¹⁴Bien rdë'ë hia'a cuendë Jesús ze'dë entrë llëbni Judá, nu Moisés niétiquë guní'i' de quë shini Judá gac rai' bëshuzi.

¹⁵Más clarë na shcuendë bëshuzi cubi nadápa'a, iurë rëagná ldu'u hia'a ze'dë guëdchini stubi bëshuzi naná ziquë Melquisedec con llëru'bë hunurë. ¹⁶Adë binlúdi'i' galbëshuzi shtë më ni por tubi lëy narunë punërë bëshuzi según ra shtadë guëlü bëshuzi, sino guc Jesús bëshuzi sulë purquë napë më pudërë; gá-tidi'i' më parë siembrë. ¹⁷Rni'i' zndë'ë la'ni Sagradas Escrituras de lë'ë më: Lë'l nal tubi bëshuzi parë siembrë ziquë mizmë clasë de Melquisedec.

Nápël llëru'bë hunurë.

¹⁸Zni mandamientë nabëdë'ë Dios guahietë, guc cancelarín purquë nápëdi'in pudërë nu adë rllú'idi'in parë guëdchisú duldë shtë mënë. ¹⁹Pues lëy shtë Moisés adë bé'nëdi'i' gan parë gac nguii limpi delantë lu Dios, perë en cambi, iurne' nadápa'a esperansë, por ni riabí'ga'a lu më.

²⁰Pues Dios bënë nombrar Jesús ziquë bëshuzi con juramentu. ²¹Los de más bëshuzi guc nombrar rai' sin ni tubi juramentu, perë guni'i' Dios lu bëshuzi cubi con tubi juramentu. Guni'i' më:

Lë'ë Dadë, bé'ni' jurar nu adë gúnëdi'i' cambi shtí'dzi'.

Lë'ël nal tubi bëshuzi parë siemprë.
[Ziquë mizmë clasë shtë
Melquisedec.]

²²Por ni Jesús na tubi garantiá de quë nadápa'a tubi conveñi mejurë quë conveñi nanapë ra mënë guahietë. ²³Los de más bëshuzi guc cantidá rai' purquë guti rai'; adë nídi'i mudë tsagla'guë rai' cumë bëshuzi; adë bé'nëdi'i rai' gan quëquërelde rai' parë siemprë. ²⁴Perë Jesús adë rátidi'i; galbëshuzi shtë më adë tsalúdi'i. Na më bëshuzi parë siemprë. ²⁵Por ni Jesús napë pudërë; gunë më salvar parë siemprë ra nariabi'guë lu Dios por medio de lë'ë Jesús purquë nabáni' parë siemprë nu quëhúni' ruëguë lu Dios por lë'ë hia'a.

²⁶Zni Jesús na bëshuzi completamente ecsactë ziquë rquí'nia'a, ziquë ni tubi chu nádi'i. Na më santu; nápëdi'i më duldë; rsiguédi'i më lë'ë hia'a; purë na më. Bëshepi guia'a Dios lé'i' más quë cualquier cusë nanabani lu gube'e. ²⁷Nádi'i më ziquë los de más bëshuzi nanapë quë gunë rall ofrecer ra ma por duldë shtë rall, iurní despuësë por duldë shtë ra sa' rall. Jesús bé'ni' ofrecer mizmë lé'i' ziquë sacrifici parë grétë' hia'a. Rquí'nidi'i stubi sacrifici jamás parë siemprë. ²⁸Lë'ë lëy shtë Moisés gululé nguiu të gac rall bëshuzi namás lasac aunquë napë rai' duldë; perë juramentu shtë Dios bédchini más despuësë quë lëy, nu bë'në më nombrar lë'ë shini më të gáqui' bëshuzi parë siemprë. Gululé Dios shíni', el quë nabë'në cumplir; nídi'i stubi cusë narunë faltë të gac më bëshuzi parë siemprë.

Jesús rni'inúhi' Dios por lë'ë hia'a

8 Primërë puntë shtë naquëgni'i na'a lu të na ndë'ë; nadápa'a tubi bëshuzi namás lasac. Guzubë më lu trunë shtë Dios gube'e. Quëbezë më ladë ldi shtë Dios naná lugar shtë hunurë. ²Nu

quëhúni' sirvë la'ni lugar verdaderë naná bëntsa'u Dadë, lédëdi'i nguiu. Ndë cabezë Jesús juntë con Dios Padre.

³Grë ra bëshuzi namás lasac lu guédchiliu, guc nombrar rai' parë gunë rai' ofrecer lu Dios ofrendë nu sacrifici nabëdë'ë mënë según lëy. Nu rquí'ni Jesús gápi' tubi cusë parë gúni' ofrecer. ⁴Si talë lë'ë më niabezë më guédchiliu, adë nádi'i më bëshuzi purquë todavía nianá nanú ra bëshuzi narunë ofrecer ofrendë según rni'bë'a lëy shtë Moisés. ⁵Perë ra bëshuzi lu guédchiliu, quëhunë rai' ofrecer lo quë naná sulamëntë tubi mustrë de lo quë nananú gube'e. Rdë'ë hia'a cuendë de quë nahin copi purquë iurë Moisés bë'në recibir ordë shtë Dios parë guntsá'uhi' lugar catë gunë ra mënë adorar Dios, gunibë'a më lúhi': "Rnia'a lul, bëntsa'u lugar ni ecsactë según mustrë nabëluá'ahia lul guëc dani". ⁶Zni guc con primërë rëglë nabëdë'ë Dios, perë iurne' gululé Dios Jesús ziquë bëshuzi naquëhunë sirvë lugar naná zihani vueltë más mejurë quë lugar catë ra bëshuzi naguquërelde antsë bë'në rai' sirvë. Jesús na el quë narni'inú Dios por lë'ë hia'a. Por Jesús lë'ë conveñi cubi nadápa'a con Dios, nahin mejurë quë conveñi gushë purquë pudërë shtë conveñi cubi ze'din por promësë naná mejurë.

⁷Si talë primërë conveñi nápëdi'in faltë, iurní adë rquí'nidi'i conveñi cubi. Si talë por primërë conveñi niac mënë naza'quë delantë lu Dios, iurní niasëdchini Jesús stubi conveñi naná cubi. ⁸Perë Dios guná lu ra mënë nabë'në recibir primërë conveñi ziquë mënë narunë faltë lo quë naná mejurë. Guni'i më shcuendë rai' la'ni Sagradas Escrituras:

Lë'ë Dadë Dios rni'i: Guëdchini dzë; guntsa'ua tubi conveñi cubi con ra mënë shtë Israel nu Judá.

⁹ Adë gáquëdi'in ziquë conveñi naná bëntsa'ua con ra shtadë guëlü rall tiempë bëna

compañi lë'ë rall, tiempë bëséhia lë'ë rall të guëru'u rall Egipto.

Adë bé'nëdi'i rall cumplir lë'ë conveñi shtëna. Por ni bësa'na lë'ë rall, rni'i Dadë.

¹⁰ Lë'ë conveñi naná guntsa'ua con naciuni Israel despuësë ra dzë ni, gaquin zndë'ë, rni'i Dadë.

Guësëdchinia mandamientë shtëna la'ni ldu'u rall.

Guëquëa'a shti'dza lu ldu'u rall parë adë guëá'ldëdi'i ldu'u rall shti'dza.

Iurní gaca Dios shtënë rall de verdá; hia lë'ë rall gac rall shmëna.

¹¹ Dzë ni adë rquí'nidi'i chu guëlua'a tubi sa'll;

rquí'nidi'i nguiu guëní'll lu béchill: “Bënguë bë'a lë'ë Dadë Dios” purquë grëtë' rall gunguë bë'a rall na dizdë ra mitu'në hashtë más ra më gushë naná ladi rall.

¹² Nu guna perdunë duldë shtë rall; guëga'a ldua'a lë'ë rall;

jamás adë guëagnádi'i ldua'a ra duldë shtë rall.

¹³ Iurë lë'ë Dios quëgni'i shcuendë conveñi cubi rë', na purquë rna më conveñi gushë cumë cusë nadë rlluí'idi'i parë mënë naná quërelde ne'. Lo quë nanapë tiempë nu adë rlluí'idi'in, nasesë quënitiluhin.

Lugar catë runë mieti adorar Dios lu guë'dchiliu nu gube'e

9 Nanú stubi cusë importantë. Lë'ë primërë conveñi napë rëglë parë gunë mieti adorar Dios la'ni tubi iádu'u shtë guë'dchiliu. ² Lë'ë lugar catë bë'në mënë adorar Dios, napë chupë partë. Primërë partë lë Lugar Santo; nga'li quëbezë gandelierë nu mellë; lu mellë dchi'bë guetështildi nabë'në mënë presentar lu Dios. ³ Hia tëchi cortinë shtë

primërë partë, quëbezë lugar lë Lugar Santísimo. ⁴ Nga'li nanú tubi bëcu'guë naná purë orë catë rie'qui ialë, nu nga'li nanú tubi cajë nabë'në significar lë'ë conveñi. Guëdubi ladë naqué orë. Nezë la'ni cajë ni nanú mbluri nanactsa'u orë. La'nin nanú guetështildi maná, nu zac la'ni cajë nanú varë shtë Aarón. Varë ni bëguë; gualdani ndiaguë ladi ni. Nu zac la'ni cajë nanú ra guë'ë catë bëquë'ë Dios di'dzë shtë conveñi. ⁵ Subrë guëc cajë ni quëbezë ra ianglë naquëhunë representar pudërë nu gluri shtë Dios. Hia ianglë ni nach'i'li shcuaguë lugar catë rac purdunë ra duldë shtë mieti. Iurne' nápëdi-a'a tiempë parë guëquëa'a más shcuendë lugar ni.

⁶ Iurë grë ra cusë ni na listë, ra bëshuzi riuté rai' primërë partë shtë iádu'u parë gunë rai' cumplir custumbrë religiusë lo quë nagunibë'a Dios. ⁷ Perë segundë partë shtë lugar ni, Lugar Santísimo, nga'li riuté primërë bëshuzi, perë sulë tubsë vësë cadë izë. Iurë lë'i' riuté, rquí'ni guá'ai' rënë shtë ma të parë rúni' ofrecerin ziquë ofrendë por duldë shtëhi' nu por duldë shtë ra mënë. ⁸ Por di'dzë rë' lë'ë Espíritu Santo quëgni'i' de quë mientras ra mënë bë'në rai' cumplir custumbrë la'ni primërë partë shtë iádu'u, todavía nídi'i entradë parë lë'ë rall lu lugar catë cabezë Dios. ⁹ Grë ndë'ë na tubi mustrë de lo quë quëhunë mënë iurne' la'ni iádu'u. Ra ofrendë nu ra ma naquëhunë mieti ofrecer lu Dios, adë nápëdi'i rahin pudërë parë guëdchisú duldë shtë mënë të parë cuedchí ldu'u rall delantë lu Dios. ¹⁰ Nadë más ra custumbrë quëhunë tratë pë cusë gau mieti u pë gu mieti u shcuendë tsati guia'a mieti con ra rëglë narunë tratë por fuërë shtë mieti. Napë ra custumbrë ni valurë sulamëntë hashtë tiempë gunë më cambi mudë nagunë mënë adorar lë'ë më.

¹¹ Perë Cristo bédchíni' ziquë bëshuzi namás nasac parë ra cusë za'quë nabe'dë

guëdchini. Lë'ë lugar catë quëhunë më sirvë ziquë bëshuzi, nga'li na tubi lugar namás cusë za'quë, lëdë tubi mënedi'i bëntsa'u lugar ni. Quiere decir, adë nádi'in cusë shtë guë'dchiliu rë'.¹² Guaté Cristo Lugar Santísimo tubsë vësë parë siembrë, lëdëdi'i parë gunë më ofrecer rënë shtë chivë u rënë shtë ngunë, sino con prupi rënë shtë më guaté më; bë'në më segurë salvaciuni nanápëdi'i fin parë lë'ë hia'a.¹³ Ra bëshuzi bëtiá'ai' rënë shtë chivë nu ngunë, nu bëtë'tsëi' dë shtë bëcierru nagüe'qui lu bëcu'guë guëc ra mënë nabëga'ldë tëgulë. Si talë custumbrë ni rllui'i parë gunin purificar shcuerpë nguii,¹⁴ mucho más pudërë napë rënë shtë Cristo, purquë por medio shtë Espiritu Santo nanápëdi'i fin, Cristo bë'në më ofrecer mizmë lë'ë më lu Dios ziquë sacrifici nanápëdi'i ni tubi manchë. Rënë shtë më rac guëzunë ldu'u hia'a de grë duldë nu obrë nadë rllui'idi'i parë guëdë'na'a sirvë lu Dios nanabani.

¹⁵ Por ni Jesucristo na më el quë nabësëdchini conveñi cubi, tubi tëtë cubi entrë Dios nu lë'ë hia'a. Galguti shtë Cristo bë'në parë gac perdunë grë duldë shtë ra nabë'në mal según rëglë shtë primërë conveñi. Guna'bë Dios lë'ë rall të gunë rall recibir grë lo quë nabë'në më prometer, tubi herenci eternë.¹⁶ Parë gac cumplir termë shtë tëtë, rqui'ni prëbë de quë hia guti el quë nabëntsa'uhin¹⁷ purquë adë gac repartir herenci shtë nguii hashtë despuësë gati nguii. Mientras nabani nguii lë'ë tëtë guëa'në guí'ai'.¹⁸ Tambiën termë shtë conveñi primërë guzublü iurë rënë bëllë'ë.¹⁹ Moisés iurë guni'i' grë ra puntë shtë lëy lu ra mënë, guná'zi' rënë shtë chivë nu bëcierru con nisë nu tubi llicu hiaguë hisopo con guitsë ladi lli'li color lli; iurní bëgá'dzi' llicu hiaguë ni con rënë nutsë con nisë; iurní bëchu'bë nísí' librë shtë lëy, nu zac grëtë' ra mënë

bëchu'bë nísí' con rënë.²⁰ Iurní guni'i Moisés: "Ndë'ë na rënë narunë lasac tubi conveñi narnibë'a Dios parë lë'ë të".²¹ Moisés bëchu'bë nísí' con rënë lë'ë lugar catë bë'në ra mënë adorar Dios, nu bëchu'bë nísí' con rënë grëtë' ra cusë nabë'në dchi'ni rai' të gunë rai' adorar Dios.²² Pues según lëy casi grëtë' cusë napë quë guëzunëhin por rënë. Sin quë adë guëllë'ëdi'i rënë, nídí'i perdunë shtë duldë.

Por galguti shtë Cristo nanú perdunë shtë duldë

²³ Por ni rnía'a de quë ra cusë nananú guë'dchiliu, cusë naná copi shtë ra cusë lu gube'e, bëqui'ni guëzunë rahi por rënë shtë ma, perë ra cusë shtë gube'e tambiën rqui'ni guëzunë rahi con sacrifici mejurë quë rënë shtë ma.²⁴ Cristo adë guatédi'i' Lugar Santísimo nabëntsa'u mënë lu guë'dchiliu; nahin copi shtë cusë verdadërë nananú gube'e; sino guaté më gube'e catë quëbezë Dios. Ndë guadi'dzënú më Dios Padre de favurë shtë hia'a.²⁵ Lë'ë primërë bëshuzi lu guë'dchiliu riatëll Lugar Santísimo tubsë vësë cadë izë parë gúni' ofrecer rënë shtë ma lu Dios, perë rënë ni nádi'i rënë shtë bëshuzi sino rënë shtë ma. Perë Cristo adë rúnëdi'i' ofrecer rënë shtëhi' zihani vueltë sino tubsë vësë²⁶ purquë si talë adë zni nádi'in, iurní niati më zihani vësë dizdë lë'ë guë'dchiliu gurështë. Perë iurnë' tubi vësë parë siembrë Cristo bëdchini nu bë'në më ofrecer mizmë vidë shtëhi' parë grëtë' mënë. Bëllë'ë rënë shtë më të guëdchisú më duldë.²⁷ Ziquë na segurë napë quë gati grë mieti nu despuësë gati nguii, gunë më juzguë nguii.²⁸ Zni zac Cristo tubsë vësë gúti' ziquë tubi sacrifici; bëllë'ë rënë shtë më por duldë shtë mënë. Perë guëlua'alú më lu hia'a stubi vueltë, lëdëdi'i parë guëdchisú më duldë sino parë gunë më salvar grëtë'

ra naquëbezë lë'ë më, ra narac shtu'u guëabrí më nasesë.

10 Lë'ë lëy nabëquë'ë Moisés guquin nadë más ziquë muestrë shtë ra cusë verdadërë nanaguër guëdchini. Lë'ë lëy nápëdi'in pudërë të gac mënë naza'quë lu Dios por medio ra ma nabë'në mënë ofrecer zihani vësë cadë izë. ²Purquë si talë lëy nihunë gan parë gac mënë naza'quë lu Dios, iurní niabezë nihunë rall ofrecer ra ma purquë grëtë' ra naná limpi lu Dios adë nápëdi'i rall llgabë naquëgni'i guëc rall por duldë nabë'në rall. ³Perë por ra ma nabë'në rall ofrecer, bëagná ldu'u rall duldë shtë rall cadë izë. ⁴Pues rënë shtë ra ngunë nu rënë shtë chivë jamás adë guëdchisúdi'i duldë shtë mënë.

⁵Por ni iurë bédchini Cristo lu guédchiliu, guni'i më:

Adë rac shtú'udi'il sacrifici shtë ma, nilë ofrendë,

sino quë bënë'el tubi cuerpë parë na.

⁶Adë rquítëdi'i ldu'ul con ra sacrifici narië'qui lu bëcu'guë, nilë con ra ofrendë narne'e mënë por duldë.

⁷Iurní gunia'a: "Iurne' zelda parë guna cumplir voluntá shtë'nël.

Niá Dadë; ziquë naescritë shcuenda la'ni librë."

⁸Primërë rni'i Dios quë adë bëquítëdi'i ldu'u më por ra ofrendë nu por ma narië'qui lu bëcu'guë, nilë por sacrifici parë guëdchisú ra cusë ni duldë shtë ra nguii, cusë nagunibë'a lëy gunë mi-eti. ⁹Despuësë guni'i më: "Zelda parë guna voluntá shtë'nël, Dadë". Ndë'ë runë cuntienë de quë bë'në Dios cancelar primërë rëglë të gunë më punërë stubi rëglë mejurë. ¹⁰Por rëglë cubi, bë'në më perdunë duldë shtë hia'a; bëzunë më ldu'u hia'a të parë gáca'a santu. Zni nahin purquë Jesucristo bédë'ë më prupi shcuerpë më ziquë sacrifici. Guti më; iurní rquí'nidi'i stubi ofrendë.

¹¹Grë ra bëshuzi israelitë quëhunë rai' ofrecer ra ma lu Dios. Cadë dzë tsagla'guë quëhunë rai' ofrecer mizmë ofrendë aunquë por rënë shtë ra ma, nilë por cuerpë shtë ma narië'qui, nunquë guëdchisú ra cusë ni duldë shtë mënë. ¹²Perë Jesucristo bë'në më ofrecer mizmë lë'i' por ra duldë tubsë vësë parë siemprë. Despuësë guti më, iurní guzubë më ladë ldi shtë Dios. ¹³Nga'li quëbezë më hashtë gunë më gan lu grë enemigu shtë më. Gunë më vencer lë'ë rall. ¹⁴Por tubsë ofrendë nabë'në më ofrecer, bëzunë më ldu'u mënë; bë'në më ra mënë santu parë siemprë, ra naquërelde sulë parë lë'ë më. ¹⁵Lë'ë quë lë'ë Espiritu Santo quëhúni' testificar lo mizmë purquë guní'i' más antsë;

¹⁶Lë'ë conveñi naguna con lë'ë rall despuësë ra dzë ni, rni'i Dadë, guëcue'za grëtë' mandamientë shtëna la'ni ldu'u rall.

Nu guëquëa'a ra mandamientë la'ni shgabë rall.

¹⁷Nu zac rni'i Espiritu Santo:

Jamás adë guëagnádi'i ldua'a ra duldë shtë rall, ni ra cusë mal nacanihunë rall.

¹⁸Catë bë'në më perdunë duldë, hia rquí'nidi'i másru'u ofrendë por ra duldë.

Guiagbí'ga'a lu Dios

¹⁹Por grë ndë'ë bëchi, rac tsuté hi-a'a gube'e por rënë shtë Jesús. Adë rdzëbëdi'i tsuté hia'a. ²⁰Rac tsuté hi-a'a por tubi nezë cubi narne'e vidë sin fin; nezë ni bësha'lë më hashtë lugar catë cuezë Dios santu, quierë decir, por galguti shtë Jesús bëshá'li' nezë ni. ²¹Jesús na më primërë bëshuzi parë lë'ë hia'a. Na më encargadë con grë lidchi Dios. ²²Por ni guiagbí'ga'a lu më con confiansë; tsaldí ldu'u hia'a de verdá. Nu zac guiagbí'ga'a con ldu'u hia'a nalimpi lu më nu con cuerpë naguá tubi bañi con nisë naquichi. ²³Guiaglág'a'a firmë

lu shnezë Dios, adë chu guëazë guëtëdi'i shnezë më purquë nasegurë gunë më cumplir grë lo quë nabë'në më prometer. ²⁴Nu guëdília'a manërë parë guëdë'na'a compaňi ra sa' hia'a parë gac shtu'u sa' hia'a más nu parë guëdë'na'a cusë za'quë. ²⁵Adë gáca'a ziquë ra nanëdi'i guidë lu cultë catë rdëá hia'a; mënë ni nacustumbradë rídëdi'i rall. Mejurë guëni'inú sa' hia'a të gac rall firmë. Zni napë quë guëdë'na'a cumplir iurne' purquë lë'ë dzë naguëabrí Jesús, ze'dë guëdchini.

²⁶Si talë nanë hia'a verdá shtë Dios nu mizmë tiempë rac shtu'u hia'a tsaglága'a nezë mal, iurní nídi'i stubi sacrifici të gac perdunë duldë shtë hia'a purquë rquë guia'a hia'a sacrifici shtë Cristo. Quëdë'na'a tratë galguti shtë Cristo ziquë cusë përchuchi. ²⁷Sulë nanú juici shtë Dios parë lë'ë hia'a iurní. Gaquin ziquë tubi gui'i tantë rldë më. Gunë më cashtigu grë contrari shtë më. ²⁸El quë nabë'në desprëci lëy shtë Moisés nu adë bëzu'bë diáguëdi'ill lëy ni, gútil sin quë adë chu bégá'adi'i ldu'u nguui ni; con testimonio shtë chupë u tsunë testigu guti nguui dzë ni. ²⁹Perë çpë rni'i të gac con nguui naná bëlua'a téchi' lu shini Dios nu bëquë guiá'all rënë shtë conveňi narunë parë gac nguui santu? nu bë'nëll desprëci lë'ë Espíritu shtë Dios naná bë'në zihani favurë parë lë'ë hia'a. Por rënë shtë më na hia'a limpi delantë lu më. ³⁰Rac bë'a hia'a lë'ë Dadë naná guni'i: "Guna cashtigu ra mënë; napa derechë guëguilla". Nu zac rni'i shti'dzë më: "Lë'ë Dadë gunë më juzguë shmënë më". ³¹Nalë nadzë'bë na cashtigu shtë Dios nanabani.

³²Perë rnia'a lu të, gulë bëagná ldu'u të tiempë nagudëdë. Despuësë bë'në të recibir llni shtë Dios, guc të mënë pacënci lu grë galërzac zi; guc të shmënë më firmë aunquë bë'në të sufrir. ³³Nanú bëldá lë'ë të guni'i guidzë mënë guëc

të lu ra sa' të. Guzunaldë mënë lë'ë të. Sëbëldá de lë'ë të bë'në të sufrir con sa' të. ³⁴Bëga'a ldu'u të ra naguá lachigui'bë nu bëquitë ldu'u të iurë bédchisú mënë lo quë nanapë të purquë rdë'ë të cuendë de quë lu gube'e nanú másru'u cusë mejurë nanadë tsalúdi'i. Shtënë të ra cusë ni. ³⁵Adë tsuzëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios purquë si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të, gapë të tubi premi ru'bë la'ni guëdchiliu naze'dë guëdchini. ³⁶Rqui'ni gac të më pacënci parë gunë të cumplir voluntá shtë Dios nu despuësë de ni, gunë të recibir lo quë nabë'në më prometer ca'a të. ³⁷Ra Sagradas Escrituras rni'i:

Du'pë tiempë runë faltë, iurní el quë naze'dë guëdchini, segurë guëdchíni'.

Adë gac ldë'ëdi'i ldú'i'.

³⁸Perë el quë naguna recibir cumë më justë, guëbánill por fe nanápëll.

Perë si talë guëazë guëtëll shneza, adë rquítëdi'i ldua'a con lë'ëll.

³⁹Perë lë'ë hia'a adë nádí'ia'a ziquë ra narëazë guetë, ra naná condenar, sino rialdí ldu'u hia'a de verdá; zni guëdë'na'a segurë salvaciuni parë almë shtë hia'a.

Zihani mënë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më

11 Iurë rialdí ldu'u hia'a, iurní nadápa'a segurë de quë guëdë'na'a recibir ra cusë lo quë nadzuléza'a. Rialdí ldu'u hia'a nanú ra cusë nanadë rnádi'ia'a lúhi'. ²Ra shtadë guëlú hia'a naguquërelde guahietë, bëquebi Dios na rai' mënë za'quë purquë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më.

³Rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më; por ni rdë'ë hia'a cuendë de quë Dios bëntsa'u lë'ë guëdchiliu sulë con di'dzë shtëni'. Ra cusë narná hia'a lúhi' guctsa'uin, lédëdi'i por cusë narná hia'a, sino nadë más por shti'dzë Dios guctsa'u rahin.

⁴Gualdí ldu'u Abel shti'dzë Dios; bé'ni' ofrecer lu Dios tubi ofrendë mejurë quë ofrendë shtë Caín. Bëquebi Dios Abel na më za'quë, por ni Dios bë-ca'a Abel nu bë'në më recibir ofrendë shtëhi'. Aunquë Abel hia gúti', perë todavía zia'glaguë ruadí'dzi' lu hia'a por medio fe shtëhi'.

⁵Enoc gualdí ldu'i shti'dzë Dios; por ni Dios bia'a lë'ë Enoc gube'e; gú-tidi'i'. Ra mënë adë bëdzëlëdi'i rall Enoc lu guédchiliu purquë Dios bia'a lë'i'. Ra Sagradas Escrituras rni'i shcuendë Enoc de quë antsë guziá'ai' gube'e, Dios bëquitë ldu'i' con Enoc. ⁶Sin galrialdí ldu'u, nídi'i mudë guëquitë ldu'u Dios con lë'ë hia'a. Primërë napë quë tsaldí ldu'u nguii shti'dzë Dios parë tsabi'guë nguii lu Dios. Napë quë tsaldí ldu'u hia'a nabani më nu de quë guëne'e më premi ca'a ra narguili lë'ë më.

⁷Noé gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu bëzu'bë diágui' shti'dzë Dios purquë más antsë bëtsëbë Dios lë'i'; guni'i Dios lu Noé lo quë naguër gac, cusë ni tubi adë chu gunadí'i luhin antsë. Noé bëzu'bë diágui' nu bëntsá'uhi' tubi barcu ru'bë parë gac salvar grë ra shfamíli'. Gualdí ldu'i' shti'dzë më; gúqui' rëspëti parë shti'dzë më. Zni bë'në Noé juzguë grë ra mënë shtë guédchiliu nanadë gualdídi'i ldu'u shti'dzë më. Mudë ni Dios bë'në recibir Noé ziquë nguii justë purquë gualdí ldu'i shti'dzë më.

⁸Nu Abraham por galrialdí ldu'i, iurë Dios guna'bë lë'i', bëzu'bë diágui'; bërú'ui' parë tsáhi' lugar catë guni'i Dios guëdë'ë më ládzi' ziquë herenci. Abraham bërú'ui' ládzi' sin quë adë rdé'ëdi'i' cuendë ca lu tsáhi'. ⁹Abraham gualdí ldu'i; guquëréldi' ladzë catë bë'në Dios prometer, perë Abraham gúqui' ziquë më zitu parë lugar ni. Nabáni' ziquë mënë naná de viajë, lëdëdi'i' la'ni hiu'u. Lo mizmë bë'në Isaac nu Jacob nu zac lë'ë rai' bë'në rai' recibir mizmë promësë

nabëdë'ë Dios lu Abraham. ¹⁰Abraham gulézi' stubi ciudá parë guëquëréldi', lugar nanapë cimientë naná dchi'chi; ciudá ni Dios bëzá'ahin según guc ldu'u më.

¹¹Nu zac Sara gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu bé'ni' recibir pudërë parë gápi' shíni' aunquë náhi' demasiadë më gushë. Gúpi' tubi me'dë purquë gualdí ldu'i' Dios gunë më cumplir lo quë nabë'në më prometer lúhi'. ¹²Zni Abraham hia më gushë sin esperansë gápi' shíni', perë gúqui' shtadë guélú shtë mënë zihani, mënë zihani ziquë mbelëgui'i lu gube'e nu ziquë iu'lli nananú rua' nisëdu'u. Jamás adë chu gúnëdi'i' gan guëlabin.

¹³Grë ra mënë ni guti rai' sin quë adë bé'nëdi'i' rai' recibir ra cusë nabë'në Dios prometer, perë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më nu guná rai' lu ra cusë ni delantë. Por fe bë'në rai' recibir lo quë nabë'në më prometer nu bëquitë ldu'u rai'. Mudë ni bëquebi rai' de quë na rai' ziquë më zitu parë guédchiliu rë', de quë lidchi rai' cuezë stubi guédchiliu. ¹⁴Pues grë ra naruadi'dzë zni, rquebi rai' de quë todavía quëguili rai' stubi lugar parë guëquëréldë rai'. ¹⁵Si talë ra mënë ni nihunë rall llgabë por ladzë catë bëru'u rai', pues niabrí rai' nga'li ¹⁶perë guc shtu'u rai' lugar más mejurë, quiere decir, tubi lugar lu gube'e. Por ni Dios nádí'i' ziquë nartú lúhi' sino rquitë ldu'u më con lë'ë rai' purquë guna'bë rai' lë'ë më Dios shtë rai' nu bë'në më preparar tubi ciudá catë guëquëréldë rai'.

¹⁷Gualdí ldu'u Abraham shti'dzë Dios; por ni iurë Dios bëzú' tubi prëbë lúhi', bëdchininú Abraham lúniquë shíni' Isaac parë gúni' ofrecer Isaac lu bëcu'guë ziquë tubi ma. Na Abraham dispuestë gúni' ofrecer lúniquë shíni' lu Dios aunquë antsë guni'i Dios lu Abraham tubi promësë; ¹⁸guni'i Dios shcuendë Isaac: "Por shínil gápël cantidá llëbnil". ¹⁹Pues Abraham

guc bé'ai' de quë Dios napë pudërë parë guëcua'ñi më ra tëgulë. Zni rac guëni'ia'a cumë figurë de quë Abraham bé'ni' recibir stubi vuelte lë'ë shíni' ladi ra tëgulë purquë parë Abraham hia guti shíni'.

²⁰ Gualdí ldu'u Isaac shti'dzë Dios; por ni Isaac guná'bëi' lu Dios bendición nanaguër guëdchini parë shíni', Jacob nu Esaú. ²¹ Nu zac Jacob gualdí ldu'i shti'dzë Dios; por ni iurë hia mërë gáti', bé'ni' bendecir cadë shinillágui' naná shini José. Bë'në Jacob adorar lë'ë më mientras rquí'chi' tubi bastunë. ²² Nu José gualdí ldu'i shti'dzë Dios; por ni iurë mërë gáti', guní' lu ra më israelitë de quë napë quë guëru'u rai' de ladzë Egipto nu bédë'ë José ordë lla guëca'chi ra mënë ba'cu shtëhi'.

²³ Ra shtadë Moisés gualdí ldu'u rai'; por ni iurë gulë me'dë, adë bëdzëbëdi'i rai' lu rëy lo quë nagunibë'a rëy. Guná rai' lu me'dë, nacha'ngu me'dë. Bëca'chi rai' lë'ë me'dë por tsunë mbehu.

²⁴ Gualdí ldu'u Moisés shti'dzë Dios; por ni iurë lé'i' náhi' nguii ru'bë, adë nédí'i' nacá'ai' lë shtsa'pë rëy shtë Egipto ²⁵ sino quë guni'i' ldú'i' sac zíhi' con los de más sáhi' ra mënë israelite. Adë guc shtú'udi'i guëquitë ldu'u Moisés por du'pë tiempë ra cusë mal shtë guë'd-chiliu, cusë nanapë quë tsalú. ²⁶ Más bien guni'i' Moisés, mejurë gúni' sufrir por Cristo naná ze'dë despuësë quë niapë Moisés grë ra tesurë shtë Egipto. Zni guc; gunáhi' ra cusë naguër gac ziquë tubi premi naguëdë'ë Dios cá'ai'.

²⁷ Por galrialdí ldu'i Moisés bërú'ui' guë'dchi Egipto; adë bëdzëbëdi'i' llanë shtë rëy; guaglá'gui' firmë igual ziquë el quë narná lu Dios aunquë adë chu rnádi'i' lúhi'. ²⁸ Gualdí ldu'u Moisés shti'dzë Dios; por ni bëzu'bë diágui' règlë shtë Pascu; gunibë'a Moisés de quë guëllë'ë rënë shtë lli'li, nu guëtia'a mënë rënë ni rua' puertë parë iurë tédë ianglë shtë

galguti, adë gátidi'i primërë shini nguii shtë ra më israelitë.

²⁹ Por galrialdí ldu'u, ra israelitë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios; por ni gudëdë rai' Nisëdu'u Llni si fuërë cumë ziquë guiu'u bidchi, perë iurë ra mënë egipcios guc shtu'u tédë rall nisëdu'u, pues bëlda'u nisë rall; guti rall.

³⁰ Ra israelitë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më; por ni bédë'ë rai' vuelte alreduërë guë'dchi Jericó gadchi dzë nu gu-laguë lu' shtë guë'dchi. ³¹ Rahab gualdí ldu'i shti'dzë Dios; na Rahab tubi na'a mal, perë adë gútidí'i' juntë con ra nadë bëzu'bë diáguëdi'i purquë Rahab bé'ni' recibir con bien ra mënë israelitë naguaglda'chi guë'dchi Jericó.

³² ¿Pë más guëni'ia'a iurne'? Nídi'i' tiempë parë guadi'dza shcuendë Gedeón, nu Barac, nu Sansón, nu Jeftë, nu David, nu Samuel, nu los de más ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

³³ Por galrialdí ldu'u, bë'në rai' gan lu enemigu shtë rai'; gunibë'a rai' tubi manërë justë; bë'në rai' recibir cusë za'quë nabë'në Dios prometer. Bëta'u rai' rua' león; ³⁴ bëssäldë rai' gui'i' dushë; bëru'u rai' lu peligrë niaguini mënë lë'ë rai' con spadë. Ra naná nápëdi'i' fuersë, gupë rai' fuersë ru'bë. Guc rai' mënë fuertë lu guërru, nu bëssällu'në rai' suldadë naná mënë zitu.

³⁵ Guzac ra na'a bë'në rall recibir ra tëgulë shtë rai' stubi vësë más; guashtë tse'lë rai' ladi ra tëgulë.

Sëbëldá mënë guti lu galné; bëquë guia'a rall libertá parë gunë rai' gan tsashtë rai' ladi ra tëgulë të guëquërelde rai' stubi vidë mejurë. ³⁶ Stubi tantë mënë guzac zi rai'. Bë'në mënë burnë lë'ë rai', nu bédë'ë mënë hiaguë nu bëldi'bi mënë lë'ë rai' con cadënë parë tsa rai' lachigui'bë. ³⁷ Guti rai' lu guë'ë nu bëriuguë rai' guërudë rai' con cierrë; [bëtë'dë mënë prëbë lu rai' të gunë rall duldë.] Gudini mënë lë'ë rai' con spadë;

canzé rai' sin lidchi rai'; prubi rai'. Ze'dë rai' gutë rai' gui'di ladi ra ma ziquë gui'di ladi lli'li u gui'di ladi chivë. Bëzac zi mënë lë'ë rai'; nu bë'në rall maltratar lë'ë rai'. ³⁸Ra mënë shtë guédchiliu adë guná záquëdi'li lu rai', perë lë'ë rai' lasac rai' más quë guëdubi guédchiliu. Ra mënë ni guquërdë rai' lachi, nu lu dani; guquërdë rai' la'ni cuevë nu la'ni guëru shtë guédchiliu.

³⁹Grë ra mënë ni gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios, nu Dios la'ni Sagradas Escrituras quëgluá'ai' na rai' mënë za-quë, perë sin quë adë guëtédëdi'li, adë bë'nëdi'li rall recibir lo quë nabë'në më prometer ⁴⁰purquë Dios napë më lugar mejurë parë grë hia'a. Guni'li më ra mënë ni adë gúnëdi'li rall recibir fin shtë salvaciuni hashtë despuësë. Sulamëntë con lë'ë hia'a gac rai' completamente mënë sin ni tubi duldë delantë lu Dios.

Jesús na ejemplë parë lë'ë hia'a

12 Por grë ra nagunia'a iurne', cumë nanú guëdubi ladë shtëna'a ra nabëlua'a fe shtë rai'; iurne' runë tucarë guësána'a tubi cu' grëtë' ra cusë narunë storbë con grë duldë naná runë bëshi'di lë'ë hia'a. Cha guiaglága'ga delantë; gáca'a më firmë ziquë tubi nardë'ë fuersë parë gúnëll gan tubi carrërë. ²Cha guía hia'a lu Jesús ziquë mustrë shtëna'a. De lë'ë më ze'dë fe shtë hia'a; na më el quë narunë compani parë tsaldí ldu'u mieti más. Guc bë'a Jesús despuësë guti më, guëquitë ldu'u më; por ni guzac zíhi'; ru-a'a ldu'u më dudurë nu shtu shtë galguti lu cruz. Iurne' cuezë më ladë ldi shtë Dios, lugar shtë hunurë cula'ni më.

³Gulë bë'në llgabë iurne' lo quë naguzac con Jesús; guzac zi më demasi-adë por ra mënë mal nabë'në cuntrë lë'ë më. Mizmë manërë adë guëdzáquëdi'li të nu adë rdzëbëdi'li të mientras rzac zi të purquë na të shmënë Cristo. ⁴Pues ziquë të todavía adë gudnídi'li mënë lë'ë

të por runë të cuntrë ra duldë. ⁵Pë bëa'ldë ldu'u të lo quë naquëgni'li Dios lu të? purquë ruadi'dzënu më lë'ë të ziquë shini më. Naescritë:

Shinia, adë rúnëdi'li desprëci Shtádëll iurë lë'ë më cagni'inú më lë'ël.

Adë riádi'li ldu'ul iurë lë'ë më runë cash-tigu lë'ël.

⁶Purquë lë'ë Dadë quëgni'inú më grë ra shini më purquë rac shtu'u më lë'ë rai'.

Nu quëhunë më cashtigu grëtë' shini më narunë më recibir.

⁷Gulë gac firmë lu cashtigu narshe'ldë më guëquël. Grë cusë ni tëdë parë bien shtë të purquë quëhunë më tratë lë'ë të ziquë shini më. Grë ra dadë quëhunë rall corregir shínill. ⁸Perë si talë Dios adë rúnëdi'li më corregir lë'ë të, nádi'li të legítimë shini më, sino na të ziquë me'dë lldubi. Es quë runë më cashtigu grëtë' ra shini më. ⁹Más de ni, tiempë na hia'a llguë'në, ra shtëda'a lu guédchiliu rë', bë'në rall cashtigu lë'ë hia'a nu rdé'na'a rëspëti lu rai'. Por ni más rqui'ni guëdë'ë hia'a sí të guëni'bë'a Dios lë'ë hia'a parë gápa'a vidë sin fin. Na më Shtëda'a nacabezë gube'e. ¹⁰Ra shtëda'a lu guédchiliu rë', por du'pë tiempë bë'në rall corregir lë'ë hia'a según narni'li ldu'u rai', perë Dios quëhunë më cash-tigu lë'ë hia'a por bien shtëna'a të gáca'a mënë za'quë sin ni tubi duldë, igual ziquë na më; santu náhi'. ¹¹Pues verdá nahin, ni tubi cashtigu adë rsëdchínidi'li lëgrë la'ni ldu'u hia'a mientras quëhunë më cashtigu lë'ë hia'a; nahin cusë durë, perë fin shtë cashtigu na vidë naná tubldí delantë lu Dios con paz parë grë ra nardë'ë cuendë nu rúnëll recibir cash-tigu ni cumë cusë za'quë.

Cashtigu parë el quë narquë guía'a shti'dzë Dios

¹²Por ni gulë guni'inú sa' të naná ziquë tubi nanápëdi'li fuersë të adë

guëazë guétëdi'i rall lu shnezë Dios. ¹³ Gulë quili nezë naná tubldí parë tsanaldë të nezë ni. Iurní sa'l naná ziquë tubi cujë, adë guërú'udi'ill nezë za'quë sino gáqui' firmë con fe shténëll.

¹⁴ Gulë guni'i ldu'u të tsu en paz con grë mënë. Gulë guanaldë nezë za'quë catë nádi'i maldá. Gulë gac mënë santu.

¹⁵ Gulë gapë mizmë lë'ël të adë chu rúnëdi'i faltë ra bendición shtë Dios, nu gulë gapë mizmë lë'ë të parë adë nádi'i mënë falsë entrë ra shmënë Dios. Adë chu gáquëdi'i ziquë gui'lli lda nariaru'bë entrë ra plantë, no sea por tubi de lë'ë të gac guëllini grë ra sa' të con duldë. ¹⁶ Gulë gapë mizmë lë'ël parë ni tubi de lë'ë të adë guëquërdëdi'i ziquë mbecu, nu ni tubi de lë'ë të gunë desprëci ra cusë za'quë shtë Dios; zni bè'në Esaú; por tubsë cumidë bëtuu'll grëtë' herenci narunë tucári' ziquë shini naguëlú. ¹⁷ Hia nané të despuësë iurë Esaú gac shtu'u gúni' recibir bendición shtë shtádi', pues bëquë guia'a shtádi' lë'i' aunquë nalé guna'bë Esaú nu bí'ni'; hiadë bédzëlëdi'i mudë parë gac cambi lo quë nabë'ni'. Bë'ni' desprëci herenci.

¹⁸ Iurë guabi'guë të lu Dios, adë nádi'in ziquë ra më israelitë guahietë. Guabi'guë rai' lu dani nazú guëlla'. Guná rai' lu dani catë bëru'u be'llë. Guná rai' nacahi con gue'llë; guná rai' gushëguiu'u con mbë dushë. ¹⁹ Bini rai' bë shtë trompetë nu cha' Dios. Ra naná bini ra di'dzë ni, bè'në rai' ruëguë lu Dios hiadë guëni'idi'i bë másru'u. ²⁰ Bë'në rai' zni purquë adë bé'nëdi'i rai' gan niua'a ldu'u rai' lu mandadë naguni'i më lu rai'. Bë ni guni'i: "El quë nasú guëáhi' lu dani, mënë u tubi ma, pues napë quë gáti' lu guë'ë". ²¹ Nalé nadzë'bë gac dzë ni. Iurë guná Moisés lu ra cusë ni, guni'i': "Nalé rchi'cha nu rdzëba".

²² Zni gac tiempë guahietë, perë lë'ë të iurne' guabi'guë të lu dani verdadërë lë Sión. Guabi'guë të lu ciudá shtë

Dios nanabani; quiere decir, Jerusalén nananú gube'e. Guabi'guë të lu cantidá mili shtë ra ianglë nabédëá parë gunë rai' adorar Dios con galërquitë ldu'u. ²³ Mizmë lugar ni nanú zihani shini Dios; bédëá rai'; lë rai' naescritë lu gube'e. Guabi'guë të lu Dios, lë'ë juësi nagunë juzguë grë mieti. Guabi'guë të lu ra nguiu naquërdë gube'e; hia Dios bé'ni' recibir lë'ë rai' completamente naza'quë. ²⁴ Guabi'guë të lu Jesús, el quë nabësëd-chini tubi conveñi cubi entrë Dios nu ra mënë. Guabi'guë të lu lugar catë bédë'bi rënë narunë lasac conveñi ni; rënë ni runë significar cusë mejurë quë rënë shtë Abel.

²⁵ Gulë gapë cuidadë adë guëquë guiá'adi'i të di'dzë shtë el quë naru-adi'dzë lu të, purquë si talë adë bé'nëdi'i mënë gan guëca'chilú rall lu Dios guahietë, mënë naquë guia'a shti'dzë Dios iurë lë'i' bëtsébëi' lë'ë rall, ¿lla mudë guëca'chilú hia'a lu më si talë guëlua'a técha'a lu naquëgna'bë lë'ë hia'a dizdë gube'e? ²⁶ Bë shtë Dios tiempë guahietë bëni'bin lë'ë guédchiliu, perë iurne' bë'në më prometer con di'dzë rë': "Stubi vësë más guësëni'bia guédchiliu nu también gube'e". ²⁷ Iurë guni'i Dios: "Stubi vësë más" rdë'ë hia'a cuendë de quë grëtë' cusë nabëni'bi Dios, cusë narná hia'a iurne', tsalú rahin; guëdchisú më ra cusë nabëntsa'u më parë guëa'në parë siempër ra cusë nadë rní'bidí'i. ²⁸ Por ni cha guëdë'ë hia'a graci lu më purquë bédë'na'a recibir lë'ë më ziquë Rëy. Catë rribë'a më adë gáquëdi'i guëni'bin. Cha guëdë'na'a sirvë lë'ë më con rëspëti. Guëdápa'a rëspëti delantë lu më purquë na më Dios shtëna'a. ²⁹ Náhi' ziquë be'llë narzunë ldu'u mieti de grë maldá.

Lo quë narunë tucarë gunë shmënë Dios

13 Gulë tsagla'guë gac shtu'u ra sa' të. ² Gulë tsagla'guë gac të më za-

'quë con ra visitantë nardchini lídchil purquë sin adë guc bê'adi'i mënë, bêldá rall bêdë'lë rall pusadë parë ianglë.

³Gulë bësëagná ldu'u tē ra nanú prësi cumë ziquë mizmë lé'él nanul prësi juntë con lë'ë rall. Gulë bësëagná ldu'u tē ra naná rzac zi purquë todavía quërelde tē lu guë'dchiliu; napë tē cuerpë débil.

⁴Gulë bê'në cumplir ra promësë naganú'il iurë bêtsé'al; adë chu guëquënú sáhi' purquë Dios gunë më juzguë grë ra narquënú tse'lë mënë, nu gunë më juzguë grë mënë narunë duldë adulteri.

⁵Adë sébidi'i ldu'u tē dumí; gulë bëquitë ldu'u con lo quë nanapë tē purquë Dios guni'i: "Jamás adë guësá'nëdia'a lë'ë tē; siempër guna cumplir shti'dza". ⁶Zni rac guëni'ia'a sin quë adë chu guëzá ldu'u: Lë'ë Dadë quëhunë më compa'ni; adë guëdzëbëdia'a lo quë naganënú mënë na.

⁷Gulë bëagná ldu'u tē shti'dzë ra naganibë'a entrë lë'ë tē, ra nabíadi'dzë shti'dzë Dios lu tē. Gulë guagla'guë manërë gubani rai'; guc rai' firmë lu shnezë Dios. Gulë bê'në lligabë lla guc fin shtë rai' nu gulë bê'në ziquë bê'në rai'.

⁸Jesucristo na më igual iurne' ziquë guc më antsë nu na më lo mizmë parë siempër; gáquëdi'i më cambi. ⁹Adë rdë'ëdi'i tē sí parë gua'a mësë falsë lë'ë tē tēchi stubi clasë ldai' por enseñansë nanadë chu riasëdi'i; mejurë gac tē më firmë lu shnezë Dios por favurë nu bendición naquëhunë më. Adë tsanáldëdi'i tē tēchi custumbrë narunë tratë pë cusë naza'quë gaul, pues grë ra narianaldë tēchi rëglë ni, adë bê'nëdi'i rall gan gac rall mënë za'quë lu Dios.

¹⁰Sacrifici nadápa'a, adë rúnëdi'in tratë gau mieti lu mellë. Ra natsagla'guë gunë rall adorar Dios según lëy guahietë, nápëdi'i rai' derechë gau rai' sacrifici shtë hia'a. ¹¹Pues ra bëshuzi primërë riutënúhi' rënë shtë ra ma Lu-

gar Santísimo; bê'ni' ofrecer rënë ni lu Dios parë guëdchisú më ra duldë, perë cuerpë shtë ra ma bia'a mënë fuërë shtë guë'dchi parë tsequi. ¹²Zni zac Jesucristo guzac zi më fuërë rua' ciudá parë guëzunë më duldë shtë mënë por prupi rënë shtëhi' tē gac rai' santu. ¹³Pues iurne' cha guíá hia'a lu Jesús, guëru'u hia'a religiuni gushë nu sac zi hia'a ziquë bê'në më sufrir. ¹⁴Lu guë'dchiliu rë' adë nadápëdi'ia'a lugar segurë parë guëquërdla'a parë siempër, sino dzulëza'a nu zudília'a lugar za'quë nanaguër guëdchini despuësë. ¹⁵Por ni guëdubi tiempë, cha guëdë'na'a alabar Dios por medio de Dadë Jesucristo. Pues labansë ni na lo quë naguëdë'na'a ofrecer lu më con rua' hia'a. ¹⁶Tambiën adë chu guësëá'ldëdi'i ldu'i gunë compa'ni sa'll con lo quë nanápël purquë ra cusë ni na ziquë sacrifici narsëquitë ldu'u Dios.

¹⁷Gulë bëzu'bë diaguë grëtë' shti'dzë ra narnibë'a entrë lë'ë tē. Gulë gapë rëspëti lë'ë rai' purquë lë'ë rai' canihapë rai' almë shtë tē; nané rai' tubi dzë napë quë guëtë'dë rai' cuendë lu Dios. Gulë guni'i ldu'u, gac tē mënë za'quë tē iurë guëtë'dë rai' cuendë lu Dios, gunë rallin con galërquitë ldu'u, lédëdi'i con galërbini ldu'u. Si talë adë gúnëdi'i tē cumplir shti'dzë rai', adë nápëdi'il ni tubi provëchë.

¹⁸Gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a; pues napë na'a segurë de quë bêdë'në na'a dchi'ni según voluntá shtë Dios. Siempër galërní'i ldu'u na'a na parë bien shtë tē. ¹⁹Runa ruëguë lu tē, gulë guna'bë lu Dios de quë nasesë guëne'e më sí, guëabrí guënahia lu tē stubi.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

²⁰Dios naná rcue'dchí ldu'u hia'a, el quë nabëcua'níi lë'ë Dadë Jesús ladi ra tégulë, gunë ldai' më guëc tē. Jesucristo na vëquërë ru'bë parë grë ra shmënë Dios. Por rënë më conveñi cubi entrë

Dios nu ra mënë, napin valurë. Conveñi ni nunquë adë tsalúdi'in. ²¹ Quëg-na'bë na'a lu më, guëne'e më grë cusë za'quë parë gac të mënë completamente preparadë parë gunë të cumplir voluntá shtë më, quë lë'ë më guëne'e më mizmë fuersë shtë më parë gac të mënë ziquë rac shtu'lu më. Gunë më ra cusë ni por Jesucristo naná runë tucarë grë labansë nu graci shtë mieti parë siembrë. Amén.

²² Bëchi, quëhuna ruëguë lu të, gac të më pacënci. Gulë bë'në recibir cunseju nabëquëa'a la'ni cartë rë' purquë adë

bëquë'édia'a zihani di'dzë lu të. ²³ Rac shtua'a gac bë'a të lë'ë bécha'a, Timoteo, hia lë'i' nápi' libértá. Si talë guëdchíni' ndë'ë, también na guëdë'pë guená na'a lë'ë të.

²⁴ Gulë bédë'ë saludë grëtë' ra narnibë'a entrë lë'ë të, ra naná cabësë shtë ra grupë. Nu bë'në saludar grë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá. Pues ra naze'dë ladzë Italia quëgshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të.

²⁵ Favurë shtë Dios guëa'nënú lë'ë të. Amén.

Cartë nabëquë'e Santiago

Bëshe'ldë Santiago saludë lu ra naquërelde fuërë ladzë rai'

1 Na Santiago, nahia muzë shtë Dios nu shtënë Jesucristo, Shláma'a. Quëgshe'lda saludë lu të naquërelde fuërë ladzë të, lu të naná chi'bë chupë grupë shtë mënë israelitë nabër'etsë lu guëdubi guédchiliu.

Llni naze'dë de Dios

²Lë'ë të bëchi la sahia, gulë bëquitë ldu'u të iurë ze'dë cusë durë narzac zi ³purquë nané hia'a por medio ra cusë durë rlu'a si talë tsagla'guë rialdí ldu'u hia'a de verdá. Nu nané hia'a iurë rúnël gan lu ra cusë durë, más fuertë nal parë tsaglá'guël shnezë Dios. ⁴Gulë gac të mënë pacënci guëdubi tiempë, nu gulë gac të mënë narac rúnël voluntá shtë Dios sin ni tubi faltë. Iurní gúnël cumplir lo quë narac shtu'u më.

⁵Si tubi de lë'ë të adë ráquëdi'il, runë faltë llni, gulë guna'bë lu Dios; Dios guëne'e më llni parë lë'ë të. Guëne'e mëhin sin medidë, nu adë guëni'idi'i më guëc të por rna'bë të lúhi'. ⁶Perë napë quë guëná'bël lu më con galërialdí ldu'u. Grëtë' el quë nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios, ni na ziquë olë shtë nisëdu'u iurë lë'ë mbë dushë ze'dë. Rua'a mbë nisë nezë rë' nezë rë'. ⁷El quë nadë rialdídi'i ldu'i Dios de verdá, adë gúnëdi'ill llgabë de quë guëdë'ë më lo quë narná'bëll. ⁸El quë narunë chupë llgabë, nádi'i firmë conductë shtëni'.

⁹Lé'ël shmënë Jesús narunë llgabë nádi'il më ru'bë la'ni guédchiliu, gulë bëquitë ldu'ul purquë de vërë nal më ru'bë lu Dios. ¹⁰Nu gulë bëquitë ldu'u të naná ricu iurë rne'e më galnadu'u, iurë rac bé'al galëricu verdadërë; cusë ni ra

mënë shtë guédchiliu runë rall desprëci. Gulë bëquitë ldu'u të purquë ziquë ra guë'ë lachi, ra ricu con grë ra cusë material nanapë rall, rialuhin. ¹¹Iurë rru'u ngubidzë, rza'i ngubidzë lë'ë guë'ë; hia adë rluá'adi'i ra guë'ë chulë. Zni na fin shtë ricu con grë negoci shtënell.

Ra dificultá nu tentación

¹²Rquitë ldu'u mieti natsagla'guë firmë lu shnezë Dios aunquë rzac zi mënë lé'ëll purquë iurë tsalú lë'ë galërzac zi, gúnëll recibir bendición naná vidë sin fin. Bë'në më prometer vidë ni parë grë ra narac shtu'u lë'ë më. ¹³Cualquier de tubi të iurë rdchini mal llgabë parë gúnël mal, adë rúnëdi'il llgabë de quë Dios guësëdchini më llgabë ni guëquël, purquë Dios nunquë rsëdchínidi'i më mal llgabë parë gúnël duldë. Nídi'i mudë chu guësëdchini llgabë mal lu Dios. ¹⁴Iurë tubi de lë'ë të rac shtú'ul gúnël duldë, na purquë la'ni ldu'u mizme lé'ël nanú deseo mal. Ra deseo mal rsëdchini mal llgabë parë lé'ël. ¹⁵De deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti, ze'dë mal llgabë; hia de nga'li runë mieti duldë; hia de nga'li ze'dë galguti parë nguiu ni.

¹⁶Lë'ë të narac shtua'a, adë tsaldídi'i ldu'u të el quë narsigué sáhi' ¹⁷purquë grëtë' cusë za'quë ze'dë de Dios, el quë nabëntsa'u grë mbelëgui'i nu ngubidzë. Na më lo mizme guëdubi tiempë; nídi'i cambi parë lé'í'; nádi'i më ziquë cusë narunë ra cambi shcaa'lë. ¹⁸Bëne'e më vidë sin fin parë lë'ë hia'a sulë purquë zni guc shtu'u më. Bëdchini vidë sin fin por medio de ra di'dzë naná verdá. Zni rac shtu'u më gáca'a primërë ejemplë entrë grë ra shini më natsaldí ldu'i shti'dzë më. Na ziquë tubi mënë quëgláguëll primërë nashi za'quë lu hiaguë iurë guëdchini tiempë shtë cusechë.

Enseñansë verdadërë

¹⁹ Por ni, bëchi narac shtua'a, gulë bëtë'ë cuendë de quë cadë tubi të napë quë gac nasnìl parë guëquë diáguël perë parë guadí'dzël, gulë gupë cuidadë. Gulë bëtë'në llgabë bien antsë guadí'dzël. Nu adë guëdë'ël sí ldagüë llanë la'ni ldú'ul ²⁰ purquë llanë shtë mënë, adë rsëdchíni-di'in vidë za'quë delantë lu Dios. ²¹ Gulë bësa'në grë cusë mal nananú la'ni ldú'ul con grë llanë nananú la'ni ldú'ul, nu gulë bëtë'në recibir diza'quë nabëgabnì la'ni ldu'u të. Napin pudërë parë gac salvar të.

²² Gulë bëtë'në grëtë' lo quë narni'i diza'quë, lëdë niá'asëdi'i quëquë di-aguë tëhin, purquë si talë no más rquë diáguël nu adë rúnëdi'il cumplir, hia iurní lo mizmë lë'ë të quëguguë të lë'ë të. ²³ Grëtë' el quë niá'asë rínill nu rquë diáguëll shti'dzë më perë adë quëhúnëdi'ill cumplir lo quë narni'i shti'dzë më, ni na ziquë tubi nguiu narbi'a la'ni guë'guanë nia lla na lull. ²⁴ Rnall lla na lull perë lueguë lë'ëll zia'all, iurní rëa'ldë ldú'ull lo quë nagnall. ²⁵ Perë grëtë' el quë natsagla'guë rsë'dë la'ni lëy shtë Dios, quëzu'bë diáguëll shti'dzë më; gunë ldai' më lë'ë nguiu ni. Cagnia'a shcuendë lëy nagnë librar mënë de grë cusë mal.

²⁶ Stubi de lë'ë të rni'i riaglá'guël shnezë Dios perë adë ráquëdi'i rcué'zël ra di'dzë mal narní'il; mizmë lë'ëll rsiguë lë'ëll. Hia ldai' nanuá'al lasáquëdi'in. ²⁷ El quë nagnë compa'ni ra bëzebi nu ra viudë con nicidá nanapë rall, nu el quë naquëhapë mizmë lë'ëll de grë duldë, rna Dadë Dios lu nguiu ni ziquë tubi lari limpi sin ni tubi manchë. Pues nuá'all ldai' narëuu' ldu'u Dios.

Gulë bëtë'në tratë igual grë bëchi sa'l

2 Lë'ë të bëcha, rialdí ldu'u të Dadë Jesucristo, el quë narlua'a pudërë

shtë Dios lu hia'a. Gulë bëtë'në tratë igual con grë bëchi sa' të. ² Ziquë tubi comparaciuni, si talë tsuté tubi nguiu ricu, nanú nigi guíá'ai' nu nácuhi' lari za'quë; tsutéll ladi catë rdëá ra shmënë Dios; nu mizmë tiempë tsuté tubi më prubi con lariullë. ³ Si talë lë'ëll gúnëll atender bien naná nua'a lari za'quë nu lu ricu ni guëní'il: "Lë'ëll guzubë lugar za'quë". Perë lu prubi guëní'il: "Lë'ëll nga'li guzuldí", u guëní'il lu prubi: "Guzubë lu guiu'u". ⁴ Hia iurní quëgutël diferenci entrë ladi mizmë lë'ë të. Hia iurní quëhúnëll tratë chupë manërë lu sa'l. Hia quëhúnëll juzguë ziquë juësi con mal llgabë.

⁵ Lë'ë të bëchi narac shtua'a, gulë bëtë'ë cuendë de quë gudili Dios ra mënë nanápëdi'i zihani cusë shtë guë'd-chiliu perë napë rall galëricu verdadërë purquë rialdí ldu'u rai' Jesús. Nu gunë rall recibir herenci; guëquërdëdénú rall Jesús catë rnibë'a më. Zni bëtë'në më prometer dizdë más antsë. ⁶ Perë lë'ëll, el quë narná zá'quëdi'i lu bëchil naná prubi, nu rac shtú'ul gáquëll amigu shtë ra ricu; guná, ra ricu rzac zi rall lë'ëll. Ra ricu rdchí'bë rall demandë cuntrë lë'ëll lu ra juësi. ⁷ Nu ra ricu rushtiá rall guëc të iurë ruadi'dzë të shti'dzë Jesús. Guna'zi të lë më iurë guc të shmënë më. Lë ni napin llëru'bë hunurë.

⁸ Si talë lë'ëll de vërë quëhúnëll cumplir lë'ë lëy nabëne'e Rëy naquëbezë gube'e, lëy naná escritë la'ni Sagradas Escrituras narni'i: "Gulë guc shtu'u grë ra sa'l igual ziquë rac shtú'ul lë'ëll". Si talë quëhúnëll cumplirin, bien quëhúnëll. ⁹ Perë si talë rguílil lo quë narac shtú'ul nu adë rac shtú'udi'il sa'l, iurní canihúnëll duldë; nápël faltë purquë adë bé'nëdi'il cumplir di'dzë shtë lëy. ¹⁰ Si talë tubi mënë quëzu'bë diáguëll grëtë' puntë shtë lëy perë quëhúnëdi'ill cumplir tubsë puntë, iurní nall culpablë parë lëy. ¹¹ El quë nagnuni'i: "Adë rúnëdi'il duldë adulteri",

nu zac guní'i: "Adë quínidi'il sa'l". Si talë adë chu rúnëdi'i duldë adulteri perë gudínill sa'll, adë bé'nëdi'ill cumplir grë puntë shtë lëy, nu nall culpablë. ¹²Por ni, gulë biadi'dzë lu sa'l nu gulë guquërdë ziquë ra mënë nanë gunë më juzguë lë'ë të según shti'dzë Jesús. El quë naquëhunë cumplir lëy shtë më, nádi'ill muzë shtë duldë. ¹³Gunë Dios juzguë el quë nadë rgá'adi'i ldu'i sáhi'; adë guégá'adi'i ldu'u më l'é'll. Perë el quë narga'a ldu'i sáhi', guëru'ull bien iurë tsu juici shtë më.

El quë narialdí ldu'i nu quëhúnëll cumplir

¹⁴Dadë, çpë runë sirvë si talë tubi nguiu guëní'ill rialdí ldu'ull shti'dzë Dios perë quëhúnëdi'ill cumplir shti'dzë më? Nguiu ni adë gac salvárell. ¹⁵Si tubi shmënë Jesús runë faltë shábi' u dau shtëni', ¹⁶nu l'é'el guëní'il lu nguiu ni: "Guziá'al con bien; guëne'e më nagácul nu lo quë nagául". Perë l'é'el adë pë rdé'edi'il lo quë narqui'ni sa'l, çde quë sirvë nápël fe? ¹⁷Zni na, el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá napë quë guëluá'all fe shtënéll por lo quë naquëhúnëll. Si no, nápëdi'ill fe verdaderë.

¹⁸Bien zac guëni'i tubi nguiu lu sa'll: "L'é'el nápël fe; na quëhuna compañia ra sahia". Perë rnia'a lul, bëlua'a de quë rialdí ldu'ul Dios; guënahia fe shtënéll. En cambi, na guëluá'ahia l'é'el de quë rialdí ldua'a shti'dzë më purquë rnal bien naquëhuna lu sahia. ¹⁹L'é'el rní'il de quë rialdí ldu'ul nanú tubsë Dios; bien canihúnëll, perë rnia'a lul de quë ra mëdzabë rialdí ldu'u rall nanú tubsë Dios, nu rchi'chi rall por galërdzëbë nananú la'ni ldu'u rall. ²⁰L'é'el nadë rdé'edi'il cuendë, çpë adë guënédi'il de quë nguiu nanapë fe verdaderë, también canihúnëll bien con sa'll? ²¹Gulë bédë'ë cuendë, lë'ë shtadë guëlu' hia'a Abra-

ham, iurë bé'ni' ofrecëre shíni' Isaac lu bëcu'guë, bëlua'a Abraham de quë tubldí na shcuëndi' lu Dios. ²²¿Gu riasëll iurní? lëdë niá'sëdi'i gualdí ldu'u Abraham shti'dzë më perë bé'ni' cumplir lo quë naguni'i Dios. Zni fe shtë Abraham bëru'u lu llni të guená grë mieti lo quë nabé'ni'. ²³Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Abraham gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu Abraham bëá'ni' bien lu Dios sin ni tubi faltë". Guni'i Dios, Abraham na amigu shtëhi'. ²⁴Rac bë'a hia'a por lo quë nacanihunë nguiu, rlua'a tubldí na shcuëndi' lu Dios, lédëdi'i por fe nanápëll sulamëntë. ²⁵Nu zac Rahab, tubi na'a mal, guc tubldí shcuëndi' lu Dios por lo quë nabé'nëll. Bé'nëll recibir ra nguiu nabëshe'ldë Josué lu guë'dchi, nu bë'në Rahab compañia ra mënë ni parë bëru'u rai' stubi tēchi nezë. ²⁶Ziquë unidë na cuerpë nu espíritu parë guëbani mieti, zni napë quë tsaldí ldu'ul Dios nu napë quë gúnëll cumplir con cusë za'quë.

Lo quë narní'il

3 Bëchi, entrë ladi të adë tsúdi'i gac të zihani mësë parë lu sa'l të purquë nanë hia'a gunë më juzguë ra mësë con más fuersë quë cualquier mënë. ²Pues grë hia'a siemprë runë faltë guëdë'na'a cumplir shti'dzë më. El quë nadë rúnëdi'i fallar en lo quë naruadí'dzëll, pues nguiu ni hia na tubi nguiu za'quë nu rac gúnëll gan lu grë deseo mal nananú la'ni ldu'ull. ³Iurë lë'ë hia'a rlu hia'a frenë rua' guay parë runë du'in lë'ë ma, zac guëdë'na'a manejar guëdubi cuerpë shtë ma. ⁴Gulë guná; nanú barcu ru'bë nariá lu nisë. Nu zihani vultë ze'dë mbë dushë al contrari, perë lë'ë narsé lë'ë barcu rsëll lë'in nadë más por tubi dimë mitu'në. Tsa barcu catë rac shtu'u narsé lë'ë barcu. ⁵Zni zac con ldudzë mieti; nahin tubi partë mitu'në parë cuerpë shtë hia'a, perë blac runë nadchini ra mënë iurë ruadi'dzë rall. Gulë guná;

tubi hiu'u gui'lli tsequi por tubsë be'lë mitu'në. ⁶Zni na ldudzë mieti; nahin ziquë tubi be'lë. Nahin capaz parë zihani cusë mal. Ziquë ldúdz'a nahin tubi partë bi'chi entrë grë partë cuerpë shtë nguii, nu quëhunin manchar guëdubi cusë naquëhunë nguii. Dzë trasë dzë hashtë gati mieti, ldudzë mieti quëgza'i vidë shtë mieti. Ldudzë mieti na ziquë be'lë naze'dë de gabildi. ⁷Lë'ë nguii rac runë du'u grë clasë ma, ra ma dushë con ra ma'ñi, ra serpiente con grë ma nananú la'ni nisëdu'u. Rac runë du'u nguii ra ma, ⁸perë ldudzë nguii, ¿chu rac gunë du'u ldúdz'i? Na ziquë tubi ma nadë nédi'i gac du'u. Ziquë lai' serpientë nua'a venenë narguini mënë, zni na ldudzë mieti. Gadzëhin con maldá. ⁹Con mizme rua' hia'a quëdë'na'a alabar Dios, Shtáda'a, nu mizme lë'in rgue hia'a guëc sa' hia'a, el quë nabëntsa'u Dios. Bëntsa'u më lë'ë hia'a; nadápa'a llni shtë më të gáca'a ziquë lë'ë më. ¹⁰Con mizme rua' nguii rúnëll alabar Dios nu rguell guëc sa'll. Pues rnia'a lu të, bëchi, adë rúnëdi'i tucarë gunë mieti cusë ni. ¹¹Gulë guni'i lua, ¿gu rgul nisë nashi la'ni guërzú nu lueguë rgul nisë lda mizme lugar? Aquëdi'i. ¹²¿Ni mudë guëne'e hiaguë higu nashi acetuna, u tubi hiaguë uvë guëne'e nashi bëlda'u? Nídi'i mudë tubi zini guëne'e nisë dchiguë nu mizme tiempë guëne'e zini nisë nashi.

Llni naze'dë de Dios

¹³Si talë nanú tubi mënë entrë ladi të naná runë ráquëll nu riasëll, pues guëluá'ai' conductë za'quë lu ra sáhi'. Gúni' cusë za'quë nu gáqui' më nadu'u según llni naquëgdë'ë Dios lé'i'. ¹⁴Perë si talë nalë runë nadchínil u rzebi ldú'ul pë shtë sa'l, adë rní'idi'il nápël llni shtë Dios purquë nal falsë. Adë quëhúnëdi'il cumplir verdá shtë më iurní. ¹⁵Lë'ë llni narni'i nápël, nádi'in llni naze'dë de Dios

sino nahin llni shtë gué'dchiliu rë'; nahin llni ziquë napë ra mënë naguënédi'i Dios. Nahin llni naze'dë de mëdzabë. ¹⁶Catë runë nadchini nguii lu sa'll, nu rac shtu'u nguii gúnëll gan lu sa'll, nga'i nanú dishi'bi con grë clasë mal. Nádi'i të unidë. ¹⁷En cambi, el quë nanapë llni naze'dë de Dios, primërë nápël tubi vidë za'quë sin adë rzëbidi'i ldú'ull pë shtë sa'll; adë rëuu'di'i ldú'ull dishi'bi; nall më nadu'u. Nápël rëspëti lu sa'll: rga'a ldú'ull lu sa'll. Rúnëll cusë za'quë parë ra sa'll. Quëhúnëll tratë igual con grë ra sa'll; adë nádi'ill ziquë mënë falsë. Derechë ruadí'dzëll. ¹⁸Ra narac shtu'u cue'dchí ldu'u mieti, na rall ziquë tubi nguii narcabní tubi guiu'u. Gápël ziquë tubi ganza'quë, quiere decir, tubi vidë naná tubldí lu Dios nu delantë lu ra sa'll.

Adë gac shtú'udi'il ra cusë shtë gué'dchiliu

4 ¿Ca nezë ze'dë ra dishi'bi nu disgustë entrë de ladi të? Pues ze'dë rahin de mal deseo nananú la'ni ldu'u të. Ra deseo mal na enemigu shtë ra cusë za'quë. ²Rzebi ldu'u të pë cusë perë adë rúnëdi'il recibirin. Rguini të sa' të tantë rac shtu'u gapë të pë shtë mënë, perë nilë con ndë gúnëdi'i të recibirin. Iurní rdildi të nu nanú dishi'bi entrë lë'ë të; adë rúnëdi'i të recibirin purquë rná'bëdi'i të lu Dios. ³Si talë rná'bël tubi cusë, adë guëne'e mëhin purquë quëgná'bël con mal llgabë. Rac shtú'ul pë cusë sulë parë gúnëll cumplir mal deseo nananú la'ni ldú'ul. ⁴Lë'ë të adë rúnëdi'i të cumplir comprumisi nabé'nëll con Jesús. ¿Pë riasédi'il el quë narac shtu'u ra cusë shtë gué'dchiliu, quëhúnëll cuntrë Dios? El quë narac shtu'u tsanaldë tëchi ra cusë shtë gué'dchiliu, nall contrari shtë Dios. ⁵¿Pë rdé'ëdi'i të cuendë lo quë narni'i Sagradas Escrituras? “Dios bëshe'ldë Espíritu Santo la'ni ldu'u hia'a nu nalë rac shtú'ui' guëquërdá'a sulë parë lë'ë

më". ⁶Por ni rne'e më más favurë nu llni parë lë'ë hia'a. Nu rni'i Sagradas Escrituras: "Dios rzu lu ra nguii narac shtu'u gac rall më ru'bë, perë quëhunë më compa'ni con cusë za'quë grëtë' nguii nanadu'u". ⁷Gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë më. Adë guëdë'ëdi'il sí lo quë narac shtu'u mëdzabë. Gulë sutipë lu mëdzabë nu guëllú'nëll lul. ⁸Gulë bédë'ë sí cuezënú Dios lë'ël, iurní cuezënú më lë'ël. Lë'ë të nanapë duldë, gulë bëabrí ldu'u të con Dios. Lë'ë të nanapë chupë llgabë, gulë bëlua'a téchil lu ra cusë mal. ⁹Gulë gubini ldu'u të por duldë nabë'nëll. Gulë bi'ni. Gulë cushtia; gulë bë'në cambi galërquitë ldu'u por galëru'në. Lë'ë të narquitë ldu'u purquë nal amigu shtë gué'dchiliu, gulë gubini ldu'u të por tantë duldë nanápël. ¹⁰Gulë gac më nadu'u delantë lu Dadë, iurní gunë më honrar lë'ë të.

Adë gúnël juzguë sa'l

¹¹Gulë cuezë guëni'i të cuntrë sa' të. El quë narni'i cuntrë sa'll nu quëhúnëll juzguë conductë shtë sa'll, mënë ni quëgní'ill cuntrë lëy shtë Dios, nu quëhúnëll juzguë lë'ë lëy. Si talë rní'il shti'dzël lasac perë lëy adë lasáquëdi'in, iurní quëhúnëll mizmë lë'ël ziquë tubi juësi. Adë quëhúnëdi'il cumplir lëy shtë Dios iurní. ¹²Nanú tubsë nabëne'e lëy nu napë më pudërë parë gunë më salvar ra mënë, nu napë më pudërë parë gunë më condenar ra mënë. Perë lë'ël, nápëdi'il derechë parë gúnël juzguë stubi sa'l.

Tsalú grë ra cusë shtë gué'dchiliu

¹³Gulë bédë'ë cuendë lë'ë të narni'i: "Nedzé u glli tsahia stubi ciudá. Ndë guëquërela tubi izë parë sia nu guëtúhia; guna gan dumí." ¹⁴Rní'il zni perë adë rac bé'adi'il pë gac glli. ¿Lla na vidë shténëll? Nahin ziquë tubi behu. Rlua'ain por du'pë tiempë, lueguë rnitiluhin. ¹⁵Lo quë narunë

tucarë guëni'il na zndë'ë: "Sulamëntë si talë na voluntá shtë Dios, guna dchi'ni rë' u guna stubi cusë". ¹⁶Perë lë'ë të ruadi'dzë të nadchini purquë rialdí ldu'ul mizmë lë'ël, perë grë ra naruadi'dzë nadchini, mal nahin. ¹⁷El quë narac bë'a pë na bien perë adë rúnëdi'ill cumplir, pues nápël duldë.

Cunseju parë ra ricu

5 Gulë bëquë diaguë ndë'ë, lë'ë të naná ricu. Gulë bi'ni nu gulë cushtia por ra desgraci naná ze'dë guëc të. ²Ra galëricu shtënë të na ziquë cusë naru'dzë. Grëtë' lari za'quë shtënë të hia gudáu ra mbichúguëhin. ³Ra orë nu bédchichi guna'zi tèn luhin. Lë'ë tèn na testigu cuntrë lë'ë të de quë rzebi ldu'u të dumí. Ziquë tubi be'lë rza'i lë'ë shcuerpë mieti, zni gunënú tèn shtë dumí lë'ë të. Bëzu'bë muntuni të galëricu parë tiempë ne' perë hia mërë guëdchini fin shtënë të. ⁴Ra pagu narunë tucarë ca'a ra nabë'në dchi'ni, adë bédë'ëdi'i të ca'a muzë. Guagldé rall guëni'a shtënë të perë adë gudíllidi'i të completë sino bësiguë të lë'ë rall. Iurní mizmë muzë ni quëhunë rall reclamë. Dios naná rnibë'a guëdubi gube'e, bini më galru'në shtë rall. ⁵Lë'ë të guquërelde të lu gué'dchiliu con galëljùjë nu bë'në të cumplir cualquier deseo mal nanapë të. Ziquë tubi ma ndchu, na ma parë gati, bësëndchú të lë'ë të con ra cusë shtë gué'dchiliu. Hia gue'dë guëdchini dzë parë gac juzguë të. ⁶Lë'ë të bë'në të condenar ra nanápëdi'i faltë. Gudini të ra mënë nanápëdi'i duldë perë adë bédchí'bëdi'i rall demandë cuntrë lë'ë të.

Gulë gac më pacënci nu gulë guna'bë lu Dios

⁷Por ni bëchi, gulë gapë llëru'bë pacënci hashtë guëabrí Dadë Jesús stubi. El quë narbe'qui bënë quëbézi' cusechë hashtë tsalú tiempë shtë guiu. Quëbézi'

con pacënci hashtë tiempë shtë cusechë.
⁸ Zni zac lë'ë të napë quë gapë të pacënci sin adë rëazë guëtëdi'il lu shnezë më purquë hia mërë lë'ë Dadë Jesús guëabri' stubi. ⁹ Dadë, adë rdchí'bëdi'i të galquiá cuntrë sa'l të parë adë gáquëdi'i condenárëll, purquë lë'ë më el quë narunë juzguë, hia zugá'ai' guëlladchi. ¹⁰ Bëchi narac shtua'a, gulë bëagná ldu'u të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Guzac zi rai' perë gupë rai' pacënci. Biadi'dzë rai' shti'dzë më lu ra mënë. ¹¹ Guná, lë'ë hia'a rni'i hia'a rquitë ldu'u ra mënë narzac zi por shti'dzë më. Nané të shcuendë Job; gúqui' më pacënci nu nané të lla bë'në l dai' Dios lë'i' despuësë de zihani prëbë. Pues lë'ë Dadë rga'a ldú'i' lë'ë hia'a nu nalë rac shtu'u më lë'ë hia'a.

¹² Subrë todë, bëchi, adë rúnëdi'il jurar por gube'e, nilë por guë'dchiliu, ni por stubi juramentu. Iurní guëni'i të: "Aha'", pues gaquin zni. Si talë guëni'il: "Aquëdi'i", pues gaquin zni. Bastë con di'dzë ni. Rquí'nidi'i guëni'il juramentu të adë gunë më juzguë lë'ëll.

¹³ Si tubi de lë'ë të riá ldú'ul lu ra galguidzë, pues guni'i lu Dios lo quë narac shtú'ul. Si talë tubi de lë'ë të rquitë ldú'ul, bi'ldi labansë lu më. ¹⁴ Si talë tubi de lë'ë të rac llú'ul, pues guná'bë ra më gushë entrë ra shmënë Dios të guëna'bë

rai' lu Dios por lë'ëll, nu guëte'bi rai' sëiti guëquël mientras quëgna'bë rai' lë Dadë. ¹⁵ Si talë guëna'bë rai' nu tsaldí ldu'u rai' Dios, lë'ë fërmë gac salvárëll lu galguidzë; guëáquëll. Lë'ë Dadë gunëac më nguii ni, nu si talë bë'nëll duldë, gunë më perdunë lë'ëll. ¹⁶ Gulë guni'i lu sa' të faltë nanápël nu gulë guna'bë lu Dios por cadë tubi sa'l të parë gunëac më lë'ë rai'. Iurë tubi nguii naná rialdí ldu'i Dios quëgná'bëll lu më con guëdubinú ldú'ull, pues Dios rúni' cusë ru'bë parë nguii ni. ¹⁷ Lë'ë Elías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios, gúqui' tubi nguii ziquë lë'ë hia'a con mizmë galdebilidadá perë iurë lë'i' guná'bëi' lu Dios de quë adë ldáguëdi'i guiu lu guë'dchiliu, pues adë guláguëdi'i guiu por tsunë izë guërduldë. Elías guná'bëi' lu më con guëdubinú ldú'i'. ¹⁸ Despuësë guná'bëi' lu më stubi, iurní bëabrí gulaguë guiu nu ra guiu'u bédë'ë cusechë.

¹⁹ Bëchi, si talë tubi de lë'ë të guëlua'a téchil lu diza'quë nu stubi sa' të guëdchigrëll hiumbrë ni lu verdá, ²⁰ gulë bédë'ë cuendë de quë mënë ni nabëdchigrë lë'ë pecadurë parë nezë mal shténëll, gunë mënë ni salvar lë'ë pecadurë të gátidi'ill. Nu mizmë tiempë gac perdunë zihani duldë shtë pecadurë; adë gac bë'a mieti pë bë'ni'.

Primëre cartë nabëquë'e San Pedro

Quëquë'e Pedro lu ra shmënë Jesús

1 Na Pedro, nahia poshtë shtë Jesucristo. Quëquëa'a cartë rë' lu grë ra shmënë Dios naquërelde fuërë ládzi', ra narrë'tsë zihani partë shtë guédchiliu, ra naquërelde ra regiuni shtë Ponto, nu Galacia, nu Capadocia, nu Asia, nu Bitinia. ² Quëquëa'a lu të nagulé Dadë Dios nu bë'në më disponer dizdë guahietë gac të shmënë më; por ni Espiritu Santo gulë lë'e të parë guëzu'bë diaguë të shti'dzë Jesucristo. Gudili më lë'e të parë guëzunë më almë shtë të por rënë shtë në Jesús. Gulë bë'në recibir zihani bendición shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të.

Dzuléza'a iurë guëabré Jesús de gube'e

³ Rdé'na'a alabar Dios naná Dios nu Dadë shtë Jesucristo lamë shtë hia'a purquë gulë nacúbia'a purquë nalé bë-ga'a ldu'u më lë'e hia'a. Iurne' nadápa'a esperansë nadë rialúdi'i por medio de Jesús purquë guashtë më ladi ra tégulë. ⁴ Nu nadápa'a tubi herenci nagutsa'u më lu gube'e; adë rialúdi'in nu adë réac máncédi'in. Chulë nahin. ⁵ Rialdí ldu'u të shti'dzë Dios; por ni quëhapë më lë'e të. Por pudërë shtë Dios gac salvar të; por ni dzulezë të tiempë naguédchini Jesús stubi.

⁶ Na të segurë ra cusë ni; por ni nalé rquitë ldu'u të aunquë por du'pë tiempë rzac zi të lu zihani clasë prëbë ⁷ të parë guëlua'a na verdá fe shtë të. Fe shtë të más lasáquin quë orë naná rdëdë lu gui'i parë gac bë'a mëne nahin legítimë orë. Orë rialúhin perë fe shtë të rialúdi'in. Si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios mientras napë të prëbë, tsasé mëne de quë rialdí ldu'u të de verdá. Iurë

guëlua'a pudërë shtë Jesucristo, gunë më honrar lë'e të; guëne'e më lugar lu gube'e parë lë'e të. Guëni'i më cusë za-quë de lë'e të. Guédchini më nu grë mëne guená rall lu më.

⁸ Lë'e të rac shtu'u të Jesucristo aunquë rnádi'i të lu më. Rialdí ldu'u të shti'dzë më iurne' sin adë chu rnádi'i lu më, nu rquitë ldu'u të. Nalé lëgrë na ldu'u të iurë runë të llgabë gapë të cusë chulë lu gube'e, hashtë runë faltë di'dzë parë gac bë'a mieti lla na lëgrë nanapë të. ⁹ Nalé lëgrë nanú la'ni ldu'u të purquë gunë të recibir lo quë naguëne'e Dios. Zni gac purquë rialdí ldu'u të shti'dzë Jesucristo narni'i gac të salvar.

¹⁰ Ra profetë naguquërelde guahietë biadi'dzë rai' antsë lla gac salvar ra mëne. Biadi'dzë rai' shcuendë favurë nagunë Dios parë lë'e hia'a. Gudili rai' nu guna'bë di'dzë rai' shcuendë lla gac salvára'a. ¹¹ Guc shtu'u rai' niac bë'a rai' pë tiempë u chu na el quë nagunë salvar ra mëne. Lë'e Espiritu Santo bé'ni' compa'ni lë'e rai' parë guëquë'e rai' lla gunë Cristo sufrir. Nu bëquë'e rai' shcuendë lla gunë mëne alabar lë'e më. ¹² Espiritu Santo bëluá'ai' ra profetë de quë adë quëhúnëdi'i rai' sirvë mizmë lë'e rai' sino quëhunë rai' sirvë lë'e hia'a iurë bëquë'e rai' di'dzë rë'. Bëquë'e rai' shcuendë diza'quë, perë adë guc bé'adi'i rai' pë runë cuntienë ra di'dzë. Perë iurne' lë'e Espiritu Santo bëlua'a mizmë cusë ni lu hia'a por medio el quë nabëlua'a diza'quë lu të con pudërë shtë Espiritu, el quë nabëshe'ldë Dios parë cuzënuhi' lë'e hia'a. Ra ianglë rac shtu'u rai' tsasé rai' pë runë cuntienë di'dzë ni perë rúnëdi'i rai' gan gac bë'a rai'.

Rac shtu'u Dios guëquërelda'a tubi vidë za'quë

¹³ Por ni, gulë bë'në preparar bien parë gac bë'a të lo quë narak shtu'u më. Gulë

bëzu'bë diaguë shti'dzë më. Gulë gapë esperansë de quë gac të salvar iurë gunë më cumplir lo quë naguzublú më la'ni vidë shtënë të. Gac të salvar iurë guëabrí Jesucristo stubi. ¹⁴Cumë shini obedi-entë, adë rianáldëdi'i të tëchi deseo mal ziquë bë'në të antsë, tiempë adë bën-guë bé'adi'i të lë'ë më. ¹⁵Gulë gubani tubi manërë za'quë sin duldë igual ziquë el quë nagulé lë'ë të; na më santu; zni rac shtu'u Dios guëquërelde të sin duldë. ¹⁶Sagradas Escrituras rni'i: "Gulë gac të mënë santu purquë nahia santu".

¹⁷Si talë rni'i të Dios na Shtadë të, napë quë guëzu'bë diaguë shti'dzi' guë-dubi tiempë mientras quërelde të lu guë'dchiliu. Na më juësi nu gunë më juzguë sin adë gúnëdi'i më favurë parë ni tubi mënë. ¹⁸Puës gudilli më parë gac të librë, parë adë tsanáldëdi'i të tëchi ra custumbrë nadë rllu'i'di'i, custum-brë nabë'në të recibir de shtadë guëlu të. Gudilli Jesucristo por duldë shtë të, lédëdi'i con bédchichi u orë narialú ¹⁹sino gudilli më con rënë shtë më. Na më ziquë tubi lli'li mitu'në nanápëdi'i ni tubi faltë, nilë manchë. Rënë shtë më lasaquin. ²⁰Bë'në Dios destinar Je-sucristo dizdë antsë cueshtë guë'dchiliu të gac më Salvador. Antsë tsalú guë'd-chiliu bëlua'alú më lu mënë; bédchini më parë gac salvar të. ²¹Por lë'ë Jesu-cristo lë'ë të rialdí ldu'u të Dios, el quë nabildishtë lë'ë Jesús ladi ra tégulë nu bëcuezë më lé'i' ladë ldi shtë më catë nanú llni nu pudërë. Lugar shtë hunurë guzubë më. Rialdí ldu'u të shti'dzë Dios, por ni quëbezë të dzë naguëquërelde të con lë'ë më.

²²Lë'ë të bëzu'bë diaguë të diza'quë, por ni bëzunë më ldu'u të parë gac shtu'u të de verdá ra shmënë Jesús. Iurne' gulë gac shtu'u ra shmënë Jesús con guë-dubinú ldu'u të. ²³Hía lë'ë të gulë të nacubi; napë të vidë sin fin, lédëdi'i por ra cusë narialú sino por shti'dzë

Dios, di'dzë nanapë pudërë parë guëne'e vidë eternë, nu nunquë adë rialúdi'in. ²⁴Sagradas Escrituras rni'i:

Grë ra mënë na rall ziquë gui'lli.

Chulë rlua'a guë'ë shtë plantë, perë rbid-chi gui'lli nu ra guë'ë rluaguë lu guiu'u.

Por du'pë tiempë quërelde mënë lu guë'dchiliu; zni na vidë shtë mënë, ²⁵perë shti'dzë Dios nunquë adë ri-alúdi'in; napin pudërë parë siempërë. Mizmë di'dzë ni bini të iurë biadi'dzë na'a lu të.

2 Por ni gulë bësa'në grëtë' clasë cusë mal ziquë llanë, nu bishi, nu en-gañi. Adë sébidi'i ldu'u të pë shtë sa'l. Adë rni'i'di'i të di'dzë dzabë cuntrë sa'l. ²Mejurë ziquë tubi me'dë naguër ralë, rac shtú'ull gádchill, zni gulë gac shtu'u shti'dzë Dios; nahin ziquë lechë parë ra me'dë. Shti'dzë më nápëdi'in bishi; nahin parë tsaru'bë vidë cubi nanapë të por Espíritu Santo. Por shti'dzë më gapë të salvaciuni ³purquë nané të, rdë'ë të cuendë favurë nabë'në më parë lë'ë të.

Cristo ziquë tubi guë'ë nanabani

⁴Gulë guabi'guë lu Dadë Jesús; na më cumë ziquë tubi guë'ë nanabani. Ra nguiu bëquë guia'a rall lë'ë më cumë cusë adë rllu'i'di'i, perë Jesús náhi' ziquë tubi guë'ë nagulé Dios. Nalé lasaquin. ⁵Dios quëhuntsá'uhi' tubi grupë mënë nanabani por Espíritu Santo; na të ziquë guë'ë shtë iádu'u. Gulë gac të bëshuzi santu të parë gunë të ofrecërë lu Dios oraciuni nu labansë narëuu' ldu'u më. Gunë më recibir ra ofrendë ni por Jesu-cristo ⁶purquë naescritë la'ni Sagradas Escrituras:

Gulë guná, na rdchi'ba ziquë tubi guë'ë lu guë'dchi Sión;

Guë'ë ni na guë'ë principal shtë tubi hi-u'u ru'bë, tubi guë'ë nagudili Dios. Napin llëru'bë valurë.

El què natsaldí ldu'i shti'dzë më, rtúdi'i lull; gunë më honrar lë'ë mënë ni.

⁷ Parë lë'ë të naná rialdí ldu'i shti'dzë më, napë më llëru'bë valurë, perë parë ra nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë më, gac cumplir lo què narni'i Sagradas Escrituras de lë'ë rall:

Lë'ë guë'ë nabëquë guia'a ra narza'a hiu'u, guquin guë'ë principal shtë hiu'u.

⁸ Nu rni'i Sagradas Escrituras: Guërelde mëne guëc guë'ë ni; por guë'ë ni ldaguë mëne catë nídi'i fin. Pues lë'ë rall rredë rall por adë gúnëdi'i rall cuendë diza'quë shtë më. Puës parë ni nadestinadë rall.

Na të tubi grupë shtë bëshuzi

⁹ Lë'ë të na të mënë nagulé Dios entrë grë mënë; na të tubi grupë shtë bëshuzi parë gunë të sirvë lu Rëy. Na të tubi guë'dchi nabë'në ldai' Dios. Na të mërë shmënë Dios të parë guadi'dzë të grë cusë ru'bë nabë'në Dios. Gulé më lë'ë të. Gulú më lë'ë të lu nacahi parë tsuté të lu llni parë guënë të lë'ë më. ¹⁰ Lë'ë të antsë adë nápëdi'i të vidë shtë Dios perë iurne' sí, na të shmënë Dios. Antsë ni tubi adë chu bëgá'adi'i ldu'u lë'ë të perë iurne' Dios bëga'a ldú'i' lë'ë të.

Gulë guquërelde parë Dios

¹¹ Lë'ë të amigu narac shtua'a, na të mënë ziquë mëne zitu parë guë'dchiliu rë'; na të më zitu entrë los de más mënë. Runa ruëguë lu të, adë gúnëdi'i të cumplir ra deseo mal nananú la'ni ldu'u të purquë na rahin ziquë enemigu narshini ldu'u të. ¹² Gulë gapë buen conductë entrë ra naná guënëdi'i Dios të parë guëd'ë rall cuendë na të shmënë Dios. Aunquë iurne' rni'i rall cuntrë lë'ë të cumë si fuërë na të narguini mënë, perë guená rall cusë za'quë naquëhunë të nu guëd'ë rall cuendë, nu guëni'i rall dushquilli Dios, purquë iurní guëabrí

ldu'u rall con Dios, nu guëd'ë Dios vidë eternë parë lë'ë rall.

¹³ Gulë bëzu'bë diaguë ordë shtë gubiernë nu grë ra narnibë'a purquë na të shmënë Jesús. Gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë rëy, el què narnibë'a más; ¹⁴ nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë gubiernë nabëshe'ldë rëy ni. Bëshe'ldë rëy rumanë lë'ë rall parë gunë rall honrar el què naquëhunë bien nu gunë rall cashtigu el què narunë mal. ¹⁵ Puës Dios rac shtú'ui' de què lë'ë të gunë të bien të parë guëta'u të rua' mënë nanédi'i gac bë'a mudë narac shtu'u Dios guëquërelde rall. Rni'i rall cusë tuntë cuntrë lë'ë të.

¹⁶ Gulë cue cumë ziquë nguiu naná libré, perë adë rúnëdi'i të usar libertá narne'e Dios ziquë tubi prëtëstë parë gúnë duldë. Más bien gulë cue cumë ziquë tubi muzë shtë Dios. ¹⁷ Gulë bédë'ë rëspëti parë grë mënë. Gulë guc shtu'u grë ra shmënë Jesús. Gulë bënë rëspëti Dios nu gulë bënë rëspëti lë'ë narnibë'a más lu guë'dchiliu.

Guzac zi Jesús

¹⁸ Grë të nanapë lamë, gulë gapë rëspëti lu shlámël nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë rai'; lëdë niá'asëdi'i lu lamë za'quë u lu ra narga'a ldu'i sáhi', sino también gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra lamë mal narunë nalaa'dchi. ¹⁹ Rëuu' ldu'u Dios con nguiu naná pacënci iurë rzunaldë mëne lé'ëll sin causë. ²⁰ Perë si talë quëhúnël mal, por ni quëlda'a mëne hiaguë guëquël nu nal cunformë con cashtigu ni, perë çpë cusë za'quë quëhúnël? En cambi, si quëhúnël bien nu rzac zi mëne lé'ëll, si talë rua'a ldú'ul lu cusë ni nu nápël pacënci, ni sí rëuu' ldu'u Dios. ²¹ Puës guna'bë Dios lë'ë të parë tsagla'guë të rëglë ni. Jesucristo guzac zihí' por lë'ë të. Sufrimientë shtëhi' na ziquë mustrë të gunë të ziquë bënë më. ²² Lë'ë më ni adë bënëdi'i'

duldë nu nilë jamás adë guluguédi'i më.
²³Iurë lë'è ra mënë gurushtiá rall guëc më, adë bëquébidi'i më con galrushtiá. Iurë bëzac zi mënë lé'i', adë bédchigré dí'dzédi'i' lu mënë sino guna'bë më lu Dios parë gunë Dios juzguë lë'è rall za'quë za'quë. ²⁴Mizmë Jesucristo bia'a më grë ra duldë shtë hia'a iurë bè'në më sufrir lu cruz të parë gáca'a ziquë tubi naguti; hia adë chu gúnedi'i duldë parë guëbánia'a tubi vidë za'quë delantë lu më. Lë'è më guc më ridë të parë lë'è të guëac të maldá narunë të. ²⁵Antsë lë'è të gúzú të ziquë lli'li naguniti, perë iurne' bëabrí ldu'u të con Jesucristo. Lë'è më canihapë më lë'è të ziquë vëquërë nu na më el quë nacanihapë ldu'u të, të parë adë guënítdi'i të jamás.

Cunseju parë ra nabëtsë'a

3 Ziquë ra muzë napë quë gunë rall cumplir, también lë'è të tse'lë ra nguui, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë tsé'lël, purquë si talë adë rialdídi'i ldu'u tsé'lël diza'quë, iurë guëmall conductë shténël, tsaldí ldú'ull shti'dzë më sin ni tubi dí'dzë naruadí'dzël lúhi'. ²Zni gaquin purquë guená rall quërelde të bien; guená rall napë të rëspëti lu Dios nu guená rall napë të vidë limpi. ³Adornë shtënë të gáquëdi'in cusë fuërë ziquë narzë'è ra begu u ziquë ra shnezë cu'u, ziquë orë u lari za'quë. ⁴Sino adornë shtënë të gaquin la'ni ldu'u të catë adë chu rnádi'i luhin, adornë nadë rialúdi'i. Gac të mënë nadu'u nu naza'quë con pacënci con grë mënë. Zni rëuu' ldu'u Dios guëquërelde të. ⁵Tiempë guahietë ra na'a santu nagualdí ldu'i shti'dzë Dios, na rai' mënë nadu'u nu bè'në rai' rëspëti tse'lë rai'. Chulë guc vidë shtë rai'. ⁶Por ejemplë, Sara bëzu'bë diágui' shti'dzë Abraham nu guni'i Sara lu tsé'li': "Dadë shtëna". Iurne' na të ziquë shini Sara si talë quërelde të

bien, si talë adë rdzëbëdi'i të lu narunë cuntrë lé'ël.

⁷Nu zac lë'è të tse'lë na'a, gulë gac mënë za'quë; gulë bè'në honrar tsé'lël. Gulë bè'në rëspëti lu tsé'lël purquë ra na'a nápëdi'i rall fuersë ziquë ra nguui, perë napë rall vidë eternë juntë con lë'è të por tubi favurë nabë'në Dios parë grë të. Gulë bè'në cumplir dí'dzë rë' parë guëdë'è Dios grë cusë narna'bë të lu më. Súdi'i ni tubi cusë ziquë storbë parë oraciuni shtë të.

Quëhúnël bien perë rzac zi mënë lé'ël

⁸Por fin, gulë gac unidë con tubsë lllgabë. Gulë bëga'a ldú'ul sa'l. Gulë gac shtu'u sa'l naná shmënë Dios. Gulë gac nadu'u nu gulë bè'në tratë sa'l con rëspëti. ⁹Adë quíllidi'i të sa'l con mal aunquë rúnëll cuntrë lé'ël. Adë gushtiádi'il guëc sa'l aunquë rni'i guídzëll cuntrë lé'ël. Al contrari, gulë guna'bë lu Dios por contrari shténël të gunë ldai' më sa'l. Gulé më lë'è të parë gunë të cumplir ra cusë rë'. Zni gunë të recibir bendición shtë më ¹⁰purquë naescritë:

El quë narac shtu'u guëbánill bien nu rac shtú'ull guëquitë ldú'ull, napë quë gápëll cuidadë lo quë narní'ill, adë guësiguëdi'ill sa'll con dí'dzë.

¹¹Runë tucarë guësá'nëll cusë mal nu gúnëll bien; napë quë quíllil nezë catë rbedchí ldú'ull, nu tsaglá'guëll shnezë më.

¹²Lë'è Dadë canihapë më ra më za'quë nu rquë diaguë më oraciuni shtë rai' iurë rna'bë nguui ni lu më.

Perë lë'è më runë më cuntrë ra narunë mal.

¹³¿Chu napë pudërë parë gúnëll dañi lë'è të si talë quëhunë të bien? ¹⁴Perë si talë rzac zi të purquë rianaldë të tēchi cusë za'quë, dichusë na të. Adë rdzëbëdi'il lu mënë nu adë riádi'i ldu'u të ¹⁵sino gulë bëzu'bë diaguë dí'dzë shtë Cristo guëdubi tiempë. Na më lamë shtë

të. Nu gulë gac preparadë cualquier iurë parë guëquebi të lu ra mënë pëziliu nal shmënë Jesús. Si talë guëna'bë di'dzë rall lul, hia nanël lla gúnël parë defender lë'ël. Nadë más napë quë guëni'inul lë'ë rall con galnadu'u nu rëspëti. ¹⁶ Gulë guquërelde bien sin ni tubi duldë të parë iurë ra contrari quëgni'i didzabë cuntrë lë'ë të, guëtú lu rall purquë nádi'in verdá. ¹⁷ Si talë guëde'ë më sí sac zi të, mejurë gunë të sufrir por cusë za'quë, lédëdi'i por mal.

¹⁸ Gulë bënë lllgabë; Cristo guti tubsë vueltë por ra pecadurë; jamás gátidi'i më stubi. Tubldí na shcuendë më lu Dios perë guti më shlugar ra nanapë duldë parë gue'dënu më lë'ë hia'a lu Dios. Guti më en cuantë cuerpë shtëhi', perë guashtëhi' ladi ra tēgulë por pudërë shtë Espiritu. ¹⁹ Tiempë ni guadi'dzë më lu ra espiritu shtë tēgulë lugar catë napë Dios lë'ë rai' ziquë prësi. ²⁰ Mënë ni naguquërelde tiempë shtë Noé, adë bëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë Dios. Pues adë bëshé'ldëdi'i Dios juici lueguë sino con pacënci quëbezë më hashtë guctsa'u barcu ru'bë. Por barcu ni bëldasë mënë, u sea shunë mënë, guc salvar lu juici shtë nisë. ²¹ Manërë ni iurë bëriubë nisë të, guni'i të lu sa' të de quë nasalvar të. Galëriubë nisë nádi'i ziquë bañi parë cuerpë shtë të sino nahín sēñi de quë nanël bëzuné Dios ldú'ul, de quë limpi na ldú'ul purquë Jesucristo guashtëhi' ladi ra tēgulë. ²² Iurne' cuezë Jesucristo gube'e ladë ldi shtë Dios. Cagnibë'a më. Grë ra ianglë nu autoridá nu grë ra narnibë'a stubi lugar, rzu'bë diaguë rai' shti'dzë më.

Gulë bënë sirvë Dios según llni nabëne'e më

4 Por ni, ziquë Jesucristo bé'ni' sufrir shcuerpë më, gulë gac dispuestë gunë të sufrir. El quë naguzac zi shcuérpi', adë rianáldëdi'ill tēchi duldë. ² Rac

shtú'ull guëbánil segun voluntá shtë Dios mientras quërelde'ill lu guédchiliu. Hia nédi'ill gúnëll cumplir deseo mal nananú la'ni ldú'ull. ³ Tiempë nagudëde, guquërelde të vidë mal; bënë të lo quë narquitë ldu'u ra mënë nanadë guënédi'i Dios. Gubani të lu vici; bënë të cumplir deseo mal: guzuudchi të; gudáu sha'të të lu mellë nu bii' të zili vini. Guanaldë të tēchi dioses falsë nanapë mënë, mënë naquërelde sin lëy za'quë nu sin rēglë. ⁴ Perë iurne' lë'ë rall rdzëguë' ldu'u rall de quë lë'ë të adë rúnëdi'i të compa'ni lë'ë rall lu ra cusë mal ziquë antsë. Nu rni'i rall di'dzë dzabë cuntrë lë'ë të. ⁵ Perë segurë napë quë guëtë'dë rall cuendë lu Dios; gunë më juzguë grë mënë. Gunë më juzguë ra nanabani nu también grë ra tēgulë. ⁶ Lë'ë ra tēgulë hia bini rai' diza'quë. Guc rai' juzguë ziquë mënë; guti rai'. Bini rai' diza'quë të parë si talë tsaldí ldu'u rai' shti'dzë më, guëbani rai' ziquë Dios. Espiritu Santo guëne'e vidë eternë parë lë'ë rai'.

⁷ Hia ze'dë bi'guë nasesë fin shtë grë cusë. Por ni gulë bënë lllgabë tubldí të gúnëdi'ill duldë. Adë riádi'i ldú'ul sino gulë guna'bë lu Dios. ⁸ Subrë todë gulë gapë llëru'bë amor parë sa'l purquë si talë rac shtú'ul sa'l, iurní quëhúnël perdunë lë'ëll zihani vueltë. ⁹ Gulë bënë recibir lídchil chu stubi ra bëchi sa'l naze'dë lídchil sin quë adë riasháquëdi'i ldú'ul. ¹⁰ Cualquier don nabëzëlaa'dchi Espiritu Santo parë lë'ël, gulë bënë sirvë lu ra sa' të con llni ni ziquë mënë naquëhunë cumplir lo quë narac shtu'u Dios. Gulë bëzëlaa'dchi lo quë nabë'nël recibir parë bien shtë sa'l. Gulë bënë usar llni shtë Espiritu Santo nabëne'e Dios të parë tsaru'bë sa'l. Iurní gac të muzë za'quë shtë Dios. ¹¹ Si talë chu rac ruadi'dzë ziquë mësë, napë quë guadi'dzëll shti'dzë më por pudërë shtë më. El quë narunë sirvë sa'll, napë quë gúnëll sirvë por pudërë narne'e më. Zni

gunë mënë alabar Dios por medio lë'ë Dadë Jesucristo. Cha guëdë'ë hia'a labansë lu më. llëru'bë na pudërë shtë më. Guë nibë'a më parë siemprë. Amén.

Ra shmënë Jesús rzac zi rall

¹²Lë'ë të narac shtua'a, adë rdzëguëë'di'i ldu'u të iurë ra prëbë ze'dë. Na prëbë ziquë be'lë narru'u lu gui'i, perë adë rdzëguëë'di'i ldu'u të. Adë rúnëdi'il llgabë sulë lë'lë rúnëll sufrir lu prëbë. ¹³Mejurë gulë bëquitë ldu'u të purquë quëhunë të sufrir mizmë manërë cumë bë'në Cristo sufrir. Gulë gua'a ldu'u të parë gapë të lëgrë la'ni ldú'ul, nu gulë bëquitë ldu'u të iurë guëdchini më stubi con pudërë nu llni. ¹⁴Si talë rushtia mënë lu të purquë na të shmënë Jesucristo, dichusë na të. Espíritu shtë Dios cuezënúhi' lë'ë të. ¹⁵Mënë runë sufrir purquë rguini rall sa' rall u rbaa'në rall, u runë rall mal u riutë rall asuntë nadë rlluí'di'i, u na rall nadishi'bi; perë adë rúnëdi'i të ra cusë ni parë adë guëdchínidi'i cashtigu guëc të nu gúnëll sufrir. ¹⁶Mejurë na si rzac zil purquë rianáldël enseñansë shtë Jesús; adë rtúdi'i lul iurní sino gulë bédë'ë graci lu Dios purquë nal shmënë më.

¹⁷Hia bëga'a iurë sublú juici shtë Dios con mizmë shmënë më. Si talë juici ni guëzublú con lë'ë hia'a çlla gac fin shtë ra naná rzu'bë diáguëdi'i diza'quë shtë më? ¹⁸Ra nguíu narunë cumplir shti'dzë më, runë rall llëru'bë fuersë parë gac salvar rall; çpë gac con ra nanápëdi'i rëspëti parë cusë santu nu rianaldë rall tēchi cusë mal? ¹⁹Por ni, el quë narzac zi purquë nahin voluntá shtë Dios, napë quë tsagla'guë gúnëll bien nu tsagla'guë tsaldí ldú'ull gac salvárell por pudërë shtë el quë nabëntsa'u nguíu. Siemprë gunë më cumplir shtí'dzi'.

Cunseju parë ra narialdí ldu'i Jesús

5 Quëdë'ëhia cunseju parë ra më guani'si naná cabësë shtë shmënë Jesús. Tambiën na nahia më guani'si nu nahia testigu de quë Cristo bë'ni' sufrir. Guna recibir juntë con lë'ë të iurë guëlua'a pudërë nu llni shtë më. ²Gulë gupë ra shmënë Jesús ziquë tubi vëquërë; quëhápëll ra lli'li purquë zni rac shtu'u Dios. Gulë bë'nin voluntaria-mente, lédëdi'i purquë cagnibé'ahia lë'ë të. Bë'në compa'ni lë'ë rai' con guëdubinú ldú'ul, lédëdi'i purquë rbezë të gunë të recibir dumí. ³Gulë gupë ra shmënë Dios tubi manërë nadu'u, lédëdi'i ziquë lamë narunë nalaa'dchi lu ra muzë. Gulë gac ejemplë za'quë lu rai'. ⁴Iurë Jesús, el quë nanapë pudërë parë quëhapë ra lli'li, guëlua'alúhi' lu hia'a stubi, lë'ë të gunë të recibir tubi premi, tubi coronë narabts'ë nanadë rialúdi'i.

⁵Nu zac lë'ë të nanapë menos edá, gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë ra më guani'si. Grë të, gulë gac më nadu'u lu sa'l purquë naescritë:

Dios rzu më lu grë ra narunë naru'bë. Runë më compa'ni grët' ra naná nadu'u. ⁶Gulë gac mënë nadu'u delantë lu Dios pudërusë. Gulë bédë'ë sí të guë nibë'a më lë'ë të; iurní gunë më honrar lë'ë të iurë rga'a tiempë. ⁷Gulë bédë'ë grë galriá ldu'u guëca'a më purquë nalë rac shtu'u më lë'lë; quëhapë më lë'lë.

⁸Gulë cue nasini nu gulë gapë cuidadë. Enemigu shtë të na mëdzabë Satanás; canzëll ziquë tubi león narzubá. Rguíll mënë parë ldaguë rall lu pudërë shtënell të tsaldí ldu'u rall shti'dzë mëdzabë. ⁹Gulë sutipë lu mëdzabë; gulë gac firmë lu shnezë Dios. Gulë bédë'ë cuendë de quë grët' sa' të naná shmënë Jesús guëdubi partë shtë guë'dchiliu, quëgzac zi rai' mizmë manërë quë lë'ë të. ¹⁰Despuësë de quëgzac zi të por du'pë tiempë, Dios el

quë narne'e zihani favurë nu bendición, el quë naguna'bë lë'ë të parë gapë të vidë sin fin juntë con Cristo, gunë më të gac të firmë lu shnézi', nu gunë më parë cuedchí ldu'u të, nu guëne'e më fuersë parë lë'ë të. Mizmë Dios ni guna'bë më lë'ë hia'a parë tsuté hia'a lu llni catë quëreldë më. Bë'në mëhin purquë unidë na hia'a con Cristo. ¹¹ Cha guëdë'na'a alabar lë'ë më. Amén.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

¹² Silvano tubi bécha'a, quëquë'ëll cartë rë' por na. Lluá'ahia Silvano quëhúnëll cumplir voluntá shtë Dios.

Cartë rë' nadu'pin perë la'nin bënehia cunseju. Quëhuna testificar grë ra favurë nu bendición nabë'në të recibir de Dios, rlua'a de quë nezë za'quë naguna'zi të nahin verdá.

¹³ Ra grupë shtë shmënë Jesús naquëreldë Babilonia, ra nagulé Dios ziquë gulë më lë'ë të, quëgshë'ldë rai' saludë. Nu zac Marcos, shinia, quëgshë'ldëll saludë parë lë'ë të. ¹⁴ Gulë bë'në saludar ra sa' të con tubi saludë shtë amor.

Gulë cuedchí ldu'u të, lë'ë të naná unidë con Jesucristo. Amén.

Segundë cartë nabëquë'e San Pedro

Quëquë'e Pedro lu ra shmënë Dios

1 Na Simón Pedro, nahia tubi muzë nu poshtë shtë Jesucristo. Quëquëa'a cartë rë' lu të narialdí ldu'i shti'dzë Dios. Por tubi favurë shtë Dios naná justë nu por Jesucristo, Salvador shtë hia'a, bë'në të recibir mizmë fe nadapë na'a. Chulë quërelde të por shti'dzë më igual ziquë lë'e na'a. ² Gulë bë'në recibir zihani favurë shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të mientras tsagla'guë runguë bë'a të lë'e Dadë Dios nu Jesús Shláma'a.

Ra shmënë Jesús verdadërë

³ Bëne'e Dios grëtë' bendición parë gápa'a tubi vidë za'quë delantë lu më, tubi vidë naná de acuerdë con voluntá shtë më. Nadápa'a bendición ni purquë runguë bë'a hia'a el quë nagulë lë'e hia'a según pudërë nu milagrë ru'bë shtë më. ⁴ Por tubi favurë shtë më, bëne'e më diza'quë nalasac. Bë'në më prometer zihani cusë ru'bë. Por mizmë di'dzë ni nadápa'a vidë shtë Dios. Guc salvára'a. Hia adë quërelde'núdi'ia'a cusë mal ziquë deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti por galërzebi ldu'u mënë. ⁵ Napë të bendición nabë'në më prometer, rialdí ldu'u të shti'dzë më; iurní runë tucarë guëquërelde të ziquë gubani Jesús, lu buen conductë gulë gac mënë nasini guëqui'. ⁶ Despuësë de ni, adë rdë'di'il sí parë deseo mal nananú la'ni ldu'ul. Hia despuësë de ni, gulë gac më pacënci; lu pacënci gulë gapë rëspëti parë Dios, ⁷ Nu lu rëspëti parë Dios, gulë gapë carinë parë ra shmënë Jesús nu gulë gapë llëru'bë amor parë grë mënë, hashtë ra narná tushë lul. Grë ndë'e gulë bë'në cumplir con guëdubinú ldu'ul.

⁸ Si talë tsagla'guë guëquërelde të de acuerdë con cunseju rë', hiadë gáquëdi'i të nabëchi sino másru'u gunë të cumplir shchi'ni Dios. Másru'u gápël tubi vidë za'quë ziquë tubi hiaguë nardë'e zihani nashi. Iurní guená mënë másru'u runguë bë'a të Jesucristo Shláma'a. ⁹ Perë el quë nadë rianáldëdi'i tēchi ra cusë rë', adë riasëdi'ill. Nall ziquë ciegu. Bëa'ldë ldu'ull de quë bëzunë më almë shtënëll de grë duldë nabë'nëll antsë. ¹⁰ Por ni rnia'a lu të, bëchi, gulë bë'në segurë de quë Dios gulë më lë'ël, de quë guna'bë më lë'ël parë gáquëll shmënë më. El quë narunë cumplir ra cusë nagunia'a la'ni cartë rë', jamás adë gáquëll bajo ordë shtë duldë ¹¹ nu tsutëll con lëgrë catë rmbë'a Dios ziquë Rëy parë siempër. Jesucristo Shláma'a gúni' recibir lë'ël parë cuezënu lë'i'.

¹² Por ni tsagla'guë rnia'a lu të grë cusë rë' aunquë hia nanë të, nu na të firmë lu verdá nanapë të. ¹³ Lluá'ahia naza'quë guënehia cunsëju parë lë'e të mientras nabania të parë adë guëá'ldëdi'i ldu'u të enseñansë rë'. ¹⁴ Dadë shtë hia'a, Jesucristo, bëlua'a më na de quë mërë gatia. ¹⁵ Por ni gapa cuidadë të parë rac guëagná ldu'u të enseñansë rë' cualquier iurë despuësë gatia.

Pedro gunáhi' pudërë shtë Cristo

¹⁶ Adë guanáldëdi'i na'a tēchi ra cuendë narni'i mënë sulë por llgabë nadë rlluí'di'i shtë rall. Bëlua'a na'a verdá lu të lla bédchini Jesucristo con pudërë. Na na'a testigu napë më pudërë parë guëni'bë'a më ziquë rëy. Con prupi slu na'a guná na'a pudërë nu llni shtë më. ¹⁷ Guná na'a iurë lë'e Dios Shtáda'a bédë'lë më hunurë nu pudërë parë shini më Jesús, nu bédchini tubi bë dizdë gube'e catë rabts'ë llni. Ni tubi nápëdi'i di'dzë parë guëni'ill lla na lugar ni. Lë'e bë guni'i: "Ndë'e na shinia narak shtua'a; nalë rquitë ldua'a lë'i'". ¹⁸ Lë'e na'a bini

na'a bë nabëdchini dizdë gube'e purquë dzulezënu na'a lë'ë Jesús guëc dani catë Dios santu biadí'dzi'.

¹⁹Perë ra di'dzë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë parë lë'ë hia'a, más segurë nahin quë testimonio shtëna; nu quëhunë të bien si talë rdë'ë të cuendë lo quë narni'i di'dzë ni ziquë rdë'ë të cuendë tubi llni narzianí lu nacahi. Gulë bëdë'ë cuendë hashtë rdzë guëdchini, hashtë guëdchini llni shtë më nu tsasë të ra di'dzë rë'. ²⁰Primërë gulë bëdë'ë cuendë de quë grë ra di'dzë naná bëquë'ë muzë shtë Dios, escritë nahin la'ni Sagradas Escrituras, perë ni tubi chu tsasë pë runë cuntienë di'dzë ni, sulë por Espíritu Santo tsasël pë runë cuntienin, lédëdi'i por llni nanápël. ²¹Purquë ni tubi muzë shtë Dios biadí'dzëdi'i' shti'dzë Dios por mizme voluntá shtë muzë ni, sino biadí'dzi' por pudërë shtë Epíritu Santo naná quëgsë lë'ë rai'.

Ra mësë bishi

(Judás 4-13)

2Guahietë nanú profetë bishi ladi ra mësë falsë entrë lë'ë të. Guëlua'a rall lliga'chi enseñansë falsë nardë'ë fin parë fe shtë mënë, hashtë gunë rall negar Jesús, de quë gúti' parë gac salvára'a. Zni cagna'bë rall cashtigu guëc rall; nasesë gac condenar rall. ²Zihani mënë tsanaldë tëchi vidë mal shtë mësë ni. Guëni'i rall nezë za'quë shtë Dios nahin bishi. ³Rzebi ldu'u rall dumí; quëgsiguë rall lë'ë të con enseñansë falsë, sulë parë guëdë'ë të dumí ca'a rall. Dizdë tiempë guahietë guni'i më gac cashtigu rall, gac condenar rall; nasesë guëdchini juici shtë Dios guëc rall.

⁴Dios adë bé'nëdi'i perdunë ra ianglë nabë'në duldë guahietë sino quë bëti'a'a më lë'ë rai' la'ni gabildi. Bësë'au lë'ë rai' lu nacahi parë cuezë rai' dzë shtë

juici. ⁵Nu zac bé'nëdi'i Dios perdunë guë'dchiliu tiempë shtë Noé, sino quë bëshe'ldë më tubi juici shtë nisë subrë guëc ra mënë mal; perë bë'në më salvar Noé con gadchi shfamíli'. Noé gúqui' muzë shtë Dios naguadi'dzë shti'dzë më lu ra mënë. ⁶Nu Dios bé'ni' condenar; bëzalú më ra guë'dchi Sodoma nu Gomorra. Bëshe'ldë më gui'i hashtë bëac dë ra guë'dchi të parë grë ra mënë mal naze'dë despuësë, guená rall nu guëdë'ë rall cuendë nadzë'bë na juici shtë Dios. ⁷Perë bë'në më salvar Lot, tubi nguiu za'quë nu nalé riashac ldú'i' iurë gunáhi' vidë dzabë shtë mënë mal. ⁸Lot nguiu za'quë lu Dios, guquërdëll entrë ra mënë mal; nalé guá ldú'ull iurë gunáhi' maldá nabë'në mënë. Bíni' pë guni'i rall lu sa' rall. Dzë la gue'lë guzac zi ldú'i' purquë guquërdë mënë sin ni tubi rëglë. ⁹Dadë Dios nápi' pudërë të gapë më ra mënë za'quë lu grë cusë mal të ldáguëdi'i mënë lu duldë; nu napë më pudërë cutsa'u më mënë mal parë tsa rall lu cashtigu shtë juici.

¹⁰Gunë Dios cashtigu grë mënë mal, ra narianaldë tëchi deseó mal, cumë ziquë ra naquërdë ziquë mbecu, nu gunë më cashtigu grë ra nanëdi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë el quë narnibë'a. Mënë ni fier na rall nu adë rdzëbëdi'i rall lu Dios; rni'i rall cuntrë el quë nanapë más pudërë quë lë'ë rall. ¹¹Perë ra ianglë nanapë más fuersë nu pudërë quë ra nguiu ni, adë nápëdi'i rai' valurë guëdchi'bë rai' demandë cuntrë ra narnibë'a. Napë ra ianglë rëspëti lu Dios.

¹²Ra hiumbrë rë' na rall ziquë ra më nardë'ëdi'i cuendë. Quëhunë rall cumplir mal deseó nananú la'ni ldu'u rall. Destinadë na rall parë galguti. Mënë ni runë rall burnë ra cusë nadë riasëdi'i rall, perë guënti rall con grë mal deseó nanapë rall. ¹³Gunë rall sufrir mizme manërë cumë bë'në mënë sufrir por causë shtë rall. Rquitë ldu'u rall grë ra

dzë tsagla'guë rall tëchi cusë mal. Na rall ziquë manchë fier lu lari; rquitë ldu'u rall por deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. Rsiquíë rall mënë mientras raunú rall lë'ë të lidchi të.

¹⁴Rzebi ldu'u rall ra na'a mal; adë rdzáguëdi'i rall quëhunë rall duldë. Rsiquíë rall ra nanádi'i firmë lu shnezë Dios con bishi. Bë'në rall gan zihani dumí tantë rzebi ldu'u rall dumí. Na condenadë rall. ¹⁵Bë'niti rall purquë bëru'u rall nezë za'quë shtë Dios. Guagla'guë rall mizme duldë nabë'në Balaam, shini Beor. Balaam guc shtú'ull gúnëll gan dumí por maldá. ¹⁶Perë tubi burrë gu'pë, guni'i ma guëc Balaam por duldë naquëhunë Balaam. Guni'i ma ziquë rni'i tubi mënë nu bédë'ë ma fin galëtuntë shtë profetë ni.

¹⁷Ra nguiu rë' na rall ziquë tubi guërzú nanápëdi'i nisë, nu ziquë shcahi narua'a mbë. Na condenadë rall parë tsa rall lu más nacahi catë guëquërdë rall parë siemprë. ¹⁸Rni'i nadchini rall. Con di'dzë nadë rlluí'di'i rsini rall sa' rall lu duldë. Rni'i rall napë mieti permisi gunë mieti duldë; zni rsiquíë rall mënë nanapë du'pë tiempë dizdë bëru'u rall lu enseñansë falsë. ¹⁹Quëhunë rall prometer libertá por enseñansë shtë rall, perë mizme lë'ë rall na rall bajo ordë shtë mëdzabë purquë cadë nguiu na ziquë esclavë shtë cusë narnibë'a lë'ë nguiu. ²⁰Parë ra mënë nabënguë bë'a Dadë Jesús; hia bëru'u rall nezë mal catë rzë mënë shtë guédchiliu, si talë guëabré nguiu lu cusë mal; si talë guëazë guetë nguiu nezë shtë Jesucristo Salvador shtë hia'a, fin shtë nguiu ni na peor quë antsë. ²¹Mejurë parë nguiu ni adë nianédi'ill nezë za'quë shtë Dios quë despuësë tsutëll nezë ni, adë tsagla'guëdi'ill tëchi mandadë nabëdë'na'a recibir de Dios santu. ²²Nahin ziquë narni'i tubi dichë; verdá na di'dzë ni: "Lë'ë mbecu bëabré dchibë shtë ma ldu'u ma; nu lë'ë guchi

nagualú guzë, bëabré guaguezë ma la'ni benë stubi".

Guëabré Jesús stubi

3 Lë'ë të narac shtua'a, ndë'ë na segundë vësë quëquëa'a lu të. Guërupë cartë gunia'a lu të cusë de quë hia nanë të. Rac shtua'a adë guëá'ldëdi'i ldu'u të ra enseñansë sino gapë tëhin la'ni ldu'u të. ²Gulë bësëagná ldu'u të ra di'dzë naguni'i ra muzë santu shtë Dios guahietë, nu gulë bësëagná ldu'u të mandamientë shtë Dadë Jesucristo, Salvador shtë hia'a. Gulë bësëagná ldu'u të di'dzë shtë mënë naguni'i na'a lu të. Na na'a poshtë shtë më.

³Primëre puntë nanë hia'a de quë la'ni lúltimë dzë guëdchini mënë nagunë burnë ra cusë sagradë; guëbani rall según deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. ⁴Guëna'bë di'dzë rall: "¿Pë fin napë promësë shtë Cristo de quë guëabré më stubi? purquë dizdë guti ra shtadë guélú hia'a, grë cusë riagla'guë igual cumë dizdë bëcuc'shtë Dios guédchiliu". ⁵Adë rac shtú'udi'i rall gac bë'a rall de quë nanú gube'e nu guédchiliu dizdë tiempë guahietë. Bënts'a'u mëhin por shti'dzë më, nu por mandadë shtë më gulú më guédchiliu la'ni nisë nu nanú nisë alrededurë guiu'u. ⁶Lë'ë guédchiliu dzë ni gualú. Grë guiu'u në'azë la'ni nisë. ⁷Perë gube'e nu guédchiliu nananú iurne', na destinadë parë cashtigu shtë gui'i por mizme mandadë shtë Dios. Lë'ë gui'i guëza'i guédchiliu dzë shtë juici. Guëza'in con grë ra mënë mal. Tsalú grëtë' rall. ⁸Bëchi narac shtua'a, adë réá'ldëdi'i ldu'u të de quë parë Dadë Dios tubi dzë na ziquë tubi mili izë, nu tubi mili izë na ziquë tubi dzë. ⁹Dadë Dios quëac ldë'ëdi'i parë gúni' cumplir shti'dzë më ziquë runë llgabë bëldá mënë, sino quë Dios napë më pacënci parë lë'ë hia'a. Adë rac shtú'udi'i më tsagnítia'a, ni tubi de lë'ë hia'a, sino rac shtu'u më grë ra

nguiu guëabrí ldu'u rall con lë'ë më nu gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall.

¹⁰Dzë naguëabrí Dadë Jesús, guëdchíni' ziquë rdchini tubi nguba'në gue'lë, iurë adë nádi'il segurël. Iurní lë'ë gube'e tsalú con tubi ruidë dushë. Grëtë' ra cusë narná hia'a lu gube'e tsalú rahin con gui'i, nu gué'dchiliu tsequi lu gui'i con grë lo quë nananú luhin.

¹¹Nané të grëtë' ndë'ë napë quë gac cumplir; tsaluhin; por ni rqui'ni gac të më santu, më'në naquëhunë cumplir shti'dzë më. ¹²Mientras cuezë të dzë naguëdchini më stubi, gulë bë'në cumplir voluntá shtë Dios të guëdchini më lueguë. Dzë ni gube'e tsalú; tsaluhin con gui'i juntë con cusë nananú lu gube'e tsequi; gac cambin lu be'lë. ¹³Perë lë'ë hia'a dzuléza'a gube'e cubi nu tubi gué'dchiliu cubi naná bë'në Dios prometer dizdë antsë. Lugar ni guëquërélda'a; ndë nanú purë cusë za'quë; grëhin gac justë.

¹⁴Por ni lë'ë të narac shtua'a, mien-tras quëbezë të grë ra cusë rë', gulë gapë

mizmë lë'ë të parë guëdzëlë më lë'ë të sin ni tubi faltë, sin ni tubi cusë mal.

¹⁵Gulë bédë'ë cuendë de quë pacënci nanapë Shláma'a, runin parë gac sal-var mënë. Zni también bëquë'ë Pablo, bécha'a, el quë narac shtu'u hia'a lë'i'. Bëquë'ëi' mizmë di'dzë ni lu të según llni nabédë'ë Dios guëqui'. ¹⁶La'ni grë ra cartë nabëquë'ë Pablo, nanú partë naganë parë riasé hia'a. Nanú më'në nadë rac bé'adi'i nu adë nádi'i rall firmë lu shnezë ra Sagradas Escrituras. Caglú rall guëc shti'dzë Dios. Zni rlua'a rall grë ra Sagradas Escrituras. Tsalú rall por lo quë naquëhunë rall.

¹⁷Por ni lë'ë të narac shtua'a, hia quë nané të grë ra cusë rë', gulë gupë mizmë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të bishi shtë më'në nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios; adë rdé'ëdi'i të sí tsanaldë të tëchi rall nu guëazë guetë të shnezë Dios. ¹⁸Mejurë gulë bësë'dë di'dzë shtë Dadë Jesucristo Salvador shtë hia'a, nu gulë bë'në recibir más favurë shtë më. Cha guëdé'na'a alabar lë'ë më iurne' nu parë siembrë. Amén.

Primëre cartë nabëquë'e San Juan

Di'dzë naguëne'e vidë sin fin

1 Antsë guinlú gué'dchiliu nanú tubi nanabani; perë guná na'a lúhi', nu bini na'a shtí'dzi', nu guna'zi na'a guiá'ai'. Náhi' el quë narni'i diza'quë shtë Dios. Por shtí'dzi' nadápa'a vidë sin fin. ²Mizmë lë'ë më gubandinú më Dios, Shtáda'a, perë bëlua'alú më lu na'a. Bëd-chini më gué'dchiliu. Guná na'a lúhi'. Na na'a testigu shtëni'. Ruadi'dzë na'a lu të nabani më; nápëdi'i' fin. ³Ruadi'dzë na'a lu të mizmë shtí'dzi' naná bini na'a. Ruadi'dzë na'a lu të lo quë nabë'në më parë gac bë'a të shti'dzë më. Zni gac unidë grë hia'a; guédápa'a mizmë llgabë. Guldí hia'a ruadi'dzënu hia'a Dadë Dios con shíni' Jesucristo. ⁴Iurní quëquëa'a di'dzë la'ni cartë rë' të parë gac cumplir guëquitë ldu'u të nu parë guëquitë ldu'u na'a.

Dios rne'e llni

⁵Ndë'ë na diza'quë nabëlua'a Dadë Jesucristo, nu bëdia'a di'dzë na'a lu të de quë guldí Dios, nápëdi'i' duldë; limpi náhi' ziquë llni. ⁶Si talë rni'i hia'a nanë hia'a lë'ë më perë tsagla'guënu hia'a duldë, bishi na hia'a; adë guldídi'ia'a iurní; nu adë quëréldëdi'i hia'a bien. ⁷Perë si talë guédë'na'a cumplir shti'dzë Dios, adë chu rúnëdi'i duldë, unidë na hia'a mizmë lë'ë hia'a. Rac shtu'u hia'a bëchi la sa' hia'a iurní, nu rënë shtë Jesucristo shini Dios, tsagla'guë rzuné almë shtë hia'a de grë duldë.

⁸Si talë guëni'i hia'a adë chu nápëdi'i duldë, lo mizmë lë'ë hia'a rsigué hia'a lë'ë hia'a. Bishi na ldu'u hia'a iurní. ⁹Bënë na më; runë më cumplir shti'dzë më. Justë na më; runë më igual con grë mënë. Runë më perdunë grëtë' duldë

shtë hia'a iurë guëshubë dúlda'a lu më con guëdubinú ldu'u hia'a. Iurní rzuné më almë shtë hia'a de grë duldë nanadápa'a. ¹⁰Si talë rni'i hia'a adë chu nápëdi'i duldë, quëgni'i hia'a bishi na Dios purquë hia guni'i më grë hia'a nadápa'a duldë. Si talë rni'i hia'a adë nápëdi'ia'a duldë, nídi'i shti'dzë më la'ni ldu'u hia'a iurní.

Nápa'a tubi naguëni'inú lë'ë Shtáda'a

2 Lë'ë të Dadë, caquëa'a di'dzë rë' lu të parë adë gúnëdi'i të duldë perë si talë chu quëhunë duldë, nápa'a tubi naguëni'inú lë'ë Shtáda'a por lë'ë hia'a. ¿Chu më ni? Lë'ë na Jesucristo; tubldí na shcuëndi' lu Dios. ²Jesucristo guti lu cruz por duldë shtë hia'a. Gudilli më por grë duldë nanapë mënë naré lu gué'dchiliu. Por galguti shtënë më, bëdchisú më duldë shtëna'a nu gu' Dios cunformë.

³Si talë tsagla'guë guëzu'bë diága'a mandamientë shtë Jesucristo, iurní nanë hia'a lë'ë më. Rac bë'a hia'a lë'ë më de verdá. ⁴Perë si talë tubi hia'a guëni'ia'a: “Naná Dios”, perë mizmë tiempë adë quëzu'bë diáguëdi'ill mandamientë shtë më, bishi nall iurní. Nádi'ill verdá. ⁵Perë si talë lë'ë hia'a rzu'bë diága'a di'dzë shtë më, rlua'a de quë tsagla'guë rac shtu'u hia'a lë'ë më. ⁶El quë narni'i quëbezënull Dios, napë quë guëquëréldëll ziquë guquërelde Jesucristo lu gué'dchiliu; adë bé'nëdi'i më duldë.

Mandamientë cubi

⁷Dadë, adë guëquë'ëdia'a stubi mandamientë naná gurënë sino quë mizmë mandamientë nanapë të dizdë bini të diza'quë shtë më. Lo quë nabëquëa'a iurne', na igual ziquë ra di'dzë nabë'në të recibir guahietë. ⁸Perë quëquëa'a tubi mandamientë cubi; primëre bë'në më cumplir mandamientë ni; iurní lë'ë të quëhunë të cumplirin. Lë'ë të napë të

di'dzë rë' la'ni ldu'u të. Riagla'guë rzu'bë diaguë të shti'dzë më. Nacahi nananú la'ni ldu'u të rialuhin. Llni shtë Dios bédchini.

⁹Si talë chu rni'i quëbezënull lë'ë më perë mizmë tiempë adë rac shtú'udi'ill sa'll, nacahi cabézëll. ¹⁰El quë narac shtu'u los de más narialdí ldu'i Dios, cabezënull llni la'ni ldú'ull; adë rláguëdi'ill lu duldë. ¹¹Perë el quë narac shtú'udi'i sáhi'; el quë narná zá'quëdi' lu sáhi', nacahi cabezë ldú'ull. Rzëll ziquë ciegu. Rnádi'ill shnezë Dios purquë në'au slull; bënë duldë.

¹²Dadë, quëquëa'a di'dzë rë' purquë guc perdunë duldë shtënë të. Bënë më perdunë lë'ë të purquë guti Jesús shlugar të; nasalvar të iurne'. ¹³Dadë, quëquëa'a lu të purquë nané të el quë nanabani dizdë antsë binlú guédchiliu. Quëquëa'a lu të, sultërë, purquë adë bënëdi'i të lo quë narac shtu'u mëdzabë. Quëquëa'a lu të, llguë'në, purquë runguë bë'a të Dios, Shtáda'a. ¹⁴Quëquëa'a lu të naná Dadë purquë nané të el quë nanápëdi'i fin. Quëquëa'a lu të naná sultërë purquë quëhunë të cumplir shti'dzë Dios con guëdubinú ldu'u të. Bënë të gan lu mëdzabë.

¹⁵Adë rac shtú'udi'i të ra cusë nananú lu guédchiliu, purquë grë ra narac shtu'u ra cusë shtë guédchiliu, adë rac shtú'udi'ill Dios. ¹⁶Ra cusë mal narac shtu'u ldu'u nguui, nu ra cusë chulë narac shtu'u ra nguui gapë, nu ra cusë narunë naru'bë mënë, grë ndë'ë na cusë shtë guédchiliu, lëdë Díósëdi'i. ¹⁷Grë ra cusë shtë guédchiliu, rialú con grë mal llgabë narac shtu'u mënë, perë el quë narunë narnibë'a Dios, adë rialúdi'ill. Nápëll vidë sin fin.

Verdá nu bishi

¹⁸Dadë, hia bédchini tiempë tsalú guédchiliu. Bini të antsë napë quë guëd-

chini tubi nagunë cuntrë Jesucristo. Hashtë iurne' nanú zihani narunë cuntrë Jesús. Por ni nané hia'a bëga'a iurë tsalú guédchiliu. ¹⁹Lë'ë ra nguui ni narunë cuntrë Jesús, bëazë guetë rall de lë'ë hia'a. Nunquë adë guc rall shini më de verdá purquë adë riaglá'guëdi'i rall con shti'dzë më. Si talë niac rall narialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá, në'anë rall con lë'ë hia'a. Bëazë guetë rall. Iurní rlu'a'a clarë nádi'i rall shini Dios.

²⁰Lë'ë të napë të llni purquë quëbezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Rac bë'a të cusë shtë Dios. ²¹Adë rquí'nidi'i guëquëa'a lu të purquë nané të verdá. Nané të guadë naná verdá nu guadë naná bishi. Nané të el quë naruadi'dzë bishi, zédëdi'ill de Dios.

²²¿Chu na más nabishi entrë lë'ë mënë? pues el quë narni'i Jesús lédëdi'i nabëshe'ldë Dios. El quë narni'i zní, quëhúnëll cuntrë Jesús. Quëhúnëll cuntrë Dios nu quëhúnëll cuntrë shini Dios. ²³Grë mënë narni'i Jesús lédëdi'i el quë nagudíli Dios parë guëribé'ai', nápëdi'i nguui ni Dios Padre. Perë el quë narni'i Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios, nguui ni quëbezënú Dios.

²⁴Gulë tsagla'guë guëzu'bë diaguë të ra di'dzë nabini të iurë gualdí ldu'u të shti'dzë më. Si talë guës'a'në të cuezë shti'dzë Dios la'ni ldu'u të, napë të Jesús nu napë të Dios Padre con lë'ë të. ²⁵Mizmë Jesucristo guni'i lu hia'a, guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë hia'a.

²⁶Quëquëa'a di'dzë rë' lu të parë gac bë'a të lla na ra nguui narac shtu'u guësiguë lë'ë të. ²⁷Perë nídi'i nicidá guëlua'a mënë lë'ë të purquë quëbezënú Espíritu Santo lë'ë të; náhi' mësë shtë të. Napë të llni shtëhi'. Quëgluá'ai' naná verdá nu naná bishi. Shti'dzi' na verdá, lëdë bíshidi'i. Nu guni'i, gulë bédë'ë lugal cuezënú Jesús ldu'u të.

²⁸Gulë bëquë diaguë, Dadë; gulë bédë'ë lugal cuezënú Jesús ldu'u të, të

iurë guëdchini më stubi vultë, adë chu rtúdi'i lúhi'; adë chu guëllú'nëdi'i lúhi'. Mejurë guëquitë ldu'u të iurë guëdchini më. ²⁹Si talë rdë'ë të cuendë de quë tubldí na shcuendë Jesús lu Dios, gulë bédë'ë cuendë, grë mënë nanabani ziquë gubani më, na rall shini më.

Ra shini Dios

3 Gulë bédë'ë cuendë blac rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. Rni'i më na hia'a shíni'. Ra mënë narialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios, rdé'ëdi'i rall cuendë chu na Jesús. ²Lë'ë të Dadë narac shtu'a'a, na hia'a shini Dios iurne', perë rluá'adi'i lla gáca'a más delantë. Pues rdë'ë hia'a cuendë dzë naguëdchini më stubi vultë, gáca'a ziquë na më purquë guená hia'a lu më tal ziquë na më. ³Grë ra narialdí ldu'i guëdchini më, gac cambi mudë nanabánill; adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë. Rac shtú'ull gáquëll ziquë lë'ë më.

⁴Grë ra narunë duldë, runë rall faltë lu lëy shtë Dios. Napë rall faltë lu Dios. Grë duldë na cuntrë lëy nabëne'e Dios. ⁵Nané të bédchini Jesús parë guëzunë më almë shtëna'a. Nápëdi'i më duldë. ⁶El quë narzu'bë diagüë shti'dzë Jesús, tsaglá'guëdi'i gúnëru'ull duldë. El quë nariagla'guë gunë duldë, adë rdé'ëdi'ill cuendë chu na më. Nunquë bënguë bé'adi'ill lë'ë më. ⁷Dadë, adë rdé'ëdi'i të sí guësigüë mënë lë'ë të gunë të duldë. El quë narunë cumplir shti'dzë Dios, tubldí na shcuëndëll lu Dios igual ziquë na Jesús lu Dios. Justë na më. ⁸El quë nariagla'guë runë duldë, nall shini mëdzabë Satanás purquë Satanás antsë cueshtë gué'dchiliu, bé'nëll duldë. Por ni Jesús, shini Dios, bédchini lu gué'dchiliu parë guëchili më dchi'ni shtë mëdzabë. ⁹El quë nanapë vidë shtë Dios, adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë purquë hia bidë mizme vidë shtë Dios la'ni ldu'u nguui ni; adë ni mudë gúnëru'ull duldë

purquë gúlëll nacubi por pudërë shtë Dios. ¹⁰Zni rlu'a'a chu na shini më nu chu na shini Satanás. El quë natsagla'guë gunë duldë, nápëdi'ill vidë cubi shtë Dios. El quë narac shtú'udi'i bëchi sáhi', nápëdi'ill vidë shtë më.

Runë tucarë gac shtu'u hia'a sa' hia'a

¹¹Di'dzë rë' bini të dizdë binlú diza'quë: napë quë gac shtu'u hia'a grë sa' hia'a. ¹²Adë guëdë'nëdi'i-a'a ziquë Caín. Gúquëll shini mëdzabë nu gudínill béchill. ¿Pëzielú gudínill béchill? purquë grë lo quë nabé'nëll, na mal lu Dios, perë béchill lo quë nabé'nëll na bien lu Dios. ¹³Dadë, lë'ë të narialdí ldu'u shti'dzë Dios, adë rdzëguë'di'i ldu'u të si talë ra mënë shtë gué'dchiliu rna zá'quëdi'i rall lu të. ¹⁴Nané hia'a gudéda'a lu galguti hashtë nadápa'a vidë sin fin purquë de verdá rac shtu'u hia'a ra narialdí ldu'i Dios. El quë nadë rac shtú'udi'i bëchi sáhi', todavía nápëdi'ill vidë sin fin. ¹⁵El quë narná zá'quëdi'i lu sáhi', nall ziquë narguini mënë. Nané hia'a el quë narguini mënë, nápëdi'ill vidë sin fin. ¹⁶Por Jesús nané hia'a lla na Dios, el quë narac shtu'u de verdá. Jesús gac cunformë; gúti' lu cruz por lë'ë hia'a. Por ni runë tucarë guëdë'ë hia'a vidë shtë hia'a parë sa' hia'a. ¹⁷Si talë tubi hia'a nápa'a ra cusë shtë gué'dchiliu nu tubi sa' hia'a napë nicidá, napë quë guëdë'na'a compañi lë'ëll. Si talë nëdi'i-a'a guëdë'ë hia'a nacá'all, rac shtú'udi'i-a'a Dios iurní. ¹⁸Bëchi, gac shtu'u hia'a sa' hia'a de verdá, lédëdi'i con di'dzë shtëna'a sulamëntë, guëdë'ë hia'a nargui'ni sa' hia'a.

Nápa'a confiansë lu Dios

¹⁹Si talë guëdë'na'a cumplir di'dzë rë', gac bë'a hia'a na hia'a shini Dios de verdá. Zni adë rdzëbëdi'i ldu'u hia'a lu më iurë shgába'a quëgni'i guëca'a. ²⁰Si talë nápa'a llgabë naquëg-

ni'i guéca'a, nápëdi'ia'a confiansë lu më iurní, perë na më más më ru'bë quë shgába'a, nu nané më grë cusë nananú la'ni ldu'u mieti. ²¹Lë'ë të narac shtua'a, si talë adë nápëdi'ia'a llgabë naquëgni'i guéca'a, nápa'a confiansë lu Dios. Adë rdzëbëdi'ia'a lu më ²²nu rne'e më ra cusë narná'ba'a lu më purquë dzudé'na'a cumplir lo quë narac shtu'u më. Dzudé'na'a cumplir mandamientë shtë më. ²³Ni na mandamientë shtë më, tsaldí ldu'u hia'a shini më Jesucristo, nu rnibë'a më gac shtu'u hia'a bëchi sa' hia'a. Zni bësëa'në më mandamientë shtë më. ²⁴Grë ra narunë cumplir mandamientë shtë më, quëbezënú rai' Dios nu quëbezënú Dios lë'ë rai'. Nané hia'a quëbezënú më lë'ë hia'a purquë bédë'ë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a.

Espíritu shtë Dios nu espíritu narunë cuntrë Dios

4 Lë'ë të narac shtua'a, adë tsaldídi'i ldu'u të grë ra mësë narni'i de quë ruadi'dzë rall por Espíritu shtë Dios sino gulë bëtë'dë prëbë shti'dzë rall parë gac bë'a të si talë bëshe'ldë Dios lë'ë rall tsaglua'a rall. Zihani mënë falsë riaglua'a rall ra mënë. ²Por ndë'ë gac bë'a të chu naze'dë con shti'dzë Dios. Grë ra nguii narni'i Jesús bëdchini lu guédchiliu nu na më Cristo, el quë nagudili Dios parë guënbé'ai', el quë narlua'a di'dzë ni, nall verdá. ³Perë grë ra nguii narni'i adë bëdchíni'i Jesucristo lu guédchiliu, zé'dédi'i nguii ni de Dios. Cagni'll bishi naze'dë por pudërë shtë contrari shtë Jesús. Hia bini të guëdchini narunë cuntrë Jesús; pues iurne' hia quëréldëll lu guédchiliu.

⁴Dadë, na të shini Dios. Adë guëdédi'i të sí guësigué mësë falsë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall purquë más pudërë napë el quë naquëbezënú lë'ë hia'a quë el quë

narnibë'a lë'ë mënë shtë guédchiliu. ⁵Ra mësë falsë ruadi'dzë rall cusë shtë guédchiliu, lédédi'i shti'dzë Dios. Los de más mënë shtë guédchiliu, rianaldë rall shti'dzë mësë ni. ⁶Perë lë'ë hia'a na hia'a shini Dios. Grë ra narunguë bë'a Dios, rdë'ë rall cuendë shti'dza'a. El quë nanádi'i de Dios, adë rzu'bë diáguëdi'll shti'dza'a. Zni nané hia'a chu napë Espíritu Santo nu chu napë espíritu shtë nargugué.

Dios rac shtu'u më lë'ë hia'a

⁷Lë'ë të narac shtua'a, tsagla'guë gac shtu'u hia'a bëchi sa' hia'a purquë rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. El quë narac shtu'u sáhi', gúlëll nacubi por pudërë shtë më. Nápëll tubsë Dios Shtádëll. ⁸El quë nadë rac shtú'udi'i sáhi', nápëdi'll Dios Shtádëll, purquë rac shtu'u Dios lë'ë mënë. ⁹Bëlua'a më de quë rac shtu'u më lë'ë hia'a; bëshe'ldë më tubsë shini më lu guédchiliu parë guédápa'a vidë sin fin. Guëbánia'a parë siemprë. ¹⁰Zni bëlua'a më rac shtu'u më lë'ë hia'a de verdá. Bëshe'ldë më shini më; por galguti shtë Jesús bëa'në Dios cunformë purquë bëllë'ë rënë shtëhi' por ra duldë shtëna'a.

¹¹Lë'ë të narac shtua'a, gac shtu'u Dios lë'ë hia'a zni, por ni napë quë gac shtu'u hia'a sa' hia'a. ¹²Ni tubi mënë guná Dios, perë si talë rac shtu'u hia'a sa' hia'a, quëbezënú Dios lë'ë hia'a, nu tsagla'guë rac shtu'u hia'a sa' hia'a más. ¹³Nané hia'a cabezënú më lë'ë hia'a nu quëbezënú hia'a con lë'ë më purquë bënë'e më Espíritu Santo naze'dë de lë'ë më. Cabezënúhi' lë'ë hia'a. ¹⁴Lë'ë na'a, ra poshtë, guná na'a lu Dadë Jesús nu tsagla'guë rni'i na'a lu ra mënë bëshe'ldë Dios lë'ë shini më, Jesús. Nápi' pudërë; gúni' salvar ra mënë shtë guédchiliu. ¹⁵Lë'ë naná rni'i lu ra mënë Jesús na shini Dios, cabezënú Dios lé'ëll nu unidë nall con Dios.

¹⁶ Nané hia'a nu tsgla'guë tsaldí ldu'u hia'a de quë demasiadë rac shtu'u më lë'ë hia'a, grë hia'a. Nalé rac shtu'u më grë mënë. Si talë rac shtu'u hia'a lë'ë sa' hia'a, cabezënu më lë'ë hia'a, nu nápa'a mizmë vidë shtë më. ¹⁷ Dú'pëga dú'pëga rac shtu'u hia'a lë'ë më más. Zni nápa'a confiansë lu më iurë gunë më juzguë lë'ë hia'a. Rdzëbëdi'ia'a lë'ë më purquë ziquë na Jesús, na hia'a ndë'ë lu guë'dchiliu. ¹⁸ El quë nardzëbë lë'ë më, rac shtú'udi'ill lë'ë më purquë si talë rac shtu'u hia'a lë'ë më con guëdubinú ldu'u hia'a, nídi'i lugar parë guëdzëba'a lë'ë më. El quë nardzëbë lë'ë më, rzac zill mizmë lë'ëll. El quë nardzëbë lë'ë më, to-davía runë faltë gac shtú'ull Dios.

¹⁹ Rac shtu'u hia'a lë'ë më purquë primërë lë'ë më guc shtu'u lë'ë hia'a. ²⁰ Si talë tubi hia'a rni'i: "Rac shtu-a'a lë'ë më", perë adë rac shtú'udi'i-a'a bëchi sa' hia'a, nabísha'a. El quë narac shtú'udi'i sa'll naganall, tampusquë rac shtú'udi'ill Dios nanadë gunádi'ill. ²¹ Lë'ë mandamientë shtë më nabëdë-na'a recibir de lë'ë më rni'i zndë'ë: El quë narac shtu'u Dios napë quë gac shtú'ull sa'll.

Pudërë shtë narialdí ldu'i Jesús

5 Grë ra narialdí ldu'i Jesús, el quë nagudili Dios parë guë'nibé'ai', nápëll vidë shtë më; nall shini Dios. Nu grë ra narac shtu'u Dios, también rac shtú'ull ra shini më, ra nanapë vidë sin fin por pudërë shtë më. ² Nané hia'a rac shtu'u hia'a ra shini Dios iurë rac shtu'u hia'a Dios de verdá nu rzu'bë diága'a mandamientë shtë më. ³ Si talë rzu'bë diága'a ra mandamientë shtë më, iurní rac shtu'u hia'a Dios de verdá. Mandamientë shtë më nádi'in ziquë tubi cusë në'ë; nádi'in naganë, ⁴ purquë grë ra nabësa'në guëdchini vidë cubi la'ni ldu'i, rúnëdi'ill duldë. Nápëll pudërë; gúnëll gan lu mëdzabë.

¿Lla mudë guëdë'na'a gan lu mëdzabë? pues si talë tsaldí ldu'u hia'a shti'dzë Dios, guëdë'na'a gan lu cusë mal shtë guë'dchiliu. ⁵ El quë narialdí ldu'i shti'dzë Jesús na shini Dios, rúnëll gan lu grë cusë mal nananú lu guë'dchiliu.

Jesús na shini Dios

⁶ Jesús na shini Dios. Iurë bëriubë nisë Jesús, nu iurë guti më, bë'në Dios testificar na Jesús shíni'. ⁷ También Espíritu Santo quëhunë testificar de quë na Jesús shini Dios. Adë rni'idi'i Espíritu Santo bishi. ⁸ Tsunë testigu cabezë lu guë'dchiliu narni'i igual; Espíritu Santo rni'i Jesús na shini Dios, nu galëriubë nisë shtë më con galguti shtë më, rlua'a na më shini Dios. ⁹ Grë hia'a rialdí ldu'u hia'a lo quë narni'i ra testigu verdadërë, perë mayurë na shti'dzë Dios. Bë'në më testificar Jesús na shíni'. ¹⁰ El quë narialdí ldu'i Jesús na shini Dios, nanëll la'ni ldú'ull nahin verdá. Perë el quë narialdídi'i ldu'i Jesús, cagní'ill nabishi Dios purquë Dios guni'i clarë na Jesús shíni'. El quë narialdídi'i ldu'i Jesús nádi'ill shini Dios, adë rúnëdi'ill recibir ra di'dzë shtë Dios Padre. ¹¹ Pues Dios bë'në testificar lu hia'a nápa'a vidë sin fin por Jesús. El quë naná unidë con Jesús shini Dios, nápëll vidë sin fin. ¹² El quë nanapë Jesús la'ni ldú'ull, nápëll vidë eternë perë el quë nanápëdi'i Jesús, runë faltë vidë shtë Dios.

Nané hia'a nápa'a vidë sin fin

¹³ Lë'ë të naná rialdí ldu'i Jesús na shini Dios, caquëa'a cartë rë' lu të parë gac bë'a të napë të vidë sin fin por Jesús. ¹⁴ Iurní adë rdzëbëdi'ia'a lu Dios. Rialdí ldu'u hia'a de quë si talë rná'ba'a lu Dios, guëne'e më cusë narná'ba'a. Napë quë gáca'a cunformë según voluntá shtë më. ¹⁵ Si talë nané hia'a rini më shtí'dza'a, también nané hia'a nápa'a ra cusë narná'ba'a lu më.

¹⁶Si tubi të rna të bëchi sa' të quëhúnëll duldë, perë duldë naquëhúnëll nuá'adi'in cashtigu shtë galguti, napë quë guëná'bël lu Dios por nguii ni. Guëdë'ë Dios vidë parë nguii ni. Nanú duldë nargú galguti; adë rribé'adia'a guëna'bë të lu Dios por el quë narunë duldë ni. ¹⁷Gulë guna'bë lu Dios por nguii nanapë duldë nanuá'adi'i cashtigu shtë galguti. Stubi clasë duldë rgu galguti, gati nguii.

¹⁸Perë nané hia'a grë ra nanapë vidë cubi shtë Dios, adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë purquë Jesús, shini Dios, quëhapë

lé'ëll. Gúnëdi'i mëdzabë gan lu nguii ni. ¹⁹Nané hia'a nápa'a vidë shtë Dios. Na hia'a shini më, perë grë mënë shtë guédchiliu, nanú rall guia'a mëdzabë Satanás. ²⁰Perë Jesús, shini Dios, bëdchini lu guédchiliu nu bëluá'ai' lë'ë hia'a. Por lë'ë më runguë bë'a hia'a Dios verdadërë. Nu na hia'a shini më. Na më Shtëada'a. Nané hia'a Jesucristo na shini Dios. Na më Dios verdadërë nu por lé'i' nápa'a vidë sin fin. ²¹Bëchi, gulë gapë mizmë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të ra dios falsë shtë mënë. Amén.

Segundë cartë nabëquë'e San Juan

Verdá nu amor verdadërë

1 Na Juan, nahia tubi më gushë. Quëquëa'a cartë rë' lul, nal ziquë tubi zana nagulé Dios. Quëquëa'a lul juntë con grë shínil. Nalé rac shtua'a lë'ë të de verdá, lëdë niá'asëdi'i na, sino zac grë lo quë nané verdá shtë Dios. ²Rac shtua'a lë'ë të purquë nadápa'a verdá shtë më. Quëbezënuhin lë'ë hia'a iurne' nu parë siemprë. ³Napa segurë de quë Dadë Dios nu Jesucristo, shini më nu Shláma'a, gunë ldai' më guëc të, nu guëga'a ldú'i' lë'ë të, nu guënë'ei' parë cuedchí ldu'u të, të gac shtu'u të sa' të de verdá.

⁴Nalé rquitë ldua'a. Bëdia'guëlúa bëldá ra shmënë Jesús nardëá con lë'ë të. Rianaldë rall tëchi verdá ziquë rni'i shti'dzë Dios, ziquë gunibë'a Dios Shtáda'a guëquerélda'a. ⁵Iurne' quëhuna ruëguë lul de quë gac shtu'u bëchi la sa' hia'a. Di'dzë rë' nádi'in mandamientë cubi sino lo mizmë nabëdë'na'a recibir dizdë dzë nagualdí ldu'u hia'a shti'dzë Jesús. ⁶Si talë rac shtu'u hia'a Dios, guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më. Mandamientë shtë më rni'i: Gulë gac shtu'u sa' të. Hia bini të di'dzë ni dizdë bënë'në të recibir diza'quë shtë më.

Ra narsiguë mënë

⁷Zihani mënë narguguë ra sáhi', nanú rall guë'dchiliu. Adë rluá'adi'i rall

de quë Jesucristo bëdchini lu guë'dchiliu con cuerpë shtë nguiu. El quë narlua'a bishi ni, rguguëll mënë nu quëhúnëll cuntrë Cristo. ⁸Gulë gapë cuidadë mizmë lë'ë të parë adë guëní-tidi'i të ni zudu'pë partë shtë premi naguëne'e Dios, sino gaquin completë iurë guëdchini më stubi.

⁹Cualquier nabësa'në shnezë Dios parë stubi enseñansë, nu adë rianáldëdi'ill tëchi enseñansë shtë Cristo, nápëdi'ill Dios ziquë Shtádëll. Perë el quë narianaldë tëchi enseñansë shtë Cristo, nápëll Dios ziquë Shtádëll nu nápëll shini më ziquë Shlámëll. ¹⁰Si talë tubi mënë ze'dë guëluá'all lë'ë të perë adë nuá'adi'ill enseñansë de quë Cristo na shini Dios, lë'ë të adë rná'bëdi'i të lu Dios ni tubi bendición parë nguiu ni ¹¹purquë grëtë' narunë compani ra mësë falsë, nápëll partë con ra cusë mal shtënë mësë falsë.

Rialú cartë rë'

¹²Napa zihani cusë parë guëquëa'a lu të, perë rac shtú'udia'a guëquëa'a di'dzë ni lu guichi iurne' purquë quëbeza de quë tsagnahia lë'ë të lueguë. Iurní guënia'a lu të, të parë guëquitë ldu'u hia'a de verdá.

¹³Ra shini bédël naquërelde ndë'ë, ra nagulé Dios, rshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të. Amén.

Tecërë cartë nabëquë'ë San Juan

Bëquë'ë Juan cartë lu Gayo

1 Na Juan, nahia më gushë, quëquëa'a cartë rë' lu Gayo narac shtua'a de verdá.

²Lë'ël amigu, rac shtua'a de quë adë gúnëdi'i faltë ni tubi cusë, nu rac shtua'a de quë gápël saludë completë parë shcuérpël. Nanéa de quë zugá'al firmë lu shnezë më. ³Nalë bëquitë ldua'a iurë bëdchini bëldá shmënë Dios; guni'i rai' de quë tsagla'guë tsaldí ldu'ul shti'dzë më guëdubi tiempë. Guni'i rai' de quë quëhúnël cumplir shti'dzë më. ⁴Demasi-adë rquitë ldua'a rinia de quë shinia, nabani rall de acuerdë con shti'dzë Dios.

⁵Bëchi narac shtua'a, quëhúnël bien lu Dios iurë rúnël sirvë lu ra narialdí ldu'i Jesús, ra mënë naze'dë zitu, mënë naguënëdi'il. ⁶Guni'i rall lu ra nardëá ndë'ë, lla rac shtú'ul lë'ë rall. Nu gúnël bien si talë tsagla'guë gúnël compaňi lë'ë ra naguëna'bë pusadë lídchil. Bë'në compaňi lë'ë rall con ra narqui'ni rall ziquë runë tucarë tubi muzë shtë Dios. ⁷Pues lë'ë rai' zia'a rai' viajë shtë rai' parë gunë rai' voluntá shtë Jesucristo. Perë lë'ë rai' adë bëcá'adi'i rai' tubi ayudë shtë ra mënë nadë guënëdi'i Dios. ⁸Lë'ë hia'a napë quë guëdë'na'a recibir lë'ë rai' nu guëdë'na'a compaňi lë'ë rai' parë tsagla'guë guëni'i rai' shti'dzë Dios lu ra mënë.

Mal nabë'në Diótfrefes

⁹Bëquëa'a tubi cartë lu shmënë Dios ndë, perë Diótfrefes rquë guiá'all shti'dzë

na'a; más rquitë ldu'ull guëni'bé'all ziquë mënë ru'bë. ¹⁰Por ni si talë tsahia tubi visitë ndë, guënia'a lu ra mënë pë canihunë Diótfrefes. Cagní'ill bishi nu ra chismë cuntrë lë'ë na'a. Nu más-ru'u quëhúnël; adë rúnëdi'ill recibir ra shmënë Jesús naze'dë guëni'i shti'dzë më. Nu ra mënë narac shtu'u gunë rall recibir ra shmënë Jesús, Diótfrefes rní'ill cuntrë lë'ë rai', nu nëdi'ill guëa'në ra mënë ni ladi ra shmënë Dios.

¹¹Lë'ë të narac shtua'a, adë tsagla'guëdi'i të tëchi ra mënë mal, sino gulë guagla'guë tëchi cusë za'quë. Grété' el quë naquëhunë bien, nall shini Dios perë grë ra narunë mal, adë runguë bé'adi'ill lë'ë më.

Ejemplë za'quë shtë Demetrio

¹²Grë ra mënë rni'i rall bien de Demetrio nu mizmä conductë shtëhi', rlua'a náhi' më za'quë. Nu lë'ë Espíritu naná ruadi'dzë verdá, náhi' testigu Demetrio na më za'quë. Nu lë'ë na'a rni'i na'a lo mizmä, nu nané të shti'dzë na'a na verdá.

Rialú cartë rë'

¹³Napa zihani cusë parë guëquëa'a lul perë rac shtú'udia'a guëquëa'a rahin iurne' ¹⁴purquë na rbeza gueldë guënahia lë'ë të lueguë. Iurní guëdia'a dí'dzënú na'a lë'ë të.

¹⁵Gulë cuedchí ldu'u të. Ra amigu shtë të naquërelde ndë'ë, rshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të. Cana'ba favurë, bëdë'ë saludë cadë tubi ra amigu shtëna'a naquërelde nga'li. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Judas

Rquë'ë Judas cartë rë' lu ra shmënë Jesús

1 Na Judas, nahia muzë shtë Je-sucristo nu nahia bëchi Jacobo. Quëquëa'a cartë rë' lu ra nagudili Dios Padre, lu ra naquëhapë më purquë rac shtu'u më lë'ë të nu unidë na të con Je-sucristo. ²Rac shtua'a tsagla'guë gunë të recibir bendición shtë Dadë, cusë ziquë galërğa'a ldu'u më nu galërac shtu'u shtë më nu galërbedchí ldu'u naná rne'e më.

Mësë narlua'a bishi

(2 Pedro 2.1-17)

³Lë'ë të narac shtua'a, bëna llgabë hashtë mërë niaquëa'a lu të tubi cartë lla guc salvára'a purquë rialdí ldu'u hia'a diza'quë, perë iurne' napë quë guëquëa'a lu të nasesë por stubi cusë. Quëquëa'a lu të con guëdubinú ldua'a de quë rqui'ni gunë të defender diza'quë con guëdubi fuersë shtë të purquë nanú mënë narunë cuntrë diza'quë. Lë'ë diza'quë guc in-triegu guia'a hia'a tubsë vësë parë siem-prë; adë chu gúnëdi'i cambin. ⁴Quëg-nia'a lu të zni purquë bëldá mënë ladi hia'a, adë nádi'i rall shmënë Dios aun-quë guni'i rall gualdí ldu'u rall shti'dzë më. Rlua'a rall ziquë shmënë Dios perë quëgsiguë rall; naga'chi na rall falsë. Dizdë tiempë guahietë, ra mënë ni na rall destinadë parë gac condenadë rall. Adë nápëdi'i rall rëspëti lu Dios. Rni'i rall gunë Dios perdunë duldë shtë rall ndigá aunquë quërelde rall ziquë mbecu. Rlua'a tëchi rall lu Shláma'a Jesucristo, lúniquë el quë narnibë'a lë'ë hia'a.

⁵Nané të bien pë guc guahietë, perë rac shtua'a guënia'a lu të tubi vësë más parë guëagná ldu'u të, de quë despuësë bë'në Dios salvar ra israelitë guia'a mënë shtë Egipito, bédë'ë më fin ra nadë

gualdídi'i ldu'i shti'dzë më. ⁶Nu ra ian-glë nabëdzatsu nu bé'nëdi'i rai' cumplir mandadë shtë më nu bësëa'në rai' lugar narunë tucarë guëquërelde rai', bédë'ë më ordë gac rai' ziquë prësi nanali'bi con cadënë parë siemprë. Nanú rai' lu nacahi hashtë iurë gunë më juzguë lë'ë rai'. Gac condenadë rai' dzë shtë juici, tubi dzë señaladë purquë gunë Dios juzguë lë'ë mieti. ⁷Nu zac ra mënë shtë Sodoma con Gomorra con ra guë'dchi alreduerë, guquërelde rall ziquë mbecu. Guanaldë rall tëchi ra dese mal nadë rúnëdi'i tu-carë, nguiu con nguiu, na'a con na'a. Ra mënë ni na rall tubi ejemplë parë gac bë'a mieti gunë më cashtigu grë ra naquëhunë duldë. Iurne' ra mënë shtë Sodoma nu Gomorra quëhunë rall sufrir lu gui'i nanápëdi'i fin.

⁸Mizmë manërë ra mënë falsë entrë lë'ë hia'a, na rall ziquë mënë narni'i shca'ldë cusë dzabë. Runë dchi'ni rall cuerpë shtëne rall con cusë adë rúnëdi'i tucarë. Rquë guia'a rall mandadë shtë Dios; rni'i guidzë rall guëc ianglë shtë më. ⁹Quëhunë ra mënë ni ra cusë mal aunquë napë rall ejemplë shtë Miguel, tubi ianglë namás rribë'a lu ra ian-glë. Adë gurushtiádi'i Miguel guëc Sa-tanás iurë lë'ë tégulë Moisés bëga'chi, sino guni'i Miguel lu Satanás di'dzë rë'; "Gunë më cashtigu lë'ël". Adë bé'nëdi'i Miguel juzguë lë'ë mëdzabë sino biadi'dzë Miguel con rëspëti. ¹⁰Perë ra nguiu mal iurne', rushtiá rall guëc ra cusë nanadë riasédi'i rall. Rianaldë rall tëchi ra cusë mal cumë ziquë ra ma nadë rdé'ëdi'i cuendë.

¹¹Prubi ra nguiu ni purquë gac juzguë rall. Nápëdi'i rall rëspëti lu Dios, nilë lu sa' rall. Na rall ziquë Caín. Parë gapë rall zihani dumí, runë rall duldë ziquë duldë shtë Balaam, tantë rzebi ldu'u rall dumí. Bëdzatsu rall ziquë bë'në Coré cuntrë Moisés. Por ni bëniti rall lu Dios nu nacondenadë rall igual ziquë Coré.

¹²Ra mënë ni na rall tubi shtu parë lë'ë të iurë rdëá të lu mellë të gapë të laní con los de más ra narac shtu'u lë'ë sáhi'. Iurë raunú rall lë'ë të, nápëdi'i rall rëspëti sino quëhunë rall cumplir mal de-seo nananú la'ni ldu'u rall. Na rall ziquë shcahi nanápëdi'i guiu sino rua'a mbë lë'in nezë rë' nezë rë'. Na rall ziquë hi-aguë nashi nardë'ëdi'i nashi tiempë shtë cusechë. Na rall ziquë hiaguë de verdá gubidchi, ziquë hiaguë nabí'eshi. ¹³Lo quë naquëhunë rall, na ziquë bëchini cuchinë nanua'a nisëdu'u lu mbë dushë. Runë rall cusë naná shtu. Na rall ziquë mbelëgui'i naguniti shnézi'. Tsa rall lu nacahi nanápëdi'i fin. Zni gunë tucarë mënë ni.

¹⁴Lë'ë Enoc el quë nagubani gad-chi tantë generaci6n despuësë de Adán, guní'i' naguër gac con ra nguü mal. Guni'i' Enoc: "Guná, ze'dë Dadë con zihani ianglë santu ¹⁵parë gunë më juzguë grë mënë, nu parë guëdë'ë më sentënci guëc ra narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios nu grë ra nabë'në duldë nu por grë ra chismë naguni'i' rall cuntrë Dios". ¹⁶Ruadi'dzë rall cuntrë cusë za'quë. Rdchi'bë rall demandë cuntrë sa' rall. Rianaldë rall tëchi deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. Runë naru'bë rall lu sa' rall. Rni'i' rall di'dzë chulë lu sa' rall nadë más parë guëdë'ë sa' rall centavë ca'a rall.

Cunseju parë shmënë Dios

¹⁷Perë lë'ë të narac shtua'a, gulë bëagná ldu'u të lo quë naguni'i' ra poshtë shtë Jesucristo Shláma'a, ¹⁸de quë guëdchini mënë falsë nagunë burnë. Antsë guëdchini më stubi vultë, tsanaldë ra mënë ni tëchi ra deseo mal. Guëbani rall sin rëspëti lu Dios. ¹⁹Mënë mal entrë lë'ë të, quëhunë rall dividir lë'ë të nu rianaldë rall tëchi cusë mal shtë guédchiliu. Nápëdi'i rall Espíritu Santo nacuezënë lë'ë rall.

²⁰Lë'ë të narac shtua'a, gulë bë'në compani sa' të, të tsaldí ldu'u rall shti'dzë Jesús. Gulë gac ziquë tubi hiu'u nazúbëga'a firmë lu cimientë. Gulë tsagla'guë guadi'dzënë të Dios con pudërë shtë Espíritu Santo. ²¹Gulë gupë mizmë lë'ë të siembrë të parë gac bë'a të rac shtu'u Dios lë'ë të. Gulë gubani parë lë'ë më mientras cuezë të Jesucristo Shláma'a. Gulë tsaldí ldu'u të de quë siembrë rga'a ldu'u më lë'ë të nu guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë të.

²²Entrë grupë shtë të nanú ra nari-aldídi'i ldu'i shti'dzë më. Gulë bëga'a ldu'u të lë'ë rall nu gulë bë'në compani lë'ë rall të tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. ²³Gulë belá ra mënë naná ziquë tubi cusë la'ni hiu'u narie'qui. Gulë bëga'a ldu'ul sa', perë mizmë tiempë gulë bëdzëbë juici shtë Dios. Gulë gapë cuidadë të adë gúnëdi'il ra cusë mal naquëhunë rall.

Rialú cartë rë' con tubi labansë

²⁴Iurne' quëhuna alabar lë'ë më purquë napë më pudërë të ldáguëdi'i të lu duldë. Napë më pudërë guëdchininú më lë'ë të sin ni tubi duldë catë quërelde më. Napë më pudërë guësëquitë ldu'u më lë'ë të delantë lu më. ²⁵Rac shtua'a guëdë'na'a alabar lúniquë Dios verdadërë por medio Jesucristo Shláma'a, bë'në më salvar lë'ë hia'a. Rac shtua'a gunë mieti alabar lë'i'. Rac shtua'a gunë mieti adorar lë'i'. Rac shtua'a guëni'i' mieti llëru'bë na pudërë shtëhi'; guëzu'bë diaguë grë mënë shti'dzë më të guëni'bë'a më guédchiliu igual ziquë rnibë'a më lu gube'e. Zni runë tucarë gunë më recibir labansë dizdë antsë cueshtë guédchiliu, nu zac iurne', nu parë siembrë gunë më recibir labansë ni. Amén.

Apocalipsis

Bëlua'alú tubi ianglë lu Juan

1 La'ni librë rë' caquëa'a shcuendë tubi cusë nabë'në Dios. Bëdë'ë më permisi shini më Jesucristo të guëlu-a'alúhi' luhia, Juan, të gac bë'a ra muzë shtë më ra cusë naguër gac nas-esë. Bëshe'ldë më tubi ianglë të gac bë'ahia di'dzë rë'. ²Quëadi'dza di'dzë rë' na verdá shtë Dios nu Jesucristo bi-adi'dzi' di'dzë rë' na verdá, grë lo quë nagunahia.

³Guëquitë ldu'u el quë nagu'ldë con voz fuertë, nu guëquitë ldu'u ra el quë naguëqué diaguë ra di'dzë rë' nabëd-chini de Dios. Guëquitë ldu'u ra nagunë cuendë grëtë' lo quë naqué la'ni librë rë' purquë lë'ë iurë hia ze'dë guëdchini parë gac cumplir di'dzë rë'.

Juan bëquë'ë ra cartë lu ra shmënë Dios naquërelde Asia

⁴Na Juan quëquëa'a di'dzë rë' lu të naná grupë shtë shmënë Dios, lu të naquërelde regiuni Asia. Gulë bë'në recibir bendición nu gulë cuedchí ldu'u të. Dios na el quë nabani iurne', el quë nanápëdi'i fin, el quë naze'dë guëdchini. ⁵Nu gulë bë'në recibir bendición shtë Jesucristo, testigu naruadi'dzë verdá. Guc më primëre naguashté ladi ra tégulë nu napë më pudërë subrë grë ra rëy naná rnibë'a lu gué'dchiliu rë'. Cristo rac shtu'u më lë'ë hia'a nu bëzunë më lë'ë hia'a de grë duldë con prupi rënë shtë më. ⁶Bë'në më lë'ë hia'a ziquë rëy të guëribë'a hia'a con lë'ë më, nu bë'në më lë'ë hia'a ziquë bëshuzi të guëdë'na'a sirvë lu Dios, Shtadë më. Gulë bëdë'ë hunurë nu graci parë lë'ë më, el quë narnibë'a parë siemprë. Amén.

⁷Gulë guná, Cristo guëdchini rua' shc-ahi. Grëtë' më në guënë rall lúhi' hashtë

ra naná gudini lë'ë më. Nu grëtë' më në shtë gué'dchiliu, demasiadë gu'në rall iurë guená rall lu më purquë rdzëbë rall cashtigu naze'dë. Zni gaquin. Amén.

⁸“Nahia principi nu fin ziquë ra lëtrë A nu Z”, rni'i Dadë, el quë narnibë'a grëtë' cusë, el quë natsalúdi'i, el quë nanabani iurne', el quë naze'dë guëdchini nasesë.

Bëlua'alú Cristo lu Juan con pudërë shtëni'

⁹Na Juan, nahia sa' të; juntë quëdë'-na'a sufrir. Rzunaldë më në lë'ë hia'a purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Jesucristo. Guna'bë më lë'ë hia'a parë gua'a ldu'u hia'a cusë durë con pacënci nu parë guëribë'a hia'a con lë'ë më. Nanúa prësi lugar lë Patmos, tubi dani la'ni nisë, purquë biadi'dza shti'dzë Dios nu guca testigu shtë Jesucristo. ¹⁰Guzac tubi dzë, primëre dzë shtë llmalë, quëbezënúa Espíritu Santo nu quëgsëhi' na. Binia tubi bë fuertë nezë tëcha nagoni'i cumë ziquë cha' trompetë; ¹¹Ni guní'i' lua:

—Na nahia principi nu nahia lúltimë ziquë lëtrë A nu Z. Bëquë'ë la'ni tubi librë lo quë narnal nu bëshë'ldëhin lu ra grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Efeso, nu Esmirna, nu Pérgamo, nu Tiatira, nu Sardis, nu Filadelfia, nu Laodicea.

¹²Bëabría parë nezë tëcha të guënahia nia chu naná quëgni'i. Iurë bëna zni, gunahia lu gadchi gandelier orë. ¹³Guëläu ra gadchi gandelier, gunahia nga'li zuga'a tubi ziquë nguiu nabëshe'ldë Dios. Náciuhi' tubi lari llëduni; bëdchinin hashtë guëa' më. Nu nápi' tubi cinturón shtë orë dëdë laguë ldu'u më. ¹⁴Guitsë guëc më naquichin ziquë guitsë ladi lli'li naquichi u ziquë naquichi ziquë nievë. Slúhi' rabtsë'ë ziquë tubi be'lë. ¹⁵Guëáhi' rabtsë'ë cumë ziquë gui'bë shlí'echi naguër bëzunë luhin u ziquë gui'bë nabëru'u la'ni hiurnë. Nu cháhi'

na fuertë cumë ziquë nisë nardëdë la'ni zihani guëë'gu. ¹⁶Hia guiá'ai' ladë ldi nanú gadchi mbelëgui'i nu ruáhi' bëru'lu tubi spadë dushë nanapë chupë lúhi'. Lu më na ziquë lu ngubidzë iurë lë'ë ngu-bidzë rabtsë'ë guëdubi fuersë shtëhi'.

¹⁷Iurë gunahia lu më, bëzullibia lu më nu bëana ziquë tëgulë. Perë lë'ë më bëdchi'bë guia'a ladë ldi guëca nu guni'i më:

—Adë rdzëbëdi'il. Nahia principi nu adë nápëdia'a fin. ¹⁸Nahia el quë nanabani; gutia perë iurne' nabaniania parë siempër. Nuá'ahia liahi narunë significar pudërë nanapa subrë galguti eternë nu subrë lugar catë cuezë ra tëgulë.

¹⁹Bëquë'të iurne' lo quë nagunal, lo quë nananú iurne' con lo quë naguër gac.

²⁰Ndë'ë na lo quë narunë significar ra gadchi mbelëgui'i naná gunal guiahia ladë ldi con ra gadchi gandelier shtë orë. Ra gadchi mbelëgui'i runë significar gadchi encargadë shtë ra gadchi grupë shtë shmënë Dios, nu ra gadchi gandelier runë significar gadchi grupë rë'.

Cartë parë ra shmënë Dios naquërelde Efeso

2 Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu encargadë shtë ra grupë shtë shmënë Dios guë'dchi Efeso. Guni'i: “Ndë'ë rni'i el quë nanapë gadchi mbelëgui'i guia'a ladë ldi, nu naná zuga'a guëláu gadchi gandelier orë. ²Nanéa grëtë' lo quë naquëhunë të; rac bë'ahia de quë adë rdë'ëdi'i të lugar parë ra mënë mal. Nu nanéa de quë bëdchi'bë të prëbë lu ra naná rni'i na rall poshtë shtë Jesús perë adë nádi'i rall poshtë. Grëtë' rall bëgú të shlatë de quë na rall bishi. ³Na të më pacënci nu guzac zi të por diza'quë nu nalë bë'në të cumplir ordë shtëna sin adë riá sháquëdi'i ldu'lu të. ⁴Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të de quë adë rac shtë'udi'i të Jesús ziquë

antsë. ⁵Por ni gulë bësëagná ldu'lu të catë bëniti të nu gulë bë'në cambi mudë nanabani të nu gulë bë'në ziquë bë'në të iurë gualdí ldu'lu të diza'quë. Si talë adë gúnëdi'i të cumplir di'dzë rë', guna cash-tigu lë'ë të. Guëdchisúa gandelier entrë lë'ë të si adë gúnëdi'i të cambi mudë nanabani të. ⁶Sin quë adë guëtë'dëdi'i, napë të tubi cusë favurë de lë'ë të naná rna tushë të lo quë narunë ra nicolaftas. Nu zac na rna tusha lu ra enseñansë ni. ⁷El quë nardë'ë cuendë di'dzë rë', gulë bëquë diaguë bien lo quë narni'i Espíritu lu ra grupë shtë shmënë Dios. Grëtë' el quë nagunë gan lu ra cusë mal, guëdë'a gaul ra nashi shtë hiaguë nazubëga'a paraíso shtë Dios. Guëbani rall parë siempër.”

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Esmirna

⁸Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde Esmirna. Bëquë'ë zni: “Ndë'ë rni'i el quë naná principi, el quë nápëdi'i fin, el quë naguti perë bëabrí nabáni'. ⁹Nanéa grë lo quë naquëhunë të; rac bë'ahia grë galërzac zi shtë të. Nanéa blac prubi na të perë de vërë na të ricu. Nu nanéa lla ruadi'dzë mënë mal cuntrë lë'ë të, mënë narni'i na rall mënë israelitë perë bishi rall; na rall shmënë Satanás. ¹⁰Adë rdzëbëdi'i të lo quë narzac zi mënë lë'ë të. Lë'ë mëdzabë guëtiá'all sëbëldá të lachigui'bë të parë grëtë' tédë të lu prëbë. Lë'ë të napë quë sac zi të durantë chi'i dzë perë gulë tsagla'guë gac të firmë hashtë galguti, iurní guënehia vidë sin fin naná guëlua'a ziquë tubi corunë shtë rëy. ¹¹El quë narac bë'a ra di'dzë rë', gulë bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu lu ra shmënë Dios. El quë nagunë gan lu cusë mal, adë tsádi'ill lu cashtigu eternë.”

**Cartë parë grupë shtë shmënë
Dios naquërelde Pérgamo**

¹² Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Pérgamo. Bëquë'ë zndë'ë: “Ndë rni'i el quë nanapë spadë dushë naná chupë téchi'. ¹³ Na nanéa grëtë' lo quë naquëhunë të nu nanéa de quë nabani të catë quëgnibë'a Satanás perë ziaagla'guë të firmë lu nezë za'quë. Nunquë adë bësánëdi'i të parë tsaldí ldu'u të shti'dza, ni siquierë la'ni dzë iurë lë'ë Antipas, tubi testigu za'quë shtëna, gúti'. Ra mënë gudini rall lë'i' mërë lugar catë quërelde Satanás. ¹⁴ Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të de quë nga'li Pérgamo nanú mënë adë rsánëdi'i rall enseñansë shtë Balaam. Balaam bédë'ë cunseju parë Balac naná bësini ra mënë israelitë lu duldë. Bë'në rai' duldë; gudáu rai' belë naná bë'në mënë ofrecer lu ra dzanë ídolo, nu cuënú rall sa' rall. ¹⁵ Nu zac napë të ra naquërelde nga'li, mënë narianaldë ra enseñansë shtë mënë nicolaítas, cusë narná zá'quëdia'a lúhi'. ¹⁶ Por ni gulë bë'në cambi mudë nanabani të; si no, guelda lueguë nu tildinúa lë'ë të ziquë tubi nanua'a spadë dushë naná rru'u ruahia. ¹⁷ El quë narac bë'a shti'dza, gulë bëquë diagüë lo quë narni'i Espíritu lu ra grupë shtë shmënë Dios. El quë nagunë gan lu ra cusë dzabë ni, guëdë'a tubi guetështildi maná gaul; guetështildi ni nanú naga'chi. Nu guëdë'a tubi guë'ë naquichi; lu guë'ë ni naescritë tubi lë cubi. Ni tubi chu adë runguë bé'adi'i lë ni sino sulë el quë nagunë recibirin.”

**Cartë parë grupë shtë shmënë
Dios naquërelde Tiatira**

¹⁸ Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde Tiatira. Zni guni'i: “Rni'i shini Dios, el quë nanapë slúhi' ziquë

llni shtë be'lë nu guëáhi' na ziquë gui'bë shlí'echi naguër bëzunë. ¹⁹ Na nanéa grëtë' lo quë naquëhunë të; nanéa de quë rac shtu'u sa' të nu rialdí ldu'u të shti'dzë Dios; nu nanéa más bë'në të iurne' quë antsë iurë gualdí ldu'u të shti'dzë më. ²⁰ Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të, de quë quëhunë të permitir quërelde tubi mënë naná ziquë na'a Jezabel ladzë të. Rni'ill de quë ruadí'dzëll shti'dzë Dios perë quëgsiguëll lë'ë shmëna con enseñansë shtënell. Rluá'all de quë nádi'i mal quënú mënë tse'lë sa' rall nu gau rall belë nabëdë'ë mënë ziquë ofrendë parë ra dzanë ídolo. ²¹ Na bédë'a tubi tiempë Jezabel parë guëabrí ldú'uull con Dios, perë nédi'ill gúnëll cambi mudë nanabánill, nu adë nédi'ill guësá'nëll vidë mal. ²² Iurne' guëshe'lda tubi cashtigu parë mënë ni; guëru'lda lë'ëll lu camë con dudurë. Grë ra nanédi'i guëabrí ldu'u rall lu Dios, ra nabë'në mal con lë'ë na'a ni, gunë rall sufrir demasiadë. ²³ Nu tsatinia ra shini na'a ni; gati rall. Zni grë ra shmënë Dios guëdë'ë rall cuendë de quë na rac bé'ahia hashtë grë ra shgabë mieti, grëtë' lo quë nanú la'ni ldu'u mi-eti, nu guënehia tubi cashtigu cadë tubi de lë'ë të según obrë nabë'nëll. ²⁴ Perë los de más lë'ë të naquërelde Tiatira, lë'ë të nanédi'i tsagla'guë ra enseñansë shtë Jezabel, lë'ë të nanadë bënguë bé'adi'i ra enseñansë mal, cusë narni'i rall nahin secretë shtë Satanás, pues rnia'a lu të de quë adë guëdchí'bëdia'a stubi carguë guëc të. ²⁵ Sulamëntë gulë bë'në cumplir lo quë nagunia'a lu të; adë guëazë guëtëdi'i të. Guelda stubi. ²⁶ Grëtë' el quë nagunë gan lu mal nu tsagla'guë gúnëll lo quë narac shtua'a hashtë fin, na guënehia pudërë parë guëribë'a mënë ni ra naciuni. ²⁷ Ziquë bëne'e shtada pudërë parë guëribé'ahia, zni guëribë'a rall ra naciuni con varë gui'bë. Gapë rall derechë ziquë el quë naruntsa'u trashtë shtë guiu'u; guëlull ra trashtë nanadë

rllu'i'di'i. ²⁸ Nu zac guënehia llni la'ni ldu'u rall, llni ziquë mbelëgui'i nalë Plojë. ²⁹ El quë narac bè'a shti'dza, gulë bëqué diaguë ra di'dzë narni'i Espíritu lu ra shmënë Dios."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Sardis

3 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Sardis. Zndë'ë bëquë'ë: "Ndë'ë rni'i el quë nanapë ra gadchi espíritu shtë Dios nu gadchi mbelëgui'i; nanëa grëtë' lo quë naquëhunë të nu na rdë'a cuendë de quë na të ziquë naguti aunquë rni'i mieti napë të famë de quë nabani të. ² Gulë bëtë'tsë mbëca'ldë lu të nu gulë bédë'ë fuersë ra cusë nanapë të perë hia mërë rialú rahin. Pues gunahia lo quë naquëhunë të; nádi'in cusë za'quë delantë lu Dios shtëna. ³ Gulë bësëagná ldu'u të ra enseñansë nabënë të recibir; gulë tsagla'guë tëchi rahin nu gulë bë'në cambi mudë nanabani të. Si talë adë rdë'ëdi'i të cuendë shti'dza, guelda lueguë ziquë ridë tubi nguba'në sin quë adë guëdë'ëdi'i të cuendë ca iurë guelda. ⁴ Sin quë adë guëtë'dëdi'i, nanú bëldá mënë naquërelde guë'dchi Sardis, adë quërelde'di'i rall mal lu ra duldë; pues lë'ë rall sunú rall na; gacu rall con lari naquichi purquë zni runë tucarë lë'ë rai'. ⁵ Ra nagunë gan lu mal, ni gacu rall lari naquichi nu jamás adë guëtí'idia'a lë rall la'ni librë shtë vidë sino gunguë bé'ahia ra mënë ni delantë lu Shtada nu delantë lu ra ianglë. ⁶ El quë nardë'ë cuendë shti'dza, gulë bëqué diaguë lo quë narni'i Espíritu lu ra grupë shtë shmënë Dios."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Filadelfia

⁷ Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu ra shmënë Dios naquërelde Filadelfia. Zni bëquë'ë: "Ndë'ë rni'i el quë naná verdá, el quë naná bécue'shtë grë

santu nu náhi' verdá, el quë nanapë li-ahi shtë rëy David, el quë iurë rshá'li', ni tubi adë chu gunë gan guësë'au, nu iurë lé'i' rsé'auhi', ni tubi adë chu gunë gan guësha'lë. ⁸ Na rac bé'ahia grëtë' lo quë naquëhunë të, nu na zuhia tubi puertë nalla'lë delantë lu të. Ni tubi chu adë gunë gan guësë'au puertë ni. Aunquë du'psë rialdí ldu'u të shti'dza, quëhunë të cuendë diza'quë shtëna nu adë bé'nëdi'i të negar na të shmëna. ⁹ Guná, lo quë nagac. Por fuersë shtëna guna de quë ra mënë narianaldë tëchi ra enseñansë shtë Satanás, ra narni'i na rall më israelitë perë bishi rall; nádi'i rall më israelitë. Perë guna të guëzullibi rall lu të; gac bè'a rall de quë na të shmëna; gac bè'a rall de quë rac shtua'a lë'ë të. ¹⁰ Bënë'ë të cumplir mandamientë shtëna, na të më pacënci; por ni gapa lë'ë të tiempë durë shtë prëbë parë grë mënë narëta' lu guë'dchiliu. Guëtëdë prëbë parë lë'ë rall. ¹¹ Guelda nasesë. Gulë gupë bien lo quë naná rialdí ldu'u të, të parë ni tubi adë chu guëdchisúdi'i premi narunë tucarë ca'a të. ¹² Ra nagunë gan lu ra cusë durë ni, na guna lë'ë rall ziquë pilari la'ni iádu'u shtë Dios gube'e. Nunquë jamás adë guë'rú'udi'i rall nga'li. Nu guëquëa'a lë Dios shtëna luquë rall. Nu guëquëa'a lë ciudá naná ciudá shtë Dios shtëna. Lëhin na Jerusalén cubi nu ze'dë guëdchinin de gube'e catë quëbezë Dios shtëna. Nu zac guëquëa'a tubi lë cubi shtëna luquë ra mënë ni. ¹³ El quë nardë'ë cuendë shti'dza, gulë bëqué diaguë lo quë nacagni'i Espíritu lu grupë shtë shmënë Dios."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Laodicea

¹⁴ Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Laodicea. Zni bëquë'ë: "Ndë'ë rni'i el quë naná verdá, el testigu verdadërë, el quë naná bécue'shtë grë

cusë según voluntá shtë Dios. Rni'i më ni: ¹⁵Na rac bé'ahia grét'e' lo quë naquëhunë të. Rac bé'ahia de quë adë rac shtë'udi'i të Dios con guëdubinú ldu'u të. Ojalá niac shtu'u të Dios ¹⁶perë cumë ziquë iurne' na të ziquë nisë nanadë naldëdi'i, nilë naldëdi'i. Por ni rdchibë ldua'a lë'ë të. ¹⁷Pues rni'i të na të ricu, de quë bien ziazú të. Rni'i të ni tubi cusë runë fáltëdi'i, perë adë rac bé'adi'i të na të ziquë tubi nanadë pë nápëdi'i. Nápëdi'i të vidë eternë; na të prubi demasiadë; na të ciegu; adë risédëdi'i të. Na të ziquë nanápëdi'i shábi'; guëtú lu të lu Dios. ¹⁸Por ni rnehia cunseju parë lë'ë të de quë guëzi'i të orë shtëna, u sea gulë guna'bë lua vidë cubi nadë rialúdi'i të gáquël ricu de verdá. Gulë guzi'i lari naquichi, u sea gulë guna'bë lua të gac limpi ldú'ul të adë guëtúdi'i lul. Gulë guzi'i rumëdi parë tsa slu të, u sea gulë guna'bë lua llni të tsasël shti'dza. ¹⁹Rni'inúa lë'ë të; rzu za'ca lë'ë të lu shnezë Dios purquë rac shtua'a lë'ë të. Por ni rqui'ni gapë të más ánimo nu guëabrí ldu'u të lu Dios. ²⁰Guná, na zua rua' ldu'u nguii; cagna'ba. Si talë rínil shti'dza nu guëshá'lél rua' ldú'ul, guëdchinia të parë cuezënúa lë'ël; guadi'dzënúal. Nu lë'ël guadi'dzënul na. ²¹Grét'e' el quë nangunë gan lu mal, guëdë'a tubi lugar cula'ni catë cueza, catë rnibé'ahia. Zni bëna gan nu quëbezënúa Shtada catë rnibë'a më. ²²El quë rac bé'a shti'dza, gulë bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu lu grupë shtë shmënë Dios."

**Ra nanabani gube'e
quëhunë rai' adorar Dios**

4 Despuësë de gunahia ra cusë rë', gunahia tubi puertë nalla'lë gube'e; nu binia tubi bë ziquë cha' trompetë. Ni na el mizmë naguni'i lua antsë. Guni'i' lua: —Güe'pi ndë'ë të parë guëluá'ahia lul grét'e' ra cusë nanapë quë guër gac.

²Mizmë iurní pudërë shtë Espíritu Santo gulezënúhi' ldua'a. Gunahia tubi trunë naquëbezë gube'e; hia lu trunë ni zúbëga'a tubi nazubë luhin. ³Bëluá'ahi' ziquë tubi guë'ë jaspe narabtsë'ë u ziquë guë'ë cornalina. Hia alreduerë lë'ë trunë, zuga'a tubi iarcu iris narabtsë'ë ziquë tubi guë'ë esmeralda. ⁴Alreduerë shtë trunë ni gunahia galdë bi tapë trunë; hia lu ra trunë ni zúbëga'a galdë bi tapë më guani'si; nacu rai' lari naquichi con coronë orë naná guëc rai'. ⁵De lu trunë bëru'u ziquë ray shtë nguzi'u; ribë con ruidë shtë nguzi'u. Delantë lu trunë rie'qui gadchi grëaguë; rru'u be'lë lu rai'. Ni na gadchi Espíritu shtë Dios. ⁶Nu delantë lu trunë ni nanú tubi cusë ziquë nísëdu'u narlua'a ziquë vidrio u ziquë guëë'guë.

Guëláu lugar ni nu alreduerë lë'ë trunë, zuga'a tapë naná ziquë rlua'a ra ma. Napë ma slu ma guërupë tēchi. ⁷Primërë ra nanabani ni rlua'a ziquë tubi león; hia nachupë rlua'a ziquë tubi ngunë; hia natsunë nápi' tubi lu nguii; hia natapë rlua'a ziquë mbisiá nariasë. ⁸Ra guëzá tapë nanabani, ni napë rai' shu'pë shcuágui' cadë tubi rai'. Nu nanú slu rai' guëdubi tēchi, tēchi fuërë nu tēchi nezë la'ni. Nu dzë la gue'lë nunquë adë rbézëdi'i rai' rni'i rai':

Santu, santu, santu, na Dadë Dios narnibë'a grét'e' cusë,
el quë nanapë principi; nabáni' iurne',
nu adë nídi'i fin parë lë'i'.

⁹Cadë vësë lë'ë ra nanabani ni quëhunë rai' adorar, bédë'ë rai' graci lu më naquëbezë lu trunë, el quë nadë tsalúdi'i. ¹⁰Ra galdë bi tapë më guani'si bëzullibi rai' delantë lu më nazubë lu trunë nu bë'në rai' adorar lë'ë më nanabani parë siemprë. Bëdchi'bë rai' coronë shtë rai' delantë lu më ziquë sēni na më Rëy shtë rai', nu guni'i rai':

¹¹Dadë Dios shtë na'a, nal më za'quë.

Sulë lé'él nápël derechë gunë mieti adorar;
 gunë mieti alabar. Sulë lé'él runë tu-
 carë guëdë'ë mënë graci purquë lé'él
 bëntás'ul grëtë' ra cusë.
 Por voluntá shtënël gurështë
 gué'dchiliu.

Librë shtë më nabëruLé Lli'li

5 Iurní gunahia tubi librë guia'a ladë
 ldi shtë më nazubë lu trunë. Lë'ë li-
 brë na ziquë tubi nadu'bi naescritë nezë
 la'ni nu nezë fuërë nu né'auhin con gad-
 chi sëgi. ²Nu gunahia ianglë nanapë
 pudërë ru'bë naná guna'bë di'dzë fuertë:
 —¿Chull runë tuçarë guësha'lë librë
 nu guëché'zi' sëgi?

³Ni por gube'e, ni por gué'dchiliu,
 ni por lugar catë nanú ra tégulë, ni
 tubi adë chu nádi'i parë guësha'lë li-
 brë rë', ni siquierë parë guená ni luhin.
⁴Iurní nalé binia purquë adë chu nádi'i
 të guësha'lë librë ni. Ni tubi adë nídi'i
 nanapë derechë parë gu'ldë la'ni librë ni
 nu ni siquierë más zucsë guená ni la'ni
 librë. ⁵Iurní tubi më guani'si guni'i' lua:
 —Adë rúnëdi'il pues lë'ë nabëruLé
 León shtë llëbní Judá naná ze'dë llëbní
 rëy David, ni sí, na më pudërusë. Bë'në
 më gan lu enemigu shtëhi'; napë më
 derechë parë guëshá'li' lë'ë librë nu
 guëché'zi' ra gadchi sëgi.

⁶Iurní gueláu lë'ë trunë ni nu en-
 trë ladi ra tapë ra nanabani nu ladi ra
 më guani'si, gunahia tubi nabëruLé Lli'li.
 Zuldí më aunquë nilë todavía rluá'aru'u
 sëni de quë gúti' ziquë tubi ma nabëdë'ë
 mënë cumë ofrendë lu Dios. Nápi' gadchi
 shcáchi' nu gadchi slúhi'. Ra slúhi' runë
 significar gadchi espíritu shtë Dios naná
 bëshel'dë më parë guëdubi lu gué'd-
 chiliu. ⁷Lë'ë Lli'li guna'zi librë nananú
 guia'a ladë ldi naná quëbezë lu trunë.
⁸Iurë lë'ë më ni guna'zi librë, guëzátë'
 tapë ra nanabani nu ra galdë bi tapë më
 guani'si bëzullibi rai' delantë lu Lli'li.

Cadë lë'ë më guani'si nua'a tubi arpa
 nu nua'a rai' tubi copë orë naná gadzë
 gushialë. Gushialë ni na ra oraciuni shtë
 ra shmënë Dios. ⁹Nu bi'ldi rai' tubi cantë
 cubi; guni'i rai':

Sulë lé'él runë tuçarë guená'zil librë,
 nu guëché'zël sëgi rë' purquë gútil
 nu con rënë shtënël gudíllil præci parë
 guc salvar mënë rë'.

Na rall shini Dios de grë guë'dchi, grë
 naciuni.

Ruadi'dzë rall grë clasë dizë; be'dë guëzë
 rall de guëzá partë shtë gué'dchiliu.
¹⁰Nu lé'él bënë'el derechë lë'ë rall, gac
 rall rëy nu bëshuzi parë Dios shtë
 na'a.

Nu guëni'bë'a rall guëdubi gué'dchiliu.

¹¹Despuësë de ni, gunahia nu binia
 tubi bë shtë zihani ianglë naná rëta'
 alreducedurë trunë ni catë nanú ra nana-
 bani con ra më guani'si. Cantidá ra ian-
 glë, miles de lë'ë rai', ¹²guni'i rai' con
 voz fuertë:

Lë'ë Lli'li naguti, lé'i' runë tuçarë gúni'
 recibir labansë shtë mieti; grë mënë
 guëdë'ë pudërë shtë rall ca'a më.

Guëdë'ë rall grë riquesë nanapë rall ca'a
 më.

Guëni'i rall sulë lë'ë më náhi' sabi;
 guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë
 më.

Gunë rall honrar lë'ë më; gunë rall al-
 abar lë'ë më.

Guëni'i rall napë më derechë parë
 guëni'bé'ai'.

¹³Nu binia cha' grë ra cusë
 nabëcueshtë Dios, ra ianglë lu gube'e,
 ra mënë narëta' lu gué'dchiliu, hashtë
 grë ra mënë naná lugar shtë tégulë nu
 la'ni nisëdu'u. Guni'i rai':

Grë mieti gunë alabar lé'i'; guëdë'ë rall
 grë hunurë.

Guëni'i rai' llëru'bë na pudërë shtë më.

Labansë ni runë tuçarë el quë naquëbezë
 lu trunë nu lu Lli'li parë guëdubi
 tiempë.

¹⁴Ra guézá tapë ra nanabani guni'i rai':

—Nia Dadë. Zni gac.

Ra galdë bi tapë më guani'si bëzullibi rai' lu më nu bë'në rai' alabar el quë nanabani parë siembrë.

Ra gadchi sëgi

6 Iurní gunahia lu Lli'li. Iurë bëché'zi' primërë sëgi, iurní binia bë shtë tubi ra tapë nanabani. Cháhi' na ziquë bë shtë ngu'í'u; guní'i':

—Gude'e të guënal.

²Gunahia tubi guay naquichi. Hia nadchi'bë ma nua'a tubi iarcu guia'a ni. Iurní bédë'ë rai' tubi coronë nu zía'ai' parë gúni' gan lu enemigu nu parë tsagla'guë gúni' gan lu rall.

³Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë segundë sëgi, binia bë shtë segundë ra nanabani; guní'i':

—Gude'e të guënal.

⁴Iurní bëru'u stubi guay naná color llni. Hia nanadchi'bë ma, bë'në recibir tubi spadë ru'bë nu pudërë parë guëdchisull paz parë ra mënë narëta' lu guédchiliu, nu parë quini ra mënë sa' rall.

⁵Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë tecërë sëgi, iurní binia cha' tecërë nabani; guní'i':

—Gude'e të guënal.

Gunahia tubi guay nagasë. Hia nadchi'bë ma, nua'a tubi lliguë ldibrë guía'ai'. ⁶Binia tubi bë nabëru'u guëläu ra nanabani. Guní'i':

—Bë'në dañi hashtë rdu' tubi kilo shtë trigu por lo quë runë nguiu gan tubi dzë; nu tsunë kilo cebadë por mizme'präci ni. Perë adë rúnëdi'il dañi ra hiaguë olivo, nilë ra hiaguë uvë.

⁷Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë cuartë sëgi, iurní binia bë shtë cuartë nanabani; guní'i':

—Gude'e të guënal.

⁸Gunahia tubi guay shlí'echi; hia nadchi'bë ma lë Galguti. Hia tēchi de ni ze'dë naldë el quë runë representar lugar

shtë ra tēgulë. Iurní lë'ë ni bë'në recibir pudërë subrë guézátë' cuartë partë shtë mënë narëta' lu guédchiliu të gati rall lu guërru con gubini con galguidzë nu con ma dushë.

⁹Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë quintë sëgi, iurní gunahia guëa' bëcu'guë ra almë naná guti purquë gualdí ldu'u rai' diza'quë shtë Dios nu purquë gac rai' testigu shtë më lu sa' rai'. ¹⁰Ra mënë ni guni'i rai' fuertë:

—Dadë santu, quëhúnël cumplir promësë shtë'nël. ¿Hashtë ca iurë gac ldé'ël nu gúnël cashtigu ra nagudini lë'ë na'a? ra nanabani lu guédchiliu.

¹¹Iurní bë'në rai' recibir lari naquichi nu repi më të parë guëzi'i ldu'u rai' stu'pë tiempë más, hashtë gac completë número shtë ra bëchi la sa' rai' naná guti por diza'quë shtë Cristo igual ziquë lë'ë rai'.

¹²Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë sexto sëgi, binia tubi llu ru'bë. Lë'ë ngubidzë bëac ziquë tubi cusë nagasë. Lë'ë mbehu bëac ziquë rënë. ¹³Hia ra mbelëgui'i lu gube'e gulaguë ra hashtë lu guédchiliu cumë ziquë rlaguë nashi bëlda'u iurë lë'ë mbë dushë rni'bi hiaguë ni. ¹⁴Hia gube'e gunitilú ziquë tubi guichi nardëa; hia grëtë' ra dani nu ra dani la'ni nisë bëni'bin shlugarin. ¹⁵Hia ra rëy shtë guédchiliu bëca'chilú rall la'ni ra cuevë nu entrë ra guë'ë ru'bë shtë guédchiliu. Zni zac bë'në ra mënë narnibë'a, nu ra ricu, nu ra jëfë shtë militar, nu grë ra nanapë pudërë nu autoridá nu ra esclavë con ra nguiu naná librë. ¹⁶Guni'i rall lu dani nu lu ra guë'ë:

—Gulaguë guëc na'a të parë guëca'chilú na'a lu më naquëbezë lu trunë. Gulë bëca'chi lë'ë na'a lu cashtigu ru'bë naná guëshe'ldë Lli'li guëc ra mënë.

¹⁷Pues hia lë'ë iurë bédchini, iurë shtë cashtigu ru'bë. ¿Chu gunë gan guëru'u entrë ra cusë ni?

Ra israelitë nanua'a sēni luqué rai'

7 Despuēsē de ni gunahia tapē ianglë; zuldí rai' guédubi ladē shtë guéd-chiliu. Quézudchí rai' guézá guédapē mbē tē parē adē ldá'adi'i mbē lu guéd-chiliu, nilē nisēdu'u, nu ni tubi hiaguē shtë guédchiliu. ² Nu zac gunahia stubi ianglë naze'dē nezē guia'a. Nápi' tubi sēgi shtënē Dios nanabani. Lē'ē ianglë guni'i fuertē lu ra guézá tapē ianglë naná bē'nē recibir pudērē parē gunē rai' dañi lu guédchiliu nu nisēdu'u. Guni'i ianglë:

³—Adē rúnēdi'i tē dañi lu guédchiliu nu nilē nisēdu'u, nilē parē lu ra hiaguē hashtë guna gan guéquēa'a tubi sēni luqué ra muzē shtë Dios, Shtáda'a.

⁴ Binia tubi número naná guc selladē, na rai' ciento cuarenta y cuatro mili shtë ra mē israelitē. ⁵ Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní Judá. Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní Rubén. Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní Gad. ⁶ Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní Aser. Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní Naftalí. Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní Manasés. ⁷ Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní Simeón. Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní Leví. Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní Isacar. ⁸ Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní Zabulón. Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní José. Chi'bē chupē mili guc selladē shtë llēbní Benjamín.

Zihani mēnē nagacu lari naquichi

⁹ Iurní gunahia zihani mēnē naze'dē de grē naciuni nu grē guédchi. Gunahia ra naruadi'dzē grē clasē dizé. Zuldí rai' delantē lu trunē nu delantē lu mē nabērulē Lli'li. Pues cantidá rai'; ni tubi adē chu gunē gan guēlabē lē'ē rai'. Nu nacu rai' lari naquichi nu nanú zini guia'a ra mēnē ni. ¹⁰ Grē rai' guni'i rai' fuertē:

Nasalvar hia'a por pudērē shtë Dios, Shtáda'a, el quē naquēbezē lu trunē, nu por pudērē shtë mē nabērulē Lli'li.

¹¹ Grétē' ra ianglë naquēbezē nga'li zuldí rai' alrededurē trunē ni nu alrededurē ra galdē bi tapē mē guani'si, nu alrededurē ra tapē mē nanabani. Bézullibi grétē' ra mēnē ni hashtë bēdchuni luqué rai' lu guiu'u. Delantē lu trunē bē'nē rai' adorar Dios. ¹² Guni'i rai':

Nia Dadē, lē'ē labansē shtë mieti runē tucárēl.

Guēni'i mieti llēru'bē na pudērē shtënēl, nu rac bē'al grē cusē.

Guēne'e mieti graci lul nu gunē rall honrar lē'ēl purquē pudērē nu fuersē shtënēl llēru'bē nahin.

Nal Dios shtë na'a por grē tiempē. Amén.

¹³ Iurní tubi mē guani'si guna'bē dí'dzi' lua:

—¿Chúllēti'i ra ndē'ē naquēbezē ndē'ē, ra nanacu naquichi? ¿Ca nezē ze'dē rai'?

¹⁴ Na repia:

—Dadē lē'ēl nanēl.

Iurní guni'i' lua:

—Lē'ē rai' na ra nagudēdē lu galēzrac zi nu bēzunē rai' almē shtë rai'. Na limpi rai' ziquē lari naquichi por rēnē shtë nabērulē Lli'li. ¹⁵ Por ni quēbezē rai' delantē lu trunē shtë Dios nu quēhunē rai' sirvē lē'ē mē dzē la gue'lē la'ni santuari shtë mē. Nu lē'ē mē naquēbezē lu trunē canihapē mē lē'ē rai' con pudērē shtë mē. ¹⁶ Hia gúnēdi'i rai' sufrir gubini, ni galērbidchi ldu'u, nilē guēza'i ngubidzē lē'ē rai', ni por galna'i adē gúnēdi'i rall sufrir ¹⁷ purquē lē'ē mē nabērulē Lli'li, el quē naná quēbezē guēláu trunē ni, quēhápí' lē'ē rai' ziquē tubi vēquērē quēhápēll ra lli'li. Nu mē rē' gua'a lē'ē rai' catē nanú nisē narne'e vidē eternē. Nu Dios guēcū'dchí mē lu rai' grétē' nisē narru'u lu rai'.

Séptimo sègi nu gushialè

8 Iurè lè'è mè nabèrulé Lli'li bëche'zè sègi gadchi, iurní bëa'nè silènci lu gube'e ziquè mèdi iurè. ²Lueguè gunahia lu gadchi ianglè naná quèbezè zuldí delantè lu Dios; bë'nè rai' recibir gadchi trompetè. ³Despuèsè de ni bédchini stubi ianglè nanua'a tubi cinsari orè. Iurní guzuldi' delantè lu bëcu'guè. Bèdè'è rai' zihani ialè parè gúni' offercer gushialè lu bëcu'guè juntè con oraciuni shtë ra shmènè Dios. Lè'è bëcu'guè orè zuga'a delantè trunè. ⁴Lè'è gushialè nananú guia'a ianglè ni, be'pin hashtë lugar catè quèbezè Dios, juntè con ra oraciuni shtë ra shmènè Dios. ⁵Iurní lè'è ianglè guna'zi lè'è cinsari ni; tsadzèhin con gui'i guèdchi shtë catè rie'qui. Iurní bëquèldí ianglè gui'i ni lu gué'dchiliu. Gubè nu nalé ruidè gu'; bédchini ray shtë nguzi'u nu bëllú gué'dchiliu.

Ra trompetè

⁶Iurní ra zègadchi ianglè nanua'a ra trompetè, bë'nè rai' preparar tè parè gu'ldè rai' trompetè.

⁷Primèrè ianglè bi'ldi trompetè; iurní gulaguè guiguè nu gui'i nutsin con rënë hashtë gué'dchiliu. Güe'qui tecèrè partè shtë gué'dchiliu nu tecèrè partè shtë ra hiaguè nu tecèrè partè plantè narguè.

⁸Segundè ianglè bi'ldi trompetè shtëhi' nu gulaguè ziquè tubi dani ru'bè lu nisè. Dani ni rie'qui con be'lè, nu tecèrè partè shtënè nisèdu'u bëaquin ziquè rënë. ⁹Hia tecèrè partè shtë ra mananú la'ni nisèdu'u, guti ra. Nu tecèrè partè shtë ra barcu, grètè' gualú.

¹⁰Lè'è tecèrè ianglè bi'ldi trompetè, iurní tubi mbelègui'i ru'bè gulaguè dizdè gube'e. Rie'qui mbelègui'i ziquè grèaguè. Gulaguin lu tecèrè partè shtë ra guèè'gu nu catè nanú zini. ¹¹Lè'è mbelègui'i ni lè Naldá. Tecèrè partè shtë

nisè bëaquin ziquè naldá. Cantidá mènè guti purquè bi'i' rall nisè lda.

¹²Lè'è ianglè naná cuartè, bi'ldi' trompetè; iurní tecèrè partè shtë ngubidzè con tecèrè partè shtë mbehu nu ra mbelègui'i, gullini de manèrè què ra tecèrè partè shtë rahin bëa'nè nacahi. Bèdè'èdi'i rahin llni durantè tecèrè partè shtë dzè nu gue'lè.

¹³Iurní gunahia nu binia tubi ianglè nariasè lu gube'e. Guní'i' fuertè:

—Prubi grètè' ra naquèrèldè lu gué'dchiliu iurè lè'è ra tsunè ianglè rè' gu'ldè rai' trompetè shtë rai'.

9 Hia lè'è quintè ianglè bi'ldi trompetè; iurní gunahia tubi mbelègui'i naná gulaguè dizdè lu gube'e hashtë lu gué'dchiliu. Lè'è personè ni bë'nè recibir liahi shtë guèru naná guetè nu nidi'i fin shtë guèru ni. ²Iurní bëllá'li' guèru ni; hia nga'li be'pi gushè cumè ziquè gushè shtë iurnè ru'bè. Hia lè'è gushè ni bëcachi lu ngubidzè nu lu gube'e. ³La'ni gushè ni bëru'u ra mbèchizu' naná riasè nu bietè ra ma lu gué'dchiliu. Bè'nè ra mbèchizu' recibir pudèrè parè gunè ra dañi ziquè nillè shtë gué'dchiliu. ⁴Bè'nè rai' recibir ordè adè gunè rai' dañi lu ra plantè rguè, nillè tubi cusè narguè, ni por ra hiaguè, sino nadè más gunè rai' dañi ra mènè naná nuá'adi'i sèni shtë Dios luquè rai'. ⁵Adè bèdè'èdi'i mè sí de què quini rai' mènè sino nadè más parè gunè ra mènè sufrir dulurè durantè ga'i mbehu. Lè'è dulurè ni gaquin ziquè rac tubi mieti iurè rahuè' tubi nillè lè'è nguui. ⁶Hia dzè ni ra mènè gac shtu'u rall gati rall perè adè gunè rai' gan gati rai'. Aunquè rac shtu'u mènè gati rall, hia lè'è galguti ldaguè zitu parè mènè ni.

⁷Ra mbèchizu' rlua'a ziquè guay naná preparadè parè lu guèrru. Hia guèc ma napè ma ziquè tubi coronè orè; hia lu ma rlua'a ziquè tubi nguui. ⁸Nu napè ma guitsè guèc ziquè guitsè guèc shtë

na'a. Hia lai' ma rlua'a ziquë lai' león.
⁹Cuerpë shtë ra ma nacu bien con shabë ziquë gui'bë; hia ruidë shtë shcuaguë ma na ziquë ruidë shtë cantidá carros nanaqué ra guay iurë lë'e ra ma ziaǵllu'në lu guërru. ¹⁰Napë ma llba'në ma cumë ziquë llba'në nillë con guitsë nazubë guëquin. Hia llba'në ma napë pudërë parë gunë dañi ra mënë por gal'i mbehu. ¹¹Ra mbëchizu' rë' napë rai' tubi jëfë naná mizmë ianglë shtë gabildi. Hia lë'e ianglë rë' lë con di'dzë hebreo, Abadón. Nu dizé griego lë ma Apolión narunë cuntienë el quë narzalú.

¹²Gudëdë primërë cusë dushë perë todavía runë faltë chupë cusë nadzë'bë.

¹³Hia lë'e sexto ianglë bi'ldi trompetë; iurní binia tubi bë nabëru'u entrë ra tapë cachi nanaqué bëcu'guë shtë orë. Bëcu'guë ni quëbezë delantë lu Dios. ¹⁴Lë'e bë guni'i lu sexto ianglë nanua'a trompetë:

—Bëlda'a ra guëzá guëdapë ra ianglë naquëdú rua' guëë'gu Eufrates.

¹⁵Hia iurní gula'a ra guëzá ianglë ni parë quini rai' tecërë partë shtë mënë. Ra ianglë guc rai' preparadë parë iurë ni, dzë nu izë. ¹⁶Binia tubi número shtë ra suldadë nanadchi'bë ra guay; na rall dos cientos millones.

¹⁷Zni bëlua'alú ra guay lua. Hia ra nadchi'bë tëchi ma nua'a rai' ldu'u rai' tubi naná canihapë ldu'u rai'. Nahin color llini; nu azul, nu shlí'echi. Hia ra guay napë ma guëc ma ziquë guëc león; hia rua' ra ma bëru'u be'lë nu gushë nu asufre. ¹⁸Ra tecërë partë shtë mënë guti ra por guëzá tsunë plaguë ni narru'u rua' guay: gui'i, gushë, nu asufre ¹⁹purquë lë'e ra ma bë'në ra gan con rua' ma, nu con llba'në ma; pues llba'në ma rlua'a ziquë serpiëntë con guëc shtë ma. Con ra guëc ra ni bë'në rall dañi.

²⁰Perë los de más mënë nagútidí'i por ra cashtigu ni, nunquë adë bësá'nëdí'i

rall gunë rall cusë mal, nu bësá'nëdí'i rall gunë rall adorar ra espíritu mal con ra dzanë ídolo shtë orë u ra dzanë bëdchichi, u gui'bë shlí'echi u guë'e u hiaguë. Bësá'nëdí'i rall gunë rall adorar ra cusë ni aunquë adë ráquëdí'i guená rahin, nu adë ráquëdí'i rall rzë rall. ²¹Nu zac adë bësá'nëdí'i ra mënë quini sa' rall nu ni por galbëlliú shtë rall, nu ni por galërqunëú tse'lë sa' rall, nilë por rbézëdí'i mënë rbaa'në rall pë shtë sa' rall.

Lë'e ianglë nanua'a tubi librë bi'chi

10 Iurní gunahia stubi ianglë nanapë pudërë ru'bë naná bëdchini de gube'e. Lë'e ianglë nácui' shcahi nu nanú tubi iarcu iris guëqui'. Lúhi' rabtsë'lë ziquë ngubidzë; hia guëáhi' rlua'a ziquë tubi mbëduni shtë be'lë. ²Nuá'ai' guiá'ai' tubi librë mitu'në naná lla'lë. Iurní bëzúhi' guëáhi' ladë ldi lu nisëdu'u, nu guëáhi' ladë rubësë bëzúhi' lu guédchiliu. ³Iurní fuertë guní'i' ziquë rzubá ra león. ⁴Iurë gualú ra gadchi nguzi'u, iurní guc shtua'a niaquëa'a perë binia tubi bë nabëdchini de gube'e; guní'i':

—Adë rquëbidi'il lo quë naguni'i ra nguzi'u; adë rquë'édí'il lo quë naguni'i rai'.

⁵Lueguë lë'e ianglë nagunahia, zu guëáhi' lu nisëdu'u nu guédchiliu, bëldísi' guia'a ladë ldi lu gube'e. ⁶Bé'ni' jurar por lë më naná bëntsa'u gube'e nu guédchiliu, nu nisëdu'u nu grë ra cusë nananú lu rahin. Guni'i' ianglë:

—Hia bëga'a iurë; nádi'i más tiempë.

⁷Iurë lë'e ianglë nagadchi guzublú gu'ldë trompetë shtëhi', iurní hia guc cumplir lo quë nabë'në Dios disponer antsë cumë ziquë guni'i' më lu ra muzë shtë më, ra nabiadi'dzë shti'dzë më.

⁸Hia bë naná binia, bë nabëdchini de gube'e, bëabrí guní'i' lua:

—Gua iurne' të guená'zil librë naná lla'lë, librë nananú guia'a ianglë naná zuldí lu nisëdu'u nu lu guéd'chiliu.

⁹Iurní guahia lu ianglë nu guna'ba të parë guënë'ei' librë. Iurní guni'i ianglë lua:

—Guna'zi librë rë'; bi'ldi la'nin nu bë'në llgabë pë runë cuntienë ra di'dzë. Primërë gac ra di'dzë ziquë dchini shtë mbee'zë perë despuësë guëaquin cumë cusë naldá.

¹⁰Iurní guna'zia librë rë' nananú guia'a ianglë. Bi'ldia la'nin; bëna llgabë. Primërë cusë za'quë nahin perë despuësë guquin cusë naldá. ¹¹Lueguë guní'i':

—Napë quë guëabril stubi. Tsagní'il shti'dzë Dios lu grëtë' ra mënë, guë'dchi ra, lu ra naciuni, nu lugar catë ruadi'dzë mënë grë clasë dizé, nu lu ra rëy. Guëní'il shti'dzë më.

Ra chupë testigu

11 Iurní bëne'e rai' tubi varë nar-rë'shë guiu'u cuahia, nu guni'i rai' lua:

—Guasuldí nu guna'zi medidë rë'; bërë'shë santuari shtë Dios, nu bërë'shë bëcu'guë, nu bëlabë bëldá naná quëhunë adorar lë'ë Dadë nga'li. ²Perë adë rrë'shëdi'il lu rualdëa' naná tëchi fuërë shtë íadu'u purquë grëtë' ni bëne'e Dios permisi parë më zitu guë'lú rall. Grë ra mënë ni guë'lú ra guëc Jerusalén durantë cuarenta y chupë mbehu. ³Perë guëshe'lda chupë testigu shtëna parë guadi'dzë rai' shti'dza durantë mili chupë gahiu'a sesenta dzë. Nacu rai' shabë rai' color nagasë.

⁴Lë'ë testigu rë' runë significar chupë hiaguë olivos, nu zac runë significar chupë gandelier naná quëbezë delantë lu Dadë narnibë'a guéd'chiliu. ⁵Si talë chu rac shtu'u gunë dañi parë lë'ë testigu ni, pues lë'ë rai' napë rai' pudërë parë guëru'u gui'i rua' rai' naná guëza'i com-

pletamente lë'ë contrari shtë rai'. Zni gati ra grë ra narac shtu'u quini lë'ë rai'.

⁶Testigu rë' napë pudërë parë guësë'au rai' gube'e të parë ldáguëdi'i guiu durantë tiempë naguadi'dzë rai' shti'dzë Dios, nu napë rai' pudërë parë gunë rai' cambi nisë; gaquin rënë, nu parë guëshe'ldë rai' plaguë in galguidzë tantë cumë ziquë guëni'i ldu'u rai'. ⁷Perë iurë tsalú grë lo quë nagunë ra testigu ni, iurní lë'ë ma dushë nabëru'u gabildi, guëna'zi ma lë'ë rai' nu gunë ma dushë gan lu rai' hashtë gati rai'.

⁸Hia shcuerpë rai' guëa'nin lu nezë shtë ciudá ru'bë catë bëquë'ë ra mënë lë'ë Dadë lu cruz. Stubi lë ciudá ni na Sodoma, nu zac Egipto. ⁹Hia por tsunë dzë guërudë, guëa'në ra shcuerpë testigu ni lu nezë. Mënë shtë grë guë'dchi, mënë naruadi'dzë grë clasë dizé, mënë naze'dë de grë lugar nu naciuni, guëná rall lu ra tëgulë nu adë guëdë'ëdi'i rall permisi parë guëga'chi ra tëgulë. ¹⁰Ra naquërelde lu guë'dchiliu guëquitë ldu'u rall purquë guti ra testigu ni, nu nalë guëuu' ldu'u rall hashtë guëshe'ldë rall regalë lu sa' rall purquë guëzá guërupë nguiu ni nabiadi'dzë shti'dzë Dios, guti rai'. Bëzac zi rai' ra mënë shtë guë'dchiliu. ¹¹Perë despuësë tsunë dzë guërudë, Dios bëcua'ñi lë'ë rai' parë guëbani rai' stubi, nu grë ra naguná lu rai', nalë bëdzëbë rall iurní. ¹²Lueguë iurní guërupë testigu ni bini rai' tubi bë dizdë lu gube'e naná guni'i: —Gulë tsepi ndë'ë.

Iurní be'pi rai' gube'e la'ni tubi shc-ahi. Hia ra contrari shtë rai' guná rall. ¹³Mizmë iurní gu' tubi llu ru'bë nu guëzá chi'i partë shtënë ciudá gualú nu gadchi mili mënë guti; bë'në llu. Los de más mënë nabëa'në, nalë bëdzëbë rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios.

¹⁴Zni gudëdë segundë cusë nadzë'bë perë lueguë guëdchini stubi naná tecërë.

Trompetë gadchi

¹⁵ Lë'ë ianglë gadchi bi'ldi trompetë shtëni'. Iurní bédchini bë fuertë dizdë gube'e. Guni'i bë:

Lugar catë rribë'a rëy shtë guédchiliu, bëaquin lugar parë guëribë'a Dios, Shtëada'a nu Cristo shini më.

Lë'ë më guëribë'a më ziquë rëy parë siembrë.

¹⁶ Iurní ra galdë bi tapë më guani'si naná quëbezë lu trunë shtë rai' delantë lu Dios, bëzullibi rai' hashtë bédchini luquë rai' lu guiu'u nu bë'në rai' adorar Dios.

¹⁷ Guni'i rai':

Dzu guëne'e na'a graci lul, Dadë. Nápël grë pudërë; nabánil parë siembrë. Napë quë guédchínil parë guëribë'al; nu nal Rëy iurne'.

¹⁸ Ra mënë shtë grë naciuni, bëldë rall perë hia bëga'a iurë parë gúnël cash-tigu lë'ë rall. Bëga'a tiempë gúnël juzguë ra tëgulë.

Guënë'el premi ca'a ra naná runë honrar lë'ël, grë ra naná limpi delantë lul, nu grë ra narzu'bë diaguë shtë'dzël, grëtë' ra narnibë'a, nu grëtë' ra mënë nanádi'i mënë nalasac.

Bëga'a iurë parë gúnël tsalú con grëtë' ra narzac zi sa' rall parë tsalú sa' rall.

¹⁹ Iurní bëlla'lë santuari shtë Dios nananú gube'e, nu gunahia tubi cajë shtë conveñi la'ni iádu'u. Iurní gubë la'ni gube'e; gu'të gui'i nguzi'u; binia ruidë dushë; bëllú guédchiliu nu gulaguë tubi guiuquë fuertë.

Tubi na'a con ma dushë dragón

12 Iurní bëlua'a tubi sëni lu gube'e. Tubi na'a bëlua'alú lua; zúbi' la'ni llni shtë ngubidzë nu zubë mbehu guéahi' nu nápi' guëqui' tubi corunë nanua'a chi'bë chupë mbelëgui'i. ² Na'a ni nuá shíni' nu gurushtiá na'a con dulurë shtë nagalë shini na'a. Pues nalé rzac zi na'a parë guédchini shini

na'a guédchiliu. ³ Lueguë bëlua'a stubi sëni lu gube'e, tubi ma dushë dragón. Naru'bë ma nu na ma color llni nu napë ma gadchi guëc ma nu chi'i cachi, nu nanú tubi corunë cadë gadchi guëc ma. Nu nadchi'bë tubi corunë cadë guëc ma. ⁴ Hia con llba'në ma lë'ë dragón bëtëá tecërë partë shtë mbelëgui'i nu bëquëldí ma mbelëgui'i hashtë lu guédchiliu. Dragón rë' bëa'në delantë lu na'a parë iurë lë'ë shini na'a galë, të parë gau ma lë'ë me'dë. ⁵ Lueguë lë'ë na'a gupë tubi ngulë'në naná destinadë parë guëribë'ai' grë naciuni tubi manërë nadushë. Lueguë lë'ë shini na'a guabsú; bia'a Dios lé'i' hashtë trunë shtë'në më lu gube'e. ⁶ Hia lë'ë na'a bëllu'në na'a parë tubi lugar catë chu nádi'i. Lugar ni bë'në Dios preparar të nga'li guëquërelde na'a parë guëdë'lë mënë nagáu na'a por mili chupë gahiu'a sesenta dzë.

⁷ Despuësë de ni, gu' tubi guërru lu gube'e. Lë'ë ianglë ru'bë Miguel con sáhi', gudildinú rai' con lë'ë ma dragón nu con grë sa' ma. ⁸ Lë'ë ma con ra ianglë shtë'nëll, gudildi rall perë adë bë'nëdi'i rall gan lu guërru; nu adë bédzëlëdi'i lugar parë lë'ë rall lu gube'e. ⁹ Zni bëquëldí Dios lë'ë dragón de gube'e; ma ni na mizme serpientë nanabani dizdë más guahietë. Lëll Diablo nu lëll Satanás naná quëgsiguë guëdubi mënë shtë guédchiliu. Lë'ëll con ianglë shtë'nëll, Dios bëquëldí lë'ë rall lu guédchiliu.

¹⁰ Iurní binia tubi bë fuertë lu gube'e; guni'i':

—Hia bédchini salvaciuni nu pudërë shtë Dios. Hia bëga'a iurë parë guëribë'a më por autoridá shtë Cristo purquë hia lë'ë contrari shtë sa' hia'a bëquëldí Dios lé'ëll lu guédchiliu. Pues lé'ëll bédchi'bë galquíá cuntrë ra shmënë Dios dzë la gue'lë. ¹¹ Ra bëchi sa' hia'a bë'në rai' gan lu enemigu por rënë shtë Lli'li nu bë'në rai' gan lu enemigu ni purquë biadi'dzë rai' diza'quë. Adë bédzëbëdi'i rai' gati

rai' por lë'ë më. ¹² Gulë bëquitë ldu'u të iurne', grë të naná quërelde lu gube'e; perë prubi ra nananú lu guédchiliu nu ra narzé lu nisëdu'u la'ni barcu purquë lë'ë mëdzabë bietë catë quërelde të nu nalé rldëll purquë nanëll du'pë tiempë runë faltë parë gunë më cashtigu lë'ëll.

¹³ Iurë lë'ë dragón guc bë'a de quë Dios bëquëldi' lë'ëll lu guédchiliu, guzunáldëll lë'ë na'a nanapë shíni'. ¹⁴ Perë lë'ë na'a bë'ni' recibir shcuágui' ziquë shcuaguë mbisiá të gac tsasë na'a tubi lugar lu shlatë zitu parë lu serpentë ni. Ndë lë'ë na'a ni nasegurë nu bë'nëll recibir nagáu por tsunë izë guërudë. ¹⁵ Lë'ë serpentë bëquëldí nisë con rua'll parë gaquin tubi guëë'gu të gua'a nisë lë'ë na'a. ¹⁶ Perë guiu'u bë'në campani lë'ë na'a nu bëlla'lë guiu'u. Bii' guiu'u nisë nabëru'u rua' dragón. ¹⁷ Con ni lë'ë dragón nalé bëldëll cuntrë lë'ë na'a. Iurní zia'a dragón parë tsatildinull los de más ra shini na'a, ra narunë cumplir mandamientë shtë Dios nu naná ruadi'dzë diza'quë shtë Jesucristo, ra naná testigu shtë më.

Chupë ma dushë

13 Iurní guasuldía rua' nisëdu'u. Gunahia bëru'u la'ni nisëdu'u, be'pi tubi ma dushë nanapë gadchi guëquëll, nu nápëll chi'i cachi. Cadë cachi napë tubi corunë nu cadë guëquëll naquë tubi lë dzabë nabë'në ofender Dios. ² Lë'ë ma rë' nagunahia, rlua'a ziquë tigrë; napë ma ziquë guëa' oso, nu rua' ma na ziquë rua' león. Lë'ë dragón bëdë'ë pudërë nu autoridá nu permisi parë zubë ma ni lu trunë shtë dragón parë guëni'bë'a ma. ³ Tubi de lë'ë guëc ma dushë rlua'a ziquë nuá'all tubi ridë naná gudini lë'ë ma perë ridë ni bëac. Nu guëdubi mëne shtë guédchiliu bëdzëguëë' ldu'u rall nu guanaldë rall tëchi ma dushë. ⁴ Nu bë'në mëne adorar lë'ë dragón purquë bëdë'ëll llëru'bë pudërë parë lë'ë ma dushë, nu

zac bë'në ra mëne adorar lë'ë ma dushë. Guni'i rall:

—Nídi'i chu stubi ziquë ma dushë rë'. Adë chu gunë gan lull.

⁵ Nu lë'ë ma dushë bë'në recibir permisi parë guëni'i ma di'dzë dzabë, cusë narunë ofender Dios. Napë ma ni pudërë parë gúnëll ra cusë dzabë durantë cuarenta y dos mbehu. ⁶ Zni bë'në ma dushë; guní'ill cuntrë Dios nu gudëll guëc Dadë nu guëc santuari shtë më nu guëc ra naquëbezë lu gube'e. ⁷ Nu zac lë'ë ma dushë bë'nëll recibir permisi të tildinull con grë shmënë Dios hashtë bë'nëll gan lu rai'. Nu napë ma ni autoridá subrë grë ra mëne, grë naciuni, grë guédchi, nu grë lugar catë ruadi'dzë mëne grë clasë dizë. ⁸ Grë ra mëne naquërelde lu guédchiliu, bë'në rall adorar lë'ë ma dushë, ra mëne nanádi'i escritë lë rall la'ni librë. Librë ni naescrihtë lë ra nanapë vidë eternë. Guc escritë ni dizdë gurështë guédchiliu. Lë librë ni na librë shtë el quë nabëru'lë Lli'li naná guti ziquë lli'li.

⁹ El quë narquë diaguë shti'dza, gulë bëquë diaguë shti'dza. ¹⁰ Grëtë' el quë naguzac zi mëne lachigui'bë, mizmë lë'ëll tsa lachigui'bë. Nu grë ra narguini sáhi' con spadë nu zac lë'ëll gátill con spadë. Por ni grëtë' naná shmënë Dios rqui'ni gapë rai' pacënci nu fe.

¹¹ Despuësë de ni, gunahia stubi ma dushë nabëru'u tubi guëru shtë guédchiliu. Ma ni napë chupë cachi narlua'a ziquë cachi shtë lli'li perë ruadi'dzë ma ziquë cha' dragón. ¹² Nu napë ma pudërë shtë primërë ma dushë nu zúbëll shlugar ma ni. Nu bë'në segundë ma parë grë ra mëne shtë guédchiliu bë'në rall adorar primërë ma dushë; ma ni bënëac ridë naná bëdë'ë galguti parë lë'ëll. ¹³ Nu zac bë'në ma sëni ru'bë nu milagrë hashtë bëdchini gui'i shtë gube'e hashtë guédchiliu por pudërë shtë ma. Ra mëne guná rall milagrë ni. ¹⁴ Por

medio de grë milagrë nabë'në ma dushë delantë lu primërë ma dushë, bësiguë ma grëtë' ra naquërdë lu guédchiliu nu gunibë'a ma de quë gactsa'u tubi figurë shtë ma dushë nanua'a ridë. Ridë ni guquin por tubi spadë perë adë gútidi'i ma. ¹⁵ Hia lë'ë segundë ma dushë bé'nëll recibir pudërë parë guëdë'e ma vidë lë'ë figurë shtë primërë ma dushë, nu zac bédë'ëll pudërë parë guadi'dzë figurë ni nu parë quini ma grëtë' el quë adë nédí'i gúnëll adorar lë'ë ma. ¹⁶ Nu bë'në ma parë guëquë'e tubi marquë guia'a ladi ldi mënë u luquë mënë. Grë ra mënë ru'bë nu ra nalasáquëdi'i, grë ra ricu nu ra prubi, grë ra naná librë nu ra naná bajo ordë shtë sa' rall, bë'në rall recibir marquë ni. ¹⁷ Ni tubi adë gáquëdi'i guëtutu'll nilë por sí'll si talë nápëdi'll lë shtë ma u número shtë lë ma ni. ¹⁸ Rqui'ni llni tē tsasé mieti di'dzë rë'. El quë naná riasé, bë'në calcular número shtë ma dushë. Lë'ë número runë significar lë shtë tubi nguii. Número ni na shu'pë gahiu'a sesenta con shu'pë.

Cantë shtë 144,000 mënë

14 Iurní gunahia lu Lli'li naná zuldí guëc tubi dani lë Sión. Con lë'ë Lli'li quëbezënú tubi gahiu'a cuarenta con tapë mili mënë. Lë Lli'li naescritë luquë rai' nu zac lë shtë Shtadë Lli'li naescritë luquë ra mënë ni. ² Lueguë iurní binia tubi bë naná ze'dë dizdë gube'e. Nahin ziquë ruidë shtë nē cantidá guë'gu, nu ziquë iurë rguini nguzi'u fuertë. Bë ni na ziquë cha' zihani arpa naquëu'ldë ra mënë. ³ Nu quëu'ldë rai' tubi cantë cubi delantë lu trunë nu delantë lu guëzá tapë ra nanabani, nu delantë lu ra më guani'si. Perë ni tubi chu adë riasédi'i cantë ni sino nadë más niá'asë ra ciento cuarenta y cuatro mili nanaguc salvar entrë los de más mënë shtë guédchiliu. ⁴ Ra mënë ni adë cuënúdi'i rai' tse'lë sa' rai'; na rai' limpi,

nu zianaldë rai' lë'ë Lli'li cualquier nezë tsáhi'. Guc salvar rai' entrë los de más mënë ziquë primërë grupë shtë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios. Zni guc rai' ziquë ofrendë lu Dios nu lu Lli'li. ⁵ También ni tubi de lë'ë rai' nabíshidi'i sino limpi na rai' delantë lu Dios catë quëbezë më.

Di'dzë shtë tsunë ianglë

⁶ Iurní gunahia stubi ianglë naná riasë lu gube'e. Nua'a ianglë ni diza'quë parë guadi'dzënúhi' diza'quë lu ra mënë narëta' lu guédchiliu, ra mënë shtë naciuni, ra nabiadi'dzë grë clasë dizé, ra naquërdë lu guëdubi guédchiliu. Diza'quë nanua'a ianglë, nápëdi'in fin. ⁷ Guni'i ianglë fuertë:

—Gulë gapë respëti Dios, nu gulë bédë'e labansë parë lë'i'. Hia bëga'a iurë gunë më juzguë lë'ë ra mënë. Gulë bë'në adorar el quë nabëntsa'u gube'e nu guédchiliu, nisëdu'u nu grë ra zini.

⁸ Despuësë gualú shti'dzë primërë ianglë, iurní guni'i segundë ianglë ni:

—Hia lë'ë ciudá Babilonia ru'bë gunë Dios juzguë purquë ziquë tubi narzuu'dchi con vini, zni bë'në Babilonia con los de más naciuni parë gunë rall duldë, cusë nadë rllu'idi'i.

⁹ Lueguë iurní tecërë ianglë guni'i fuertë:

—Si talë tubi gunë adorar lë'ë ma dushë u figurë shtë nēll, nu guëdë'ëll permisi quë marquë shtë ma dushë luquë nguii u guia'a nguii, ¹⁰ pues nguii ni napë quë sac zill lu cashtigu dushë naze'dë de Dios. Cashtigu ni na llanë shtë më nu adë núsëdi'in con galërga'a ldu'u më. Nguii ni gúnëll sufrir la'ni gui'i nu asufre delantë lu ra ianglë santu shtë Dios nu delantë lu Lli'li. ¹¹ Lë'ë gushë shtë nē cashtigu ni tsepi durantë grë ra siglo. Nídi'i descansë dzë, nilë gue'lë parë ra narunë adorar lë'ë ma dushë nu figurë shtë ma, u ra

nabë'në recibir marquë shtë ma. ¹²Por ni grë ra shmënë Dios, nu ra narzu'bë diaguë shti'dzë më, ra narianaldë bien enseñansë shtë Jesús, rqui'ni gapë rai' pacënci.

¹³Iurní binia tubi bë nabëru'u de gube'e. Guni'i bë lua:

—Bëquë'ë ndë'ë: “Guëquitë ldu'u ra tégulë parë siemprë, ra naná shmënë Dadë Jesús”. Zni rni'i Espíritu. Pues guëzi'i ldu'u rai'; napë rai' descansë nu guëdë'ë Dios premi por dchi'ni nabë'në rai'.

Cashtigu parë guédchiliu

¹⁴Iurní gunahia lu tubi shcahi naquichi. Quëbezë lu shcahi tubi më narlua'a ziquë Jesús. Nápi' tubi coronë orë guëqui' nu nápi' tubi cierrë dushë guí'ái' narunë significar cashtigu naze'dë guédchini. ¹⁵Bëru'u stubi ianglë la'ni iádu'u. Ianglë ni guni'i lu nguii nazubë rua' shcahi:

—Iurne' bëtia'a cierrë shtë'nël të guëtëal cusechë purquë hia iurë bëga'a parë guëdëahin.

¹⁶Lueguë el quë nazubë rua' shcahi bëtë'di' cierrë lu guédchiliu nu bëtëáhi' cusechë.

¹⁷Iurní stubi ianglë bëru'u la'ni iádu'u naná quëbezë gube'e, nu zac lé'i' nuá'ai' tubi cierrë dushë. ¹⁸Bëru'u stubi ianglë nanapë pudërë la'ni santuari parë guë'nibë'ai' gui'i. Guná'bëi' con voz fuertë lu naná nua'a cierrë dushë. Guni'i':

—Hia bëga'a iurë parë gac cashtigu ra mëne mal narëta' lu guédchiliu. Gaquin ziquë tubi mëne narldaguë nashi uvë të guëru'u juguë shtë uvë.

¹⁹Hia lë'ë ianglë ni bëtë'dë cierrë shtëni' lu guédchiliu nu bëtëáhi' cusechë shtë uvë. Iurní bëtiá'ai' uvë ni la'ni catë tsutsa'uin të parë guëru'u nisë shtë uvë. Ni runë significar cashtigu dushë naná ze'dë guëc ra mëne mal.

²⁰Ra uvë bëru'u nisë shtëni' fuërë shtë ciudá; hia lugar ni bëru'u mëne; bédchini rënë hashtë catë lu naná rquë frënë shtë guay. Rënë ni guc tubi guëë'gu de tsunë gahiu'a kilómetros.

Ra ianglë naguësédchini gadchi plaguë

15 Iurní gunahia lu gube'e stubi sëni ru'bë, cusë nadzë'bë; gunahia gadchi ianglë naguësédchini gadchi plaguë. Hia con lúltimë plaguë ni gualú llanë shtë Dios.

²Nu zac gunahia tubi cusë narlua'a ziquë nisëdu'u shtë vidrio nutsin con gui'i. Gunahia lu ra nabë'në gan lu ma dushë con figurë shtë'nëll, nu bë'në rall gan lu número shtë ma ni. Ra mëne ni zuldí rai' cula'ni rua' nisëdu'u naná ziquë vidrio. Nua'a rai' arpa nabëdë'ë Dios ca'a rai'. ³Nu quëu'ldë rai' tubi cantë shtë Moisés, el quë nabë'në sirvë lu Dios. Nu cantë ni na cantë shtë Lli'li naná rni'i zndë'ë:

Llëru'bë na pudërë shtë'nël. Nalé nasa'a na lo quë nabëntsá'ul, Dadë Dios.

Lé'ël rni'bé'al grëtë' cusë.

Tublí nu verdá na lo quë naquëhúnël, lé'ël Rëy shtë naciuni.

⁴Grë mieti rdzëbë lé'ël, Dadë.

Grë mieti gunë rall adorar lé'ël.

Pues sulë lé'ël nal santu.

Grë naciuni guédchini delantë lul nu gunë rall adorar lé'ël purquë guná rall grë lo quë nacanihúnël.

Nahin cusë za'quë nu justë.

⁵Despuësë de ni, gunahia lu gube'e nu bëlla'lë santuari shtë iádu'u catë nutsa'u ra tablë shtë lëy. ⁶De lë'ë santuari ni bëru'u gadchi ianglë naguësédchini ra gadchi plaguë. Nacu rai' lari lino fini nu limpi; nu rabtsë'in. Napë rai' cinturón shtë orë dëdë laguë ldu'u rai'. ⁷Iurní tubi de tapë nanabani bédë'ë tubi copë orë cadë ra gadchi ianglë. Cadë copë gadzë con cashtigu dushë naze'dë de Dios, el

quë nanabani por guëdubi siglo. ⁸Hia lë'ë santuari gadzë gushë naná ze'dë de lugar catë quëbezë Dios. Lläru'bë na pudërë shtë më. Ni tubi adë chu tsutédi'i nga'li hashtë iurë gualú gadchi plaguë nabësëdchini ra gadchi ianglë.

Ra copë shtë cashtigu

16 Iurní binia tubi bë fuertë naná bëru'u de lu santuari. Voz ni guni'i lu gadchi ianglë:

—Gulë tsaglda'të ra copë shtë cashtigu lu gué'dchiliu, ra cashtigu dushë shtë Dios.

²Primërë ianglë guagldá'ti' copë lu gué'dchiliu. Grété' mënë nanapë marquë shtë ma dushë nu naná bë'në adorar figurë shtë ma, ni bëru'u guëë'dzu dushë ladi rall; nalë nahiu'bë ra guëë'dzu.

³Segundë ianglë guagldá'ti' copë shtëhi' lu nisëdu'u; nu lë'ë nisë bëaquin rënë ziquë rënë shtë tégulë. Hia guti grë ra nanapë vidë la'ni nisë ni.

⁴Tecërë ianglë guagldá'ti' copë shtëni' lu guëë'gu nu lu ra zini; hia bëac rahin rënë. ⁵Lueguë binia bë shtë ianglë naquëhapë nisë. Guni'i':

—Naza'quë lo quë nabë'nël, Dadë Dios. Nal Santu. Nal principi nu lë'ël nal fin. ⁶Justë nal purquë lë'ë mënë ni gudini rall shmë'nël; gudini rall ra nabadi'dzë shtë'dzël. Pues iurne' lë'ël bë'nël parë bii' rall rënë shtë guëë'gu nu zini purquë zni runë tucarë rall.

⁷Bini zaca tubi bë nabëdchini dizdë bëcu'guë; guni'i':

—Nia Dadë Dios, rribé'al grété' cusë. Bë'nël juzguë con verdá nu manërë tubldí.

⁸Hia cuartë ianglë guagldá'ti' copë shtëni' lu ngubidzë nu bédé'ëi' pudërë lë'ë ngubidzë parë guëza'i ngubidzë ra mënë con gui'i. ⁹Grété' mënë güe'qui ra, cusë nadzë'bë, perë adë bë'nëdi'i rall cambi mudë nanabani rall, nu adë guni'idi'i rall llëru'bë na pudërë de Dios

sino guni'i rall cusë dzabë cuntrë lë'ë më, el quë nanapë pudërë subrë grété' ra plaguë rë'.

¹⁰Quintë ianglë guagldá'ti' copë shtëni' lu trunë catë quëbezë ma dushë; iurní catë rribé'all bëa'në nacahi. Ra mënë gudáhuë' rall ldudzë rall por tantë dururë. ¹¹Nilë por ni adë bësa'nëdi'i rall parë quëhunë rall mal. Más guni'i rall cusë dzabë cuntrë Dios naquëbezë gube'e por tantë dururë nu guëë'dzu shtë rall.

¹²Hia lë'ë sexto ianglë guaglda'të copë shtëhi' lu nisë shtë guëë'gu Eufrates; hia lë'ë nisë ni gubidchi parë gac tubi nezë, tédë ra rëy naze'dë nezë guia'a.

¹³Iurní gunahia lu dragón nu lë'ë ma dushë nu lë'ë nabishi; rua' rall bëru'u tsunë espíritu mal naná formë shtë lla'u. ¹⁴Ndë'ë na ra espíritu shtë ra mëdzabë perë napë ra pudërë parë gunë rall milagrë. Bëru'u rall parë guëtéa' rall grété' ra rëy shtë gué'dchiliu parë lu guërru. Gaquin dzë narunë Dios disponer. Napë më grë pudërë. ¹⁵“Gulë guná, na zelda sin quë adë gac ldé'édia'a, ziquë ridë tubi nguba'në. Dichusë el quë naná zu nasini iurní nu quëhápëll shábëll të parë adë sédi'i rall con galështú de-lantë lu më”. ¹⁶Hia iurní bëtéa' rall ra rëy lugar nalë con di'dzë hebreo, lëhin Armagedón.

¹⁷Hia séptimo ianglë guaglda'të copë shtëhi' lu mbë. Iurní dizdë santuari la'ni gube'e, bëru'u tubi bë fuertë naze'dë de lu trunë. Guni'i' bë:

—Hia bëdchini fin.

¹⁸Iurní gu' tubi gu'të nguzi'u nu gu' ruidë nu gudini nguzi'u. Lë'ë gué'dchiliu bëllú; bëchi'chi gué'dchiliu con tubi llu más fuertë quë grë ra llu naná bëdchini dizdë lë'ë më bëcueshtë më gué'dchiliu. ¹⁹Lë'ë ciudá ru'bë gure'zin tsunë partë nu grë ciudá shtë gué'dchiliu guré rahin. Iurní Dios bëagná ldu'i lë'ë ciudá ru'bë Babilonia. Bëshe'ldë më

cashtigu dushë guëc ra mënë shtë ciudá ni, tantë llanë napë më. ²⁰ Grétë' ra dani nu ra dani la'ni nisë, gunitilú rahin. ²¹ Nu zac gulaguë de gube'e guiuguë ru'bë subré guëc ra mënë. Guiuguë ni rzunë'ë cuarenta kilos. Perë ra nguii guni'i rall cusë dzabë cuntrë Dios por ra plaguë shtë guiuguë. Guquin tubi cash-tigu dushë nabëshe'ldë Dios.

Bë'në Dios condenar na'a mal

17 Iurní bédchini tubi de gadchi ian-glë nanua'a gadchi copë; më ni guni'i lua:

—Gude'e të guëluá'ahia cashtigu shtë na'a mal naná zúbëga'a lu nisë zili; runë cuntienë rnibë'a na'a zihani mënë. ² Ra rëy shtë guéd'chiliu na rall ziquë mënë adulteri; bëzullibi rall lu ra dzanë ídolo; mënë narëta' lu guéd'chiliu na rall ziquë narzuu'dchi purquë bë'në rall neguci mal con lë'ë na'a ni.

³ Lueguë Espíritu bëlua'a stubi cusë lua; lë'ë ianglë bia'a na lu tubi shlatë catë nídi'i mënë. Gunahia tubi na'a nad-chi'bë tubi ma dushë color llni; ma dushë ni napë gadchi guëc ma nu chi'i cachi. ⁴ Lë'ë na'a rë' nacu con lari color moradë nu llni; nu zutsa'u na'a con orë nu guë'ë nalasac nu perlas. Nuá'all tubi copë orë narunë significar cusë dzabë nabë'nëll nu mal vidë nanabani na'a ni. ⁵ Nu naquë luquë na'a tubi lë narunë significar cusë naga'chi: “Babilonia ru'bë naná shni'a ra na'a mal, nu de grë cusë narná tushë Dios la'ni guéd'chiliu”. ⁶ Lueguë gunahia na'a ni ziquë narzuu'dchi purquë gudínill zihani shmënë Dios naná guti purquë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Jesús, ra nabëzuné Dios almë shtë rai'. Iurë gunahia lu na'a ni, iurní nalé guasë ldua'a. ⁷ Iurní lë'ë ianglë guni'i lua:

—¿Pëzielú rdzëguë' ldu'ul? Guëní'ia hia lul pë runë cuntienë secretë shtë na'a ni nu pë runë cuntienë lë'ë ma dushë

catë dchi'bë na'a, lë'ë ma nanapë gadchi guëc nu chi'i cachi. ⁸ Lë'ë ma dushë nagunal, na tubi nagubani antsë perë nídi'i iurne'; perë sin quë adë guëté'dëdi'i, lë'ë ma guëru'u de guëru guetë, nu despuësë gátill nu tsall lu gabildi catë nídi'i fin. Ra naquërelde lu guéd'chiliu, ra nanádi'i escritë ra lë rall la'ni librë shtë vidë dizdë lë'ë guéd'chiliu gurështë, ni lë'ë rall guédzëguë' ldu'u rall iurë guená rall lë'ë ma dushë nanabani antsë perë guti ma, perë bëabrí gubani ma stubi.

⁹ Ndë'ë rqui'ni du'pë llni parë tsasë hia'a. Ra gadchi guëc ma runë significar gadchi dani catë zúbëga'a na'a ni. ¹⁰ Nu ra guëc ma runë significar gadchi rëy. Ga'i rëy ni gudëdë; gunitilú rai'. Tubi de lë'ë ra rëy ni quëgnibë'a iurne'. Hia stú-bill todavía la'di guéd'chínidi'i, perë iurë guéd'chínill, adë guëribé'adi'ill llëduni tiempë. ¹¹ Lë'ë ma dushë naná gubani antsë perë hia nídi'ill, ni lë'ë naná octavo rëy aunquë na rëy ni tubi de gadchi rëy. Despuësë guzia'a rëy ni lu galguti parë siempërë.

¹² Ra chi'i cachi nagunal, ni runë significar chi'i rëy todavía adë subëlúdi'i guëribë'a rall, perë gunë rall recibir pudërë parë guëribë'a rall ziquë rëy por tubsë iurë juntë con lë'ë ma dushë. ¹³ Ra chi'i rëy rë' gac rall de acuerdë nu gunë rall intriegu pudërë nu autoridá shtë rall parë lë'ë ma dushë. ¹⁴ Tildi rall cuntrë el quë nabëru'ë Lli'li perë lë'ë Lli'li gúni' gan lu rall purquë lë'ë më napë më más pudërë quë grë ra narnibë'a; más pudërë napë më quë grë ra rëy shtë guéd'chiliu. Ra mënë naquëbezënú lë'ë më, guna'bë më lë'ë rai'; gulë më lë'ë rai'; na rai' shmënë më nabë'në cumplir voluntá shtë më.

¹⁵ Lë'ë ianglë guni'i lua shcuendë nisë: —Ra nisë zili nagunal catë zubë lë'ë na'a mal, na ra guéd'chi, mënë, ra naru-adi'dzë grë clasë dizé, nu grë ra naciuni. ¹⁶ Ra chi'i cachi nagunal guëc ma dushë,

na ra contrari shtë na'a mal. Guëná tushë rall lë'ë na'a ni nu guëa'në na'a ni sin adë chu nádi'i cula'ni. Nu guëa'në na'a sin shábi'. Nu tsalú pudërë shtëñëll; gáquëll ziquë tubi cusë narie'qui lu gui'i. ¹⁷ Zni gac purquë Dios bë'në të gunë ra chi'i rëy lo quë narni'i ldu'u më. Por ni bëa'në rall de acuerdë nu bédë'ë rall pudërë shtë rall guia'a ma dushë hashtë gac cumplir lo quë naguni'i Dios. ¹⁸ Lë'ë na'a nagunal, na lë'ë ciudá ru'bë naquëgnibë'a ra rëy shtë gué'dchiliu.

Ciudá Babilonia gualú

18 Despuësë de ra cusë ni, gu-nahia stubi ianglë naná bietë de gube'e. Nápi' llëru'bë autoridá nu pudërë. Bëzianí ianglë lu gué'dchiliu con galërabsë'ë shtëhi' ² nu guni'i ianglë con bë fuertë:

—Hia gualú; hia gualú Babilonia, ciudá ru'bë nu bëaquin tubi lugar catë rëta' ra mëdzabë, lugar shtë espíritu mal nu lidchi ra ma dzabë nariasë, ra ma narná tushë mënë ³ purquë ra mënë de grëtë' naciuni, na rall ziquë narzuu'dchi por tantë neguci nabë'në rall ciudá ni. Ra rëy shtë gué'dchiliu, bë'në rall adorar ra dzanë ídolo la'ni ciudá ni. Hia ra comerciante shtë gué'dchiliu, bëac rall ricu por ra cusë chulë nabë'në subrë parë ciudá ni.

⁴ Iurní binia stubi bë naná ze'dë de gube'e. Guní'i':

—Gulë bëru'u ciudá ni, lë'ë të shmëna të parë gápëdi'i të partë juntë con duldë shtë mënë ni, nu adë guëzac zi të por plaguë naze'dë guëc ra mënë ni. ⁵ Pues mënë ni bë'në rall zihani duldë, nu Dios bëagná ldu'i nu napë quë gúni' cash-tigu lë'ë rall. ⁶ Lë'ë të ianglë, gulë bédë'ë mizmë pagu lo quë bédë'ë rall cua'a sa' rall nu gulë quilli hashtë chupë tantë mal según lo quë nabë'në rall. Gulë bë'në tratë lë'ë rall chupë vësë más dushë quë bë'në rall tratë sa' rall. ⁷ Catë lë'ë

rall guquërelde rall con tantë galëljë, nu catë bë'në rall nadchini, gulë bë'në medir galërzac zi nu dulurë parë lë'ë rall purquë nadchini guni'i rall: “Ndë'ë zúbë-ga'ahia cumë ziquë tubi reina. Nádia'a viudë nu adë sac zidia'a.” ⁸ Por ni mizmë dzë guëdchini ra plaguë guëc ciudá ni. Guëdchini galguti nu galërzac zi nu gu-bini. Lë'ë ciudá tsequi con be'lë purquë llëru'bë pudërë napë Dadë Dios; bë'në më condenar ciudá ni.

⁹ Ra rëy shtë gué'dchiliu naná bëzullibi lu ra dzanë ídolo con mënë shtë ciudá, nu bëuu' ldu'u rall galëljë shtë ciudá; gu'në rall nu cushtiá rall iurë guëná rall lu gushë shtë ciudá narie'qui. ¹⁰ Guëa'në rall zitu purquë guëdzëbë rall cashtigu ni. Nu guëni'i rall:

—Prubi ciudá Babilonia ru'bë nu pudërusë. Tubsë mumëntë bédchini cashtigu dushë guëc ciudá.

¹¹ Ra comerciante shtë gué'dchiliu nu zac lë'ë rall gu'në rall nu cushtiá rall por lë'ë ciudá ni nagualú purquë hia nídi'i chu si'i ra cusë nanua'a rall. ¹² Nua'a rall orë, bédchichi, guë'ë nalasac, perlas, lari fini, lari sèdë nu lari color moradë nu lari color llni; nu zac nua'a rall hiaguë fini naná rldia'a nashi. Nua'a rall cusë za'quë nanaactsa'u marfil. Nua'a rall hiaguë nalasac, gui'bë shlí'echi; nua'a rall gui'bë nalasac; nua'a rall guë'ë iarë. ¹³ Nua'a rall canëllë nu cusë nanutsë ziquë naná rldia'a nashi. Nua'a rall gushialë, mirra, perfume, vini, sèiti, harinë fini nu trigu; nua'a rall ma narua'a carguë. Nua'a rall lli'li, guay, guërrredë shtë guay, nu nua'a rall mënë nanápëdi'i libertá parë guëtuu' rall mënë ni. ¹⁴ Guní'i' ra comerciante ni shcuendë ciudá ni: —Hiadë nápëdi'i të ra cusë narzebi ldu'u të, cusë narëuu' ldu'u të. Iurní guniti të parë siemprë grëtë' galëricu nu galëljë nanapë të.

¹⁵ Ra comerciante, ra naná guc ricu por tantë bëtuu' rall nu guzi'i rall la'ni

ciudá ni, guëa'në rall zitu por galërdzëbë shtë cashtigu ni. Gu'në rall nu cushtia rall nu ¹⁶guni'i rall:

—Prubi de lë'ë ciudá ru'bë rë'. Nal cumë tubi na'a nanacu lari za'quë color moradë nu llni. Zutsá'ul con orë nu guë'ë nallasac nu perla ¹⁷perë tubsë mumëntë gualú grë galëricu ni.

Grë ra capitán shtë barcu nu ra pasajërë nu ra marinërë nu grë ra narunë dchi'ni lu nisëdu'u, guëa'në rall zitu de ciudá ni. ¹⁸Iurë lë'ë rall guená rall gushë shtë ciudá narie'qui, cushtia rall; guëni'i rall:

—Adë guëdzëlëdi'i stubi ciudá ziquë ciudá ru'bë rë'.

¹⁹Iurní bëtia'a rall guiu'u guëc rall; gu'në rall nu cushtia rall:

—Prubi de lë'ë ciudá ru'bë rë'. Con galëricu shtë ciudá grë ra nanapë barcu lu nisëdu'u, guc rall ricu; perë iurne' tubsë mumëntë gualú ciudá ni. Completamente bërëhin.

²⁰Perë gulë bëquitë ldu'u të naquëbezë gube'e, lë'ë të poshtë shtë më, lë'ë të naruadi'dzë shti'dzë më, lë'ë të nabëzuné Dios almë shtë të, purquë bë'në më cashtigu ciudá ni. Bë'në më jushtisi por manërë mal bë'në më në shtë ciudá tratë lë'ë të.

²¹Iurní tubi ianglë nanapë pudërë ru'bë bëldísi' tubi guë'ë ziquë tubi guë'ë naná rzua trigu; iurní bëtia'a ianglë ni lë'ë guë'ë la'ni nisëdu'u nu guní'i':

—Zndë'ë lë'ë Dios guëtia'a ciudá Babilonia la'ni nisë. Nunquë jamás guëbrídi'i guená më në luhin. ²²Nunquë jamás guíniru'u më në lu nezë shtë ciudá musiquë shtë arpa, nilë bédcha', nilë trompetë. Adë guëdzëldëdi'iru'u ra narunë ra dchi'ni, nu nilë tubi clasë muzë. Adë guínidi'iru'u ruidë shtë molinë. ²³Hiadë gabtsé'ëdi'iru'u llni ladi hiu'u shtë ciudá, ni cërë, ni lámpara, nu jamás guínidi'iru'u të catë nanú sa'a lid-

chi më në. Zni gac aunquë antsë ra comerciante shtë nël guc rall më në nanapë pudërë, perë bësiguël grëtë' naciuni con galbishi.

²⁴Pues ciudá ni na culpablë por ra galguti shtë ra shmënë Dios naruadi'dzë shti'dzë më, grë ra nabëzuné Dios almë shtë rai', grë ra naguti purquë guanaldë rai' shnezë Jesús.

19 Despuësë de ra cusë rë', binia bë fuertë shtë zihani më në naquëbezë lu gube'e. Guni'i rai': Aleluya, Dios Shtëada'a nápi' llëru'bë pudërë.

Sulë lë'ë më rac runë salvar. Sulë lë'ë më runë tuçarë labansë shtë më në, ²purquë lë'ë më quëhunë më juzguë tubldí nu con verdá.

Pues bë'në më condenar lë'ë na'a mal naná bëshi'ni guë'dchiliu con mal vidë shtë nël.

Lë'ë më bëguëu' galguezë por grëtë' ra cusë mal, por grë galguti shtë ra nabë'në sirvë lu Dios.

³Iurní bëabrí guni'i ra më në:

—Aleluya. Lugar catë rie'qui na'a ni, nunquë cuezë tsepi gushë parë siemprë.

⁴Hia ra galdë bi tapë më guani'si con ra tapë nanabani, bëzullibi rai' lu guiu'u nu bë'në rai' adorar Dios naná quëbezë lu trunë. Guni'i rai':

—Nia Dadë; aleluya.

⁵Iurní binia tubi bë nabëru'u ladë trunë ni. Guni'i':

Gulë bë'në alabar Dios shtëna'a, grëtë' të naná quëhunë sirvë lu më.

Gulë gapë të respëti delantë lu më, lë'ë të naná humildë nu lë'ë të naná më nasac.

Sa'a shtë Lli'li

⁶Nu zac binia ziquë tubi bë shtë zihani më në; nahin ziquë bë shtë zihani guëë'gu catë rzë nisë u ziquë nguzi'u fuertë. Guni'i rai':

Aleluya purquë hia guzublú guëñibë'a Dadë Dios shtëna'a; napë më llëru'bë pudërë.

⁷Cha guëquitë ldu'u hia'a; cha guëdapa'a lëgrë la'ni ldu'u hia'a, nu cha guëdë'na'a alabar lë'ë më purquë hia bëdchini iurë shtë sa'a shtë Lli'li.

Lë'ë tse'lë më na preparadë.

⁸Lë'ë na'a ni bëdë'ë më permisi gácuhi' con lari fini nu limpi; rabtsë'ë lari ni. Lari fini ni runë cuntienë ra vidë tubldí shtë shmënë Dios.

⁹Iurní guni'i ianglë lua:

—Bëquë'ë di'dzë rë': "Dichusë na ra naná invitatë lu laní sa'a shtë Lli'li".

Nu zac guni'i ianglë:

—Verdá nahin; di'dzë ni na di'dzë shtë Dios.

¹⁰Bëzullibia iurní delantë lu ianglë parë guna adorar lë'i', perë guni'i ianglë lua:

—Adë rúnëdi'il zni'i purquë nahia muzë shtë Dios cumë ziquë lë'ël, ziquë los de más béchil naná quëhunë cumplir voluntá shtë më, ra narni'i diza'quë shtë më. Sulë Dios bë'në adorar lë'i'.

Ra diza'quë naze'dë de Jesús na mizmë di'dzë nardë'ë Espíritu Santo parë ra muzë shtë më të guadi'idzë rai' diza'quë.

Tubi nadchi'bë guay naquichi

¹¹Iurní gunahia lu gube'e bëlla'lë; gunahia tubi guay naquichi. El quë nadchi'bë tëchi ma, bërulë Fiel nu Verdadero purquë náhi' justë iurë rñibë'ai' nu tubldí quëhúni' iurë tildinúhi' ra mënë. ¹²Slúhi' rabtsë'ë ziquë be'lë. Nuá'ai' guëqui' zihani corunë. Nu nápi' tubi lë naescritë sulamëntë lë'ë më runguë bë'a lë ni. ¹³Nacu më tubi lari nutsë con rënë. Lë më ni na Di'dzë shtë Dios.

¹⁴Nu zianaldë ra zihani suldadë shtë gube'e; nacu rai' lari lino fini naquichi nu limpi. Nu dchi'bë rai' tëchi guay naquichi. ¹⁵De rua' më bëru'u tubi spadë

dushë parë gunë më gan lu ra mënë shtë naciuni të guëñibë'ai' lë'ë rall tubi manërë dushë. Gunë më cashtigu ziquë el quë narshi'i uvë con guëáhi'. Gunë më të gu ra mënë vini shtë cashtigu purquë bëldë Dios pudërusë con lë'ë rall. ¹⁶Lu lari capë nu lu tëchi llibi më, naescritë tubi léhi': "Rëy nanapë pudërë subrë grë ra rëy; Señor naná rñibë'a grë ra Señor".

¹⁷Lueguë gunahia lu tubi ianglë nazuldí lu ngubidzë. Guní'i' fuertë lu grë ra ma'ní nariasë lu gube'e:

—Gulë gude'e nu gulë guëtëá sa' të parë shtse ru'bë shtë Dios ¹⁸të gau të belë shtë ra rëy, nu ra jëfë militari, ra nguiu valientë. Gau të belë shtë ra guay con belë shtë ra nadchi'bë ma; gau të belë shtë ra naná rñibë'a nu belë shtë ra naná bajo ordë shtë sa' rall nu belë ra mënë nalasac nu ra mënë nalasáquëdi'i.

¹⁹Iurní gunahia lu ma dushë; gunahia lu ra rëy shtë guë'dchiliu con ra suldadë shtë në rall. Bëdëá ra parë tildinú rall cuntrë lë'ë nadchi'bë tëchi guay naquichi con ra suldadë shtë më ni.

²⁰Hia lë'ë ma dushë zia'a prësi juntë con profetë falsë naná bë'në zihani sëni nu milagrë delantë lu ma dushë. Por milagrë nabë'nëll bësigué mënë ni ra nabëdë'ë permisi parë gac escritë sëni shtë ma dushë, nu bë'në rall adorar figurë shtë ma dushë. Lë'ë ma dushë con profetë falsë bëquëldí Dios lë'ë rall nabanigá rall la'ni lugar catë rëuldë con gui'i nu asufre. ²¹Hia los de más narianaldë tëchi ra mënë ni, guti rall con spadë shtë më nadchi'bë tëchi guay. Bëru'u spadë rua' mënë ni. Grëtë' ra ma'ní bielë ra ma con belë shtë ra tëgulë ni.

Tubi mili izë

20 Despuësë gunahia lu tubi ianglë naná ze'dë de gube'e con tubi liahi shtë gabildi guiá'ai'. Nu nuá'ai' tubi cadënë ru'bë. ²Lë'ë ianglë ni bëldi'bi lë'ë

dragón, lè'è serpiëntë nanabani dizdë guahietë, mizmë mëdzabë Satanás. Iurní bëquëdü ianglë lè'è mëdzabë con cadënë por tubi mili izë. ³Bëquëldí ianglë lè'è mëdzabë la'ni gabildi; nga'li bëtá'u'i lè'ëll. Nu bëquë'ëi' tubi sëgi rua' gabildi të parë adë guërú'udi'i Satanás nu adë guësiguëdi'll ra naciuni hashtë tédë tubi mili izë. Despuësë de tubi mili izë, iurní napë quë lda'a mëdzabë por du'pë tiempë.

⁴Lueguë iurní gunahia ra trunë catë zubë ra nabë'në recibir pudërë parë gunë rai' juzguë. Nu zac gunahia lu ra almë naná guriuguë ra guëc rai' purquë biadi'dzë rai' shti'dzë Dios; guc rai' testigu shtë Jesús. Lè'è ra mënë ni adë bé'nëdi'i rai' adorar lè'è ma dushë, nilë figurë shtë ma. Nu adë bédé'ëdi'i rai' permisi parë niac marcar luquë rai' u guia'a rai'. Gunahia de quë bëabrí guëbani rai' nu gunibë'a rai' con Jesu-cristo durantë tubi mili izë. ⁵Perë los de más ra tégulë adë bëabrídi'i guëbani rai' sino quë hashtë despuësë tubi mili izë guc cumplir. Ndë'è na primërë vësë guashtë ra tégulë ladi ra tégulë të gátidi'i rai' jamás. ⁶Guëquitë ldu'u ra mënë ni nu guc lda'i rai' por Dios, mënë nabëabrí guëbani stubi antsë ra mili izë. Nunquë jamás gati rai' stubi sino na rai' bëshuzi shtë Dios nu shtë Cristo. Nu guëni'bë'a rai' con lè'è më por tubi mili izë.

⁷Iurë tédë ra mili izë, iurní Satanás napë quë lda'all catë nanull prësi. ⁸Nu guërú'ull të tsagsiguëll ra naciuni shtë gué'dchiliu. Guziá'all parë tsagsiguëll Gog nu Magog. Guëtë'all ra suldadë shtë lugar ni parë guërru. Nalé zihani ra suldadë ni, ziquë iu'lli rua' nisëdu'u. ⁹Zni bërë'tsë rall catë naná shlatë shtë gué'dchiliu nu bédëá rall alreduerë catë nanú ra shmënë Dios nu alreduerë ciudá narac shtu'u më. Perë Dios gunibë'ai' të parë guëdchini gui'i dizdë gube'e të parë guëza'i gui'i lè'è rall; grë rall guti.

¹⁰Lè'è mëdzabë naná bësiguë lè'è mënë ni, bëquëldí Dios lè'ëll la'ni be'lë catë rie'qui con asufre, mizmë lugar ni nanú ma dushë nu profetë falsë. Nga'li sac zi rall dzë la gue'lë por guëdubi tiempë, nídi'i fin.

Trunë naquichi catë gunë më juzguë

¹¹Iurní gunahia tubi trunë naquichi nu gunahia lu më naquëbezë luhin. Delantë lu më gunitilú gué'dchiliu nu gube'e. Iurní bédzélëdi'i ni tubi lugar parë lè'è narná hia'a iurne'. ¹²Iurní gunahia lu ra tégulë, më ru'bë nu ra nalasáquëdi'i. Zuldí rai' delantë lu Dios. Iurní bëlla'lë ra librë nu zac stubi librë bëlla'lë, librë catë naescritë ra lë shtë mënë nanapë vidë sin fin. Hia lè'è ra tégulë, Dios bë'në juzguë lè'è rai' según de lo quë nabë'në rai', según lo quë naná escritë la'ni librë ni. ¹³Lè'è nisëdu'u bë'në intriegu ra tégulë naná guti lu nisë. Hia lugar shtë galguti, lugar catë bëga'chi ra tégulë, bë'nin intriegu ra tégulë nananú nga'li. Hia iurní Dios bë'në juzguë lè'è rai' cadë tubi rai' según lo quë nabë'nëll. ¹⁴Iurní galguti nu lugar catë bëga'chi ra tégulë, Dios bëquëldí lè'è rahin la'ni lugar catë rie'qui con be'lë. Lugar ni nalë Galguti Segundë. ¹⁵Nga'li bëquëldí Dios grëtë' ra mënë nanádi'i escritë lë rai' la'ni librë. Librë ni rni'i chull napë vidë sin fin nu chu nádi'i salvar.

Gué'dchiliu cubi nu gube'e cubi

21 Despuësë gunahia lu tubi gube'e cubi nu tubi gué'dchiliu cubi purquë lè'è primërë gube'e nu primërë gué'dchiliu hia gunitilú. Hia nídi'i nisëdu'u. ²Na Juan, gunahia lu tubi lugar catë nádi'i maldá; lë lugar ni na Jerusalén cubi naná ze'dë de gube'e catë quëbezë Dios. Ciudá ni nalé nasa'a ziquë tubi lliguëna'a nanacu shábi' parë guët-

sé'ai'. ³Nu binia tubi bë fuertë naná guni'i dizdë lu gube'e:

—Guná, Dios quëréldënúhi' con ra nguiu. Guëbaninú më lë'ë rai'; nu lë'ë rai' na ziquë guë'dchi shtë Dios. Cuezënú më lë'ë rai'. Na më Dios shtë rai' de verdá. ⁴Dios guëcuë'dchi' grëtë' nisë narru' lu ra mënë ni. Hia iurní jamás gati rai'. Gú'nëdi'i rai'; adë tsádi'i ldu' u rai', nu gápëdi'i rai' dulurë purquë grëtë' ra nagu' antsë hia lë'ë ni gualú.

⁵Iurní el quë naná quëbezë lu trunë guni'i:

—Guná quëhuntsa'ua nacubi grëtë' ra cusë.

Nu zac guní'i' lua:

—Bëquë'ë di'dzë rë' purquë verdá nahin nu quëhuna cumplir shti'dza.

⁶Despuësë de ni, guni'i më lua:

—Hia grëtë' guc. Na nahia principi nu nahia fin ziquë lëtrë A nu Z. El quë nanapë garbidchi, na guënehia ndigá nisë gu mënë ni. Nisë ni na vidë sin fin. ⁷El quë nagunë gan lu cusë mal, gúnëll recibir grëtë' ndë'ë ziquë herenci. Gaca Dios shtë mënë ni nu lë'ë rai' gac rai' shinia. ⁸Perë en cuantë ra nanápëdi'i valurë parë guëquebi rall na rall shmëna, ra nanabani mal, ra narguini mënë, ra nabani ziquë mbecu, grë ra narunë creer galbelliú, grëtë' ra narunë adorar cusë naruntsa'ua guia'a mënë, grëtë' nabishi ra; grë mënë ni runë tucarë tsa rall la'ni lugar catë rie'qui con be'lë nu asufre. Nga'li gati rall parë siemprë, adë nídi'i fin.

Jerusalén cubi

⁹Ra gadchi ianglë ni nua'a rai' gadchi copë narunë significar gadchi plaguë dushë nanapë quë guëdchini. Guni'i tubi ianglë lua:

—Gude'e të guëluá'ahia lé'ël lu naná guëtsë'a, lë'ë tse'lë shtë më nabëruulé Lli'li. ¹⁰Bë'në Espíritu Santo të gunahia stubi cusë. Tubi ianglë bia'a na guëc

dani ru'bë. Bëlua'a ianglë na tubi ciudá ru'bë nalë Jerusalén Santu naná ze'dë de gube'e catë quëbezë Dios. ¹¹Ciudá ni rabtsë'ë con mizmë llni nu pudërë shtë Dios. Rabtsë'ëin ziquë tubi guë'ë namás lasac, ziquë guë'ë jaspe. Rlua'ain ziquë vidrio. ¹²Alrededurë ciudá ni nanú tubi lu' ru'bë nu llëduni. Napë lu' ni chi'bë chupë puertë. Tubi ianglë zuga'a rua' cadë puertë. Lu ra puertë ni naescritë lë shtë chi'bë chupë grupë shtë ra mënë israelitë. ¹³Nanú tsunë puertë nezë guia'a, tsunë puertë ladë nortë, tsunë puertë ladë sur, nu tsunë puertë ladë nezë guetë. ¹⁴Hia lu' shtë ciudá ni napin chi'bë chupë guë'ë naná ziquë cimientë shtë lu'; hia naescritë lu guë'ë ni ra lë shtë chi'bë chupë poshtë shtë Jesús, el quë nabëruulé Lli'li.

¹⁵Lë'ë ianglë naná quëadi'dzënú na, nua'a tubi varë orë parë guë'rë'shë ciudá, ra puertë nu lu' shtë ciudá. ¹⁶Lë'ë ciudá nahin cuadradë; de larguë nu igual de ancho. Lë'ë ianglë ni bërë'shi' ciudá con varë nanuá'ai'. Bërë'shë ianglë naná chupë mili chupë gahiu'a kilómetros de larguë, de alto, nu de ancho; igual na guëzá ladë shtë ciudá. ¹⁷Lueguë bërë'shë ianglë naná lu' shtë ciudá; nabishin naná sesenta con tapë metros según medidë nanua'a ianglë.

¹⁸Lë'ë lu' ni nactsá'uhin de guë'ë jaspe nu lë'ë ciudá nactsá'uhin con purë orë; rlua'ain ziquë vidrio naná limpi. ¹⁹Ra chi'bë chupë cimientë shtë lu', dzutsá'uhin con grë clasë guë'ë nalasac. Primërë cimientë na guë'ë jaspe; hia naná segundë na guë'ë safiro; hia tecërë na guë'ë ágata; cuartë na guë'ë esmeralda; ²⁰Quintë na guë'ë ónice; sexta na guë'ë cornalina; hia séptima na guë'ë crisólito; lë'ë octavë na guë'ë berilo; lë'ë noveno na guë'ë topacio; lë'ë décima na guë'ë crisoprasa; lë'ë undécima na guë'ë jacinto; nu duodécima na guë'ë amatista. ²¹Ra chi'bë chupë puertë shtë

ciudá nactsa'u guë'ë perla, cadë tubi puertë na tubsë guë'ë perla. Lë'ë nezë principal shtë ciudá ni nactsa'u de purë orë. Rlua'ain ziquë vidrio purë.

²² Adë gunádia'a iádu'u shtë ciudá ni purquë mizmë lë'ë Dadë Dios narnibë'a grëtë' cusë nu el quë nabërlé Lli'li, na rai' iádu'u shtë ciudá ni. ²³ Hia lë'ë ciudá rquí'nidi'i llni shtë ngubidzë, nilë llni shtë mbehu parë guëzianí purquë mizmë llni shtë Dios nu zac llni shtë Lli'li quëgzianí ladi guë'dchi. ²⁴ Ra naciuni naná guc ra salvar, së rai' lu llni shtë ciudá nu ra rëy shtë guë'dchiliu gue'dénú rai' grë pudërë nu hunurë shtë rai' parë gunë rai' intriegu ni lu më. ²⁵ Ra puertë shtë ciudá jamás adë guë'audi'in dzë la gue'lë purquë guífdëdi'i gue'lë. ²⁶ Nga'li ra mënë shtë grë naciuni gue'dénú rall hunurë nu cusë ru'bë parë ciudá ni. ²⁷ Perë nunquë adë tsutédi'i cusë nanádi'i limpi la'ni ciudá; adë tsutédi'i el quë naná mal, nilë el quë narná tushë lu sáhi', nilë el quë nargugué sáhi'. Sulë ra mënë tsuté nga'li, ra nardzelë lë rai' la'ni libré narni'i chu gac salvar. Pues lë'ë Lli'li nápi' libré ni.

22 Iurní lë'ë ianglë bëluá'ai' tubi guëë'gu catë nanú nisë limpi. Nisë ni rne'e vidë sin fin. Rlua'ain clarë ziquë vidrio, nu bëru'u nisë ni dizdë lu trunë catë quëbezë Dios nu catë quëbezë Lli'li. ² Hia guë'ruldë nezë principal shtë ciudá nu cadë ladë shtë guëë'gu ni, riaru'bë tubi hiaguë narne'e vidë sin fin. Hiaguë ni bédë'ë tubi cusechë chi'bë chupë vësë tubi izë; rne'ein nashi cadë mbehu nu ndiaguë shtë hiaguë ni rlui'i parë gunëac ra mënë shtë ra naciuni. ³ Ndë nídi'i ni tubi cusë narzac zi por galécashtigu shtë më. Lë'ë trunë catë quëbezë më nu catë quëbezë Lli'li, zuga'a la'ni ciudá ni; hia lë'ë muzë shtë Dios quëhunë rai' adorar lë'i'. ⁴ Frentë guená rai' lu më iurní nu nua'a rai' lë më luquë rai'. ⁵ Nga'li adë tsúdi'iru'u gue'lë.

Ra naquëreldë nga'li adë rquí'nidi'i llni shtë lámpara, ni por llni shtë ngubidzë purquë mizmë Dios, Shtëada'a, guëzianí më lu ra mënë ni. Ndë guë'nibë'a rai' por grëtë' tiempë.

Hia guëlladchi iurë guëabrí Jesucristo

⁶ Lueguë lë'ë ianglë guni'i lua:

—Di'dzë rë' na verdá nu nasegurë gunë më cumplir rahin. Lë'ë Dadë Dios shtë ra nabiadi'dzë shti'dzë më, mizmë më ni bëshé'ldi' ianglë parë guëluá'ai' lu muzë shtë më grëtë' lo quë nagac lueguë.

Guni'i Jesús:

⁷—Gueda lueguë.

Guëquitë ldu'u el quë naná runë cuendë ra di'dzë naná escritë la'ni libré rë'.

⁸ Na Juan, binia nu gunahia grëtë' ra cusë rë'. Hia despuësë binia nu gunahia, iurní bëzullibia guëa' ianglë, el quë nabëlua'a na ra cusë ni. Guc shtua'a guna adorar lë'i' ⁹ Perë ianglë guni'i lua:

—Adë rúnëdi'il zni'i purquë nahia tubi muzë shtë Dios igual ziquë lë'ël, ziquë ra sa'l narni'inú diza'quë lu ra mënë nu ziquë ra narunë cuendë ra di'dzë naná escritë ndë'ë. Bë'në adorar Dios.

¹⁰ Nu guni'i ianglë lua:

—Adë rca'chi ldú'udi'il ra di'dzë rë' naná escritë la'ni libré rë' purquë hia lë'ë tiempë zia'glaguë nagac cumplirin. ¹¹ Dzë ni ra mënë naquëhunë mal, tsagla'guë gunë rall mal. Ra naná më mal tsagla'guë gac rall më mal; el quë naná më za'quë lu Dios, tsagla'guë gac rall më za'quë lu më; el quë naná santu delantë lu më, tsagla'guë gáqui' santu.

Guni'i Jesús:

¹²—Zni nahin; lueguë guelda. Gueldënúa tubi premi ca'a tē según lo quë naquëhunë tē. ¹³ Nahia ziquë ra letre A nu Z; nahia principi nu nahia fin shtë grë ra cusë. Más antsë gurëshhtë

gué'dchiliu, nabania iurní nu despuësé tsalú gué'dchiliu todavía nabania.

¹⁴Guëquitë ldu'u ra naquëhunë cumprir voluntá shtë më të gapë rai' derechë gau rai' nashi shtë hiaguë narne'e vidë sin fin. Zni gac parë tsuté mënë ni rua' puertë shtë ciudá. ¹⁵Perë grétë' ra naná mal, ra naquëgsigué sa' rall, ra narunë galëbëlliú, ra narquënú sa' rall, grétë' ra narguini mënë, grétë' ra narunë adorar cusë naractsa'u guia'a mënë nu grétë' ra narëuu' ldu'u ra cusë engañi u ruadi'dzë rall bishi, guëa'në rall fuërë ciudá.

¹⁶—Na Jesús, bëshe'lda ianglë shtëna parë guëquébi' nu guëní'i' grë ra di'dzë rë' lu ra grupë shtë shmënë Dios. Nahia el quë nabëdë'ë vidë parë rëy David nu nahia llëbni' shtëhi'. Nahia ziquë mbelëgui'i Plojë narabtsë'ë rsili.

¹⁷Lë'ë Espíritu Santo rni'i:

—Gude'e.

Lë'ë tse'lë Lli'li rni'i:

—Gude'e.

El quë narqué diaguë shti'dza rni'i:

—Gude'e.

El quë narbidchi si rac shtu'u gu nisë, gude'e lua parë gull nisë narne'e vidë sin fin. Rne'e më nisë ni ndigá.

¹⁸Quëhuna testificar de quë cualquier mënë narini di'dzë naná escritë la'ni libré rë', si talë guëtu'ñi nguii más cusë, Dios gúni' cashtigu nguii ni con plaguë naze'dë según naescritë ndë'ë. ¹⁹Si talë chu tubi nguii guëdchisull tubi di'dzë shtë Dios naná escritë la'ni libré rë', Dios guëti'i lë nguii ni la'ni libré narni'i chu na salvar. Guëdchisú më derechë parë adë tsutédi'i nguii ni la'ni ciudá santu con grë ra bendición naná escritë la'ni libré rë'.

²⁰El quë narquebi ra cusë rë' rni'i:

—Lueguë guelda.

Nia, Dadë Jesús, gude'e.

²¹Na Juan, rnia'a lu të; rac shtua'a gunë ldai' Dadë Jesucristo lë'ë të nu cuezënúhi' lë'ë të. Amén.